శ్రీ

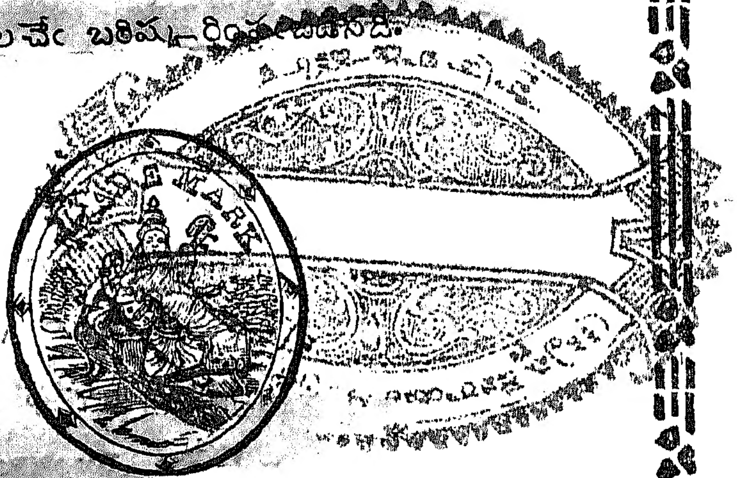
వర్ణనరత్నాకరము

3-4 భాగములు.

శ్రీమదభినవాంధ్రభోజ పీఠికాపురమహారాజ
సూర్యరాట్ప్రభుపోషితుఁడగు

దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే

సమకూర్పఁబడి
పండితులచేఁ బరిష్కరింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు 1000.

పిఠాపురము.

శ్రీ విద్వజ్జన మనోరంజనీ ముద్రాక్షరశాల.

1930.

 [వెల రు 3-8-0 లు.

అంకితము.

శ్రీమదభినవభోజుండు ♦ మామకప్ర
భుండు పీఠపురీంద్రుండు ♦ పుణ్యతముఁడు
నయిన వేంకటసూర్యరా♦యాధిపతికి
నంకిత మొనర్తు నీకృతి ♦ నధికభక్తి.

నే దీనపోషకు♦నిఁ దలంచి శతకంబు
చెలఁగి తొల్దొల్త ర♦చించినాఁడఁ
దాల్మి బుధులు మెచ్చఁ ♦ దనరు విజయవిలా
సమ్ము నాటకముగాఁ ♦ జల్పినాఁడ
సర్వవర్ణనములు ♦ సమకూర్చి వర్ణన
రత్నాకరమునాఁగ ♦ వ్రాసినాఁడ
రిపుహంతృ భర్తృహ♦రి ప్రబోధంబు నం
చితరూపకమ్ముగాఁ ♦ జేసినాఁడ
లలితభక్తి కీర్త♦నల నొప్పు కృతులు సూ
క్ష్మగతిఁ గూర్చినాఁడ ♦ స్వామియగు ప్ర
ణుత పిఠాపురీశు ♦ నతిభక్తిఁ గొల్చువాఁ
డను, సుకవిహితుఁడ, సు♦జనసఖుండ.

శ్రీ

వర్ణనరత్నాకరము

3-4 భాగములు

గ్రంథకర్త:

దాసరి లక్ష్మణస్వామి,

పిఠాపురము, (తూర్పుగోదావరిజిల్లా.)

1927.

రాజపోషకులు

రాజా వత్సవాయి వేంకట సూర్యనారాయణజగపతిరాజు బహద్దరు
జమీందారుగారు, (శ్రీ) తునిరాజావారు.

చింతలపాటి సూర్యనారాయణరాజు బహద్దరుగారు,
ప్రొప్రైటర్, కోటవురట్ల.

కాకర్లపూడి జగన్నాథరాజుగారు, మొఖాసాదార్లు,
అన్నమరాజుపేట.

వత్సవాయి వేంకట లక్ష్మీనృసింహరాజుగారు,
మొఖాసాదార్లు, భీమవరపుకోట.

దాట్ల వేంకట సూర్యనారాయణజగపతిరాజుబహద్దరుగారు, తుని.

మీర్జా నల్లపరాజు వేంకటసూర్యనారాయణ శ్రీహరిరాజుగారు, తుని.

చింతలపాటి సుదర్శనరాజుగారు, ప్రొప్రైటర్, ఏటికొప్పాక.

కంకిపాటి అప్పలరాజుగారు, బెంచికోర్టు ప్రెసిడెంటు, ఏటికొప్పాక,

కోటగిరిజగన్నాథరాయనింగారు, గంపలగూడెముజమీందారుగారు.

సూరానేని వేంకట పురుషోత్తమ జగన్నాథ గోపాలరావుబహద్దరు
జమీందారుగారు, ఆఫ్ నార్త్ ఎస్టేటు, మైలవరము.

వెల్లంకి శ్రీనివాస జగన్నాథరావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి జగన్నాథరావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి రాధా వేంకట కృష్ణారావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి సత్యనారాయణరావుగారు, తిరువూరు.

వెల్లంకి పార్థసారథిరావుగారు, తిరువూరు.

రావు వేంకట రామారాయనింగారు, కొత్తపల్లి.

రావు వేంకట ప్రకాశరావుగారు, కొత్తపల్లి.

రావు వేంకట నరసింహారావుగారు, కొత్తపల్లి.

రావు వేంకట తిరుపతిరావుగారు, కొత్తపల్లి.

రాజపోషకులు

శ్రీ చెలికాని అప్పారావుగారు, బొబ్బిలి.
శ్రీ చెలికాని వేంకటరాజగోపాలనరసింహారాయనింగారు, ఆర్యవట్టే
శ్రీ చెలికాని బుచ్చివెంకటాద్రివుగారు, ఆర్యవట్టము.
శ్రీ చెలికాని సూర్యనారాయణమూర్తిగారు, ఆర్యవట్టము.
శ్రీ రావు వెంకట్రావుగారు, కరప.
శ్రీ చెలికాని పెదబుచ్చివెంకట్రాయనింగారు, వేళంగి.
శ్రీ గజరావు సీతారామస్వామిగారు, చేబ్రోలు.
శ్రీ దామెర సీతారామస్వామిగారిపుత్రులు శ్రీ సీతారామస్వామి—
[పిఠాపురము
శ్రీ చెలికాని అప్పారావుగారు, గోరస.
శ్రీ చెలికాని వేంకట పార్థసారథిరావుగారు, భావవరము.
శ్రీ మోతే గంగరాజు జమీందారుగారు, ఏలూరు.
శ్రీ మెర్ల వీరన్నగారు, ప్రొప్రైటర్, వేళంగి.
శ్రీ మెర్ల రామన్నగారు, ,, వేళంగి.
శ్రీ మెర్ల సత్యనారాయణగారు ,, వేళంగి.
శ్రీ మెర్ల వెంకట సుబ్బారావుగారు ,, వేళంగి.
శ్రీ గుడివాడ సుబ్బారావుగారు, ప్రొప్రైటర్, పెద్దాపురము.
శ్రీ ముప్పన సోమరాజుగారు, ,, పెద్దాపురము.
శ్రీ పెపల సుబ్బారాయడుగారు, మునిసిపల్ కౌన్సిలర్, పెద్దాపురము
శ్రీ పత్సమట్ల సుబ్బరాజుగారు, గ్రామమునసబు, కొత్తలంక.
శ్రీ ముంకుట్ల వేంకట సూర్యప్రకాశరావుగారు, ల్యాండ్ లార్డ్సు,
పనసపాడు.
శ్రీ సాగి అప్పలనరసింహరాజుగారు, ప్రొప్రైటర్, తంగేడు.
శ్రీ కుంటముక్కల వేంకటనరసింహముగారు, ల్యాండ్ లార్డ్సు,
దొంతమూరు.

ఓమ్ !

అభినందనము.

ఒక నవీనగ్రంథమును దొలుదొలుత ముద్రింపించి ప్రకటింపఁ దలఁచినప్పుడు తన్ముఖమున నెవ్వరిచేనైన నొక కొన్ని విషయములు "పీఠిక" యనియో, "ఉపోద్ఘాత" మనియో, "తొలిపలు"కనియో పేరు పెట్టించి వ్రాయించుచుండుట కొంతకాలమునుండి యొక సాంప్రదాయముగా వచ్చుచుండుటచేఁ దత్సాంప్రదాయమున ననుసరించి, ఈ వర్ణనరత్నాకరమును సంకలన మొనర్చిన దాసరి లక్ష్మణకవి తనకు నాయెడలఁగల భక్తిగౌరవములచే నన్నీగ్రంథమునకుఁ బీఠిక వ్రాయఁ గోరెను. పీఠికాదుల పరమప్రయోజనము గ్రంథమునందలి విషయసంగ్రహమును, గ్రంథప్రాశస్త్యమును, పాఠకమహాశయులకుఁ బరిచయము చేసి నివేదించుటయే కాదా?

ఈ వర్ణనరత్నాకరము ప్రథమ ద్వితీయభాగములు 1928 వ సంవత్సరమున ముద్రింపఁబడి యొక సంపుటముగాఁ బ్రకటితములై యున్నవి. ఆసంపుటమునందు మొదట నొక పర్యాప్తమైన పీఠికయును బలువురు గొప్పవిద్వాంసు లిచ్చిన యభిప్రాయములును విపులముగఁ బ్రకటింపఁబడియే యున్నవి. పండితులు, కవులు, కవితాప్రియులు, భాషాభిమానులు, భాషాపోషకులు మొదలగు పెక్కురు తెలుఁగునాఁటివా రాసంపుటమును మిక్కిలి యాదరముతోఁ దిలకించినారు. దానియందలి వర్ణనములను జదివి యానందాతిశయమునఁ బులకించినారు. దానియందలి గుణాగుణముల నెంతయు నన్వేషించినారు.

దాని గుణవిశేషమును బరమోపయోగమును బహుముఖముల నుద్ఘోషించినారు. దానిని దా మెల్లరు నాదరించితి మన్నారు ; అట్టి యత్యావశ్యకగ్రంథము తమకు లభించుటచేఁ దరించితి మన్నారు ! ఇంక నేనిప్పుడు క్రొత్తగాఁ జెప్పవలసిన దేమియున్నది ? ఆంధ్రదేశ వివిధభాగస్థులు నపరిచితులు నభిజ్ఞులు నగు మహామతు లెందఱో నిష్పక్షపాతబుద్ధితో నీగ్రంథమునుగుఱించి వెల్లడించిన యభిప్రాయ విశేషములకంటెను ఈగ్రంథము గ్రంథాలయములయందుంచఁదగినదని చెన్నపురాంధ్రపఠనీయగ్రంథనిర్ణాయకసభవా రనుమతించి యాద రించుటకంటెను, నన్ను గురువుగా భావించుకొనుచు నాతో విశేష పరిచయము గలిగియున్న యేతద్గ్రంథకర్త సమకూర్చిన యీగ్రంథ మునుగుఱించి నేను వ్రాయు పీఠికాదు లధికప్రయోజనకరములు కావుగదా ?

పైని బేర్కొనఁబడిన వర్ణనరత్నాకరము తృతీయచతుర్థ భాగములే యీసంపుటము. ఇదియును బ్రథమసంపుటమువలెనే సర్వజనామోదమును బడయుటయు నేతద్గ్రంథకర్త భగవదనుగ్రహమునఁ జిరాయురారోగ్యాదులు గలిగియుండి మఱియు నిట్టియుద్గ్రంథములు రచించుచుండుటయు మదీయాభీప్సితములు.

కవితావిలాసము
పిఠాపురము
19—5—1930.

ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రి.
(రామకృష్ణకవులు.)

విన్నపము.

ఇతఃపూర్వము నేను "వర్ణనరత్నాకరము" (1, 2 భాగములు కలది) ముద్రింపించి, ఆంధ్రమహాశయులసమ్ముఖమున సమర్పించి కృతార్థతను జెందియుంటిని. మఱియు నిప్పుడీ 3, 4 భాగములుగల గ్రంథమునందు ప్రకీర్ణకాంతర్గతంబుగఁ గొందఱ ప్రోత్సాహమున చమత్కారచాటుపద్యములను, సమస్యాపూరణంబులను, ప్రహ్లాదచరిత్ర, వామనచరిత్ర, గజేంద్రమోక్షము మున్నగుముఖ్యకథలనుండి కొన్ని పద్యరాజములను, రాజనీతి, లోకనీతి, వ్యవహారపద్ధతి, ఆచారపద్ధతి, కవితాప్రశంస మొదలగు రసవత్తరవిషయముల నన్నిఁటిని సంధానించి, ఆంధ్రలోకమున కర్పింపఁ గలిగినందుల కెంతయు సంతసించుచున్నాను. ఇందును నాయపరిశీలనమున నెవ్వియేని సేకరింపఁ దగినవి మిగిలియుండవని నేఁ జెప్పఁజాలను.

మఱియు నస్మత్పోషకులగు శ్రీశ్రీశ్రీ పీఠికాపురమహారాజావారి పరిపూర్ణానుగ్రహమువలననే, నే నీగ్రంథమును సొంతముగా వెలువరింపఁగలిగితినని చెప్పుట సత్యేతరము కాఁజాలదు.

ఈగ్రంథసర్వస్వమున, నా కాదిని నాదేశ మొనరించి యభినందనముఁ బ్రసాదించిన నస్మద్గురువరేణ్యులును, శ్రీపీఠికాపురసంస్థాన విద్వత్కవులును, శతావధానులును అగు శ్రీ ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రిగారికిని, గ్రంథపరిశోధనమునఁ గడుంగడు సహాయపడి యామోదముం గూర్చిన బ్రహ్మశ్రీ పన్నాల మల్లికార్జునశాస్త్రిగారికిని, అమూల్యమగు తమ కాలమును కొంత వినియోగపఱచి, ముద్రణాది

స్ఖాలిత్యములు లేకుండఁ బరిశీలించి వలయుచోట్ల సముచితరీతిసవరించి నాయీగ్రంథాభరణమునకు వన్నెవెట్టిన విమర్శకాగ్రేసరులును, శ్రీ విద్వజ్జన మనోరంజనీ ముద్రాశాలాధికారులును అగు శ్రీ నడకుదుటి వీరరాజుపంతులుగారికిని, ప్రథమ ద్వితీయ భాగములకుఁ బీఠిక వ్రాసి ప్రోత్సాహ మొసఁగిన సహృదయులును, శ్రీసూర్యరాయాంధ్రనిఘంటుకార్యస్థాన ప్రధానపండితులును (మేనేజరు) అగు శ్రీ శ్రీపాద లక్ష్మీపతిశాస్త్రిగారికిని, పత్రికాముఖమునఁ దగుసాహాయ్యమొనరించి నాయుద్యమమున కెంతయుఁ దోడ్పడిన ఆంధ్రపత్రికాధిపతులు శ్రీ దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, సమదర్శనీపత్రికాధిపతులు పింజల సుబ్రహ్మణ్యశెట్టిగారు, ఆంధ్రప్రచారిణీగ్రంథనిలయాధికారులు వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు మున్నగు ప్రముఖులకును, భాషాసేవకుఁడనగు నాయందలి వాత్సల్యమున ధనాభిప్రాయాదు లొసంగి నా కత్యంతోత్సాహ మొనఁగూర్చిన మహామహులందఱకును వినయపూర్వకవినతు లొనరించుచు నా యల్పజ్ఞతవలనఁ గలిగిన తప్పుల మన్నించి యొప్పుల గ్రహింప విబుధుల వేఁడుకొనుచున్నాఁడను.

పీఠికాపురము.
ది 28—5—30

ఇట్లు
దాసరి లక్ష్మణస్వామి.

సుభాషితగ్రంథప్రశంస.

ఆంధ్రగీర్వాణములలోఁ బరస్సహస్రాబ్దములనుండి సంధాన (సంకలిత) గ్రంథములు గలవు. ప్రాచీనకాలమునుండి యిట్టిగ్రంథములు సంధానింపఁబడుట వానిప్రాముఖ్యమునకు, వానియెడఁగల రసికాభిలాషమునకు నుజ్జ్వలోదాహరణము. ఇట్టి సుభాషితరత్నభాండారములు రెండువిధములు. 1 "భర్తృహరిసుభాషిత త్రిశతి" మున్నగు గ్రంథములవలె నొకకవియే వివిధవిషయములపైఁ జెప్పిన సుభాషితసుధాత్మకములగు మధుకోశములు. 2 "సుభాషితహారావళి" మొదలగువానివలె వివిధవిషయములపై బహుకవీశ్వరులు చెప్పిన సూక్తులు గలగ్రంథములు. లక్ష్మణస్వామిగారి "వర్ణనరత్నాకర" మీవిధము.

సంధానగ్రంథము నాంగ్లమున 'ఏన్థోలజీ' (Anthology) అనియందురు. ఈపదము పుష్పాపచయమను నర్థము నొసఁగు నొక "గ్రీక్" భాషాధాతువునుండి పుట్టినది. ఇట్టి మహాగ్రంథసంధానమతిమాత్రకాలవ్యయప్రయాససాధ్యమనియుఁ దత్ఫల మస్తోకమనియుఁ బండితేతరులకు దురవగాహముగా నుండును. 'గ్రీక్', 'లాటిన్' 'ఇంగ్లీషు' మొదలగు నైరోపీయభాషలలో ననేకసుభాషితగ్రంథములు గలవు. "గ్రీక్" భాషలోని సుభాషితగ్రంథ మొకటి క్రీ. పూ. ప్రథమశతాబ్దిలోఁ గూర్పఁబడినది.

సముపలబ్ధగీర్వాణసుభాషితరత్నకోశములలోఁ 'కవీన్ద్రవచనసముచ్చయము' ప్రాచీనతమము. దీనిసంధానకాలము క్రీ. శ. 1200 కుఁ బరము కాఁజాలదని దానిఁ బ్రచురించిన 'తామస్' పండితుఁడు వ్రాసియున్నాఁడు. ఈగ్రంథపీఠికలోఁ బ్రాచీనకవిపుంగవసంకలితములగు నిరువదిమూఁడు సుభాషితగ్రంథములు పేర్కొనఁబడినవి. వటుదాససూనుఁడగు శ్రీధరదాసుఁడు క్రీ. శ. 12 వ శతాబ్దిలో "సదుక్తికర్ణామృతము" ను సంకలనము చేసెను. ఇందు కొంతభాగము కలకత్తాలోఁ బ్రకటింపఁ బడెను. మహామహోపాధ్యాయ పండిత రామావతారశర్మపాండేయ (M A.) మహోదయు లీగ్రంథముం బూర్తిగాఁ బ్రచురింపఁ బోవుచు, గీర్వాణవిద్వల్లోకదౌర్భాగ్యముచేఁ

కీర్తిమూర్తిని ధరించిరి. ఇందు 446 కవుల సూక్తులు గలవు.

శార్ఙ్గధరుని 'శార్ఙ్గధరపద్ధతి' (క్రీ.శ. 14 వశ.) యందు 264 కవులసుభాషితములు గలవు. వల్లభదేవుని 'సుభాషితావళి' (క్రీ. శ. 15 వశ.)లో 350 కవితల్లజులకావ్యభూషణములనుండి శ్లోకరత్నములు సంగ్రహింపఁబడినవి. ఇంకను ముద్రితసంస్కృతసుభాషితగ్రంథములలోఁ బ్రధానములు, హరిహరసుభాషితము, సుభాషితరత్నసందోహము, సుభాషితరత్నాకరము, సుభాషితరత్నభాండాగారము; అముద్రితములు బరశ్శతము లనవచ్చును.

మహారాష్ట్రప్రాకృతములోఁ బ్రథమసంధానగ్రంథమగు 'హాల' సంకలిత "గాథాసప్తశతి" క్రీ శ. ప్రథమశతాబ్దిలో సంకలనము చేయఁబడెను. [Vide 'Modern Review' Oct. 1919 Page 407] రెండవది జైనజయవల్లభసంకలితమగు "వజ్జాలగ్గము" బౌద్ధగ్రంథమగు "సుత్తనిపాతము" పాళీభాషలోని సుప్రాచీనసంధానగ్రంథములలో నొకటి.

ద్రావిడభాషలో "పురనునురు" అనుసుభాషితగ్రంథము రమారమి 18 శతాబ్దముల క్రిందటఁ గూర్పఁబడినట్లు తెలియుచున్నది. [Vide 'Triveni' Vol. I. No. 2 for March & April 1928; Page 128; footnote.]

ఆంధ్రమున క్రీ. శ. 15 వశతాబ్దిలో మడికిసింగన "సకలనీతిసమ్మతము"ను సుభాషితగ్రంథముం గూర్చెను.

పూర్వోక్తగ్రంథములకంటె 'వర్ణనరత్నాకరము' లో ననేకవిశేషములు గలవు. ఉద్ధృతపద్యముల కాకరములు (Location)—ఆశ్వాసపద్యసంఖ్యలు—గలవు. కవికాలక్రమానుసారసంకలనమానుషంగికకవితావిమర్శకులకుఁ గవితాపరిణామవిచారకులకుఁ గరం బుపకారకము. అనన్యసామాన్యమగు లక్ష్మణకవి భగీరథప్రయత్న మత్యంతాభినంద్యము.

ఈయూణ్ణి వేంకట వీరరాఘవాచార్యులు,
(ఆంధ్రగీర్వాణసాహిత్యపరిషదధ్యక్షులు, విజయనగరము.)

శ్రీ

వర్ణనరత్నాకరము

పండితాభిప్రాయములు.

M. R. Ry.
C. Ramalinga Reddy Garu,
Vice Chancellor, Andhra Uuniversity,
BEZWADA.

My Dear Sir,

Many thanks for the copy of your valuable book "Varnana Ratnakara" which you were good enough to present to me. It is an admirable compilation which will give people a fairly good idea of the range and beauty of Telugu poetry.

మ. రా. రా. శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు,
వైస్ ఛాన్సిలర్, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము
బెజవాడ.

అయ్యా !

మీరు దయచేసి నాకుఁ బంపిన 'వర్ణనరత్నాకరము'ను మీయమూల్యగ్రంథ మందినది ;

పెక్కువందనములు.

ఆంధ్రకవిత్వముయొక్క విస్తీర్ణతయెట్టిదో సౌందర్యమెట్టిదో చాలవఱకు లోకమునకుఁ దెలియఁజేయఁగలుగునదియు మెచ్చుకోనఁదగినదియు నగు కూర్పు మీ గ్రంథము.

ఆంధ్రపత్రికాధిపతులు మ. రా. శ్రీ దేశోద్ధారక
కాశీనాధుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, చెన్నపట్టణము

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణకవిగా రాంధ్రలోకమునకు చిర పరిచితులు. వారు రచియించిన నాటకాదిగ్రంథములు వారిరచనా సామర్థ్యమును తెలుపుచున్నవి. వారు చిరకాలమునుండియును చాల పరిశ్రమచేసి ఆంధ్రగ్రంథములనుచదివి పరిశీలించి "వర్ణనరత్నాకరము" అను గ్రంథమును సిద్ధముచేసిరి. ఆగ్రంథమునందు మహాకవులు రచియించిన కావ్యాదిగ్రంథములనుండి కాలానుక్రమణముగ వివిధ వర్ణనలను పరిశోధించి ప్రత్యేకశీర్షికలక్రిందను చేర్చిరి. ఈగ్రంథావలోకనమువలన నాంధ్రవాఙ్మయమంతయును మనోగోచరమయిసహజానందము గలుగఁగలదు. వీరేరితీసిన పద్యములన్నియును రత్నములవలె ప్రకాశించుచు మనోహరముగ నున్నవి. ఈగ్రంథము బహుగ్రంథముల సంపుటిగ నున్నది. గ్రంథమును కలిగియున్నవారందఱును మహాకవుల సాంగత్యలాభమును బొందఁగలరు.

మహామహోపాధ్యాయ బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటరాయశాస్త్రిలుగారు
చెన్నపట్టణము.

సరస్వతిలోకమున ఎన్నివిధముల విలసించునో కని ఎప్పటికప్పటి కాశ్చర్యానందము లనుభవింపవలయునేగాని అన్నివిధములును ఊహకు ఎవరికిని ముందుగా అందవు. అట్టివిశేషములలో శ్రీ దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారి మహాకావ్యము మొకటి. వీరికిముందు వీరివలెనే బహుగ్రంథగతవిషయములను ఏకత్ర సంకలించి లోకులకొసంగినవారు సర్వవిషయములను సంపూర్ణముగా పరామర్శించినవారు గారు. వీరు అట్లు ఏకదేశమాత్రప్రదర్శనముచే తనియక ఈభాషయందు వర్ణనలు ఎన్ని

విధముల నెలకొనియున్నవో అన్నిటికిని సమగ్రముగా సకలగ్రంథముల నుండియు వాఙ్మయమును ఉద్ధరించి ఒక్కధర్మహట్టమున నిలిపినారు. ముద్రితాముద్రితములగు పరశ్శతగ్రంథములనుండియు వర్ణనలను కూర్చినారు. ఇన్నిగ్రంథముల యుపలబ్ధికి వీనియందు తాటియాకుప్రాతలలోఁ గూడ నున్నవానిని సయితము ఇంతబాల్యములోనే చదివి రసమెఱిఁగి సమకూర్చుట నాకు ఆశ్చర్యకరముగా నున్నది. ఈయుద్యమముయొక్క ప్రయోజనము కష్టమెఱుఁగని వారికి తెలియదు. ఇట్టిగ్రంథమొకటి నాకు చిరకాలమునకు మున్ను దొరకియుండిన మదీయనైషధవ్యాఖ్యకు ఆముక్తమాల్యదావ్యాఖ్యకును మిక్కిలి సాయమయి యుండెను. దీని యందు కవులకాలక్రమమునుగూడ పాటించినారు. అది కరమపేక్షణీయము. ఇది గ్రంథకోశములందును పండితులకేమి విద్యార్థులకేమి కవులకేమి ఎల్లవారికిని భాషాదేవతయొక్క పండిన పెరటికల్పకముగా నుండునని చెప్పనక్కఱలేదు.

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్కార్యనిర్వాహకులును
శ్రీసూర్యరాయాంధ్రనిఘంటుసంపాదకులును రిటైర్డుడిప్యూటి కలెక్టరుగారును నగు మహారాజశ్రీ జయంతి రామయ్యపంతులుగారు,
ముక్తేశ్వరము.

దాసరి లక్ష్మణస్వామిసంకలితమగు "వర్ణనరత్నాకర" మను గ్రంథ మచ్చుటచ్చుటఁ జూచినాఁడను. ఇందనేకములు రసవంతములగు పద్యములు గలవు. దీనివలన నాంధ్రకవిత్వము కాలక్రమమున నెట్లు మాఱినదో తెలిసికొనుట కవకాశము కలుగునని నాయభిప్రాయము. ఉద్యమము మంచిది.

మ. రా. శ్రీ చిలుకూరి నారాయణశా...
అనంతపుర దత్తమండలకళాశాలయం...
కర్ణాటకభాషాధ్యాపక...

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు...
రత్నాకరము" అనేపుస్తకమును చూచినాను.
విషయమునుగురించిన పద్యములనన్నిటిని ఆయా...
రించి ఒకచోటికిచేర్చి ఉంచినారు. ఇట్టిగ్రంథము...
తెనుగులోకూడా కొన్ని ఉన్నవికాని, అవి అంత...
పోషకముచేత ఉపకారకములు కావు. శ్రీ ల...
గ్రంథమునకేకసంవత్సరములనుంచీ, ఎంతో శ్రమ...
గొప్ప ఉపకారము చేసినారు. ఈపనిలో ఉ...
జనులకు బోధపడను. ఇట్టి ఉద్గ్రంథము లింక...
బయలుదేరవలసిఉన్నవి. ఇట్టి గొప్పపనులకు
లక్ష్మణస్వామిగారు మార్గదర్శకులయినారు. వా...
లు కృతజ్ఞులుకాగలరని నాఅభిప్రాయము. వా...
ఆంధ్రసారస్వతమునకు వన్నెతెత్తురుగాక అని కో...

మ. రా. శ్రీ ఆంధ్రవాల్మీకి వావిలికొలను సుబ్బా...

మదీయగ్రంథప్రకటనమున నాకిహపరల...
ము గలిగించి యభినవభోజుఁడని విఖ్యాతిగడించి...
రాజులవారి కాశ్రితుండును, నాకుఁ బరమమి...
పద్మనాభశాస్త్రులవారిచే సాహిత్యాన్నప్రాశన...
దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే గ్రథితంబైనవర్ణనరత్నా...

గ్రోలియుండువలె సంపాదింప సాహిత్యమకరాలయంబున దేవులాడు వారికిని సాహిత్యరసాస్వాదనతత్పరులకు నుపకారంబగుట యీప్రయత్న మత్యంతశ్లాఘ్యము.

ఉదాహృతపద్యముల కాకరములు వ్రాయుట యత్యంతావశ్యకము. ఈగ్రంథము కేవలాత్యంతప్రయాసకృతమనుట నిస్సంశయము. దీనికై దీర్ఘకాలము శ్రమించి యముద్రితగ్రంథములను సేకరించి పఠించి పద్యరత్నము లేఱిన వీరియోగ్యత, ఓపిక, సాహిత్యపటిమయు శ్లాఘ్యము. ఇది బాలకవుల కేగాక ప్రౌఢకవులకును భావమార్గప్రదర్శనంబునను సూచనలయందును మిక్కిలి తోడుపడఁగలదు. వినోదపఠనమునకును దగియున్నది గావున నిది సమస్తజనులకు నాదరణీయ మగుఁగాక.

బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారు, శతావధానులు
(తిరుపతివేంకటకవులు) కడియము.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు తాము ప్రయత్నపూర్వకముగ బహుగ్రంథములనుండి సంగ్రహించి, రచించి, ముద్రింపించుచున్న వర్ణనరత్నాకరగ్రంథము నాకుఁజూపిరి. స్థాలీపులాకన్యాయమునఁ జదివిచూచితిని. ఈపుస్తకము తెలుఁగుబాసలోఁ బాండిత్యము సంపాదించుకోఁగోరు భావివిద్యార్థులకుఁ, గవులకు, విమర్శకులకు నత్యంతోపకారకంబని ఇదివఱకు నభిప్రాయములొసంగిన పండితులయభిప్రాయములయందలి సంగతులతో నేనుగూడ నేకీభవించుచున్నాను.

మహోపన్యాసకులును, విమర్శకులు నగు
బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ల బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు, కాకినాడ.

శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారు విరచించిన "వర్ణనరత్నా

కర" మను గ్రంథరాజము నక్కడక్కడ వినియున్నాను. ఇది యాంధ్ర సారస్వతమున కమూల్యాలంకారముగ నుండుననుటకు నేవిధమగు సందియము లేదు. ఇయ్యది కవులకు, విమర్శకులకు, చరిత్రప్రియులకు, భాషాభిమానులకు మిగుల సాహాయ్యకారిగా నుండుటయేగాక పామర జనులకుం గూడ నానందదాయకమ్మును, వివేకప్రదమ్మును నై యలరారుచుండును. ఈ యుద్గ్రంథమును విరచించుటకై గ్రంథకర్తగారు తీసికొనినశ్రమ కడుంగడు శ్లాఘనీయము. సారస్వతవిషయములగు సర్వవిశేషములునుగల యిట్టి యుద్గ్రంథములిదివఱ కాంధ్రమున లేవు. నేటికా కొఱఁత తీఱినదని చెప్పుట కెంతయు సంతసముగనున్నది.

కవిసార్వభౌమ బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు
రాజమండ్రి.

వర్ణనరత్నాకరము. ఇది శ్రీ దాసరిలక్ష్మణస్వామిసంకలితము. ఇందు నన్నయ మొదలుకొని వీరేశలింగకవిపర్యంతమునగు కవులు రచియించిన 300 గ్రంథములనుండి సుమారు 1500 వర్ణనాంశములు చేర్పఁబడినవి. అందుఁ జివర బంధగర్భచిత్రాదికవిత్వములోనగు కొన్ని కవితాచమత్కారములును పేర్కొనంబడినవి. ఈగ్రంథ మొక్కఁడు చే నిడికొన్నఁ గవులగ్రంథములన్నియుం జదివిన ఫలంబు గలుగక మానదు. కవులకును గవితాప్రియులకు నిది కల్పవృక్షము. ఇంతకుము న్నిట్టికార్యమునకుం గడంగినవారు కొందఱు గలిగిరిగాని వారు వీరివలెఁ గృతకృత్యులు కాఁజాలకపోయిరి. ఈకృషికి 15 సంవత్సరములు పట్టినట్లు తెలియుచున్నది. అంతపని యీసంకలనమందున్నదని గ్రంథమే చెప్పుచున్నది. సమగ్రవర్ణనాంశములతో నలరారు నీగ్రంథము సర్వజనాదరణీయంబగునని నాయభిప్రాయము.

చాటుపద్యమణిమంజరీత్యాదిగ్రంథప్రకాశకులు ఉభయభాషాకవిపుంగవు లగు మ. రా. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు, చెన్నపురి.

అయ్యా, సంస్కృతమునఁ బద్యరత్నభాండాగారమువలె తెలుఁగున మీరు సంధానించుచున్న వర్ణనరత్నాకరము ప్రచారముఁ గాంచఁగలదు. కవులకు, విమర్శకులకు, విద్యార్థులకు నిది కరము సాహాయ్యకరము. కవికాలము, కావ్యాశ్వాసపద్య చెప్పుట యత్యావశ్యకమే. ఇది యెంతో పరిశ్రమ చేసినఁగాని కానిపని. అసామాన్యమయిన మీ పరిశ్రమ నభినందించుచున్నాఁడను.

ప్రబంధమణిభూషణాద్యనేకసద్గ్రంథసంపాదకులు
విస్మృతకవిగ్రంథప్రకాశకులు విమర్శకాగ్రేసరులు నగు
మ. రా. శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు, M.A. చెన్నపట్టణము.

శ్రీమద్దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే రచింపఁబడిన వర్ణనరత్నాకరము నచ్చటచ్చటఁ జూచినాఁడను. ఇందుదాహరింపఁబడిన పద్యములకు మూలగ్రంథముల నామములను విషయసూచికను దిలకింపఁగా వీరు బహుకాలము బహుగ్రంథములఁ జాలఁబూనికతోఁ బరీక్షించి మంచిమంచిప్రకరణములలోని యుత్కృష్టపద్యములనే యేర్చియున్నారని తెలియుచున్నది. నేటికాలపుస్థితిననుసరించి బహుగ్రంథములు సాంతముగఁ జదివి నానాకవుల నానావిషయముల మనోభావముల వ్యక్తులెఱుంగఁజాలని వారికి నిక్కముగా నిట్టిగ్రంథములు నిధిప్రాయములు. ఇందు దేశకాలస్థితులననుసరించి కవికాలనిర్ణయములును బద్యములు గ్రహింపఁబడిన ప్రకరణములును జూపఁబడియె. భాషయందు గ్రంథకర్తగారికిఁగల యాదరణమును నేతద్భాషాసేవయుఁ దప్పక యెల్లరు మెచ్చుకొనుదురని నమ్ముచున్నాను.

విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమండలీప్రతిష్ఠాపకులు
మ. రా. శ్రీ కొమఱ్ఱాజు వెంకటలక్ష్మణరావుగారు, చెన్నపట్ట

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణకవిగా రాంధ్రులయుపయోగా
ఆంధ్రవాఙ్మయమునంతను పరిశోధించి కూర్చుచున్న "వర్ణనర
కరము" అనుగ్రంథమును చూచి చాల సంతసించితిని. ఇట్టిపని
టకు నెంతయు సహృదయతయుఁ బాండిత్యమును ఓపికయుఁ 7
యును. ఇయ్యది కవిత్వముచెప్పఁదలఁచినవారికిఁ గల్పవృక్షము
దనుటకు సందేహము లేదు. వాఙ్మయచరిత్రయు, ఆంధ్రకవిత్వాభి
వృద్ధియైనదియుఁ దెలిసికొనఁగోరువారికిని ఈగ్రంథము ఎక్కు
నుపయోగించుననుటకు సందేహము లేదు.

రావుసాహెబ్ గిడుగు వేంకటరామమూర్తిపంతులు
బి. ఏ. పర్లాకిమిడి.

మీరు ప్రకటించు "వర్ణనరత్నాకరము" చూచినాను.
సుభాషితరత్నభాండాగారము వలెనే అనేకవిధములుగ ఆంధ్ర
ఉపయోగం కాగలదని నానమ్మకం. ఇందులో అముద్రితగ్రంథ
నుండికూడా పద్యములెత్తి ప్రకటించినారు. తాళపత్రగ్రంథ
సులభముగాదొరకనివారికి ఈపద్యములు చదవగానే ఆగ్రంథ
గురించి కొంతవరకు తెలుసుకొనుటకు అవకాశము కలుగుత
ఆంధ్రసారస్వతములో ఉన్న వర్ణనరత్నము లన్నిటిని సంగ్రహి
ఆంధ్రులకు మీరందజేసిరి ఈపని ఎంతకష్టమైనదో అనేకగ్రంథ
పరిశీలిస్తూఉన్నవారికి బోధపడుతుంది. మీపరిశ్రమవల్ల ఆం
కెంతో మేలుకలుగవచ్చునని నానమ్మకం.

ఆంధ్రభారతీతీర్థప్రధానులు మ. రా. శ్రీ బుఱ్ఱా శేషగిరి
రావుగారు, ఎం. ఏ. విజయనగరము.

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు సమకూర్చిన "వర్ణన రత్నాకరము" అనే తెలుగుగ్రంథములో కొన్నిభాగములు నాకు వినిపించి నాయభిప్రాయము కోరినారు. ఆంధ్రకావ్యమహోదధినుండి తేరినజాతిరత్నము లీవర్ణనలు. ఇవి పలువిధములై ఆంధ్రకవితాచరిత్ర పరిణామమును సూచించును. ఈవర్ణనలు గల యసలుకావ్యములు శృంగారప్రధానములగు ప్రబంధములు. ఈప్రబంధములు పాడినపాటనే పాడుచుండుటచేత నేమో మనుచరిత్ర వసుచరిత్ర కళాపూర్ణోదయములవంటివిమాత్రము ప్రచారములోనుంచి మిగిలినవాటిని ప్రాముఖ్యనిడవలయునని కొందఱుమహనీయు లందురుగాని ఆంధ్రదేశమందలి దేవాలయకట్టడములవలె ఈకావ్యములుకూడ ఏకఫక్కిగా నున్నప్పటికిని సమాదరణీయములును, హృదయాకర్షకములును అగు చిత్రకల్పనలతో భాషాశిల్పనైపుణ్యమునందు ప్రత్యేకతను చూపుచున్నవి. ఈసంగతి ఈకూర్పులో విశదము కాగలదు. పలువురుపండితు లిదివఱకే చెప్పియున్న ట్లీగ్రంథము కవులకు, విద్యార్థులకు, విమర్శకులకు సాహిత్యపరులకును అత్యంతోపయోగకరము కాగలదు. ఈసంఘటన ప్రయత్నము చాల ప్రశంసనీయము.

జాతీయ సుప్రసిద్ధాంధ్రకవులు
మ. రా. శ్రీ. వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు, కాకినాడ.

మనోజ్ఞచిత్రంబులనెల్ల నొక్కయద్దమునఁ బ్రతిబింబింపఁజేసినట్లు మధురరసంబులనెల్ల నొక్కరసాయనంబున సమ్మేళనంబుగావించినట్లు బహుముఖంబులఁ బ్రవహించుచున్న యాంధ్రకవితాసరస్వతుల

కైకముఖంబుగావించిన యీ "వర్ణనరత్నాకరము" మహాత్ములగు నాంధ్రమహాకవులనందఱ నొక్కచోఁ బ్రదర్శించు దివ్యజ్ఞానదీపమువలె నియ్యాంధ్రలోకమున వెలయఁజాలియున్నదని చెప్పుట యతిశయోక్తి కాదని భావించుచున్నాము.

అతిప్రయత్నమున నిట్టిసంఘటనముంగావించిన శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగా రాంధ్రులకృతజ్ఞత కెంతయుఁ బాత్రులైయున్నారు. చిన్నతనమునుండియు నిట్టి భాషావిషయికసత్కార్యములయందే పాటుపడుచున్న వీరికిఁ బరమేశ్వరుఁ డాయురారోగ్యభాగ్యములొసంగుఁగాక

అనేక నాటకాదిగ్రంథకర్తలు సుప్రసిద్ధవక్తలు నగు
మ.రా.శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారు, రాజమండ్రి.

పీఠికాపురవాసులగు శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచేత సముకూర్పఁబడిన "వర్ణనరత్నాకర" మను గ్రంథమునఁ గొన్నిపద్యములు విని దానియేర్పాటునంతయు గ్రంథకర్తగారివలన నాకర్ణించి మిక్కిలి సంతసించితిని. అనేక నూతనాలంకారములతో విరాజిల్లుచున్నయాంధ్రసారస్వతమున కిట్టిమహాగ్రంథము లేకపోవుట గొప్పలోపము. అనేక ముద్రితాముద్రితగ్రంథములను పరిశోధించి చిరకాలము శ్రమపడి యాంధ్రవాఙ్మయమునంగల యాలోపముఁ దీర్చినందుకు లక్ష్మణస్వామిగారి కాంధ్రులు కృతజ్ఞులయి యుండవలెను. ఈమహాగ్రంథ మెవ్వని యొద్దనుండునో యాతఁడు సకలాంధ్రకవులమధ్యమున గూర్చుండి వారితో ముచ్చటించినట్లే యానందపారావారమున దేలుచుండును. సకలపుష్పలతాభిరతమైనయుద్యానవనమట్లు సర్వరత్నగ్రథితమైనహారమట్లు సకలవస్తుసంపూర్ణమైన యంగడియట్లు పాఠకుల కీగ్రంథము మహామోదప్రదమై యమూల్యమై మనోరథపూరకమై విరాజిల్లుఁగాక.

మ. రా. శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు,

నందిగామ, కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారుకూర్చిన వర్ణనరత్నాకరము పఠనార్హమనుటలో సంశయము లేదు. మహాకవుల యమూల్యభావములు సుస్వరూపమునొందునవకాశము వర్ణనావసరములయందె తటస్థించును. కాన ప్రబంధసముద్రములో వర్ణనపద్యములు రత్నములె. అట్టిరత్నముల నుద్ధరించి యాంధ్రభాషాసేవకులకు, బంచి యొసంగ సాహసించి కృతార్థులైన యీలక్ష్మణస్వామిగారు ఆంధ్రలోకమున శాశ్వతకీర్తిఁ గడించిరి.

ముద్రితాముద్రితగ్రంథములనుండి వర్ణనాంశములయందుగల రసవత్తరములగుపద్యములనేరి కవికాలాదికముల నిరూపించి సంకలితం బొనరించుటలో గ్రంథకర్తగారు మిగుల శ్రమపడి యాంధ్రమహాజన కృతజ్ఞతాపాత్రులైరి. భగవంతుఁ డీగ్రంథకర్తగారికిఁ జిరాయుర్భాగ్యములఁ బ్రసాదించి యుత్తమగ్రంథముల రచింప ననుగ్రహించుఁగాక.

శ్రీ విజయనగరంమహారాజావారి ఆగ్నేయపాఠశాలా ప్రధానసంస్కృతోపాధ్యాయులగు మేడేపల్లి వేంకటరమణాచార్యులుగారు.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే సంకలితమయిన వర్ణనరత్నాకరమును నే నచ్చటచ్చట జదివియున్నాను. ఇట్టిగ్రంథ మొకటి లేదనుకొరత నీయాంధ్రలోకమున నీగ్రంథకర్తగారు పూర్తి జేసినందుకు మిగుల సంతసిల్లుచున్నాను. ఈగ్రంథము కవనము చెప్పువారికి నితరాంధ్రపండితులకు మిక్కిలి యుపయోగకరమని తలంచుచున్నాను. గ్రంథసంకలన మత్యద్భుతముగా నున్నది. ఇది లోకమునకు మహోపకారము జేయును.

శ్రీ పీఠికాపురసంస్థానపండితులు వ్యాఖ్యాతలు నగు
బ్రహ్మశ్రీ పురాణపండ మల్లయ్యశాస్త్రులుగారు.

మ. రా. శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు తెలుఁగుగ్రంథము లన్నిటినుండి యేర్చి కూర్చిన 'వర్ణనరత్నాకరము'ను పొత్తమును నేనక్కడక్కడఁ జూచితిని. సంస్కృతభాషయందు నున్నిట్టికావ్యమును బహ్యరత్నభాండాగారమనుదానిని జాలంగాలముక్రిందట నేఁ జూచితిని. అప్పటినుండియు దెనుఁగున నిట్టికావ్యముండునేని మిక్కిలి యుపకరించునుగదాయని తలఁచుచుంటిని. చిరకాలమునకు నేనట్టికావ్యమును జూడగల్గినందులకు మిక్కిలి సంతసించుచున్నాను. ఈగ్రంథమును మిక్కిలి జాగ్రత్తగాఁ జూచినచో నించుమించుగా నాంధ్రగ్రంథముల రచియించిన మహాకవులందఱియాశయములు గ్రహింపవచ్చునని నాయభిప్రాయము. ఇందు శృంగారాదిరసములన్నియు ప్రసాదాదిగుణములన్నియు మొదలగు కావ్యలక్షణములెల్ల నుండఁబోలునని తలంచెదను. ఇన్నిమహాగ్రంథములను సంపాదించి చక్కఁగఁ బరిశీలించి ప్రశస్యములగు వర్ణనములఁగూర్చి విభజించి వ్రాయుట మిక్కిలి శ్రమాకరమని నిస్సంశయముగాఁ దోఁచును. ఇట్లు మిక్కిలి శ్రమపడి యిట్టి మధురతరగ్రంథము నాంధ్రలోకమునకుఁ గల్గఁజేసిన వీరు మిక్కిలి శ్లాఘ్యులని నాయభిప్రాయము.

మహారాజశ్రీ కూచి నరసింహముపంతులుగారు బి. ఏ.,
ఎల్. టి. హెడ్ మాష్టరు పిఠాపురంహైస్కూలు.

దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారిచే సంకలితమైన "వర్ణనరత్నాకరము" లోని కొన్ని పద్యములు చదివినాను, మిగుల మనోహరముగా నున్నవి. ఇది విశేషవివేచనాప్రయాస సాధ్యమైనదని. ఈగ్రంథము సమస్తభోగ

పదార్థము లొక్కచో సమకూర్చి పెట్టినయాపణమువలె విద్యాభిలాషు లగు పెద్దలకుఁ బిన్నలకుఁగూడ మిక్కిలి యుపయుక్తమై నాతిశ్రమముతో వారికిఁ జిత్రవిచిత్రభావభాషానందముల నిందిడుననుటకు సందేహము లేదు. ... ...

ఆంధ్రగీర్వాణభాషావిశారదులు, కవితల్లజులు నగు
మ.రా.శ్రీ శ్రీ విక్రమదేవవర్మగారు, విశాఖపట్టణము.

గీ. ఆంధ్రసాహిత్యముకురమ్ము ♦ నాంధ్రకవిత
యనెడి పైఁడివన్నెలఁ గనుఁ♦గొనఁ గవమ్ముఁ
గవులకును రసికులకును ♦ గల్పకమ్ముఁ
బ్రథితవర్ణనరత్నాక♦రమ్ము సుమ్ము.

మ.రా.శ్రీ రాజా మంత్రిప్రెగడ భుజంగరావు బహద్దరు
జమీందారుగారు, అష్టావధానులు, ఏలూరు.

చ. ఒకనికి నారికేళములు ♦ నొక్కనికిం గదళీఫలంబు ఱిం
కొకనికి ద్రాక్ష యిష్టము♦యొసఁగుట నందఱికిన్ ఘనంపు టు
త్సుకత ఘటించు వర్ణనల♦తో ఫలతోయము♦తో సుధార్ణవ
ప్రకటితకీర్తిసంపద వి♦రాజిలు నీకృతి రాజమెంతయున్.

మత్తేభవృత్తమాలిక:

ఘనమౌ నన్నయభట్టసత్కవిలస♦ద్గానంబుతో నెఱ్ఱనా
ర్యనితాంతోన్నతవాక్యవీచికలతో ♦ రంజిల్లునామంత్రి తి
క్కనరమ్యాన్వయసద్గభీరరచనా♦కాండంబుతో నల్ల పో
తనవక్త్రోదితపద్యరత్నములతో ♦ నాభాస్కరస్వ్యాసా
వనపాదంబులతోడ ధూర్జటిమహా♦భక్తిధ్వని వ్యాప్తితో

డను శ్రీనాథనపినశయ్యాచు జొకాంటంబై విరాజిల్లు సో
మునిరాకందగునుబ్బుత్తో విమలుఁడౌ ♦ మూర్తిప్రతిష్ఠుండు రా
మునియాశ్లేషవిశేషపోషణముతోఁ ♦ బాల్పొందు తిమ్మన్నదా
రిని బెన్నవచఃప్రవాహములతో ♦ శ్రీరామలింగప్రథా
నినవీనామృతకల్పనేర్థజయడిం♦డీరంబుతో వీరభ
ద్రమునిసత్త్వప్రభతోడ రుద్రమునిమహా♦మాత్మప్రయోగంబుతో
డ నృసింహోజ్జ్వలదూరదర్శనపటి♦ష్ఠత్వంబుతో రంగనా
ధనృపాలామలశబ్దశబ్దములతోఁ ♦ దమ్మయ్యపూర్ణార్థగుం
ఫనతో సూరనసత్పథప్రచురశో♦భాయుక్తసంచారతన్
వినుతింగాంచుచు లోకజాలమున వ్యా♦ప్తింగాంచి యీనవ్యవ
ర్ణనరత్నాకర మెల్లకాలము బుధా♦నందంబుఁ జేకూర్చుతన్.

మ. అల రత్నాకర మేమియిచ్చు వలవే♦యన్ వల్లెవేయంగ ని
మ్ముల రత్నాకర మిద్దియిచ్చు నమృతం♦బుం బద్యరత్నంబులం
బలుభంగంబులకాలయంబది; విప♦ద్భంగంబుఁ గావించు ను
జ్జ్వలరత్నాకరమిద్ది; దీనఁదరియిం♦పంజాలు లోకంబొగిన్.

దాట్ల సీతారామరాజుగారు, జొన్నవలస.

ఉ. ఎన్నిక కెక్కుపద్యము ల♦నేకము గూరిచి వర్ణనాబ్ధివి
ద్యన్నికరంబు గన్గొని సు♦బోసనునట్లొనరించి తెంతయో
నిన్నను మెచ్చఁగా వలదె ♦ నీబుణ మీఁగఁగ లేరు పాఠకుల్
సన్నుతిఁగాంచు నీయశ మ♦జస్రము దాసరిలక్ష్మణాహ్వయా.

క. పురుషార్థంబులు నాలుగు
కరతలధాత్రియను బోలె ♦ ఘటియిల్లును నీ
వరవర్ణనరత్నాకర
ముసుతరభక్తిన్ బఠించు ♦ యోగ్యుల కెల్లన్.

మ. రా. శ్రీ పప్పు మల్లికార్జునరావుగారు, బి. ఏ.
డిప్యూటీతహస్సీల్దార్, పిఠాపురము.

శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారిచే సమకూర్పఁబడిన "వర్ణనరత్నాకరము"ను తిలకించినాఁడ. అయ్యది భాషాయోష కొక యమూల్యభూషణం బనుటకు సందియము లేదు. పూర్వకవు లందఱు సభ చేసియుండి యొక్కొక్కవిషయము పోటాపోటిగ వర్ణించుచున్నట్లు చదువరుల కీగ్రంథరాజము చదువుపట్ల స్ఫురింపఁజేయును. ఇది క్రొత్తవారికి నాంధ్రగ్రంథములయెడ నభిరుచి జనింపఁజేయుచుఁ గవులకును, వ్యాఖ్యాతలకును, బరమప్రయోజనకారిగ నుండుననుట నిర్వివాదాంశము. మఱియు వర్ణనలు కాలక్రమము ననుసరించియే యుద్ఘాటింపఁబడుటచే మన పూర్వు లొక్కొకవిషయ మెట్లు పెంపుచేసి క్రమముగా వర్ణించినదియుఁ దెలిసికొనుట కవకాశము గలుగుచున్నది. ఇట్లు వ్రాయుట చాల దుర్ఘటమగువిషయ మనుటలో భిన్నాభిప్రాయ ముండదు. ఎన్నియోరోజులు శ్రమపడి ఎన్నియో గ్రంథములు పరిశీలించి హృద్యమగువర్ణనలయందు నభిరుచి కలిగియుండి వాని నొక్కచోఁ బ్రదర్శింపఁగలిగిన యీగ్రంథకర్తగా రాంధ్రపాఠకలోకమునకు మహోపకారముఁ గావించి వారి కృతజ్ఞతకు శాశ్వతముగాఁ బాత్రులై యున్నారు.

పూర్వగ్రంథాభిమానము సడలుచున్న యీకాలములో సారవంతములుకాని స్వతంత్రకల్పనాగ్రంథములకంటెఁ బాటుపడి రచించెడి యిట్టిగ్రంథములే భాషకు పెక్కుమడుంగు లుపకారము చేయునని నాయభిప్రాయము. ఇట్టి వింకను విరచించుటకు దేవుఁ డీగ్రంథకర్తగారి కాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధు లొసంగుఁగాత.

మ. రా. శ్రీ సురభి తులసీదాసు నాయుడుగారు, బి.ఎ.బి.ఎల్.
డిస్ట్రిక్టు మునసబ్, ఏలూరు.

మ. రా. శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే ప్రకటింపఁబడుచున్న "వర్ణనరత్నాకరము" అను మహాగ్రంథము ఆంధ్రసారస్వతాభివృద్ధికి అత్యంతోపయోగముగా నుండును. ఆంధ్రభాషయందిట్టి గ్రంథ మింతవఱకు ప్రకటింపఁబడియుండలేదు. ఆంగ్లభాషయందును ఆంగ్లకవుల పాండితీగరిమను దెల్పు గ్రంథములు (anthologies) న్నను వర్ణనరత్నాకరమునుబోలు గ్రంథములు ప్రకటింపఁబడియుండలేదు. ముద్రితములుగను అముద్రితములు నైన అనేకప్రబంధములనుండి తొల్లింటి కవిపుంగవుల పద్యరాజములను ఆయావర్ణనస్థానములందుఁ బొందుపఱుపఁబడినవి. ఆంధ్రకవితాకల్పవృక్షమని చెప్పఁదగు నీవర్ణనరత్నాకరము కవులకును, కవిత్వేచ్ఛగలవారికిని భాషాభిరుచిగలవారికిని మహోపయోగమను టతిశయోక్తి కాఁజాలదు. గ్రంథకర్తగారు యేండ్లును పూండ్లును పరిశ్రమగావించియుండిననేగాని యీమహాగ్రంథము నాంధ్రలోకమున కందఁజేయుటకు సాధ్యమైయుండెడిదికాదు. ఆంధ్రులును ఆంధ్రభాషాభిమానులును గ్రంథకర్తగారియెడల కృతజ్ఞులై యుండకతీరదు. వర్ణనరత్నాకరము ఆంధ్రభాషాజ్ఞానజ్యోతియై ఆచంద్రతారకము విరాజిల్లుఁగాక! ఈరత్నాకరమును సకలసద్గుణరత్నాకరుండును ఆంధ్రభోజుండును నగు శ్రీపీఠికాపురాధీశ్వరునకుఁ గృతియిచ్చుటెంతయు సముంజసము.

కవిభూషణ, కవిరాజ, శ్రీరాజా వత్సవాయ వేంకట
నీలాద్రిరాజుగారు, తుని.

ఉ. వ్యాకరణం బలంకరణ • వైభవమున్ రసభావపోషణా
స్వీకరణంబు వర్ణనవి • శేషచమత్కరణం బనంగ నా
నాకవికావ్యలోకమున • నాలుగుసారములందు నిండు సు
స్వీకృత మయ్యె వర్ణనవి • శేషచమత్కరణా బశేషముల్.

శ్రీమదయ్యావసంస్థానాధిపతులు

శ్రీరాజా వేంకటాద్రిఅప్పారావుబహద్దరుగారు,

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారి 'వర్ణరత్నాకర' మును జూచితిని. ఈగ్రంథము పండితులకుఁ బామరులకుఁగూడ నుపయోగించునది. ఈకవిగారిగ్రంథము లిదివరకు కొన్ని జూచియుంటిని. ఈ గ్రంథముమాత్రము బహుకష్టముతోఁ బరిశోధించినశ్రద్ధయొక్క పర్యవసానము. మహాజను లీపుస్తకముఁ బరిశీలించునప్పుడు అనేకగ్రంథముల నుండి సారముతీసి తమముందు చేటతెల్లముగాఁ బెట్టిన యీతద్గ్రంథ నిర్మాత పరిశ్రమమును దలంతురుగాక.

బ్రహ్మశ్రీ కేతవరపు వేంకటశాస్త్రిగారు, విశాఖపట్టణము

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు కూర్చిన వర్ణరత్నాకరమను గ్రంథమును జదివితిని. ఆంధ్రప్రబంధములనెడి మహాగహనంబునఁ బరిభ్రమించి మిక్కిలిగ పరిశ్రమించి మణిఖనిప్రదేశములవంటి యుత్తమవర్ణనములఁ బరిశీలించి యుత్తమజాతిపద్యరత్నంబులను సంపాదించి యొకమాలగా గూర్చి యాంధ్రభాషామతల్లి కంఠసీమ నలంకరించి తదీయకాంతిసంతతులచే నాంధ్రభాషామతల్లి కేకాక తత్పుత్రులగు నాంధ్రమహాజనులకుఁగూడ వింతవన్నె గల్గించిన శ్రీలక్ష్మణస్వామిగారి పరిశ్రమకరంబు శ్లాఘనీయంబు. ఆంధ్రభాషాగ్రంథములఁ జదువతీఱిక లేనివారికి మనపూర్వకవుల యుత్తమవర్ణనామృతరససారమును రుచి చూపించినందుల కాంధ్రు లెంతయుఁ గృతజ్ఞత చూపవలయును. పెక్కుగ్రంథములసారమును సులభముగా చవిచూచుట కింతకంటె సులభసాధనము మనయాంధ్రమున నిప్పటికి లేదు. ఈగ్రంథ మాంధ్రులకు నాంధ్రభాషకును మిగుల నావశ్యకము.

ఎర్నగూడెము, గౌరీపట్టణము వగైరాఎస్టేట్ల జమీందారుగారు
మ. రా. శ్రీ కావ్యనిధి చెలికాని లచ్చారావుగారు, చిత్రాడ.

దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే వ్రాయఁబడిన "వర్ణనరత్నాకరము" నూతనగ్రంథకర్తలకు శబ్దరత్నాకరముబోలె తనరారుచున్నది. మఱియు నిందు సుప్రసిద్ధపూర్వకవిప్రణీతంబులగు అమూల్యగ్రంథరాజంబుల నుండి సముత్కృష్టవర్ణనాసమంజసములగు పద్యరత్నంబులు స్వీకరించుటంజేసి యమ్మహామహుల యమృతవచనంబు లొక్కయెడ విరాజిల్లుచు గంటికద్దముగట్టినట్లు "ఆంధ్రకవులచరిత్రము" బోలె నీపూజనీయుల నెల్లర నొక్క సభామంటపము నలంకరింపఁజేసినట్లు ఎంతయు నొప్పారుచున్నది.

ఇయ్యది పాఠశాలలయందును, గ్రంథాలయంబులయందును ప్రవేశము గావించిన ఆంధ్రలోకమున కెంతయు నుపయోగకరముగా నుండును.

సుప్రసిద్ధవిమర్శకులు సకలజనమనోరంజనాది
మనోహరప్రబంధసంధానచతురులు నగు
మ. రా. శ్రీ నడకుదుటి వీరరాజుపంతులుగారు, పిఠాపురము.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణకవివర్య సంకలితంబగు 'వర్ణనరత్నాకర' గ్రంథమును జాలవఱకుఁ బరీక్షించితిని. ఈయన దీనివిషయమునఁ గైకొనిన పరిశ్రమము మిగుల సంస్తవనీయము, ఆశ్చర్యదాయకము. అపారమైన యభిలాషముతోఁ గడుంగడు శ్రద్ధతో నిట్టిసత్కార్యము నకుఁ బూనిన యిక్కవికి నాంధ్రులందఱును మిక్కిలియు నప్పుపడి యుందురని చెప్పఁదగును. శర్కర, తైలము, పిష్టము—వీనిని వేఱుగ ననుభవించుటకంటె వాని నొక్కటిగ నొకఖాద్యముగ నొనరించి యుపయోగించుటవలన నతిశయమైనరుచి యెట్లుండునట్లు, యాయాగ్రం

థభాగముల నప్పుడప్పుడు చదువుటవలనఁ గలిగెడు నామోదముకంటె నందందలి రసవత్తరవర్ణనముల నెల్ల నేర్చికూర్చిన యీగ్రంథరాజము తన్నుఁజదువు భాషాభిలాషికి—భాషాభిలాషి కేయన నేల?—విద్యార్థికి కవికి, పండితునకు—అందఱకును గల్పతరువుంబోలె నతిశయానందముం గూర్చుననుట యతిశయోక్తి గానేరదు. ఈగ్రంథమునందలి వర్ణనములలోని పద్యములన్నియు, నాయాగ్రంథములలోనివర్ణనములలో మేలైనవియే యగుటం జేసి పాఠకులకు నిసుమంతయు విసువు జనింపనేరదు. ఏతద్వర్ణనసంగ్రహకార్యమునందు నీతఁడు చేసినవ్యవసాయము మఱి యేయితరశాస్త్రాభ్యసనమునం దుపయోగించియుండినను గొప్ప పండితుఁడను పదవిం గైకొనియుండును. కాని యప్పాండిత్యమును గడియించుటవలనఁ గలుగు నల్పకాలస్థాయియగు యశముకంటె నీ సంకలితగ్రంథమువలనఁ బొడము సమజ్ఞయే యాచంద్రార్కముగ నుండునని నిశ్చయముగఁ జెప్పవచ్చును.

ఈగ్రంథమువలన నాంధ్రలోకమున కింకొకగొప్ప మేలుఁగలదు. అది యేదియన, ఏకవియైన, దేనింగూర్చియైన, నేదియే నొకపద్యమును రచియింపవలయునను తలంపుఁగొనుచో, నిందులేని క్రొత్తభావమునకై యాకవి యన్వేషించునట్లు చేయుచు, వినూత్నభావములుగలపద్యము లాయాకవులచే రచియింపఁబడునట్లు చేయుచు, నాంధ్రభాషాదేవిని నవనవాలంకారకలితను జేయున ట్లీగ్రంథ మొనర్పఁగలదని హృదయానందపూర్వకముగఁ జెప్పుచున్నాను.

శ్రీ గంపలగూడెము కుమారజమీందారుగారు

శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావుబహద్దరుగారు.

అధికశ్రమంజేసి శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు సమకూర్చుచున్న "వర్ణనరత్నాకరము" యొక్క ప్రాశస్త్యము వర్ణనాతీతము.

ఈయుత్కృష్టగ్రంథరాజ మాంధ్రభాషాయోషామణికి నూత్నవిభూషణము. విమర్శకుల కీగ్రంథము కడుంగడుం దోడ్పడంగలదు. ఆంధ్రలోకము లక్ష్మణకవి కెంతయుం గృతజ్ఞత చూపవలసియున్నది.

శ్రీ పిఠాపురం హైస్కూలుపండితులు
బ్రహ్మశ్రీ పెండ్యాల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు.

శ్రీయుతులగు దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచేం గూర్పంబడిన "వర్ణనరత్నాకరము"ను స్థాలీపులాకన్యాయముగం జదివితిని. ఆంధ్ర మహాకవుల యల్లికజిగిబిగువులు, ముద్దుపల్కులు, పదగుంభనములు, నొక్కచోటం గూర్చిన వీరిపరిశ్రమమతిశ్లాఘనీయము. వర్ణనరత్నాకరముం జదివినచో వర్ణనవిషయమునం జదువరుల కన్యగ్రంథపఠనమనవసరమనియు వర్ణనరత్నాకరముం జదువనిచో నన్యగ్రంథపఠనపరిశ్రమము వ్యర్థమనియుం దలంతును.

భవిష్యత్తున నీగ్రంథరాజ మాంధ్రవిశ్వవిద్యాలయపాఠ్యగ్రంథములలో నగ్రగణ్యమగుగాత మనియు లక్ష్మణస్వామిగారి కితోధికమగు పరిశోధనాశక్తి యలవడుంగాకయనియు దేవదేవుని వేడుచున్నాను.

కల్పలతాధిపతులు సుప్రసిద్ధులు నగు మహారాజశ్రీ
ఆచంట వేంకటరాయసాంఖ్యాయనశర్మగారు, పార్వతీపురము.

వివిధరత్నములకు వివిధప్రదేశము లుత్పత్తిస్థానములు. అవి యన్నియు లభించుచోటు రత్నాకరము. కావ్యశరీరమునకు వర్ణనములు రత్నములు. ఆంధ్రసారస్వతమునంగల ప్రబంధరాజము లనేకములనుండి వివిధవర్ణనములను రత్నములను సంగ్రహించి వర్ణనరత్నాకరమున సులభసాధ్యములం గావించినగ్రంథకర్త యెంతయుం బ్రశంసనీయుండు. సంగ్రహించిన రత్నములన్నియు నమూల్యములగుటచేత నీవర్ణనరత్నాకరమునకు విలువ యింతయని చెప్ప నెవరితరము? కావలెనన్నంత

నే రత్నాలరాసుల నలవడఁజేయు నీవర్ణనరత్నాకరము హస్తగతమగుటవలన నాంధ్రలోకము ధన్యమగుచున్నది. గ్రంథసంపాదకులగు శ్రీయుతులు లక్ష్మణస్వామిగారిఋణము నాంధ్రు లెన్నటికిని దీర్పఁజాలరు.

బ్రహ్మశ్రీ పేరి వేరయ్యశాస్త్రులుగారు,
సంస్కృతోపాధ్యాయులు, మల్లాడి సత్యలింగం హైస్కూలు, కాకినాడ.

అనేకగ్రన్థసముద్ధృతపద్యపూరితంబగు నీ 'వర్ణనరత్నాకర'మను గ్రన్థము మాధుర్యాదిగుణములుగలిగి యనేక పుష్పసముద్ధృతమకరన్దపూరితంబగు మధుకోశంబుబోలె సర్వజనానన్దకమగుచున్నది.

ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయాధ్యక్షులగు మ. రా. శ్రీ తల్లాప్రగడ
సూర్యనారాయణరావుగారు, గోదావరీతీరము, కొవ్వూరు.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే సమకూర్పఁబడిన వర్ణనరత్నాకరమను గ్రంథమును అందలిపథకమును గాంచితిని. గ్రంథమును చదువుటయే కష్టము. చదివినవానిలో సమానస్కంధములగు భాగములను స్ఫురించుట మఱియొకకష్టము. వానినేర్చి కూర్చుట యింకను గష్టము. వినినన్నిఁటిని ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁగల పూర్వగ్రంథముల నన్నిఁటినో పరిశోధించి అందందుఁగల వర్ణనలను విడదీసి ప్రోవులు ప్రోవులుగా నొక్కచోటఁ గనుబఱచిన లక్ష్మణస్వామిగారి ప్రయత్న మెంతయు సంస్తవనీయము. మిగిలినవారిమాట యటుండ విమర్శకలోకమున కీగ్రంథమువలనగలుగులాభ మపారము. వీరి మహోద్యమమునకు ఆంధ్రలోకము కృతజ్ఞులు. ఇంకను ఆంధ్రవాఙ్మయమున కిట్టిమహోపకారమును చేయు లక్ష్మణస్వామిగారి కాయురారోగ్యములు కలుగుఁగాక.

శ్రీ పీఠికాపురసంస్థాన విద్వత్కవులు శతావధానులు
బ్రహ్మశ్రీ ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రులుగారు,
(రామకృష్ణకవులు)

క. నిర్ణిద్రదీక్షతో సం
పూర్ణముఁ గావించి లోక♦మునకిచ్చిన నీ
వర్ణనరత్నాకర మా
కర్ణించితిఁ బరమకౌతు♦కం బుప్పొంగన్.

గీ. చెప్పితిమి హేలగా నిట్లు ♦ సేయుమనుచు
నవియె గురుపదముగ హృద♦యమున నిల్పి
శ్రమమునకు నోర్చి వర్ణన♦క్రమములరసి
తుదకుఁ బూర్తి చేసితివి సం♦తోషమయ్యె.

గీ. ప్రస్తుతిం గన్నయాంధ్రప్ర♦బంధజాల
మెల్ల శోధించి విసువొక ♦ యింత లేక
దానఁ గలవర్ణనమ్ములు ♦ తత్తదుచిత
ఫణితి నేర్చి కూర్చుట పయి♦పయినఁ గలదె?

గీ. ఆంధ్రకావ్యప్రపంచంబు♦నందుఁ గల్గు
వర్ణనములెల్ల నరయంగ♦వలయునన్న
నరయఁగావచ్చు నీదు ర♦త్నాకరమునఁ
గరతల సమర్పితామల♦కంబుపగిది.

గీ. తెలుఁగుబాసను బెంపునొం♦దింపఁజేయ
వలయు పనులెన్నొ యున్నవి ♦ వానిలోన
నొకటి గావించి నీవు ధ♦న్యుండవైతి
సూక్ష్మబుద్ధివి దాసరి ♦ లక్ష్మణకవి,

గ్రంథాదిప్రణాళిక.

నిర్వచనోత్తరరామాయణము	తిక్కన	13
నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము	వేల్పూరి వేంకటకవి	19
నీతిసారము	ప్రతాపరుద్రకవి	12
నీతిశాస్త్రముక్తావళి	బద్దెనకవి	11
నీలకుంతలావిలాసము	తులగాన నీలకంఠకవి	...
నీలకుంతలీవిలాసము	మాపూరి పట్టయ్య	...
నీలాసుందరీపరిణయము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
నృసింహపురాణము	ఎఱ్ఱాప్రెగడ	13
నృసింహవిలాసము	పైడిపాటి వేంకటనృసింహకవి	17
పంచతంత్రము	బైచరాజు వేంకటనాథుఁడు	15
పంచతంత్రము	దూబగుంట నారాయణకవి	15
పండితారాధ్యచరిత్రము	పాలకుర్కి సోమనాథుఁడు	15
పట్టాభిరామాయణము	ఘట్టు వేంకటరామకృష్ణకవి	18
పద్మపురాణము	మడికి సింగన్న	15
పద్మినీపరిణయము	ఉన్నవ యోగానందసూరి	...
పరమయోగివిలాసము	తిమ్మనృపాలుఁడు	16
పర్వతపురాణము	శేషనాథార్యుఁడు	18
పలునాటివీరచరిత్రము	శ్రీనాథకవి	14
పాండురంగమాహాత్మ్యము	తెనాలి రామకృష్ణకవి	16
పాంచాలీపరిణయము	కాకమాని మూర్తికవి	17
పారిజాతాపహరణము	నంది తిమ్మన్న	15
పార్వతీపరిణయము	కోటి రఘునాథతొండమాన్	18
ప్రద్యుమ్నచరిత్రము [విలాసము	పొన్నాడ పెద్దిరాజు	...
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయ	గణపవరపు వేంకటకవి	17
ప్రబంధరాజశిరోభూషణప్రకృష్టబలరామచరిత్రము	గుడారు వేంకటదాసకవి	18
ప్రబోధచంద్రోదయము	నందిమల్లయ్య, ఘంటసింగన్న	15

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము	పింగళి సూరన్న	16
ప్రభులింగలీల	పిడుపర్తి బసవప్ప	...
ప్రభులింగలీల (ద్విపద)	పిడుపర్తి సోమనాథుఁడు	16
బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము	మండపాక కామేశ్వరశర్మ	19
బసవపురాణము (ద్విపద)	పాలకురికి సోమనాథుఁడు	12
బసవపురాణము	పిడుపర్తి సోమనాథుఁడు	16
బహుళాశ్వచరిత్రము	దామెరల వేంగళభూపాలుఁడు	16
బిల్వేశ్వరీయము	కొక్కొండ వేంకటరత్నశర్మ	19
బిల్హణీయము	చిత్రకవి సింగరార్యుఁడు	18
బృందావనవిహారము	దామరాజు లక్ష్మీనారాయణ	19
బ్రహ్మోత్తరఖండము	శ్రీధరమల్లె వేంకటరామకవి	19
భద్రాపరిణయము	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి	19
భరతాభ్యుదయము	మాడభూషి వేంకటాచార్యుఁడు	19
భర్తృహరిసుభాషితము	ఎలకూచి బాలసరస్వతి	16
భర్తృహరిసుభాషితము	పుష్పగిరి తిమ్మన్న	18
భర్తృహరిసుభాషితము	ఏనుఁగు లక్ష్మణకవి	18
భల్లాణచరిత్రము	పోచిరాజు వీరన్న	18
భాగవతము	బమ్మెర పోతనామాత్యుఁడు	14
భానుమతీపరిణయము	రెంటూరి రంగరాజు	16
భారతము	నన్నయభట్టాదులు	11
భారతము	అథర్వణాచార్యులు	13
భార్గవపురాణము	కాంచూరి వేంకటదాసకవి	18
భీమేశ్వరపురాణము	శ్రీనాథకవి	14
భోజరాజీయము	అనంతామాత్యుఁడు	15
భోజసుతాపరిణయము	కోటీశ్వరకవి	18
మత్స్యపురాణము	హరిభట్టు	17
మదనసాయకవిలాసము	చదువుల సోమలింగయ్య	18
మనుచరిత్రము	అల్లసాని పెద్దన	15

మల్హణచరిత్ర	ఎడపాటి ఎఱ్ఱనకవి	...
మహాలక్ష్మీపరిణయము	వద్దిపర్తి కోనంరాజు	...
ముగ్ధాశృంగారము	ముడుంబనరసింహాచార్యస్వామి	19
మహేంద్రవిజయము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
మార్కండేయపురాణము	మారన	13
మిత్రవిందాపరిణయము	కుందుర్తి వేంకటాచలకవి	17
మిత్రవిందాపరిణయము	రావు జనార్దనరంగారావుగారు	19
ముకుందవిలాసము	కాణాద పెద్దనసోమయాజి	17
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము	దంతులూరి బాపరాజు	18
మైరావణచరిత్రము	మాడయకవి	19
యతిరాజవిజయము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
యయాతిచరిత్రము	పొన్నికంటి తెలగనార్యుఁడు	16
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము	గట్టుప్రభువు	18
యాదవరాఘవపాండవీయము	నెల్లూరి వీరరాఘవకవి	18
యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము	చెళ్లపిళ్ల నరసకవి	18
రంగరాయచరిత్రము	దిట్టకవి నారాయణకవి	18
రంగనాథరామాయణము (ద్వి)	రంగనాథుఁడు	13
రంగనాథరామాయణము ,,	కాచభూపతి, విఠ్ఠలరాజు	13
రంభానలకూబరవిలాసము	బండి వెంకటస్వామినాయనికవి	19
రఘురామచరిత్రము	కృష్ణగిరి కృష్ణకవి	19
రసికజనమనోభిరామము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రసికజనమనోరంజనము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి	20
రాఘవపాండవీయము	పింగళి సూరన్న	16
రాఘవపాండవయాదవీయము	అయ్యగారి వీరభద్రకవి	19
రాజశేఖరచరిత్రము	మాదయగారి మల్లన	16
రాజవాహనవిజయము	కాకమాని మూర్తికవి	17
రాజశేఖరవిలాసము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రాధామాధవసంవాదము	వెలిదండ్ల వేంకటపతి	18

రాధాకృష్ణసంవాదము	మండపాక పార్వతీశ్వరకవి	19
రాధామాధవవిలాసము	సత్యవోలు సోమసుందరకవి	20
రాధికాసాంత్వనము	ముద్దుపళని	18
రామచంద్రోపాఖ్యానము	వారణాసి వేంకటకవి	19
రామచంద్రోపాఖ్యానము	మిక్కిలి మల్లికార్జునుఁడు	19
రామవిలాసము	ఏనుఁగు లక్ష్మణకవి	18
రామరాయవిలాసము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
రామాయణము	భాస్కరాదులు	14
రామాయణము	మొల్ల	16
రామాయణము	గోపీనాథ వేంకటకవి	19
రామాభ్యుదయము	అయ్యలరాజు రామభద్రకవి	16
రామేశ్వరమాహాత్మ్యము	ఏనుఁగు లక్ష్మణకవి	18
రావువంశముక్తావళి	దేవులపల్లి వేంకటకృష్ణకవి	19
రుక్మాంగదచరిత్రము	ప్రౌఢకవి మల్లనార్యుఁడు [డు	14
రుక్మిణీకళ్యాణము	జన్నాడ వేంకటరంగాచార్యుఁ	19
రుక్మిణీపరిణయము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రుక్మిణీపరిణయము	సత్యవోలు భగవత్కవి [రులు	18
రెట్టమతశాస్త్రము	అయ్యలరాజు, అయ్యలభాస్క	18
లంకావిజయము	పిండిప్రోలు లక్ష్మణకవి	18
లక్షణాపరిణయము	కుప్పిలి సీతారామకవి	...
లక్ష్మీవిలాసము	రాయసము వేంకటపతి	16
లక్ష్మీనారాయణపరిణయము	శివపల్లి సర్వోత్తమకవి	18
వరాహపురాణము	నందిమల్లయ్య, ఘంటసింగన్న	15
వరాహపురాణము	హరిభట్టు	17
వల్లీపల్లవోల్లాసము	మాడభూషి నృసింహాచార్యులు	19
వసుచరిత్రము	రామరాజభూషణుఁడు	16
వాల్మీకిచరిత్రము	రఘునాథభూపాలుఁడు	17
వాసవదత్తాపరిణయము	వక్కలంక వీరభద్రకవి	18

వాసవదత్తాపరిణయము	ఎఱ్ఱమిల్లి లక్ష్మీనారాయణ	19
విక్రమసేనము	చిమ్మపూడి యమరేశ్వరుఁడు	13
విక్రమార్కచరిత్రము	జక్కనకవి	14
విజయసేనము	తిక్కనసోమయాజి (?)	13
విజయవిలాసము	చేమకూర వేంకటకవి	17
విజయనందనవిలాసము	మంగళగిరి ఆనందకవి	18
విజ్ఞానేశ్వరము	కేతన	13
విజ్ఞానప్రదీపిక	చెన్నవీరయ	19
విప్రనారాయణచరిత్రము	చదలువాడమల్లయకవి	16
విశ్వకర్మపురాణము	వీపూరి వేంకటాచార్యుఁడు	...
విశ్వగుణాదర్శము	తిరుమలబుక్కపట్టనచినతాతా	19
విష్ణుపురాణము	వెన్నెలకంటిసూరన్న [చార్యుడు	15
విష్ణుమాయావిలాసము	రోసనూరి వేంకటపతి	17
వీథినాటకము	శ్రీనాథకవి	14
వీరభద్రవిజయము	బమ్మెరపోతనామాత్యుఁడు	14
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	డామెర చినవేంకటరాయకవి	18
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	తరిగొండ వెంకమాంబ	18
వేంకటేశ్వరవిలాసము	చెళ్లపిళ్ల నరసకవి	19
వేదాంతరసాయనము	మంళగిరి ఆనందకవి	18
వైజయంతీవిలాసము	సారంగు తమ్మయ్య	16
వైశ్యపురాణము	శ్రీగురు భాస్కరాచార్యులు	18
శంకరవిజయము	ఆలూరి కుప్పనకవి	19
శంతనువిలాసము	అల్లమరాజు రామకృష్ణకవి.	19
శంతనూపాఖ్యానము	శొంఠిభద్రాద్రిరామశాస్త్రి	19
శకుంతలాపరిణయము	పిల్లలమఱ్ఱి పినవీరభద్రకవి	14
శకుంతలాపరిణయము	రేవుణూరి వేంకటార్యుఁడు	18
శకుంతలాపరిణయము	కృష్ణకవి	18
శకుంతలాపరిణయము	పెద్దాడ నాగయామాత్యుఁడు	18

శకుంతలాపరిణయము	పక్కి వేంకటనరసయ్య
శతకంఠరామాయణము	లింగకవి, గంగకవి
శశిరేఖాపరిణయము	అప్పప్పకవి
శివజ్ఞానదీపిక	పెదపాటి సోమనకవి
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	శ్రీనాథకవి
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	లోకేరావు సోమనాథార్యుఁడు
శివయోగసారము	అనియాది గణపతిదేవుఁడు
శివలీలావిలాసము	కూచిమంచి తిమ్మకవి
శిశుపాలవధ	గోపీనాథ వేంకటకవి
శుకసప్తతి	పాలవేకరి కదరీపతినాయకుఁడు
శుద్ధాంధ్రోత్తరరామాయణము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి
శుద్ధాంధ్రభారతసంగ్రహము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి
శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వ॥ నైష॥	కందుకూరి వీరేశలింగకవి
శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనకుశ	మచ్చ వేంకటకవి
శృంగారనైషధము [చరిత్రము	శ్రీనాథకవి
శృంగారరసమంజరి	గుడిపాటి కోదండకవి
శృంగారరసాలవాలము	వెణుతుర్ల వడ్డికవి
శేషధర్మము	వెణుతురుపల్లి విశ్వనాథకవి
శేషధర్మములు	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	భైరవకవి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	కట్టావరదరాజేంద్రకవి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	నల్లాన నృసింహాచార్యుఁడు
శ్రీరామస్తవరాజము	ముమ్మిడి మల్లనామార్యుఁడు
షట్చక్రవర్తిచరిత్రము	మల్లారెడ్డి
సంవరణచరిత్రము	తెనాలి రామకృష్ణకవి
సకలకథాసారసంగ్రహము	అయ్యలరాజు రామభద్రుఁడు
సత్యభామాపరిణయము	జిఱుమట్టి నరసింహకవి
సత్యభామాసాంత్వనము	కామేశ్వరకవి

సమీరకుమారవిజయము	పుష్పగిరితిమ్మన్న	18
సర్పపురమాహాత్మ్యము	కూచిమంచితిమ్మకవి	17
సర్వకామదాపరిణయము	శిష్టుకృష్ణమూర్తి	18
సానందోపాఖ్యానము	బాంధవకోటిశివరామకవి	16
సారంగధరచరిత్రము	చేమకూరవేంకటకవి	17
సారంగధరచరిత్రము (ద్విపద)	కూచిమంచితిమ్మకవి	17
సారంగధరచరిత్రము (ద్విపద)	బాణాలశంభుదాసు	18
సావిత్రీపరిణయము	దంతుర్తిదత్తాత్రేయకవి	19
సింహాచలమాహాత్మ్యము	కూచిమంచితిమ్మకవి	17
సీతారామాంజనేయసంవాదము	పరశురామపంతులగురుమూర్తి	18
సీమంతినీకళ్యాణము	పెనుమళ్లసోమకవి	17
సుదక్షిణాపరిణయము	తెనాలి అన్నయకవి	16
సునందాపరిణయము	చింతకుంట కోదండరామకవి	18
సుబ్రహ్మణ్యవిజయము	త్యాగరాజమొదలి	19
సుభద్రాపరిణయము	కూచిమంచిజగ్గకవి	17
సుమనోమనోభిరంజనము	ఓగిరాల జగన్నాథకవి	19
సురాభాండేశ్వరము	గట్టుప్రభువు	18
సూర్యతనయాపరిణయము	తక్కెళ్లపాటి లింగన	18
సోమదేవరాజీయము	కూచిమంచిజగ్గకవి	17
సౌగంధికప్రసూనసంగ్రహము	అప్పప్పకవి	19
హంసవింశతి	అయ్యలరాజు నారాయణామాత్యుడు	18
హరవిలాసము	శ్రీనాథకవి	14
హరివంశము	ఎఱ్ఱాప్రెగడ	13
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	శంకరకవి	16
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము (ద్వి)	గౌరన	15
హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము	రామరాజభూషణుడు	16

వర్ణనానుక్రమణిక.

శ్రీ
పరమేశ్వరాయనమః

వర్ణనరత్నాకరము

తృతీయభాగము

శ్రీకారము

శ్రీకారము శుభకర మగు
శ్రీకారము సకలకార్య ♦ సిద్ధి నొసంగున్
శ్రీకారము గీర్తిద మగు
శ్రీకారముఁ గృతుల నాదిఁ ♦ జేకూర్పఁ దగున్. 1

(చాటుధార.)

శుభదేవతాత్రయంబును
శుభఖచరత్రయముఁ గలిగి ♦ శుభవాచక మై
యభినుతిఁ గాంచినకతమున
శుభములు శ్రీకారమునను ♦ జొప్పడు టరుదే. 2

సుమనోమనోభిరంజనము ఆశ్వా 1 పద్య 1.

కావ్యాభిలాష

ధరణిఁ దొమ్మిది లిబ్బులు ♦ దాఁచుకొన్న
వాని కైనను ధనకాంక్ష ♦ పోనియట్లు
కృతులు పదివేలు గైకొన్నఁ ♦ గీర్తికాముఁ
డైనవానికిఁ జనదు కా ♦ వ్యాభిలాష. 3

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము పీఠిక పద్య 19.

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరస్తుతి

సీ. తతశుద్ధసత్త్వప్ర♦ధానవిగ్రహుల నిర్మల రజస్సత్త్వత♦మోగుణకుల
స్వసుధర్మశృంగార♦వైరాగ్యవేషుల, విశ్వోద్భవస్థితి ♦ విలయకరులఁ
దప్తకాంచననీర♦ధరచంద్రవర్ణుల, శుభకమండలుచక్ర♦శూలధరుల
ఘనసత్యవైకుంఠ ♦ కైలాసవాసుల, వరహంసఖగవృష ♦ వాహనులను
గీ. షడ్గుణైశ్వర్యయుతుల భా♦షావధూప్ర,సన్నమంగళ దేవతా♦సర్వమంగ
ళాధిపతుల సాక్షాత్పర♦మాత్మమయుల, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశులఁ ♦ బ్రస్తుతింతు.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక, పద్య, 3.

ఉ. చల్లనిపుట్టినిండ్లుగల♦చాన లురంబున మేన మోమునం
దెల్లపుడున్ వసించి కడు♦నింపులు గుల్కఁగఁ జేసి మీఱ ను
త్ఫుల్లమనోజ్ఞతన్ బ్రకట♦మూర్తియునై సగమై విలీనమై
తెల్లమి నుండు మూర్తుల ను♦దీర్ణతతో నుతియింతు ముఖ్యరన్.

కిరాతార్జునీయము, ఆ 1 ప 3.

వాణీలక్ష్మీపార్వతీస్తుతి

శా. బ్రహ్మాండంబు సృజింపఁ బెంప సమయిం♦పం జాలుసామర్థ్యముల్
బ్రహ్మోపేంద్రనగేంద్రచాపులకు సం♦పాదించుచున్ వాక్కిన్
బ్రహ్మాత్మైకవివేకమిచ్చుచును సం♦భావించుచుం బ్రోచు నా
బ్రాహ్మీమంగళదేవతాగిరిజలం ♦ బ్రార్థింతు నశ్రాంతమున్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక ప 4.

వేంకటేశ్వరస్తుతి

సీ. అలమేలుమంగామ♦నోబ్జభృంగ పరాకు, యహరహర్దానవ♦హర పరాకు
శ్రీతిరుపతిమహా♦సింహాసన పరాకు, దివిజాధినాథవై♦భవ పరాకు
సకలభక్తజనర♦క్షణవిచక్షణ పరా,క జరవందితపదాం♦బుజ పరాకు
కమనీయసందీప్త♦గరుడవాహ పరాకు, శతకోటిమన్మథా♦కృతి పరాకు
గీ. దేవర పరాకు తిరుమలా♦ధిప పరాకు, మాయురే స్వామిచాగుభ♦ళా యటంచు
మాగధులు చేరి సముఖంబు♦వేగ విప్ప. నలువుమీఱంగ నిజవాహ♦నంబు డిగ్గి.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 79.

సీ. బహుచిత్రచరిత్రప్ర◆భావాయ భావాయ, కల్పితాఖిలలోక◆కారణాయ
ధీజనస్తుతవాసు◆దేవాయ దేవాయ, నందితాశ్రితనంద◆నందనాయ
నళినలోచన జగ◆న్నాథాయ నాథాయ, దాసకామితఫల◆దాయకాయ
సన్మునీంద్రసుహృన్ని◆శాంతాయ శాంతాయ, పరమపావనభక్త◆పాలనాయ
గీ. శంఖచక్రధరాయ తా◆ర్క్ష్యధ్వజాయ, శేషశైలవిహారాయ◆శ్రీధరాయ
దివ్యశ్రీవేంకటేశాయ◆తే నమోస్తు,టంచు వినుతించిమతియుని◆ట్లంచుఁబొగడె.
వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 3 ప 134.

సీ. అచ్యుతాహ్వయమున◆నమరితివే కాని, నిజముగా నాపేరు◆నీకుఁ దగునె
యహరఁ బద్మాలయే◆ష్టుఁడ వనిపరగితే,కాని నీకా పేరు◆కలుగఁదగునె
రహిని శ్రీలేఖవ◆ర మహాహితుఁడవని, తనరితివే కాని◆తగునె నీకుఁ
బరగ నాగేశవి◆పక్షుఁడ వనియొప్పితివె కాని యాపేరుఁ◆దెలియఁ దగునె
గీ. తపిలి రాత్రిచరాంతకుం◆డవను చీప్ర, తనరితివె కాని యాపేరు◆తగునె నీకు
నౌర నీకవి యోదింప◆నగుట పెద్ద, మత్తిరిపుహర్త యలిమేలు◆మంగభర్త. 9
సీ. మహాదేవమిత్ర శుం◆భద్భక్తవనచైత్ర, జలజాతదళనేత్ర◆జలదగాత్ర
యరిచయాభీమ నిర్జర◆నాథనుతనామ, సుందరజితకామ◆సుగుణధామ
కౌస్తుభవక్ష సత్ఫు◆ల్లపుండరీకాక్ష, నరకేభహర్యక్ష◆మురవిపక్ష
యలివేలుమంగచి◆త్తాంభోజమదభృంగ, కరుణాయుతాపాంగ◆చరణగంగ
గీ. మహితనవనీతచోర దు◆ర్మదవిదూర, పంచపాండవపక్షక◆గ్వగవిశిక్ష(?)
యమరచాతకవారిద◆యంబుజపద, కల్మషాత్మవినాశ వేం◆కటగిరీశ. 10
కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 2 ప 88, 89.

కాశీవిశ్వేశ్వరస్తుతి

ద్వి. జయ భక్తమందార◆సజ్జనోద్ధార, జయ సద్గుణాధార◆సంసారదూర
జయ సత్కృపాలోల◆శాతత్రిశూల, జయ హుతాశననేత్ర◆జలజాక్షమిత్ర
జయ మేరుకోదండ◆జయ విఘ్నకాండ, జయ నిర్జితానంగ◆శశిధవళాంగ
చారుకోమలహాస◆చతురవిలాస, గౌరీమనోల్లాస◆కాశీనివాస.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము. గౌర. భా 2.
సీ. క్షీరాబ్ధిసంభవ◆క్ష్వేలానలోగ్రకీ,లావళీనీలకం◆ఠాజిరాయ
పవనాశనాధీశ◆పర్యంకకంకప,త్రాస్త్రమిత్రత్రిపు◆రానుదాయ

హాసేందుచంద్రికా◆జాలస్ఫురద్దేవ, నిమ్నగాకైరవేం◆దీవరాయ
పావనాచారస◆ద్భక్తలోకానీక, మానసాంభోజాత◆మధుకరాయ
గీ. వసుమతీధరకన్యకా◆వర్తులస్త, నాగరికాస్మిరసురభిదో◆రంతరాయ
మందిరాయితకైలాస◆కందరాయ, హస్తిచర్మాంబరాయ తు◆భ్యం నమోస్తు.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 22.

సీ. పదియారు పండ్రెండు◆పరియలు చక్రము, లిట్టట్టుఁ గదలని◆యట్టి తేరు
మేనులు తొమ్మిది ◆ పూనినసారథి, నపరిమితంబులై◆నట్టిహరులు
మూఁడగ్రములతోడఁ ◆ గూడినచాపంబు, వేయితెఱంగుల ◆ వెలయునారి
దశవిధాకృతులచేఁ ◆ దనరినబాణంబు, త్రిపరికారంబులఁ ◆ దివురుదృష్టి
గీ. యిట్టి పరికర మెల్లఁ జే◆పట్టినింగిఁ, బఱచుగుఱియగుఱిగ వీళ్ళఁ ◆ బడ నడంచి
జయముఁ గొన్నట్టి నిన్నెన్న ◆ శక్య మగునె, కాశికావిశ్వనాథ విక్రమసనా
బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

కుక్కుటేశ్వరస్తుతి

సీ. చిన్నివెన్నెలతేఁడు ◆ చెన్నైన సికపువ్వు, పసమించు పులితోలు◆పట్టుసా
చిలువలరేకిమీఁడు ◆ బలుమానికపుఁదాళి, వాటంపుఁ దెలిగిబ్బ ◆ వారువంబు
గఱికిపూజలమెచ్చు ◆ గారాబుకొమరుండు, వలిగొండకూఁతురు ◆ వలపుటిం
జేజేతుటుములెల్లఁ ◆ జేరి కొల్చెడు బంట్లు, మనువెండిగుబ్బలి ◆ యునికిపట్టు
గీ. నగుచుఁ జెలువొందభువనంబు◆లనుదినంబు, రమణఁ బాలించునిన్ను నేఁ◆ బ్రస్తుతింతు
బుధనుతవిలాస పీఠికా◆పురనివాస, కుముదహితకోటిసంకాశ ◆ కుక్కుటేశ. 1

సీ. బృందారకామంద ◆ మందారవీతాఘ, బృందారవిందాక్ష◆వందనీయ
పాటీరవర్ణేందు ◆ కోటీర గౌరీవ,ధూటీరతాదత్వ ◆ కోటితేజ
శోణీరథాంభోధి ◆ తూణీరగంగాప్రి,వేణీరవామోద ◆ పాణిహరిణ
నీహారవాగ్భూమి◆నీహీరహారాని, లాహార వర్యాభ◆వాహనార్య
గీ. శర్వ సర్వజ్ఞ దుర్వహ◆ఖర్వగర్వ
సర్వపూర్వామరోదగ్ర ◆ శార్వరహర
సారసుకుమార సంతతో◆దారవీర
చారుతరకుక్కుటాకార ◆ జయ సుధీర. 1

రుక్మిణీపరిణయము, కూ, తి. పీఠిక, ప 19, 20.

భీమేశ్వరస్తుతి

గీ. విశ్వునకు శాశ్వతునకు వి◆శ్వేశ్వరునకు, విశ్వరూపాత్మకునకును మ◆హేశ్వరునకు
శ్రీస్వయంభూమహానుధా◆స్నిగ్ధలింగ, భీమనాథేశ్వరునకు న◆ర్పింతు మనను.

గీ. భీమ భీమేశ్వరేశ్వర◆భీమనాథ, భవభవారణ్యపావక ◆ భవ్యమూర్తి
భర్గ ఫాలాక్ష భసితాంగ ◆ ఫణివిభూష, శిఖిశిఖాభాసమానభ◆జింతు నిన్ను. 14

గీ. శర్వ సర్వేశ్వరేశ్వర ◆ సర్వవంద్య, శర్వ సర్వప్రదాయక ◆ సర్వధాత
శర్వ సర్వంసహామహీ◆చక్రధరుని, శర్వ వర్ణింతు దేవతా◆సార్వభౌమ. 15

శా. వేదాతీతుని వేదవేద్యుని శివున్ ◆ వేదాంతవేద్యున్ భవున్
వేదాంతోపనిషద్రహస్యముఁ జతు◆ర్వేదీవిహారాలయున్
వేదాంగాదిపురాణముఖ్యవిలస◆ద్విద్యాగమప్రక్రియా
వేది న్నిన్ను భజింతు నెమ్మనమునన్ ◆ విశ్వేశ భీమేశ్వరా. 16

క. కామేశ్వరు నీశ్వరునిం, గామితఫలదానకల్ప◆కముఁ గామరిపున్
గామాతీతుని దేవ, గ్రామణి నిను నాశ్రయింతు ◆ గౌరీరమణా. 17

క. ఆనందజ్యోతిని బర,మానందానందమూర్తి ◆ నవ్యయునిఁ ద్రిలో
కానందామృతదాయి మ,హానందుని వృషభవాహు◆నభివర్ణింతున్. 18

సీ. ఓ మహాలింగంబ ◆ యో మహాదేవుండ, యో మహాత్ముఁడ దేవ ◆ యో మహేశ
యో మహాసంపత్ప్ర◆యోగదీక్షాదక్ష, యో మహాపాపేంధ◆నౌఘదహన
నీమూర్తిసంస్మృతి ◆ నీనామసంస్మృతి, నీకథాశ్రవణంబు ◆ నిఖిలదురిత
యూథాంధకారసూ◆ర్యోదయం బఖిల క,ల్యాణనికాయసం◆ప్రాప్తిహేతు

గీ. యంబికాకుచకుంభద్వ◆యాంగరాగ, పరిమళాసారవాసిత ◆ బాహుమధ్య
దక్షిణాపథకాశికాం◆తర్విహార, గిరిశ శ్రీభీమనాథ ర◆క్షింపు మమ్ము. 19

క. ఈసప్తమునిస్తోత్రము, వ్రాసినఁ జదివినను వినిన ◆ వర్ణించినఁ గై
లాసపతిదక్షవాటిని, వాసుఁడు జనులకు నభీష్ట◆వరము లొసంగున్. 20

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 5 ప 132, 139.

కోటిలింగేశ్వరస్తుతి

సీ. వేవేలకోటుల ◆ వేఁడివెల్గులప్రభల్, నించువాఁడు ప్రభల ◆ మించువాఁడు
వలగొనుభక్తుల ◆ తలఁపులు చేకూర్చి, యేలువాఁ డఘముల ◆ దోలువాఁడు

సగళంబుఁ గొలుచిచ్చి ♦ సత్కావిసరులఁ బాలించువాఁడదులఁ దూ♦లించువాఁడ
వింశవేదుకలఁ ద♦సంతటనే ప్రకాశించువాఁ, డానతుల్ ♦ గాంచువాఁడు
గీ. మొల్లము దవర్చి వెలయు శ్రీ♦యెల్లమంద, నగనగానీకమందిరుఁ♦డైనవాఁడు
కోటిలింగేశ్వరుఁడు గడుఁ ♦ గూర్మి వెలయ, సరసకవితాపటుత్వము♦సంగుఁ గాత

ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 1 ప 12.

సృష్టికై బ్రహ్మయొనరించిన సూర్యస్తుతి

గీ. యోగిజనము లెవ్వనిఁ బరం♦జ్యోతి గాఁగ, దలఁతు రఖిలమయాత్ముఁడై వెలుఁగు నెవ్వఁ
డరయ సకలంబు నెవ్వని♦యందుఁ గలుగు, నట్టిగభికి మ్రొక్కెద జేస♦మగ్రభక్తి.
ఉ. ఏమహితాత్ముఁ డెప్పుడును ♦ నెంతయు వెల్గుచు నుండు బుగ్యజు
స్సామమయైకమూర్తి రుచి♦సంపద నే నిగమాత్ముఁ డర్థమా
త్రామయసూక్ష్మత న్వెలుఁగుఁ ♦ దద్దయు నే త్రిగుణాత్ముఁ డోంకృతి
శ్రీమయలీల సంతతముఁ ♦ జెల్వగు నా రవి కేను మ్రొక్కెదన్. 23
క. శ్రుతిరూపుఁడుఁ గ్రతురూపుఁడు, నతుల బ్రహ్మైకరూపుఁ ♦ డాత్మవిదారా
ధితరూపుఁ డాద్యుఁ డవ్యయుఁ, డతితేజుండగు దినేశు ♦ నభినందింతున్. 24
క. అపరిమితమైన నీయుగ్రపు వేఁడిమిఁ బాము లెల్ల ♦ గ్రాఁగెడు దేజం
బుపసంహరింపు సృష్టికి, విపరీతము పుట్టకుండ ♦ విశ్వమయాత్మా. 25

మార్కండేయపురాణము, ఆ 7 ప 81, 84.

అదితియొనరించిన సూర్యస్తుతి

క. పరమంబై సూక్ష్మంబై, పరిపూర్ణంబై సుషుమ్నఁ ♦ బ్రభవంబై సు
స్థిరమైన బ్రహ్మతేజము, ధరియించిన నీకు మ్రొక్కె♦దను నే ద్యుమణీ. 26
క. జగముల నుపకారంబుగఁ, దగుతతి నుదయించుచున్న ♦ తాపకవిలస
న్నిగమమయతీవ్రమూర్తికి, గగనమణికి మ్రొక్కెద న్బ్ర♦కాశితభక్తిన్. 27
క. ఘనవర్షార్థము రసమో, చనము జేయుచును సకల ♦ జగమున కాప్యా
యనకరమగురూపము గల, ఘనాత్ముఁడగు నీకు వినుతిఁ ♦ గావింతు నవీ 28
గీ. బ్రహ్మ కేశవ రుద్రరూ♦పములు నీవ, యింద్ర పావక యమ జల♦ధీశ పవన
ధనదరూపము నీవ చం♦ద్రధర మేది, నీధ్ర భూవార్ధిరూపము♦లీవె తరణి. 29
క. యాగములను సతతాంత, ర్యాగములను నిను భజింతు ♦ రవని నుపర్వుల్
యోగులు త్రిదివాత్మీయసుఖ, భోగంబులకై సమస్త ♦ భువనస్తుత్యా. 30

మార్కండేయపురాణము, ఆ 7 ప 92, 98.

విశ్వకర్మ యొనరించిన సూర్యస్తుతి

చ. కనదరుణాంబుజాతనవ◆కాంతి నుదంచితభూరిచారుకాం
చనరుచిఁ దప్తతామ్రవిల◆సద్ద్యుతి నాత్మలసత్ప్రవాళదీ
ప్తి నిజతనూద్గతాంశుతతి ◆ దిక్కులఁ బర్వ వెలుంగనొప్పు నీ
దినమణికి న్నభోమణికి ◆ దేవశిరోమణి కేను మ్రొక్కెదన్. 31

చ. ఘననిబిడాంధకారరిపు◆ఖండనచండమయూఖరాజిచే
ననుదినము న్ప్రభాతముల◆యందమృతాంశుఖరీచి వేఁడి గా
వనజము లుల్లసిల్లఁగఁ దో◆పల్ మొగుడన్ బ్రథమాద్రిఁ బొల్చు నీ
దినమణికి న్నభోమణికి ◆ దేవశిరోమణి కేను మ్రొక్కెదన్. 32

చ. దినకరయుష్మదీయతను◆తేజము ద్రచ్చెద భక్తి నీకు వం
దన మొనరించుచు న్బహువి◆ధంబుల నిన్ను నుతించుచు న్దయ
న్నను శుభదృష్టిఁ జూడుము స◆నాతనకారుణికాగ్రగణ్య య
త్యనుపమపుణ్యపర్వనిగ◆మాత్మక నన్ను ననుగ్రహింపుమీ. 33

మార్కండేయపురాణము, అ 7 ప 122, 126.

బ్రాహ్మణగణ మొనరించిన సూర్యస్తుతి

సీ. ఆదిత్యు సూర్యుని◆నర్యముఁ బూషు స్వ, భాను దివాకరు◆భాను సవితృ
నక్షరుఁ బరము సి◆తాసితవర్ణుని, భాస్కరు దుష్ప్రేక్ష్యుఁ ◆ బంకజాప్తు
రవిఁ బ్రళయాంతకు ◆ రక్తపీతుని దీప, దీధితి నవితర్క్యు ◆ దీర్ఘరూపు
యజ్ఞాగ్నిహోత్రవే◆దావస్థితుని యోగి, నిత్యు ననంతుని ◆ నిగమవేద్యు
గీ. సాధ్యు మిత్రుని నఖిలలో◆కైకరక్షు, వ్యక్తగుణయుక్తుఁ బరమద◆యానురక్తు
శాంతు నిన్నుఁ బ్రభాకర ◆ శరణు వేఁడి, సంతతము నినుఁ గొల్తుమ◆నంతభక్తి.

క. సుర దనుజ ఖచర కిన్నర, గరుడోరగ సిద్ధ తార◆కాగ్రహములయం
దరయంగ నధిక తేజ, స్స్ఫురితుండగు దేవు శరణుఁ ◆ జొచ్చెద మర్థిన్. 35

గీ. గగనముననుండి నిజమయూ◆ఖములఁ జేసి, యవనితలమును దిశలును◆నంతరిక్ష
మును వెలింగించుచును వ్యాప్త◆మూర్తిఁ దాల్చి, పరగు దేవుని గొలుతుము◆శరణు వేఁడి.

ఆ. అరయ బ్రహ్మ యన మ◆హాదేవుఁ డన విష్ణు, డనఁ బ్రజాపతి యన◆ననిలుఁ డనఁగ
నంబరం బనంగ ◆ నమరుఁ దానే దేవుఁ, డట్టి భానుఁ గొల్తు ◆ మర్థితోడ. 36

మార్కండేయపురాణము, అ 7 ప 156, 159.

అగ్నిస్తుతి

శా. భూతాధారుఁడ వై మహాధ్వరకళా♦పూజ్యుండ వై యాగమ
వ్రాతస్తుత్యుఁడ వై సురార్చితుఁడ వై ♦ బ్రహ్మణ్యదేవుండ వై
శ్రౌతస్మార్తశుభక్రియాధిపతి వై ♦ శాంతాంతరంగోజ్జ్వల
జ్యోతీరూపుఁడ వై వెలుంగునిను సం♦స్తోత్రం బొనర్తున్ శిఖీ.

క. దేవతలకు నీవ ముఖము, దేవతలకు నీవ బ్రతుకుఁ ♦ దెరువు హుతవహా
దేవతల కెల్ల నాత్మవు, నీవ సకలదేవతలును ♦ నీప్రాణంబుల్.

శా. నీయం దెవ్వఁడు వేల్చుహవ్యము లగ్గి ♦ న్మేఘమ్ములై వర్షము
ల్జేయ న్మేదిని నోషధుల్గలుగుఁ ద♦త్సేవ న్జనశ్రేణి దీ
ర్ఘాయుర్వృద్ధి వహించి యధ్వరము లు♦ద్యత్ప్రీతిఁ గావింపఁ గా
వాయజ్ఞంబులఁ దృప్తిఁ బొందుదురు నా♦కాధీశ్వరు ల్పావకా.

క. జలముల నీవ సృజించితి, జలముల యగ్ని యగు నీకు ♦ జనన మొనర్చె
న్జలములు నీచేఁ బక్వమ్ములగుచుఁ బ్రాణులకుఁ జేయుఁ♦బుష్టి హుతవహా.

మార్కండేయపురాణము, అ 7 వ 50, 53.

సీ. పావకశిఖి సర్వ♦భక్షణపవనాప్త, విజయ ధనంజయ♦వీతిహోత్ర
సప్తజిహ్వానల♦జ్వలనధూమధ్వజ, స్వాహామనోహర ♦ లోహితాశ్వ
శుక్లమేషారూఢ ♦ శుద్ధజటాబద్ధ, గౌరవర్ణారుణ♦కమలనయన
తపనయక్షేశ్వర♦దహనదిక్పతివహ్ని, యాశుశుక్షణికామి♦తార్థఫలద

గీ. దేవవదనద్విమస్తక♦ త్రిదశవంద్య, సకలజీవాత్మకస్థ వి♦శ్వప్రకాశ
రూఢచారిత్ర విశ్వాన♦రునిసుపుత్ర, యతిపవిత్ర నమస్కార ♦ మగ్నిహోత్ర

గీ. నీవలనఁ దృప్తిఁ గాంతురు ♦ నిర్జరులును, తనియ యజ్ఞఫలం బిచ్చు♦దాతవీవు
నీవె కనుపట్టువేల్పు వీ♦నిఖిలమునకు, ఘనుఁడ నినుఁబోలు దైవంబు♦గలదె జగతి.

ఆ. గంగ మొదలునదులు ♦ కడలిలోపలఁ బడ్డ, నీరు పెల్లుపొంగి ♦ నింగి ముట్టి
వెల్లి విరియ కుండ ♦ విలయ మొందింతువు, పానశక్తి నీదె ♦ బడబవహ్ని.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, అ 2.

సీ. నిఖిలాగమస్తోత్ర♦నిరుపమతేజఃప్ర,చార మేషారూఢ♦గౌరవర్ణ
లోహితాంబక జటా♦వాహ చతుశ్శృంగ, సప్తజిహ్వ త్రిపాద♦సరసిజాప్త

మండలకుముదాప్త◆మండలస్థితహరి, దంబరనేత్ర వి◆లంబచరిత
జగదంతరాత్మక◆సజ్జనపూజిత, సకలభువననమ◆స్కారవిభవ
గీ. యమితసత్సంగ గురునిర్మ◆లాంతరంగ, ప్రణవవర్ణానుషంగ శ్రీ◆పావనాంగ
భక్తచిత్తాబ్జభృంగ వి◆పక్షభంగ, వరదయాపాంగపాప తి◆మిరపతంగ. 45
చ. దివిజులు నీముఖంబుననె◆తృప్తి వహింతురు వేద మెప్డు ని
న్నవనిఁ బరాత్పరుండవను◆నాహవనీయము దక్షిణాగ్ని సం
భవమగునీదు మేనను శు◆భప్రదపావనరూప యోక్రియా
త్సవకలనప్రమోదముని◆సన్నుతభావుకచిత్తసంయుతా. 46
ఆ. యజ్ఞకర్త వీవు◆యజ్ఞేశ్వరుఁడ వీవు, యజ్ఞభోక్త వీవు◆యజ్ఞపురుష
యజ్ఞ యజ్ఞఫలద◆యజ్ఞనియంత్రిత, యజ్ఞపాలదేవ◆యగ్ని దేవ. 47

ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 3 ప 202, 204

మహేంద్రస్తుతి

సీ. బల వృత్ర నముచి జం◆భ పులోమముఖదైత్య,వనవహ్ని హేతి యె◆వ్వాని హేతి
చిత్రసంగరజయ◆శ్రీకరగ్రహణ ని,ర్వహణనిహస్త మె◆వ్వానిహస్త
మనఘకర్మాయాత◆ఘనతరైశ్వర్యని,ర్వ్యథపుణ్యలోక మె◆వ్వానిలోక
మసమానకారుణ్య◆రసపరిలోచన, వనజనికాయ మె◆వ్వానికాయ
గీ. మమర వనమధ్యకేళిసౌ◆ధాంతరాళ, వర్ణ్యతరసంప్రచరణ మె◆వ్వానిచరణ
మట్టి లోకైకవందితు◆నప్రమేయు, నిన్ను వర్ణింపఁగా నేర్తు◆నే సురేంద్ర.
శా. వంశారణ్యముఁ గాల్చు పావకుగతిన్◆వర్ధిష్ణువై విద్విష
ద్వంశారణ్యము నిర్దహించు భవదు◆ద్దామప్రతాపాగ్ని శీ
తాంశుస్ఫూర్తులు సంశ్రితావళికి నీ◆యాకారరేఖల్ త్రియ
స్త్రింశత్కోటిసుపర్వనాథుఁడవు కీ◆ర్తింపన్నినున్ శక్యమే. 49
గీ. తగఁ బరాగము గప్పిన◆తమ్మిరేకలను,మాడ్కి హరిచందనాలిప్త◆మగుచు వేయి
గములతో నొప్పు నీయుదగ్రప్రదీప్త, తనువుఁ గీర్తింప నేర్తునే◆యనిమిషేంద్ర.

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 117, 119.

దత్తాత్రేయస్తుతి

సీ. నిజగర్భగతజగ◆న్నిచయ మారయులీల, నంతర్ముఖాపాంగుఁ◆డైనవాని
నలినజాండాపృత్తి◆నాభివీథికి నేర్పు, రీతి నక్షసరంబుఁ◆ద్రిప్పువాని

శ్రితులాత్మయందని◆ల్చుటఁదెల్పు తెఱఁగున, నవసిద్ధనిశ్వానుఁ◆ జైనవానిఁ
దనపూనినధరిత్రి◆కి నలోలతఘటించు, పగిది జటిలవృత్తిఁ◆ బరగువానిఁ
గీ. బ్రాక్తనస్వీయదాసోద◆రత్వ మెఱుఁగఁ, జేయుగతి యోగపట్టికఁ◆ జెలఁగువా
యోగముద్రికనూదితా◆మృతచరిత్రుఁ, జైనవాని దత్తాత్రేయ◆మౌనిఁగొలుతు
మ. యతిలీలాయితదత్తచిత్తుఁ డగుప◆ద్మాక్షుండు విశ్వావన
స్థితికిన్ రాజనొనర్చి యాత్మభుజహే◆తిన్ సర్వసౌభాగ్యయో
గ్యత లెల్లం గరుణించు నాఁగఁ గృతవీ◆ర్యక్ష్మాపనూతి న్నిరా
హతచక్రేశ్వరవృత్తిగా మనుచు ద◆త్తాత్రేయుఁ గీర్తించెదన్.
మ. కమలాకాంతున కెంత సత్కృపయొ లో◆కశ్రేణిపై బ్రహ్మశ
క్రమహేశాదుల నమ్మ కీజగము యో◆గక్షేమముం గాంచు నె
య్యమునం దానె చరించు నెల్లెడల ద◆త్తాత్రేయయోగీంద్రవే
షమునన్ దీనులఁ బ్రోచుచున్ ఖలులయు◆చ్ఛ్రాయంబు వారించుచున్.
సీ. ఈముని మునివేళ◆నెనయునక్షసరంబు, పద్మాక్షవిస్ఫూర్తిఁ◆ బరిఢవిల్లె 53
నీయతి యతిపుణ్య◆ధృతిఁ గాంచుకుండిక, తీర్థపదఖ్యాతిఁ◆ దేజరిల్లె
నీయమి యమితస◆త్కృపఁ గన్నయాజినంబు, నీలవర్ణనిరూఢి◆ నివ్వటిల్లె
నీశమి శమితాఘ◆వృత్తినూనినదండ, మురుతరానంతవై◆ఖరిఁ దనర్చెఁ
గీ. దన పరికరంబు లెల్ల ని◆ట్లనుపమాచ్యుతప్రభావంబులై మించఁ◆దా ధరిత్రి
నరుడయోగీశ్వరేశ్వరుఁ◆డగుటయనఁగఁ, బొలుచుధన్యుదత్తాత్రేయుఁ బొగడఁదరమె
మ. అనువొప్పం బరతూచలాత్మఘటితో◆ద్యత్కుండలిస్ఫూర్తిచే
ఘనపంకాబ్ధిమదంబి నిత్యతరయో◆గశ్రీనితాంతోపగూ
హనరోమాంచసమంచితాంగుఁడగుద◆త్తాత్రేయనారాయణుం
డనవద్యామృతసారము న్విబుధలో◆కాధీనముం జేయుఁడే. 54

చంద్రభానుచరిత్రము, అ 1 ప 46, 50.

రామేశ్వరస్తుతి

సీ. రామనాథాయ పు◆రచ్ఛిదే శ◆భవే, పరమేశ్వరాయ తు◆భ్యం నమోస్తు
పర్వతకన్యకా◆పతయే నమోస్తుతే, నాగేంద్రముఖగుహా◆నందనాయ
రవిశశివహ్నినే◆త్రాయ కపర్దినే, దేవాయ సోమాయ◆ తే నమోస్తు
కరుణార్ణవాయ మా◆ర్కండేయభవభిదే, విభవే నమస్తే క◆విస్తుతాయ

గీ. సాక్షిణే నమ ఉగ్రాయ ♦ శంకరాయ, నీలకంఠాయ భీమాయ ♦ నిర్మలాయ
శూలినే సకలజ్ఞాయ ♦ సుస్థిరాయ, మదనవీర్యహరాయ న♦మశ్శివాయ. 55
ఆ. దేశకాలభేద ♦ దిగభిన్నమే వస్తు, వద్వితీయ మగుచు ♦ నమరు నెద్ది
అట్టి భేదవిరహి♦తాత్మ నీశ్వరు రామ, నాథు నభవు లోక♦నాథుఁ గొల్తు. 56
సీ. జన్మజరామృత్యు♦సలిలపరిపూరంబు, సంతాపబడబాగ్ని ♦ సంకులంబు
దారపుత్రక్షేత్ర ♦ ధనవీచినికరంబు, దుష్టరోగవ్యాళ ♦ దుస్సహంబు
కామాదిపరిపంథి♦గణఘోరమకరంబు, విషయస్పృహాఫేన♦విలసనంబు
బహుళదారుణవిప♦త్పాఠీనవారంబు, మజ్జదజాండసం♦భ్రవజంబు
గీ. భవదుదారపదాంభోజ♦భక్తిపార, మనఁగఁ దగు భవజలరాశి♦యందు మునుఁగు
చున్న నన్నుద్ధరింపు మ♦త్యూర్జితాంగ, వృషభరాజతురంగ రా♦మేశలింగ.
ఉ. పాపములాచరించియును ♦ బాయక మర్త్యుఁడు రామనాథుని
న్నోపికఁ జేరి భక్తిభర♦ముల్లసిలం బ్రణమిల్లెనేని త
త్పాపసమూహ మంబురుహ♦బాంధవబంధురదీప్తిపుంజని
ర్వాపితఘోరసంతమస♦రాశిగతిన్ లయ మొందు గొబ్బునన్. 58
క. రామేశ నిన్నుఁ జూచిప్ర,ణామముఁ గావించి కొలుచు ♦ నరుఁ డురుబాధా
ధామమగు మాతృగర్భ,గుహామధ్యము మగుడఁ జొరక ♦ యమృతముఁ జెందున్. 59
సీ. రామేశ మేశని♦రంతరపూజిత, జితపురాసురసురా♦ర్చితనుచరణ
రణభయంకరకర ♦ ప్రవిలసత్సారంగ, రంగద్గవేంద్రతు♦రంగ రాజ
రాజశేఖర ఖరా♦రాతిదోషవిదార, దారసంత్యక్తశ♦రీరభాగ
భాగమనీరుద్ధ♦బహుసూర్యసూర్యజ, దినకరకరటీకృ♦తీకృతవసన
గీ. సనకముఖమునిరంజన ♦ జననరహిత, హితసదాచారచారణ♦స్తుతవిహార
హారదహిపాలపాలనా♦యత్తచిత్త, చిత్తభవభూతివిలసిత♦సితనిజాంగ. 60

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప. 12 118.

అగస్త్యస్తుతి

సీ. ఏవారిరాశిలో♦నించువిల్తునితల్లి, కలుము లీనెడు వాలు♦గంటి పుట్టె
వేల్పులవేలుపు ♦ వెన్నుఁ డేమున్నిటఁ, బడగసామువుమీఁదఁ ♦ బవ్వళించె
లచ్చికన్నియ యాడు♦నచ్చనగుండ్లనాఁ, గొండలేవార్ధిలో♦నుండు నొకట
వేఁడిమంటలచేఁదు♦విత్తే పయోధిలోఁ, బొడమి యీశ్వరకంఠ♦భూష యయ్యె

గీ. నట్టియాచుక్క మగవాని♦యయ్యనొయ్యఁ, గొంటెవాఁడోశవంబొక్క♦గ్రుక్క నీవు
నీ ప్రభావంబు లొకఁడువ♦ర్ణింపఁగలఁడె, పరమపుణ్యాయగస్త్యతా♦పసవరేణ్య.
రామాభ్యుదయము, ఆ 5 ప 121.

యాజ్ఞవల్క్యస్తుతి

సీ. సంయమితిలక నీ♦సరసవాక్యంబులు, పరికింప వేదాంత♦ భాషణములు
పరమఋషీంద్ర నీ♦కరుణాకటాక్షంబు, లఖిలంబులకు జీవ♦నౌషధములు
ధరణీసురేంద్ర నీ♦యురుతరక్రోధము, ల్దావపావకశిఖా♦ధారణములు
సజ్జనశ్రేష్ఠ నీ♦సఖ్యనైష్ఠికములు, సకలపురాణాను♦సమ్మతములు
ఆ. దినము నీ వొసంగు♦ దీవనల్ నృపతుల, భూరిసంపదలకుఁ♦ గారణములు
నిన్ను సన్నుతింప♦ నే నెట్లు నేర్తును, యాజ్ఞవల్క్యమునికు♦లాగ్రగణ్య. 62
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

సూతస్తుతి

క. హస్తామలకీభూత స,మస్తపురాణార్థజాత♦ మాధవచరణ
న్యస్తహృదయాంబుజాత ని,రస్తాఘవ్రాతరోమ♦హర్షణజాతా. 63
సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 47.

వాసుకిస్తుతి

చ. అరిదితపోవిభూతి నమ♦రాదులబాధలు వొందకుండఁగా
సురగుల నెల్లఁ గాచినమ♦హోరగనాయకుఁ డానమత్సురా
సురమకుటాగ్రరత్నరుచి♦శోభితపాదున కద్రినందనే
శ్వరునకు భూషణం బయిన♦వాసుకి మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడున్. 64
భారతము, ఆది. ఆ 1 ప 105.

సీ. పాలయల్క నొకవేళఁ♦ బలుకనిపార్వతి, వెఱపించి కూర్తువు♦ విశ్వనాథుఁ
బావనబ్రహ్మక♦పాలమాలికలజో,డౌదు వొక్కొకనాఁడు♦హార మగుచుఁ
బడగమానికపుఁజె♦క్కడపుఁగీల్కంకణం, బగుదు వొక్కొకయెడ♦హస్తమునకుఁ
గన్నెగేఁదగిరేకు♦కమ్మతావులు వెల,యింతు వొక్కొకచాయ♦ నింపుగాఁగ

గీ. వెన్నిభంగులఁ జూడఁ గ◆శ్యపసుతవు, నీవెకా కెవ్వ రున్నారు◆నిశ్చలాప్తు
లట్టి నిన్నుఁ బ్రశంసింప◆నలవి యగునె, ప్రణుతగుణగణ్య వాసుకి◆ఫణివరేణ్య.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 2.

తక్షకస్తుతి

ఉ. గోత్రమహామహీధరని◆కుంజములన్ విపినంబులం గురు
క్షేత్రమునం బ్రకామగతి◆ఖేలన నొప్పి నహాశ్వసేనుఁ డై
ధాత్రిఁ బరిభ్రమించుబల◆దర్పపరాక్రమదక్షుఁ డీక్షణ
శ్రోత్రవిభుండు తక్షకుఁడు◆శూరుఁడు మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడున్. 66

భారతము, ఆ 1 ప 107.

నదీస్తుతి

క. పావనగుణానుభావము, భావనగావింప నెట్టి◆పరమనదులు నీ
కావేరికి సదృశంబులు, గావేరికి నైనఁ బొగడ◆గా వెరవగునే. 67

లయ. ఈనది ప్రవాహయుగ◆ళీనిభవిభాసితభు,జానియతరంగిసద◆నూనపరిరంభం
బీనది భజన్నిఖిల◆మానవమనఃకలుష, తానిరసనాతిపటు◆తానుతజలౌఘం
బీనది సమస్తతటి◆నీనికరదుష్కరత, రానుపమచిద్విభవ◆దానమహనీయం
బీనది పవిత్రతర◆మీనది శుభైకనిధి యీనది విముక్తికి ని◆దానము గణింపన్.

ఉత్సాహ. అమితరంగధామలక్ష్మి◆నరయఁ బృషతమణినికా
యములఁ బూజ సేయఁ దాల్చె◆నట్టి నేత్రిభుజసహ
స్రములు గాని జలరుహములు◆జలరుహములు గావు భం
గములు భంగములును గావు◆గణన సేయ నీనదిన్. 69

మానిని. బంగరుచేలయుఁ బద్మనిభాక్షులు◆బాహుచతుష్కము భవ్యవిభో
త్సంగితశంఖసుదర్శనశార్ఙ్గగ◆దాముఖచిహ్నము తత్త్వము నీ
లాంగము నీనది యారఁ సృజించు ని◆జాశ్రితదేహికి నంతికస
ద్రంగళయానుఁ దిరంబుగఁ జూచి క◆రంబిది వో చతురత్వ మనన్. 70

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 137–140.

శా. తాసైరింపక పర్ణయుండఁగ భవ◆ద్గర్భమ్మునం దాల్చి తే
జోఽసహ్యున్ శరజన్ముఁ గాంచి యలనీ◆హారక్షమాభృత్కుమా

రీసాపత్న్యశుఁ గన్న మోహపుఁబురఁ◆ధ్రీరత్నమా దీవకా
వే సర్వజ్ఞుఁడు నిన్ను నేల దలపై◆ నెక్కించుకో జాహ్నవీ. 71

క. పెల్లుసెగఁ జల్లువిసమా, తెల్లనిదొర కుతికమోవఁ◆ దిని బ్రతుకుటనీ
చల్లఁదనమ్మునఁ గాదే, కల్లోలవతీమతల్లి◆ గంగాతల్లీ. 72

క. పువ్వారుఁబోఁడివై సరి, యెవ్వారన భీష్ముఁ గాంచి◆యిం పొందితివీ
వవ్వాని యెఱుఁగుదువెమా,యవ్వా పోషింపఁ బాడి యగు◆నను సెకున్. 73

క. తల నీ గంగాతీర్థము, చిలికినవాఁ డీశ్వరుండు ◆ చేరఁడు లోఁ గోఁ
గలిగినఁ దరఁగలఁ దేలం, గలిగినఁ దన్మహిమ లెన్నఁ◆గాఁ దర మగునే. 74

క. మునుకలు గంగానదిలో, నొనరించుటకన్న భాగ్య◆మున్నదె ? యనుచున్
మును కలు గంగాదిగి పరి,జనములు కైలాగొసంగ ◆ స్నానోన్ముఖుఁడై. 75

విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 114, 120.

సీ. కృపయును మేధయుఁ◆ గీర్తియు సిద్ధియు, శ్రద్ధయు బుద్ధియు◆క్షమయు నీవ
సంధ్యయు రాత్రియు◆ శశియందుగల్గుకాం,తియుఁ బావకునియందు◆ తేజమీవ
రవియందు ప్రభయు స◆రస్వతి గాయత్రి, సావిత్రి స్వాహయు◆స్వధయు నీవ
లక్ష్మియు గౌరియు◆ లజ్జయుఁ దుష్టియు, శాంతియు భూతియు◆దాంతినీవ

గీ. నీవ యన్వీక్షకీదండ◆నీతు లనఁగ, యజ్ఞవిద్యయు నాత్మవి◆ద్యయును నీవ
మతిత్రయీవార్తలును మహా◆మతియు నీవ, సర్వమును నీవ సురమాన్య◆జహ్నుకన్య.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 16౨.

సీ. అఖిలలోకేశ్వరి◆కాదిశక్తికి జగ,జ్జననికి తాయకు◆శంభుపత్ని
కామ్నాయవేద్యకు ◆ నవవర్గధాత్రికి, పరమకల్యాణికి ◆ పావనికిని
జలజోద్భవస్థాన◆సౌధాధిరోహిని, శ్రేణికి శుభవిత్త◆సేవధికిని
భరతఖండక్షమా◆భరణముక్తాహార, వల్లికి భవదుఃఖ ◆ వనధితరికి

గీ. కపిలమునివరదృగనల◆దగ్ధపితసగర, తనయసురపదసౌఖ్యసం◆ధాయినికిని,
గామితార్థైకవితరణ◆కల్పలతకు, నీకుఁ బ్రణతి భగీరథ ◆ నృపకుమారి. 77

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 166.

శా. గంగాసంగమ మిచ్ఛగించునె మదిన్ ◆ గావేరి దేవేరిగా
నంగీకారమెఁ వచ్చునే యమునతో ◆ నానందముం బొందునే
రంగత్తుంగ తరంగ హస్తముల నా ◆ రత్నాకరేందుండు నీ
యంగంబంటి సుఖించునేని గుణభ◆ద్రాతుంగభద్రానదీ ! 78

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 139.

స్రగ్ధర. నీరన్మేరాజ్ఞభృంగే ♦ నియపకకరుణో ♦ న్నిద్రభద్రాంతరంగే
తీరపోద్యత్కుడుంగే ♦ ద్విజమునికృతో ♦ దీర్ణవాక్యప్రసంగే
ధీరవారితానుషంగే ♦ హృతపవనముఖో ♦ ద్దీర్ణరంగత్తరంగే
పారావారాంగసంగే ♦ భవభయచకితం ♦ పాహిగంగే శుభాంగే, 79

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 49.

సంస్కృతకవిస్తుతి

శా. లోకాలోకపరీతభూచరమహా ♦ లోకోపకారంబుగా
శ్రీకల్యాణకగోరుకావ్యచయముల్ ♦ సిద్ధంబుఁ గావించి సు
శ్లోకుల్ పుణ్యమతుల్ జగద్గురువులై ♦ శోభిల్లుచున్నట్టి వా
ల్మీకిన్ వ్యాసమయూరబాణకవికా ♦ ళిదాసులం గొల్చెదన్. 8

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక. ప 9.

ఆంధ్రకవిస్తుతి

ఉ. నన్నయభట్టు నాంధ్రకవి ♦ నాథునిఁ దిక్కనసోమయాజినిం
బన్నుగ సోమసత్కవిని ♦ భాస్కరబమ్మెరపోతరాజులన్
మున్ను ప్రసిద్ధిఁ గాంచుకవి ♦ ముఖ్యుల నందఱ నెమ్మనంబులో
నెన్ని నమస్కరించెద న ♦ భీష్టఫలాప్తిదనర్చునట్లుగాన్. 81

సీతారామాంజనేయసంవాదము, పీఠిక, ప 12.

వ్యాసస్తుతి

మ. వివిధామ్నాయలతాలవాలధిషణా ♦ విఖ్యాతవిజ్ఞానదీ
పవిభాలోకితలోకవర్తనుఁ గృపా ♦ పారంగతున్ సాంఖ్యయో
గవిదు న్భారతసంహితావిరచనా ♦ కల్పున్ దపోనిత్యు సా
త్యవతేయుం గృతకృత్యుఁ గొల్చెద ము ♦ నీంద్రస్తుత్యు నత్యుత్తమున్. 82

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 7.

క. వినుతింతు ననఘుఁ గవితా, జనకు రఘుస్వామి పుణ్య ♦ చరితాంబుధిఖే
లనపరుఁ బ్రాచేతసుహృ, ద్వనరుహాసన్నిహితశివుని ♦ వల్మీకభవున్. 83

క. పంచమవేదగ్రథనవి,రించను బహర్షిగణవ◆రేణ్యుం ద్రిదశా
భ్యంచితు నిశ్చలసత్కరు,ణాంచదపాంగునిఁ బరాశ◆రాత్మజుఁ దలఁతున్. 83
రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 9, 10.

మ. నవచిత్రధ్వనిజాతిరీతులఁ బద◆న్యాసంబులం జూపఁగాఁ
గవితానర్తకిఁ బంచమశ్రుతిసభం◆ గౌశల్య మేపారఁ దాం
డవితంగా నొనరించి మించి భరతా◆మ్నాయాధికౌన్నత్యమున్
స్తవనీయంబుగఁ జేయువ్యాసముని డెం◆దంబందు భావించెదన్. 84
సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 10.

వాల్మీకిస్తుతి

మ. కవిలోకాద్యుని హృద్యపద్యకవితా◆కల్పుం ద్రిలోకీజన
శ్రవణానందన రామకీర్తనకథా◆సందర్భదక్షు న్మని
ప్రవరు న్భవ్యతపఃప్రభావవిభవ◆ ప్రఖ్యాతు వాల్మీకిఁ ద
త్త్వవిదు న్నిర్మలసత్త్వ సంతతము స◆ద్భక్తిం బ్రశంసించెదన్. 85
మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 8.

మ. తొలుతన్ వాక్కలహంసిసర్వసుమన◆స్తోమస్తుతాస్తోకది
వ్యలసద్రామకథాసుధాలహరికా◆వారంబులం దేలఁగాఁ
దులనాతీతకసత్కవిత్వకలనా◆గ్ధోరణ్యుపేతంబుగా
మెలఁగం జేసిన యాదిసత్కవిని వా◆ల్మీకిం బ్రశంసించెదన్. 86
సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 9.

కవిత్రయస్తుతి

క. భారతముఁ దెలుఁగుజేసిన,ధీరాత్ము న్నన్నయార్యుఁ◆ దిక్కనమఖి నం
భోరుహభవనిభు నెఱ్ఱన,ధీరత్నము నాత్మలో నుతింతు న్భక్తిన్. 87
రామేశ్వరమాహాత్మ్యము ఆ 1 ప 12.

నన్నయభట్టస్తుతి

ఉ. సారకథాసుధారసము◆జస్రము నాగళపూంతిగా
నారఁగఁగ్రోలుచు న్జనులు◆ హర్షరసాంబుధిఁ దేలువట్లుగా

భారతసంహితన్ముద్రిపర్వము లెవ్వఁడొనర్చె నట్టి వి
ద్యారమణీయు సాంద్రకవితాగురు నన్నయభట్టుఁ గొల్చెదన్. 88

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 9.

తిక్కనస్తుతి

చ. ఉభయకవిత్వతత్త్వవిభవోజ్జ్వలు సంవిహితాధ్వరక్రియా
ప్రభు బుధబంధుభూరిగుణబంధురు భారతసంహితాకథా
విభుఁ బరతత్త్వబోధను నవీనపరాశరసూను సంతత
త్రిభువనకీర్తనీయయశుఁ దిక్కకవీంద్రునిఁ గొల్తు నర్థితోన్. 89

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 10.

విశ్వకర్మస్తుతి

క. వేయివిధంబుల నినుఁ బ్రార్థేయులమై పిలిచినాము తీరని ప్రేమన్
మాయుంచఁబోకు మారెడ(?), మాయయ్యా విశ్వకర్మ మముఁ బ్రోవఁగదే.

క. జగముల్ కల్పనఁ జేసిన, భగవంతుఁడ ! సర్వమూర్తి పాలన ! దేవా
యుగముల నన్నియుఁ గడపిన, మగవాఁడవు విశ్వకర్మ మముఁ బ్రోవఁగదే. 91

గీ. దీనరక్షణ సర్వేశ దివ్యరూప, అంతకుఁబ్రభువ యవ్యక్తయమలతేజ
విశ్వభర విశ్వకారణ విశ్వకర్త, విశ్వపర విశ్వరక్షణ విశ్వకర్మ. 92

సనారీవిశ్వేశ్వరసంవాదము, ఆ 1 ప 192, 193, 206.

బ్రహ్మవర్ణనము

ఉ. తారతుషారహారహిమధామసితాంబుజశారదాభ్రిమం
దారనిభోజ్జ్వలం బగుచుఁ దద్దయు వేగ మరాళవాహుఁడై
భూరిగుణాకరుం డమృతభుక్పతివంద్యుఁడు ధాత వచ్చె వి
(స్ఫా)రుఁడు భారతీవిభుఁడు పార్వతినాథునిఁ గొల్వ భక్తితోన్.(?) 93

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

సీ. తాతలతాత నెత్తమ్మినెయ్యుపుఁబట్టి, వేలుపుపెద్ద వానెలఁదిమగఁడు
శ్రవనులమొనగాఁడు తపములజట్టి కాఁ, డెల్లవిద్యలనెలవెఱుఁగుజాణ
ముక్కంటిసారథి ముల్లోకములఁ జేత, నంటక చేయు విన్ననువుకాఁడు
పంచాళిరాయంచఁ బలసియాడెడుకోతు, కైలాటకపుమునిఁ గన్నతండ్రి

గీ. జగతి నేరికిఁ దన ప్రాలు ♦ మిగులరాని, బిరుదు లేకరి నేర్పులఁ ♦ బరగు పోఁడి
నాల్గుమొగముల దేవుఁడు ♦ న్నతిదలిర్ప, నచటికే తెంచుటయు విన ♦ యమునఁ బ్రొక్కి.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 485.

సీ. వాగీశ్వరీవక్త్ర ♦ వనజసారంగంబు, కలహభోజనమౌనిఁ ♦ గన్నతండ్రి
సప్తలోకీచరా ♦ చరకల్పనాచణుఁ, డామ్నాయరత్నర ♦ త్నాకరుండు
కలశాబ్ధిశాయిపొ ♦ క్కిలితమ్మిపసికందు, తోయజాతాస్త్రుని ♦ తోడఁబుట్టు
పాలును నీరు నే ♦ ర్పఱచుతత్తడిరౌతు, కడుపు బంగారుబొ ♦ క్కసమువాఁడు
గీ. నలుమొగంబులవాఁడు వే ♦ ల్పులకు ఱేఁడు, బ్రదుకుప్రొద్దుజనులకును ♦ నుదురు టూత
కవిలను లిఖింప నేర్చిన ♦ కరణికంబు, గరిమ నొప్పారుధాత జ ♦ గద్విధాత. ॥

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 22.

సీ. ఆకారమునఁ జతు ♦ రామ్నాయములు ప్రోయ, వందిబృందమ్ము భా ♦ వములఁ బొగడ
పాణిస్థితంబైన ♦ వీణయు నొసపరి, పాటల భాషాప ♦ ఘాటి గొలువ
స్తుతులు నారదవసి ♦ ష్ఠులు వెంటరా హరి, పజ్జల దేవతా ♦ ప్రభులు రాఁగ
గరుడగంధర్వకిం ♦ పురుషనానానృత్త, గీతవాద్యములు ది ♦ గ్వితతి నిండ
గీ. మూర్తివంతంబు లాయాగ ♦ ములు పురాణ, ములును ధర్మంబులును గొల ♦ వల భజింప
హంసవాహనుఁడై సరో ♦ జాసనుండు, దక్షుఁ డలరంగ ధాత ప్ర ♦ త్యక్షమయ్యె.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 1.

సీ. వెన్నపొక్కిటిదమ్మిఁ ♦ గన్నవేలుపుఱేఁడు, తెలిపుల్గువయ్యాళి ♦ నలరువాఁడు
బయకారిజడదారి ♦ పాపనిగనువాఁడు, పలుకుచిలుకలకొల్కి ♦ పాలివాఁడు
చావంచతూపుల ♦ సైదోఁడు గలవాఁడు, పారిమిన్కు ఱేప్రొద్దు ♦ మోమువాఁడు
నుదుటఁ గన్నులవాని ♦ నుదుటఁ గాచినవాఁడు, జగములఁ గలిగించు ♦ చతురులాఁడు
గీ. తూఱ్పుదొరవేఁడివేలుపు ♦ మంతరౌతు, శేయినడకరి సంద్రంపు ♦ ఱేఁడు గాడ్పు
లిబ్బిదొరగిబ్బనెక్కుఁడు ♦ గబ్బిమగఁడు, కొలువదనరుచునుండు మ ♦ నలువ యెపుడు.

భోజనుతాపరిణయము, ఆ 1 ప 25.

సీ. శ్వేతకేతుఁడు జోక ♦ సేసి తెచ్చినపదా, ర్థాన్నెయంచహుమాయి ♦ పడిగ నెక్క
వెనువెంట వచ్చు సా ♦ విత్రీముఖస్త్రీల, ప్రణయభావలమీఁది ♦ బాళి మాని
ప్రాఁబల్కుతుదలతోఁ ♦ బ్రణుతించు సంయమి, ప్రవరులనుతిఁ బెడ ♦ చెవులఁ బెట్టి
సృష్టిక్రమముఁ జెల్పఁ ♦ జేరికై నడచు బ్ర, హ్మలదిక్కు గని ఘోట ♦ లాడ మఱచి

గీ. గునుకుపరుస్తనఁ బఱతెంచుకొడుకు వీణ, వినెడురక్తియుఁ బూనకవేల్పుఁ జెలువ
లాడఁ బాడంగ నెడయాక యాక్షణమున, దశముఖునకబ్జభవుఁడు ప్రత్యక్షమయ్యె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 2 ప 178.

సీ. వెలిదమ్మిరేకుపొత్తులచిన్నిపాపఁడు, నలుమోముదమ్ములవెలయుసామి
తపసుకుబంగారురేకులవారువముజోదు, బిరుదుపొద్దులలెక్కవ్రాఁతకాఁడు
కడుపుబంగారుబొక్కసము నేసినదొర, జీవసూత్రముల సృష్టించుజాణ
కెందమ్మిగద్దెయెక్కినవేలుపులపెద్ద, పలుకుఁబూబోణికిఁ బ్రాణపదము
గీ. దినముఁ బోరదు గాయకుఁ గనినగేస్తు, కలిమిజవరాలు నోముకఁగన్నబిడ్డ
కంతుగాఁదలితోఁడు లోకములఱేఁడు, నలువగొలువున్నకనకమంటపముఁ జేరి.
దశావతారచరిత్ర.

చ. దురితవిదూరుసత్కరచతుష్కు సమార్థచతుష్కు నుజ్జ్వలాం
బరమణిపావకోపమవిభాపరిపూర్ణుని వేదశాస్త్రని
స్ఫురణము మూర్తిగైకొనినపోలిక నెల్లుచునున్నవానిఁ బం
కరుహవరాసనస్థుని వికారవిదూరుని సర్వతోముఖున్. 99

క. సావిత్రియు గాయత్రీ, దేవియు వాగ్వనితయున్ శ్రుతిప్రోక్తముగా
సేవింప సిద్ధయక్షసు,రావలి గొలువంగనున్న యజుఁ గని రంతన్. 100
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, దా. చి. వేం. ఆ 2.

సీ. కాంచిరచ్చటఁ దప్తకనకాభదేహుండు, లోకవంతుండష్టలోచనుండు
మహనీయదండకమండలుహస్తుండు, బాలభానుప్రభాభాసితుండు
నతిశయదివ్యపద్మాసనాసీనుండు, పరమతాపసజనపరివృతుండు
నిర్మలసత్కర్మనిష్ఠాగరిష్ఠుండు, పరమామృతధ్యానపరవశుండు
గీ. నగుచు నామ్నాయధర్మశాస్త్రాదులందు, వింతమీఱఁగ మూర్తిభవించి మెలఁగఁ
జేరి సావిత్రి గాయత్రి భారతియును, గొలువఁగాఁ గొల్వునందున్న జలజభవుఁడు.
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

సీ. గరుడవాహనునాభికాసారసంభూత, పానీయజాత మెవ్వానిమాత
వదనతాఖిలబుధపరికరదేవశ్రేణి, వాణి సుశ్రోణి యెవ్వానిరాణి
సకలచరాచరజంతుసంతతిరూప, వరసృష్టిజాల మెవ్వానిలీల
దివ్యాంగసహితమూర్తిభవద్ఘనవేదములపిండు లెవ్వానిమోములనుండు
గీ. నట్టిచతురాననుండు పద్మాత్మభవుఁడు, సకలలోకేశుఁ డజుఁడు బ్రహ్మాంతమూర్తి
కనకగర్భుఁడు పరమేష్ఠి వినుతబుధుఁడు, ప్రకటగుణధుర్యుఁ డగుపరబ్రహ్మ దనరు.
నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1.

విష్ణువర్ణనము

సీ. పద్మనివాసిని ◆ పట్టపుదేవియు, నలినాసనుండు ప్రి◆య నందనుండు
విహగాధినాథుండు ◆ మహనీయవాహనం, బహికులాధీశుఁ డిం◆పారుశయన
మతిలోకనందకం◆బద్భుతోజ్జ్వలహేతి, ఘనపాంచజన్యము◆త్కటపుఁ జింద
మింద్రాదిసురలు స◆మిద్ధసేవకకోటి, సిద్ధమునీంద్రు లా◆శ్రితగణంబు
గీ. ధర్మసంస్థాపనలు వినో◆దంపుఁబనులు, పరితులనుతులిట్టియతులితో◆న్నతులఁ జేర్చి
లీలఁ బ్రహ్మాండకోటిఁ బా◆లించుచుండు, నార్తరక్షాపరుండు నా◆రాయణుండు.

సీ. భూరిరజోగుణ◆స్ఫురణపద్మజుఁ డనఁ, భువనప్రపంచంబుఁ ◆ బొడవుఁ జేయు
మహనీయసత్త్వస◆మాధివిష్ణుం డనఁ, బొదలించు జగములఁ ◆ బొలుపు దెలుప
గాఢతమోగుణ◆కలన నీశుం డనఁ, నొక్కట నిఖిలంబు ◆ నుడిచి యడఁచుఁ
గలితగుణత్రయో◆జ్జ్వలపరాత్ముం డనఁ, నెగడి విశ్వమునకు ◆ మిగిలి వెలుఁగుఁ
ఆ. గేవలుండె నిఖిల◆దేవచూడామణి, యఖిలదేవతామ◆యైకమూర్తి
సకలదేవశరణ◆చరణాంబుజుఁడు ల, క్ష్మీశ్వరుండు జగద◆ధీశ్వరుండు. 104

చ. సిరి గరుడుండు చారుతుల◆సీదళదామము కౌస్తుభంబు వి
స్ఫురదురుశంఖచక్రములుఁ ◆ బొక్కిటితమ్మిపూఁ బచ్చపట్ట మిం
పురి లెడు చూడ్కియు న్గరుణ◆నూనినయుల్లము నైన మూర్తి యే
నరువది గ్రోలువాఁడొకొఁ డ◆నాథుఁ డశాశ్వతసౌఖ్యసిద్ధికిన్. 105

సీ. నాలుగుమొగముల◆బాలుఁ బొక్కిటితమ్మి, సృజియించి జగముల◆జేయఁ బనిచె
వింపారు తెలినీటి◆యే రంపుపైఁతలమునఁ, గలిగించి తరితము◆ల్లడుగఁ బనిచెఁ
దుదలు గానఁగరాని ◆ చదువులు మననునఁ బొడమించి తగవుల◆బడుపఁ బనిచె
గరువంపుఁ గెంపులు ◆ కడకంటిచాయల, బుత్తెంచి దివిజులఁ ◆ బ్రోవఁ బనిచె
గీ. దలఁపులకుఁ జేరఁగడ తాన◆తెలుపులకును, నిక్కడా నపలుకులకు◆ నిడమదాన(దు◆
యజుఁ డమరుఁ డనంతుఁ డవ్యయుఁ డచింత్యుఁ, డనఘుఁ డజుఁ డంచితశ్లోకుఁ డచ్యుతుండు
నృసింహపురాణము, ఆ 1 ప 63_69.

సీ. సనకాదిమునియోగి◆సంఘంబు లుభయపా,ర్శ్వములందు భయభక్తి◆సంస్తుతింపఁ
దుంబురునారదా◆దులు వీణియలు గూర్చి, సంకీర్తనంబులు ◆ సలుపుచుండ
గంభీరరవమున ◆ నంభోజభవశివుల్, సందడు లెడగల్గ ◆ జడియుచుండ
రంభాదికాప్సరో◆రామాసమూహంబు, లభినయంబులర నా◆ట్యంబు సలుప

గీ. వ్యాసశౌనకముఖభాగ◆వతులతోడ, సిద్ధగంధర్వకిన్నర ◆ శ్రేణి గొల్వ
గరుడవాహన మెక్కి యిం◆దిరయుఁ దాను, నాదినారాయణుండు ప్ర◆త్యక్షమయ్యె.
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 వ 164.

సీ. శ్రీవత్సకౌస్తుభ◆చిహ్నితోరస్థలుం, డతులితపుండరీ◆కాయతాక్షుఁ
డిందీవరశ్యామ ◆ సుందరగాత్రుండు, హాటకరుచిరపీ◆తాంబరుండు
శ్రవణకుండలకాంతి ◆ గండస్థలుండును, సురరత్నఘనకిరీ◆టోజ్జ్వలుండు
సురుచిరకటకనూ◆పురహారభూషితుం, డనుపమరూపయౌ◆వనవిలాసుఁ
గీ. డంచితస్మితకలితము◆ఖాంబుజుండు, శంఖచక్రగదాభయ◆చారుహస్తుఁ
డతిజవోన్నతి గరుడవా◆హనము నెక్కి, యంబుజోదరుఁ డపుడు ప్ర◆త్యక్షమయ్యె.
పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 6 వ 100.

ఉ నీరదనీలకాయమును ◆ నీరజపత్రనిభాయతాక్షులున్
శ్రీరమణీయవక్షమును ◆ జెన్నగుకౌస్తుభరత్నకాంతులున్
హారకిరీటకుండలస◆ముంచితదీప్తులు శంఖచక్రవి
స్తారపరాజహస్తములు ◆ నద్భుతమై హరి దోఁచె ముందటన్ (?) 107
పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 7 వ 19

సీ. అడుగునఁ బ్రభవించు ◆ నాకాశగంగతోఁ గటి నందమగుపీత ◆ పటముతోడ
భూతప్రపంచంబుఁ ◆ బుట్టించు శిశువుతోఁ దనరారు నాభిస◆ద్మంబుతోడఁ
బదునాల్గుజగములు ◆ భరియించు కుక్షితో, సిరికి నాస్పదమైన◆యురముతోడఁ
గన్నులఁ దొలుకాడు ◆ కరుణారసంబుతో, సుప్రసన్నాననస◆మ్మూర్తితోడ
ఆ. వైనతేయు నెక్కి ◆ వరభూషణప్రభా,జాల మెసఁగ శంఖ◆చక్రకలిత
హస్తుఁ డగుచు నభయ◆హస్తంబుతోఁ బొడ,చూపి నిలిచె దనుజ◆సూదనుండు.
సీ ఉభయపార్శ్వంబుల◆నొగిఁ జంద్రబింబంబు, సూర్యమండలము సు◆శోభితముగ
నొక దొడ్డ చుక్కయు ◆ నొక యింద్రధనువును, నేకవేళంబున◆నిం పెలర్ప
నిడుపారి కెడలపై ◆ నెటఁజొట్టివచ్చిన, సౌదామినీసము◆చ్చయము దనరఁ
దనరుపనీలాంబు◆దం బుర్వి కేలొకో, చనుదెంచె నన శంఖ◆చక్రయుతుఁడును
గీ కౌస్తుభంబును వనమాలి◆కయును మెఱయఁ, బీతవస్త్రంబుతోఁ బురు◆హూతనీల
కాంతిఁ దనువొప్ప నత్యంత◆కరుణ నబ్జ,జాతుఁ డాదంపతులకుఁ బ్ర◆త్యక్షమయ్యె.
భోజరాజీయము, ఆ 4 వ 188, 243.

సీ దివ్యవిగ్రహకాంతి ◆ దిగ్విలాసినులకుఁ గర్ణోత్పలశ్రీలు ◆ గడలు కొలుప
మహితనానాకల్ప ◆ మణిదీప్తులంబర,స్థలిఁ జిత్రరచనలు ◆ సంఘటింప

నభినవాంశుకరుచు♦లాఁపగా నచటి, ప్రాయోగశంకనీ♦రధికి నింప
శంఖచక్రాంశుపుం♦జము జగత్కౌముదీ, బాలాతపంబుల ♦ పసలు చూప
గీ. సితవిశాలాయతేక్షణ♦శ్రీలు కుముద, వారిరుహవికాసనమును♦వన్నె నెఱపఁ
గరుణ మూర్తీభవించె నీ♦క్కరణిననఁగ, నెలమిఁ బ్రత్యక్షమయ్యె ల♦క్ష్మీశ్వరుండు.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, భైర. ఆ 2 ప 429.

సీ. శరదిందుచకచక♦స్ఫురదుజిత్వరినవ్వు, దొడ్డకెందమ్మిక♦న్దోయివాని
నతిక్రమగల్లభా♦గాభోగఫాలాఢ్యు, మకరాంకరత్నక♦ర్ణికలవానిఁ
గాంబవోద్యచ్ఛ్రీవి♦డంబివృత్తశిరోధి, సిరిపొల్చు మచ్చపే♦రురము వాని
నతనాభియుతవళి♦త్రితయశాతోదరు, జానులంబిచతుర్భు♦జములవానిఁ
గీ. గరివరకరోరుసుచిరజం♦ఘురమణీయు, సముతబొండువపదపల్ల♦వములవాని
హైమవసనుఁ గిరీటహా♦రాంగదాది, కలితు శంఖరథాంగాదు♦లలరువానిఁ. 111

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 3 ప 84.

సీ. నీలమేఘముడాలు ♦ డీలుసేయఁగఁజాలు, మెఱుఁగుచామనిచాయ♦మేనితోడఁ
నరవిందములకచ్చు ♦ లడఁగించుజిగిహెచ్చు, నాయతంబగుకన్ను♦దోయితోడఁ
బులుగురాయనిచట్టు ♦ పలవన్నెనొరవట్టు, హొంబట్టుజిలుగుగెం♦టెంబుతోడఁ
నుదయార్కబింబంబు ♦ నొఱపువిడంబంబు, దొరలంగినాడు కౌ♦స్తుభముతోడ
గీ. జయజయధ్వనిమౌళిసరో♦జలులు నేర్చు, శర్వశక్రధృతిశతమన్యు ♦ శమనశరధి
పాలకైలబిలాదిదే♦వాలితోడ, నెదుటఁ బ్రత్యక్షమయ్యె ల♦క్ష్మీశ్వరుండు. 112

మనుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 101.

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతి ♦ దిగ్వధూవితతికి, హరినీలవల్లరు ♦ లభినయింపఁ
జేఁతరంబునయందు ♦ బెడఁగైనకౌస్తుభం, బెల్లచోఁగలయనీ♦రెండ గాయఁ
బింజించికట్టిన ♦ బిసుపుపచ్చనిపట్టు, తొలుకారు మెఱుఁగుల♦కొఱఁగలింప
నిడుదహస్తములఁ బూ♦నినశంఖచక్రంబు, లినచంద్రదీప్తుల♦నీనికొనఁగ
గీ. శిరమునమకుటంబు నింగిఁజి♦త్తరువు గొలుప, గల్లములఁగుండలద్యుతి♦వెల్లిగొనఁగ
గలికితెలిసోగకన్నులఁ ♦ గరుణచిలుక, జనవరునిమ్రోల శౌరి సా♦క్షాత్కరించె.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 6 ప 190.

సీ. శయనాసనాంశుక♦చ్ఛత్రాదికంబులు, దానయై ఫణికులా♦ధ్యక్షుఁడు గొలువ
ధ్వజమువాహనమువీ♦వనయు నాతిగఁ బెక్కు, రూపమైఁ గరుడుఁడా♦రూఢిఁ గొలువ
వఱలువిద్యాధిదే♦వతయైనవేత్రంబు, పూని సూత్రవతీవి♦భుండు గొలువ
నారక్షకత్వమిఁ♦పారఁ బత్పురిఁ గాచు; కుముదాదినిత్యసం♦ఘములు గొలువ

గీ. భువనములసృష్టినిగ్రహం◆బునకుఁ దాన, పాలువడియున్న యాయాభ◆పంచకంబు
జయజయధ్వనులెసఁగఁగఁ◆జాటుపురువ, భావమునఁగొల్వ నాశిశ్వ◆భర్త మెఱయు.

మధురగతిరగడ

కెందమ్ములనదఁ◆కించుపదంబులు, నిందువైభవము ◆ నేలునఖంబులు
గరమరుదగుచో◆క్కపుఁజిఱుఁదొడలును, గరికరవిభవము ◆ గాదనుతొడలును
బదియార్వన్నియ ◆ బంగరువలువును, మెదలెడితళుకుల ◆ మేఖలచెలువును
భువనజనకుఁగమ ◆ పొక్కిలివిరియును, దవిలియురంబునఁ ◆ దనరెడుసిరియును
నరయజీవమయ◆ మగుకౌస్తుభమును, నెరయవైజయం◆తీసౌరభమును
బ్రకృతిమయతఁజొ◆ప్పడుశ్రీవత్సము, వికసిల్లఁగఁబ◆ర్వెడుఘనవత్సము
నహంక్రియాత్మక◆మగుశంఖంబును, మహనీయమనో◆మయచక్రంబును
దనర నొకవిచి◆త్రపుఘోయగమును, ననుపమచుహా◆స్తాంబుజయుగమును
నురగతల్పమున ◆ నూఁదినకరమును, బరఁగినజానువు◆పై నొకకరమును
నవ్యమకరకుం◆డలనువిలాసము, భవ్యకపోల ◆ ప్రకటితహాసము
పవడమునుగెలిం◆చని పెమ్మోవియు, నవచంపకనిభ◆నాసికఠీవియుఁ
దెలిదమ్ములసగు◆తీరువలయనములు, బొలుపలరెడుకను◆బొమలచెలువములు
కనుఁగొనవింపగు ◆ కస్తురినామము, వమవమానమగు ◆ నలకస్తోమముఁ
గలకలనగుచ◆క్కనివదనంబును, ధళధళమమర◆త్నకిరీటంబును
ననుకృతజలధర◆మగువర్ణంబును, నినకోటులసగి◆దెరెడు తేజంబును
గలుగుదివ్యమం◆గళవిగ్రహమునఁ, దలరుభక్తిని◆త్యానుగ్రహమునఁ
బరఁగురమావిభుఁ◆బరమపదేశ్వరు, నిరవద్యాత్మకు ◆ నిత్యు నిరీశ్వరు
నజు నవ్యయు హరి ◆ నఘసంహరుని, త్రిజగన్నాథుని ◆ ద్రిగుణవిదూరుని
నఖిలశేషిఁగరు◆ణైకపరాయణు, నిఖిలవేదవ◆ర్ణితు నారాయణుఁ
గొలిచి నిత్యము◆క్తులుప్రమదంబున, నలరుదురక్కడ ◆ నతివిభవంబున. 115

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 230, 231.

సీ. శ్రీవత్సమనుమచ్చ ◆ చెలఁగునెమ్మేనితో, గౌస్తుభమణిపతా◆కంబుతోడ
మకరకుండలభాస◆మానకర్ణములతో, దంబైన మణికిరీ◆టంబుతోడ
శంఖచక్రాదిది◆వ్యభుజాగ్రములతో, దయ లీను నేత్రప◆ద్మములతోడ
నొసపరివలువాటు◆పసిఁడిదువ్వలువతోఁ, గమల గాపున్నవ◆క్షంబుతోడ

గీ. హారమంజీరకటకకేయూరకంకణాంగదంబులతో మందహాసవదన
చంద్రబింబంబుతో గుణసాగరుండు, హరి సుబోధుని యెదురఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 2.

సీ. నలుపుగాఁ బలుకుఁగురాంబలుగుఱ్ఱానిదువారి, దోలవాఁ డభయంబు గేలవాఁడు
చెలువుగా నలువుగాఁ దలపగాయెనటంచు, మెచ్చువాఁడన్నింట హెచ్చువాఁడు
నీటుగాఁ గరముమానికపుమాటున మాటు, మచ్చువాఁ డిడుమానిరచ్చవాఁడు
వెలయఁగాఁ జెలిమిచేఁ గలిమిచేడియ యొక్కు, నురము వాడుదిరియం బరమువాఁడు(ను
గీ. పాడుగుమడుగుసుగాంచిన జడుగువాఁడు, పిడుగుపడుగునరిపునొంచుఁ నుడుగువాఁ
చెడుగులుడ్డుగునట్లుగ నడ్డు దోడుగువాఁడు, బడుగువడుగురూపునబలి వడుగువాఁడు.

సీ. శరశాఖలజనించు వరపుష్పతరుణాప, తతులవా శంఖచక్రములు దనర
గౌనబుస్మి నిండఁ బర్వినకౌస్తుభచ్ఛాయ, నడుపున నుదరంజ వలువ జెలఁగ
బహిరిక్షి తాంతఃకృపారసస్థిమితశై, వాలంబులూడ్కి శ్రీవత్స మమర
మర మెక్కుసిరితోడ నౌరయికశిర మెక్కు, మహీయనహరినీల మకుటమొనర
గీ. నలఘువిలుకాఁడులవలీదళాయుధములఁబూన్పు నిజచిహ్నములు వాఁగ పోలయుగళి
నవ్యమణిమయమకరకుండలము లెసఁగ, నించు వేడుక సాక్షాత్కరించె మదిని.
చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 70, 71.

సీ. పదివేలసూర్యబింబము లొక్కట్రోవైన, కరణి సుత్కృష్టప్రకాశ మెసఁగ
శృంగారరసము మూర్తీభవించినలీల, ఘనలీల సౌందర్యాంగము వెలుంగ
నిందుషోడశకళలేకోత్తరాభివృద్ధి నెసంగెననమోద తెలివిమీఱ
సౌదామినీలతాచ్ఛవినిచ్ఛలంబైన, వదువునజాళువాపలువ మెఱయఁ
గీ. పాంచజన్యసుదర్శనప్రముఖదివ్య, సాధనంబులు మరకతస్తంభవిజయ(య్యె,
బాహువులఁబూని పతగేంద్రవాహుఁడగుచు, నాదినారాయణుండు ప్రత్యక్షమ
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 2.

సీ. లోచూపునిలుకడలై చూచువారిలో, నుండువాఁ డనురుఁ బెండువాఁడు
నెమ్మదిలోఁ దన్ను నమ్మి కొల్చినవారి, నేలువాఁ డంబుధి దేలువాఁడు
వేడుకఁ దొలుదల్కు మేడలలోపఁ గ్రిం,డించువాఁ డఘముల ద్రుంచువాఁడు
సంచరింపుచు నీవ్రపంచమెల్లప్పుడుఁ, గాచువాఁ డమరుల గాదువాఁడు
గీ. నిక్కుటెక్కంపు తేజి పైనెక్కువాఁడు, మీఱి పెనుబావపాన్పునఁ జేరువాఁడు
చుట్టువాలును నంకుసంబట్టువాఁడు, గొప్ప బంగారుదుప్పటిఁ గప్పువాఁడు. 170
లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3.

సీ. వనజమోహమునఁ జేఁ◆రిన భాస్కరుఁడో నాఁగ, శయమున శేశయమునఁ◆జక్రమమరఁ
గరికరంబునసితాం◆బురుహంబు దగులీల, నొకకేల శంబుజం◆బొప్పు మీఱ
నంజనాచలముపై◆ నరుణాతపము మించు, రహి మేనఁ గనకాంబ◆రము దనర్పఁ
దొలివేల్పురాపత్రి◆మలచెక్కడపుగండ, పెండెంబు డాకాల◆దండిఁ జూప
గీ. శార్ఙ్గతూణగదాఖడ్గ◆సహితమహిత, గారుడస్కంధమెక్కి బం◆గరపుగట్టు
తుదను గనుపట్టు నీలతో◆యదము నంగ, శాత్రవజిగీషనరుదెంచెఁ◆జక్రధరుఁడు.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 2 ప 42.

సీ. తొడలపై నిడి యొత్తి◆ పదంగుబంటవలంతి, జఘనంబుఁ దాఁకించు◆ నరసలీలఁ
మడుఁగు దెమ్మని మోము◆ మలచి చూడనిలీలఁ, గుచయుపై చేసాచు◆కొడిగంబు
వనధికన్యకకిచ్చ◆వక్షంబు డిగ్గిరయు, త్రిగిలచేవలగొను◆ దంటతనము
విసరకుమని తాళ◆వృంతపుత్రినపల్కి, యందఱ నవ్వించు◆ నండగింపు
గీ. నొకరొకరెఱుంగకటులగా◆ఢోపగూహ, చుంబనంబులసౌఖ్యించు◆సొగసువగలు
వెలయ దక్షిణనాయక◆విలసనమున, శేషశయ్యాశయానుఁడై◆శ్రీవిభుండు. 123

సీ. తనపొంత్రిక్కఁ గినుకఁగై◆కొనక యచ్చివిడిర్చు, వదనకుం బంటిన◆ఫాలతలము
వనరాశినందన◆ వలచి ముద్దాడఁగాఁ, దాంబూలమంటిన◆ తసుకుఁగన్ను
లరవిందమందిర◆ యామాలమొగఁ బిల్చు, మొదటిరక్తిమువిణంచు◆ముద్దుమోవి
కెమ్మోవి నొక్క జం◆కించియిందిరమీటఁ, గొనగోరుసోఁకిన◆ మినుకుఁజెక్కు
గీ. చిటులకస్తూరితిలకంబు◆జిరుచెమటయు, గలిగినుతకాంతకాంతశృం◆గార
జాటుశ్రీహరిముఖజల◆జమునవాత్రి, మఱలనవలిపజ్జల◆మ్మానివరులం (లక్ష్మి
గీ. భువనమోహనశృంగార◆పూర్ణ మగుచు, వెలయు హరిదివ్యమంగళ◆విగ్రహమున
మగ్నమై చిత్తమానంద◆మయతఁగాంచె, విషయవిక్షేపములులేమి◆బుషివరులకు.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 3,

సీ గజకుని గొట్టి కం◆ప్రములు గట్టకయున్నఁ, దనకు లేదాయెనే◆ కనకపటము
వెస నుదాముఁడొసంగు◆ పిరులు దాల్పకయున్న, వక్షస్థలిని లేదె◆ వైజయంతి
కుబ్జచేఁ గలపంబుఁ◆ గొనకున్న నిందరా, కుచకుంభఘుసృణంబు◆ కొదవెతనకుఁ
నంధకారాతిః◆ల్లవహరింపకయున్న, నరయమే మును రాముఁ◆డనుచుఁదన్ను
గీ, కరివరదుఁ డయ్యుఁ జెల్లునే◆కరివధింప, భువనపతియయ్యుఁ జెట్లతోఁ◆బోరవలెనె
హరికి నివియు వినోదంబు◆లయ్యెనేమొ, యనుచుఁదోవచ్చునక్రూరుఁ◆డనఁగ శౌరి.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 9.

సీ. శ్రీకమలాలయా◆సీమంతినీమణి, నాయకుం డఖిలాండ◆దాయకుండు
హారకిరీటకే◆యూరకుండలముఖ్య, భూషణుం డాశ్రిత◆పోషణుండు
శంఖచక్రగదాసి◆శార్ఙ్గాదిసాధన, భూషితుం డసులసం◆భాషితుండు
ఘనవనమాలికా◆కౌస్తుభగ్రైవేయ, కంధరుం డురుదయా◆బంధురుండు
గీ. భాసురుండు సురక్షిత◆వాసవుండు, శ్రీధరుండు బలోద్ధృత◆భూధరుండు
సాధుజనముని దేవతా◆సకలభక్త, రంజనపరాయణుండు నా◆రాయణుండు. 12

నరసభూపాలీయము, ఆ 1.

ఈశ్వరవర్ణనము

సీ. తలమీఁదియేటికొ◆త్తరఁగలతో మించు, తరఁగలు పొరిఁబొరిఁ◆దార్కొనంగ
సడలిననిడుదకెం◆జడలును కుదురఁబం,డిన నాఁచుఁదీఁగలుఁ◆బెనఁగొనంగ
నఱచందురునికొ్రొత్త◆మెఱుఁగులునంచ ముక్కలయచ్చుతెలుపులుఁ◆గలయఁబడఁగ
పతితిర్రొన్నలపునిం◆పగువల్లకలువపువ్వ్వులనిండుజిగియును◆జెలిమి సేయ
గీ. నంగమునభూతిపొలుపున◆నంబుమూర్తి, మిసులఁ దెలు పెక్కు మొగిచిన◆మీఁదికంటి
జెప్పపద్మరేణువులంట◆నొప్పు మిగిలె, నభవునకు గంగ సలిలవి◆హారలీల. 12

హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 7 పే 172.

సీ. తలమీఁదిచదలేటి◆దరిపూలఁ దివఁ జేసు, కొంగలు చెలఁగికొం◆గొంగు రసఁగ
మెడదమ్ముత్రసుకల◆నిడు పేరులొండొంటి, బొరిఁబొరిఁదాఁకిబొ◆బ్బాణగురసఁగ
గట్టినపులితోలు◆కడకొంగుసోఁకి యాఁ,బోఁతు తత్తడి చిట్టు◆బుట్టు మసఁగ
గడియంపుఁబాములు◆కకపాలలో సున్న, భూతిమైఁ జిలికిన◆బున్ను రసఁగ
గీ. దమ్మివ్రూజాలిపునుకకం◆చమ్ము సాఁచి, దిట్టతనమున బిచ్చము◆దేహి యనుచు
వాడవాడల భిక్షించు◆కూడుగాని, యిట్టి దివ్యాన్నములు మెచ్చు◆నే శివుండు

హరవిలాసము, ఆ 5 ప 16.

సీ. పైనొప్పఁ బెట్టిన◆భద్రదంతావళి, తోలుతో మోలఁబులి◆తోలుతోడ
కమనీయమైనవే◆గండుకంఠముతోడఁ, బోలుపార సెరవ్రూఁత◆భూతితోడ(?)
ఘనతరంబగు నాగ◆కంకణంబులతోడఁ, దనరారుఁ శూలాయు◆ధంబుతోడఁ
బటుజటావలిలోని◆బాలచంద్రునితోడ, దయతోడ నభయహ◆స్తంబుతోడ
ఆ. లీల నంది నెక్కి◆తేనవ్వు దోఁకోడ, పడఁతి కథయ మియ్యఁ◆బల్లవించి
భక్తబాంధవుండు◆భవుఁడు ప్రత్యక్షుమై, శైలరాజపుత్రి◆మోల్రిల నిలిచె.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 2 పే 28.

సీ. గిరిజాసఖుండు ముం◆గిటి పెన్నిధానంబు, కృత్తివాసుండు తం◆గేటిజున్ను
గోరాజగమనుండు◆గుజ్జుమామిడిపండు, కుసుమాస్త్రహరుఁడుము◆గ్గారుపసిఁడి
శీతాంశుధరుఁడుఁ◆జేతిమాణిక్యంబు, కద్రూజకటకుండు◆ గాదెకోలుచు
కరటిదానవవైరి◆ పెరటికల్పద్రుమం, బసమనేత్రుఁడు సిద్ధ◆రసము చెలమ
గీ. విషగళుఁడు గాఁడఁ గట్టిన◆వేల్పుటావు, హాటకాచలధన్వి సి◆ద్ధాంజనంబు
పురహరుఁడు పెట్టెలోనున్న◆ పరుసవేది, ప్రమథభర్త చింతామణి◆భక్తులకును.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

సీ. వనరాశిఁ బొడము వాఁ◆డనితలపువ్వుతో, జడలఁగట్టిన గంగ◆మడుపుతోడ
మినుకు లీనెడు కన్ను◆ వినుకరిసొమ్ముతోఁ, బూసినమదనవి◆భూతితోడ
చెలఁగి అంకెలువైచు◆ వెలిగిబ్బమావుతోఁ, డావంక నొరపౌ మిం◆టారితోడ
రెంటదార్ప్రుడుగాము◆చట్టదుప్పలుచతోఁ, చేరూపు పుణికెఁ◆ సేరుతోడ
గీ. మంట విసిచిన మిక్కిలి◆ కంటితోడ, సంకుపన్నియ నెమ్మేని◆చాయతోడ
ప్రమథవర్గంబుపాలిఁటి◆భాగ్యరాశి, యత్నునకు ఫాలహరుఁడు ప్ర◆త్యక్షమయ్యె.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 4.

సీ. అతులసౌదామినీ◆ లతలకెంజిగిమంజు, లతల మీరెడు జటా◆వితతివాని
సకలంకహరిణాంక◆ శకలకోటీరంబు, దండమిన్నేటిపూ◆దండవాని
వనజాప్తచంద్రపా◆వకనివాసైకపా, త్రములైన విషమనే◆త్రములవాని
లలితకుండలితకుం◆డలి ఫణామణిరాజి, జిగి ధరించినగళ◆ యుగ్గమువాని
గీ. నసదృశానందమయసుధా◆రసము మిసిమి, పసుపులను సుద్దమించిన◆పసిమిచాయ
కన్నుఁజెలువవ్వువెన్నెల, కలిమిచెలువుఁజూపుముఖచంద్రబింబంబు◆సొగసువాని.

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 2.

సీ. రాకేందునీకాశ◆రమ్యనేత్రమువాని, రమణీయఫణిభూష◆ణములవాని
కందర్పశతకోటి◆సుందరాకృతివాని, డమరుత్రిశూలశు◆ద్ధములవాని
సకమలదరహాస◆సరసాననమువాని, భసితాంగరాగవి◆భ్రమమువాని
సింధురాజీసమం◆చితకిశోరమువానిఁ, గరుణాకటాక్షవీ◆క్షణమువాని (?)
గీ. ప్రథితభువనాద్భుతోరువై◆భవమువాని, ఘనతరానందహృదయపం◆కజమువాని
సకలలోకాధిపతియైన◆ సాంబశివునిఁ, గనియె మునిమౌళి కన్నుల◆కఱవుదీర

శివలీలావిలాసము, ఆ 1 వ 45.

సీ. కంకణఫణి లొప్పు◆కరమెత్తి వృషభంబు, నదలింప శశిరేఖ◆ బెదరుచుండఁ
జెదరెడుశశిరేఖ◆ వదలిరా పెడపేరు, లాగి నాని వేదముల్◆ మగుడ [illegible]

జదువుచో గానర♦సంబు మిక్కుటమైన, ఖట్వాంగ మువ్వుదె♦క్కటి జిగుర్పఁ
జిపురెక్క చెలరేగ♦జేకను గనునట్టి, పడతి నేర్పుగు నామ♦భాగ మమర(?)
గీ. విధిధదిక్కుల బ్రహ్మాది♦విబుధు లలర, రాగదైత్యులు గోరువ♦రంబు లొనఁగఁ
బొసగఁజను దెంచె శివుఁడుప్ర♦స్ఫూర్తి తోడఁ, దోడనే తెంచు ప్రమథసం♦స్తోమ మమర.

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 2 పే 25.

సీ. చలువలు వెదచల్లు ♦ తలపూవు గుత్తితో, జడలలో మించుమి♦న్జడముతోడ
తెలుపైన రంగులు ♦ తులకించు మేనితో, సామేన నిడుకొన్న♦ చానతోడ
కనలు జాయలమూఁడు ♦ మొనలకైదువుతోడఁ, గట్టిన మువ్వన్నె♦ కాసెతోడ
బలువైన డాకాలి ♦ పాపపెండెము తోడఁ, బొలుపారు పలపుల♦బూతితోడ
గీ. చక్కనగు సెమ్మ చిఱుగంట♦సరులతోడ, నొడలు పేనికతోలు ప♦చ్చడము తోడ
చేతఁ బట్టిన ముద్దుల♦జింకతోడ, వెలయు ముక్కంటిఁ గాంచి రా♦ వేల్పు లెల్ల.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3 పే 70.

సీ. మొలకచుక్కలరాజు ♦ మొల్లపువ్వనుబోలి, మించినలీల సి♦లించినాఁడు
పాదలఁ గెంజాయల ♦ పులిరక్కను నితోలు, కటిమీద దిండుగాఁ♦గట్టినాఁడు
విశదరత్నప్రభల ♦ వెదజల్లు శేషాహి, గొడుగుపావాలుగాఁ ♦ దొడిగినాఁడు
వడకుగుబ్బలిరాచ♦పట్టిని సామేన, ననిచినగతినుండ♦నిచ్చినాఁడు(?)
గీ. కలికిమాపులఁబచ్చని♦కానిఁజూచి, భూతిగా వెరిపూఁతను ♦ బూసినాఁడు
అట్టిదేవుండు సకల క♦ళ్యాణమూర్తి, యాశిలాదునియెదుటఁ బ్ర♦త్యక్షమయ్యె.

పర్వతపురాణము, ఆ 2 పే 18.

సీ. ముడిచినాఁ డేవేల్పు ♦ మున్నీటి వడుపీథి, సింగారపూఁదోఁట ♦ చిన్నిపువ్వ
కట్టినాఁ డేవేల్పు ♦ కటిమీద దిండుగా, పది తెరంగుల వన్నె♦ పచ్చడంబు
అలఁదినా డేవేల్పు ♦ యంగరాగము మేన, కలికివాసన దశ♦గతులు దవగ(?)
కైసేయు నేవేల్పు ♦ కమ్మ తెమ్మెర లంబు, కడిగినమాణిక్య♦కంకణములు(?)
గీ. సకలలోకంబులను జేయు♦జాల సొబగు, మించి మెరయును నేదేవు♦మేనితొడవు
అట్టిదేవుండు కరుణాను♦ధాంబురాశి, యచలవల్లభు నెదుటఁ బ్ర♦త్యక్షమయ్యె.

పర్వతపురాణము, ఆ 2.

సీ. అరుణజటాధారి♦యయ్యు భక్తులకుఁ జ్వలహేమమకుటము♦ల్గలుగఁ జేయు
నాశాంబరుండయ్యు♦నాశ్రితశ్రేణికిఁ, బట్టాంబరంబులు ♦ కట్టనిచ్చు
భసితలేపనుఁడయ్యుఁ♦బాదసేవకులకు, ఘనసారసారచం♦దనములొసఁగు
వృషభవాహనుఁ డయ్యుఁ ♦ వినమజ్జనులకెల్లఁ, గరితురగాందోళి♦కలు ఘటించు

గీ. గరళధరుఁ డయ్యు ◆ నాత్మైక◆శరణ దీన,జనుల నందఱనమృతభో◆జనులఁ జేయు
శంకరునికన్న నమితవాం◆ఛాప్రదాత, యైనదేవుండు భువనంబు◆లందుఁగలఁడె.
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 5.

సీ. బలు కెంజడలతోడఁ ◆ దెలిగన్నెరులవన్నె, గలక్రొన్నెలవతంస◆కంబుతోడ
వలుదశూలముతోడ ◆ నలినుబ్బు నలముబ్బు, వెలిద్రొబ్బు గరళభృ◆ద్గళముతోడ
గిబ్బతత్తడితోడ ◆ గిరిరాజు హరిరాజుఁ, గరిరాజునగు మేని ◆ కాంతితోడ
బునుకకంఠముతోడ ◆ ననతూపు లనయేపు, గనవోపు దొరబూది◆మినుకుతోడఁ
గీ. బ్రమథతతితోడఁ బార్వతీప్రమదతోడఁ, గరిముఖాదికుమారవ◆ర్గంబుతోడ
శివుఁడు మంథానగిరితుంగ◆శృంగవీథిఁ, జెలువుమీఱంగ స్వారివేం◆చేయునపుడు.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 ప 260.

సీ. నందికేశ్వరునెక్కి ◆ నజనసొంపార్దంగ, నాగభూషణములు◆నవ్యముగను
వ్యాఘ్రజనాంశుక◆వ్యక్తి సొంపారంగఁ, బాణిపద్మంబులఁ ◆ బరఁగువరము
నభయంబుశూలంబు ◆ నద్భుతడమరుఁను, విలసిల్ల శృంగార ◆ విభవ మెసగఁ
జంద్రకళాజాతి ◆ సౌందర్య మొప్పార, నమితతేజస్స్ఫూర్తి ◆ నపహసింప
గీ. దివ్యవిభ్రమకాంతులు ◆ దేజరిల్ల, నిఖిల భూషణ లాంఛన ◆ నియతుఁ డగుచుఁ
బ్రమథతతిగొల్వ నెంతయుఁ◆బ్రమద మెసగఁ,హరుఁడుగిరిజకుఁబ్రత్యక్షు◆మయ్యెనంత.
వైశ్యపురాణము, ఆ 4.

సీ. శ్రీపార్వతీపరి◆ష్కృతశరీరముతోడ, నవసుధాధవళవ◆ర్ణంబుతోడఁ
గుండలీకృతమహా◆కుండలీంద్రులతోడ, డమరుత్రిశూలహ◆స్తములతోడ
మందాకినీవిని◆ర్మలకపర్దముతోడ, రమ్యమౌ వ్యాఘ్రచ◆ర్మంబుతోడఁ
జంద్రపాండురవృష◆భేంద్రయానముతోడఁ, గరవిరాజన్మృగాం◆కంబుతోడ
గీ. నారదాదులు సామగా◆నములు చదువఁ,బ్రమథగణములు సేవింప◆భద్రయశుఁడు
సకలసురచక్రవర్తి శ్రీసాంబ◆మూర్తి, సోమతేయువ కపుడు సా◆క్షాత్కరించె.
బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 4.

సీ. అనురాగరసమూర్తి◆నడఁగ కుప్పొంగెనాఁ, దలగంగఘుమఘుమధ్వనులు బెరుగ
మకుటస్థపజ్రిసా◆మాన్యంబుదోఁచ నాఁ,దలఁ జంద్రకళతళ◆త్తళల నీనఁ
గరుణార్ద్రరీతరఁ◆గములట్లు హర్షక,టాక్షేక్షు లొండొంటి ◆ ననగిపెనఁగ
హృదయస్థవాత్సల్య◆ మెల్లఁ దెల్పెడులీల, ముసిముసినగవు కెం◆మోవి వెనయ

గీ. డంబు మీఱంగ నల జగదంబతోడఁ, బాకశాసనముఖ్యులు బర్వ సర్వ
సతులు దేవర్షి తతులు సన్నుతులుఁ గొనుచుఁ, గంటిఁ బడె నాకు గలనును గంటి వేల్పు.

రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

సీ. జడముడి దోలఁ గాడు జాహ్నవీనదితోడ, మేసగమున నున్న మెలఁతతోడ
బ్రిక్కలఁ బ్రణుతించు ప్రమథవర్గముతోడ, జయవెట్టు దేవతాసమితితోడఁ
బొగడెడు బ్రహ్మలపునుకపేరులతోడ, నటన మిన్నందిన నందితోడ
గాలి చేనల్లనఁ గదలు సొమ్ములతోడఁ, బులితోలు పట్టుదువ్వలువతోడఁ
గీ. బొలుపు మిగిలిన వలపుల భూతితోడ, మహిమ దనరు కొత్తరుద్రాక్షమణులతోడఁ
గ్రమ్మునాదలఁ జందిరిఖండమ్ముతోడ, నమరి సర్వేశ్వరుండు ప్రత్యక్షమయ్యె…

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 3.

అర్ధనారీశ్వరుఁడు

సీ. పులితోలు రెంటెంబు వెలిపట్టు గెంటెంబు, కటిమండలంబున గరిమఁ దనర
భసితాంగరాగంబు బహుగంధయోగంబు, బాహుమధ్యంబునఁ బెరఁ దవిల
శీతాంశునవకాంతి చేమంతి పూబంతి, యుత్తమాంగంబున నొప్పుఁ జూప
గండపెండేరంబు కలితమంజీరంబు, పాదపద్మము లందుఁ బ్రబలి నటింప
గీ. నర్ధనారీశ్వరస్వామి యై తనర్చు, దక్షపురిభీమలింగంబు దయ దొసంగ
నర్థిఁ గలనాఁడు బ్రత్యక్షమైనఁ జూచి, మోదమిగురొత్తఁ బాదాబ్జములకు మ్రొక్కి…

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 29.

సీ. వెన్నెలపైఁ బాలు వెల్లముత్యపుజల్లి, చలువలబచ్చు చెంగలువకచ్చు
పుత్తియలచౌకీలు పాలుపైనతడపాలు, పన్నగవిసరము బన్నసరము
బలుకులబూది కోర్వలపులజవ్వాది, వేలిమి మెకము విసాంశుకము
చాఱలరెంటెంబు పన్నంపుగింటెంబు, ఫాలువందులనాలు పసిఁడినూలు…
గీ. జమునిశిరమును మణినూపురమును మెఱయ, మురువుగలిగిన తోడుగువా నురము…
కరుణనయనాంబుజంబులఁ గడలుకొనఁగ, నెదుటఁ గనుపట్టె నర్ధనారీశ్వరుఁడు…

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 9 ప 88

సీ. గడితంబుఁ బూవన్నెపాడలదుప్పటియును, పసనినబంగారు పట్టుచేల
రుచిరాభినవమైన రుద్రాక్షమాలికల్, మురునైన యోగమంజిముత్యపు…
భువనాభిరామ భూత్యంగరాగంబు, సారకాశ్మీరపటీరచర్చ
భూరిశోభాకీర్ణ భుజగభూషణములు, మణిమయతపనీయమండనములు

గీ. పాండురారుణవర్ణ◆విభాసిజరూప, గాత్రమునఁ గల్గి శృంగార◆గరిమ వలఁగ 145
నర్ధనారీశ్వరేశ్వరుం◆డభవుఁ డిందు, మౌళి భక్తాళి వనజంబు◆ కునుపుచుండు.
శివలీలావిలాసము, ఆ 2 ప 150.

సీ. శార్దూలచర్మంబు ◆ మార్దవచేలంబు, భూతియుఁ గస్తూరి ◆ బోలుపుమిగులఁ
బాములహారముల్ ◆ పద్మాక్షిఖండంబు, సీమంతరేఖయుఁ ◆ జెలువుదనర
మిన్నేటినటనయు ◆ మేలిమికానయు, ఫణికుండలము దంత◆పత్రికయును (?)
సూక్ష్మస్తనంబు వి◆జృంభితకుచమును, మహనీయసౌందర్య◆మహిమ లలర
గీ. నర్ధనారీశ్వరాకృతి◆నమరఁ దాల్చి, వరగశూలాంకుశాభయ◆వరదహస్త
సరసిజాతుం డగుచు మించి ◆ సదమలమతిఁ, జారుతేజోమయుం డైన◆శంకరుండు.
వైశ్యపురాణము, ఆ 2.

శ్రీరంగశాయి

సీ. దక్షిణహస్తోప◆ధానవిధానుఁడై, వలపలికిఁ గాఁ జొత్త◆గిలినవాని
నాజానుదీర్ఘత్వ◆మఖిలవేద్యంబుగా, నెడమబాహువు సాఁగ◆నిడినవాని
వాకుంచితోత్కుంచి◆తాగ్రజానుకములై, యుండ నంఘ్రులు సాఁచి◆యున్నవాని
నాకస్మికస్మిత◆వ్యాకోచలోచన, యుగకోణములఁ గృప◆యొలుకువాని
గీ. జలధిని శ్శేషభూషణ◆శ్రమహిమాచ, లాగ్రవిశ్రాంతనవ మేఘ◆మనఁగ శేష
శయనశయుఁడైన కోమల◆శ్యామలాంగు, రంగపతిఁ గాంచె భారతీ◆రమణుఁ డపుడు.
కవికర్ణరసాయనము, పీఠిక, ప 40.

సీ. ఒసపరివసమించు◆పసిఁడిదుప్పటివాని, శుభమైన యురము కౌ◆స్తుభమువాని
జలిదమ్మి రేకులఁ ◆ దెగడుకన్నులవానిఁ, గమ్మకస్తురితిల◆కంబువానిఁ
దొలువల్కఁ గిల్కుఁ బొ◆వలఁ జరించెడువానిఁ, జలువ తావుల సెజ్జ◆వలదువాని
నింద్రనీలపు డాలు◆నేలువర్ణమువానిఁ, సిరిమరుల్ గొలుపు మై◆ చెలువువాని
గీ. మకరకుండలదీప్తిడం◆బరమువాని, దంబు నెఱపెడు మణికిరీ◆టంబువాని
రంగనాయకుఁ గాంచి సా◆ష్టాంగనతులు, సలిపి తన్మూర్తి మంతయుఁ గలయఁ జూచి.
చ. తమి యమరంగ నొక్కకటిఁ ◆ దక్కఁగ నేలెడు నార మధ్వలో
క కులమణికిరీటముగ ◆ గస్తురినామము నచ్ఛమోము హా
రములును వైజయంతియును ◆ రక్షస్థలరత్నము శంఖచక్రము
ఖ్యములను బొడ్డుఁ దామరయుఁ ◆ గంకణకాంచిపదాంగదాదులున్. 150
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 142, 143.

సీ. అస్థాన వనమాలి♦కాగతభృంగమో, శ్రీవత్సమో విభ♦జింపరాదు
జఘనసీమ సువర్ణ♦శాటీద్యుతియొ నాభి, నలినపరాగమో ♦ తెలియరాదు
పదమున దేవతా♦పగవీచియో నఖ, రేందుమరీచియో ♦ యెఱుఁగరాదు
తనువున సర్పనా♦దత్తనూనంబులో, పాఁపమే పారలో యే♦ర్పఱుపరాదు
గీ. కాంచితెమనోజకించిదాకుంచితాంఘ్రి, యోగమిలారమలోత్తఁగా♦నొత్తిగిల్లి
కటినొకకరంబు సాఁచియొ♦క్కటికెలాడ, సమరఁబవళించియున్న రం♦గప్పనిపుడు.
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 116.

సీ. నికటాక్షశశిభాను♦లోకటసహాసరిమా, కరముల శంఖచ♦క్రములు మెఱయ
శ్రీకాంతవక్షస్స♦లీకౌస్తుభంబున, బంగారుపత్రిమహా♦ప్రతిఫలింప
ఛత్రాయమాణశే♦షఫణామణిప్రభ, దిననాథదీప్తులఁ ♦ బొనుగు పఱుప
వాయుభక్షులు మునీ♦శ్వరులు సురలు సంస్తుతి, సరసిజమ్ముల పైని♦శిరసు లొగ్గ
గీ వాసవానల యమ దైత్య♦వరుణ వాయు, వైశ్రవణ శర్వగీర్వాణ♦వరులు గొలువఁ
గనుఁ బ్రత్యక్ష మయ్యె భ♦క్తప్రజాంత, రంగవాంఛాప్రదాయి శ్రీ♦రంగశాయి.
వైజయంతీవిలాసము, అ 4 ప 118.

సీ. తలగడగా నిడి ♦ తలమూఁదివలచెంపఁ, గుడిహస్త మొత్తుగా ♦ నిడినవాని
మేలిచేఁదొడవులు♦ మెఱుఁగుదాపలు మించు, పెఱకేలు కటిఁ జాఁచి♦ మెఱయువాని
సిరి మేనిపొందునఁ ♦ జిత్తంబు సొగయింప, సరమోడ్పుఁగన్నుల♦ నమరువాని
నాకుంచితోన్నతం♦బగు వామపదమున, బిరుదునూపురము శో♦భిల్లువాని
గీ. మొలకనగవులఁ దెలివొందు♦ మోమువాని, మెఱుపుగల మేఘరుచిఁ బొల్చు♦ మేనివాని
నురగశయ్యపై నొఱకిలి♦యున్నవాని, సకలశుభదాయి శ్రీరంగ♦శాయిఁ గనియె.
శ్రీరంగమహత్త్వము, భై. ర. ఆ 1 ప 80.

సీ. పఱపుగాఁ బఱచిన ♦ ఫణిరాజభోగంబు, నవరత్నసింహాస♦నంబు గాఁగ
నలఘూపధానంబు♦ నాజానుదీర్ఘంబు, లగు చేతులరిశంఖ♦యుగముఁ దాల్ప(?)
యభినవోన్మేషజి♦హ్వాంబైన తొలుచూపు, జాయమానదయార♦సంబుఁ గురియఁ
బవళించి లేచుని♦బ్బరమునఁ బెనగొన్న, హారము సేవాని♦తీరుపరుప
గీ. జారినకిరీటము మహివైరి♦చక్రదిద్ద, దివ్యమంగళపాత్రకో♦ద్వృత్తి మెఱయఁ
జంద్రపుష్కరిణీసర♦స్సరిసభూమిఁ, జంద్రునకు రంగశాయి సా♦క్షాత్కరించె. 154
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 4.

సీ. అమృతాంశుమూర్తిపై ♦ నంకంబు పొంకంబు, బెరగుపన్నగశయ్య♦ నొరగువాని
జాచియుఁ జాపని♦ చరణపద్మంబులు, కమలలేదొడలపై♦ నమరువాని

ముఖచంద్రమండల◆సఖిచంద్రిక యనంగ, నెలవుల చిఱునవ్వు◆చిలుకువాని
తలగడచాఁచిన◆దక్షిణహస్తము, నభయదానాభిన◆యంబువాని
గీ. వలుఁదమణులయనర్ఘకుం◆డలకిరీట, తారహారాంగదప్రభా◆తతులవాని
దివ్యమంగళవిగ్రహు◆భవ్యతేజు, రంగనాయకుఁ గోర్కె లూ◆రంగఁ గనియె.
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 9.

వటపత్రశాయి

సీ. కోమరొందు మఱ్ఱియా◆కునఁ బవ్వళించి చూ,పట్టెడు బాలరూ◆పంబుతోడఁ
బాణియుగ్మంబునఁ ◆ బదిలంబుగాఁ బట్టి, మొగమునఁ నిడు పదాం◆బుజముతోడఁ
జరణాంగుళీపాన◆జాతలాలాభిషి,క్తంబైన చిన్నిహా◆రంబుతోడఁ
బలానిచూడ్కులతు బ్రహ్మానందశైత్యంబు, గులుకు నెయ్యవు ముద్దుఁ◆జెలువుతోడ
గీ. సతని మనమున నతి రత◆ధ్యానమహిమఁ,దిరముగాఁబాదుకొన్న యా◆దేహరూపు
వెలిఁ బ్రకాశింపఁ జేయుచు ◆ విష్ణుదేవుఁ,డధిక కారుణ్యలీలఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 ప 161.

శార్ఙ్గపాణి

సీ. నునుగాడ్పుదూదినిం◆పినయట్టిచల్లని, పానుపుపై లీలఁ ◆ బవ్వళించి
పటువులై హారంబట్టు◆బటువులోయననొప్పు, రమచన్నుదోయిఁబా◆దములు చేర్చి
చెలువుదీపింపంగ ◆ శిరముక్రిందటనొక్క, కేలుదలాడగాఁ ◆ గీలుకొలిపి
బంగారువలువచే◆ రంగారుకటిమీఁదఁ, జక్కఁగా నొక్క హ◆స్తంబుఁ జాఁచి
గీ. యాన్యకరయుగ్మమునఁ బాంచ◆జన్యమును సు,దర్శనంబును దాల్చినా◆పర్వమున
నచటి జనముల చూడ్కి ధ◆న్యముగఁజేయు,శార్ఙ్గపాణినిగొల్చెను◆త్సవమెలర్ప.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 ప 148.

సీ. కటిభాగపర్యంత ◆ ఘటితదీర్ఘసువృత్త, విశ్రితభుజముచే ◆ వెలయువాని
యుపధానమైదాని ◆ కుపమింపసరిలేక, మెఱయు హస్తంబుచే ◆ వరలువాని
శంఖచక్రాంకితా◆సంఖ్యతేజోవృత, కరపద్మయుగళంబు ◆ గలుగువాని
గురువార్ధిజాకుచ◆కుంభప్రసాదిత, పదయుగ్మమునను బెం◆పొదవువాని
గీ. దివ్యపీతాంబరముఁదాల్చి◆దివ్యభూష,ణములు ధరియించి సగ్రిక్చంద◆నములుపూని
నిర్మలముఖారవిందుఁడై ◆ నెగడువానిఁ, బుండరీకాక్షుఁడై కీర్తి◆నుండువాని. 158

గీ. లలితవిస్తారవక్షస్స్థ◆లంబువాని, బ్రహ్మరుద్రాది సేవ్యుఁడై ◆ పరగువానిఁ
కోటిసూర్యప్రకాశుఁడై ◆ గుల్కువాని, శార్ఙ్గపాణిసమాఖ్యనౌ◆సంగువాని. 150

భార్గవపురాణము, ఆ 3.

వేంకటేశ్వరుఁడు

సీ. మృదుపదాంబుజములు మెఱుఁగుటందెలు పైఁడి దుప్పటియును మొలనుప్పిడియును
మణిమేఖలయు బొడ్డు◆మానికంబును వైజ,యంతియు నురమున ◆ నలరు సిరియు
వరదహస్తము కటి◆వర్తిలు కేలు శం,ఖము చక్రమును దాల్చు◆కరయుగంబు
తాగహారంబులు ◆ చారుకంఠంబు ని,ద్దపుఁజెక్కులును నవ్వు◆దసుకు పసలు
గీ. మకరకుండలములు నుదా◆కురలఁజెగడు,కన్నులును నోష్ఠనాసయుఁ◆గలికిబొమలు
ముత్తియపునామమును రత్న◆ముకుటవరము, నెసఁగఁగనుపట్టు శ్రీవేంక◆టేశుఁ జూతు.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 ప 125.

సీ. పొడుపుగుబ్బలిమీఁదఁ◆బొడుచు భానునిలీలఁ, గలకిరీటము తలఁ◆గలుగువాని
నలచందురుని వెన్నఁ◆జఱచు నెన్నుదుటిపై, ముత్యాలతిరుమణి◆మురువువాని
మొసలివామించుల ◆ మిసమిసల్ దీపించు, నొసపరికుండల◆యుగమువాని
పెలవులతుదకెక్కు◆చిఱునవ్వుడాల్ కెక్కు, తళుకులేఁజెక్కులఁ◆గులుకువాని
గీ. కలువతామరకొలముల◆వలవఁజేయు, చూపులను జలివేఁడియుఁ ◆ జూపువాని
విమలలావణ్యజలనిధి◆వేలఁ బొడము, పగడ మన నొప్పు నాతెఱ◆సొగసువాని
సీ. తలనీల్లుగట్టుప్ర◆తంబుల రాయని, తోమని పళ్లెల◆ సేమగాని
చేకెడుబియ్యాల◆యోరెముల్ దినువాని, కోణంగిసేనల◆నాణెగానిఁ
గానుకలకుపడ్డి ◆ కానులుగొను జీని, ముక్కోటితీర్థపు◆ టెక్కులాని
అడుగడ్డుమ్రొక్కు◆లందెడి దేవునిఁ, గూఁకటిముడుల ◆ గుత్తవానిఁ
గీ. శుక్రవారపుసేవల◆సొగసువాని, మానినులఁ గోరి వలపించు ◆ మాయలానిఁ
దిండిమిండయగారిని ◆ దిగళగురునిఁ, గాంచి సేవించి సంతోష◆కలితు లగుచు.

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 2 ప 40–44.

సీ. ఇలఁ జూపువలచేయి◆వెలిదమ్మికనుదోయిఁ, జెలఁగువానిఁ బయోధి◆మెలఁగువాని
దట్టిఁజేర్చినవంకి ◆ గట్టుమీఁదటిబింకిఁ, దనరువానిఁ బురారి◆నెనరువాని
నెడమ పెందొడఁ గేలు◆నెడఁ జేరిచినయాలు, నెసఁగువాని శుభంబు◆లొసఁగువాని
నిండు బంగరుపట్టు◆కొండపంచినమెట్టు, వెలయువాని శుకాత్మ◆నొలయువాని

గీ. చికిలిజిగిచుట్టుకత్తి జేజేలుకత్తి, నెఱపువాని సురారులఁ బఱపువాని
వేంకటస్వామిఁ గనుఁగొని వినయవినమి, తాంగపైఖరి మెఱయ సాష్టాంగ మెఱఁగి.
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 5 ప 57.

సీ. సద్భక్తి రెండవచక్రవర్తియొసంగు, దండైనవరకిరీటము ధరించి
రవివంశజుండైన రాఘవుఁ డిచ్చిన, గణుతింపరాని భూషణముఁ దాల్చి
తనకు ముత్తాతయౌ ధర్మజుఁ డిడినట్టి, ఘనమైనయొడ్డాణము నుపరతి
బహుయుగాంతరము భూపాలు గర్పించిన, యనురేంద్రమణులు వక్షమునఁ దాల్చి
గీ. రూపగాంభీర్య సద్గుణౌదార్యమహిమ, లెమ్మెకాడైన శ్రీవేంకటేశుఁ జూచి
శరణు శరణని మ్రొక్కి సాష్టాంగముపుడు, నిడుచు నవ్విష్ణువర్ధనుఁ డెలమితోడ.
వైశ్యపురాణము, ఆ 6.

సీ. వలరాజు గాన్పు చిల్వలరాజు పాన్పుగ, ల్వలరాజు తోఁబుట్టు గలుగువాఁడు(?)
కడలేనికల్మి యొక్కడలేనిబల్మి ని, ల్కడబోని చెల్మి సంగరము వాఁడు
కరివన్నె చాయ పిన్నారిఁ గన్నమాయతో, ల్కరిఁ గన్న మాయ నాచ్చరికె వాఁడు
కరమున్నరూపు సత్కారమున్న చూపు మొ, క్కరమున్న బాపు చిక్కులుఁగువాఁడు
గీ. మేలువాఁడు జగత్త్రయమేలువాఁడు, నోమువాఁడు వరం బిచ్చునోమువాఁడు
వన్నెవాఁడు వలంపు మువ్వన్నెవాఁడు, యాశ్వయుండగు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు.
వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 1 ప 24.

మాధవుఁడు

సీ. శంఖచక్రములు హస్తముల శోభిల్లంగఁ, బీతాంబరచ్ఛాయ భాతి మీఱ
మణికుండలకిరీట మౌక్తికహారముల్, కడునొప్పు మేను మేఘమును నవ్వ
వనమాలయురమునఁ దనరఁ జక్కఁదనంబు, కోటిమదనులెట్లు సాటియనఁగ
శ్రీమాంకమున లక్ష్మి ప్రేమతోనుండంగఁ, గోటిసూర్యప్రభల్ కొమరుమిగుల
గీ. నిత్యముక్తులు బ్రహ్మాదినిర్జరులును, నారదాదులు నప్సరస్స్వరసాత్తు
లలరి సేవింపఁ బ్రత్యక్షమయ్యె మాధ, వుండు భూమిశులు భజింపుచుండనపుడు.
భార్గవపురాణము, ఆ 7.

వరదరాజస్వామి

సీ. తనశంఖరుచికి నాతని మనస్సత్త్వోదయంబు ప్రత్యుత్థాన మాచరింపఁ
దనచక్రమునకు నాతని దివ్యతేజంబు, గురుభావమున నెదుర్కోలు సేయఁ

దనశ్కృపాలక్ష్మి కాం◆తనిభక్తి నెనరుపెం పెసఁగఁ గౌఁగిటఁజేర్చి◆యొసఁగఁ గోసఁగఁ
దనకౌస్తుభమున కాం◆తవిశుద్ధచిత్ప్రకాశము మైత్రినెఱపుము◆ సరస మాడ
గీ. వరదరాజదేవుఁడు భక్త◆వత్సలుండు, మిగులఁ గనుపట్టె నతఁడు న◆జ్జగదధీశుఁ
గని పులకితాంగుఁ డగుచును◆ వినుతిజేసి, పాడుచుభజించె నెంతయు◆భక్తిమీఱ.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 ప 132.

రామేశ్వరుఁడు

సీ. ఆది కనాదియై◆ యాచంటపురిలోన, లలిఁ బరబ్రహ్మమై◆ వెలసినాఁడు
పరశురామాదిశుం◆భద్బ్రాహ్మణోత్తముల్, దయఁబూజఁజేయఁగాఁ◆దనరినాఁడు
ప్రేమతోదశరథ◆రామభద్రుం డంత, నెఱిఁ బ్రతిష్ఠ యొనర్ప◆ నిలిచినాఁడు
ఒడయనంబి యొనర్చు◆చున్నపూజకు మెచ్చి, పరమనాచికిచంటఁ◆బలికినాఁడు
గీ. జలజజామరాచ్యుత◆స్తవవినోద, సకల నిగమాంతమార్గసం◆చారిభూరి
విశదఘనదివ్యమంగళ◆విగ్రహుండు, శాశ్వతైశ్వర్యధుర్యరా◆మేశ్వరుండు. 167
సీ. ఏదేవదేవుని◆ యిల్లాలు ప్రాలేయ, శైలసంభవపార్వ◆తీలతాంగి
ఏమహాదేవుని◆ ధామంబు పారిష, దాధారమగురజ◆తాచలంబు
ఏసదాశివమూను◆ లింద్రాదివందితుల్, వీరభద్రకుమార◆విఘ్నపతులు
ఏచంద్రమౌళిస◆మిద్ధభవ్యగుణంబు, లఖిల వేదాంతర◆హస్యకృతులు
గీ. అతఁడు బ్రహ్మాండభాండభా◆వితసమస్త, జంతురక్షాకటాక్షవీ◆చక్షణుండు
పరమ నాచీకుచోద్భవ◆పాత్రవుండు, శాశ్వతైశ్వర్యధుర్యరా◆మేశ్వరుండు.

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 1.

భైరవుఁడు

గీ. హస్తములు రెంట నండంద◆ యదిమి యదిమి, తాటిపండారగించెడు◆చీటకమున
నత్యయంబున బ్రహ్మాండ◆మాస్వదించు, భైరవుం డిచ్చుఁగాతశో◆భనము మనకు.
మ. క్షయకాలంబున సింధుసాగర రసా◆స్వాదాతిరేకంబునన్
నయనాబ్జంబులు ఘూర్ణితంబులుగ సం◆ధ్యాకాలరాత్రీకర
ద్వయతాళామగతిప్రకారమున న◆వ్వారి న్మహానృత్తమున్
ప్రియ మేపారఁగ నాడు భైరవుఁడు గ◆ల్పించున్మహైశ్వర్యముల్. 170

కాశీఖండము, ఆ 5 ప 81, 82.

సీ. పగడంపుఁజిగురుజొం◆పము సొంపువిహరింపు, కడునొప్పుకుఱుచకెం◆జడలవాఁడు
విదియచందురుతోడ ◆ వీడుజోడా డెడు, రమణీయదంష్ట్రాంకు◆రములవాఁడు
సీధుపానక్రీడఁ ◆ జెంగల్వపూచాయ, దొంగలించెడుకన్ను◆దోయివాఁడు
క్రొత్తనీలాలరం◆గునకు నించుకమించి, మెఱుఁగారు నల్లని◆మేనివాఁడు
గీ. పృథివి కవతంసమణియైన ◆ బిటిగుంటఁ, దానకంబుగ నవతార◆మైనవాఁడు
భైరవస్వామి సకలసం◆పదలనొసఁగి, మనుచుఁ జిల్లరవెన్న యా◆మాత్యవరుని.
శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

భీమేశ్వరుఁడు

సీ గజచర్మ మెన్నఁడో◆కాని నిచ్చలు గట్టు, పసిఁడికమ్ముల పట్టు◆పచ్చడంబుఁ
భసిత మెన్నఁడొ కాని◆ప్రతిదినంబునలందు, మలయజంబు కురంగ◆మదముగూర్చి
నిడుదపాములరాజు ◆ తొడవు లెన్నఁడొ కాని, తారహారములు ని◆త్యము ధరించు
నృకరఁకరుండమా◆లిక లెన్నఁడో కాని, ధరియించు కల్హార◆దామ మెపుడు
గీ కాటవడుచక్క నెన్నఁడో◆కానియుండు, దక్షవాటినువర్ణసౌ◆ధములమీఁద
నెన్నఁడొ పిశాచులను గాని◆యిందుముఖుల, నెల్లకాలంబుఁ దలఁచు భీ◆మేశ్వరుండు.

సీ. ఒకవేళ ధరియించు ◆ యువనాశ్వుఁ డిచ్చిన, కట్టాణిముత్యాల◆కంఠమాల
మాంధాతృఁ డిచ్చిన ◆ మాణిక్యఖచితకే, యూరంబు ధరియించు◆నొక్కవేళ
నిక్ష్వాకుఁ డిచ్చిన◆హీరాంకురంబుల, యాంగదంబు ధరించు ◆ నొక్కవేళ
శిబిచక్రవర్తి యి◆చ్చినప్రవాళంబుల, యొడ్డాణము ధరించు ◆ నొక్కవేళ(?)
గీ. కేడ్క ధరియించు నొక్కొక్క◆వేళయందు, భరతదుష్యంతరంతిదా◆భాగనహుష
నల భగీరథ నృగమహీ◆నాథదత్త, హేమమణిభూషణములు భీ◆మేశ్వరుండు.
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1 ప 115, 116.

జగన్నాథుఁడు

సీ. సకలదేశాయాత◆సర్వజనవ్రాత, సంకులనిజపరి◆సరము వాని
సకలజనైకభా◆జనభోజనాభిలా, షమహాప్రసాదాతి◆శయము వాని
నపరార్ణవాంతరి◆క్షపదనితాంతస్ఫు, రద్విమానాగ్రిచ◆క్రంబు వాని
శర్కరాక్షీరాజ్య◆సహితనానావిధ, భక్ష్యోపభోగ్యాను◆భవము వాని

గీ. బహుళజలమధ్యమునఁ బెను◆బాఁపపాన్పు, పై రజశ్శక్తి గైకొని◆సవ్వళించు
లీల నఖిలలోకములు గ◆ల్పించువినయ, ధుర్యనారాయణాఖ్యన◆శుద్ధమూర్తి. 184

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 158-161.

రాముఁడు

మ. అతులాంభోజదళాక్షుఁ డక్షతఘన◆శ్యామాంగుఁ డాజానుదీ
ర్ఘమహాబాహుఁడు సంహతోరుకఠినో◆రస్కుండు సింహోరువి
క్రమణుం డుద్ధతశౌర్యధైర్యకలనా◆కల్పుండు కళ్యాణధీ
రమణీయుండు వెలింగె రాముఁడు గుణా◆గ్రాముండు భూమండలిన్. 185

ఉ. శైశవకేళియందె తన◆సత్త్వము లోకము ప్రస్తుతింపఁగాఁ
గౌశికుఁ డస్త్రకోటి యొసఁ◆గంగఁ బ్రదీప్తత నొంది తన్మనః
క్లేశకరున్ సుబాహుఁడను◆కిల్బిషరాత్రిచరున్ ససైన్యుఁ గీ
నాశునిఁ జేర్చి పేర్చి జన◆నాథతనూజుఁ డజేయుఁడై యనిన్. 186

హరివంశము, ఆ 4.

సీ. కన్నెకయ్యమునంద◆కుటిలవాకపురీక, నాటకఁ దాటకఁ◆గీటణంచెఁ
దూఁటుకూఁకటినాడ◆లేఁ గౌశికయాగ, భంజనోత్సాహు సు◆బాహుఁ జంపెఁ
దల మొగగట్టున◆త్రిణి దేవదైత్యదు, స్తరము ధూర్జటిధను◆ర్వరము విఱిచె
నలవోక దొరసి హే◆లాజితాఖిలనృప, స్తోము భార్గవరాము◆దూలఁ దోలె
గీ. దండకావనమార్గసం◆తతనిరోధు, రచితసుజనాపరాధు వి◆రాధు నణిచె
దళితసకలామరునిఁ జతు◆ర్దశసహస్ర, దితిజముఖరుని ఖరుని వ◆ధించెఁ గడిమి.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, భైర. ఆ 2 ప 356.

సీ. కూఁకటిముడికిసై◆కుఱులు గూడనివాఁడె, బెదరక తాటక◆బీఁచ మణఁచె
గాధేయుఁ డొనరించు◆క్రతువును రక్షింపఁ, బెక్కండ్రు దైత్యుల◆నుక్కణంచె
నవనిపై విలసిల్లు◆నఖిలరాజన్యులు, వేరిలఁ జూపగలేని◆విల్లు విఱిచె
ఘోరాటవులలోనఁ◆గ్రుమ్మరునప్పుడు, ఖరదూషణాది రా◆క్షసులఁ జంపెఁ
గీ. బాదరజమున నొకరాయిఁ◆బడఁతిఁ జేసె, లీల మాయామృగంబును◆గూలనేసె
రాజమాత్రుండె మేదినీ రక్షకుండు, రామభూపాలుఁ డాదినా◆రాయణుండు.

మొల్లరామాయణము, సుంద. ప 64.

సీ. సిగకు నందక వెన్కఁ◆జిరలాడుకురులతో, లాగియకా మట్టికు◆ల్లాయిదనరఁ
జిన్నారినొసటికిన్◆జెమటంచుమాడిగములు, వలిపెంపు చల్లవా◆వడలదుడువ

నునుసెపందయురంబునను జీరిసరిపెణల్, మిన్నజన్నిదముతో మేలగొనఁగ
బెడఁగుచెంగావిచల్లడముపై బిగియించి, కట్టినకొంబట్టువట్టిదనర
గీ. సంజకెంజాయదగు నీలజలదమనఁగ, మెఱుఁగుటెఱమట్టిజిగిదొట్టి మేను మెఱయ
జికిలినాసాకరంబునఁ జెలువుగులుకఁ, గరడి వెలువడివచ్చు రాఘవునిఁ గాంచి.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 6.

సీ. అన్నదాస్యమెతన కెన్న భాగ్యము గాఁగ, నున్న సౌమిత్రితో నున్నవాని
క్షీరాబ్ధిఫేనవిశేషాభచామర, వీజ్యమానాంగుఁడై వెలయువానిఁ
బూర్ణేందుసంకాశభూరిసితాతప, త్రచ్ఛాయచేతను దనరువాని
భవపద్మభవశచీధవముఖ్యదేవతా, సేవ్యమానుండౌచుఁ జెలఁగువాని
గీ. నిజశరీరంబు జగము గా నెగడువానిఁ, బరుని కన్నను బరుఁడౌచుఁ బరగువాని
నక్షర మనంత మవ్యక్తమనఁగ నుండు, వాని జగదుదయాదులఁ బూనువాని.

భార్గవపురాణము, ఆ 4.

సీ. మంజులగతి రత్నమంజీరములు పాద, కంజంబులను ఘల్లుఘల్లు మనఁగఁ
బట్టుదట్టీలాగు పైనున్న కటిసూత్రి, కనకకాంతి జిగాల్ జిగాలనంగ
మండితనవరత్నకుండలోపేతిమా, గండదీప్తి ధగాల్ ధగాలనంగ
మోమునందు బులాకి ముత్తియంపుగరంబు, మేలిడాలు ధళాల్ ధళాలనంగ
గీ. శిరమునందుఁ గిరీటంబు చెన్ను మిగుల, వేణికుచ్చులఁ బిరుదులు వెలయుచుండఁ
గాకపక్షవిలాసంబు గ్రందుకొనఁగ, రాముఁ డరుదెంచె సహజాభిరాముఁ డగుచు. 191

సరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1 బాల.

బలరాముఁడు

క. కమలాప్తుఁడు దేవకిస, ప్తమగర్భముఁ జేరి పిదపఁ దనయోగముచే
విమలంబౌ రోహిణిగ, ర్భమునఁ బ్రవేశించి పుట్టె బలరామాఖ్యన్. 192
గీ. గర్భసంకర్షణమునను సంకర్షణాఖ్యఁ, గలిగె బలరామునకు నంతఁ గంసభీతి
రోహిణీకాంత నందుని గేహమున వ, సించి పోషింపఁ బెరుగుచు సీరపాణి.
మ. హరియుం దాను గొల్లగుబ్బెతల గేహంబుల్ ప్రవేశింపుచున్
బెరుగుం బాలును గొల్లలాడుదును గోపీస్పృత్తవక్షోజముల్
కరజాగ్రంబులఁ జీరుచున్ గదిసినం గౌగిళ్ళఁ జొక్కింపుచున్
గర మర్థిన్ విహరించు శౌరిసఖసంఘుంబుల్ బ్రశంసింపఁగన్. 194

దశావతారచరిత్ర, ఆ 9.

కృష్ణుఁడు

చ. సుసపుపచ్చపట్టునఁ గ♦సుంగొన నొప్పఁగ దిండు కట్టి నూ
తనమగు బర్హిబర్హకృత♦దామము నెత్తిము సుట్టి కమ్రికా
ననతరుపుష్పమాలికఁ ద♦నర్చు నురస్థ్సలి నుద్వహించి యిం
పొనరఁగ వేణునాదసర♦సోత్సుకుఁడై హరి యొప్పె నెల్లెడన్. 19

హరివంశము, ఆ 6.

సీ. మహనీయమణిమయ♦ మంజీరములు పూని, పసిఁడితోఁగలిపచ్చ♦పట్టు గట్టి
కమనీయహస్తకం♦కణముద్రికలు దొడ్గి, లలినొప్పుకుండల♦ములు ధరించి
కౌస్తుభవనమాలి♦కాకంఠభూషణ, కమ్రహారములు వ♦క్షమునఁ దాల్చి
కోమరొందు నెఱికప్పు♦ కొప్పుపై, బర్హిదామము చుట్టువేనలి♦మలఁచి తుఱిమి
గీ. మెరయు మలయజపంకంబు♦ మేన నలఁది, తిలక మొప్పారఁ గస్తూరి♦దీర్చి పెట్టి
మదనశతకోటిలావణ్య♦ మహిమ నొప్పె, నపుడుకృష్ణుఁడుశృంగార♦మువధరించి

పద్మపురాణము, ఆ 8 ప 201.

సీ. వసుదేవచిరభాగ్య♦వాసనాసారంబు, దేవకీకృతపుణ్య♦జీవనంబు
నందయశోదాజ♦ననసంచితఫలంబు, బలదేవసుకృత సం♦బంధసీమ
రమ్యబృందావనా♦రామకేళిశికంబు, కంసాదిఖలతమః♦ఖరమరీచి
రుక్మిణీముఖవధూ♦రూపసరోహంస, శుకవాక్యమాణిక్య♦ సూత్రసరణి
గీ. యాదగర మేలుమేలునా♦ యానఁగరము, భూజనమునకుబహుసౌఖ్య♦భాజనము
మదనశతమూర్తి వల్లవీ♦మానవస్తు, చౌర్యవిస్ఫూర్తి యదువంశ♦ చక్రవర్తి. 19

ఉ. గొల్లమిటారి గుబ్బెతల♦ కోర్కులపంట తదీయమానముల్
గొల్లలుబెట్టుదంట మురు♦సూరిమిఁ గాంచినమేటి రాధికా
పల్లవపాణిభాగ్యపరి♦పాకము నందునిముద్దు నిందిరా
వల్లభుఁడైనశౌరి చెలు♦వంబు లవంబు గణింప శక్యమే. 19

చ. పితికివతుండు భాగ్యమునఁ♦ జెల్వమునన్ మరుఁగన్నమేటి ధీ
సరణివిరించికిన్ గురుఁడు♦ శౌర్యమునం బురభేది నోటమిం
బరచినయట్టిజోదు సిత♦భానునివియ్యము సత్కళాప్తిను
స్థిరకృపశౌర యేమిరి ను♦తింపఁగ శక్యమె తద్గుణావళుల్. 19

సీ. ఎల్లలోకనికాయ♦ మేలువాఁ డజగన్న, మేలువాఁ డభవుసా♦ మేలువాఁడు
మేనిదువ్వలువగ్రొ♦మ్మిమ్మించువాఁ డమరుల,మించువాఁ డసురబా♦మ్మిమ్మించువాఁడు

వలదమ్మ సూడుదో◆ డాలువాఁ డహినొంపు, డాలువాఁ డసితంబు◆ డాలువాఁడు
నిజభక్తకోటిపై◆ నింపువాఁ డళివేణిమ, నింపువాఁ డట్టిలో◆ నింపువాఁడు(?)
గీ. నామధారివిదారి గ◆దారిధారి, యదుకులోద్ధారి దారిద◆యావిహారి
సీరిసహచారి యయ్యే నీ◆ సిరిమురారి, జేరి యీశౌరి సెవ్వ సె◆వ్వారివశము. 200

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 132-213.

సీ. ఒకకాంతయొరఁగిన◆ సికమీఁదికుడిపువ్వుఁ, జెత్తుల దొరయఁ జా◆యెతులఁ జొట్టి
పన్నీటిచినుకులఁ◆ బదనైన నికరంపుఁ, గస్తూరి సరతిల◆కంబుఁ దీర్చి
గంబూరమించి క◆దంబంబు చేసిన, పలుచని కుంకుమ◆ కలప మలఁది
చెక్కుటద్దములపైఁ◆ జికిలివెన్నెలసోన, లొలికెడు కట్టాణి◆యొంట్లు దాల్చి
గీ. మెఱుఁగుఁజంద్రికగోణము◆ చెఱఁగుడాలు, వలిపెపతెవాటుచుప్పటి◆ వెలికిఁ గ్రమ్మ
మినుకు వకెంపుఁబావలు◆ మెట్టియొక్క, యతివకై దండయొసఁగనొ◆య్యారమెసఁగ.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 ప 89

సీ. మారుతాసురుఁదుంచె◆ మద్దులఁ బెకలించెఁ, గినిసి వత్సకుఁ జంపెఁ◆ దునిమె బకుని
వఘుదానవునిఁ గూల్చె◆ నలరి కాళియు నొంచె, దవశిఖి మ్రింగె గో◆త్రము ధరించె
శంఖచూడునిఁ దేర్చె◆ సాధించె వృషదైత్యుఁ, గేశి జణంచె మ◆గించె వ్యోముఁ
జాణూరుఁ దెగటార్చెఁ◆ జక్కాడెఁ గంసునిఁ, దపిలి యొయ్యనఁ గాల◆యవనుఁ జిదమె
గీ. నల జరాసంధముఖ్యులౌ◆ ఖలులఁ దఱిమె, ద్వారకయనంగ నొక రాజ◆ధానినిలిపె
బాంధవులకెల్ల నిత్యసు◆ఖంబు లొసఁగె, మనుజమాత్రుండె దేవకీ◆తనయుఁ డరయ.

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ఆ 1 ప 123.

సీ. తొడలు తలాడగా◆నిడి రుక్మిణి భజింపఁ, బదము లొత్తుచు సత్య◆భామ కొలువ
నురటిచేకొని భద్ర◆ సుకూర్మిఁ గావింప, విరిచామరము మిత్ర◆వింద యిడఁగఁ
గాళింది వేడ్కతోఁ◆ గాళంజిఁ బూన్పఁ జాం, బవతి తమ్ములపాకు◆ మడిచి యొసఁగఁ
గొనుగుఁ బావలు కేలఁ◆ గొని నాగ్నజితి యుండ, జలము లగిండి లక్షణ వహింపఁ
గీ. గ్రొమ్మెఱుంగులతోడికా◆ర్మొగులు వోలె, నొప్పు కృష్ణుని చేరువ◆ నొక్క వాంఛ
నిండు నెలరీతిఁ ద్వారకా◆నిత్యసభంబు, పొలుపుఁ జెలిపెడి సత్తెమ్మ◆కొలని కెలన.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఆ 2 ప 15.

సీ. శ్రీకారసమితి యీ◆ చెలువుపీనులకులోఁ, బడి ప్రబంధంబులఁ◆ బడియెనొక్కొ
కరులహస్తంబులీ◆ఘనుని బాహులఁ గాంచి, యోడుటచాంచల్య◆ మొందెనొక్కొ
యనఁటులీహరితొడ◆లను బోలఁ జాలక, కఱకుచర్మము నిండఁ◆ గప్పెనొక్కొ
చిగురాకులీశౌరి◆ శ్రీపాదతులలేక, తలగి నానాఁటఁ డా◆ల్దరగెనొక్కొ

గీ. కానిచో వీని కిటుల ని♦ష్కారణముగ, గ్రంథములబద్ధమైయుంట ♦ గనలుచుంట
బలుపొరల పాలుపడుట కోమలతఁ బడుట, సహజవృత్తిగ మతియేల ♦ సంభవించు.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 1 సే 13.

సీ. కమ్మతావులనీను ♦ కస్తూరితిలకంబు, మోముచందురువందు ♦ ముద్దుగుల్కఁ
గోటిసూర్యప్రభన్ ♦ నీటుమీఱెడు తేజొ,గళ కౌస్తుభంబు వ♦క్షమునఁ గ్రాల
నమృతబిందువులీల ♦ నలరుచుండెడు ఘోణి, ముత్తెంబు నాసాగ్ర♦మునను వ్రేల
దరమధ్యమునమండి ♦ ధారగాఁబడురీతి, నలముత్తెములసరు♦లలుత మెఱయఁ
గీ. గరజలజముల రత్నకం♦కణము లలరఁ, దమపువెన్నెడ రక్తచం♦దనము దనర
మురళిఁ బాడుచు నాడెడు ♦ పుణ్యశీలు, భక్తపరిపాలు వేణుగో♦పాలుఁ గంటి.

రాధామాధవవిలాసము, ఆ 1 ప 4.

సీ. శ్రీరుక్మిణీమనః♦స్సారసమిత్రుండు, మిత్రుండు మన్మథ♦శాత్రవునకు
లసదూనసౌందర్య ♦ హావితేక్షుధర్ముండు, ధర్ముండు ఖలకంస♦ధరణిపతికిఁ
జరణకంజాతదా♦ససనత్కుమారుండు, మారుండు దానవ♦వారమునకుఁ
బరిధానభాసరి♦భావితచంద్రుండు, చంద్రుండు వృజినాంబు♦జాతములకు
గీ. నిజపదసరోజభజమాన♦రజతధరణి, ధరశరణపద్మభవపురం♦దరముఖాఖి
లామరవ్రాతమానస♦కామితఫల,దాయకుం డొప్పు యదువంశ♦నాయకుండు.

సుమనోమనోభిరంజనము, అ 1 ప 73.

చ. అలరుమెఱుంగు రంగు గల♦హాటకశాటికమాళిఫా
సిలు నవపింఛకంబు తుల♦సీదళదామముఁ గల్గినట్టి మే
ఘలలితమూర్తి మానికపుఁ♦గంబముఁబోని భుజద్వయంబుచే
వలమి రమావధూటిఁ జెలు♦వందఁ గలం గనుపించె నింపుగన్. 208

ఉ. నెమ్మది యామునాంతరవ♦నిన్ వసియించుచుఁ గావిమోవిసం
దిమ్ముగ వంశిఁ గీల్కొలిపి♦తద్వివరమ్ముల నంగుళీతతిం
గ్రిమ్మచుఁ జిమ్మచున్ సురితినుం♦ఖమ్మగ గానముఁ దానమానముల్
గుమ్మని మ్రోయఁ జేయురసి♦కుం గనుగొంటిరె కంటి కింపుగన్. 209

కృష్ణకర్ణామృతము, ఆ 2 ప 7, 14.

సీ. తనయశస్స్ఫురణంబు ♦ తనయశస్స్ఫురణంబు,వలె హారదంతప్ర♦వర్తిగాఁగఁ
దనచంద్రహాసంబు ♦ తనచంద్రహాసము,ట్లతిపుణ్యజనసంఘ ♦ హారిగాఁగఁ
దనధర్మభరణంబు ♦ తనధర్మభరణంబుఁ,బోలె సన్మార్గణా♦పాలిగాఁగఁ
దనబంధురాగంబు ♦ తనబంధురాగంబు, కరణి గోపానంద ♦ కరము గాఁగ

గీ. దనము దానవిచక్షణ◆త్వంబు దెలియ, భూరిబుధమోదకర దాన◆వారి యగుచు
నతనిగుణములతోఁ బాటి◆యతనిగుణము, లనఁగఁ దగియుండువను దేవు◆నాత్మజుఁడు.

సీ. వాని సౌందర్యంబు ◆ వర్ణింపఁగా నేల, నాత్మసంభవనామ◆మందియుండ
ముఖపద్మకాంతిని ◆ మొనసి చెప్పఁగ నేల, విధుఁడను పేరట ◆ వెలయుచుండఁ
జికురబృందముపొందుఁ ◆ బ్రకటింపఁగా నేల, జను లెల్లఁ గేశవుం◆డనుచుఁ బల్క
వాని సన్నఁడుమును ◆ వాక్రువ్వఁగా నేల, హరిమధ్యనామమునఁ◆బరఁగియుండఁ

గీ. బుండరీకాక్షుఁడనుటక◆తండె యుచితుఁ, డర్హుఁ డాతఁడె పురుషోత్తమాహ్వయమున
కతఁడె తగియుండు భూమీశ్వ◆రాంకితమున, కిలఁ గలఁడె చందు వానికి◆సులయొకండు.

కాళిందీపరిణయము, ఆ 1 ప 76, 78.

అష్టదిక్పతులు—వారిపురములు

సీ. అమరావతీపురం ◆ బమరవిభుం డేలు, నర్చిష్మతీపురం◆బనలుఁ డేలు
శ్రాద్ధదేవుం డేలు ◆ సంయమినీపురం, బసురనాయకుఁడు పు◆ణ్యవతి నేలు
నమలావతీపురం◆బంబునాయకుఁ డేలు, వాయు వేలును గంధ◆వతిపురంబు
నలకాపురంబు య◆క్షాధీశ్వరుం డేలు, నైశాని యేలుఁ జ◆న్నాద్రిక్షమాళి

గీ. యానిరి దిక్పాలపురములం ◆ దనవినుతుఁడు, రెండవపురంబు నీక్షించి◆ప్రీతినుండె
నపుడు వర్ణింపఁదొడఁగిర◆య్యగ్నిలోక, మహిమ సంపదగోవింద◆మాన్యహితులు.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 204.

అష్టశక్తులు

గీ. సరసిజాలయ సావిత్రి◆సర్వభద్ర, విమల పద్మ మహాదేవి ◆ విలసదీశ
జాహ్నవి యనంగ నెనమండ్రు◆శక్తు లెపుడు, జామరంబులు వీతురు◆చక్రిమ్రోల.

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 25.

ఇంద్రుఁడు

చ. కనియె నతండు దివ్యగణి◆కాజననేత్రచకోరికానురం
జనహాసచంద్రికాలపన◆చంద్రునిఁ జారుపులోమజాఘన
స్తనపరిరంభసంభ్రమవ◆శస్ఫుటకుంకుమపంకసౌరభాం
జనలసకాంతిరుంద్రవి భు◆జాబలసాంద్రుని నిర్జరేంద్రునిన్. 214

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 84.

సీ. అతిమోహనాకారుఁ ♦ డై చెలంగెడువాని, నభినవశృంగారుఁ ♦ డైనవానిఁ
గడిమిమై మూడులో ♦ కముల నేలెడువాని, నొడలెల్లఁ గన్నులై ♦ వెలయువాని
బొలుపారఁ గేల దం ♦ భోళియొప్పెడువాని, నత్యంతవైభవుఁ ♦ డైనవానిఁ
గేయూరకంకణాం ♦ కితబాహువులవాని, నిమ్మైనమణికిరీ ♦ టమ్మువాని
ఆ. గరుడసిద్ధసాధ్య ♦ గంధర్వకిన్నర,భుజగపతులు గొలువఁ ♦ జొలుపు మిగిలి
తేజరిల్లువాని ♦ దేవేంద్రుఁ ♦ బొడఁగాంచి, సమ్మదమున నంగ ♦ సంభవుండు. 215

వీరభద్రవిజయము, ఆ 2 పే 4.

సీ. మహిమతో ముడిచిన ♦ మందారసుమసౌర,భమ్ము తుమ్మెదల రా ♦ రమ్మనంగ
దివ్యభూషణరత్న ♦ దీప్తులు తోరమై, సకలదిక్కులఁ బ్రతి ♦ చ్ఛాయ లెసఁగఁ
గరపంకజంబునఁ ♦ గ్రాలెడిదంభోళి, మెఱుఁగులు కడు మిఱు ♦ మిట్లు గొనఁగ
గంధర్వకిన్నర ♦ గానవాదంబులు, చెవుల కానందంబు ♦ సేయుచుండ
గీ. దివ్యదుందుభిరవములు ♦ దిక్కు లెల్లఁ, బిక్కటిల్ల దిగీశులు ♦ బెరసి కొలువ
నభ్రమాతంగపతి నెక్కి ♦ యమరలోక,నాయకుఁడు వచ్చె ద్వారకా ♦ నగరమునకు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 79.

సీ. శతవాజిమేధసం ♦ స్కృతపూతమగు మస్తకంబుపై మణికిరీ ♦ టంబుదనర
ప్రతివీరహతజనా ♦ భయదానకరమైన, కరమున శతకోటి ♦ కరము మెఱయ
సుమనోమనఃకాంక్షి ♦ తములైన దశశత,కరుణాకటాక్షవీ ♦ క్షణము లమరఁ
పౌలోమికాకుచ ♦ స్ఫాలనస్నిగ్ధమౌ, నురమున రతనంపు ♦ సరులు మెఱయ
గీ. మొలకనగుముద్దుమొగమునఁ ♦ దిలకమమరఁ, బైనవలెవాటుబంగరు ♦ పని మెఱుంగు
వలువచెంగులు జీరాడ ♦ వన్నెమీఱ, సుందరాకృతినుండు పు ♦ రందరుండు. 217

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 2 ప 17.

సీ. వృత్రగర్వస్ఫూర్తి ♦ వదలించినయతండు, పాకపామజమదో ♦ త్పాటనహరి
పరమహీభృత్తుల ♦ భంజించుజిష్ణుఁడు, తతియైనశరవృష్టి ♦ గురియుఘనుఁడు
మఘశతయాజియౌ ♦ మహితసుధర్ముండు, భువనైకభారంబుఁ ♦ బూనువృషుఁడు
కరమునశతకోటిఁ ♦ గలస్వస్థజీవనుఁ, డమరభోగినులతో ♦ నలరుభోగి
గీ. శచికుచంబులమకరికా ♦ సముదయంబు, వ్రాయు లేఖర్షభుండన ♦ వద్యహృద్య
మాఖ్యవిచికిలరుచిరస ♦ మాఖ్యఁ గాంచు, దేవతాసార్వభౌముండు ♦ తేజరిల్లు. 218

అహల్యాసంక్రందనీయము, ఆ 1.

అగ్నిదేవుఁడు

క. శిఖలయ్యేడును వెలుఁగఁగ, సుఖతరమగునజము నెక్కి ♦ శోభిల్లుచుఁ ద
న్నఖిలమునులు నుతి సేయఁగ, నఖిలేశ్వరుఁ గొల్వ వచ్చె ♦ ననలుఁడు ప్రీతిన్.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

ఉ. దేవమునీశ్వరుల్ పొగడఁ ♦ దేజము దిక్కులఁ బిక్కటిల్ల
నావిధమూర్తు లొక్కఁ గ♦నంజడ మేషహయాధిరూఢుఁడై
కేవలభక్తియుక్తిఁ గడుఁ♦ గేరుచు స్వాహనుఁగూడి వేడుకం
బావకుఁ డేఁగుదెంచె విభ♦వంబుల పేటికిఁ జక్రిపీఁటికిన్. 220

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4 పే 111.

యముఁడు

మ. కనిరొం గోమలనీలమేఘనిలస♦త్కాలాంజనాకారు ఘో
రనిశాతోత్కటదంష్ట్రు నుజ్జ్వలచల♦ద్రక్తాక్షుఁ బ్రత్యగ్రకాం
చనవర్ణాంబరు నంత్యకాలదహన♦జ్వాలాప్రచండున్ జగ
జ్జనసంత్రాసకు నొక్కదివ్యుఁ బటుపా♦శప్రౌఢహస్తోద్ధతున్. 221

అర. ఆ 7 ప 226.

క. చండప్రచండహస్తులు, మండితగతిఁ దన్నుఁ గొలువ ♦ మదమహిషారూ
ఢుండై వచ్చెఁ గృతాంతుఁడు, ఖండితతుండాలదనుజ ♦ గణములు గొలువన్.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

క. కనుఁగొనిరి నప్సరంధ్రీ, జనమణికృతజంతువివిధ♦సుసంయమనున్
వినుతాచారప్రమనున్, ఘనకల్మషదమను మహిషగమనున్ శమనున్. 223

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 790.

ఉ. చండతరోరుకింకరులు ♦ సందడిఁ గొల్వఁగ దేవసంయముల్
దండల నేఁగుదేర వని♦తాయుతుఁడై నభ మంటి వైరిభో
ద్దండమహాయంబు నెక్కి నిజ♦దండము కేల వెలుంగుచుండఁగా
దండధరుండు వచ్చె మధు♦దండనుపీఁటికి మోతుపాటికిన్. 224

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4 పే 111.

నైరృతి

క. మిక్కిలి విభవము మెఱయఁగఁ, గ్రక్కున మానవుని నెక్కి ♦ కడు వేడుకతోఁ
జక్కని నైరృతి వచ్చెను, చుక్కలరాయునిధరించు ♦ శుభగునిఁ గొలువన్. 225

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

వరుణుఁడు

క. వానరము నెక్కి వరుణుఁడు, కానుక లెన్నేనిఁ గొనుచుఁ ♦ గాంతలుగొలువన్
దానరుగుదెంచెరాజిత, మీనధ్వజహరునిఁ గొలువ ♦ మించినభక్తిన్. 226

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

కుబేరుఁడు

ఉ. మంగళదివ్యసంపదలు ♦ మానుగ నన్నియుఁ గొంచుఁ గిన్నరుల్
ముంగలఁ బేర్మితో నడువ ♦ మోదముఁ బొంది తురంగవాహుఁడై
సంగతి సిద్ధులు న్నరులు ♦ సంయములున్ దను గౌరవింపఁగా
పంగడికానిఁ గొల్వ నతి ♦ సంపద నేఁగెఁ గుబేరుఁ డాఢ్యుఁడై. 227

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

చ. కకుభులు దేరుబల్మిసిమి ♦ కాంచనరత్నమయూఖముల్ దిశా
వలయముఁ బర్వ నచ్చరలు ♦ వైభవలీల నటింపఁ గిన్నరుల్
బలసి రథంబుచుట్టును స ♦ భక్తినిఁ గొల్వ సరోజబాంధవుం
డిల కరుదెంచెనో యన ధ ♦ నేశుఁడు రాఁగ వియన్నిరీక్షుఁడై. 228

నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 3 పే 100.

ఉ. అచ్చరలాడ మాగధులు ♦ హాయని సన్నుతి సేయఁ గిన్నరుల్
చెచ్చెరఁ గొల్వఁగాఁ మునులు ♦ సిద్ధులు యక్షులు దోడరా పిరుల్
హెచ్చినవేడ్కఁ బుష్పకము ♦ నెక్కి విలాసవతీసమేతుఁడై
వచ్చె నిధీశ్వరుండు విభ ♦ వంబుల పేటికిఁ జక్రివీఁటికిన్. 229

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4. పే 111.

ఈశానుఁడు

క. గణనాథులు కొల్వఁగ గో, గణపతివాహనుఁడు భుజగ ♦ కంకణుఁ గొలుచన్.
గణుతింపరానివేడుక, ఫణిధరుఁ డీశానుఁ డరిగె ♦ భవ్యాత్మకుఁడై. 230

వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 పే 7.

రాజశ్రేష్ఠులు

సీ. ఇక్ష్వాకు మాంధాతృ ♦ ఋతుపర్ణ యువనాశ్వ, సగర శంతను హరి♦శ్చంద్రనహుష
రామలక్ష్మణ భగీ♦రథ శశిబిందు భార్గవ నిమి సంయాతి ♦ కార్తవీర్య
నల నృగ దుష్యంత ♦ నాభాగ ముచికుంద, పురుకుత్స వైదేహ ♦ పూరు భరత
రఘు దిలీప సుహోత్ర ♦ రంతి పురూరవో, జ్యామఘ తృణబిందు ♦ సోమదత్త
ఆ. భీష్మ ధర్మపుత్త్ర ♦ భీమ బీభత్స పాంచాల కేకయ విరాట ♦ సత్యసేన
ముఖ్యనృపులచరిత♦ములు విన్నఁ బేర్కొన్న, మహితశుభము లొదవు♦మానవులకు

విష్ణుపురాణము, ఆ 6 ప 409.

షట్చక్రవర్తులు

హరిశ్చంద్రుఁడు

సీ. ఎవ్వని మాహాత్మ్య ♦ మెప్పుడు వేదముల్, చెలఁగి సుస్తోత్రము♦ల్సేయుచుండు
నెవ్వని శాసనం ♦ బేడుదీవులరాజులకు శిరోభూషణ ♦ లక్ష్మి నొందు
నెవ్వనిరక్ష మ♦హేంద్రాదిసురలకుఁ, బెట్టనికోటయై ♦ పెంపుఁ దాల్చు
నెవ్వని సత్కీర్తి ♦ యీ యజాండం బెంత, యంతయుఁ దానయై ♦ యతిశయిల్లు
గీ. నట్టి మహితగుణాభర♦ణాభిరామ,మూర్తి ప్రత్యర్థినృపసమ♦వర్తి పరగు
పూజ్యసామ్రాజ్యవైభవ♦స్ఫూర్తి నిత్య, సత్యవర్తి హరిశ్చంద్ర♦చక్రవర్తి. 232

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 188.

సీ. నిత్యసత్యవ్రత♦స్తుత్యచారిత్రుఁడై, గౌరీమనోనాథు ♦ కరుణవడసె
సమదశాత్రవలోక ♦ జయరమాకాంతుఁడై, రాజసూయమహాధ్వ♦రం బొనర్చె
ధారాధరత్యాగ ♦ ధౌరేయుఁడై వనీ,పకులదారిద్ర్యంబుఁ ♦ బాయఁ జేసె
భుజగనాయకతుల్య ♦ భూరిదోర్దండుఁడై, వసుమతీభరము స♦ర్వమువహించె
గీ. నవనిలోఁ బదునాల్గు మ♦హాయుగములు, పూజ్యసామ్రాజ్యపదవిని ♦ భూతి నెగడె
సకలకకుబంతరాళప్ర♦శస్తకీర్తి,చంద్రమూర్తి హరిశ్చంద్ర ♦ చక్రవర్తి. 233

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 1 ప 109.

నలుఁడు

సీ. సౌకర్యరక్షిత ♦ సర్వభూపాలయుం డై, హరికి సమానాధి♦కరణ మగుచు
స్థిరతరవీర్యసం♦చితమహాసేనుం డై, యురగకంకణుని పె♦న్నుద్ది యగుచు
భాసురగురునీతి ♦ పాలనాసక్తుం డై, సుత్రామునకు సహా♦శ్రోత యగుచు
జనతానిరుద్ధ శా♦శ్వతభూతిశాలి యై, కుసుమాస్త్రునకుఁ బ్రతి♦కోటి యగుచుఁ
గీ. బొంగడికకు నెక్కె నిశ్చల♦ బుద్ధిమహిమఁ, బూని తనదానమెప్పుడు ♦ బుధులపాలె
చేయుచున్నాఁడు ధరణిఁ జ♦ర్చింప సార్వభౌమమాత్రుండె నలమహీ♦పాలమౌళి.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 4 ప 8.

పురుకుత్సుఁడు

సీ. తనదానమునను బ్ర♦త్యర్థుల యర్థుల, ప్రియజీవనము లుద్ధ♦రించినాఁడు
తనయిష్టమునను గో♦త్రజుల గోత్రజులను, ఘనతరాజ్యసమృద్ధిఁ ♦ దనిపినాఁడు
తనపురంబునను బ♦ద్మను బద్మనాభుని, నీడితస్థితి నిర్వ♦హించినాఁడు
తనధర్మమున రసా♦తలముఁ ద్రదసాతలమునను సమాఖ్య♦నిలిపినాఁడు
గీ. తనభుజాపీఠి నహికూర్మ ♦ దంతిదంష్ట్రి, ధరములకు నూఱటగ ధాత్రిఁ♦ దాల్చినాఁడు
సత్యవాచాగరిష్ఠుండు ♦ చక్రవర్తి, మాత్రుఁడే యెంచఁ బురుకుత్స ♦ మహివిభుండు.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 6 ప 8.

పురూరవుఁడు

గీ. ఎలమి ముత్తాతగతిని వా♦హినుల మెఱసి, తాతకైవడి సన్మార్గ♦నీతి నడచి
తండ్రిచొప్పున ఘోషవ♦ర్తనము నేర్చి, మీఱె నైశ్వర్యంబు మెఱయఁ బు♦రూరవుండు.
సీ. తతభేరిభూరిభాం♦కృతులు పర్వకమున్న, పటుకేతుకోటిచా♦పడకమున్న
బహురజఃపాళి య♦భ్రమునఁ గప్పకమున్న, కరిఘటాఘీంకృతుల్ ♦ గాకమున్న
సైంధవహేష లా♦శలు గప్పకయమున్న, రథచక్రఘోషముల్ ♦ రాకమున్న
చటులభటాట్టహా♦సములు పుట్టకమున్న, శరవృష్టి ప్రబలి ముం♦చకయెమున్న
గీ. హితవు గల్గి నవద్వయ♦ద్వీపపతులు, కట్నము లొసంగి పాదయు♦గ్మంబుఁ గొలువ
దానగాంభీర్యమహిమలఁ ♦ దనరి సార్వ, భౌముఁ డన మించె నమ్మహీ♦పాలమౌళి.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 6 ప 39, 40.

సగరుఁడు

సీ. తనదానధారాళి♦ధారకు సత్కీర్తి, జాలంబు లతుల స♦స్యములు గాఁగఁ
దనసముజ్జ్వలితప్ర♦తాపానలార్చికిఁ, బరభూపతులు శల♦భములు గాఁగఁ
దనజగత్పరిపూర్ణ ♦ ఘనగుణవల్లికి, నక్షత్రములు ప్రసూ♦నములు గాఁగఁ
దనరూపచంద్రిక♦కును గామినీలోచ,నములు చకోరసం♦ఘములు గాఁగ
గీ. వినుతిఁ గాంచె నవద్వయ♦ద్వీపభూప, కనకకోటీరమాణిక్య ♦ కలితదీప్తి
నికరబాలాతపసదావి ♦ నిద్రితాంఘ్రి, పద్మయుగపాళి తన్మహీ♦పాలమౌళి. 238

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, అ 7 ప 3.

కార్తవీర్యార్జునుఁడు

సీ. నిరతంబుఁ గొల్వఁడే ♦ దురితంబు లణగించు, దాసేప్సితత్యాగి ♦ దత్తయోగి
భుజసీమ నిల్పఁడే ♦ నిజధామసంరక్షి,తాబ్ధిచతుష్కాంత ♦ నవనికాంతఁ
జెఱసాలఁ బెట్టఁడే ♦ మొఱ సాలఁ బెట్టంగఁ, బ్రథనజయోత్కంఠుఁ ♦ బంక్తికంఠు
ధృతితృప్తుఁ జేయఁడే ♦ యతితప్తుఁడై వేఁడు, సకలదాహోపోదు ♦ జాతవేదు
గీ. సకట సామాన్యుఁడే యణి♦మాదిసిద్ధి,సిద్ధికీర్తిత భువనప్ర♦సిద్ధకీర్తి
స్నిగ్ధసద్గుణరత్న ప్ర♦సిద్ధమూర్తి, శత్రుసమవర్తి యర్జున ♦ చక్రవర్తి. 239

దశావతారచరిత్ర, ఆ 5 పే 202.

బలిచక్రవర్తి

ఆ. అతనిసుతుఁడు బలి మ♦హాగ్నికల్పుఁడు శుచి, సత్యసంధుఁ డధిక♦సత్త్వధనుఁడు
విష్ణుభక్తుఁ డఖిల♦విదుఁడు సర్వేంద్రియ,జిత్తు దానరతుఁడు ♦ శిష్టనుతుఁడు. 240

పద్మపురాణము, ఆ 7 ప 139.

సీ. ఘనగదాదండంబుఁ ♦ గైకొని యిందిరా,కాంతుఁడు వాకిలిఁ ♦ గాచియుండఁ
దనకు లోఁగాని యు♦ద్ధతులయుద్ధతిమాన్చు, పనిపట్లఁ జక్రంబు ♦ పంపుసేయ
నేకార్యమునకైన ♦ లోకపాలాదిక, లనిశంబు దనుబుద్ధి ♦ యడిగికొనఁగ
లలితరూపవిలాస ♦ లావణ్యవతులైన, కన్యకామణులాడి♦కులు సల్ప

గీ. స్వర్గలోకంబుకంటెను ♦ శతసహస్రగుణము లెక్కుడుగాఁ గల్గి ♦ ప్రణుతికెక్కు
సుతలమున నేఁడు నున్నవాఁ♦డతులకీర్తి, చక్రిసుతవర్తి బలిదైత్య♦చక్రవర్తి. 241

దశావతారచరిత్ర, ఆ 4.

సీ. త్రైలోక్యవర్ణితౌ♦దార్యశౌర్యాదితో, జ్జ్వలకీర్తి బలిదైత్య♦చక్రవర్తి
ఖిలజనానీకని♦గ్రహవిగ్రహోత్సుకశ్రీ, సమవర్తి బలిదైత్య♦చక్రవర్తి
జగదీశ్వరార్పణే♦చ్ఛాప్రకల్పితయజ్ఞ, శతపూర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి
యవలోకమాత్రనే♦త్రానందకరనిరం, జనమూర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి
గీ. స్వవశచక్రపరిచ్ఛిన్న♦సకలశత్రు, చక్రవిస్ఫూర్తి బలిదైత్య ♦ చక్రవర్తి
యమ్మహాత్మునిఁ దొడర నీ♦కలవి యగునె, నైనఁ బోవలతేనిఁ బో♦మ్మసురనాథ.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 4 ప 14.

ఉ. భాగవతాగ్రగణ్యుఁడు కృ♦పాపరిపూర్ణుఁడు సత్యభాషణుం
డాగమవేది యజ్ఞపరుఁ ♦ డాహవదోహలుఁ డుజ్జ్వలాత్ముఁ డ
భ్యాగతపూజనుఁడు సక♦లార్థిజనాభిమతార్థసంతత
త్యాగపరాయణుండు బలి♦దానవుఁ డొప్పు నజేయసత్త్వుఁడై. 243

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 2 ప 3.

జనకచక్రవర్తి

సీ. యమనియమాసనా♦ద్యష్టాంగవిధముల, స్థిరమైన రాజయో♦గీశ్వరుండు
వేదవేదాంతాది ♦ వివిధశాస్త్రార్థముల్, కడదాఁక నెఱిఁగిన ♦ గరకలాఁడు
పరమధర్మాధర్మ♦పథము తేర్పాటుగా, భూమి యేలెడి నృప♦పుంగవుండు
మౌనుల కెల్ల స♦మ్యగ్జ్ఞానపద్ధతుల్, దెలిపిన పరమోప ♦ దేశికుండు
గీ. పాదమొకకోటి మహదుగ్ర♦పావకమున, చరణమొకకోటి కర్పూర♦చందనమున
నిలిపి సుఖదుఃఖములు సమం♦బులుగ నడుచు, జీవసదృశుండు జనకధా♦త్రీవిభుండు.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2 పే 40.

భోజరాజు

క. భోజుఁడు ప్రసన్నవదనాం,భోజుఁడు నిఖిలార్థికల్ప♦భూజుఁడు విలస
త్తేజుఁడు సంస్కృతసుకవిసమాజుఁడు రూపాదిజితమ♦నోజుఁడు జగతిన్. 245

సీ. భూచక్రమునఁగల ♦ రాచబిడ్డలకెల్లఁ, దిలకమై పుట్టినఁ ♦ జెలువుఁ డితఁడె
కర్ణాదిదాతల ♦ కథ లెల్ల మఱపించి, పేరుఁ గాంచిన దాన ♦ శూరుఁ డితఁడె
సాంగంబులగు చతు ♦ ష్షష్టివిద్యలకును, దానతానకమగు ♦ ధన్యుఁ డితఁడె
తనమోముఁ జూచిన ♦ జనుల కెల్లఁ గవిత్వ, సరణిఁ జేకుఱఁ జేయు ♦ చతురుఁ డితఁడె
గీ. నిఖిలరాజన్యమకుటమ ♦ ణిప్రభావి, భాసితాంఘ్రిపద్మం డగు ♦ భోజుఁ డితఁడె
యనుచుఁ గొనియాడుపౌరుల ♦ హర్ష భాష, లంబునిధిఘోషమునకంటె ♦ నతిశయిల్లె.

భోజరాజీయము, ఆ 2 ప 52, 94.

దుష్యంతుఁడు

సీ. ఏరాజు భేరికా ♦ భూరినిర్ఘోషంబు, ఘోషంబు పరఁ జేయుఁ ♦ గుటిలనృపుల
కేరాజు గుణశాలి ♦ భూరిప్రతాపంబు, తాపంబుఁ గూర్చు న ♦ ధర్మరతుల
కేమేటినిజభుజా ♦ కృతచంద్రహాసంబు, హాసంబుఁ గావించు ♦ నశనిధార
కేధన్యువితరణ ♦ సాహసంకల్పంబు, కల్పంబునకు వెలి ♦ గాంతి నెఱపు
గీ. నతఁడు కేవలనృపుఁడె క్రూ ♦ రారిహాస, చకిత చకితాహితాహిత ♦ స్వర్ణపూర్ణ
విశ్వవిశ్వంభరాభరా ♦ విధురతరభు, జాగ్రజాగ్రద్బలుండు దు ♦ ష్యంతవిభుఁడు. 247

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 1.

దశరథుఁడు

సీ. గోరథంబుల నెక్కి ♦ కులగురుఁ డాదిగా, తాపసోత్తములు సం ♦ వందనడువ
భద్రేభములమీఁద ♦ భరతశత్రుఘ్నులు, సరిగాఁగ నుభయపా ♦ ర్శ్వముల నడువఁ
గౌసల్యమొదలైన ♦ గరితలు ముచ్చట, న్నాగంపు పల్లకీ ♦ ల్మొందు నడువ
వెనుక డెబ్బదిరెండు ♦ వినియోగములవారు, నాప్తులు నృపులు సం ♦ దండ నడువఁ
గీ. జిమటుపనినీసములకప్పఁ ♦ జెంపకురులు, నెదను గస్తూరిపట్టెలు ♦ నుదుటితిలక
మలర వెలువడె దశరథుఁ ♦ డౌర ముసలి, సొగసనుచు వారకామినుల ♦ ల్లాచినఁగఁగ.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

సీ. సుసశాత్రవానేక ♦ తరుకఠోరకుఠారుఁ, డరిమేఘపటలికా ♦ హానిలుండు
ప్రత్యర్థికరిఘటా ♦ పంచాననోగ్రుండు, పృథుపరారణ్యకృ ♦ పీటభవుఁడు
ప్రతివీరకేసరి ♦ ప్రతతిగంధర్వుండు, పటువైరివార్నిధి ♦ బాడబంబు
సాహసవిసరస ♦ ర్పాపహితుండికమూర్తి, భీకరాహితగోత్ర ♦ భిదురపాణి

గీ. భూరికరుణాసముద్రుం డు ♦ దారశౌర్య, ధైర్యగాంభీర్యచాతుర్య♦కార్యకార
ణానురాగప్రభావైక♦మానధనుఁడు, ధర్మమార్గవిధేయుండు ♦ దశరథుండు. 249

సత్యభామాపరిణయము, అ 2.

పాండవులు

సీ. అబ్ధివేలాపరీ♦తాఖిలోర్వీభార,ధౌరేయభూరిదో♦ర్ధూముదారు
లతిశాస్త్రనిస్త్రింశ♦శతధారధారాభి,హతశత్రురాజప♦ర్వతకలాపు
లకలంకకీర్తి మౌ♦క్తికవరస్రగ్భూషి, తాశావధూకైశి♦కాభిరాము
లశ్రాంతవిశ్రాణ♦నాసారపుషితవి,శ్వంభరామర్త్యభూ♦జపరికాండు
గీ. లసదృశప్రాజ్యసామ్రాజ్య♦హసితశక్రు, లసమబాణోపమానస♦ర్వాంగసౌకు
మార్యతారుణ్యలావణ్య♦మాననీయు, లింపెసఁగుచుండ్రు పాండవు♦లేవు రెలమి.

క. పంచామరతరులో, హరి, పంచాయుధములొ, గిరీశు ♦ పంచాస్యములో
యంచున్ సకలజనంబులు, నెంచన్ బాండవులు వెలసి ♦ రేవురు ఘనులై. 251

చ. ఒరిమయు భక్తియు న్నెనరు ♦ నోర్పు గనంబడఁ, బెద్దపిన్నయం
తరువు లెఱింగి, మాట జవ♦దాఁటక, చెయ్వుల వేఱులేక, యొం
డొరులమనమ్ములో మెలఁగు♦చుండిరి పాండుకుమారు, లెంత నే
ర్పరు! లిల నన్నదమ్ములన♦రాగము వారలదేసుమీ యనన్. 252

విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 90, 91.

పాండవులమాఱువేషములు

సీ. కాషాయదండంబుఁ♦గైకొని యమసూతి, కంకుభట్టనునామ♦కంబుఁ దాల్చె
వడబాలతనమున ♦ నధముఁడై పావని, వలలుండునాఁగ న♦వ్వలన నిలిచె
నటవేషమున నింద్ర♦నందనుఁ డొకయేఁడు, పేడితనంబునఁ ♦ బెంపుఁ దొఱఁగె
హయశిక్షకుండయి ♦ యాలగాపరియునై, మాద్రేయు లుండిరి ♦ మహిమఁ దొలఁగి
గీ. కృష్ణ సౌభాగ్యరేఖను♦తృప్త యయ్యె, నిలిచె సైరంధ్రియనుపేర♦నీచవృత్తి
బలపరాక్రమవంతులౌ♦పతులఁ గలిగి, బ్రతుకరా వారు మగుడంగఁ ♦ బక్షినాథ.

పంచతంత్రము, సంధి. ప 301.

ధర్మరాజు

ఉ. ఆపురమేలు, మేలు! బళి! ♦ యంచుఁ బ్రజల్ జయ వెట్టుచుండ, నా
జ్ఞాపరిపాలనవ్రతుఁడు ♦ శాంతిదయాభరణుండు సత్యభా
షాపరతత్త్వకోవిదుఁడు ♦ సాధుజనాదరణుండు దానవి
ద్యాపరతంత్రమానసుఁడు ♦ ధర్మతనూజుఁ డుదగ్రతేజుఁడై. 254

శా. దేవబ్రాహ్మణభక్తిప్రోవు, ప్రియస♦త్యత్వంపుఁగాణాచి, వి
ద్యావైదుష్యముదిక్కు, ధర్మమునకుం ♦ దార్కాణ, మర్యాదకున్
తావౌచిత్యము జీవగఱ్ఱ, హితశి♦ష్టవ్రాతసంతోషణ
శ్రీవజ్రాంగి యజాతశత్రుఁడు మహీ♦భృన్మాత్రుఁడే చూడఁగన్. 255

సీ. అవలఁ బోయినవెన్క ♦ నాడు టెన్నఁడులేదు, మొగముముందఱనంటు♦ మొదలెలేదు
మనవిచెప్పినఁ జేయ♦కునికి యెన్నఁడు లేదు, కొదువగా నడుపుట ♦ మొదలెలేదు
చనవిచ్చి శోకచే♦సినది యెన్నఁడు లేదు, పదరి హెచ్చించుట ♦ మొదలె లేదు
మెచ్చినచోఁ గొంచె ♦ మిచ్చు టెన్నఁడులేదు, మొకమిచ్చకపుమెచ్చు♦ మొదలెలేదు
గీ. మఱియుఁ దొల్లిటిరాజుల♦మహిమ లెన్న, నితఁడెపో సార్వభౌముఁడ♦ప్రతిముఁడనఁగఁ
బ్రజలఁ బాలించె సకలది♦గ్భాసమాన, కీర్తివిసరుండు పాండవా♦గ్రేసరుండు. 256

సీ. ఎంతలెస్సఁగనున్న ♦ నంతవేడుకె కాని, ప్రజలకల్మి కసూయ ♦ పడుటలేదు
తనుఁ గొల్వవలె నంద♦ఱనుప్రియంబె కాని, మానిసి వెగటించు♦కైన లేదు
నిచ్చవేఁడిన నర్థి♦కిచ్చుచిత్తమె కాని, మునుపింత యిచ్చితి♦ననుట లేదు
రేవగల్ ధర్మమా♦ర్జించుదృష్టియె కాని, న్యాయంబు దప్పిన ♦ నడక లేదు
గీ. కలఁడె యిటువంటి రాజు లో♦కమున నెందు, జలధివలయితవసుమతీ♦చక్ర మెల్ల
నేలవలె శాశ్వతముగాఁగ ♦ నీఘనుండె, యేలవలె నన్యులన నానృ♦పాలుఁ డలరె.

ఉ. కోప మొకింత లేదు, బుధ♦కోటికిఁ గొంగుపసిండి సత్యమా
రూపము, తారతమ్యము లె♦ఱుంగు, స్వతంత్రుఁడు, నూతనప్రియా
లోపములేనినిశ్చలుఁ డి♦టుల్ కృతలక్షణుఁడై చెలంగఁగా
ద్వాపరలక్షణుండనఁగ♦వచ్చునొకో యల ధర్మనందనున్. 258

విజయవిలాసము, ఆ 1.

అర్జునుడు

ఉ. అన్నలపట్లఁ దమ్ములయె♦డాటమునన్ సముఁడంచు నెన్నఁగా
నెన్నికఁ గన్నవాఁటి, యెవ♦రెక్కుడలేక కృపాలకోటిలోఁ
వన్నెయు వాసియుం గలిగి ♦ వర్తిలు పౌరుషశాలి, పార్థివుల్
తన్ను నుతింపఁగాఁ దనరు ♦ ధార్మికుఁ డర్జునుఁ డొప్పు నెంతయున్. 259

చ. అతని నుతింప శక్యమె ? జ♦యంతునితమ్ముఁడు సోమవంశమ్మునన్
బతగకులాధిపధ్వజుని ♦ ప్రాణసఖుండు కృపారసమ్మునన్
క్షితిధరకన్యకాధిపతి♦కిన్ బ్రతిజోదు సమిజ్జయమ్మునం
దతని కతండె సాటి చతు♦రబ్ధిపరీతమహీతలమ్మునన్. 260

గీ. పాఱఁజూచినఁ బరసేన♦పాఱఁజూచు, వింటికోరఁగిన రిపురాజి♦వింటికోరఁగు,
వేయునేటికి ? నలపాండ♦వేయుసాటి, వీరుఁ డిల లేఁడు ప్రతిరథు♦వీరుఁడొకఁడె.

విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 92 94.

సీ. ఇంద్రాదిజయకాంక్ష♦నెసఁగ సత్యానుసరుండయి తద్దయు ♦ గండు మిగిలెఁ
గాపథశాసన♦జ్ఞత్వంబునకయి సుదర్శనసాధన♦త్వమున మీఱె
గోపాలశ్లాఘముల్ (?) ♦ గొనుటకై వంశవిభూషణత్వంబునఁ ♦ బొలుపుఁ గాంచెఁ
గృష్ణావనతను మి♦క్కిలిగఁ బేరొందుటఁ, గృష్ణాహ్వయంబున♦నింపెసంగె

గీ. గానఁ గృష్ణార్జునుల నెంచఁ♦గా ధరిత్రి, నీతఁడే, యాతఁడాతడే ♦ యీతఁడంచుఁ
బలుకు ప్రజమాట నిక్కమై ♦ పరగఁ గ్రీడి, వెలయు చుండును సరిలేని♦వేడ్కతోడ.

సీ. అతనిధర్మగుణంబు ♦ నుతియింపఁ దగునని, భావింపమార్గణ♦ప్రతతిసాక్షి
యతనిబలమ్ము సం♦స్తుతియింపఁ దగునని, యాడఁగా వామాబ♦లాళిసాక్షి
యతనినూత్నకలా♦పాధిక్యమెంచఁగా, నగునసంగఁ బరసం♦ఖ్యాళిసాక్షి
యతనిధీరత్వంబు ♦ నుతియింపఁ దగునని, తలఁచఁగా మహితలో♦ద్దంబె సాక్షి

గీ. యనుచుఁ దనుమూఁడులోకముల్ ♦ వినుతిసేయ, వెలఁదిచూపులతేఁట్లకు♦విందుసేయు
నలమతూపులు గలయట్టి♦యంద కాఁడు, నంగనాగొంతికొమరుండు ♦ రంగుమీఱు.

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 1 ప 94-96.

దుర్యోధనుడు

మ. కొలిచినభృత్యకోటి నను♦కూలత నొప్పెడు మిత్రు లట్లు మి
త్రుల నతి బంధువర్గముల♦తోఁ సరిగాఁ గను బంధుజాలమున్

వెలయఁ గృతాధిపత్యమున ♦ విశ్రుతమై తనుఁబోలె నాదరం
బలరఁగ తన్మయుండగుచు ♦ సారయి లెస్సగ సంతతంబుగన్. 263

గీ. అలరుధర్మార్థకామంబు♦లను త్రివర్గ మతఁడు సమభక్తి విభజించి ♦ యరయఁజుట్టి
గుణవిశేషత సఖ్యంబుఁ ♦ గోరిచేసి, నట్టు లన్యోన్యమునుగూడి ♦ యలరు నధిప.

ఉ. సామము దానవర్జ్యముగ ♦ నల్పుట లేదల భూరిదానమున్
దామతి సత్క్రియావిరహి♦తంబుగఁ జేయఁడు సద్గుణాంచితం
బౌమహనీయసత్క్రియయు ♦ నర్థ మెఱుంగక సేయఁ డెన్నఁడో
సామి సుయోధనుం డతని ♦ జాగ్రతయేమని విన్నవించెదన్. 265

మ. ధనకాంక్షన్మతి కోపకారణమునన్ ♦ దండింపఁ డెవ్వారినిన్
దనరాజ్ఞోచితనీతిమార్గమున శా♦స్త్రజ్ఞుండు బోధించిన
ట్లొనయంబున్మతి సూనుఁడేనియుఁ బరుఁ♦డౌ నేనియుం దుర్నయం
బున వర్తించినదండనంబు సలుపున్ ♦ భూమీశ నిర్లోభతన్. 266

సీ. పరరాజులను మది ♦ భయమంది యెంతయుఁ, బరభేదనప్రౌఢిఁ ♦ బగఁగు గూఢ
చారుల సకలదే♦శములందు నియమించి, పరులనుఁ దాభయ♦పడుట గాన
రాకుండునట్టిని♦జాకారమున నుండి, పరరాజు లోపలి♦వారి నెల్ల
వశులఁగాఁ జేసి య♦వ్వారిలో వార లొండొరుల భేదింప ♦ నొనరఁ జేసి

ఆ. చారు లంపు పనులు ♦ సఫలంబు లొనరించి, వచ్చినపుడె వలయు♦వస్తు విచ్చి
మెచ్చి జనులు తన్ను ♦ మేలుమేలు కృతజ్ఞుఁడనఁ బొగడ్త మెలఁగు♦నయ్యయెపుడు.

కిరాతార్జునీయము ఆ 1 ప 36-40.

భీష్ముఁడు

చ. ఇరువదియొక్కమాఱు ధర♦ణీశులఁ గొట్టినయట్టిమేటి స
ద్గురుఁడని జామదగ్న్యునకుఁ ♦ గొంక కెదిర్చియు నంబకై కడున్
దురమునఁ బాఱఁదోలి తన♦దోర్బల మాగురుఁ డాత్మలోన న
చ్చెరుపడి యెంచునట్లుగను ♦ జేసినభీష్ముని గెల్వ శక్యమే. 268

మ. అదిగా కాతని కెంచిచూచిన నిజా♦త్మీయత్త్రపంచత్వమం
దెచెద లజ్జించుచు శక్తి లేక జముఁడు ♦ న్నెంతే పరాభూతుఁడై

మది భీతిల్లుచు నట్టిభీష్ముఁ డని భీ ♦ మంబైనవిల్ ద్రిప్పుమన్
గదియ న్భీతిఁ దొలంగ కేరు నిలువం ♦ గా నోపువా రీ ధరన్. 269

కిరాతార్జునీయము, అ 1 ప 168, 169.

ద్రోణుఁడు

చ. రణమున నుగ్రసాయక పరం♦పరలన్ మిఱుఁగుర్లు గ్రక్కుచున్
గణఁకను జంచలోజ్జ్వలశి♦ఖల్ ఘనజిహ్వలయట్లుగాఁగఁ దాఁ
గణఁగి జగంబుమ్రింగుబలు ♦ కాంక్షను మండు యుగాంతవహ్నినాఁ
దొణఁగి మహోద్ధతిన్ నడుచు ♦ ద్రోణునినైనను నోర్వ శక్యమే. 270
మ. పరమాటోపవిసృష్ట ధైర్యరిపుభూ♦పాలుండు శూరుండు స
ద్గురుభావాశ్రితజామదగ్న్యుఁడు లస♦త్కోదండుఁ డా ద్రోణునిన్
బరఁగంజూచి యసంస్తుతంబగు భయ♦ప్రాప్తిన్ వెసం బొందుచున్
బరువెత్తు న్మతి మృత్యువేని యతనిన్ ♦ మర్దింపఁగా వచ్చునే. 271

కిరాతార్జునీయము, అ 1 ప 170, 171.

భరతుఁడు

సీ. ఇందీవరచ్ఛాయ ♦ నిందించురుచిమించు, సుందరంబగుమేని ♦ సొబగువాని
శతపత్త్రిసత్పత్ర ♦ జైత్రంబులై మీఱు, వాలుఁగన్నులమేలు ♦ డాలువాని
నాజానులంబాహి ♦ రాజాధిరాజోరు, బాహావిలాసవై ♦ భవమువాని
సంపూర్ణపూర్ణిమా ♦ శరదిందుసౌందర్యనామమౌ చిఱునవ్వు ♦ మోమువాని
గీ. దంబుమీఱుజటామకు♦టంబువాని, సతతవేల్లితచీరవ♦స్త్రములవాని
రంజితకవాటదోరంత♦రంబువాని, భరతు శ్రీరామసద్భక్తి ♦ నిరతుఁ గాంచె. 272

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

భరతుఁడు

(దుష్యంతపుత్త్రుఁడు)

సీ. సరసాస్ఫటికమేటి ♦ శరభసాంపవకోటి, పరభయంకరధాటిఁ ♦ బరిభవించుఁ
గుంచితోరకపాణి ♦ నొంచిదక్షిణపాణి, బంచాననశ్రేణిఁ ♦ గొంచెపఱుచు

వారణంబులఁ గిట్టి ♦ పేరిదొండముఁ బట్టి, భూరుహమ్ములఁ గిట్టి ♦ కేరుచుండుఁ
జండవైఖరి మీఱి ♦ కొండలోయలఁ దూఱి, గండకమ్ముల జేరి ♦ బెండువఱుచు
గీ. ఋక్షతరక్షుసృగాలశా♦ర్దూలకోల, ముఖముఖరదుష్టసత్త్వస♦మూహమూహ
మోహరింపఁగఁ దెగవారి♦సాహసమున, డిందుపఱుచు శకుంతలా♦నందనుండు. 273
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 3 ప 89.

జడభరతుఁడు

సీ. ఏయాశ్రయంబున ♦ నిందిరాధీశ్వరుఁ, డచ్చటివారల ♦ నాదరించి
ప్రత్యక్షముననుండుఁ ♦ బాయక యెప్పుడు, నట్టిరమ్యంబైన ♦ యాశ్రమమున
నిలిచి సాలగ్రామ♦ములు గలగండకీ, నది యొందు నెంతయుఁ ♦ గదిసి యుండు
నచ్చోట నేకాకి ♦ యగుచును భరతుండు, బహువిధనవపుష్ప ♦ పల్లవముల
గీ. నతులతులసీదళంబుల ♦ నంబువులను, గందమూలాదిఫలములఁ ♦ గంజములను
ఘనత నర్పించి నిచ్చలుఁ ♦ దనివిలేక, సేవసేయుచు నుండె నా♦శ్రీపుహరిని. 274
భాగవతము, స్కం. 5 ఆ 1 ప 97.

గయుఁడు

సీ. ధర్మమార్గంబున ♦ ధారుణీజనులను, బ్రేమతోఁ బోషణ ♦ ప్రేషణోప
లాలనశాసన ♦ లక్షణాదులచేతఁ, బోషించుచును యజ్ఞ♦ములను యజ్ఞ
పురుషు నీశ్వరుఁ జిత్త♦మున నిల్పి సేవించి, స్వాంతమందున్నయీ♦శ్వరునిఁ గాంచి
యఖిలజీవతతికి ♦ నానంద మొసఁగుచు, నిరభిమానత మెయి ♦ ధరణి నేలె
ఆ. సత్యమందు మిగులు ♦ సత్సేవయందును, ధర్మమందు యజ్ఞ ♦ కర్మమందు
గయుఁడు వసుధలోనఁ ♦ గంజాక్షుఁడే కాని, మానవుండుగాఁడు ♦ మానవేంద్ర. 275
భాగవతము, స్కం. 5 ఆ 2 ప 9.

కుశలవులు

క. సీతకు నుదయించిరి ప్రద్యోతనశశినిభులు దోష♦దూరులు సుగుణో
పేతులు కాకుత్స్థాన్వయపూతులు కుశలవులు కవల♦పుత్త్రులు వరుసన్. 276
పద్మపురాణము, ఆ 9 ప 21.

సుందోపసుందులు

ఉ. మునిజనకోటిఁ బట్టుకొని ♦ మోములు రాయుచు యాగశాలలం
దనలము వెట్టి కాల్చుచు జ♦నాశ్రయధర్మము లెల్ల మాన్చి యు

య్యనిమిషసిద్ధసాధ్యఫణి ♦ యక్షసురాహితరాజసంతతిన్
గనుఁగొని పాఱఁద్రోలుచును ♦ గర్వము దిక్కుల దుస్సహంబుగన్. 277

పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 4.

రావణుఁడు

సీ. కనకాంబరము తటి♦త్కల్పమై విలసిల్ల, మేచకాభ్రముభంగి ♦ మేను మెఱయ
రమణీయతరలిప్త♦రక్తచందనచర్చ, కలితసంధ్యారాగ ♦ కాంతిఁ దనర
భ్రుకుటిరేఖాభీల ♦ భూరిఫాలము లొప్ప, దంష్ట్రికరాళాస్య ♦ దశక మెసఁగఁ
గుండలమణిరుచుల్ ♦ గండభిత్తుల నిండ, మణిముద్రికలు వ్రేళ్ళ ♦ ఘృణుల నీన
గీ. సభ్రగజదంతకులిశవ్ర♦ణాంకములను, దనరు బాహుల రత్నాంగ♦దంబు లమర
వారికడ నిద్రవోవు రా♦వణునిఁ గాంచె, నమరలోకవిద్రావణు ♦ ననిలసుతుఁడు.

భాస్కరరామాయణము, సుం. ప 106.

సీ. కైలాసశిఖరంబు ♦ కందుకం బెవ్వని, కండూతినిజభుజా ♦ దండములకుఁ
గృత్తాత్మశిరములు ♦ నెత్తమ్మి లెవ్వని, నీలకంఠార్చనా ♦ నియమములకు
శతమఖాంతఃపుర♦స్మితము లుగ్గెవ్వని, యుగ్రాసిపుత్రికా♦భ్యుదయమునకుఁ
గనకగర్భాండంబు ♦ కరఁగెడు మూస యెవ్వని రోషశిఖిశిఖా♦వైభవమున
గీ. కతఁడు దుర్వారదిగ్విజ♦యప్రయాణ, సరళమార్గాంతరాంతర ♦ సన్నివేశ
భువనవలయీకృతాఖిల ♦ భువనకుండు, రావణుఁడు వొల్చు విశ్వవి♦ద్రావణుండు.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 2 ప 113.

రావణుని సన్న్యాసివేషము

సీ. కరమున రుద్రాక్ష♦కటకముల్ చెవులను, మండితరుద్రాక్ష♦కుండలములు
శిరమున భద్రాక్ష ♦ వరకిరీటం బెద, భూరిభద్రాక్షాళి ♦ హారసమితి
కటిఁ గృష్ణమృగచర్మ♦పటము వ్రేళ్లను, దర్భపవిత్రసం♦తతులు హస్త
మునఁ దీర్ఘకుండిక♦యును గక్షమునఁ బూల, సజ్జ పాలగ్రాసు ♦ చయము మెఱయఁ
గీ. బేటికయుఁ బంచగడ్డముల్ ♦ బెరిగిచెలఁగి, చేత దండముఁ గొని శివ♦శివ యటంచు
సౌమ్యగతి వచ్చె నొక ముని♦స్వామి యగుచు, రావణుండు సమిజ్జితై♦రావణుండు.

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

కుంభకర్ణుఁడు

సీ. శ్వాససమారుతవేగ♦వశమున ముక్కుగ్రోళ్ళ, వెలికి లోనికి జంతు♦ వితతి వాఱఁ
భూరి గుఱుపెట్టుచోఁ♦ బొంగరించురవమున, గహ్వరవివరంబు♦ గలయఁ జెలఁగ
ఘుటుఘుటాయితదంత♦ కోటిఘట్టనఁ గల్గు, వదనవిక్రియఁ గాపు♦వారు బెదర
గీర్వాణసంగర♦క్రీడలు వాక్రుచ్చు, కలవరింతలభూత♦గణము గలఁగ
గీ. భూరిఘూత్కృతు లురగేంద్ర♦ బుద్ధిఁ జేయ, నుగ్రగతి నిద్రపోవుచు♦నుండెఁ గాంచె
రద్భుతాకార సమరాట్ట♦హాసదళిత, ఘోరదిక్కుంభికర్ణు న♦క్కుంభకర్ణు. 281

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. ప 355.

సీ. గుర్వాజ్ఞఁ గడతేర్చి♦ గర్వోద్ధతిని లేచి, వినువీథి సరికట్టు♦ వింధ్యుఁ డొక్కొ
సురదానవులు పున♦శ్శరధిని మథనేచ్ఛ, రహిఁ దెచ్చువరమంద♦ రాగ మొక్కొ
యశ్రాంతవారివా♦సాయాసమున లేచి, నాశాంత చరితమై♦నాక మొక్కొ
వైరివైరికిఁ దోడు♦పడఁగ నేతెంచిన, సర్వధరాధర♦స్వామి యొక్కొ
గీ. గాక యుండిన నీరూప♦ గరిమ గలదె, యనుచుఁ గపినాథు లెల్లనం♦దంద బర్వఁ
జారుమణికుండలాకార♦ శాతకుంభ, కర్ణుఁడైనట్టి యక్కుంభ♦కర్ణుఁ డరిగె. 282

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

వాలి

సీ. మహితాహిగుణవేష్టి♦ మానోరుమంథాన, మహిధరోన్మథితోర్మి♦ మాలి వాలి
మాయావిముఖదైత్య♦ మాయావసక్లోమ, కేళిభీమవణదావ♦ కీలి వాలి
పదఘట్టనోద్భగ్న♦పాదపాదపశిలో,జ్జ్వలశృంగశతసప్త♦ శైలి వాలి
వజ్రద్వజోత్తాల♦ వాలవిక్షేపణో,త్పాతితనక్షత్ర♦పాలి వాలి
ఆ. యట్టివాలిఁ దొడరి♦ యమృతంబుఁ ద్రావిన, వారికైనఁ బ్రదుక♦వచ్చునొటు
గాదుకూడ దతని♦ కయ్యంబు వలెనన్న, నిపుడె దక్షిణాబ్ధి♦ కేఁగుమనిన. 28

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 275.

సీ. భోగిభోగాయత♦భూరిభుజోత్క్షిప్త, వరవసుధాభృద్ధ♦ వాలి వాలి
విపులవాసుకిగుణా♦వేష్టితక్ష్మాధర, వైశాఖమథితార్ణ♦ వాలి వాలి
గక్షావటూస్థల♦గ ముకుళీకృతపంక్తి, వదనప్రమథిదాన♦ వాలి వాలి
చారువిక్రమకళా♦జవనిర్దళీకృత, తాళగోత్రాసంభ♦ వాలి వాలి

ఆ. యట్టివాలియెదుట ♦ నెట్టివీరవరేణ్యు, లైన నిల్వఁజాల ♦ రైన గోత్ర
యేమి చెప్పుదు వాని ♦ భీమపరాక్రమ, ధామచరితములను ♦ రామచంద్ర. 284

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ ౨.

సుగ్రీవుఁడు

సీ. హిమధామకరకుంద ♦ సుమదామశరబృంద, సమధామమై జన్ని ♦ దము పొసంగ
వినుఁగెంపునగఁజాలు ♦ నునుఁగెంపు తెగడాలు, మొనయింపుకుండలం ♦ బులు వెలుంగ
శుచిరత్న వరనీల ♦ రుచినూత్న హారినీల, సుచిరత్నహారగో ♦ చులు సెలంగఁ
దులకించుతోలుకారు ♦ బలుమించుఁ బలుమాఱు, నలయించుమేనికాం ♦ తులు రహింపఁ
గీ. బసిఁడిముంజియు హొంబట్టుఁ ♦ బంచ హేమ, కంకణంబులు నరుణము ♦ ఖంబుదీర్ఘ
వాలమును గల్గునొక మహా ♦ వానరుండు, వచ్చి పొడగన్న రఘువంశ ♦ వర్యుఁ డెఱి.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ ప 99.

విరాధుఁడు

చ. అటఁజని కాంచె రామవిభుఁ ♦ డద్రిశకీరసనాథు దేవతా
పటలవిరోధ భూరిరవ ♦ పాటితకర్ణదిశేభనాథు వి
స్ఫుటమునిమార్గరోధు ఘన ♦ శూలవిలగ్నలులాయకుంజరో
త్కటమృగనాథు నిష్కరుణ ♦ ఖండితసాధు విరాధు నయ్యెడన్. 286

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

తారకాసురుఁడు

సీ. ఆలంబులో నింద్రు ♦ నాలంబుఁ గావించి, వహ్నికిఁ దనకోప ♦ వహ్నిఁ జూపి
యంతకునకు దాను ♦ నంతకమూర్తియై, యసురకు నసురయై ♦ యలవు మెరసి
నీరధీశ్వరుపెంపు ♦ నీరుగా నలయించి, గాలిబలంబెల్ల ♦ గాలిచేసి
నెరయంగఁ దననాథు ♦ నిర్ధనుగావించి, హరునిబలంబెల్ల ♦ హతముఁ జేసి
గీ. యసురగంధర్వయక్షరా ♦ క్షసపిశాచ, గరుడపన్నగమానవ ♦ గ్రహమునీంద్ర
చయము లెల్లను బలుమాఱు ♦ చంపి శౌర్య, భాసురుండగు నత్తార ♦ కాసురుండు.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 2 పే 23.

నరకాసురుఁడు

మ. జలధివ్రాతమునైనఁ గోత్రలఁగఁ గుల♦క్ష్మాభృత్సమూహంబునై
న లుఠత్స్థూలముగాఁ గదల్ప భువిరమ్యా♦నన్ లోపడం దొక్కఁగాఁ
బ్రళయోదగ్రకృశానునైనఁ గబళిం♦పంజాలు నాభీలదో
ర్బలనిష్ణాతుఁ డభీతుఁ డాతతభయో♦త్పాదిప్రభావుం డిలన్. 288

హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 4.

క. ధరణీదేవితనూజుఁడు నరకాఖ్యుఁడు భూరిబలుఁడు ♦ నక్తంచరుఁడు
ద్ధురుఁడై ప్రాగ్జ్యోతిషమను, పుర మేలుచు నుండె నిఖిల♦భోగాస్పదమై. 289

సీ. అతఁడు మహోగ్రుఁడై ♦ యఖిలరాజన్యులు, నమితులై తనశాస♦నమున మెలఁగ
నమితబలంబుతో ♦ నమరేంద్రు సాధించి, సురలోకమంతయుఁ ♦ జూఱవుచ్చి
సొంపెద దేవతా♦సుదతులఁ జెఱపట్టి, యఖిలవస్తువులను ♦ నపహరించి
యమరేంద్రుహయమును ♦ నైరావతంబును, గొనిపోయి తనయింట♦నునిచి కల్ప
గీ. తరువులన్నియుఁ దెప్పించి ♦ తనవిహారవనములోపల నాటించి ♦ వజ్రిమాది
యైనసాధనములు దాన♦పూని యెందు, నఖిలవిక్రముఁడై పేర్చి ♦ యంతఁబోక. 290

ఆ. అఖిలదేవమాత♦యైనయయ్యదితికుండలములంటఁ బట్టి ♦ బలిమిఁ గొనియెఁ
ధనదు పురము మీఁదఁ ♦ జని శంఖపద్మాది, నిధుల కెల్లఁ దాన ♦ యధిపుఁడయ్యె.

పద్మపురాణము, ఆ 10 ప 76, 78.

కంసుఁడు

సీ. జలరుహాక్షుండు వి♦శాలవక్షుం డురు,శ్యామలదేహుఁ డా♦జానుబాహుఁ
డమితబలోద్ధతుఁ ♦ డతిబాణకౌశలుఁ, డతికార్యధుర్యశౌ♦ర్యాన్వితుండు
హరిహరాదులకేని ♦ నలవిపడనివాఁడు, జనపాలనఖ్యాతిఁ ♦ గొనినవాఁడు
వాసవగుహ్యకే♦శ్వరులమించిన భోగ,భాగ్యాతిశయములఁ ♦ బరఁగువాఁడు
గీ. పుణ్యరహితుండు దుష్ప్రకృతి♦భూషణుండు, గపటవేషుండు మత్సర♦కఠినహృదయుఁ
డమితచతురంగసేనాస♦మన్వితుండు, నైన యాకంసుఁ డుగ్రసేనా♦త్మజుండు. 292

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 పే 10.

హిరణ్యకశ్యపుఁడు

సీ. కులపర్వతంబులు ♦ కుదురులుకదలి సం,ధులు వాసి తటములు ♦ దునిసిపడఁగ
జలరాసు లేడును♦ గలఁగుండుగొని యెడ, గడ్డల దోరంపుఁ♦గడలు వొడవ

దిక్కాలములు గూల ♦ దిగ్గజంబులు గట్టు, పట్టులు విడిచి వి♦భ్రాంతిఁ గూల
దర్వీకరాధిపు♦తలల చుట్టులు వీడి, పడగ లొండొంటితోఁ ♦ దొడరి క్రుంగ
గీ. నాదకార్కంబునకు భీతి ♦ యగ్గలింప, సప్తపాతాళములు డిగ్గ♦జారి యుడఁగ
నూర్ధ్వభువనములు త్రుంప♦ మొందసుర్వి, రెండుచెఱఁగులఁ బట్టిరయుం♦ డొండ యూచె.

హరివంశము, ఉత్త. 239. ఆ 9.

సీ. కనలుబింకపుఁగింకఁ ♦ గలుగు వేఁడిమి యెల్ల, నొక్కటిరై రొమ్ముడ♦లొత్తె ననఁగఁ
గలుకుఁబల్లదమునఁ ♦ గల్గుపోఁడిమి యెల్ల, నచ్చమై తెగఁబాడ♦వయ్యె ననఁగఁ
గటికయై తనరారు ♦ గర్వంబునకుఁ గల, చేగ యెల్లను రూపు♦ చెందె ననఁగ
వెగ్గలంబై పేల్చు ♦ వీరంబునకుఁ గల, పసిగ యెల్లను మేను ♦ వడసె ననఁగఁ
ఆ. బ్రళయకాలదహనుఁ ♦ బాటించు దొరయనఁ, జండదండధరుని ♦ సఖుఁడనంగఁ
దేజరిల్లె నైజ♦తీవ్రమానమని హిరణ్యకశిపుఁ డపశ♦రణ్యరిపుఁడు. 294

నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 3.

హిరణ్యాక్షుఁడు

సీ. అంగుష్ఠమున దల్చె ♦ నా కిరీటము దాఁకి, పటపటబ్రహ్మాండ ♦ భాండ మదరు
నట్టిచేతులు సాచె ♦ నా పూర్వపశ్చిమ, చంద్రదినేంద్రులు ♦ చంక నిఱుకు
వడిగాఁగ నాలుగై ♦ దడుగులు నడిచెనా, ధారుణీతలము పా♦తాళమంటు
నొకయింత ఘనముగా ♦ నోడ లుబ్బఁజేసెనా, హరిదంతరములెల్ల ♦ నవియఁబాఱు
గీ. గడిఁది నిట్టూర్పుగాడ్పుల ♦ గ్రహగణంబు లొక్కమూలకుఁ జిక్కన♦త్యుగ్రదృష్టి
నిగుడుచోటెల్ల నిగురులై ♦ సెగయునట్టి హాసముసరింపవిధి గుండె♦లవియుచుండు
వానియౌద్ధత్య మెన్న నె♦వ్వారితరము. 295

దశావతారచరిత్ర, ఆ 3.

మహిషాసురుఁడు

సీ. ఆకలీలనంతకు ♦ నతివీనుఁ గావించి, బలిమిఁ గోణాధిపు ♦ భంగపెట్టి
వరుణు నిర్వరుణునిఁ ♦ బరిభూతి నొందించి, కడిమిమైఁ బవనుని ♦ గాసిచేసి
మత్తిల్లి విత్తేశు ♦ మానం బడంగించి, గండున నీశానుఁ ♦ గష్టపఱిచి
రయ విరంచిత్వేశు ♦ హీనదశకుఁ దెచ్చి, యలుకమై సాధ్యపుర ♦ దలఁగఁదోచి

గీ. యప్సరంబులు వడిఁ దాన ♦ యాక్రమించి, గరుడసిద్ధవిద్యాధర ♦ ఖచరనాగ
వరులనుద్వృత్తిసతతంబుఁ ♦ బఱపిపనులు, గొనుచునున్నాఁడుమహిషుండు ♦ క్రొవ్వుమిగిలి.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 6 ప 71.

అంగదుఁడు

సీ. కడకాలఁగొనిమత్త ♦ గజముల బలిమిచే, వినువీథిఁ దాఁకంగ ♦ విసరి విసరి
వాలాగ్రమున దైత్య ♦ జాలంబులను జుట్టి, వెస మహాపథముపై ♦ వ్రేసి వ్రేసి
రంగదుత్తుంగతు ♦ రంగంబులను గని, మున్ జేత నిలఁబడ ♦ మోది మోది
పరపదాతుల డాసి ♦ గురుతరబలమున, క్ష్మాతలి డాకాలఁ ♦ జమిరి చమిరి
గీ. వడి రథంబుల రథముల ♦ వైచివైచి, మతిమహాకాయుశతమాయు ♦ మహితకాయు
ఘోరదైతేయులను బట్టి ♦ గుదియఁ గొట్టి, యలరెఁ జామీకరాంగదుఁ ♦ డంగదుండు.

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

అబ్రహాము

సీ. గంభీరతాధరి ♦ తాంభోనిధానంబు, సాంద్రకృపామృత ♦ సారసరసి
సదమలజ్ఞానల ♦ క్షణలతాలవాలంబు, భూరిసద్గుణరత్న ♦ భూషణంబు
కమనీయతరయశః ♦ కర్పూరపేటిక, నిఖిలార్థినీపవ ♦ నీఘనంబు
చిరసత్యనయశేము ♦ షీసమాశ్రయభూమి, సన్మార్గహితవృత్తి ♦ జన్మసీమ
తే. యితఁడని యభిజ్ఞులు నుతింప ♦ నింపెసంగె, బహుదినంబులు సర్వేశ ♦ భవ్యనామ
మంత్రపఠనానుమోదశుం ♦ భన్నిజాంతరంగుఁ డబ్రాముఁ డవనీసు ♦ రాగ్రగణ్యు. 298

వేదాంతరసాయనము, ఆ 2 ప 57.

అల్లమప్రభువు

సీ. పరమపావనమైన ♦ భస్మత్రిపుండ్రంబు, ఫాలభాగంబునఁ ♦ బ్రజ్వరిల్లఁ
గరపాదనఖరరే ♦ ఖలు రాజయోగసం, భరితసామ్రాజ్య వే ♦ ష్పలుచుచుండ
ఘోరమాయాసతి ♦ కోలాహలోద్రేక, బిరుదువాక్యంబులు ♦ పరిఢవింప
యాజానుబాహుల ♦ నలరారునిజదివ్య, దేహంబు కాలచం ♦ ద్రికల నీన

గీ. సిద్ధులన్నియుఁ గోరి ప్ర♦సిద్ధు లయిన, సిద్ధు లనురక్తితోడుతఁ ♦ జేరి కొలువ
యంబరంబుననుండి తా ♦ నరుగుదెంచె, పల్లకీ యెక్కి యల్లమప్రభుగురుండు. 299

ప్రభులింగలీల, ఆ 1.

అల్లమప్రభువిటవేషము

సీ. బంగారు మొలనూలి♦పైఁ గ్రాలఁగా వ్రేలు, చుంగుల మొలకట్టి ♦ రంగుమీఱ
పసిఁడికమ్ముల గానఁ♦బడుదుపారంబు నెన్నుదుటిపై నొకకొంగు ♦ గదియఁ జుట్టి
చలువఁబట్టినయంచు ♦ వలిపెంపుదుప్పటి, వలసి యుల్లమి వలె ♦ వాటువైచి
పాదనఖప్రభల్ ♦ పర్వినయచ్చోటి, మేదిని యెఱ్ఱనై ♦ మెఱుఁగులీనఁ
గీ. గాలిపెండెంబు వ్రేలనుం♦గరము లమరఁ, జెవుల ముత్యాలచొకట్లు♦ చెలఁగియుండఁ
గోరి యేతెంచె విటవేష♦ధారి యగుచు, ప్రజ్ఞమించినయల్లమ♦ప్రభువరుండు. 300

ప్రభులింగలీల, ఆ 1.

ప్రహ్లాదుఁడు

శా. ఆదైత్యేంద్రుఁడు పీనవక్షు నవప♦ద్మాక్షుం బిశంగాంబరా
చ్ఛాదున్ నిర్మలసాధువాదఘనసం♦సారాదివిచ్ఛేదు సం
శ్రీదున్ భక్తిలతాతిరోహితహరి ♦ శ్రీపాదు నిఃఖేదుఁ బ్ర
హ్లాదున్ బోధకళావినోదుఁ గనియెన్ ♦ హర్షంబుతో ముందటన్. 301

భాగవతము, స్కం 8 ప 642.

సీ. తనయందు నఖిలభూ♦తములందు నొకభంగి, సమహితత్వంబున ♦ జరగువాఁడు
పెద్దలఁ బొడఁగన్న ♦ భృత్యునికైవడిఁ, జేరి నమస్కృతుల్ ♦ సేయువాఁడు
కన్నుదోయికి నన్య♦కాంత లడ్డంబైన, మాతృభావము సేసి ♦ మరలువాఁడు
తల్లిదండ్రులభంగి ♦ ధర్మవత్సలతను, దీనులఁ గావఁ జిం♦తించువాఁడు
గీ. సఖులయెడ సోదరస్థితిఁ ♦ జరపువాఁడు, దైవతములంచు గురువులఁ♦దలఁచువాఁడు
లీలలందును బొంకులు ♦ లేనివాఁడు, లలితమర్యాదుఁ డైనప్ర♦హ్లాదుఁ డధిప. 302

భాగవతము, స్కం 7 ప 115.

విష్ణువర్ధనుఁడు

ఉ. ధూర్జటిపాదభక్తుఁ డరి♦దుర్గవిభేదనశౌర్యశాలి న్యా
యార్జితవైభవుండు విబు♦ధావనకల్పకుఁ డార్యసమ్మతుం

దర్జునవంశవర్ధనుఁ డ♦హర్పతివెజ్జుఁడు విష్ణువర్ధనుం
డూర్జితసర్వసంపదల ♦ నొప్పును రాజమహేంద్రనాథుఁడై. 303

వైశ్యపురాణము, ఆ 6.

సారంగధరుఁడు

సీ. సికపువ్వు పెత్తుఁదా♦వికి వెంటఁబడు తేంట్లఝుంకృతి మాగధ♦స్తవము గాఁగ
గడిఁదిరాయకుమార ♦ గండపెండేరంపు, రవళి కంచుకిలోక♦రవము గాఁగ
తలచుట్టిపచ్చుద్యద్గాఢధళ్యప్రభ, లిరువంక వేయు చా♦మరలు గాఁగ
నలుదెసల్మిఱుమిట్లు ♦ గొలుపు దేహచ్ఛాయ, తలఁగఁద్రోయఁగరాని ♦ బలము గాఁగ
గీ. రాజసంబునఁ గక్ష్యాంత♦రములు గడచి, యరిగె నపుడు జగన్మోహ♦నాంగవిజిత
రాజరాజకుమారసా♦రంగధరుఁడు, రాజరాజకుమారసా♦రంగధరుఁడు. 304

సీ. కలనైనఁ బరకాంతఁ ♦ దలయెత్తి చూడఁడు, పకుచువారలఁగూడి ♦ నడువఁబోఁడు
మిగుల సిబ్బితి కాఁడు ♦ మొగమోటగలవాఁడు, పలికిబొంకఁడు బహు♦భాషి కాఁడు
నేర్చినవారిని ♦ నేగనివారిని, దనవారిగాఁ జూచు ♦ వినయపరుఁడు
కినిసియెవ్వరిని నొ♦చ్చినమాటబలుకఁడు, కపటమెఱుంగఁడు ♦ గర్వి గాఁడు
గీ. మేరమానిసి సాధూప♦కారి గోల,నిర్మలుం డట్టివానికి ♦ నింద మోఁపెఁ
జేసెఁగా విధి కటకటా ♦ దోసకారి, దయ్యమున కేడ సత్యంబు ♦ దలఁచి చూడ.

సారంగధరచరిత్రము, ఆ 2 ప 35, 263.

విప్రనారాయణుఁడు

సీ. ప్రతిమాసవపనముం♦డితమైన మస్తంబు, పెడతలఁ జూలాడు ♦ పిల్లసిగయుఁ
దులసి నెత్తమ్మిపూ♦సలగొప్పపేరులు, విపులగంధ్రమ్ములైన ♦ వ్రేలుఁజెవులు
నడుఁవీథి గలనిల్వు♦నామంబుపట్టెలు, శోభితంబగు తిరు♦చూర్ణరేఖ
వెన్నాలితాఁచిటఁ గీ♦లొత్తిన్న కౌపీనంబు, వితతంపునీర్కావి♦ వేష్టువలును
గీ. గలిగి పద్మాసనస్థుఁడై ♦ కన్ను మోడ్చి, భగవదారాధనైకత♦త్పరతనున్న
శ్రీపదష్టాక్షరీమంత్రి♦ చింతనాప,రాయణుండైన విప్రనా♦రాయణుండు. 306

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 5.

ఆ. మానసమునఁ జక్రిఁ ♦ బూని తన్మంత్రము,చేఁ జలింప నధర♦సీమఁ బుష్ప
ఉతలకొఱకు మావు♦ల జలంబుఁ దోడుచు, నిశ్చలాత్ముఁ డగుచు ♦ నెగడువాని.

సీ. నెలరవిభంగి ప♦న్నెండుమూర్తులఁ దాల్చి, ధవళోర్ధ్వపుండ్ర వి♦ధంబుఁ బూనె
నన మేన పుండ్రము♦ల్దనరఁ దనమఘుంబు,లను రవి తనుకాంతు♦లను వసింపఁ
దగఁజేసెనన హరి♦ ద్రాచూర్ణరేఖలు, డంబుగానుండఁద♦రంబుఁ దపముఁ
జెన్నుగా నొనరించి ♦ శ్రీతులసీసరో,జాక్షమాలలఁ దాల్చె♦నన గళంబు
గీ. నందు దోమాలికలు పొలు♦పొందఁ ద్రిభువ,నములు నిండిన హరికీర్తి ♦ దనుభక్తి
ధవళసూత్రత్రయాకృతిఁ ♦ దా వహించె, ననఁగ యజ్ఞోపవీతాంకుఁ♦ డైనవాని. 308

భార్గవపురాణము, ఆ 5 పే 121.

కుచేలుఁడు

గీ. తనకుచేలత్వమట యథా♦ర్థంబు గాఁగఁ, జింపిధోవతిఁ గొంగునఁ ♦ జేరెఁడంత
ముడిచి తెచ్చినయటుకులు♦ పిడికెఁడంటి,మమతఁ గృష్ణుండు మెసవెడి♦ సమయమునను.
సీ. చినిగి మాసికలు వే♦సిన కోక బంగారు, చెఱఁగుల చెంగావి ♦ చీరయయ్యెఁ
జెవులకుఁ జాలని ♦ చిఱుతలక్కాకులు, కట్టాణిముత్యాల♦కమ్మ లయ్యెఁ
బుస్తెమాత్రమె కాని ♦ పోఁడిమెఱుంగని, గళమున హారముల్ ♦ నెలవుకొనియె
నొకటి రెండో గా♦జులున్న కరంబుల, నవరత్నమయకంక♦ణములు వొదవె
గీ. నల కుచేలునిసతికి దు♦స్సలకుమతియుఁ, జూడఁజూడఁగ మైగ్రమ్మ♦సొమ్ములకును
కొదవ లేదయ్యె ప్రబలుసం♦పదలవలన, రుక్మిణీనాథు దివ్యకా♦రుణ్యమునను. 310

దశావతారచరిత్రము, ఆ 9 పే 318.

బిల్హణకవి

శా. ఆవాచాలత యాకవిత్వసురసం♦బాప్రౌఢి యారూఢి యా
భావం బాపదశబ్దగౌరవము లా ♦ పాండిత్య మాశాస్త్రబో
ధావిర్భావక మాసుధారసవచో♦వ్యాపార మాప్రజ్ఞ యిం
కేవిద్వద్బలభేదికైనఁ గలదే ♦ యెంతేనిఁ జింతింపఁగన్. 311
సీ. ధరణివస్త్రములలో ♦ ధవళాంబరము మేలు, ఋతువులలో సుమా♦న్వితము మేలు
సుమములలో శర♦చ్ఛోభిమల్లిక మేలు, విలుకాండ్రలో రతి♦విభుఁడు మేలు
ఘనసౌరభములలోఁ ♦ గస్తూరి మేలగుఁ, గలయస్త్రములఁ గార్ము♦కంబు మేలు
తనయువాక్యములలోనఁ ♦ దర్కవాక్యము మేలు, సాహసములలో ♦ శ్యామ మేలు

తే. పరగుపదవులలో విష్ణు♦పదవి మేలు, దశలయందున యౌవన ♦ దశయె మేలు
మహితగీతులలోఁ బంచ♦మలయ మేలు, కవులలో నెల్ల బిల్హణ♦కవియె మేలు. 312

చ. మృగములలోన సింహ మవ♦నీంద్రులలో రఘురామమూర్తి ప
న్నగములలోన శేషుఁడు న♦గమ్ములలోపల నందనమ్ము దే
వగణములోన శంకరుఁడు ♦ వార్ధులలోనఁ బయోబ్ధియెట్లనో
మిగులఁ గవీంద్రసంతతిని ♦ మేటియ బిల్హణుఁ డెట్లు చూచినన్. 313

బిల్హణీయము, ఆ 1 ప 77—79.

సీ. వివిధాంబరములందు ♦ ధవళాంశుకవితాన, మఖిలర్తువుల వసం♦తాగమంబు
నెల్లపువ్వులందు ♦ మల్లికాకుసుమంబు, ధాన్యమ్ముచయమందు ♦ దర్పకుండు
సౌరభావళులందు ♦ సారంగనాభంబు, నస్త్రింబులందు శ♦రాసనంబు
సుందరోక్తివిలాస♦మందు దర్కురసంబు, ప్రియ తమంబులవల♦పించుచాప
గీ. మొనయఁ బ్రాయములందుజ♦వ్వనము ముక్తి,మార్గములయందుశాంకర♦మతముమధుర
గీతములయందు పంచమ♦గీతిరీతి, కవులయందును బిల్హణ♦కవిమనుండు. 314

సీ. చిత్తగింపుము దేవ♦సింధుజవిద్యావ,తీపురం బీతని♦కాపురంబు
లక్షణనాటకా♦లంకారకావ్యశా,స్త్రాగమోభయకవి♦త్వాతిచతుర,
శృంగారవిద్యావి♦శేష శేషాహిబి,ల్హణచోరభుక్కుండుఁ ♦ డనెడిపేరు
లలరెడివాఁడు మే♦లలరఁ బ్రాయమువాఁడు, తగుగుణంబుల మెచ్చఁ♦దగినవాఁడు
గీ. పరమపావనుఁ డఖిలప్ర♦పంచసార, మరసి తావకపురము వి♦ద్యాధిదైవ
తావిహరణస్థలంబని ♦ దలఁచి తనకు,టుంబసహితంబుగా నివా♦సంబుఁజేసె. 315

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 2.

ధన్వంతరి

సీ. తోలుకాఱు మెఱుఁగుచా♦యలమే నిజగివాఁడు, ప్రవిమలాజానుబా♦హువులవాఁడు
కెందామరల కాంతిఁ♦గేరుకన్నులవాఁడు, కలితవిశాలవ♦క్షంబువాఁడు
నవరత్నమయభూష♦ణములు దాల్చినవాఁడు, రమణీయపీతాంబ♦రంబువాఁడు
పద్మనాభాంశసం♦భవమూర్తి యైనవాఁ, డఖిలవైద్యకశాస్త్రుఁ ♦ డైనవాఁడు
ఆ. యాగభాగభోక్త ♦ యాయుఃప్రమాణజ్ఞుఁ డమృతకుంభకలిత♦హస్తుఁ డగుచు
నమర లోకవైద్యుఁ♦డైన ధన్వంతరి, యనెడు పురుషుఁ డబ్ధి♦యందుఁ బుట్టె. 316

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

సీ. పదియునాల్గేఁడుల ♦ ప్రాయంబుఁ గలవాఁడు, కమనీయతర కంబు♦ కంధరుండు
కలితమాణిక్యకుం♦ డలకిరీటాంగద,హారకేయూర భూ♦ షాన్వితుండు
దివిజేంద్రకరితుండ♦ దీర్ఘదోర్దండుండు, స్వర్ణపీతాంబర ♦ స్రగ్యుతుండు
కోమలజలధర♦ శ్యామలవర్ణుండు, సింహసంహననుండు ♦ శ్రీధరాంశ
ఆ. భవుఁడు యాగభోక్త ♦ దివిజేంద్రవైద్యుండు,నమృతపూర్ణకుంభ♦ హస్తుఁ డగుచుఁ
గడలి వెడలి వచ్చె ♦ ఘనుఁడు ధన్వంతరి, సురసురారితతులు ♦ చోద్యమంద. 31

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 పే 54.

ఆంజనేయస్వరూపము

సీ. బాలభానుప్రభా♦ పటలంబు కైవడి, నుగ్రలోచనముల ♦ యొప్పు మిగుల
ఘనతరనీలమే♦ ఘంబు చందంబునఁ, జటులవిస్ఫుటతను♦ చ్ఛాయ దనర
జండదిగ్వేదండ ♦ తుండంబులట్టుల, నుభయంకరబాహు♦ యుగ్మ మమర
నిరుపమాయతలస♦ ద్వరుణపాశము మాడ్కి, వసుసముద్దీపిత ♦ వాల మెసఁగ
గీ. మృత్యుదేవతకత్తుల♦ రీతి మెఱసి, నిశితఘనదంష్ట్రపఙ్క్తులు ♦ నీటు గొనఁగ
ధైర్యభర్మాద్రిమారుత ♦ తనయుఁ డపుడు, పెరిఁగె నక్షత్రగణములు ♦ వ్రేల్గాఁగ

మైరావణచరిత్రము, ఆ పద్య 105.

విరాడ్రూపము

సీ. బలిముఖ్యులైనపు♦ ణ్యులకు శేషాదిభు,జంగవర్యులకు నా♦ శ్రయము లగుచుఁ
గరమొప్పు క్రిందిలో♦ కము లైదురెండును, బ్రవ్యక్తముగఁ బర♦ బ్రహ్మమునకుఁ
బాదమూలపదాగ్ర♦ పార్ష్ణిగుల్ఫంబులు, చారుజంఘలును జా♦ నూరుయుగము
సప్తాంబుధిద్వీప♦ సంయుతంబై నట్టి, ఘనమహాభాగంబు ♦ కటితలంబు
గీ. సిద్ధచారణగుహ్యకాం♦ చితవిమాన, శోభితబిలప్రదేశంబు ♦ నాభితలము
తారకాగ్రహశక్రాది ♦ దైవతప్రజాకలితమైనయట్టి స్వ♦ ర్లోక మురము. 319
క. మహదాదిలోకములు తన్మహితశశాననలలాట ♦ మస్తకలీలా
సహితములు బహువిగీశనివహము భుజాగ్రశము లయ్యె ♦ వర్ణించినచో. 320
క. శ్రవణంబులు దిక్కులు తచ్ఛ్రవణేంద్రియ మరసిచూడ ♦ శబ్దము నాసా
వివరంబు లశ్వినీతను,భవు లాననవాగిజంబు ♦ పావకుఁ డయ్యెన్. 321

సీ. రవిసుధాకరులు నే♦త్రములు నిమేషంబు, నున్మేషమును రాత్రి♦యుం దినంబు
భారతి రసన సం♦భాషణంబులు శ్రుతుల్, దంష్ట్రికరంబులు ♦ దండధరుఁడు
దంతముల్ పుత్త్రమి♦త్రస్నేహబంధముల్, చతురమాయావిశే♦షంబు నగవు
లలితాధరయుగంబు ♦ లజ్జయు లోభంబు, నఖిలనాడీనివ♦హంబు నదులు
గీ. భూరుహంబులు రోమము♦ల్వారిదములు, శిరసిజంబులు ప్రాయ ము♦చ్ఛిన్నమైన
యట్టికాలంబు శల్యంబు ♦ లద్రిగణము, జఠర మద్దేవునకు సర్వ♦సాగరములు. 322

ఉ. ధీపటిమం ద్రిమూర్తిమయ♦దేవుని యద్భుతమైన యీవిశా
ద్రూపము నెవ్వరేని నెపు♦డున్మదిలోనఁ దలంతు రట్టి ని
ష్పాపరులమ్మహాత్ముని వి♦శాలదయాపరిపూర్ణదృష్టిచేఁ
ప్రాపితసర్వవాంఛితఫ♦లాన్వితులై సుఖియింతు రెప్పుడున్. 323

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

సీ. ఇనచంద్రులక్షులు ♦ హృత్స్నువిశ్వంబు, తగసర్వదేవత♦ల్తనువునందు
సరసిజభవుఁడాత్మ♦కరపద్మములు రత్న,హాటకగిరులు ము♦ఖాంబుజములు
మహనీయములగు నా♦మ్నాయసమూహముల్, భుజపఙ్క్తి నాచతు♦ర్భుజుఁడు శౌరి
భూర్భువస్స్వర్ముఖ్య♦భువనపరంపరా,జనుహేతుశక్తి కే♦శములు నిట్లు
గీ. విశ్వకర్మవలననె యీ♦విశ్వమొదవె, విశ్వకర్మయె తద్విరా♦డ్విగ్రహంబు
విశ్వకర్మయె వేదాంత♦వేద్యమూర్తి, విశ్వకర్మసమానుండు ♦ వేల్పుఁగలఁడె. 324

సాగరఖండము, ఆ 2 ప 35.

పర్వతునియోగివేషము

సీ. గట్టిగా సవరించి ♦ చుట్టికట్టినయట్టి, పులితోలుడాచంకఁ ♦ బొదివిపట్టి
కుదురుగా ముదురుజే♦గురుకావివల్వమొ,త్తలమూటు వలచంకఁ ♦ దాళిఁ జేసి
పోకపొత్తులపొత్తుఁ ♦ బొదలిన పుస్తక,బండారమదినెత్తి ♦ మైని బెట్టి
నఖువులేకొక్కనుం♦డలముపాళెపుబ్రహ్మ,నాళంపుర్షూరిపైఁ ♦ జాళిఁ బట్టి
గీ. బడుగునడకల నుపచార♦బట్టొకండు, వెంటఁజనుదేర హరిభక్తి ♦ వివశుఁ డగుచు
గట్టుతెగి శాంతిరసమెల్ల ♦ నుట్టిపడఁగ, నేఁగె నందందఁ బర్వత♦యోగివరుఁడు.

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 2 ప 34.

కాముఁడు

సీ. రతిదేవి నెవ్వీగు ♦ రారాపుఁ జన్నులు, గడకన్నులకు నింపు ♦ గడలుకొలుప
గుడు సైన పూవింటఁ ♦ గూడి కమ్మనితూపు, కట కాముఖపుఁ గేలఁ ♦ గరము మెఱయ
గటిమండలంబుపైఁ ♦ గనకంపుఁ జెఱఁగుల, జిలుఁగుఁబచ్చని పట్టుఁ ♦ జేల మమర
నాలీక పాద వి♦న్యాసంబు శృంగార, వీరాద్భుతములకు ♦ విందు సేయఁ
గీ. జిన్నిచిగురాకుఁ జెఱకోలఁ ♦ జేతఁబట్టి, పేరుటామని రాచిల్క ♦ తేరు నడుప
నుక్కడీఁడయియేతెంచె ♦ నుక్కుమిగిలి, కలికి గారాబుఁ జెలికాఁడు ♦ కలికిమరుఁడు

ఉ. చీకటితప్పుగం బరుల ♦ చేడియలన్ రమియింప దూతికా
లోకము మాటతీపులకు ♦ లోఁబడి ధీ త్యభిమాన లజ్జలన్
బోకడఁ బెట్టి ప్రాణ మొక ♦ పోఁకకుఁ గైకొనకుండు సాహసుల్
పైకొని చేర తన్నభయ ♦ పార్శ్వములందును భక్తిఁ గొల్చి రాన్. 329

గీ. బుద్ధ దేవ పరిస్పర్ధఁ ♦ బోలెఁ దాల్చె, లోకజిద్భావ మెవ్వాఁడు ♦ లోకమెఱుఁ
నీశ్వరుని మీఁదఁ దగిలిన ♦ యీర్ష్యఁ బోలె, నతనుఁడై యేలె నెవ్వఁడీ ♦ యఖిలజగము.

శృంగారనైషధము, అ 7 పద్య 41-43.

క్రోధుఁడు

సీ. కట్టెఱ్ఱసెరల దీ♦ర్ఘవిలోచనంబుల, కడల నగ్నిస్ఫులిం♦గంబు లురుల
జృంభించి మిగులంగఁ ♦ జేవురించినమేనఁ, బ్రస్వేద జలముఁ గం♦పంబుఁ బొడమఁ
గుటిల మై చిమ్మచీ♦కటి సంఘటించుచు, నిటల భాగమున భ్రూ♦కుటి నటింప
నత్యంత గాఢ దం♦తాగ్ర పీడనమునఁ, దొట్టి వాతెఱ నెత్తు♦రుట్టిపడఁగ
గీ. గటము లద్రువంగ మీసాలు ♦ గత్తిరిల్లఁ, గంఠ కుహరంబునందు హుం♦కారమెసఁగ
నింగి నేలయుఁ దాటింప ♦ నంగలించు, పగిది నేతెంచెఁ గ్రోధంబు ♦ గగన వీథి.

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 46-50.

(స్రగ్ధర. ఆశో) శాతోగ్ర ఘోషం♦బయి వికటకఠో♦రాట్టహాసార్భటంబై
వక్ర భ్రూవల్లరీ సం♦వలన భయద మై ♦ స్ఫార నిశ్శ్వాస ధారా
చక్రంబై రక్త రూక్షే♦క్షణమయి విగత ♦ క్షాంతి యై నిర్దయం బై
యాక్రోశం బభ్రభిత్తిన్ ♦ హతధృతి నమృతా♦హారులన్ ధిక్కరించెన్. 330

గీ. మండునఁట దానుహృదయమ♦ర్మములఁదవిలి, కన్నుఁగవ నంధకారంబు♦ గవియుఁ బెల్లు
రాగ మొనరించునఁట తావి♦రక్తి యెల్లు, తన ప్రభావంబు గ్రోధంబు ♦ తానరయెఱుఁగు.
మ. భ్రుకుటీ కాల భుజంగరాజ తరుణీ♦ఫూత్కార శంకావహా
ధిక నిశ్వాస సమీరణ ధ్వనులు సం♦క్లిష్టాగ్ని దంతావళీ
శకలీ భూత నిజాధరోష్ఠ రుధిర♦స్నాన ప్రతిద్వంద్వి ర
క్తకటాక్షుల్ దన పారిపార్శ్వికులుగా ♦ దర్పంపుఁ బెం పేర్పడన్. 382

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 46.

మోహుఁడు

మ. తనముం బట్టపు రాణివాసమగు మి♦థ్యాదృష్టిచేఁ జేతఁ గీ
ల్కొన హత్తించి విరించి ముఖ్య దివిష♦త్కోటి న్విడంబించుచున్
ఘన మార్గంబున నేఁగుదెంచెను మహా♦కాయంబు మోహాంబు మో
హన విద్యాగమ సంప్రదాయ ఘటనా♦వ్యాపార మేపారఁగన్. 383
గీ. బాలు రాత్మ కుటుంబ జం♦బాల మగ్నులనధిగత శాస్త్రు లనర్థితు♦లలస మతులు
దన్ను సేవింప మోహాంబు ♦ దప్పఁద్రోవ, నల్లనల్లన సురలఁ డా♦యంగ వచ్చె. 384
సీ. జ్ఞాన ప్రదీపికా♦ఝంఝా సమీరంబు, కామ లోభ క్రోధ♦ కారణంబు
సంసార కపటేంద్ర♦జాల విద్యా పింఛ, మామ్నాయ పద కంట♦కాంకురంబు
శూన్య వాదారణ్య♦శుండాల కలభంబు, కుమత సిద్ధాంత వి♦భ్రమ గృహంబు
బహుళ ఘట్టకుటీ ప్ర♦భాత తిగ్మమరీచి, యంధపరంపరా ♦ వ్యాప్తసరణి
గీ. కన్నులకు నిద్ర మదికి జో♦కన్ను ధృతికి, బినమి చెవులకు సెద్ది భా♦వించి చూడ
నమ్మహామోహుఁ డెదురుగా ♦ నరుగుఁ జేర, బ్రమసి చూచిరి వాసవా♦ద్యమరవరులు.

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 57-59.

లోభుఁడు

గీ. హస్తములు విస్తరించుచు ♦ నఱపలుకుచుఁ, గంఠ గద్గదికావ్యక్త♦ కాకు విక్రృతి
రాలువడఁ బండ్లిగిల్చుచుఁ♦ బీలుపాటుఁ, బ్రకట దైన్యంబుఁ దోఁప లో♦భంబు వచ్చె.
సీ. కడుపు మండించు నాఁ♦కటి చిచ్చు సెగ దాఁకి, గవరనై యున్న క♦ష్టపలవారు
భోగించువారలఁ ♦ బుల్కుపుల్కునఁ జూచి, మెల్లన గ్రుక్కిళ్లు ♦ మ్రింగువారు
కుక్షింభరిత్వంబు♦ కొలఁది కగ్గలముగాఁ, గాసెంత వెట్టినఁ ♦ గుడుచువారు
ప్రాణగొడ్డము లైన ♦ పరమపాతకములఁ, బసులసొమ్ముల గాస♦ పడెడువారు

గీ. పాముసకు బలి వెట్టని ♦ ప్రతినవారు, ఈఁగ కెన్నఁడు నే నిది ♦ యిడనివారు
ధనము గాఁపున్న దయ్యాలఁ ♦ దఱుమువారు, బలసి లోభంబు నిరువంకఁ గొలుచువారు.

మ. కమియం బాపము లొండు రెండు వరుసన్ ♦ గల్పింపఁగాఁ జాలుకా
మముఁ గ్రోధంబును నిచ్చ మెచ్చక యహం♦భావంబుతో నుండుఁ బం
చ మహాపాతక సంగ్రహైక ఘటనా♦చాతుర్య ధుర్యంబు లో
భము లోభంబు గదా గుణద్విరద రా♦ట్పంచాస్య మూహింపఁగన్. 338

సీ. ఇన్ని యింద్రియములు ♦ నెవ్వానికిఁ గ్రహంబు, లయి విశేషంబు జి♦హ్వాంచలంబు
సంప్రార్థనా దీన♦చాటూక్తి యెవ్వాని, కాజన్మ సంసిద్ధ♦మైన మతము
పాత్ర హస్తములపైఁ ♦ జడుదాన జలవృష్టి, వారించు నెవ్వాఁడ♦వగ్రహముయి
అన్య విత్తాపేక్ష ♦ యాత్మ విత్తాపరిత్యాగ మెవ్వని యంత♦రంగగుణము
గీ. జార చోరాది ధూర్త వి♦హార భూమి, దైన్య కార్పణ్య జలరాశి♦ధవళకరుఁడు
కలిమహారాజు నెచ్చెలి♦కాఁడు లోభుఁ, డతఁడు సురలకు జోహారు♦వనుచు మ్రొక్కె.

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 52—55.

కలిరాజు

ఆ. గగనమండలమునఁ ♦ గాలాయసపు దేర, మాలకాకిపడగ ♦ దూలియాఁడ
ద్వాపరంబు వాసుఁ ♦ దన్మధ్యవర్తియై, వచ్చువాని నీల♦వర్ణదేహు. 340

సీ. కటికపుత్రై పెరిఁగిన ♦ కుఱువెండ్రుకలతోడఁ, బట్టియాఁదలఁ గావి♦పాగ యమర
నిగిడిపూఁకట్టి బా♦హుగ గత్తిరించిన, గడ్డంబు కొనబొమ్మ ♦ గమ్ముమింప
బండికందెనతోడఁ ♦ బ్రతివచ్చుమైచాయ, నీలిపచ్చడముతో ♦ మేళవింప
నవరక్తచందన♦ద్రవకల్పితంబైన, నూత్నత్రిపుండ్రంబు ♦ నొసల నొప్పఁ
గీ. గోఱమీసలు మిడిగ్రుడ్లు ♦ కుఱుచపాదవుడొప్పచెవులును గొగ్గి♦పండులును గలిగి
యున్న మద్యపుఁడై వచ్చు♦చున్నవానిఁ, గలిమహారాజుఁ గనిరి ది♦క్పాలవరులు.

చ. పొలుపగు జంబుకాశ్వములఁ ♦ బూన్చిన కాకపతాక నిల్పి వి
ట్టలమగు నెల్లుతోలు పయి ♦ డంబుగఁ గట్టి మహోష్ట్రశల్యక
ల్పలలితచక్రముల్ నిలిపి ♦ సారథిపన్నిన బల్ రథంబుపైఁ
గలివిభుఁ డేఁగుదెంచెఁ గనఁ♦గా నొక దుర్జనమంత్రియుక్తుఁడై. 342

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 పే 50.

కలిరాజభటులు

సీ. పాతకంబులు నీలి♦పట్టుబొందడములు, పగలింటి నిద్రలు ♦ పచ్చడములు
పర దూషణంబులు ♦ ప్రాలంబహారంబు, లన్యకాంతా సక్తి ♦ యంగరాగ
మీర్ష్యాపరత్వంబు ♦ హేలా వతంసంబు, బుధ జన ద్వేషంబు ♦ పువ్వుదండ
మిథ్యా ప్రలాపంబు ♦ మృగనాభితిలకంబు, బహులాశనత్వంబు ♦ పరికరంబు
గీ. పరులఁ జూపుట వాకొల్పఁ ♦ బ్రసభలీల,రాసభాంగ రుహధూ♦మ్రప్రకార
బర్బరాకార దేహు లం♦బరము నిండి, సరస వచ్చిరి కలిరాజు ♦ సైన్యభటులు.
సీ. కుండబొజ్జలక్రిందఁ ♦ దిండుగా బిగియించి, గడితంపుమడుఁగులు ♦ గట్టినారు
బూజువట్టినదేహ♦ములపైఁ దళంబుగా, మలయజపంకంబు ♦ లలఁదినారు
నునుబట్టతలలపైఁ ♦ గనకంపుజెలుఁగులఁ, బట్టుచీరెలు మూయఁ ♦ జుట్టినారు
కరముప్రేలుడు లైన ♦ కర్ణపాశంబులఁ, దోరంపుఁబోఁగులు ♦ దొడిగినారు
గీ. వెలయ మృగనాభినీర్బొట్టు ♦ పెట్టినారు, పసిఁడిబెత్తాలు చేతులఁ ♦ బట్టినారు
చండముద్రాధరులు నభో♦మండలంబుఁ, బూరటిల్లంగఁ గలిరాజుఁ ♦ బొగడినారు.
శృంగారనైషధము, ఆ 7 ప 61-62.

కర్కోటకుఁడు

ఉ. కోటి భుజంగపుంగవులు ♦ గొల్వఁగ వందిజనంబు ముందటం
జాటువు లుగ్గడింప ఫణ♦సంభృత రత్న దిశా విభాసియై
పేటిజనంబు లెల్లఁ దను♦విస్మయ మొంది కనుంగొనంగఁగ
ర్కోటకుఁ డేఁగుదెంచె మద♦ఘూర్ణిత పాటల నేత్ర పద్ముఁడై. 345
శృంగారనైషధము, ఆ 4 పద్య 126.

వాసుకి

మ. ప్రమథాధీశ భుజాంతర స్థల ఘన ♦ ప్రాలంబహారం బద
భ్రమనోజ్ఞాకృతి వచ్చె వాసుకి ఫణా♦పర్యంత మాణిక్య మం
జు మయూఖాంకుర పుంజ మంజుల నభ♦స్కుండై భుజం గాంగనా
సముదాయం బిరుపంకఁ బాడఁగ యశ♦స్సంగీతగాథావళుల్. 346
శృంగారనైషధము, ఆ [illegible] పద్య 127

ఉ. కోటులకొద్ది పన్నగులు ♦ కొల్వ రసాస్థలినుండి కుండలీ
పాటలగంధు లెల్ల మురి♦పంపున డెంకల నేఁగుదేరఁగా
మేటిఫణాసహస్రమణి ♦ మేదురకాంతులు నిండఁగా నిరా
ఘాటత వచ్చె వాసుకి జ♦గత్త్రిభువీటికి మోక్షవాటికిన్. 347

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 4 పే 112.

తక్షకుఁడు

సీ. ఆరసాతలమునం ♦ దత్యంత రమ్యంబు, మణిదీపకోటి స♦మన్వితంబు
భర్గమిత్రమహేంద్ర♦భవనసంకాశంబు, ఫణిఫణారత్నవి♦భ్రాజితంబు
వజ్రముక్తాఫల ♦ వైడూర్యరాజిత, ప్రాసాదసాహస్ర ♦ భాసురంబు
దపనీయతోరణ♦ద్వారకవాటంబు, చంద్రకాంతోపల♦స్థలయుతంబు
గీ. మంజులంబైన యొక దివ్య♦మందిరమునఁ, గాంచితంబైన రత్నసిం♦హాసనమునఁ
బన్నగేంద్రులుగొల్వఁగాఁ♦బ్రసన్నఘనునిఁ, దక్షకునిఁగాంచెఁ జంద్రాంగ♦దప్రభుండు.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 3.

ఆదిశేషుఁడు

సీ. తనమహాసవనిరం♦తరసమ్యగాసక్తి, కుండలీంద్రత్వంబు ♦ కుదురుపఱుపఁ
దనశ్రీవహన సము♦ద్భాసితోత్సాహంబు, చక్రిభావమున కౌ♦జ్జ్వల్య మొసఁగఁ
దనభోగినీభోగ♦జనితానుభావలీ,ల భుజంగపుంగవో♦ల్లాస మెసఁగఁ
దనమహాబలసము♦ద్యద్విగ్రహ ప్రవృద్ధి యహీనభావంబుఁ ♦ దేటపఱుప
గీ. సోమరుచియు ననంతవి♦స్ఫూర్తి భోగి, ముఖ్యతయు భూమిభరణస♦ముత్సుకత్వ
మలరఁ జెలువొందు నెవ్వఁ డు♦దారఫణితి, నట్టి శేషాహి వచ్చె న♦య్యవసరమున.

దశావతారచరిత్రము, అ 2.

చ. సలలితకుందచందన ని♦శాకరహారపటీర హీరకా
మలఘనసారవారరుచి♦మండితమై నిజభోగమొప్పఁగా
వెలికి సహస్రజిహ్వికల ♦ వేదశిఖోరువచోవిశేషముల్
పలుకుచుఁ బద్మలోచనుని ♦ పజ్జ ననంతుఁడు పొల్చు నేమకన్. 350

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

శేషశయ్య

సీ. సాంద్రశరచ్చంద్ర ◆ చంద్రికాకర్పూర, నీహారహారాభ ◆ దేహ మమర
నిందిందిరేందీవ ◆ రేంద్రనీలద్యుతిఁ, గరమొప్పు మేచక ◆ కంఠసమితి
యరుణాంశుబింబభా ◆ సురపద్మరాగ వి, న్యస్తసహస్రోరు ◆ మస్తకంబు
విస్తృతాననోద్గత ◆ విషధూమరేఖల, లీలఁ జూపట్టిన ◆ నాలుకలును
గీ. గలితసాయంతనజ్వల ◆ జ్జ్వలనకుండ, ముల విడంబించు వేఁడిచూ ◆ పులును గలిగి
భూరికలధౌత గిరినిభా ◆ కార మమరఁ, బరఁగు భోగీంద్రభోగత ◆ ల్పంబునందు. 351

భాగవతము, స్కం 10 ఉత్తర పద్య 1307.

కబంధుఁడు

చ. ఉరమునయందుఁ గన్నులుఁ బృ ◆ థూదరదేశమునందు నోరు ప్ర
స్ఫురితభుజద్వయంబుఁ గుల ◆ భూమి ధరోన్నత భావముం గరం
బరుదుగ నగ్ర మైనవికృ ◆ తాకృతితోడి సశేషసత్త్వఘ
స్మరుఁ డగుచున్నవానిఁ బటు ◆ సత్త్వుఁ గబంధునిఁ గాంచి రచ్చటన్. 352

భారతము, అర. అ 6 పద్య 357.

వృషభేంద్రుఁడు

సీ. ఖురపుటాహతి రేఁగు ◆ ధరణీపరాగంబు, పంకేరుహాప్త బిం ◆ బంబుఁ బొదువ
విపులవాలాటోప ◆ విక్షేపజాతవా, తాహతి వారివా ◆ హములు విరియఁ
గుఱుచతిన్నని వాఁడి ◆ కొమ్ములఁ జిమ్మిన, బ్రహ్మాండభాండక ◆ ర్పరము వగుల
నలవోకవలె ఖణి ◆ ల్లని అంకె వైచిన, రోదసీకుహరంబు ◆ భేదిలంగ
గీ. గళచలద్ఘర్మఘంటికా ◆ ఘణఘణప్ర, ఘోషమున దిక్తటంబు లా ◆ కులత నొంద
లీల నడతెంచు కలధౌత ◆ శైలమనఁగ, నుక్కుమిగిలిన వృషభేంద్రు ◆ నెక్కి వెడలె.

భాగవతము, స్కం 10 ఉత్తర పద్య 402.

సీ. కుఱుచలై మొలవంక ◆ గుబ్బికొమ్ములరెంటి, తుదలయందును పైఁడి ◆ తొడవులమర
అంకెవేసినమూఁగి ◆ యోంకారములు వల్కు, గంటలపేరుల ◆ గళము మోయఁ
జటులరత్నమయమైన ◆ బంగారుపల్లంబు, పైని జెబ్బులితోలు ◆ భాసిలంగఁ
ఫాలలోచనునాజ్ఞఁ బరుపడి చనుదేర, నందియన్ ఘల్లుఘ ◆ ల్లనుచు మ్రోయ

గీ. నాత్మపురదేవ్యులను రాజ♦హారహీరగ, కలశపాథోధిరాణ్మల్లి♦కలను గెలువ
నుబ్బుచునువచ్చి శివు బ్రోల♦నొనరనిల్చె, రూఢి మెఱయఁగ ధర్మస్వ♦రూపుఁడప్డు
ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 1.

సీ. ముగురువేల్పులకాది♦మూలమై చెన్నొందు, పరశివతత్త్వసా♦మ్రాజ్య మనఁగఁ
త్రిభువనసంచార♦దీప్తమై వెలుఁగొందు, చంద్రమండలసుధా♦సార మనఁగఁ
వటపత్త్రశాయియై ♦ నటియించు శ్రీవిష్ణు,రమణీయక్షీరవా♦రాశి యనఁగ
సాంబశివుండు నా♦త్సాహంబుతో నున్న, గొప్పైన కైలాస♦కుధర మనఁగ
గీ. ధవళకళకళదశదిశ ♦ దళితముగను, మంజుముక్తానికుంజముల్ ♦ రంజితముగ
ఘనఘనాక్రాంతమూపురా♦గ్రంబు గదురఁ, గేరుచును వచ్చె నా నంది♦కేశ్వరుఁడు

సీ. మోముపట్టాంచిత♦ముక్త ఝల్లరులతో, నసియాడశృంగముల్ ♦ విసరుచుండు
విసరుకొన్నంతలో ♦ వీఁక నొండొంటితోఁ, దాఁకి ఘంటాధ్వాన♦తతులు చెలఁగు
చెలఁగి అంకెలువేయఁ ♦ గలఁగి సింహంబులు, పర్వతగుహలకు ♦ బాఱఁజూచుఁ
బాఱఁజూచి త్రిలోక♦భయదంబుగాఁ దోఁచుఁ, దోఁచి నృత్యము సేయఁ♦ దొణఁగుచుండు
గీ. దొణగి యాసాంబమూర్తిని ♦ దువ్వఁ బిలుచుఁ, బిలిచి రేమోయటంచును♦ బెదరి మఱల
మఱలి దనయంగములతీట♦మాన్ప నెమరు, నెమరు వేయుచు బసవన్న♦నిండుసభను
బృందావనవిహారము.

ఋషిశ్రేష్ఠులు

సీ. వ్యాసభరద్వాజ ♦ వాల్మీకి గౌతమ, కాశ్యప జాబాలి ♦ కణ్వ పులహ
యాజ్ఞవల్క్యాత్రి రై♦భ్యాంగిరో భృగు పరా,శరధూమ్ర గాలవ ♦ శంఖలిఖిత
హారితసంవర్తక ♦ హయశిర శ్శౌనక, భద్ర కక్షీవద్వి♦భాండకోగ్ర
బక దాల్భ్య కౌశికా♦పస్తంబ మాండవ్య, మంకణ రోమశ ♦ మందపాల
గీ. కఠకలాప రోహిత కాము♦కాయనాది, మునులు చిరతపోనిర్మల♦మూర్తు లాధు
లరుగుదెంచి కాంచిరి పర♦మాత్ము నభవు, నాదిదేవు నచ్యుతుఁ గృష్ణు♦నధిక భ
హరివంశము, ఉత్తర ఆ 5.

సీ. మౌద్గల్య మాతంగ ♦ మౌంజాయన మరీచి, మైత్రేయ మాండవ్య ♦ మందపాల
కపిల కశ్యప కౌత్స ♦ కామంద కణ్వాత్రి, కౌశిక కౌండిన్య ♦ కలహభోజ

శాత్యాయన వ్యాస ♦ వాల్మీకి వరతంతు, వాలఖిల్య వసిష్ఠ ♦ వాసుదేవ
శరభంగ శుకశక్తి ♦ శార్ఙ్గ శారద్వత, శౌనక శాండిల్య ♦ శాలిహోత్ర
గీ. జడభరత జహ్ను జాబాలి ♦ జామదగ్న్య, పులహ పిప్పల పర్వత ♦ పుండరీక
గార్గ్య గౌతమ గాలవ ♦ గణక ముఖ్యులైన యాసంయమీశ్వరు ♦ లర్థిఁ గొలువ.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 25.

సీ. శాండిల్య మౌద్గల్య ♦ మాండవ్య కశ్యప, వ్యాసాత్రి కౌండిన్య ♦ వాలఖిల్య
హారిత పిప్పల రైభ్య ♦ వరతంతు గాలవ, బక దాల్భ్య గౌతమ ♦ శుక వసిష్ఠ
కౌశిక చ్యవన మా♦ర్కండేయ నారద, జమదగ్ని భృగు పరా♦శర శలాక
కణ్వ జాబాలి సాం♦ఖ్యాయన వాల్మీకి, కపిల భరద్వాజ ♦ కలశజన్మ
గీ. శృంగి తృణబిందు భరత మ♦తంగ శక్తి, గర్గ శ్రీవత్స మునివరుల్ ♦ ఘనత మెఱయ
వర సభాసీనులై విను♦వారలమను, విమలవాగ్భంగిఁ గర్ణామృ♦తములుగాఁగ. 359

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 51.

సప్తర్షులు.

గీ. కశ్య పాత్రి విశ్వామిత్ర ♦ గౌతములును, విను భరద్వాజ జమదగ్ను♦లునువసిష్ఠుఁ
డును జగంబుల నెల్లఁ బే♦ర్కొనిన ఋషులు, వారి సప్తర్షి గణ మండ్రు♦ కారవేంద్ర.

భారతము, ఆ 2 పద్య 208.

వేదవ్యాసుఁడు

శా. వేదజ్ఞుండు త్రిలోకవేది ధృత సం♦విత్సం ప్రమోదుండు ని
ర్వేదుం డప్రతిమప్రభావుఁడు తపో♦విద్యానవద్యాత్మకృ
త్యోద్దీర్ణుం డవిశీర్ణధర్ముఁడు సదు♦ద్వ్యక్తుండు యుక్తుండు శ్రీ
వేదవ్యాసమునీశ్వరుండు గరుణన్ ♦ వీక్షించె నచ్చోటికిన్. 361

హరివంశము, ఉత్తర ఆ 9.

సీ. ప్రావృట్పయోధర♦పటలంబు కైవడి, మెఱుఁగారు నల్లని ♦ మేనివాఁడు
చండదీధితికర♦సాదృశ్యమగు చెల్వు, జడలు నిండారఁ ద♦ండంబువాఁడు
చిగురాకుజొంపంబు♦చెలువునఁ గనుపట్టు పాటలపటుజటా ♦ పటలివాఁడు
కటకీయమానచీ♦కటుల నుల్లంఘించు, నవ్యకృష్ణాజినస్ఫు♦రణంబువాఁడు

గీ. భవ్యపదవర్ణసత్క్రియా♦ప్రౌఢి మెఱయ, ఋగ్యజుస్సామవేదముల్ ♦ రూఢిఁజదువ
శిష్యజనములు దాను వేఁ♦చేసె బాదరాయణమునీంద్రుఁ డా బ్రహ్మ♦రాతికడను.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 1.

వాల్మీకి

సీ. తరుణాబ్జబంధుబం♦ధురతరాంశుల నీను, లలితజటాపటు♦లము బిగించి
శరదిందుకౌముదీ♦స్ఫురితకృష్ణాజినం,బును జరమాంగంబు♦నను ధరించి
యుదయాతపచ్ఛాయ♦నొందె పెంపలరారు, చతురత కటిశాటి ♦ సంఘటించి
నీలాంబుదప్రభా♦జాలమై తళ్కొత్తు, సలలితంబగు కమఁ♦డలముఁ బూని
గీ. కలుషసమదయదందశూ♦కముల పెంపు, ఖండన మొనర్చు దండము♦ఖండలీలఁ
గొని పురారికి సారథ్య♦మున నటించు నలువయనఁ బోలు నమ్ముని♦నాయకుండు.

నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 2.

విశ్వామిత్రుఁడు

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పరమోపనిషదర్థ, వాసనాసురభి యె♦వ్వాని బుద్ధి
శ్రుతిపారపూతవా♦క్పతిముఖస్తుతులచే, వఱలె నెవ్వఁడు నవ♦స్వర్గసృష్టి
బాహుజుండయ్యుఁ ద♦పశ్శక్తి నెవ్వాఁడు, బ్రహ్మర్షియైయెక్కె ♦ బ్రహ్మరథముఁ
బందెమోడిదివంబు ♦ పంచి యిప్పించె నిశ్శంక నెవ్వఁడు హరి♦శ్చంద్రునకును
గీ. నమ్మహాత్ముండు సకలలో♦కైకవినుతుఁ, డౌర్వశేయునితోడి మం♦త్రాటకాఁడు
నిష్ఠతోడుత శాశ్వత♦నియమవృత్తిఁ, దపమునకు నుండె నంబికా♦ధవునిఁగూర్చి.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. కరుణారసము వెలి♦కుటికెనో యన వాలిఁ, బల్లవస్ఫుటజటా♦పటల మమర
జాబిల్లి పూఁదేనె ♦ జాఱెనో యన మేన, నతనుభూతిప్రభా ♦ వితతి మెఱయ
రహిఁ గంటిలో వహ్ని ♦ రాఁజుచున్నది యన, నొసల మేలిమిబొట్టు♦పసలు మసలఁ
దొలఁకిన గాంగబిం♦దుపరంపరో యన, నలుతను స్ఫటికహా♦రాళి బెళుకఁ
గీ. గలికి వన్నియపులితోలు ♦ కటిని గట్టి, యీశ్వరుఁడువోలె గాధేయుఁ ♦ డేఁగుదేర
నెదురుగా నేఁగి భయభక్తి ♦ లెసఁగ నృపతి, యర్ఘ్య దండప్రణామంబు♦లాచరించె.

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 2 పద్య 21.

సీ. తపము పెంపునఁ దోఁచు దహనకీలములతో, జటిలంబులగు పల్లవడలవాని
భసితాంగరాగసంపదల సొంపదలింపఁ, దగువలీవలితగాత్రంబువాని
మైఁబుట్టుపుట్టకోమఁ జీమలెగఁబ్రాఁకి, పూర్వ నేర్పడనిలోమములవాని
వ్యాఘ్రాజినోత్తరీయము మేనిచాయగా, బలు మొగఁబులఁ దొట్రుపడుచువానిఁ
గీ. గంధమూలాదికాశన కాయశోష, ణోద్యదస్థాంగసంతత యోగభాగ
పావనబ్రహ్మఋషిభావ భావనాప్రతీతదీక్షావిధేయు గాధేయుఁ గాంచె. 366

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 2 ప 109.

సీ. రవిధారుణిస్థలి రాఁ గారణంబేమి, యని లోకులాశ్చర్య మందుచుండ
ననలుండు నరరూపమును దాల్చివచ్చిన, భంగి యేమని ద్వారపాలు రరయ
ముక్కంటి నరరూపమును దాల్చివచ్చిన, హేతువేమని పౌరులెల్లఁ జూడ
నలువ దా మూఁడుమోములు వీడివచ్చిన, పనియేమియని రాజభటులు జూడ
గీ. దళితరవిదీప్తితో శుచిత్వంబుతో జటాపటలితోఁ బ్రభావదార్ఢ్యంబుతోడ
వచ్చె సాకేతపట్టణ వరవరిష్ఠ, రాజవీథిన యల గాధి రాజసుతుఁడు. 367

సరసభూపాలరాజీయము, బాల. ఆ 1.

శా. విశ్వామిత్రుఁ డమిత్రభీకరభుజావీర్యం బవార్యంబుగా
విశ్వం బేలి వసిష్ఠమౌనిపతితో విద్వేషియై యంతటన్
శశ్వద్బ్రహ్మఋషిత్వముం గనియె సాక్షాద్బ్రహ్మదేవాగ్రణీ
విశ్వేశాదులు దన్నుతింపఁగ జగద్విఖ్యాతశీలంబునన్.

సీ. ధరణి యేకాతపత్రంబుగాఁ బాలించె, బ్రహ్మఋషీశ్వర పదవిఁ గాంచె
మేనకాధరసుధాపానంబునకుఁ జొక్కె, రంభను దిట్టె జట్రాయిగాఁగ
నలుకళత్ర్యాదిపుత్త్రుల మన్నిఁగొనిపించెఁ, బశువగుద్విజపుత్రు బ్రతుకఁజేసె
గురుశాపహతుఁ ద్రిశంకుని దివంబున నిల్పెఁ, బీడించెఁ దత్పుత్రుఁ బెక్కుగతుల
గీ. వేదమాతను గాయత్రి వెలయఁజేసె, వివిధశస్త్రాస్త్రము లెఱింగె విశదముగను
వినవిచిత్రము గాధిపుత్త్రుని చరిత్ర, మనఘగుణగణ్య దశరథజనవరేణ్య. 369

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

వసిష్ఠుఁడు

చ. కనియె శ్రుతిస్మృతిప్రకరగాఢతరార్థవరిష్ఠదివ్యబో
ధనపదవీమహత్త్వసముదగ్రగరిష్ఠుఁ దపోవిశేషసం

జనితనితాంతపుణ్యగుణ♦సంచయుసువ్రతనిష్ఠు శేముషీ
జనితహితప్రభావముని♦ సంఘువరిష్ఠు వసిష్ఠు నయ్యెడన్. 370

చ. పరమవివేకసాగరుఁడు ♦ పంకజసంభవసన్నిభుండు ధూ
మరహితవహ్నితుల్యుఁ డన♦మానతపోనిధి నిష్ఠభక్తిత
త్పరుఁ డఘసంఘదూరుఁడు కృ♦పారసచిత్తుఁడు దివ్యబోధసు
స్థిరుఁ డగు నవ్వసిష్ఠుఁ డరు♦దెంచె దిలీపనృపాలుపాలికిన్. 371

పద్మపురాణము, ఆ 4, ప 188.

సీ. మానసాబ్జవిరాజ♦మానపన్నగహారుఁ, బల్లవోపమజటా♦పటలధారు
భూతిత్రిపుండ్రవి♦స్ఫురితకోమలఫాలు, వక్షోసద్వృత్తరుద్రా♦క్షజాలుఁ
బుండరీకాజిన♦ఖండరమ్యకిరీటు, శతదశభానుభా♦స్వచ్ఛరీరు
లాలితస్ఫటికాక్ష♦మాలికాంచితహస్తు, భాసురస్వస్తిప♦ద్మాసనస్థు
గీ. యోగగతినిష్ఠు విపులత♦పోగరిష్ఠుఁ, దాపసశ్రేష్ఠు నిఖిలవి♦ద్యాపటిష్ఠు
సూనృతశ్రేష్ఠు మృదులవ♦చోవరిష్ఠు, నావసిష్ఠుని వీక్షించె ♦ నవనివిభుఁడు. 372

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 2 పద్య 123.

సీ. ఉదయించురవిబింపు ♦ నదలించుజిగిసొంపు, జడలతో బలితంపు♦టొడలితోడ
సరసీజములగేరు ♦ కరసీమఁ జెలఁగుదం,డంబున నూర్ధ్వపుం♦డ్రంబుతోడఁ
బంగారు గడితంపు ♦ రంగారురత్నకుం,డలముతో ఘనకమం♦డలముతోడఁ
దెలిజందెములఁగూడి ♦ కలజెందుసతుమా,లికలతో దివ్యము♦ద్రికలతోడ
గీ. భూతితోడను మిగులసం♦ప్రీతితోడ, డంబుమీఱిన కృష్ణాజి♦నంబుతోడ
మౌనిపుంగవు లిరువంక ♦ మసలిగొలువఁ, జెలఁగి నిష్ఠాగరిష్ఠు వ♦సిష్ఠు వచ్చె. 373

కవిచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4.

దూర్వాసుఁడు

సీ. అనుభావశక్తి ♦ బ్రహ్మాదుల నొకపూరి, పుడకకుఁ గైకోని ♦ పోతరీఁడు
ఘనకోపవహ్నిశిఖ♦మునఁ దపోవిత్తజా,లముఁ గూడఁ బెట్టెడు ♦ లోభిగాఁడు
శరదశంబునకు మా♦ర్గసత్యభామల, గుత్తాలఁ జేసిన ♦ కోడిగీఁడు
అత్రిపత్నీకలరత్న ♦ మనసూయకడుపున, మునుమునఁ బుట్టిన ♦ ముద్దులాఁడు

గీ. సకలకల్యాణకరుఁడు సా♦క్షాదనంగ, హరుఁడు నిర్మలతత్త్వవి♦ద్యావిచార
ణావిలాసుఁడు దూర్వాసుఁ♦డావసుంధ,రాధిపతికి వరంబు లీ♦నరుగుదెంచె. 374

వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 2 ప 180.

సీ. నిండు కెంజాయ నీ♦రెండ లీనెడు జటా,మకుటబాలార్కబిం♦బంబు వెలుఁగ
భసితలేపనచారు ♦ పాండురాంగేందుబిం,బమునఁ గృష్ణాజినాం♦కము ఘటిల్లఁ
బంచాక్షరీమంత్ర ♦ పఠనసంఖ్యావృత్తి, మహితరుద్రాక్షాక్ష♦మాల యమరఁ
గలితపుణ్యోపేత ♦ గంగానదీజలో,జ్జ్వలదివ్యమణికమం♦డలువు మెఱయఁ
గీ. గన్ను లరుణాంబుజంబుల ♦ గరిమఁ జెలఁగ, దండము గనుపట్టుబూచిగ♦ద్దంబు దనర
శిష్యగణములు వెనువెంటఁ♦ జేరి కొలువ,నపుడు దూర్వాసుఁ డెదురయ్యె♦ నమరపతికి.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ ౪.

క. భూసురుఁ డత్యుగ్రతపో,భాసురుఁ డభవాంశభవుఁడు ♦ పటుకోపిజనా
గ్రేసరుఁ డఖిలజగత్సం,త్రాసుఁడు దూర్వాసుఁ డత్రి♦తనయుఁడు పేర్మిన్ 375

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2.

అగస్త్యుఁడు

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర♦పారాయణమునకు, నెవ్వానిమానసం♦ బేడుగడయు
దర్పోద్ధతు లగువా♦తాపిల్వలులకును, వధశిలాస్థాన మె♦వ్వానికుక్షి
యాదినెవ్వానిది♦వ్యావతారమునకుఁ, బూర్ణాంబుకుంభంబు ♦ పురిటియిల్లు
మెఱసిలోపాముద్ర♦ మెఱుఁగుఁబాలిండ్లపైఁ, బవళించు నెవ్వాని ♦ భవ్యమూర్తి
గీ. కసరి యెవ్వానికంఠహుం♦కారరవము, కొండచిలువలకులములోఁ♦గూర్చె నహుషు
నట్టి పరమమహాతేజు ♦ నలఘుతేజు, వెదకి రానందవనములో ♦ విబుధమునులు.

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 40.

సీ. ఎవ్వాఁడు వింధ్యాద్రి♦ నిట్టీఁకు లింకించె, గంభీరహుంకార♦గర్జనమునఁ
బ్రణవపంచాక్షరో♦పనిషత్ప్రపంచంబు, లెవ్వాఁడు శివునిచే ♦ నెఱిఁగికొనియె
గడసిల్లుఘరయుద్ధ♦గెడవైన నెవ్వాఁడు, త్రాసుపైఁ గ్లైచం♦దమునవంచె
నంబోను లేడింట ♦ నాపోశనం బెత్తి, కలిగించె నెవ్వాఁడు ♦ క్రమ్మఱంగ
గీ. భీమనాథేశ్వరుఁడు గౌరిఁ ♦ బెండ్లియాడి, దక్షిణాముఖకల్యాణ♦దర్శనమున
వత్సరము వత్సరంబు నె♦వ్వానిఁ జూచు, నతఁడు గగనాగ్రమాణిక్య♦మరుగుదెంచె.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 77,

సీ. సరిగా జగత్ప్రపం♦చముతోడ నొకవంకఁ
దూనికవచ్చిన ♦ దొడ్డకపిలె
పేర్మి రెట్టింపలో♦పాముద్రమోముదా
మరతావిఁ గ్రోలుచుఁ ♦ దిరుగుతేఁటి
వానకాలంబుచే ♦ వండువట్టినజలం
బెల్లఁ దేర్పఁగఁజాలు ♦ చిల్లగింజ
పరిపూర్ణకుంభగ♦ర్భంబనుశుక్తిలో
మొనసినకట్టాణి ♦ ముత్తియంబు
గీ. సింధురామాశుగము గోద♦సీకటాహ
కుహరపాతునపటుకూటు ♦ కోటికోటి
వింధ్యనగబలిదైత్యత్రి♦విక్రమాంఘ్రి
ఋషికులాగ్రేసరుఁ డగస్త్యుఁ♦ డేఁగుదెంచి. 378

వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 3 ప 89.

జమదగ్ని

క. జమదగ్నిమునియుసకలా
గమనిగమపురాణశాస్త్ర♦కలనాచణుఁడై
శమదమయమనియమాదిమ
సమధికగుణశాలియగుచు ♦ సన్నుతికెక్కెన్. 379

దశావతారచరిత్ర, ఆ 5.

గౌతముఁడు

క. కృతయుగమున గౌతముఁ డను, నతిపావనమూర్తి మునివ♦రాగ్రణి వసిష్ఠ
ప్రతిమానతేజుఁ డిలఁ, బ్రతిహతదోషుండు వేద♦పారగుఁ డొప్పున్. 380

పద్మపురాణము, ఉత్త. ఆ 3 ప 3.

కణ్వుఁడు

సీ. పరమార్థతత్త్వాను♦భవము వక్కాణించు, సమధికబ్రహ్మవ♦ర్చసమువాని
కైవల్యవాంఛాను♦కలనంబు వివరించు, వ్యాఘ్రాజినోత్తరీ♦యంబువాని

వెలిచూడ్కి లోలక్ష్య♦పులఁతిబాహిరముగా, మునుకొన్న శాంభవీ♦ముద్రవాని
వేదముల్ మూర్తిభ♦వించు మేదలపించు, సముచితాధ్యయనఘో♦షంబువాని
గీ. హుతహుతాశనతేజుఁడై♦ యొప్పువాని, హరిచరణభక్తిపుంభావ♦మైనవాని
నాశ్రమాభిముఖంబుగా♦ నరుగుదెంచు, తాతఁ గశ్యపుఁ బొడగాంచెఁ♦ దలిరుఁబోఁడి.

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 3 ప 73.

సూతుఁడు

ఉ. ఆతతి నేఁగుదెంచె సక♦లాగమశాస్త్రపురాణసత్కథా
స్వీతుఁడు తత్త్వవిస్తృతిప♦ నిర్జితదుర్జయమానకేతుఁ డు
ద్యోతతపోబలప్రణుత♦ యోగసమేతుఁ డఘాంధకారఖ
ద్యోతుఁ డరివ్రజాద్రిపురు♦హూతుఁడు సూతుఁడు సద్వినీతుఁడై. 382

నాగరఖండము, ఆ 1 ప 73.

క. సూతున్ వివిధకథారథ, సూతున్ నిజకీర్తిహసిత♦ శుభ్రాంశు సుధా
సూతున్ ధీజితపంకజ, సూతున్ విద్యాసమేతుఁ♦ జూచికడంకన్. 383

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 1 ప 13.

వైశంపాయనుఁడు

సీ. గాలవ జాబాలి♦పైలముఖ్యులకును, నిరుపమాధ్యయనంబు♦ నేర్పువానిఁ
బంచేంద్రియంబుల♦ప్రసమును బంధించి, యోగనిద్రావస్థ♦ నుండువాని
మహితనారాయణ♦మంత్రసముచ్చార, ణానురాగంబుల♦ నలరువాని
మొదలివేల్పుచతుర్థ♦మూర్తి నొక్కనిఁ దక్క, నొండుదైవము నొల్ల♦కుండువాని
ఆ. బాదరాయణునకుఁ♦ బరికింపఁ బ్రియశిష్యుఁ, డైనవాని భ్రమల♦ నణఁచువాని
గాంక్షలేనివాని♦ ఘనుని వైశంపాయ, నాఖ్యుఁ గని ప్రణామ♦మాచరించి. 384

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 1.

సనత్కుమారుఁడు

సీ. తరుచైనమాలూరు♦ తరువాటికాంతర, సైకతవేదికా♦స్థలులయందు
గంగానదీతటపై♦కాంతపర్ణముల, జిత్రసింహాసనా♦సీనుఁ డగుచు

సమధిక ప్రజ్ఞవి♦శాలభాషాపుణ్య, గోష్ఠీవినోదంబు ♦ గొనలుసాఁగ
శివపురాణాగమ ♦ సింధువీచికలలో, లాలితోత్సవలీల ♦ కేళి సలుపు

గీ. సకలమునివరశ్రేణికా♦సహితుఁ డగుచుఁ, మహిమ దీపింప నైధాత♦మానసమున
మృదులభాషలసంతోష♦హృదయుఁ డగుచు, వివిధవేదాంతసూక్తులు ♦ విస్తరించు

సీ. మైత్రాయణీయంబు ♦ మండూకశుక్లేయు, సౌరమణీయాది ♦ శాఖలందు
వార్తాంతవేయంబు ♦ వైనేయశౌనకీ, శాపాయనీయాది♦శాఖలందు
కాపాలవారాహ♦గార్గ్యాసురాణీయ, జగరకాత్యాయనీ ♦ శాఖలందు
వైదేయముద్గల♦వారాసురాణీయ, శాటీయభాష్కల ♦ శాఖలందు

గీ. లేమసశాఖారిసూక్తిప్ర♦వానపరత, బరగువేదాంతసూక్తులు♦పన్యసింప
ఖండనాఖండనోద్దండ ♦ గరిమ మెఱసి, వేదభాష్యంబు సెప్పుచు♦విధిసుతుండు.

పర్వతపురాణము, ఆ 1.

వైఖానసఋషి

ఉ. భూతలనాకుఁ డిద్ధపరి♦పూర్ణయశోనిధిఁ గాంచె వృద్ధహా
రీతుని సత్తపోధనప♦రీతుని నూర్ధ్వజలౌఘపూతు వి
ఖ్యాతకులప్రసూతుని న♦గాధకృపాంసికాంతరంగసం
స్థితునిఁ జిత్తభూవిపద♦భీతుని సజ్జనతావినీతునిన్. 387

ఆ. ఉంతకోలకట్టి♦యొడలితో లెమ్మల, నంటి నరము లెల్ల ♦ నంగళములఁ
గానఁబడఁగఁ బొంటి ♦ గతిఁ దప్పి ముదిసిమై, వదలి పతితుఁడైన♦వాని విప్రు.

పద్మపురాణము, ఉత్త. ఆ 1 ప 119, 120.

శాండిల్యమౌని

సీ. స్ఫటికాకువిశ్రేణ♦స్థాపన్నరశ్రేణి, యొడఁబోలె వలభూతి ♦ యొడల నొప్ప
హృదయసారసవీథి ♦ యెడఁబోలె నలినాక్షు, సంభృతికంధరా♦స్థలి నెసంగ
మహితవ్యాదితా♦మ్నాయాళియెడఁబోలె, నలఘుజటారేఖ ♦ తలఁజెలంగ
కాశ్మీర...వితాన్వ♦ంపళియెడఁబోలె, సత్రాటకస్ఫూర్తి ♦ చక్షులూనె

నను మ నెమ్మది నద్భుతం♦బడర నఖిల, జనములు నుతింప నరుదెంచె♦సమ్మదంబు
నూని సుకలానిరస్తోడు♦జానిసుగుణ, మణినికరఖని శాండిల్య♦మౌని యపుడు.

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 1 ప 124.

మనవాళ మహాముని

సీ. కనకాంచలోల్లస♦త్కాషాయవస్త్రము, ల్పరిధానసంవ్యాన♦సరళినొంద
రత్నకుండలకాంతి♦రమ్యకపోలుఁడై, మణికిరీటాంచిత♦మస్తకుఁడయి
తారహారములుర♦స్థ్సలిఁ గ్రాలుచుండఁగా, మణిసూత్రసన్నద్ధ♦మధ్యుఁడగుచుఁ
బద్మాక్షమాలికా♦సద్మహస్తుండయి, పద్మాక్షకలితవ♦త్పద్ముఁడగుచు
గీ. సామహామనవాళమ♦హామునిమణి, కనులఁ గరుణారసంబెల్లఁ♦గరమునొల్క
రామరాయమహారాజ♦రాజమణికి, స్వప్నమున నంతలోన సా♦క్షాత్కరించె. 389

వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. య. ల. పే 19.

మార్కండేయులు

సీ. తనయశంబునకు నా♦♦ధారమై విలసిల్లు, ధవళయజ్ఞోపవీ♦తములతీరు
తనతపోధన్యత్వ♦మునకు సార్థక మయ్యె, రవిబింబరుచిశరీ♦రప్రభాళి
తనమృత్యుగర్వని♦ర్దళనప్రభావంబు, గనిపట్టు ననిన యు♦గంబులందుఁ
దనసాంగవేదశా♦స్త్రజ్ఞత నెఱిఁగించు, వితతవిద్యార్థివా♦గ్విభవములను
గీ. అంగమున భూతిపూర్ణరు♦ద్రాక్షదామములు శివధ్యానమాత్మలో♦ నిలిపి నివుఁ
గప్పుకొని దనరారెడు♦నిప్పు పోలె, నంత వచ్చె మృకండుని♦నందనుండు. 390

నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 1.

నారదుఁడు

శా. త్రైలోక్యాతిథియై విశృంఖలవిచి♦త్రప్రౌఢి నెల్లప్పుడుం
గేళిం గ్రుమ్మరు యోగసిద్ధుఁ డఖిల♦క్షేమంకరప్రజ్ఞుఁడున్
మాలన్మూర్తివికాసనిర్జితశర♦న్మేఘుం డమోఘార్థవా
గ్జాలుం డబ్జజసూతియైన ముని దే♦వర్షిన్ వచ్చె నచ్చోటికిన్. 391
సీ. మందారతరుపుష్ప♦మంజరీమండిత, మస్తకుఁడై యొప్పు♦మహితవీణ
పచరించి త్రిస్థాన♦బంధురశ్రుతిభేద,ములతోడ షడ్జంబు♦మొదలుగాఁగ

సప్తస్వరంబులు ♦ సారణావధినభి,వ్యక్తరై మూర్ఛ ♦ లతిశయిల్ల
వాయించి మధురది ♦ వ్యధ్వని మెఱయఁ జి,త్రప్రబంధోజ్జ్వల ♦ తానరచనఁ
గీ. బూర్వభువనరక్షణములా ♦ భోగములుగ, నద్భుతావతారంబు లిం ♦ పారఁ బాడి ౩౫
యఖిలలోకశరణ్యు దే ♦ నాదిదేవు, విష్ణు నలరించె సభ్యులు ♦ వేడ్కఁ బొగడ.

హరివంశము, ఆ ౯.

సీ. మహనీయకాంచన ♦ మౌంజీసమేతమై, జిగిఁ జెల్వమగుమృగా ♦ జినముతోడఁ
బరిలిప్తపాండుర ♦ భసితరజోధూళి,తములైన బ్రహ్మసూ ♦ త్రములు వెలయఁ
గరనఖచంద్రికా ♦ కలితమై నిర్మల,స్ఫటికాక్షమాలిక ♦ ప్రజ్వరిల్లఁ
బుణ్యతీర్థోదక ♦ పూర్ణమై దీప్తిమం,డలిఁ బొల్చు మణికమం ♦ డలువు వెలుఁగఁ
ఆ. బల్లజడలసొంపు ♦ బాలార్కరుచి పెంపుఁ, గడవ రామచంద్రు ♦ కడకు వచ్చె
రమ్యకాంతిజితశ ♦ రన్నీరదుండు వీ,ణావిశారదుండు ♦ నారదుండు. ౩౬

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. ప 607.

సీ. ప్రబలమైనజటాభ ♦ రంబుపైఁ జుట్టిన, కాషాయవస్త్రప్ర ♦ కాశదనర
వక్షస్స్థలమున శ్రీ ♦ వందనచ్ఛవజాక్షు, మాలికాదీప్తిసా ♦ మగ్రినిగుడఁ
గటిమండలమునసం ♦ గతమైన కృష్ణాజి,నోత్తరీయకము చె ♦ న్నలరుచుండ
నంసస్థలమున నా ♦ రాయణసంకీర్తనము మ్రోయుమహతీగా ♦ నము దలిర్ప
గీ. దండము సకలతీర్థక ♦ మండలువును, లాలితస్ఫూర్తిఁ దగుజప ♦ మాలికయును
హస్తమున మిఱుఁగాఁగల ♦ హప్రియుండు, వచ్చె నారదమునిసమ ♦ వర్తికడకు. ౩౭

రుక్మాంగదచరిత్రము. ఆ 1 ప 156.

సీ. అంతరాంతరముల ♦ నాకాశచరకోటి, మోడ్పుఁజేతులు మస్త ♦ ముల ఘటింపఁ
దనుకాంతి చంద్రికా ♦ ధవళమయ్యును బేర్మి, నాదిత్యదీప్తుల ♦ నతకరింపఁ
జదలేఱు వీచిహ ♦ స్తముల నిర్మలవారి, నంఘ్రులకర్ఘ్యపా ♦ ద్యంబు లొసఁగ
బావమానవహో ♦ ద్వనిల ఘట్టనముల, శతతంత్రిమూర్ఛనా ♦ స్వరము లీన
గీ. గహన సంసార ఘోర సా ♦ గరము దాఁటి,పరమయోగీశ్వరుఁడు మోక్ష ♦ పదము వో
బహుళతరమైన యాకాశ ♦ పథము దాఁటి, నాకభువనంబు సొత్తెంచె ♦ నారదుండు

శృంగారనైషధము, ఆ 3 పద్య 6.

సీ. శారదచంద్రికా ♦ సారంగరుచితోడ, జడముడి కెంపుచేఁ ♦ జఱచి నవ్వ
శరదంబు హస్తశ ♦ సౌదామనీలతా, శోభఁ గాంచనకటి ♦ సూత్ర మలర

లలితపూర్ణేందుమం♦డలకలంకముగతి, మృదుమృగాజినరుచి ♦ మించుఁ జూపఁ
గల్పశాఖాగ్రసం♦గతపుష్పగుచ్ఛంబు, లీలఁ గేలను నక్ష♦మాల యమర
భూరిపుణ్యనవీతోయ ♦ పూరణమునఁ, దగు కమండలు వొక్క హ♦స్తమునఁ దనర
వెల్లజన్నిదము లుత్తరో♦ఖిల్ల వచ్చె, నారదుండు వివేకవి♦శారదుండు. 398

భాగవతము, స్కం. 10 ప 654.

సీ. స్వర్గాపవర్గముల్ ♦ సవదరించిన బిడ్డ, దను గాఁగ మహతియం♦సమునఁ దనర
నమితతపోనిధా♦నముఁ గాను భుజగస్వా, మ్యసంఘునా యోగప♦ట్టిక యొసంగఁ
దను కాంతి వెదఁదహ♦స్తమున వ్రాలిన నిశా, నేతనా స్ఫటికకుం♦డిక చెలంగఁ
గంజవిభ్రాంతిఁ జెం♦గట డాయు తేంట్లు నా, వలకేల నలినాక్ష♦మాలయు నమర
గీ. నారదుఁడు గానఁ జెనఁగొన్న ♦ నవ్యచంచ, లాలతలకైవడి జటాక♦లాప మెసఁగ
నవుడు దివినుండి యుట్టిప♦డ్డట్లు వచ్చె, దివిజసంయమి హరిసభా ♦ భవనమునకు.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 ప 114.

సీ. వాతపోతకసమా♦ధూతపింగళజటా, ఝూటసౌదామనీ♦సముదయంబు
రమణీయతరరమా♦రమణీమణీరమ, ణానుభవాశ్రుప♦యఃకణములు
గతిఘణద్వల్లకీ♦కాండసంఘటితాభి, రాము కోమలకృష్ణ♦నామగర్జ
భండనాఖండిత ♦ తాండవోచితచామ, రాంకమిళద్బలా♦కావళియును
గీ. మెండుకొని మింట దుగ్ధాబ్ధి♦దండమండి, నీరదము వోలెఁ జనుదెంచె ♦ నారదుండు
బహుళితనుకాంతినిర్జిత♦పారదుండు, సకలవేదాంతవిద్యావి♦శారదుండు 340

చమత్కారమంజరి, ఆ 3 ప 4.

సీ. హంసపీఠికయందు ♦ నమవొందువల్లకీ, తంత్రులు వల్లికా♦తతులు గాఁగ
సుందరముఖపద్మ♦మందస్మితచ్ఛవి, సొంపారు పువ్వుల ♦ గుంపు గాఁగ
రాజిల్లు తులసీప♦యోజాక్షమాలికల్, ఫలశలాటులతోడి ♦ గెలలు గాఁగ
హరినామసంకీర్త♦నాలాపనినదంబు, శుకశారికాపిక♦స్ఫూర్తి గాఁగ
గీ. భసితలిప్తాంగరుచిసిత♦ప్రభలు నిగుడ, గహ్వరీభాగవిహరణ♦గతివిలాస
జంగమాకారకల్పభూ♦జంబుభాతి, నాకమున నుండి వచ్చెసె ♦ నారదుండు. 341

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 4 ప 7.

సీ. సొగసుగాఁ దనరు ప♦న్నగశాయిగీతంబు, నగశాయిగీతంబు ♦ నగడుపఱుపఁ
గరవిపంచీతంత్రి♦కలరవోల్లాసంబు, కలరవోల్లాసంబు ♦ గారవింప

బహుగుణ నెమ్మియిఁ గ్రొమ్ముత్తె ♦ బసుమంపురుచికదంబ, బసుమంపురుచికదంబ ♦ బములఁ బెనఁగఁ
బదపదంబున నొప్పు ♦ మృదుపరాగమ్ములు, మృదుపరాగమ్ముల ♦ మెలఁగి వెలుఁగ
గీ. ఫాలమున నూర్ధ్వపుండ్రంబు ♦ పరిఢవిల్లఁ, జిత్తము మురారిచింతనా ♦ యత్తము గను
నిల్వ గాంధర్వసర్వస్వ ♦ నిధి కళావిశారదుం డచ్చటికి వచ్చె ♦ నారదుండు. 342

అచలాత్మజాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. నును వెండిరేకుపైఁ ♦ దనరారు తగటునా, నొసలఁ ద్రిపుండ్రంబు ♦ మిసిమి దీఁగఁ
జంద్రబింబస్థలిఁ ♦ జనముకై వడి నురస్స్థలిఁ బద్మబీజంబు ♦ సరులు వెలుఁగ
వజ్రసౌధము మీఁది ♦ స్వర్ణకుంభ మనంగ, దలఁ గెంపుజడచుట్టు ♦ చెలువునింప
హారకంఠగతహాలా ♦ హాలకాంతిరీతి నంసంబులఁ గృష్ణాజి ♦ నంబు మెఱయ
గీ. సరససరిగమపదనిస ♦ స్వరనికరము, కరముఁ గరమున వీణ పల్కంగ వచ్చె
నుగ్రసేనజన్యాలోక ♦ నోరుమైత్రి, గొమరుగాంచె నారదుఁడను ♦ నమరమౌని. 343

రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 2.

చ. అతులనవాంబుదచ్ఛవిమృ ♦ గాజినబద్ధవలగ్నుఁడై సము
ద్యతకపిశోరుమౌంజియుతుఁ ♦ డై శశితోఁ దులఁదూఁగు మేనితో
వితతసువర్ణసూత్రపరి ♦ వీతవినీలవిశాలచేలుఁడై
చతురత నొప్పు సిరిక్రియ ♦ సంయమి గన్గొన నయ్యె నయ్యెడన్. 344

శిశుపాలవధ, ఆ 1 ప 66.

సీ. కెంపుపెంపు వహించి ♦ సొంపారు జడలు బంధురహైరికాదిధా ♦ తువులు గాఁగ
మహితాంగుళీధూత ♦ మహతీరుతులు మాను, తధ్మాతకీచక ♦ ధ్వనులు గాఁగ
మందహాసాంకూర ♦ మంజులాచ్ఛచ్ఛాయ, లభ్రగంగాప్రవా ♦ హములు గాఁగఁ
గటిభాగవేష్టిత ♦ ఘనమృగాజినరుచుల్, బహువర్ణవిపినసం ♦ పదలు గాఁగ
గీ. నగనిఁ జరియింపవచ్చె శీ ♦ తాద్రి యనఁగ, నిజకళాజితశారద ♦ నీరదుండు
సరసవాచావశీకృత ♦ శారదుండు, నారదుఁడు చనుదెంచె వి ♦ శారదుండు. 345

నృసింహవిలాసము, ఆ 3.

సరస్వతి

*ఉ. శారద నీరదేందుఘన ♦ సారపటీరమరాళమల్లికా
హారతుషారఫేనరజ ♦ తాచలకాశఫణీశకుందమం
దారసుధాపయోధిసిత ♦ తామరసామరవాహినీశుభా
కారత నొప్పు నిన్ను మదిఁ ♦ గానఁగ నెన్నఁడు గల్గు భారతీ. 346

*ఉ. అంబ నవాంబుజోజ్జ్వలక♦రాంబుజశారదచంద్రచంద్రికా
డంబరచారుమూర్తి ప్రక♦టస్ఫుటభూషణరత్నదీపికా
చుంబితదిగ్విభాగశ్రుతి♦సూక్తివివిక్తనిజప్రభావభా
వాంబరవీథివిశ్రుతవి♦హారిణి నన్ గృపఁజూడు భారతీ. 347

భాగవతము, స్కం. 1 ప 8, 9.

ఆ. మౌక్తికాక్షసూత్ర♦మాణిక్యవల్లకీ,కలితపాణిఁ బద్మ♦గర్భురాణి
వాక్యరాజకీర♦వరనీలవేణికా, కలితయైన వాణి ♦ గారవించి. 348

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, భైర. ఆ 5 ప 1250.

సీ. వివిధబుధవ్యాజుపాది ♦ వేదహాసంబుచే, నలువమునుండు నే♦యలరుఁబోఁడి
యనవద్యతర్క నే♦త్రాంతాదిమూర్తిచేఁ, గనుపట్టు నేదళ♦త్కంజనేత్రి
లాలితనాటకా♦లంకారశబ్దశా,స్త్రాకృతిఁ గాంచు నే♦యబ్జవదన
సంగీతభరతశా♦స్త్రవిశేషరీతిచే, భాసిల్లుచుండు నే♦పల్లవోష్ఠి
గీ. యట్టిభారతి మృదులద♦యావలోక,నయసుధామయవర్షదా♦నంబుచేత
మామకోదారకావ్యని♦ర్మాణవేళ, సరసచాతుర్యమహిమ యొ♦సంగుఁగాత. 349

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 1 ప 3.

చ. బలుతెలిపుల్గువాహనము ♦ బంగరువీణెయు మిన్కుటందెలున్
జిలుకతుటారిబోఁటియును ♦ జిందపువన్నియమేనుబొత్తముం
జెలువపునల్లదమ్మివిరి ♦ సింగపుగద్దియుఁగల్గి యొప్పున
ప్పలుకులచాన జానలరు ♦ పల్కులొసంగెడుఁగాత నిచ్చలున్. 350

లక్ష్మి

మ. హరికిం బట్టఁపుదేవి పున్నెములప్రో♦వర్థంపుఁబెన్నిక్క చం
దురుతోఁబుట్టువు భారతీగిరిసుతల్ ♦ దోనాడుపూఁబోఁడి దా
మరలం దుండెడుముద్దరాలు జగముల్ ♦ మన్నించునిల్లాలు భా
సురతన్ లేములు వాపుతల్లి సిరి యి♦చ్చున్ నిత్యకళ్యాణముల్. 351

భాగవతము, స్కం. 1 ప 11.

---

*. ఈరెండుపద్యములు వ్రాతప్రతులందుఁ గానంబడవు. ప్రక్షిప్తములుగాఁ దోఁచెడిని. 2 వ పద్యము భారతమునందలి యారణ్యపర్వములోని చతుర్థాశ్వాసంబున నత్రిగౌతమసంవాదఘట్టము తుదినున్నది.

వర్ణనరత్నాకరము

సీ. తామరకనువోయి ♦ సామిపట్టపురాణి, క్రొన్ననవిలుకానిఁ ♦ గన్నతల్లి
ముజ్జగమ్ములవారి ♦ మొదలియేలికసాని, వాడెంపుఁజక్కఁద♦నాలకుప్ప
మ్రొక్కికొల్చెడువారి ♦ మున్గొంగురత్నంబు, నెత్తమ్మిమేడల ♦ నిలుపునగువ
తొలుతలేములుబాయఁ♦ద్రోలెడు జవరాలు, కలుములొసంగెడు ♦ నలువబోఁడి
గీ. గట్టుకొరపట్టితోఁ బాడు ♦ కలువకంటి, పలుకుటింతిపనుల్ గొని ♦ వెలయుఁగరిత
యిట్టిసిరిముద్దియను ముద్దు♦పట్టిఁగాఁగఁ, గనుటకంటెను భాగ్యంబు ♦ గలదె చూడ

సీ. సిరి దరిద్రునిఁబట్టి ♦ శ్రీమంతుగాఁ జేయు, సిరి రోగి నారోగ్య ♦ సిద్ధుఁ జేయు
సిరి లోభి నతిదాన♦శీలునిగాఁ జేయు, సిరి దుష్టచిత్తు వి♦శిష్టుఁ జేయు
సిరి కురూపుని మనో♦హరమూర్తిగాఁ జేయు, సిరి దుర్బలునిబల ♦ స్థితునిఁ జేయు
సిరి మూఢు నతిశేము♦షీసమన్వితుఁ జేయు, సిరి పాతకుని పుణ్య♦పరునిఁ జేయు
గీ. సిరి నిరాయుష్యుఁ జిరకాల ♦ జీవిఁ జేయు, సిరి మహాక్రోధిఁ గారుణ్య♦సిద్ధుఁ జేయు
సిరి గలుగువారి కిష్టార్థ♦సిద్ధిగాన, సిరి పొలంతుక నాపాలఁ ♦ జెలఁగవలయు. 353

క. సిరి యౌవనియింట నుండును, హరియును దాఁ బాయకుండు ♦ నాతనియింటన్
సిరియును హరియును గలిగిన, పురుషుం డిహపరసుఖములఁ ♦ బొందుట యరుదే.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 2.

చ. అలసలవిల్తుతల్లి చర♦ణాశ్రితపోషణకల్పవల్లి ని
ర్మలగుణరత్నరత్నముల♦రాసులు గల్లి నిజార్చనాకుతూ
హలితసుకీమతల్లి కడు ♦ నక్కటికంబుల పాలవెల్లి వే
డ్కలఁదగుతల్లి తల్లి మద♦గారమునందు వసించుఁ గావుతన్. 355

రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1 పే 1.

సీ. మకరందచరదళీ ♦ నికరఝుంకారమై, యలరారు నాకమ♦లాకరమున
నాజవంజవసాగ♦రాంతర్నిమగ్నచిం,తాన్వితజనముల ♦ నరసికరుణ
నుద్ధరింపఁదలంచి ♦ శుద్ధజాంబూనద, పద్మరాజమ్మున ♦ ఫాల్గునమున
నుత్తరర్క్షమ్మున ♦ నొప్పైనపౌర్ణమిఁ,శుక్రవారమ్మున ♦ శక్రముఖులు
గీ. వినుతిసేయంగ లోకైక ♦ వినుతయైన, సుందరాంగి మహాలక్ష్మి♦శుభము లొసఁగ
కలితశతమకల్పవల్లి లో♦కములతల్లి, యవతరించెను పాల్గుబా♦హువులతోడ. 356

భార్గవపురాణము, ఆ 4 పే 105.

పార్వతి

ఉ. అమ్మలఁగన్నయమ్మ ముగు♦రమ్మలమూలపుటమ్మ చాలఁ బె
ద్దమ్మ సురారులమ్మకడు♦పాఱడిపుచ్చినయమ్మ దన్నులో
నమ్మినవేల్పుటమ్మలమ♦నమ్ముల నుండెడియమ్మ దుర్గ మా
యమ్మ కృపాబ్ధి యిచ్చుత మ♦హత్త్వకవిత్వపటుత్వసంపదన్. 357

భాగవతము, స్కం. 1 ప 10.

సీ. మగనికి సగ మిచ్చి ♦ సగముఁ దాఁ గొనియె నాఁ, దుఱుమున జాబిల్లి♦తునక జెలఁగ
నంచితభాగ్యావ♦ణాంశపుంజంబు నాఁ, గరుణారసంబు క♦న్నవలఁ దొలఁగ
సొంగమై నవ్వట్టు ♦ శాంతరసంబు నాఁ, బూసిన గందంపుఁ ♦ బూఁతఁ దసర
బుసికిఁ గోర్కు లొసంగ ♦ నిది వేళ యనురీతి, రతనంపుటందియల్ ♦ రవళిఁ జూపఁ
గీ. దనదు సౌందర్య మిల దృష్టి♦దాఁకకుండ, దండిమై నెత్తు సొన్నంపుఁ♦గుండ లనఁగ
ముత్తెసరిమిన్న చన్గవ♦మురువుఁ జూప, నమ్మహాదేవి యటకిఁ బ్ర♦త్యక్షమయ్యె 358

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 139.

సీ. రాకేందుబింబవి♦భ్రాజితాస్యముతోడ, ధవళాంబుజాతనే♦త్రములతోడఁ
గటిభాగశోభిత♦కనకాంబరముతోడ, డమరుత్రిశూలఖ♦డ్గములతోడఁ
గళవిలాజన్మణి♦గ్రైవేయములతోడఁ, జంద్రావతంసమ♦స్తకముతోడ
సౌదామినీపుంజ ♦ సన్నిభప్రభతోడ, మహితలావణ్యవి♦గ్రహముతోడ
గీ. హీరమంజీరకటకకే♦యూరముఖ్య, భూరిభూషణరాజివి♦స్ఫూర్తి లొలయ
నిర్భరకృపాప్తితోడ వి♦దర్భపతికి, నంబికాదేవి యపుడు ప్ర♦త్యక్షమయ్యె. 359

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 3 పే 89.

జ్యేష్ఠాదేవి

చ. తరమి సురాసురుల్ కడలిఁ♦ద్రచ్చఁగఁద్రచ్చఁగ రక్తమాలికాం
బరములు దాల్చి నల్లనగు♦మై యొసఁగన్ జనియించి జ్యేష్ఠనా
గరిత నిలింపవల్లభులఁ ♦ గన్గొని నవ్వుచుఁ దా వసించున
య్యిరవులు చేయుకృత్యములు ♦ నేర్పడఁ జెప్పఁ దటంచుఁ బల్కినన్. 360

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 పే 49.

సీ. అతుల నిబ్బరముగ ♦ నడుగు నయ్యెలనాగఁ, గనుఁగొని విబుధు లి♦ట్లనిరి తెలియఁ
బనుపాన్నతంబులు ♦ పలుకుచుండెడువాండ్రు, నిచ్చెద మన్నర్థ ♦ మీనివాండ్రు
కాదంబరీపాన ♦ గరిమఁగల్గినవాండ్రు, వాదులాడి మెలంగు ♦ జూదగాండ్రు
చరణముల్ గడుగక ♦ జపము జేసెడువాండ్రు, సంజలందునునిద్ర♦సలుపువాండ్రు
గీ. కామలోభాదిగుణములు ♦ గలుగువాండ్రు, చెలఁగిదోసంబులే ప్రొద్దు♦ సేయువాండ్రు
చెడి కులాచారధర్మము♦ల్విడుచువాండ్రు, నీవు నమ్మినబంటులో ♦ నీరజాక్షి. 361

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 ప 49.

మోహిని

సీ. పాలిండ్లపైమన్న♦పయ్యెద జాఱించు, జాఱించి మెల్లన ♦ చక్కనొత్తుఁ
దళుక్కుదళుక్కనుగండ♦ఫలకంబులోలయించు, నోలయించి కెంగేల ♦ నుజ్జగించుఁ
గడు మెఱుంగులువాఱు♦కడకన్ను లల్లార్చు, నల్లార్చి ఱెప్పల ♦ నండగొలుపు
నవరనిదరహాస ♦ చంద్రికఁ జిలికించుఁ, జిలికించి కెమ్మోవిఁ ♦ జిక్కఁబఱచు
గీ. దళితధమ్మిల్లకుసుమగం♦ధమ్ము సెఱపుఁ, గంకణాదిభూషణంకృతుల్ ♦ గడలుకొలుపు
నొడలికాంతులు పట్టులే♦కులుకఁ బాఱు, సన్నవలిదంపుఁబయ్యెద ♦ సోకళింప.

భాగవతము, స్కం. 8 ప 301.

సీ. నిగిడెడు మెఱుచాయ ♦ గగనభాగముడాయఁ, గాగరు తేఁటులుకొప్పు♦పూలమ్రోయఁ
గులుకుగుబ్బలజాడ♦కులుకుకా నసియాడ, బంగారుపైఁటచె♦ఱంగు జాఱ
నొయ్యారి యాటాగ ♦ యుయ్యాలలోఁ నూఁగఁ, దమిరేచి బాలేందు♦ధరుఁడుచూడ
పోయినప్రాణ మ♦ప్పుడు తోనచనుడెంచి, యొడలున గాంచిన♦ట్లుత్సహించి
గీ. కలికి నాకార మజ్జ యా♦కలువకంటి, పలుకు ముందర నేఁ గంటిఁ♦బచ్చవింటి
బోయ కదనండ్లు విడ నుంటి ♦ పూవుపాదల, నొంటిగానేలుకోనని లఁ♦గంటె మంటి.

విష్ణుమాయావిలాసము, ఆ 3 ప 60.

సీ. ధారుణీస్థలిఁ దోడు♦మాసుమూలముఁ గాంచ, నింత సిగ్గేల మో♦మెత్తు మనుచుఁ
బయ్యెదఁ దొలఁగ గు♦బ్బలు చూడఁ బల్లంటఁ, గామ్మోవినొక్కఁజం♦కించుకొనుచు
భుజమాల మీక్షింపఁ ♦ బొదలుసిగ్గున నీవు, వడ్డించ నని కేలు♦వంచికొనుచుఁ
గను ఱెప్ప లెత్తి గ♦న్గొని మెచ్చితలయూఁచి, యమృతపానముసాలు♦నాయటంచు
గీ. దివ్యనరసంపుమాటలఁ ♦ దేనె లొలికి, యమృతరసము కదంబింప♦నమరపతికి
మొదట వడ్డించి వడ్డించుఁ ♦ ద్రిదశతతికి, మోహినీకాంత జగదేక♦మోహనముగ

చ. మఱఁది యటంచు బావ యని♦మామ యటంచును నల్లుఁ డంచునం
దఱకును నన్ని వావు లిడి♦తచ్చనలన్ మటుమాయసుద్దులన్
మఱిపెములన్ విలాసముల♦ మోహము లెంచి నిశాటచిత్తముల్
గఱఁచె లతాంగి యంగనలు♦గారె మనోధనపశ్యతోహరల్. 365

గీ. సుదతి వడ్డించునపుడు ప♦య్యెదయొకింత,తొలఁగగుబ్బలు నూచుచ♦బ్బలియుఁబల్క-
రింప లేఁడయ్యెఁ దాఁ బల్క♦రింపఁదెలిసి, యట్టిపయ్యెదఁ గప్పనో♦యనుభయమున

దశావతారచరిత్ర, ఆ 2.

సీ. వలుదగుబ్బలు సూపి ♦ వలపించుఁ గొందఱిఁ, జేసన్నఁ గొందఱి♦నాస గొల్పుఁ
జెక్కుల తళుకులఁ ♦ జొక్కించుఁ గొందఱి, కనుగిల్పి కొందఱిఁ♦గాకు సేయు
వాతెఱజిగి చూపి ♦ వాకట్టుఁ గొందఱి, మాటలఁ గొందఱి ♦ మరులు గొల్పు
జింకచూపులచేతఁ ♦ జిక్కించుఁ గొందఱిఁ, జేష్టలఁ గొందఱిఁ ♦ జిక్క వఱచుఁ
గీ. గలికినగవునఁ గొందఱి ♦ వలలఁ బెట్టు, కతకాంతులఁ గొందఱిఁ ♦ గరఁగఁజేయు
సురల కమృతంబు వడ్డించు♦పోఁ గడంగి, యసురపంక్తుల వంచించు♦నవసరమున.
సీ. తాతరో నీవింత ♦ తత్తరపడకుమీ, పడిమాఱెదను వేగ♦కడఁకతోడ
మనుమడరో నిన్నుఁ ♦ దినుమని యిదె పిస్తాపాటు వెట్టెద నుల్క♦పాటుపడకు
బావరో వేగిర♦పడకుమీ లెస్సఁగా, వడ్డింతు నిదిగో నీ♦తెడ్డుకొలఁది
మఱఁదిరో తాళుమీ ♦ మాననీయంబుగా, గట్టిగాఁ జేకొద్దిఁ♦బెట్టుదాన
గీ. ననుచు వావులు కల్పించి♦యా మురారి, జాణతనములతో భవి♦ష్యత్కృతములు
పలుకుచును రక్కసులనొడఁ♦బఱచి యమృత,రసము వడ్డించె దేవతా♦విసరములకు

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

అప్సరసలు

సీ. విధివత్సమాపిత♦వివిధయజ్ఞఫలంబు, లుంకువలైన యే♦కాంకముఖులు
పటుసంగరాంగణ♦ప్రాణదానంబులు, రోవెలలైన మె♦ఱుంగుఁబోండ్లు
నిరుపమతమతపః ♦ పరమపుణ్యంబులు, కట్నమైన శృం♦గారవతులు
కల్పోక్తతీవ్రవై♦కవ్రతాచరణముల్, మూల్యంబులైన యం♦బుజవదనలు
గీ. పట్టుఁగొమ్మలు రమణీయభావములకు, జన్మభూములు తారుణ్య♦సంపదలకుఁ
బ్రాప్యదేశంబు లతులాభి♦లాష్యములకు, వచ్చి రచ్చర లనిమిష♦స్వామికడకు.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 6 ప 45.

సీ. పలుకువాల్మగలయాఁ♦కలిఁ దీర్చు చలుప యే, మగువలఁ గనిపించు♦మంత్రసాని
తెలినిండుపండువె♦న్నెలసోన లేచాన, ఉదయించుటకు ముందు ♦ యుష్మనీరు
పుత్తడిపాలదిండి♦నెత్తు రేనవలాలఁ, గన్న బాలెంతకుఁ ♦ గాపుబొట్టు
చుట్టంబుదొరపట్టి ♦ పట్టంపురాణి యే, మానినీమణులకు ♦ మాఱుదల్లి
గీ. పేరుగలయట్టి జన్మంపుఁ♦బైరుబాఁప, వెట్టిజవరాండ్ర కిరుగోరు ♦ వెట్టుకాఁపు
లట్టి యచ్చరజాతిలో ♦ మొట్టమొదలి, పేరుఁగలదాన మేనక ♦ పేరుదాన. 370

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 101.

సీ. రంభ ఘృతాచి యూ♦ర్వశి మణిప్రభ చిత్ర, రేఖ మేనక శశి♦రేఖ హారిణి
హేమ స్వయంప్రభ♦హితమోహ మోహిని, పుంజకస్థల రత్న♦పుంజ సరస
ధాన్యమాలిని తిలో♦త్తమ వరూధిని మంజు, ఘోష సౌగంధిని ♦ కుంద తార
మణిమాలిక సుమంబు♦మంజరి మణిభద్ర, మణిక విద్యున్మాలి ♦ మదమయూర
గీ. దివ్యమూర్తి సువర్ణదే♦దీప్యమాన, రుచిర మకరంద సుమదామ ♦ విచికిలాంగి
యనఁ దనరు నప్సరస్త్రీల♦కన్న మిన్న, చెన్నలరు వారసఖుల హే♦చ్చెన్నఁగలఁడు

హంసవింశతి, ఆ 5 ప 118.

రతీదేవి

సీ. తరితీపుఁజూపు బి♦త్తరిసోగనునుజూఁపు, లలులకు బయలువిం♦దులు ఘటింప
మృదుభుజాయుగళంపు ♦ మిసమిసల్ రాయంచ, తెగలకు రిత్తపం♦డుగ రచింపఁ
గలికితీయనిముద్దు♦పలుకులు చిలుకల, కూరకూరకయ నో♦రూరఁ జేయ
జిగిగుబ్బ చికిలిలే♦నగవు తేటచకోర, ములఁ బట్టి పట్టి బం♦తులకుఁ జొనుప
గీ. నడుగడుగుకెంజిగురుటాకు ♦ కడుపుకాటి, బంటుగములకురవళిసం♦బళములొసఁగ
నిండు మురువున నొకతె కై♦వండఁ బూని, పతికడకు వచ్చినిలిచెనా♦రతివధూటి.

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 53.

రంభ

సీ. మోవిపైఁ గనిపించు♦ములువాఁడిపలునొక్కు, లాగిఁజిన్నికెంపుల♦సొగసుఁజూపఁ
జెక్కులపైజాటి♦చెదరు కుంతలములు, మకరికాపత్రసం♦పదవహింప
జిగిగుబ్బచన్నులఁ ♦ జిటులుగందపుసరుల్, జిలుఁగుఁబయ్యెదలోనఁ ♦ జెంగలింప
నలువొందు నునుమేని ♦ నవనఖాంకురములు, బాలేందురేఖల ♦ పస హసింపఁ
గీ. జాఱుఁగొప్పున ముడిచిన ♦ జాజివిరుల, తావి తనతోడియచ్చర♦తలిరుఁబోఁడ్ల
కైశ్యకల్పప్రమానసౌ♦గంధ్య మడఁచ, రంభ చనుదెంచె దేవతా♦రాజసభకు. 373

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 39.

సీ. నునుమొత్తి మొప్పతీవ ♦ పనిపట్టుకనపట్టు, పట్టుచన్కట్టు సం♦భ్రమమునఁ జూపు
నిండుచందురుకావి ♦ నెరికచే రంగారు, కడవన్నెబంగారు ♦ కాసె యొసఁగ
వలిచుట్టి పూదండ ♦ వెలిచుట్టు గననొప్ప, కప్పుచిప్పిలుసాము♦ కొప్పు దనర
ఝుళిఝుళంఝుళినాద♦ హాళిహాళితంబైన, బిరుదువజ్రపుజల్లి♦ వెండె మసర
గీ. మాటికిని మ్రోలజయడిండి♦మంబు మెఱయ, రయము భయమును నమమును బ్రియమునఁ దగ
నమరవల్లభుకొలువున♦ కరుగుడెంచె, రంభ సన్నుతనాట్యసం♦రంభ యగుచు. 374

వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

సీ. మగరాలబిళ్లల ♦ నిగనిగందగినట్టి, వాలుకీల్జడ మొల♦ నూలుఁ జొనిపి
రైకపావడనిగ్గు♦ ఘోకుండఁ గలచుట్టు, కండెకోరావింత♦ గాను దాల్చి
నిదిరించుచురులేప♦ రొదసేయుగతిఁ గాళ్ళ, గలగలమనఁగ గ♦జ్జెలను గట్టి
కేరాజుపోల్కఁ గ♦ త్రించుసంచపుఱెక్క, బొట్టును నొసలికిఁ ♦ బొందుపఱిచి
గీ. యోరచూపులఁ జిఱునవ్వు♦ లొలుకుఁబొట్లు, తప్పుమ్రొక్కులుమైమఱఁ♦ గప్పువగలు
తెచ్చుకోల్గొంకులును మోర♦ త్రిప్పడమ్ము, లలరఁ గేళిక కరుదెంచె♦ నల్లరంభ 375

పార్వతీపరిణయము, ఆ 5.

ఊర్వశి

సీ. పదునాల్గుజాతుల♦ త్రిదశాంగనలయందుఁ, బేరువెంపును గల♦ నీరజాక్షి
నీరజనాభుని ♦ యూరుకాండంబున, నుద్భవంబందిన ♦ యుజ్జ్వలాంగి
యంభోనిధానంబు ♦ నాపోశనముఁ గొన్న, కలశసంభవుఁ గన్న♦ కంబుకంఠి
వసుధయందుఁ బురూరవ♦ శ్చక్రవర్తికిఁ, బ్రాణవల్లభయైన ♦ పద్మనయన
గీ. కట్టితోడిపూసిక్కై సేసి ♦ కౌతుకమునఁ, గొస దిగఁగ నీలిపుట్టంబు♦ మునుఁగు వెట్టి
గాజు తెరఁద్రోసి చప్పుడు ♦ గాకయుండ, వచ్చె నూర్వశి యర్జునా♦వాసమునకు.

హరవిలాసము, ఆ 7 ప 119.

సీ. రంభకునాట్యసం♦రంభంబు దిటవని, కాని గర్వంబు శ♦క్యంబు గాదు
మంజుఘోషకులాస్య♦ మహిమపాఠము గాని, తాళమానముసరుఁ♦ దాళ దెపుడు
చిత్రరేఖయది వి♦చిత్రనృత్యము గాని, ప్రౌఢినుద్దండించు ♦ భరతరీతి
మేనకనటనము ♦ మెఱుపుజూపెడుఁగాని, యభినయంబునకు గో♦రంత జంకు
గీ. నర్తనము మించు గర్వమిం♦తయును లేదు, తాళమున కొచ్చ భరతంబు♦ గారవించు
నభినయంబు ఘనం బెంచఁ♦ ద్రిభువనముల, నూర్వశీకాంతకును సాటి♦ యువిద గలదె.

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 6 పద్య 130.

సీ. చరణమంజీరపుం♦జరవప్రమాణంబు, భద్రేభగతివిలం♦బనము దెలుప
కనరానినడుమునఁ♦ గనిపించుజవజవల్, కుచకుంభభారంబు ♦ గుట్టు దెలుప
సవికారవచనవీ♦క్షాదివిలాసంబు, లుత్తమనాయికా ♦ వృత్తిఁ దెలుప
పణుజగంధభ్రాంతిఁ ♦ దనువు వెన్కాడు తేఁటు, లోఁగిఁ బద్మినీజాతి♦యగుట దెలుపఁ
గీ. బరువనికరంబు మీఁదను ♦ బుష్పశరుఁడు, తెగి ప్రయోగంబు సేయమూ♦ర్తీభవించి
వచ్చు మోహనమంత్రదే♦వత యనంగఁ, జనియె నూర్వశి సురరాజ♦సన్నిధికిని. 378

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

మేనక

సీ. కమనీయసురసభా♦గారమధ్యమునను, దీపించుమాణిక్య♦దీప మనఁగ
రంభాదిదేవతా♦రంభోరువుల కెల్లఁ, జారుచూడావతం♦సం బనంగ
జగములు గెలువంగ ♦ సానఁబట్టించిన, రతిరాజునవఖడ్గ ♦ లతిక యనఁగ
యతులమానసములు♦ద్ధతుల నాకర్షించు, వరవశ్యమంత్రదే♦వత యనంగఁ
గీ. బంతమాడిన హరినైనఁ ♦ బద్మభవునినైన హరునైన మోహార♦సాబ్ధిఁ ద్రోచి
యీఁదులాడింప నోపెడు ♦ నిగురుఁబోఁడి, మేనకాసతిఁ జూచిస♦న్మానమొసఁగి.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 2.

తిలోత్తమ

క. అలకలతావికి నలికుల, కలకలములియంగవీణ ♦ గదలించుచుఁ దాఁ
గలికికనుఁగొనలకొలుకుల, నులుకులు దలకొనఁగ లలిఁ దిలోత్తమ యొప్పెన్. 380

పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 16.

అహల్య

గీ. పుష్పలత సెండినాకులు ♦ పొదివినట్లు, బెనసి కర్కశవల్కలాం♦బరముఁ గట్టి
క్రొత్తగా గర్లుగట్టినఁ ♦ గొమరుమిగులు, నంగభవబాణతుల్య న♦హల్యఁ గనియె.

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 3 ప 11.

సీ. జలమధ్యసందీప్త♦సవితృదీధితిమాడ్కి, నతిదురాధర్షయై ♦ యమరుదాని
భూరినీహారావృత ♦ పూర్ణచంద్రికవోలె, నశ్రుధారామగ్న♦యైనదానిఁ
బ్రథితధూమావృత ♦ పావకశిఖభంగి, నుడుపాంసు కలితయై ♦ యున్నదాని
శ్యామమేఘచ్ఛన్న ♦ చారుతటిల్లత, కైవడి జడచేతఁ ♦ గ్రాలుదాని

గీ. బ్రహ్మనిర్మితశుభమూర్తిఁ ♦ బరఁగుదాని, విపులశాపభరంబున ♦ వ్రేఁగుదాని
నఖిలలోకభూతాదృశ్య♦యైనదాని, సంతికాత్తమాంగల్య స♦హల్యఁ గనిమె. 382
భాస్కరరామాయణము, బాల. ప 515.

విశాలాక్షి

సీ. పసిఁడికమ్మలతోడి ♦ కుసుమపూవన్నియ, నిద్దంపుఁబుట్టంబు ♦ నెఱిఁకట్టి
యందఱినీలములతో ♦ నొడకట్టిగ్రుచ్చిన, రమణీయతారహా♦రము ధరించి
పారిజాతకతరు♦ప్రసవగర్భిణియైన, కబరిపైఁ జెంగల్వ♦కచ్చు నిలిపి
ఫాలభాగంబునఁ ♦ బన్నీటు మెదిచిన, కమ్మకస్తురితిల♦కమ్ము దీర్చి
గీ. వలుఁదచన్నుల జిలుగుఁగం♦చుళికఁ దొడిగి, కటిభరంబున వజ్రాల♦కసురుఁ బాల్చి
యరసి యాఁకొన్నవారికి♦నమృతభిక్షుఁ, గరుణ నిడు శ్రీవిశాలాక్షి ♦ కాశియందు.
కాశీఖండము, ఆ 7 ప 5.

శకుంతల

సీ. సురకన్య కాఁబోలు ♦ సురకన్య యయ్యెనే, తీవిపై నొప్పలా♦డించు టెట్లు
పుత్తడి కాఁబోలుఁ ♦ బుత్తడి యయ్యెనే, హంసగతుల నడ♦యాడు టెట్లు
వనలక్ష్మి కాఁబోలు ♦ వనలక్ష్మి యయ్యెనే, కటివల్కలంబులు ♦ గట్టు టెట్లు
రతిదేవి కాఁబోలు ♦ రతిదేవి యయ్యెనే, వలరాజుఁ బెడఁబాసి ♦ వచ్చు టెట్లు
గీ. కన్నుఁగవయార్చుటను సుర♦కన్య కాదుఁ, నడచియాడెడుఁగానఁ బు♦త్తడియుఁ గాదు
లలిఁ దపశ్చిహ్నమున వన♦లక్ష్మి కాదు, ప్రసవశరముక్తయైనది♦రతియుఁ గాదు. 384
శకుంతలాపరిణయము, ఆ 2.

లీలావతి

సీ. కురులు నున్నఁగ దువ్వి ♦ కొప్పు వెట్టెనె కాని, తోరంపువిరిసరుల్ ♦ దురుమఁబోదు
పాలుపొందఁ గుంకుమ ♦ బొట్టు వెట్టెనె కాని, ముద్దుగాఁ దిలకంబు ♦ దిద్దబోదు
పాటిగా నెమ్మేనఁ ♦ బసుపు పూయునె కాని, యందమౌ కలపము ♦ లందఁబోదు
పతికి సేమమె కోరి ♦ వ్రతము సేయునె కాని, శృంగారవని విహా♦రింపఁబోదు
ఆ. కంటె తాళిబొట్టు ♦ కమ్మలు కడియంబు, లొక్క వన్నెచీర ♦ యొకటి రెండు
వీడియములె కాని ♦ విభవముల్ గలిగియు, వల్లనుండు దైత్య♦వరపురంధ్రి. 385
దశావతారచరిత్ర, ఆ 4.

సత్యభామ

సీ. మాతృసత్యసుతాన మేఘ ♦ మాలికాపగమప్రకాశితహిమధామ ♦ కళ యనంగ
విరహనిశీథినీ ♦ విరమసంప్రాప్తితో, నిర్మలనామోదప♦ద్మిని యనంగ
గోత్రభిదంతావళీ ♦ క్షోభవిభ్రమ పునస్సంజాతనైర్మల్య ♦ సరసి యనంగ
సంతాపనైదాఘ ♦ సమయనిర్గతకోరకితనవమాలతీ ♦ లతిక యనంగ
గీ. గాంతిఁ జెన్నారి వికసిత♦స్వాంతయగుచుఁ, గలఁకయంతయుదిగఁద్రోచి♦ చెలువమెసఁగ
జేతవచ్చిన ప్రియభామ ♦ గారవించి, యున్న యత్తఱి మురవైరి ♦ సన్నిధికిని. 39…

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 ప 15.

చ. గమకపుటోరగొప్పు సిరి♦గందపుబొట్టును ముక్కుఁగమ్మ ము
త్తెము మెడగండమాన్ పసిఁడి ♦ తీవెలచీరయు వీడెమున్ విలా
సము దులకించుకుందనపు ♦ సందిటితాయెతు లొప్ప సత్యసా
నమరెడు ప్రౌఢ వచ్చె నర♦యన్ మొరయింపుచు గిల్కుమట్టియల్. 39…

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 54.

మిత్రవింద

సీ. నీలంబులైన పెన్నెఱులజొంపము నుచిత సువర్ణవర్ణయు♦క్తముగఁ జేసి
కంసారిచేపట్టు ♦ గలిగి ముక్తాఫలంబైన చన్గవఁ జంద్ర♦మలరఁ గూర్చి
యల పుష్యరాగంబు♦లగు పాదనఖముల, వరకర్బురాప్తితో♦వఱల నిల్పి
పద్మరాగంబులౌ♦పాదతలంబులఁ, దగినకళ్యాణప♦త్రములఁ బొదివి
గీ. జంభవిధ్వంసి మణిమయ♦స్తంభజనిత, తిమిరమిషద్విహసితచం♦ద్రికఁ దొలంగ
నప్పు డేతెంచె మిత్రవిం♦దాఖ్యనీల, వేణి లీలానమితశార్ఙ్గ♦పాణి యగుచు. 39…

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 56.

భద్ర

సీ. జాలుకొప్పుననున్న ♦ సంపఁగు విరులలోఁ, గదిసినఖద్యోత♦గణముఁ బోల
నుదుటఁ జన్నులఁ బుటఁ♦బుదుకునీలపుఁదాళి, గిరులపై జలదాళి♦క్రియ నెసంగ
సన్నవల్వెము మేన♦జాలువా యనఁటిలేఁ, జిగురాకుపై మంచు♦వగల మించఁ
గనఁగ భ్రూమధ్యస్థ ♦ కస్తూరికేఖసింగిణి ఘటించినకోల ♦ గేలి సేయఁ

గీ. జేతిచిల్కకు మాటలు ♦ చెప్పుకొనుచు, గల్లుగల్లున నిజపాదు♦కారవములు
కుంజరంబులఁ జప్పట్లు ♦ గొట్టునపుడు, తోడ నేతెంచె భద్రాభిఖ్య♦తోయజాక్షి.

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప ౫౫.

కాళింది

క. చొక్కపునడతోఁ దళుకుం, బుక్కాఘుమఘుమలుతట్టు ♦ పునుఁగుబుగులునల్
దిక్కులు నిండఁగ నెంతయుఁ, జక్కనికాళిందియానెడు ♦ జవ్వని వచ్చెన్. 400

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప ౫౩.

జాంబవతి

మ. చెలువై జాంబవతీవధూటి చనుదెం♦చెన్ వేడ్కతో నప్పు డు
జ్జ్వలమంజీరయుగంబుమంజుతరఘో♦షం బౌటు గోపాలుఁ డ
త్యలఘుప్రీతివహింపనున్న తగభ♦ద్రశ్రీవరం బౌటుచే
నలకౌశేయము చక్రియుత్సుకనిజ♦స్వాంతుండు గాకుండునే. 401

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 57.

సుదంత

ఉ. ముక్కఱముత్తెమున్ మిగుల ♦ మోహపుఁజూక్కనుగూడి వక్త్రమున్
రిక్కలఱేఁడుఁగాంచి సవ♦రించి సనామపుముద్దుఁగుత్తుకన్
జొక్కపుబాహులన్ బసిఁడి ♦ సోఁగులఁ గట్టిసలాలిలీలతో
నక్కన వ్రేలు తాళి చెలు♦వారఁగ వచ్చె సుదంత యంతటన్. 402

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 58.

సీ. సంగీతసాహిత్య ♦ సత్కళాభూతికి, శారద యొక్కంత ♦ సాటివచ్చు
భవ్యసౌందర్యవై♦భవమున నా పురందరురాణి యినుమంత ♦ పురుడు వచ్చు
నవిరతపావన♦త్వవిలాసమునకు నిర్ఝరధుని గోరంత ♦ సవతు వచ్చు
పావకపదభక్తి ♦ తత్పరత్వమునకు, హిమగిరిసుత కొంత ♦ యీడు వచ్చు
గీ. ననుచు జగతీజనంబులు ♦ వినుతిఁ జేయ, సకలసద్గుణసంచయ ♦ సహితయై ర
మాకళాపరిభాసియై ♦ మహితరీతి, నలరుచుండు జనార్దన ♦ యాల సుదంత. 403

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 2 ప 25.

దేవదేవీమధురవాణులు

సీ. వలరాజుశృంగార♦వనములోఁ గ్రొమ్మావి, కందర్పమాయల ♦ మందుఁ గ్రోవి
చిత్తజున్మేఁడువిట♦శ్రేణి కిచ్చినయావి, మదనుసామ్రాజ్యసం♦పదలదీవి

కమలాతనూజరా♦గరసంపునడబావి, జలజాస్త్రుపెక్కుపు♦ సన్నకాపి
పుష్పకేతనువల♦పులయేటినడుదీవి, శంబరారాతియా♦జ్ఞవపురీవి
గీ. దానిసౌందర్యమునకేవి♦ధాతృసృష్టి, సరిసమం బీడు జో డెన్న♦సతులు గలరె
పచ్చవిల్కానితో నల్గి♦వచ్చి రంగ, భూమసతినున్న రతిదేవి ♦ దేవదేవి. 401
గీ. ఆతరుణియక్క జహన్నృత్త♦గీతవాద్య, కళల పెన్నిక్క వలరాజు ♦ కంచుఘక్క
ధరనహా ప్రతిదానిసౌం♦దర్యమునకు, మహితశృంగారరసవేణి ♦ మధురవాణి. 405
సీ. ముఖమజ్జన మొనర్చి ♦ నఖరేఖ రేఖగాఁ, గమ్మకస్తూరినా♦మమ్ముఁ దీర్చి
నునుపుగాఁ దట్టుపు♦న్గున దువ్వి పువ్వుదండలతోడఁ గోరకొ♦ప్పులు ఘటించి
సొమ్ములసొమ్ములౌ ♦ నెమ్మేనులకు వింత, యందంబుగాఁ దావి♦గంద మలఁది
పావడరంగుపై ♦ పైపన్నియలు గుల్క, వలిపెంపుమడుఁగుఁజ♦ల్వలు ధరించి
గీ. కప్పురపుఁదావిచిలుకు బా♦గాలొసంగ, నడపకత్తెలు తెలనాకు ♦ మడుపులొసఁగ
నందియలు మ్రోయ నాస్థాని ♦ కరుగుదెంచి, రింతు లలకంతుపట్టంపు♦దంతులనఁగ

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 1 ప 102, 103, 153.

దేవదేవి దాసరిసానివేషము

సీ. నడిముక్కుమీఁద సం♦న్నపునామంబు, నడుమ మంజిడికావి ♦ నిడుదరేక
యలఁతిపీనులవిచ్చు♦టాకులదుద్దులు, సికవేసిముడిచిన ♦ చిన్నితుఱుముఁ
జనుదోయినిటియఁగ♦ట్టినచుట్టుపయ్యెద, క్రొత్తదోమినవంత ♦ కోరకములు
త్రికముపై నెగఁగట్టు ♦ దిగఁగట్టు దువ్వల్వ, నేలపైఁ జీరాడు ♦ ప్రేలుఁగచ్చ
గీ. కంఠపార్శ్వంబున నరంబు ♦ గానిపించు, తులసితామరపూసల ♦ వలుదసరులు
పూని నిక్కంపుదాసరి ♦ సానివోలె, విప్రనారాయణారామ ♦ వీథిఁ జొచ్చె.

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 54.

లక్ష్మిదాసి

సీ. ఏయింతిమేల్బంతి ♦ స్వీయవిద్యాప్రౌఢి, నచ్చరలనె యోడ్చు♦నట్టి దయ్యె
నెవ్వాతిమిన్న దా♦నెంతేని గలిమిని, గనియును గరువంబుఁ ♦ గాంచ దయ్యె
నేయన్నుగన్నాకు ♦ గేయులౌ శ్రీవైష్ణవులనెకాకన్యులఁ ♦ గలయ దయ్యె
నేపొల్తితలకట్టు ♦ శ్రీపరాశరభట్టు, సద్గురుశుశ్రూష ♦ సాధ్వి యయ్యె
గీ. నద్దిరా సత్యభామ మా♦న్యగుణభామ, యుల్లమునను బరిసన్న న♦యోపపన్న
శ్రీరంగమురక్త నృ♦సింహభక్త, లక్ష్మిదాసియనంబడు ♦ లలిత వినుము. 408

సీ. ఆటపాటలచేత ♦ నభినయంబులచేత, నార్జించెఁ బ్రభుసభ♦లందు ధనము
సద్భక్తి సత్పాత్ర♦జనులకే యెల్లప్డు, స్వాపతేయం బిచ్చి ♦ పడసె నసము
విష్ణురూపులటంచు ♦ వైష్ణవులనెపొందెఁ, దనపేరుసార్థక♦తనుగన నన
వైష్ణవధర్మసం♦భరణరక్షణకార్యధుర్యసాక్షాల్లక్ష్మి ♦ స్తుత్య యనఁగ
గీ. శుద్ధసత్త్వప్రధానయై ♦ శోభిలునది, యిద్దియేయని సాధువు♦లెల్లఁ బొగడ
నగరమండనయనుపేరు ♦ దగఁగఁ దనకె, తనరుఁ గోల్కొండపురిలక్ష్మి♦దాసివాసి.

కుమారనృసింహము, ఆ 3.

చిత్రాంగి

ద్విపద. అప్పుడు చిత్రాంగి ♦ యబ్బురం బొదవ, గుప్పున లేచి యొ♦క్కువ తత్తరమున
చిత్తరించుపిసాళి ♦ బెళుకువాల్చూపు, లొత్తమాల్ తొగలని♦మ్మగఁ గ్రుమ్మరింప
వెన్నంటుగీల్గంటు ♦ వ్రేగునఁదద్ద, సన్నంపులేఁగౌను ♦ జవజవలాడ
కట్టాణిముత్యాల ♦ కమ్మలడాలు, ధట్టించి చెక్కుట♦ద్దములఁ జిందాడ
మేల్పూఁతకలపంపు ♦ మేలినెత్తావు, లేపొంది దిశల నె♦ల్లెడ గుబాళింప
గాటంపువలియూర్పు ♦ కమ్మఁదెమ్మెరలు, మేటితుమ్మెదలనా♦మోతలకుఁ బిలువఁ
జిలుగుపైఠాణికం♦చెల పిక్కటిల్లి, కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి♦గుబ్బ లుప్పొంగ
బలితంపుఁజెంగావి ♦ పావడరుచులు, వలిపెక్రొందగటుచ్చు ♦ వల్వపైఁ బొదల
మంజులాలంకార ♦ మణిగణకిరణ, పుంజము ల్కడల వి♦ప్పుగఁ గప్పుకొనఁగ
ఘంటికలమొలనూలి ♦ ఘణఘణధ్వనుల, నంటి జంటగగిల్కు ♦ టందియల్ మొరయ
ముసువైనహురుమంజి ♦ ముత్యంపుసరులు, పరిపరిగతుల గు♦బ్బలపై నటింప
కొఱమించుతొలుకరి ♦ క్రొమ్మెఱుం గనఁగఁ, జెఱకువిల్తునివాఁడి♦ చేకత్తి యనఁగఁ
దొగలసంగడికాని ♦ తునియ యనంగఁ, బొగడొందు జంత్రపు ♦ బొమ్మ యనంగఁ
లలితంపునవపుష్ప♦లతికయో యనఁగ, జిలిబిలివలపులఁ ♦ జిక్కు యక్కొమరుఁ
... ... 410

సారంగధరచరిత్రము, ఆ 1.

సరమ

సీ. రాజరాజనగను ♦ రంజిల్లు దివసప్రభావుండు మాపెద్ద ♦ బావగారు
విపులతపశ్శక్తి ♦ వెలయు విశ్రవసుండు, మహనీయమూర్తి మా ♦ మామగారు
మాలివిక్రమకళా♦శాలితనూజయౌ, యల్ల కైకసియును మా ♦ యత్తగారు
మూఁడులోకంబులఁ ♦ బీడించుచున్న యప్పంక్తికంధరుఁడిదె♦ బావగారు

గీ. జానకీనాథ పదభక్తి ◆ సంగతుండు, భీషితాఘచయుండు వి◆భీషణుండు
వల్లభుండు మహాకపి◆వల్లభుండు, సరమ యంచురు నాపేరు ◆ తరుచరేంద్ర. 411

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

తాటక

చ. ముందటిక్రోధవశంబడి ◆ మోమునఁ గోపము పిచ్చలింప నం
దంద దిశల్ చెలంగ వెస ◆ నార్చుచు శూలము కేలఁ గ్రాల మి
న్నందిన తన్నుఁ జూచి వెఱఁ◆గందె మునీంద్రులు పాఱుచుండఁగా
సుందునిభార్య తాటక య◆సూయ దలిర్పఁగ వచ్చెఁ జెచ్చెరన్. 412

పద్మపురాణము, ఆ 3 ప 64.

చ. చనిచని కాంచె రామనృప◆చంద్రుఁడు దీర్ఘకరాళదంష్ట్రిసం
జనితపయోదగర్జితని◆శాతవిభీతకఠోరనాటకన్
తనుజవసత్త్వసాహసవి◆తానహతప్రమదోగ్రఘోటకన్
దనుజనితాంతబాహుబల◆దర్పసమంచితయైన తాటకన్. 413

నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 1 పే 16.

ఉ. తాటక ఘోరఘోరదురి◆తాటుక యానజితోగ్రవేగవ
ద్ఘోటక సత్కపాలయుగ ◆ కుండలవాటిక నాంత్రమేఖలా
కేటక భూరిసారజిత ◆ ఖేటక బాణనికృత్తభూమిభృ
త్కూటక నేత్రరూపయుగ ◆ ఘోరలలాటికఁ గాంచి రయ్యెడన్. 414

నరసభూపాలరాజీయము, బాల. ఆ 1.

పూతన

సీ. దారుణలాంగూల ◆ దండదంతంబులు, నగగహ్వరముఁ బోలు ◆ నాసికయును
గండశైలాకృతి ◆ గలకుచయుగమును, విరిసి తూలెడిపల్ల ◆ వెంట్రుకలును
జీకటినూతులఁ ◆ జెనయు నేత్రంబులు, బెనుదిబ్బఁ బోలెడి ◆ పెద్దపిఱుఁదుఁ
జాగుకట్టలఁ బోలు ◆ చరణోరుహస్తంబు, లింకినమడువుతో ◆ నెనయుకడుపుఁ
గీ. గలిగి షట్క్రోశదీర్ఘ మై◆కదిసిచూడ, భయద మగుదానిఘనకళే◆బరముఁ జూచి
గోపగోపీజనంబులు ◆ గుంపుగూడి, బెగడు చుండిరి మనముల ◆ బెదరు గదిరి. 415

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 230.

మందోదరి

సీ. ఘనమేఘనాదాది ◆ తనయులఁ దలపోసి, కాటుకకన్నీరు ◆ గారుదానిఁ
జెరంబు జేరిన ◆ సారసంబన వాడి, విన్ననై మోము ◆ చెన్నుదాని

రాముని గెలువ నిమ ♦ రాజు శక్యమె యందుఁ, జెలులతోఁ బలుమాఱుఁ ♦ దెలుపు గాని
హృదయతాపము వేఁడి ♦ నొదవుచుండుటఁ గంది, విరిసిన ముత్యాల ♦ సరులు దాని
గీ. రుధిరసింహాసనమునఁ గూ ♦ ర్చున్నదాని, శ్రోణితలయునఁ బెనగొన్న ♦ వేశిదాని
విన్ననైయున్న తొడవుల ♦ వన్నెదాని, దేవవిద్వేషిపట్టంపు ♦ దేవిఁ గనియె. 416

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

మంథర

సీ. శ్రీరామచంద్రుని ♦ చిరరాజ్యపట్టంబు, గట్టగా దశరథ ♦ క్ష్మావిభుండు
సమకట్టి పురమెల్లఁ ♦ జాఁ శృంగారింపఁ, బనిచిన యట్టి సం ♦ భ్రమముఁ జూచి
దురితాత్మురాలు మం ♦ థర సహింపఁగలేక, గునుగుపడ్వన గూను ♦ గునియ నేఁగి
యిఁక నేఁటినిదురలే ♦ వేయని కైకను, దొడదట్టి లేపి యో ♦ పడఁతి వినవె
గీ. రాము పట్టము గట్టఁగా ♦ రాజు పూనె, భరతుఁ డింకిట రఘురాము ♦ బంటువాఁడు
నీవు కౌసల్యదాసివి ♦ నే నిఁకేల, వెలఁది తొత్తుకు బడితొత్తు ♦ గలదెనొండు. 417
గీ. అటులఁ గాకేని రాముప ♦ ట్టాభిషేక, విఘ్న మొనరింపఁగా నొక ♦ వింత యుపను
గలదు అద్దాని నీకుఁ గా ♦ వలసె నేని, చెప్పెద నటంచుఁ జెవిలోనఁ ♦ జెప్పెనిచె.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

వృద్ధవేశ్యలు

సీ. అక్కలమ్మలపేర్ల ♦ నెక్కు లెక్కజముగఁ, జారుచన్నులపైని ♦ జీర పరచి
తొలినాఁడు ముద్దుబి ♦ డ్డలు దాల్చి పారవై, చినసుమంబులు కొప్పు ♦ లను ధరించి
వ్రేలాడుకుచయుగ్మ ♦ మోలిపై కెత్తిగు, త్తుములుగా రైక లిం ♦ పమరఁ జేసి
కురుమాపు మాసిన ♦ కోకజిడ్డులు సాకు, నెలవుకుచ్చిలిలోన ♦ నిగుడఁ గట్టి
గీ. యాకులును నాచు వొక పా ♦ గాకు సున్న, మేకముగఁ జేసి పుక్కిళ్లు ♦ నిరవుపరచి
పాపలబిరుందరాగసం ♦ పదలు డాయ, సాగి రత్తిరి వృద్ధవే ♦ శ్యానిచయంబు. 419
మ. వినవే పద్యోద యొరసేయఁగదె కా ♦ వేరి విటుం గన్న స
య్యన నూరిళ్లకు దోసిలొగ్గకువె మీ ♦ నాక్షీ భుజంగాళి కో
యనరాగుల్కులు తెల్కు లందవలెఁబ ♦ ద్మాస్యా బ్రియుంజూచి వా
రనిమోహాంబుధిలోఁ బొరల్పనగు శ్రీ ♦ రంగీ మెఱుంగారఁగన్. 420
ఉ. నేవయసప్పు డుండుటకు ♦ నేర్చితిఁ బైకపునందు బచ్చలున్
వావిరి కొల్లఁజేసితి జ ♦ వం బొకసల్లి విలంబమానసం
భావితగండయుగ్మకుచ ♦ భాసుర నొచు విహీనదంతనై

దేవునితోడు పెన్నెరల ♦ తేజము వెల్వెలఁ బాఱునాటనుం
డీవలగానిసేతకు వ♦హించివగాసిడఁ డెవ్వఁడక్కటా.

సీ. మును కళింగుని గళిం♦గుని జేసి సాల్వభూ, వరుని సాల్వంబుగఁ ♦ బరిహసించి 421
తగధార్తరాష్ట్రుని♦ధార్తరాష్ట్రఖ్యాతిఁ, బరికించి యధికసం♦భ్రమ మలర్చి
పటుసైంధవుని సైంధ♦వముగాఁగఁ బాటించి, కోసలేశుమనంబుఁ ♦ గోస పఱచి
శకవంగపతికబ్బ ♦ శకవంగాఁజేసి, మోహనాకారుల ♦ మోహపరచి
గీ. రంభ నూరులఁ గేడించి ♦ రహిఁ బరగుఖ్య, తాచిమేనెల్లఁ గరగింపఁ♦దలఁచి య
లోత్తమకు నల్ప రప్పించి ♦ యొనరనట్టి, దాన నిపుడెన్నఁ గొఱమాలు♦దానసై

సత్యభామాపరిణయము, ఆ 3.

స్వ ర్గ లో క ము

సీ. స్వాధ్యాయసంగీత ♦ సాహిత్యవర్తన, మాననీయము లగు ♦ మండపములుఁ
గోకిల శుక భృంగ♦కులనాదముల నభి, రామంబు లైనయా♦రామములును
హంస సారస రవా♦త్యంతమనోజ్ఞంబు, లై సొంపు మిగులుప♦ద్మాకరములుఁ
జారుమయూర కే♦కారుతకలితంబు, లగుచు నొప్పారు క్రీ♦డాచలములు
గీ. వీనులకుఁ జూడ్కులకు నింపు♦వెల్లిగొల్వ, నేర్పు గలిగినవిభవంబు♦నెఱయ మెఱయఁ
గరము విలసిల్లు చునికి నా♦కంబు వేడ్క, నయ్యెడకుఁ గాపువచ్చిన♦యట్టు లుండె

భారతము, ఆ 2 పద్య 318.

మ. కనియెం బుణ్యజనౌకమున్ విగతరో♦గస్వప్నపీడాన్నభా
దనశోకముఁ బుష్పపల్లవఫలో♦ద్దామద్రుమానీకమున్
స్వనితోద్ధూతపతాకముం బ్రవిచర♦ద్దైవ్యమానికానీకమున్
ఘనగంగాసలిలైకమున్ మఘవయు♦క్తశ్రీకమున్ నాకమున్. 424

భాగవతము, స్కం, 6 పద్య 444.

ఉ. నాకముఁ గాంచె నట్టియెడ ♦ నందనమందచరన్నితంబినీ
లోకము సంయమీంద్రధృతి ♦ లోపకలోలవిలాసమేనకా
లోకము వాసవేభమద♦లోలుపచంచలచంచరీకమున్
స్వీకృతసత్తపఃఫలవి♦శేషవిపాకముఁ బుణ్యలోకమున్. 425

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 82.

సీ. వరదువ్రటువహారి♦వాణంబుగలమేటి, బండికం డ్లేయూరి ♦ పారిబంట్లు
లిఖ్బరాచూలిసే♦లినచానమొదలైన, పడఁతుక లేయూరి ♦ పడుపుఁగొమ్మ..

లేడ కాఁపురమువాని ♦ కడియాడుగుండమిమ్మ, తేనియ యేయూరి ♦ తేటచెలమ
జేజేలకోరికల్ ♦ చేఁపెడినచ్ఛాయామనిగిడ్డి యేయూరి ♦ మందపసర
గీ. మిచ్చమానిక మేయూరి ♦ రచ్చతాయి, పెట్టెలుఁగు ప్రాఁకు లేయూరి ♦ పెరటిచెట్లు
లట్టి సురపురియేలుచు ♦ నమరపతి మహోన్నతైశ్వర్యధుర్యుఁడై ♦ యొక్కనాఁడు.
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 66.

శా. కాంచె న్మునివరుండు ముందట నభో ♦ గంగాతరంగచ్ఛటా
చంచచ్చంచలచంచరీకచయపం ♦ చారంబు భూసంచయా
కించిద్బంధురగంధబాంధవమరు ♦ త్తైలాగ్ర వాత్యావళీ
ప్రాంచత్సౌధచరప్రియాన్వితసుప ♦ ర్వానీకమున్ నాకమున్. 427

సీ. వివిధఘనాధ్వరో ♦ త్సవపుణ్యపరిపాక, ఫలభోగదేశమే ♦ పట్టణంబు
తావలంబై యొప్పు ♦ నేవీఁడు కల్పపాదపకామధేనుచిం ♦ తామణులకు
భువనత్రయాధిప ♦ త్యవిభూతినొప్పు సుత్రామునకే ప్రోలు ♦ రాజధాని
గరుడగంధర్వకి ♦ న్నరసిద్ధచారణాహీంద్రాదిసేవితం ♦ బేపురంబు
గీ. సకలసౌభాగ్యలక్ష్మిపరి ♦ శస్తినగరి, యగుచు నేపుటభేదనం ♦ బమరుచుండు
నట్టి యమరావతిని గాంచి ♦ యంతరంగమునఁ బ్రమోదంబునొందె న ♦ మ్మునివరుండు.
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

సీ. నందనారామంబు ♦ నకు నాలవాలంబు, రమణీయతరసుధా ♦ రసము చెలమ
యైరావతమునకు ♦ నంచితావాసంబు, వినుతచింతారత్న ♦ మునకు ధరణి
యుచ్చైశ్శ్రవంబున ♦ కున్నతమందుర, యని జన్మశూరుల ♦ కును ఘుశూరి
కామధేనువునకుఁ ♦ గసవునించినగాఁడి, నవ్యాప్సరస్త్రీల ♦ నాట్యశాల
గీ. గరుడగంధర్వసిద్ధకి ♦ న్నరసుపర్వ, యక్షరక్షోహిదైత్య వి ♦ ద్యాధరులకు
రచ్చపట్టు శచీజాని ♦ రాజధానియై పొలుపుమీఱు నమరావ ♦ తీపురంబు. 429
షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 1 ప 42.

సీ. వేదోక్తపద్ధతి ♦ వెలయంగయాగంబు, లలవరించినసోమ ♦ యాజులకును
బగఱకు వెన్నిచ్చి ♦ పరవక సంగరక్షోణిఁ గూలిన మహా ♦ శూరులకును
నన్నదానాంబుదా ♦ నావనీదానక, న్యాదానములు సేయు ♦ ననఘులకును
న్యాయంబుఁ దప్పక ♦ యఖిలభూప్రజలను, రక్షింప నేర్చిన ♦ రాజులకును
గీ. పారలౌకికఫలమై య ♦ పారమహిమ, నాహవశతైకయోగ్యమై ♦ యలరు త్రిదివ
మాహవశతంబుగావించి ♦ యాక్రమించె, నమరవరజేత పూర్వదే ♦ వాధినేత. 430
దశావతారచరిత్ర, ఆ 3.

ఉ. కోరినకోర్కు లిచ్చునఁట ♦ గోవును జెట్టును ఱాయి మేలిబం
గారఁట నేలయెల్లఁ ద్రిజ♦గంబుల నప్పుర మగ్రగణ్యమై
పేరిమిగాంచి మించునఁట ♦ వేయువిధంబులజాగరూకుఁడై
యారసి ప్రోచు నాథుఁడఁట ♦ యచ్చటివారలభాగ్య మెట్టిదో. 481

ఉ. పాయనిజవ్వనంబుఁగల ♦ ప్రాయముసానలఁ దీర్చి యెవ్వరుం
జేయని వాఁడితూపులును ♦ జింగిరిమాంగిరిగాఁగ నెవ్వరున్
నేయని వల్వ లప్పులను ♦ నిప్పుల వండనివంటకంబులున్
మాయని కన్ను లన్నగరి ♦ పోఁడుము లెంతయు వింతలై తగున్. 482

మ. తనకే మున్నఁగ మ్రొక్కె నూర్వసి వధూ♦త్తంసం బటం చొక్కఁడుం
దనకే కల్పఫలం బొసంగెఁ దొలుదొ♦ల్తన్ రంభ యం చొక్కఁడుం
దనకేమేనక మేనమున్నలఁదె గం♦ధం బంచు వేఱొక్కఁడుం
దనియుం గర్మసురాళిలోన నచట ధ♦న్యంమన్యభావంబునన్. 483

సీ. స్వాశ్రితావనము సే♦యక యన్యులను బ్రోచు, భూవరుల్ సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
యుపకారవిముఖులై ♦ యపకారము లొనర్చు, మూర్ఖులు సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
పరగుణస్తుతికిఁ బా♦ల్పడక నిందలు సేయు, ముష్కరుల్ సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
స్వమతవిదూరులై ♦ పరమతాశ్రయులైన, యవగుణుల్ సొరరాని ♦ భువన మెద్ది
గీ. త్యాగభోగంబులకుఁగాక ♦ ధనముఁ గూర్చి, పాసఁగు లుబ్ధులుసొరరాని♦భువనమెద్ది
యద్ది దనకద్దిగనక ని♦త్యానపాయి, మోదభవనము శ్రీస్వర్గ ♦ భువన మొప్పు. 484
మహేంద్రవిజయము, ఆ 3 ప 9, 18.

వైకుంఠము

సీ. నారాయణునిదివ్య♦నామసంకీర్తనం, బనిశంబుఁ జేయు మ♦హాత్ములకును
బద్మాక్షుశ్రీపాద ♦ పద్మంబు లత్యంత, భక్తిమైఁ బూజించు ♦ ప్రాజ్ఞులకును
విశ్వరూపునిమూర్తి ♦ విభవంబు నేకాగ్ర, బుద్ధిభావించు స♦త్పురుషులకును
లక్ష్మీశ్వరుని సము♦ల్లాసహేతువులగు, వ్రతములు సల్పు స♦ద్వర్తనులకు
గీ. భవముదీఱినతుది వచ్చి ♦ భవ్యసుఖము, లనుభవింపంగఁ దగు నెల♦వగుటఁ జేసి
యఖిలవస్తుసంపదలకు ♦ నాకరంబు, గుణవిధావిభాసురము వై♦కుంఠపురము. 485
నృసింహపురాణము, ఆ 1 ప 45.

సీ. సూర్యచంద్రానల♦స్ఫురణలఁ జొరనీక, నిజదీధితిస్ఫూర్తి ♦ నివ్వటిల్ల
దివ్యమణిప్రభా♦దీపిత సౌధవిమానగోపురసహస్రములై ♦ మండపములుఁ

బ్రిసవగుచ్ఛస్వచ్ఛ ♦ భరితకామితఫల, సంతానపాదప ♦ సముదయములఁ
గాంచనదండసం ♦ గతమారుతోద్ధూత, తరళవిచిత్రకే ♦ తనచయములు 436
గీ. వికచకైరవదళదర ♦ విందగతము, రందరసపానమోదితేం ♦ దిందిరప్ర
భూతమంజులనినదప్ర ♦ బుద్ధరాజ, హంసశోభితవరకమ ♦ లాకరములు
సీ. వల నొప్పఁగా సదై ♦ వం కేశవాత్పరమ్మని, పల్కు రాజకీ ♦ రావళియును
మహిమ జగద్విష్ణు ♦ మయ మఖిల మ్మని, చదివెడుశారికా ♦ సముదయంబు
దీపారఁగా జితం ♦ తే పుండరీకాక్ష, యని లీలఁ బాడుపి ♦ కావళియును
లలిమీఱఁగా మంగ ♦ ళం మధుసూదన, యనుచుఁ బల్కెడు మయూ ♦ రావళియును
గీ. దవిలి శ్రౌషడ్వషట్స్వధే ♦ త్యాదిశబ్ద, కలితముగ మ్రోయు మధుపని ♦ కాయములును
గలిగి యఖిలైకదివ్యమం ♦ గళవిలాస, మహిమఁ జెన్నొందు వైకుంఠ ♦ మందిరంబు.
భాగవతము, స్కం. 2 పద్య 227, 228.
సీ. రవిచంద్రతారక ♦ ప్రభలు వర్తిల్లక, దివము రాత్రియు లేక ♦ దేజరిల్లి
హరచతుర్ముఖ సురేం ♦ ద్రాదుల కైనను, నప్రవిష్టద్వార ♦ మై వెలుంగు
నెట్టికేలకు నందు ♦ నేఁగినవారలు, మగిడిరా రెన్నఁడు ♦ మాననీయ
హరిపదాబ్జధ్యాత ♦ లగు మహాయోగీంద్ర, విప్రాలయంబులు ♦ వెలయుఁ బెక్కు
గీ. లఖిలభోగాఢ్యమై నిత్య ♦ మై వెలుంగు, నట్టి వైకుంఠనిలయవి ♦ ఖ్యాతిఁ బొగడ
వేదవిదులకు బ్రహ్మకు ♦ వేదములకు, నమరవరులకు నాకును ♦ నలవి యగునె. 438
గీ. త్రివ్విచూచినకాని ర ♦ త్నములెకాని, యన్యమగుఱాలు పొడగాన ♦ మప్పురమునఁ
దరువు లెల్లను సంతాన ♦ తరులెకాని, మందునకునైన నొండొక ♦ మ్రాను లేదు.
సీ. వెలయ నమోవిష్ణ ♦ వే ప్రభవిష్ణవే, యని చెలంగెడు శుకా ♦ ధ్యయనములును
గోరినమోనమో ♦ నారాయణాయని, రాజిల్లు కలకంఠ ♦ కూజితములు
కెరలిహరేకృష్ణ ♦ కృష్ణ మాధవయని, ఘోరున నెలుఁగించు ♦ శారికలును
ననిశంబుఁ బ్రణవార్థ ♦ మభ్యసించుచు సామ, గానంబు సేయుభృం ♦ గములయుఱవు
ఆ. గలిగి సకలకాల ♦ ఫలపుష్పఫలితమై, కల్పవృక్షసమితిఁ ♦ గరము మిగిలి
హరివిహారయోగ్య ♦ మై సంతతశ్రీల, నొప్పు నప్పురంబు ♦ నుపవనములు. 440
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 132, 148.
సీ. ఘటమంచుఁ బటమంచుఁ ♦ గారయుక్తులఁ బెంచు, దుష్టతార్కికులకు ♦ దూరమగుచు
శ్రుతియంచుస్మృతులంచు ♦ శుష్కకర్మము లెంచు, మీమాంసకులకప్ర ♦ మేయమగుచు
ఝురియించు ఖరయంచు ♦ జనులవీనుల నొంచు, శబ్దైకరతుల క ♦ సాధ్య మగుచు
వృషయంచు నిషయంచు ♦ విషయోక్తిఁగలహించు, నద్వైతపరులక ♦ సాధ్య మగుచుఁ

గీ. కృష్ణవిష్ణోహృషీకేశ ♦ కేశవ యను, భక్తున కొకప్పుడును దుర్ల♦భంబు గాక
పరఁగుఁ బ్రకృతివికారదు♦స్పర్శతరము, గురుతరానందధురము వై♦కుంఠపురము.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 220.

సీ. నునుగాలి దూదిపా♦నుపు లెన్నియో కాని, యందఱు శయనీకృ♦తాహిపరులు
సురలోకవాహిని♦క్షరము లెన్నియొ కాని, యందఱు దివ్యతీ♦ర్థాంబుపదులు
నీటఁజనించుమా♦నికము లెన్నియొ కాని, యందఱు కౌస్తుభ♦హారయుతులు
చలివేఁడివెలుఁగుల ♦ సాము లెందఱో కాని, యందఱు నిందుకం♦జాప్తదృశులు
గీ. ఖగకులాధీశు లెందఱు ♦ కలరొ గాని, యందఱును బుల్గుఁగా నెక్కి♦యములవారు
వారవో సినకీతి సు♦జ్ఞానుర ధీతు, లన్నగరియందుఁ గాపురం♦బున్నవారు. 442
ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 25.

సీ. పదియాఱువన్నెల ♦ బంగారమే కాని, యితరలోహంబు లిం♦దెందు లేవు
నవనీయముగమింపు ♦ నవరత్నములె కాని, యితరోపలంబు లిం♦దెందు లేవు
కామితార్థము లిచ్చు ♦ కల్పంబులే కాని, యితరభూరుహము లిం♦దెందు లేవు
శ్రుతివచోరచనమిం♦చువిహంగములె కాని, యితరఖగంబు లిం♦దెందు లేవు
గీ. సరసిరుహనాభ సారూప్య♦ధరులె కాని, యితరు లైనట్టి వార లిం♦దెందు లేరు
తరమె యెంచ గుణానంద♦తరము ముక్తి,గురుకుచాకంతసరము వై♦కుంఠపురము.
దశావతారచరిత్ర, ఆ 3.

సీ. కమలాక్ష గోవింద ♦ కమలేశ యని పల్కు, కమనీయతరశారి ♦ కాశుకములు
నారాయణ ముకుంద ♦ శౌరే హరే యంచు, చెలరేఁగిపల్కు కో♦కిలకులంబు
చక్రపాణిగదాసి ♦ శార్ఙ్గపాణీయని, సారెకుఁ బల్కు మ♦యూరచయము
నారాయణాత్పరం ♦ నాస్తిదైవ మటంచు, లలిని బల్కెడి మరా♦ళవ్రజంబు
గీ. గలిగి కిసలయసమగుచ్ఛ ♦ ఫలమధుప్రవాహములఁ బూర్ణమైయుండి ♦ వరలుకసరి
వృక్షసంఘాంచితారామ ♦ విసర మొప్పు,నారమాధీశపురరాజ ♦ మందుఁగనఁగ. 444
భార్గవపురాణము, ఆ 1.

సీ. పదియునాఱేఁడులు ♦ ప్రాయంబునఁ జెలంగి, కమనీయతనువిలా♦సముల మీఱి
పద్మాక్షుకైంకర్య ♦ పారవశ్యామోద, భోగులై తనరారు ♦ పురుషవరులు
వరవయోవిహితయౌ ♦ వనరూపముల నొప్పి, పొలుపొందుశృంగార♦ములఁ జెలంగి
భార్గవీమృదుపాద ♦ పల్లవాగ్రాభక్తి,పూర్ణలై చెన్నారు ♦ పుణ్యసతులుఁ
గీ. గలిగి పగయు వగయుఁ ♦ గలుషంబు ముదిమియు, నెగులు తెగులులేక ♦ నిత్యభూతి
నలరె మోక్షలక్ష్మి ♦ కాధారభూతమై, యతులమై వెలుంగు ♦ నప్పురంబు. 445
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 18.

కైలాసము

సీ. రసరసాయనసుధా ♦ రసనిర్ఝరంబులై, క్రమ్మంగ నలరారు ♦ కల్పతరులఁ
బరుసవేదులఁ బొంది ♦ హరికాంతిశిఖిఁ గ్రాఁగి, కనకంబులగు నంశు ♦ మత్కాంతశిలల
సురుచిరౌషధితృణ ♦ జ్యోతిప్రభాలీల, మాయించి వెలిఁగెడు ♦ మణిగణముల
బహులచింతామణి ♦ ప్రాసాదవృతభూమి, ణాంబరజానపా ♦ నాంగశాఁగ
గీ. మాలికాంగలతానంద ♦ మందిరముల, గ్రమ్మఁ బండులు సేతుల ♦ మరఁగియాడు
సిద్ధవిద్యాధరామర ♦ స్త్రీవిలాస, భాసితంబగు కైలాస ♦ పర్వతంబు. 446
కుమారసంభవము, ఆ 6 ప 979.

సీ. ఈకొండ సెలయేఱు ♦ లీశ్వరవృషభంబు, గోడాడుకూలము ♦ ల్గూడి యొప్పు
నీగిరికుంజంబు ♦ లిందుశేఖరుదేవి, మెచ్చుపూఁబఱపులు ♦ మెఱయ మెఱయు
నీయద్రినెత్తంబు ♦ లీశతాండవరంగ, భూములై యసమాన ♦ భూతిఁ దనరు
నీపర్వతముతోఁట ♦ లిభదైత్యదమనుపూజకు భృంగి కోయు పు ♦ ష్పములు పూచు
గీ. నీనగంబు క్రేవలు ప్రమ ♦ థేశ్వరులకు, రుద్రకన్యాసహస్రంబు ♦ రుచిరకేళి
నలర నెలవులై యెంతయు ♦ నమరు ననిన, బొగడఁదగదె యీరాజత ♦ భూధరంబు.
గీ. తలలు దటిగి పూజించిన ♦ దర్పలీల, నెసఁగు వీరుఁడు నీశైల ♦ మెత్తఁబోయి
బాహులిఱుకంగఁ దాల్మిని ♦ బాసికూసె, దీనిగౌరవంబున కెద్ది ♦ మానవురయ. 448
హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 6.

ఉ. భాసురలీలఁ గాంచిరి సు ♦ పర్వులు భక్తజనైకమానసో
ల్లాసముఁ గిన్నరీజనవి ♦ లాసము నిత్యవిభూతిమంగళా
వాసము సిద్ధగుహ్యకని ♦ వాసము రాజితభూవికాసికై
లాసముఁ గాంతినిర్జితకు ♦ లక్షితిభృత్సుమహద్విలాసమున్. 449
సీ. ధాతువిచిత్రితో ♦ దాత్తరత్నప్రభా, సంగతోజ్జ్వలతుంగ ♦ శృంగములును
గిన్నరగంధర్వ ♦ కింపురుషాప్సరో, జననికరాకీర్ణ ♦ సానువులును
మానితనిఖిలవై ♦ మానికమిథునస, ద్విహరణైకశుభప్ర ♦ దేశములును
గమనీయనవమల్లి ♦ కాసుమనోవల్లి, కామతల్లీలస ♦ త్కందరములు
గీ. నమరసిద్ధాంగనాశోభి ♦ తాశ్రమములు, విబుధజనయోగ్యసంపన్న ♦ వేశములును
గలిగి బహువిధపుణ్యభో ♦ గముల నొప్పు, వినుతసుకృతములకు దండ ♦ వెండికొండ.
శా. ఆవిద్యాధరభర్త గాంచె హరినీ ♦ హారామృతాహాసమున్
శ్రీవిభ్రాజితమున్ నిరస్తగిరిజా ♦ సేవాగతాయాసమున్

దేవానీకవికాసమున్ శుభమహా♦దేవాంఘ్రిసంవాసమున్
భూవిఖ్యాతవిలాసముం ద్రిభువనీ♦పూతంబుఁ గైలాసమున్. 451

భాగవతము, స్కం. 4, 6 పద్య 133, 134, 485.

సీ. గంధర్వకామినీ ♦ గానంబు విని తల, లెత్తియూడెడుభుజ♦గేంద్రములును
భుజగఫణారత్న♦ముల దీధితులఁ బ్రకా,శించుతమస్సమా♦శ్లిష్టగుహలు
గుహలప్రతిధ్వనుల్ ♦ ఘుమఘుమయనఁబాఱు, నిర్మలోదకముల ♦ నిర్ఘరములు
నిర్ఘరతటముల ♦ నిరుపాధికసమాధి, యోగనిద్రారతి ♦ నుండుమునులు
గీ. మునులతపములు నిర్విఘ్న♦ముగఫలింప, భక్తిరక్షించుకొనివచ్చు ♦ ప్రమథగణము
ప్రమథగణభామినీయుత ♦ పార్వతీవి,లాసములు గల్గి దనరు కై♦లాసనగము. 452

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 152.

సత్యలోకము

ఆ. అనఘ యింద్రలోక♦మునకంటె మీఁద నిశ్శోకమగుచు బ్రహ్మ♦లోకమమరు
నది యనన్యదీప్త♦సదనమై తనదైన, వెలుఁగునను జగంబు ♦ వెలుఁగఁ జేయు. 453

చ. మనువులు ధాతలున్ మునులు ♦ మానుగ నుండుదు రందు లోభముం
గినుకయుఁ దాపముం బగయుఁ ♦ గిల్బిషమున్ ఘనదుఃఖవైకృతం
బును జనియింప వీభువన♦ముల్ దెగునప్పుడు నాశమొందద
ద్వినుతపదంబు దానియెడ ♦ వేడుక సేయుదు రింద్రముఖ్యులున్. 454

భారతము, ఆర. ఆ 6 పద్య 132, 133.

సీ. ఉపసృష్టిక్రమమెల్ల ♦ నొప్పించి బహుమాన,మంది వచ్చినకర్ద♦మాదిబుధుల
జనులకర్మశరీర ♦ సంఖ్య లెల్ల దినాంత,కము వేసి లిఖియించు ♦ కరణికులను
దమతమయాధిప♦త్యములు దీర హజార,మందుఁ గాఁపున్న యిం♦ద్రాదిసురుల
వినికి వేళయటంచు ♦ వీణలతంత్రులు, సారించు తుంబురు ♦ నారదులను
గీ. దానవరుసలు పెంచు గం♦ధర్వగాయ,కులను జతగూడునట్టువ♦కులమువారిఁ
గాపెగట్టువియచ్చర♦కంబుకంధ,రలను జూచుచుఁ గక్ష్యాంత♦రములు గడచి. 455

దశావతారచరిత్ర.

సీ. ఏప్రోలువాణీవ♦శేధితాశోకంబు, శోకంబు మోదంబు ♦ సుడియ దెందు
ఏపురిరవికోటి ♦ ఘృణియుతాభోగంబు, భోగంబు మోక్షంబు ♦ పొసఁగు నెందు
ఏపురంబంబర ♦ శ్రీపరమాకల్ప, మాకల్పము వసింతు ♦ రార్య లెందు
ఏపుణ్యశిల్పి య♦హీనతరానంద, రానంద దక్షుకర్మ♦రతుల కెంపు

గీ. సంతతవసంతసరసర◆సాలసాల, ఫలరసాస్వాదలోలకీరాది◆పత్త్రిజాల
గరిమఁబొల్చు నుద్యానంబు ని◆ష్కల్మషంబు, నగుచు నవ్వీడు శ్లోకుతే◆కలువ నెపుడు

అహల్యాసంక్రందనము, ఆ 1.

సత్యలోకమునఁగలనాట్యశాల

సీ. తోరంపుసాంబ్రాణి ◆ ధూపధూమము గట్టు, పగడాయబాబాల ◆ గాయకీర్ప
బంధురమురజాది ◆ ధింధిమిధ్వానంబు, బహుళగర్జావిజృం◆భణము నెఱప
వేలుపుమిన్నల ◆ వివిధభూషణకాంతి, శక్రచాపస్ఫూర్తి ◆ సవదరింపఁ
దిక్కులఁగట్టు వి◆త్తరులమైపేగాలు, క్రొక్కారుమెఱుంగుల ◆ కోపుఁజూపఁ
గీ. బుష్పవర్షంబు వడగండ్ల ◆ పోలుపుఁ దెలుప, సారవృద్ధగీతికామృతా◆సారమెసఁగ
వర్షవేళను బోలు స◆ద్వనజభవుని, నాట్యశాలను దరిసె దా◆నవవిభుండు. 457

దశావతారచరిత్ర.

స్వర్గమందలిదోషములు

గీ. ఇందుఁ జేసినపుణ్యంబు ◆ లెల్ల నందుఁ, గుడుచుఁ గానిమర్త్యునకందుఁ◆గడఁగి పుణ్య
మాచరింపంగఁ గాదు పు◆ణ్యావసాన, మగుడు భూమిక త్రోతురు ◆ మగుడ నతని.

క. కడు మరఁగిన సౌఖ్యంబులు, విడుచుటఁ జిత్తంబు దుఃఖవివ◆శమగు మహిం
బడుఁ జూవె పుణ్యలోకం, బెడలిన మనుజుండు దేజ◆మేది యబలుఁడై. 459

భారతము, ఆర. ఆ 6 పద్య 135, 136.

ఇహపరలోకతారతమ్యము

క. ఇది కర్మభూమి భోగా,స్పద మాలోకమ్ము ధర్మ◆పరులకు సులభం
బది సత్యశౌచసౌజ,న్యదయాదులు లేనివారి ◆ కప్రాప్య మగున్. 460

క. ఈలోకము దుఃఖబహుళ, మాలోకము భూరిసుఖని◆రంతర మం దే
జాలియును లేక యొండొరు,తో లెస్సగఁ బొందియుండు◆దురు జను లనఘా. 461

గీ. హస్తిపుశకాంతరము గల ◆ దరసి చూడ, వాసగృహశయ్యాసన ◆ వసనగంధ
మాల్యతౌర్యత్రికారామ ◆ మానినీజ,నాదిసుఖసాధనములకు ◆ నందు నిందు. 462

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 110, 111, 112.

భువనములు

గీ. సాల మున్నతి భూర్భువ◆స్స్వర్మహర్జ, నసుతపస్సత్యములు క్షేము◆నైన్న మతల
వితల సుతల తలాతల ◆ ధ్రుతి రసాతలము మహాతల బలిసద◆నము లెఱుంగు. 463

హంసవింశతి, ఆ 5 ప 91.

♦ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరలోకములు ♦

క. ముందటిది బ్రహ్మలోకము, సందర్శింపుము త్రినేత్ర♦శర్మ! ధరిత్రీ
బృందారక! యిది పరమా,నందస్థానంబు ద్రుహిణు♦నకు నెల వగుటన్. 464
గీ. ఊర్ధ్వ కెనిమిది కోటుల ♦ యోజనముల, పాదుపునందుండు నీధాత్రు♦భువన మనఘ
యీప్రమాణంబుననయుండు ♦ నిందుమీఁద, విష్ణులోకంబు సతతవ♦ర్ధిష్ణు వగుచు
గీ. సంశితాచారపర! దాని ♦ సంస్తుతింప, మాకఁ గా దచ్యుతునకుఁ దా♦మరసభవున
కైన శంభున కైనను ♦ నహివిభునకు,నైన గీష్పతి కైనను ♦ నలవిగాదు. 465
కాశీఖండము, ఆ 4 ప 288, 292.

♦ సూర్యలోకవర్ణనము ♦

సీ. సిద్ధాంతసంశుద్ధి ♦ సిద్ధసంఘాతంబు, విధ్యుక్తపరిపాటి ♦ విబుధకోటి
చాటుధారాప్రౌఢిఁ ♦ జారణవ్యూహంబు, కిన్నరవ్రాతంబు ♦ గీతసరణి
ఖచరసంఘము విశ్వం♦ఖలవచోవైచిత్రి, యాతుధానశ్రేణి ♦ యధికభక్తి
గరుడలోకము నమ♦స్కారవాక్యంబున, నేకాగ్రమతి దంద ♦ శూకసమితి
గీ. ప్రతిదినంబును బ్రాతరా♦రంభవేళ, నిర్నిబంధననిరుపాధి ♦ నిరవగాధ
నిర్నిరోధనిరాఘాట ♦ నిరుపమాన, భక్తిసంభజియింతు రీ♦ పద్మబంధు. 466
సీ. సంచారలోలుఁడౌ ♦ జగదుపక్రియకునై, సమధికస్థైర్యంబు ♦ జరుపుఁ గాని
జనులదృష్టికి వెక్క♦సంబై విభాసిల్లి, లోనఁ జైతన్యంబు ♦ నీనుఁ గాని
సంతాపహేతువౌ ♦ సంయమిశ్రేణికి, నిర్వాణలీల యీ ♦ నేర్చుఁ గాని
ఖరరుచిత్వముఁ బూనుఁ ♦ గాలక్రమంబున, శీతలామృతము వ♦ర్షించుఁ గాని
గీ. ప్రాగవస్థాద్యధికతరో♦పర్యవస్థ, నతిశయిల్లుచు భువనంబు ♦ లఖిలములును
వారకత్యంతసత్కృపా ♦ వైభవమున, ననఘ! రక్షించుచుండు నీ♦ యబ్జహితుఁడు.
కాశీఖండము, ఆ 3 ప 174, 175.

♦ చంద్రలోకము ♦

సీ. ఆవేశమార్గంబు ♦ లఖిలేంద్రియములకు, శృంగారరససము♦జ్జీవనములు
శంబరాంతకభుజా ♦ జయకీర్తిమహిమలు, కోకదంపతికి దృ♦క్కాలశిఖలు
బ్రహ్మాండపురవీధి ♦ రత్నతోరణములు, యామినీకర్పూర♦హారలతలు
నీరనాథాంభోధి ♦ నీబిసాంకురములు, కుముదకాననముల ♦ కూర్మిచెలులు
గీ. గరళకంఠాట్టహాసంబు ♦ గర్వరేఖ, కైటభారాతినవనాభి ♦ కమలశోభ
చంద్రికలు గాయుచున్నవి ♦ సాంద్రలీల, భువనమిదియొద్ది పనమభా♦ [illegible].

మ. మధురాపట్టణవిప్రముఖ్య! శివశ♦ర్మా! వేదశాస్త్రాగమాం
బుధిచంద్రోదయ! చంద్రలోకమిది యీ♦ప్రోఁ దేలుచుండుం గళా
నిధి యాత్మీయమయూఖకందళశిఖా♦నిష్ఠ్యూతధారాసుధా
విధులన్ భానుగభస్తితప్తమగు నీ♦విశ్వంబు రక్షించుచున్. 469

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 169, 171.

—♦ అంగారకలోకము ♦—

గీ. పాంచముద్రమహాస్థాన♦పదమునందుఁ, గంబళాశ్వతరేశోప♦కంఠభూమి
నిష్ఠ నంగారకేశుఁ బ్ర♦తిష్ఠ సేసి, కాంచె నీలోకమేలఁ గం♦గారకుండు. 470

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 245.

—♦ బుధలోకము ♦—

సీ. ప్రతిబింబమో కాని ♦ రజనివల్లభుని కర్ఘ్యాహారమో కాని ♦ యమృతరుచికి
వినిమయంబో కాని ♦ విధున కన్యాదేశమో కాని యత్రినే♦త్రోద్భవునకు
వీప్సనో కాని భ్రూ♦విలుకానిసఖునకు, నామ్రేడితమొ కాని ♦ యబ్జజునకు
నభిన్నాంతరమొ కాని ♦ యరవిందవైరికి, సారూప్యమో కాని ♦ చందురునకు
గీ. ద్రుమికయందుద్భవించినవాఁడు భ♦ర్గుని కిరీటకోటి కాభరణంబైన ♦ కువలయాప్తు
మిగులఁజక్కనికొడుకు చంద్రుఁ♦డు మింటినడుమ, గ్రహములందెల్లఁ డెవ్వండు♦ గణములాడ.

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 191.

—♦ బృహస్పతిలోకము ♦—

క. అదె వీక్షింపు బృహస్పతిపదము ధరామరవరేణ్య ♦ బహువిధశుభసం
పదలకు నాస్పద మీతఁడు, చదివినవాఁ డర్థశబ్ద♦శాస్త్ర మఖిలమున్. 472

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 247.

... ...

—♦ శనైశ్చరలోకము ♦—

ఉ. పాండురపద్మలోచనుని ♦ పార్శ్వగులార! మహాత్ములార! మా
ర్తాండసమానులార! యిదె ♦ ప్రాంతమునందు సముజ్జ్వలప్రభా
మండలమధ్యవర్తియు స♦మగ్రవిలాససమన్వితంబునై
రెండవనాగలోకమన ♦ దృష్టికి నింపొనరించె నెంతయున్. 473
గీ. సంశితవ్రత! యిది శనై♦శ్చరునిలోక, మితఁడు గ్రహములలోనెల్ల ♦ నతిబలిష్ఠుఁ
డమ్మహాత్ముని శుభచరి♦త్రమ్ము వినుము, విశదముగఁ జెప్పెదము నీకు♦ విస్తరించి.

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 258, 259.

—♦ నిరృతిలోకము ♦—

గీ. తీర్థములయందు విధి మూఁడి ♦ తెగినపుణ్యు, లనఘ! యీలోకమున నుందు ♦ రాత్మహత్య
యొక్క కాశీపురంబునఁ ♦ దక్కనొందు, తీర్థములయందుఁ బాపంబు ♦ దెచ్చునంద్రు
సీ. వింధ్యాద్రినడుమ ని♦ర్వింధ్యాతటంబునఁ, గానలో నొక్క ప♦క్కణము గలదు
పింగాక్షుఁ డనియెడు ♦ పేరివాఁ డావెంటఁ, బల్లె యేలెడు భిల్ల♦పరివృఢుండు
క్రూరకర్మపరాఙ్ము♦ఖుం డక్కిరాతుండు, వ్యాఘ్రాదిదుష్టస♦త్త్వములఁ దక్క
దండించుఁ జితరస♦త్త్వముల నేణాదుల, సాక్షేపుమార్గంబు ♦ నందు బ్రతుకు
గీ. విశ్వసించిన నీరు ద్రా♦వినను నిద్రపోయినను జాలుకొన్నను ♦ బొర్లుచున్నఁ
దెవులువడ్డను గుంపైన ♦ చిట్టచెడినఁ, జంపఁ డనుకంప నెట్టిహిం♦సయుంబు నైన 37
సీ. ఫలమూలముల శాక♦పక్వాశనంబుల, దధిపయఃక్షౌద్రాజ్య♦తక్రములను
శిశిరాంబువులఁ దృప్తి♦సేయుసంబడ మిచ్చుఁ, బాదరక్షలు నాత♦పత్త్రములును
ద్వాళవృంతములు వ♦స్త్రములు గోవణములు, నొసఁగు రోగార్తుల♦నుపచరించుఁ
దస్కరబాధనొం♦దకయుండ నెడరైన, యటవీస్థలంబున ♦ ననుపుఁ బెట్టుఁ
గీ. తీర్థములు పోవువారికి ♦ దివసదివస, మటు విశేషించి కాశికి ♦ నరుగునట్టి
పుణ్యులకుఁ జేయు సత్కార♦ములు నెరవుగఁ, బింగళాక్షుండు శబరరా♦ట్పుంగవుండు.
గీ. సంతతంబును నాశీర్వ♦దింతురతనిఁ, దీర్థముల కేఁగువారు సం♦తృప్తి నొంది
యగ్నిహోత్రాంతములను జ♦పాంతములను, భోజనాంతములను దృప్తి♦పూర్వకముగ.
క. దక్షతనిట్టివిధమునఁ బింగాక్షుఁడు సంతతము తీర్థ♦యాత్రాపరులన్
రక్షింప నటవి నగరసదృక్షంబై యుండెఁ గొన్ని♦దినములు పేర్మిన్. 479

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 58, 63.

—♦ వరుణలోకము ♦—

గీ. వరుణదేవునిలోకంబు ♦ ధరణిదేవ, యిందు నుండెడు పుణ్యాత్ము ♦ లెవ్వ రనిన
వాపికాకూపకాసార♦వారిపద్మ, వాటికోద్యానకల్పనా♦వ్యాప్తిపరులు. 480
సీ. తరుణేందుమౌళిపై ♦ ధారాంబుకుంభంబు, నియమవ్రతంబుగా ♦ నిలిపినారు
తనియఁ దియ్యనిపంచ♦దారపానకములు, భూసురోత్తములకుఁ ♦ బోసినారు
చల్లఁగా నెడనెడఁ ♦ జలిపందిరులు వెట్టి, యధ్వనీనుల దప్పి ♦ యార్చినారు
దీర్ఘయాత్రాపరా♦ధీనమానసులకు, నుదకుంభదానంబు ♦ లొసఁగినారు
గీ. వెల్లిలో నేయుపాయంబు♦ వెంటనైన, మునుఁగకుండంగ జంతువు ♦ మనిచినారు
గారవంబున నవనిలో♦కంబునందు, నింక వేఱ సుఖించుచు♦ నుండువారు! 481

గీ. పుణ్యతటినుల కవతార♦భూములందు, శిలలసోపానపంక్తులు ♦ చేర్చినాఁడు
జనులసంకిళ్లు విడిపించి ♦ పనిచినారు, వరుణలోకంబునందున్న♦వారలనఘ! 486

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 65, 67.

♦ ఈశానలోకము ♦

గీ. అలకయావలమహోదయ♦మన్పురంబు, బ్రాహ్మణోత్తమ! యీశాను ♦ రాజధాని
యందు నుందు రజైకపా♦దాదులైన, పదియు నొక్కండ్రు రుద్రులు♦పారిషదులు.
సీ. ఫాలభాగములనం♦బకము లందఱికిని, నవతంసశశిరేఖ♦లందఱికిని
డమరుఖట్వాంగఖే♦టకము లందఱికిని, హస్తిచర్మపటంబు ♦ లందఱికిని
శ్యామకంఠప్రదే♦శమ్ము లందఱికిని, సోపవాహ్యవృషంబు ♦ లందఱికిని
బవమానభుక్కలా♦పంబు లందఱికిని, నాపాండుదేహంబు ♦ లందఱికిని
గీ. నందఱికి నగ్నితాపత♦ప్తారకూటు, పాటలచ్ఛాయఘనజటా♦బంధనములు
చేటుగొనఁజూడు మీశాను ♦ దిక్కునందు, బ్రాహ్మణోత్తమ! రుద్రులు♦పారిషదులు!

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 164, 165.

♦ ధ్రువపదవర్ణనము ♦

సీ. త్రైలోక్యమంటప♦స్తంభసంభారంబు, గగనలక్ష్మీకంఠ ♦ కనకభూష
బ్రహ్మాండకేతకీ ♦ పాదపప్రసవంబు, గంగాతరంగిణీ ♦ క్రౌంచఖగము
బలిదైత్యమథనాంఘ్రి ♦ పంకేజనఖరంబు, తారకావళితులా ♦ దండయష్టి
ధాతృలోకద్వార ♦ దంతకవాటంబు, గ్రహమండలీపశు♦గ్రామవేది
గీ. తారకాశింశుమారకా♦కారుఁడైన, యాదినారాయణునితోఁక ♦ యలఁతిదిప్ప
దప్పకీక్షింపు ధరణిబృం♦దారకేంద్ర, వివిధకల్పపరంపరా♦ధ్రువుని ధ్రువుని 489

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 277.

♦ పాతాళము ♦

సీ. అయుతయోజనసువ♦ర్ణాశ్వత్థగహనఖే,లత్పన్నగము క్షిత♦లంబు సొచ్చి
ఫలితకాంచనశమీ♦పాదపచ్ఛాయావి,లాసవాసము సుత♦లంబు గడచి
శాతకుంభరసాల♦సాలచిత్రానేక,తరుసంకులము మహా♦తలము దాఁటి
మరకతమాణిక్య ♦ మయచందనద్రుకాం,తారాంతరము రసా♦తలము వెడలి
గీ. కనియె భోగవతీతీర ♦ వనవిహార, హాటకేశ్వరభవనడో♦లాధిరూఢ
గూఢపాత్కన్యకాగాన♦గుంభమాన, తాళకోలాహలమ్ము పా♦తాళతలము. 490

జైమినిభారతము, అ 7 పద్య 70.

చ. విలసదనంతరత్నరుచి ♦ విస్ఫురితి భూగగనాంతరాళమై
బలవదహీనభోగిచయ ♦ భాసురపద్ధతి నాకలోకమై
సలలితచక్రిచారుతర ♦ సంశ్రయరూఢిసుధాంబురాశియై
బలినిజసద్మమై వెలసి ♦ ప్రస్తుతి కెక్కు రసాతలం బొగిన్. 491

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 6 పద్య 16.

నరకభేదములు

సీ. రౌరవం బనఁగ ధ ♦ రాస్థలిక్రింద మ, హారౌరవం బన ♦ నవుల దాని
కావల విను కంట ♦ కావనం బన నుండుఁ, గ్రమవృత్తిఁ జేర్చుదుః ♦ ఖములు గలిగి
యగ్నికుండంబు నా ♦ నట పంచకష్టంబు, నాఁ గలవి ట్లున్న ♦ నరకతలము
లైదందు పాపక్రి ♦ యాతారతమ్యంబు, లూహించి యంతకుం ♦ డునుపఁ బనుచుఁ
గీ. దగినయెడలఁ బాపాత్ములఁ ♦ దద్భటాలి, దహనకర్తనబంధన ♦ తాడనములఁ
బఱుప వారలఁగుక్కలు ♦ గఱచుఁ గ్రిములు, దొలుచు గ్రద్దలునొప్పించుఁ ♦ ముండనిహతి
ఈ. అమ్మెయిఁ బాపముల్ వోలియు ♦ నంతసు దుఃఖము లంది కీటజ
న్మమ్ములఁ బక్షియోనులఁ గ్ర ♦ మంబునఁ బొంది మృగత్వమానుష
త్వమ్ములఁ బోలిఁ బొందుదురు ♦ వారిను మెంతయుఁ గ్రాఁగి కల్మష
త్వమ్ము దొలంగుమాడ్కి నవ ♦ తామరసప్రతిమానలోచనా. 493

భారతము, ఆ 5 పద్య 170, 172.

గీ. రౌరవం బనఁగను మహా ♦ రౌరవ మనఁ, గాలసూత్రంబు గుంభిపా ♦ కం బనంగ
నంథతామిస్రమనఁగ సం ♦ హార మనఁగ, నారకంబులు మఱియు నె ♦ న్నంగఁగలవు

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 155.

సీ. రౌరవంబును మహా ♦ రౌరవంబును నసిపత్రవనము కాల ♦ సూత్రకూప
మంధతామిస్రలా ♦ లాంబు సేవనములు, కంటకంబు నధోము ♦ ఖంబు కూట
శాల్మలియునువిశ ♦ సనమయఃపాత్రభం, జనము తప్తాగ్నిసే ♦ చనము తైల
భాండమజ్జనమగ్ని ♦ కుండగోపనశిలా, భక్షణంబులు క్రిమి ♦ భక్షణంబు
గీ. రాక్షసకరాళమును విక ♦ రాళమును వి, ధుంతుదము కుంభిపాకంబు ♦ ధూమగర్త
మనఁగ నిరువదియొక్కటి ♦ నైనయట్టి, ఘోరనారకబీభత్స ♦ కూపములను. 495

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 8.

——♦ రౌరవవర్ణనము ♦——

సీ. ద్విసహస్రయోజన ♦ విస్తారమును జాను, దఘ్నంబునైన గ ♦ ర్తముననుండి
యనలకణంబులు ♦ గనగనఁ గనలంగ, దారుణంబైన యా ♦ రౌరవంబు

నడుమఁ గింకరులచే ♦ విడువంగఁబడి వడిఁ, గొఱలుచు నలుగడఁ ♦ బఱవఁ జరణ
యుగము నీఱగుచును ♦ మగుడంగ మొలచుచు, నుండ హాహాకృతు ♦ లుడుగకడర
ఆ. ఘోరదుఃఖ మొంక యహోరాత్రమమ్మహి ♦ ననుభవించి యంత ♦ నచట వాయ
వేయియోజనముల ♦ వెడలుపుగలవహ్ని, యందు బిట్రుపైతు ♦ రతని నెత్తి.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 48.

♦ మహారౌరవవర్ణనము ♦

సీ. విను చతుః, పంచయో ♦ జనవిస్తృతమ్మును, దామ్రమయము నైన ♦ దారుణాగ్ని
తప్తమై విద్యుదు ♦ ద్దామప్రభాజాల, దేదీప్యమానమై ♦ తేఱి చూడ
రాక యత్యంతభై ♦ రవమగుచుండు మహారౌరవంబందు ♦ యమునిభటులు
కాళ్లుసేతులుపట్టి ♦ కట్టిపైచినఁ బడి, వృకములు బకములు ♦ వృశ్చిక ఘళ
గీ. కములు గాకు లులూకముల్ ♦ గ్రద్దలు దినఁగ నఱచుచును దహ్యమానులై ♦ యతులదుఃఖ
మనుభవించి వెడలుదురు ♦ హాయనాయు, తార్జితంబైన దురితంబు ♦ లడఁచి నరులు.

♦ తమోనరకము ♦

మ. అతిఘోరంబు తమోభిధాననరకం ♦ బందుండి దుష్కర్ము లు
గ్రతమశ్శీతనిరుద్ధులై యొఱలుచున్ ♦ గంపించుచున్ క్షుత్తృషా
హతి వాపోవుచు శైశిరానిలవిభి ♦ న్నాన్యోన్యదేహోత్థశో
ణితమద్యంబులు ద్రావుచున్ నిరయవ ♦ హ్నిం గాంతు రేణస్థితిన్.

♦ నికృంతననరకము ♦

చ. అరుదు నికృంతనాఖ్యనిర ♦ యంబది యందుఁ గులాలచక్రముల్
దిరుగుచునుండు వానిపయిఁ ♦ దెచ్చి యఘాత్ములఁ బెట్టి కాలకిం
కరులాగిఁ గాలపాశములఁ ♦ గాళులనుండి శిరంబు దాఁక భీ 499
కరముగఁ ద్రెంచుచుండుదురు ♦ ఖండము లెప్పటిరూపు దాల్చఁగన్.

♦ అప్రతిష్ఠనరకము ♦

గీ. అప్రతిష్ఠాఖ్యనరకంబు ♦ నందు దుష్టనరునిఁ ద్రిప్పుదు రాగిరాటు ♦ వములఁ గట్టి
పెక్కువేలేండ్లు నెత్తురుల్ ♦ గ్రక్కులోచనములఁ ద్రేవులునరలివ ♦ స్త్రములఁ ద్రేలఁ.

♦ అసిపత్త్రవననరకము ♦

సీ. అసిపత్త్రవననిర ♦ యంబు సహస్రయో, జనవిస్తరము పటు ♦ జ్వలనమయము
దానిమధ్యమున శీ ♦ తలమును నసిరూప, దళఫలకలితంబు ♦ బలవ దుగ్ర

సారమేయాయుత స్వనసంతులమున్నై, పెనుపొంది యొక మహా వనము వోలెమః
బాప్రలాబహిరగ్నిఁ బడి తనువులు గాఁగ, వనముదాయుగఁ జని యనిలహతిని
గీ. తాలు నాతులతాఁకున ప్రస్ని యొడళ్లు,లవనిఁ గూలంగఁ గుక్కలు కపిసికలవె
బహువిధంబుల నలుగుల పడుదు రింకఁ, దప్తకుంభంబు దారుణత్వఁబు వినుము.

—తప్తకుంభనరకము—

క. ఉడుగక యనలము మండఁగ, నుడుకుచు నూనియలు నిండి యున్న కడవలన్
వడిదుష్కర్ములఁ గింకరు, లిడుదురు దలక్రిందుగాఁగ నెత్తి యఱువఁగన్.
చ. తలలును నెమ్ములున్ బగుల దందడిశోణితమజ్జలోయముల్
గలయఁగఁ జర్మమాంసములు గ్రక్కున ముద్దలుగట్టఁ జేరి గ్ర
ద్దలు వడిఁ బీఁకఁ గింకరులు దప్పులఁ ద్రిప్పఁగఁ బ్రాణవాయువుల్
వెలువడకుండఁ బాపులను వేఁతురు దారుణతైలవహ్నులన్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 65—71.

—యమకింకరులు—

క. కింకరుల ధర్మరాజవశంకరుల దురంతదురిత సమధికజననా
శంకరుల సకలలోకక్షయంకరులం గనియె నింద్రియాకులుఁ డగుచున్.
క. ఘాతుకుల దండదండిత, పాతకుల మహోగ్రకర్మ భరనిష్కరుణా
జాతకులఁ బ్రేతనాయక, దూతకసంతతుల నతఁడు దూరమునందున్.
మ. కనియెన్ బ్రాహ్మణుఁ డంత్యకాలమున వీఁకన్ రోమనిష్ఠ్యూతులన్
ఘనపీనోష్ఠవికారవక్త్రవిలసద్దర్వేత్రణోపేతులన్
జనసంత్రాసకరోద్యతాయతసుపాశశ్రేణికాహేతులన్ 505
హననవ్యాప్తివిభీతులన్ మువుర సాత్మానేతలన్ దూతలన్.

భాగవతము, స్కం॰ 6 పద్య 68, 70.

నరకలోకవర్ణనము

సీ. ఎఱ్ఱఁగాఁ గాఁగిన యినుపకంబములతోఁ, గట్టినగమగమఁ గమురువారిఁ
గ్రాఁగిన వెడఁదమంగలములఁ బొరఁటిన, పెల్లవఁ బెరపెరఁ బ్రేలువారిఁ
దెలుపిఁగఁ జెక్కి గంట్లను గొడవులఁ, జూఁడినఁ జుఱచుఱ సుక్కువారి
నైకొని గుండెలు కుళ్ళంగ, మోఁదిన మురమురములుగు వారి

గీ. ముడియకట్టులక్రియఁ గట్టు♦వడినవారి, నోలిఁ దలక్రిందుగా వ్రేలు♦చున్నవారిఁ
జూపి దుర్వర్తనములకుఁ ♦ జొరవ ఁటనుచుఁ, జిత్రగుప్తుండు బుద్ధులు♦ చెప్పఁబెచ్చె.

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 16.

కవిరాజ. ఒక్కనిచేత నిమంత్రితుఁడై మఱి♦యొక్కని శ్రాద్ధమునందు మదిన్
సుఖ్కక పోయి భుజించినవిప్రునిఁ♦జూడు ఖగంబులు చీరెడుఁ బెం
పెక్కిన సాధుజనంబులమర్మము ♦ లెప్పుడు దూఱగవాడుఖలున్
దొక్కి ఖగంబులు ముక్కున నంగము ♦ దూటులు వుచ్చుచునున్న వోగిన్.

సీ. కొండీనివాలుక ♦ రెండుగాఁ జీఱెడు, నల ఖగంబులఁ జూడు ♦ మవనినాథ
పూయమూత్రపురీష ♦ పూర్ణగర్తంబున, మునుఁగుచున్నాఁడదో♦ముఖత నొందె
జననీజనకగురు ♦ జనుల కవజ్ఞఁ జేసిన దుర్మదాంధుండు ♦ వినుము దేవ
తాతిథిపితృవహ్ని ♦ భూతపక్షివ్రజా,భ్యాగతభృత్యజ♦నావళులకు

గీ. నిడక యన్నంబు మును దాన ♦ కుడిచినట్టి, పాపకర్ముండు పర్వత♦ ప్రతిమతనుఁడు
సూచినూక్ష్మముఖుఁడునై ♦ క్షుత్పిపాస,నొంది చీముబంకయు జాన♦ మున్నవాఁడు.

గీ. ఒక్కబంతిన విప్రున ♦ కొరుసకైన, విషముగలిఁ గూడిడినతండు ♦ విస్తృగుడు చు
యాత్రితసతోనవచ్చిన ♦యతనికన్న,మిడక భుజియించిశ్లేష్మంబుఁ♦ గుడుచునితఁడు

ఉ. ఎంగిలితోడ గోవును మ♦హీసురవహ్నుల నంటినట్టియా
వెంగలికేలుకుండశిఖి ♦ పేమఱుఁ గాల్చెద రట్లకైరవా
ప్తుం గమలాప్తుఁ జుక్కలను ♦ బోలఁగఁ జూచినవారికన్నులం
దింగలమిడ్డవారదె న♦రేశ్వర కర్మఫలంబు దప్పునే.

మ. జననిం దండ్రి సహోదరుం జెలియలిన్ ♦ జ్ఞాతిన్ గురున్ వృద్ధు వి
ప్రుని గోవున్ శిఖి నల్కఁదన్నినయతి ♦ క్రూరాత్మపాదంబులన్
ఘనతీవ్రానలతప్తశృంఖలనొగిన్ ♦ గాఢంబుగాఁ గట్టి ప
ట్టినవాఁడుం దొడబంటినిప్పుకలలో ♦ డిందున్ మహీవల్లభా. 511

సీ. ఛాగమాంసము పాయ♦సము పులగంబును, నాదిగా దేవయో♦గ్యాన్నచయము
దగినసంస్కృతిచేయ ♦ కొగి భుజించినవాని, నవనిపైఁ బడవైచి ♦ యంగకంబు
నదె మునిపండ్లఁజీఁ♦కెద రంతకునిభటుల్, దేవతాగమగురు♦ద్విజుల నింద
సేయ వినినవారి ♦ చెవుల నూచులు గాల్చి, యొండొండఁ గూర్కెను♦ చున్నవారు

గీ. క్రోధలోభాత్ములై దచ్చ♦కొట్టమును సు,తాలయంబును బ్రపయును ♦ గూలఁద్రోచి
యతని తత్తొత్తెదుప లోభి♦యైనసకల, సుకృతవిక్రయు నఱిచెద♦ద్యాసడు మధిప

క. మున్నొకనికిచ్చి యొకనికిఁ, గన్నియ మఱి యిచ్చినట్టి ◆ కష్టుఁడు శస్త్ర
చ్ఛిన్నాంగుండై తేలుచు, నున్నాఁడదె క్షారనది న ◆ నూనార్తి మెయిన్.

సీ. తెగి మాతృపితృగురు ◆ ద్విజులకు నెదురుగా, నాచరించినతుచ్ఛ ◆ నట్లు కాక
ముఖ నాటఁ బొడుచు కా ◆ ముక్కులఁ బ్రేవులు, గఱవున నాలిని ◆ గన్నప్రేగల
విడిచి తా నొక్కఁడు ◆ కడుపుఁ బ్రోచికొనిన, ఖలునిపండ్లన్ని యు ◆ డులిచియొడలు
దఱిగి కండలునోరఁ ◆ గుక్కి గాదరదె భీతి, శరణంబుఁ జొచ్చిన ◆ వరుని లంద

గీ. మర్త్యతోఁ గొని యొప్పించి ◆ నట్టి యధము, నధికదారుణతరఘటీ ◆ యంత్రపీడ
నలచుచున్న వా రింతయు ◆ యమునిభటులు, చూచితే పాపఫలముల ◆ సొంపులద్ధన

క. ఇల్లడగొని యూఁచికొనిన, బల్లిను లదె యిటియఁ గట్టుఁ ◆ బడి కీటకముల్
పెల్లుగఁ దెల్లుఁగాములు, తల్లడపెట్టంగ నొఱలె ◆ దరు వోరండన్.

తరల. తనువు లెంతయు వ్రస్స నెత్తురు ◆ ధారలై తొరఁగంగ ని
య్యనుపముండులబూరువు ల్వాప ◆ నెక్కఁ ద్రోవఁగఁ జీలువా
గ్మనుజనాథ పరాంగనారస ◆ మండలీపరిరంభణం
బును దివాసురతంబు చేసిన ◆ భూరిపాపపరాయణుల్.

క. మనుజేశ్వర విను శ్రాద్ధం,బునఁ దమలోఁ దారు గలసి ◆ భోజన మొనరిం
చినభూసురు లొండొరుల వదనలాలలురక్తములను ◆ ద్రావుట కంటే.

క. చెలులును నతిథియు నిజభృత్యులు చూడఁగ సురుచిరాన్న ◆ మొక్కఁడు వడిని
మ్మలఁ గుడిచిననరుఁ డిదె నిప్పులు మ్రింగెడు శృకనికాయ ◆ ములు పీఁపు దినన్.

చ. అనఘ కృతఘ్నుఁడైనమను ◆ జాధముఁ డోలినతప్తకుంభవే
దనలఁ గరంభవాలుకల ◆ తాపములన్ బహుయంత్రపీడనం
బున నసిపత్త్రిఖండనస ◆ ముద్భవయాతనఁ, గాలమాత్రకృం
తనకృతతీవ్రదుఃఖమునఁ ◆ దక్కఁడు నిష్కృతిలేని కెన్నఁడో.

చ. వినుము పసిండిముచ్చిలుట ◆ విప్రునిఁ జంపుట గల్లుద్రావు టే
పున గురుపత్నిఁ జెందుట ప ◆ ఘాతతరాఘము లెందు వీనిఁ జే
సిననరుఁ డుండుఁ జుట్టుఁ బెను ◆ జిచ్చిడి పెక్కుసహస్రవర్షముల్
ఘనముగఁ గాల్పఁ బుట్టుభువిఁ ◆ గ్రమ్మఱఁ గుష్ఠమహాక్షయాంగుఁడై. 519

గీ. చచ్చు మఱియును నరకాగ్ని ◆ వెచ్చు మగుడఁ, బుట్టుఁ క్షయకుష్ఠబాధలఁ ◆ బొందు మాన
వేంద్ర కల్పంబు తుదిదాఁక ◆ నిట్లు తిరుగుచుండుఁ బాతకియైనయా ◆ తండు వినుము.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 92, 108

సీ. అన్నవిక్రయులు దే♦వాధికారులు సురా,పానవర్తనులు గో♦బ్రాహ్మణాంగ
నాహంత లన్యకాం♦తాపరాయణులు వి,శ్వాసఘాతుకు లనా♦చారనిరతు
లనృతవాక్యులు సజ్జ♦నాపవాదులు గురు,ద్రోహులు పిశునతా♦ద్యూతరతులు
గృహదాహకులు విష్ణు♦కీర్తనద్వేషులు, శివదూషకులు కుల♦శ్రీవిదూరు
ఆ. లంతఁగాని సతుల ♦ ననురక్తిఁ బొందిన, ఖలులు బాలవృద్ధ♦గణము లుండ
భుక్తిఁగొన్న దుష్ప్రభులు నేఁగుదెంతురు, ప్రతిదినంబు నాదు ♦ భవనమునకు.
సీ. కూటసాక్షులు హీన♦కులసేవకులు వృష,లీపతు లన్యధ♦నాపహరణు
లన్వయచ్యుతులు ర♦ణావనివిముఖులు, చౌర్యవర్తనులు పా♦షండమతులు
సుకృతవిక్రయులు భూ♦సురగురుద్వేషులు, శరణాగతావన♦విరహితులును
మిత్రఘాతుకులు స్వా♦మిద్రోహు లాశ్రిత,జనవిసర్జనులు వి♦షప్రయోగు
గీ. లాదిగాఁ గల్గు పాపాత్ము♦లనుదినంబు, మనుజలోకంబునందుండి ♦ మత్పురమున
కన్నిత్రోవల నర్బుద♦న్యర్బుదముల, సంఖ్య లేకెంతు రడుగని ♦ సందడులను.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 163-164.

సీ. పాదంబు లిరుచేతఁ ♦ బట్టి గుంజుండు జర్ఝరితంబుగా వీనిఁ♦జట్టుతాత
మెడ మెట్టి గోర్గాండి ♦ మెటికిపుచ్చుఁడు వీని, గ్రుడ్లు చెక్కులనెత్తు♦రులు స్రవింపఁ
గడికండలుగ వీని ♦ కంఠంబు వ్రేయుండు, గరసానఁ బట్టిన ♦ ఖడ్గధారఁ
బలుత్రాళ్ల బంధించి ♦ తలక్రిందుగా వ్రేలఁ, గట్టుఁడు వీని వృ♦క్షంబుకొమ్మ
గీ. అంపమునఁ వీని కంఠంబుఁ ♦ ద్రెంపివిడుఁడు, మడమతాఁపులవీనిమ♦ర్మములనొంపుఁ
డెఱ్ఱఁగా నగ్నిఁ గాఁగిన♦యినుపయినుకఁ, గులికిపోయుఁడువీనిము♦క్కునను జెవుల.
గీ. పరకళత్రంబుకుచకుంభపాళియందు, నఖముఁ దివిచిన పాపాత్ము♦నఖమునందు
నెఱ్ఱఁగా నగ్నిఁగాచిన ♦ యినుపసూది, నుగ్రదృష్టిని జొన్పుఁ డ♦త్యాగ్రహమున.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 152, 153.

క. ఎడతెగక ముజ్జగంబుల, కడపల నయ్యామ్యదిశను ♦ గదలక నిలుచుం
గడుఘోరములుగ నరకము, లడరంగా నంతరాళ ♦ మందుల నధిపా.
క. పరపుత్త్రికళత్రంబులఁ, బరికింపక యపహసించు ♦ పాపాత్ముఁడు దు
ష్కరపాశబద్ధుఁడై యమ, పురుషులచే నధికబాధఁ ♦ బొందుచు నుండున్.
క. పరకాంత నెవ్వఁడేనిం, బురుషుం డుండఁగ నొఱఁగి ♦ పొందిన యమకిం
కరు లతనిఁ బట్టి వడిఁ దత్తఱమునఁ బడ వైతు రంధ♦తామిస్రమునన్. 527
సీ. తల్లిదండ్రులకును ♦ ధరణీసురులకును, నహితంబు సేసిన ♦ యట్టివాఁడు
కాలసూత్రం బను ♦ కడుఁదీవ్రనరకంబు,నందును నందంద ♦ యయుతయోజ

నాయతపాత్రాదు♦లందుల సూర్యుఁడా, మీఁదఁ గ్రిందను వహ్ని ♦ మిగుల మండ
నత్యంతక్షుత్పిపా♦సాతులచేతను, బాధితుం డగుచుండుఁ ♦ బాయ కెపుడుఁ
ఆ. బరువు వెట్టుచున్నఁ ♦ బడియున్న నిల్చినఁ, గదల కున్నఁ జాల ♦ నొదిఁగియున్న
బాధఁబొందుచుండుఁ ♦ బశురోమములలెక్క, వరుస నవధిమేయ ♦ వత్సరములు.
క. దండింపఁ దగనివారల, దండించిన విప్రవరుల ♦ తనువులు ముట్టం
దండించిన దుర్మతులం, దండింతురు కాలసూత్ర♦నరకములందున్. 529
ఆ. మఱియు నట్టిదుష్ట♦మానవుఁ గింకరుల్, విఱిచి చెఱకుఁగోల ♦ విఱిచినట్లు
బాధపెట్టుచుండఁ♦బడి మూర్ఛఁ జెందుచు, మొఱలువెట్టుచుండు ♦ భూపవర్య.
క. తనకలిమి నెవ్వఁడేనిం, దనబాంధవవరులఁ గూడి ♦ తగఁ గుడువక తా
నును వాయసంబు భక్షిం,చినమాడ్కిం దిన్నవాని ♦ శీఘ్రమె యచటన్.
క. క్రిమిభోజన మనియెడి నర,కమునం బడి క్రిములెకూడు♦గాఁ గుడుచుచుఁ దాఁ
గ్రిమి యగుచు లక్షపరిమా,ణముఁ గలక్రిమికుండమందు ♦ నాటుకయుండున్.
ఆ. సర్వజంతుజాల ♦ సంగమ మొందెడు, వానిఁ బట్టి కట్టి ♦ వజ్రదంష్ట్రి
కములు గలుగునట్టి ♦ ఘనతరశాల్మలీ, తరువులందుఁ జేర్చి ♦ దంతు రెపుడు.
ఆ. పార్థివేంద్ర నరుఁడు ♦ పాషండదర్శనుఁ, డగుచు ధర్మమార్గ ♦ మడఁచెనేని
వాఁడు నరకమందు ♦ వైతరణీనది, నడుగ నెపుడుఁ బొరలి ♦ పడుచు నుండు.
క. శునకములఁ బెంచి యెవ్వం, డనయంబును వేఁట సలిపి ♦ యాత్మార్థముగా
వనమృగములఁ జంపునో యా,మనుజాధము నస్త్రములను ♦ మర్దింతు రొగిన్.
ఆ. ద్రవ్యలోభమునను ♦ దంభార్థమై పశు,తతులను జంపి జన్న♦ములను జేయం
వానిఁ బట్టి యముని ♦ వారలు గోయుచునుందు రెపుడు మిగుల ♦ సందడిలుచు.
సీ. లంచంబుఁగొనిసాక్షి ♦ వంచించి యనృతంబు, వలికెడు పాపాత్ముఁ ♦ బట్టి కట్టి
యంతఁ బూనక పీచి ♦ యమనరకమునందు, శతయోజనోన్నత ♦ శైలశిఖర
మునఁ దలక్రిందుగా ♦ నునిచి యధోముఖం,బుగఁ బడఁద్రొబ్బిన ♦ బొబ్బలిడుచుఁ
గల్లోలములులేని ♦ కమలాకరమువోలెఁ, జటులమై యున్నపా♦షాణమందు
గీ. వడినయంతన దేహంబు ♦ పగిలి పెక్కు, తునుకలై పాసియదిగూడి♦కొనుచునుండ
నుండి యాతలననుబొందు♦చుండుఁగాని, చావు లేకుండునా దుష్ట♦జంతువనఘ.
ఆ. సోమయాజిభార్యఁ ♦ గామించి పొందిన, వానిఁ గపటమద్య♦పానసోమ
పాన మనుదినంబుఁ ♦ బానంబు సేయు విట్క్షత్త్రియులను బట్టి ♦ సంభ్రమమున.
ఆ. ఱొమ్ముఁ ద్రొక్కి మోము ♦ ఱిమ్మపట్టఁగ మోఁది, యనలముఖమునందు ♦ నగ్ని వర్ణ
ముగను గాఁచి వక్త్రమున నిండఁగా నుక్కు, నీరు వోతు రేచ ♦ నిష్ఠురముగ.

ఆ. ఎనయ దొడ్డిలోన ◆ నిండ్లలో నైనను, బహుపతంగహరిణ◆పంక్తి నెల్లఁ
బట్టి హింస సేయు ◆ పాపాత్ము విషవహ్ని, ధూమశిఖల ద్రొబ్బు◆దురు నృపాల.

క. తనయింటికివచ్చినమనుజుని నతిథిం గ్రోధదృష్టిఁ ◆ జూచినవానిం
గనుఁగవల వజ్రదంష్ట్రలఁ, దనరినయాకంకగృధ్ర◆తతి భక్షించున్. 541

మ. ధనవంతుం డగుమానవుండు గడఁకన్ ◆ ధర్మోపకారంబులన్
ఘనతం జేయక యుండెనేని యమలో◆కంబందు సూచీముఖం
బను నాదుర్గతిఁ బట్టి త్రోచి యిది గాఁ◆బై యున్న ఘాతం బటుం
చును బాశంబులఁ జుట్టి కట్టి వడితో ◆ నొప్పింతు రత్యుగ్రులై.

ఆ. నరవరేణ్య యిట్టి ◆ నరకముల్ యమలోక, మందుఁ గలవు మఱి స◆హస్రసంఖ్య
లందు శిక్షనగూత ◆ లనిశంబు బాధింతు, రవని ధర్మదూరు◆లైననరుల.

భాగవతము, స్కం. 5 పద్య 188—160.

సీ. బలుఅంపములదేహ◆ములు ద్రెవ్వఁగోసి యూ, మరకర్దమంబులఁ ◆ జదియఁద్రోచి
పటుకుఠారములచేఁ ◆ బరమొండెములుచేసి, తలగాన రానేలఁ ◆ ద్రవ్వి పాఁతి
వాఁడికొమ్ములవాటు◆ వైచి మేడెములోనఁ, బులులమంటలఁగట్టి ◆ పారలద్రోచి
క్రొవ్వాఁడి యినుపము◆క్కులకాకములచేతఁ, బొడిపించియుచ్చులు◆ మెడలఁబెట్టి

గీ. వ్రేలఁగట్టి దంచనముల◆ వ్రేసి తప్త, తైలకుండంబులోఁ ద్రోచి◆ దారుణాస్త్ర
శస్త్రనిహతుల నొంపించి ◆ జంతుతతుల, బాధ సేయును గాలుని◆భటచయంబు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 389.

సీ. ఊర్కాలకుక్క◆లాక్కింతమర్మముల్, పట్టితీయఁగ నొంచిల్ ◆ పెట్టువారి
గొప్పనిప్పులధేటఁ◆గూల్చి శోనీయక, పాదివి యమ్ముల నేయఁ◆బోరలువారి
నెత్తురుచీమునిం◆డినకూపముల వ్రాలి, పురుగు లంగముఁ దొల్వఁ ◆ బొగులువారి
గత్తులఁగోసిన ◆ కాయముల్ క్షారవా, హినులముంపఁగబెట్టు ◆ పనవువారి

గీ. బిట్టుగాలినపెనములఁ ◆ బెట్టి వేఁప, మిట్టిపడి యట్టె మూర్ఛిల్లు◆ నట్టివారిఁ
దప్తతైలకటాహపా◆తమున శోక, తప్తులగువారిఁ జూచె న◆ద్దశముఖుండు.

సీ. పతిపాతులుఁ గూటు◆సాక్షులు ననృతోక్తి,పరులు రౌరవబాధ ◆ పడెడువిధము
కులహంతలును భ్రూణ◆గోఘ్నలుచ్ఛ్వాసని,రోధకంబునఁ బడి◆ రోఁజువిధము
బ్రహ్మహంతయు సురా◆పాని స్వర్ణస్తేయి, సూకరంబునఁ బడి◆ స్రుక్కువిధము
స్వగురుతల్పగుఁడును ◆ స్వసృగామిన్నృపహంత, తప్తకుంభికఁ బడి◆ తలఁకువిధము

గీ. కూఁతునుం గోడలిని బట్టు◆కొన్న చెడుగు, లురుమహాజ్వాలవాలిలిబి◆ట్టొఱలువిధము
దగని మగువలఁ గవయుపా◆తకులు లవన, యాతనలఁ గూలువిధమతఁ◆డచటఁ జూచె

సీ. శ్రుతికి వేదంబు నె♦న్నడిమాఱ వేదనిం♦దకుఁడు విమోహపా♦తంబుఁ గనుట
నతిథుల వృద్ధుల ♦ నరయ కన్నముఁ దిన్న, పాపకర్ముఁడు కృమి♦భక్షి యగుటఁ
గ్రతువు సేయఁగ నాస♦క్తతన నసద్గ్రాహి, యగునాఁ డధోముఖి♦యై యొకింట
బ్రాహ్మణుండయ్యు బే♦రము లాడు దుర్జాతి, యంధకూపంబున♦ నడఁగుఁ దగుటఁ
గీ. బర్వగామియు గృహదాహి ♦ బంధురోధి, వైతరణిఁ గూలి కాలుట ♦ వనమునటిక
వైవిన దురాత్ముఁ డసిపత్త్ర♦ వనిఁ దోరఁగుటఁ, జూచి దశకంధరుఁడు దల♦లూఁచి మఱియు.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప **421, 22, 23.**

ఉ. ఒక్కెడ బెబ్బులుల్ గవియ ♦ నొక్కెడ సింగములున్ జరింపఁగా
నొక్కెడ నేనుఁగుల్ దఱుమ ♦ నొక్కెడ భీకరసూకరాళి పైఁ
ద్రొక్కుకరాఁగ నంతఁ దమ♦ దోసము తమ్మ్రనె ముంచెనంచు నే
దిక్కును లేక యేడ్చెదరు ♦ దీనత నచ్చటఁ బాపవర్తనుల్
మ. ఒకచో నిప్పులకుప్ప లొక్కతఱి ముం♦డ్లొక్కొక్కచో ధూమ మొ
క్కొకచక్కన్ని బిడాంధకారపటలం ♦ బొక్కొక్కచో శైవలం
బొకవంకన్ వడగండ్లవానలొకచో ♦ నుష్ణాంబు లొక్కొక్కచో
నొకచో ఘోరసమీరముల్ దఱుచుగా ♦ నుండున్ దకేయస్థలిన్.
సీ. సారమేయోలూక ♦ జంబుకశబ్దంబు, లొక్కొక్కచోటుల ♦ నుప్పతిల్లు
గంటకాంగారక ♦ కరకాదివర్షంబు, లొక్కొక్కవంకల ♦ నుప్పతిల్లు
సంతప్తకర్దమ♦సైకతగ్రావంబు, లొక్కొక్కత్రోవల ♦ నుప్పతిల్లు
వాతశీతాతప♦వహ్నిసమూహంబు, లొక్కొక్కదిక్కుల ♦ నుప్పతిల్లు
గీ. నొక్కచక్కినిఁ జీకటు ♦ లొక్కత్రోవఁ, జటులవృశ్చికపన్నగ ♦ సముదయమ్ము
లొక్కతఱి నాచుపెంచులు ♦ నుప్పతిల్లుఁ, బాపవర్తనులరిగెడి ♦ పద్ధతులను.
ఉ. కొందఱు ముక్కు గట్టుచును ♦ గొందఱుఁ జేతుల నూలువోసియున్
గొందఱుఁ గంఠపాశములఁ ♦ గొందఱు నుగ్రగదాకశాహతిన్
గొందఱు ముష్టిఘట్టనలఁ ♦ గొందఱు శూలములందుఁ గ్రుచ్చుచున్
గొందలమందఁ జేయుదురు ♦ క్రూరులు కాలునిమాత లచ్చటన్. 551

శేషధర్మము, ఆ 3.

సీ. పరసతిపై దృష్టి ♦ పఱపినఁ గన్నుల, నెఱ్ఱఁగ్రాఁగినయట్టి ♦ యినుముఁ బోయుఁ
డితరాంగనలయిండ్ల ♦ కేఁగినపదముల, నాటుఁడు కొవ్వాడి ♦ దారసములు
మెంచసి యొండులసొమ్ము ♦ మ్రుచ్చిలుచేతులఁ, జొనుపుండు సూదులు ♦ మునిపి నిలిపి
యన్యకాంతలచన్ను♦లానినయురమున, నెత్తుఁడు కరఁగిన ♦ యినుపముద్దఁ

గీ. జేరి కొండెంబు నొరులకుఁ జెప్పినట్టి, జిహ్వఁ గత్తుల నింతింత చీఁటి విడుఁదు
మించి యన్యాయవిత్తమార్జించినట్టి, కుటిలదేహంబు అంపానఁ గోయుఁ జీపుడు.

గీ. ఇతరకాంతలఁ దనతోడ నిచ్చగించి, యుపరిసురతంబు సలుపంగనొడ్డుకొన్న
యల్లచోటులఁ గ్రాఁగిన యట్టిలోహ, పాత్రి నెత్తుఁడుఁ కడుఁ గ్రాఁగి భస్మముగను

ఉ. పట్టుఁడు కారులం దవుడ పండులు డుల్లఁగ వ్రేసి సంపెటన్
గొట్టుఁడు కర్పటం బవియ గ్రుద్దుల ద్రొబ్బుఁడు బిల్లఁగోలలన్
గుట్టుఁడు గొంతు గోలముకు గోళ్ళను మొత్తుఁడు తప్తలోహముల్
చట్టనఁ జీటి పొట్టనిడి చర్మముఁ దీయుఁడు తిత్తిదోఁపుఁడున్. 554

శృంగారమల్హణచరిత్ర, అ ౫.

పుణ్యలోకము

క. ఈలోకమునకు మీఁదై, చాలఁగ వెలుఁగొందు చుండు స్వర్గోకము నా
నాలంకారయుతము దివ్యాలోకము దేవయాన మది మునినాథా! 555

చ. అమలతపోనివాసులు మహాధ్వరశీలురు సత్యసంధు లు
త్తములు జితేంద్రియుల్ సములు దానపరుల్ రణశూరు లందు హ
ర్షమున వసింతు రచ్చరలు సాధ్యులు దేవమునుల్ మరుద్వసు
ప్రముఖులు వేఱువేఱ తగు పట్టుల నుండుదు రంద యిమ్మలన్. 556

భారతము, ఆర. ఆ 6 పద్య 129, 130.

సీ. తల్లిదండ్రులకు నిర్దపుభక్తి తవణిల్ల, శుశ్రూష చేసిన శుద్ధమతులు
పతులకు నిర్వ్యాజపరమతాత్పర్యతఁ, బరిచర్య సలిపిన పద్మముఖులు
సజ్జనావళికి నిష్కారణంబున నుపకార మొనర్చిన ధీరగుణులు
దతిదప్పకుండ సంధ్యాజపహోమతంత్రంబులు నెఱపిన ధర్మవిధులు

గీ. బ్రహ్మరతులు తపస్వులు భవ్యతీర్థ, సేవకులు ను సద్వ్రతులు నిస్పృహులు మొదలు
గాఁగ నొప్పెడు తత్పుణ్యకర్మపరులు, వీరె చూడుఁడు సుఖమున్న వార లిందు.

క. నుతిచేసి యిష్టధనములు, క్షితిసురులకు నొసఁగినట్టి శిష్టులు సుండీ!
యతులహిరణ్మయహర్మ్యస్థితులగుచుఁ జరింతు వారు చిరశుభలీలన్! 558

గీ. ఉభయముఖు లగుగోవుల నొండెనొండెఁ, గపిలలగు ధేనువులఁ బుణ్యకాలతిథుల
దానమొనరించినట్టి సత్యప్రతిజ్ఞు, లీమహా స్వర్ణపీఠంబుల నెసఁగువారు. 559

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 11-13.

సీ. నవరత్నమయభూష♦ణములఁ బూనినవారి, దివ్యయానము లెక్కి♦ తిరుగువారి
వికచమందారమా♦లికలు చుట్టినవారిఁ, దెలిగొడుగులనీడ♦ వెలయువారి
మృగమదశ్రీగంధ♦మిళితాంగులగువారి, వీణాదిగానముల్ ♦ వినెడువారి
నచ్చరల్ గొలువఁ గొ♦ల్వై చెల్వు గనువారి, మేలిమచ్చులమీఁద ♦ మెలఁగువారిఁ
గీ. జంద్రుసౌమ్యంబు తపను తే♦జంబు మరుని, చెలువ మింద్రునిభోగంబు ♦ శివునివిభవ
మాని భద్రాసనస్థులై ♦ యున్నవారి, ధార్మికులఁ జూచె నొకవంక ♦ దశముఖుండు
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 326.

పుణ్యలోకభోగములు

సీ. ఎల్లపుష్పంబులు♦ నెక్కాలమును బద్ద, విలసిల్లుఁ గల్పక ♦ వృక్షజనిత
మనులేప మాహార ♦ మమృత మంబరములు, నిత్యామలినములు ♦ నిరుపమాన
భంగి దీప్తంబు లా♦భరణముల్ వాన ర,మించుచు నన్యోన్య ♦ మిత్రభావ
మొప్పంగ మేనుల ♦ యొప్పును మనముల, మార్దవంబును గుణ♦మాన్యతలును
గీ. గలిగి పురుషులుఁ గాంతలుఁ ♦ గామహర్ష, లీల లెసఁగఁ గ్రోధాదులు♦ లేకరుజయు
జరయు నెఱుఁగక నలిఁ జరిం♦తురు దివంబు,నందు సంతతనిర్భరా♦నంద మొంద.
భారతము, ఆ 5 పద్య 217.

పుణ్యకార్యములు

సీ. ధర్మంబుభయమున ♦ దారిద్ర్యసంబాధ,మున రోగమును బాప♦ములఁ దొలఁగఁ
జేతకు నైనఁ జే♦సిన దేవకార్యార్థ, పశుహింసనమ్మను ♦ బరమతపము
శుశ్రూషయునుగల్గి ♦ శ్రుతము సంపాదించి, యప్రతిగ్రాహకుఁ♦డైన మద్య
మాంసపరస్త్రీస♦మాగమవైముఖ్య,మున నాశ్రమస్థులఁ ♦ దనకులంబు
గీ. వారి భరియించినను హేమ♦వస్త్ర మంది,రాన్నపానంబు లొసఁగిన ♦ నాశ్రయంబు
దీనులకు నిచ్చినను హింస♦మానినను స,ముంచితస్వర్గలక్ష్మి సి♦ద్ధించు నంద్రు. 562
సీ. రచ్చకొట్టంబు నా♦రామంబుఁ గూపంబుఁ, బ్రపయుఁ గావించుట ♦ భయభరార్త
కోటిఁ గాచుట కన్య♦ గోవువాహనము దా,సుని దాసి నిచ్చుట ♦ దనకుఁ గీడు
సేసినసైచుట ♦ చెలులఁజుట్టంబులఁ, బ్రోచుట పెక్కండ్ర♦పొందెఁ గార్య
మునఁ బరాక్రమమున ♦ ధనమునఁ దానల,జడిపాటు దుష్కర్మ ♦ సరణిఁ బొరయ
ఆ. కునికి నాకలోక♦మునకు నిచ్చెన లగు, నెక్కు లమునఁ బుట్టి♦ రేని బహుసు
తుండు ... తి కృపాన్వి♦తుఁడు వేయునెలలపై, బ్రదికినతఁడుఁగంద్రు♦ త్రిదశపదము

చ. జనులకుఁ గీడు రోయక య♦జస్రము ధర్మరతిం జరించి స
జ్జనగురుపూజనంబులును ♦ సత్యహితోక్తులు దీనపోషణం
బును నతిథిప్రియత్వమును ♦ భూరిదయార్ద్రితయుం గలట్టివా
రనిమిషలోకగాము లని♦యాత్మ నెఱుంగుము మేనకాత్మజా. 564

భారతము, అను ఆ 2, 5, ప 63, 64, 219.

సీ. క్షమఁ గ్రోధ మకృతసం♦కల్పతఁ గామంబు, చిరనిద్ర సత్త్వసం♦సేవనమున
గాఢధైర్యమున రా♦గద్వేషములు భయ,మప్రమాదమున మో♦హంబు శ్రమము
వినివర్తనాభ్యాస♦మున రోగములు నుపద్రవములు హితము మి♦తంబుఁ గాల
యోజితంబును నగు♦భోజనంబున జీవ, సందర్శనమున ని♦శ్వాస మఖిల
గీ. విషయములు నంతవిరసతా♦వేక్షణమున, నిత్యసంతోషమున లోభ♦నిరతి కృపన
ధర్మ ముచితకృతావేక్ష♦ధర్మమువులఁ, ద్రోవ నేర్చుట ముక్తికిఁ ♦ ద్రోవ యధిప.

శాంతి. ఆ 5 పద్య 370.

సీ. కావున ముక్తికిఁ ♦ గారణం బగుదాని, నేర్పడఁ జెప్పెద ♦ నెఱిఁగికొనుము
దానంబు శమమును ♦ దమమును బ్రహ్మచర్యంబును వ్రతపరి♦రక్షణంబు
దయయును బరధన♦ వారవర్జనమును, నియమయమేంద్రియా♦నిగ్రహములు
జననీజనకగురు♦జనపూజలును దేవ,తాతిథిపితృ సేవ♦ తార్చనములు
గీ. సత్యమును శౌచమును శుభ♦సంవిధాన, నిరతియునుధైర్యమునుగ్రాగ్ర్య♦నిరసనమును
గలిమి పుణ్యవృత్తిం బిది ♦ గలుగునరుఁడు, మొనయుటీనినూఁత గఁగొని♦ మోక్షమునను

ఆశ్వ. ఆ 1 పద్య 192.

మ. గురుదేవర్షి పితృప్రపూజనము స♦ద్గోష్ఠీప్రియత్వంబు సం
స్థిరసత్యోక్తి సమస్తభూతదయ మై♦త్రీసాధుసాంగత్యముల్
పరలోకాభ్యుదయక్రియారతి శ్రుతి♦ప్రామాణ్యసందర్శనం
బరయన్ స్వర్గముఁ బాసిపుట్టినమను♦ష్యశ్రేణి సంజ్ఞల్ నృపా. 567

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 121.

సీ. తనశక్తికొలఁది స♦త్కర్మముల్ ఫలవాంఛ, మానికృష్ణార్పణ♦మతి సలుపుట
ప్రతిషిద్ధకర్మంబు ♦ పరిహరించుట విష్ణుభక్తిపైఁ గ్రమమునఁ ♦ బాదుకొనుట
తద్భక్తిఫలపుణ్య♦తముల సంసర్గంబు, దుర్జను లున్నట్టి ♦ త్రోవఁ జనమి
విష్ణుసన్నిధి కళా♦విఖ్యాతవివిధ దివ్యక్షేత్రతీర్థయా♦త్రాచరణము.
గీ. బ్రహ్మచర్యంబుఁ దపము వై♦రాగ్యగుణము, వలయు వైకుంఠమునుగోరు♦వారికెల్ల
వీనిలోపలఁ గొన్ని గా♦వింపఁ గనిన, వృషఁజనవు చేర్పఁ గ్రమమున♦విష్ణుపదము.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 107.

సీ. యజ్ఞాదినిత్యక ♦ ర్మాచారవిధియును, దానంబు సత్యంబు ♦ దమము శమము
దేవతాభజనంబు ♦ తీర్థజలస్నాన, మాత్మశుద్ధియు నింద్రి ♦ యముల గెలుచు
టనృతంబు విడుచుట ♦ హర్షంబు నొందుట, చేరి సజ్జననిందఁ ♦ జేయకుంట
గోవిప్రభక్తిసం ♦ భావితుండగుచుంట, సర్వసమత్వంబు ♦ జరుపుచుంట
గీ. తఱచుగను వేదకాలాదవమ ♦ త్కథలు వినుట, క్రోధభయముల నణంగంగఁ గుదియఁ దిగుచు
టప్రయాససంప్రాప్తవ్య ♦ మందుకొనుట, కణఁకతో విను సుజ్ఞాన ♦ కారణములు 508

మత్స్యపురాణము, ఆ 1 ప 152.

సీ. అత్యాహితాక్రాంతుఁ ♦ డభయంబు వేఁడినఁ, గరుణార్ద్రచిత్తుఁడై ♦ కాచినదియు
నత్యంతదూరప్ర ♦ యాణఖిన్నుండైన, పథికు నాయాసంబు ♦ వాపినదియు
మును పు జీర్ణత్వముం ♦ దిన దేవభూదేవ, నిలయము ల్మగుడంగ ♦ నిలిపినదియు
బలిమిచేఁ గలిమికై ♦ బంధిభవత్కాంది, శిశునకు విముక్తి ♦ జేసినదియుఁ
గీ. దస్యుకారాదులచేత వి ♦ ధ్వస్తమైన, దీననిధనంబు మగుడ సా ♦ ధించి తెచ్చి
యిచ్చినదియును మొదలుగా ♦ నెన్నఁదగిన, సుకృతములు విశ్రుతంబులు ♦ సుందరాంగి 509
క. సత్యంబగు నప్రియము న, సత్యంబగు ప్రియముఁ బలుకఁ ♦ జనదని విబుధుల్
సత్యంబు ప్రియముఁ బలుకుట, యత్యంతవిశేషధర్మ ♦ మందురు తన్వీ. 510
ఆ. సాధురక్షణంబు ♦ సమదర్శనంబును, సర్వభూతజాత ♦ సదయవృత్తి
వితరణంబు ననఁగ ♦ వివిధపుణ్యంబుల, నుత్తమోత్తమంబు ♦ లుత్పలాక్షి. 511

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 2.

క. కృతయుగమున జ్ఞానము సం, తతతపములు త్రేతయందు ♦ ద్వాపరవేళన్
గ్రతువులు గలిని బురాణ, శ్రుతిపఠనము లిహపరైక ♦ సుఖము లొసంగున్. 512

శివధర్మము, ఆ 3.

పాపకార్యములు

గీ. కల్లు ద్రావుట గురుపత్ని ♦ గవయుటయును, విప్రుఁ జంపుట బ్రహ్మస్వ ♦ విషయమై
ముచ్చిలుటయును నివి గల ♦ క్రూరజనులఁ, బ్రీతిఁ బొందుటయును మహా ♦ పాతకములు
సీ. ఆదిత్యునుదయాస్త ♦ మయకాలముల నిద్రఁ, బొందుటయును బాత్ర ♦ భూతుఁ డింటి
కరుగు దెంచినఁ బూజ ♦ యాచరింపమియును, బరదారగమనంబు ♦ గురుల కెగ్గు
సేఁతయు గ్రామంబు ♦ సెఱచుటయును వేద, విక్రయంబును రస ♦ విక్రయంబు
భృత్యుఁ బ్రోవమియు న ♦ సత్యోపచారంబు, గహనదాహము నన్య ♦ కర్మకృతియు

గీ. దనదుకర్మంబు విడుచుటయును వృథాపశుప్రహరణంబు మేదినీ ♦ సురులకలిమిఁ
గొనుటయును శరణార్థిఁ జే♦కొనమి విప్రవధయుఁ బాపంబులందురు♦బుధజనములు.

భారతము, శాంతి. ఆ 1 పద్య 168, 293.

చ. పరుసనిపల్కులం బరులఁ ♦ బల్కుట మర్మమునాటనాడుటల్
నరులకు నెగ్గుసేఁత కృప♦ణత్వ మశౌచము దేవదూషణం
బొరులధనంబుగొంట కృప♦నొందమి యల్క కృతఘ్నభావమీ
నిరయముఁ బాసిపోయి ధర♦ణిం బ్రభవించినవారిచిహ్నముల్. 575

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 120.

ఆ. అన్యదేవసేవ ♦ యన్యకాంతాసక్తి, పరధనాపహృతియుఁ ♦ బ్రాణిహింస
నలి నభక్ష్యభక్ష♦ణమున గమ్యాగమనములు నరుల కివియు ♦ నరకగతులు. 576

సీ. అవియు నెల్లెంటేని ♦ యఖిలేశు హరిఁబూజసేయక యొరుఁబూజ♦ నేయుటయును
దనభార్యయుండంగ ♦ మనమున నొరుకాంతఁ, గోరుటయును లోభ♦గుణము గదిరి
లరిఁ బ్రతిగ్రహములు ♦ పలుమాఱుఁ గొనుటయు, నవనిలోఁ బరధనా♦హరణమయ్యెఁ
క్రతుకర్మములఁ గాక ♦ కణఁగి యేజీవికి, నెగ్గుసేయుట ప్రాణ♦హింస యయ్యె

ఆ. నుల్లిదెలికపిండి ♦ ముల్లంగియును నేతి, బీఱ మునగకాయ ♦ బిల్వఫలము
వఱలుతుంబి తెల్ల♦వంకాయ మధుమాంసములు నభక్ష్యకములు ♦ ముదిత వినుము.

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 34-35.

సీ. బహివద్ద్విజునక♦ల్పపుఁబాచితంబిడి, పసిఁడికై తావాని ♦ బంతిఁ గుడిచి
కలసి వణిక్ప్రరో♦ధలతోడఁ బుణ్యాహములబియ్యములకునై ♦ మొత్తులాడి
శశిరవిగ్రహజప♦స్నానాదికములెల్ల, దొరలవాకిండ్లకే ♦ దొద్దయిచ్చి
పచ్చిజీతోల్బటై ♦ చుచ్చాలమెట్లంది, కొనఁ దాన యూరెల్లఁ ♦ గుత్తపట్టి

గీ. దర్భపోటులఁ దినిలేవి ♦ తఱులమైత్రి, నంటి పితృశేషము భుజించి♦యదియు నెడల
నక్కవాడలనరకూళ్లు ♦ మెక్కి మీఁద, వీనిశేఖరమొకతులా♦త్రివ్యజ్యముక్రొని. 578

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 7 ప 5.

గీ. విహితధర్మంబుసేయక ♦ విడుచుటయును, మానక విహితధర్మంబుఁ♦బూనుటయును
ననఁగ రెండు నధర్మంబు ♦ లరసిచూడ, నవియె పాతకకర్మంబు ♦ లరసిచూడ. 579

గీ. బ్రాహ్మణులహింసయునుసురా♦పానరతియు, స్వర్ణచౌర్యంబుగురుదార♦సంగమంబు
తత్సమాగమమునుబ్రశ♦స్తంబులైన, యైదునుమహోగ్రదురితంబు ♦ లనఁగబరఁగు.

ఉ. ద్యూతము కైతవంబు పర♦దూషణముం గటుభాషణంబు ని
ర్హేతుపరాపకారము ♦ నీర్ష్య యసూయయు సూచకత్వమున్

భూతదయావిహీనతయుఁ ♦ బుణ్యముఁగాదనునాస్తికత్వమున్
బాతకమూలముల్ వికచ♦పంకజపత్రవిశాలలోచనా. 679

క. పరవనితాజనితాశయుఁ, బరకాంచనవంచనంబు ♦ పరికించినచోఁ
బరమోత్తరపాతకములు, పరిపూర్ణశశాంకనిభవి♦భాసురవదనా. 680

సీ. తలిదండ్రు లధిక వా♦ర్ధకవికారముల నొచ్చిన ననాదరమును ♦ జేయుటయును
నాచార్యునొద్ద వి♦ద్యాభ్యాస మొనరించి, మించి యాయన ధిక్క♦రించుటయును
దను నేలినట్టిభూ,ధవుని మంత్రము విభే,దించి వంచనముగాఁ♦ దెలుపుటయును
ననిమిత్తముగ నుత్త♦మాచారవతియైన, సతిఁ బరిత్యాగంబు ♦ సలుపుటయును

గీ. దనవులందునఁ బక్షపా♦తంబు కలిమి, కలిమి వేళల నిడలేని ♦ గడుసుఁదనము
కూటసాక్షిత్వమున్నైన ♦ క్రూరవృత్తి, తరళలోచన యధికపా♦తకము లండ్రు.

సీ. అతిథి నాఁకటనలసి మ♦ధ్యాహ్నవేళ,యందుఁ దనయింటి కేతేర ♦ నన్న మిడక
యాదరింపక పరుషంబు ♦ లాడినట్టి, కిల్బిష మశేషపాతకా♦గ్రేసరంబు. 681

గీ. విప్రనిందయు గురునింద ♦ వేదనింద, యనఘసాధ్వీవినిందయు ♦ నాదిగాఁగఁ
గలవు కలవాణి మనుజలో♦కంబునందు, నెన్నఁగారాని దురితంబు♦ లెన్నియైన. 682

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

పుణ్యాత్ములు

సీ. ఇట్లు మాతలి యమ♦రేంద్రుని నడిగిన, ధర్మార్థకామముల్ ♦ ధర్మచరిత
వర్తనఁ జెల్లించు♦వారు మహాత్ములు, గోరఁగాఁ దగురూప ♦ గుణసమృద్ధి
గలిగియు వర్జిత♦కాము లయ్యెడువారు, విద్యాధనైశ్వర్య ♦ విషయగర్వ
విరహితు లగువారు ♦ విజితేంద్రియులు నిజ,దారతృప్తులుఁ దపో♦ధనము గాఁగ

గీ. తపసితోఁ గూడి పనులు స♦త్యవ్రతులును, బరమశౌచులు బహుకాల♦పరతలేని
గూఢచిత్తులు సన్న్యాస♦కోవిదులును, దనకు నభివంద్యు లగుటయు♦ తంచు నెన్నె.

భారతము, అను ఆ 3 పద్య 328.

సీ. సత్కృతి మితిలేని ♦ జగతీసురార్భకుఁ, జేపట్టియుపనీతుఁ ♦ జేసినతఁడు
ధనహీనుఁడైన యు♦త్తమవంశసంభవుఁ, జిరకృపామతిఁ బెండ్లిఁ♦ జేసినతఁడు
శ్రోత్రియాఢ్యుండైన ♦ విప్రవర్యునకు సత్, క్షేత్రంబు దానంబు ♦ జేసినతఁడు
తీర్థంబులకు నేఁగు ♦ దీనమానవులకు, నేమైన సంబళం ♦ బిచ్చినతఁడు

గీ. సరసదేవప్రాసాదం ప్రబ♦సన్నబుద్ధి, జంపకుండంగ సంరక్ష ♦ సలిపినతఁడు
[illegible] నవముఖ ♦ సలిపినతఁడు, వనజహితపుత్రు నిపురంబు♦ నకు రాఁడు

సీ. సాహసంబున రిపుల్ ♦ శరణంబు వేఁడిన, నభయదానం బిచ్చు ♦ నట్టివారు
ఘర్మకాలమున గో♦గణమున కుదకంబు, చేఁగిపోయించిన ♦ శిష్టజనులు
దేవసద్మములు భూ♦దేవసద్మంబులు, జీర్ణత్వ ముడిపిన ♦ సిద్ధమతులు
తల్లిదండ్రుల నిరం♦తరము జరావేళ, నరసిపోషించిన ♦ యార్యహితులు
గీ. నృపతికడనుండి యాత్తర♦నిగ్రహంబు, శాంతమును నొందఁజేసిన♦సదయహృదయు
లంబురుహమిత్రపుత్రుని ♦ యామ్యదిక్కు, స్వప్నముననైనఁ గనుగొంట♦సందియంబు.
క. గొడుగులును బాదరక్షలు, జడపాత్రలు వేసవులను ♦సద్ద్విజతతికిన్
గడుభక్తి దాన మొసఁగినఁ, బుడమిజనుల్ రారు నీదు♦పురమున కనఘా.
క. అనలముఖంబునఁ బతితోఁ, జనినవధూమణులు సర్వ ♦ సంగత్యాగం
బొనరించినసంయములును, గన రెన్నఁడు నీపురంబుఁ ♦ గంజాప్తసుతా. 589
సీ. ప్రజ వేఁగుతోఁ ద్రోవఁ జ♦ప్పరము శీతలముగాఁ, గట్టించి యుదకంబు♦వెట్టినతఁడు
పులికిలోఁబడి చలిం♦పుచునున్నచోటు బెబ్బులిఁద్రోలి ధేనువుఁ♦బ్రోచునతఁడు
దుర్భిక్షవేళలం♦దునఁ బట్టెఁ డన్నంబు, గృపఁబెట్టి యతిథి ర♦క్షించునతఁడు
కుంఠితంబైనచో ♦ గురుబుద్ధిమైకొని, ధృతివిచారంబు హ♦ర్తించినతఁడు
గీ. నగ్నిభయమైనతఱి నాల♦యంబు సొచ్చి, ద్రవ్యములతోడఁ బ్రాణుల♦దహనమునకుఁ
జిక్కకుండఁగఁ దెచ్చిన ♦ చిరయశుండు, చూడఁ డెన్నండు నీమోము♦సూర్యపుత్త్రి
సీ. పసులకై కుయిపోయి ♦ పరులశస్త్రములచే, ననిలోన సమసిన ♦ యట్టివాఁడు
పరుసదోఁచఁగనడ్డ ♦ పడిదురాత్ముల బిట్టు, దెఱలించి వారిచేఁ ♦ దెగినవాఁడు
ద్విజులబాధింపంగ ♦ వెఱవకుండనివారి, బందికారులచేతఁ ♦ బడినవాఁడు
చెఱఁబట్టుకొనిపోవ ♦ నుతికి భూప్రజఁగాచి, రిపులచేఁ గెడసిన ♦ విపులయశుఁడు
గీ. దళముచిఱిగినచోటను ♦ ధవునిపిఱుఁద, నిలిచి శత్రుల కెదురేఁగి♦నృపతి మెచ్చఁ
బోరి రణవీథిఁ దునిసిన ♦ పుణ్యయుతుఁడు, దినకరాత్మజ నీపురం♦బునకు రాఁడు
శా. ఆచంద్రార్కముగా మహాకృతులు నె♦య్యంబారఁగానంది యీ
క్ష్మాచక్రంబున నిత్యకీర్తులఁ బ్రశ♦స్తంబొందుదాతల్ కథా
ప్రాచుర్యస్థితి శంకరాచ్యుతకథా♦భంగుల్ ప్రబంధంబులన్
వాచాప్రౌఢి నొనర్చు సత్కవులు ని♦న్వర్జింతు రెక్కాలమున్. 592
సీ. కలకాలమును బరాం♦గనలఁ జెల్లెండ్రఁగా, నాత్మలో భావించు♦నార్యహితులు
పరులయర్థములు స్వ♦ప్నంబులోనైనను, నంటగా నొల్లని ♦ యమలమతులు
మఱచితప్పియును ధ♦ర్మంబునందు దొలంగి, యనృతంబు లాడని♦ఘనవివేకు
లఖిలజీవులయందు ♦ ననుదినంబును కృపారసభావ మెడలని ♦ యసమసుకృతు

సీ. లాశ్రితుల బంధువర్గంబు♦నతిథిజనుల, నరసి సంరక్షు యొనరించు ♦ నఘువిదూరు
లాత్మశుద్ధిఁ దనర్చు మ♦హానుభావు, లర్కనందన నీపురి ♦ కరుగుదేరు. 593
కవిరాజ. పనసలు నిమ్మలు మాదిఫలంబులు ♦ పాటలముల్ వకుళంబులు గాం
చనములు నారికెళంబులు నీడలు ♦ జంపకముల్ సురపొన్నలు జం
దనములు డాల రసాల తమాల క♦దంబ సురంగము లందముగా
వనములు పెట్టినధన్యులు నీదుని♦వాసముఁ గన్గొన రర్కసుతా. 594
సీ. నైవేద్యములులేని ♦ దైవంబులకు నుపహారముల్ గల్పించు ♦ నతఁ డొకండు
పగవానిరాజ్యంబు♦పై దండుచన్నచో, భూమిఁ గారింపని ♦ పుణ్యుఁ డొకఁడు
వ్యాధిచేఁ బలవించు♦వారి కౌషధ మిచ్చి, యారాట ముడిపిన ♦ యతఁ డొకండు
గోగణంబులలోన ♦ గోవు నొక్కటి నేర్చి, జన్నె చేసినధర్మ♦శాలి యొకఁడు
గీ. గ్రహణసంక్రాంతిముఖముఖ్య♦కాలములను, పితరులకుఁ బూజగావించు♦నతఁ డొకండు
కన్నసొమ్మందమనియిచ్చు ♦ ఘనుఁ డొకండు, కనఁడు నీవేలుపట్టణం♦బినతనూజ.
సీ. చెలమనీరున నదీ♦జలములందైన స్నా,నంబు మాఘమునం దొ♦నర్చినతఁడు
సంతతంబును విశే♦షము పదార్థమునిజా,చార్యసద్మమునకు ♦ జరిపినతఁడు
స్థితిఁ దప్పి యరుగు దేం♦చినభూవిభునిఁ ద్రొంటి,స్థితి దృఢంబుగఁ బ్రతి♦ష్ఠించినతఁడు
కాశి గయా ప్రయా♦గల ముఖ్యముగునట్టి, మహిమ సుంకంబులు ♦ మాన్పినతఁడు
గీ. నమరనొక చేయి తగినప్ర♦యత్న మలర, నిజగృహంబున ధారుణీ♦నిర్జరునకు
శయన మర్పించినటువంటి ♦ సజ్జనుండు, చూడఁ డెన్నండు నీమోము♦సూర్యపుత్రి!
క. చెఱువులు గట్టినపుణ్యులు, దఱపక ధాన్యమ్ము లమ్మ ♦ ధన్యులు ప్రజలన్
చెఱవిడిపించినసుకృతులు, నెఱి నర్కతనూజ రారు ♦ నీపురమునకున్. 597
మత్త. తాళవృంతములాతపత్రవి♦తానముల్ ధ్వజచామరాం
దోళికల్ రథదర్పణంబులు ♦ తూర్యతల్పచయంబు హే
గ్గాళియల్ బహువస్త్రభూషణ ♦ గంధముల్ హరికర్పణం
బొలిచేసినవారు నిన్గన ♦ నొల్లకుందురు రర్కజా. 598

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2.

క. ధర్మంబు సేయ నేర్చిన, నిర్మలమతు లెల్ల విబుధ♦నికరము పొగడన్
భర్మమయాంబరధరులై, శర్మస్థితిఁ జనుదు రెపుడు ♦ శమనుని పురికిన్. 599
ఉ. అన్నము పెట్టువారలకు♦తాన్నముదించు జలంబు దప్పికిం
గన్నమహామహుల్మ ఱుఁగఁ ♦ గాచిన యావులపాలు ద్రావుచున్

వెన్నయుఁ దేనెయున్ ఘృతము♦వెచ్చ మొనర్చి నరుల్సుధారసం
బున్నతి గ్రోలుచుం జనుదు♦రుగ్రకరాత్మజుఁ డున్నచోటికిన్. 600

సీ. హయగజమందిర♦ యానంబు లొసఁగెడి, నరులెల్ల మణివిమా♦నంబు లెక్కి
జయఫలపుష్పవృ♦క్షాజినభూదాన,కర్తలు ప్రమదంబు♦ గడలుకొనఁగ
వస్త్రదాతలు హేమ♦వసనము ల్ధరియించి, దీపము ల్దివటీలు♦ దేజరిల్ల
శాకప్రదులుపాయ♦సంబు భుజించుచు, గోత్యాగనిపుణులు♦ కోర్కు లలర

ఆ. సర్వభూతకరుణ♦ సల్పెడువారలు, విద్యసేర్పఁ జాలు♦విమలనుతులు
సకలదివిజపతులు♦ సన్నుతు ల్సేయంగ, యమునిపురికిఁ జనుదు♦ రవనినాథ. 601

గీ. అనుదినంబుఁ బురాణము♦ల్వినెడువారు, చదువువారలు పూర్ణిమా♦చంద్రధవళ
దివ్యయానంబు లెక్కియు♦ దీప్యమానులగుచుఁ గైకొంద్రు వైవస్వ♦తాంకతలము

క. కలియుగమునను బురాణంబులు చదివిన విన్న జనులు♦ పుత్త్రులుపౌత్త్రుల్
వెలయఁగ నిహసౌఖ్యంబుల, బలసి తుదిం జేరువారు♦ పరమపదంబున్. 603

క. తనకైన నొరులకొఱకైనను బుణ్యకథల్ వచించు♦ నరుఁ డధికసుఖం
బునఁ బొందు దేవలోకము, మునిదివిజస్తుతులు దిశల♦ మ్రోయుచు నుండన్. 604

ఉ. కొందఱు దేవత ల్వొగడఁ♦ గొందఱు దివ్యవిమానయానులై
కొందఱు వారణోష్ట్రవృష♦ ఘోటకబృందము నెక్కియాడుచున్
గొందఱు దివ్యవస్త్రసుమ♦ నోమణిగంధము లొప్పఁ దాల్చియున్
బొందుదురాయమాలయము♦ పూర్వసుఖంబునఁ బుణ్యవర్తనుల్. 605

ఆ. నిత్యదానపరులు♦ నెమ్మితోఁ బాదోద,కంబుఁ గొనుచు విప్ర♦గణము పూజ
సలుప నమరసిద్ధ♦సాధ్యులు నుతియింప, నాటుకొందు రెపుడు♦ నాపురమున. 606

క. ఈరీతినిఁ బుణ్యాత్ములు, చేరుదు రంతకపురంబు♦ సిద్ధం బెపుడున్
ధారుణి ధర్మమె చెలికాఁ, డారయ నిహపరము లొసఁగ♦ నదియే చాలున్. 607

సీ. స్నానభోజనహోమ♦ జపదేవపూజావ,సరముల మౌనంబు♦ సలుపువారు
జననీజనకతీర్థ♦ సారరతులగు, శివవిష్ణువుల భక్తి♦ సేయువారు
వేదశాస్త్రంబులు♦ వివిధపురాణేతి,హాసంబు లర్థంబు♦ లరయువారు
మనములఁ జెయ్యుల♦ మాటల నొరులకుఁ, గొంచక హిత మాచ♦రించువారు

గీ. నఖిలజనములయెడ సము♦లైనవారు, పరధనాంగనలకు నాస♦పడనివారు
సత్యవాక్యంబువ్రతముగా♦జరుపువారు,బ్రహ్మలోకంబుఁగాంతురు♦బ్రాహ్మణేంద్ర.

శేషధర్మము, ఆ 3.

క. విజితేంద్రియులై మనుజులు, నిజముగ వర్ణాశ్రమములు ♦ నిలిపినవారల్
సుజనత్వంబున నెప్పుడు, సజలోకము నాశ్రయింతు ♦ రానందమునన్. 609
క. ఇష్టాపూర్తరతులును విశిష్టమతిం బంచయజ్ఞ ♦ సేవకులును సు
తృప్తదయాత్ములు నతివిస్పష్టయమాలయముఁ జూడఁ ♦ జన రెన్నఁటికిన్. 610
సీ. విషయనివృత్తులు ♦ వేదవాదులు నగ్ని, పూజారతులు నాక♦మున వసింతు
రరులు దాఁకిన శూరు♦లై మృతులగువార, లర్కమండలభేదు ♦ లగుదు రెప్డు
భువిననాథాంగనా ♦ భూసురార్థము గాఁగఁ, బ్రాణము విడిచిన ♦ భవ్యమతులు
బంధుల వృద్ధుల ♦ బాలురదారిద్ర్యయుతుల రక్షించిన ♦ యుత్తములును
గీ. దివ్యలోకంబుఁ గాంతురు ♦ తివిరి గోవుఁ, బంకమున బ్రాహ్మణుని రోగ♦పంకమునను
మునుఁగకుండంగఁ గాచిన ♦ యనఘు లశ్వ, మేధలోకంబుఁ గాంతు ర♦మేయచరిత.
క. గోవుల నడుమక యెక్కక, సేవించుచు నీరుపూరి ♦ చెచ్చెరనిడి సం
భావనచేసినపుణ్యులు, వావిరి గోలోకసన్ని♦వాసులు సుమ్మీ. 612
ఆ. ప్రాణిసమితికెల్లఁ ♦ బ్రాణంబు లుదకంబు, లందయుండుఁ గాన ♦ నచటనచట
నుదకదాన మిడిన ♦ యుత్తములకుఁ బ్రాణ, దానఫలము లొందు ♦ ధర్మచరిత. 613
సీ. ఏపుణ్యుఁ డొనరించు ♦ కూపవాపీతటాకంబుల నెంతజ♦లంబు నిల్చు
నెన్ని జీవులు ద్రావు ♦ నన్ని వేలేఁడులు, నమరలోక ప్రాప్తుఁ♦డగు నతండు
జలములు లేనిచోఁ ♦ జలిపందిరిడు పుణ్యు, లక్షయలోకము♦నందు నెపుడు
నశ్వత్థ బిల్వ నిం♦బామలక కపిత్థ, వటతింత్రిణీ కామ్ర ♦ విటపితతులు
గీ. భువిఁ బ్రతిష్ఠలు చేసిన ♦ పుణ్యుఁ డెపుడు, నరకగోళంబుఁ జూడక ♦ నాకమొందు
మూలఫలపుష్పపత్రాదు♦లోలి నిచ్చు, తరువు లెల్లపుడును బుణ్య♦తమము లగుట.
క. జితరోషు లమరలోక, స్థితినుండి ధరిత్రిఁ బుట్టి ♦ శ్రీమంతులునై
పితృజనశుశ్రూషణజన, రతులై యమపురముదిక్కు♦ రా రెన్నఁటికిన్. 615
ఆ. తండ్రికంటె నధిక♦తములుగా గురువులఁ, బూజసేయునట్టి ♦ పుణ్యమతులు
బ్రహ్మలోకమునను ♦ బ్రహ్మసన్నిధినుండ్రు, సకలవేదశాస్త్ర♦సమ్మతంబు. 616
పద్మపురాణము, ఆ 2 ప 65, 105.
సీ. పరదారపరధనా♦హరణవైముఖ్యంబు, వశవర్తిగావించు ♦ వారు దక్కఁ
బరగుణపరమాణు ♦ పర్వతకరణంబు, వ్రతముగాఁ బాటించు ♦ వారు దక్కఁ
బరుఁడైనఁ గొడుకైన ♦ మరియాదచెడ సమ్యక్త్వమున శిక్షయొనర్చు ♦ వారు దక్కఁ
బరమసంపదలనా♦పద్వేళ సత్యంబు, వదలక భాషించు ♦ వారు దక్క

గీ. దూరమగుకోర్కెఁ గోరని♦వారు దక్కఁ, గ్రూరకర్మంబు లుడివోవు♦వారు దక్కఁ
బూనుసార్థపరతఁ గ్రాలు♦వారు దక్కఁ, దక్కువారెల్ల భవవహ్నిఁ♦దక్కువారు.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 279.

సీ. బయలసంరంభి లో♦పల నసంరంభియై, కార్యతంత్రంబులు ♦ గడపె నేని
సఫలప్రయత్నంబు ♦ విఫలప్రయత్నంబుఁ, దనకుఁ దుల్యంబుగాఁ ♦ దలఁచెనేని
ననివార్యమై కర్మ♦మునవచ్చు సుఖము వర్జించిన యట్లుభో♦గించెనేని
సౌఖ్యంబు దుఃఖంబు ♦ సంప్రాప్తమైనచో, నుబ్బు గ్రుక్కులు లేక♦యుండెనేని
గీ. జీవపరమేశ్వరైక్యస♦చ్చిత్సుఖానుభూతి నిస్సంశయాత్ముఁడై ♦ పొలిచెనేని
నతఁడు ప్రారబ్ధమున వ్యవ♦హారియైన, ముక్తిసామ్రాజ్యపట్టాభి♦షిక్తుఁ డగును. 618

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

పాపాత్ములు

సీ. సత్రంబు సాలయుఁ ♦ జలిపందిరియు రచ్చ, కొట్టము ద్రవ్వుట ♦ గురుజనముల
నిందించు టాగసు♦నింద దదీయవిక్రయవిధి దద్విలే♦ఖనము గొండి
యము సంధిభేదన ♦ మన్యకర్మోపజీవన మకృతజ్ఞత ♦ వాసనాగ
వృత్తిమంత్రసుశాస్త్ర♦విధ్వంసనము మదలోల నవాథను ♦ బాల వృద్ధ
గీ. దాపసిని భీతవంచనఁ ♦ దలరఁ జేయు, టతిథిపుత్త్రభృత్యులకు సా♦హారకలన
మాచరింపక యుండుట ♦ యార్యకోటి, నిరయహేతువులుగఁ జెప్పు ♦ నృపవరేణ్య.
సీ. విమలశస్త్రకేశముల్ ♦ విక్రయించుట శస్త్రములచేత కవ్యాజ♦నులను విప్ర
తతిని గోగణమును ♦ దతిసిపోవుట యుపాధ్యాయు సభక్తిసం♦దైనభృత్య
విడుపుమార్గముఁ గ్రంప♦నడిచి కొయ్యలు ప్రాతి, చెఱచుట నరకంబు ♦ సేయునంద్రు
నేరమి లేకయు ♦ నెప మిడి యర్థంబుఁ, గొను రాజుఁ బ్రజరతు ♦ వినికి గలిగి
గీ. యాచరింపని విభుఁడును ♦ నప్పనంబు, పలుకుబడి దప్పికొనియెడు ♦ పతియు గోవు
ముక్కుఁ గుట్టెడువాడుఁ ద♦న్మృష్టఘాతి, యగునతండు నధోగతి ♦ కరుగువాడు
క. కొలు చపహరించునన్నరుఁ, డెలుకయుఁ బందియును నైన ♦ యీదుర్జనసం
ఘులఁ బొందు నంతఁ బాపము, వొలియక యాతనికిఁ గుక్క♦పుట్టువుఁ గల్గున్.
క. పరదారగమనదోషము, వరుసన వృకకంకగృధ్ర♦వలిముఖశవభు
క్తిరతంబులైన ఖగములఁ, బొరయించుం గ్రిమియుఁ గాఁగఁ ♦ బుట్టించుఁ దుదిన్.
సీ. తనయ నొక్కని కిచ్చి ♦ మనసు మరలఁ బడి, యన్యున కిచ్చిన ♦ యట్టివాఁడు
క్రిమి యగు దేవకా♦ర్యము సేసి పతి పైతృకంబు సేయక భోజ♦నంబు సేయు

నతఁడు కాకం బగు♦నన్నఁ దిట్టినఁ గ్రౌంచ,మై పుట్టు బ్రహ్మస్వ♦లాభిజాతఁ
గవసి శూద్రుఁడు నర♦కపుగుంటపు ర్వాగు, నంతకుకింకరు♦లంటఁ బట్టి
గీ. కట్టి కొనిపోయి కోసియుఁ♦ గాల్చియును గృతఘ్ను నుగ్రకంటకసము♦దయము మీఁద
గ్రందనదిమియు మతియు దుః♦ఖములఁ బెట్టు, తెఱఁగులెన్ని యన్నింటను♦ బఱితురధిప.
క. ధనవాంఛ నిరాయుధుఁ జం,పిన గాడిద మొదలుగాఁగఁ ♦ బెక్కులు తిర్య
గ్జననంబులఁ బొందును శ,స్త్రనిహతిఁ దోడ్తోడ మరణ♦దశ వాటిల్లున్. 624
ఆ. ఆఁడుదానిఁ జంపి ♦ నతఁ డేకవింశతి, దూష్యనరకవాస♦దుఃఖ మొందు
నన్న దధిప రోఘ్ను♦ తాపూపహరణముల్, మక్షికాదికీట ♦ మయత సేర్చు. 625
ఆ. ఫలము నినుము పెండిఁ ♦ బసిఁడి ముచ్చిలికొన్నఁ, గ్రోఁతివాయసంబు♦ గ్రువ్వనీచ
కృమియు నగు సదంబ♦రము హరించిన శశ,జనన మొందు నరుఁడు ♦ మనుజనాథ.
గీ. నమ్మి యిల్లడ వెట్టిన ♦ సొమ్ము గొనిన, మీను లోనగునీచపు♦యోనులందుఁ
బుట్టు గంధవస్తువులుగొ♦న్నట్టివాఁడు, వినుము మఱుపుట్టువునఁ జుంచు♦తనము నొందు.
గీ. వనిత లీ పాపములు సేసి ♦ వాని వాని, పత్ను లై జనియింతురు ♦ పాపభీతిఁ
దెరువు దప్పక నడచిన ♦ నరులు సౌఖ్య, మందుదురు రెండులోకంబు♦లందు నధిప.
చ. పరుసనిపల్కు బొంకు లగు♦పల్కులు నన్యధనాభిలాషముం
బరవనితావిలోలతయు ♦ బాంధవసజ్జనవిప్రియంబు దు
శ్చరితులతోడిమైత్రియును ♦ సంతతధర్మరతాభ్యసూయయుం
గరినిభయాన ఘోరనర♦కంబున కేఁగెడివారిచిహ్నముల్. 629

భారతము, ఆను. ఆ 2, 4, 5, ప 61, 62, 261—268, 220.

సీ. పరనిందకుండును ♦ బరుష వాక్యుండును, యమలోకదుఃఖార్తు♦లగుదు రెపుడు
వారు చేసినతపో♦వ్రతతీర్థదానంబు, లన్నియు విఫలంబు♦లై నశించు
ధరఁ గృతఘ్నుఁడు సేయు♦ దానధర్మంబులు, నష్టంబులై వాఁడు♦నరకమునకుఁ
బోవుఁ దీర్థములాఁడు ♦ పుణ్యుండు నశనవ,ర్జనుఁడును నింద్రియ♦సమితి నోర్చు
గీ. నతఁడు చూడంగనొల్లఁ డ♦య్యమునిపురము, తీర్థసేవఁ గావించి వ♦ర్తించు నతఁడు
కడఁగి లోభంబునను బ్రతి♦గ్రహముఁ గొనిన, యతని తీర్థంబు నిష్ఫల♦మనిరి మునులు

మార్కండేయపురాణము.

సీ. విప్రాలయములందు ♦ విడిచుట్టుగానుండు, వానిచుంటలలోన ♦ వైవలేదు
విప్రు నిందించంగ ♦ వినువాని చెవులందు, కఱకునారసములు ♦ బఱపలేదు
విప్రుపై నలిగి యు♦వృత్తిఁ దిట్టినవాని, జిహ్వా మంగలకత్తిఁ ♦ జీఱలేదు
విప్రుసొమ్ము భుజించు ♦ వృజినాత్ము నుదరంబు, కఱకుటంపంబులఁ♦ దఱు లేదు

గీ. విప్రతతిమీఁద నధికారవృత్తిఁ దిరుగు, నధము నసిపత్త్రవనధారయంత్రతల్ప
వాలుకాకుంభశిఖిరౌరవములఁ ద్రోచి, భీకరంబైన బాధలఁబెట్టలేదు. 631

క. దేవాధికారులను భార్యావర్జితులను సురాలయంబున సురతం
బావర్తించినహీనుల, పావకగుండములలేదు పడఁద్రోయంగన్. 632

చ. అనృతము లాడినట్టియధమాధమునాలుకఁ గోసివేయలే
దని శరణన్నఁ గావని దురాత్ముల నిప్పులయేటిలోపలన్
మునుఁగఁగఁ ద్రోయలేదు ఋణముంగొని పెట్టకపాయఁద్రోచుదు
ర్జనుఁ బురివెంట్లుచుట్టి పరువంబునఁ గాల్పఁగలేదు వీథులన్. 633

క. రెట్టికిమిగులఁగ ఋణధన, మిట్టలముగఁ గొన్న పాపహృదయుని వ్రేలం
గట్టిపడినినుపగుదియలఁ, బెట్టుభవఁగ మోఁదలేదు పేర్చినకినుకన్. 634

క. కొండీనిమేను గ్రాఁగుచు, నుండినతైలంబులోన నుడికింపఁగలే
దెండఁబడఁ దిగిచికండలు, ఖండింపఁగలేదు దేవకనకాపహరున్. 635

క. గోవిప్రస్త్రీహత్యలు, గావించినఖలులబ్రహ్మకల్పంబులు నా
నావిధనరకశతంబులలోవడ వ్రేయంగలే దలుక నిగుడంగన్. 636

క. వందనుచుఁ బిల్చిమానవులం దునిమినపాపకర్ములను బరదారా
నిందితులఁ దప్తవాలుకలం బీడ్పఁగలేదు కన్నులను జల మొలుకన్. 637

సీ. పరిధాన మంది భూపతికార్యతతిహాని, సేయునజ్ఞునిపొట్టచింపలేదు
పతిసొమ్ముఁదిని యన్యపతికి లోఁజేయిచ్చు, కలుషచిత్తునివన్నెఁ గడుఁగలేదు
బహుమానపాత్రుఁడై పతిభూమియహితభూపతికిచ్చుద్రోహిఁ గాల్పంగలేదు
పతినిల్చినట్టిచో పెల్మినుండఁగనొంటి, వచ్చినఖలుఁ ద్రుంచివైవలేదు

గీ. పతికి మాటాడి పతిమాట భక్తితోడఁ, జేయనొల్లని తులువ నిర్జింపలేదు
ప్రజలతోఁ గూడి పతిసొమ్ము పరఁగఁబంచి, కుడుచునధములతలదెగఁగొట్టలేదు.

క. భూవరుదుర్గమునకునై, చావక పగతురకు నిచ్చి సన్మానముతో
జీవించునధమునురమున, గ్రావం బెత్తంగలేదు కల్పాంతంబుల్. 639

క. పతికవసరమగుచోటను, పతిముందఱ నిలువలేక పాఱినభటులన్
చితిఁ గాల్పలేదు భగ్నవ్రతుఁ ద్రోయఁగలేదు ముళ్ళరాసులమీఁదన్. 640

ఉ. చేసినధర్మముల్ హృదయసీమల సిగ్గొకయింతలేక యు
ల్లాసముతోడఁ జెప్పుకొను లక్షణశూన్యులనోళ్లు గాలఁగా
సీసము వోయలేదు సరసీరుహనేత్రలఁ బర్వరాత్రులం
డాసినహీనులం ఘృతఘటంబుల వ్రేల్పఁగలేదు నిర్దయన్. 641

క. వెఱవక బ్రాహ్మణకాంతలఁ, జెఱవట్టిన క్రూరమతులఁ ♦ జిత్తజుకేళిం
జెఱిచినదారుణకర్ములఁ, గొఱతల వేయంగలేదు ♦ గురుకార్యమునన్. 642
క. ధర్మంబు తప్పఁ జెప్పిన, దుర్మార్గుల నెరయఁ గట్టి ♦ త్రోయంగాలే
దర్మిలి సేయక శంబర, నిర్ముక్తంబైన కూప ♦ నివహములందున్. 643
చ. మగని మొఱంగి యన్యపురు ♦ షానవుతో రతిసల్పుచుండు న
మ్మగువశరీరయష్టిఁ గల ♦ మాంసము చెండఁగలేదు సోదరుం
బగొని రాజ్యలోభమునఁ ♦ బట్టి వధించినదుష్టకర్మునిన్
భగభగమండుమంటలకుఁ ♦ బట్టి కమర్పఁగలేదు పద్మజా. 644
క. జనపతిచే దుర్దానముఁ, గొని ధర్మవ్యయము సేయఁ ♦ గొలుపనిలోభా
త్మునిఁ గ్రిమికూపములోపల, నునుపంగాలేదు బాధ ♦ నొరలుచునుండన్. 645
సీ. అసిపత్త్రవనముల ♦ యందుఁ ద్రోయఁగలేదు, విలపింపఁగ న్యకా ♦ విక్రయులను
దారుయంత్రముల నం ♦ దందఁ ద్రిప్పఁగలేదు, దారుణక్రియగురు ♦ తల్పగులను
కూటశాల్మలులందుఁ ♦ గుదియఁ గట్టఁగలేదు, పాటిదప్పిన ధరా ♦ పాలకులను
కాలసూత్రముల వీఁ ♦ కగుదింపఁగాలేదు, పటుశక్తివిశ్వాస ♦ పాతకులను
గీ. వహ్నికుండంబులను బడ ♦ వైవలేదు, తల్లడం బందఁగా గృహ ♦ దాహకులను
బెబ్బులులచేత వడిఁ గఱ ♦ పింపలేదు, గరళమన్నంబులోనిడ్డ ♦ కష్టమతుల. 646
గీ. సంక్తిభేదంబొనర్చిన ♦ పాపినోర, నిప్పు లిడలేదు లేదవ ♦ నీసుపర్వఁ
దల్లిఁ జెల్లెలి గోవును ♦ దన్నివట్టి, క్రించుచరణంబు లలుక ఖం ♦ డించివైవ. 647
చ. వదలకతీవ్రదాహమున ♦ వారికినై పఱతెంచుచోటన
య్యుదకసమీపభూమి నురు ♦ లొడ్డి మృగంబులఁ బట్టి చంపుదు
ర్మదులను దప్పి నాఁకటను ♦ మాడఁగ నెండలఁ గాల్లుసేతులున్
గుదియఁగఁ గట్టి త్రోయనొనఁ ♦ గూడదదేమి త్రిలోకవందితా. 648
క. ఉపకారము మఱచినపా, పపునరుఁ దలక్రిందుగాఁగ ♦ బహుపాద్ఘనపా
దపశాఖ వ్రేలఁగట్టఁగ, నిపుడేమియు దొరకకున్న ♦ దింద్రాదినుతా. 649
క. హరిపాదభక్తులై యీ, శ్వరనిందయు శంభుచరణ ♦ సంసేవకులై
హరినిందయుఁ గావించిన, దురితాత్ములలేదు దప్పి ♦ తోఁ గృశియింపన్. 650
క. ఫలవృక్షంబుల నఱికిన, ఖలులఁ దటాకములు వగులఁ ♦ గాఁ జేసినదు
ష్టుల గిరిశృంగంబుల నిడి, దొలువంగాలేదు దప్పి ♦ తోఁ గృశియింపన్. 651
క. పరిభవోద్ధనుండి సుజనుల, యభిమానముఁ దూలనాడి ♦ యధిపతియిడు న
య్యభిమతములు దప్పించిన, త్రిభువనకంటకులశేమ ♦ తిత్తొలువంగన్. 652

ఉ. అన్నము వేదమున్ వెలకు ♦ నమ్మినయజ్ఞుల నోరఁ గ్రొత్తరా
సున్నము విత్తయుం బలిమిఁ ♦ జొన్పఁగ లేదరిగాను విప్రుచేఁ
గొన్నవివేకశూన్యులను ♦ గొట్టులఁ బెట్టఁగలేదు గోష్ఠముల్
దున్నినదోషిమేను బలు ♦ సూటులు వుచ్చఁగలేదు ముప్పిరిన్. 653

గీ. ఆవులను బందెగొన దొడ్డి ♦ వాఁగి నీరు, గసవు నిడనిజనంబుఁగ ♦ ల్గొనుగలను
జదుపఁగాలేదు లేదుకుం ♦ చమును దూము, బాటిసేయనివానిఁగుం ♦ పటులఁ గాల్వ.

క. అగ్రజునిపెండ్లిసేయక, వ్యగ్రతఁ దా మున్నుఁ బరిణ ♦ యము నొందినదు
ష్టాగ్రేసరు నీడ్వఁగలే, దాగ్రహ మొదవంగఁ గర్క ♦ శావలిమీఁదన్. 655

చ. ఒకనిమిషార్ధదుఃఖమున ♦ కోర్చి నిజేశునితోడఁ గూడి పా
యక యనలార్చులందెగి మ ♦ హావిభవంబున స్వర్గభోగమొం
దక పతిఁ బాసి ప్రాణములు ♦ నమ్మిచరించువితంతుఁ బట్టి పా
వకనిబిడోగ్రకుండముల ♦ వైవఁగలేదు సహస్రవర్షముల్. 656

ఉ. దేవరతోటఁ బువ్వులు ♦ దెచ్చి శిరంబునఁ దాల్చుకొన్న పా
పావహుఁ గూటశాల్మలుల ♦ యందులఁ బ్రేకఁగఁ ద్రోయలేదు పో
రావలి నేలి విత్తము న ♦ హర్నిశమున్ హరియించుకూరులన్
వాపిరి నంధకూపముల ♦ వైవఁగలేదు మహోగ్రహంబునన్. 657

సీ. పరభామ నభిలాష ♦ పడి నిరీక్షించిన, దుర్మార్గకనుదోయిఁ ♦ దొలువలేదు
పరకళత్రముచేయి ♦ వట్టినపాపాత్ము, కరముఁ గాకులగాల్లఁ ♦ గలుపలేదు
పరసతివదనచుం ♦ బన మొనర్చినదుష్ట, తాత్మవక్త్రమునఁ గొ ♦ ట్టిదములేదు
పరునియిల్లాలిలోఁ ♦ బడఁ గౌఁగిలించిన, తులువదేహంబు తి ♦ త్తొలువలేదు
గీ. పరపయోరుహాముఖికుచప్రాంతములను, నఖము డిగిచినఖలుని వ్రే ♦ ల్నఱుకలేదు
పరవధూమణిఁ బొందిన ♦ భాగ్యహీనుఁ, గోశ మసిధార మొదలంటఁ ♦ గోయలేదు

క. ఋతుమతియైయుండినకుల, సతిఁ గవయక వేఱె యొండు ♦ జలజాననతో
రతిసల్పిన భ్రూణఘ్నవ్రతుఁ జెఱఁబడఁ ద్రోయలేదు ♦ వ్రక్కలు వాఱన్. 659

క. ధరణీసురవృత్తులు దమ, పరిధానము కొఱకు నడ్డ ♦ పాటొనరుచున
ద్దురితాత్ములఁ ద్రోయఁగలే, దిరువదియొకనరకముల న ♦ నేకాబ్దంబుల్. 660

చ. జనకునిఁ దల్లి నగ్రజుఁ బ్ర ♦ సన్నులఁ జేయక హీనవృత్తిఁ గ
న్గొనినమహాపరాధితల ♦ గొడ్డట వ్రక్కలువాపలేదు తే
దనవరతంబు వల్లభుని ♦ నప్రియభాషలఁ దూలనాడుదు
ర్వనితముఖంబుఁ గాల్చి కర ♦ వాలునమాంసము చెండి వేయఁగన్. 661

క. గురునిందాపరులదివా,సురతపరాయణుల శునక♦సూకరగర్దభా
పరుల నసిపత్త్రిగహనాం,తరములవడిఁ ద్రోయలేరు ♦ తామరసభవా. 662
ఉత్సాహ. నదులలోఁ దటాకముల వ♦నంబులందు దేవతా
సదనకూపగోష్ఠబిలరు♦శస్థలంబులందు దు
ర్మదమునన్ మలంబునిడిన♦మానుషాధముల భయం
బొదవఁ గదలఁ దలలమెదడు ♦ లొలుక నడువరే దొగిన్. 663
క. కాలినయమ్ములఁ జిల్లల, కోలలవిషయుక్తమైన ♦ గురుశరములచే
హాలముఁజేసినక్రూరులఁ, బ్రేలింపఁగలేద యిరుప♦పెనములమీఁదన్. 664
గీ. అశుచియైయుండి గోవిప్ర♦హవ్యవహుల, నంటుకొనుఖలుకరముల♦నట్లె సూర్య
చంద్రతారలఁ గనుగొన్న♦జడునికన్నులనలములఁ గాల్పలేదు భా♦షాధినాధ. 665
క. కలకాలఁదిశ్రాద్ధకాలం,బులఁ బితృదేవతలభక్తిఁ ♦బూజింపనిక
ర్మలఁగాలపాశమందునఁ, బొలియఁగ నునుపంగలేదు♦భువనశరణ్యా. 666
క. అమవసలనేరుపూన్పిన,గుమతులఁ దద్వాసరమునఁ♦గ్రూరతఁ దరువుల్
సమయించినయవివేకులఁ, గమలోద్భవ ద్రోయలేదు ♦ గరళములందున్. 667
క. తనవెనుకభీతిఁ బొందిన, జనునిన్ రక్షింపలేక ♦ శాత్రవునకు న
ప్పనజేసినయధమాధముఁ, గనియలుగాఁ గోయలేదు ♦ కరపత్త్రములన్ 668
ఉ. శ్వానము కోడిఁ బేడి వ్యభి♦చారి నవామకు నూరబంది ము
ట్టైనసతిన్ సురాపుని ని♦జాన్వయదూరు నశౌచు నూతకున్
బీనుఁగు నెల్క గార్దభముఁ ♦ బిల్లిని నూసరి నంటినప్పుడే
స్నానము సేయఁడాఖలు న♦జస్రముఁ ద్రోయఁగలేదు నగ్నులన్. 669
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 7, 45.
క. పట్టుదురు కొఱవులను వడిఁ, బెట్టుదు రసిపత్త్రికలను ♦ బెనుమంటలయం
దొట్టుదు రొడళ్లు నలియన్, మట్టుదు రప్పాపచిత్తు ♦ మత్తుం బెలుచన్. 670
ఉ. ముంతురు తప్తతోయముల ♦ మొత్తురు రుగ్రగదాసిధారలం
ద్రెంతురు పొట్టప్రేవులు వ♦ధింతురు మీఁద నిభేంద్రపంక్తి త్రొ
క్కింతురు ఘోరభంగిఁ గఱ♦పింతురు పాములచేత బిట్టు ద్రో
బ్చింతురు మీఁద గుండ్లు దిని♦పింతురు దేహముఁ గోసి కండలన్. 671
సీ. ఎకసక్కెమునకైన♦నిందిరారమణునిఁ, బలుకంగ లేనిదు♦ర్భాషితులను
గలలోననైన శ్రీ♦కాంతునిసత్పాద, కమలముల్ నూడని♦కర్మరతుల

నప్పుడు నైనఁ గృష్ణప్రశంసకుఁ జెవిఁ, దార్ప నేరని దుష్ట♦ధా ప్రవణుల
యాత్రోత్సవంబుల ♦ నైన నీశునిగుడి, త్రోవఁ ద్రొక్కఁగలేని ♦ దుష్పదులను
ఆ. బరమభాగవతుల ♦ పాదధూళి సమస్తతీర్థసార మనుచుఁ ♦ దెలియలేని
వారి వారి వారి ♦ వారిఁ జేరినవారిఁ, దొలుతఁగట్టి తెండు ♦ దూతలార. 672
ఆ. ఎల్లపాపములకు ♦ నిల్లైన యింటిలో, బద్ధతృష్ణులగుచు ♦ బుద్ధిదలఁగి
పరమహంసకులము ♦ గురిదప్పి వర్తించు, ధూర్తజనులఁదెండు ♦ దూతలార. 673
ఆ. అరయఁ దనదు జిహ్వ ♦ హరిపేరు నుడువదు, చిత్తమతనిపాద♦చింతఁ జనదు
తలఁపఁ దమకు ముక్తి ♦ తంగేటిజూన్నాఁడో, సకలవిష్ణుభక్త♦లకును బోలె. 674
భాగవతము, స్కం 3, 6 ప 985, 86, 189, 90.
సీ. అగ్నిముఖంబున ♦ నలమి వేల్వనివారు, హరిపూజ సేయని ♦ యట్టివారు
నాత్మవిద్యాహీను ♦ లగువారుఁ గుహకులుఁ, బరపీడకులును బా♦పవ్యసనులు
బాలవృద్ధార్తవి♦ప్రస్త్రీలయందుల, దయలేనివారును ♦ దహనవిధులఁ
గూటసాక్షులుఁ గాల♦కూటదాయకులును, గ్రామయాజకులును ♦ గంటకులును
గీ. దల్లిదండ్రులఁ బత్నులఁ ♦ దనరుపుత్రిజల, విడిచిపోయెడువారును ♦ వేదవిక్ర
యమున మెలఁగెడువారను ♦ నళనమొసఁగ, కమ్ముకొనియెడువారును♦నవనిమతియుఁ.
పద్మపురాణము, ఉత్తర. అ 4 ప 28, 78.
ఆ. వినుము పక్షపాత♦మునఁ గూటసాక్షులఁ, గూడి బుధుల కియ్య♦కోలుగాని
తగవు జెప్పి సూనృ♦తము దప్పి వర్తించు,వాఁడు గూలు రౌర♦వంబునందు. 676
ఆ. కపిలఁ బిసికిఁ జంపి ♦ గురుప్రాణముంగొని, యావు నటికి భ్రూణ♦హత్యఁజేసి
నట్టి నరులు రోధ♦మనునరకంబునఁ, బడుదు రవధిలేని ♦ పాపములను 677
గీ. మద్యపానము జేసిన ♦ మానవుండు, పసిఁడి దొంగిలువాఁడును ♦ బ్రహ్మహత్య
చేసినయతండు వీరితోఁ ♦ జెల్మికాఁడు, సూకరంబనునరకంబు ♦ సొత్తురనఘ. 678
క. గురుతల్పగతులు ధరణీ, వరవైశ్యులఁజంపువారు ♦ వసుధేశధనా
హరులును సోదరిఁ బొందిన, నరులునుబో తప్తకుంభ ♦ నరకనివాసుల్. 679
తరల. హితము భక్తియుఁ గల్గు మిత్రుల ♦ కెగ్గు సేసినవారలున్
సతుల నమ్మినవారలుం జెఱ♦సాలఁ గాచినవారు దు
ర్వ్రతపరాయణు లైనవారును ♦ వాజిపణ్యులుఁ జువ్వె సం
తతము భీకరతప్తలోహము♦నం జరింతురు దీనులై. 680
క. వేడుకతోడం గూఁతును, గోడలిఁ గామించువారు ♦ గురుజనములకున్
గీడొనరించినవారును, గూడి మహాజ్వాలయందుఁ ♦ గూలుదురనుమీ. 681

ఆ. వేదవిక్రయులును ♦ వేదదూషకులు న,గమ్యగాములైన ♦ కష్టమతులు
పోయి లవణనరక♦మునఁ గూలియుండుదు, రధికపాపకర్ము♦లై మునీంద్ర. 682

గీ. దేవతారత్న గురుజన♦ద్విజసమాజ, దూషకులును మర్యాదలఁ♦ద్రోచి నడచు
వారు బరధన మాసించు ♦ చోరకులు వి,లోహనరకాంతరమునఁ గూ♦లుదురు సత్యవే.

క. దేవాతిథిఋషిపితృపూ,జావిరహితులైన దుష్ట♦జనములు క్రిమిభ
క్ష్యావేశమతులుఁ గూలుదు,రావల గతిలేక క్రిమిశ♦మనునరకమునన్. 683

సీ. అపవిత్రదానంబు ♦ లందినవాఁడు న,యాజ్యయాజకుఁడు న ♦ స్తాన్న మొదల
కీడక తా నొంటిమైఁ ♦ గుడిచినవాఁడు న,క్షత్రసూచకుఁడు దు♦ర్జనరతుండు
లవణంబు పాలు బె♦ల్లము నెయ్యి మాంసంబు, తిలలు తైలము చల్ల ♦ తేనె పెరుగు
విక్రయించినయట్టి ♦ విప్రుండు మార్జాల, కుక్కుటచ్ఛాగన♦కులవరాహ

ఆ. సారమేయపక్షి ♦ జాలంబుఁ బెంచిన,వాఁడు కరుణలేని♦వాఁడు విప్ర
వరుఁ డధోముఖాఖ్య ♦ నరకంబులోపల,నుండు ఘోరమైన ♦ యునికితోడ. 684

సీ. కైవర్తకుఁడును రం♦గముఁ జెప్పువాఁడును, విషము వెట్టినవాఁడు ♦ వెలఁదిపలన
బ్రతికెడువాఁడును ♦ బర్వకారియుఁ బాప,సూచకుండును గ్రామ♦యాజకుండు
నిల్లుగాల్చినవాఁడు ♦ హితునిఁ జంపినవాఁడు, శకునజ్ఞుఁడును గ్రతు♦సమయములను
సోమమమ్మినమహీ♦సురుఁడు దారుణబుద్ధి, రాంభంబులోపల ♦ నవధిలేక

గీ. చెందు దు తేనె పెరలు రేఁ♦చినయతండు, తొంటిమర్యాదలు డిపిన♦దోషయుతుఁడు
గ్రామమునఁ గీడొనర్చిన ♦ పామరుండు, వైతరణిఁ గూలు మరుబహు♦పత్సగసులు.

క. ఆచార్యనిందకులు వం,శాచారం బుడిగినట్టి ♦ యధమాధములున్
ఏచికుహకములు పన్నెడు, నీచులుఁ గూలుదురు కృష్ణ♦నిరయములోనన్. 686

క. వ్రతలోపం బొనరించిన, యతఁడు నిజాశ్రమము విడుచు♦నతఁడును బాక
చ్యుతిఁజేసి కుడుచునాతఁడు, సతతముఁ గూలుదురు సూవె ♦ సందంశమునన్. 687

ఆ. పగలు నిద్ర పోవు ♦ బ్రహ్మచారియు దివా,స్ఖలితమతియు మిత్ర♦ఘాతుకుండు
నాశ్రితఘ్నుఁడైన ♦ యధమాధముండు శ్వా,భోజనమునఁ గూలి♦పోదు రనఘ. 688

విష్ణుపురాణము, ఆ 3 ప 111, 126.

సీ. క్షీరమ్ము లమ్మెడో ♦ నీరుగల్పినవారు, దిపిరి సజ్జనుల నిం♦దించువారు
శంకరస్తుతికి న♦సహ్యమొందెడువారు, పరమసాధుల నొవ్వఁ ♦ బలుకువారు
పరకృతధర్మముల్ ♦ పరిహరించెడువారు, పరకామినులఁ బొంది ♦ దిరుగువారు
సిద్ధౌషధంబులు ♦ చెలఁగి యమ్మెడువారు, క్రియలేక సతులఁ గా♦రించువారు

గీ. ధాత్రి నిందలం బొందియుం ♦ దటను మీఁద, జండకరనందనోగ్రవి ♦ స్ఫారిఘోర
హస్తవిన్యస్తఘోరదం ♦ డాగ్రనిహత, మూర్తులై రౌరవంబున ♦ మునుఁగఁగలరు. 689

సీ. ఆత్మజాయలయందు ♦ ననయంబు రతిసల్పు, కన్యకాంతలఁగూడు ♦ నట్టివారు
తనశాఖవారికిఁ ♦ దగునన్నపానాదు,లరయ కన్యలకిడు ♦ నట్టివారు
స్వకులంబుమాని పై ♦ తృకకర్మముల భుక్తి, యవనినొడ్డకుఁ బెట్టి ♦ నట్టివారు
శీలవంతులను దు ♦ శ్శీలవంతుల నొక్కటని మదిఁ దలఁచిన ♦ యట్టివారు

గీ. యెంత పుణ్యంబుఁజేసిన ♦ నిహమునందె, చెడుదురా విత్తులూసర ♦ క్షేత్రములను
బెట్టుచందాన నెంతయు ♦ రట్టుగాంతు, రఖిలజనులెల్ల నిందింప ♦ నంబుజాక్షి. 690

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 5.

గీ. కన్నుఁగవ సూదిగోరుల ♦ గసికగొట్టి, మలము మూత్రంబు ద్రావించి ♦ మంటిమాటి
కగ్నిఁ బడవైచి వేతురా ♦ యమునిభటులు, మద్యపానంబుచేసిన ♦ మానవులను.

సీ. ఋతుమతిం బొందిన ♦ మతిహీనుఁ డెంతయు, రక్తకూపముల ని ♦ ర్మగ్నుఁ డగును
శూద్రచండాలాది ♦ సతులఁ గూడినవాడు, శునకమాంసాశియై ♦ సొదలఁ జొచ్చు
విశ్వసించినవాని ♦ వెలఁదిఁ బొందినఁ దుల్యుఁ, బృగుశిలాపాతన ♦ పీడ నొందుఁ
బణ్యభామాసక్తిఁ ♦ బరఁగినపాపుఁడు, ఋకుప్రాదంబులో ♦ నెపుడు నిలుచుఁ

గీ. బరులకాంతల బలిమినిఁ ♦ బట్టుకొన్న, వారిదుర్గతి లెక్కింప ♦ వశము గాదు
తన్నునేలినభూపతి ♦ తరుణిఁ గవయు, నీచుఁ డుండును గడలేని ♦ నిరయమునను.

గీ. ఒక్కయేఁడాది వీరితో ♦ నున్నవాఁడు, నరకమార్గంబు లాయాత ♦ సల్పుజించి
పుల్కసాదికదుర్జాతి ♦ బుట్టిపుట్టి, ఘోరదుఃఖంబుఁ గుడుచును ♦ గురువరేణ్య. 693

గీ. పఙ్క్తిభేది పృథక్పాకి ♦ బ్రహ్మనింద, కుండనాదేశి శ్రుతులమ్ము ♦ కొన్నవాఁడు
నయుతయుగములు కుంభీపా ♦ కమున నుండి, పుడమి సంకరజాతులఁ ♦ బుట్టుచుండు.

సీ. ఇచ్చెదననిపిల్చి ♦ హీనాత్ములై యర్థిజనులకు లేదుపొ ♦ మ్మనెడివారు
హితవును ధర్మంబు ♦ నెఱిఁగించువారిఁ బూ,జింపక ద్వేషంబు ♦ సేయువారు
గోవృషద్విజవధూ ♦ కులములయాహార,ములకు విఘ్నంబులు ♦ దలఁచువారు
తనువిశ్వసించిన ♦ జనములపట్లను, వంచనలోఁ గీడు ♦ గాంచువారు

గీ. బ్రహ్మహత్యాసమంబైన ♦ పాప మొంది, కఠినతరులైన కాలకిం ♦ కరులచేత
బ్రహ్మకల్పాంతరంబులా ♦ పదలఁ బడుచు, ఘోరనరకంబులందుండ్రు ♦ కురువరేణ్య.

గీ. బ్రాహ్మణోపేక్షకారులుఁ ♦ బాపచింత, దెలుపువార లసత్యంబు ♦ బలుకువారు
మర్మభేదులనూయచే ♦ మలయువారు, బ్రహ్మహత్యసమానులు ♦ పాతకేంద్ర. 696

క. ఎంగిలి దాఁకుచు నన్నము, వెంగిలియై యొసఁగువఱుని ◆ వెంటంబడి స
ర్వాంగంబులు యమకింకరు, లంగారంబులను వేతు ◆ రనవరతంబున్. 697

గీ. స్నేహముననైన లోభంబు◆చేతనైన, నలసియైనను బొత్తుల ◆ వారగించు
జనుఁడు శ్లేష్మంపుముద్దలో ◆ శతయుగములు, పారలికడపటుశునకమై◆ పుట్టుచుండు.

గీ. మణులుఁ గోకలుఁ గస్తూరి◆మలయజంబుఁ, గప్పురంబును హరియించు◆ మనుజులెల్ల
నేకవింశతియుగముల◆ నేకనరకముల వసించియుఁ గాకులై◆ పుట్టుచుంద్రు. 699

గీ. కంచు సీసంబు రాగి య◆యంచుకొన్న, యతఁడు వైశ్వానరజ్వాల◆యానెడినరక
మునను వేఁగుచు యుగముండి ◆ శునకయోని, జన్మశత మెత్తి మేకయై◆సంభవించు

గీ. బౌద్ధస్పృహావర్తి తచ్ఛాస్త్ర◆పాఠకుండు, శూద్రకాంతానురక్తుండు◆స్మృతుల నింద
యొనరవచియించువాఁడు స◆వనిసురులకుఁ గీడుగావించువాఁడుని◆ష్కృతులుదనరు.

గీ. అనృతవాదులకొండెల◆యన్యమంది, రాన్నభోక్తల మర్యాద ◆ నడచువారి
విశ్వసించినచోఁ ద్రుంచి◆వేయునట్టి, ఖలుల జిహ్వలు గోతురు◆కాలభటులు. 702

గీ. అగ్రహారంబు కానుక ◆ నడుగఁ దలఁచు, నతని కబ్బును బ్రహ్మహ◆త్యాయుతంబు
లతిథిపూజలు వర్జించి ◆ యన్నమారగించువారికిఁ బాపంబు ◆ లెంచ నరిది. 703

గీ. భూసురక్షేత్రము హరించు◆బుద్ధి నెవ్వఁ, డడ్డపెట్టును వానిని ◆ యమునిదూత
లినుపజోళ్లను బడవైచి ◆ యినుముగాఁగఁ, గుమ్మమందునసతతంబు◆ గోడుకుడువ.

గీ. ఒసలువేసినతోఁటలో ◆ నున్నపూలు, దేవపూజావికల్పనఁ ◆ దెచ్చువారి
నగ్నిశిఖలందుఁ బడవైచి ◆ యమునిభటులు, వేతురంతయుయుగమెల్ల◆ వెల్లుదనుక.

గీ. జన్మనక్షత్రములయందు ◆ సంధ్యవేళ, వైధృతినిఁ జతుర్దశిఁ బితృ◆వాసరమునఁ
గాంతఁ గూడెడు మూర్ఖుమొ◆గంబు నిండి, పాపములఁ బోలుజలగలు◆బాధఁ బెట్టు.

సీ. శక్తుఁడయ్యును దురా◆చారంబు మాన్పని, యతనితద్దోషార్థ◆మందియుండు
లేనిపాపము లెన్న◆మాఁవాధము జిహ్వ, యమభటుల్ చిదుముదు ◆ రనుదినంబు
కన్యతో రమియించు ◆ కలుషాత్మకునిఁ బట్టి, భక్షించు సతతంబుఁ◆బక్షివితతి
ప్రాణినవ్రతమును ◆ బూర్ణంబు సేయని, జను నొంచుగనిపత్ర◆వనములోనఁ
దగవు దిద్దునఁ బక్షపా◆తమునఁ బలుకు, జనుని నత్యుష్ణసైకత◆స్థలములందు
మిడుంవేతురు పదివేల ◆ యుగము లెల్ల, నంతకంతకుఁ గుంతీసు◆తాగ్రగణ్య. 707

సీ. తల్లిని దండ్రిని ◆ దైవంబు నతిథుల, నొగిఁ బూజ సేయక◆నుండువారు
రేపుమాపును ◆ నోపినకైనడి, దినముఁ బురాణము ◆ విననివారు
దేవతాభావలు ◆ దిగఁద్రొవి యన్యభావలశాస్త్రముల్గాని ◆ చదువువారు
ధర్మమార్గంబులు ◆ దప్పించువారలు, దెలిసియు వెంబడి ◆ [illegible]వారు

గీ. ఎంగిలికి గోఁతపడక పెం♦పంగువారు, గానవిద్యలపైఁ బ్రేమ ♦ గలుగువారు
విష్ణునామమంత్రయజపంబు ♦ విడుచువారు, నిరయమార్గానువర్తులు ♦ నిశ్చయంబు. 708
శేషధర్మము, ఆ 3.

బ్రహ్మసభ

చ. దళితవిరోధి యిట్టి దని ♦ దాని తెఱంగెఱుఁగంగ బ్రహ్మకుం
గాఁదిగొ తా నవాఙ్మనస ♦ గోచర మద్భుతరూప మీవియ
త్తల మనుకంబ మొక్కటియ ♦ తొల్పఁగ సుస్థిర మై నిజప్రభా
వలి వెలిఁగించు చుండు శశి ♦ వారిజమిత్రులమండలంబులన్. 709
భారతము, సభా ఆ 1 పద్య 79

సీ. మొగిఁ దమ్ముఁ బడసిన♦మునులమూర్తులకీర్తి, ధర్మశాస్త్రములు మూ♦ర్తములుదనర
మణిదీధితులపెంపు ♦ మాయించి సాలోక్య, ముక్తులు తనుతేజ♦ములు వెలుంగ
వాణీవీణారుచి ♦ వారించి సామగా, నంబులు సతులఁ ది♦వ్యాంబుఁ బెంప
మృగమదాదులతావి ♦ మగిడించి సుడిసి ని, ర్జాననాంబుజగంధ ♦ మతిశయిల్లఁ
గీ. చామరగ్రాహిణీకర♦ చారురత్న, రుచులు వెలుఁగఁ జేయక పాశ♦రుచులు వోలయఁ
గనకమయపద్మకర్ణికా ♦ గ్రమున విశ్వ, కర్త సుఖలీలఁ బేరోల ♦ గమున నుండె.
కుమారసంభవము, ఆ 4 ప 353

సీ. అఖిలవిద్యాధరహ ♦ స్యముల శంకలు దీర్ప, సరస నుండెడు మునీ ♦ శ్వరులు వొగడ
స్వస్తికహస్తులై ♦ సమ్ముఖంబునఁ బరా, బరిగాఁగ సర్వసు ♦ పర్వ లుండఁ
గరతలయుగళిత ♦ క్షత్రియులు గప్పగవిన్న, పంబులకొఱకు ది ♦ క్పతులు సేరఁ
బూర్వదేవతలు కిం ♦ కుర్వాణులై తన, కనుసన్న వలసిన ♦ పనులు సేయ
గీ. గరుడగంధర్వభుజగకి ♦ న్నరపిశాచ, భటులు చావడిముంగటి ♦ బట్టబయలఁ
జటులతరవృత్తిగోటుల ♦ సంఖ్య లెసఁగ, నబ్జగర్భుఁడు గొలువున్న ♦ యవసరమున
కాళహస్తిమాహాత్మ్యము ఆ 2 ప 4.

సీ. గానం నకార్యమి ♦ దానీం సుఖేన వి, శ్రమ్యతాం గంధర్వ ♦ సముదయేన
నాట్యప్రసంగాయ ♦ నహి సమయోచితం, ప్రాచల్యతామప్స ♦ రోంగణేన
పాపఠ్యతాం నైవ ♦ పరమార్థజిజ్ఞాస, యాద్యవేదాంతి స ♦ మాజకేన
పరచితాన్యోన్యజ ♦ ల్పైరలంస్థీయతాం, మౌనేన దేవతా ♦ మండలేన
గీ. భారతీరమణాధునా ♦ పరమపురుష ♦ భావనాపావనసుధాను ♦ భవవశేన
చిరమనుక్రీడతే యం న ♦ దిరుగుచుండు, రజునిసభయందు వేత్రిహ♦స్తాగ్రసరులు
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము. ఆ 2

సీ. కపిలమార్కండేయ ♦ కణ్వాదిమునిశిఖా, మణులతో నొకమోము ♦ మాటలాడ
నిఁక జేయఁదగుసృష్టి ♦ యిది సేయుఁ డనియుప, బ్రహ్మల కొకమోము ♦ బయలుపలుక
భావగర్భము లాడు ♦ భాషావధూటితో, నొకమోము నగుచు న ♦ ర్మోక్తి నుడువ
నప్సరఃకమలాస్య ♦ లాడులాస్యములొక్క, మొగము నూచుట కాభి ♦ ముఖ్య మొంద
తే. సర్వతోముఖచాతుర్య ♦ ధూర్వహత్వ, మొంది డెందంబు చెలువొంద ♦ నున్నతాబ్జ
రాగసింహాసనస్థుఁడై ♦ రాజసమునఁ, బెద్దకొలువున్న జేజేల ♦ పెద్దఁ గనిరి. 713

ఉత్తరరామాయణము. ఆ 5 ప 8

సీ. క్షణకళాఘటికాది ♦ కాలంబు సాకార, మై గడియారమం ♦ దండపల్క
గ్రహతారకారాశి ♦ గణము లల్లనఁ జేరి, పంచాంగదినశుద్ధిఁ ♦ బల్కరించ
సకలదిగ్దేవతల్ ♦ సభికుల నెల్లను, జోటు లెఱిఁగి కూ ♦ ర్చుండ సనుప
పంచభూతంబులు ♦ పరిణమిల్లి యేసృష్టి, నేమించమనోయని ♦ మోముఁ జూడ
గీ. వేదములు వందిజనములై ♦ వినుతి సేయ, శాస్త్రములు వేత్రపాణులై ♦ సంచరింపఁ
జెలఁగి కొలువున్న త్రైలోక్య ♦ సృష్టికర్త, నగరివాఁకిట నిజవాహ ♦ నంబుడిగ్గి.

అహల్యాసంక్రందనము. ఆ 1

విష్ణుసభ

సీ. అతులితధర్మబో ♦ధైశ్వర్యవైరాగ్య, ములును దచ్ఛక్తులు ♦ మొగిని నాల్గు
వేదచతుష్కంబు ♦ నాదిగానాలుగు, పాదంబు లందును ♦ భక్తి నిలువ
సూర్యసోమాగ్నులు ♦ సారిదివ ధ్యంబులఁ, గమఠనాగాధిప ♦ గరుడముఖ్య
లాధారమైక్రాల ♦ నఖిలమంత్రములతోఁ, సావిత్రికర్ణిక ♦ నావహిల్ల
గీ. సతతనతదివ్యమకుటకీ ♦ లితనవీన, రత్నరుచిజాలపరివృత ♦ రమ్య మగుచు
నఖిలయోగీంద్రహృద్ధ్యేయ ♦ మై వెలుంగు, నంబుజోదరుదివ్యసిం ♦ హాసనంబు. 715
సీ. అష్టమహాపీఠియం ♦ దష్టదళంబుల, విమలాదిశక్తులు ♦ వెలయుచుండు
రమ శేంద్రుడశేనుండు ♦ విమలయుత్కర్షిణీ, ప్రజ్ఞాక్రియాయోగ ♦ ప్రహితసత్య
యీశానయను పేళ్ళ ♦ నెనిమిదిదిక్కుల, రమణతో వింజామ ♦ రంబు లిడుచు
నద్దేవు సేవింతు ♦ రంతఃపురాంగన, లేవురు విమలపూ ♦ ర్ణేందుముఖులు
గీ. కమలలాంఛనహస్తలై ♦ కమలనేత్రుఁ, గొలిచియుండుదు రెప్పుడు ♦ కొమరుమిగిలి
విహగనాయకశేషాహి ♦ విబుధవరులు, నిత్యముక్తులుగొలుతురు ♦ నియమమెసఁగ.
సీ. అంచబోదల ధిక్క ♦రించుయానము లొప్ప, నలినాయతాక్షులు ♦ నాట్యమాడఁ
[illegible] కమలపాంక ♦ [illegible]కంఠము లొప్ప, పర్వేందువదనలు ♦ పాటఁ బాడ

మణిబింబముల నెంచు ♦ మధురాధరములొప్ప, పువ్వారుబోండ్లుతాం♦బూలమీయఁ
జమరువాలములబిం♦కెము లూఁగ్చ కురులొప్ప, రమణీమణులు చామ♦రములువీపఁ
గీ. బసిఁడిబెత్తములు ధరించి ♦ కుసుమగంధు, లంత నంత ననంతప♦ద్మాసనాది
ప్రాణికోటులు మనవులు♦పన్యసింప, నిండుకొలువుండె వైతేయ♦ఖండనుండు. 717
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

ఈశ్వరసభ

సీ. దశనసౌదామనుల్ ♦ దనర మోమలరించి, నీరజోదరుఁ దన్నుఁ ♦ జేరఁ బిలిచె
వచనామృతౌఘప్ర♦వాహాభిషిక్తుగాఁ, జేయుచుఁ బరమేష్ఠి♦చాయఁ బిలిచెఁ
గరతలారుణదీప్తి ♦ కరరుహద్యుతులలో, సంధిల్ల నింద్రుఁ జే♦సన్న నునిచె
దృజ్మరీచులు వర్వ♦దిగధీశ్వరుల నోలి, మన్నించి కన్నుల ♦ సన్న నునిచె
గీ. నంత నందిమహాకాళు♦లఖిలసిద్ధ, సాధ్యదేవాసురేంద్రాది♦జనుల నెల్ల
వరుస నునిచిరి శివుఁడు దే♦వతల కెల్లఁ, గరుణఁ గొలు విచ్చి పేరోల♦గమునునుండె.
కుమారసంభవము, ఆ 6 ప 990.

సీ. తననిజరూప మిం♦తయునుని దెలియక, వాదంబు సేసెడు ♦ వేదరవముఁ
గరుణావలోకనా ♦ కాంక్షితులైయున్న, బ్రహ్మాదిసనకసం♦ప్రణుతిరవము
సారశివానంద ♦ సల్లాపముల నొప్పు, ప్రమథగణాళియా♦ర్భటురవంబు
డమరుమృదంగాది ♦ ధమధమధ్వనితోడి, పటుభృంగినాట్యవి♦స్ఫారరవము
గీ. మానుగాఁ జామరలు వీచు♦మాతృకాది, కామినీజనమహితకం♦కణరవంబు
మెండుఁ జెలఁగంగఁ గన్నుల♦పండువయ్యెఁ, గొండరాచూలిపెనిమిటి♦నిండుకొల్వు.
భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 486.

సీ. కైలాసగిరిమీఁద ♦ గాలకంఠుఁడు దివ్య, హాటకరత్నసిం♦హాసనమున
నద్రిజ నుంచి మ♦హాప్రదోషంబున, సకలదేవర్షులు ♦ సన్నుతింప
వాణీమహాదేవి ♦ వీణమీటుచు నుండఁ, గమలసంభవుఁడు దా♦ళములు వైవ
దానవాంతకుఁడు మృ♦దంగవాద్యము సల్ప, శ్రీలక్ష్మిగానంబు ♦ సేయుచుండ
గీ. వాసవుఁడు వైణవోన్నన♦స్వరముఁ గూర్ప, గరుడగంధర్వయక్షకి♦న్నరపతంగ
సిద్ధవిద్యాధరాధిపుల్ చేరి కొలువ, హర్ష మిగురొత్తఁ దాండవం♦బాడుచుండు.
బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 3.

సీ. అమరకోటులనేత్ర♦హస్తుడౌనందికేశ్వరుఁడు ముందర బరా♦బరులు సేయ
కంతజనుషః[illegible]♦తా[illegible]రముల్ ద[illegible]కన్యలు చామర♦[illegible]రములువీవ

జగకిటనకగిణ♦ఝుంఝుంతరికియని, రవణించి భృంగితాం♦డవమొనర్ప
జయజయభక్తప♦త్సలశర్వయని సనకసనందనాదు ల♦గ్గలికఁబొగడ
గీ. గిరిజవామాంకతలమునఁ♦గరము మెఱయ, మాననీయప్రభాదీప్య♦మానరత్న
చిత్రసింహాసనమున నా♦సీనుఁడగుచు, హరుఁడు పేరోలగంబుండె ♦ నమితమహిమ.

నాగరఖండము, ఆ 1 ప 96.

సీ. తొడమీఁదఁగూర్చుండి♦తొడరియేనికమోము,కొడుకు సయ్యాన ముద్దు♦గురియుచుండ
వేమారు గారితా ♦ వెనకయ్య వెనకయ్య,యగు కుమారుని ముద్దు♦లాడుచుండ
గారాము నెఱయంగ ♦ సారెసారెకు వచ్చి, వీరభద్రుఁడు దండఁ♦జేరి యుండ
బిత్తరింపుమఁ జేరి ♦ భృంగీశ్వరుఁడు మ్రోల, నందంద నట్టుక♦మాడుచుండ
గీ. నారదుఁడు వీణ మీటి గా♦నములు బాడ, బారలుగ నంది కడుబరా♦బరలు సేయఁ
బ్రమథవర్గంబు లొగి విన్న♦పములు సేయ, శివుఁ గొలువుండె నమ్మహా♦దేవుఁడపుడు.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3.

రామసభ

క. కొలువుండెఁ గలశజలనిధి, వెలిచిలువమెఱుంగుగద్దె ♦ విష్ణుఁడుపోలెన్
ధళధళలుగుల్కు వజ్రపు, బెళుకుల విలసిల్లుసింహ♦పీఠము నందున్.

సీ. శృంగసంగతమైన♦బంగారుగట్టుచం,దమున సౌమిత్రి వే♦త్రము ధరింపఁ 723
జెంత జాబిల్లికిఁ♦జేయిచ్చెనో యన, భరతుండు ధవళాత♦పత్ర మూన
వామనాకృతిఁజూపు♦వహి నానతాంగుఁడై, లవణారికార్యజా♦లంబుఁ దెలుప
స్వాభీష్టఫలసిద్ధు♦లందుకై వడి వాలి, యనుజుండు కానుక♦లందు కొనఁగ
గీ. నడప మంసంబుపై వ్రేల♦నంగదుండు, మట్టముగఁ జీల్చి తెలనాకు♦మడిచియొసఁగ
ననిలసూనుండు పైఁజాచు ♦ వడుగులొత్త, నుండు విభుకొల్వు కన్నుల♦పండువయ్యె.

సుదక్షిణాపరిణయము ఆ 1 పద్య 89, 90.

సీ. మణిసహస్రముల ద్యో♦మణిసహస్రంబుల, డంబు మెచ్చని కిరీ♦టంబుఁ దాల్చి
మొగముచందురుని గెల్వ ♦ మొనయుకీర్తియనంగ, దెలివిగాఁగ పురంపుఁ♦దిలకమూని
నిజగుణావళిలీల ♦ నిర్మలశ్రీమించు, తళుకుముత్యాలచా♦కళి ధరించి
బలిమికేళికిఁ బూను ♦ బలుబిరుదములు నా♦గరముల వజ్రాల♦కటకము లిడి
గీ. పూసఁగఁ గుంకుమగంధంపు♦పూఁత రత్న,హారములు గానగా ముత్తి♦యంపుటంగి
రహిఁ దొడిగి పెద్దపేతాంబ♦రంబు వెలయఁ, గొలువుసింగారమయ్యె రా♦ఘుప్రభుండు.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 247.

కృష్ణసభ

సీ. విడియంబు రుక్మిణీ♦విమలాంగి యొసఁగంగఁ, జందనం బురమున ♦ సత్య పూయ
సురటి జాంబవతి వీ♦చుచు నుండఁ బూసరుల్, కాళింది సిగపైని ♦ గడలుకొలుప
నిలువుటద్దముఁ బూని ♦ నెఱి సుదంత వసింప, మిత్రవింద కరంబు ♦ మేనఁ దాల్ప
భద్రపాదాబ్జముల్ ♦ భద్రంబుగా నొత్త, లక్షణ డాసి మే♦లంబు లాడఁ
గీ. దక్కిన పదారువేలకాం♦తలును జుట్టుఁ, గొలువఁగొలువుండెఁ గృష్ణుఁడు♦లలితసకల
మైనశృంగారమును మూర్తిఁ♦బూనినట్లు, నిండుమతితోడఁ గన్నుల ♦ పండువుగను.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము.

సీ. బలభద్రముఖ్యులు ♦ భద్రపంచాననా,సనముల నుభయపా♦ర్శ్వములఁ జెలఁగఁ
గంకణనాదసం♦కలితశయ్యాబ్జలై, రామామణులు చామ♦రములవీవ
నయనహస్తముఖాభి♦నయములు మీఱంగ, నచ్చరల్ రమ్యలా♦స్యముల సలుప
నఘకంసశకటాది ♦ హరణజయాంకముల్, వినుతింపుచును వంది♦జనము గొలువ
గీ. భువనమోహనకరమూర్తి ♦ భువనజాత, జాతశంకరముఖసుర♦జాతహృదయ
వర్తి యాదవకులచక్ర♦వర్తి భవ్య, తమసుధర్మను బేరోల♦గమునునుండె. 727

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 2 ప 4.

ఇంద్రసభ

క. శతమఖుసభ శుభరత్నాం,చితకాంచితరచిత మతిపి♦చిత్రము లోక
త్రితయాఖిలలక్ష్మీసం,శ్రిత మలవియె దానిఁ బొగడ♦ శేషున కయినన్. 728
చ. అతులవిభూతితో మణిమ♦యాభరణద్యుతు లొప్పఁగా శత
క్రతుఁడు శచీసమేతుఁ డయి ♦ కాంచనచారువిమానమాలికా
గతదివిజోత్తముల్ గొలువఁ♦గాఁ గొలు వుండు వరాప్సరోంగనా
యతవిలసత్కటాక్షరుసు♦మార్చితసుందరవక్త్రచంద్రుఁ డై. 729
సీ. వదలక యేలిన♦వానిప్రస్తవమునఁ, బోరిలో నీల్గిన ♦ వీరభటులుఁ
దమకులధర్మముల్ ♦ దప్పక సలిపిన, గృహమేధులును జగ♦ద్ధితకీర్తిఁ
బరఁగినధన్యులుఁ ♦ బరహితవ్రతు లైన, పురుషులు దుర్గ్రా♦మరణశోక
భయబుభుక్షార్తిపి♦పాసావ్యపేతు లై, కొలుతురు సురరాజు♦నొలసియర్థ

ఆ. ధర్మకామములు స♦దక్షిణక్రతువులు, శ్రీవిలాసములు య♦శేషయజ్ఞ
వాహమంత్రతతులు ♦ వచ్చి సేవింతురు, మూర్తిమంతు లగుచు ♦ ముదముతోడ.

భారతము, సభా॰ ఆ 1 పద్య 61-65.

సీ. నిండుపున్నమనాఁడు ♦ గండరించినచంద్ర, మండలశ్రీలతో ♦ మారుమలయు
భద్రవిద్యోతాత♦పత్రంబు గ్రాలుచు, మిన్నేటితరఁగల ♦ మేలుకొలుపఁ
గలితదివ్యాంగనా♦కరతలచాతుర్య, చామీకరశ్రేణి ♦ జాడసరుపఁ
చింతామణిస్ఫుట ♦ కాంతరత్నానేక, ఘటితసింహాసనా♦గ్రంబునందు
గీ. నూరుపీఠంబుపై శచి♦యుండ నుండి, వరుసదిక్పాలకాదిదే♦వతలు గొలువ
సాటిసెప్పంగరానిరా♦జసముతోడ, నింద్రుఁ డొప్పారె వైభవ♦సాంద్రుఁ డగుచు.

భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 260.

సీ. బహులక్షణానురూ♦పప్రభావంబులఁ, గనుపట్టు సుకవివా♦క్యముల చేత
నరిదరకరమహి♦మాధాయకంబులై, తనరెడు గురునిమం♦త్రముల చేత
శాస్త్రాదికరణచ♦ర్చాభీతవిమతమై, కొలువునూతనబుధ♦గోష్ఠి చేత
శ్రుతహితవర్ణవి♦స్ఫురణమాధురిఁ జాల, సొగయువిద్యాధర♦స్తుతుల చేత
గీ. నుఱుసుపోవఁ బురందరుఁ♦ డూర్వశీశ, శ్రీప్రభాహారిణీఘృతా♦చీతిలోత్త
మాప్రభానాప్సరోవధూ♦మణులు గొలువ, నొనరి యొడ్డోలగంబయి♦యుండునపుడు.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 70.

సీ. ఒకచోటఁ బ్రకటహా♦టకసముద్యద్దీప్తి, పుంజమాతపపరి♦స్ఫూర్తి చూప
నొకచోటఁ బద్మరా♦గోపలప్రభలు సం, ధ్యారాగవిభ్రమం♦బావహింప
నొకచోటవజ్రమౌ♦క్తికధాళధళ్యవి, నిర్మలరుచులు వె♦న్నెలలు గాయ
నొకచోట హరినీల♦నికరవిస్ఫుటనైల్య, కాంతులు చీకటుల్ ♦ గ్రమ్మఁజేయ
గీ. మిశ్రబహువిధమణిగణా♦మితమరీచి, జాలమొకచోటఁ గిమ్మీర♦లీలనింప
వైభవశ్రీసమున్నతి♦వర్ణనీయ, మగు సుధర్మాభిధానస♦భాంతరమున. 733

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

సీ. శచిముద్దుమోముఁ జూ♦చుచు నాగకన్యాన, వీనగానము విను♦వింతహాయలు
వేల్పులమనవులు ♦ వినుచు నచ్చరమచ్చె, కంటులనటనంబుఁ♦ గాంచుమురువు
ధనదాదిహితమంత్రి ♦ జనులతోఁ బల్కుచు, మునులవాదులకు న♦వ్వొనయుహరువు
ప్రెంక్కవారలకుఁ గేల్ ♦మోడ్పుచుఁ గరుఁడాన, తిచ్చుయుక్తులెఱుంగు♦ హెచ్చరికయు

గీ. దనరుఁ జెల్లు ననంగ సం♦తస మొసంగ, వైజయంతంబుపైఁ గొలు♦వై జయంత
ముఖులు బర్హిర్ముఖులు చంద్ర♦ముఖులుగొల్వ,నిండుకొలువున్న దేవతా♦నేతఁ గనిరి
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 4 ప 278.

సీ. కనకాంగియపరంజి ♦ కాళాంజధరియింప, సొగసుగా మేనక ♦ సురటివిసర
శశిరేఖవలిపెంపు ♦ చల్వపావడ వైవ, రంభోర్వసులు చామ♦రములు వీవ
తారాసరోజాక్షి ♦ తాలవృంతముఁ బూనఁ, గర్పూరతిలక బా♦గాలొసంగఁ
జిత్రరేఖపసిండి♦చేగిండిధరియింపఁ, గ్రితుశుల్క మణిపాదు♦కలు వహింప
గీ. దాన్యమాలిని నిల్వుట♦ద్దంబు సూప, మంజుఘోషాలి వేణిసాం♦బ్రాణి వేయఁ
జంద్రకళచేరి పాదాంబు♦జంబు లొత్తఁ, బెద్దగొలువుండె దైతేయ♦భిదురపాణి.
దశావతారచరిత్ర, ఆ 8.

——♦ యమసభ ♦——

క. ధర్మసభ లోకధర్మా, ధర్మవివేకాస్పదంబు ♦ తైజసము లస
ద్భర్మమణితతుల దానిన్, నిర్మించెను విశ్వకర్మ♦నిపుణత యొప్పన్. 736
భారతము, సభా. ఆ 1 పద్య 67.

సీ. కణ్వ గాంగేయ మా♦ర్కండేయు లోకవంక, సముచితస్మృతివినో♦దములు సలుపఁ
దమరుదెచ్చినప్రాణ♦తతులముందట నుంచి, రొడసెడఁ గింకరుల్ ♦ హెచ్చరింప
సెవ్వరెవ్వరినోంతు ♦ మెందెందుఁబోదుమం,చాకృతుల్ గనియామ♦యములుపలుకఁ
గవిలెలోనున్నప్ర♦కారానఁ బ్రజపాప,పుణ్యముల్ చిత్రగు♦ప్తుండు దెలుప
గీ. ధర్మపీఠంబుసనుగాఁ♦పండమృత్యు, సహితుఁడై నిండుకొలువుండి ♦ సకలలోక
వంద్యుఁడాతండుసుకవకాని♦వచ్చురాఁకఁ,గాంచియెనుఁ రేఁగిమ్రొక్కి యర్ఘ్యంబొసంగె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 8 ప 816.

——♦ వరుణసభ ♦——

క. వరుణసభ సర్వలోకో,త్తర ముజ్జ్వలమణిమయము సి♦తప్రభ మతిసుం
దర మం దుండును వరుణుఁడు, వరుణానీసహితుఁడై ధు♦రీణం బగుమహిమన్.
సీ. అందు సుఖాసీను♦డై నయవ్వరుణేంద్రు, నంబుధుల్ నాల్గును ♦ నధికభక్తిఁ
గాళింది నర్మద ♦ గంగ గోదావరి, విదిశ విపాశ కా♦వేరి కృష్ణ
వేణి సరస్వతి ♦ పెన్న యైరావతి, యనఁగఁ బ్రసిద్ధంబు♦లయిననదులు
సరసీతటాకని♦ర్ఝరదీర్ఘికాదులు, దిక్కులు నధికధా♦త్రీధరములు

ఆ. వసుమతియును దేహ♦వంతంబులై వచ్చి, మకరకూర్మశింశు♦మార సింహ
శరభసామజాది♦ జలచరస్థలచర, తతులతోడ సంత♦తంబుఁ గొలుచు. 739

భారతము, సభా. ఆ 1 పద్య 69-71.

—♦ కుబేరసభ ♦—

క. ఘనముసభ యింద్రసభతో, నెన యగుచు మహావిభూతి♦ నెంతయు నొప్పం
దన దివ్యశక్తి నాతం, డొనరఁగ నిర్మించె దాని♦ నుత్తమమణులన్. 740
క. అందుఁ గుబేరుఁడు పరమా,నందంబున నుండు ధర్మ♦నందన విలస
న్మందార పారిజాతక, నందనమందానిలాభి♦నందితుఁ డగుచున్. 741
ఉ. దానికి నెయ్యుఁడై యమర♦వంద్యపదాంబుజుఁ డంబికాబృహ
త్పీనపయోధరాగ్రపరి♦పీడితవక్షుఁడు భూషణీకృతా
హీనుఁ డశేషలోకగురుఁ♦ డీశ్వరుఁ డెప్పుడు నంద యుండు నా
నానిశితాయుధాయుతస♦నాథమహాద్భుతభూతకోటితోన్. 742

భారతము, సభా. ఆ 1 పద్య 73-77.

—♦ మయసభ ♦—

క. సలిలములు లేనిత్రోవను, వలువలు వెస నెగయఁ దిగిచి♦ వారక తోయం
బులు గలచోటను జేలంబులు దడియఁగఁ బడిరె నిజవి♦భుత్వము వెలుఁగన్. 743

భాగవతము, స్కం. 10 పద్య 824.

పీఠికాపురము

సీ. ఏపట్టణము ప్రోల♦ నేలేఱు ప్రవహించుఁ, బృథివికి ముత్యాల♦ పేరువోలె
మున్నూటయఱువది♦మూర్తిభేదములతో, విహరించు నేవీఁట♦ వేల్పుపిండు
పీఠాంబచెలిమోఁగ♦ పీఠిహుంకృతిముగ్ధ, నవచి కాపుండు నే♦ నగరికెలనఁ
గుంతీమహాదేవి♦ కర్మసేనల్లుఁడు, మాధవుం డేవీఁట♦ మరగినాఁడు
గీ. పెద్దగవనుల నెపుడు♦ భేదనమున, నెలమి నిలుచుండు క్రీడావి♦హీనజఘనుఁ
డట్టి పీఠాపురముఁ జేర♦ నరుగుదెంచె, బరమశైవుండు శ్రీపరా♦శరసుతుండు.
గీ. నారికేళంబుమట్టి నె♦న్నడిమిచాయ, దళములందును బోలె సం♦తతముఁ బాలు
వేణికాసారణములయందు♦ విస్మయముగ, జగతి నెక్కడిదేవేళ యేటి♦ పాటినదులు. 745
సీ. ఏవీఁట బిసినీక♦ నిరుగారుచుండుఁ, బ్రొసంగుపరిచేలఁ♦ బసిఁడి నావుఁ
బరిపాకమున వేరు♦ పనస పండులతావి, యింపెందిరములకు♦ విందు సేయు

వేఁబోఁకఁబోలుపాటు ♦ వింధ్యాద్రిపవనంబు, పోఁకపుష్పలతావిఁ ♦ బుక్కిలించు
వేశ్యవాటికలందు ♦ విహరించు వలరాజు, ననయంబుఁ జెఱకువి♦ల్లును ధరించు
గీ. నారదంబులవలపు పొ♦న్నలఁ బెనంగి, విచికిలామోదములతోడ ♦ వియ్యమందుఁ
బాటలీపుష్పకేతకీ ♦ పరిమళములు, పొదలవిలసిల్లుఁ బీఠికా♦పురమునందు. 746

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 52-54.

సీ. పాదగయాక్షేత్ర ♦ పరమపవిత్రంబు, పురుహూతికాంబకుఁ ♦ బుట్టినిల్లు
యేలానదీజలా♦వృతతటాకానీక, మఖిలశక్తులకు వి♦హారభూమి
తోరంపులవణపా♦థోనిధితీరంబు, నిర్మలగౌతమీ♦నికటసీమ
కుంతిమాధవుదేవు ♦ గురుతరస్థానంబు, విలసితభీమమం♦డలతలంబు
గీ. సేతుకాశీప్రయాగాద్య♦శేష దివ్య,తీర్థరాజంబులందుఁ బ్ర♦తిష్ఠ గాంచి
సకలదోషాపనోదక♦శక్తి నలరు, పుణ్యసారంబు పీఠికా♦పురవరంబు. 747

సీ. చక్రవాళాహార్య♦జలధితుల్యోన్నత, ప్రాకారపరిఖావి♦రాజితంబు
సాంద్రముక్తాసౌధ ♦ చంద్రశాలానేక, ధర్మనిర్మితహర్మ్య ♦ శర్మదంబు
కరిసైంధవాందోళి ♦ కాధేనుధనధాన్య, వనదేవగృహసరో♦వర్ణితంబు
విమలచాతుర్వర్ణ్య ♦ విద్వత్కవిశ్రేష్ఠ, భటనటామాత్యవి♦స్ఫారితంబు
గీ. రాజమాహేంద్రవరదుర్గ ♦ రాజ్యభూరి, భారసంభరణాక్రాంత♦భాసమాన
రావు మాధవనృపప♦రక్షితంబు, భోగనికరంబు పీఠికా♦పురవరంబు. 748

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ప 23-24.

సీ. ఎలమిచే శ్రీకుక్కు♦టేశ్వర శ్రీకుంతి, మాధవస్వాము లే♦పురనిచోటు
హితమూని రాజరా♦జేశ్వరీపురుహూతి,కాశక్తు లభివృద్ధి ♦ గలుపుతావు
గడఁగి యేలామహా♦కల్లోలిని సతంబు, నెనఁగి చుట్టును బ్రవ♦హించునెలవు
ప్రతినవట్టినరీతిఁ ♦ బాదగయాక్షేత్ర, మోపి పితౄణము♦ల్బాపునికి
గీ. మఱియు నెల్లెడ నాల్గుసీ♦మలకు నడుమఁ, దరిసి ముక్కాలు నలువది♦దైవతములు
కృపను రాజేంద్రునకు జ♦యంబిచ్చు చక్కి, విభవశుభవృద్ధికరము శ్రీ♦పీఠపురము.

శా. ఖ్యాతశ్రీఁ ద్రిజగత్ప్రభూతమహిమం♦బౌ కుక్కుటేశాకృతి
జ్యోతిర్లింగము చుట్టుఁ బావనముగ ♦ వ్యాతితకూర్మభాగమా
పాతాళంబుగనంచు నంచితమతిం ♦ బ్రాజ్ఞుల్ ప్రశంసింతు రా
పూతక్షేత్రము పీఠికానగర మొ♦ప్పున్ యామ్యదిక్కాశియై. 750

సీ. మర్కతవాద్యకు ♦ దుర్వారశరభంబు, వైరిహాగిద్వార♦మారుతంబు
శాపదంధతమసా♦పహరణప్రఖ్యాతంబు, పాపమత్తేభేంద్ర ♦ పాకలంబు

విజ్ఞానచంద్రికా ♦ విలసనేందూదయం, బైశ్వ్యాన్వయవసం♦తాగమంబు
ఘనపుణ్యసస్యరా♦శ్యనుకూలవర్షంబు, ముక్తికన్యోద్వాహ ♦ ముఖ్యలగ్న
గీ. మచటి కరుదెంచు జనులక♦యత్నసిద్ధఫలము శ్రీకుంతిమాధవ♦స్వామి దివ్య
మందిరవిమానదేదీప్య♦మానవిపుల, ధామధామసుదర్శన ♦ దర్శనంబు. 751

రామరాయవిలాసము, ఆ 1 ప 64—66.

సర్పపురము

సీ. శ్రీసుదర్శనశంఖ ♦ చిహ్నాంకితముగాక, యెపుడు మిన్నకయున్న ♦ యిల్లు లేదు
బహులోర్ధ్వపుండ్రసం♦పదలేక వృథయైన, ఫాలరేఖలతోటి ♦ ప్రజయు లేదు
వైష్ణవోత్తమభాగ♦వతసాత్త్వికులగోష్ఠి, వెలియైనవాటికా ♦ వేదిలేదు
నలినేక్షణుండు భావ♦నారాయణస్వామిఁ, దప్పించి పరదైవ♦తంబు లేదు
గీ. పరమగీర్వాణయాగవై♦భవము నెలవు, నిఖిలకల్యాణగుణకేలి ♦ నిలయ మనఘ
దివ్యములు నూటయెనిమిది ♦ తిరుపతులకుఁ, బరమపదమైన శ్రీసర్ప♦పురమునందు.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 65, 66.

కాకినాడ

సీ. చంద్రశాలాగ్రవ ♦ సద్వధూచిత్రిక, రచనాముకురభూత♦రాజబింబ
మతిమృదుమధురగా ♦ నానుగుణమృదంగ, రావదబ్ధితరంగ♦రవకదంబ
మవనీసుధాజగ్ధి ♦ నివహాసకృత్(కృ)త, సవహోమధూమమహా♦ప్రద్వృతశంబ
మురుసుధామయసౌధ ♦ యూథసమాలోక, నరజతాద్రిగవేషి ♦ హారికలంబ
గీ. మాత్రివిష్టపవాస్తవ్య ♦ నేత్రచిత్ర, దీపికాస్తంభజృంభణా♦విగతభీక
కలశజాభ్యాశగచ్ఛద♦ఖిలసుపర్వ,గణము శ్రీకాకినాడ ప♦ట్టణము దనరు. 753

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 1 ప 5.

దక్షారామము

సీ. కామ్యార్థఫలసమ♦త్కారకల్పతరువాటి, దళితపాతకకోటి ♦ దక్షవాటి
ప్రణుతకల్యాణైక ♦ గుణమణివ్రజపేటి, ధాత్రీకటీశాటి ♦ దక్షవాటి
సన్మునీంద్రారామ ♦ సస్యమేఘస్ఫాటి, దమితరోగనిశాటి ♦ దక్షవాటి
రథవిమానాతప♦త్రపతాకగజఘోటి, తాపాద్రిశతకోటి ♦ దక్షవాటి
గీ. దర్పితాశాలతాకోటి ♦ దక్షవాటి, దనరు నిగమావిపురిచేటి ♦ దక్షవాటి
ద్వారసేవితకర్ణాటి ♦ దక్షవాటి, రక్షితేందుకిరీటి శ్రీ♦దక్షవాటి. 754

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1 ప 28.

గీ. దక్షవాటికఁ బశ్చిమ♦ద్వారభూమిఁ, బ్రతివసించును సర్వాంగ♦రమ్య యగుచు
సేవకులపాలి సురశాఖి♦పూఁబుఁగొమ్మ, కోమలాష్టభుజకొమ్మ♦గోగులమ్మ.

గీ. దక్షపురమునను త్తర♦ద్వారమందు, నూర్జితంబుగ నుండు మ♦హోజ్జ్వలాంగి
కామితార్థైకసంకల్ప♦కల్పవల్లి, మహితసుగుణమతల్లి శ్రీ♦మండతల్లి. 755

క. సారమతిదక్షవాటిక, తూరుపుగవనిన్ బ్రసిద్ధి♦తో వసియించున్
హేరాళక్రీడాసం,చారిణి నూకాంబ భక్త♦జనరక్షణకై. 756

క. మట్టయినయట్టి దక్షుని, పట్టణమున దక్షిణంబు♦పార్శ్వపుఁ గవనిన్
నెట్టుకొని వెలసి నిలిచిన, ఘట్టాంబికఁ గొల్వఁ గలుగుఁ♦గామితఫలముల్. 757

గీ. పృథివిఁ బదునెనిమిదియోగ♦పీఠశక్తి, గణములో నెంచ సర్వశృం♦గారయగుచు
భీమనాథునిసన్నిధిఁ♦బ్రేమ వెలయు, మాణిక్యాదేవి సకల క♦ల్యాణమూర్తి. 758

ఉ. ఏదెసఁ జూచినన్ విబుధు♦లేదెసఁ జూచిన మౌనిమండలం
బేదెసఁ జూచినన్ హరిద♦ధీశ్వరవర్గము వాసవాది యం
బేదెసఁ జూచిన న్మహమ♦హేశ్వరమూర్తులు శ్రీనికుంభకుం
భోదరతండు భృంగిరిటి♦హాహాహుకహాహులు దక్షవాటికన్. 759

సీ. అగ్రజుండైనను♦నంత్యజుండైనను, బూఁబోఁడియైనను♦బురుషుఁడైనఁ
బరమమూర్ఖుండైనఁ♦బండితుండైనను, దారిద్ర్యుండైన♦ధనికుఁడైనఁ
బలవంతుఁడైనను♦బలహీనుఁడైనను, బ్రాయంపువాఁడైనఁ♦బంగువైన
నాస్తికుండైనను♦నన్నృతవాదియునైనఁ బరఁగగార్దభమైనఁ♦బందియైనఁ
గీ. కీటకంబైన బకమైనఁ♦గ్రిమియునైనఁ, బాదపంబైనఁ దృణమైనఁ♦బ్రాణరహిత
మైన రహిని దక్షవనచతు♦ర్ద్వారసీమఁ, బొందుఁ గైవల్యకల్యాణ♦భోగలక్ష్మి. 760

సీ. దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యమరులేస్థానంబు♦నందు లేరు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యర్థమేస్థానంబు♦నందు లేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యమృతమేస్థానంబు♦నందు లేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులో లేని, యజ్ఞమేస్థానంబు♦నందు లేదు
గీ. దక్షవాటిక సకల తీ♦ర్థముల కిరవు, దక్షవాటికసకలవి♦ద్యలకు గరిడి
దక్షవాటిక విభవంబు♦తానకంబు, దక్షవాటిక శివునియం♦తఃపురంబు. 761

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1, 6.

రాజమహేంద్రవరము

సీ. కనులాచలాగ్రమా♦ర్కండేయశిఖర, శ్శశిచంద్రికాధాత ♦ స్ఫాటికద్యుతి
గోదావరీపుణ్య ♦ కూలంకషాజల, స్ఫారిత శ్రీపరి ♦ పాదయుగళి
జలదభ్యస్తత ♦ ప్రాకారపరివేష, గంధాంచితాజాండ ♦ మండలంబు
గంధదంతావళి ♦ గ్రైవేయఘంటికా, ఠంకారముఖరఘం♦టాపథంబు
గీ. రాజబింబాననానూత్న ♦ రత్నపేటి, వీరరాహుత్తసుభటకం♦ఠీరవాద్రి
వేమభూపాలరాజ్యాభి♦వృద్ధికరము, సాంద్రవిభవంబు రాజమ♦హేంద్రవరము. 762
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1 ప 42.

సీ. ఉండు నేవీట మా♦ర్కండేయమునినాథ, సజ్జలింగ మనంగ ♦ శాసనుండు
ప్రవహించు నేవీటి ♦ పశ్చిమప్రాకార, మొరసి గంగమ్మ సా♦గరముకొమ్మ
యావిర్భవించినా ♦ డేవీటికోటలో, బలభేది మదనగో♦పాలమూర్తి
పాలించు నేవీటి ♦ ప్రాగుదక్కోణంబు, నుమబోటి శ్రీముల్ల ♦ గూరిశక్తి
ప్రబలధారాసురత్రాణ ♦ భద్రజాతి, కరిఘటాహైన్యదుస్సాధ ♦ కనకలోహ
గీ. గోపురద్వారకవాటప్రి♦దీపితమతి, సాంద్రవిభవంబు రాజమ♦హేంద్రపురము.
కాశీఖండము, పద్య 58.

ఉ. రాజిలు వేగినాటి కప♦రాజితమైనది రాజధాని శ్రీ
రాజమహేంద్రిపట్టణము ♦ రాజనరేంద్రునిచేతఁ బాలితం
బై జగతీసతీగళము♦నందును గౌతమితోడఁ దాలిబా
ప్తై జిగిమించువార్ధవ ర♦మాధిప వీర కవీశవంద్యమై. 764

ఉ. బంగరుగిండ్లో యయ్యమృత ♦ భావితకుంభములో యనంగ నొ
ప్పం గమలాఫలంబులవి♦పాల్పుగఁ దత్పరి మాణకాంచనా
ప్తిం గనసట్టివారుకని♦పింప రటం చెతిఁగించు నెందు శ్రీ
సంగతి రాజమహేంద్రపురి ♦ సంపదుదంచితలీల మించదే. 765

మ. తమ జాతుల్వరికింప నేటి కిట ని♦చ్చల్ సర్వవర్ణస్థులున్
సములై మించెద రంచుఁ దెల్పనో యనం♦జానొందు నాబాలవృ
ద్ధముగా వందఱు నాగ్నిహోత్రులుగ నే ♦ దైవాయచుం ద్రోరచి
త్రము శ్రీరాజమహేంద్రపత్తనము సం♦స్తవ్యంబు గాదేరికిన్. 766

ఉ. ఏనసతిం గనుంగొనిన ♦ నిప్పురి నొప్పుగ నావకాయనా
వానిడియూరగాయదగు ♦ మాఁగుచు నూనియలోన దీరలిన్

మావిడియుం గదాయటులె ♦ మాన్యమిదోనన మించి యచ్యమై
సేవిత మెల్లవారికగు ♦ సిద్ధరసాయనమోయనంగడున్. 767

ఉ. రాజమహేంద్రిపూర్వరము ♦ రమ్యమగుం బతకంబుగాఁగవి
భ్రాజితగౌతమీమణిస♦రంబునఁ దత్పురలక్ష్మిపొ్రిడయై
శ్రీజగతుల్ సుభాగ్యయుతుఁ ♦ జెందెడుచంద మెఱింగి కాంచెడున్
దా జలజాక్షియై యునునిఁ ♦ దామరసాక్షిని నుత్పలాక్షియై. 768

ఉ. అంగుగమాయలేఁడి మఱి ♦ యంగన యయ్యెనొనా మృగాక్షి చి
త్రాంగి సపత్నిపుత్రకునిఁ ♦ దామరసాంబకుఁ గోరి రామి సా
రంగధరుండు దన్ జెఱిచె ♦ నంచును దబ్బఱలాడి కేలుగా
ళ్ళం గొఱగాకయుండఁగ వె♦లాస్పట దండనుగొండ దెల్పెడున్. 769

మ. ధర సారంగధరుం డదోషుఁడని త♦త్సాక్ష్యంబునుం దెల్పి వ
చ్చిగొనా సుత్తరదక్షిణంబుల నొగిన్ ♦ శ్రీచున్మ్రకండూద్భవే
శ్వరుఁడున్ శ్రీపతియౌ జనార్దనుఁడు ని♦ల్చల్ పొల్తు రెద్దానికా
పురమే రాజమహేంద్రనామమున నె♦ప్డుం జూడ నొప్పుం గడున్. 770

ఉ. ఐదువరాలు రూపఱిమ♦లైదువరాలగు నంత నట్లుగా
నైదువరా లదెంతవఱి♦కైనను నైదువరాలుగానొగిన్
గాఁదగుఁబెంపుగాననిల♦నాకము రాజమహేంద్రిపత్తనం
బేదయివాఱు నిత్యశుభ♦వృద్ధి సువిశ్రుతిగౌతమీతటిన్. 771

కుమారనృసింహము, ఆ 2.

ఏలూరు

సీ. బహురత్నవిరచిత ♦ ప్రాసాదములచేత, రమణీయమగు గోపు♦రములచేత
యిందిరాకరదివ్య ♦ మందిరంబులచేత, సుకరకపోతపా♦లికలచేత
తపనీయమయదేవ♦తాధామములచేత, పటువజ్రసోపాన ♦ పటలిచేత
భర్మశైలోన్నత ♦ ప్రాకారములచేత, దివిజేంద్రనీలవే♦దికలచేత

గీ. విమలపద్మాకరోద్యాన ♦ సమితిచేత, గంధగజవాజిధేనుసం♦ఘములచేత
ధరణిసురముఖ్యసజ్జనో♦త్తములచేత, భవ్యగతిఁబొల్చు నేలూరి ♦ పట్టణంబు. 772

శివలీలావిలాసము, ఆ 1 ప 63.

నూజవీడు

సీ. ద్విజరాజకేతన ♦ ద్విజరాజధరసిత, ద్విజవాహసన్నిభ ♦ ద్విజగణంబు
కార్తవీర్యార్జున ♦ కార్తికేయార్జున, కీర్తితక్షత్రియ ♦ వర్తనంబు

రాజీవరదపుహా ♦ రాజీవనిధిరాజ, రాజసమ్మితవణి ♦ గ్రాజితంబు
కర్షణాంచితబాహు ♦ దర్శితవైరి సం,కర్షణామిత సత్వ♦కర్షకంబు
గీ. చటులవిక్రమపటురట♦ద్భటచయంబు, నటవిటశ్రేణిరంజిత ♦ నరచయంబు
మత్తవేదండతండంబు ♦ మహితచక్రి, తురగనికరంబు నాజివీ♦ట్పురవరంబు. 773

వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 1 ప 12.

ఆగిరిపల్లి
౧

సీ. మహనీయవిజ్ఞాన ♦ మహిమయుగ్వైష్ణవ, నిత్యనూత్నశ్రేణి ♦ నివ్వటిలఁగ
దీక్షాపదోత్సల ♦ దేదీప్యమానవా,రాహపుష్కరిణీష♦రజ జెలంగ
వేదశాస్త్రపురాణ ♦ వేదాంతవిద్వన్న,స్మార్తమహానీశ్వర ♦ సమితి మెలఁగ
శుకపికారావసం♦శోభితానోకహా,సురుచిరక్రీడాద్రి ♦ సొంపు గనఁగ
గీ. విధిశివాదిసమస్తవి♦బుధవరేణ్య, సేవితాంబుజపదనార ♦ సింహమూర్తి
సంగతావాసమై శ్రీశ♦సదన మనఁగఁ, బరఁగు మేదిని నాగిరి♦పల్లిపురము. 774

వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 1 ప 36.

సోమరాజుపల్లి
౧

సీ. లవణాబ్ధివేలహే♦లా కాంచియగునంధ్ర, ధరణిమండలికి ము♦త్యాలజల్లి
సంగ్రామపార్థరా♦జన్యరాజ్యశ్రీకిఁ, బెంపుమీఱినజగ♦జంపువెల్లి
దాతలు సముదంచి♦తప్రసూనములుగాఁ, గామితార్థములిచ్చు ♦ కల్పవల్లి
యటువడినాల్గువ♦ర్ణ్యలకు నపూర్వఘం,టాపథంబైన ప♦ట్టణమతల్లి
గీ. పంటనృపకౌస్తుభములకుఁ ♦ బాలవెల్లి, కదనజయలక్ష్మితొలుచూలు ♦ గన్నతల్లి
విపులభుజగర్వదర్పిత ♦ విమతరాజ, రాజిహృద్భల్లి ధరసోమ♦రాజుపల్లి. 775

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

బొబ్బిలి

సీ. కొరివ్యాడివసియార్పు ♦ గుమిదొరగానిడ్డ, బలితంపులగ్గడిఁ♦పులబెడంగు
మొనలుగామలఁచితీ♦ర్చినపీలిశాసప్రు, గురిరాతిదంచిన ♦ గుళ్లసొబగు
నూనెకాకలదేరి ♦ జానైనజిగురుటం,బలి గాచుపెనముల ♦ పదనుతీరు
యీఁగకాలంబైన ♦ యెత్తిపారనిగురి, నలవోనిగుండుకో♦పులమెయార

గీ. మారసాతలకలిత ♦ భీరనీర, పరిఖాంతన్నకోకమతాహి ♦ భయదపరిఘ
యారబొబ్బిలికోటమా ♦ హాత్మ్యమరయ, నబ్బురము నింపదే యేరి ♦ కైన సహహ.

ఉ. బెబ్బులివీసమైన మెలి ♦ పెట్టి తెమల నెఁగవచ్చుఁగాని హా
నిబ్బరగండఁడైన ధర ♦ ణీపతిరావుకులీనుఁడేలు నా
బొబ్బిలికోటపై నడచి ♦ పోరఁగరాదు కిరీటికైన మా
యబ్బపదంబులాన నిజ ♦ మాడెద హైదరుజంగుసాహెబూ. 717

రంగారాయచరిత్ర, ఆ 3 ప ... 21.

పలివెల

సీ. కుంభసంభవునాజ్ఞ ♦ కును మీఱ కిందుండి, కరసుర్ధి కొప్పులిం ♦ గంబునకును
రంభాదికామినీ ♦ రమ్యవంశజులైన, కంజనేత్రలఁ దెచ్చి ♦ కాను కిచ్చెఁ
దత్కాంతలీధరా ♦ స్థలి నింద్రశరివుంభ, గురుకుచకుంభలై ♦ కొప్పులింగ
మున కెంచ నాట్య మి ♦ మ్ముగ సల్పుచుందురు, ప్రతిదినంబున మహా ♦ ప్రౌఢి మెఱయ
గీ. దక్షవాటీపురంబులోఁ ♦ దనరుచున్న, చంద్రముఖులట్లు పల్వేల ♦ స్థానమునను
భాసురేశ్వరమన్మథ ♦ ప్రబలగోత్ర, చాన లన నిల్చి రమరమా ♦ నిను లనంగ. 778

చ. మొదలనుపద్మసూతి సన ♦ మోహినులా తెలిగంటికొమ్మలన్
ముదమున దాఁగచించి సుమ ♦ నోహరమూర్తులదక్షవాటికా
సుదతులగానొసర్చి యట ♦ సొంపునఁ బల్వేలవారకాంతలన్
గదలకఁదా సృజించెఁ గర ♦ కౌశల మొప్పుచునుండమానినీ. 779

ఉ. శ్రీమహితప్రభావులు ప్ర ♦ సిద్ధిగ నిందు వసించుమానవుల్
స్వామి సదాశివుండు గడు ♦ వర్ణనసేయఁగఁ గొప్పులింగమీ
భూమి సహస్రముక్ శివుని ♦ పొల్పుపహించిన మోక్షలక్ష్మి సే
సేయని చెప్పనేర్తు తర ♦ తీక్షణ పల్వేలభోగసౌఖ్యముల్. 780

చ. జలజభవాండభాండమున ♦ సన్నుతికెక్కిన ముక్తులందువన్
వలసినమోక్షముల్ గలుగు ♦ వారిజలోచన కౌశికానదీ
జలములయందు గ్రుంకు లిడి ♦ సంతతమున్ భయభక్తిమీఱఁగాఁ
బలివెలకొప్పులింగమును ♦ బ్రార్థనఁజేసినవారి కెంతయున్. 781

ఉ. పంకజపత్రనేత్ర విను ♦ పల్వేలలోపల వేశ్యవాటిలో
అంకని యెవ్వఁడే బలుకు ♦ రంగుగమావినిఁ బట్టి [illegible]
శ్శంకను సౌరుమూతలుప ♦ చంద్రకతారకతోరణాలబా
[illegible] ♦ [illegible] 782

చ. కుసుమసుగంధముల్ సొగసు ♦ కుల్కెడుచూపులు తీయమోవియున్
గసగసనిప్రౌఢవాక్యములు ♦ గంధకరీంద్రసమానయానముల్
గొసరిపడంతుకానులును ♦ గుత్తపుగుబ్బలు ముద్దుమోములున్
పొసఁగఁగఁగల్గుకామినులె ♦ పొందుగఁ బల్వెలపట్టణంబునన్. 783

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 6 పే 112.

జగన్నాథము

సీ. తతధూపధూమవి♦స్తారితాంభోధర, పటులోన్నతధ్వజ ♦ పటయుతంబు
హరినీలమరకత ♦ కురువిందవిద్రుమ, కృతమణిస్తంభసు♦శ్రీపదంబు
తప్తహాటకనిర్మి♦తద్వారబంధబం,ధురవజ్రకీలితా♦రరయుగంబు
నఖిలదిగ్దేశాగ♦తానేకమానవ, మహితసింహద్వార ♦ మంటపంబు
గీ. విశ్వకర్మతపోబలా ♦ విష్కృతంబు, సర్వగీర్వాణసంఘాత ♦ సన్నుతంబు
నగు జగన్నాథదేవు దే♦వాలయంబుఁ, గాంచియారాజుకృతనమ♦స్కారుఁడగుచు

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 71.

సీ. తతసరిన్నిర్ఝరచర♦త్సితగరుద్వరగరు,ద్భవమరుత్పదసర♦ద్ద్విజవార
మతిలసద్వృతనస♦న్మతిమిషత్పరిహాస,త్పతివసద్రతిహాస♦త్సుతనుజాత
మఖిలలద్దరదల♦త్సుభవలత్సుమగల,న్మధుమిళిర్ఝరఫల♦న్మహిజజాల
మచలహృత్ప్రకరగహ♦ద్రుమబృహత్కుసుమభృ,త్కలుమహాపృథ్వరణిభృ♦త్కలితసిద్ధ
గీ. మవ్యయానందగాయక♦శ్రావ్యగాన, భవ్యసౌధాగ్రనిర్మిత ♦ నవ్యకాంతి
దివ్యచంద్రశిలాగార ♦ దివ్యభీరు, సేవ్యమౌ జగన్నాథ♦సీమఁ గాంచి. 785

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. నలినాక్షునానతి ♦ బలవత్తరంబు త,న్ముఖ్యత్వనిష్ఠాన్న ♦ భోజనమున
వర్ణాశ్రమాచార ♦ నిర్ణయం బిందులే,దా భగవంతుండు ♦ ప్రాభవంబు
తనర నన్నము బ్రహ్మ♦మను శ్రుతివాచ్యార్థ, మనువరమాద్వైత ♦ మాదరాతి
శేకంబున స్ఫుటీక♦రించె నిచ్చటి నిది, యావేదమోవిది ♦ వ్యాజ్ఞమహిమ
గీ. మహాహా యిస్సోచ్ఛవాళినివేది ♦ తాన్నము భువ,నేశ్వరక్షేత్రమందుఁ ద♦దీశ్వరవిని
వేసితాన్నము మదిశంక ♦ విడిచి కుడువ,నమ్మఁ గుడిచిన సద్గతి♦నమ్మ మతి ను.

బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

హస్తినాపురము

(ఢిల్లీ)

సీ. శ్రీరమణాంగుష్ఠ ♦ శిఖరేంద్రమథితావ,రణపయోధిజసుధా♦రస మనంగ
భువనరక్షక సదా♦శివ సిద్ధయోగీంద్ర, సంభృత సిద్ధగ♦సం బనంగ
భూరిమేఘాళి వి♦స్ఫుటపత్త్ర పుష్కరా,ళిందపూరిత మక♦రంద మనఁగ
ధరణీవధూమహీ♦ధర పయోధరభాగ, లక్షితక్షౌమ చే♦లంబనఁగ
గీ. దనరు గంగాతరంగిణీ♦తటమునందు వెలయుఁ ద్రిభువనవిఖ్యాత ♦ విభవవిజిత
దేవతాపురభోగవ♦తీపుర క్షమాపనానాపురము హస్తి♦నాపురంబు. 787

దశావతారచరిత్రము.

మ. కల దుర్వీన్ బలగర్వితాహితకచ♦గ్రాహోగ్రహస్తోద్యదుద్భుజా
ర్గళ రాజద్ద్విజరాజగోత్ర శిఖర♦ద్రాజన్యసౌజన్య పు
ష్కలసద్వస్తు సమస్తహస్తినగరా♦ఖ్య ప్రఖ్య రాజన్యతీ
తిలకం బంగకళింగవంగముఖ ది♦గ్దేశాధిపాశాస్యమై. 788

మ. స్ఫురదాకాశతరంగిణీ మధురవా♦ః పూరమ్మొలం దావఁగాఁ
గరమత్యుద్భమ్మున కొత్తి హత్తిన మహా♦గంధేభ రాజంబనన్
హరినీలద్యుతి తీవ్రవప్రవలయం♦బై యున్నత ద్వారగో
పురమై హస్తిపురంబు పేరునరఁ బెం♦పుం గూర్చు నశ్రాంతమున్. 789

సీ. చూపట్టు నొకవీథి ♦ సుకుమారతరపద,క్రమణ మాతంగచం♦గములగములు
కనుపట్టు నొకవీథి ♦ ఘణఘణ క్వణ రణ,ద్ఘంటికారవళితాం♦గములగములు
సనిపూలు నొకవీథిఁ ♦ జక్రచంక్రమణాది, గమన దుర్గమ తురం♦గములగములు
మొనసూపు నొకవీథి ♦ ఘనభుజార్గళనిర,ర్గళ వాహినీపుంగ♦వములగములు
గీ. తివురు నొకవీథి బధిరిత♦దిగిభరాజ, కర్ణకోటరపాటన ♦ క్రమసమగ్ర
పటహ డిండిమ భేరికా♦పణవమర్దళ ప్రముఖ వాద్యవాద్య కో♦లాహలములు.

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 1 ప 48.

వ్రేపల్లె

మ. యమునాతీరమునందు బృందదరి బా♦గొప్పల్లె రేపల్లె నాఁ
బరఁగున్ గొల్లలపల్లె తజ్జనులసౌ♦భాగ్యంబు వర్ణింతు మొ

ల్లమిగా నంతయుఁ గొల్లలాడుచుఁ బౌ♦లస్త్యేతరస్త్రైత్రయై
యమితానందుఁడు నందుఁ డుండు దగు దే♦వాధీశభోగంబులన్. 791

సీ. తీసగాఁ గ్రైసేయు ♦ దేవులచందానఁ బొదుగులతోఁటి యా♦కదుపు లమరఁ
గనుగానక మదించు ♦ గజముల కైవడి, గొమ్ములవృషభము♦లొక్కచుఁ మిగులఁ
జివ్వకు నటుగాలుఁ♦ద్రవ్వువీరులకీతి, జలపోరి పెనఁగు గో♦డెలు చెలంగఁ
జెంగుపరాటు తు♦రంగములవితానఁ, జురుకైనలేగలు ♦ సొంపు మిగుల

గీ. నడిచెను చతురంగబలములై ♦ యతిశయిల్లు, మొల్లమై యున్న రేపల్లె ♦ నల్లుకొన్న
ఫలితవనములు కోటలై ♦ పరిఘవిల్లు, నందుఁ జెలువొందు నందుఁ డా♦నంద మొందె.

రాధామాధవసంవాదము.

కంచి

సీ. ముడుపంగ నేర్తురు ♦ మూలకాపటికిగాఁ, జికురబంధములీగి ♦ జీరువాఱఁ
బొన్నపువ్వులఁబోలు ♦ పొక్కిళ్లు బయలుగాఁ, గట్టనేర్తురు చీర ♦ కటిభరమునఁ
దొడువంగ నేర్తురు ♦ నిడుద్రేలుఁ జెవులందు, నవతంసకంబుగా ♦ నల్లిపువ్వు
పచరింప నేర్తురు ♦ పదియాఱువన్నెల, పసిఁడిపాదంబులఁ ♦ బట్టుచేలఁ

గీ. బయ్యెదయు నిగ్గఁ బాలిండ్లఁ ♦ బ్రాఁకనీక, తఱచు పూయుదు రొడలఁ గం♦ధంబుఁ
బసుపు, బందికత్తెలు సురతప్రపంచవేళఁ గంచియువతులసమాస్త్ర♦ఖడ్గలతలు.

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 109.

క. నరుఁ డొక పుణ్యముఁ జేసినఁ, బరువడి నది కోటిగుణిత♦ఫలదం బగుటన్
ధరఁ బుణ్యకోటియనఁగాఁ, బరఁగుం గాంచీపురంబు ♦ ప్రతియే పురముల్. 794

సీ. ఘనతరసౌధాగ్ర ♦ కనకకుంభము లవి, కమలమిత్రుని దృష్య ♦ కరణిఁ జూపఁ
బ్రాసాదకీలిత ♦ బహురత్నదీధితు, లింద్రచాపంబుల ♦ నీనుచుండఁ
బ్రతిమందిరధ్వజ♦పటుశీతపవనంబు, సిద్ధదంపతులమై ♦ సేదఁ దేర్ప
గంధసింధురతురం♦గములసాహిణములు, శ్రీకాంత కేకాంత ♦ సీమగాఁగ

గీ. నాపణంబులఁ బచరించు♦నట్టి సరకు, లగ్గపతివైభవంబుల ♦ నపహసింప
రమ్యమై యున్న కాంచీపు♦రంబుతోడ; నితరపురముల నుపమింప ♦ నెట్లువచ్చు.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 7 ప 117, 118.

సీ. ఏపట్టణము ముక్తి♦హేతు సప్తపురాంత, రభిగణనాతి వి♦ఖ్యాతశాలి
ఏపట్టణము ఖేల♦దేకామ్రవిభు శిర, స్సింధు మత్సరిసర♦చ్ఛ్రీవిభాసి
ఏపట్టణము సము♦దీర్ణ కామాక్షీ త, పఃపరిపాకసం♦పద్విధాయి
ఏపట్టణము సరి♦న్మూర్తిపవాగ్దేవతా, సంశ్రయాంచితసము♦స్తద్విజాళి

తే. బ్రహ్మయజ్ఞతపోహోమ ♦ పరిమళసహజాత సాక్షాత్పరబ్రహ్మ ♦ సన్నిధాన
భాగ్యసౌభాగ్యయోగ్య మే♦పట్టణంబు, పుణ్యతరమైన యాకాంచి♦పురముఁగనియెఁ.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 130.

సీ. వెలయునేవీఁడు ని♦ర్మలధర్మమహిమచే, ధాత్రి సత్యవ్రత♦క్షేత్ర మనఁగఁ
బ్రవహించె నెందు వే♦దవతి పేరిట బ్రహ్మ;దేవునింతి సరస్వ♦తీ స్రవంతి
కావించె నెచట ని♦ష్కామధీమహితుఁడై, హరిగుఱించి విరించి ♦ యధ్వరంబుఁ
జవిచూచె నెచ్చోట ♦ సవనాగ్నిహుత మహా,హుతి హవిస్సారమ♦బ్జోదరుఁడు
గీ. కటకమాత్రంబె యది విశం♦కటజలగ్రహాగ్రిణ విగ్రహోయస్త ♦ హస్తివరద
చిరదయావాల మోతుల♦క్ష్మివిశాల, కటితటీసూత్న కళ్యాణ♦కాంచి కాంచి. 797

శా. ఆ కాంచీనగరీమణి న్వెలయు నా♦హానారికేళంబు ల
స్తోకానేకరసాలసాలపనసా♦శోకార్జునక్షీరరం
భాకమ్రక్రముకప్రియాళుబదరీ ♦ భల్లాతకప్రస్ఫుర
న్నాకక్ష్మారుహవాటిఁ గూటిజగదా♦నందంబుగా నెప్పుడున్. 798
వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 65.

కాళహస్తి

సీ. సంసారపారదో♦చ్చాటనానలకీల, కలుషసంచయతామ్ర♦గంధకంబు
కామలతామూల ♦ కందకుద్దాలంబు, సంకల్పపాషాణ♦టంకముఖము
రాగశాలివనాంకు♦రకడంగరీయంబు, శంకాకళంకభు♦జంగనకులి
నవమనోగోరాజ ♦ నాసికారజ్జువు, కోపనేత్రుణాఖిశి♦ఖోపలంబు
గీ. దివ్యదేశికహంసోప♦దిష్టమార్గ, నిర్గుణధ్యానసంధాన♦నిరుపమాన
సౌఖ్యసంపన్నసాధక♦జననివాస, మమృతలింగాకరము కాళ♦హస్తిపురము. 799

మ. జనలోకోన్నత మైన తత్పురము తూ♦చా తప్పకుండంగ వ
ర్ణన సేయన్ వశమౌనెఁ గీటమున కై♦నం జక్రికైనన్ మదాం
ధునకైనన్ బహుజీవహంతకయిసన్ ♦ దుర్వాసనం బాసి మో
క్షనిధిం గొల్ల గొనంగవచ్చునఁట పై♦జాడన్ విలోకించినన్. 800
కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 17, 20.

వేంకటగిరి

చ. నటితహరిజ్జయేందిరకు ♦ నాటకరంగ మనంతవైభవో
త్కటమును కాలవాలము త♦పస్ఫురణాదివ్యల కోటపట్టు ను

ద్భటభటసింహకోటులకు ♦ ధర్మమహీధరగహ్వరంబు వేం
కటగిరిపట్టణం బలరుఁ ♦ గాంతిజితామరరాజధానియై. 801

గీ. గాఢపుణ్యంబులకుఁ గాశి ♦ కాపురంబు, కలిత సౌభాగ్యముల కల ♦ కాపురంబు
కాంతిసంపదలకు ద్వార ♦ కాపురంబు, కాపురము సేయువారల ♦ కాపురంబు. 802

గీ. విప్రులునుయోధవరులుబు ♦ త్వ్రజులునచట, ననిశమునుశాస్త్రజీవులై ♦ యలరుచుంద్రు
వారి ముంగిళ్లు సంతాన ♦ భూరుహములు, నాకపద మప్పురంబునె ♦ న్నంగఁదరమె.

శిశుపాలవధ, ఆ 1 పే 3.

కుంభఘోణము

గీ. తూరుపున నాలుగామడ ♦ మేర తామ్రమచట హేమాబ్జ వనిమించు ♦ నంచుఁగుంభ
ఘోణ మొప్పును గీర్వాణ ♦ కులము పొగడ, నాతటమునలక్ష్మిసర ♦ మతిశయిల్లు.

క. తనపేరిఁట ఘనతపమున, నొనరించిన మదుఁగుగాన ♦ నున్నది యిపుడున్
వనజనివాసిని యచ్చట, మునుకొని యది క్షేత్రములకు ♦ ముఖ్యము చంద్రా. 805

గీ. అచట నొకపూట స్నానంబు ♦ లాచరింపఁ, దనరు స్వర్గంబునా సర ♦ త్రియమునిల్చి
నరుఁడు పూనిక నంబుదా ♦ నంబుసేయఁ, బితరు లెల్లను ముక్తిసఁ ♦ బ్రీతిఁ గంద్రు.

శేషధర్మము, ఆ 4.

శ్రీవిలుబుత్తూరు

మ. లలితోద్యానపరంపరాపికశుకా ♦ లాపప్రతిధ్వానముల్
వలభీనీలహరిన్మణీపికశుక ♦ స్వానభ్రమంబూన్ప మి
న్నులతో రాయుసువర్ణసౌధముల నెం ♦ దుం జూడఁ జెన్నొందె శ్రీ
విలుబుత్తూరు సెలంగుఁ బాండ్యనగరో ♦ ర్వీరత్న సీమంతమై. 807

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 1 ప 51.

మధురాపురము

చ. మధురమణీయకేళిఁ దన ♦ మంజుళవంజుళకుంజమంజరీ
మధురసధారలన్ రమణ ♦ మానితమానితమానినీమణీ
మధురవచోవిలాసముల ♦ మానసమానసమైకవాసమై
మధుర యనంగ నొక్క పురి ♦ మండితమామహిమండనంబునన్. 808

దశావతారచరిత్ర, ఆ 9.

ఉజ్జయిని

సీ. చెలువొందు నేపురి ♦ శృంగారముగఁ గాల, కంఠుఁ డెప్పుడు మహా♦కాలసంజ్ఞఁ
గోటిలింగంబులు ♦ కొమరారు నేవీట, సంధ్యాత్రయమహోప♦చారగరిమ
విలయాంబునిధిపూర♦ములయందుడిందక, పెనుపొందు నేపురం♦భేదనంబు
యుగయుగంబునయందు ♦ నొక్కొక్కదివ్యాభి,ధానంబు నేరాజ♦ధానిపూను
గీ. నంబికాదేవి యేపట్ట♦ణంబునందు, శ్రీమహాకాళినా నుతి♦శ్రీవహించు
నట్టియుజ్జైని యోగపీ♦ఠాభిరామ,మైహికాముష్మికప్రదా♦నాద్యసీమ. 809
ఆ. ద్వారవతి యవంతి♦వారాణసి యయోధ్య, మథుర పుణ్యకోటి ♦ మాయ యనఁగ
నలఘుముక్తిదమ్ము♦లగుపట్టణములందు, నగ్రగణ్యయుజ్జ♦యినిపురంబు. 810

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 41, 42.

అలకాపురము

చ. అనుదినపద్మసంఖ్యలస♦దక్షయముఖ్యవిధానయుక్తమై
యనుపమనిర్జరీగణస♦మంచితగానవిశిష్టమై త్రిలో
చనమకుటేందుఖండరుచి ♦ సంచయధౌతసువర్ణహర్మ్యమై
ధనదునిపట్టణం బమరుఁ ♦ దద్దయు వస్తుసమృద్ధి నెప్పుడున్. 811

పద్మపురాణము, ఆ 3 ప 106.

సీ. ఏపట్టణమునకు ♦ నెలఁదోఁటనందనా,రామంబు చెలిచైత్ర♦రథవనంబు
క్రీడావిహారదీ♦ర్ఘిక యేపురమునకు, మధురామృతాంబువు ♦ మానసంబు
మాణిక్యముకురబిం♦బంబు కైలాసమే, నగరివారవధూజ♦నప్రతతికి
నేవీటిపొలిమేర ♦ యింతయం తనరాని, దవ్వనందున్న యు♦త్తరపుదిక్కు
గీ. పృథివిలోడవైనయప్పాటు♦భేదనంబు, రాజధానిగఁ ద్వారకా ♦ రాజమౌళి
రాజితంబైనకృపపెంపు♦ప్రాపుగాఁగ, రాజరాజు పేరను నేలె ♦ రాజసమున. 812

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 162.

ద్వారకాపురము

సీ. త్రిదివంబుకంటె ను♦ద్దీపితంబై విశ్వ,కర్మమానససృష్టి♦కలన నగుట
యంభోధిపరిఖయై ♦ యలరారదేవతా,దులకు నసాధ్యంపు ♦ దుర్గ మగుట
తను నేలువాఁడు ని♦త్యస్థిరలక్ష్మితోఁ, బ్రహ్మేశుఁడై జగ♦ద్భర్త యగుట
హరకోపశిఖిఁ గ్రాఁగి ♦ యడఁగినమదనుండు,తనయందుఁ దనుసిద్ధి ♦ ధన్యుఁడగుటఁ

ఆ. ఇంక కాని చేఁ ♦ ధరణీతలంబున, నితరనగరములకు ♦ నెందు లేక
యుల్లసిల్లియును సనుప♦మోదాత్త దీప్తమై, పొలుచు యాదవేంద్ర♦పురముఁ గనిరి.
హరివంశము, ఆ 4 ఉత్త.

ఉ. ద్వారకయన్ పురీవర ము♦దంచితకాంచనరత్నకీలిత
ద్వారకవాట మంశుకజ♦వాతనిరుద్ధనభశ్చరస్మర
ద్వారకసధ్వజ వ్రజమ♦ధఃకృతసౌరపురీసుకీర్తిభృ
ద్వారకలంకబింబ మది ♦ వార్ధిఁ జొప్పడి యొప్పు నెప్పుడున్. 814
చమత్కారమంజరి, ఆ 1 ప 19.

సీ. వీథివీథిఁ జూచిన ♦ శ్రీవిష్ణుకల్యాణ, కల్యాణవైభవా♦కర్ణనములు
నేడేడఁ జూచిన ♦ ప్రాసాదశృంగార, శృంగారలీలాని♦రీక్షణములు
నేవాడఁ జూచిన ♦ నానాసకల్హార, కల్హారసుమ రసా♦ఘ్రాణనములు
నేవాటఁ జూచిన ♦ నానారసారాల, సారాలసానిల♦స్పర్శనములు
గీ. నెందుఁ జూచిన సంతతా♦నందజాత,నందజాతగుణాస్వాద♦నములు గలిగి
యారె సకలేంద్రియప్రీతి ♦ నావహించు, కాఁపురంబున నా ద్వార♦ కాపురంబు. 815
ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 102.

ఉ. వారక తత్త్వహృద్వ్యసని♦వారక విప్రగృహాంతరస్థబ్బ,
దారక సజ్జలాసన్నృప♦దారక ఘోరభవార్ణవార్తిని
స్తారక సాధుయూథచర♦తారక నూత్నచిరత్నరత్నవ
ద్వారకమై పురాగ్ర్యమగు ♦ ద్వారక పశ్చిమవారిధిం దగున్. 816
బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. పసపుపచ్చనపుగోడ♦లను విన్ దఱుము మేడ,లనునందమగు వాడ♦లను దనర్చి
తోరంపుటుల్కాపగవాల♦ తెగతళ్కు మొగరాల,వగగుల్కు మొగసాల♦లఁ గదుమించి
సిరిగాంచు నల్లిండ్ల♦దరినించు వాకిళ్ళ, నెఱిమించులనగళ్లు ♦ నొఱపునెఱపి
బలుహాటకకవాట♦ములవాటమగుకోట,లనుదోఁటలను పేట♦లను జెలంగి
గీ. తొగలరాచట్టుమేల్ జిగా♦జిగిజిగిలెలఁ,దమ్మికెంపులయోరులఁ ♦ దగుగవనులఁ
గ్రొత్తముత్తెంపుఁజికిలిము♦గ్గులఁ గలిమికిఁ, గాఁపురంబుగఁదగు ద్వార♦ కాపురంబు.
శ్రీకృష్ణకల్యాణము, ఆ 3.

లంకాపురము

సీ. మహి మహీశాశిరో♦మణిరత్నరంజిత, నూపురం బల్ల లం♦కాపురంబు
పద్మాళిచిరశిఖ ♦ పద్మాళివిజితాల,కాపురం బల్ల లం♦కాపురంబు

వీరరావణలోక ♦ విజయలక్ష్మి బొలి,కాపురం బల్ల లంక ♦ కాపురంబు
దప్తచామీకర ♦ సప్తసాలాశ్లిష్ట, గోపురం బల్ల లంక ♦ కాపురంబు
గీ. నిశిచరాధిప భుజబలా ♦ నీతభాను, చంద్రదేవేంద్రపావక ♦ శమనదనుజ
వరుణవాయుకుబేరమా ♦ హేశరమకు, గాం పురం బెన్ని చూడ లంక ♦ కాపురంబు. 818

సీ. ఏవంకం గన లంక ♦ నేణాంకరత్నాంక, మహిసమట్టంకిత ♦ మందిరమ్ము
లేదండం గనం జండ ♦ వేదండ రథకాండ, కోదండరథదమూ ♦ కోటికోటు
లేచెంతం గనవింత ♦ లింకెందిరాక్రాంత, పారిజాతలతాంత ♦ పరిమళమ్ము
లేసీమగనరామ ♦ హేమాదిసురభామ, సత్కామినీమణి ♦ సంచయములు
గీ. వెలయ దేవేంద్రపురమును ♦ వెక్కిరించి, దిన్యకౌబేరపురమును ♦ ధిక్కరించి
మెఱయు నవరత్నరత్నచా ♦ మీకరాంత, కుట్టిమంబు సురద్వేషి ♦ పట్టణంబు. 819

సరసభూపాలరాజీయము, ఆ 5.

కాశీపురము

సీ. దేవేంద్రభోగంబు ♦ సేవగింపండు గదా, కాశిలోపలం జావం ♦ గలిగినతండు
ధననాయకత్వంబు ♦ ప్రస్తరింపండు గదా, కాశిలోపలం జావం ♦ గలిగినతండు
గంధర్వసౌఖ్యంబు ♦ కాంక్షసేయండు గదా, కాశిలోపలం జావం ♦ గలిగినతండు
నాకలోకసుఖంబు ♦ నోకిలింపండు గదా, కాశిలోపలం జావం ♦ గలిగినతండు
గీ. గరుడఖేచరయక్షురా ♦ క్షసభుజంగ, సిద్ధవిద్యాధరోల్లస ♦ చ్ఛ్రీవిభూతి
తొత్తువలెం జూడండొక నాండు ♦ మారమునను, కాశిలోపలం జావంగం ♦ గలిగినతండు.

ఉ. ఎంగిలిదిన్న పాపము మ ♦ హీసురహత్యయు నన్యకామినీ
సంగమదుష్కృతంబు పశు ♦ శాసనదోషము మాతృమస్తకం
బంగనం గొట్టినట్టి చెడు ♦ ఘూపవళిం బాయును విశ్వభర్తపై
రంగను కాశికాపురవ ♦ రంబున నిల్చుటం జేసి భూసురా! 821

ఉ. ప్రాణముతోడనుండి బహు ♦ భంగులం బుణ్యము లాచరించియుం
బోణిమిగాంగ మోక్షమును ♦ బొందుట దుర్లభ మగ్రజన్మ! వా
రాణసియందుం జచ్చిసుక ♦ రంబుగం గాంచు సమస్తజంతువుల్
రాణ విరించికిం బడయ ♦ రానివృషధ్వజరూపసంపదల్. 822

క. విష మెక్కం దలకం మెసంగిన, విష మమృతంబై తనర్చు ♦ విషమాస్త్రుండు వి
ద్విషుండై యణంగుం గాశీ,విషయమునన్ దెగిన జంతు ♦ విసరంబులకున్. 823

చ. కరి కరితోలుం గప్పు నుర ♦ గంబురగంబు ధరించు ...
బిరవుగ శాక్వరంబుగని ♦ యెక్కు వృ...బు ... బు ...

సురవర కాశిలో నధిక♦సుప్తి వహించిన తత్క్షణంబ యే
పురముల విభూతి పరి♦పూర్ణత నొందుఁ దలంచిచూచినన్. 824

శా. శ్రీవిశ్వేశ్వరసాటిదైవమును గా♦శీక్షేత్రముం బోలుపు
ణ్యావాసంబును జహ్నుకన్యసరిఘ♦వ్యం బైనతీర్థంబు దే
జోవిఖ్యాతివిశాలనేత్రి కేనఁగాఁ ♦ జూపన్ మహాశక్తియున్
భావింపన్ సమకూరు నెట్లఖిలభూ♦భాగంబునన్ భూసురా. 825

సీ. కల్పవృక్షము లిందుఁ♦గలనోగణము లెల్లఁ, సిద్ధలింగము లిందు♦ విడిపిరాలు
కామధేనువు లిందుఁ♦గలగోగణము లెల్లఁ, పటుసుధాంబుధు లిందు ♦ పల్వలములు
గంగాకుసుమము లిందుఁ♦గలనిర్ఝరము లెల్ల, నమరు లిందుఁ జరించు ♦ నంత్యజనులు
ఖగకులాధిపు లిందుఁ♦గలమశకము లెల్ల, సంజీవిలత లిందు ♦ కుంజసమితి

గీ. పరసవేడులునగునిందు♦వరుసగోచరంబులగుచున్న గండశై♦లంబు లెల్లఁ
గమలగర్భునకైనను♦ కాశిమహిమఁ, బ్రస్తుతింపంగవచ్చునా♦ప్రాభవమున. 826

క. కాశీసంస్మరణంబును, కాశీదర్శనము గాశి♦కానివసనమున్
కాశీమరణము గలనరుఁ, డాశంభునిరూపుఁదాల్చు ♦ నాశ్చర్యమునన్. 827

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 55, 62.

సీ. కాశికానగరంబు ♦ కడసీమమున నున్న, చండాలుఁ బోలగా ♦ ఖండలాదు
లావందవనములో ♦ ననశనస్థితి నున్కి, భువనసామ్రాజ్య వై♦భవముఁ బోలు
నవిముక్తదేశస్థుఁ ♦ డయ్యేనేఁ బతితుండు, నశ్వమేధాధ్వరా♦హర్తదొరయు
వారణాసీసంభ♦వంబైన మశకంబు, నైరావణముతోడ ♦ నవఘళించు

గీ. నాటుకొని శ్రీమహాశ్మశా♦నమున నున్న, యణుకనగ్నాలవటుఁడైన ♦ నాగ్రహమున
గర్వితోద్ధతి సేతెంచు ♦ కాళరాత్రి, మృత్యుదేవతమునిపండ్లు ♦ మెఱుకఁజాలు. 828

గీ. ఎన్నికల్పంబులరిగిన ♦ నెడలిపోవ, దెంద ఱింద్రులు గడచిన ♦ నెలమిదప్ప
దెన్ని మన్వంతరంబులు ♦ చన్న నెపుడుఁ బసిమిదప్పదు కాశికా♦పట్టణంబు. 829

సీ. ధర్మంబు కాశికా♦స్థానమధ్యంబున, నాల్గుపాదంబుల ♦ నడచియాడు
నర్థంబు కాశీపు♦రాంగణంబునయందు, నానాప్రకారమై ♦ వీనుమిగులుఁ
గామంబుగాశికా♦కటకఘంటావీథి, గర్వించురాజలో♦కంబుశేవ
మోక్షసంపదలు గా♦శీక్షేత్రమునయందుఁ, బ్రవ్విత్తండంబులై ♦ నివ్వటిల్లుఁ

గీ. గాశి కల్యాణమునకాది♦ కారణంబు, కాశి యణిమాదిసిదుల ♦ కట్టుపట్టు
కాశి జనలోకసంకల్ప ♦ కల్పవల్లి, కలుషపిశితంబు మెసవు రా♦కాసి కాశి. 830

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 47-50.

క. చిరనిద్రయొండుచోటుల; నరయంగా దుఃఖహేతు◆వనఁగాఁ బరగుం
బరమానందప్రదమూ,చిరనిద్రయకాశి నిట్టి◆ చిత్రము గలదే. 831

చ. చెలువగు కాశి కామహిమ◆చిత్రము బెబ్బులి లేడి మ్రింగి యాఁ
కలిచెడ నెద్దుఁ బట్టఁ బులి◆ కాటున నెద్దును నెద్దుపోటునన్
బులియు శరీరమున్ దొరఁగ◆ బోరన లేడొక లేడిఁ బట్టుటల్
పులిపులితోలుగప్పుటయుఁ◆ బొల్పగునెద్దొక యెద్దు నెక్కుటల్. 832

సీ. రూపమొక్కటి రెండు◆రూపులై చెలువొందు, మూఁడుమొనలపోటు◆ ముట్టఁబట్టు
బాహుచతుష్కంబుఁ◆ బంచాస్యములుఁ బూను,షణ్ముఖుపైఁ బ్రేమ◆ సలుపుచుండు
సప్తాశ్వచంద్రులీ◆క్షణములుగానొప్పు, నెనిమిదిమూర్తుల◆ వినుతికెక్కు
నవనిధీశసఖుండ◆నంగఁ గీర్తి వహించుఁ, బదికొంగులైన యం◆బరము గట్టుఁ
గీ. బదునొకండువిధంబులఁ◆ బ్రణుతికెక్కు, వెలయఁ బండ్రెండుగనువుల◆విల్లుపట్టు
గర్మపాశలవిత్రవి◆ఖ్యాతి మెఱయుఁ, గాశిలో మేను దొఱఁగిన◆ ఘనయశుండు. 833

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 190-192.

సీ. కైలాసగిరికిని◆ గాశికాపురి సాటి, గగనస్రవంతికి◆ గంగ సాటి
విఘ్నేశునకు డుంఠి◆విఘ్నేశ్వరుఁడు సాటి, రహిఁ గుమారునకు భై◆రవుఁడు సాటి
ప్రమథవర్గములకుఁ◆ బాశుపతుల్ సాటి, సురలకు నిచటి భూ◆సురులు సాటి
యద్రిరాట్పుత్రికి◆ నన్నపూర్ణయె సాటి, హరునకు విశ్వనా◆యకుఁడు సాటి
గీ. యందు వృషభేశ్వరున కిందు◆ నంది సాటి, రుద్రకన్యల కీసుంద◆రులు సాటి
చాటుచున్నవి శ్రుతులు ము◆జ్జగములందు, నిందులకు సంశయము వల◆దిందువదన.

సీ. ఇచటి వాక్యములెల్ల◆ నచలితప్రణవపం,చాక్షరీమంత్రంబు◆ లబ్జగంధి
యిచటి సంచారంబు◆లెల్ల మహాప్రద,క్షిణము లుత్ఫుల్ల పం◆కేరుహాక్షి
యిచటఁ బరుండుట◆ లెల్లను సాష్టాంగ, దండప్రణామముల్◆ తలిరుబోఁడి
యిచటి నిద్దుర లెల్ల◆ హితనిశ్చలజ్ఞాన, యోగసమాధులు◆ నాగయాన
గీ. యిచటి నరులెల్లఁ బ్రమథులె◆ యిచటి పశువు, లెల్ల నిర్జరధేనువు◆ లిచటి తరువు
లెల్లఁ గల్పమహీజంబు◆ లెంచిచూడ, నిదియె భూలోకకైలాస◆ మిందువదన. 835

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 3 పద్య 100, 101.

ద్విపద. మగిరాక్షి యిందుల◆మహిమ వర్ణింపఁ, బదినూఱుముఖముల◆ఫణిరాజు జాలఁ
డిది వేదవిఖ్యాత◆మిది ముక్తిమార్గ, మిది స్వర్గసోపాన◆మిది సిద్ధసేవ్య
మిది దోషచయదూర◆మిదితీర్థసార, మిది భుక్తిముక్తిద◆మిది సత్యచరిత
మిది శంకరక్షేత్ర◆మిట్టి చిత్రంబు, కంతునికొఱఁగోసి◆కన్నులు మూసి

చింత లోకస్ఫూర్తిఁ జేసి ♦ శివుఁ దలపోసి, యలసంతతోల్లాస ♦ మంబ దేవు వాసి
నెలకొంచునీకాశి ♦ ఘనపుణ్యరాశి, వామాక్షి విప్రుని ♦ వధియించునతఁడు
కామాంధుఁడై తల్లిఁ ♦ గదిసినయతఁడు, నడుగక సురఁ ద్రాగు ♦ మందమతుఁడు
వనితల శిశువుల ♦ వధియించునతఁడుఁ, గినుకమై ధేనువుఁ ♦ గడపినయతఁడుఁ
గోడిఁడు పుహాపాప ♦ కుఁడు గరదుండుఁ, జండాలుఁడఖిలదూ ♦ షకుఁడు నుమేలియుఁ
క్రిమిపశుపక్షి ♦ కీటాదిజంతు, సముదాయమైన నీ ♦ చ్చట ముక్తిఁ బొంది
మిన్నేటి జడలును ♦ మిక్కిలిగన్నుఁ, గ్రొన్నెలపువ్వును ♦ గుత్తుకనలుపుఁ
జాలితో లుకానెయుఁ ♦ బునుకకంచంబు, వలుఁదశూలము నస్థి ♦ వసమాలికయును
గలయితఁడాతడై ♦ కమనీయరత్న, కలితమై తలఁచిన ♦ కడలసే మెలఁగు. 836

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 2.

సీ. శ్రీకాశికాపురీ ♦ సింహాసనాసీను, మునివంద్యు విశ్వనా ♦ థుని భజించి
యమరీకచభ్రమ ♦ ద్భ్రమరీహితపదాబ్జ, నన్నపూర్ణను విశా ♦ లాక్షిఁ గొలిచి
యాఖువాహనునిలో ♦ కారాధ్యు ఘను డుంఠి, విఘ్నేశదేవుని ♦ వినుతిఁ జేసి
కాలభైరవమణి ♦ స్తంభగంభీరబాహుని భైరవస్వామిఁ ♦ గని నుతించి
గీ. దండపాణిని బొగడి వం ♦ దన మొనర్చి, త్రోవలో నున్న లింగమూ ♦ ర్తులను మ్రొక్కి
విపులమైనట్టి ముక్తిమం ♦ టపముఁ గాంచి, మునిమఠంబులఁ జూచెన ♦ వ్వసుధుండు. 837

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 57.

సీ. కాశిలో వసియించు ♦ కతన విశ్వేశుని, కతులితంబైన మా ♦ హాత్మ్యసిద్ధి
గాంచెదనియట్టి ♦ కతన విశాలాక్షి, కావిశ్వనాథుఁ డ ♦ ర్ధాంగ మొసఁగ
గాశిలోఁ బ్రవహించు ♦ కతన జాహ్నవికి విశ్వేశాంఘ్రిసంగతి ♦ సిద్ధమయ్యెఁ
గాం తన్నుండి ప్రకా ♦ శింపఁగా ధాత్రి, కఖిలసంవహనబ ♦ లాప్తి గలిగెఁ
గీ. గాశి నివసించుకతమున ♦ వ్యాసునికి సమస్తవేదపురాణ ప్ర ♦ శస్తసకల
శాస్త్రబుద్ధిప్రవాహంబు ♦ నివ్వటిల్లెఁ, గాశి కెన కాశియే కాక ♦ గలదె జగతి. 838

సీ. శ్వానమై కాశిలో ♦ సంచరింపఁగఁ గోరు, వారిందిరాపదమైనఁ ♦ గోరఁ జనరు
కాశిలోఁ ఖరత్వ ♦ మైనఁ గోరువారబ్జభవపదం బబ్బిన ♦ బాలిపడరు
కాశిలోఁ గ్రిమిత్వ ♦ మైనఁ గోరినవారు, గోరరు వైకుంఠ ♦ గోపనంబుఁ
గాశిలోఁ గీటమై ♦ యికఁ గోరువారుకైలాసరక్షణవృత్తి ♦ కాసఁ గోనరు
గీ. కాశిలోఁ బుట్టిన ♦ కతినమతులు, భుజగములు భూషణములు గాఁ ♦ బూన్పవేల
పాపహాలములఁ దాఁ ♦ గోరలేరో, దహనగోళముల్ కరములఁ ♦ దాల్పవేరొ.

సీ. తనుఁ జూపఁ బలెనంచుఁ ♦ దలఁచువారలఁ బ్రోచు, దురితసంఘము లేపఁ ♦ ద్రోసి కాశి
కైవల్యమాటలు ♦ గా నిచ్చుఁ బాపాత్ము, లిలకులదనుచేరఁ ♦ వేసి కాశి
పొంగి తనందు మె♦లంగువారి కొసంగు, మీసరంబగువన్నె ♦ వాసి కాశి
తనువులు తనకొసం♦గినవారిని భజించు, శివునిరూపములు రాఁ ♦ జేసి కాశి
గీ. యొకరు ద్వీపాంతరంబుల ♦ నుండియేని, దనుఁ దలంచుచునుండెడు ♦ జనుల డాసి
కలుషములు రోసి గళె మెల్ల ♦ నలుపు చేసి, వేడ్కఁ జేయును డోలు పై ♦ వేసి కాశి.
శంకరవిజయము, ఆ 5.

సీ. ధారుణిఁ గల్గు తీ♦ర్థవ్రజంబు సకంబె, వర్ణింప నొక్కింత ♦ వాసి కాశి
ద్వైపాయనుం డాది ♦ తాపసులకు నంద, రానిదివ్యజ్ఞాన ♦ రాశి కాశి
దీపించుఁ దనయందు ♦ దీర్ఘనిద్రి వహించు, జీవుల శివులఁగాఁ ♦ జేసి కాశి
తనుఁ జూచు మర్త్యసం♦తతి పాపదుర్మాంస, ఖండము ల్మెసఁగు రా♦కాసి కాశి
గీ. ప్రోచు నివసించు నేజాతి ♦ పురుషునైన, గరిమ విలసిల్ల ధర్మార్థ ♦ కామమోక్ష
లక్షణంబులు గలిగించి ♦ లాఘవమునఁ, బ్రస్తుతింపఁ దరంబె యి♦ప్పగిది కాశి. ౩౮౬
సీ. మణికర్ణికాతోయ ♦ మజ్జనం బొనరించి, మరల జన్మించఁ డే♦మనుజుఁ డైన
భాగీరథీవారిఁ ♦ దోఁగి సర్వాఘముల్, కడగంటఁ జూడఁ డే♦కష్టుఁ డైన
ముక్తిమంటపమధ్య♦మున శంభుజపియించి, దుర్గతి కేఁగఁ డే♦దోషి యైనఁ
గాలభైరవుడుంటి ♦ గణనాథు భజియించి, యముపొంతఁ జేరఁడే దు♦రాత్ముఁ డైన
గీ. నన్నపూర్ణావిశాలాక్షి ♦ నఖిలజననిఁ, గాంచి బాధలఁ బొరయఁ డే♦కర్మియైనఁ
గాశికాతీర్థమహిమలు ♦ గణుతిసేయఁ, దరమె ఫణివల్లభునకైన ♦ ధాతకైన. 387
సురాభాండేశ్వరము, ప 18, 26.

గయ

సీ. పలువురఁ గొడుకులఁ ♦ బడయంగ వలయు నం, దొక్కరుం డయినను ♦ నొపి గయకు
నరుగునో యనియును ♦ నశ్వమేధం బొప్పఁ, జేయునో యనియు న♦శ్వేత మైన
యాఁబోతు విడుచునో ♦ యనియును గోరుదు, రనపత్యులైన గృ♦హస్థు లట్టి
గయ కేఁగి యుభయప♦క్షములు వసించినఁ, గడుఁబుణ్యు లుభయప♦క్షములవారి
ఆ. నుద్ధరింతు రట్టి ♦ యొగిఁ బిండ మిడినవా, రనఘ పితృదయను గృ♦తార్థు లగుదు
రందు ఫల్గుతీర్థ♦మాడినవారికిఁ, బరమసిద్ధితో శు♦భంబు పెరుఁగు. 888
భారతము, ఆర. ఆ 2 ప 60.

చ. చనిచని పుష్పితోన్నతర♦సాలతటీకతటాకవిస్ఫుటా
జ్ఞానమ[illegible]దబిందుని ♦ [illegible]

ఘనకుచకుంభమర్దనమహా♦సత్కారుణాశ్రితధర్మహర్మ్యవర
మ్యనటదనేక కేకిగణ♦మా గయ గానఁగ నయ్యె ముందటన్. 889

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

ప్రయాగ

సీ. మహిఁబుత్త్రకాముఁడై ♦ నహుషాఖ్యుఁ డీతీర్థ,మాడి సత్పుత్త్రు య♦యాతిఁ గాంచె
ధనకాంక్షియై యత్రుఁ♦డనుపమంబైన యీ,నదిఁ గ్రుంకి నవనిధా♦నంబులోలి
మాయాబలంబును ♦ నాయతంబుగ నొందె, నారాయణుఁడు దొల్లి♦నరునిఁగూడి
యశనంబు గుడువక ♦ యైదువత్సరము లిం,దుండి మహాబల ♦ యుక్తుఁడయ్యెఁ
గీ. గశ్యపుఁడు దొల్లి యిందు శం♦కరునిఁ గొల్చి, తపముఁ గావించె నాంభర♦ద్వాజుఁ డిందు
రూఢి వర్తించి క్షేత్రజ్ఞ♦రూప మొందె, ననఘ యిన్నదిఁ గొనియాడ♦నలవియగునె.

పద్మపురాణము, ఉత్త. ఆ 4 ప 162.

ఉ. వేగమ యేఁగి కాంచెఁ బృథివీవరముఖ్యుఁ డశేషయోగిసం
యోగము లోకకల్మషవి♦యోగముఁ జాహ్నతరంగమాలికా
భోగసముద్ధితాంబుకణ♦పూర్ణసమీరణపాలితాష్టది
గ్భాగము సన్మునీంద్రపరి♦కల్పితయాగము నాప్రయాగమున్. 891

భోజరాజీయము, ఆ 2 ప 17.

అయోధ్య

మ. సరయూతీరమునందు నొక్కపురరా♦జంబుగ్రభాస్వత్ప్రభా
పరయాథప్రతిరోధకృన్మణిమయ♦ప్రాసాదహర్మ్యాంకమై
పరశాఖోత్కరమర్నరీక్షుపరిఖా♦ప్రాకారనిశ్శంకమై
మెఱయున్ ధాత్రి నయోధ్యనాఁ బ్రకటమై ♦ మిత్రాన్వయాధారమై. 892

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 87.

సీ. ధర్మమయోన్నత ♦ ప్రాకారములతోడ, రజతకాంచనగోపు♦రములతోడ
వసుధామరక్షత్త్రి ♦ వైశ్యశూద్రులతోడ, గందేభరథతురం♦గములతోడ
విటనటగాయక ♦ విద్యాధికులతోడఁ, బణ్యపుణ్యాంగనా♦ప్రతతితోడ
లవణాదివివిధప♦త్రిసవస్తువులతోడఁ, గలమాదిధాన్యప్ర♦కరముతోడఁ
గీ. బుష్పతోఁటలతోడ సం♦పూర్ణకుముద, కమలకాసారములతోడ ♦ ఘనత కెక్కి
యొప్పు మీఱిన శ్రీయయో♦ధ్యాపురంబుఁ, గాంచి యత్యంతసంభ్రమా♦క్రాంతుఁ డగుచు.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 1.

శ్రీరంగము

సీ. ఏయ్యెడ లక్ష్మీస♦మేతుఁడై వసియించు, నాదినారాయణుం♦డవిరతంబు
ఎచటితోయస్పర్శ♦మింతగల్గినమాత్ర, నరులు పాపశ్రేణిఁ♦బరిహరింతు
రెచ్చోట నొకదినం♦బేని నిల్చినవారి, కపునర్నరత్వమ♦హాత్త్వ మొదవు
నెందు దపస్స్థితిఁ♦జెందిసిద్ధర్షులు, బహులతాగుల్మరూ♦పములనుందు
గీ. రేనెలవునందు దళిమాత్ర♦మైనఁ దునుమ, బ్రహ్మహత్యాసమంబగు♦పాప మొదవు
నేస్థలంబునఁ గీటాది♦హింసఁజేసి, పతన మొందుదు రతిపుణ్య♦భావులైన. 894
క. ఎందు వసించును జేతన, బృందం బాధ్యాత్మికాది♦పీడావళులం
జెందక యాపద నలజడిఁ, బొందక యోఁకటఁ గృశించి♦పోవక యెలమిన్. 895
మ. వినవేచ్చం జెవిమైన మూర్ఖుఁడయినన్♦విద్వాంసుఁడౌ వెఱ్ఱియై
నను విజ్ఞానియగున్ ఖలుండు నతిశాం♦తస్వాంతుఁడౌ వక్రుఁడై
నను సౌమ్యాకృతిఁ దాల్చుఁ బాపరతుఁడై♦నన్ ధర్మనిష్ఠుఁడౌ
ఘనపుణ్యంబగు నేప్రదేశము చొరఁ♦గాఁగల్గుమాత్రంబునన్. 896

శ్రీరంగమహాత్త్వము, ఆ 1 ప 97-101.

సీ. నిలిచె నేరాజధా♦నిఁబయోరుహాసను, సజ్జపూల ననంత♦శయనమూర్తి
చెందె నేకటకంబు♦నందు సంతతసర్వ, పరిపూర్తితోఁ దత్త్రి♦పాద్విభూతి
పుట్టె నేపట్టణం♦బునఁ దృణద్రుమలతా,మూర్తులై తన్నిత్య♦ముక్తవరులు
ప్రవహించె నేవీటఁ♦బరిఖావిభూతి న,వ్విరజాస్రవంతి కా♦వేరిపేర
గీ. వేదశృంగంబు నోంకార♦విగ్రహంబు,నైన శ్రీరంగదివ్యవి♦మానరాజ
మెచట నివసించె నిల దాని♦వెన్నఁ దరమె, పుణ్యనికరంబు శ్రీరంగ♦పురవరంబు.
సీ. ఆశించునెపుడు న♦త్యాసక్తి నమ్మహా,నటుఁడు నేనగరిఁగో♦ణంగి యగుట
వాంఛించు వాగ్వధూ♦వరుఁ డతిప్రేమ నే,పట్టణంబున మాఁగఁ♦బారుఁడనగు
కాంక్షించు నింద్రుఁడు♦త్కంఠతో నేరాజ,ధానిలోపల నుపా♦దానపరత
కామించు దేవర్షి♦గణము లేపెనుఁ బ్రోల,శ్వపచపక్షిమృగాది♦జంతువృత్తి
గీ. విరజకావేరియైపుట్టి♦పరిఖగాఁగఁ, బరమపదవల్లభుఁడు రంగ♦భర్తపేర
నాయకుఁడుగాఁగ వైకుంఠ♦నగరితాన,యైన శ్రీరంగపురము శ♦క్యంబె పొగడ.

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 1 ప 41, 42.

ఉ. తోఁచినసె దృష్టి నిల్పి తడి♦దోవతి మూఁపునఁ దాల్చి స్తోత్రపా
ఠావళితాస్యులై శయన♦యంబులఁ జెంబుల బూని యేఁగుసి

కేవలపుణ్యమూర్తుల న♦కించనవృత్తుల రంగనాథస
ప్తావరణప్రదక్షిణప♦రాయణులం గనుఁగొంటె మన్మథా. 899

సీ. అగ్రహారవుల మా♦న్యక్షేత్రములఁ బండు, గరిసెలు కోలు చర♦కాండ్రు నింప
సతతంబుఁ బైరుప♦చ్చలుఁదోఁటదొడ్డులుఁ, గావలు లరసి ర♦క్షణ మొసర్పఁ
గీలార్లు పెరుఁగునుం♦బాలు మందలనుండి, వడి రేపుమాపుఁగా♦వడులఁదేరఁ
బై వెచ్చమునకుఁ ద♦ప్పక రూకపాతికల్, ప్రియశిష్యతతిసమ♦ర్పించి యొసఁగ
గీ. సతిథిసంతర్పణంబె ని♦త్యవ్రతంబు, గాఁగ వ్యాఖ్యానమునఁ బ్రొద్దుఁ♦గడపి గేహ
దేవతార్చనమలవక ♦ భావశుద్ధిఁ, దనరునచటిగృహస్థులఁ♦గను మనంగ! 900

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 104-115.

రగడ. బ్రహ్మధ్యానపరాయణనానా♦భాగవతానందము శ్రీరంగము
శౌరిహారుఁడు దెల్పఁగ వినుగౌరికిఁ ♦ గోరిక లీడేర్చును శ్రీరంగము
హరిమితసలోఁ జంద్రపుష్కరిణిఁ ♦ గ్రుంకిన జయ మిచ్చును శ్రీరంగము
కల్పకచింతామణికరధేనూ♦త్కరములఁ గరమొప్పును శ్రీరంగము
కల్పాదినిమును ధాతకుఁ బూజా ♦ గారంబై తనరును శ్రీరంగము
దాసులవేషముఁ బూనినసురలను ♦ దలఁగఁద్రోయరానిది శ్రీరంగము
దాసోహంబను వైష్ణవకోటుల♦తానకమై మించును శ్రీరంగము
చూచినవారికి నపవర్గముమదిఁ ♦ జూపఁగఁ జేయిచ్చును శ్రీరంగము
వాచంయములకు నేకాంగములకు ♦ వాసంబై తనరును శ్రీరంగము
యేఁటికిఁ బోవఁగఁజపము లాడఁగా ♦ నిదిగో సేవింపుము శ్రీరంగము
యేఁటికి నొకనాఁడైన దలఁచినను ♦ నిహపరము లొసంగును శ్రీరంగము
కంటిమి కన్నుల కలువెల్లనుబో♦కామితము లొసంగెడు శ్రీరంగము
కంటిమి జన్మాంతరసుకృతంబుల ♦ కళ్యాణఫలంబగు శ్రీరంగము
అపగతకల్మషమగు శ్రీరంగము ♦ అపవర్గాంజనమగు శ్రీరంగము
జపసిద్ధిప్రదమగు శ్రీరంగము ♦ జటిలాస్పదమగు శ్రీరంగము
శ్రీరంగము సాచారనివాసము ♦ శ్రీరంగము దివ్యమహోల్లాసము
శ్రీరంగము హనుమత్పరిచర్యము ♦ శ్రీరంగము నుతసన్మునివర్యము
శ్రీరంగము సజ్జనగుణసేవధి ♦ శ్రీరంగము సద్గుణమణినీరధి
శ్రీరంగము శోభనవిభవారిణి ♦ శ్రీరంగము సేవకచింతామణి
శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము. 901

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ. 2.

ఉ. రంగము సర్వవిద్యలకు ♦ రంగము సద్గుణవర్గణాళికిన్
రంగము సాధురాణికిఁ గు♦రంగము భాగవతేంద్రమ్రక్రికి సా
రంగము చక్రిపాణికి సు♦రంగము ముక్తికిఁ బూర్వరంబు శ్రీ
రంగము సహ్యజాంచితము♦రంగము శ్రీముఖమౌఁగదా కనన్. 902

కుమారన్సింహము, ఆ 3.

సీ. సాగరసంవృత ♦ జగతీతలముభంగిఁ గావేరిచుట్టునుఁ ♦ గల్గుదానిఁ
సప్తావరణవృత ♦ జలజజాండమురీతి, నేడుకోటలతోడ ♦ నెనయుదానిఁ
గైరవహితశోభి ♦ గగనమ్ముక్రియఁ జంద్రపుష్కరిణినిఁ గీర్తి♦బొందుదాని
దేవర్షియుతసిత♦ద్వీపమ్మువలె వైష్ణవశ్రేణిచేతను ♦ వఱలుదానిఁ
గీ. ప్రణవగోచరుఁడై జగ♦ద్భర్తయైన, రంగధాముఁడు తనయందు ♦ రంగుమీఱఁ
బ్రణవరూపమ్ముఁ దాల్చిన ♦ రంగసంజ్ఞ, ఘనవిమానము గలదానిఁ♦గాంచెనపుడు.

భార్గవపురాణము, ఆ 4.

పుణ్యక్షేత్రములు

గీ. ఉజ్జయిని కాశి మాయ య♦యోధ్య కాంచి, మధురద్వారకయనెడినా♦మములు గలిగి
పట్టణములేడు గీర్తిసం♦పద వహించు, మహితకైవల్యలక్ష్మికి ♦ మందిరములు. 904

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 87.

గీ. పుణ్యతీర్థములైన త్రి♦పుష్కరములు, ద్వారవతి వారణాసి య♦వంతి మాయ
మధుర కాంచి యయోధ్యనా♦నధిక పాపహరములై వార్త కెక్కిన♦పురవరములు.

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 70 ఆ 1.

మ. మధురా ద్వారవతీ చిదంబరమహా♦మాయాకురుక్షేత్రముల్
మిథిలావంతి గయా ప్రయాగములు రా♦మేశాది పుణ్యస్థలుల్
నిధులున్ సూర్యసుతాసరస్వతులు వే♦ణీతుంగభద్రాదిక శ్రా
నిధిపుత్రీమణికర్ణికాదినదులున్ ♦ నిశ్రేయసస్థానముల్. 906

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 1.

సీ. సమాలిక. మత్స్య కూర్మ వరాహ♦మాండవ్య నరసింహ, రామ పరశురామ♦రామ వామ
న మహేంద్ర చక్రిగో♦నారద శంఖ పాండవ శార్ఙ్గిప త్ర్య♦స్త్ర్యవిజయ జయ
కపిల వసిష్ఠ మా♦ర్కండేయ భృగు జహ్ను,వాయుముని బ్రహ్మ♦వరుణ విష్ణు
ధర్మపరాశర ♦ దామోదర కపింజల శంక గౌండిన్య గా♦లవ కీరకన్య
వసు కృష్ణ శాండిల్య♦వజ్రి కౌశిక ఘనంజయ ముక్తి దేవర్షి ♦ సప్తఋష

ఁ సరస్వతీ ముద్గ ◆ ల భరత పర్వత, పరమ కాశ్యపశేష ◆ పంచగోప
రైభ్య భరద్వాజ ◆ రైభ్య తుంబురు గౌతమ జటిలభార్గవ ◆ మాధవ గురు
బాభ్రవ్య పుణ్య గో ◆ పాల ముకుంద త్రివిక్రమ సౌర గో ◆ విందమోక్ష
కల్యాచ్యుతామృత ◆ గోమద సురకృప, నారాయణపుసుష ◆ నార్దనహరి
వైకుంఠ కేశవ ◆ వాసుదేవ పతంజ్వరిజ రథ ధన్వంత ◆ రి కురుభోగ
పావన శ్రీధర ◆ పావన ప్రద్యుమ్న, పురుషోత్తమ పగమ ◆ పురుష సిద్ధ
పాతకనాశన ◆ పాపహరణోద్యమ, విమతిభాస్కర మధు ◆ కమల సోమ
ఆ. నామధేయములను ◆ భూమిలో సార్థత్రి, కోటితీర్థములను ◆ మేటి వసఁగ
దనరుసట్టి నూట ◆ యెనిమిది తీర్థాల, స్నానదాననిధులు ◆ సలిపె నంత. 907

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 209.

కాశీక్షేత్రమహిమ

సీ. వసియింపవలయు యా ◆ వజ్జీవ మనురక్తి, బరఁగ వారాణసీ ◆ పట్టణమునఁ
జక్రపుష్కరిణి ని ◆ చ్చలుఁ దీర్థ మాడంగ, వలయు సంకల్పపూ ◆ ర్వకము గాఁగ
దర్శింపవలయు గం ◆ ధాక్షతంబులఁ బుష్ప, ఫలపత్రముల విశ్వ ◆ పతిని మోక్ష
నిలుపంగవలయును ◆ నెఱను వాటిలకుండ, నాత్మధర్మస్వక ◆ ర్మాశ్రమముల
గీ. స్నానమహిమంబు భక్తితా ◆ త్పర్యగరిమ, వినఁగవలయుఁ బురాణార్థ ◆ విదులవలనఁ
దన యథాశక్తివలయును ◆ దాన మిడఁగఁ, గాశిఁ గైవల్య మన్నింటఁ ◆ గానిలేదు.
సీ. చక్రవాళపరీత ◆ సర్వంసహాచక్ర, భాగంబులోఁ బుణ్య ◆ పదము గాశి
కాశికాపట్టణ ◆ క్రోశపంచకతీర్థ, సమితిలో సారంబు ◆ జహ్నుకన్య
జహ్నుకన్యాతీర్థ ◆ సముదాయమునయందు, గడుఁ బెద్దమణికర్ణి ◆ కాహ్రదంబు
మణికర్ణికాతీర్థ ◆ మజ్జనఫలముకంటెను విశ్వనాథు ద ◆ ర్శన మధికము
గీ. విశ్వపతికంటెఁ గైవల్య ◆ విభునికంటెఁ, గాలకంఠునికంటె ము ◆ క్కంటికంటెఁ
దీర్థములు దైవములు లేవు ◆ త్రిభువనముల, సత్యమింకను సత్యంబు ◆ సంయమీంద్ర.

కాశీఖండము, ఆ 7 ప 112-124.

మణికర్ణికాప్రభావము

రగడ. శ్రీమత్కాశీపుర భేదనల ◆ క్ష్మీస్తుతి మణికర్ణిక మణికర్ణిక
యామవతీ వరచూడామణికిని ◆ హారకమలదీర్ఘిక మణికర్ణిక
పాదోదకపంచనదాదిమహా ◆ పావన తీర్థోత్తమ మణికర్ణిక

వేదపురాణాగమవిద్యాపణ ♦ వీథీమాణిక్యము మణికర్ణిక
పంచమహాపాతకతిమిరౌఘరవి ♦ పాటనరవిమండలి మణికర్ణిక
కాంచనగర్భహిరణ్యకమండలు ♦ గండూషితజలధర మణికర్ణిక
పంచారించినకైవల్యశుభ ♦ పరిచయంబులకును ఖనిమణికర్ణిక
పంచక్రోశిముక్తిక్షేత్రా♦బ్జరుధూళీపూరము మణికర్ణిక
బిందుమాధవుండను నాకెంతయుఁ ♦ బ్రేమకళాపాత్రము మణికర్ణిక
మందాకిన్యంభోవేణీభర ♦ మధ్యనాభిచక్రము మణికర్ణిక
గరుడ ఖచర విద్యాధర కిన్నర ♦ గంధర్వ నిషేవిత మణికర్ణిక
ఢుంఠివినాయక మదజలమిళిన క♦టుపరివాహ ప్రవహన మణికర్ణిక
కంజేకాలకిరీటవిటంక ♦ గ్లౌరుచిచుళుకితజల మణికర్ణిక
మాణికర్ణికం బనుతీర్థంబున ♦ మజ్జనమాడిన మానవోత్తముఁడు
భ్రూణహత్య మొదలైనయఘౌఘము ♦ పాడవడఁగించును నిమిషమాత్రమునఁ
గాశీతీర్థము లెన్నియున్నియును ♦ గదలివచ్చి మధ్యాహ్నకాలమున
రాశిగూడి శ్రీమణికర్ణికతీ♦ర్థంబు నాశ్రయించుఁ బ్రతిదినమ్మును
నొకయాగము కోటియాగసమమై ♦ యొసఁగుఫలము నరునకు మణికర్ణిక
మధ్యాహ్నసమాగమమున నేనును ♦ మదనధ్వంసియును బరమేష్ఠియు
సాధ్య సిద్ధగంధర్వాదులతో ♦ సంసేవింతుము శ్రీమణికర్ణిక
వత్తుము మధ్యాహ్నస్నానమునకు ♦ వాసుకిశేషాదులు భుజగేశ్వరు
లుత్తరవాహినియగు గంగానది ♦ కుత్తమభూషణ మగు మణికర్ణిక
నిచ్చలుఁ బ్రాతఃకాలము మణిక♦ర్ణిక మణికర్ణిక మణికర్ణిక యని
యుచ్చరించు మానవుల హస్తముల ♦ కుసిరికకాయలు మోక్షవైభవము
లొకదానము కోటిదానసమమై ♦ యొసఁగు ఫలము నరునకు మణికర్ణిక
యొకపూర్తము కోటిపూర్తసమమై ♦ యొసఁగు ఫలము నరునకు మణికర్ణిక
యొకధర్మము కోటిధర్మసమమై ♦ యొసఁగు ఫలము నరునకు మణికర్ణిక
యుదయవేళ నెవ్వఁడు మణికర్ణిక ♦ యుదకంబునఁ గ్రుంకును మాఘంబునఁ
ద్రిదశులు నమ్మానవునకు సంపా ♦ దింతురు సేవాంజలులు మహోత్సవముల
మణికర్ణి హరిశ్చంద్రతీర్థమున ♦ మానవుఁ డెవ్వఁడు పితృతర్పణములు
ప్రణిదానంబునఁ జేయు నాతనికి ♦ భద్రపరంపర నొత్తురు పితరులు
మణికర్ణిక ప్రాదతీర్థరాజతట ♦ మధ్యమున హరిశ్చంద్రేశ్వరుఁడను
గణనాథుని భజియించువారలకుఁ ♦ గామధేనువై యభిమతము లొసఁగుఁ

మణికర్ణ్యంతరమున గాయత్రీ ♦ మంత్రం బొకమా ఱుచ్చరించినను
గణనకుఁ బదివేలమార్లుగా శ్రీ ♦ గాయత్రి జపించిన ఫల మొసఁగును
నొకవంకను గంగాకేశవులను ♦ నొకవంక హరిశ్చంద్రమంటపిని
నకలుషమానస! మణికర్ణికతీ♦ర్థావధిసీమంబులుగా నెఱుఁగుము
యావజ్జీవం బగ్నిహోత్రవిధి ♦ యాచరించినట్టి ఫలము గలుగుఁ
బావనసందుప మణికర్ణిక నొక ♦ భవ్యాహుతివోసినమాత్రంబున
నుపమణికర్ణిక నాజ్యతిలాహుతి ♦ హోమవిధానము మానవవర్యున
కపరిమితంబై నిరతిశయంబై ♦ యక్షయ్యంబగుఫలము ఘటించును
జక్రపుష్కరిణి యను నామమునఁ బ్ర♦శస్తివహించినయది మణికర్ణిక
చక్రనేమిచంక్రమమునఁ దిరిగెడు ♦ సంసృతికిని విడుగరమణికర్ణిక
శివుఁ గాశీపతి విశ్వనాయకుని ♦ సేవింపఁ దలం పెత్తిన యప్పుడు
ద్రవరూపంబుపరిత్యజించివని♦తారూపముఁ దాల్చును మణికర్ణిక
ప్రత్యక్షంబై పుణ్యపురంధ్రీ♦భావంబు భజించిన సమయంబున
నత్యంతమనోహరహావభా♦వాభిరామయగు శ్రీమణికర్ణిక
నాలుగుభుజములు వాలికకన్నులు ♦ నయనాన్వితమగు ఫాలభాగమును
బాలేందుకళామధ్యంబున సిత♦భసితంబు ధరించును మణికర్ణిక
కటకహారకేయూరమేఖలా ♦ కంకణాదిభూషణభూషితయై
కుటిలాలకములమీఁదఁ జిన్నిపువు ♦ గుస్తరించునచ్చుగ మణికర్ణిక
బహుకల్పాంతంబులు సరి గడచిన ♦ పంద్రెండేఁడుల చిన్నప్రాయమున
జహదజహద్వ్రీడంబగుచేత ♦ స్సంపుటము వహించును మణికర్ణిక
యొకచే నిందీవరమాలికయును ♦ నొకచే మాదీఫలముఫలంబును
బ్రకటితమగుదోర్ద్వయమున నంజలి ♦ బంధంబు వహించును మణికర్ణిక
పద్మసమానంబగునాననబిం♦బముచే నొప్పెడు నదిమణికర్ణిక
పద్మరాగమాణిక్యంబులనగు ♦ పలువరుసలుగలయది మణికర్ణిక
పడమరముఖమై వాసాశిఖరము♦నై నివసింపంబగుచూడ్కు లెసఁగ
నుడురాజకళాధరణు నల్లమున ♦ నుద్వీక్షించును శ్రీమణికర్ణిక
కన్నియ గేదఁగిపూరేకుఁ గబరి ♦ కాభరమునఁ దుఱుమును మణికర్ణిక
చిన్నిప్రాఁపచన్నులవలిపెపుకఁ♦జేల ఘిరియించును శ్రీమణికర్ణిక
మణికర్ణిక చింతామాణిక్యము ♦ మణికర్ణిక బృందారకధేనువు

మణికర్ణిక కల్పద్రుమవాటిక ♦ మణికర్ణిక సిద్ధరసస్యందము
శ్రీమణికర్ణిక యణిమాదిమహా♦సిద్ధికారణము సేవకకోటికి
శ్రీమణికర్ణిక నగ్నిబిందుముని ♦ సేవింపుము పుణ్యాత్ముఁడ వయ్యెదు. 910

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 125.

కలహంసతీర్థాదిమాహాత్మ్యము

మ. కలశీసంభవ! యద్భుతం బొకటి యా♦కాశంబునన్ రెండు గా
కులు గాకాకృతిఁ గాకలీకళకళ ♦ క్రూరప్రకారోద్ధతిన్
గలహం బాడి కొలంకులోనఁబడి లో♦కంబెల్ల వీక్షింపఁగాఁ
గలహంసత్వము నొందె నిట్టివి సుమీ♦కాశీప్రభావోన్నతుల్. 911

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 188.

త్రివిష్టపేశ్వరమాహాత్మ్యము

గీ. అమ్మహాదేవు ప్రాసాద♦మాశ్రయించి,యుండుఁ బారావతంబులు ♦ రెండు నెమ్మి
నాలుమగఁడుగఁ గర్ష్యగా♦ర్హస్థ్యగరిమ, సకలకాలంబుఁ గవఁగూడి ♦ సంచరించు.

సీ. పక్షాగ్రములవీచి ♦ ప్రాసాదవలభికా,పర్యంతములధూళి♦ పాఱఁ దుడుచుఁ
జలుపుయాతాయాత♦ములఁ బ్రదక్షిణములు, మాటిమాటికి గర్భ♦మంటపికకు
సోమసూత్రప్రణా♦ళీమార్గనిష్ఠ్యూత, తీర్థోదకంబులు ♦ దివుటఁ గ్రోలు
భక్షించు దేవాళీ ♦ బల్యర్థవిక్షిప్త, పిండస్థికములు సం♦ప్రీతియొసఁగఁ

గీ. వినుఁ ద్రికాలంబు నర్చనా♦వేళలందు, శంఖకాహళపటహఝ♦ర్ఝరరవంబు
కాశినగరంబునఁ ద్రివిష్ట♦పేశునగరి, నవ్విహంగమరత్నంబు ♦ లనుదినంబు. 913

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 291, 292.

ఓంకారేశ్వరమాహాత్మ్యము

సీ. ఆనందవిపినంబు ♦ నందాదిమబ్రహ్మ, దపమాచరించె న♦త్యంతనిష్ఠఁ
బర్యాయమున నేఁగఁ ♦ బదినాఱులు యుగంబు,లంతఁ బాతాళలో♦కాంతరమున
నుండి యుత్థితమయ్యె ♦ నొకదివ్యలింగంబు, బహుకోటిరవివిభా♦భాసితంబు
విధిమనోవీథి భా♦వించు నే తేజమా,తేజంబు లింగమా♦త్రిత్వ మొందె

గీ. భూరిభువనాగ్రభాగవి♦స్ఫుటనవేళ, సంభవించినఘటుఘటు♦చ్ఛబ్దధారఁ
గ్రసముత్థోదసమాధిరో♦గంబుపిడిచి,కన్నులెనిమిదియునువిచ్చెఁ♦గమలభవుఁడు

సీ. ఆదిమతేజంబు ♦ నంధకారముదోఁచెఁ, గైటభారాతియ ♦ కారరేఖ
నటఁ జూడఁ జూడఁ బ్ర ♦ త్యక్షమయ్యె నుకార, మంబుజాసనునిరూ ♦ పంబుఁ దాల్చి
తదనంతరంబ చం ♦ ద్రశిఖావతంసుచం, దంబుఁ గైకొనిమకా ♦ రంబు మెఱసె
నంతశబ్దబ్రహ్మ ♦ మైననాదంబున, భువనహేతువును బిం ♦ దువును దోఁచెఁ (మునుకాగ
గీ. నఖిలమునుగూడి యోంకార ♦ మయ్యెఁ బిదపఁ, గ్రమముతోఁ గుంభభవ! యకా ♦ ర
మును మకారంబునగువర్ణ ♦ ములును నాద, బిందువులు ధాతయగ్రంబు ♦ నందు నిలిచె.

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 248, 249.

కేదారలింగేశతీర్థము

సీ. శిశిరభూధరకన్య ♦ చిఱుబంతిపసుపాడు, నెందుసాయంకాల ♦ మిం పెలర్చు
నరుఁడెందు జలముసు ♦ ద్ధరణంబు సేవించి, శంభులింగముఁ దాల్చు ♦ జఠరపిఠరి
వినువీథిఁ బోరాడి ♦ వివశంబులై కూలి, హంసంబు లయ్యెవా ♦ యసము లెందుఁ
బ్రవహించు నెందు శ్రీ ♦ భాగీరథికిఁ బోటి, యమృతప్రవాహ్వాయ ♦ యైనతటిని
గీ. యది విముక్తవధూకంఠ ♦ హారలతిక, దివ్యకేదారలింగేశ ♦ తీర్థభూమి
నదనదీపాపిపల్వల ♦ హ్రదసమగ్ర, ద్రాక్షుపందిలికాశికో ♦ ద్యానమునకు. 916

కాశీఖండము, ఆ 6 ప 304.

హనుమత్కుండము

మ. మనుజుండై వసుధన్ జనించియు హనూ ♦ మత్కుండతీర్థంబునన్
ఘనభక్తిం బితృకార్యమర్థి సలుపం ♦ గానోల్లఁ డెవ్వాఁడు కో
పనులై పోదురు వానిఁ జూచి పితరుల్ ♦ పాకారిముఖ్యామరుల్
మునులున్ సిద్ధులు గోప మూనుదురు ద ♦ న్మాహాత్మ్యమై నెంతయున్. 917
గీ. హనుమతకుండసన్నిధి ♦ ననఘులార!, జపము హోమము దానంబు ♦ సలుపఁడేని
జనునిజీవిత మప్రయో ♦ జకము దుఃఖ, భాజనంబగు గదు విప్ర ♦ పద్వయమున. 918
క. హనుమతకుండసన్నిధి, నెనరుఁడు తిలోదకంబు ♦ లిడు నియతుండై
వానిపితరు లాజ్యనదీపానము సేయుదురు నిజము ♦ పలికితి వత్సా. 919

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 85, 87.

కాశికి దక్షారామమునకుఁగల సామ్యము

సీ. జహ్నుకన్యాతీర ♦ సన్నివేశమునకు, దక్షిణాంభోరాశి ♦ తటము సాటి
కమనీయమణికర్ణి♦కాప్రవాహమునకు, సప్తగోదావర♦జలము సాటి
కటకరక్షకుఁడైన ♦ కాలభైరవునకుఁ, బ్రకటపాతాళభై♦రవుఁడు సాటి
విశ్వాధిపతియైన ♦ విశ్వనాథునకు, భీమనాథేశ్వర♦స్వామి సాటి
గీ. మోక్షవిభవంబునకు సాటి♦మోక్షలక్ష్మి, భోగమహిమంబునకు సాటి♦భోగమహిమ
వారణాశికి శ్రీదక్ష♦వాటమునకుఁ, దారతమ్యంబుఁ జర్చింప ♦ ధర్మ మగునె. 920

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 4 పద్య 40.

తీర్థసేవ

చ. వ్రతములు లేనివారు నుప♦వాసపరాఙ్ముఖులైనవారు దు
ర్మతులు విహీనశౌచులుఁ గ్ర♦మంబునఁ దీర్థము లాడ నోప రా
శతగుణశాలి నీవఖిల♦ధర్మవిదుండవు గావునన్ శుభ
స్థితిఁ జని తీర్థసేవనము ♦ సేయుము నీకు నభీష్టసిద్ధిగన్. 921

భారతము, అర. ఆ 2 పద్య 275.

క. విను తీర్థసేవఁ గామం, బును గ్రోధము మదము లోభ♦మును జేరని నె
మ్మనము గలిగి నడవవలయు, ననఘా! ఫలసిద్ధి దాన♦నగుఁ బురుషునికిన్. 922

భారతము, అను. ఆ 2 ప 90.

సీ. చెలువ! శ్రీగిరియందు♦శిఖరేశ్వరంబను, శిఖరంబుఁ జూచినఁ ♦ జేరు ముక్తి
కాంత! శ్రీశైలంబు♦కంటె వేగంబునఁ, గేదారమీఁజాలుఁ ♦ గేవలత్వ
మంతకంటెను వేగ♦మరవిందలోచనా!, యమృత మానోపుఁ బ్ర♦యాగతీర్థ
మాప్రయాగముకంటె ♦ నతివేగమునఁ జేయు, నపవర్గమింతి! మ♦హాశ్మశాన
గీ. మశివ! యానందకానన♦ప్రాప్తికరము, లఖిలతీర్థంబులును సంది♦యంబులేదు
కాశికాతీర్థమాడక♦కదియరాదు, లక్షతీర్థంబులాడిన ♦ మోక్షలక్ష్మి. 923

సీ. పాడిదగ్గు కంఠంబుఁ ♦ బొరిపుచ్చకయమున్న, తలప్రకంపంబుఁ బొడ♦మకయమున్న
బొనులు కన్నులమీఁదఁ ♦ బొదివి వ్రాలకమున్న, పొరనేత్రములకడ్డ♦చొరకమున్న
శ్రుతిపుటంబులశక్తి ♦ సురిఁగిపోవకమున్న, పళ్లు లాననమునఁ ♦ జార్వకయమున్న
హృదయంబులో జాగ♦పదను దప్పకమున్న, గాత్రంబు శిథిలంబు ♦ గాకమున్న

సీ. పంక్తులు వేర్పాసి కదలుమా♦పకయమున్న, కాశికదకంటెఁ జైగాను ♦ బోకపోవు
కాలునే నూ మతతియుంద♦కదలవలయుఁ, దీర్ఘసేవకు దేహ మ♦స్థిరము గాన! 924
కాశీఖండము, ఆ 3 ప 78, 84.

సీ. ఇంద్రేశతీర్థంబు ♦ ఋషిసమాకీర్ణంబు, సిద్ధేశ్వరము సర్వ♦సిద్ధికరము
గానేశతీర్థంబు ♦ యోగలక్ష్మీకరాయి, కాశేశ్వరము భక్త♦కల్పతరువు
శివనేశతీర్థంబు ♦ శాంతిదాంతవిధాయి, వీరభద్రేశంబు ♦ విశ్వనుతము
బ్రహ్మేశతీర్థంబు ♦ బ్రహ్మర్షి సేవ్య మ, హైశ్వర్యదము కపా♦లేశ్వరంబు
గీ. కుక్కుటేశంబు కాశికిఁ ♦ గొంతవెలితి, సోమనాథేశ్వరము ము♦క్తిసాధనంబు
శ్రీమహేశ్వరతీర్థంబు ♦ శివుని మెచ్చు, త్రిభువనాభ్యర్చితం బుమా♦తీర్థ మనఘ. 925
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 3 పద్య 74.

తిరుమలయాత్ర

సీ. అనశనవ్రతముచే ♦ నతులకార్శ్యంబునఁ గనుపట్టునోరిబి♦గములవారు
మ్రొక్కుఁదీర్చుటకునై ♦ మూఁకమూఁకలుగూడి, రోతెంచుతలమోపు♦లెత్తుకొనుచుఁ
బ్రాణముల్ పిడికిటఁ ♦ బట్టుక యిట్టట్టు, దిమలని శిరసుకో♦డములవారు
వైహికాయాసంబు ♦ దలఁపక దొర్లుచు, నడతెంచు పొరలుదం♦డములవారు
గీ. నాప టోపరు మ్రొక్కువా♦రడుగునడుగు, దండములవారు మిగులసం♦దడి యొనర్ప
నడచె పన్నగసార్వభౌ♦మాచలేంద్రుఁ, గొలువఁ గోటానకోట్లు నె♦న్నోట మనుజు.
సీ. చేమాకుతాళము♦ల్చెలఁగ రొండులఁ జేతులుంచి యందఱి వెక్కి♦రించికొనుచుఁ
బజ్జమూపమున కీ♦పపుఁగోలరాఁజహ, స్తము సాఁచి జేగంటఁ ♦ జఱచికొనుచుఁ
దలమోరగిలఁ గ్రుంకి ♦ తప్పెటగతికివ్రాయించి గంగడ్ల నా♦డించికొనుచు
దిరువడిసాముల ♦ బెరసి గంతులు మ్రోయ, బోడచప్పరముల ♦ నాడికొనుచుఁ
గీ. త్రోవఁగూర్చుండి బొంతలు♦ మోపిలఁబఱచి, ముదురు బెండలకోరగా♦మునుఁగుఁ జిగ్రి
పట్టెవందలు మొరయించి ♦ పాడుకొనుచు, నలరు దాసర్లు వీక్షించి ♦ యాత్రికులను.
గీ. పంకజేక్షణు మురవైరి ♦ భక్తసులభు, వేంకటస్వామి వీక్షించు ♦ వేడ్కఁ బ్రహ్మ
పద్మమునఁ దొంగిలింప సం♦భ్రమము మెఱసి, యామహీధరమెక్కితి♦నట్టివేళ.
సీ. చెక్కుల మకరికా♦చిత్రము ల్కరఁగంగఁ, గలయ నూర్పుచు సారె♦నిలిచి నిలిచి
కటిభారమున వెన్ను ♦ కడు వీఁగి యందంద, పతుల యంసము లూఁత♦పట్టిపట్టి
తొకులనీరము చేర♦నరిగి సెచ్చెలి వీచు, సురటి తెమ్మెరలకుఁ ♦ జొక్కి చొక్కి
పాదాబ్జములు తొట్రు♦పడఁగ జానువులాఁది, మెక్కుడుదగ మెట్టు ♦ లెక్కి యెక్కి

గీ. వలుదగుబ్బలఁ జెమటలు ♦ వడియఁబయఁటఁ,లుబ్బనొత్తుచునుస్సని♦యూర్చియూర్చి
యలఁతఁ దూలుచు వ్రాలుచు♦నలఘుహర్ష,జలఁధిఁ దేలుచుసోలుచు♦జలజముఖులు.
ఉ. మందలుగూడి యెక్కి రతి♦మంజులవంజులకుంజమంజరీ
బృందమరందబిందులహ♦రీబహుశీతసగీతినందదిం
దిందిరవందితుందిలను ♦ తిప్రతికూజదళిందకందరా
మందసరజ్ఝరీఘుమఘు♦మధ్వనిజాలము శేషశైలమున్. 930

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 5 వ 41, 45-48.

శ్రీశైలయాత్ర

క. మనుజుడు కార్తికమాసం,బున నిశ్చలతత్పరత్వ♦మున శ్రీనగముం
గనుఁగొనినమాత్రఁ గలుగును, ననఘునకును వాజిపేయ♦యజ్ఞఫలంబుల్. 931
క. వేసరక మార్గశిరమను, మాసంబున శ్రీనగంబు ♦ మనుజుఁడు గనినం
జేసినదురితము తొలఁగును, భాసిల్లును పౌండరీక ♦ బహుమఖఫలముల్. 932
గీ. పుష్యమాసంబునందు నే♦పురుషుఁడైన, పర్వతంబున కేఁగిన ♦ పావనాంగుఁ
డగును పాతకనిర్ముక్తుఁ♦డగును పుణ్యు,డతడు వొందును సాహస్రయజ్ఞఫలము.
క. కృతకృత్యుండగునరుఁడీ,క్షితిఫాల్గునమాసమునను ♦ శ్రీగిరికరుగన్
హతకల్మషుఁడగు కలుగును, నతనికి సౌత్రామణీమ♦హాధ్వరఫలముల్. 934
క. మధుమాసంబున శ్రీగిరి, విధియుక్తముగాఁగఁజూచు ♦ విమలాత్మునకున్
పృథితశుభంబులు జేకుఱు, నధికంబగు బహుసువర్ణ♦యజ్ఞఫలంబుల్. 935
క. వైశాఖమాసమున నా, శ్రీశైలముఁ జూచునతఁడు ♦ జితమోహాత్ముఁ
పాశుఁడగు లక్షగోవుల, పేశలమతులకు నొసంగు ♦ పెంపు వహించున్. 936
గీ. శ్రీనగంబున కెవ్వఁడీ♦జ్యేష్ఠమాస,మున బ్రయాణంబుఁ జేయు నా♦పుణ్యునకును
వాంఛితార్థంబు కోటిసు♦వర్ణదాన,ఫలము సిద్ధించు నధికశు♦భంబు లొందు. 937
క. జనులెవ్వరేని నియతం,బునఁ జని యాషాఢమాస♦మున శ్రీనగముం
గనుఁగొనినఁగోటిగోవుల, ననఘుల కర్పించుఫలము♦లపుడే కలుగున్. 938
క. వెండియు మనుజుడు శ్రావణ, కాండంబున శ్రీనగంబుఁ ♦ గనుగొనునంతన్
బండితులకు యోజనమునఁ, బండినచేనిచ్చు పుణ్య♦ఫలముం గలుగున్. 939
క. అతిభక్తి భాద్రపదమున, గతిఁగోరుకును నరుఁడు శ్రీన♦గంబున కరుగన్
గుతుకమునఁ గోటిగోవుల, కృతమతులకు నిచ్చుసు♦కృతఫలములు గలుగున్. 940

క. అతిశయనియమవ్రతసంయుతుఁడై శ్రీనగము యాశ్వ ◆ యుజమునఁ జూడన్
మతిమంతులకును వేవుర, నతివల నర్పించుఫలము ◆ లపుడే గలుగున్. 941

పర్వతపురాణము, అ 3.

రామేశ్వరయాత్ర

క. రామస్థాపితలింగం, బేమానవుఁ డేకవార ◆ మీక్షించు నతం
డోమునులార శశాంకకళి, ఖామణిసాయుజ్య మొందు ◆ గతకల్మషుఁడై. 942

చ. శ్రుతిమయు రామనాథుఁ దన ◆ చూడ్కుల కింపుగఁ జూడఁడేనరుం
డతఁడు జడుండు మూఢుఁ డత ◆ డంధుఁ డతండు కరాంఘ్రివర్జితుం
డతఁడు దరిద్రుఁ డాతఁడు రు ◆ జార్తుఁ డతండు ఖలుం డతండు త
త్సుతధనధాన్యమందిరప ◆ శుప్రికరంబు నశించు నెంతయున్. 943

సీ. క్రిమికులంబు శకుంతముల్ ◆ కీటకములు, జనులు బృందారకులు తపో ◆ ధనులు మునులు
పుణ్యరామేశ్వరక్షేత్ర ◆ భూమియందు, సములు రామేశ్వరుని సుప్ర ◆ సాదకలన.

గీ. పుణ్యుఁడ నటంచు గర్వంబుఁ ◆ బూన వలదు, పాతకి నటంచు మనమున ◆ భయము వలదు
సొంపు దీపింప రామేశుఁ ◆ జూచిరేని, యెల్లజనులును సములని ◆ యెఱిఁగికొనుఁడు.

గీ. రామసేతువునకుఁ జని ◆ రామనాథ, శంకరునకుఁ బ్రియంబుగ ◆ సద్విజునకు
గ్రామ మొకటిని నొసఁగిన ◆ భూమిపతికి, నఖిలభూచక్రదానపు ◆ ణ్యములభించు.

క. దళమును కుసుమము ఫలమును, జలమును శ్రీరామనాథ ◆ శంకరునకు ని
శ్చలభక్తి నొసఁగుజనముల, నలరామేశ్వరుఁడు బ్రోచు ◆ ననవరతంబున్. 947

గీ. భక్తితోడ మహాదేవు ◆ భవుని రామ, నాథు శరణంబు వేడిన ◆ నరుల కెల్ల
శాంతమతులార లాభంబు ◆ జయము గల్గు, నరయ నిహపరలోకద్వ ◆ యంబునందు.

క. రామేశ్వర రామేశ్వర, రామేశ్వర యనుచు జనులు ◆ ప్రత్యూషమునన్
నేమంబుతోఁ బఠించిన, వామేటికిఁ బూర్వదినకృ ◆ తాఘము వాయున్. 949

సీ. రామనాథుని మంది ◆ రము దారువులఁ జేయు, మనుజుండు సురలోక ◆ మునఁ ద్రికోటి
కులయుతుఁడై నిల్చు ◆ కుదురుగా నిటుకఁ గట్టినవాఁడు వైకుంఠ ◆ మున వసించు
శిలలచేఁ గట్టించు ◆ నలఘుపుణ్యుఁడు బ్రహ్మపట్టణంబున నెప్డుఁ ◆ బాయకుండు
స్ఫటికాదిబహువిధో ◆ పలములరామేశు, భవనంబు నిర్మించు ◆ పావనుండు

గీ. భానుమండలతులితవి ◆ మాన మెక్కి, సురవధూకరచారుచా ◆ మరమనోజ్ఞ
మారుతాంకూరసంవీజ్య ◆ మానుఁ డగుచు, హరునిలోకంబునకుఁ జను ◆ సుగుణసాంద్ర.

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, అ 1.

తీర్థయాత్రాదిగర్హణము

గుడిగుండములఁ గొండ♦గుహలఁ గారడవులఁ, గూరనారలనిరా♦హారములను
బండుగుపర్వాలఁ ♦ బాడిని బంటను, నేర్పు నేరంబుల ♦ నోర్పుఁబనుల
నిప్పుల నీళ్లను ♦ చప్పిడుపిప్పిళ్లను, దీర్ఘాఁకఁ దినవాళ్ళఁ♦ద్రిప్పటలను
వడుగులఁబెండ్లిండ్ల ♦ వన్నెలవాసుల, వాౘ్ఁతలచదువుల ♦ వాదములను
విందుల వినుకూళ్ల ♦ వితరణగుణములఁ, బొందు పోరటలను ♦ పోణుములను
పోతు మబ్బు దయ్యో ♦ ముక్తికాంతామణి, నాథుఁ జేరకున్న ♦ నరులకధిప. 951
(శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

బాహ్యాభ్యంతరతీర్థములు

గీ. తీర్థములు మానసములు ముక్తిప్రదములు,తరుణి! యివి మేలు బాహ్యతీ♦ర్థములకంటె
మానవుం డివి యేమఱి ♦ మధురవాణి, బాహ్యతీర్థంబు లాడ ని♦ష్ఫలము సూవె!
సీ. తీర్థంబు సత్యమిఁ♦ద్రియనిగ్రహము తీర్థ, మనసూయ తీర్థంబు ♦ వనరుహాక్షి!
తీర్థంబు దానంబు ♦ తీర్థంబు సంతోష, మనుకంప తీర్థంబు ♦ కనకగౌరి
బ్రహ్మచర్యంబు తీ♦ర్థంబు తీర్థము ధృతి, యమము తీర్థము విద్రు♦మాధరోష్ఠి
సమతతీర్థంబు వి♦జ్ఞానంబు తీర్థంబు, పుణ్యంబు తీర్థంబు ♦ పువ్వుఁబోఁడి
గీ. తీర్థములు మానసంబులు ♦ ధీవిశుద్ధి, యతిశయిల్లంగ నివి యాడ♦కాడినట్టి
పంచజనులకుఁ గలహంస ♦ పక్షిగమన, బాహ్యతీర్థావలులు తీర్థ♦ఫలము నీవు. 953
చ. బిసరుహపత్త్రలోచన! కృ♦పీటములందు మునింగియాడవే
మొసళులు మీలు కర్కటక♦ముల్ గమఠంబులు వానికబ్బునే
యసదృశమైనతీర్థఫల ♦ మట్టివిధంబునుమీ తలంప మా
నసమగు తీర్థమాడని జ♦నంబులకుం బహుబాహ్యతీర్థముల్. 954
గీ. సుదతి! యేఁటికి నంతర్వి ♦ శుద్ధిలేని, బాహ్యసంశుద్ధి? బహుతీర్థ♦పరిచయమున
వేయుఁగడవలజలమున ♦ వెలిఁ గడిగిన, గలుగునే శుద్ధి వారుణీకలశమునకు! 955
గీ. రాగదోషమలాపహా♦రక్షమంబు, మానసంబైన తీర్థంబు ♦ మందగమన
యావనిఁ బంకగజ్జోష్యపా♦యక్షమంబు, బాహ్యతీర్థంబు మెచ్చరు♦త్పలదళాక్షి! 956
సీ. దర్శించినపుడ చి♦త్తము నిర్నిబంధనం,బగుఁ బ్రసాదగుణంబు ♦ నందునేనిఁ
గలుషంబుగాని దు♦ర్గంధంబుఁ బొరయని, సలిలంబు నెరవుగాఁ ♦ గలుగునేనిఁ

పావనక్షేత్రపు♦ణ్యాపనీధరతపో,వనసన్నికర్షంబు ♦ దనరు నేని
సంశితవ్రతులైన ♦ సంయమిశ్రేష్ఠుల, యధికపరిగ్రహం ♦ బబ్బు నేని
గీ. దీర్థమది దక్కఁగలయది ♦ తీర్థ మగునె, ధవళలోచన! సలిలమా♦త్రమునఁ జేసి
ముదిత! దేహమునందంగ♦ములకుఁ బోలెఁ, దారతమ్యంబు గలదు తీ♦ర్థములకవని.
కాశీఖండము, ఆ 3 ప 69-76.

వీరమాహేశ్వరాచార్యవరులు

సీ. సిరియాలు గరికాలుఁ ♦ జేరమునుద్భటు, బాణుఁ గేశవరాజు ♦ బసవరాజు
కన్నప్ప జన్నయ్య ♦ కరయూరిచోడయ్య, కుమ్మరగుండయ్య ♦ నెమ్మినాథు
పండితారాధ్యుని ♦ భల్లాణు నజు నంది, మాహేశు మడివాలు ♦ మాచిరాజు
చేరమరాజయ్య ♦ చిఱుతొండనోహాళి, సాంఖ్యతొండనిసుర్య♦శాడ దేవు
ఆ. వెలయమతియుఁగల్గు ♦ వీరమాహేశ్వరా,చారవరుల వీర♦సత్యవ్రతుల
వీరసచ్చరితల ♦ వీరవిక్రములను, పరగఁ దలఁతు మ్రొక్కి ♦ భక్తితోడ. 958
వీరభద్రవిజయము, ఆ 1 ప 2.

పుణ్యనదులు

సీ. కలుషపంకజకళి ♦ గౌతమి గౌతమి, సకలసజ్జనమాన్య ♦ జహ్నుకన్య
జంతుసంతతమన♦శ్శర్మద నర్మద, శమితతాపత్రయ♦దమన యమున
శ్రితసాధుజనలబ్ధ ♦ జీవిక దేవిక, సత్యసంవిద్యోగ ♦ చంద్రభాగ
సతతజన్మాచలా♦శనిభవనాశని, దూరీకృతక్షుద్ర ♦ తుంగభద్ర
గీ. బహులసౌభాగ్యదానసం♦పన్న పెన్న, భగ్నదుర్మోహపాశవి♦పాశ యనఁగ
భువిఁ బ్రసిద్ధికి నెక్కిన ♦ పుణ్యనదులు, హరికి లీలావిహారయో♦గ్యములుగావె. 959
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 75.

సీ. శీతాంబువాహిని ♦ శీతమహావక్ర, చక్రపద్మావతి ♦ చంద్రమత్త
శతభద్రహంసహం♦సావతి వనమాల, పంచవర్ణసువర్ణ ♦ బ్రహ్మభాగ
కావేరి సురసశా♦ఖాపతిహారితోయ, యింద్రనది హిరణ్య ♦ కృష్ణతోయ
యరుణావతి సువప్ర♦యంగారవాహిని, క్షీరోదమణివప్ర ♦ శివసుదంతి
గీ. స్కందవతి సోమవతి ధను♦ష్మతి వసుమతి, నాశవతి మణితల మహా♦నది పదాద
విమలపుణ్యోదవామోద ♦ విష్ణుపదియు, మొదలుగాఁగొన్ని పెదపెద♦నదులు గలవు.
వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 10 ప 164.

గోదావరి

సీ. త్ర్యంబికాచలశిఖా♦గ్రమునందు నుదయించి, పొదలి యార్యావర్త♦భూమి దఱిసి
మలఁగి దండకవనీ♦మధ్యభాగమున నా, ప్రస్రవణాచల ♦ ప్రస్థ మెఱసి
పట్టిసశ్రీవర ♦ భద్రేశు సేవించి, తీరసోమేశుమం♦దిరము డాసి
యేచి యనంతభో♦గేశ్వరస్థానంబు, రుద్రపాదములపైఁ ♦ ద్రోవగాఁగఁ
గీ. గోటిపల్లీశుకోమలాం♦ఘ్రులకు మ్రొక్కి, కుండలాముఖతీర్థంబుఁ ♦ గుస్తరించి
భీమమండలిడాపలఁ ♦ బెట్టుకొనుచు, గౌతమీగంగలవణాబ్ధిఁ ♦ గౌఁగిలించె. 961

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 3 పద్య 21.

సీ. తటరూఢకుటువార ♦ చటులాళి పటలాఖ్య, నటజాలగానము♦త్కటము గాఁగ
కమనీయవిమలాబ్జ ♦ గమనాఢ్యతమహంస, రమణీవిరావము♦త్క్రమము గాఁగ
లహరీచరహితాప్తి ♦ సహసోద్ధబహుచక్రి, మహిళానినాదమా♦గ్రహము గాఁగ
నిరతోదకరతాగ్ర ♦ సరరామతరుణప్ల,వరవప్రపంచము♦త్తరము గాఁగ
గీ. నళికిచూచుచు నిసుకది♦న్నెలఁ జరించు, మౌనిమాణవు లొప్ప వి♦పైవనదాని
గౌతమీనదిఁ గాంచితె ♦ కమలముకుల; సదృశవక్షోరుహద్వయీ ♦ సన్నతాంగి.

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

కావేరి

సీ. ఎఱయేటిసడుఁదిన్నె ♦ నేప్రొద్దుఁ జలిగొన్న, సికతాతలంబులఁ ♦ జెలఁగి చెలఁగి
యేతరంగిణి నించు♦కించుక వికసించు, క్రొత్తమ్మితావులఁ ♦ గొసరి కొసరి
యేనదీక్రీడల ♦ నెసఁగురాయంచల, కలకలంబుల కాత్మ ♦ నలరి యలరి
యేసరిత్తటమున ♦ నేచినకల్పక, మేదురచ్ఛాయల ♦ మెచ్చి మెచ్చి
గీ. నేఁడు నొకనాఁడుఁ బాయకు♦న్నాఁడు శౌరి, యతిమనోహారి నిశ్శ్రేయ♦సానుకారి
వివిధతాపనివారిభూ♦వినుతవారి, కలితకావేరి భవశరి ♦ కలభవైరి. 963

ఉ. ఉన్నతరంగధామలలి♦తోభయపార్శ్వములం బ్రసన్నయౌ
నన్నది యుబ్బిపాఱుఁగలి♦తాయతకంకణమౌక్తికద్యుతి
చ్ఛన్నమృదుప్రవాహములు ♦ సాఁచి చిరాగతుఁ బ్రాణనాయకుం
జెన్నుగ నిండుకౌఁగిటికిఁ ♦ జేర్చి చెలంగు మృగాక్షికైవడిన్. 964

శ్రీరంగమహాత్త్వము, ఆ 1 ప 87, 89.

శా. ఆవీణాధరుఁ డేఁగి కన్గొనియెఁ బు♦ణ్యఖ్యాతదర్వోల్లస
ద్దైవద్వీపవతీసముత్సరవివా♦దప్రౌఢిమాసర్గళ

వ్యాపల్లక్ష్మీరభావభృల్లహరికా • వర్గావృతవ్యోమము
గావేరీతటినీలలామము నఘౌ • ఘుక్షాళనోద్దామమున్. 965

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 135.

మ. చిరకాలాగతప్రాణనాయకుని తాఁ • జేదోయి నాలింగనా
దరణన్ మెచ్చఁగఁ జేయు మానవతి చం • దం బొప్పఁ గావేరి తా
నిరువాగై కవగూడి యొప్పఁడును రం • గేశున్ భజించెన్ దయా
పరుఁడై యచ్చోటు వాయకుండెను బర • బ్రహ్మంబు రంగేశుఁడున్. 966

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 2.

సీ. కవులకు జీవన • కర్మిమ యొసంగినయట్టి, యీసరస్వతినుతి • యింపఁ దరమె
పరరాజహంసాళి • భంగంబు నొందించు, నీవాహినీలీల • లెన్నఁ దరమె
యనిమిషప్రతతికి • నమృతంబు లొనఁగూర్చు, నీసింధుమాళినూ • హింపఁ దరమె
కాదంబవితతి నుఁ • త్కలికలఁ దేలించు, నీహ్రదినిమహత్త్వ • మెన్నఁ దరమె

గీ. మానసాయకతా మెంత • సుడులఁ బడిన, సాటిసేయంగఁదగునె య • సహ్యగోత్ర
జాతలొ నన్యనదులనీ • సహ్యగోత్ర, జాతకు ననంతభువనవి • ఖ్యాతకరయ. 967

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 100.

నర్మద

మ. నలినప్రోద్భవనూతి గన్గొనియె విం • ధ్యక్షోణిభృత్కంధరా
బలవద్గండశిలాభిఘాతవిలుఠ • త్పాథస్తరంగచ్ఛటా
స్ఖలనారంభవిజృంభమాణపటురుఘుం • కారస్ఫుటాంతర్మదన్
గలవాతత్పరభక్తలోకపరిర • క్షాశర్మదన్ నర్మదన్. 968

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 94.

పినాకిని

ఉ. నందిగిరీంద్రసంభవజ • నప్రికరౌఘసమూహశైలపా
రందరవజ్రిదారతటి • భంగ దభంగురభంగసంగతా
మందసరోజబృందగత • మాధుకరామలగానశోభితా
నందితతీరభూసరిద • నీకిని గాంచెఁ బినాకినీనదన్. 969

వైశ్యపురాణము, ఆ 6.

భీమరథి

శా. ఆభైమీనది విశ్వమున్ నిజకృపా♦టార్ద్రంబు గావించుచున్
శ్రీభామావిభుక్షేత్రమండలము డా♦సెన్ డాసిసన్ వీచిరే
ఖాభీలం బగుదాని పెంపు గని ము♦న్నందుండు ప్రాణుల్ మహా
క్షోభోద్విగ్నమనస్కులై పిలుచ నా♦క్రోశించుచున్ బెంపఱన్.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 5 ప 138.

జోర్డానది

సీ. అలిమండలీమనో♦హరవేణిభరముతో, శఫరీచలత్కటా♦క్షములతోడ
ధవళాంబుజాతవ♦క్త్రవికాసలక్ష్మితోఁ, గంబూజ్జ్వలగ్రీవ♦గరిమతోడ
మదచక్రవాకస♦మ్యగురోజపటిమతోఁ, దరలోర్మికావళీ♦త్రయముతోడ
నతిగూఢతరజీవ♦నావర్తనాభితో, సురుచిరసైకత♦శ్రోణితోడ
గీ. రమ్యకచ్ఛపసన్నుపదా♦గ్రములతోడఁ, గలితకలహంసయానవై♦ఖరులతోడ
నలరుజోర్డాభిధేయదీ♦వ్యన్నదీలలామఁ బోడఁ గాంచె నెదుట నుల్లాస మెసఁగ.

వేదాంతరసాయనము, ఆ 3 ప 8.

ధనుష్కోటి (సేతువు)

సీ. అంధతామిస్రమ♦హారౌరవాదిదు,ర్గమజాతయాతనా♦ఖండనంబు
మహితాశ్వమేధాది♦బహుళాధ్వరక్రియా, తతపుణ్యవిభవసం♦ధాయకంబు
భువనాభినుతతులా♦పురుషప్రభృతిమహా,దానఫలోత్కర్ష♦దాయకంబు
బ్రహ్మహత్యాసురా♦పానహేమస్తేయ, గురుతల్పగమనాఘ♦కోటిహరము
గీ. బ్రహ్మచర్యోపవాసాది♦పరమనియమ, గమ్యబహువిధపుణ్యలో♦కప్రదంబు
కామితార్థికవితరణ♦కల్పతరువు, ధీరులార ధనుష్కోటి♦తీర్థవరము. 972

ఉ. రావణు నాజిఁ ద్రుంచి రఘు♦రాముఁడు లంకకు సద్విభీషణున్
శ్రీవిలసిల్లఁగా నధిపుఁ♦జేసి సురాసురసిద్ధసాధ్యసం
ఘావృతుఁడై వెసన్ మరలి♦యంచితభూతిని గంధమాదన
గ్రామముఁ జేరె లోకములు♦రంజిల సేతుమహాపదంబునన్. 973

సీ. అంత రామునిఁ జూచి♦ప్రాంజలియై సత్య,భాషణుండైన వి♦భీషణుండు
పలికె నో దేవ నీ♦భక్తుని విన్నప, మవధరింపుము వీర♦లై నయనస్య

మనుజేశులును సేతు♦మార్గంబువలనలం,కను వచ్చి పీడింపఁ♦గలరుగానఁ
జెలఁగి ధనుష్కోటి ♦ చేసెదు భేదనం,బాచరింపుము కరు♦ణార్ద్రచిత్త
గీ. యనుచుఁ బ్రార్థింపఁ గాకుత్స్థుఁ♦డట్లు చేసె, నందువలనధనుష్కోటి♦యాయ్యె నాని
దర్శనంబున జంతుసం♦తతికి ముక్తి, గలుగు నవగాహఫలమేమొ ♦ తెలియరాదు.
గీ. రామకరచాపకోటిని♦ర్దళితసేతు, రేఖకైలాసమునకు వి♦రించిలోక
మునకు వైకుంఠపట్టణ♦ంబునకు స్వర్గ,మునకుఁ దెరువది తాపస♦ముఖ్యులార. 975
రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 1.
సీ. కడఁగి సేతువుఁ జేర♦గానె ముక్తి లభించు, భవకేశవులయందు ♦ భక్తి పుట్టుఁ
ద్రివిధకర్మంబు సి♦ద్ధించు నచ్యుతున, నించుకంతయు సంశ♦యించవలదు
మనుజుఁ డెవ్వఁడు జన్మ♦మధ్యంబునను సేతు,బంధంబుఁ బోడగాంచు♦భక్తితోడ
ధన్యతరుఁడు మా♦తాపితృవంశకోటిద్వయోపేతుఁడై ♦ శివు [illegible]
గీ. బ్రహ్మపదమున నొక్క క♦ల్పమువసించు, ముక్తుఁడగుఁ దారలు పరాగ♦ములు గణింప
శక్యమగు సేతుదర్శన ♦ జనితపుణ్య, మహిపతికినైన లెక్కింప♦నలవి గాదు. 976
క. ధర సేతుస్నానముగల, గురుపుణ్యుఁడు సప్తకోటి ♦ కులములతో డన
హరిభవనంబునకుం జని, సురుచిరగతి ముక్తిఁ బొందు ♦ సువ్రతులారా. 977
గీ. మానవుఁడు సేతువును గంధ♦మాదనంబుఁ,బ్రీతి రామేశుఁ దలఁచు వాఁ♦[illegible] కులములు
లక్షకోటులు గూడి క♦ల్పత్రయంబు, శంభుపదమునందుండి మో♦క్షంబుఁ గాంచు.
గీ. సేతువున నవగాహంబు♦ సేయువాఁడు, పంచపాతకముక్తుఁడై ♦ పద్మనాభు
[illegible] పితృమాతృకులశత ♦ కోటితోడ, మూఁడుకల్పంబులు వసించి♦ముక్తిఁ గాంచు.
సీ. యాగంబు సేయక ♦ నమరలోకాంగనా,సంగమసుఖవాంఛ ♦ సలుపువారు
ఖలనాయకులను దేవ♦తల నుపాసింపక, కుశలంబు మదిలోనఁ ♦ గోరువారుఁ
దిలమహీ హేమతం♦డులధాన్యదానంబు, సేయక స్వర్గేచ్ఛ ♦ సేయువారు
సతతోపవాసని♦ష్ఠలఁ దాప మొందక, బలభేదిపురినుండఁ ♦ దలఁచువారు
గీ. సేతుతీర్థాభిషేకంబు ♦ సేయవలయు, సేతుమజ్జనమునఁగుఁ ♦ జిత్తశుద్ధి
యనఘమతులార జపతపో♦యజ్ఞహోమ,దానములు సేతువున మోక్ష♦దాయకములు.
క. ఆరోగ్యము రూపంబును, దారిద్ర్యవిమోచనంబు ♦ ధనవృద్ధియునుం
గోరి మది సేతుజలముల, నాదూర్ఛిమునుంగువారి♦కవి సిద్ధించున్. 981
గీ. శ్రద్ధలేనైన మనుజుఁ డ♦శ్రద్ధనైన, సేతుసలిలావగాహంబు ♦ సేయువాఁడు
[illegible] పింప నఘయూ♦కంబులంచు, బాధ లెఱుఁగక సౌఖ్యసం♦పదలు గాంచు.
రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. తనుఁ గనుంగొనినమాత్రంబున బ్రహ్మహత్యాను మేస్థలముత ద్దయు నడంచుఁ
దనపేరునుడివినంత నె సమస్తనదీనదస్నానఫలములే స్థల మొసంగుఁ
దనసీటఁ గ్రుంకినంతనె యశ్వమేధాది, సవనపుణ్యంబులే స్థలి నొసంగుఁ
దనయందు మెలఁగినంతనె ముముక్షువుల కత్యలఘుకైవల్యమే స్థలి కుదుర్చు
గీ. నిసుక లెచ్చట శివరూప మెసఁగి ప్రబలు, నిలుచునీ లెచ్చటను తీర్థములనఁ బోల్చు
నట్టి శ్రీరామసేతువు నరసి మోద, మందె నలశంకరాచార్యుఁ డాత్మలోన. 983
శంకరవిజయము, ఆ 2.

పంపాసరోవరము

సీ. కూల చంపక నారికేల సాల రసాల, తాలహింతాల కేతకీ లతికలు
తీర భూజారూఢ హారీత టిట్టిభ, కీర కోకిల కాక కేకికులము
సారస కలహంస చక్ర బక క్రౌంచ, కారండ వాలాప కలకలంబు
కైరవేందీవర కల్హార కువలయ, పుండరీకాంభోజ పుష్పతతులు
గీ. నింగి కుప్పొంగు రంగత్తరంగసంచ, యముల నిందిందిరలసిత విమలవారి
మత్స్య కచ్ఛప శౌరక శింశు మారచటుల, జలచరమ్ములకలఁ కువల్ గలుగు దాని
మ. ప్రవిలాసాంచితసద్గభీర విమలాంభఃపూర సంసేవ్యమా
నవిహంగోత్కర సుమద్రుమాకుల మహోశక్ర క్రీతాభ్యంతరన్
సవిశేషోర్మితరంగసంకుల జలశ్లాఘ్యప్రభావన్ సరః
ప్రవరంబుం గని రామసౌమిత్రులు పంపన్ బెంపు సొంపారఁగన్. 985
భాస్కరరామాయణము, అర. ఆ 2 ప 421, 422.

సీ. చక్రవాక బకోట చక్రతి త్తిరిఝేటు, నక్రాదినీరాటు నందితంబు
శతపత్త్రికల్హార శతపత్త్రరథవార, సితపత్త్రిసంచార చిత్రితంబు
నకులచారుస్నేహ కమలకైరవజాత, విమలవాస్సంఘాత విస్తృతంబు
సాలామ్రముకుళీక సాలామ్లజంబీర, చేలాచుచిస్ఫార వేల్లితంబు
గీ. పుష్పసారపయఃపూర పూరితంబు, రాజహంసాదికవిరాజ రాజితంబుఁ
జారుతరభృంగసంగీత సంగతంబు, భాసురంబు జెలంగె బంపాసరంబు. 986
నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

ఆకాశగంగ

సీ. అరుణాంశుమండలం బంధకారముఁ బోలె, దంభోళినసుమతీ భ్రమములఁ బోలె
ఖగసాంఖ్యభామండ కాద్రివేయులఁ బోలెఁ, గంఠీరవము గంధకరులఁ బోలె

జిహ్వోపహతంబు వ్యా♦ధినికాయములఁ బోలె, మండువేసవి నింకు♦పడువుఁ బోలె
ఝంఝూసమీరంబు ♦ జలధరంబులఁ బోలె, మానదంభంబు ధ♦ర్మంబుఁ బోలె
గీ. భక్తి సేవించువారిపా♦పము లడంచు, దురితతరుషండశతఖండ♦పరశుధార
మదనవైరిజటాటవీ♦మల్లికళిక, యభ్రగోధిపయోధంగ ♦ యమరగంగ. 987

కాశీఖండము, ఆ 5 ప 49.

సీ. బ్రహ్మకమండలూ♦ద్భవమైనజాలున, ఘోరమావక్షోజ ♦ హారలతిక
నందనందనపాద ♦ వాల్మీకమధుధార, భోగికంకణుతల ♦ ఘూపుదండ
కనకాద్రిశృంగని♦ర్గళితనిర్ఘరరేఖ, మున్నిటిరాయని ♦ ముద్దురాణి
నెలవైనవేల్పుమ♦న్నీనికేళాకూళి, సగరులు ముక్తికిఁ ♦ జనినత్రోవ
గీ. పద్మముఖులార యిదిసుమీ ♦ భక్తజనుల, కామితార్థంబు లొసఁగూర్చు♦కల్పవల్లి
ప్రస్ఫురితమీనశాబక♦పరికటితప్ర, కాశసత్యాగపాంగ యా♦కాశగంగ. 988
సీ. తనుఁ దలంచినఁ బాప♦మును వేగ పాపుసు, దను నుతించిన నాప♦దల నడంచుఁ
దనుఁ జేరవచ్చినం♦తనె కోర్కు లొసఁగూర్చుఁ, దనుఁజూచ నెల్లశో♦భనము లిచ్చుఁ
దనువర్ణనము సేయ ♦ నొసఁగూర్చు సంపదల్ తనుగంట సమకొల్పు ♦ ఘనజయంబుఁ
దనవారికణ సేవ ♦ నణఁగించు పాపముల్, తనుఁజొచ్చినను పుణ్య♦తములఁ జేయు
గీ. నెట్టికేలకు తనయందు ♦ నెవ్వరేని, మునిఁగినంతనె సాయుజ్య♦ముక్తి నొసఁగు
నిందుముఖులార యీవేల్పు♦టేటిమహిమ, నలువకైనను గొనియాడ♦నలవియగునె.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 2.

సీ. వికచపద్మకుడుంగ♦విహరమాణరథాంగ, సహచరచ్చక్రాంగ♦చటులభృంగ
గాహమానపతంగ ♦ కరతప్తమాతంగ, మదమంథిలతరంగ ♦ మయశుభాంగ
తీరజాతలవంగ ♦ నారంగ తరుసంగ, కలనినాదవిహంగ♦కలుషభంగ
బహుళశ్రీమోత్సంగ♦పథికహర్షణచంగ సురభిశీతకురంగ♦వరతురంగ
గీ. సురగశయనపదాంగజా♦స్యుత్తమాంగ, జీవితోత్తుంగ జనవర్తి♦తి ప్రసంగ (?)
కనకగిరిశృంగ నిర్గళ♦ద్ఘనమృదంగ, ఘనరవజలానుషంగ నా♦కాశగంగ. 990

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

పాతాళగంగ

సీ. అనిమిషలోచనా ♦ యావర్తనతనాభి, పృథురథాంగస్తని♦ ఫేనహార
శృంగారసైకత ♦ శ్రీజఘనస్థలీ, వికచపద్మానన ♦ విద్రుమోష్ఠి
కంబుకంధరి మధు♦కర నీలకుంతలి, యంభోజపుష్పర♦సాంగరాగ
మహనీయ కల్లోల♦మాలికాకరయుగ్మ, యభిరామ నవకేళ♦హంసయాన

గీ. తరణికైపడి యొప్పు పా♦తకవిభంగ, నగతటోత్సంగ మరితప♦స్విగవిహంగ
భవశిరస్సంగ సేవిత♦పావనాంగ, తరళరంగత్తురంగ పా♦తాళగంగ. 991

పర్వతపురాణము ఆ 3.

గంగాప్రభావము

గీ. త్రిపథగాసేవనమున సి♦ద్ధించునట్టి, గతి జనములకు నియతక♦ల్పితము లయ్యు
నధ్వరంబున బ్రహ్మచ♦ర్యంబునఁ దపము, సంపరిత్యాగమును జేయఁ♦జాల వనఘ

క. మే నించుక సోఁకిన గం,గానదితోయములు జనుల ♦ కల్మషకోటిం
బోనడిచి పురందరలో,కానందముఁ బొందఁ జేయు ♦ నాగమవేదీ. 993

క. మును పాపము లెన్ని యొన,ర్చినఁ బిదపను గంగ నాడఁ♦ జీకటిరవి దోఁ
చినవిరియుగతి విరియు న,య్యనఘుఁ డిలాతలము దొలఁగి ♦ యమరత నొందున్.

గీ. ఎన్ని యేఁడులు మనుజుని ♦ యెమ్ము గంగ, వారియం దుండునన్ని వే♦ల్వత్సరములు
నాకలోకమహాసుఖ♦శ్రీకి నాతఁ,డుత్తుఁడై యుండు నిర్మల♦చిత్తవృత్తి. 995

సీ. అనఘ సోమములేని ♦ యధ్వరంబును శశి, లేనిరాత్రియు రవి♦లేనినభము
నాత్మధర్మము లేని ♦ యాశ్రమంబును బుష్ప,సంపద లేనిభూ♦జమును బోలె
హీనత నొందు గం♦గానది లేని దే,శంబు చాంద్రాయణ♦శతము లైన
గంగాపయఃపాన♦కణము గావించు, నిర్మలత్వముఁ జేయ♦నేర వన్ని

ఆ. యందుఁ బడినదూది♦యట్లుగ గంగావ,గాహనమునఁ బాత♦కంబు లఖిల
భూతములకు దుఃఖ♦ములు వాపికొనుటకు, నేవిధములు గంగ♦కీడు గావు. 996

క. శరణంబు లేనిజనులకుఁ, బరమశరణ మంద్రు బుధులు ♦ భాగీరథి ని
ర్జరులకు నమృతము లట్టుల, నరులకు గంగాజలంబ♦ నఁగ సేవిందున్. 997

క. తలపై జాహ్నవివాలుక, యలికికొనిన ఫాలతటిఁ ద♦దంతర్మృత్సం
కలితముఁ జేసినఁ బాపం,బులు దొలఁగు సుపర్ణుఁ గనిన ♦ భుజగములక్రియన్. 998

క. గంగాతరంగశీకర, సంగత మగుమారుతమున ♦ సద్యస్స్పర్శం
బంగీకరించు నెవ్వఁడు, భంగపఱచు నతఁడు ఘోర♦పాపచయంబున్. 999

గీ. ఇవల నేడుతరంబుల♦నవల నేడు,తరములను బిత్రువర్గంబు ♦ నరుఁడు గంగ
నాడి శుచిఁ జేయుఁ జూచిన♦యంతమాత్రఁ,బాచు వాఙ్మనఃకాయజ♦పాపతతుల

గీ. వినిన వేడుక సేసినఁ ♦ గనినఁ జేత, నంటినను రెండుకులముల♦ యందుఁ గలుగు
పితృగణంబుల నెల్ల స♦ద్గతికిఁ బుచ్చు,గంగ యెటు సేయునో యవ♦గాహనమున.

క. విను గంగ గంగ యనుకీ, ర్తనములతో నొండునీటఁ ♦ దగ మునిఁగినయ
జ్జనులు దురితములఁ బొలిఁగుదు,రని యార్యులు సెప్ప విందు ♦ నంచితచరితా. 1002

సీ. అనఘ చూడ సమర్థుఁ ♦ డగువాఁడు జాహ్నవిఁ, జూడక యున్నఁ బ ♦ తు ప్రతిఘుఁడు
నంధసమానుండ ♦ నగు నింద్రుఁ డాదిగా, సుగలు గోరెడు గంగ ♦ నరులు గోర
వలదె చేకుఱు నప ♦ వర్గ ముక్తిమణికా,లంబున గంగఁ ద ♦ లంచి రేని
రాజభయంబుఁ జో ♦ రభయంబుఁ బాపభ,యంబును భూతభ ♦ యంబు లోను

ఆ. గాఁగఁ గలుగు భయని ♦ కాయంబు గంగాప్ర,శంసనమునఁ బాయు ♦ శంభుఁ డగ్గి
నతులపుణ్య యైన యద్దేవి జవినుండి, రా ధరింపఁడే శి ♦ రస్స్థలమున. 1003

గీ. మూఁడుపథములఁజనిలోక ♦ ములకుమూఁటి,కుజ్జ్వలాలంకృతియుఁ బెంపు ♦ నొసఁగు నట్టి
యమలతరమూర్తి యగు దేవి ♦ నాశ్రయించు, వాఁడు కృతకృత్యుఁ డిది నిక్క ♦ వముకృపాత్మ

క. జనులకు నింద్రుఁడు గ్రహముల, కినుఁడును బితరులకు నొప ♦ ధీశుఁడు పోలెన్
మనుజోత్తమ కడు నెక్కుఁడు, వినుము నదుల కెల్ల జాహ్న ♦ వి మహత్త్వమునన్.

ఆ. సగరనృపతి పుత్త్ర ♦ చయము మునీంద్రశా,పమున భస్మ మై య ♦ పారదురిత
కల్మషంబుఁ బొందఁ ♦ గా గంగ నిజజల, సేక మొసఁగి యనిచె ♦ నాకమునకు 1005

గీ. దేవతలఁ జిత్రితపమునఁ ♦ దెలచి గంగఁ, బ్రచురపౌరుషుఁ డగుభగీ ♦ రథుఁడు ద[illegible]
పూర్వులైన సగరనృప ♦ పుత్త్రులకు ను,దాత్తగతికయి తెచ్చె ని ♦ ద్ధరణి కనఘ. 1006

ఆ. విష్ణుపదమువలన ♦ విధునివలన సూర్య,వలన మేరురూప ♦ కలితుఁ డైన
విష్ణువలనఁ ద్రిపుర ♦ విజయవహ్ని వలన, నుండి హిమనగమున ♦ నొలసె గంగ. 1007

క. విను తత్ప్రభావంబున, మనంబు నిశ్చలత నొంద ♦ మనుజుఁడు శరణం
బని యాశ్రయింప జాహ్నవి, సనాతనపదోపలబ్ధి ♦ సంపద నొసఁగున్. 1008

క. ఏ నెఱిఁగినంత సెప్పితిఁ, గాని యనంతమహిమంబు ♦ గంగాగుణసం
తానంబు శతానందముఖానిమిషప్రవరకార్త్య ♦ మనఘచరిత్రా. 1009

క. మేరువుమణులును వారిధి, వారికణంబులును నెన్న ♦ వచ్చు నగు గంగా
స్ఫారగుణంబులు దగుసం,ఖ్యారూఢంబులుగఁ జేత ♦ యతులవివేకా. 1010

ఆ. వేదర్. నీకు నేను ♦ వివరించినట్టి యీ,జాహ్నవీగుణములు ♦ సంతతంబు
మనసు వాక్కుఁ దనువు ♦ నవఁ గలసాధన,ముల భజింపు భక్తి ♦ పూర్వకముగ. 1011

గీ. అట్టు లైన గంగాప్రసా ♦ దాతిశయము,వలన సిద్ధుండ వై త్రిభు ♦ వనములందు
నర్చనీయసంక్రీడన ♦ మవిహతముగ, సంచరించుమాహాత్మ్యంబు ♦ సంభవించు.

క. నిజధర్మనిరతుఁ డై తను, భజించు సజ్జనునిచిత్త ♦ పద్మముఁ గృపఁ దా
భజియించి గంగ యతనిం, బ్రజనితచిరసౌఖ్యుఁ జేయుఁ ♦ బావనచరితా. 1013

క. అనిచెప్పి శాంతనవుఁ డిట్లను గంగాస్తోత్రసహితమై పరగినయి
వ్వినుతేతిహాసముఁ బఠించిన వినినను రుజలు వాయుఁ ♦ జెంద వఘంబుల్. 1014

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 102-128.

క. ఒకమాటు గంగ నాడిన, యకుటిలమతి బ్రహ్మయంతయైనను బుణ్యా
త్మకుఁడై కాలునివట్టణ, మొకమాటును జూడఁ డొందు ♦ నురుతరముక్తిన్. 1015

సీ. వ్రతదానజపములు ♦ క్రతువులు పావన, ధర్మంబులును బుణ్య♦కర్మములును
గంగాజలాభిషే♦కమునకు సరిగావు, గంగ కేతీర్థము♦ల్గావుసాటి
పావనహరిపద♦ప్రభవమై హరువకాళిఁ, గర మొప్పుచున్న గం♦గాజలంబు
నందుఁ గృతస్నానుఁ ♦ డగుపుణ్యపురుషుండు, పాతకసంఘంబుఁ♦బాయు టరుదె

ఆ. నరుఁడు నూఱుయోజ♦నములనుండియు వేడ్క, గంగగంగయనుచుఁ♦గరముభక్తిఁ
దలఁచెనేని దురిత♦తతిఁ బాసి విష్ణులో,కమును బొందు నరక♦గామి గాక. 1016

పద్మపురాణము, ఆ 2, 4 ప 100, 101.

ఉ. మేలుగ మానవుండు తల♦మీఁద నొకించుకయైన జాహ్నవీ
వాలుకఁ జల్లుకొన్న సని♦వారితభక్తిని గంగనుట్టిచే
షాలమునందు బొట్టిడినఁ బాతకముల్ దొలఁగున్ భయంకర
వ్యాళతతు ల్విహంగమకు♦లాధిపుఁ జూచి తొలంగు కైవడిన్. 1017

సీ. గంగాతరంగ శీ♦కరసుసంగతపవ,మానంబు లెవ్వాని ♦ మేనిసోఁకు
నతఁడు భంగించు దు♦ర్గతిజాతయాతనా, హేతుభూతములైనఁ ♦ బాతకముల
గంగానదీవిలో♦కనమాత్రవాఙ్మనః, కాయసంభవమైన ♦ కలుష మణఁగు
వినినవేడుకజేసి♦నను గనుఁగొనినఁ జేనంటిన మునిఁగిన ♦ ననఘచరిత

గీ. తల్లివంకనుగల యేడు♦తరములందుఁ, దండ్రివంకనుగల యేడు♦తరములందుఁ
గలుగు పితరుల నెల్ల స♦ద్గతికిఁ బుచ్చు, సకలసంయమి జనమాన్య ♦ జహ్నుకన్య.

చ. అసఘచరిత్రఁ జూడఁగ స♦మర్థత గల్గియు జాహ్నవీనదిం
గనుఁగొన కున్నవాఁడు పశు♦కల్పుఁడు సందియ మేమి పంకజా
సనుఁడు పురాంతకుండు బల♦శాసనుఁడున్ మొదలైనదేవతల్
గొనకొని జాహ్నవిం గొలువఁ♦గోరుదు రాత్మ♦శుభాభిలాషులై. 1019

సీ. సకలదేవతలలో ♦ సంక్రందనుఁడువోలె, గ్రహములలో దివా,కరుఁడు వోలె
నచలసంఘములలో ♦ నసుటకాద్రియు వోలెఁ, దరువులలోఁ గల్ప♦తరువు వోలె
నుడుమండలంబున ♦ నోషధీశుఁడు వోలెఁ, గరులలో నింద్రుని ♦ గజము వోలె
నా(శసంబులలో ఁ)ఁ(ఁసాశ)యము వోలె, మణులలోఁ గౌస్తుభ♦మణియు వోలె

గీ. వాహనములలోన నుచ్చైశ్శ్రవంబు వోలె, నగరములలోనఁ గాశికా♦నగరివోలె
భువనమునఁ గల్గు నదులలో♦ భూరిమహిమ,గంగ యొక్కఁడు వేదోక్తకర్మనిరత.
క. ఒకయెడ గంగాజలకణ, మొకయెడఁ జాంద్రాయణంబు ♦ లొగినూఁచుచును బోం
దికగాఁ దులనిడి తూఁచినఁ, బ్రకటితముగ గంగజలము ♦ బరువై హెచ్చునే. 1021
ఆ. ఒక్కఁ డోపి చేసె♦నుగ్రతపంబు వే,ఱొక్కనరుఁడు గంగ ♦ నోలలాడె
నాతపస్వి చేర ♦ నమరేంద్రుపురము గం,గాభిషేకకర్త ♦ యమృత మొందె 1022
సీ. అనవరతాధ్యాప♦కునకన్న నెక్కుడు, జాహ్నవీస్మరణంబు ♦ సలుపువాఁడు
భాగీరథీతీర♦భాగంబున వసించు, వాఁడు బోలదు సురేం♦ద్రుని గజంబు
గంగచెంగట నొక్క♦గవ్వ విప్రుని కియ్య, నది మేరుగిరితుల్య♦మై ఫలించు
గీ. కోటిజన్మార్జితానంత♦కోటిదురిత, కూటకుధరవిపాటనా♦కుంఠకులిశ
ధారయగుజాహ్నవీదేవి ♦ భూరిమహిమ, నలువకైనను వచియింప ♦ నలవిఁగాదు.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 23, 53

సీ. తొల్లి కశ్యపుఁ డిందు ♦ ధూర్జటిఁ గూర్చి త,పంబు చేసి యభీష్ట♦ఫలముఁ గాంచె
నిందుఁ మార్కండేయుఁ♦ డిందుశేఖరుఁ గూర్చి, కాలమృత్యుభయంబుఁ♦ గడచి నిలిచెఁ
బరశురాముఁడు దోష♦పరతఁ జేసిన రాజ,హననము దోషముఁ♦ బాపుకొనియె
నలుఁ డిందు నొకనెల ♦ నిలిచి తేజస్వియై, కలి గెల్చి ♦ సామ్రాజ్య♦కలితుఁడయ్యె
గీ. నృగమహీపతి యియ్యేటి♦నీట మునిఁగి, విప్రశాపోత్థకీటత్వ♦వికృతిఁ బాసె
నిమ్మహానదిమాహాత్మ్య ♦ మెన్నఁ దరమె, ధాతకైనను మతినాని♦తాతకైన. 1024

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 4 ప 158.

గిరులు

క. వినుము మహేంద్రము మలయ,మ్మను సహ్యము శుక్తిమంత♦మును ఋక్షనగ
మ్మను వింధ్య పారియాత్రం,బును ననఁగా నేఁడు మిగులఁ♦బొలుచుఁ గులగిరుల్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 4 ప 173.

సీ. మందరశైలంబు ♦ మైనాకకుధరంబు, పాండురాచలము శ్రీ♦పర్వతంబు
గోమంతము చకోర♦కూటంబు సురసంబు, వైద్యుతాహార్యంబు ♦ వాతభవము
రైవతకంబు శా♦రదము జయంతంబు, కృష్ణమహేంద్రంబు ♦ ఋష్యకంబు
కోలాహలము చిత్ర♦కూటము నైకృత,స్థలము మంగప్రస్థ ♦ ధరణిధరము
గీ. ననఁగ నివియుఁ బ్రసిద్ధంబులైనగిరులు, మఱియు నుపపర్వతంబులు ♦ దఱుచుగలవు
వీని యవకాశములయందె ♦ వెలయు నార్యజనపద మ్లేచ్ఛజనపద♦సంచయములు.

హిమగిరి

సీ. హేమాద్రివిస్తార♦ మెంత సప్తాశ్వుండు, నిచ్చలు నోరెల♦వచ్చు నట్టె
తారాచలము వ్రేకఁ♦దన మెంత వింశతి, బాహునిచే నెత్తు♦వడియె నట్టె
నెరిఁగిన వింధ్యాద్రి♦ పెంపెంత కలశజుం, డెడగాల మెట్టిన♦ నడఁగె నట్టె
నెగడు మంథరగిరి ♦ నిలువెంత కఱిభోగి,చేర్చినఁ జిల్కునఁ♦ దిరిగె నట్టె
గీ. యనఁగ విస్తారమున వ్రేకఁ♦ దనమునందుఁ, బెంపువందును నిలువున♦ బెఱనగముల
నుఱక తనలోన నవ్వుచు♦నున్నకరణి, వెలుఁగు శీతాద్రి ప్రాలేయ♦ విమలరుచులఁ

కుమారసంభవము, ఆ 3 వ 248.

సీ. ధారుణీసతికి ర♦త్నమహౌషధంబులు, చేఁపు పుట్టించిన♦ క్రేఁపుఁగుఱ్ఱి
కఱకంఠునకుఁ గాళ్లు♦ గడిగి గౌరీకన్య,ధారవోసిన మహా♦దానపరుఁడు
వానికోటికి నెల్ల ♦ మన్నింపఁదగిన మే,నామానినికిఁ బ్రాణ♦నాయకుండు
తనకూఁతుసవతి మం♦దాకినీనదికి నా,ధారమై నిలిచిన ♦ తగవులాఁడు
గీ. సురధరిత్రీధరమునకు♦ జోడుకోడె, వనధిసఖమైన మైనాక♦మునకుఁ దండ్రి
కాంత కన్నులపండువు♦ గాఁగఁ జూడు, మంచు నమ్మించుగొండ వ♦ర్ణించి మఱియు
క. ఈమహీకాచలవరుఁడు గు,హాముఖసంచారి మారు♦తారావములన్
దామించు నెపుడు ప్రాణా,యామంబును జేయుచున్న ♦ హఠయోగివలెన్.1027

వరాహపురాణము, సం॥ము ఆ 10 ప 48, 49.

సీ. నిడుదపెన్నెఱిగుంపు ♦ జడగట్టి సగరు మ,మ్మనుమఁడు తపముఁ గై♦కొనినచోటు
జరఠకచ్ఛపకులే♦శ్వరువెన్ను గాన రా, జగతికి మిన్నేఱు ♦ దిగినచోటు
పుచ్చడీకతనంబు ♦ పోఁ బెట్టి గిరికన్య,పతిఁగొల్వ నాయాస♦పడినచోటు
వలరాచరాచవాఁ♦ డలికాక్షుకను వెచ్చఁ, గరఁగిన యల కని♦కరపుఁజోటు
గీ. తపసియిల్లాండ్రచెలువంబుఁదలఁచితలఁచి, మున్ను ముచ్చిచ్చువిరాళిఁగొన్నచోటు
కనుపడులు వేల్పుఁబడవాలుఁగన్నచోటు,హర్షమునఁ జూచి ప్రవరాఖ్యుఁడాత్మలోన.
సీ. పసుపునిగ్గులు దేఱు ♦ పాపజన్నిద మొప్పఁ, బ్రమథాధిపతియింటి♦ పట్టెఱింగ
శచి కేఁత గఱపుచు ♦ జదలేటి సురరాజు, జలకేళి సవరించు ♦ చెలువెఱింగ
నదనుతోఁ జేపి చ♦న్నవిసి యోషధుల మన్,మొదవుఁగొండలకెల్లఁ♦బిదుక నెఱిఁగ
వేల్పుటింతులలోన ♦ విఱ్ఱవీఁగుచు మేన, నవరత్నరచనల♦ రవణ మెఱిఁగ
గీ. బరిపరివిధంపుజన్నంపుఁ♦ బరికరంపు, సొంపుసంపద నిఖిల ని♦లింపసభయు
నప్పటప్పటికిని జిహ్వా♦త్రుప్ప దల్ల, నామెతలెఱింగ నీతుషా♦రాద్రికతన.1029

మనుచరిత్రము, ఆ 2 ప 9, 11.

సీ. పదియాఱువన్నె గు♦బ్బలిరాచకూఁతురు, పట్టంపురాణిగాఁ ♦ బరఁగుఁ [illegible]
పతి సర్వదేహంబు ♦ సతియంట నిజముగాఁ, బ్రబలుకన్నియఁ గన్న ♦ [illegible]
ముజ్జగమ్ము పవిత్ర♦ముగఁ జేయుతీర్థమ్ముఁ గొనసాగఁ జేసిన ♦ యనఘుమహాద్రి
భూమిధరారాతి♦చే మొక్కపోవని, యరిదిద్దనిఁ గాంచి♦నట్టి మేటి

గీ. కామధనుల మొలపించిన♦యుత్తముండు, చల్లదనముల కెల్ల [illegible] గు [illegible]
సకలమాణిక్యరాశికి ♦ జననసీమ, యీనగస్వామి సద్గుణా♦[illegible]మి. 1030

విజయవిలాసము, ఆ 1 ప 192.

సీ. రమణీయమగుఁ బచ్చి♦క్రమహత్త్వ మొక్కటి, వినుమీనగంబున ♦ [illegible]
పల్వలస్థలులెల్లఁ ♦ బరిపక్వములె కాని, లేఁతలై మొనయుట♦లేదు [illegible]
శాద్వలవర్మె కాని ♦ జలజాతవనములు, పాండుత్వ మొందుట ♦ [illegible]
వివిధమహీరుహములు ♦ విస్తీర్ణశాఖాభ్యుదయంబులై యనవర♦తంబుఁ గల [illegible]

గీ. మొలచి నకలెత్తి చిగిరించి♦పూఁచి కాఁచి, ఘనము గాఁ బండి యుండు [illegible]
బరిణతము జెంది యాపండు♦భావ మొంది, యాకురాలెడు దినములు [illegible]

కిరాతార్జునీయము, ఆ 2 ప 47.

సీ. సురసరిత్పరిసర♦స్ఫురదురస్సరపుగ, స్సరదుదుత్తరమరు♦త్తరువరంబు
దినదినస్తనితని♦స్వనక సన్మునిమన, వనితనూతనవసు♦న్నునఘనంబు
కలభకలిటుల్కలచల♦చ్చలదలస్థలదల, ద్దలమిలజ్ఝులజల♦ఝ్ఝలజలంబు
ప్రవణవజ్జవనవ♦త్పవనవన్నవనవ, శ్రవణవత్సవపనవి♦ప్లవపదంబు

గీ. గజగవయగండభేరుండ ♦ ఖడ్గచమర, శరభశార్దూలశంబర♦శల్యశ్శ్రృక వ
రాహ సింహ వలీముఖ♦ప్రముఖదుష్ట, సత్వముఖరంబుఁ గనియెఁ దు♦ష్యంతనృపుఁ.

శకుంతలాపరిణయము కృష్ణ. ఆ 2 ప 106.

మేరుగిరి

చ. కనియె నతండు శంకరశి♦ఖాశశిరంజితచంద్రకాంతసం
జనితజలార్ద్రకల్పతరు♦జాలముఁ గిన్నరకన్యకాప్రమో
దనమణిశృంగసంగతల♦తావనజాలము దివ్యవాహినీ
వనజవనీతలప్రరోహిణి ♦ వాహమరాళము మేరుశైలమున్. 10[illegible]

సీ. ఈకొండ మణికాంచ♦నాకారరుచిఁ గాంచెఁ, గొండ లెల్లను దనుఁ♦గొండయఁ [illegible]
నీకొండఁ గాఁపుండి ♦ యింద్రాదిసురముఖ్యు, లెల్లభాగములను ♦ నెల్లనొంది
యీకొండ దండగా♦నీరేడు జగములు, సుప్రతిష్ఠితములై ♦ సొంపు మిగిలె
నీకొండ కోదండ♦మైకాలకంఠుఁడు, కనకమానజుల [illegible] ♦ నాపఱించె

గీ. నిర్ఝరాపగ యీకొండ♦నిర్ఝరంబు, పద్మబాంధవుఁ డీకొండ♦పారికాఁపు
కొండయల్లునికొండ యీ♦కొండశిఖర,మని సుమేరు ప్రభావంబు♦లభినుతించి. 1034
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 ప 13, 15.

మందరగిరి

సీ. కిన్నరకిన్నరీ♦క్రీడావినోదాభి, రామానుమోదవి♦శ్రామసీమ
హరిణీహరిణపోత♦కానీకనిధువన,వ్యాపారలీలాని♦వాసభూమి
మర్కటీమర్కటో♦న్మాదఖేలనకలా,కర్ణనాకంపశా♦ఖాకులంబు
కలభికాకలభఘీం♦కారప్రతిధ్వని,స్ఫురితగంభీరగ♦హ్వరసమృద్ధి
గీ. సిద్ధగంధర్వఖేచర♦స్త్రీసభాగ్రి,ముఖరితాతోద్యవాద్యసం♦ఘాతగాన
పులకితాశేషతరులతా♦విలసితంబు, సానువిభ్రాజమంధాన♦శైలభూమి. 1035
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 181.

శా. కాంచెన్మందరశైలమున్ మృదుతటీ♦గండోపలశ్రేణికా
చంచన్నిర్ఝరవేణికాఘుమఘుమ♦స్వాయద్దిశాగోళమున్
బంచాస్యస్ఫుటకంఠకాళనినద♦ప్రధ్వస్తశుండాలమున్
సంచారాలసకిన్నరీకరలతా♦సంచ్ఛన్నహింతాలమున్. 1036
హరవిలాసము, ఆ 6 ప 42.

వింధ్యగిరి

గీ. పద్మరాగనభోమణి♦ప్రభలు మెఱయఁ, జంద్రకాంతచంద్రద్యుతి♦జాల మెసఁగ
బహులతరవజ్రనక్షత్ర♦పంక్తి వెలుఁగ, నంబరస్పర్ధియై వింధ్య♦నగంబుఁ గనె. 1037
మార్కండేయపురాణము, ఆ ప 141.

చ. సకలధరాధురంధరభు♦జాభుజగేంద్రుఁ డతండు గాంచె హా
టకకటకకూటకోటినిక♦టప్రకటభ్రమరాంబువృద్ధితా
నకశకలప్రకాండకుహ♦నాగమసద్విపయూథనిగ్రహా
త్పుకజవనోత్పతద్ధరికి♦శోరవిశాలము వింధ్యశైలమున్. 1038
సీ. కరిణీకరోత్కీర్ణ♦ఝరిణీకసిక్తాభ్ర,చరిణీకుచోపరి♦చ్ఛన్నకోటి
జలజాతరాగాద్య♦పలజాతమయదరీ,స్థలజాతతపరి [illegible]
నటవాధిగతశిఖి♦స్ఫుటనాదహృదయసంఘటనా [illegible]
[illegible]

గీ. కిసలయఫలలసదసమ◆కుసుమవిసర, సరసతరతరువిహరణ◆పరసరన్మృత
నికరమధుకరకలరవ◆శుకకులముఖ, విహగముఖరవముఖరి యా◆వింధ్యశిఖరి. 1039
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 5.

వేంకటాచలము

సీ. హరునిబాణంబున◆ కాధారముగుకొండ, చెలిమితోఁ గోర్కె◆ లీఁజేయుకొండ
యాపద్రమొక్కుల◆ కాధారముగుకొండ, భక్తులపాపముల్◆ వాపుకొండ
పారిఁ జతుర్విధ్యమ్ములఁ◆ బూజఁగాంచినకొండ, ప్రేమఁబుణ్యంబుఁగ◆ల్పించుకొండ
చెల్లనికాసు లా◆ర్జించుతక్కరికొండ, సారిది మోక్షపదంబుఁ◆ జూపుకొండ
గీ. యవనిజనులకు మంచివాఁ◆డైనకొండ, యంబుజాక్షుని కాటప◆ట్టైనకొండ
రసుణఁ బాపాత్ములకు నెక్క◆రానికొండ, మించుతిరుమలకొండవ◆ర్ణించఁదరమె
చ. వరములకొండ భక్తిఁగను◆వారికి మోక్ష మొసంగుకొండ సు
స్థిరవిభవోన్నతుల్ ప్రిబలఁ◆ జేయునిజంబుతలంచుకొండ వే
గిరఫల మిచ్చుకొండ సిరి◆కిన్ హరికి న్నెలవైనకొండ యా
తిరుమలకొండ యెన్నఁదగ◆డే ధరలోపల మించువేడ్కను. 1041
విశ్వకర్మ[illegible], ఆ 1 పే 31.

సీ. సకలకళాపూర్ణ◆చక్రియమ్మనకు ధాత్రి, భువనత్రయాబ్జమఁ◆బుట్టినిల్లు
భాసురనిగమాళి◆పాళికి దొరసాని, పరమసౌభాగ్యంబు◆ పట్టుఁగొమ్మ
నిఖిలప్రపంచస◆న్నిధికి నిదానంబు, మానసంపదలకు◆ మందసంబు
పావనక్షేత్రిక◆ల్పకలతావాలంబు, మహిమాతిశయముల◆ మనువుఁ దల్లి
గీ. మహితగుణవిశ్వకర్మని◆ర్మాణధర్మ, సూత్రకౌశలమువకుఁ దొ◆ల్చూ లనంగ
వరధరణియందుసకలదై◆వతవితాన, ఘట్టణము వేంకటాచల◆పట్టణంబు. 1042
వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 1 ప 1.

సీ. ఆశైల మొకతటి◆ మున్ఫృతాంగులకు నెల్ల, శ్రీనివాసాకృతిఁ◆గాఁగఁ బడిరెమొ
నంచుచే శ్రీనివా◆సాద్రి యనఁ దగె, వైకుంఠవాసుఁ◆డ్వసుమతీ ప్ర
మానందపర్వత◆మంద్రమ విష్ణుక్రీడ, ప్రబలుఁడందొట శ్రీ◆పరిదమునగుట
శ్రీనివాసంబను◆ స్థిరశబ్దయుతమాట, శ్రీనివాసాద్రినాఁ◆ జెలఁగుచుండె
గీ. బహుళనామంబు లగ్గిరి◆వడసెఁ గల్ప, భేదముల విష్ణుకల్యాణ◆ పృథుగుణంబు
లెన్నిగల వన్ని దానియం◆దున్నకతనఁ, బరమశోభనదంబయి◆ గిరి వెలింగె. 1043
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, పే 45 ప 71.

సీ. కనకమయమ్ములై ♦ గగనంబు శిఖరంబు, లనుజెంది వనములఁ ♦ దనరుదాని
సకలమృగస్తోమ ♦ సదనమై నిర్జిత, మదనమై కీర్తిఁ జెం♦పొదవుదాని
సాష్టోత్తరశతస♦హస్రభాసురతీర్థ, భరితమై నిరతముఁ ♦ బ్రబలుదానిఁ
బంచయోజనములఁ ♦ బరపయి శతయోజ,నాయతంబౌచుఁ జె♦న్నలరుదాని
గీ. భుక్తిముక్తిప్రదంబును ♦ భూరిపాప,హరము ఫణిరాజరూపంబు ♦ నఖిలతీర్థ
పావనస్వామిపుష్కరి♦ణీవిరాజ,మానమై వేంకటాఖ్యను ♦ బూనుదాని. 1044

భార్గవపురాణము, ఆ 2.

సింహాచలము

సీ. ఈవరగిరి హిమ♦గ్రావసంఘాతసం,గతి తుషారాచల♦గణన మేల
ఈరసాధరమౌళి ♦ సారకాంచననగ,తతి యుక్తిమేరువుఁ ♦ దలఁప నేల
ఈభూభృదుత్తంస♦మితచందనాలయ,సంతతి మలయ మెం♦చంగ నేల
ఈరమ్యశిఖరి వి♦స్ఫారలోకాలోక, చమహారి వలయాద్రి♦సంగ మేల
గీ. ననుచుఁ గొందఱనంగ ని♦తనఁగ నేల, శర్వజీమూతమండల♦సదన మయ్యె
నందు రాకకొంద లెంచేని♦యట్టిసింహ,శైల వల్లనె కనుఁగొంటి♦సాగసాక్షి.

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. పరిపంధిదర్పభూ♦ధరగరుత్పటలోగ్రి, హరిశతారంబు సిం♦హాచలంబు
వితతపాషండ దు♦ర్మతమహారణ్యదా,వాగ్నికీలంబు సిం♦హాచలంబు
ఘనజగత్త్రియఘోర♦కలుష నీహారమా,ర్తాండప్రభంబు సిం♦హాచలంబు
కాంచనకశిపుర♦క్షః క్రూరభుజగవి,హంగేశ్వరంబు సిం♦హాచలంబు
గీ. దాసకల్పంబు నిర్వాణ♦దాయకంబు, నద్రిరాజంబు భవ్య ది♦వ్యస్థలంబు
పరమకల్యాణధామంబు ♦ పంకజాల,యాదివాసంబు చారుసిం♦హాచలంబు. 1046

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 10.

వీరభద్రాచలము

సీ. అంతఃప్రవాహమై ♦ యావిర్భవించె నే,ధరణీధరముపొంతఁ ♦ దల్లిబావి
సాకెం నే శైలంబు ♦ పాదమూలంబునఁ, గల్లేటితో వృద్ధ♦గంగవారి
యుదయించె నేకొండ ♦ యుత్తరాశారసా,తలకుక్షి సప్తగో♦దావరంబు
జనియించె నేశిలో♦చ్చయము దక్షిణమునఁ, గృష్ణవాహిని యుప్పుఁ ♦ గదలి[illegible]

గీ. పద్మగిరిశృంగంబుపై ♦ పర్వతంబు, బలసియుండు నేయద్రికిఁ ♦ బంచలింగి
యట్టి వీరభద్రాఖ్యమ ♦ హాచలమున, కనుగుదెంచెను వింధ్యమ ♦ దాపహారి. 101

కాశీఖండము, అ 3 ప 28.

ఘటికాచలము

సీ. సంచితాద్యఘసమి ♦ త్సమితికిఁ గార్చిచ్చు, హరివైభవస్వర్ణ ♦ మొరయు మచ్చు
సకలసత్యపురాణ ♦ సారాంశముల హెచ్చు, కైవల్యరమఁబ్రీతి ♦ కలువవచ్చు
విష్ణుస్థలమణుల ♦ వెలదీర్చుబలుబచ్చు, శ్రీలతాంగివసించు ♦ మేలుమచ్చు
సాధుసమాగమ ♦ జ్ఞానవిద్యకునచ్చు, వివిధజన్మార్థముల్ ♦ వెరజుముచ్చు
గీ. సనకజనకాదిసురవర ♦ శయము మెచ్చు, విపులతరనవవిధభక్తి ♦ వెదుకవచ్చు
పుణ్యసౌధవితానంబు ♦ పూలకుచ్చు, వినుము దానిమహత్త్వ మెం ♦ తనఁగవచ్చు

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ప 77 ఆ 1.

శ్రీశైలము

ఉ. శీలితయోగవైభవుఁడు ♦ సిద్ధుఁడు వేడుకమించఁ గాంచె శ్రీ
శైలము నీలలోహితల ♦ సన్మణిచిత్రిత సానువైభవో
త్తాలము సేవకేష్టఫల ♦ దానవిధాన నవీనదేవతా
సాలము నిత్యవర్ణగుణ ♦ జాలము ముక్తిలతాలవాలమున్. 1019

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 177.

మ. పురుషార్థంబులు పాదముల్ శుభము త ♦ త్పుచ్ఛంబు తచ్ఛృంగముల్
గిరిశృంగంబులు రోమరాజి తరువుల్ ♦ క్రేవుల్ దిదృక్షాపరుల్
వరపుణ్యంబులు దుగ్ధధారలు చతు ♦ ర్జ్యోతిస్థలింగంబు లు
ద్ధురవక్షోజము లీనగంబు నుతులొం ♦ దున్ కామధేనుక్రియన్. 10

సీ. గోకర్ణగోకర్ణ ♦ గోకర్ణసేవ్యంబు, కౌశికకౌశిక ♦ కౌశికంబు
శ్రీధరశ్రీధర ♦ శ్రీధరావాసంబు, కామదకామద ♦ కామదంబు
నిర్వాణనిర్వాణ ♦ నిర్వాణనివహంబు, భైరవభైరవ ♦ భైరవంబు
గంధర్వగంధర్వ ♦ గంధర్వజయశాలి, శైలాదిశైలాది ♦ శైలయుతము
గీ. యంజనాద్రీశవాక్యని ♦ ర్వాణపదవి, సకలసంజీవనీయ ♦ సంస్తంభకుంభ
కస్ఫురపరకాయభోగని ♦ కాయశుద్ధి, ఫలదమహిమోన్నతంబు శ్రీ ♦ పర్వతంబు. 10

పర్వతపురాణము, అ [illegible]

అహోబలశైలము

ఉ. ఫుల్లసరోజగంధపరి♦పుష్టసురుచ్ఛిశులోల మష్పర
స్తల్లజగానసాదవివ♦శక్రిమసర్వశరీరిజాలమా
పల్లవహీనమానిజన♦పాల ముదగ్రశిలాటుగుచ్ఛశే
ఖోల్లసదేలమై పెదయ♦హోబలశైలము మించు నెన్నికన్. 1052

నృసింహవిలాసము, ఆ 1.

సీ. గురుతరప్రాకార♦గోపురప్రాసాద,మణిరాగచుంబితా♦మర్త్యపదవి
విధుకాంతసోపాన♦వీథీలసత్పంక,జవ్రాతసురభికా♦సారపటలి
యక్షీణసౌభాగ్య♦లక్షణాంచన్మర్త్య,కాశినీపురుషశృం♦గారపేటి
నారాశితులితగం♦భీరసాధస్పాస్ఫర, పరిఘాసమావృత♦ప్రాంతభూమి
గీ. హరిమదనాగతురగవి♦హారసీమ, యగుచుం దత్ప్రిథానాచలా♦హ్వాయమె పూని
పరగు వన్యాపలాశరు♦ట్ప్రిబలచారు, పుష్పవల్లి యహోబిల♦పురమతల్లి. 1053

నృసింహవిలాసము, ఆ 1.

రైవతకాచలము

సీ. చమరీనికరవాల♦సమరీతి రతిఖేల, దమరీగళితవాల♦సమితిలీల
మతికాంత మణికూట♦తతికాంతి కృతఖేట, గతికాంతసుచిరఘూట♦నగనాట
మబరీణఘనభవ్య♦శబరీఘటితనవ్య,కబరీభరితదివ్య♦కావ్యభావ్య
మసమానసురగాన♦రసమాన సుసమాన, లసమాన తరుసూన♦రసదలీన
గీ. మలఘుతరశీతకరశిలా♦ఫలకఫలిత, కలితపరిసరశశికరా♦వళితలలిత
తతబిసాశయనానత♦త్తటతటాక,జాలజాలపరాళి యీ♦శైలమౌళి. 1054

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 259.

సీ. అభ్రాపగాహాట♦కాబ్జపరాగసం,ఛాదితాఖిలరత్న♦సానుతలము
కిన్నరకన్యకా♦గీతరావామోద, కటకచరద్దినా♦కశ్చయంబు
మండితోన్మత్తవే♦దండతుండోద్గీర్ణ,శీకరధారాభి♦షిక్తభూమి
హర్యక్షమృగయావి♦హారలంపట కిరా,తాహ్వాతఘోరగు♦హాంతరంబు
గీ. ఘనమునీంద్రోత్తమాశ్రిత♦వనరసాల,సాలకిసలయ ఫలరసా♦లోలబాల
శారికాకీరకోకిల♦చక్రవాల, మహనిసదంబు రైవత♦కాచలంబు 1055

రుక్మిణీపరిణయము, కా' తి. ఆ 4 ప 20.

కోరుకొండ

సీ. [illegible]పాటికొంపలు ♦ చిన్నవి పెద్దవి, యిండ్లుమిద్దెలు [illegible] ♦ [illegible]
[illegible]వాటిల్లు ♦ వారక యెన్నేని, పూర్వాచరణములు ♦ [illegible]
[illegible]కొన్నిసుప్రహా ♦ కృత్యములు నూత్నాచార, ములయట్లు [illegible] ♦ [illegible]
క్షేత్ర[illegible]ములుంబులే ♦ సత్రంబులుగ వారముననొక సంతదెరు ♦ [illegible]
గీ. [illegible]కన్యకాపురి ♦ కాయమె ఘన, రాజమందిరముగఁ గదుఁ ♦ [illegible]
[illegible]జనసహజమే ♦ యైనఁ బౌర, కోవిదావాసమునగుఁ గో ♦ [illegible]

సీ. [illegible]వలఁగొన్న ♦ గోర్కొండ నెక్కిన, ముజ్జగ[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ వరమున [illegible]డినఁ, గిరిఁగాలవాంకఁ గ ♦ [illegible]
[illegible]క్షేత్ర[illegible]ంబు ♦ సాంగత్యముంగల్గ, ధరరథాంగంబులం ♦ [illegible]
[illegible]ంబు ♦ భక్షించినం జాలు, బిబుధుల కమృతను ♦ [illegible]
గీ. [illegible]మొందిన ♦ నందవమ్ము, వైజయంతినిఁ గాన్పునఁ ♦ [illegible]
[illegible]నిడిన వ ♦ క్షమునలక్ష్మిఁబూనవచ్చను [illegible] ♦ [illegible]

కుమారసంభవము, ఆ. 4.

పెనుగొండ

సీ. [illegible] ♦ నెలమిమూలస్థాన, మల్లికార్జునుఁడు శ్రీ ♦ [illegible]
[illegible]ంబున ♦ గోపికాపతి దైత్యమర్దనుండైన జ ♦ నార్దనుండు
[illegible] ♦ [illegible]గ్భాగమునబెట్టి, కదలిరాయనికొ[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ నేప్రొద్దుఁ గరుణతో, విశ్వనాథుని దేవి ♦ [illegible]
గీ. [illegible] ♦ విమలహారత్రిలోకాట సంస్థాపితస్వర్ణ ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]కంబు, ధరణిస్వర్గంబు పెనుగొండ ♦ పురవరంబు 1058

సీ. [illegible] ♦ ప్రాగ్భాగమున మించి, శ్రీమత్తరంగ వా ♦ [illegible]
[illegible] ♦ దక్షిణంబున దుగ్ధకాసారపురమేలు ♦ ఘనుఁడు [illegible]
[illegible] ♦ పశ్చిమంబునను గౌరీశ్వరుండైన రా ♦ మేశ్వరుండు
[illegible] ♦ నుత్తరంబుననుండి, యంబుజాక్షుండు జ ♦ నార్దనుండు
గీ. [illegible] ♦ [illegible], వైశ్యవంశపరాక్రమ ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] కీర్తనీయంబు [illegible] ♦ [illegible]. 1059

[illegible]పురాణము, ఆ. 1.

హేమకూటము

ఉ. ఆలతఁ గాంచె నాసుగుణ♦లోలుఁడు చారుశిలాగళజ్ఝరీ
జాలతతిప్రవాళఘన♦సత్తరువాటముఁ బార్శ్వతుంగభ
ద్రాలవహారివినోదవిర♦హజ్జలశీకరనిర్గతశ్రమో
ద్వేలవిహారప్రణామమతి♦దీపితకూటము హేమకూటమున్. 1060

విక్రమార్క-చరిత్ర, ఆ 2 ప 218.

ఉ. అలపతి గాంచెఁ జెంత ఘన♦హైమగుహాగృహవాసికిన్నరీ
కలమణివల్లకీసమను♦కూలమనోహరగీత్యుపాంగదు
ర్జ్వలసురసాలజాలసుమ♦వల్లరికావిచరన్మిళిందని
ర్మలరవభగ్నపాంథజన♦మానసనాటము హేమకూటమున్. 1061

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 1 ప 167.

చిత్రకూటము

ఉ. అటఁ జని కాంచి రంత వసు♦ధాధిపు లారతిలోలకిన్నరీ
ఘోటకితగుహాకుటీకనక♦కమ్రకవాటము సన్మణిప్రభా
పాటితదురశృంగజూటము స♦మావృతమాల్యవతీతరంగిణీ
తటితరువాటమున్ బహుళ♦తాపసకూటముఁ జిత్రకూటమున్. 1062

సీ. మహనీయతరహోమ♦మంత్రస్వరంబులు, గంధర్వమంజుల♦గానతతులు
విలసితకిన్నరీ♦వీణారవంబులు, శారికోపన్యాస♦చతురతలును
రాజకీరాలాప♦రచనాకలాపముల్, కలహంసనిస్వన♦కలకలములు
కమనీయకోకిల♦కలనినాదములు రో,లంబఝుంకారకో♦లాహలములు

ఆ. గలుగుదాని వేద♦గంభీరఘోషముల్, గలయఁ జెలఁగుదాని♦గాలి నోలి
మొంతయు వేణురంధ్ర♦ములదానిఁ జేరఁగ, నేఁగుదెంచి యన్న♦గేంద్ర మెక్కి.

రామాయణము, అయో. ప 159, 160.

సీ. కల్లోలడోలాస♦ముల్లోలలీలాస,రాళమరాళవా♦చాలఝురము
లుంగ లవంగాను♦షంగిభృంగీజాత, సంగీతభంగీత♦రంగితంబు
వాతపోతోద్ధూత♦వాసనావశలస,న్మల్లికావల్లికా♦వేల్లనంబు
కిన్నరీఖేచరీ♦పన్నగీజనగీత, సుఖదనానాగార♦ముఖరశిఖర

సీ. మదిఁ గనుంగొంటె రాకామృ♦గాంకవదన, మదనవిశిఖాయమానసూ♦నవిసరము
సముదయాపారసౌరభో♦ద్భవసితదళేంది,రాచలంబగు చిత్రసా♦నుతలంబు 1064

రామాభ్యుదయము, ఆ 6 ప 62.

చ. అటఁ జని కాంచె రాముఁడు ప్రి♦యానుజులం గొని చిత్రకూటము
న్నటనకుఁ జిత్రకూటముని♦గాయకకిన్నరకామినీలస
న్నటులవిచిత్రకూటము ని♦పాదనిరంతరబద్ధవీరభ
ద్రటతటచిత్రకూటమును ♦ దర్శనమోచితచిత్రకూటమున్. 1065

నరసభూపాలరాజీయము, అయో. ఆ 2.

ఋశ్యమూకము

ఉ. నాకొమరొప్పఁ గనుంగొనిరి ♦ రత్నగుహావసమాణిదివ్యసా
రీకముఁ బుష్పరేణుకప♦రిప్లుతకుంజలసన్మృగేశ్వరా
నీకము శృంగసంగళిత ♦ నిర్ఝరలోకము ధర్మగండక
ప్రోకము సానుజాలపరి♦శోభనదీకము ఋశ్యమూకమున్. 1066

పద్మపురాణము, ఆ 8 ప 184.

నైమిశము

ఉ. సురుచిరకీర్తి నైమిశముఁ ♦ జూచినమాత్రన పాయుఁ బాప మ
చ్చెరువుగ నందు మాసము వ♦సించి యనంతఫలంబు లొందఁ గాం
తురు బహుతీర్థసేవనము♦తోడ సమానము నైమిశంబు నం
దరయఁగ నొక్కనాఁడు శుచి♦యై యుపవాసము సేయఁ గాంచినన్. 1067

భారతము, అర. ఆ 2 ప 68.

సీ. అదివనప్రోమయం♦బగు నొక్కచక్రంబుఁ, గల్పించె బ్రహ్మజ♦గద్ధితముగ
కల్పించి యాబండి♦కలు ద్రొబ్బె సత్యలోకంబుననుండి యా♦కమలగర్భుఁ
డది వ్రాల్లి వివిధప్రాం♦తరంబులు దాఁటి, క్రమముతో భూమిచ♦క్రమున వ్రాలి
వ్రాలి నంపాన్నాఖర్తి ♦ వచ్చివచ్చి ధరిత్రి, నిమ్నోన్నతులశీర్ణ ♦ నేమియయ్యె
తే. నేమి నివివరతన స♦న్నెల నెలవు, నైమిశంబయ్యె నదియ తా♦నైమిశంబు
దన్మహాపుణ్యవనమున ♦ ద్వాదశాబ్ద, సత్త్రయాగంబుఁ గావించె ♦ శౌనకుండు.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 77.

ఉ. అంచలు తీర్థతోయముల ♦ నాడవు పువ్వులజాడ నేఁగవ
ఖ్యంచితవృత్తిఁ దేఁటులు ఫ♦లాహృతిఁ జేయవు కీరముల్, చిగు
ళ్లంచుఁ దలంచ వించుకయు ♦ నాత్మఁ బికంబులు మౌను లీశుఁ బూ
జించినయంతఁ గాని దృఢ♦శీలత నవ్విపినాంతరంబునన్. 1069

గీ. అందుఁ జెలువొందు గోమతి♦యను స్రవంతి, దాని జలపూరములు గ్రోలి♦ మౌనివరులు
నిర్జరత నొంది యుండఁ జిం♦తింతు రమరు, లబ్ధిమథనంబు శ్రమమున♦ కయ్యె ననుచు.

క. అమృతంబు లెపో సరిపుద,కము లిష్టఫలౌఘకల్ప♦కంబు లెపో భూ
జములవ్వనమునఁ గలవిభ,వముఁ బొగడఁగ నెరికైన♦ వాగ్గోచరమే. 1071

గీ. అందుఁ గులపతి శౌనకుఁ♦ డనుమహర్షి, మొదలుగాఁ గల తాపస♦ముఖ్యు లధిక
తత్పరత్వంబు వెలయంగ ♦ ద్వాదశాబ్ద, సత్రయాగంబు సల్పిరి ♦ శాస్త్రవిధిని.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 1-7.

సీ. కీరముల్ వేదాంత♦సారంబుఁ దెల్పఁగా, దివిరి యాచించు జ♦క్కవలకవలు
భ్రమరముల్ సాంఖ్యయో♦గము పచరింపఁగా, నిదమిత్థ మనును బ♦ర్హివ్రజంబు
శారికల్ తర్కప్ర♦సంగంబు సేయఁగా, భళిభళి యని మెచ్చుఁ ♦ బారువములు
కలకంఠములు సాము♦గానం బొనర్పఁగాఁ, దలలూఁచికొని యాడుఁ ♦ జిలుకచాలు
గీ. బకము లుపనిషదర్థముల్ ♦ పలుకుచుండ, నౌర లెస్సా యనుచు రాజ♦హంసలనిన
వచటి మౌనులవేదశా♦స్త్రాదినిత్య, పాఠకోలాహలములు చె♦ప్పంగ వశమె. 1073

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 1.

సీ. మాధవీమదనసం♦పత్పరీతంబయి, శ్రీపతి మందిరా♦కృతి వహించె
కాత్యాయనీరుద్ర♦గణసేవితంబయి, శ్రీకంఠపర్వత♦శ్రీనిమించె
నారూఢనారద♦శారదావాసమై, చతురాననాలయ♦సరణిఁ గాంచె
నలనీలపనసాది♦కపితమై హితసరిత్పతి సేతుబంధన♦స్థితి భరించె
గీ. శుకపికాళిమయూరస♦త్ప్రకటితోరు, గానతాండవవేణుని♦స్వానతతుల
నతులమగు నాట్యరంగము ♦ ననుకరించెఁ, బ్రథితమునిధామ నైమిశా♦రణ్యసీమ.

లక్షణాపరిణయము, ఆ 1 పే 6.

అగస్త్యాశ్రమము

గీ. వృక్షశాఖాంచలంబులపై♦ వ్రేలుచున్న, కోటిసంఖ్యలనీర్కావి♦ గోపణములు
విఘ్నసృగములఁ బట్టంగ♦ వేసినట్టి, చీరతెరలను సంస్మృతిఁ ♦ జిగురుగొల్పు. 1075

సీ. ఎసఁగ లోపాముద్ర ♦ పదపద్మముల ముద్ర, సికతిలంబగు నేలఁ ♦ జెలువుమిగుల
శ్యామాకముష్టియా ♦ గ్రాసంబు వ్రతములు, ఋషికన్యకలరాక ♦ కెదురు మాడ
దేవార్చనాధూప ♦ దివ్యగంధములచే, హోమధూమము తావి ♦ యుద్దివడయ
వటుజనస్వాధ్యాయ ♦ వర్ణసందోహంబు, శారీశుకంబులు ♦ చర్చ సేయఁ
గీ. గాశికాపట్టణమునకుఁ ♦ గ్రోశమాత్ర, గగన గంగాప్రవాహమై ♦ కటికభూమి
బ్రహ్మలోకమునకు నను ♦ బ్రాసమైన, కలశజుని పర్ణశాల దాఁ ♦ గ్గతిరి వారు. 1076

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 55, 56.

దేవదారువనము

సీ. కర్ణికామాణిక్య ♦ కనకపద్మినులతోఁ, గల్పవల్లీకుడుం ♦ గములతోడ
విమలచింతారత్న ♦ వేదికాస్థలులతో, సిద్ధరసాపగా ♦ శ్రేణితోడ
దివ్యలోకాప్సరః ♦ స్త్రీకదంబముతోడఁ, గామదుగ్ధేను సం ♦ ఘములతోడ
దివ్యౌషధీలతా ♦ దీపమాలికలతో, సకలర్తు సన్నివే ♦ శంబుతోడ
గీ. మదనవైరికి గారాపు ♦ మామయైన, మంచుగుబ్బలి జోనిసీ ♦ మాంచలమున
దేవతాముని సేవ్యమై ♦ తేజరిల్లు, ధర్మసంజీవనము దేవ ♦ దారువనము. 1077

హంసవిలాసము, ఆ 5 ప 27.

బదరీవనము

మ. కనఁగన్యోన్ బదరీవనంబు విలస ♦ త్కహ్లార పాథోరుహాం
కనకశ్రీక సరోవనంబు కృతమా ♦ ర్గవ్యూహనీడోద్భవా
దినవోల్లాసక జీవనంబు నతిభ్ర ♦ ద్దేవావళీసేవనం
బనివార్యద్విపభావనంబు గతతృ ♦ ష్ణార్యావనం బయ్యెడన్. 1078

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

దండకావనము

సీ. మదలకప్రతిమల్ల ♦ మల్లసంగరఖిల్ల, భిల్లసన్నద్ధభల్ల ♦ భల్లతమము
పంకజాతవిశాల ♦ శాలలలాజాల, జాలలాలితసాల ♦ సాలకులము
భీకరయానకభీక ♦ భీకహితోదార, దారకపరివార ♦ వారణంబు
జ్వలితానలపిచండ ♦ చండదావశిఖండ, ఖండకుండలికాండ ♦ కాండకంబు
గీ. గండలసమానకుండల ♦ కంపమాన, మస్తకాండజసుముఖాది ♦ మండలాగ్రి
ఖండనఖరాదిమహాని ప్ర ♦ కాండదండ, కావనంబనఁ దగుదండ ♦ కావనంబు. 1079

దశావతారచరిత్ర, ఆ 7.

కాలము

క. ఉన్నట్లనుండఁ గాదరి, కిన్నరులను నావచేర్పు♦ క్రియ వెసఁ దాఁ బో
కున్నట్లనుండి కాలం,బున్నరులకు వయసుఁ బుచ్చి♦ మోసముఁ బెట్టున్.

చ. సగరు నలుం బురూరవుఁ ద్రి♦శంకుసుతున్ బురుకుత్సుఁ గార్తవీ
ర్యు గయుఁ బృథుం భగీరథు సు♦హోత్రు శిబిం భరతుం దిలీపునిన్
భృగుకులు యౌవనాశ్వు శశి♦బిందు నభాగుని నంబరీషుఁ బూ
రుఁ గురుని రంతి రాఘవు మ♦రుత్తునిఁ గాలము గోలుపుచ్చదే. 1080

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 ప 79-80.

కాలప్రమాణము

క. వినుము నిమేషంబులు పదు,నెనిమిది యగుఁ గాష్ఠ గాష్ఠ♦ లిరువదియుం దో
డన పదియుం గళ యటువది,యును మున్నాలుఁ గళలై ము♦హూర్తమనఁబడుచున్.

గీ. మూఁడుపదులు ముహూర్తముల్ ♦ మొనసి దినర,మగు నహోరాత్రిముప్పది♦ యన్ని గూడ
మాస మవి రెండు ఋతువను♦ మహితసంజ్ఞఁ, బరఁగు ఋతువులా రైన న♦బ్దమగు వత్స,

గీ. అందు మూఁడేసి ఋతువుల ♦ కయననామ,కంబు లగు నుత్తరాఖ్యము♦ నందు దక్షి
ణాభిధానము నొక్కటి యగు♦ ణాభిరామ, యవి యహస్సును రాత్రియు♦ ననఁగఁ బరగు

గీ. అనఘ యుత్తరదక్షిణా♦యనములమ్మ, హాత్ములగ్ని యుధూమంబు♦ నంద్రుమతియు
వినుము శుక్లంబుఁ గృష్ణంబు♦ ననుట గలుగు, సుగతి కగతికి హేతువు♦ లగుటఁ జేసి.

క. నరుల నెలలు నేఁడులుఁ బిత్రు,సురులకు దినము లగు నందు♦ నీరుగు వరుసం
బరగుకృతత్రేతాద్వా,పరకలియుగవత్సరముల ♦ భంగిఁ దెలిసెదన్. 1088

శాంతిపర్వము, ఆ 5 పద్య 37-44.

సీ. భువిఁ దన కార్యాంశ♦మున నంతమున నస్య,వస్తునియోగంబు♦ గలుగలేక
ఘటపటాదిక జగ♦త్కార్యంబునకు నిజ,సమవాయికారణ♦త్వమునఁ బరగి
జలదసూర్యమరీచి ♦ సంగతగగనస్థ,ముగుత్రసరేణుష♦ ష్ఠాంశ మగుచు
బరమాణువయ్యెఁ ద♦త్పరమాణువంద్వ, గతియెంతదడవుడ♦ కాల మగును

గీ. సూక్ష్మకాలంబు వినుమది ♦ సూర్యమండ,లంబు ద్వాదశరాశ్యాత్మ♦కం బనంగఁ
గలుగు జగమున నొకయేఁడు ♦ గడచి చనినఁ, గాలమెంతగు నదియును♦ కాలమనఘ

సీ. కైకొని బహువిధ♦కాలగత్యవలక్షి,తములై యహోరాత్ర♦తతులు జరగ
శతవత్సరంబులు ♦ జనులకుఁ బరమాయు, వైనకీర్తిని బంక♦జాసనునకుఁ

బరమాయువగుశతా♦బ్దంబులందులసఁగ, మరిగినసదియప♦రార్థ మండ్రు
గానపూర్వార్థంబు ♦ గడచుటఁ జేసి ద్వితీయపరార్థంబు ♦ దీని పేరు
గీ. గడఁగి పూర్వపరార్థా♦కాలమందు, బ్రహ్మకల్పాఖ్య నెంతయుఁ ♦ బరగునందు
బ్రహ్మ ముదయించుటం జేసి♦బ్రహ్మకల్ప, మనియు శబ్దాత్మక బ్రహ్మ♦మనియు నగడె.

భాగవతము, స్కం. 3 పద్య 345, 359.

సీ. లఘువర్ణపాతకా♦లము నిమేషంబగు, నదియ మాత్రాసంజ్ఞ♦నతిశయిల్లు
బరగ నిమేషము♦ల్పదియు నెన్మిదైనఁ, గాష్ఠముప్పదియవి ♦ కళ యనంగఁ
గళలు ముప్పదియైనఁ ♦ గలుగు క్షణంబన, నవియాఱు ఘటికా న♦మాఖ్యఁ గాంచుఁ
దద్వ్యగళము ముహూ♦ర్తంబని ముప్పది, యొక యహోరాత్రమై♦యొనరియుండు
గీ. నవిపదేనుగ నొకపక్ష♦మవియ రెండు, మాస మమ్మాసములు రెండు♦మలయ ఋతువు
మూఁడు ఋతువులనయనంబు మొనసియుండు, నయనములు రెండు సౌరాబ్ద మనఁగనుండు.
గీ. అట్టి సౌరాబ్ద మొకటైన ♦ నమరులకొక, దివస మావెంబడిన వచ్చు♦దివ్యవత్స
రములు పండ్రెండు వేలైన ♦ రసుణ నదియ, దేవతాయుగసంజ్ఞయై♦ తేజరిల్లు. 1089
గీ. అమరయుగములు వేయింట ♦ నజునికొక్క, పగలు చను శర్వరియునట్లు♦ పరగుచుండు
నట్టిదినములచే నైన♦యబ్దశతము, వనజసూతికిఁ బరమాయు♦వనఁగ నొప్పు. 1090

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

సీ. లఘువుచ్చరించు కా♦లము నిమేషంబగు, నవి పదునెనిమిది♦యైనఁ గాష్ఠ
కాష్ఠలు ముప్పది♦కళ కళలన్నియ, క్షణమగుఁ బండ్రెండు♦క్షణము లొకము
హూర్తము త్రింశన్ము♦హూర్తంబు లొకయహో, రాత్రకం బయ్యహో♦రాత్రపంచ
దశకంబు పక్షంబు♦తద్ద్వితయంబు మా, సంబు మాసద్వితయంబు ఋతువు
గీ. అయనమగు మూఁడు ఋతువుల♦నవియు నుత్త, రాయణంబును దక్షి♦ణాయనంబు
ననఁగ నవి రెండు వత్సరం♦బై తనర్చు, నది యహోరాత్రమై చెల్లు♦నమరులకును.
సీ. పదియేడులక్షల♦నైనిరువదియెని, మిది వేలవర్షముల్ ♦ మొదలియుగము
సమలు పండ్రెండుల♦క్షలతోఁడఁ దొంబది, యాఱు సహస్రంబు♦లయ్యెఁ ద్రేత
యష్టలక్షలమీఁద ♦ నరువదినాలుగు, వేలేండ్లు ద్వాపర♦వేళ చెల్లె
మొగినాల్గులక్షల♦ముప్పదిరెండు వే, లబ్దముల్ కలియుగ♦మై తనర్చు
గీ. నోలి నాలుగుయుగములు ♦ నొక్కదివ్య, యుగము నాఁ జను నమ్మహా♦యుగము సంఖ్య
వెలయ నలుబదిమూఁడు ల♦క్షలు నిరువది, వేలహాయనములు గల్గి♦విప్రముఖ్య. 1092
తే. ఇట్టియుగములు వేయి పో♦యిన పితామ, హునకు నాలుగుజాముల♦దినము నావు
నించు నన్నాటముప్పది♦రెండుకోట్ల, హాయనంబుల వర్తిల్లు♦నాదినంబు. 109

క. అంతిమకాలము వాణీ,కాంతుని రాత్రియును దాని♦కుత్రమము లామ
న్వంతరములు పదునాలుగు, సంతతమును జెల్లుచుండు♦సరియై యెందున్. 1094

క. ఒక్కొక్కమనువు డెబ్బది,యొక్కమహాయుగము లింత♦యును నేలుసుధా
భుక్కులము మునులు నింద్రులు, నక్కాలమునందు మనువు♦లట్ల మునీంద్రా. 1095

ఆ. మనువు మనువు మాని ♦ మనువు వచ్చినదాఁక, నంబురాసు లేక♦మై చెలంగు
నట్టిప్రళయకాల♦మూడియుగప్రమా♦ణాబ్దకాలమయ్యె ♦ ననఘచరిత. 1096

క. వినుము పితామహుదివసం,బును సృష్టియు రాత్రి ప్రళయ♦మును బాటిల్లున్
మునివర యిదినైమిత్తిక,మనుసంకల్పంబిట్లు చెల్లు ♦ ననవరతంబున్. 1097

క. ఇట్టి దినంబులు ముప్పది, నెట్టనఁ బద్మజున కొక్క♦నెల యట్టినెలల్
గట్టిగఁ బండ్రెండగుసమ,మట్టిసమలునూఱు బ్రహ్మ ♦ యాయుస్సుసుమీ. 1098

తే. అదిమహాకల్పమై చెల్లు ♦ నంబుజాత,భవుని ప్రథమపరార్ధంబు ♦ పద్మకల్ప
మగు ద్వితీయపరార్ధంబు ♦ దగు వరాహ, కల్ప మప్పాట వర్తిల్లుఁ ♦ గాలగతులు

క. కల్పాదులఁ బరమేష్ఠియు, నల్పీకృతసత్త్వయుక్తుఁ♦డై లోకంబుల్
కల్పించును నారాయణ, కల్పంబగుదివ్యమూర్తిఁ ♦ గైకొనిగరిమన్. 1099

విష్ణుపురాణము, ఆ 1 ప 63—73.

అక్షౌహిణీసంఖ్య

సీ. వరరథ మొక్కండు ♦ వారణ మొక్కండు, తురగముల్ మూఁడుకా♦ల్వురను నేవు
రనుసంఖ్య గలయది ♦ యగుఁ బత్తి యది త్రిగు,ణం బైనసేనాము♦ఖంబు దీని
త్రిగుణంబు గుల్మంబు ♦ దీనిముమ్మడుఁ గగు,గణము తద్గణము త్రి♦గుణిత మైన
వాహినియగుదాని ♦ వడిమూఁటగుణియింపఁ,బృతననాఁబరఁగుఁద♦త్పృతనమూఁట

ఆ. గుణిత మైనఁ జమువ♦గుఁ జమువు దానిము,మ్మడుఁ గనీకినీస♦మాఖ్య నొనరు
నదియుఁ బదిమడుంగు♦లైన నక్షౌహిణి,యగు నిరంతరక్ర♦మానుసంఖ్య. 1100

భారతము, ఆది. ఆ 1 పద్య 80.

సంఖ్యానీకము

చ. శతములు వేలు లక్షలును ♦ శంఖశతంబులు నర్బు దార్బు దా
యుతములు గోటిశంఖములు ♦ నొప్పు సముద్రమహాసముద్రసం

హాతులును వేయిఖర్వములు ♦ నత్యపరార్థసహస్రబృందముల్
క్షితిపతియున్ మహాక్షితియుఁ ♦ జెప్పనసంఖ్యవనాటసైన్యముల్. 1101

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 587.

నక్షత్రరాసులు

సీ. అంగుళిక్రమమున ♦ నశ్విని భరణియుఁ, గృత్తిక రోహిణి ♦ మృగశిరార్ద్రి
పొసఁగఁ బునర్వసు ♦ పుష్య మాశ్లేషయు, మఘ పుబ్బ యుత్తర ♦ మఱియుహస్త
సరవిఁ జిత్రయు స్వాతి♦పరగ విశాఖానుౕరాధలు జ్యేష్ఠయు ♦ రమణమూల
పూర్వోత్త రాషాఢ ♦ లుర్విని శ్రవణ ధనిష్ఠలు శతభిష ♦ పూర్వాభద్రపదలు
గీ. నుత్తరాభాద్రి రేవతు ♦ లొనర నెంచి, మేష వృషభ మిథున కర్కి♦మృగప కన్య
కాఘటాళిధనుర్మక్ర ♦ కలశమీన, రాశిసంఖ్యలు వరుస నే♦ర్పడ గుణించి. 1102

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 55.

కలియుగము

సీ. సత్యంబు నరులకు ♦ సంక్షిప్త మగు సత్య,హాని నాయువు గడు♦సరిగి పోవు
నాయువు తఱఁగిన ♦ నల్పంబు లగు విద్య,లల్పవిద్యల విమో♦హంబు మిగులు
మోహంబువలనఁ బై ♦ ముసరు లోభంబు లో,భావేశమునఁ గామ♦మగ్గలించుఁ
గామంబు పెంపునఁ ♦ గడఁగుఁ గ్రోధంబు క్రో,ధంబువ వైరమెం♦తయును బెరుఁగు
ఆ. వైరమున నశేష♦వర్ణులు నన్యోన్య,పీడ సేయుచును వి♦భిన్న బుద్ధి 1103
నొక్కఁ డొకని మేర ♦ నుండక వర్ణసం,కరము సేయఁ గలరు ♦ కలియుగమున.
క. జపనియమస్వాధ్యాయ, ప్రపంచములు విడువఁ గలరు ♦ బ్రాహ్మణులు జనా
ధిప శూద్రులు విపులతప,ః కుపితులుగాఁ గలరు వినవె ♦ కలికాలమునన్. 1104
మ. వివిధవ్యాఘ్రమృగోరగాకులము లై ♦ విస్తీర్ణశూన్యాటవీ
నివహాఖిలము లై యరాజకము లై ♦ నిర్మూలధర్మంబు లై
ద్రవిడాభీరతురుష్కబర్బరపుళిం ♦ దవ్యాప్తి దుష్టంబు లై
భువిలో నెల్లెడఁ బాడగున్ జనపదం♦బుల్ దద్యుగాంతంబునన్.
క. క్షత్త్రియజాతులు శూద్రచ,రిత్రంబున శౌర్యమును సి♦రియుఁ దేజంబున్
మైత్త్రియును లేక చెదరి ధ,రిత్రీశ్వర శూన్య లై చ♦రించెదరు ధరన్. 1106
క. రసగంధద్రవ్యంబులు, పస చెడు సస్యంబు లల్ప♦ఫలము లగు మహిం
బసిపాఁడి దఱుఁగుఁ దనువులఁ, గుసుమఫలంబులును గరము♦ గొంచెంబు లగున్.

క. అరులు మిగులఁ గొని రాజులు, నరులకు నెంతయును భయ మొ♦నర్తురు ధరణిన్
సురులు గడఁగి వాణిజ్యముఁ, గరిసనమును జేయఁ గలరు ♦ కలికాలమునన్. 1108

సీ. పాషండదర్శన ♦ బహుళంబు లై యుండు, వర్ణాశ్రమంబులు ♦ వసుమతీశ
తవిలి శరీరంబుఁ ♦ దద్దయుఁ బ్రోతురు, పుణ్యఫలంబులు ♦ బొంకులనుచుఁ
గాలంబుతోఁ గూడఁ ♦ గల్గవు వానలు, పొట్టులై బీజముల్ ♦ పొలిసిపోవుఁ
గ్రయవిక్రయంబులఁ ♦ గపటంబు దఱి దగుఁ, గడఁగియిల్లడసొమ్ము ♦ లడఁచికొంద్రు
ఆ. సాధుచరితు లైన ♦ జనులు దుర్గతుల రో,గములఁ దెగుదు రల్ప♦కాలమునన
పాపపరులు లగ్గుఁ ♦ బరమాయువును నరో,గతయు సిరియుఁ బొందఁ♦గాంతు రెందు

క. ఊఱవగు నారుగపంటలు, గొఱియలపాఁడియును దఱి చ♦గుం బురుషులకుం
దెఱవలచుట్టము లయ్యెద, రెఱచియ భజియింతు రర్థి♦నెల్లజనంబుల్. 1110

క. పితృదైవతకార్యంబుల, నితరేతరభోక్త లగుదు♦రెల్లయెడలఁ గు
త్సిత దేశ కాలపాత్రో, న్నతిఁ యు వర్తించు దైవ♦పైతృకవిధులన్. 1111

క. హేతుప్రత్యయవాదవి,చేతసు లై వేదనింద ♦ సేయుచును మఖ
వ్రాతంబులు వ్రతములుఁ బెడఁ, బాతుఁ దుర్మార్గకర్మ♦పరు లై విప్రుల్. 1112

మ. వనితాదుర్బలదీనబంధుజనస♦ర్వస్వాపహారుల్ సుహృ
జ్జనమాతాపితృపుత్రిహంతలు యదృ♦చ్ఛాకర్మశీలుర్ ధరన్
జనసంపూజితు లై చరింతురు విన♦ష్టశ్రీకు లై విప్రు లా
జనులం జేరి పరిగ్రహించెద రవ♦జ్ఞాపూర్వదుర్విత్తముల్ 1113

మ. ధరణీరక్షణ మాచరింపక నృపుల్ ♦ దర్పంబునం బశ్యతో
హరు లై సాధుల దోఁచి చేకుఱుతదీ♦యస్త్రీధనక్షేత్రముల్
హరియింపం గలవారు దారుణతరం♦బై పెల్లు చెల్లుం బర
స్పరవైరంబు ధరాతలేంద్రులకు వి♦శ్వప్రాణినాశంబుగన్. 1114

క. సుతుఁ డవమానించు జనకుఁ, బతి నవమానించు భార్య♦పడఁతులుఁ బతులన్
మతి నొండొరువుల మెచ్చక, సతతముఁ జరియింతు రిష్ట♦సంచారములన్. 1115

క. నడవవు దేవపితృక్రియ, లుడుగును వేదార్థసమ్య♦గుపదేశంబుల్
గడఁగు మహామోహతమము, పుడమి సమస్తంబుఁ గుజన♦భూయిష్ఠ మగున్.

సీ. పదియాఱువర్షముల్ ♦ పరమాయు వయ్యెడు, ధరణీశ కలియుగాం♦తమున వినవె
యేడు నెన్మిదియును ♦ నేఁడ్లప్రాయంబునఁ, బ్రజ లుద్భవింతురు ♦ భామినులకు
ద్రవిణవిహీను లై ♦ దాతయొక్కఁడు లేక, యన్యోన్యతస్కరు♦లగుదు రెందు
నెటిఁగెడువారును ♦ నెంతయుఁ గ్రూరులై, చెనసి పాపంబు సే♦సెదరు సూవె

గీ. యజ్ఞవిక్రయ మొనరింతు◆రఖిలజనులు, వేదవిక్రయు లగుదురు ◆ విప్రవరులు
పణ్యయోనుల యగుదురు◆పద్మముఖులు, కష్టతరమైన యక్కలి◆కాలవేళ. 1117
తరువోజ. ఉక్కునశూద్రులత్యుగ్రులైకవిసి◆యొండొండ పెక్కండ్రనుఱక చంపుటయు
దిక్కెవ్వరును లేక ◆ దీను లై వసుధ,దీసుగల్ నాలుగు◆దెసలఁ బాఱెదరు
ముక్కడిచోరులు◆ముట్టి నిశ్శేషముగ ధనావళిఁ గొని ◆ మొగి వధింపంగ
స్రుక్కి కావలయాట్లు ◆ శూన్యు లై చెదరి, సొంపరి యడవులు ◆ సొత్తురు జనులు.
క. శ్రుతిధర్మంబులు శూద్రులు, ప్రతిధం జెప్పంగ వినుచు ◆ బ్రాహ్మణజాతుల్
ధృతి సెడి తత్సేవకు లై, యతినిందితకర్మకారు ◆ లయ్యెద రధిపా. 1119
మత్తకోకిల. దేవతాయతనంబులున్ జగ◆తీసురావసథంబులుం
బావనాశ్రమభూములుం జెడి ◆ పాడగున్ శుభవృత్తవ
ర్తివనంబులు నాశ మొందుఁ గ◆లిప్రచారమునందు దుస్
స్త్రీవిహారము మద్యపానముఁ ◆ జెల్లుఁ బెల్లుగ నెల్లెడన్. 1120
క. గురుఁ గొనియాడఁడు శిష్యుఁడు, గురుఁడును శిష్యునెడ వంచ◆కుం డగు మదినౌ
డౌరువుల నొల్లరుబంధులు, పొరిఁబొరిఁ గఱవులఁ గుఱ్ఱిజనుఁ◆బోడమును భయముల్
గీ. ఇవ్విధంబున ధర్మంబు◆లెల్ల నపగ,తములఁ బడ జను లెల్లను ◆ దల్లడిల్ల
బహువిధోత్పాతములు పుట్టుఁ ◆ బార్థివేంద్ర,కడఁగితత్కలికాలసం◆క్షయమునందు.
క. క్రమమున రాష్ట్రములును నగ,రములును నాశంబు నొందు◆రక్షాచ్యుతు లై
భ్రమియింతురు జను లతి దుర్గమగిరిసరిదంతికములఁ ◆ గడు నాతురు లై.
భారతము, ఆర. ఆ 4 పద్య 288-308.
తే. ఆయుధీయులై బ్రాహ్మణు◆లాత్మవిధులు,విడిచి శూద్రులఁగొల్తురు◆వినుము శూద్రు
లంచిత బ్రాహ్మణాచారు◆లై చరింతు, రిరుదెఱఁగువారు భుజియింతు◆రేకపంక్తి.
క. చోరులు నరపతు లగుదురు, చోరు లగుదు రవనిపతులు ◆ సుజనచరిత మెం
వ్వారికి నపూజితము ధన,మేరూపునఁ బడయుటయ య◆భీష్ట మొకండున్. 1125
క. భృతి గానక భృత్యజనులు, పతియొసఁగని సొమ్ములాస◆పడుదురు మనుజుల్
పతితులదెస నొక్కింతయు, మతిరోయరు గలయుటకు స◆మస్తక్రియలన్. 1126
క. కూడమ్మికొంద్రు జనములు, బాడబులాగమము లమ్మ◆బ్రతుకుదు రెందుం
జేడియలమ్ముదు రచ్చోటు,గాడుపడిన కలియుగమునఁ ◆ గౌరవముఖ్యా. 1127
తే. పండ్లతెలుపును నింద్రియ◆ప్రతతిఁ గెలుపుఁ, దలలబోడతనంబుఁ గా◆వులబెడంగు
గలుగు ధర్మంబు శూద్రుల◆తలన నిలుచు, శాక్తబౌద్ధాదిమతమత◆శ్లాను లెసఁగు.

క. క్రూరపుష్పకములు గములగు, గోరాశియడంగిపోవుఁ ♦ గుజనులు వృద్ధిం
గూరుదురు సాధుజనులకు, దారుణదుర్దశలుపొందుఁ ♦ దఱుమగ నెందున్. 1129

క. కడపటిభూములు నడుమగు, నడుభూములు కడపలగు వి♦నప్రస్థలినుల్
కడగొంద్రుజనులుసెలుపం,బడుఁజేనులు చిత్రవృష్టిఁ ♦ బండవు మిజ్జుల్. 1130

క. అడిగెడువారలు మునుమయి, పుడికెడువాఁ డొకఁడులేక ♦ పురుషాల్పతరయై
పడఁతులు తఱుచై కులములు, సెడి యన్యులు ప్రబలి జగము♦శిథిలత నొందున్.

క. ఒడఁబాటులు సత్యములున్, గడునమ్మఁగఁబల్కుటలును ♦ గయికొనక వృథా
విడుతురు జనములు ఋణమి,చ్చెడికొనియెమెడిచోటఁ దగవు♦సెల్లక పోవున్. 1132

క. చదువక పెద్దలగోష్ఠికి, నొదవక ధర్మంబు లెఱుఁగ♦కూరక మిగులన్
జదివినవారై యెఱుకలు, పదివేలు నటింతు రుర్విఁ ♦ బండితమానుల్.

చ. వినిమయయాజ్యయాజనము ♦ విప్రు లొనర్తురు యజ్ఞమున్ దపం
బు ననఘు జట్టియిత్తురు వి♦మూఢతఁ బాయుదు రగ్నిహోత్రముల్
గొనకొని బ్రహ్మవాదులయి ♦ కొందఱు మద్యముఁగ్రోలి మాంసమున్
దిని ధనవాంఛమై జనులఁ ♦ ద్రిప్పుదు రుగ్రపువంచనంబులన్. 1134

తే. కొడుకు తండ్రిఁ దనాజ్ఞాపించుఁ ♦ గోడ లత్త,నాదరింపక పనిగొను♦నతివ మొఱఁగి
మగఁడుఁ బతి డాగురించి భా♦మయుఁ దిరుగుదు,రుఱక గురుని శిష్యుఁడు నిష్ఠు♦
రోక్తి నడుచు.

హరివంశము, ఉత్త ఆ 9.

సీ. ధరణీశకలియుగో♦దయవేళ విపరీత,రీతి నిన్నియుఁ బ్రవ♦ర్తిలుచునుండుఁ
గల్ల నిజంబగుఁ ♦ గష్టుఁడు దుష్టుఁడై, నెగడు ననిత్యంబు ♦ నిత్య మగుచు
హేయ మహేయమై ♦ యెసఁగు ననాచార, మాచారమై చెల్లు♦నవనిసురులు
పతిచెడి శూద్రుల♦గతిఁ జరింతురు శూద్రు,లావిప్రధర్మంబు ♦ లాచరింతు
ఆ. రాలు మగని విడుచు ♦ నాచార్యు నిందించు, శిష్యుఁ డఖిలదేవ♦సేవ్యుఁడైన
హరిభజింప నొల్ల♦కన్యదైవంబుల, నెప్పుడుఁ గోరి కొల్తు♦రెల్లవారు. 1136

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, భైర ఆ 4 ప 984.

క. అల్పప్రసాదములుఁ గడు, నల్పవివేకములు నాయు♦వల్పము మఱియు
ల్పాల్పపరిజ్ఞానంబులు, నల్పములగు వైభవములు♦నగు రాజులకున్. 1137

క. ఆవులఁ బడఁబొడుచుటయును, స్త్రీవధ లొనరించుటయును ♦ శిశువులహత్యల్
గావించుటయును నైజము,లై వెలయును జగమునందు ♦ నఖిలజనులకున్. 1138

క. అనవుడు నతఁడమ్మునిసుతుఁ, గనుఁగొని యిట్లనియెఁ గలియు◆గంబున ధర్మం
బొనరంగ నేకపాదమ్మున నడచుటఁ జేసి ధర్మ◆ములు లేనుండున్. 1139

ఆ. అవనియందు వైది◆కాచారములుఁ దప్పి, యజ్ఞ్నములును దేవ◆తార్చనాగ్ని 1140
హోత్రములు వివాహ◆యోగ్యదాంపత్యక్రియలుఁ దొలంగిపోవుఁ ◆ గలియుగమున.

సీ. కులహీనులకుఁ గన్య◆కల నిత్తు రధికులు, బలవంతుఁ డగువాఁడె◆యిలకుఁ గర్త
స్వజనాపమాతృలు◆ పేక్షితు లగుదురు, మనుజు లేవేల్పునై◆నను భజింతు
రాచరించినదె ప్రా◆యశ్చిత్తనుగుఁ బల్కి,నని శాస్త్రములు చెప్పి◆నదెయొ నీతి
జ్ఞానంబుఁ గావించి ◆ తపములు విడుతురు, ధర్మమేలాగువ◆ర్తనము నైన

గీ. ధనముఁగలవాఁడె రాజువ◆ర్థ్యమునను న్న, వాఁడె హీనుఁడు కల్లాడు◆ వాఁడె పాపి
పాపవర్తులగువారె ◆ భాగ్యవంతు, లెలమిగలవారె పూజ్యులు ◆ కలియుగమున.

క. కులసతుల విడిచి పురుషులు, కులహీనులయింట్లఁ బోయి ◆ కూటికొఱకుఁ గ
న్నెలఁ బెండ్లియాడియుందురు, నిలువరుసలుఁ బౌరుషములు◆ సెడలి మునీంద్రా.

ఆ. అర్థ మిచ్చె నేని ◆ యధమాధమునినైన, నాశ్రయింపఁ జూతుఁ ◆ రాన్యసుతులు
నాస్తికంబుబలము◆ సారత్వమును లేదు, కల్లతనము గలుగు ◆ కలియుగమున. 1143

సీ. కామతత్పరవృత్తిఁ◆ గాఁగాని పనిపూని, వర్తింతు రెప్పుడు ◆ నావిడప్ప
క్రోధించి నూత్నాప◆రాధంబునకునైనఁ గావింతు రెప్పుడు ◆ జీవహింస
లోభులై బహువిత్త◆లాభంబు లాసించి, హరియింతు రెప్పుడు◆ పరధనంబు
మోహపాశంబున ◆ ముడివడ్డకతమునఁ, దిరుగుదు రెప్పుడు ◆ దెలివిమాలి

గీ. మదముచే ధిక్కరింతురు ◆ మాన్యజనుల, మచ్చరమెకాని తలఁపరు ◆ మంచితనము
దోసములకెల్లఁ దామె ని◆వాస మగుచు, హెచ్చుదురు ధాత్రిఁగలివేళ◆ నెల్లజనులు.

క. ఆలము నిప్పులు చేయఁగ, పాలికులై రాజు లడఁగ ◆ నంత్యజులు ఔహ
రాలాదం గప్రపుఁగలి, కాలంబున వర్తనములు ◆ గత్తరిఁగలయున్. 1145

చ. భువమి నవన వర్ణముల◆శాల్యులు నీలువుఁ దప్పి లంజలై
పడిరి పడింతు ధర్మములు ◆ బ్రాహ్మణక్షత్రవైశ్యజాతిచే
నుడిమయుఁ గొంచు గర్వమున ◆ నుండును శూద్రులు సత్యశౌచముల్
పాడవఁడగుం గలిం జెరసి◆ పోవు మహత్త్వము దేవకోటికిన్. 1146

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ ౧ ప 124, 126.

సీ. ఆమ్నాయపథవిహీ◆నాచారములచేతఁ బ్రబలు నన్యోన్యవై◆రములచేత
నన్యాయవర్తను◆లైనరాజులచేత, సమ్యక్స్థదుర్వ్యస◆నములచేత

ధర్మపత్నీనిరా♦దరకృత్యములచేతఁ, బ్రభవించువేశ్యాభి♦రతులచేతఁ
బరధనపరదార♦హరణబుద్ధులచేత, నలమినఘోరమో♦హములచేత
గీ. జాలికాదులచేత దూ♦షకులచేతఁ, బ్రల్లదులచేత వంశవా♦పకులచేత
డాంబికులచేతఁ బచ్చిబం♦దగులచేతఁ, గల్లరులచేత దర్పించుఁ ♦ గలియుగంబు.

క. సారిది ననాచారంబుల, మురువగుచుం బ్రథమపాద♦మునఁ గలిమహిమం
బెరుఁగును వర్ణము గలిపిన, కరణిన్ వర్ణాశ్రమములు ♦ కత్తరిగలయున్. 1149
జైమినిభారతము, ఆ 8 పద్య 212, 213.

సీ. పతిభక్తియుడిగి సం♦తతమును దమయిచ్ఛ, వచ్చినతెరువుల♦వ్యభిచరించి
పెక్కుబిడ్డలఁగాంచి ♦ పేదతికముచేత, బడలుచు జీవనో♦పాయములకు
వెరవేమియునులేక ♦ విచ్చలవిడి నీచ, కర్మంబులకుఁ జొచ్చి ♦ గాసిపడుచుఁ
దల్లిదండ్రుల నన్న♦దమ్ముల నత్తమామల బంధుజనులఁ బు♦త్త్రులను విడిచి
గీ. యుండుదురు రెండుచేతుల♦నొక్కపరియ, మస్తకము గోఁకకొందురు♦మగువలెల్లఁ
గల్లలాడుచుఁ బరుషవా♦క్యములతోడ, నలిగియుందురు భాగ్యహీనలై♦కలియుగమున.
సీ. తఱుచు వానలు లేవు ♦ ధరణిఁ బంటలు పండ, రాజు లన్యాయవ♦ర్తనము లుడుగ
రుర్వీసురులు వేద♦మొల్లరు దుర్భిక్ష,మగు నెల్లకాలంబు ♦ తగవు వెడలి
వార్తావిహీనులై ♦ వైశ్యులు శూద్రుల,యట్ల వర్తింపుదు♦రధమజాతి
నాశ్రయింపుదురు ధ♦నార్థులై యధికులు, కడు నీతి బాధయుఁ ♦ గలిగియుండు
గీ. విప్రవరులకు శూద్రులు ♦ వేదశాస్త్రధర్మములు చెప్పుదురు తల్లి♦దండ్రులందు
భక్తిచెడి యత్తవారల♦ప్రాపుఁ గోరి, మెలఁగుదురు సర్వజనములు♦కలియుగమున.
తే. కాంతకైదునాఱేండ్లకుఁ గలుగుసుతుఁడు, పదియుపండ్రెండునేండ్లలో ముదిమి జెందు
మనుజుఁ డిరువది యేండ్లలో♦మరణమొందుఁ, దాపసోత్తమ కలియుగాం♦తంబునందు.
విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 296, 307.

కృతత్రేతాద్వాపరయుగములు

సీ. కృతయుగమున ♦ నలుఁగుఁ జతుష్పాదమై ధర్మంబు ♦ జనవరేణ్య
త్రేతను సత్యపదంబు♦తెగి పదత్రయగామి, యగు క్షత్రియులతపం♦బపుడు తఱుచు
తఱితపోమహిమల ♦ ధరణీజనులఁ బ్రోతు, రాయురారోగ్యభా♦గ్యములు గలుగు
వస్తువిషయముల్ పల్కుదు♦రచ్చటచ్చటి జనుల్, బుధులు సూత్రికోంకు♦ హారయరందు

గీ. ద్వాపరంబున సగపాలు ♦ ధర్మ మేఁగు, నందు ద్విజరాజశూద్రు ♦ లాచరించి
వైశ్యులు తపం బొనర్తు ♦ రవార్యనిష్ఠ, నదివిపర్యాసమైతోఁచు ♦ దయ్యుగమున 1153
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 7 పద్య 199,

త్రేతాయుగము

సీ. త్రేతాయుగంబున ♦ ఖ్యాతిగా ధర్మంబు, మూడుపాదంబుల ♦ మోసియుండు
రాజీవనేత్రుండు ♦ రక్తవర్ణాకృతి, వేడుకతోఁ బ్రోచు ♦ విశ్వ మెల్ల
జనులుతపోదాన ♦ సత్యము ల్వదలక, హరిభక్తితో నుందు ♦ రనుదినంబు
ధారుణీశ్వర విను ♦ ధర్మంబు ద్వాపర, యుగమందు యుగపాద ♦ మొప్పుచుండు
గీ. మాధవుఁడు పీతవర్ణుఁడై ♦ మనుచునుండు, నవనిలోపల వర్ణాశ్ర ♦ మంబు లెపుడు
రక్షణము సేయుచుందురు ♦ రాజు లరయ, జారచోరత్వములు లేవు ♦ జనులయందు.
విశ్వగుణాదర్శము, తిరు॥ బు॥

కృతయుగము

శా. ఆరామప్రజచైత్యసద్మవనదే ♦ వాగారసౌమ్యంబులై
భూరిబ్రహ్మతపస్విసంకులములై ♦ పుణ్యాధ్వరారంభసం
భారోదారములై నితాంతఫలిత ♦ భ్రాజిష్ణుసస్యంబులై
యారూఢస్థితి నెల్లదేశములు నొ ♦ ప్పారుం బ్రకాశంబుగన్. 1155
క. సమయముతోడఁ గురియు వర్షములు గరము తేజ మెక్కి ♦ చరియించు నవ
క్రమములై గ్రహంబు లారోగ్యము సౌఖ్యము సమధికముగఁ ♦ గలుగు నరులకున్.
భారతము, ఆర. ఆ 4 పద్య 313, 314.
తే. కుటిల మన్నియు సముదమ్ముఁ ♦ గూడి ప్రజలు, పెద్దసేయఁగనొక రాచ ♦ పేరుఁదాల్చి
బలియు రేలెద రరులఁ దూ ♦ టులుగఁ ద్రుంచి, ధరణిఁదామయేలికలును ♦ దస్కరులను.
సీ. తమలోనరాశిబా ♦ ధవులు చూఱలుగొన్నఁ గలుము లెల్లనుబోయి ♦ నెలవు వెడలి
బాంధవులును దార ♦ బహుకుటుంబము ముద్దుసల్లి బాలుర నఱ ♦ చట్ల వోచి
సీమ కరాడును గాన ♦ కారటంబున భీతులయి పాఱెదరు కళిం ♦ గాంగవంగ
కాశ్మీరభూములు ♦ గాశికి యను నేలు, చలికొండయును బెఱ ♦ యలఘుగిరులు
గీ. సాగరోపవనంబులు ♦ సంశ్రయింపఁగలరు జనులు పాడునుబాడు ♦ గానియదియుఁ
గాకయీయుర్వియుండుత ♦ తుకులుగాని, వారుఁ గాకుండుదురు ధరా ♦ వరులునప్రజ.

ఉ. నారలు పట్టు లాకులు జ◆నంబులు తాపసు లట్లు కట్టుదుర్
చీరలు గాఁగఁ బల్లములు ◆ చిక్కనికొయ్యలఁ ద్రివ్వి పిత్తురుర్
గోరినయారటంబులుగఁ ◆ గొండలకాలువ లడ్డకట్టుదుర్
నీరికిఁ గాఁగ దీయరతి◆నీచత నొంది మనుష్యు లెయ్యెడన్. 1159

చ. మలినములై శరీరముల◆మంగళతం గులగోత్రచిహ్నముల్
దొలఁగఁగ నల్పసంతతుల◆తోఁ బరమాయువు ముప్పదేఁడులా
కొలఁదికివచ్చి లావులును ◆ గ్రొవ్వులుఁ బోవఁగ నింద్రియార్థసం
కలనము గొంచెమై మఱియుఁ◆ గల్గు వసేకరుజావికారముల్.

హరివంశము, ఉత్తర ఆ 9.

తే. కలియుగము దీఱి కృతయుగ◆కాలమైన, ధర్మమార్గంబు నాల్గుపా◆దముల నడచు
ననిమిషులు భూమి కరుదెంచి◆మనుజకోటిఁ, గలిసి వర్తింతు రత్యంత◆గౌరవమున.

క. కలియుగదోషములడఁగడు, మలికి తపము లాచరించు◆చున్న నరేంద్రిల్
నలినాప్తసోమవంశజు, లెలమిన్ దొల్లింటియట్ల ◆ యేలుదు రవనిన్. 1162

విష్ణుపురాణము, ఆ 6 ప 405, 406.

సీ. కృతయుగంబున ధర్మ◆మతులితంబుగ నాల్గు,పాదంబులను గల్గు◆పాండుతనయ
హరి రుక్మవర్ణుఁడై ◆ కరుణతో జగములు, బ్రోచుచు నుండఁగా ◆ భూమిసురలు
వసుధాధినాథులు ◆ వైశ్యులు శూద్రులు, వర్ణాశ్రమంబులు ◆ వదల రెపుడు
మదమత్సరాదులు◆మాని వర్తింపుచు, పుణ్యులై యుందురీ◆భూమిజనులు

గీ. సుతులు లేకను చింతించు ◆ సతులు లేరు,పతుల నెడఁబాసి వర్తించు ◆ సతులు లేరు
మగువలను బాసి చరియించు◆మగలు లేరు, లేమిచేఁ గుందువారలు ◆ లేరు లేరు.

సౌగంధికప్రసూనసంగ్రహము, ఆ. 2.

అనాగతమన్వంతరములు

సీ. యుగచతుష్టయమును ◆ నొక్కటిగా యేక, సప్తతివారముల్ ◆ సనియె నేని
మన్వంతరంబగు ◆ మన్వంతరంబున, సలిలప్లవంబగు ◆ సలిలసంప్ల
వావసానము సృష్టి◆యంచితచరితయా,సరణిని యుగసహ◆స్రంబు చెగిన
నబ్జాసనునకు ది◆నాత్యయంబొందున,త్తఱి సర్వభూతబృం◆దముల నొక్క

గీ. పెట్టియాదిత్యరశ్ములు ◆ పేర్చి పేర్చు,నట్టి బెడిదంబునకు నోర్వ◆కమరవరులు
మునులు నజుఁడు మున్నగమహా◆మూర్తివిష్ణు,నుదరదేశంబు సొత్తురు◆బ్రదుకుఁగోరి.

హరివంశము, ఆ 1.

సత్యము

చ. నవజలపూరితంబు లగు♦ నూతులు నూటికంటె నూనృత
వ్రత యొక బావిమేలు మతి♦ బావులునూటికంటె నొక్క స
త్క్రతు వది మేలు తత్క్రతుశ♦తంబునకంటె సుతుండు మేలు త
త్సుతశతకంబుకంటె నొక ♦ సూనృతవాక్యము మేలు సూడఁగన్.
క. వెలయంగ నశ్వమేధం♦బులు వేలును నొక్కసత్య♦మును నిరుగడలం
దుల నిడి తూఁపఁగ సత్యము♦వలనన ములుసూపు గౌర♦వంబున పేర్మిన్. 1166
క. సర్వతీర్థాభిగమనంబు ♦ సర్వవేద, సమధిగమము సత్యంబుతో♦సరియుఁ గావ
యెఱుఁగు మెల్లధర్మంబుల♦ కెందుఁ బెద్ద, యండ్రు సత్యంబు ధర్మజ్ఞు♦లైనమునులు
భారతము, ఆది. ఆ 4 పద్య 93,95.
క. సమతయు దమముఁ దితిక్షయు, నమత్సరము హ్రీయు ధృతియు ♦ ననసూయార్య
త్వములు నహింసాదానక్షమాత్యజనసూనృతములు ♦ సత్యముమూర్తుల్.
క. సత్యాకృతు లగుగుణములు, నిత్యానుష్ఠితసమగ్ర♦నిర్మలయోగ
స్థిత్యభిముఖునకు సులభము, లత్యంతసుఖప్రదంబు♦లవికార్యంబుల్.
చ. కుదురు సమస్తధర్మముల♦కున్ విను సత్యము యోగమోక్షస
త్పదములు సత్యకార్యములు♦పాప మసత్యముకంటె నొండు లే
దు దలఁప నశ్వమేధములు ♦ దొమ్మిదినూఱులు వెండి నూఱు నై
యొదవిన నీడు గావు భర♦తోత్తమ సత్యముతోడ నారయన్. 1170
క. సత్యమ బ్రహ్మము దపమును, సత్యమ ప్రజలనుసృజించు ♦ సత్యము లోక
స్థిత్యాధానముఁ జేయును, సత్యం బనృతంబుచేత ♦ సంపిహిత మగున్.
క. సత్యమ తపమును యజ్ఞము, సత్యమ వేదంబు దాంతి♦శాంతులు నగుటన్
సత్యము దొఱఁగుట నిర్మల, నిత్యానుష్ఠానములును ♦ నిష్ఫలము లగున్. 1172
భారతము, శాంతి. ఆ 3 ప 417-419 ఆ 4 ప 100, 151.
సీ. చిరభక్తిఁ దీర్థముల్ ♦ సేవించుపుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు
ఘనతులాపురుషంబు ♦ గావించుపుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు
కలకాలమును దపం♦బులు సేయుపుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు
ధృతిశతక్రతువు ల♦ర్థి నొనర్చు పుణ్యంబు, సత్యవాక్యమునకు ♦ సవతు రాదు
గీ. దేవతాపూజలును భూమి♦దేవపాద, పూజలును సేయు నతిశయ♦పుణ్యఫలము
సత్యవాక్యమునకు నెన్న ♦ సవతు రాదు, మనుజుఁడనువాఁడు సత్యము♦ మఱవరాదు.

ఉ. సత్యముఁబోలు ధర్మమును ♦ శాంతముఁబోలుఁ దపంబు సాహసా
గత్యముఁబోలు లాభము న♦గర్వముఁబోలు గుణంబు సన్నుతా
పత్యముఁబోలు మోదముఁ గృ♦పామతిఁబోలఁగఁ దీర్థముల్ బుధ
స్తుత్యముఁబోలు భాగ్యము వ♦సుంధరఁ గల్గునె రాజశేఖరా. 1174

శా. శ్రీలన్ మించు సమస్తరాజ్యసుఖమున్ ♦ జిత్రంబుగా డించి యి
ల్లాలిం బిడ్డని నమ్మి మాలనికి బం♦టై మున్ హరిశ్చంద్రభూ
పాలగ్రామణి యెల్లలోకములకున్ ♦ బ్రఖ్యాతిగా సత్యమున్
బాలింపండె నిలింపవర్గము నుతిం♦పన్ రాజచూడామణీ. 1175

క. పాటకు సత్త్వము శ్రుతి గడి, కోటకు సత్త్వంబు సమతఁ ♦ గొల్చెడి సైన్యం
బాటకు సత్త్వము తాళము, మాటకు సత్త్వంబు నిజము ♦ మనుజాధీశా.

ఆ. శమములేనితపము ♦ సతిలేనిసౌఖ్యంబు, పతిహితంబులేని ♦ భటునిసేవ
పాత్ర మెఱుఁగనీవి♦పగపేర్వఁగాలేని, బలిమి నిజములేని♦పలుకు లేల. 1177

క. కులసతికి వన్నె మానము, కలిమికి వితరణము వన్నె ♦ కదనంబునకున్
తలఁకమియె వన్నె భటునకుఁ, బలుకునకు నిజంబువన్నె ♦ పార్థివముఖ్యా.

క. అకలంక "నానృతాత్పాతకంపరం" బనుచు ననృ♦తం బెప్పుడు ద
ప్పక నిర్వహించుఁగావునఁ, బ్రకటింపుము నీవు సత్య♦ఫణితి నరేంద్రా.
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 97, 103.

క. సత్యమున నున్నదీధర, సత్యమున వెలుంగుఁ దరణి ♦ సత్యముననె తా
నిత్యమయి స్వర్గ మమరును, సత్యము ధర్మములలోఁ బ్ర♦శస్తం బనఘా. 1180

గీ. వినుము తులనిడియెత్తుచో♦వేయుఁదురగ,మేధములకంటె సత్యంబు♦మిగులఁదూఁగఁ
గాన సత్యయుక్తుండవు♦గమ్మ సొమ్మ, దెమ్మ మమ్మ రమ్మనకు నీ♦దెసకు నింక.
మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 253, 254.

శా. కూపంబుల్ తగుతోఁటలుం జెఱువులుం ♦ గుళ్లున్ ధర న్నిల్పఁగా
నేపుణ్యం బొనఁగూడు మర్త్యులకు ధా♦త్రీశాన్వయగ్రామణీ
యాపుణ్యంబు రయంబ ప్రాప్తమగు ని♦త్యస్ఫూర్తియై సత్యభా
షాపారీణులకున్ వివేకము మదిన్ ♦ సంధిల్ల నూహించినన్. 1182
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 43.

సీ. బొంకెడుపురుషునిఁ♦బొంద నొల్లదు లక్ష్మి, తొల్లింటి సిరియును ♦ దొలఁగిపోవు
బ్రహ్మహత్యాదిపా♦పము లెన్నియైనను, నిల నసత్యంబుతో ♦ నెత్తురావు
మద్యపానము చేయ ♦ మఱగి నాతనికంటెఁ, గీడను మనృతంబు♦లాడువాఁడు

ఊర్ధ్వలోకముత్రోవ ◆ ముగిడించి యాథమలో,కఁబ్రాప్తిఁ గావించుఁ ◆ సత్యగుణము
ఆ. కా [illegible]నుండి ◆ మానవేశ్వర నీవు, నిత్యసత్యనిష్ఠ ◆ నెఱపు మయ్య
సత్యమందె నిలుచు ◆ సర్వలోకములు సత్యవ్రతంబుకంటెఁ ◆ దపము లేదు.

బసవరాజీయము, ఆ 2 ప 216.

సీ. [illegible]లంబులైనకూ ◆ పములు నూఱిటికంటెఁ, బరికింప నొకనడ ◆ బావి మేలు
[illegible]నడబావు ◆ లరయ నూఱిటికంటె, గణుతింప నొక్క స ◆ త్క్రతువు మేలు [illegible]
[illegible]మైనట్టియా ◆ గములు నూఱిటికంటె, సుగుణాఢ్యుఁడగు నొక్క ◆ సుతుఁడు మేలు
సుగుణాఢ్యులగునట్టి ◆ సుతులు నూర్వురకంటె, సని నొక్క సత్యవా ◆ క్యంబు మేలు
గీ. [illegible]నృతాత్పరతరం పర ◆ మనుచు వినుచు, వేదవాదులవచనంబు ◆ వినవొ [illegible]
[illegible] మఱచితివో కాక ◆ వేదబమున, నేఁచిఁ దలఁచితివో ◆ [illegible]

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ ఆ 3 ప 187.

అసత్యము

క. [illegible]మ మిచ్చెద నని యామియుఁ, గొనియెద నని పలికి పిదపఁ ◆ గొనకునికి [illegible]
[illegible]వృతంబులు సత్యవ్రతమునకుం దొలఁగంగ మనకు ◆ భూవర తగునే.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 150.

సీ. [illegible]బొంకినఁ ◆ బంచపశుఘ్నుఁడౌ, గోఽనృతాత్ముఁడు దశ ◆ గోప్రమాపకుఁడు
[illegible]శ్వానృతుండు శ ◆ తాశ్వహింసకదోషి, పురుషానృతి సహస్ర ◆ పురుషమారకుఁడు
[illegible] బొంకిన ◆ వాఁడు సర్వధ్వంసి, కనకంబు కొఱకు బొం ◆ కినఖలుండు
[illegible]జాతాజాత ◆ జనులఁ జంపినవాఁడు, తనపల్కు మిథ్య చే ◆ సినయతండు
ఆ. దశ [illegible] జనులఁ ◆ దా వధించినపాపి, భువిఁ గృతఘ్నుఁ డఖిల ◆ భూతఘాతి
యని కృతఘ్నుఁ గూర్చి ◆ యఖిలలోకేశుండు, పరగఁ బల్కినట్టి ◆ పలుకు వినుము.

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 473.

ద్విపద. బొంకిన [illegible] ◆ వాలియు నాయువ్య, మింకుఁ దేఁకువ దప్పు ◆ నెడ [illegible]
[illegible]కమాలు [illegible]నము మాలపోవు, వమ్మగుఁ బుణ్యంబు ◆ వచ్చు నాపదలు
[illegible] యనృతాద్ధుష్కృ ◆ తం పర మనుచు, మరువడి మ్రోయు మ ◆ నుండు వేదములు.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 2.

ఉ. బొంకినఁ బాతకం బొలయు ◆ బొంకిన నాశము నొందుఁ బుణ్యముల్
బొంకిన [illegible]గముల్ వొడము ◆ బొంకిన నిర్మలకీర్తిహీనతా
[illegible]కిన లక్ష్మి వాసిచను ◆ బొంకిన నాయు వణంగుఁ గావునన్
[illegible] కే మహాత్ములు ప్ర ◆ భుత్వముదప్పి నరేంద్రశేఖరా.

సీ. అంత్యజన్మునితోడ ♦ ననృతంబు లాడినఁ, జరియించుఁ బదియేండ్లు ♦ జమునిపీట
శూద్రుతో మిథ్యలు ♦ సోఁకనాడిన నల్వ,దేఁడులు నివసించు ♦ నినజువీట
వైశ్యుతోడ ననృత ♦ వాక్కు లాడిన దండ,ధరుప్రోల నూఱేండ్లు ♦ దాఁక నిలుచు
క్షత్రియాన్వయునితోఁ ♦ గల్ల లాడిన దక్షి,ణేశులోకమున వే ♦ య్యేఁడు లుండు
గీ. నవని నిర్జరుతో మృష ♦ లాడెనేని, నరకముల నొందు లక్షజ ♦ న్మముల నరుఁడు
పుణ్యసతితోడ బొంకులు ♦ బొంకి యగణి,తాబ్దములు రౌరవంబుల ♦ యందుఁబడును
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 95, 96.

చ. సిరులు దొలంగు శోభనము ♦ సేరదు రాదు యశంబు గౌరవ
స్ఫురణ మడంగుఁ బుణ్య మడి ♦ వోవు విపద్దశ లొందుఁ బాపముల్
ధరణిధరంబులై పెరుఁగు ♦ లాఘవ మబ్బు జనాపవాదముల్
వొరయు రుజాభరం బొదవు ♦ భూవర సత్యములేనిపట్టునన్. 1190
శకుంతలాపరిణయము, ఆ 3 వ 239.

క. భూవరవివరింపఁగ భ్రా,గ్యావిక్రియపాతకంబు ♦ నైనను బాయం
గావచ్చుఁగాని సుతి మి,థ్యావాగ్దోషంబుఁ బాయఁ ♦ దరమె వ్వరికిన్.
గీ. అనృతభాషణుకంటె దో ♦ షాధికుండు, సత్యవాచాన్వితునికంటె ♦ నిత్యసుకృతి
వెతకిచూచినఁ బొడమఁడు ♦ శ్వేతలేశ, పవనభుక్త్మనవాసుర ♦ భువనములను.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ ప 52, 53.

సజ్జనపద్ధతి

సీ. చలిచీమ నేనియుఁ ♦ జాఁద్రొక్క శంకించుఁ, బలుకఁ డెన్నఁడు మృషా ♦ భాషణములు
కలుషవర్తను లున్న ♦ పాలుపోంతఁ జనండు, కలిమి కుబ్బఁడు లేమి ♦ కలఁగఁడాత్మఁ
దలయెత్తి చూడఁడే ♦ వ్వలనఁ బరస్త్రీల, ధైర్యంబు విడఁ డెట్టి ♦ యిద్దఱుటల
నొరులసంపదకునై ♦ యుపతపింపఁడు లోన, నిందింపఁ డెంతటి ♦ నీచునైన
గీ. మిన్నకయ మాడఁడాకలి ♦ కన్నకడుపు, సర్వభూతదయోదయో ♦ త్సవమొనర్చు
నిగమఘంటాపథైకాధ్వ ♦ నీనబుద్ధి, బ్రిహ్మవిద్యానవద్యుఁడు ♦ బ్రాహ్మణుండు.
పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 6.

మ. దమసంపత్తి మహేశభక్తి నిజకాం ♦ తాసక్తి విద్యాసుర
క్తి మహత్సంగమవాంఛ దేశికపరాఁ ♦ ఘ్రిప్రీతి దుస్సంగమో
క్షణనిందామయబుద్ధి యన్యగుణహా ♦ ర్షం బేరియందుండు వా
రపరన్ భూమికలంకృతుల్ సుకృతు ♦ ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1194

శా. ఆసత్త్రిన్ ధృతి సంపదన్ క్షమ శ్రుతి♦వ్యాసక్తి సద్గోష్ఠి వా
చాపాండిత్యము పౌరవిక్రమము ఖ్యా♦త్యర్తిపై వాంఛయున్
జూపింప న్మహనీయులౌ జనుల కెం♦దున్ లక్షణంబుల్ సువి
ద్యాప్రాజ్ఞప్రతిభానిధీ సురభిమ♦ల్లానీతివాచస్పతీ.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. బా. ప 51, 52.

చ. పరకృప భృత్యులందు నిజ♦వర్గమునం దనుకూలవృత్తి కా
పురుషులయందు శౌర్యము సు♦బుద్ధులయం దనురక్తి దాల్మి స
ద్గురువులయందు గౌరవము ♦ కోవిదులందు నయంబు రాజులన్
వరుసఁ గళాప్రవీణులగు♦వారలయందు వసించు లోకముల్. 1197

ఉ. ఆపదలందు ధైర్యగుణ♦మంచితసంపదలందుఁ దాల్మియున్
భూపసభాంతరాళమునఁ ♦ బుష్కలవాక్చతురత్వ మాజిబా
హాపటుశక్తియున్ యశము♦నం దనురక్తియు విద్యయందు వాం
ఛాపరివృద్ధియున్ బ్రకృతి♦సిద్ధగుణంబులు సజ్జనాళికిన్.

చ. పరహింసాపరకీయవిత్తహరణా♦భావంబు సత్యవ్రతా
దరముం దానపరత్వ మన్యవనితా♦సంతోక్తి మూకత్వముం
బరతృష్ణార్ణవభంజనంబు గురుస♦ద్భక్త్యంబునుం బ్రాణిభృ
త్కరుణాశాస్త్రసమత్వసద్విధులు భ♦ద్రప్రాప్తికిన్ మార్గముల్. 1199

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. లం. నీతి పద్య 19, 53, 55.

చ. పరగుణకీర్తిఁ బ్రీతి గురు♦పట్ల వినీతి బుధాప్తి వాంఛయున్
దఱచుగ విద్య వాస్థయు స♦ధర్మిణిపై రతి లోకనిందలన్
వెఱపు శివార్చ భక్తి మతి♦విగ్రహశక్తియు దుష్టసంగమం
దరతియుఁ గూర్చి యొప్పెడు మ♦హాత్ములఁ గూర్చి నమస్కరించెదన్. 1200

భర్తృహరిసుభాషితము, పుష్ప. తి. ప 51.

క. దుర్జనసహవాసంబును, దుర్జనసంభాషణంబు ♦ దుర్జనుతలఁపున్
వర్జింపవలయు నెప్పుడు, నూర్జితపుణ్యులకు నెల్ల ♦ సత్పలనయనా.

సీ. హాయనందు శ్రీమన్నో♦హాయనందు నవిభేద, భక్తియోగంబునఁ ♦ బరగువాఁడు
నిగమోదితంబైన ♦ నిత్యకర్మంబువి,శ్వాసపూర్వకముగా ♦ జరుపువాఁడు
పార్శ్వభూదేవతా♦చార్యమాతాపితృ,సేవ లశ్రాంతంబుఁ ♦ జేయువాఁడు
సమృతభాషణమును ♦ నన్యదూషణమును, నెపుడు నాలుకనేఁక ♦ నీనివాఁడు

గీ. మాయయు నమాయ గర్వంబు ♦ మత్సరంబు, నన్యధనవంచనంబును ♦ నాదిగాఁగ

నవగుణము లాత్మఁ జొరనీని • యట్టివాఁడు, సజ్జనుం డనంబరఁగు నీ • జగతియందు.

గీ. పరుని యర్థంబు లోష్ఠంబు • పగిది గాఁగఁ, బరకళత్రంబు జనయిత్రి • భాతి గాఁగ
బరుని కల్యాణ మాత్మశు • భంబు గాఁగఁ, సమ్మతివహించు సుజనుండు • చంచలాక్షి.

ఉ. చిత్తము చాలనిర్మలము • చెయ్వులు ధర్మనివాసవాసనా
యత్తము లుత్తమంబు విన • యంబు నయం బనయంబు మూలపున్
విత్తము నిత్యము న్నిగమ • విత్తము లెన్నఁగ నిష్టదేవతల్
మత్తగజేంద్రయాన వినుమా భువి సజ్జనుఁడైనవానికిన్. 1204

ఉ. ఉత్తముఁడైనవాఁడు విభ • వోన్నతి గల్గిన నంత కంత క
త్యుత్తమవృత్తిచే వెలయు • చుండెడుఁగాని యఖర్వగర్వదు
ర్వృత్తికి నేల వచ్చు రజ • నీశుఁ డనన్ గళ లెక్కువైన లో
కోత్తరరీతిచే నమృత • మూరక వేఱొక వారి గల్గునే. 1205

సీ. కామంబు కామారి • కారుణ్యరూపంబు, తారత్నలాభయ • త్నంబు నొంద
క్రోధంబు బోధాని • రోధకరాక్షసం, తానవిజ్ఞానసమ • వ్యసము నంద
లోభంబు సురలోక • వైభవప్రియకారి, ఘనపుణ్యవిత్తసం • గ్రహము నంద
మోహంబు యోగిసం • దోహమోహనశక్తి, కాంతానితాంతసం • గమము నంద

గీ. ముదముచిదమేయహృదయాస • మ్మదము నంద, ప్రకటమాత్సర్యము గ్రహా • తకము లంద
కాని వేఱొక్కచోటఁ జా • గంగనీని, యతఁడు సజ్జనుఁ డొకఁడు ప • ద్మాయతాక్షి.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

దుర్జనపద్ధతి

మ. కరుణాలేశములే దకారణమె యు • గ్రంబైనకోపం బిడున్
బరనారీపరవిత్తవాంఛితము లా • త్మన్ నిత్యమున్ జేయు వే
మఱు విద్వజ్జనబంధుబృందము నలం • పన్ జూచు నిష్ఠాటఁ గ
ల్లరియౌవానిగుణంబగున్ సురభిమ • ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1207

మ. బహువిద్యానిధుఁడయ్యు దుష్టజనుఁ డే • ర్పాటున్ వివర్జ్యుండు గా
ని హీనుం జేసికొనం దగండు ఫణమా • ణిక్యోజ్జ్వలంబయ్యు న
య్యహి సంత్యాజ్యమె కాని చేకొనఁగ న • ర్హంబే విభాస్వద్దయా
లహరీనిర్ఝరిణీశ్వరా సురభిమ • ల్లా నీతివాచస్పతీ.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. బా. 41, 42.

తే. విద్యచే భూషితుండయి ♦ వెలయుచున్న, దొడరి వర్జింపనగుఁజుమీ ♦ దుర్జనుండు
చాయమాణిక్యభూషిత ♦ శస్తమస్తకంబుగల పన్నగము భయంకరముగాదె.
శా. హ్రీరమ్యుం జడుఁగాఁగ సువ్రతుని మా♦యింగా శుచిం దంభిఁగా
శూరున్ నిర్దయుఁగా మునిన్ విమతిఁగా ♦ శ్రోత్రప్రియాలాపుని
న్దీనుంగా బలవంతు గర్వితునిగా ♦ సద్వక్త వాచాలుఁగాఁ
గ్రూరుం డెన్ని సుధీగుణంబు దురితా♦రూఢంబుఁ జేయుం గదా. 1210
చ. దినములినాంగుఁడైన హిమ♦దీప్తియుఁ బ్రాయముదప్పునాతియున్
వనరుహశూన్యమౌ కొలను♦వర్జితరూపు నిరక్షరాస్యమున్
ధనపరుఁడైనరాజు సత♦తంబును లేమిని గుందు సాధువున్
జనపతిచెంతదుర్జనుఁడు ♦ శల్యము లేడివి నామనంబునన్. 1211
భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. పద్య 43, 45.
ఉ. కారణ మింతలేకొకరిఁ♦ గాంచినఁ గిన్క వహించు టాత్మని
ష్కారణికత్వ మొందు టొరు♦కాంతఁ దలంచుట లన్యవిత్తముల్
గోరుట బంధులున్ సుజను♦లున్ గనుమేలు సహింపకుండుటల్
గ్రూరవిచారులౌ నరుల♦కున్ మృషగాదు స్వభావసిద్ధముల్. 1212
చ. లలితకళావిలాససమ♦లంకృతుఁడైనను దుర్జనుండు చెం
తల వసియింపఁగాఁ దగఁడ♦సర్పుఁడువానిఁ ద్యజింపనే తగున్
గలితనవారుణారుణ ధ♦గద్ధగితోరుఫణామణిప్రభల్
గలవని చెంతనున్నభయ♦కంప మొనర్చదె సర్ప మేరికిన్. 1213
చ. పగలిటఁ గాంతిలేనిశశి♦పాయము దీఱినభామ పద్మినిం
దగులమి రిత్తయౌ కొలన♦నక్షరరూపవదాస్యమున్ ధనా
శగలప్రభుండు లేమి నని♦శంబుఁ గృశించుబుధుండు భర్తయా
లగముననుండు సూచకుఁ డి♦లన్ విడఁగూడనిసప్తశల్యముల్. 1214
భర్తృహరిసుభాషితము, పుష్ప. తి. ప 41, 42, 45.
ఉ. లోపమువానిసొమ్ము ఘనుఁ♦గొంచెము సేయుట వానివిద్య చూ
పోపమి వానివృత్తి పరు♦షోక్తియె వానిగుణంబు సాధుసం
తాపము వానిసంతసము ♦ దంభము వానికి గన్నతల్లి యా
పాపపు దుర్జనుం దలఁచు ♦ పాపము వాయ నుపాయ మున్నదే. 1215
గీ. పరధనముకన్న రుచియైన ♦ భక్ష్య మేది, సూచకునికన్న నన్నువైన ♦ చుట్ట మేఁడి
సాధుజనబాధకన్న న♦త్సాహ మేది, దుష్టజనునకు నెన్నంగఁ ♦ దోయజాక్షి.

ఆ. వె. పనుని సద్గుణంబుఁ ♦ బరమాణువుగఁ జూచు, దొడ్డ కొండ సేయు♦దుర్గుణంబు
నాత్మవినుతియందు♦నత్యంతరసికుండు, దుర్జనుండు వికట♦తోయజాక్షి. 1216
సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

మూర్ఖపద్ధతి

క. తెలియనినరుఁ దెలుపఁగనగుఁ, దెలిసినమానవుని వలదు ♦ తెలుపఁగ మదిలోఁ
దెలిసియుఁ దెలియనికఱటికిఁ, గలితన మెఱిఁగింపఁ గమల♦గర్భునివశమే. 1217
పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1.

శా. కాలాహిం దలఁదాల్పవచ్చు విరిపాం♦కానందరంగప్రజ్ఞో
త్తాలంబైనపయోధిఁ జేతులనెయీఁ♦దన్ వచ్చు నక్రోగ్రదం
ష్ట్రాలగ్నంబగుమానికంబు హరియిం♦పన్ వచ్చు నెట్లేని మూ
ర్ఖాళిం దెల్పఁగరాదు శ్రీసురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1218
మ. వసుధం గుండెటికొమ్ము తెచ్చుకొనఁగా♦వచ్చుం బ్రయత్నంబునన్
వెసఁ దావిన్ జల మెండమావులనెయే♦నిం గాంచవచ్చున్ నిజం
బిసుక న్నూనియుఁ బిండవచ్చుఁ బ్రతిభా♦హీనాత్ముఁడౌ మూర్ఖుఁ దె
ల్ప సమర్థత్వము లేదిలన్ సురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1219
మ. దిరిసెంపున్ విరిచేత వజ్రిమణిభే♦దింపందలంచున్ మద
ద్విరదేంద్రంబు మృణాళతంతువున బం♦ధింపంగ నూహించు మా
ధురి నింపంజనుఁ దేనెచే లవణపాథో♦రాశికిన్ మూర్ఖుఁ దె
ల్ప బుజాత్తం బిడువాఁడు శ్రీసురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ.
భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. బా. ప 4-6.

ఉ. అజ్ఞుఁడు సజ్జనోక్తు లెటు♦లైన వినున్ సులభంబుగా విశే
షజ్ఞుఁడు దెల్పినంత సర♦సస్థితి నూఁకొను జ్ఞానలేశదు
ష్ప్రజ్ఞల దుర్విదగ్ధుఁడగు ♦ పామరుఁ డేగతిఁ దెల్పఁబోయినన్
బ్రాజ్ఞతఁ జెందఁ డజ్ఞుఁడని ♦ బ్రహ్మయు రంజిలఁజేయ నోపునే. 1221
చ. మకరముకోఱనున్న పెను♦మానికమైన హరింపవచ్చు దు
శ్శకచలదూర్మిఘోషమగు♦సాగరమైనఁ దరింపవచ్చుఁ దు
త్ప్రకుపితభోగినైనఁ బువు♦దండవలెన్ దలఁ దాల్పవచ్చుఁ బా
యక ప్రతికూలమూర్ఖహృద♦యంబది త్రిప్పఁగరాదొకప్పుడున్. 1222

చ. ఇసుకఁ బ్రయత్నతన్ బిడిచి ♦ హెచ్చుగఁ దైలముఁ గాచవచ్చుఁ దె
ల్లెసఁగెడు దప్పి ద్రుక్కి మృగ♦తృష్ణజలంబులు గ్రోలవచ్చు నల్
దెసలఁ జరించి యొక్కపుడు ♦ దేవొరకున్ శశపున్ విషాణమున్
బొసఁగదు దుర్వివేకియగు♦మూర్ఖునిచిత్తము ద్రిప్ప నేరికిన్.

క. తెలియనిమనుజుని సుఖముగఁ, దెలుపందగు సుఖతరముగఁ ♦ దెలుపఁగవచ్చున్
దెలిసినవానిం దెలిసియు, దెలియనినరుఁ దెల్ప బ్రహ్మ♦దేవునివశమే.

చ. మకరముఖాంతరస్థమగు ♦ మానికముం బెకలింపవచ్చుఁ బా
యక చలదూర్మికానికర♦మైన మహోదధి దాఁటవచ్చు మ
స్తకమునఁ బూలదండవలె ♦ సర్పమునైన ధరింపవచ్చు మ
చ్చిక ఘటియించి మూర్ఖజన♦చిత్తముఁ దెల్ప నసాధ్య మేరికిన్. 1225

గీ. తివిరి యిసుమునఁ దైలంబుఁ♦దీయవచ్చుఁ,దవిలి మృగతృష్ణలో నీరుఁ♦ద్రావవచ్చుఁ
దిరిగి కుందేటికొమ్ము సా♦ధింపవచ్చుఁ, జేరి మూర్ఖులమనసు రం♦జింపరాదు.

మ. కరిరాజున్ బిసతంతుసంతతులచేఁ ♦ గట్టన్ విజృంభించువాఁ
డురువజ్రంబు శిరీషపుష్పములచే ♦ నూహించు భేదింపఁ దీ
ప రచింపన్ లవణాబ్ధికిన్ మధుకణ♦ప్రాప్తిం బ్రవర్తించు ని
ద్ధరణిన్ మూర్ఖులఁ దెల్పనెవ్వఁడు సుధా♦ధారానుకారోక్తులన్. 1227

గీ. స్వవశము హితంబు మూఢతా♦చ్ఛాదనంబు, గాఁగ నీగతి నిర్మించెఁ♦గమలభవుఁడు
సర్వవిదులగు సుజనుల♦సభలలోన, మౌనమె విభూషణము మూఢ♦మానవులకు.

చ. జలముల నగ్ని ఛత్రమునఁ ♦ జండమయూఖుని దండతాడనం
బుల వృషగార్దభంబులను ♦ బొల్పగుమత్తకరీంద్రమున్ సృణిన్
జెలఁగెడు రోగమౌషధము♦చే విషముం దగుమంత్రయుక్తి ని
మ్మలఁ దగఁ జక్కఁజేయనగు ♦ మూర్ఖునిమూర్ఖత మాన్పవచ్చునే. భర్తృ ఏ ల.3-11.

—♦ దుర్జనసజ్జనమైత్రి ♦—

ఆ. మంటికడవఁబోలె ♦ మతిదుర్జనస్నేహ, మధికశీఘ్రముననె♦హత్తు విరియుఁ
గనకకలశభాతిఁ♦గల సజ్జనస్నేహ, మొదవుఁ బగులఁబడక♦పదిలమగును. 1230

పంచతంత్రము, నారా. సుహృ. ప 57.

గీ. మొదలఁ జూచినఁగడుగొప్ప♦పిదపఁగుఱుచ,యాదిఁగొంచెముతర్వాత♦నధికమగుచుఁ
దనరుదినపూర్వపరభాగ♦జనితమైన, ఛాయపోలికఁగుజన స♦జ్జనులమైత్రి. 1231

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. ప 50.

— ♦ మూర్ఖసహవాసము ♦ —

గీ. ఎఱుకగలవానిపొందైన ♦ నెందు నమస్య,తఁడు కపటాత్ముఁడయ్యె నే ♦ నదియుఁ గాదు
మూర్ఖుతోఁ గూడి దొలఁగాదు ♦ మూర్ఖశకుని, సఖ్యమెన్నఁడుఁ గోరఁగాదు ♦ సజ్జనులకు.
పంచతంత్రము, నారా. మిత్ర. ప 516.

సజ్జనసాంగత్యము

గీ. అన్యధనములు దగినప్ర ♦ యత్నములను, మించుగా మానవులకు ల ♦ భించుఁ గాని
యనఘ సజ్జనసాంగత్య ♦ మనుమహాధనంబు గల్గుటయది దుర్ల ♦ భంబు గాదె. 1232
క. మునివరసంసారులకును, ఘనతరభయనాశనములు ♦ కలుషచయవినా
శనములు నిరతము శుభసూచనములు గద సాధుజనుల ♦ సందర్శనముల్. 1233
కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4.
సీ. అభినవాగణ్యపు ♦ ణ్యాపాదకంబులు, నఖిలాఘజలధిదా ♦ వానలములు
అలఘుచేతస్సంశ ♦ యచ్ఛేదకంబులు, సభ్యకర్ణపుటీర ♦ సాయనములు
అత్యంతసంస్తుత్య ♦ సత్యాశ్రయంబులు, నమితశాస్త్రాశయ ♦ వ్యంజకములు
నంగీకృతస్వయూ ♦ పాంతరామ్నాయముల్, నిఖిలధర్మాధర్మ ♦ నిర్ణయములు
గీ. వర్ణ్యవైభవభవదీయ ♦ వదనకమల, గదితపూర్వకథాసుధా ♦ కల్పభణితు
లనఘ మీవంటి పుణ్యవ ♦ ర్తనులతో సమాగమము కన్న మిగుల భా ♦ గ్యంబు గలదె.
నారాయణాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 121.
చ. కరఁగిన నెల్లలోహములు ♦ గ్రక్కునఁ గూడు నిమిత్తమాత్రమై
జరగుటఁజేసి పక్షిమృగ ♦ సంతతి గూడు భయంబు లోభమున్
బరగుటఁజేసి మూర్ఖుసుల ♦ భంబునఁ గూడు గుణాఢ్యులైన స
త్పురుషులు చూచినంతటనె ♦ పొందొనరింతు రనూ హిరణ్యకా. 1235
పంచతంత్రము, నారా. సుహృ. ప 57.
మ. మతిజాడ్యం బడఁచున్ నిజంబు గఱపున్ ♦ మానోన్నతిన్నించు దు
ష్కృతముల్ ద్రుంచు మనఃప్రసాదమిడుఁ గీ ♦ ర్తిస్ఫూర్తిఁ గావించు నీ
క్షితి నార్యుండు తదీయసంగతిమెయిన్ ♦ సిద్ధించు సర్వార్థముల్
ప్రతిభానూత్నఫణీశ్వరా సుగభిమ ♦ ల్లా నీతివాచస్పతీ.
మ. మనుతన్ గూడిన నీళ్లవున్ నిజగుణంబుల్ ♦ పాలిడున్ బాలు గ్రాఁ
గు నెడన్ నాని సహించి యాజ్జలము గ్రాఁ ♦ గున్ దానె తన్మాత్ర నా

శవమున్ గన్గొని వహ్నిఁ గూలఁజనుఁ బోల్ ♦ శాంతం బొనర్చున్ జలం
బనయం బిట్టివి సఖ్యముల్ సురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1437

భర్తృహరిసుభాషితము, ఎ. బా. ప 19, 66.

గీ. సత్యసూక్తి ఘటించు ధీ♦జడిమ మాన్చు, గౌరవమొసంగు జనులకుఁ♦గలుషమడఁచుఁ
గీర్తిఁ బ్రకటించుఁ జిత్తవి♦స్ఫూర్తిఁ జేయు, సాధుసంగంబు సకలార్థ♦సాధనంబు.

ఉ. క్షీరము మున్ను నీటి కొసఁ♦గెన్ స్వగుణంబులను దన్నుఁ జేరుటన్
క్షీరము దప్తమౌట గని ♦ చిచ్చుటికెన్ వెతచే జలంబు దు
ర్వారసుహృద్విపత్తిఁ గని ♦ వహ్నిఁ జొరంజనె దుగ్ధ మంతలో
నీరముఁగూడి శాంతమగు ♦ నిల్చు మహాత్ములమైత్రి యీగతిన్.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. ప 20, 67.

చ. వినయము నేర్పుఁ బాతకపు♦వృత్తికిఁ జిత్తము హత్తనీదు పా
వనత ఘటించుఁ బ్రేమంచుబల♦వంతపువంత పురాణధర్మవ
ర్తనము తెఱంగెఱుంగనివి♦ధంబు నడంచి మహంబు గూర్చుఁ స
జ్జనుని సమాగమంబునకుఁ ♦ జంద్రముఖీ సమమేది మేదినిన్. 1240

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

గీ. సజ్జనసమాగమంబుతో ♦ సాటిసేయఁ, దగవు జగములలోపల♦దానధర్మ
సత్యవచనతపోయాగ♦శతములైన, నదియ నిశ్శ్రేయసనిదాన♦మగుటఁ జేసి.

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 1.

శా. సత్సంగంబునఁ జేయుచుందురు జనుల్ ♦ సత్కర్మముల్ సంతతా
త్యుత్సాహంబునఁ బుణ్యకర్మఫలసం♦యోగంబునన్ శాంతులై
సత్సంతానపరంపరానుగతులై ♦ సౌజన్యసంవేద్యులై
సత్సంజ్ఞానవివేకులై నియతులై ♦ సర్వజ్ఞులై ముక్తులై. 1242

సీ. సత్సంగవశమున ♦ చర్చచేసినయట్టి, బుద్ధియుక్తంబైన ♦ బోధచేత
కడఁగి భక్తిజ్ఞాన♦కర్మముల్ దెలిసిన, యతనికిఁ దెలియు దే♦హంబుకొలఁది
దేహసంస్థానంబు ♦ దెలిసినయతనికి, ధర్మార్థకామముల్ ♦ దనరుచుండు
ధర్మార్థకామముల్ ♦ దనరినయతనికి, మోక్షంబుపైబుద్ధి ♦ మొనసియుండు

ఆ. మోక్షబుద్ధిగలము♦ముక్షువులకు నెల్లఁ, దత్త్వభేదమందుఁ ♦ దలఁపు గలదు
తత్త్వభేద మెఱుఁగఁ♦దలఁచినయతని కానందమయప్రశాంతి♦నందఁగలుగు.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 1.

దుర్జనసజ్జనతారతమ్యము

గీ. తనకు మేలొనరించు బాం♦ధవున కైనఁ, గోడసే కీడు చింతించు ♦ దుర్జనుండు
తనకుఁ గీడొనరించు శా♦త్రవున కైనఁ,జాలమేలు విచారించు ♦ సజ్జనుండు.
ఉ. కారణమేమిలేక యప♦కారము సేయు దురాత్మపోలికన్
గారణ మేమిలేక యుప♦కారము సేయు మహాత్ముఁ డెంతయున్
గారణ మేమిగల్గెఁ శిఖి♦కానన మంతయు నీరుసేయఁగాఁ
గారణ మేమి గల్గె శశి♦కైరవముల్ వికసింపఁ జేయఁగన్ 1245
గీ. దుర్జనునికల్మి దురితంపుఁ♦ద్రోవ కగును, సజ్జనునికల్మి పుణ్యంపు♦సరణి కగును
పాముబలిసినగరళంబు ♦ ప్రబల మగును, గోవు బలిసిన దుగ్ధంబుఁ♦గురియుచుండు.
ఉ. పైకొని దుర్జనుండు కడు♦బాంధవమందు దురాత్మతోడనే
కైకొని సజ్జనుండు చెలి♦కార మొనర్చు మహాత్మతోడనే
ఘూకము లంధకారమునఁ ♦ గూడి చెలంగవో! చక్రవాకముల్
లోకవిలోచనంబుఁ దమ♦లో విమలోన్నతిమైత్రిఁ బూనవో!
చ. ఒరునకు నెద్దియేని వ్రణ♦మున్న విశాలము సేయు హీనుఁడో
నరుఁ డదిగప్పు సజ్జనుఁడు ♦ న్యాయమునన్ బరికింపనీఁగతో
సరియగువాఁడు వాఁడు బలు♦సత్త్వము మీఱినయౌషధంబుతోఁ
దరమగువాఁ డితండు వసు♦ధాతలనాథకుమారికామణీ. 1248
గీ. కలుగకుండిననీఁజాలు♦ఘనుఁ డొకండు, కలిగియుండియు నీలేని ♦ ఖలుఁ డొకండు
నుత్తమాధమగణనకు♦ద్వ్యక్తుఁడైన, యాజునియాయాస మణఁగించు♦నట్టివారు.
సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

ధనప్రాముఖ్యము

క. ధనమూలము జగ మంతయు,ధనవంతుని కిష్టమగుప♦దార్థము లెల్లన్
దనచేతిలోనివగుటను, ధనమార్జింపంగ నెవ్వి♦ధంబున వలయున్.
క. శ్రీమంతుఁడె కులవంతుఁడు, శ్రీమంతుఁడె సుభగరూప♦జితకంతుఁడునౌ
శ్రీమంతుఁడె గుణవంతుఁడు, శ్రీమంతుఁడె సిద్ధశేము♦షీమంతుండున్. 1251
సీ. సంరక్ష సేయని ♦ స్వర్ణమప్పుడె చెడు,వృద్ధిఁ బొందింపని ♦ విత్తమెడయు
ననుభవలేకురాని ♦ యర్థంబు గల్గియు,లేనిఫలమె గాని♦ లేదు సుఖము
తగనుపార్జించియు ♦ ధనము పాత్రత మెఱిఁగి, ఉకుత [illegible] డిన సం♦రక్ష యదియు

నిండిన చెలువుగ ♦ నెరయవాటముగాఁగ, నలువులు పేర్చిన ♦ యట్లుకాన

గీ. ధనము లార్జించి సంరక్ష♦తగ నొనర్చి, వృద్ధిఁ బొందించి యనువుగా♦ వెచ్చపఱచి
నడవనేర్చినవానిజ♦న్మంబు సఫల,మున్నవారలజీవన ♦ మొన్న నేల. 1252

క. కలవాఁడె చెలులు చుట్టలు, కలవాఁడగు నతఁడు బుద్ధి♦గలవాఁడునగున్.
బలి నతఁడె లోకపూజ్యుఁడు, బలవంతుఁడు నతఁడె వంశ♦పావనుఁ డెందున్.

క. పరదేశమె నిజదేశము, పరులే బాంధవులు ద్రవ్య♦పరిపాలునకున్
ధరణి నసాధ్యం బెయ్యది, పరమార్థము ధనము సూవె ♦ ప్రజలకు నెల్లన్. 1254

సీ. ఒకవేళ దాత యా♦చకవృత్తిమైనుండు, యాచకుం డొకవేళ♦నగును దాత
యొకవేళ శాత్రవ♦నికరంబు భంజించు, నొకవేళ నిలువక♦యోడిపోవు
నొకవేళ సంపద ♦ నుప్పొంగుఁ బైపయి, నొకవేళఁ గడులేమి ♦ నొందియుండు
నొకవేళఁ బుత్త్రమి♦త్త్రకళత్త్రయుతుఁడగు, నొకవేళ నొక్కఁడు♦నొదిఁగియుండు

గీ. సౌఖ్యగుండులు తఱుచుగా♦నెల్లయెడల, నెవ్వరికినైనఁ గలుగుదో♦నివ్విధమున
భాగ్యవంతుఁడు కొనసాగి♦బ్రతికియుండు, ధాత్రి యదిగాన భాగ్యప్ర♦ధానపదము.

పంచతంత్రము, నారా. మిత్ర. ప 70. సుహృ. ప 104, 133.

క. అర్థమునఁ బండితుండగు, నర్థమునం బలసమగ్రుఁ♦డగు నర్థమునన్
బార్థివుఁడగుఁ బుణ్యుండగు, నర్థమునను భువనపూజ్యుఁ♦డగు నరుఁ డెందున్.

ఆ. అన్నిపాపవృద్ధు♦లాచారవృద్ధులు, శౌర్యవృద్ధు లిద్ధ♦సత్యవృద్ధు
లాగమార్థవృద్ధు ♦ లఖిలార్థవృద్ధులు, కొలుతు రర్థవృద్ధుఁ ♦ గోరిఁ వేఁడి.

చ. కనకముఁగూర్చి యెన్నఁబడుఁ♦గాదె సమస్తగుణంబు లర్థమె
వ్వనికి వసుంధరం గలదు♦వాఁడె కులీనుఁడు వాఁడె పండితుం
డనఘుఁడు వాఁడె వాఁడె సక♦లార్థవిధిజ్ఞుఁడు వాఁడె వక్త వాఁ
డె నయపరుండు వాఁడె ప్రక♦టప్రియభాషణుఁడుం బ్రసిద్ధిగన్. 1258

క. కలవానికిఁ జుట్టములుం గలరు ప్రాణు ల్గలరు ఘటులు♦గల రఖిలంబున్
గలదు మఱిలేనియట్టిది, కలవానికి నీఁడుజోడు♦కలదా జగతిన్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 4.

శా. పోవున్ జాతి యధోగతంబయి కడున్ ♦ బోవున్ సదాచారస
ద్భావం బన్వయశుద్ధి నిష్ఫలమగున్ ♦ బాహాబలశ్రీ వృథా
భావంబొందు గుణానుభావము తృణ♦ప్రాయంబగున్ నిర్ధనుం
డౌ వాఁ డెన్నిట ముఖ్యుఁడౌ సురభిమ♦ల్లా నీతివాచస్పతీ.

మ. ధని యెవ్వాఁడగువాఁడె సత్కులుఁడు మే◆ధాశాలి సర్వార్థవ
ర్ణనుఁ డత్యుజ్జ్వలమూర్తి యప్రతిమవా◆గ్జాలుండు సర్వజ్ఞుఁడౌ
ననఁగా శోభిలు నెల్లసద్గుణము ల◆ర్థైకాశ్రయంబుల్ సుమీ
యనిశశ్రీజిత వాసవా సురభి మ◆ల్లా నీతివాచస్పతీ. 1261

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. బా. ప 32, 33.

ఉ. జాతి దొలంగుఁ గాత గుణ◆శక్తి రసాతలసీమకుం జనుం
గాత కులంబు బూదియగుఁ◆గాత నగంబున నుండి శీలముం
బాతముఁ జెందుఁగాత బహు◆భంగుల విక్రమె నూరు మేలు వి
ఖ్యాతగుణంబు లెల్లఁ దృణ◆కల్పము లొక్క ధనంబు లేవడిన్.

క. ఏనరునకు విత్తముగల, దానరుఁడు కులీనుఁ డధికుఁ◆ డార్యుఁ డతండే
ధీనిధి ధన్యుఁడు సేర్పరి, నానాగుణగణము కాంచ◆నంబున నిలుచున్.

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. 32, 33.

చ. కులము రసాతలస్థలిని◆గూలిన గూలినఁ [illegible]తిం
బొలసిన శీల మద్రితట◆భూమిని బాటి విదగ్ధమైన ద్వి
ట్కులహరశౌర్యమందు బిడు◆గుల్ పడినన్ గడు పేల్ ధనంబె కా
వలె నది లేనిచోఁ దృణల◆వంబులుగా గుణకోటు లెన్నియున్. 1264

ఉ. వాఁడె కులీనుఁ డుత్తముఁడు◆వాఁడె రసజ్ఞుఁడు వాఁడె యార్యుఁడున్
వాఁడె బహుశ్రుతుండు మతి◆వాఁడె గుణాఢ్యుఁడు వాఁడె వక్తయున్
వాఁడె సురూపియంచు ధన◆వంతుని నందఱు నెంతు రెంతయున్
బోఁడిమిగాన సర్వగుణ◆ముల్ గనకాశ్రయభూతముల్గదా.

భర్తృహరిసుభాషితము, పుష్ప. తి. ప 31, 32

ధననిరసనము

గీ. జలములందు మత్స్యంబులు◆ చపలఁ బక్షు, లామిషముఁ బెట్లు భక్షించు◆నట్లు దివిరి
యెల్లవారును జేరి య◆నేకవిధుల, ననుదినంబును భక్షింతు◆ రర్థవంతు.

క. అర్థము యనర్థమూలం, బర్థము మాయావిమోహ◆నావహము నరుం
డర్థార్జనదుఃఖమున న,పార్థీకృతజన్ముఁ డగుట◆ బరమార్థ మిలన్. 1267

భారతము, ఆరణ్య. ఆ 1 పద్య 27, 28.

క. ధనము కలిమియు లేమియుఁ◆ద్రాసునందు, నిడిన నెత్తంగ ములు సూడ◆నిర్ధనత్వ
మెక్కుడై దానిదిక్కున◆నెట్టు లక్ష్మి, వినవు గుణదోషములు తలంగి◆విస్తరింతు.

క. ధనము గలవాఁడు మృత్యువు, దనమున నున్నట్లు భయము ♦ దనచిత్తమునం
దనుకఁగ నుల్లల నుడుకును, విను శిఖిచోరాదిముఖ్య ♦ విషయాపదలన్.
క. కోపంబును లోభంబును, నేపారి మనంబు గలఁప ♦ నెప్పుడుఁ జింతా
తాపంబు నొందు సధనుం, డాపదగా కవ్విధము సు♦ఖావహ మగునే. 1270
క. ఎచ్చోటనైన నధనుఁడు, విచ్చలవిడి నుండు లేదు ♦ వెఱపింపకయుం
బొచ్చెపుఁ జందం బొల్లఁడు, మెచ్చరె సురలైనఁ బలుకు♦మృదువై యుండున్.
క. లోకమువందము గనికొని, యాకాసఁగ నగుధనాదు♦లెల్లను గాల
వ్యాకులతఁ బొందఁ గలయవి♦గా కుండమి యెఱిఁగి విడుపు♦గడుఁ జదు రెందున్.
క. ధనవత్త్వము దుఃఖకరం, బని కని తత్కాంక్ష విడుచు♦నతని కధనతా
జనితాత్మాధీనత్వం, బనుపమసౌఖ్యంబు సేయు♦నక్షీణముగన్.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 33_38.

సీ. కాలోచితనాభ్యాప♦సద్యోభ్యుత్థితంబులు, మెసఁగ మేనునఁ గండ♦ మెండు గలిగి
రక్తమాంసపరిపూ♦ర్ణత నింద్రియంబులు, ప్రబల మోహంబు లో♦భంబు నిగుడ
దార సుతుల యందుఁ ♦ దనివి చాలక బహుద్రవ్యమందు నపేక్ష ♦ దారసిల్లు
చున్న "యర్థాతురా♦ణాం న గురుర్న బంధు" వనెడి వాక్యంబు♦తోడుఁగాఁగఁ
గీ. పేదలగు బాంధవులకును ♦ బెట్టులుడిగి, పరమ నాస్తికులై జనుల్ ♦ బ్రదుకు నాస
పడి చెడుదు రంతమున జము♦బారిఁ ద్రెళ్లి, జీవులకు దొడ్డ సంపదల్ ♦ చేటుగావె.
ఆ. ధనముఁ గూర్చె నరుఁడు♦తస్కరుల్ క్షత్రియు,లపహరింతు రొక్కొ ♦ యనిక్షణించు
స్త్రీల నేలు వాండ్ర♦చిత్తంబు లేనవై, బాణునో యటంచుఁ ♦ బరితపించు.
ఆ. పేర్మి నమును గుండె ♦ పిక్క చెదరు లేక, యుండవచ్చుఁ బేద ♦యులుకుఁదక్క
రమణ "గోచిపాత♦రాయఁడు దొంగల, మిండఁ" డనెడు మాట ♦ మేలు దెలిసి.

కుచేలోపాఖ్యానము, ఆ 3 పద్య 43, 44, 47.

ఉ. కన్నులఁ జూపు గల్గినను ♦ గాంచఁగ నీ దెదురైన వీనులన్
బన్నుగ విన్కి గల్గిన ద♦వన్విన నీ దిఁక నోరు పల్కఁగా
నున్నను బల్క నీదు మఱి♦యున్నను జేతులు మ్రొక్క నీదు సం
పన్నని గర్వమత్తవులఁ ♦ బాపెడి లేవడి యేన్ విరక్తుఁ డేన్. 1277
క. కలిమిని గలిగెడు గర్వము, బలు దయ్యము దానిఁ దో♦లఁ జాలతి విరాగుం
డలుక విడు శాప మవు మ్మను, వల గా మెడలెడును మేల♦యవుఁ గాదె కవిన్.

విశ్వేశ్వరీయము, ఓబ. ఆ 3. పద్య 15, 16.

సీ. కామరోగాది దు♦ష్కర శత్రు వర్గ ప్రతాప ప్రధాన సా♦ధనము ధనము
జన్మ పరంపరా♦సంపాదితానేక, ఘన కర్మ జాల వ♦ర్ధనము ధనము
కైవల్య సంప్రాప్తి♦కారణ వైరాగ్య, ధర్మమార్గావరో♦ధనము ధనము
సకలావగుణ పుంజ♦సంశ్రయాశా రూప, గాయణ నిగళ బం♦ధనము ధనము
గీ. గలిగి గర్వంబు దొట్టి దుః♦ఖంబు మదికిఁ, బెనుచు నజ్ఞాన పావకేం♦ధనము ధనము
స్వప్న లబ్ధ పదార్థంబు ♦ చందముననుఁ, దలఁచి చూడంగ వట్టి దం♦ధనము ధనము.

కవిరాజమనోరంజనము ఆ 1.

ఉ. లజ్జకుఁబాపు శీలముఁ గు♦లంబు వడిన్ విడిపించు సూనృతం
బుజ్జనసేయుఁ జేయు మొగ♦మోటమిఁ దూలుచుఁ బాతకంబులన్
మజ్జన మార్చునార్చు నభి♦మానము రోఁతల కియ్యకొల్పు నీ
ముజ్జగమైనఁ ద్రిప్పుఁ దుది♦ముట్టను దా ధనకాంక్ష యేరికిన్. 1279

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 121.

సీ. సొమ్మనితిమిరంబు ♦ నేత్రగోళంబుల, పర కర్ణపుటముల ♦ ప్రత్తి నోరి
వాకట్టుమందు గ♦ర్వలతాలవాలంబు, వినయకృత్యంబుల ♦ వేరువిత్తు
కరుణారసంబు తె♦క్కలికాఁడు మది చొక్కు, పాతకంబులపాలి♦పట్టుగొమ్మ
మొగమాటు కుడుగని♦పగ రాజసంబుల, యిక్కువ గురుసేవ♦కెదురుచుక్క
గీ. పరమవర్తన కునికి లో♦భంబు టెంకి, బాంధవస్నేహసిందూర♦పాలకంబు
కలశపాథోధిపుత్రి క్రేఁ♦గంటిచూడ్కి, గాని రాజుల నేరమి♦ కాగుసువ్వె.

రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 2 ప 21.

క. ధనమున రిపుషడ్వర్గము, జనియించును గర్వ మెచ్చు ♦ సద్బుద్ధి చెడున్
ఘనరాజచోరభయములు, ననిశము ఘటియించుఁ బ్రాణ♦హానియుఁ గల్గున్.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4 పే 95.

దారిద్ర్యము

క. కులసతి రోయును చుట్టంబులు వాయుదు రొరులు గష్ట♦పుంబలుకుల ని
మ్మూల నాడఁ దొడఁగుచుందురు, కలియుగమున ద్రవ్యహీనుఁ♦గలకాలంబున్.
క. మృతిజెందిన జనుసైనను, హితులెల్లను డాయుదురు మ♦హీస్థలి లోనన్
మతిఁ దలఁపఁ బేదఁ జేరరు, బతిమాలిన నైన సఖులు ♦ బంధులు నెపుడున్. 1283
సీ. వటులు దారిద్ర్యంబు♦వలన సిగ్గు జనించు, సిగ్గున సత్త్వంబు ♦ శిథిల మవును
సత్త్వహీనుఁడు తిర♦స్కారదూషితుఁ డగుఁ, బరిభవయుక్తి స♦న్నరుఁడు బెగడు

బెగడిన వాఁడు నె♦వ్వగలచే దురటిల్లు, నధిక దుఃఖితు బుద్ధి♦ యడఁగి పోవు
బుద్ధిహీనుండైనఁ ♦ బొడవడంగును వేగ, పొడ వడంగినఁ గీర్తి♦ యడఁగు ధాత్రి
గీ. నల్లు గావున నిర్ధనుఁ♦ డైనవాఁడు, బహువిధంబుల నీచెప్పఁ♦ బడినయట్టి
యాపదల కెల్ల మూలమై ♦ యార్తిఁ బొందు, నెవ్విధంబున నతఁ డెన్న♦ నేఁడు గాఁడు.

పంచతంత్రము, మూ. నా. ఆ 2 పద్య 104, 116.

క. ధనహీనుఁ డధముఁ డల్పుఁడు, ధనహీనుఁడె మూఢుఁ డప్ర♦ధానుఁడు ధరను
ధనహీనుఁడు తలపెట్టిన, పని గ్రీష్మసరిజ్జలంబు♦ పగిది నడంగున్. 1285

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

సీ. కులమహీరుహమహా♦కుఠారకుఠారంబు, కోపాగ్నివృద్ధికృ♦ద్ఘోరనాడి
సంసారసుఖశైల♦శతకోటిపతనంబు, దేహవ్యథాలతా ♦దోహదంబు
శశిముఖీదృక్పాత♦సంగోధిజంబీర, ఫలరసం బతిధైర్య♦ధర్మకషము
ప్రతిభాంబుహృద్గ్రీష్మ♦పవనంబు నిజవధూరచితనిందాపార ♦ నిచయఘనము
గీ. సంతతాహారసంపాది♦సంభ్రమప్రయత్నవిఘ్నదమతనుక్షు♦ధార్తి దాయి
యమితదుఃఖాశ్రయస్థాన♦మై కడంగు, భూరిదారిద్ర్యదోషంబు♦ పాపలేనప్రదము.

హంసవింశతి, ఆ 2 ప 150.

సీ. రూపింపనిర్మల♦రూపంబు లెడలించు, రక్తమాంసములభా♦రము లడంచు
నుద్యోగములకునై♦ యూహఁ జేరఁగనీదు, మగల కింతులకును ♦ బగలు సేయు
బహుళంబులైన లో♦భంబు లుత్పాదించు, నూనృతవాక్యంబుఁ ♦ జూలవుచ్చుఁ
జాల దురాశావి♦చారంబుఁ గల్పించు, మానంబు చెడ బతి♦మాలిపించు
గీ. ననదృశానందవనమున♦ కగ్నికీల, యతిశయాక్రాంతచింతావి♦హరణభూమి
భూరిదుఃఖములకు నెల్లఁ♦ బుట్టినిల్లు, ప్రజలకును లేమికంటెఁ బా♦పంబు గలదె.

కుచేలోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 50.

లక్ష్మీకటాక్షార్హులు

సీ. నిత్యసత్యులు శౌచ♦నిరతులు గురుభక్తు, లప్రమత్తులు దక్షు♦లమలమతులు
సత్కర్మపరులు వి♦జ్ఞానముఁ దపము దానము బ్రహ్మచర్యంబు ♦ శమముఁ గల్గు
వారలు ప్రీతినా♦వసియించు నిక్కాలు, క్రూరు, నాస్తికుఁ గృత♦ఘ్నునిఁ గుబుద్ధి
వర్జింతు నెంగిలి♦వర్జించి యిలువడి, ఘటశుద్ధి గలిగిన ♦కాంతలందు
గీ. నిల్తు నల్లన ప్రతికూల ♦ నిష్ఠురాత్మ, నవ్యమందిరగామిని ♦ నధికనిద్ర
లైనమానినుల బాయుదును ♦ నజ్జనిత్యటాకతరుమండపప్రస్పనా♦టముల నిల్తును. 1289

సీ. ప్రసవునిపదములఁ◆బొందిన యిందిర శుభ,మందిరస్థితి కటి◆యందుఁ బ్రమద
నుండి మాణిక్యవ◆స్త్రోన్నతత్వము గుహ్య,మునఁ జెంది భార్యాప్తి◆మోదలీల
క్రోడాంగమున నెల◆కొని సుతబహుప్రాప్తి, హృదయంబునొందిన య◆భీష్టసిద్ధి
గళమునవసియించి ◆ కంఠభూషణలబ్ధి,వదనాబ్జమున నిల్చి ◆ నృపమతాన్న
గీ. మంజువాక్యకవిత్వస◆మగ్రకాంతి మహిమ గలుగంగఁజేయుఁ దా◆మస్తకమున
కరిగెనేని రయంబున ◆ నతని విడిచి, యతిముదంబున నన్యుని ◆ నాశ్రయించు.
మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప 236, 238.

ఉ. తాలిమిఁగల్గి తాఁ బరుల◆దైన్యము వాపుచు శాంతిఁగల్గి సం
శాలితచిత్తుఁడయ్యుఁ దగ ◆ సాహసకార్యము సేయ మైకొనం
జాలి పరోపకారియయి ◆ సంపద కబ్బనియాతఁ డెప్పుడున్ 1292
శ్రీలలనాకటాక్షసర◆సీరుహధాముఁడు మంత్రిశేఖరా.
చారుచర్య, ప 67.

సీ. కలిమి దాఁపక మైత్రి◆కంబుఁ జేసినవాఁడు, పుణ్యతీర్థము లాడఁ◆బోవువాఁడు
వితరణశీలుండు ◆ వినయంబు గలవాఁడు, పరకాంతలకు నాస◆పడనివాఁడు
శూరత మెఱసి ప్ర◆శస్తికి నోర్వనివాఁడు, సత్యశౌచంబులు ◆ సల్పువాఁడు
బాంధవపితృమాతృ◆భక్తి జెందినవాఁడు, కిల్బిషంబులకు శఙ◆కించువాఁడు
గీ. సప్తసంతానవిఖ్యాతి◆జరుగువాఁడు, నిఖిలభూతదయాసక్తి ◆ నెగడువాఁడు
మేలు మఱవనివాఁడు ల◆క్ష్మికిఁ బ్రియుండు, వానియొద్దనె హరియును◆వదలకుండు
జైమినిభారతము, ఆ 3 పద్య 40.

లక్ష్మీకటాక్షాపాంగాలు

క. వ్యవసాయరహితు సాహస, వివర్జితుని నుచితపాత్ర◆విముఖుని నలసున్
దివిరి సిరి గవయ నొల్లదు, యువతీరత్నంబు వృద్ధు◆నొల్లనిభంగిన్. చారుచర్య,ప65.

ఉ. జూదరి దుష్టు దుర్వ్యసనుఁ ◆ జోరుని సజ్జనదూషకున్ మృషా
వాదిఁ గృపావిహీను గృహ◆వప్రవిఘాతకు లోభి సంతత
స్వోదరపూరకున్ బిసును◆నుద్ధతునిం బెడఁబాయు లక్ష్మి వే
దాదిసమస్తవిద్యలు ప◆రాన్నపరాయణుఁ బాయునట్లకున్. 1294

క. వ్యతిపాతయోగమున వైధృతి సంక్రాంతులను బర్వ◆దినములఁ దీర్థ
వ్రతచర్యలఁ బైతృకములు, నతివలఁ గామించువాఁడ◆దర్హుఁడు సిరికిన్. 1295
జైమినిభారతము, ఆ 3 పద్య 40, 44.

సీ. కుటిలులు పిశునులు ♦ గురుభక్తిశూన్యులు, కరుణావిరహితులు ♦ పరధనపర
దారాభిలాషులు ♦ ధర్మహీనులు కృతఘ్నులు దరిద్రులు నిత్య♦కలుషమతులు
కలహప్రియులు హరి♦కథలనువిననట్టి, వారు నిజాన్వయ♦దూరులైన
ఖలులు కామాంధపం♦గులు బధిరులు, నాత్మనుతి జేసుకొనువారు ♦ సతతముపర
గీ. నింద చేయుచు నున్నట్టి ♦ నీతిబాహ్యు, లాత్మజాయావిదూరు లా♦త్మాగ్రహముచేఁ
జనకపలవిఘాతకులు లోభ♦పరులు నీదు, కంటఁబడనట్టివార లో ♦ కమలపాణి.

భార్గవపురాణము, ఆ 4.

ఆయుర్వృద్ధిక్షయకారణములు

సీ. క్షమయు సత్యంబుఁ గృపయు శౌచమును గురుల, వలనభక్తియు నాయువు పొలుపు నిచ్చ
నలుక బొంకు క్రూరత శుచి♦తాపగమము, గురువిరోధ మాయువుఁ గడుఁ♦గుంపఁ జేయు.
సీ. తపమునను బ్రహ్మచర్యవ్రతమున హితమి, తాశనమున రసాయనా♦భ్యాసమునను
బెరుఁగు నాయువా క్రియలపైనరుఁడు ప్రీతి, గలుగుటయుఁ బూర్వభవకృతకర్మఫలము.
సీ. లేకలావున కధికమయిన పనిసేయుటయుక్తమును న♦పథ్యమునగు భో
జనములు హరించు నాయువు, వనిత యవియుఁ బూర్వకర్మ♦వశతనఁ గలుగుసి.
ఆ. సుకృతు లమరలోక♦సుచిరవాసులు నిట, దిగి చిరాయువులును ♦ నగుదు రితగు
లతిరయముగ నరక♦గతు లయి తుది నాయు, వల్ప మగుమనుష్యు♦లగుట గలుగు.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 130, 34.

ఆ. ఆవులింత నోర♦నాఁచి ముక్కునఁ బుచ్చి, వెలయఁ దుమ్ము నట్లు ♦ వీడుకొలిపి
పరమధాతురక్ష ♦ సమ్మతి నొనరించు, సజ్జనుండు వర్ష♦శతము బ్రదుకు. 1301

చారుచర్య, ప 68.

అనావృష్టి

సీ. ఏఁడెండ చూచిన ♦ నెరగలివడిఁ బక్షి, పోగలేనియనలంబు ♦ లెగయుచుండ
నేచెట్టు చూచిన ♦ నెలమిఁ బచ్చనియాకు, వెదక మందునకైనఁ ♦ జిదుమలేక
యేచరి చూచిన ♦ నెల్లెడజలమింక, విసరెడిగాలితో ♦ నిసుముచల్ల
నెదిక్కు చూచిన ♦ నెండమావులపజ్జ మృగములుఁ జలమంచుఁ♦దగిలి పఱవ
గీ. సలిలతత్త్వంబు వనరుహా♦సనుఁడు మాన్పఁ, బోలునో కాక యింతలోఁ♦బొడవడంగ
... సకలజంతుక్షయాక♦హంబు గాఁగ, దూషితముగ ననావృష్టి♦దోష మయ్యె.

పంచతంత్రము, నారా. సంధి. ప 78.

సీ. ఒండొంటితోఁ గాలి♦నొరసి రాజక మండి, భూతిరాసులరీతిఁ ♦ బొల్చె వనము
లిట్టింపు లింకి బీ♦టిండచిన్నోటికల్, గాతంబులై తటా♦కములు బలసె
తాళప్రమాణభే♦దము లైన, జోడిజోడి, యిసుకదిక్కుల నదు♦లెల్ల నింకె
కాఁగినయట్టి మం♦గళము కైవడి, సహ్య, విరహితధరణిగా ♦ విరులు గప్పె
గీ. విత్తన మొదలుకూరూరు ♦ వెదకనేని, కుడ్యములు కాని మనుజసం♦కులముమాని
దోషమున రాజనావృష్టి♦దోషమేమి, సేయ నేరదు తాఁ బ్రవే♦శించెనేని.
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. వ. ఆ 4.

క్షామము

క. రోషముతో నిజమహిమో, న్మేషము చూపంగ వలసి ♦ మీనంబునరున్
బూషాత్మజుండు వచ్చిన, దోషంబునఁ జేసి కఱవు♦దోడసె రాగన్. 1304
లయవిభాతి. విసరెఁ బెనుగాడుపులు ♦ మసలె జలదాగమము
పసిమి చెడె సస్యములు ♦ కసవుఁ దిన లేమిం
బసరములు వ్రాలెఁ గదు♦ లిసుకలునుఁ జిప్పలును
మిసమిసమసన్ విగత♦రసగరిమ నింకెన్
వసుమతి పడన్ దిబిసెఁ ♦ గుసుమఫలపత్రముల
పస దఱిగ భూరుహము ♦ లుసురడిగెఁ బ్రాణి
ప్రసరములు నొండొకటి ♦ మెసఁగఁ దొడఁగెన్ గఱవు
గసిమసఁగ విశ్వమున ♦ వెస లయవిభాతిన్. 130
సీ. మిగులభీకరవృత్తి ♦ మిన్నుముట్టెఁ ధూమ, కేతువె బిరుదు టె♦క్కెంబు గాఁగ
నోరంత ప్రొద్దును ♦ హోరని విసరుచుఁ, గరలుకరువలి న♦కీబు గాఁగ
చెట్టుచేమలు గారు ♦ చిమ్ముచుఁ గమరిన, మన్నని గిరులె యే♦నుఁగులు గాఁగ
నిప్పులు గ్రక్కుచు ♦ నెప్పుడుఁ గాయుని, బ్బరపు టెండలె ప్రతా♦పంబు గాఁగ
గీ. అనశనప్రాప్తి మృతమను♦ష్యప్రతాన, మాంసభక్షణదృప్తగో♦మాయుకాక
ఘూకబహుజంతువులు బంట్ల♦గుంపు గాఁగ, రాజసంబున దుర్భిక్ష♦రాజు మెఱసె
వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 10 ప 27–30.

సీ. చనుదెంచె శని మీన♦మునకుఁ దూర్పున, ధూమ, కేతువు వొడచె జీ♦మూతడంబ
రం బేచె మధ్యది♦నంబుల రేపాడి, చినికెఁ దుషారంబు ♦ దినదినంబు
రాత్రుల మిన్ను ని♦ర్మలభావమును బొందె, వెలిరెండఁ గాసె గ♦ర్వాలి దొరం
వర్షగర్భము నడ♦నక పోయె విడియులఁ, గుమురు ప్రస్థధారణ♦క్షోమ్ము దఱిగె
గీ. కన్య భిన్నింగ దరొయ్య వ♦ఖాపరివేశ: కాలమున నఱువ దరొయ్య న♦ఖండగర్జ

తెసఁగ జముదెసఁ దోలకరి ♦ నేమి సెప్ప, నెల్లజనముల మనములు ♦ దల్లడిల్ల.

గీ. గుసుగు లూడర్లు బరపటల్ ♦ గోళ్ళసంచు, లల్లిబియ్యంబు వెదురుబి ♦ య్యంబు గొల్త్రై
చెట్లు నింజెట్లు తుంగ ము ♦ స్తియల నీంత, గుంజు మొవలు గఁదినదొర ♦ కొనియె జనము

ఉ. తోలును నెమ్ములు న్నిగిలి ♦ ప్రోసినఁ దొంబదిచోట్లఁ గూలువా
రాలిని బిడ్డల న్విడిచి ♦ యాఁకటిచిచ్చున వెచ్చ పోవునా
రేలికబంటు వాసియొక ♦ యించుక లేకఁ గృశించువారు నై
తూలె జనంబు మానకశి ♦ దోషము దాఁకి నిరస్తసస్యమై. 1309

క. నవయుచు నుండియు నొక్కొ-క, దివసంబున నశన మబ్బఁ దినిదగమిఁకులన్
భువి నొరగి లేవ నోపక, శివశివ జనకోటి విడుచు ♦ జీవానిలముల్.

క. కఱవంతంతకు నొత్తఁగఁ, గరవెసకతినంగనోపఁ ♦ గలుగక మనుజుల్
సుకసుర ప్రక్కి-రి కొందఱు, పరదేశంబులకుఁ జనిరి ♦ బ్రతుకులకొఱకున్. 1311

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 149, 151, 153, 154, 155.

శుభశకునములు

తే. సీతకప్పుడు మంగళ ♦ చిహ్నలొదవె, నెడమదెసఁ జన్నుఁగన్నును ♦ నొడలుభుజము
మొగినదరఁజొచ్చెరాహువి ♦ ముక్తుఁడైన, చంద్రుగతి వెల్గు మనముఖ ♦ చంద్రుఁడొప్పె.

రామాయణము; సుంద. ప 261.

సీ. గంధవాహుఁడు మంద ♦ గతి ననుకూలుఁడై, వీచె నల్దిక్కులు ♦ విశద మయ్యె
నఖిలలోకంబులు ♦ నానందమును బొందెఁ, దుముల మై దేవదుం ♦ దుభులు మ్రోసెఁ
గర మొప్ప జలధుల ♦ కలఁక లడంగెను, మించినగతిఁ బ్రవ ♦ హించె నదులు
గంధర్వకిన్నర ♦ గానముల్ వీతెంచె, నప్సరోజనములా ♦ స్యములు సెలఁగ

గీ. సురలు గురియించి రందంద ♦ విరులవాన, మునిజనంబులు సంతోష ♦ మునఁ జెలంగి
వినుతు లొనరించి రవ్వేళ ♦ విశ్వ మెల్లఁ, బరమమంగళ మై యొప్పె ♦ భవ్యచరిత.

భాగవతము, స్కం. 4 పద్య 29.

సీ. [illegible] ♦ మనవాంఛసము దీర్పఁ [illegible] దలి దక్షిణమున ♦ గాలి వలికెఁ
పూర్ణకుంభయుగంబు ♦ పొడకట్టె ముందట, సిద్ధజు బ్రాహ్మణు ♦ లెదిరి రంత
సకిలించె నుత్తమా ♦ శ్వము సమీపంబున, వైనతేయుఁడు కేక ♦ వైచి యాడెఁ
గుడినుండి యలపాల ♦ యెడమకుఁ జనుదెంచె, వలకెక్కఁ జూపుమ ♦ మెలగెఁ జనుదు

గీ. ప్రజ్వరిల్లుమఁ గనుపట్టెఁ ♦ బావకుండు, దధి ఫలంబులు సుమములు ♦ దారసిల్లె
మమనచుమచు వెనువెంట ♦ నధిపునకును, హితవు మీఱంగ నిజరాజపురో ♦ హితుఁడు దెలిపె.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 8[illegible].

సీ. వేదనాదముతోడ ♦ విప్రయుగ్మము నిల్చె, నతిని ల్చెఁ బూర్ణకుం ♦ భద్వయంబు
పాలకుండలును ద ♦ ర్పణమును గనుపించెఁ, గన్యక యాభిము ♦ ఖ్యముగ నిల్చెఁ
బువ్వుదండలు ఫల ♦ ములు నెదుటఁ జెలంగె, శంఖభేరీఘన ♦ స్వనము ద్రోసె
వృషభఘోటకమద ♦ ద్విరద రావము మించె, దీప్యమానాగ్ని ♦ ర్చిల్లె జిగల
గీ. దివ్యధవళాతపత్రముల్ ♦ దీప్తిఁ దోఁచెఁ, జేరువను దీర్చెఁ బాలతో ♦ క్షేమకారి
యిట్టి కల్యాణశకునంబు ♦ లెన్ని యేని, సుకరముగ నయ్యె శోభన ♦ సూచకములు. 1315
నాగరఖండము, ఆ 5 పద్య 97 సంపుట 2.

గీ. కాకి కట్టెఱఁ దోడనె ♦ గౌళి పలికెఁ, బొలిచె నట్టింటఁ గుమ్మరి ♦ పుర్వు మెలఁగి
యున్నియును గల్లగాకుండ ♦ నేఁగుదెంచె, హృదయనాయకుఁడో యన్న ♦ యిదియె చాటు.
శుకసప్తతి, ఆ 2.

ఆ. భూసురద్వయంబు ♦ పుష్పముల్ ఫలములు, మాంసఖండమును ♦ మధుఘటంబు
నెదుటఁ బేర్చె వాజి ♦ హేషారవంబులు, ధ్రుతిఁ దనర్చెఁ బక్షి ♦ గతులు దీర్చె.
నృసింహావిలాసము, అ 3.

సీ. మును క్షేమకారి యా ♦ డినపాలకుఁడి నుండి, యెడమకు నేతెంచినఁ ♦ గుడిభుజ మద
రిన వాయసంబు దీ ♦ ర్చిన పైఁడికంటె వేఁకలయఁ బలికినబం ♦ గారుకలశ
మెదురైనఁ గుడిపల్కు ♦ వెసనిసినగాడిద, తెలుఁగిడ వేశ్యల ♦ నెలమిఁ గన్న
కలకలదక్షిణ ♦ గౌళి పల్కిన మేఁక, జల్లని గాడుప్పవి ♦ సరినఁ గవగ
గీ. బ్రాహ్మణు లెదిర్చినను ఘంట ♦ రవళి వినిన, నైదువలు పాటఁ బాడిన ♦ నశ్వహేష
వినఁబడినఁ బండ్లు గానవ ♦ చ్చినవి మొదలు, మేలుశకునంబు లెఱిఁగి యా ♦ వ్వేళలందు.
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 761.

సీ. హర్మ్యంబు వెడల వా ♦ యసము చేరువఁ దీర్చె, వృషభం బెదుగ అంకె ♦ వేసి నిలిచె
వాడలో శునకంబు ♦ వచ్చెను దక్షిణాంబుద పూర్ణకుంభంబు ♦ లెదురుపడియె
గవని వెల్పటు బెరి ♦ కయుఁ బోతునల గొనె, వల చెక్కసూపెఁ జే ♦ పలతిఁ జెసురు
పసువు నేలను వచ్చెఁ ♦ బాలపయ్యెదవంక, కుడినుండి యెడమకు ♦ నడిచె నక్క
గీ. నీవు వేఁటకు విచ్చేయు ♦ నెడ నృపాల, పంచి పెండ్లిక నగుశకు ♦ నంబు లయ్యె
నేఁడు గొల్లలమాట మ ♦ న్నించి నిలిచి, ప్వేము కరుగుటం మిక్కిలి ♦ మేలు చేయు.
శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

గీ. పురుషులకుఁ గుడిపార్శ్వంబు పొలఁతులకును, వామపార్శ్వంబు నదరిన ♦ వాంఛకోలఁది
శుభము చేకూరుననిబుధ ♦ సూక్తి లెలమిఁ, గలవు గావున శుభముగాఁ ♦ గలదు నీకు.
కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, అ 3.

తాపము జగడముకలిగిన, శ్రీపతి సైనంబు దగదు ♦ శిఖినరసింహా.
క. తలపట్టుబెట్టుతలయును, దలనూనెయు నెత్తిజడల ♦ తల విరిపలయున్
నిలగని పయనముబోయినఁ, జెలువము నెడబాసిచనును ♦ శిఖినరసింహా. 1886
శిఖినరసింహశతకము, ప 8.11.

మహోత్పాతములు

మ. కులశైలంబులు గ్రక్కదంగదలె ది ♦ క్కుల్ వ్రయ్యలయ్యెన్ మహీ
వలయం బంతయు జిల్లునం దిరిగె దే ♦ వవ్రాతముల్ సాధ్వసా
కులతం బొందెఁ బయోధు లన్నియును సం ♦ క్షోభించె సప్తాశ్వస
త్తులు బిట్టుల్క రథంబు నల్ దెసలకుం ♦ బో వీడ్చె నుద్భ్రాంతిమైన్.
భారతము, ఆర. ఆ 5 పద్య 208.

క. ఉర్వీవలయము వడఁకెను, బర్వము గాకయును రాహు ♦ భానునిఁ బట్టెం
బర్వతము లురలె వఱుళ్లు, సర్వదిశల నఱచె నభము ♦ శర్కర గురిసెన్.
భారతము, శల్య. ఆ 2 ప 240.

సీ. చిలుకలు గూబల ♦ యెలుఁగులచందంబు, దోఁపంగ నఱచు రా ♦ త్రులను దివసు
లందును నక్కల ♦ యట్లు మేఁకలు గూయు, మొదవుపిండునను గా ♦ డిదలు వుట్టు
ముంగుల కుదయించు ♦ మూషికంబులు గుక్క, లెల్లను బిల్లుల ♦ నీను బలుఁదు
హరియును దక్కఁగ ♦ యాదవనివహంబు, బ్రాహ్మణపరితతికి ♦ బాధ సేయు
గీ. గురుల కవమాన మొనరించుఁ ♦ దిరుగు లజ్జ, విడిచియఖిలావములవెంట ♦ విభులపంపు
సేయ కున్మార్గములఁ దమ ♦ చిత్తములకు, వచ్చినట్లు వర్తింతురు ♦ వనిత లధిప.
క. అనలములు హోమకాలంబున నానాభూతవర్ణ ♦ ములతోడ శిఖల్
మనుజేశ్వర వామావర్తన మొందఁగ నుగ్రగంధ ♦ రౌద్రంబు లగున్.
క. విను కూడఁగూర పాకము, గనుఁగొని ప్రొయి వాపి డింపఁ ♦ గానప్పుడ సం
జనితములై క్రొవ్వులు గల, గొన మిలమిల మెదలు నందుఁ ♦ గురుకులముఖ్యా.
భారతము, మౌస. ఆ 1 పద్య 18—21.

సీ. జంతువు లొండొండు ♦ జాతుల నీనుట, పెల్లుగర్జిల్లుచుఁ ♦ బెను మెయిళ్లు
నెత్తురుగురియుట ♦ నిష్ఠురంబుగ శారి, కలురొద సేయుట ♦ గములుగట్టి
నక్కలు సెలవుల ♦ నగరవీథులఁ బట్టపగలు వాపోవుట ♦ బలులు గాకు
లంటకుండుట గూబ ♦ లంతఃపురంబులు, సొచ్చుట సేనలు ♦ సొంపుచెడుట 134
గీ. గలిగియున్నది పతియును ♦ గ్మలి యొకర్తు, ఖాతదంష్ట్రిలు [illegible] ♦ శములఁ [illegible]

దేహమును నట్టహాసప్ర♦దీప్తముఖుఁడగుచు లంకలోఁ దిరిగెడు♦నట్లు దోఁచు.
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 423.

మ. వసుధామండలి సంచలించెఁ గలయ♦న్వారాశి ఘూర్ణిల్లె నా
కస మెల్లం బొరిఁ గప్పెఁ జీకటులు ది♦క్చక్రంబు గంపించె న
శ్వసమూహంబులు స్రుక్కె మత్తకరటి♦వ్రాతంబు దూలెన్ రథా
త్తసమస్తాంగము భగ్నమై పడియె ను♦త్పాతప్రవేశంబుగన్. 1344

మ. కురిసె న్నెత్తురువాన మేఘగణముల్ ♦ క్రూరాశనిస్తోమముల్
దొరఁగె న్నిశ్శంక జంబుకవ్రజములుం♦ దోడ్తోన వాపోయె ని
ష్ఠురభంగిం బడియె న్మహోల్కలు పరి♦క్షోభంబుగా గాలియుం
బరుషప్రక్రియ వీచె శర్కరిలమై ♦ పర్యంతదేశంబునన్.
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ ప 1484, 1485.

క. మార్జాలంబులు చెలఁగుచు, గర్జించెను గోబలనుండి♦ కంపించె బహు
స్ఫూర్జితనినదముతో ధర, వర్జితపర్వుఁడయి రాహు ♦ వడిఁ బట్టె రవిన్

గీ. విడువకెప్పుడు పెనుగాలి ♦ వీవఁదొడఁగెఁ, దోఁచె దక్షిణదిక్కున ♦ ధూమకేతు
వసురకన్యలు పూజింప ♦ నరుఁగుతోడ, నున్నతంబైన రచ్చమ్రా♦నొఱిగి కెడసె

గీ. కృత్తికలయందు వక్రించి♦ కీడుసూపె, మంగళుండు దివాకర♦మండలంబు
గ్రప్పికొనెఁ జుక్క వడి యెల్ల♦ వారిఁ గలఁచెఁ, గ్రూరనిర్ఘాతపాతంబు♦ గుండె దిగులు

గీ. రచ్చమ్రాకులనెల్లను ♦ రక్తధార, లుద్భవించెఁ బ్రభాకరుం♦ డుక్కుమడుపఁ
గడఁగి భానునిజన్మన♦క్షత్రమైన, భరణి వీక్షించె నది దన♦పక్షమైన.

గీ. తెలుపుఁ గెంపును పరిక్కల♦ వెలయ నలుపు, మెడ బెడంగుగఁ గొత్తంపు♦ మెఱుఁగువాఁతె
మూఁడువన్నెలతో నొక♦ మొండెమెగసి, సాంధ్యసమయంబునందు భా♦స్కరునిఁ గప్పె
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 5 ప 35-40.

సీ. ఓడక నాముందఱ♦ లోకసారమేయంబు, మొఱుఁగుచునున్నది ♦ మోర యెత్తి
యాదిత్యుఁ డుదయింప ♦ నభిముఖంబై నక్క, వాపోవు మంటలు ♦ వాతఁ గలుగ
మిక్కిలు చున్నవి ♦ మెఱసి గృధ్రాదులు, గర్దభాదులు దీర్చి ♦ క్రిందుకొనియె
నుత్తమాశ్వంబుల♦ కుదయించెఁ గన్నీరు, మత్తగజంబుల ♦ మదము లుడిగెఁ

ఆ. గాలు మాతభంగిఁ ♦ గదిసెఁ గపోతము, మండ దగ్ని హోమ♦మందిరములఁ
జుట్టుఁబొగలు దిశల♦ సొరిది నాచ్ఛాదించెఁ, దరణి మాసెఁ జూడు♦ ధరణి గదలె.

క. వాతములు విసరి రేణు, వ్రాతము లాకసముఁ గప్పె♦ వడి సుడిగొని ని
ర్ఘాతములు వడియె ఘనసం, ఘాతంబులు రక్తవర్ష♦కలితములయ్యెన్. 1345

క. గ్రహములు పోరాడెడి నా, గ్రహముల వినఁబడియె భూతల♦కలకలములుఁ బడు
స్సహము లగుచు శిఖికీలా,వహముల క్రియఁ దోఁచె గగన♦వసుధాంతరగములన్.
క. దూడలు గుడువవు చన్నులు, దూడలకున్ గోవు లీవు ♦ దుగ్ధము లోపలం
బీడలు మానవు పశువులఁ, గూడవు వృషభములు దఱిపి♦కుత్తుల నెకున్.
క. కదలెడు వేల్పులరూపులు, వదలెడుఁ గన్నీరు వాని♦వలనం జెమటల్
వొదలెడిఁ బ్రతిమలు వెలిఁ జని, మెదలెడి నొక్కొక్కగుడిని ♦ మెగిని నంబున్.
క. కాకంబులు వాపోయెడి, ఘూకంబులు నగరఁ బగలు ♦ గుంపులు గొలిసెన్
లోకంబులు విభ్రష్ట, శ్రీకంబులగతి నశించి ♦ శిథిలము లయ్యెన్. 1856
భాగవతము, స్కం 1 పద్య 337-342.
సీ. కాకఘూకంబులు ♦ కనకసౌధములలోఁ, బగలు వాపోయెడి ♦ బహువిధముల
నశ్వవాటములందు ♦ ననల ముద్భవ మయ్యె, నన్నంబు మొలిచె మ♦హాద్భుతముగ
శుకశారికలు రాత్రి ♦ సొగసె విస్వరముల, జంతువు వే ఱొక్క♦జంతువుఁ గనె
నొగిఁ బౌరగృహముల ♦ మత్స్యల లుదయించెఁ బెరసెఁ గావిరి రవి♦బింబ మనుపును
గీ. నాన నుత్పాతములు చాలఁ♦గానఁ బడియె, నరయ నిందుండ వలసదు♦ మనమునుకను
తడయ కిపుడ ప్రభాసతీ♦ర్థమునకరుగుఁ, డనుచు శ్రీకృష్ణుఁ డెంతయుఁ♦ నానతిచ్చె
భాగవతము, స్కం. 11 పద్య 86.
ద్విపద. పన్నగేంద్రునిశేయు ♦ పడగలు గ్రుంగె, మిన్ను బిట్టుపగె ని♦మ్మౌసని గిరిగ
ణములు గలఁగె న♦క్షత్రముల్ రాలెఁ, గులగిరు లగలె ది♦క్కులు ప్రక్క లదర
వెల్లనాఁ గావిరి♦ బెరసి యద్దంపు, బిల్లపోలికి రవి♦బింబంబు దోఁచె
గుండె జల్లనఁ జేతి♦ కులిశంబువెచి, పండెఁ బొమ్మని దేవ♦పతి క్రాల్వ విచ్చె.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 1.
క. సురగాలి యెదురువీఁచెను, వఱ డొక్కటిఁ గూఁక వెట్టె ♦ వసుమతి వణఁకెన్
ఉరగంబులు పొడచూపెను, హరిణసమూహంబు త్రోవ ♦ కడ్డము దాఁటెన్.
క. ఎడమమండిపాల♦ కుడికి నేతెంచెను, బసిఁడికంటివీఁచె ♦ బయలు రొప్పి
పిడుగుపడియెఁ దమవు ♦ వొరలుచు ధరమీఁద, గుండెలవియమింటఁ♦ గొఱవుదోఁచె.
మైరావణచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 3-4.
ద్విపద. నేల గాలఁగఁ జొచ్చె ♦ వాగివడ్డట్లు, చాలిమేఘంబు లా♦సన్నమై బర్వ
పగలు చుక్కలుగానఁ♦బడియె ధూమ్రంబు, గవిసె నెల్లెడవంటు♦కంబులు పుచ్చె
ధూకపరాక మ♦ద్భుతమయ్యె రాత్రి, కాకకౌశికజంబు♦కములార్వఁ దొడఁగ
గాలిహారియుఁ బర్వఁ♦గడు మోర లెత్తి, తూలుచుఁ బశువులు♦ వొరలంగఁ జొచ్చె

నింద్రచాపములు ఖం♦డేందుచాపములు, చంద్రార్కపరివేష♦జాలము ల్పొడిచె.

పండితారాధ్యచరిత్ర, మహి. ప్రక.

సీ. ఆవేళఁ గంకగృ♦ధ్రావళి పురివిచ్చి, యాడఁగాఁ దొడఁగె శ♦తాస్యుమీఁదఁ
గరము నెత్తురువాన♦ గురిసె సేనలమీఁదఁ, బిడుగులు వడఁ జొచ్చెఁ♦ బుడమి వణఁకె
వఱదు లంతంతకు ♦ వాపోయెఁ దలయెత్తి, వెసఁ గొన్ని నొడుగులు ♦ విఱిగిపడియె
నెదురుగా నేతెంచె♦ నేపుమైఁ బెనుగాలి, మెఱుఁగేది తురగముల్ ♦ మేఁతలుడిగెఁ
గీ. గడు విలాపించి యొఱలె నా♦కాశవాణి, చెలఁగి యాద్దంబుగా వచ్చెఁ♦ జెవులపోతు
మఱియు ముందట నొక మహా♦మలినమైన, విధవరాలేడ్చెఁ బోయిన♦ విభునిఁ దలఁచి.

సీతావిజయము, ఆ 3 పద్య 124.

దంతధావనపద్ధతి

క. రేపకడ మేలుకొని యుషఃస్నాపకమతి దంతధావ♦నమ్ము విధిజ్ఞుం
డై పుణ్యకాష్ఠమున మౌనోపేతుం డగుచు సలుపు ♦ నొసరింపంగన్. 1363

ఆ. ఖదిరమును వటమును ♦ గానుగు జిల్లేడు, వేము మద్ది జువ్వి ♦ వీనియందు
నొగరు చేదు కార ♦ మొనరినచెక్కలం, దడిపి తోమ వలయు ♦ దంతములను.

సీ. ఆయురారోగ్యంబు♦లగు మద్దిమామిడి, కణమున శ్రీలక్ష్మి ♦ గలుగు మిగులఁ
బీడ తెల్లను బాయు ♦ బీజపూరంబున, రణజయం బొదవుఁ గ♦రంజకమున
విత్తలాభము సంభ♦వించు మారేడున, నొదవు ఘనప్రజ ♦ యుత్తరేన
నరుచిహరము జాడ్య♦హరము నగును జండ్రి, సిద్ధించు నతులవా♦క్సిద్ధి జువ్వి
గీ. జాజి దాడింబమున దరి♦శమున నొడిసె, మొదల నంకోలమునఁ గల్గు ♦ మోక్షలక్ష్మి
సిందువారంబునను రావు ♦ చెడ్డ కలలు, దంతధావన కష్ఠంబు ♦ లింతవట్టు.

క. ప్రియరుచ్యము కఫపైత్య, క్షయకారి మనఃప్రసాద♦కారణము శ్రుతి
ద్వయనాడీశుద్ధికరము, నయసహితము దంతధావ♦నము మనుజులకున్.

చారుచర్య, ప 4-7.

క. పాలొండె ముండు లొండెన్, జాలఁ గలిగి తోలుగలుగు ♦ సరసపుఁ బుడకన్
శీలోత్కృష్టుఁడు ప్రాతః, కాలమునన్ వలయు దండ♦కాష్ఠము చేయన్.

గీ. పంచపర్వంబులందును ♦ బాడ్యములను, జన్మదినములవ్యతీపాత ♦ షష్ఠినవమి
శ్రాద్ధకాలంబులను వ్రతా♦చర్యలందు, దంతకాష్ఠంబు గొఱుకుట ♦ తగవుగాదు.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 44, 46.

భూషణధారణపద్ధతి

సీ. కౌతుకంబులు పెంప నోడునద్ధి♦దేవత లిత్తురు మెచ్చి సంతతో
?వములు గల్గ భూషణవి♦తానముఁ దాల్పఁగ నట్లు లేనినాఁ
డనయానశ్రీ హేమరుచి♦రాభరణంబులు దాల్పఁగాఁ దగున్
దపణము పొందెడ లక్కయును ♦ రాగియు నిద్దవిగావు దాల్పఁగన్. 1369

చారుచర్య ప 29.

వస్త్రధారణపద్ధతి

శా. శీతం గంమువఁబట్టుచీరలును హూం♦జిష్ఠంబులున్ దోఁపులున్
గాత్రశ్లేష్మనివృత్తి హేతువులు దు♦ర్వారోష్ణకాలంబునన్
జేతఃప్రీతియుఁ జైత్యహానియుఁ గడుం♦జేకూరుఁ జెంగావులన్
శ్వేతచ్ఛాయపటంబు లభ్రిపటులీ♦వేళన్ ద్రిదోషఘ్నముల్.

ఆ. మలిన మైన యదియు ♦ మగువ గట్టినయది, యితరజనులయదియు ♦ నెలుకపోట్లు
తింద మైనయదియుఁ ♦ గాలినయదియు వర్జింప వలయుఁ జుమ్ము ♦ చీరలందు.

ఉ. మాసినదానఁ దీఁటయు న♦మంగళభావమునొందు నంగనా
దానముఁ గట్టి భాగ్యము న♦వారితశౌఖ్యముఁ దప్పుఁ బుణ్యముల్
చేసినఁ గొలుపోవు నొరు♦చీర ధరించిన నెల్కపోటు సం
త్రాసముఁ జేయు ఖండపరి♦ధానము జ్యేష్ఠకుఁబట్టు మేదినిన్.

క. కాలినచీర ధరించిన, మేలు దొలంగుటయె కాదు ♦ మిక్కిలి కీడై
కాలుని వశమగుఁ గావున, వాలాయము దానిఁ బాఱ♦వైవఁగ వలయున్. 1373

చారుచర్య, ప 25—28.

పుష్పధారణపద్ధతి

క. పరిమళము గలుగు పువ్వులు, ధరియింపఁగ దానఁ జుండు ♦ తలఁజుట్టును చె
చ్చెరఁ జెమటుకంపు దొలఁగును, నరులకు రతిదెలియునవు ♦ నయనముల కగున్.

ఉ. మేదఁగిపువ్వుఁ దాలిచి సు♦ఖింతురు మేలుజవాది పూని హృ
ద్యామోదముగాఁగఁ గన్నెరలు ♦ మొల్లలతో వకుళప్రసూనముల్
గాదులు పాటలంబులును ♦ సంపెఁగలున్ శతపత్రకంబులున్
శ్రీవనరాయ భోగులు ధ♦రింతురు నిష్టరెఁ గూర్చి వేడుకన్.

క. గోరంటపువ్వు మరువముఁ, జేరిచి విరజాజివిరులు ♦ చెంగలువలుఁ గ
ర్పూరమునఁ గూర్చి ముడుతురు, నారీజనపంచబాణ♦ నాగమయప్పా.
ఉ. మొల్లలు జాజి క్రొవ్విరుల♦ మొత్తములుం గరవీరరాజియున్
వెల్లి గొలంకుపువ్వు కుసు♦మేరు త్రిదోషహరంబు లారయన్
చల్లదనంబు వీని సహ♦జంబగు గొజ్జఁగినీరు గొంత పైఁ
జల్లి ధరింతు రవ్వి మెయి♦జాణలు వేసవిరాత్రు లెప్పుడున్.
క. గురువిందలు గన్నేరులు, పసుపచ్చ నవమాలికలును ♦ బాటలములు ని
ర్భరశీతోష్ణంబులుగా, వరయఁగ నవి మేలు ముడువ♦నంబుదవేళన్. 1378
క. పొన్నలు చేమంతులు సుర,పొన్నలు సంపెఁగలు మొగలి♦పువ్వులు పొగడల్
పన్నుగ హిమమున ముడుతుర, యిన్నియు నుష్ణంబు లగుట ♦ యెఱిఁగినభోగుల్
సీ. ఘటికాద్వయముదాఁకఁ ♦ గంపు జాజులనుండు, విరజాజిమొల్లల ♦ వీనిరెట్టి
పొన్నలయందుండుఁ ♦ బొలుపారి నొకజాము, మల్లెలనా యిను♦మాఁడు దడవు
కరవీరములయందు ♦ గురువిందపువ్వుల, బొగడల నంతియ ♦ ప్రొద్దు నిలుచు
నొకపగల్ శేయియు♦నుండు సంపెఁగల, వెలయుఁ జేమంతి త♦ద్ద్విగుణ ముండు
గీ. దాని యొూవత్తు చెంగల్వ♦ దావి యునికి, నయిదు రాత్రులు గేదంగి♦యందు వలపు
పుడమి గలుగొట్టు సురపొన్న ♦ పువ్వులందు, నాన చెప్పెడు గంధంబు♦ నంత్రితొప్ప.
క. విరవాదులు మొల్లలు క్రొ,వ్విరిజాజులు ముడువ మేలు♦ వెంద్రుకలు గడున్
గరగర నై యుండుతటిన్, శిగమున నెప్పుడైన ముడువఁ ♦ జెంగలువ దగున్.
క. ధర నుష్ణవస్తువులలో, నిరతంబును నుష్ణకరము ♦ నేత్రములకు దు
స్తరబాధకమగు మతిహిత,కరమును గాదనిరి మల్లి♦ కాకుసుమంబున్.
ఆ. మైదపువ్వుకంటె ♦ మల్లియ కంటెను, బుడమిలోనఁ గీడు ♦ పువ్వు లేదు
మొగలిపువ్వుకంటె ♦ మొగిఁ జెంగలువకంటె, మేలిపువ్వు పుడమి♦ మీఁద లేదు.
క. తల మాసినపుడు మల్లెలు, చలయున్ ముడువంగఁ దొంటి♦వారలు కేశం
బుల నూనియ విడువనితఱిఁ, గలుగు హితం బంద్రు కేత♦కంబులు ముడువన్.

చారుచర్య ప. 12-22.

చందనచర్యాపద్ధతి

మ. అగరుం గుంకుమపువ్వుఁ గూర్చి శిశిర♦వ్యాసంగికాలంబునన్
మృగులం గొజ్జఁగినీరు కప్పురమునన్ ♦ మేదించి కర్మంబునన్

మృగనాభిన్ ఘుసృణంబునుం గలిపి య♦మ్మేఘావలీవేళలన్
దగు నుద్వర్తనపూర్వకంబుగ నలం♦దన్ జందనం బిమ్ములన్. 1385

చారుచర్య, ప 23.

ప్రాతఃస్నానాదులు

క. తొమ్మిదిచిల్లులబొందిన్, గ్రమ్మెడు మలములను గీడు ♦ కంపులుఁ జెడుఁ బు
ణ్యమ్ము గలుగుఁ బ్రాతస్స్నానమ్మెప్పుడుఁ జేయు బుధజ♦నంబుల కెల్లన్.

సీ. చేఁతనీళులకంటె ♦ భూమిస్థములు మేలు, వానికంటెను గూప♦వారి మేలు
కొలనిజలంబు త♦జ్జలమునకంటె మే, లేటినీళులు వాని♦కన్న మేలు
పుణ్యతీర్థోదకం♦బులు వానికిని మేలు, గంగాజలము లధి♦కముగ మేలు
తొలివానఁ గల్గిన ♦ జలములనదుల్లో, ముట్టునీళులయట్లు ♦ ముట్టఁ జనదు.

ఆ. గంగనీ రదెంత ♦ కలఁకను బడసినఁ, బ్రాఁచిపడిన కడవఁ ♦ బట్టియున్న
స్నానయోగ్య సక్ర♦నదులజలంబుల, కంటె నగ్రము ధర్మ♦కర్మవిధుల.

సీ. తెలియఁ బ్రజాపతి♦తీర్థంబు చిటికెన, వ్రేలిమొదలు జుట్టు♦వ్రేలిమొదలు
పిత్రుతీర్థమనఁ జెల్లుఁ ♦ జెనువ్రేలిమొదలతీ, ర్థంబునా బ్రహ్మతీ♦ర్థమనఁ బరగు
నన్ని వ్రేళులకును ♦ నగ్రంబు దేవతా, తీర్థం బనంగ న♦ర్తిలుచునుండు
నయ్యాయివారల ♦ కయ్యాయితీర్థంబు, లందిచ్చు జలముల♦యందుఁ దృప్తి

గీ. బ్రహ్మతీర్థజలంబులు♦ బ్రాహ్మణుండు, వెలయ ముచ్చోట్లు చఱచుట♦ విహితవృత్తి
తొడలు చేతులు మోకాళ్లు♦ నడుమనుండ, నొనరఁ గూర్చుండి వార్చుట♦ యుత్తమంబు.

సీ. పూర్వాభిముఖుమొండెఁ ♦ బోలనుత్తరముండె, నొనరఁ గూర్చుండి శు♦ద్ధోదకముల
వరుస బ్రాహ్మక్షత్ర♦వైశ్యులు హృత్కంఠ, తాలుదేశంబుల♦ నోలి నిలిపి
ముమ్మాఱు ప్రాశించి ♦ మాఱి యంగుష్ఠమునిమ్ము, నొకమాఱు ముమ్మాఱు♦ నొనరఁ దుడిచి
నాసికాపుటములు ♦ నయనముల్ శ్రోత్రముల్, బొడ్డును వక్షంబు ♦ భుజములందు

ఆ. వలపలాదిగాఁగ ♦ జలములఁ దడియఁగ, ముట్టి వార్చవలయు ♦ ముదముతోడ
నిర్విఘ్నముగ వార్చి ♦ యెల్లకృత్యములను, నుఱియొనర్చు టుచిత♦మార్గ మండ్రు.

గీ. ప్రీతి నంచముపైనుండి ♦ పీఁటనుండి, చెప్పుపావలు దొడిగి తల ♦ చీరచుట్టి
నవ్వుచును మాటలాడుచు ♦ నడిచినడిచి, వంగి శయనించి నిలుచుండి♦ వార్వఁ జనదు

గీ. అనుపనీతద్విజుండును♦ నాఁడుదియును, శూద్రుఁడును నీళులొకమాఱు♦ సోఁకఁ జేసి
యంటునప్పుడె శుద్ధాత్ము♦లగుట నిక్క, మనిరి ధర్మజ్ఞులైన మ♦హాత్ములెల్ల. 1391

ఆ. శ్రాద్ధమాన [illegible] ♦సంక్రాంతి మృతజాత, సూతకముల నిత్య♦జాతిముట్టి

నపుడు పుణ్యానదుల♦ సుందునదకిక్కగా, స్నానముష్ణవారిఁ♦జన దొనగ్న.

ఆ. అంటరానివారి ♦ నంటిరేనియును నే, కాసనమునునికి ♦ యట్లు నపుడ
స్నానమాచరింప ♦ సంశుద్ధియగుఁగాన, ముట్టనునదునునికి ♦ మూర్ఖతనము.

గీ. కుక్కనక్కబందిఁ ♦ గోడిగాడిదె వాయసంబు నంటెనేని ♦ శౌచమునకు
జలములేనియెడల ♦ మలమూత్రములుసేయు, నేని ద్విజుఁడు వలయు♦నీట మునుగ.

గీ. చాకి బోయవాఁడు ♦ జలగరి గొడగరి, కుక్కనూనగాఁడు ♦ కోడి పంది
బొడ్డుక్రిందియంగ♦ములు విప్రుసోఁకిన, నచటు గడుగవలయు♦చంద్రుడు బుధులు.

క. పీనుఁగు మాలని సూతకి, నూఁరి బ్రహ్మంతకారి♦సోఁక సచేల
స్నానము నన్నిస్పర్శయు, మౌనమునను జేసి ఘృతము ♦ మఱివాకఁదగున్.

క. సూతకిఁ బీనుఁగు మాలను, నాతతముగ నంటునతని ♦ నంటునతఁడు సు
స్నాతుఁడగునేని శుద్ధుం, డాతని నంటుటయు శుద్ధి♦యగు మున్నుట్లన్. 1399

క. స్నానమున భోజనంబున, దానమునఁ బ్రతిగ్రహమున ♦ దైవతపితృపూ
జానియమంబులయందును, దా నినుపడీ నార్వవలయుఁ ♦ దగ విప్రుఁ డెటన్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 49-61.

క. ప్రాతస్స్నాయికి లోవెలి, పాతకములు డుగుడివిసుఖ♦పడుచు ధ్యానస్నా
స్నాతుఁడు స్నానవిహీనుం,డై తినువాఁ డామిషాశి ♦ యనఁబడు నధిపా.

ఉ. స్నాన మొనర్చి భుక్తిగొను♦సాధులు భక్తులు నాకు గావునన్
స్నాన మొనర్చి రేపకడ ♦ నాదగునామవిధిం జపించువాఁ
డై నవశుభ్రవస్త్రధరుఁ♦డై పితృతర్పణ మర్ఘ్యమున్ ద్విథ
ధ్యానము సల్పెనేని సక♦లామరులు న్నుతియింతు రాతనిన్.

శైవధర్మములు, అ. సు. ఆ 2 పే 45.

భోజననియమములు

క. పెక్కిండ్ల భిక్షుఁ గుడుచుట, చక్కనిధర్మంబు బ్రహ్మ♦చారికి నది దా
నొక్కింటియన్నమైనను, నక్కఱపడి కుడువఁజెల్ల♦దని రాచార్యుల్.

క. అంగనసంగతి గురువుల, యెంగిలి మధుమాంససేవ♦యేరిఁ బలుకులన్
భంగముపఱుచుట ఈములము, శృంగారము వడువునకు ని♦షిద్ధములు మహిన్.

క. నలుమూలయు ముమ్మూలయు, వలయముఁ బ్రోక్షణముచేసి ♦ వర్ణులయినయా
నలువురకుఁ గుడుపువోట్లం, జెలువొందకమున్నె శుద్ధి♦చేయఁగవలయున్.

గీ. చరణములు కేలు గడిగి ము♦చ్చట్లు చఱచి, పీఠమునమండి కాళ్లుదాఁ♦బృథివి సోపి
యర్థి నాపోశనమును బ్రా♦ణాహుతులును,గొనిగృహస్థుండుమౌనిర్మై♦కుడువవలయు

క. పిండిదియన్నంబులోఁ గొన్ని ♦ మెతుకు లెత్తి ధర్మరాజాయ చిత్రగు ♦ ప్తాయ యనుచు
భూమిపైనిడి పిదప నా ♦ పోశనంబు గొనుట ధర్మంబు విప్రుండ ♦ గుడుచునపుడు
క. ప్రాణాహుతులు గొనిన క్రొంటి, మౌనముఁ దాల్పంగవలయు ♦ మానినమాంత్రా
...ణించుతఱి దైవుఁ దాఖ్యను, మౌనవ్రతము నడఁచ నగదు ♦ మతిమంతులకున్. 1408
క. ... త్యాతులకుఁ, బితరులకును వేల్పులకును ♦ బెట్టిన శేషం
బతిశుద్ధ మట్టియన్నము, సతతముఁ గుడుచుట గృహస్థ ♦ సద్ధర్మ మిలన్.
క. ఇనుమున బొడిగినపీఁటను, మును గాలినయట్టిపీఁట ♦ మోదుగపీటన్
జెనఁటికఁ బగిలినపీఁటను, గొనకొని విప్రుండు గుడువఁ ♦ గూర్చుండఁ డిలన్.
క. ఇనుపతెలె న్నంటితెలెన్, బెనుచేతుల నాకు పెణకఁ ♦ బీఁట సయిన్ భో
జన మొనరించుట తగదని, మును చెప్పిరి జనుల కాది ♦ మునివరు లెల్లన్.
క. పెక్కండ్రు చూచుచుండఁగ, నొక్కఁడుఁ దాఁ గుడువఁగఁ జన ♦ ...
పెక్కండ్రు గుడువఁ జనదని, తక్కక చెప్పుదురు ధర్మ ♦ తత్త్వవిధజ్ఞుల్.
క. నెలనాళ్లు నియతుండై, పలాశపత్త్రములపులియఁ ♦ బాయక ద్విజుఁ డి
మ్మౌలభోజనంబు చేసిన, ఫల మిలఁ జాంద్రాయణంబు ♦ ఫలముం గలుగున్.
క. ఒకఁ డుదకంబులు ద్రావఁగ, నొకరునికంచంబులోని ♦ యుచ్ఛిష్టపుఁ బిం
డుకఁ బాలికిననపాత్రిక యన్న మభోజ్య మండ్రు ♦ ద్విజవరు లెల్లన్. 1414
క. భూనితనపాత్రయన్నము, ప్రాణాహుతి గొనినపిదపఁ ♦ బాత్రిక యుచ్ఛి
ష్టానమున నునిచి కుడుచుట, తా నుత్తమసరణి యండ్రు ♦ ధర్మవిధిజ్ఞుల్.
క. మెండియపుత్రేలవెండియు, మెండీనికిఁ బొరుగుప్రేల ♦ మీలిమిపసిఁడిం
గొండొక ప్రేలజలంబును, నుండం గావలయు బ్రాహ్మ ♦ ణోత్తము చేతన్.
క. వడ్డింపఁగ నెంగిలి దోడిఁ, బడ్డ వెసలవంటుకంబు ♦ పాయ నిడఁదగున్
వడ్డించునతని సోఁకిన, వడ్డింపక డించి వార్చి ♦ వడ్డింపఁదగున్. 1417
క. కూటిముడి మోచునాతఁడు, పాటించక వేసె సేని ♦ ప్రస్థానంబా
కూటిముడియు డించక మ్రుచ్చాటులు చఱవంగవలయు ♦ సద్ధర్మగతిన్.
క. కుడిచినకుడిగొట్టయు గొని, పుడిసెటిలోసగము నీళ్లు ♦ భూతలముపయిన్
విడిచినఁ బాతాళంబున, నొడఁగూడిననారకులకు ♦ నుత్సవమందున్.
క. కుడిచినయెంగిలిచేతను, దడయక కొట్టంబు గొనుట ♦ తగు నెంగిలివోఁ
గడిగినతుదిఁ గొనె నేనియుఁ, గడుఁగల్గు సమస్తదేవ ♦ గణ పితృగణముల్.
క. ... లాస్యులు, కుడిచినకుడు ... ♦ ...
...మానసము వలచేఁ, గడుపు నిమిరి చదువఁగట్టి ♦ కండ్లుం గడుగున్.

క. ప్రాణాపానవ్యానో, దానసమానములు తృప్తిఁ ♦ దలకొని వుట్టే
హానందం బిడుఁగాకని, జానుగఁ దనకడుపు నిమిరి ♦ చదువఁగవలయున్. 1422

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 64-83.

చ. మనమున నన్ దలంపుచును ♦ మానియు సంస్కృతవాణియయ్యు భో
జన మొనరించువాఁడు దివి ♦ జత్వము నొందు మదీయనామము
ల్దనరఁబఠింపుచున్న కబ ♦ ళంబులు ముప్పదిరెండుగా భుజిం
చినవరుఁ డుండు నాకమున ♦ సిద్ధులు కిన్నరులు న్నుతింపఁగన్. 1423

క. మితభోజి నిరామయుఁడై, యతిసుకృతము నొందుఁ గువల ♦ యారికిఁ గాల
త్రితయమునం దర్ఘ్యస్తుతి, నతులితుఁ డాతని భువ ♦ నంబున నిలుచున్.

క. గృంజనలశునద్వయములు, నంజుడులోనుగ భుజించి ♦ నన్ నిరయమునన్
వెంజలి జెందును బహువా, కృంజము వలుక నఘ మగును ♦ భోజనవేళన్.

శైవధర్మము, ఆ. సు. ఆ 2 పే 46, ఆ 3 పే 51.

గీ. పతిత సూతక దేవల ♦ యతిగణాన్న, ములు భుజించిన సంగిలి ♦ ముట్టుకొనుచు
నైన ఋతుమతివాక్యంబు ♦ లాలకించి, యైన నశనంబుఁ గొన సురా ♦ పానసమము.

శైవధర్మము, ఆ 3.

గీ. ద్విజుఁడు భుజియించుతఱి బహు ♦ దేశభాష, ణములు పలికిన లశునద్వ ♦ యమును గృంజ
నంబు నింద్యము సూతకా ♦ న్నంబుఁ గొనిన, ఘోరనరకంబుపాలయి ♦ కుందుచుండు.

గీ. తల్లిదండ్రులు కొడుకులు ♦ తాతమనుమ, లాఁడుబిడ్డయుఁ దోఁబుట్టు ♦ వత్తమామ
లైనఁ బొత్తున భుజియింప ♦ నధికపాప, మనినను వనకువడుగైన ♦ యఁతఁబోఁడ. 1428

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 5.

అష్టవిధవివాహములు

క. కమలదళనయన వినుమార్షము బ్రాహ్మ్యము నాసురము వె ♦ సన్ బ్రాజాప
త్యము పైశాచ్యము గాంధర్వము దైవము రాక్షసము వి ♦ వాహాష్టకమా.

శకుంతలాపరిణయము, ఘ. వేం. ఆ 3.

—♦ బ్రాహ్మ్యవివాహము. ♦—

క. తగువరుని బిలిచి కన్యకఁ, దగినయలంకార మిచ్చి ♦ ధారాపూర్వం
బుగఁ బెండ్లి సేయుటయు నది, వగవక బ్రాహ్మ్యంబనెడివి ♦ వాహం బయ్యెన్.

—♦ దైవవివాహము. ♦—

క. క్రతువునకు ఋత్విజుండై, సతతంబును మంత్రవిదులు ♦ సల్పినతనికిన్

సుతఁ బెండ్లిసేయుటయు నీ,క్షితి దైవవివాహ మనఁగఁ ♦ గీర్తిత మయ్యెన్.

—♦ ఆర్షవివాహము. ♦—

క. మొదవులు రెండుంకువగా, మొద మాఱఁగ నిచ్చి గుణస♦ముత్సుకుఁడై యిం
పొదవంగఁ బెండ్లి యాడిన, నది యార్ష మనెడు వివాహ♦మయ్యె ధరిత్రిన్. 1432

—♦ ప్రాజాపత్యాసురవివాహములు. ♦—

క. అర్థంబుఁ గొనక వరునకు, బ్రార్థనతో నిచ్చుటయును ♦ బ్రాజాపత్యం
బర్థించి వరునకును సుత, నర్థముఁ గొని యిచ్చుటయును ♦ నాసుర మయ్యెన్.

—♦ గాంధర్వవివాహము. ♦—

క. రమణియు రమణుఁడు నొడఁబడి, తమలోపలఁ గూడి తల్లి♦దండ్రులు వెలిగా
సమయముఁ జైకొనియున్నను, గ్రమమున నా పెండ్లి పేరు ♦ గాంధర్వ మగున్.

—♦ రాక్షసవివాహము. ♦—

క. నెయ్యమున నడిగి పుచ్చుట, యియ్యకొనక యర్థిమీఁక ♦ యీర్ష్యాపరుఁడై
కయ్యమున గెలిచి కన్యకఁ, గ్రయ్యంబడి చేసికొనిన ♦ రాక్షస మయ్యెన్.

—♦ పైశాచవివాహము. ♦—

క. గురుజను లెఱుఁగక యుండను, వెరవిడియై మినుకుగట్టి ♦ వెళ్లిచనువునన్
వరియింపఁదగిన పురుషుఁడు, పరిణయ మగు నేని యదియ ♦ పైశాచ మగున్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 95-101.

వివాహపద్ధతులు

క. కులమును శీలము విద్యయుఁ, గలవానిం బిలిచి ప్రీతిఁ♦ గన్నియ నీఁగా
వలయు నుదక ప్రదానా, కలితంబుగ బ్రాహ్మకర్మ♦గతి యిది యధిపా.

ఆ. శాస్త్ర మంత్రు బుధులు ♦ గన్య పురుషుఁ గోర, నతఁడు గన్య మీఁద ♦ నాససేయు
వచల మగు పరస్ప♦రానురాగము గని, ప్రమద మెసఁగఁ జేయు ♦ పరిణయంబు.

క. కన్నె ధనంబును దనిసిన, గన్నియ యెవ్వానిఁ గోరు♦ గాంధర్వం బా
యన్న నతని కిచ్చుట వెలవన్నుట యాసురము నూవె ♦ పౌరవముఖ్యా.

క. బలిమి మెయి వరుఁడు గన్నెకుఁ, గలవారిం బొడిచి కరము ♦ క్రౌర్యంబున న
ప్పొలఁతుక దుఃఖింపఁగ వారల వోగులఁగఁ దెచ్చికొనుట ♦ రాక్షసము నృపా.

ఆ. అయిదు దెఱఁగులందు ♦ వారయ మూఁడు విధములు ధర్మకృతులు ♦ ధర్మపుత్త్రి
యాసురంబు రాక్ష♦సాహ్వయంబును ధర్మ♦మార్గసంవిధాన ♦ దూషితములు. 1441

గీ. మాతృపితృహీన యైనను ♦ భ్రాతృరహిత, భావ మొందిన నబ్బాల♦పరిణయార్థ
వరణమున కర్హ గాదని ♦ కురుకులాగ్రగణ్య చెప్పుదురు పరిణయ♦కల్పవిదులు.

ఆ. ఆత్మజాతియందు ♦ నవులజాతులు రెంటఁ, గ్రమవివాహ మొప్పు♦ బ్రాహ్మణునకు
నసఘ శూద్రవనిత♦యందు నాతని కపత్యంబు గలిమి పాప♦మనియుఁ గలదు.

గీ. రాజునకు రాజవంశజ♦రమణి యైన, వెనుక వైశ్య వరించుట ♦ విహితవిధము
వైశ్యునకు శూద్రినకుఁ దమ♦వంశములన, పరిణయంబుగాఁ దగు నర♦పాలవర్య.

ఆ. అనఘ విషమ మైన ♦ యట్టికార్యంబు వ్రాటిలినఁ జూచి పెద్ద♦వలచి యైన
లోభమునను శూద్రఁ ♦ దాభార్యఁగాఁ గొను, విప్రుఁ డధికపాప♦వృత్తిగామి.

క. విను హవ్యకవ్యములు మజ్జనభోజనములును విప్ర♦జాతివనిత దాఁ
బని సేయ నడపునది యప్పనులకుఁ బెఱసతులు గామి♦ బ్రాహ్మణుఁడు నృపా.

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 221_229, 240.

క. కులమున నధికుం డొండెను, గులమున సరిపురుషుఁ డొండె ♦ గుణయుతలగు క
న్యలఁ బెండ్లియాడు టుచితము, కులహీనుఁడు కులజఁ జేసి♦కొనఁ జనఁ డెందున్.

క. కులమొక్కటియై గోత్రము, కలయక శుభలక్షణములు ♦ గలిగి ప్రియంబున్
గలకన్నియలను విప్రులు, వలయు సమంత్రకముగా వి♦వాహం బాడన్.

ఉ. శూద్రియ శూద్రభార్యయగు ♦శూద్రియు వైశ్యయు వైశ్యభార్య లా
శూద్రియు వైశ్యయున్ నృపతి♦సూతియు రాజతనూజభార్య లా
శూద్రియు వైశ్యయున్ నృపతి♦సూతియు విశ్రుతవిప్రకన్యయుం
భద్రగుణప్రసిద్ధుఁడగు ♦ బ్రాహ్మణభార్య లనుక్రమంబుగన్.

క. మేలగు విప్రుఁడు శూద్రిని, నాలిం గాఁ జేసికొనుట ♦ యన్యాయ్యం బా
యాలి యుదరమున విప్రుఁడు, పోలంగా, దా నె పుట్టి♦ పుత్త్రుం డగుటన్. 1450

క. జనకుఁడు తాతయు భ్రాతయుఁ, దనకులజుఁడు తల్లియును య♦థాక్రమమున నీ
జనవములగుదురు కన్యకు, మనమున దోషంబు లేక ♦ మనువారైనన్.

క. కన్నియఁ దగువరునకు నీ, కున్నను నది యెన్నిముట్టు♦లొనరఁగనగుఁ దా
నన్నింట భ్రూణహత్యలు, పన్నుగఁ బ్రాపించునంత♦పాపము వచ్చున్.

క. జనకుఁడు మొదలుగ నేవురుఁ, దగువరునకు నిచ్చువారు ♦ దగ లేకున్నం
దనకును దగియెడువరునిం, దన యంతన చేసికొనుట ♦ తగుఁ గన్నియకున్. 1453

క. ఇచ్చినకన్యక మగుడం, బుచ్చుకొనుట చాలతప్పు ♦ పురుషునకును దాఁ
బుచ్చుకొనునేని నాతఁడు, మచ్చరియన్ దండ్యుఁ డండ్రు ♦ మునివరు లెల్లన్.

చ. ఒకనికిఁ గూఁతు నిచ్చి తగ◆నుంకువ గైకొని పెండ్లిసేయ ను
త్సుకమతియున్నచోట గుణ◆శోభితుఁ డొక్కఁడు వచ్చెనేనియుం
బ్రకటితదోషముల్ మొదలి◆ భర్తపయిం గలవేని తండ్రి క
న్యక గుణవంతుఁడైనపతి◆ కిచ్చుగ నిచ్చుట ధర్మ మెమ్మెయిన్. 1455

సీ. ఒకకన్నియకును◆ నుంకువెల్లను బెట్టి, వడిమాడుముళ్లును◆ బడకమున్నె
యంత కాలయమున◆ కరిగిననాతని, తమ్మునికకన్యఁ◆ దగవుదోఁప
వరియింపనీఁదగు◆ వానికిఁ బ్రియంబు, చాలదేనియుఁ దగ◆ నాలిగాఁగఁ
జెలియలి నీఁదగుఁ◆ జెలియలిఁ బెండ్లాడ, నతనికి నిచ్చులే◆దయ్యెనేని

ఆ. పెద్ద లెఱిఁగి మున్ను◆ పెట్టినయుంకువ, యొనయఁ గ్రమ్మఱంగ◆ నీగిపాడి
యంద్రు సమ్మనీంద్రు◆లరయంగ నయ్యాజ్ఞవల్క్యయోగియట్లై◆ పలికియుంట.

క. చెప్పక చూపక కలిగిన, యొప్పనిదోషములు కన్య◆ యొడలఁ గలుగఁగాఁ
జెప్పక యిచ్చుట జనకుని, తప్పుత్తమసాహసంబు◆ దండుగ దగులున్.

క. దోషరహితకన్యకపైఁ, దోషంబులు గట్టి రిత్త◆ దూషించినయా
పూషకుని నూఱుమడుఁగులు, దోషానుగుణముగ భూప◆తులు గొనవలయున్.

క. పరపూర్వలయినకాంతల, వరియింపఁగఁ దగదు దానఁ◆ బాపము దగులుం
బరపూర్వ రెండుదెఱఁగులఁ, జరియించుఁ బునర్భు వనఁగ◆ స్వైరిణి యనఁగన్.

క. పతి డీల్గఁ గన్య పెండ్లి, యగునేనియు నది పునర్భు◆వగు స్వైరిణి సాఁ
దగు మగనివిడిచివేఱొక, మగనిఁ దగిలి లజ్జలేక◆ మనియెడునేనిన్.

చ. వెడలఁగనీక గొందినిడి◆ వేయువిధంబుల భంగపెట్టుచుం
జడకలుగట్టనిచ్చి నిజ◆సంపదకుం జొరనీక నిచ్చలుం
గడియెడుకూడు పెట్టుచును◆ గాసి యొనర్చుచు నేలతెంకిపై
నిడుగడసేయఁగావలయు◆ నీలువుమాలినఱంకుటాండ్రకున్.

క. ఉత్తమ[illegible]తోఁ, జిత్తసుఖకేళివాంఛ◆ జేసినఁ బ్రాయ
శ్చిత్తమున శుద్ధిఁబొందును, నిత్తరిపురుషునకుఁబాయు◆ గర్భంబైనన్.

మ. సురసేవించినజాతిహీనయయినన్◆ సొమ్మెల్లఁ బోనాడిసం
బురుషద్వేషిణియైన గొడ్డయిన నే◆ష్టుం గూఁతులంగన్న మైఁ
బరపారోగములున్న ధూర్తయయినన్◆ భార్యంబెడంబాపి య
ప్పురుషుం డొండొకపెండ్లియాడినను నో◆ప్పుం దప్పు లేదేమియున్. 1463

క. పంచవిధపు వెరపుఁ గానిం[illegible] సత్పుత్త్రిఁ గనుట◆ విశదసుప్రా[illegible]

పించుట గలిగినసతివర్జించి పయిం బెండ్లి యాడఁ ♦ జెల్లదు పతికిన్.

క. పతియున్నను పతిచచ్చిన, నితరులఁ దాఁ బొందకున్న ♦ యాలువుటాలీ
క్షితిఁ గీర్తియుఁ బిమ్మటఁ బా, న్పతితోడ సఖిత్వమును ధ్రు♦వంబుగఁ బడయున్.

క. పతిపంచినంత సేయుట, పతిపతితుండైనఁ బాసి ♦ ప్రాయశ్చిత్తం
బతఁ డొనరించినఁ గ్రమ్మఱఁ, బతిఁ గూడుట ధర్మమండ్రు ♦ పత్నుల కెల్లన్.

క. చాలం బుత్త్రిలు గల్గిన, యాలిపయిం బెండ్లియాడు♦నప్పుడు దాఁ బె
ద్దాలికినిధనముమూడవ, పాలిచ్చుట ధర్మమండ్రు ♦ భర్తల కెల్లన్.

క. మున్ను వివాహము సేయని, కన్నియ యొరుఁ గలిసెనేని ♦ క్షుతయగు మగపాం
డెన్నఁడులేక విధవయగు, కన్నియ యక్షతసమాఖ్య♦ గలిగి చరించున్. 1468

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 91-109.

చ. వరుసను బ్రాహ్మణోత్తముఁడు ♦ వర్ణచతుష్టయజాతకన్యలన్
బరిణయమౌట ధర్మమని ♦ పల్కుదు రాదిమునీంద్రముఖ్యు ల
వ్వెర వొడఁగూడునేనిఁ బృథి♦వీవర యావదవర్ణి నీమజిన్
గరమనురాగలీలఁ బ్రియ♦ కామినిగాఁగఁ బరిగ్రహించెదన్.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 1 ప 155.

ఉ. ఈగతిఁ జెప్పితిన్ వసుమ♦తీశ చతుర్యుగవర్తనంబగ
న్యాగమనంబునందుఁ బరి♦హారము చెప్పెద నింక బ్రాహ్మణ
స్త్రీగమియింప రాజునకుఁ ♦ జెల్లదు కోమటిరాకుమారిసం
యోగముచేయరాదు కడు♦నొప్పదు శూద్రుఁడు వైశ్యఁ బొందఁగన్.

గీ. బ్రాహ్మణుఁడునాల్గుజాతుల♦ రాజుమూఁడు,జాతులవణిగ్వరుఁడురెండు♦జాతులను జ
తుర్థుఁ డొకజాతిఁబెండ్లాడి♦తొయ్యలుల ర,మింపఁదగునట్లుగాక ర♦మింపరాదు.

సీ. నాల్గుజాతులకునీ♦నలువునఁగానిత,క్కినహీనజాతికా♦మినులఁ బెండ్లి
యాడి కూడంగ భా♦వ్యము గాదు విప్రున, కజ్ఞానమున నగ♦మ్యాగమనము
ప్రాపించె నేని స♦ప్రణవగాయత్రిఁబ్రా,ణాయామశతము చే♦యంగవలయు
సంకరాన్వయవధూ♦సంగతిఁ బెక్కేండ్లు, నడచెనేనియును ద♦న్మంత్రమునన

గీ. వలయు మున్నాలుమాఱులు ♦ వరుసవాయు,ధారణముచేయ నేవాయు♦ ధారణమున
బ్రహ్మహత్యాదిపాతక♦ ప్రకరమైనఁ, దప్పు నుపపాతకంబులు ♦ చెప్పనేల.

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 9 ప 127-129.

మ. స్తుతిపాత్రంబగు నీకు విప్రకులబం♦ధుత్వంబు దూష్యంబు తే
దలిక్షత్త్రింబతిగాఁగ శాంతగనె శాం♦తావాసు వైభండకిన్

పతిగాఁ గోరె ఋతుధ్వజాత్మజ జగ◆త్ప్రఖ్యాతిగా గౌతమున్
మతి నర్చింపదె గాశిరాజసుత ధ◆ర్మావాసకున్ గౌశికున్.

ఉ. వలపగు మాపు రేఖగల◆వానిగఁ గోరును కన్నె ద్రవ్య స
ల్లలితునిఁ గోరు తల్లి శ్రుతి◆ లక్ష్యరసజ్ఞునిఁ గోరుఁ దండ్రి స
త్కులజునిఁ గోరు బంధుతతి◆ కూరిమి శోభనకార్యవేళ లో
కులు సరసాన్నభుక్తి◆ మదిఁ గోరుదు రీధరలోన నెల్లెడన్.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

— ◆ వివాహమాడఁదగుకన్యలు. ◆ —

తే. అనఘ! తనవయసునఁ ద్రుతీ◆యాంశమైన, ప్రాయమునఁ గలకన్నియఁ◆ బరమసాధ్వి
నాభయకులములఁ దనయట్ల◆ యొప్పుదానిఁ, బెండ్లియాడంగ వలయు సం◆ప్రీతితోడ.
ఆ. తల్లివంక నైదుతరముల విడిచి, తండ్రివంక నేడు◆తరము లరసి
వారివారి గోత్ర◆వంశసంకరముగా, నియక యతివఁ బెండ్లి◆యయిన మేలు. 1476

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 182, 184.

— ◆ వివాహమాడఁదగనికన్యలు. ◆ —

సీ. నైసర్గికాంగహీ◆నను శోఫి నతికేశఁ, గేశహీనను నతివఁ ◆ గృష్ణవర్ణ
రోమాంగిఁ గులటను ◆ రోగి దుష్టాత్మను, దుష్టవాత్సల్యని◆కృష్టవృత్తి
నధికపింగళ విన◆యాచారహీన మా,తాపితృప్రతికూలఁ ◆ బాపహృదయ
శ్మశ్రుముఖిని ఖర◆మస్వరగూఢాక్షి, ఖర్వరూపకహీన ◆ కంఠనాద.
ఆ. హస్తపాదహీన ◆ నతిదీర్ఘవామన, క్లిన్నరక్త నతివి◆కీర్ణకేశఁ
గపటహృదయఁ బంగు◆గమనఁ బాణిగ్రహ,ణంబు గాఁగఁ దగదు◆ నగవరేణ్య.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 184.

మేనరికము

ఉ. కొమరగు మేనమామకును ◆ గూతురు పుట్టినయేని నాటనే
నమరఁగ మేనయల్లుని కు◆లాంగనయా సుముహూర్త మప్పుడే
ప్రమదముతోడఁ జేయఁగ శు◆భంబగు దక్షకులంబు దుర్నిమి
త్తములు దలంప కిచ్చుటది ◆ ధర్మువు వైశ్యుల కెల్లకాలమున్. 1478
క. మేనత్తకూతు దప్పక, పూని యొనర్చినయతండు ◆ పుణ్యుండగు నా
మేనత్త మీఁద వ్రాసిన, హీనుఁడు కులబాహ్యుఁ డగుచు ◆ నిలమీఁదఁ జెడున్.
క. తొలుత వివాహం బైనను, వలనుగ నది తప్పెననుచు ◆ వచ్చినయేనిన్

సలలితముగ నీవలయును, యిలనలుపదియేండ్లదాఁక ♦ నెన్నికమీరన్. 1480
మ. కులహీనుండు నపుంసకుండు ముసలిన్ ♦ కుబ్జుండు జాత్యంధుకున్
బలురోగిన్ సతికంటె చిన్నయయినన్ ♦ భార్యాసమేతుండు క్రో
వ్వలరన్ వెఱ్ఱియు సంగహీనుఁడు విహీ♦నాంశుండు శాస్త్రోక్తమై
యిలలో నర్హులుగారు బాలికలఁ దా♦కీకున్నఁ బుణ్యంబగున్.
సీ. తలిదండ్రిలేకున్నఁ ♦ దగ నొంటిగాఁడైన, నల్పరోగైనఁ గృ♦శాంగుఁడైన
మూగైనఁ జెవుడైన ♦ మూర్ఖుఁడైనను పాపరతుఁడైన బాంధవ♦రహితుఁడైన
మతిహీనుఁడైనను ♦ మతిపొట్టివాఁడైనఁ, బీనశైనను గడుఁ ♦ బేదయైనఁ
జూదరిగాఁడైన ♦ జునుఁగరివాఁడైన, రాజులకొల్చిన ♦ రట్టుఁడైన
గీ. ననువు దప్పినవాఁడైన ♦ నపలుఁడైన, దిటము లేకున్న నత్యంత♦కుటిలుఁడైన
మేనవానికి నెటువంటి♦వానికైనఁ, గన్య నీవలెఁ దద్వర♦క్రమ మెఱింగి. 1482

వైశ్యపురాణము, ఆ 8.

ఔరసాదిపుత్త్రభేదాదులు

గీ. పరమసంస్కృతయగునాత్మ ♦ భార్యయందు,ధర్మవిధిఁ గలిగించిన♦తనయుఁ డనఁగఁ
దాన యౌరసుఁడనునభి♦దాన మొప్పఁ,బరఁగు నుత్తముఁ డాతఁడు♦ప్రథముఁడధిప
గీ. తగినవరునకు నిచ్చిన ♦ తనదుదుహిత, గనినపుత్త్రి నయ్యురువురు ♦ వినఁగ నియ్యా
కొనఁగ వీఁడునాకొడుకనఁ ♦ గొడుకు వాని,పేరు పుత్త్రికాపుత్త్రుండు♦పౌరవేంద్ర.
గీ. ధర్మపథమునఁ బనిచిన ♦ దనదుపత్ని, యన్యపురుషసంగతిఁ గన్న♦యాత్మజుండు
క్షేత్రజుం డనఁగా నిజ♦పుత్త్రభావ, మొందు ధర్మప్రపంచాభి♦నందితాత్మ.
క. జననీజనకు లిడకదా,ననిగూఢము గాఁగ నిచ్చి♦నంబడసిన నం
దను పేరు దత్త్రిముం డని, మునిజనములు చెప్పుదురు వి♦మోహవిదూరా.
ఆ. తల్లిఁ దండ్రిఁ బాసి♦తనయంత నెచ్చటు,నేనిఁ దిరుఁగుచుట్టి♦వానిఁ జూచి
యాత్మసదృశుఁడైన♦యాత్మజుఁ జేసికొ,నంగఁ గృత్రిముం డ♦నంగఁ బరగు.
గీ. ఎవ్వనికిఁ బుట్టెనేనియు ♦ నెఱుఁగకుండ, నొక్కనికిఁ బరభార్యయం♦దుదయమైన
సూనుఁ డాభార్యగలవాని♦సుతుఁడు వాని,పేరు గూఢజుఁ డనఁబడుఁ♦గౌరవేంద్ర.
క. విను తల్లిదండ్రు లొల్లక,తనయుని విడిచిన నొరుండు♦దనకుఁ దనయుఁగాఁ
గొని నెమ్మి నడప నపవిద్ధనాముఁ డగు వాఁడు విమల♦ధర్మప్రవణా.
ఆ. పెండ్లి గాకమున్న ♦ పితృగృహంబునఁ గన్య,సూనుఁ గనిన వినుము♦దానిఁ జేసి

కొనినయతని కతఁడు ♦ కొడుకగుఁ గానీన, నామకమునఁ బరగు ♦ నరవరేణ్య.

క. విను గర్భిణి యగు టెఱుఁగక, యును నెఱిఁగియుఁ బెండ్లి యైన ♦ నుదయించిననం
దనుఁ డా వరునకుఁ గొడు కగు, జననాథ సహోఢుఁడనఁగ ♦ జను నం(ద్రు బుధుల్

గీ. విభునిఁ దాను చేయంగిన ♦ వెలఁది విభుఁడు, విడిచినట్టి సుమధ్యము ♦ విధవ యతఁడు
తాత్త్వదశ నెవ్వనికిఁ గనుఁ ♦ దనయుఁ డాతఁ, డతనికొడుకపౌనర్భవుండనఁగఁబరగు.

క. జననీజనకులు లేకున్నను వారలు దన్ను విడిచినం దాన తగున్
దనయుఁడుగ నొరుల కిచ్చిన, ననఘా యాతండు సను స్వ ♦ యందత్తుఁ డనన్.

ఆ. తల్లిదం(డ్రు లమ్మఁ ♦ దనయుఁ గా నొక్కరుఁ, డాత్మసద్భశజన్ముఁ ♦ డైనవాని
విలిచికొనినఁ బొండ ♦ వేయుమహాత్మ, యక్కుమారుఁ (గీతుఁ ♦ డం(ద్రు బుధులు.

క. అని భీష్ముఁడు వెండియు ని,ట్లను నాపన్నిరువురను ధ ♦ రాధిప యోగ్య
త్వనిరూఢు లెల్లకర్మం,బున కౌరసుఁ డందులోన ♦ ముఖ్యుం డరయన్.

ఉ. హానిన పోలు నం(డ్రు బుధ ♦ వర్యులు గౌరవనాథ! పుత్త్రికా
సూనునిఁ దక్కనీవినిఁ ♦ సూనులు యోగ్యత గాంతు రుత్తమం
బైనకులద్వయంబును స ♦ మాగత మై విధివత్ప్రయోగతా
నూనత గల్గెనేని నిగ ♦ మోదితకర్మకలాపయుక్తికిన్. 1496

భారతము, ఆను. ఆ 2 పద్య 242-256.

క. ధరణీసురరాజవణి,క్త్వరుణులకును విప్రవలనఁ ♦ గల్గినతనయుల్
గురునాథా! ద్విజు లనఁగాఁ, బరఁగుదు రది లేను శూద్ర ♦ భామసుతు లనన్.

సీ. విను జనమేజయ ♦ మనుజేంద్ర యమ్మెది, నీశ్వరుతో భీష్ముఁ ♦ డిట్టు లనియెను
బ్రాహ్మణు నర్థంబు ♦ పదిపాళ్లుగాఁ జేయ, నాలుగు బ్రాహ్మణీ ♦ నందనుండు
క్షత్త్రియాత్మజుఁడుభా ♦ గములుమూఁడును వైశ్య,తనయుండు రెండుశూ ♦ ద్రాతనూజుఁ
డొకపాలు గొనుటకు ♦ నొడయలు గుదినాఁడు, వలచిపెట్టఁగఁ గొను ♦ వాఁడు గాని

ఆ. తం(డ్రితోడఁ (ద్రివిధ ♦ తనయులతోడను, దనదుభాగమువకుఁ ♦ బెనఁగి కొనఁగఁ
దగదు వారలకును ♦ దగదు నిర్దయతఁ ద,ద్దశమభాగమీక ♦ తార కుడువ.

సీ. క్షత్త్రియుధనము భా ♦ గము లెనిమిది సేయ, భూపాల వైశ్యుల ♦ పుత్త్రికలకు
శూద్రపుత్త్రికకును ♦ సుతు లైనయట్టివా,రోలి నాలుగు మూఁడు ♦ నొక్కటియును
గొనవాను పాళ్లులు ♦ కురుముఖ్య వైశ్యుని,సొమ్మున వైశ్యకు ♦ సూనుఁ డైన
యతఁడు నాలుగునశూ ♦ ద్రాత్మజుఁ డొకటియుఁ, గాఁగ నైదుగ నంశ ♦ కములు గొం(ద్రు

ఆ. పెనఁగి కొనఁగఁ దగమి ♦ విను శూద్రకొడుకున, కెందుఁ గలదు వాని ♦ కీక కుడువఁ
గామియును సహంబ ♦ యేమిజాతులవారి,కయిన నిట్లు దెలియు ♦ మంశకృతులు. 1497

గీ. ఆలు నిజజాతియందు శూ♦ద్రాలి కెల్లఁ బనములుగఁ (బంచికొందు) భా♦గములఁ (శూద)
తనయు లెందఱు గల్గినఁ ♦ దండ్రిధనము, ధర్మసంగ్రహతత్పర ♦ ధర్మతనయ.

క. విను భక్తియు వెఱపుఁ గలిగి, యనుజన్ములు పెద్దవాని♦ నారాధింపన్
జనవర యతండుఁ దమ్ములఁ, గొనియాడక పిరికిఁ బట్టి♦గురు రుజ్జ్వలులై. 1501

క. అనుజుఁ డొకఁడు వెంగలియైనను దప్పెడుఁ గాని పెద్ద♦నకుఁ గార్యజ్ఞా
ననిరూఢిలేక తక్కిన, ననుజన్ములు సిక్కువడుదు ♦ రవనీనాథా. 1502

చ. జనవర యన్నదమ్ములు ప్ర♦సన్నమతిం గలకల్మి పంచికు
డ్చిన వినుతించు లోకమును ♦ శ్రీయుఁ బొరిం బొరిఁ బెంపు నొందు లో
భనిరతిఁ బెద్ద కాసపడి ♦ పాడి దొఱంగినఁ బ్రాణగొడ్డపుం
బను లగు నవ్విధంబునఁ♦బడ్డది గాదె జగం బెఱుంగఁగన్.

భారతము, అను. ఆ 2 వ 230_233.

క. చూలై యుండఁగ నొకరుం, డాలింగా నేలుకొనిన ♦ యాగర్భమునం
బాలలనగన్న పుత్త్రుఁడు, పోలంగ సహోఢనాను ♦ పుత్త్రుం డయ్యెన్.

క. తల్లియుఁ దండ్రియుఁ బుత్త్రుని, నొల్లక పుత్త్రెంచుటయును ♦ నుచితస్థితిమై
నుల్లం బలరఁగఁ జొచ్చినఁ, దెల్లం బపవిద్ధనామ♦ధేయసుతుఁ డగున్.

క. క్షేత్రజుఁ డాదిగఁ గలిగిన, పుత్త్రులు గ్రహములనుబోలెఁ ♦ బొనుపడుదురు స్వ
క్షేత్రమున నౌరసుండును, పుత్త్రుఁడు గ్రహరాజుఁబోలెఁ ♦ బొడమూపుటయున్.

క. గోమేధము సేయుటయును, రామాజనములకు దేవ♦రన్యాయంబున్
భామకు రెండవపెండ్లియు, నీమహిలోఁ గలియుగమున ♦ నెగ్గని రార్యుల్.

క. ఒకతల్లిగన్నసుతులం, దొకనికి సుతుఁడుదయమైన ♦ నోలినిమతి వా
రికి నెల్ల వాఁడె సుతుఁడని, యకుటిలుఁడగు నలమునీంద్రుఁ♦డానతి యిచ్చెన్. 1508

క. మునువిప్రునకును క్షత్త్రియ, వనితకు నుదయించినతఁడు ♦ వైశ్యుఁడు వైశ్యాం
గనకును విప్రోత్తమునకు, ననుకూలతఁ బుట్టునాతఁ ♦ డంబష్ఠుఁ డగున్.

క. భూదేవుఁడు శూద్రస్త్రీ, నాదరమునఁ బెండ్లియాడి ♦ యాసతియందు
త్పాదించినపుత్త్రుండు ని, షాదుండనఁ బరగుచుండు ♦ సమ్మదలీలన్.

క. రాజన్యువలన వైశ్యా, స్త్రీజుఁడు మాహిష్యుఁ డనఁగఁ ♦ జెల్లును శూద్ర
స్త్రీజాతుఁ డుగ్రుఁ డనఁ జను, ధీజనమతకీర్తిపూర ♦ ధీరవిచారా.

క. కోమటికి శూద్రభామిని, కామినియై కన్నసుతుఁడు ♦ కరణుండను నీ
నామమునఁ బరఁగునని మును, ధీమంతులు తేటపడఁగ ♦ దెలిపిరి జగతిన్.

క. రాజితవిప్రాంగనకును, రాజునకుం బుట్టినతఁడు ♦ రథసూతుఁడు వి
భ్రాజితవిప్రాంగనకును, వై జాతికిఁ బుట్టినతఁడు ♦ వ్యవహారి యగున్.
క. కొఱకై బ్రాహ్మణకన్యక, దొఱసినశూద్రుండుఁ బ్రీతితో నొక్కటిగా
వేడుక పుట్టించినయా, జతిభిఁకిఁ బుట్టినయతండు ♦ చండాలుఁ డగున్.
క. కోమటికిని శూద్రునకును, భూమీశ్వరపుత్త్రియందుఁ ♦ బుట్టుడు రోఁవిం
శామాగధుండునాద్య, గ్రామాత్యక్షుండునైన ♦ క్షత్తయునగున్.
క. నాఁపునిజవంశంబునఁ, జేరి వివాహంబు తనకుఁ ♦ జేసినపతియం
దానఁగఁబుట్టిన పుత్త్రుం, డౌరసుఁ డనఁ బరగు నాతఁ ♦ డధికుం డెంచన్.
ఉ. పుత్త్రులు లేరు నాకు నిది ♦ పుత్త్రిక దీనినలంకరించి నీ
క్షేత్రముగాఁగ నిచ్చెద న♦కిల్బిషమానసనీవు దీనికిం
బుత్త్రుఁడు పుట్టఁగానతఁడు ♦ పుత్త్రుఁడునాకనిపల్కి కొన్న యా
పుత్త్రుఁడు నౌరసుండు సరి♦పుత్త్రుల కెల్లను ♦ బెద్ద బిడ్డలున్.
క. తనగోత్రము నతఁ డొండెను, దనవంశము నాతఁ డొండెఁ ♦ దగ ని [illegible]
తెఁపత్నికిఁ బుట్టించిన, తనయుఁడు క్షేత్రజుఁ డనఁగ ♦ ధరణిం బరగున్.
క. ధనముగలదు పుత్త్రులు లేఁరని యాసనుజూపి యొరుని ♦ యాత్మజుఁ [illegible]
[illegible] వెర్రు పెట్టి తగఁజే, కొనె నేని యతఁ కృత్రిమంపుఁ ♦ గొడు కాతనికిన్.
క. కానీనుండగుఁ గన్యా, సూనుఁడు మాతామహునకు ♦ సుతుఁడం ద్రోతని న్
[illegible] యొరునకు నాలైనను వాఁడతనిపుత్త్రుఁ♦డగు నిక్కమునన్. 1520
క. [illegible] యొండెను, మగఁ డీల్గినొండె వేఱు♦మగనికినాలై
తెఁగనిన సుతుఁడు రెండవ, మగనికిఁ బౌనర్భవాఖ్య ♦ మహిఁ బుత్త్రుఁ డగున్.
క. పుత్త్రార్థముగా నడిగినఁ, బుత్త్రులుగలయాతఁడాత్మ♦పుత్త్రునిఁ దనకుం
బుత్త్రునిఁగా నిచ్చినయా, పుత్త్రుఁడు దనకెందు దత్త ♦ పుత్త్రుం డయ్యెన్.
క. జననియు జనకుఁడు తనకును, ధన మొందఁబడి యడిగి కొనిన ♦ తనయుఁడు కొన్నా
తనికిఁ గృతకృత్యుఁడనియెడు, తనయుండగునండ్రు ధర్మ♦తత్త్వజ్ఞు లిలన్.
క. నాకొరు లేరును లేరే, నీకొడుకై యుండువాఁడ ♦ నిజముగ నన్నుం
జేకొమ్మని చనఁ జొచ్చిన, యాకొడుకాతనికిఁ దా స్వ♦యం దత్తుఁడగున్.
క. తనపుట్టింపమియెఱుఁగును, జనకుని దెలియండు గూఢ ♦ సంగతిఁగఁ గులాం
గనకును జన్మించినయా, తనయుఁడు గూఢజుఁడు ధర్మ ♦ తత్త్వం బరయన్.
క. ప్రతిలోమజాతుఁ డధముఁడు, సతతము ననులోమజుండు ♦ సజ్జనుఁ డని వి

శ్రుతధర్మవిధులు చెప్పిరి, నుతశతవందితగుణాఢ్య• నూతనదండీ.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 120-141.

గీ. తండ్రిపిమ్మట నన్నయ•తండ్రి పిన్న, వారలకు నెల్ల నాతని • వనిత దల్లి
దల్లిగడ దన్న; యని చెప్పి • తాత మఱియు, మనువునికి నిట్టులను నభి•మన్యుపౌత్త్రి.

క. మానవనాయక యగ్రజుఁ, డైనను ననుజన్ముఁ డేని • నన్యాయంబుం
బూని సహోదరులకుఁ గీడైన నతఁడు దండ్యు డండు • రవనీపతికిన్.

క. విను మప్పుఁ దల్లియట్లుఁగఁ, గొని నడపంగ వలయుఁ జన్ను • గుడిపి పెనిచె నె
వ్వనిత యదియు నాతనికిని, జననీసమ యండ్రు బుధులు • సౌజన్యనిధీ.

భారతము, అను. ఆ 4 ప 132-128.

వేశ్యాధర్మములు

క. కళలుఁ బ్రమాణంబులుఁ జూపులు జాతులు గతులు బంధ•ములుఁ బరిరంభం
బులు సత్వంబు లవస్థలుఁ, దెలిసి విటులఁ గలసి సుఖముఁ • దెలుపఁగవలదే. 1530

గీ. జడ్డునాలుక జలము రం•జకదళము, నడుసుఁగుమ్మరిపుర్వు రే•వాఁకు బ్రవ్వ
కాయ బూడిదపాగయని•కరణి విటులఁ, గలసియుఁ గలియకుండంగ•వలయు లలన.

చ. జిగురునఁబడ్డ రాచిలుక • చెల్వున సంపెఁగపువ్వుతావికిం
దగిలినమిండతుమ్మెదవి•ధంబునఁ జేనియఁ జిక్కఁబట్టి యూఁ
గగతి విటుండు కూర్మిఁ దన•కౌఁగిటిపొందునఁ జిక్కఁగున్న న
మ్మగువకునేల యిచ్చు నన•మానధనంబులు రిత్తమాటలన్.

సీ. మణిమంత్రతంత్రముల్ • మందులుమాయలు, సరసభావలు వృథా•సంభ్రమములుఁ
దెచ్చుకోలేడ్పులు • నిచ్చకంబులు పట్టి,యానలు దక్కులు • నలసగతులు
నలుకలుఁ దరితీపు•లాసలుఁ బ్రియములు, నగవులు దెగువులు • నయము భయము
బలిమియుఁ జెలిమియుఁ • బాసలు ననుపులుఁ, దిట్టులుఁ గొట్టులు • దిట్టతనము

గీ. జాఱువాటులు సన్నలు • గాయకములు, మెచ్చులునుదచ్చనలుఁబొర•పొచ్చెములును
దగవులును వారకాంతావి•తానములకు, జలజలోచనలార వై•సర్గికములు.

క. ననుపువిటునిఁ దక్కుచు నా,తనిచెలికానికిఁ బ్రియంబుఁ•దగఁ జెప్పిన న
వ్వనితపయి న్వ్రాలుగదు మన, మనుమానము లేదు ధనము • ననుపుగఁ జేరున్. 1534

గీ. వేకువలయందు విటునిచే • వీడియంబుఁ, బుచ్చుకొనఁ దగ దింటికిఁ•బుచ్చుకొన్న
నూరనూరంగఁ దరిద్రవం•బుమియవలయు, వెలఁదులకు మందుఁ బెట్టెడు•వేళ గాన.

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 27-32.

ఉ. ఒక్కని డాయ రమ్మని మ♦ఱొక్కనిఁ గన్గొనిఁ ముచ్చటించి వే
ఱొక్కనిఁ బొంది రొక్కము మ♦ఱొక్కనిఁ జూచుచు వేడ్క వారికిన్
నెక్కుడుఁ బ్రేమ లుండ వల♦పించుట ధర్మముగాక యయ్యయో
యొక్కనియందె తా వలచి ♦ యుండుట న్యాయమె వారకాంతకున్.

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 4.

క. బొజ్జలు పెరిఁగినసెట్లు,న్బొజ్జల్లునుదడికద్రోపు ♦ లొంటరికాండ్రున్
లజ్జయెఱుంగనివిటులును, సజ్జకముగ వారసతుల ♦ జన్మఫలంబుల్. 1537

క. చక్కనివారలు జారులు, కక్కసమగువారు వన్నె♦కాండ్రున్ రసికుల్
చొక్కమగురాకుమారులు, మిక్కిలియుఁ గురూపిరైన ♦ మెచ్చఁగవలయున్

క. రొక్కము ధన మీగలిగిన, మిక్కిలియుఁ గురూపిరైన ♦ మెచ్చఁగవలయున్
తెక్కలిరైన ధనమీయని, యక్కాంతునినైనఁ గదియ ♦ న్యాయం బగునే.

క. జెంపం బేరికి నీయక, యందఱిఁ దనయాత్మలోన ♦ నడపుచు నయానా
నందంబుగ మెఱయఁగవలె, నందంబున వారకాంత ♦ లద్దముభంగిన్. 1540

చ. బలపము లేఁతనవ్వు నునుఁ♦బయ్యెద సన్నపుఁగావిచీర పిం
చులు గొనుజల్లఁ జంపునును ♦ జూడ్కి రెము కన్నపుఁగత్తి మోవితీ
పలనచేఁ జొక్కుచున్ దగ వి♦టావలి డెందముఁ గన్నపెట్టి యిం
పుల ధనమెల్లఁ దీసికొని ♦ పోవలెఁ గామిని గండికొంగరై.

క. మగవానిచిత్తమంతయు, నిగురొత్తఁగఁ జేసి వేట ♦ యిత్తియపోలెన్
దగిలింపకఁ దాఁ దగిలిన, మగు వెంతయు సొంపుచెడి య♦మాన్యత నొందున్.

క. వలచుట కష్టము వనితల్, వలచుట పురుషునికిఁ గాక ♦ వారాంగనకున్
వలపు దగ దెన్నిభంగుల, వలచినయెడ విఱుగ నేర్పు♦వలెఁ దరుణులకున్.

సీ. పురుషుని నెవ్వనికిఁ ♦ బోవంగ నీయక, వింతచేఁ దలఁపరి♦ వేయవలయు
నవనవసుకతలఁ♦ దనసౌఖ్యవార్ధిలో, ముంచి యింపులఁ బొద♦లించవలయుఁ
గలసినయప్పుడు ♦ వలచునయట్లుండ్, యోనసి వేడుకఁ జిత్త♦ మెఱుఁగవలయు
మందుమంత్రంబులు ♦ మాయలు ప్రతివన్ని, తెగువమై నవలీలఁ ♦ దిరుగవలయుఁ
గీ. గలసినప్పుడు చన విచ్చి♦కలయవలయుఁ, బాయునప్పుడు నిచ్చయుఁ♦ జేయవలయు
నయముఁ బ్రియమును దప్పక♦నడవవలయు, నమ్మికలు గాఁగఁ దగవులు♦నడపవలయు.

శృంగారపల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

వేశ్యామాతృధర్మములు

క. తనయఁ గని గారవంబున, ననుదినమును సావధాన ♦ రాలై యొడికమునం
బెనిచి పదంపడి యెలజవ్వనమునఁ దనుము చేవ్వులతోడ ♦ వారిజముఖికిన్.

క. ధనవంతుఁడైనవానిం, దనయిచ్చనతిరుగువాని ♦ దానగుణముసం
బనుపడువానిం గైకొని, యనుపంగా వలయుఁ గూఁతు ♦ నాతనికడకున్. 1546

క. మగలం బలువురఁ దన్నుం, దగులింపఁగ నొప్పునటి ♦ తా నొక్కని పైఁ
దగులము చేసిన నొకమెయి, మగిడింపుచుఁ గూఁతుఁ బహుప ♦ మరపఁగవలయున్.

సీ. ఒరుఁ డొసంగినయీఁగి, పురుషుచూపుచు లోభి, చే నర్థమెయ్యెనఁ ♦ జేఁదికొనుచుఁ
బురుషునూపిననైనఁ ♦ బుడుత నేరనివాని, నంగడిఁ బొచ్చెపో ♦ నాఁగికొనుచు
నాఁగినసరకునే ♦ యనివానిధనము భూ,తలనాథునకుఁ జెప్పి ♦ బలిమిఁ గొనుచు
ధనమెల్ల నిచ్చి పే ♦ దటికఁ బొందినవాని, కీసిగా ధనమిచ్చి ♦ యేదికొనుచుఁ

గీ. బందువులు శోభనంబులు ♦ బహువిధంబులైననోములు సమకట్టి ♦ జానుమీఱి
యెల్లుతండంబుచే ధన ♦ మెల్లఁ గొనుచు, మెలఁగుటలు వారసతులతె ♦ ల్లులకుఁ బనులు

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 13–17.

వేశ్యాప్రాముఖ్యము

క. శ్వేతాదులు కైవల్యం, బాతతమతిఁ గనిరి వేశ్య ♦ లందునె కాదా
జాతియు నీతియుఁ గలిగిన, యాతెఱవలపొందువలన ♦ హానియుఁ గలదే.

క. కులసతిసంతానార్థము, సిల దాసీసంగమంబు ♦ హీనము పరకాం
తలు హానియనుచుఁ గాదే, వెలయాండ్రఁ సృజించె నజుఁడు ♦ విశ్వములోనన్.

శృంగారకల్హాణచరిత్రము, ఆ 2.

వేశ్యాగర్హణము

ఆ. మాంసవిక్రయంబు ♦ మనుగడగా నున్న, కటికవాఁడు పాప ♦ కర్ముఁ డనని
నంతకంటెఁ బాప ♦ మాత్మసౌఖ్యం బొంద, కమ్ముకొనిచనుమ ♦ సంగనలకు.

ఆ. పుష్ప పూఁత యాఁకప ♦ పోఁక చీరలు సొమ్ము, లొసరఁ బూమె టెల్ల ♦ నొకనికొఱకుఁ
గాని యాత్మసుఖము ♦ మాని భోగింపలే, దరయఁ బహసి కుసుమ ♦ నంగనలకు. 1552

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 2 ప 222, 236.

ద్విపద. కలసిరి సతు లని ♦ తలపోయరాదు, పలి సూనియుయు రెండు ♦ గలసినయట్లు

పట్టిఁ దన్మని ◆ భావింపరాదు, పట్టుగా జెలఁగలు ◆ బట్టినయట్లు
సరసవహా తూపని ◆ చర్చింపరాదు, పారపొచ్చెముగద నూ◆సర పెల్లులట్లు
మెలఁపున లెఱుఁగుమ◆రిల నాఁగరాదు, జొచ్చికట్టుదు గల్ల ◆ జూదరియట్లు
ఎడవాఁపఁ గుంపింప◆గా మున్న లేదు, విడచినఁ బాయము◆ర్వడి డేగలట్లు
పట్టింప వెంబడి ◆ బసరింపరాదు, వట్టి కట్టాడు దు◆గ్వడిఁ దిగాలట్లు
తెలిర్చఁబిచ్చి◆తిమి నాఁగరాదు, ప్రాలుదుల్ తులలట్లు ◆ వరిగింజఁ జూపఁ
గావుఁ బిట్టి వే◆శ్యావిడంబనము, లావనితలమాట◆లాటలు దుష్ట
భావముల్ పనసులు ◆ పరికించి మాడ, సేవము ల్గాక నం◆దెంత సుఖంబు. 1553

పండితారాధ్యచరిత్ర, పురా. ప్రక.

సీ. నర్మసల్లోక్తులు ◆ నక్రౌటకృత్యాలు వింత,నయగారములు బహు◆నాటకములు
కీలుపిచ్చవిద్యలు ◆ కీకవన్నెయలును, బెలుచఁదనంబులు ◆ ప్రేలడములు
వక్రభావంబులు ◆ వలకారిపోకలు, వలదిమొల్లములును ◆ వట్టిపసలు
కేవేవంబులు సాళ◆గింపులు కిల్బిష,క్రీడనంబులు నడ◆కించుపసలు
గీ. బాసపోసనములు విడం◆బములు భ్రమలు, లేనిమచ్చిక లివియాది◆గ్గొనఁబిబిధ
దుష్టగుణంబులప్రోవులు ◆ ద్రోహమతులు, వారకాంతలఁ దడవిన ◆ వచ్చుఁ గీడు.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 43.

క. లంకెయును బీరకాయయు, ముంజెయు బాల్యమునఁ జాల◆మోహముఁ గొలుపున్
మాంజాలగతి ముదిసినవెను, కం జూడను ముట్టఁబోర◆గద నరు లెందున్.

సీ. పరఘనాకర్షణ◆ప్రాంతంబు స్వాంతంబు, వ్యర్థమాయావచో◆వ్యసనరసన
శతమ్ముక్తోచ్చిష్టరతి◆సదనంబు వదనంబు, పలుబోజఁగులచొంగ ◆ బావి మోవి
పల్లవస్థాయిదక్ష◆పాణులు పాణులు, కుటిలాకునవితతుల◆కోవు పూవు
కృత్రిమగుణగణ◆గేహంబు దేహంబు, స్నిగ్ధసంఘంబుల ◆ సజ్జ బొజ్జ
గీ. పంచబాయకఘోరప్ర◆పంచరోగ, యాతనాభూతమాయాప్ర◆యాసవితతుల
.... కుదాని ◆ ...., గనుఁగొనఁగ వేశ్య హేయభా◆జనము గాదె.

సీ. లఘువర్ణగురువర్ణ◆లక్షణం బరయక, సరసపదార్థముల్ ◆ సంగ్రహించి
వృత్తనం[illegible] మునకు ◆ వెఱ పింతయును లేక, గుణనిర్ణయ నిరూఢి ◆ నునఁ తెలిఁ [illegible]
యవశ్యములకు గో◆డక సంధి విగ్రహ, ప్రాణహాని విచార ◆ పరత[illegible]దత్క
ఘాతం బెఱుంగకఁ ◆ బండితోత్తములతోఁ, గలయ నొల్లక మహా◆కవిత[illegible] ముని
సీ. [illegible]తులఁ బోనాడి మూర్ఖసం◆గతి వహించి, తిరుగు వెలభామ జీవన◆స్థితి [illegible]

సుకవికృతకావ్యరూపాము◆గుణము పూను, నరసిచూచిన నిష్పార◆మగును పిదప.
చంద్రరేఖావిలాపము, ఆ 2.

ఉ. ఒక్కని విన్నదాఁక మఱి◆యొక్కరుపైఁ దలఁపై నదాఁక వే
ఱొక్కనిఁ గన్నదాఁకఁ దను◆నొక్కఁడు పైకొని పోఁడుదాఁక నొం
డొక్కనిఁ దప్పఁ జూపి తగు◆లూడ్చెదునంతటిదాఁక మిండచే
రొక్కము చెల్లుదాఁకనె స◆రోరుహలోచనలందుఁ గూరుముల్. 1558

క. మధురము లూనెడునాలుక, విధురమతిం బులుసుగోనఁగ ◆ వేడుకపడున
ట్లధికుఁడగువిటునిఁ గూడియు, నధముని మదిఁ గోరకుండ ◆ దంగన యెట్లున్.

తే. కువిటుఁదగిలినమదిచాటు◆గోనదుగాని, వెలసతికిఁ గూర్మి రసికుపై◆విటుఁగుఁ దలఁచు
హేయమగుముడ్సు మెక్కుః◆నిందుఁగాక, యెందుశునకంబునకు నెయ్యి◆యిందు టెట్లు.

తే. విటుఁడు రోయిచ్చి వేశ్యని◆ల్పుటయెకాని, యొరులఁ గోరకుఁ గుణమెట్లు◆నడుపలేఁడు
డొల్లుసీరంబు నాకట్టఁ ◆ జెల్లుఁగాక, డొల్లుగుణమది మాన్పంగఁ◆జెల్లు నెట్లు.

సీ. ధనమూస వేఱొండు ◆ దలఁపదయేనది, జలజలోచనకు నా◆పదపుఁగూర్మి
ఘునునొద్దనుండియుఁ ◆ దనకానపడియెనేఁ, బొలఁతుకకదియె యు◆ద్యోకపుఁగూర్మి
తగిలినచో నెల్లఁ ◆ దహతమానొందెనేఁ, బోటికి నదియల◆నాటుఁగూర్మి
తనకట్లకెలనికిఁ ◆ దనమేలుమాపునేఁ, జేడియ కదియు వై◆శికపుఁ గూర్మి

ఆ. తనదుపైత్త్యభ్రమంబున◆ధరయుఁదిరిగి, నట్లుయగుభంగి విటునిమో◆హమునఁదోఁచు
గాన నిక్కంపుఁగూరిమి ◆ గణికయందుఁ, బొరయ దిలఁ బొచ్చెనేనది◆ తెరువు పెసర.
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 4 ప 114-121.

సీ. అర్థప్రమోషణా◆యత్తంబు చిత్తంబు, బహువృషాభాషణా◆భ్యసనరసన
యాజన్మపశ్యతో◆హరములు కరములు, ప్రచురహేయాశన◆భక్షికుక్షి
సంతతాన్యాయప్ర◆చారమాచారంబు, మతకంపుమాయల ◆ మనువుతనువు
సకలవర్ణోచ్ఛిష్ట◆సదనంబు వదనంబు, వితతకుతర్కాబ్ధి◆వృద్ధిబుద్ధి

గీ. అంగజవ్యాధిఁ గడు పుచ్చి◆నట్టివిటుల, యాత్మజలపూరముల తెట్టు◆వల్లపుట్టు
హేయభాజన మెన్నిట ◆ నెన్ని చూడ, వేశ్యజన్మంబు జన్మమే ◆ విప్రవర్య.

ఉ. కాకులు రావిపండ్లు దిని ◆ క్రక్క శిలామయదేవమందిరా
నీకములందు రావులు జ◆నించును సజ్జనచిత్తవృత్తి య
వ్యాకులలీల జాతిగుండి◆వంటిది లోకములోన వేశ్యలుం
గాకులవంటివార లటు◆గావఁ బ్రమాదము చేరనిచ్చినన్. 1564

క. లతకూనల జవ్వనమున, వితతంబుగ వార్ధక ప్ర◆వేశంబైనన్

శితకంచుకంబు లూడ్చిన, కృతకఫణుల్ వారసతులు ♦ కేవల మరయన్.

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 75, 78, ఆ 3 ప 134.

సీ. పడపుంబూంబోడికి ♦ బత్తి యెదుపచుక్క, పణ్యాబ్జపాణికి ♦ బాస దవ్వు
వెలవెలందికి విట♦వీథిపై దయసున్న, వారవామాక్షికి ♦ వావి తవళి
వెల్లాటకత్తియ♦కెల్ల నంటు హుళిక్కి, గణికామతల్లికిఁ ♦ గావివావి
లంజకుమర్యాద♦లాగు దుత్తూరంబు, వేశ్యకు సత్యంబు ♦ వీఁకదుద్దు
గీ. నాగవాసంబునకు వర్త♦నంబు టక్కు, సూళియకుఁ బ్రేమబద్దు భో♦గాలపాలి
కిని కృతజ్ఞత యట్టిట్టు♦గనుక వెనుక, వెనకవలదు రూపాజీవ♦విశ్వసనము.

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 5.

క. ఏకీలివారు చెందిన, నాకీలిఁ దవీయరాగ ♦ మందెడి నారా
వారాంగనయది సాక్షా,త్కారపుఁ బటికంపుబొమ్మ♦గాఁబోలుఁ జువీ.

కావ్యాలంకారసంగ్రహము, ఆ 2 పద్య 22.

మ. సకలోచ్ఛిష్టము మోవి వావియన లే♦శంబైన కారాదు ప
చ్చికచే నెల్లపదార్థముల్ గొనుటయే ♦ చిత్రవ్రతం బెన్న మా
రకథాలాపములే సువిద్య బహుజా♦రశ్రేణితోఁ గూడ వా
రకశాధామము జీవనమ్ములకు వి♦ప్రశ్రోత్ర యేవేళలన్. 1568

భార్గవపురాణము, ఆ 5.

మ. అవివైనన్ జడుఁడైనఁ బంగయినఁ జీ♦కైనన్ మహారోగియై
న విమూఢాత్మకుఁడైన రోయక పది♦న్మాకల్పలాభస్పృహన్
సువిలాసంబగు మేనొసంగు వెలయిఁ♦తుల్లోభ్యతే జ్ఞానక
ల్పవనీవల్లికుఠారము ల్సురభిమ♦ల్లా మానినీమన్మథా. 1569

మ. అలరు న్నాక మనోహరంబులయి వే♦శ్యావక్త్రము ల్దుర్విటా
దు లనేకుల్చవినోలిగ్రోలి విడువ♦న్దూష్యంబులై నట్టి యెం
గిలిమూకు ల్లవియేల ముద్దుగొనఁ ద♦ర్కించు న్గలస్థానముల్
గలచారిత్రఘనుండు శ్రీసురభిమ♦ల్లామానినీమన్మథా. 1570

భర్తృహరిసుభాషితము, ఎ. బా. ప 58, 60.

ఉ. విడువక పుట్టుగ్రుడ్డునకు ♦ వృద్ధశరీరికిఁ గుష్ఠరోగికిన్
జడునకు జాతిహీనునకుఁ ♦ జారునిజాంగము లొక్కరూకకై
కడువడి నిచ్చు వారిజుణ ♦ కల్పలతల్ విదళించుకత్తులం
బడుపుకుబడంతులం దనదు ♦ భావముఁ జేర్చునె యెవ్వఁ డేనియున్. 1571

క. జారభటచోరచేటక, చారనటప్రభృతినీచ♦జననిష్ఠీవా
ధారకశరావము వార, స్త్రీరమ్యాధరము సంస్పృ♦శింతురె కులజుల్. 1572

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. నీతి. పద్య 57, 60.

క. తొలినెలదొరగాఁ జూతురు, మలినెల చనవునను మగని♦ మాఱుగ నాపై
గలనెల సేవకుక్రియగాఁ, జులకన సేయుదురు జార♦సుదతులు విటులన్.

నీలకుంతలీవిలాసము, ఆ 1.

క. ఉల్లివలెఁ బెక్కుపొరలై, నల్లివలెన్ నిద్రచెఱచి♦ నమ్మినదాఁకన్
బల్లివలెఁ గాళ్లఁ బెనఁగుచు, పిల్లివలెన్ గడవఁ దాఱు♦ వేశ్య ధరిత్రిన్. 1574

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

సీ. భోగినుల్ కపటాసు♦రాగసంపాదిత, జీవనల్, ఘోరదు♦శ్శీలఖనులు
వైభవ్య మెన్నఁడు♦ బాధింపకుండవ, ర్తింపువిలాసినుల్♦ క్రూరహితలు
దుష్టచేష్టితములు♦ దోషంబులేదంద్రు, దుర్నయనిర్ణయ♦ దుర్నివార
లతులమాయోపాయ♦ లభిమానశూన్యలు, కరుణావిహీనదు♦ష్కామమతులు
గీ. రాజభయమించుకయుఁ లేని♦ రాజవదన, లట్టివారలఁ గామించి♦ యాటపాట
లనుచు నామోదముంబొంది♦ స్వార్జితమును, జిల్లిగవ్వగ నెంచి వె♦చ్చింపఁ దగునె.

హేమసుందరోపాఖ్యానము.

క. కొంకక పుల్లఁ జదివినఁ, జక్కనివాఁడైన రాజ♦చంద్రుండైనన్
మిక్కిలిరొక్కము లియ్యక, చిక్కదురా వారకాంత♦ సిద్ధము సుమతీ.

క. పులిపాలు దెచ్చియిచ్చిన, నలవడఁగా గుండెగోసి♦ యరచే నిడినం
దలపోడు సుధనముఁ బోసిన, వెలయాలికిఁ గూర్మిలేదు♦ వినరా సుమతీ.

క. వెలయాలివలనఁ గూరిమి, గలుగదు మఱి గలిగెనేని♦ కడ తేఱదు గాఁ
బలువురు నడచెడు తెరువునఁ, బులు మొలవదు మొలిచెనేని♦ పొదలదు సుమతీ.

సుమతిశతకము, ప 40, 55, 83, 100.

స్త్రీపురుషజాతులలక్షణాదులు

సీ. తనువు మార్దవమును♦ మనసుచాంచల్యంబు, తనివిదీఱమియుఁ జి♦త్తినికి నమరు
ఘనత ... ద్వంద్వంబు♦ కఠినాంగకములును, దృఢమగు ... హ♦స్తినికి నమరు
ఇఱి ... ♦ నిరుపేదకౌనును, గినుకయు నరయశం♦ఖినికిఁ దొరయు
సరసంపుఁజేఁతలు♦ చతురసంభాషణల్, మృదువర్తనములు ప♦ద్మినికి మెఱయు
గీ. మధువు వాసనయును ...♦ మదము కంపు, నింపుగంధంబు ...♦ పద్మింపుఁ దావి

వలమవలరసములకుం♦బ్బారుసతోడ, సంభ్రమ కాముకశావేశ ♦ లక్షితసంజ్ఞ. 1579

సీ. కన్నులు త్రిప్పుచు ♦ వన్నెలు పచరించు, గూపుఁ జూపుచును భ♦ ద్రుండు నిలుచు
వెదకిరయింపెఱుఁగక ♦ యీపరొంతేనిచ్చి, తనయిచ్చనెపుడు ద♦ త్తకుఁడు నిలుచు
మందుమంత్రంబులు ♦ మాయలు పచరించి, ఖండించి కూచిమా♦రుండు తిరుగు
మనసులు గరఁగించి ♦ మర్మజ్ఞుఁడై ప్రేమఁ, జేలించు సతులఁ బాం♦చాలుఁడెపుడు
గీ. భద్రకుఁడు నావెచిత్తిని♦ ప్రాణవిభుఁడు,హ స్తినికిద త్తకుఁడుమనో♦హరుఁడుమిగులఁ
గూచిమారుండుశంఖిని♦కూర్చుప్రియుఁడుఁ,బాలఁబద్మిని మెచ్చుఁబాం♦చాలుఁడెపుడు

క. లోలల భద్రకువిధమున, బాలలఁ బాంచాలురీతిఁ ♦ ప్రౌఢల నెల్లన్
జాలఁగ దత్తకుగతి జవరాలిం దగఁ గూచిమార ♦ రమణుఁడుగవయున్. 1581

సీ. పరకాంతఁగూడని♦పతి యనుకూలుండు, తరుణికి మెఱుఁగునేఁ ♦ బొరిశఠుండు
దక్షిణుం డాత్మనం♦దతిసరిగాఁ జూచు, నపరాధియయ్యుఁ గీ♦డాడు దృష్టు
విటుఁడు వేశ్యలయిండ్లు ♦ వెదకి త్రుమ్మరుచుండు, మతసేవకుఁడు పీఠ♦మర్దకుండు
నాగరకుఁడు పర♦స్త్రీకమనాపేక్షి, కుల విమావకుఁ డప♦హాస్యకారి
గీ. అరయ నాయకపతికిం♦డైనకోటి, చతురభావులఁ జతురిక ♦ చాలప్రౌఢ
సతులఁ బతులను గూర్పసం♦చారనిపుణ, తిరుగు నేపనులకు నుదూ♦తికధరిత్రి. 1582

సీ. బాలయయ్యును గళా♦ప్రౌఢిఁ జూపు విదగ్ధ, యొకపాటి యెఱుకమై♦నుండుమధ్య
యౌవనంబునునుండి ♦ యతిమూఢయగు ముగ్ధ, పరుషంబు లాడెడు ♦ పరుఁషపరుష
అంత్యైన గరఁగెడు ♦ నంగనామణిశ్లథ,ఘనయానుసతి యతి♦కఠినగాత్రి
యలిగి కీన్పడకుండు ♦ నట్టికోమలి ధీర, పతిభక్తిగలిగిన ♦ సతి స్వకీయ
గీ. జాగ పరకీయ యనిరెండు ♦ చపలనేత్రి, విత్తమంతయు లోఁగొని ♦ వెడలఁద్రోయు
... ... వారకాంతలలామసా♦ధారణాఖ్య.

సీ. ఆచారధీసుగు♦ణాన్వితమునిసత్వ, నలినద్దురయోకోరు ♦ నాగసత్వ
భూరిసత్వయువెంయఁ ♦ బొందదు సంతుష్టి, జడమలినాంగిపి♦శాచసత్వ
గంధర్వసత్వ ♦ నిధి పాడఁగ నేర్చుఁ, దలఁక దేవసులకు ♦ దైత్యసత్వ
శృంగారవతి కోమ♦లాంగి కిన్నరసత్వ, యాధిపుఁ బోషించును ♦ యక్షసత్వ
గీ. జనకతో మండు సతి విప్ర♦జాతి దరయ, నధిక రాజస నృపజాతి ♦ యగు లతాంగి
వినుగుగను వైశ్యజాతిసా♦ధ్విలలామ, చతురయగు నన్నిటను శూద్రి♦జాతిలలన.

సీ. స్వాధీనపతిక ని♦జాధీనుపతునిగా, మెలుపంగ నేర్చిన ♦ మీననయన
వాసకసజ్జిక ♦ వరునిరాకకువేఁను, నిల్లుశృంగారించు ♦ నిందువదన
... గలసిన ♦ పతి చిహ్నములు జూచి, వగచుఖండితయను ♦ వనజగంధి

రమణుండు వేరొకు ♦ కాపున్నఁ బొగిలెడు, నది విరహోత్కంఠిత ♦ వనులతాంగి

గీ. దూరమున బ్రోషితధవుఁ డౌడ ♦ యున్నపతికి, వలయుఁ గలహాంతరిత నాథు ♦ నలిగి త్రోచి
ప్రేఁగుఁ బతి విచ్చుఁ గానక ♦ విప్రలబ్ధ, మఱవ కభిసారికాఖ్య గు ♦ మ్మరును విచ్చు.
శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

సీ. పూర్వయామమునందు ♦ పొలుపొందఁ జిత్తిని, మనసిచ్చి యాకూచి ♦ మారుతోడ
హస్తిని రెండవ ♦ యామంబునను బ్రేమ, దళుకొత్తగాను ద ♦ త్తకునితోడ
మురసి మూడవయామ ♦ మున శంఖినీభామ, యలరుచు భద్రనా ♦ యకునితోడ
నాలవయామంబు ♦ నను పద్మినీకాంత, చతురతదనరఁ బాం ♦ చాలుతోడఁ

గీ. గలయువిధమున నాల్గుజా ♦ ములకు నాల్గు, జాతులేర్పడఁదదను వే ♦ ష ములభావ
ములను దద్ధర్మములగుణం ♦ బులవహించి, శౌరితోఁ గుబ్జక్రీడించు ♦ జాణయగుచు.
కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 2.

సీ. మగపోఁడుములు గల్గు ♦ మానినీరత్నంబు, కెడవునుండిన మద ♦ కీరవాణి
ప్రతిమధ్యమందున్న ♦ వనితాశిరోమణి, పగలు తాఁజూడని ♦ పద్మగంధి
తనకన్న నీడుగా ♦ జినముద్దుపగలాఁడి, జవ్వనం బెడలిన ♦ రవ్వలాఁడి
ఘూపప్రాపులచిన్ని ♦ గూపంబుకన్నియ, కులధర్మ మెడలిన ♦ కోమలాంగి

గీ. వేఁడిచే మాఱుపడియున్న ♦ విద్రుమోష్ఠి, దుఃఖసంతాపమొదవిన ♦ తోయజాస్య
మదిని బగగల్గువగలాడి ♦ ... కేళిఁ, గాని వినేపథ్యయగుదానిఁ ♦ గూడరాదు.
యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

సీ. కలుద్రావి యరచొక్కు ♦ గవిసినకమలాక్షి, మారంబువడచిన ♦ తోయజాస్య ;
యొకనాటివేఁకిమై ♦ నొదవినయంగన, నాట్యమా డలసిన ♦ నాగయాన
నాల్నాళ్లు గడచిన ♦ నారీశిరోమణి, గర్భమై యార్నెల్లు ♦ గలుగుకాంత
కోపంబుమగవిపైఁ ♦ గొన్నలతాతన్వి, విరహాంతమునఁగూడు ♦ విద్రుమోష్ఠి

గీ. [illegible]గన్నట్టి నెలవాళ్లు ♦ భీరుమధ్య, మొదలపొలిపాకనుండిన ♦ ముద్దరాలిఁ
జేరునప్పటిసౌఖ్యంబుఁ ♦ జెప్పఁటకుమ, నించుబిల్తుండు నింద్రుండు ♦ నెఱుఁగఁ తేరు.
కొక్కోకము, ఆ 1.

సీ. గండోపలంబున ♦ కంటె నొక్కొకవేళఁ, గాఠిన్యగుణమును ♦ గలిగియుండుఁ
దులలేని మేఘకాం ♦ తులకంటె నొకవేళ, నానావిధావృతుల్ ♦ పూనియుండు
శంపాలతికకంటె ♦ సగవి నొక్కొకవేళఁ, గడుఁగి దృశ్యాదృశ్య ♦ గతులనుండు
నవ్యశిరీషసూ ♦ నముకంటె నొకవేళఁ, ఘనమార్దవంబును ♦ గలిగియుండు

గీ. గాని ప్రీడాభరంబులు ♦ గలవొ లేవొ, నలినగంధులచిత్తముల్ ♦ తెలియ వశమె
... ... మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ ౪, పే 149.

తురగజాతిపురుషలక్షణములు

సీ. కేసము నకేసరపియుఁ ♦ జెవులును ముఖమును, గడుపును బండ్లును ♦ గన్నులు నన్ను
ములు నాభికరకక్షు ♦ ములు సమభుజములు, బొంగదైనక చభరం ♦ బును గలాఁడు
కోపవక్రిమ తెన్న ♦ చూపులు పిక్కలు, నిడువాలుఁగన్నులు ♦ నిడుపుగోళ్లు
గంభీరమధురవా ♦ క్యములు తిన్ననినడ, లాఁకలి పెద్దని ♦ ద్రాలగుండు
ఆ. క్రోధసత్యవాది ♦ బహుభోగనిరతుండు, మెఱపుమేనుతృష్ణ ♦ మిగులఁగలదు
చిలువలుగునాథలు ♦ చపలచిత్తుఁడు, ... ♦ హయనరుండు.

వృషజాతిపురుషలక్షణములు

సీ. అతివిశాలోన్నత ♦ మగుమస్తకము మెడ, వలమువక్రాలకం ♦ బులు ఘనములు
చెవులు దక్కు నిడుద ♦ చేతులు కూర్మోదరము కరాంగుళులు న ♦ ఖములు కెంపు
లరుణాక్షనేత్రము ♦ లలసయానము మంజు, భాషలు త్యాగియౌ ♦ పదలకోర్పు
నాఁకలి పెద్దని ♦ ద్రాసక్తుఁడును సత్త్వ, శాలి శ్లేష్మకుఁడౌల ♦ జ్ఞావిహీని
సీ. క్రోధవయసు సమధిరుధ ♦ రంబు గలుగు, పేనుకారంబు వలపగు ♦ మానినులగు
గలువఁదగువాఁడు ... ..., అతఁడు వృషజాతిపురుషుఁడ ♦ త్యంతభోగి.

శశిజాతిపురుషలక్షణములు

[illegible] కెంపు వక్త్రము వెడ ♦ దంబు శరీరము సుందరంబు వ
[illegible] మునిరూఢి యల్పసమ ♦ వంతము లింపగు వాక్కు మానము
[illegible] దుఃఖానుచర ♦ ణంబులు హాసములన్న మించు తా
[illegible] మెయి ♦ తా మరకెంపు శశంపు జాతికిన్. 1592

కళలు

[illegible] పాద్యమి ♦ యంగుష్ఠమున నుండు, విదియ పాదంబుల ♦ వెలసియుండుఁ
[illegible] గుల్ఫము నుండుఁ ♦ దగు చవితిఁ జోడను, పంచమి కటియందుఁ ♦ బరగియుండు
[illegible] నాభినుండు ♦ సప్తమి నురమున నష్టమిఁ .... ♦ నయుతి యుండు
[illegible] కుచములందు ♦ నయ్యెకాదశిని, కంఠమూలములందు ♦ గలిగియుండుఁ
[illegible] ♦ బదిరెంట నధరంబు, పదియు మూఁటఁ గనులు ♦ బదియు నాల్గు
[illegible] మతియౌఁ ♦ దివిఁ బున్నమున నాఁడు, తలను నెప్పుడ్డిగు ♦ కళలటంద్రు.

కొక్కోకము, ఆ 1.

చతుష్షష్టి కళలు

చ. తలఁపనియోపరిష్టమును ♦ దంతనఖక్షతసంప్రవేశనం
బులును గళస్వనంబులును ♦ బూరుషలీలయుఁ జుంబనంబుగాఁ
గిలియునుగాఁగ నెన్మిదిటి ♦ కింగలదొక్కొటి కన్ని నేసిరై
యలవడుచిత్తజాతికళ ♦ లర్వదినాలుగు లెక్కఁజూచినన్. 1594

షోడశకలాస్థానములు

సీ. తల యురస్థ్సలి వామ ♦ దక్షిణకరములు, వళి...లూరు లా ♦ వర్తనాభి
ఫాల మధర నితం ♦ బస్థలంబులు వీఁపు, చంకలు ... ♦ జఘనతలము
లాదిగాఁగలపది ♦ యారుస్థానములను, బ్రతిదినంబునఁ బంచ ♦ బాణుఁడుండుఁ
గావున స్త్రీలయం ♦ గంబుల శుక్లపక్షము లెక్కి కృష్ణప ♦ క్షములఁదిగును
గీ. విటులుతలములు పదియారు ♦ విస్ఫులింగ, భావములుగాఁగఁజూచియ ♦ ప్పట్లఁదలఁచి
పొంద నేర్చినమోహంబు ♦ బొడముచుండు, తరుణివలపించుమందులు ♦ దలఁప నేల.

స్త్రీపురుషకలాస్థానములు

సీ. అంగుష్ఠముఖమున ♦ నడికాలియందున, మడిమను మోకాలి ♦ ముడ్డుసందు
... ... నాభిని ♦ యురమునఁ ......, గక్షభాగంబున ♦ గండమునను
జెక్కున నధరానఁ ♦ జెలువారఁ జెప్పను, నుదుట శిరంబున ♦ మదనుఁ డెలమి
శుక్లపక్షమునందు ♦ సుదతుల కెల్లను, బాద్యమిౘతిథులను ♦ బలము కెక్కి-
గీ. వామభాగంబునందుండి ♦ వలపటికెని, బోవు బహుళంబునందునఁ ♦ బురుషులకును
వామభాగంబునకు డిగ్గు ♦ వసుసహోద, ...

స్త్రీకలాస్థానములు

మ. పెనుబ్రేలన్ పదగుల్భజానుకటినా ♦ భిభాగభాగాంతర
....కక్షంబులఁ గర్ణగండరదనా ♦ సాక్షిస్తనాలోత్తమాం
గనిరూపంబుల నెక్కి డిగ్గుఁ గలయుఁ ♦ గా శుక్లకృష్ణంబులన్
దినమున్ మన్మథుఁ డంగనాజనములన్ ♦ దేలించువాఁ డారయ. కొక్కోక, ఆ. I.
గీ. సఖియయంగుష్ఠపదగుల్భ ♦ జానుజఘన, నాభ్యురస్స్తనకక్షకఁ ♦ ఠసుకపోల
దంతపల్లాక్షిఫాలమ ♦ స్తకశిరోజములు ప్రతిపదాదిగలకళా ♦ స్థలములంటి.
హంసవింశతి, ఆ 5 ప 147.

విరక్తస్త్రీలక్షణము

ఉ. చూడదు నాథు వచ్చెనని ♦ జూపు నరింపదు పిల్చిరేని మా
ట్లాడదు ప్రాణనాథునెడ ♦ సంతసమూనిన సంతసిల్లఁ దాఁ
గూడినఁ గంటకించు ననుకూలత లేక విరక్తికాంత మో
మోడదు చుంబనంబునకు ♦ నోర్వదు నిద్దురవోవు పాన్పునన్. 1599

స్త్రీలవలపు నెఱిఁగెడిలక్షణములు

చ. పెదవిఁ గరల్పఁ గన్నుఁగవ ♦ పెంపెసలారఁ బిఱుందుఁ జూచుఁ బ
య్యెదవిడలించుఁ ... జయల్పడఁ గొప్పు సనున్న క్రొవ్విరుల్
చెదరినఁ బల్మఱున్ దుఱుముఁ ♦ జెక్కునఁ జెన్ను మటనించుఁ జీరకొ
ట్టిదరినఁ జక్కఁగట్టుఁ జప♦లాక్షి మనోహరమూర్తిఁ జూచినన్. 1600

పరవశత్వలక్షణము

క. కొసరన్ బల్కులు బల్కుచు, విసువక తహతహపాటించు ♦ విహ్వలమగుచున్
రస మొలుకన్ గనుమూయుచు, నసురై పరవశతనొందు ♦ సంగమ ....

వయోలక్షణము

క. పదియారు బాలయను ముప్పదియగు నెలజవ్వనికని ♦ ప్రౌఢ యను నైదున్
బదియేఁడును నటమీఁదటఁ, దుదియేఁడులు లోలకయ్యెఁ ♦ దోడ్తో వరుసన్. 1602

కొక్కోకము, ఆ 1.

దుష్టస్త్రీ

సీ. అత్తమామల కెదు♦రాడు దుశ్చారిణి, పాతివ్రత్యము లేని ♦ పాడువదిన
కొండెములు చెప్పుఁ ♦ గూర్చు పాతకురాలు, బలిభిక్షమిడని ని♦ర్భాగ్యురాలు
మగనితో నేవేళ ♦ జగడించు జగజంత, పసిబిడ్డలను దిట్టు♦ పాపజాతి
దీనికై వాసులు ♦ తెగినేయు కట్టిగొట్టికి ఫక్కిమ్ములు దెచ్చు ♦ ముష్టిమారి
గీ. కామఁ బ్రాణంబుగాఁ జూచు ♦ కష్టురాలు, బరవగూయలు కూయుద♦వ్వారలజాని
కెలని వేరు సహింపని ♦ గిల్బిషంబు, దీనికై నీవు కనికర♦మూనఁ దగునె.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. ప. ఆ ౫.

ఋతుమతి

చ. ఋతుమతియైన కాంత మది • నెమ్మియుఁ గోపము లేక శాంతయై
కుతుకముతోడ నేమియును • గోరక నాథుని మీఁది కూర్మిచే
సతతము భోజనాదులను • సంతసమందుచు నిర్మలాత్మయై
యతిముద మొప్పఁగా దగు ర•హస్యనివాసమునందు నెయ్యెడన్.

క. బాలిక ఋతువగు తిథికిని, నాలవదివసమున మజ్జ•నము గాఁగఁ దగున్
బాలిమి మీఱఁగ నత్తఱి, నాలుగ నభ్యంజనాది • వైభవలీలన్. 1605

ఉ. ఆలలితాంగి యత్తఱి న•మంచిత నవ్యత రాంబరావళుల్
లీలిమితోడఁ గట్టుకొని • ధన్యత మేలి విభూషణావళుల్
చాల ధరించి నాథుని డె•సం దగ నిల్చి మనోనురాగియై
మేలి...ప్రసంగముల • మేలములాడఁగ నొప్పు నయ్యెడన్. విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 2.

సీ. మనుదానుకడకుఁ బో•యినదినం బాదిగా, వెచ్చు కదినమును • దినము లెన్న
మధురముల్ ప్రియమైన • మాని భోజనవేళ, సాఁరెకు, నావప•చ్చళ్లు మెసవు
దురుమున నొకపువ్వు • దురుము నెచ్చెలి కోర్తు, తెరవ పుష్పవతియై • తివన భ్రమయయు

....

గీ. తెలిసి కావున్న వగచు న•వ్వనరుహాక్షి, యంతనెలవైన ఋతువైన • యాత్మజయును
తాను మానాస్నానమ్ములూఁదేండ్లు • గానకడఁపి, నాలవదినంబునందు స్నా•నములఁ జేసి
దశావతారచరిత్ర, ఆ 6.

స్త్రీవశ్యౌషధములు

సీ. నల్లేరుకణికకం•దము తేనె వనరూరి, లేపించి కూడిన • లేమవలచు
కరకకాడి యాసిరి•కలు కోష్టు పాలచే, నూరి పట్టించిన • నారిచేరు
తెలిగారమును నెత్తి•విసెవ్రాలు నిజతను, జలముల నూరిడ్డఁ • జెలియు కలియుఁ
గలుగొట్టునీరావు • కాల్మడిచే నూరి, విడెములోఁ దగిలింప • వెలఁది చిక్కుఁ

గీ. మూర్కిజిల్లేడు మూలిని • గోశఫలగ, సముసమ మెదించి వర్తిగాఁ • జక్కఁజేసి
కుసుమనూనెను దీపంబు • బొసఁగఁబెట్టి, చూప లోనౌదు లెటువంటి • సుదతులైన.
హంసవింశతి, ఆ 5. ప 132.

పురుషవశ్యౌషధములు

సీ. గంబూరమును జాజి• కాయ ఉమ్మెత్తవిత్తులు మర్లమాతంగి • కలువగడ్డ
పచ్చ మిన్నులు కోష్టు • పచ్చికమంకేనుఁ, గమదము గుల్లసు•న్నమును రుద్ర

జడవేసి వస ఖురాసాని వాముపు ప్రదాకపోలుఁ గాడమైఁ ♦ గాచి చెపుట
నీరావు రజ్జులు ♦ చేర్చి వస్త్రమున, గాల్మడిఁ గాతంటుఁ ♦ గాను నూరి
గీ. కలియ గురుగింజలంతేసి ♦ గుళిక లమరఁ, జేసి నీడ నెండారించి ♦ తీసి దాఁచి
యున్నచుండెంత మదుపుతో ♦ నొసఁగెనతని, కధికతరమోహమూనసా ♦ హంసయాన.

హంసవింశతి, ఆ 5 ప 152.

సీ. ఈజారశీలుని ♦ నేజారవనితయొ, వలపుమందు ఘటించి ♦ తలకుఁ బ్రామి
కుక్కపాలును నత్త ♦ గుల్ల బూడిద తొండ, మాంసంబు యొట్టిన ♦ మర్చ త్రాటి
బూడిదజిల్లేడు ♦ పువ్వు తామరదుంప, లోనఁగూర్చి బెల్లము ♦ లోనఁగూర్చి
కలిపి రంభ ఫలంబు ♦ గదియించి తినిపించి, మఱపించె ముందుండు ♦ మంచిగుణము
గీ. గాక యుండిన నిట్టివి ♦ కల్ప గుణము, లంటియుండునె యెట్టిచె ♦ నంటికైన
నతని జన్మంబు తలిదండ్రి ♦ కుతుక పడఁచెఁ, గులమునెడు వృకు వాటికి ♦ గొడ్డలయ్యె.

నీలసుందరీవిలాసము, ఆ 1.

నఖక్షతములు

క. శుకతుండంబులఁ గింశుక, ముకుళంబులఁ గేరువాఁడి ♦ మొనలై సనఖ
ప్రకరమునఁ జిమ్మె నచ్చెలి, చికిలద్దముఁ బోలు మిసిమి ♦ చెక్కులబిటఁ దన్.

సురాభాండేశ్వరము, ప 118.

క. చంద్రార్ధరేఖ లిరుగడ, సాంద్రతఁ గొని కొనలువరుస ♦ సంగతి జేరన్
చంద్రాస్య కలర నిడె కవి, చంద్రుం డివి మండలప్ర ♦ చారము లనుచున్.
ఆ. నాల్గు మూడు రెండు ♦ నఖరేఖ లంగన, ఘననితంబజఘన ♦ కటుమూల
ముల లిఖించి లక్ష్య ♦ ముల జూడుమనెఁ బద్మపత్ర నేత్రి మదన ♦ పత్రములకు.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

దంతక్షతములు

చ. పలుమొన లంటనీక నును ♦ పారఁగ వాతెఱఁ గొప్పి మూషకం
బలవడెనంచుఁ గెంపెదవి ♦ నంటుఁగఁ బల్మొన లేర్పరించి సొం
పలరఁగ సత్ప్రవాళమణి ♦ యంచు రదాంశుకమూలమందు గుం
పెల నొక గంటిపంటనిడి ♦ బిందుక మంచు వచించె నెంతయున్.
క. మాపుక నధరము బల్మొన, లానుచుఁ దగఁ బీల్చిచూడు ♦ మన్నానల యు
మ్మానమిది యనుచుఁ బలికెను, మానక జిహ్వాణుఁడు స్పృశకు ♦ మారిక తోడన్. 1615

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

చుంబనములు

మోమునముద్దు కెంపెదవి ◆ ముద్దు కనుంగవముద్దు లేతతే
నెవ్వునముద్దు పంజురద ◆ నంబులముద్దలి కాళిముద్దు జిల్
జిగిచనుదోయిముద్దు చెలి ◆ చేతులముద్దు నఖాళిముద్దగో
మగనికిమూతి యొక్కటియె ◆ మానినికిన్ గనుఁడెన్నిముద్దులో! 1616

ముగ్ధాశృంగారము, పే 10 ప 31

తనమోవి ముదితకుఁ ◆ గ్గునఁ జుంబనము సేయ, దానిపై పెదవిఁ దా ◆ నానుకొనుచు
సుపతినెమ్మోమున ◆ కెదిరించి తొలుతఁ గెమ్మోవిపానక మాని ◆ ముద్దు గొనుచు
కరములఁ గనుదోయి ◆ గప్పఁగఁ దనమోవి, దానినాలుక కొన ◆ నానని డుచు
వెనుక నిల్చి కరంబు ◆ లను బుగ్గలంటి నెమ్మొగమెద్ది చెలియని ◆ ముద్దుగొనుచు
ముదిత నడ్డము నిల్పి కె ◆ మ్మోవిఁ గొనుచు, భ్రాంతితిర్యము గలవెంట ◆ బహురసాప్తి
చుంబనము నట్టి స్ఫురితాఖ ◆ తంబులై ఘటితంబు భ్రాంతితిర్యక్ప్రపీడి ◆ తంబులనియె.

ముదిత కెమ్మోవి యంగుష్ఠ ◆ ములను దిగిచి, పట్టి నాలుక బగిపి చుం ◆ బనముఁ జేసి
వినుతికెతాఖ్యపలక్ష్యంబు ◆ విద్వమోష్ఠి, తెలియుమనిపల్కెఁ గవిరాజు ◆ ప్రేటసాదఁగ.

పలుమొన లంటక నాలుక, నలముచుఁ గెమ్మోవియధర ◆ నామక మనిగొన్
లలి నిటుల నుత్తరోష్ఠము, నలముచుఁ జెలియుత్తరాఖ్య ◆ మగునని పల్కెన్.

తనరదనచ్ఛదనయుగంబును వనితాధరయుగంబు ◆ పుటముగ నిడి చుం
బన మొనరింపుదు సంపుటమని లక్ష్యముఁ జూపె బిల్హ ◆ ణాహ్వయుఁ డెలమిన్.

అటులఁ జుంబించువేళ జి ◆ హ్వాంచలంబు, మోపెనసువదనంబని ◆ దెలియఁ బల్కె
కపటనిద్రయొనర్చు కాం ◆ తనపుడు వచ్చి, నటులఁ జుంబించె నిద్రామో ◆ దాఖ్యమనుచు.

దర్పణంబులఁ దమనీడ ◆ లేర్పరించి, గదిసి చుంబించె ఛాయికం ◆ బిది యటంచు
దానిపోలికనున్న చి ◆ త్రపుబొమ్మ, నొనరఁ జుంబించి క్రాంతికం ◆ బనుచుఁ బలికె.

క. కనుదెరవా తెరకుత్తుక, ... చెక్కులను ముక్కు ◆ చక్కనిఫాలం
బునువుగఁ జుంబించు దనివి, వనితామోహాన్వితముఁ ◆ నైఖల లనిరొకెన్.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

ఆలింగనములు

ఎ[illegible]కను నిల్చి నునుకొడల్ ◆ గదియ నీవు, జానువులఁ జుట్టి చుట్టిప్ర ◆ ఘమునఁ బ్రాకు
తీగపోలిక కెమ్మోవి ◆ తేనెఁ ద్రాగి, వెలది భావింపు మిది లతా ◆ వేష్టితంబు.

చ. ఉవిదగా నాదుపాదమున ◆ నొక్క సదం బిడి యూరులందు రెం
డవపదముంచి ముంపుస ద ◆ దంబడనీక భుజంబు లాని చ

స్తన గదియించి కౌఁగిలిడి ♦ కమ్మనివాతెఱఁ గ్రోలి చూడు పుం
స్తవ్రద వాల నీకడికి ♦ నారయ వృకనిరూఢభావముల్.

క. విరిపాన్పునఁ దరుణీనిరా, కరణాద్యవయవములఁబాను ♦ గౌఁగిట నిడి బి
గ్గగనుఁబుచుచు నిడుచుఁ గవి, వరుఁ డనె తిలతండులాఖ్య ♦ వైఖరి దెలియన్.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

బంధనామములు

క. ఆనతము నాభి నతమున, నానతతీరస్థితావ్యా ♦ యాత్తానితముల్
గా నైదువిధములని స్వన్మానముతోఁ దెల్పె బంధ ♦ మర్మము లెల్లన్.

సీ. ప్రేమాభిరామంబు ♦ గోముఖాంగోద్వేగ, పాదఘట్టనచక్ర ♦ పాదకురళి
మండలప్రభ నాగ ♦ మకరసంపుటపద్మ, కార్ధపద్మక నమి ♦ తాంగకరణ
చంద్రార్ధవేణుక ♦ సర్వతోభద్ర సిం, హావలోకన ఘన ♦ హస్తలాఘ
వస్కంధయుగ సాధు ♦ వాతియంబరహాభ్రా, రచరణ తుంగచ ♦ క్రిభ్రిమణము

గీ. లొప్ప బంధానురాగముల్ ♦ మెప్పుగాఁగ, యోగములఁ జూపెఁ గృష్ణుఁడ ♦ త్యుత్క-
టముగ.

సత్యభామాపరిణయము, ఆ 3.

పురుషులఁ బూటకపుశపథములు

సీ. ధరణీతలవ్యోమ ♦ దళదిశల్ సాక్షులు, కలనైన నినా యఁ ♦ గంబుకంఠి
తరణిసుధాకర ♦ తారలు సాక్షులు, నీమాట గడువనే ♦ కోమలాంగి
పవమానవహ్నులై ♦ వస్వతుల్ సాక్షులు, పగనైన నినుదూరఁ ♦ బద్మగంధి
పూర్వాపరస్థలీ ♦ మూతముల్ సాక్షులు, నిమిషంబు నినువిడ ♦ నీలవేణి

గీ. శాఖిసందోహములు సప్త ♦ సాగరములు, స్వాంతగంగానదీముఖ్య ♦ సకలనదులు
సాక్షిగా దెల్పుచుంటిని ♦ సౌఖ్యభావ, మొంది మనసిచ్చి పలుకవే ♦ కుందరదన.

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 పే 40.

క. కరముపయిన్ శిరముపయిన్, గురు...యుగ్మంబుపయిని ♦ నొబ్బిన శేడ్యన్
కరము నిడి పట్టు బెట్టినఁ, బురుషుల నమ్మంగ వలదు ♦ భువి నెవరైనన్. 1630

సీ. కడుమదంబున వడ ♦ గండ్లు గట్టినమాట, వసుధలోపల మగ ♦ వారిమాట
యింపుమీఱఁగనుండు ♦ నేడమూకులపాట, వసుధలోపల మగ ♦ వారిమాట
యుమపథంబునఁ గడు ♦ నడరుపువ్వులతోఁట, వసుధలోపల మగ ♦ వారిమాట
జీనిగాఱుగంధర్వ ♦ నగరమందలికోట, వసుధలోపల మగ ♦ వారిమాట

గీ. నైవలిని మష్యనుండెడి ♦ సైకతమును, జూచివేపోవు నీటిలోఁ ♦ జొచ్చినట్లు

గానఁ బహుపుంసమ్మితన ♦ కాంతలకును, హాని ఘటియించు ననుటకు ♦ సంశయంబె.
చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 పే 18, 38.

బహుపత్నీకుఁడు

సీ. ఒకకాంతనే గొనువాఁడు యోగ్యుఁ డనఁగా ♦ నుర్వినే వెలుంగొందు వే
ఱొక కాంతనే గొనువాఁడు మధ్యముఁడునా ♦ నూహింపఁ జెన్నొందు నిం
కొక కాంతనే గొనువాఁడు బాధముఁడై ♦ న్యూనస్థితిన్ గాంచు నిం
కొకరీతిన్ బహుకాంతలన్ గొనినవాఁ ♦ డున్మత్తుఁడై భ్రిమ్మరున్. 1683
చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1 పే 39.

గర్భాధానపద్ధతి

క. ఆదట గర్భాధానం, బాదిగ సంస్కారములు వ ♦ రాఖ్యలకొరకున్
భూదేవవంశజులు సద్వేదముతో మంత్రపూత ♦ ముగఁ జేయఁ దగున్.
గీ. చాయతగలిల్లమై బుహు ♦ స్నాతయైన, యాలఁతి నెంతయు వేడుకఁ ♦ బురుషుఁ డొంద
నందు సమతిథి నుదయించు ♦ నందనుండు, విషమదివసంబునందును ♦ వెలఁదిపుట్టు.
విజ్ఞానేశ్వరము, ఆ. బా. ప 12.

క. క్షితిపై నెలనెల కొక్కొ-క, ఋతువు గదా గర్భమొదవ ♦ స్త్రీలకు నదియే
మితమును బుతువు దప్పించిన, నతఁడు గదా బొందు భ్రూణ ♦ హత్యా ధరిత్రిన్.
క. మూనాళ్లలోనుగా నేనైనానితోఁ గూడినట్టి ♦ మనుజుం డెప్పుడున్
దా నరకకూపమునఁబడు, నానాళ్లకు నంటఁదగును ♦ నళినదళాక్షిన్.
క. మొదలగుపక్షము నస్మృతి, యొదగు నృతిమీఁదఁ ద్రోమ ♦ యువిదల కెల్లన్
గుదిసతుంబున నించుక, యొదగ నృతిమీఁద పేర్చు ♦ యుర్వీస్థలిపై.
క. పుడఁతికి నొకపక్షములోఁ, బాడమును గర్భంబు నటులఁ ♦ బాడమకయున్నన్
బాడమి నది వింతయనఁగాఁ, బాడమున్ దరువాతపక్ష ♦ మున ధరణీంద్రా.
సీ. నా నాల్గవనినవా ♦ నాతినిఁ గవగూడఁ, బుట్టును సుజ్ఞాని ♦ భూమిమీఁద
నైదవనాఁడు పు ♦ ణ్యాత్ముండు జనియించు, నాఱవనాఁడు పా ♦ పాత్ముఁ డగును
ఏడవదినమునం ♦ దింతికి నీశ్వర, వరసుమారుఁడు పుట్టు ♦ వరుసతోడ
నెనిమిదియనినాఁడు ♦ హీనమానసుఁడైన, వాఁడు రోగిగఁ బుట్టు ♦ వనితయందుఁ
గీ. తొమ్మిదనాఁడు హా పవి ♦ దూరుఁ డొదవుఁ, బదిటఁ బుట్టును శాంతుండు ♦ బంధుహితుఁడు
పదినొకంటను భోగియై ♦ యుదయ మొందు, మూఢిపదిరెంటఁ గూడిన ♦ రోగియగును

క. పదుమూడవదినమున సతి, కుదయించున్ మిగుల నుత్త♦మోత్తముఁ డగుచున్
బదునాలవ దివసంబున, సుదతియుఁ బురుషుండు జార♦చోరులు ధరణిన్. 1640

ఆ. పదునయిదవనాఁడు ♦ పరమపవిత్రుండు, పుట్టు లోకమంత ♦ బొగడుచుండ
షోడశంబగు దివ♦సోద్భవంబగువాఁడు, జ్ఞానియగును మిగుల ♦ దానియగును.

మ. అది యట్లుండ నృపాల యింకొక రహ♦స్యంబున్ వినన్ జెప్పెదన్
ముదితల్ స్నాతు లనేకచిత్తముల నిం♦పుల్గా శుచిర్భూతులై
యదనంగూడినఁ బుట్టు నుత్తముఁడు ధ♦ర్మాత్ముండు సుజ్ఞానియై
ముద మొప్ప న్మలినుండు పుట్టు మలినం♦బుల్ తగన్ జెందినన్.

క. పేరులవి యెఱుఁగక నెఱిఁగియు, వెఱపున ... గూడు♦వేళల మిగులన్
ధర మౌనంబున నుండిన, వరనిష్ఠన్ బుట్టు మూగ♦వాఁడు ధరిత్రిన్.

ఆ. కన్ను లపుడు మూసు♦కొన్న కన్యనుగూడ, నంధకుండు బుట్టు ♦ నవనిలోన
బంధభేదముఁ జన్ను ♦ బలిసి మిక్కిలి క్రుంగి, కూడిరేని పొట్టి♦వాఁడు బుట్టు.

ఆ. మంచివారమునను ♦ మంచిలగ్నంబున, మంచివేళలందు ♦ మంచితిథిని
సరసుఁడైనవాఁడు ♦ తరుణిని గూడినఁ, బడమి శుచిత నొంది ♦ పుట్టు నరుఁడు.

క. పరచిత్తయైనతరుణిన్, ... గూడఁబుట్టు ♦ మఱియొకరివలెన్
పురుషుం డాగతినుండిన, నరవిందాక్షికి జనించు ♦ నాకాంతవలెన్.

క. ఒద్దిక పరచిత్తంబున, నిద్దఱుఁ గూడుండిరేని ♦ నెడబడవాడమున్
వద్దించి మాతృబద్ధుఁడు, ముద్దియఁ గలసినను శుద్ధ♦మూర్ఖుఁడుఁ బుట్టున్.

క. ఆహారనియమములచే, దేహంబులకాంతివలనఁ ♦ దేశోపరుఁడై
రోహిణివిభురూపకుఁడై, మోహాస్పదుఁడైనవాఁడు ♦ ముదితకు బుట్టున్.

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 10 పే 32.

గీ. కులసతిని బుతువేళలఁ ♦ గూడకున్న, నరుఁడు బ్రహ్మఘ్నసదృశుఁడై ♦ నరక మొందు
బుతుసమయమేని వ్రతపర్వ♦పితృతిథులను బగటుసంధ్యలసతిఁ గూడఁ ♦ దగదు పతికి.

గీ. అట్టివేళల మృత్యు♦కలితత్తోడ, మోహమునఁ గూడెనేని వి♦మూఢజనుఁడు
వ్యాధితుఁడుఁ గృతఘ్నుఁడ♦ల్పాయువమిత, దుర్గుణోపేతుఁడైనపు♦త్త్రుఁడు బుట్టు.

శైవధర్మము, ఆ. సు. ఆ 3 పే 54.

గీ. నాతనము మున్ను హరియించి ♦ నాపునీవు, నీమనసువాడు నీవున్న ♦ నీతి గాదు
మనలయిద్దఱనడుమ ధ♦ర్మంబు నెఱపఁ, బంచశరుఁ డున్నవాఁడుగా ♦ పద్మగంధి.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 3 పే 95.

సీ. కలికి కప్పురపుఁబా♦గా లొసంగినయట్లు, వేడుకతో ముచ్చ♦టాడితేని
మగువ యీతెలియాకు ♦ మడుపు లిచ్చినయట్లు, చెలిమిఁ జెక్కిలిగిలి♦నిచ్చితేని
చెలి పాదములఁ గీలుఁ ♦ జిగురు లుంచినయట్లు, చిగురుఁబోఁడి దయ♦సేసితేని
కొమ్మ వీజనము చే♦కొని విసరినయట్లు, కమ్మ యూర్పులయుఁ బై♦గ్రమ్మితేని
గీ. వెలఁది తగుసేవ నీవు గా♦వించినటుల, గోర్కె మీఱంగ నన్నేలు♦కొంటివేని
నేల యాలస్య మీవేళఁ ♦ జాలు నీయఁ, డించువిల్తుండు కౌఁగిలి♦వే లతాంగి.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 7 ప 474.

సీ. కలికిమిటారి చి♦క్కని చొకాటపు..., లెడకు నాటకమున్న ♦ నెడకు నాటు
మగువబిసాళిసో♦యగపుఁ దీయనిమోవి, రుచుల నందకమున్న ♦ రుచుల నందఁ
జెలువమేల్ కళలూను ♦ మొలకనవ్వులమోము, ముద్దుజూపకమున్న ♦ ముద్దుజూప
వెలఁదిబిల్కు టొయారి ♦ బెళుకువాల్జూపులు, కలియకియ్యకమున్నఁ ♦ గలియకీయఁ
గీ. దమి బెనుచ చూచి చెలువుఁడా♦తరుణిఁ దిగిచి, యుర్చి కౌఁగిటఁ జేర్పఁ జా♦కొలఁదులెంచఁ
బరవశంబులఁ దముదామె♦యెఱుఁగరైరి, యొరులెటులఁ దెల్పనవ్వధూ♦వరులసుఖము

ముకుందవిలాసము, ఆ 8 ప 279.

గీ. కప్పురముగుల్కు కమ్మబా♦గాలు మడుపు, లతివచేనిడి తానవి ♦ యందుకొనియెఁ
జిట్టకంపుఁదనాలకుఁ ♦ జేయిచాఁచి, విడెము పెట్టు ననంగ న♦వ్వేళ విభుఁడు.
క. రతిపతివాశాలిందన, యతిధైర్యధనంబుకొల్ల♦లాడు నటంచున్
గతమిమ్ముకరణి విచ్చుక, బతి యొకతెలనాకుమడుపు ♦ ప్రాణేశ్వరికిన్.
గీ. కుంతలంబులవాలారు ♦ గోళ్ల దువ్వి, యాభిముఖ్యంబునకుఁ దెచ్చి♦యానఁగి పెనఁగి
విడెము చవిగొల్పనపు డహో♦విమమశరుఁడు విభువధూధైర్యపరిపాటి♦వీటిఁబుచ్చె.

రామాభ్యుదయము, ఆ 4 ప 161-171.

సీ. పతికప్పురపుతావి ♦ బాగాలు గైకొన్న, మదిరాక్షి సగమాకు♦మడుపు లొసఁగ
నాదరుతోఁ గాంతుఁడో♦య్యనఁ గౌఁగిలించినఁ, గొమ్మ .... ♦ గ్రుమ్మి గ్రమ్మెఁ
బ్రాణనాథుఁడు మోవి♦పై గంటుచేసిన, నలివేణి పారవ♦శ్యమునఁ జొక్కె
విభుఁడు నిల్కడ కేకి♦విధమున రొదగుల్కు, లోలాక్షి చెవి యొగ్గి ♦ యాలకించె
గీ. మోహావాంగుఁడు సుమ....♦ముడి సడల్పఁ, దరుణి చేతయాపెఁ ....

....

ఉ. [illegible]రమ్మని రామచంద్రుఁ డ[illegible]♦రాగము మీఱ ఘ[illegible]మాటిన
కమ్మని సుంచ సిగ్గునను ♦ [illegible] డిగ్గి [illegible] హ

స్తనముకోఁ బట్టి ముంగురులు ♦ నొక్కఁగ ధమ్మిల్లముఁ దుఱుముచు పై
చెయ్యపట్టి గోటికాటి వలి ♦ సిబ్బెపు .. సరుల్ దెసలుబ్బుచున్.

సీ. ఇటుచూడవేయవే ♦ చంద్రబింబాస్య నీ,ఖండచక్కెరమోవి ♦ గఱఁగిపోదు
సేలఁ గౌఁగేలఁ గౌ ♦ గిలింపనియ్యవె కొమ్మ, వలి .... ♦ వాడిపోవు
సంబిగ్గరఁ గౌఁగి ♦ లింపనియ్యవె బాల, బాళువా నెమ్మేను ♦ నలఁగిపోదు
సింపుతో ముద్దాడ ♦ నియ్యవే కామినీ, మణిచెక్కుటద్దము ♦ లొత్తిపోవు

గీ. తెఱవ తల యెత్తి చూడవే ♦ దృష్టిదాఁక, దిందుముఖి పల్కవే తేనె ♦ చిందిపోదు
మవిద నవ్వవె క్రొవ్విరు ♦ లుడిగిపోవ, వంచు వేడుచు రఘుభర్త ♦ యిందుముఖిని.

సీ. ఇదుటు .... మే ♦ నొరయదగ్గర నిల్చుఁ, గౌఁగిలించినఁ జేరుఁ ♦ గౌఁగిలించు
మోహాయుతిగాక నె ♦ మ్మోమును నెక్కిలి జేర్చు,ముద్దుగొన్న నువేడ్క ♦ ముద్దుగొనును
తావిచెంగావి కె ♦ మ్మోవి మోవినిగూర్చు, గంటిచేసినఁ దమి ♦ గంటిసేయు

....

గీ. జిలుగుపయ్యెదసురటిచే ♦ సేదదేర్చి, వేడ్కవిరాజిలంగఁ గపురంపు ♦ విడె మొసంగు
రమణుఁ డిటు రమ్మనిన .... నొగ్గు, కాంతిహరిమధ్యమధ్యత్సుఁ ♦ గారములను.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 7, 9.

క. నోతితన మలరఁగన్నెను, గాఢతనం బెఱుఁగ నింతె ♦ కానిమతిసము నీ
పాలైనవానమిక్కిలి ♦ మేలిమిగను నిద్దుకొమ్మ ♦ మేలిది సుమ్మా. 1661

సీ. కన్నెలాడికొ నీకుచ ♦ వచ్చినట్టుల, వెలసుసుఖముగ నినుగార ♦ వింతుఁ గళలఁ
దీర్చుకొని నన్ను గెలిచిన ♦ నేర్పుతోడఁ, దాల్మి విడజూతు నేనవ్వ ♦ తాలకైన.

గీ. కన్నెయాపు గాఢయజలమై ♦ ఖసల వలసినట్లు బలికెద విది మన ♦ యాత్మలందు
గలుగు వేడుకలు తెల్లఁగా ♦ దెలిపినట్లు, మెలఁగుదు మె యంచునగుచుఁ ♦ గ్మలిచెలిగవ్వ.

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

సీ. ఎలనాగ తనచెంత ♦ నిలిచినవేళను, బన్నీరు .... ♦ పైనిజల్లు
చల్లిన సిగ్గుచే ♦ సఖి యావలికిఁ జన, గొబ్బునఁజని పైఁట ♦ కొంగు బట్టు
పట్టిఁ విదలించి ♦ పడపున వెడలంగఁ, గ్రక్కున గదియించి ♦ కౌఁగిలించుఁ
గౌఁగిలించినయంతఁ ♦ గరములఁ బెనగంగ, బలిమిచే నదలించి ♦ పట్టితెచ్చి

గీ. పాంపుగాఁ బాన్పుమైనిడు ♦ ప్పండఁ బెట్టి, బోటి నీవిటు బెనఁగ నా ♦ తోటి యింత
పంతమా యని చక్కిలి ♦ నింతఁ బెట్టి, కొసరి నవ్వించు హరి యొక ♦ కొంత సేపు.

సత్యాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4 పే 80.

సీ. ఘనతరా .... ముగ మున ♦ కేఁ ఎకల్పనాపముగునిశానమయంబు సఁ ♦ మాయమమున

నేకత్రుటిమాత్రమయ్యె న♦స్తోకసౌఖ్య, శరధి నిమగ్నులగుచు ధా♦త్రపుల కపుడు.
సుమనోమనోభిరంజనము, ౮ ప ఆ ౭౩.

సీ. చేసన్నకాఁ రాయిడిం♦జెడల నీ బొట్టుంచు, గోటదిద్దుచును ముం♦గురులు దువ్వి
చిలికినమకరికల్ ♦ చిత్రసౌరభమంచు, మూర్కొంచుఁ జెక్కిలి♦ముద్దులాడి
హృదయంబు మదనాగ్ని ♦ నెంత గాఁగునో యంచు, నెదను జెయ్యిడుచుఁ.... నొక్కి
యొదిగి నీకుచ్చిళ్ళ ♦ నొడ్డాణపుంగంటులని కొంగు గొనుచు .... వదల్చి
గీ. నాదు కౌస్తుభమణియు నీ ♦ నవ్యరత్న, మాలికానాయకంబు సంబంధము లగునొ
కానొ యని యురమురమునఁ♦గదియఁగూర్చి, కలికి నెమ్మనుఁ జెలువుఁడ ♦ గౌఁగిలించె
కృష్ణకళ్యాణము, ఆ ౩.

సీ. మల్లికారసముల ♦ మాటికి దురుముచోఁ, జక్కనికీల్జడఁ♦జమిరి చమిరి
లలితగంధామల ♦ మలయజం బలఁదుచోఁ, ... కరములఁ ♦ బట్టి పట్టి
చెక్కుటద్దంబులఁ♦జేరి ముద్దాడుచో, నధరామృతాస్వాద♦మాని యాని
సడలిన కాంచిక ♦ సవరింపఁబోవుచోఁ, బొక్కిలి వ్రేళ్లచేఁ ♦ బొడివి పొడివి
గీ. మాటి కపోటి చెంగులు ♦ మాటిపట్టఁ, జేల మల్లన .... ♦ సిగ్గువట్టు
దెలిసినంతనె నునుసిగ్గు ♦ దొలఁగి పోయె, నెలవుపను లాక్రమించిన♦నిలువశమె.
కాళిందీపరిణయము, ఆ ౭ ప ౧౬౭.

క. బిగిగోరుజిక్కు లౌడులు, దిగునొక్కులు నొచ్చి కసరి ♦ తిట్టైడుదిట్టుల్
సాగ సలరఁ గొట్టుగొట్టులు, నొగి నయ్యిద్దఱికి హాళి♦నొనఁగూర్చె రహిన్.
శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనకుశచరిత్ర, ఆ ౩ ప ౧౨౬.

గర్భోత్పత్తిక్రమము

క. మగవానిశుక్ల మధికం, బుగఁగూడిన గర్భమందు ♦ బురుషుఁడు పుట్టున్
మగువ రుధిరంబు హెచ్చిన, మగువై జనియించు శాస్త్ర♦మతము నృపాలా.
చ. పతిసతినంటువేళ నల ♦ పద్మము రీతిని గర్భకోశ, మా
యతనుని కేళిచెంది తన♦యంత వికాసము గాంచి వీర్యమున్
దతమున నొందుశుక్లిఁ బతి♦తంబగు బిందువు మాడ్కిఁ గాంతకుం
గుతుకము లేకయుండినను ♦ గూడదు గర్భము సిద్ధ మిద్ధరన్. 1670
క. రమణీగర్భమ్మున వీర్యము పద్మములోన గిరగి♦రం దిరుగుచుఁ బొ
ద నుదరన్ మూనాళ్లను నది, కొమరుగఁ జేకొన్నయంతఁ ♦ గోర్కెలఁగూడున్.
క. మూనాళ్ళవిధానఁ బేటం, బై నవ్యస్ఫురణమై బ♦లాంతరయుక్తం

బై నాటికినాటికి హెచ్చె నలినములోఁ బిండ♦మై పిలసెల్లున్.

క. క్రమ్మర నేడవదినమునఁ, గ్రిమ్మరుచు న్బొరుగుగూడు ♦ గూరిచినట్లౌ
తొమ్మిదవదినమునాఁడా, పిమ్మట నదియుండుదోస ♦ పిందెవిధమునన్.

క. తోడంటు పెట్టినటులన్, గూడుక నెలలోన శిరము♦గూడు నురమ్మున్
గూడును రెంటనకరములు, గూడున్ మూనెల్లతనువు ♦ గుబ్బెతయందున్.

ఉ. నాలవమాసమందు నయ♦నంబులు శ్రోత్రకరాంగుళంబులున్
ఫాలము రోమము ల్చరణ♦పద్మములున్ రదనచ్ఛదంబులున్
బాలునకుం జెలంగు మఱి ♦ ప్రాణముతీర్పడునంతమీఁద నీ
చాలఁగ నింద్రియస్ఫురణ♦జాల వహించు మనంబులోపలన్.

ఉ. ఇమ్ముగ గర్భమందు శిశు♦వీగతి దేహవికారభావముల్
గ్రిమ్మగ నేరికిం దెలియ♦రానివిధంబున నావళింపుచున్
దుమ్ముచు దగ్గుచుండి సుఖ♦దుఃఖము లందుచునుండి యాత్మలో
హెమ్మనచింతఁబల్కు నిటు♦లల్కను బూర్వము సూచి నవ్వుచున్.

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 10 పే 326.

క. నెలనాళ్ళకు శిరమేర్పడు, నలవడ రెణ్ణెల్లబాహు♦లగు మూణ్ణెల్లన్
చెలువమగు నుదరమేర్పడు, సలలితముగ నాల్గునెలల ♦ జరణము లమరున్.

క. ఎనిమిదవనెలను జీవుఁడు, తననిజమెల్లఁగఁగ నేర్చి ♦ తత్త్వజ్ఞుండై
మునుపటిజననమునందలి, యనుభవసుఖదుఃఖములకు ♦ నాపద నొందున్. 1678

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 2.

సీ. లలనలగర్భంబు♦లం బ్రవేశించుచో, వీర్యంబు తోడసం♦వేష్టితమయి
పురుషజీవాంశంబు ♦ తరుణులశోణితంబునుగూడి యభివృద్ధి♦బొందుఁ బిదప
నొకనెలమిగిలిన♦నుండుఁ బిండముభంగి, మాసద్వయంబున ♦ మత్స్యరీతి
నెగడుమూడవనెల ♦ నిండిన గరచరణంబు లేర్పడియుండు ♦ నాలవనెల
గీ. గళశిరంబులు నైదవ♦నెలను సకలరుచుగు నవయవంబులు దనర్చు♦నాఱవనెలఁ
బ్రాణకారణమగును స♦ప్తమమున నెలను లోదవు నష్టమమునవృద్ధి♦నొందుచుండు.

శివధర్మములు, ఆ. సు. ఆ 3 పే 60.

గీ. బాలుతికిని గర్భ మేర్పడఁ ♦ బుంసవనము, మానుగా నాఱునెలలసీ♦మంతన [illegible]
[illegible] దప్పెనేని ద♦ప్పిని ప్రతల్లి, యేని జేయంగవలయు వి♦హితఫలితమని.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 14.

పరస్త్రీగమనము

గీ. ఆయు రైశ్వర్యకీర్తుల ◆ నపహరించుఁ, బరసతీసంగమము ధర్మ ◆ పథమునందుఁ
బరగువారలు పరిహరిం ◆ పంగఁ గనియు, వినియుఁ దెలియవె యిది దుర్వి ◆ వేక మగుట.
భారతము, విరా. ప 20.

క. దురితముఁ దలఁపరు గానరు, జరుగుదు రెటకైన నిమిష ◆ సౌఖ్యంబునకై
పరవనితాసక్తులకును, బరధనరక్తులకు నిహముఁ ◆ బరముం గలదే. 1682
భాగవతము, ఆ 9 ప 310.

గీ. తొల్లి చేసిన సుకృతంబు ◆ లెల్లఁ బొలియు, శ్రీయు నాయువు నశియించుఁ ◆ జేటువచ్చు
గానఁ బరదారసుఖవాంఛఁ ◆ బూన నొల్ల, రాత్మసుఖులైన పుణ్యాత్ము ◆ లనుదినంబు.
పద్మపురాణము, ఆ 6 ప 44.

మ. నరకద్వారకవాటభేది యవమా ◆ నప్రాప్తిజాలంబు దుః
ఖరుజాపథ్యము పుణ్యలోకగమన ◆ ఘ్నం బస్థలత్కీర్తిసా
గరమంథాద్రి జనాపవాదహుతభు ◆ క్కాష్ఠంబు సత్యాగ్రసం
హారోజ్జృంభము గీడుగాదె పరభా ◆ మాసంగ మెవ్వానికిన్.
పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 4 పే 163.

సీ. మొదల నర్థవ్యయం ◆ బునకు సుత్తిగవెట్టుఁ, బెట్టి జీవనముపైఁ ◆ బ్రీతి విడుచు
విడిచి యసన్మార్గ ◆ వృత్తికిఁ జేచాఁచుఁ, జాఁచి యాచారంబుఁ ◆ జౌకసేయు
చేసి దుర్జనులగో ◆ ష్ఠికి మానసముఁ దూర్చుఁ, దూర్చి ప్రాభవలక్ష్మి ◆ దొలఁగఁ ద్రోలు
ద్రోలి దూరస్థితి ◆ మేలుగాఁ దలపోయుఁ, బోసి యన్యాయంబు ◆ పొత్తు గుడుచు
గీ. గుడిచి బంధుల కెడయగుఁ ◆ గులమువాయు, బైసివో కార్చుకొనుఁ బాప ◆ పంకనిహతి
గూలుఁ గాల్జారి నారక ◆ కూపమునను, సంతతస్త్రీరతుండు దు ◆ ష్యంతతనయ.
శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

క. పరదారాపేక్షకులగు, పురుషుల కాయువు నశించుఁ ◆ బుణ్యము చెడు స
త్పురుషులు దూషింపఁగ దుది, నరకంబునఁ బడుదు రనెడి ◆ న్యాయము వినవే.
మొల్లరామాయణము, సుంద. ప 48.

క. సోదరి గోడలు గూతురు, సోదరుసతి తుల్యలందు ◆ సోదరపత్నిం
గాదనక గూడినాఁడవు, నీఁదెలుఁగక యిట్టిపాప ◆ మెందునుఁ గలదే.
నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

క. పరవనితలఁ గూడుట యతి, దురితావహ మన్యసతుల ◆ తోడుసునఁ గాదే

హారుఁడు వశాంగచ్యుతుఁడై, పరిపరిగతుల నవమాన ♦ పడె నృపతనయా.
క. వరవర్ణినియైన జలంధరుసతి బృంద నెనసి హరి ♦ నానాకృతులన్
ధరణిస్థలిఁ గష్టపడియె, నరులను వనచరులఁ గూడి ♦ నరనాథసుతా.
క. సరసీరుహసంభూతుఁడు, ధరాధరతనూజఁ గాంచి ♦ తమిఁ గొనుటఁ గదా
శిరమొకటి గోలుపోయెను, సుర లెల్లరు చీయనంగ ♦ క్షోణీశసుతా.
క. సురలోకేశుఁడు గౌతమ, తరుణీమణిఁ గలసి కాదె ♦ తనదేహరుచిన్
దరుణాలు రోయఁగఁ బాసెం, బరభామినిపొందు పొందె ♦ పార్థివతిలకా.
క. శీతమయూఖుఁడు గీష్పతి, నాతిని బైకొనుటఁ గాదె ♦ నయమగుకళలన్
గోతిని బాసి చరించుట, భూతలపతితనయా సతుల ♦ పొందు చెడు పిడుగ్.
క. భూకాంతసుతా భృగుముని, లోకేశుసుతనురు చరిత ♦ లోలాత్మకుఁడై
హా కావనకబలాత్కృతిఁ, బైకొని యిక్ష్వాకుసుతుఁడు ♦ భస్మముగాఁడే.
క. వేదవతిని పుత్త్రికయగు, వేదవతిని రావణుండు ♦ వేధించి కటా
సోదరబంధుయుతంబుగ, మేదినిఁగూలుటయు వినవె ♦ మితవాగ్భూషా.
క. పతిఁబాసి ఘోరవనమున, సతిచింతను ద్రిమ్మరు దమ ♦ యంతిన్ జెరచన్
మతిఁగోరి శబరుఁడు చనఁడె, హితవాక్కు లొకింత వినుము ♦ నృపవరతనయా.
క. సైంధవుఁడు కటకటా మోహాంధుండై కృష్ణనీడ్చి ♦ యాపదఁగనఁడే
సంఘవహానానుచేతను, బంధురగుణభూషితాంగ ♦ పలుకులు వినుమా.

లలితాలతావిలాసము, ప 356-364.

ఆ. భ్రాతృభార్యఁ బుత్త్రి ♦ భార్య రజస్వల, భగిని హీనవనితఁ ♦ బతివిహీన
ల్లెఁద్రావు వెలఁదిఁ ♦ గలయువాఁడిలగురు, తల్పగతసముండు ♦ తపసులార. 1697

శేషధర్మము, ఆ 2.

సీ. జ్యేష్ఠమాతయు భ్రాతృయా ♦ జినిగమజ్ఞ, మాతులశ్వశురాచార్య ♦ మహిపులు తలి
దండ్రులసహోదరులు వీరు ♦ దల్లులనఁద,గుదురు గురు తల్పగులు వీరిఁ ♦ గూడువాఁడు
గీ. పతియు శూద్రికిరాతాది ♦ మానినీగ,మనుఁ డధోభాగనిక్షిప్త ♦ మస్తకుఁడయి
శ్వపకపిశితంబు గుడిచి యేఁ ♦ బదియుగంబు,లనలమునఁ గ్రాఁగి పుల్కసుఁ ♦ డై జనించు
క. నమ్మినవానినెలంతను, నెమ్మిని గూడిననరుండు ♦ నిరతము పాపా
ణమ్ములహతుఁడై స్వాంగపలమ్ముఁ గుడిచి కీటకాది ♦ లఘుజన్ముఁ డగున్.
క. వెలవెలఁదులఁ గలసినవాఁ, డలఘుతరతప్తజతూప ♦ మందు మునిఁగి దా
నిలుచునొకయుగము పిదపం, బలుజాగిలమై జనించు ♦ బహుకాల మిలన్.
క. ఏలిన నృపతరుణిం, గలసినవాఁడు గురుతల్ప ♦ గ సమానుఁ డగున్

బ్రతికియుండి ద్రోహంబులఁ జేయఁగొను, ఖలుని నిరయబాధ లెన్నఁ◆గాదరమగునే.

శేషధర్మము, ఆ. సు. ఆ 3 పే 50.

క. తాపలనవ్వని సౌఖ్యం, బేవలనను లేదు వలచె◆నే దుఃఖంబౌ
గాపురుష స్త్రీరతి, యీవసుమతిఁ గూడ దందు◆రెఱిఁగినజాణల్.

సీ. పరకాంతరతిఁ◆బాయకుండుటఁ జేసి, మధుపానగోష్ఠికి◆మనసు పెట్టు
మధుపానసక్తిచే◆మఱఁగి మాంసమునకై, వేఁటపైఁ జిత్తంబు◆విడియఁజేయు
వేఁటపైఁ జిత్తంబు◆విడియ ధూర్తులతోడ, నక్షజూదంబు◆లాడఁ జొచ్చు
ననిశంబు జూదంబు◆లాడుచుఁ దనయిచ్చఁ, దోడ్తోన చేయును◆దుర్వ్యయంబు

గీ. దుర్వ్యయంబుచే నిందయు నపయశంబుఁ◆బొసఁగఁ బలుకరు, పలికియంతటఁ బరదంపతుల◆జొచ్చు
గాన పరస్త్రీసంగంబునకు సాటి◆కారణంబు, తలఁచిచూడంగ వారకాంత◆తాఁ గతిఁబు.

క. సుగుణపతివ్రతను జంగుపఁడును, బరకాంతలఁ గోరికాదె◆పనిచెడి దోషా
కరమూర్తి యపకీర్తులఁబడి, వయసులు చెడి తండ్రులెల్ల◆వారలు నవ్వన్.

చ. అనయముఁగ మానహాని ధన◆హాని సమంచితకీర్తిహానియున్
జనమున వేఁకహానియును◆బాంధవహానియుఁ బ్రాణహానియున్
సురపరలోకహానియును◆జొప్పడు నెప్పుడుఁ దప్పకుండఁగాఁ
బరసతిఁ గోరువారలకుఁ◆బల్మఱు నెంతటివారికైనియున్.

క. పరనారీసంగమసుఖ, మరనిముసము పరధనాప◆హారణమున నిచ్ఛా
దరపూర్తి కొన్నిదినములు, నరునకుఁ గల్పభోగ◆నరకము పీసన్. 1707

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 2.

భార్యాభర్తలధర్మములు

సీ. పతి ప్రయత్నంబుతో◆భార్యభరించుచుఁ, గీడొందకుండ ర◆క్షింపవలయు
నవిరోధవృత్తి ధ◆ర్మార్థకామములు భా, ర్యానుకూలతఁ బతి◆యనుభవింపఁ
భార్యాప్రవిహీనతఁ◆బతికి వర్గత్రితయంబులో నొక్క◆టైన చేసు
దేవపితృప్రతిథిపూ◆జావిధు లొనరింప, భార్యయు బతికి న◆పాశ్రయంబు

గీ. పురుఁడమె వెలిగాఁగ సతికిధ◆ర్మంబుధనము, గామమునుమున్న లభ్యములౌ◆గావుగాన
దంపతులు పరస్పరవశ◆తాప్రమోద, మగ్నమానసులై కూడి◆మనుట యొప్పు.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 2 ప ౭౭౮.

భార్యావియోగము

సీ. అఖిలవత్సరములు ♦ నంబుజాక్షీవియోగులకు విలంబులో ♦ గుణసముద్ర
యుభయాయనములు కాం♦తారదుర్విధులకు, నుత్తరంబులు విచి♦త్రోజ్జ్వలాంగ
ఋతువు లన్నియు సుంద♦రీదూరునకు శరదృతులు కీరవచశపా♦ థోధిచంద్ర
సకలమాసములు దౌరా♦ పారిక్తజనులకు; జ్యేష్ఠంబు లసులభూ♦ యిష్ఠచరిత
గీ. పక్షములు రెండు బహుళములే ♦ ప్రాజ్ఞతిలక, తిథు లశేషము దశమిలు ♦ ద్రిక్తతేజ
వారములు సర్వమును గురు♦వారములు ప్రవాసశోకాయ ప్రియవధూ♦ పాన్థులకును

చమత్కారమంజరి, ఆ 2 ప 66.

గీ. విసులు గంధంబు మిగులను♦ వెట్ట యగును, చెలులమాటలు చెవులకుఁ♦ జేదులగును
ప్రాణపదమైనయంగనఁ♦ బాయుకంటె, నధికమగు దుఃఖంబు గలదో యి♦ పృథివిఁదలంప

శృంగారమల్హణచరిత్ర, ఆ 3.

——♦ భార్యలేని బ్రతుకు ♦——

సీ. భార్యలేకయొనర్చు ♦ పండువు దండువు, కులకాంత పెట్టని ♦ కూడు గీడు
పత్నితోఁ బలుకని ♦ పలుకులు చిలుకులు, గృహిణిలేనికబంధ♦ కేళి జాలి
జాయవాటింపని ♦ సరసముల్ విరసముల్, ప్రాణేశ్వరికిగాని ♦ పాటుచేటు
దయితకై సేయని ♦ ప్రియములు భయములు, వల్లభ వెలిరైన ♦ యిల్లు పొల్లు
గీ. సుదతి కులకాంతసుద్దు లేక ♦ ప్రొద్దు వినని, చెవులు గవులు న్యాయంబు సేయుఁ ♦ జెప్ప నేల
యకట సతిలేని బ్రతుకేల ♦ యర్థమేల, వాహనము లేల కరు లేల ♦ వసుధ యేల.

పంచతంత్రము, ఆ 4 పే 149.

——♦ ముసలిమగఁడు—పడుచు పెండ్లము ♦——

ఉ. వెలకోరవాఁడు గట్టెదుర ♦ నిల్వఁగఁ జూచినవాఁడుగాఁడు వీ
నుల కొకవాఁడు మాటవిని♦ నోఁచినవాఁడును గాడు నవ్వులన్
వలపులఁ జల్లమేల్లవిరి ♦ వాఁడును గాఁడతఁ డెందువాఁడుఁగా
దలచవరాలితోడి ... ♦ యందని మ్రానిఫలంబు సెట్టికిన్.

సీ. మొరడువంగిన సెట్టి ♦ ముదుకపు జవరాలి, మోము గానని వాని ♦ ముదర మదియు
నగ్గుకన్నెప నాతి ♦ వాతెఱ చండాల, వాటివండిన పిండి ♦ వంట లయ్యెఁ
గొల్చుగ్రామాకిన పెండ్లి ♦ కొడుకుకుఁ జెలినవ్వు, విపినమునందలిఁగాయుం ♦ వెన్నె లయ్యె
వనమునపోయినచేరి ♦ నానికి సఖి ... గొండ లందని మ్రాను ♦ పండులయ్యె
గీ. బలితునకుఁ గోకిలాలాప ♦ జిలుఁగు పెలుఁగు, బధిరునకునైన సంగీత ♦ నాక మయ్యె

మెలఁత నీక్షించి గ్రుక్కిళ్లు◆మ్రింగుచుఁగాని, సౌఖ్యమేమియు నెఱుఁగఁడ◆జ్ఞరతముఁడు

సీ. పాఱవేయుటె కాని ◆ భక్ష్యంబు లిచ్చిన, వాతెఱనంటు ద◆వ్వాలుఁగంటి
చించివైచుటె కాని ◆ చీర లిచ్చిన గట్టి, రమణఁ గై సేయదా ◆ యంపుఁబోఁడి
తొలఁగఁబెట్టుటె కాని ◆ తొడవు లిచ్చిన సొంపు, పసమీఱఁ బూనద◆ప్పలుకచెలువ
మగుడ నిచ్చుటె కాని ◆ మాడ లిచ్చిన మెల్లెఁ, గట్టుదాఁచదాఁగ ◆ కలువకంటి
గీ. యింటి ముంజూరుపెండెల ◆ నిడుటె కాని, పువ్వులిచ్చిన ముడువద◆ప్పొలఁతిమగువ
కుడిచి కూర్చుండి యిడియేమి ◆ గొడవఁ జేసె, వార్ధకంబున నాసార్థ◆వాహకుండు

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 2.

సహగమనము

క. చిచ్చుఱికినసతి కెదురుగ, వచ్చు విమానములు ప్రాణ◆వల్లభుతోడన్
వచ్చుఁగ భోగించును దివి, నచ్చరలేములు భజింప ◆ నజకల్పంబున్.

సీ. బలభేదిసతులాతపత్త్రముల్ ధరియింపఁ, బావకస్త్రీ లడ◆పములు దాల్ప
శమనభామినులు విం◆జామరంబులు వీవ, దైత్యసుందరులు సం◆దడుల జడియ
వరుణకామినులు కై◆వారముల్ సేయంగఁ, గాలిలేములు పాదు◆కలు ఘటింప
ధనదకాంతలు రత్న◆దర్పణంబులు చూప, శూలిబాలికలు ని◆వాళు లొసఁగ
గీ. గరుడగంధర్వపన్నగాం◆గనలు గొలువ, నగ్నిముఖముల వెడలిన ◆ యలరుఁబోణి
మగనితోఁ గూడ దివ్యవి◆మాన మెక్కి, స్వర్గమునకుండు నత్యంత ◆ వైభవమున.

క. ఘనిమిటితోఁ జితి నుఱికిన, వనజానన మహిమఁ బొగడ ◆ వచ్చునె లక్ష్మీ
వనితామణి తోడలపయిన్, జనవున వసియించు రాజ◆సము దళుకొత్తన్. 1717

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 ప 94–96.

—◆ పతివ్రతామాహాత్మ్యము ◆—

సీ. ఉదయపర్వత మెక్క◆కుండ భానునిఁ ద్రొక్కి, వారించినది పతి◆వ్రతయ కాదె
హరిహరాబ్జజుల ము◆వ్వురఁ దనూజులఁ జేసి, పాలించినది పతి◆వ్రతయ కాదె
యముఁ బట్టి మగని ప్రా◆ణము మాపకన్నలు, రావించినది పతి◆వ్రతయ కాదె
ప్రజ లెల్ల మ్రొక్కంగ◆బతిఁ గూడి వినుతికెక్కి, వర్తించినది పతి◆వ్రతయ కాదె
ఆ. సత్యశౌచములకు ◆ జన్మదేశము పతి,వ్రతయ కాదె శాస్త్ర◆సమ్మతమునందుఁ
గాన మహిఁ బతివ్ర◆తానుభావము పేర్మి, యభినుతింపఁ గలరె ◆ యన్యజనులు.

భోజరాజీయము, ఆ 6 ప 196.

—♦ అరిషడ్వర్గములు ♦—

సీ. ప్రకృతినైకాకృతి ♦ పరిణామదేహంబు, తన్నుఁగామూఢుండు ♦ దలఁచుఁ గానఁ
దనుపభోగ్యములైన ♦ ధనగృహాదులయందుఁ, దనకుభోగ్యములను ♦ తలఁపు పుట్టి
భోగ్యత్వబుద్ధిచే ♦ భోగింపఁ గామించు, భోగవిఘ్నములపైఁ ♦ బోదముఁ గినుపు
భోగంబు చవిసోఁకఁ♦బోదములోభములోభ,మునవాం డెలుంగమి♦మోహ మొదవు
గీ. భోగ లోభ గర్వ♦ముల మదం బుదయించు, భోగసిద్ధిగొలుకుఁ♦బోక వెనఁగఁ
గలుగు మత్సరంబు♦గాన దేహాత్మాది, జనితమీదురంత♦సంస్కారణము.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 119.

—♦ కామము ♦—

ఉ. కామము ధైర్యవారణని♦కామము దుర్దమదుష్క్రియాలతా
దామము సత్క్రియాధృతిప♦గామము క్రోధముఖాదిపంచక
క్షేమము నాస్తికత్వపతి♦సీమము దుర్వ్యసనాబ్ధిరాట్సుధా
దామము సర్వదుష్టగుణ♦ధామము దానిఁ బరిగ్రహింతురే. దశావతారచరిత్ర, ఆ 3.

—♦ క్రోధము ♦—

సీ. క్రోధంబు పాపంబు ♦ క్రోధంబునన చేసి, యగుఁ జువ్వె ధర్మకా♦మార్థహాని
గడుఁ గ్రోధి కర్జంబు ♦ గానండు క్రుద్ధుండు, గురు నైన నిందించుఁ ♦ గ్రుద్ధుఁ డైన
వాఁ డవధ్యుల నైన ♦ వధియించు మఱియాత్మ,ఘాతంబు సేయంగఁ♦గడఁగుఁ గ్రుద్ధుఁ
డసాత్మవృత్తులకు ధ♦ర్మాత్మసంబంధుల కిట్టి, క్రోధంబు దాల్చుట ♦ గుణమె చెప్పుమ
ఆ. యెఱుక గలమహాత్ముఁ♦ డెఱుక యన్జలముల, నార్చుఁ గ్రోధనునుమ♦హానలంబుఁ
గ్రోధవర్జితుండు ♦ గుఱుకొని తేజంబు, దాల్చు దేశకాల♦తత్త్వ మెఱిఁగి.

భారతము, ఆర. ఆ 1 పద్య 222.

క. కోపులు గురువధ కోడరు, కోపులు పరనింద సేయఁ ♦ గొంకరు కోపం
బాపదల కెల్ల మూలము, కోపము పాపములపొత్తు ♦ కోపానలమున్.

భాస్కరరామాయణము, సుంద. పద్య 497. 1722

సీ. చిర దయా గాంభీర్య♦పరిఖకు తాఁబేలు, నవ ధైర్య వప్రంబు♦నకు సురంగ
ఖిల జాతి గుణ లతా♦వళికిఁ బ్రాఁకుడు చెట్టు, నిష్ఠురత్వం బను♦నిమ్మ కెరవు
ప్రకటితాత్మజ్ఞాన ♦ రవికి దుర్దిన వేళ, మూర్ఖతాస్థితికి సా♦మ్రాజ్యకరము
గీ. కోప మిట్టి దనుకొని కాదొ మో♦ ఘాపవర్గ, నదియి పుడువచ్చి నామీఁద♦ నావహించి
కటమలవరించె మొగమెత్తి♦గాన్గనర్చె. భామలుమఱి వెట్టెయుకు పుటం♦బులుగదర్చె.

కువలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 33.

సీ. ధర్మగృహాభీల ♦ దహనంబునర్థస, స్యాంతక చండక ♦ రాతపంబు
కామాంబుద నిరాస ♦ కారిపరిభంజన, మమృతాప్యతాంశు బిం♦బాస్తమయము
సర్వ సుఖోత్కర ♦ సౌరభేయవ్యాఘ్రి, మఖిలపరియోజన ♦ హాలహాలము
స్నేహలతాతతి ♦ చ్ఛేద నాగ్రి లవిత్రి, మెల్లవారి కకాల ♦ మృత్యువ యవు
గీ. నీళ్ల నాఱదు నీడచే ♦ నిలువ దణఁగఁ, జెప్పుడును గల్గు నలయదు ♦ మేశు నుఱదు
మొక్కవోవదు దప్పదు ♦ ముప్పుఁదెచ్చుఁ, గ్రోధమదియు గరిశత్రువు ♦ గానఁగనగునె

బిల్వేశ్వరీయము, బింబ. 5 పద్య 213.

—♦ లోభము ♦—

సీ. వినుము పాపముల కె♦ల్లను, నధిష్ఠానంబు, లోభంబ యది కామ ♦ లోలతయును
క్రోధంబు మత్సర ♦ ద్రోహంబులును బర, ధనదారవాంఛలు ♦ దైన్యపాటు
వ్రీడాత్మమానసత్య ♦ విముఖభావంబును, గలిగించి ధర్మంబు ♦ గలఁచి నరునిఁ
బ్రియి మాలి యేమిటి ♦ కయినను గర్ధించు, వానిఁగా సమకట్టుఁ ♦ గాన లుబ్ధ
ఆ. జనులఁ దొఱఁగి లోభ ♦ మనుతిరిం బడనిస, త్యవ్రతులను బరమ ♦ ధార్మికులను
బాపభీతమతులఁ ♦ బనిగొను లోభంబుఁ, జెందనీకు నీదు ♦ చిత్తవృత్తి.
క. విను లోభము నజ్ఞానం, బును సదృశఫలప్రదముల ♦ పుట్టును లోభం
బున నజ్ఞానము గావున, జననాయక లోభ ముడుగ ♦ ♦ సౌఖ్యము నొందున్.

భారతము, శాంతి. ఆ 3 పద్య 399, 402.

క. ధనముఁ గూడబెట్టి ♦ దాయాదులకు నీక, సద్వ్రియంబు సేయు ♦ సరణిలేక
ధనమదాంధవృత్తి ♦ దగిలివర్తించెడి, కాముకుండు ముక్తిఁ ♦ గాంచఁ గలఁడె.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4 పే 95.

ఉ. ఏకడఁజొచ్చునో సుకృత ♦ మెచ్చట డాఁగునొ తృప్తియెప్పుడో
పోకడ శాంతికెందణఁగి ♦ పోవునొ సౌఖ్యము! మానకేమియా
నో! కృపయెట్లు మాయమగు ♦ నో ? యశమేగహసంబుదూఱునో
లోకమునందెఱుంగ మొక ♦ లోభమెదిర్చినమాంత్రిఁజిత్రమై. 1728
చ. ఇదుమనుధర్మశాస్త్రకథ ♦ లిన్నియు మిథ్యలు మాటిమాత్రమున్
గుసుచుట దుర్వ్యయంబు కొడు ♦ కుం బగవాఁ డదుగంగఁ జూచునేఁ
గడపటఁ బ్రాణమన్న సుఖ ♦ గౌరవమన్నను దైవమన్న వే
ఱ్ఱడయుధనంబ తత్త్వమనఁ ♦ గా వినుమర్మమహాత్ము లోభికిన్.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 128-129.

—♦ మోహము ♦—

గీ. చంద్రసూర్యాగ్నిరుచులచే ♦ సడలిపోని, యట్టిమోహాంధతిమిరచే ♦ నంధులగుచు
సౌఖ్యమార్గంబు గానక ♦ సకలజనులుఁ, గూలుదురు మాతృగర్భాంధ ♦ కూపతతుల
క. మునుగలిగియు రూపఱినం, గనియును విషయముల మఱియుఁ ♦ గాంక్షించునిహా
యనుభవము మీఁద నెఱుఁగని, మనుజాధము మోహమొరుల ♦ మాటలవిడునే ?
గీ. మరలకుండుట యెఱిఁగియు ♦ మఱవలేరు, విడకపోరామియెఱిఁగియు ♦ విడువలేరు
కాని పనియౌటయెఱిఁగియు ♦ మానఁజాల, రద్భుతముగాదె మోహాంధు ♦ లైననరులు.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 129-132.

—♦ మదము ♦—

ఉ. మేరువుఁబూరిగాఁదలఁచు ♦ మిన్నఱచేతన మోయఁజైకొనున్
నీరధిఁ బుక్కిలింతునను ♦ నిర్జరనాథుఁడ నేన పొమ్మనున్
ధారుణి పెల్లగింతుననుఁ ♦ దానొకమానవకీటమైన నె
వ్వారలు మాన్పలేరిది ధ్రు ♦ వంబు మదంబనుసన్నిపాతమున్.
చ. గురువులకంటెఁ బుల్కనయుఁ ♦ గ్రూరతకంటె హితంబు దుర్జనో
త్కరములకంటెఁ జుట్టలు వృ ♦ థాకలహంబులకంటెఁ గృత్యముల్
దురితముకంటె మేలు పర ♦ దూషణవృత్తముకంటె వేడ్కయున్
ధరఁదమకంబుకంటె మఱి ♦ ధన్యతగల్గదు మర్త్యకోటికిన్.

—♦ మాత్సర్యము ♦—

క. ఇచ్చెదనను సర్వస్వముఁ, జొచ్చెదనను మర్త్యుఁడెదిరి ♦ సోదరుఁడైనఁ దుదిన్
జచ్చెదనను వెడపనికై, మచ్చరమునకంటెఁగీడు ♦ మఱియుంగలదే ?

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 5 ప 133-135.

—♦ తృష్ణ ♦—

క. అది సర్వదోషముల కాస్పద మది దురితక్రియాను ♦ బంధంబులకున్
మొదలు నిరంతరదుఃఖప్రద మని మది నెఱిఁగి తృష్ణఁ ♦ బాతురు సుమతుల్. 1736

భారతము, అర. ఆ 1 పద్య 25.

ఉ. వీతఖలీనమై యతుల ♦ వేగమున న్మనగాలు ద్రొక్కుతృ
ష్ణాతురగంబు నెక్కి యల ♦ సస్థితిఁ జేట్పడకుండువానికిం

జోతేఁడు నేలమేఁగుగిఁజ♦సింధువు వత్సపదంబు దూఁకత్వ
ష్ణాతనుఁడైనవానికిని ♦ జాంకగతార్థముదవ్వు నెద్దియున్. 1737

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 2.

♦ దుర్వ్యసనములు ♦

గీ. వెలఁది జూదంబు పానంబు♦వేఁట పలుకు, ప్రల్లదంబును దండంబుఁ♦బరుసఁదనము
సొమ్ము నిష్ప్రయోజనముగ ♦ వమ్ముసేఁత, యనెడు సప్తవ్యసనములఁ♦జనదుతగుల.

భారతము, ఉద్యో. ఆ 2 ప 44.

సీ. వేఁటఁబాండుతనూ♦విభుఁడు శాపమునొందె, ద్యూతసంగతినైష♦ధుఁడునొగిలెఁ
బానంబునయాద♦వానీకమిలఁగూలెఁ, బరుసోక్తిఁ గౌరవ♦ప్రతతిసమసెఁ
గఠినదండమునమా♦ఘధుఁడు మేనుదొఱంగె, భామినీరతిసింహ♦బలుఁడుగడసెఁ
దగనియీవిఁ ద్రిశంకు♦ధరణిపాలసుతుండు, తలపోయరాని దు♦ర్దశఁజరించెఁ
గీ. గానవ్యసనంబులేడును♦గానివగుట, యెఱిఁగి మనమున నందులో♦నించుకైనఁ
దగులొనర్పకనిల్చిన ♦ ధరణిరెల్ల, నేలు నిష్కంటకముగ భూ♦మీశ్వరుండు.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 3 ప 4.

శా. ఆలస్యంబును గామినీజనరతి♦వ్యాసక్తియున్ జన్మభూ
లోలత్వంబును రోగమున్ ఘనభయా♦ల్లోభంబు సంతోషమున్
బోలంగా నివి యాఱు నెప్పుడు జగ♦త్పూజ్యప్రతాపోదయ
శ్రీలం జెందఁగ విఘ్నకారణములై ♦ చెల్లున్ ధరామండలిన్.
చ. నెలఁతయు జూదముం బగటి♦నిద్రయు వేఁటయుఁ బానమున్ సదా
వలవనినిగ్రహంబుఁ బరి♦వాదము వాద్యము నాటపాటలున్
నిలనగు కామజంబు లివి♦యిందున సక్తుఁడుగాక మైపడిన్
వలయు నొనర్ప నెందుదశ♦వర్గమునన్ శశివంకభూవరా.

శకుంత, ఆ 4.

♦ వేఁటనిరసనము ♦

మత్త. వేఁట లాడఁగ దూషితంబులు♦వేఁట లార్యవిశేషముల్
వేఁట లూర్జితధర్మహీనులు ♦ వేఁట లక్రమమార్గముల్
వేఁట లుగ్రతరాఘశాలలు♦వేఁట లత్యపవాదముల్
మాట లేటికి భూప! వేఁటలు♦మాని యుండుము సుస్థితిన్.

రుక్మాంగదచరిత్ర, ఆ 3 ప 77.

సీ. పోశెంబు పసుపులఁ♦ బోడముఖేదంబునఁ, దగదొట్టి వడబాఁకి ♦ తనువు వలఁగు
ననన్నోదకంబులా♦యాయివేళల లేక, యొకరోగ మెద్దియో ♦ యుద్భవించు

వలనిగాఁడి యుగ్రసత్త్వము లాగ్రహంబునఁ, బయి వచ్చెనేని నోపుమి ఘటిల్లఁ
దఱివేచి పొదలలోఁ గరులచాఁటున శత్రులనుగాఁచినఁ బ్రాణహాని పుట్టు
గీ. నన్వయాగతధర్మంబు లాచరింపఁ, గాలవేళలు తప్పుటఁ గలుమనుండు
నంచు నప్పతఁబొందు రాజ్యాభివృద్ధి, వలను గానిది వేఁట భూవరతనూజ.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

—♦ ద్యూతనిరసనము ♦—

సీ. ఆహారవేళ శయ్యారతినంతఃపు, రాంగనాకేళి సౌఖ్యములు దొఱఁగు
గెలుపోటములు రెంటివలన నుత్సాహదై, న్యములఁ జిత్తము ప్రీతినంద దెప్పుడుఁ
దమియు మత్సరము డెందమున నంతంతకుఁ, బొడమి కానఁడు ప్రొద్దుపొడుపుఁ గ్రుంకు
నెకసాయమై పందెమెక్కించి యోడెనేఁ, గలధనంబెల్లను బొలిసిపోవుఁ
గీ. గెలని నోడించు విధమూఁదా గెలుచు విధముఁ, దలఁచుకొనుచును రాజ్యతంత్రంబు చాఁగు
రీతిఁ గోల్పడి యంచితఖ్యాతిఁ బాయు, నెరప నొప్పదు జూదంబు నృపకుమార.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

—♦ సురాపాననిరసనము ♦—

ఆ. మొదలి పెక్కుజన్మములఁ బుణ్యకర్మముల్, పరగఁ బెక్కు సేసి పడయఁ బడిన
యట్టియెఱుక జనుల కక్షణమాత్రన, చెఱుచు మద్యసేవ సేయ నగునె.
క. భూసురులాదిగఁ గలజను, లీసుర సేవించిరేని యిది మొదలుగఁ బా
పాసక్తిఁ బతితు లగుదురు, చేసితి మర్యాద దీనిఁ జేకొనుఁడు జనుల్.

భారతము, ఆది. ఆ 8 పద్య 129, 131.

సీ. త్రాపి యేనాఁడు మత్తాగొని పొరలాడు, నెఱుఁగఁ డుల్లములోన నెదిరిఁ దన్నుఁ
బవిలేక చూపుఁ గోపప్రసాదంబులు, భావింప నేరఁడు వావివరుస
విప్రలాపము లాడు విడువఁడు మేలంబు, మాటనొక్కటిలేదు మాటనిజము
గుప్తి సేయఁగ నోపఁ డాప్తరహస్యంబు, రాగములను దెలియంగలేఁడు
గీ. లజ్జ వొలియించుఁ జాలిమి యుజ్జగించు, నింద గొడిగట్టు శీలంబు చిందఁ జేయుఁ
బ్రహ్మహత్యకు ములునాపు పాపవితతి, పానగోష్ఠివిధంబు భూపాలపుత్త్రి.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

—♦ యాచకుఁడు ♦—

క. చరణములు వడఁకు భీతిం, బరవశమౌ వాడలు రాలు పడు నెలుఁ గాహా
మరణమునకెట్టిచిహ్నము, లవియన్ యాచకుఁడు దాల్చు నచ్చిహ్నములన్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 2.

ఉ. నడుమఁగఁ ద్రొక్కుపా టొదవు ♦ నాలుక యాడదు మాట లాడఁగా
దొడఁగిన నీకలుంగువడుఁ ♦ దొల్లిటిపొంకము దొంకి దేహమున్
వడఁకు భయంబు గ్రమ్మ్ము దుర♦వస్థలఁ దల్లడమందు వేఁడుచోఁ
జెడుగగు నర్థికిన్ మరణ♦చిహ్నము లన్నియుఁ దోఁచునారయన్.

పంచతంత్రము, నారా. సుహృ. ప 114.

♦ స్వయంకృతాపరాధి ♦

ఉ. వేసటతోఁడిపల్కు తను♦వేపనభావము స్వోష్ణశీర్ణని
శ్వాసము గద్గదస్వరము ♦ శంకితదృష్టికపోలహస్తవి
న్యాసము వాడుదేఱువద♦నంబు స్వయంకృతఘోరకల్మష
త్రాసితలక్షణంబు లని♦ తత్త్వవిధిజ్ఞులు సెప్పి రేర్పడన్. 1750

♦ సుఖదుఃఖములు ♦

క. శకటగతచక్రభంగిన్, సుకరములై తిరుగుచుండు ♦ సుఖదుఃఖము లిం
తకు ఖేద మంద నేఁటికి, నకటా సంతోషయుక్తుఁ♦డగు టొప్పుఁ గదా.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1 2.

♦ కలిమిలేములు ♦

క. ఓడల బండ్లును వచ్చును, ఓడలు నాబండ్లమీఁద ♦ నొప్పుగ వచ్చున్
ఓడలు బండ్లును వలెనే, వాడంబడుఁ గలిమిలేమి ♦ వసుధను సుమతీ. సుమతిశ. ప24.

♦ మనుజపశువు ♦

క. కసవుఁ దినుఁ గూడుఁ దెమ్మని, కసరదు బరువిడిన మోయుఁ ♦ గర్శనమునసున్
విసువదు మారొడ్డాడదు, పసరమునకు సరియె మనుజ♦పశు వెప్పటికిన్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1 పే 16.

♦ శత్రుతుల్యులు ♦

క. శత్రుఁడు చదువనిపుత్త్రుఁడు, శత్రుఁడు ఋణకారియైన ♦ జనకుఁడు మిగులన్
శత్రువు రూపసియగుసతి, శత్రువు దుశ్చరితయైన ♦ జనని తలంపన్.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 5 ప 159.

♦ రాజకన్యకాగురుఁడు ♦

చ. సదమలవర్తనుండు, బహు♦శాస్త్రపురాణకథావధానతా
స్పదుఁడు, యశస్వి, సర్వమత♦సమ్మతశీలుఁడు, సత్కులీనుఁడున్
ముదుసలియున్, బ్రశాంతుఁడగు ♦ భూసురముఖ్యు వివేకవైభవం
బొదవఁగ రాజకన్యలకు ♦ నొజ్జలుగా నియమించు టొప్పగున్. 1755

నయనోల్లాసము, ఆ 1 ప 105.

ఉద్యోగి

గీ. అమరమండూకములు పల్వలముల బట్టు, లరసి కాసారమును జేర నరుగుకరణి నధిక ధనములు సత్సహాయములుఁ దివిరి, ధరణి నుద్యోగిఁ బ్రాపించుఁ బ్రమదముఁ గాను

నిరుద్యోగి

సీ. అచ్చుపడ నీతిశాస్త్రంబు వచ్చె నేనిఁ, బారి నిరుద్యోగి ఫలసిద్ధిఁ బొందలేఁడు
తెల్లమంధుండు కరమున దీప ముఁడె, నేని యచటిపదార్థంబుఁ గాన లేఁడు.
క. ఉద్యోగరహితు నలసుని, నుద్యోత్సాహవిహీను నొల్లదు సిరి సం
పద్యోగుఁ గొల్వఁ జేరదు, చోద్యముగా వృద్ధుఁ దరుణి చూడనిభంగిన్. 1758

నిత్యసంతోషము—తృప్తి

గీ. నిత్యసంతోషవంతుఁడై నెగడువాని, కన్ని కోటుల సంపద లానియుండుఁ
జెప్పులిడికొన్న కాళ్లకీ క్షితితలంబు, తోలు గప్పిన చందమై తోఁచు నెల్లు.
క. ఏవేళ నెంత దొరకిన, నావేళల నంతచాలు నని తనమదిలో
భావించి సుఖము నొందుట, భూవర సంతోష మనఁగఁ బొగ డొందు నహీన్.
పంచతంత్రము, నారా. సుప్ర. ప 121, 131, 142, 150.

గద్య

శ్రీ పరమేశ్వర కరుణాకటాక్షలబ్ధ సుకవితావిలసితచరణజకులసంజనిత, దాసరి కొండయాఖ్యసుజనసుత, పీఠికాపురప్రభుపోషిత, సకల జనవిధేయ, లక్ష్మణ నామధేయ సంకలితంబైన వర్ణనరత్నాకరమునందు తృతీయభాగము సంపూర్ణము.

శ్రీ

పరమేశ్వరాయనమః

వర్ణనరత్నాకరము

చతుర్థభాగము

నవగ్రహస్తుతి

చ. అరుణ శశాంక మంగళ బు ◆ ధామరమంత్రి నిశాచరేభ్య భా
స్వరసుత రాహుకేతువులు ◆ సౌమ్యత నొంది యవక్రమార్గులై
గురుతుగ నిల్చి యాపదుసొ ◆ కొండవరాశిఫలం బొసంగి భా
సురశుభవీక్షణస్ఫురణఁ ◆ జూతురు మత్కృత కావ్యకన్యకన్.

మహాలక్ష్మీపరిణయము ఆ 1 పే. 8.

మన్మథస్తుతి

క. హాయఁ డాదిగ సకలచరా, చరమయజీవాళి నెల్ల ◆ సతతముఁ దానా
తురులుగ వలగతిఁ జేసిన, మరుఁ డీవుత మఖిలవశ్య ◆ మతి మత్కృతికిన్.

కుమారసంభవము చె. ఆ 1 ప 8.

మ. తనదుర్వారతరప్రతాపమునఁ జి ◆ త్తస్నేహముల్ ట్రిసే
యు నితం డెట్టి విదగ్ధుఁ డో తలఁప నో ◆ హో యంచు లోకంబు గో
సనపుచ్ఛం గరమొప్ప దర్పకుఁడు రా ◆ జత్సుందరాకారు శో
భనసంపన్నుఁ గృతీశ్వరుం బ్రచురసౌ ◆ భాగ్యాన్వితుం జేయుతన్.

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 1.

చ. గొనయము తమ్మినూల్ చెఱకుఁ ◆ గోల ధనుర్లత పూవు లమ్ము లే
టును నొకమాటు తా నతనుఁ ◆ డున్ మనను న్గురి జయించి జీవరా
శి నొడుచు టేమి చెప్ప నని ◆ చేయునుతుల్ తగు మోహనప్రవ
ర్తనగల కాముఁ డీవుత ము ◆ దంబున మా కిలఁ గాయసౌఖ్యముల్. 1764

విక్రమసేనము.

అష్టాదశపురాణములు

మ. శ్రీవి బ్రహ్మాండము వామనంబు గరుడం ♦ బున్ స్కాందమున్ గూర్మభా
గవ తాగ్నేయక మాత్స్య లైంగములు మా ♦ ర్కండేయమున్ బాద్మవై
ష్ణవ శైవంబులు నారదీయము భవి ♦ ష్యద్బ్రహ్మవైవర్తది
వ్యవరాహంబులునాఁ బురాణములు ము ♦ వ్వాఱయ్యె విప్రోత్తమా.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 99.

సీ. బ్రహ్మాండమును బ్రహ్మ ♦ బ్రహ్మవైవర్తముల్, వారాహవాసిష్ఠ ♦ వామనములు
పద్మపురాణంబు ♦ భాగవతము గారుడంబు భవిష్యోత్త ♦ రంబు మఱియు
స్కాందపురాణ మా ♦ ర్కండేయ మాత్స్యలైంగ్యంబులు నారదీ ♦ యంబు వైష్ణ
వంబు నాదిత్యకూ ♦ ర్మంబు లిట్లనుసఖ్యల విశ్వలోకవి ♦ ఖ్యాతిఁ గాంచి
గీ. వెలయు నష్టాదశపురాణ ♦ ములును మఱియు, నుపపురాణంబులును జూడ ♦ నుర్విలోన
రమణ నీవిశ్వకర్మపు ♦ రాణమునకు, నరిమునంగంబులాయుపాం ♦ గములు గావె.

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 1 ప్వే 6.

పురాణపఠనము

శా. ఆద్యంతంబులఁ జేటలెల్లముగ వా ♦ క్యార్థంబు లార్యావళీ
హృద్యంబౌపటుభావముం దెలుపుచున్ ♦ శ్రీరాగముఖ్యంబులం
జోద్యంబౌ శ్రవణోత్సవంబు నెరయన్ ♦ శ్రోతల్ సభన్ మెచ్చఁగా
నుద్యత్ప్రౌఢిఁ బురాణముల్ సదువుధ ♦ న్యుం డొందు భద్రంబులన్.

శేషధర్మములు, అ. సు. ఆ 2 ప్వే 47.

పురాణశ్రవణము

క. దినదినముఁ బురాణములను, వినువారికి నిత్యకృతవి ♦ విధదోషంబుల్
జను గంగాస్నాన మొనర్చినసుకృత మనారతంబు ♦ సిద్ధించు నృపా. 1768

శేషధర్మములు, అ. సు. ఆ 2 ప్వే 47.

పురాణలక్షణములు

గీ. సరవి సర్గంబు నాఁ బ్రతి ♦ సర్గ మనఁగ, వసుతో వశవంశాను ♦ చరితములనఁ
గ్రమపరిపాటి మన్వంత ♦ రము లనంగ, నలిఁ బురాణంబునకు నైదు ♦ లక్షణములు.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 74.

భారతమాహాత్మ్యము

సీ. ధర్మతత్త్వజ్ఞులు ♦ ధర్మశాస్త్రం బని, యధ్యాత్మవిదులు వే♦దాంత మనియు
నీతివిచక్షణుల్ ♦ నీతిశాస్త్రం బని, కవివృషభులు మహా♦కావ్య మనియు
లాక్షణికులు సర్వ♦లక్ష్యసంగ్రహ మని, యైతిహాసికు లితి♦హాస మనియుఁ
బరమపౌరాణికుల్ ♦ బహుపురాణసముచ్చ,యం బని మహిఁ గొని♦యాడుచుండ
గీ. వివిధవేదతత్త్వ♦వేది వేదవ్యాసుఁ, డాదిముని పరాశ♦రాత్మజుండు
విష్ణుసన్నిభుండు ♦ విశ్వజనీనమై, పరగుచుండఁ జేసె♦భారతంబు. 1770
సీ. ఆయురర్థులకు దీ♦ర్ఘాయురవాప్తియు, నర్థార్థులకు విపు♦లార్థములును
ధర్మార్థులకు నిత్య♦ధర్మసంప్రాప్తియు, వినయార్థులకు మహా♦వినయమతియుఁ
బుత్త్రార్థులకు బహు♦పుత్త్రసమృద్ధియు, సంపదర్థులకిష్ట♦సంపదలును
గావించు నెప్పుడు ♦ భావించి వినుచుండు, వారల కిమ్మహా♦భారతంబు
ఆ. భక్తియుక్తులైన ♦ భాగవతులకు శ్రీ,వల్లభుండు భక్త♦వత్సలుండు
భవభయంబు లెల్లఁ♦బాపి యిష్టార్థసం,సిద్ధిఁ గరుణతోడఁ ♦ జేయునట్లు.
మ. అమితాఖ్యానకశాఖలం బొలిచి వే♦దార్థామలచ్ఛాయ మై
సుమహావర్గచతుష్కపుష్పవితతిన్ ♦ శోభిల్లి కృష్ణార్జునో
త్తమనానాగుణకీర్తనార్థఫల మై ♦ ద్వైపాయనోద్యానజా
తమహాభారతపారిజాత మమరున్ ♦ ధాత్రీసురప్రార్థ్య మై.
సీ. ఇమ్మహాభారతం♦బిమ్ములఁ జదువక, విహితావధానులై ♦ వినుచు నుండు
వారికి విపులధ♦ర్మారంభసంసిద్ధి,యగుఁ బరమార్థంబ ♦ యాశ్రమమున
వేదముల్ నాలుగు ♦ నాదిపురాణముల్, పదునెనిమిదియుఁ ద♦త్ప్రమితధర్మ
శాస్త్రంబులును మోక్ష♦శాస్త్రతత్త్వంబులు, నెఱిఁగినఫల మగు ♦ నెల్లప్రొద్దు
ఆ. దానములను బహువి♦ధక్రతుహుతజప, బ్రహ్మచర్యములను ♦ బడయఁ బడిన
పుణ్యఫలముఁ బడయఁ♦బోలు నశేషపా,పక్షయంబు నగు శు♦భంబుఁ బెరుఁగు.
భారతము, ఆది. ఆ 1 ప 71.

సీ. కమనీయధర్మార్థ♦కామమోక్షములకు, నత్యంతసాధనం♦బయినదాని
వేడ్కతోఁ దవిలి తన్ ♦ వినుచున్న వారల, కభిమతశుభకరం♦బయినదాని
రాజుల కఖిలభూ♦రాజ్యాభివృద్ధిని,త్యాభ్యుదయప్రదం♦బయినదాని
వాఙ్మనఃకాయప్ర♦వర్తితానేకజ,న్మాఘనిబర్హణం♦బయినదాని
ఆ. సత్యవాక్ప్రబంధ ♦ శతసహస్రశ్లోక, సంఖ్యమయినదాని ♦ సర్వలోక

పూజ్య మయినదాని ♦ బుధనుతవ్యాసమహాముని ప్రణీత ♦ మయినదాని.

చ. వినుతపరాక్రముల్ ధృతవి♦వేకులు సత్యసమన్వితుల్ యశో
ధనులు కృతజ్ఞు లుత్తములు ♦ ధర్మపరుల్ శరణాగతానుకం
పను లనఁగాఁ బ్రసిద్ధు లగు♦ భారతవీరులసద్గుణానుకీ
ర్తనముల నొప్పుదాని విది♦తం బగుదాని సభాంతరంబులన్.

భారతము, ఆది. ఆ 1 పద్య 31, 33, 65, 71, ఆ 3 ప 9-10.

గీ. మానుగా నింద్రియంబుల♦లోన మనసు, సురలలోన ముకుందుండు ♦ నరులలోన
బ్రాహ్మణుఁడుఁబోలె నెక్కుఁడై♦ భారతంబు, వెలయు సకలదివ్యపురాణ♦వితతిలోన.

క. జలపూరము పాండవకథ, జలరుహనివహములు విదిత♦సరసాఖ్యానం
బులు మృదుపదములు హంసమ్ములు వేదిని భారతాఖ్యఁ ♦ బొలుచు కొలనికిన్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 51-52.

భారతపఠనము

మ. అసహాయున్ జితకామరోషుఁ గమనీ♦యాకారు సత్యోక్తిశీ
లు నశేషాగమశాస్త్రతత్త్వనిపుణున్ ♦ లోకజ్ఞు వాగ్మిన్ బుజున్
జనతాసమ్మతు భవ్యభక్తినియమ♦శ్రద్ధాసమేతుం బ్రియం
బున సత్కారము లొప్ప వాచకునిఁగాఁ ♦ బూజించి యుంచం జనున్.

గీ. అతఁడు విమలవస్త్రోపవీ♦తాంగరాగ, మాల్యభూషణశోభియై ♦ మహితలిఖిత
హృద్యశుభపుస్తకముఁగొని♦ యెలమి యొలయఁ, బ్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖత్వత♦త్పరతనుండి.

క. నారాయణు నరుని నమస్కారంబునఁ దలఁచి వాణిఁ ♦ గల్యాణి నెదం
జేర్చి వేదవ్యాసుల, నారాధించి మతివలయుఁ ♦ బ్రారంభింపన్

చ. మునుకొని పోవ కెంతయును ♦ ముట్టక నిల్వఁగ భావమున్ రసం
బును వెలయం దగుల్పడక ♦ పొందుగ వాక్యవిభాగ మొప్పఁగా
నెనిమిదితానకంబులను ♦ నేర్పడి వర్ణము లుల్లసిల్లు చే
ర్పెసయఁగ వాచకుండు కడు♦నింపగురీతిఁ బఠింపగాఁ దగున్.

భారతశ్రవణము

క. విను సమ్మికయును భక్తియు, నెనయఁగ శుచియై శమంబు ♦ ఋజుతయు సత్యం
బును గల్గి విమత్సరమతి, వినవలయును భారతంబు ♦ విధియుక్తముగన్.

క. పదువడి పర్వసమాప్తుల, నరవర పుణ్యాహవాచ♦నపురస్సరభూ
సుర భోజన పూజన విధు, లిరవుగ నొనరింపవలయు ♦ నెంతయుఁ బ్రీతిన్. 178:3

సీ. ఆదిపర్వము విని • యంచితమూలఫ,లాజ్యమధుప్రాయ • మైనపాయ
సమున బ్రాహ్మణతుష్టి • సలుపుట ధర్మంబు,విను సభాపర్వంబు • విని హవిష్య
మిడునది యారణ్య • మింపార విని తని,పండ్లును మేలిదుం • పలును శీత
జలకుంభములు • గల • సర్వకామసమృద్ధి, గలిగించునన్న • మిం • పొలయ నొసఁగఁ
గీ. దగు విరాటపర్వము విని • తద్విధంబు, చేసి మఱియు విశేషించి • చిత్రనూత్న
వివిధరమ్యాంబరంబులు • వేడ్క నిచ్చు,టర్హ మమృతాంశువంశ • వార్ధిచంద్ర.
క. నవగంధమాల్యపూర్వక, వివిధాన్నము లధికతృప్తి • వెలయ సమర్పిం
పవలయు వినయముతో వి,ప్రవరుల కుద్యోగపర్వ • పర్యాప్తిమెడన్.
క. సరసమును సుగంధియునగు, పరమామృతతుల్యబహుళ • పానములన్ భూ
సురులకు నభీష్టభోజన,పరిణతి సేయునది భీష్మ • పర్వసమాప్తిన్.
క. మనుజేంద్ర ద్రోణపర్వం,బున కడపట ధరణిదేవ • ముఖ్యులకుం గో
రిన కుసుమ పచ్చి బాణా,సనశరకౌక్షేయకము లొ • సంగవలయున్.
గీ. కర్ణపర్వంబు దా విని • కడను నగ్ర,జన్ములకు నన్న మిడునది • శల్యపర్వ
మున నపూపమోదకఘృత • భూరియైన, యంచితాహారకల్పన • యర్హ మనఘ.
క. ఘృతముద్గసూపబహుళం, బతులితభోజనము సౌప్తి • కాంతంబున స
న్మతి నొడఁగూర్చి ధరాదే,వతలకుఁ బరితృప్తిచేయ • వలయుం బ్రీతిన్.
క. స్త్రీపర్వంబున రత్నము,లొప్పి తొలుత నిచ్చి బ్రాహ్మ • ణోత్తమతతికిన్
భూపాల సేయు మొప్ప మ,హాపూర్తిగఁ గుడువఁ బెట్టు • నది కడు భక్తిన్.
గీ. శాంతిపర్వమ్ము నానుశా • సనికము మఱి, పూర్ణమైనప్పు డాజ్యసం • పూర్ణవృష్టి
మృదుహవిష్యాన్న మిడునది • మేదినీసు,పర్వులకు భవ్యదక్షిణా • పూర్వకముగ.
గీ. వరుస నశ్వమేధాశ్రమ • వాసపర్వ, యుగ్మమున భక్ష్యభోజ్యాది • యుక్తవాంఛి
తాన్నమును హవిష్యంబు నిం • పారఁ గుడుము,వారు ధారుణీదేవతా • వర్యులెలమి.
క. అనులేపనములును మాల్యము,లును వస్త్రమ్ములును నిచ్చి • లోకోత్తరభో
జన మిడునది దగ మౌసల,మునఁ దక్కినరెండుపర్వ • ముల సదృశముగన్.
క. వాచకుఁడు సంతసిల్లిన, నాచతురాననునిఁ దొట్టి • యమరవరులు భ
వ్యాచారతుష్టి నొందుదు, రాచంద మొనర్ప నిచ్చు • నభ్యుదయంబున్.
గీ. అనఘ వాచకుఁ డెల్లిట్ల • యుష్టుఁ డఖిల,మునకు నాశీర్వచనముఁ ద • మ్మాటతోడ
నిష్టశుభదంబు సభ్యుల • నెల్ల నీగి,వలన నలరించి దీవన • వడయవలయు.
క. భారతపంచమవేద, ప్రారంభమునప్పుడుఁ దత్స • మాప్తిని వెలయున్
ధీరమతిని బహువిప్రస,మారాధనమిది మహర్ధి • నాపాదింపున్. హరివంశము, ఉత్త ఆ10.

—♦ పర్వసంగ్రహము ♦—

క. మదిఁ బౌష్యపర్వ మాదిగఁ, బదునెనిమిది పర్వములను బర్వ మనః ప్రీ
తిద మగుచు నాదిపర్వం, బది వినఁగా నొప్పు భారతాద్యం బగుచున్.

—♦ సభాపర్వము ♦—

క. సర్వ సభా ప్రభృతిగ నవ,పర్వములను విస్తరిల్లి పండితచేతో
నిర్వృతిఁ జేయుచు రెండవ, పర్వము నా రమ్య మగు సభాపర్వ మిలన్.

—♦ ఆరణ్యపర్వము ♦—

క. ఆరణ్యపర్వ మనఁగా, నారణ్యప్రముఖషోడశాంతఃపర్వా
ధార మయి సకలమానస,భారమ్యం బగుతృతీయపర్వము వెలయున్.

—♦ విరాటపర్వము ♦—

క. పర్వము వైరాటాదిక, పర్వచతుష్టయమునను సభారంజనమై
సర్వమనోజ్ఞము నాలవ,పర్వము నాఁ దగి విరాటపర్వము వెలయున్. 18(

—♦ ఉద్యోగపర్వము ♦—

క. విదితంబై యుద్యోగము, మొదలుగఁ బదునొకండుపర్వముల నంతయు నొ
ప్పిద మై యైదవపర్వం,బిది నా నుద్యోగపర్వ మిమ్ముగ సభలన్.

—♦ భీష్మపర్వము ♦—

క. జంబూఖండవినిర్మాణం బాదిగ హృదయశోచనము లగు నేన్ప
ర్వంబులను భీష్మపర్వము, పంచి వినం జాలుమ షష్ఠపర్వం బగుచున్.

—♦ ద్రోణపర్వము ♦—

క. విన నేడగు పర్వము మే,లనఁగా ద్రోణాభిషేక మాదిగఁ గలయ
య్యెనిమిదిపర్వములను సత్యనుపమ మై ద్రోణపర్వ మమరున్ సభలన్.

—♦ కర్ణపర్వము ♦—

క. అనుపమబలు లగుకర్ణార్జునవిమలశౌర్యమహిమ శోభిల్లంగా
నెనిమిది యగుపర్వం బిది, యనఁ బరగుం గర్ణపర్వ మతిహృద్యం బై.

—♦ శల్యపర్వము ♦—

ఆ. సభల విస్తరిల్లి శల్యాదికము లైన, నాల్గుపర్వముల వినంగఁ జాలి
నవమపర్వ మనఁగ [illegible] మగుచు శల్యపర్వ మతిశయిల్లు

— ◆ సౌప్తికపర్వము ◆ —

క. నుతసౌప్తికాదిపర్వ, త్రితయంబునఁ దనరి వనుమ◆తీసురవరస
మ్మతమై సౌప్తికపర్వము, ప్రతిభ వినం బొలుచు దశమ◆పర్వం బగుచున్.

— ◆ స్త్రీపర్వము ◆ —

క. పర్వుచు స్త్రీపర్వాదిక, పర్వంబుల నెనిటం గృ◆పాయుతమై స్త్రీ
పర్వంబు పదునొకం డగు, పర్వము నా వెలయు సుకవి ◆ పండితసభలన్.

— ◆ శాంతిపర్వము ◆ —

క. ఒనరఁ ద్రయోదశపర్వం, బనఁగా ననుశాసనాద్య◆మగు పర్వయుగం
బున మేలై విబుధశ్రే, ణినుతం బై యానుశాస◆నికపర్వ మిలన్.

— ◆ అశ్వమేధపర్వము ◆ —

గీ. అభినుతం బగునశ్వమే◆ధాదికద్వి, పర్వయుతమై చతుర్దశ◆పర్వ మనఁగ
నాశ్వమేధికపర్వ మ◆త్యంతవివిధ, వస్తువిస్తర మగు బుధ◆వరులసభల.

— ◆ ఆశ్రమవాసపర్వము ◆ —

క. అమితార్థయుక్తితో నా, శ్రమవాసాదిత్రిపర్వ◆ సహితం బయి యా
శ్రమవాసపర్వ మత్యు, త్తమకథలను వెలయుఁ బంచ◆దశపర్వం బై.

భారతము, ఆది. ఆ 1 పద్య 49-63.

— ◆ రామాయణపఠనము ◆ —

ఆ. శ్లోకమైన నొక్క ◆శ్లోకార్థమైన రా, మాయణము పఠించు◆నట్టిమనుజుఁ
డఖిలదురితవితతి ◆ నణఁగించి శ్రీవిష్ణు, పదమునొందు సకల◆బాంధవముగ.

పద్మపురాణము, ఆ 9 ప 60.

— ◆ స్కాందపురాణము ◆ —

సీ. పద్మాదికంబులు ◆ పదియు నెనిమిదియు, నాదిపురాణంబు◆లాపురాణ
జాతంబు నాల్గులక్ష◆లసంఖ్యగలయది, యుపపురాణంబు ల◆ట్టిదుద్భవించెఁ
బదునొకండవదిరైవ ◆ బహుసంహితలతోడ, బహుఖండములతోడ◆బహువిచిత్ర
కథలతో నేకల◆క్షగ్రంథపరిమాణ, కలితమై శ్రీమహా◆స్కాంద మొప్పు

గీ. సమ్మతహస్కాందమునదు సా◆రాంశ మనఁగ, నాల్గుపురుషార్థములకుఁ దా◆నరక మనఁగ
బ్రహ్మవిద్యకు నాదికా◆రణ మనంగ, నఖిలఖండంబులందుఁ బ్ర◆ఖ్యాతి నందె.

గీ. మూఁడులక్షలఁబదియేడు ◆ [illegible] ద్రవర్గిల్ల లక్షగ్రం◆థములతోడ

సమధికస్ఫూర్తి నేపురాణములు సాటి, గరిమ స్కందంబునకు మహాస్కాందమునకు.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 71, 72.

— సూర్యుఁడు —

సీ. వరదాభయాబ్జవిస్ఫురితచతుర్బాహు, నయనప్రభాశుభాయతనదేహు
దివ్యపీతాంబర దివ్యమానకటీరు, విలసితానవమగంధిలపటీరు
చాయనాసానన స్మేరలసద్భాషు, కౌస్తుభవనమాలికావిభూషు
నవరత్నమకుటకకుంతలోన్నత్తు, మకరకుండలభాసమానకర్ణు

గీ. దివ్యభూషణవద్గాత్రు దీర్ఘనేత్రు, ననఘుసంజ్ఞాసువ్యపేతు ఛాయాసమేతుఁ
బింగళాద్యనుచరయుక్తుఁ బ్రీతభక్తు, సూర్యనారాయణస్వామి సుగుణధామి.

బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 5.

— చంద్రుఁడు —

సీ. కలశపాథోరాశి గర్భవీచిమతల్లి, కడుపార నెవ్వానిఁ గన్నతల్లి
యనలాక్షునుదటావనవాటి కెవ్వాఁడు, వన్నె వెట్టు ననర్ఘవంపుఁ బువ్వు
సకలదైవతబుభుక్షాపూర్తి కెవ్వాని, పుట్టుకాపుము లేని మెట్టపంట
కటికిచీకటితిండి కరముల గిలిగింత, నెవ్వాఁడు దొగకన్నె నవ్వఁజేయు

గీ. నతఁడు వొగడొందు మధుకైటభారిమఱఁది, కళల నెలవగువాఁడు చుక్కలఱేఁడు
వింటిమీఁపటసము వలరాజు మేనమామ, వేవెలుంగులకొరజోడు రేవెలుంగు.

ఆముక్తమాల్యద, పీఠిక. ప 19.

మ. తళుకుంజెక్కుల రత్నకుండలసముద్యత్కాంతి రంజిల్ల ను
జ్జ్వలముక్తామణి మాలికావళులు వక్షస్సీమఁ బొల్పార ని
ర్మలసౌరభ్యపటీరచర్చనసమారంభైన నెమ్మేనఁ బెం
పలరన్ వచ్చు సుధాంశుఁ జూచి గురుఁ డత్యానందముం బొందుచున్. కవిమ. ఆ 2.

— పద్మనాయకకులము —

గీ. అట్టి హరిపాదపంకేరుహంబువలన, సంభవించెను గాంభీర్యశౌర్యధైర్య
కార్యచాతుర్యసౌందర్యధుర్యవిలస, దమలయశులంబు పద్మనాయకకులంబు.

చ. రుచిర మహాదివ్యభూజనశిరోజ విరాజదురోజమండలీ
విచికిలమంజరీ ఘుసృణవిభ్రమ విభ్రమకృద్విభావళీ
సుచిరయశఃప్రతాప పరిశోభితమై ఘనదానవిక్రమ
ప్రచురతఁ బద్మనాయకకులం బమరారు జగత్ప్రసిద్ధిగన్.

వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. ఆ 1 ప 34, 35.

—♦ పద్మనాయకులు ♦—

సీ. వేయుశిరంబులు ♦ వేయుకరంబులు, వేయుఁగన్నులుఁగల ♦ వేల్పుమిన్న
చరణాబ్జమందున ♦ సంభవ మొందిరి, గంగసైదోఁడు ల♦నంగ డెబ్బ
దేనుగోత్రంబుల ♦ భూనుతులౌ పద్మ, నాయకుల్ ద్యుతిఁ బద్మ♦నాయకు లన
వారిలో నినగాలి ♦ వరగోత్రసంభవుల్, దామెర్లవార లు♦దారు లైరి
గీ. యందు వేసులు స్వామికా♦ర్యప్రమత్తు, లహితభీషణవృత్తు ల♦త్యమలచిత్తు
లఖిలవర్ణ్యయశోధాము♦లగుచు ధరణి, వెలసి రాభవ్యుల నుతింప♦విధివశంబె.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, దా. చిన.

చ. ఉరుతరపద్మనాయక కు♦లోద్భవులైన కుమారు లందఱున్
వెరవరులై లయాంతక స♦విక్రములై మహనీయులై నిరం
తరమును ముఖ్యవర్ణగణి♦తంబగు పౌరుషనామధేయమే
వరబిరుదంబుగా వెలయ♦వారన విశ్రుతి గాంచి రిమ్మహిన్. 1823
చ. వెలమదొరల్ గరంబు తగు♦వెట్టఁగ నేర్చిననాఁటనుండియున్
నలువసృజించినట్టి పదు♦నాలుగులోకములాఁక పెట్టియే
బిలమున డాఁగియుండినను ♦ బెక్కుమహాబలులన్ జయింపుచున్
వెలయు స్వవిక్రమంబల త్రి♦విక్రముఁడౌననఁ గాంచి రున్నతిన్.
ఉ. పరగుణులైన యవ్వెలమ♦వారును భూజనులందు రావులై
దురమున సింహరావులయి ♦ ధూర్జటి మాసరిరావు విన్విష
త్స్వరవిజయంబు పట్టుకని♦పోటురులై నుతివంది నంచితో
ర్వ్యధులయి రావువారి సుతు♦రాజులు రాజిలి రాజిలెలలన్.

రాధాకృష్ణసంవాదము, ఆ 1 ప 135–137.

సీ. ఒకకాలమున నగల్చి ♦ యుబ్బితబ్బిబ్బైన, సాక్షాత్తుమునిపౌరు♦షంబు ఘనమె
ఒకయుద్ధమునఁ ద్రుంచి ♦ యుగ్రతఁగైకొన్న, పశుపతివిక్రమ ♦ ప్రౌఢి యరుదె
ఒకవీరు గెల్వనో♦పక వీగిపాతెన, హరివశ్యమగుఁటిమి ♦ యబ్బురంబె
ఒకసైంధవోద్రేక♦ముడిపి పెల్లుబటించు, పార్థునియాటోప♦ పటిమ యరవె
గీ. యనుచు నభినవవిక్రమా♦రాఘవతాన, సారదోస్సారనిస్సారి ♦ తారివీర
వారదుర్వారగర్వాంధ♦కారగిరులు, వెలమదొర లొప్పుచుందు ర♦వ్వీఁటియందు
గీ. ఉగ్రనరసింహమూర్తులై ♦ యొప్పువారి, సాహసమ్మునకన్యరా♦జన్యసమితి
రహించహింపకయున్న హి♦రణ్యకశిపులీల లిఁక నేల దక్షాత్స్వ♦శీల మరయ.

గీ. అంబరచుంబిప్రభావవి◆శుంభనంబు, ఘనతరోజ్జృంభితప్రాకా◆రనిరూఢి
వెలయఁ జూపట్టువాఁగౌతు ◆ వెలుఁగువారు, పద్మసాయకకాంతు స్వా◆భావికంబు.

రంగరాయచరిత్ర, ఆ 2.

—◆ వైష్ణవలక్షణములు ◆—

ఆ. శత్రుమిత్రులందు ◆ సమబుద్ధియై నిజా, చారవర్తనముల◆ సరిఁగ మెలఁగి
యల్పమైన నధిక◆మైనఁ బరద్రవ్య, వాంఛలేనివాఁడె ◆ వైష్ణవుండు.
గీ. పసిఁడియైనను దృణమైనఁ ◆ బసులసొమ్ము, ఏకతంబునఁ దనకబ్బె◆నేనిఁ గొనక
యధికశుద్ధాత్ముఁడై యుండు ◆ నాశలేక, వాఁడె లోకోత్తముండైన ◆ వైష్ణవుండు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 114, 115.

—◆ మంత్రిలక్షణములు ◆—

గీ. మెలఁగువాఁడు నిజరంధ్ర◆ము [illegible], సేయుఁ బగరరంధ్రములు గని◆ విస్మయముపఁ
జాలనిపుణుండునై సువి◆శాలబుద్ధి, గావలయు మంత్రిముఖ్యుండు ◆ గౌరవేంద్ర.

భారతము, శాంతి. ఆ 2 ప 2.

—◆ దేవతాలక్షణములు ◆—

మ. ధరణిం బొందని కోమలాంఘ్రికముల◆ ద్వంద్వంబులున్ ఘర్మశీ
కరసిక్తంబులు గాని ఫాలములు వ◆క్షఃశ్రోణులం బత్త్రికే
సరముల్ గందనిపూవుదండలు నిమే◆షవ్యాప్తిఁ గైకోనిదృ
క్సరసీజంబులు నల్వురందుఁ గనియెం ◆ గాంతాలలామం బొగిన్. 1829

శృంగారనైషధము, ఆ 5 పద్య 182.

—◆ శంకరాచార్యులు ◆—

సీ. నవియుచ్చమగుచు వై◆భవవితానంబుగా, మహనీయమగు మేష◆మాసమునను
చెలువుమీఱినమాస◆శివరాత్రియగుకృష్ణ, పక్షచతుర్దశీ◆భవ్యదినము
నతిశివప్రియకరం◆బై మహోన్నతముగా, మూసరంబసుహోమ◆వాసరంబు
బలియుతారకలలో◆ ప్రథమగణ్యంబుగా, మీఱినయశ్వినీ◆తారకమున
గీ. గ్రహపతికి మందిరంబుగా ◆ గణుతి కెక్కి, లలితమై యొప్పి కేసరి◆లగ్నమునను
ఖ్యాతిపంచగ్రహము లుచ్చ◆స్థితి నెసఁగ, శ్రీ లెసంగెడు పటుశుభ◆వేళయందు.
గీ. సాంద్రశుభదంబుగా తను◆కేంద్రమందు, కుజుఁడు రవిసుతుఁడును దేవ◆గురుఁడు చెలఁగ
జనన మొందెను శివగురు◆సతి కడితికి నలర నిందుఁడు జనియించు◆ననువు మెఱయ.

సీ. శబ్దతర్కాదిక◆శాస్త్రవితానములు చెన్నుమీరినయట్టి మూ◆లములు గాఁగ
భాసిల్లుసకలేతి◆హాససంచయములు, తొంగలించినతొలి◆కొమ్మ గాఁగ
సరిలేనిఋగ్యజు◆స్సామాదినిగమముల్, జతగూడుశాఖికా◆సమితి గాఁగఁ
బ్రకటశిక్షావ్యాక◆రణనిరుక్తాదిష,డంగముల్ చివురాల◆ డంబు గాఁగ
గీ. సూత్రములుపువ్వులు గాఁగ◆శుభదచంద్ర, చయములుశలాటువులు గాఁగ జ్ఞానఫలము
గలిగి చెలువొందు శంకర◆కల్పవృక్ష, మాశ్రితాధారభూతమై ◆ యలరుచుండు.
మ. వరమైనట్టిత్రిశూలచిహ్నము శిరో◆వామస్థలిన్ బాలచం
ద్రరమాచిహ్నము దక్షిణస్థలిని మీ◆ఱన్ బొల్చి సాక్షాచ్ఛివం
బరభర్తృత్వవిలాసవైఖరినిఁ జా◆పట్టున్ మహాత్ముండు శం
కరుఁ డత్యద్భుతరీతి దివ్యశుభసా◆కల్యానుసంధానుఁడై.
క. సమమై ప్రమాణరుచిరత, మమరఁగ మౌంజియును దండ◆మజినము భ్రూమ
ధ్యమునను వెలిమి చుక్కయు, సముచితముగఁ దనర భైక్ష◆చరణిని దనరెన్.

శంకరవిజయము, ఆ 2.

—◆ విశ్వకర్మ ◆—

సీ. భూమి యాకసము న◆భోమణి శీతాంశుఁ, డుదధులు బొడమక◆యున్నయపుడ
గ్రహములు నక్షత్ర◆గణములు వహ్నియు, పవనంబు సంభవిం◆పకయమున్న
బ్రహ్మవిష్ణువు సుర◆పతి రుద్రవసుదైత్య, సంఘమావిర్భవిం◆చకయమున్న
గిరులు వృక్షములు కి◆న్నరసిద్ధులును సాధ్యులును గనుపించక◆యున్నయపుడ
గీ. పారఁజరాచరపంక్తితో ◆ భువనవితతి, యంతకంతనిరాలంబ◆మైనయప్పు
డాత్ముఁ డవ్యక్తుఁ డవ్యతుం◆డనఁగఁదాన, వెలయుచుండుఁబరబ్రహ్మ◆విశ్వకర్మ
సీ. అణుమాత్రమైనవే◆దాంతముల్ కడముట్టి, వర్ణింపనేర వె◆వ్వానిమాయ
యాడించుబొమ్మల◆యట్ల బ్రహ్మాదిదే,వతలను జేయు నె◆వ్వానిమాయ
భేదవాదంబుల ◆ బెనఁచి మణ్మతముల, వర్తింపఁజేయు నె◆వ్వానిమాయ
పరగఁ బిపీలికా◆బ్రహ్మపర్యంతంబు, వ్యాప్తమైయుండు నె◆వ్వానిమాయ
గీ. వదలఁగానిదహామిక యె◆వ్వానిమాయ, వాగగోచర మయ్యె నె◆వ్వానిమాయ
యట్టి శ్రీవిశ్వకర్మమ◆హానుభావు, శరవణోదయ యాలవియొ◆సన్నుతింప.
చ. ఇనుఁడన నెవ్వఁ డబ్జుఁడన◆ నెవ్వఁడు విష్ణు వనంగ నెవ్వఁ డం
బునిధి యనంగ నెవ్వఁ డహి◆పుంగవహారుఁ డనంగ నెవ్వఁ డ
య్యనిలుఁ డనంగ నెవ్వఁడు బ◆లారియు నా నతఁ డెవ్వఁ డెంచఁగా

ననుపమవిశ్వకర్మమహి♦తాంశము లందును శ్రాంచభేదనా.

నాగరఖండము, ఆ 1 ప 116, 118-120.

—♦ విశ్వకర్మచారిత్రము ♦—

గీ. అతిరహస్యములందు ర♦హస్య మగుచు, సూక్ష్మములకెల్లనత్యంత♦సూక్ష్మ మగుచు
గ్రంథసాహస్రయుక్తమై♦ గలిగె విశ్వకర్మచారిత్ర మఖిలవి♦ఖ్యాత మగుచు
చ. హితమొనరించు సాధకుల♦కెల్లను భుక్తియు ముక్తి నిచ్చు శా
శ్వతమగు విశ్వకర్మనుత♦శాస్త్రము నా నమృతంబుమాడ్కి వి
శ్రుతమగు తత్త్వసారముల♦సొంపు వహించి పురాణరాజమై
యతులితలీలతోఁ దగె ని♦రంతరమున్ శిఖిరాజవాహనా.

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 3, 4.

—♦ విశ్వకర్మముఖాద్యవయవములవలనఁ గలిగినపురాణములు ♦—

క. తుండమునఁ బద్మమును మార్కండేయము నాభియందు ♦ గారుడము తనూ
కాండంబున వాళిని బ్రహ్మాండంబును విశ్వకర్మ♦యం దుదయించెన్.
గీ. శ్రోత్రముల భాగవతమును♦ నేత్రములను, నారదీయంబు లైంగ్యంబు♦ నఖరములను
ఘ్రాణమున వైష్ణవం బంత♦రమున వాయు,నంబు నుదయించెనా బర్హి♦ణాఖ్యగతురగ.
సీ. హస్తాగ్రమున శైవ♦మాగ్నేయ మంత్రముల,ప్రమదంబు వలనఁ గౌ♦ర్మ్యంబు రసన
బ్రాహ్మ్యంబు జంఘల♦బ్రహ్మవైవర్తంబు, సూనవులను భవి♦ష్యోత్తరంబు
ధ్యానసంగతిని మా♦త్స్యంబు వరాహంబు, హృదయదేశంబున ♦ నెందు మిగుల
ఘనతరంబైనట్టి ♦ స్కాందంబునసఁగల్గు, ప్రకటితంబైన పు♦రాణసమితి
గీ. మహిని దీపించె వేదస♦మ్మతి దనర్చి, శాశ్వతంబుగ జనియించె♦విశ్వకర్మ
పరమ సర్వాంగములనని♦ పలుకఁ దనరె,ననుచు విన్నప మొనరించి♦ యమరవరాని.

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 25-29.

—♦ విశ్వకర్మవలన పంచభూతాద్యుత్పత్తి ♦—

చ. అరయ సహస్రశీర్ష ప్రము♦ఖాద్యశిఖిన్ జ్వలనుండు మోమునన్
హరుఁడు భుజంబులన్ హరి ని♦జాంకములం దజుఁ డంఘ్రులందు ముక్
సురపతి చంద్రుఁ డాత్మనల♦సూర్యుఁడు కన్నులఁ బ్రాణపఙ్క్తి ను
త్కరమగువాయువున్నభము♦ గైకొని నాభిని బుట్టె నెంతయున్.
క. శిరసున గగనము ధారుణి, చరణంబులఁ గర్ణముల ది♦శలు నుదయించెన్
బరమోపకారుఁడు జగద్గురుఁ డనఁ దగు విశ్వకర్మ♦కును సేనానీ. 1815

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 47, 48.

——♦ విశ్వకర్మకు త్రిమూర్త్యాత్మకత్వము ♦——

క. కమలాసనరూపం బుదయమునన్ మధ్యాహ్నవేళ ♦ హరరూపము న
స్తమయంబున శ్రీహరిరూపమునగు నవ్విశ్వకర్మ ♦ పరమాకృతియై. 1846

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 62.

——♦ విశ్వబ్రాహ్మణులు ♦——

ఉ. స్వస్తిసమస్తభవ్యగుణ ♦ సాధకు లీశ్వరపాదయుగ్మవి
న్యస్తమనస్సరోజులు స ♦ యాప్రతిపాదులు సాధువుల్ సదా
భ్యస్తఘనశ్రుతిస్మృతిన ♦ యవ్యవహారులునైన విశ్వక
ర్మస్తవనీయవంశజు ల ♦ మాన్యచరిత్ర లెఱుంగఁ జెప్పెదన్.

సీ. సర్వలక్షణగుణ ♦ సంపన్ను లసమాన, పరమవ్రతులు జగ ♦ ద్గురులు దుష్ట
నిగ్రహుల్ సజ్జనా ♦ నుగ్రహుల్ లోకప్రతీతులు ధార్మికుల్ ♦ ధీరమతులు
శ్రీయుతుల్ పంచాక్ష ♦ రీమంత్రసిద్ధు లష్టాంగయోగనిరూఢు ♦ లింగితజ్ఞు
లుచితసదాచారు ♦ లూర్జితుల్ బ్రహ్మని, ష్ఠాగరిష్ఠులు సత్య ♦ సంధు లఖిల

గీ. వేదవేదాంగపారగుల్ ♦ విశ్వకర్మ, దైవతధ్యానశీలురు ♦ తత్త్వవేత్త
లమితశాస్త్రపురాణజ్ఞు ♦ లైతిహాసికులును సిద్ధాంతవిదులు వా ♦ రలు దలంప.

సీ. పెందోటపురవర ♦ మందుఁ గాఁపుర ముండు, విశ్వకర్మవసీ ♦ విబుధవరులు
శ్రీమారుకొండుధ ♦ రిత్రీవరాగ్రహ, గణ్యపదత్తవి ♦ ఖ్యాతములగు
నగ్రహారాదిస ♦ మగ్రసుస్వాస్థ్యాదికములు గల్గుటచేత ♦ కలిమిఁ గాంచి
వేదశాస్త్రాదిత ♦ విద్యలు జదివి దివ్యజ్ఞానసంపత్తి ♦ నతిశయిల్లి
సకలయజ్ఞంబుల ♦ సరవితోఁ గావించి, నిరతాగ్నిహోత్రులై ♦ నెగడుచుండి

గీ. సురపితామహునిని శతా ♦ ధ్వరుని గురుని, ధిక్కరించియు నిరతవి ♦ తీర్ణమహిమ
ధైర్యమున వారిదాద్రుల ♦ దలఁకునటులఁ, జేసి బ్రహ్మణ్యులైరి యీ ♦ స్థిరనుస్థిరత.

నాగరఖండము, ఆ 2 ప 32, 33, 50.

——♦ పుత్త్రుఁడు ♦——

గీ. దేవ పితౄర్షి ఋణములు ♦ దీర్చియధిక, భక్తిఁ బరిచర్యఁ జేయుచుఁ ♦ బరగి తండ్రి
కరుణ బ్రతికియుండెడువాఁడు ♦ గానియనఘ, వినుశరీరప్రదుండను ♦ తనయుఁ డగునె.

సీ. తండ్రిచే సంపాది ♦ తములైన ధనయశంబులు ప్రతాపముపాలి ♦ వోవకుండ
దప్పక వర్తించు ♦ తనయుఁడు మధ్యముం, డాత్మీయసత్త్వసా ♦ మగ్రిఁ జేసి
తండ్రిమహత్త్వంబు ♦ దద్దయుఁ దనరార, నోసరించు నందనుం ♦ డుత్తముండు

తండ్రిసద్గుణసము♦దయము దుర్గుణమువడ, మెలఁగుపుత్త్రుఁడు హీనుఁ♦ [illegible]

గీ. తాను వెలయుమనుష్యుఁ డు♦త్తముఁడు పితృని, తామహులచేత వెలయువాఁ♦డు [illegible]
మధ్యముఁడు మాతచేతను ♦ మాతృబంధు, గణముచేత వెలయువాఁడు ♦ [illegible]ఁడు.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 ప 133, ఆ 3 ప 340.

సీ. కలము మేదినిమీఁద ♦ ఖిలము గాకుండంగ, నభివృద్ధి గాగణం ♦ [illegible]
సౌఖ్యదంబైన సం♦సారద్రుమంబున, కాలవాలస్కంధ ♦ మగ్ర[illegible]ండు
జనకులకు హర్ష♦జలరాశి యుబ్బింపఁ, బూర్ణేందుబింబంబు ♦ పుత్త్రకుండు
గృహమేధిధర్మల♦క్ష్మికి దీప్ర మాపంగ, వెనుపైనయాధార♦భిత్తి సుతుఁడు
గీ. తనయుఁ డాలోకపథమున ♦ కనుపవాఁడు, మందిరాంతరదీపంబు ♦ నందనుండు
కానఁ జెలువీటఁ బోకుండ ♦ సొమ్ము కర్త, యపరవయసున నాలంబ♦ [illegible]ఁడు.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

క. బలకలితమయ్యు ఘనరోగ ♦ చలితమయ్యు, మిత్రులసుఖదుఃఖములు [illegible] ♦ [illegible]
సుతుఁడు గుణిదైనన న్వయోన్నతియొనర్చు, నతఁడు ఖలుఁడైనఁ గులము దూషితము సేయు.
ఆ. అది గావునను సుపుత్త్రుఁ, డుదయించి కులంబు సద్గు♦ణోన్నతిచేత [illegible]
విదితముఁ జేసినఁ దండ్రికి, నది పుణ్యవిపాకయోగ ♦ మనఘచరిత్రా.

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

—♦ పుత్త్రగర్హణము ♦—

సీ. కొడుకులు గల్గువాఁకనొక ♦ కొన్నిదినంబులు చింత, నందనుల్
బొడమిన వాయువుఁ బలము ♦ బుద్ధియు విద్యయుఁ జాలఁ గల్గఁగా
సుతుఁగనిచింత గల్గి తను♦నోలి భజింపనిచింత తండ్రికి
వ్యర్థుఁడు గదుఁ జింత సేయుదురు ♦ పుత్త్రులు శత్రులు గాక మిత్త్రులే.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

—♦ వీరముష్టివారు ♦—

సీ. నీలమేనుము కాంతి ♦ నెనయునల్లనిమేన్లలందు విభూతి నిం♦పొందఁ దాల్చి
నొసటున సవరకు♦సేసలు వరుసల్లు, లాగి వెన్కభాగమున్ ♦ దూగులాడ
తలచుట్టుబింగముల్ ♦ వలగొని మెఱయంగఁ, బల్లవీసంబులు ♦ పైకినిగుడ
మొలమట్టుదేవతా♦ముఖరూపముల పేర్లు, కాషాయవస్త్రముల్ ♦ కాళ్లకొ
గీ. [illegible] ఘటించి వీరప♦ట్టెలను దాల్చి, గొడుగుపావలపైనెక్కి ♦ కడు ముదమున
[illegible] వీరమహావీర ♦ భద్ర యనుచు, బార్ఘటించుచు నడిచి ర♦య్యవసరమున.

ఉ. ఘంటలనాదమున్ భటుల • కాళ్లను వెల్గెడునందియల్ వడిన్
మింటినినంటి దిక్కులను • మించిన యార్భటు లబ్జజాండమం
దంటి మహాభయంకరతఁ • దార్కొని మ్రోయఁగ సాముఁ జేయుచున్
బంటుతనంబు తేర్పడఁగఁ • బల్కుచు సేఁగిరి వీరశేఖరుల్.

సిలకుంతలీవిలాసము.

— • ఈడిగవాఁడు • —

సీ. మోఁకుప్రోడులు దాఁకి • మొనగోళ్లమట్టుకు, మొరసిపోయినకాళ్లు • మొద్దువ్రేళ్లుఁ
గావడిమోయఁగా • గజుకెక్కి చెంద్రుకల్ మొలచినలోవంక • ముదురుమెడయుఁ
బొడవైన ప్రాకులు • ప్రాఁకనెక్కఁగా, గాయలుకాచిన • కరతలములుఁ
గట్టెండతాఁకునఁ • గనలి యంగము చెడి, కరిడిన నసిచాయ • గలుగుమేనుఁ
గీ. బొలుపు మీఱంగఁ దృణరాజ • భూరుహముల, యగ్రములనున్న బింగల • యాసవంబు
నొడిచికొని తెచ్చుచున్నట్టి • మొనపుకాఁడు, విక్రమార్కుండు వాఁడు నీ • విక్రయుండు.
క. మోకును నిచ్చెనయును దాటాకులబందంబు మెత్తె • నగువడితోలున్
జోకగుకత్తులదోనయును దూకంబునఁ బూని నిచ్చెఁ • దొయ్యలి యెదుటన్. 1859

సురాభాండేశ్వరము, ప 57, 58.

— • ఈడిగస్త్రీ • —

సీ. కణుకుబందపుటొత్తు • బిరుసురట్టడికాలఁ, దొక్కఁ జేసెరదీని • చక్కనదాఁగు
మట్టుగిసెడుకత్తిఁ • బట్టుబెబ్బులిచేతఁ, బిసుకఁ జేసెర దీని • బిగువు ...
ఈఁతకాయలతిండి • రోఁతప్రామిడినోర, జీకఁ జేసెర దీని • చిగురుమోవి
నులిబద్దటీనుగోఁ • తలఁబడుసందిట, నలమఁ జేసెర దీని • కులుకుమేను
గీ. కటకటా పద్మగర్భుఁ డెక్కడిరసజ్ఞుఁ, డిండ్రిదరకని కేటువంటి • తీండ్రపయసు
యీకచూపులనరహంత • కారిఁదెచ్చి, యాలుఁగాఁ గూర్చెపాపాత్ముఁ • డాయొ హాహా.

సురాభాండేశ్వరము, ప 59.

— • ఈడిగగృహము • —

సీ. సారమేయానేక • సంసేవితంబులు, కుక్కుటసంఘాత • కుంఠితములు
క్షితమూత్రవిణ్మయ • కర్దమస్థలములు, సూకరగణపురీ • షాకరములు
ఘనతరవారుణీ • కలశసంగతములు, మక్షికాఝుంకార • లక్షితములు
శాలకోచ్ఛిష్టాన్న • పరిపూరితంబులు, మేషాస్థిచర్మస • మిశ్రితములు
గీ. శ్వపచ చండాల మాతంగ • సంగతములు, నిఖిలసజ్జనలోకాభి • నిందితములు.

మాంసభాండంబులు దుర్గంధ ♦ మందిరములు, నీరుం జోర సర్వాహే భూమి ♦ నిగ్గ రేంద్ర.

సురాభాండేశ్వరము, ప 79.

♦ తలవరులు ♦

సీ. గంద్రగొడ్డండ్లు గొం♦గళ్లును జికినిచల్లాడము లైల చ♦ల్లాడములును
గుఱుతుచుంగులతల♦ గుడ్డలు గావిబొ, ట్లెనుపకడేలుం దా♦ళ్ళి నుపదుడ్లు
నీలికాసెలు మెడ ♦ నీలిపచ్చలత్రాళ్లు, బిరుదైన పడిసెలల్ ♦ బిల్లసొట్లు
కావుమేనులు బలు♦ కోరమీసములును, బిగివంపుచూపులు ♦ జెట్టుగుబ్బిడ్లు
గీ. నాడలం గోరోచనపుంబొట్టు ♦ లుట్టిపడంగ, వచ్చి తలవరులెల్లను ♦ మెచ్చునాగయ
నిలిచి చేతులు జోడించి ♦ నేర్పుతోడ, దండముడిరోరమైయున్న ♦ ధరణివిభుండు.

బిల్హణీయము, ఆ 1 ప 30.

♦ చోరసంగ్రహణీయవస్తువులు ♦

సీ. ఛవనదీపాహిత ♦ భ్రమరపేటికవాలు, కాళ్ళ స్త్రీతలముల్లు ♦ గద్దగోళ్లు
ములుచోరణముబట్ట ♦ మొలత్రాటికుఱువాండ్రు, కైనువు దెసకట్టు ♦ కావిబొట్టు
జిలుగంగన్న పుంగత్తి ♦ బలసంబు మొగమాయ, మందుతాలపుటాకు ♦ మైలగోచి
వసపుసాకులుపోక ♦ పాడికాయమోరచ్చు, చెప్పులు భుజగవృ♦శ్చిక చికిత్స
గీ. మత్తవృద్ధికరౌషధ ♦ క్షోభమసిత, వసనభంగంబు ... ...
... ...

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 8.

సీ. మందులముడి తాట ♦ మలంచి వేసినసిగం, బొల్పుగానంగనీని ♦ బొమిడికంబు
పసులకుం దాను గ♦న్పడకుండ ఫాలభాగమునం బెట్టినయట్టి ♦ కావిబొట్టు
వెడవంకం బచ్చ రా♦ పిడివంకిం బొంకించి, బారికట్టిననీలి ♦ బాహుదట్టి
వలకేలం బిడెము దాం♦ పలికేలం గేడెంబు, సంగంబునందు స♦హాంగిజోడు
గీ. చౌర మతియునుదై తేయ ♦ చోరభటుండు, చురుకుకన్న పుంగత్తి సా♦ను ... పొడిగరణి
మూలికల్ మణుల్ వాకట్టు ♦ మొదలుగాంగం, జోరసంగ్రహణీయవ♦స్తువులు గొనుచు

దశావతారచరిత్ర.

♦ బ్రహ్మఘాతుకులు ♦

సీ. మార్గభేదియును బ్రా♦హ్మణమానఘ్నుండును, స్వార్థపాకియును గ♦తాశనుండు
వేదవిక్రేతయు ♦ వీరేవురును బ్రహ్మ, ఘాతుకు లండ్రు విప్ర♦గణములనును
దేవముఖ్యవస్తువుల్ ♦ తగ నిత్తునని పిల్చి, యంత లేదని పల్కు ♦ నట్టివాండు

ధర్మరహస్యంబు ♦ తపసిని బోధించిన, గురునితో వైరంబు ♦ గాన్చినాడు
గీ. వెలువునిని నీవు దాగ్రింగ ♦ జేసి [illegible], [illegible] [illegible]
బ్రహ్మఘాతకు డని [illegible] ♦ బడిన [illegible], లనఁగ ... ...

—♦ బ్రహ్మాస్త్రస్వరూపము ♦—

సీ. మూడు కొమ్ములు [illegible] ♦ ముడిచి [illegible], [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
గీ. [illegible] ♦ [illegible], [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible], ఆ ౭ ప 110.

—♦ బ్రహ్మరాక్షసాగ్రేసరము ♦—

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
గీ. [illegible] ♦ [illegible], [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible].
సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
గీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible].
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 6 ప 17, 18.

—♦ సర్పశాల ♦—

సీ. [illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible] ♦ [illegible]

బహుచామరంబులపై కప్పు సవరించి, కసుకుపచ్చలగృహాం♦గణము దీర్చి
గీ. పంచవటిలోన సౌమిత్రి ♦ యంచితముగఁ, జాలనేరుపుతోఁ బర్ణ♦శాలఁ గట్టి
వాస్తుహోమంబు గావించి ♦ వాసుదేవ, ప్రేమతోఁ గూడియుండె శ్రీ ♦ రాముఁ డపుడు.

దశావతారచరిత్ర, ఆ 8.

—♦ కాకినాడదీపస్తంభము (లైట్‌హౌస్) ♦—

సీ. ప్రాగ్గ్రామముఖ్యకూటా ♦ గ్రజాగ్రత్ప్రభా, తాంబరమాణిక్య ♦ బింబ మనఁగఁ
ధరణిమండలవస్తు ♦ పురుషోత్తమాగ్రపు, రశ్రీకరస్థాని ♦ భాజన మన
హాలాణాదిరాడ్ఢయ ♦ న్మణిపరిలసచ్ఛి, రత్నసారసరాగ ♦ రత్న మనఁగఁ
శారధురాధరా ♦ భరణాక్షమాజజ్వగ్దగ్ధదపిహమస్త ♦ కమణి యనఁగ
గీ. నగరనగవారిదిక్ఛితా ♦ నవజవాధి, రాజకల్పితకర్ణధా ♦ రనిరపాయ
జలధిసత్పథసందర్శి ♦ సత్పథనిక, షోపలస్తంభసంభాసి ♦ దీప మలరు. 1870
మ. వసుధోత్తంపితపట్టణాగ్రపథితదీ ♦ పస్తంభశృంగాహతిన్
వసుపత్పూర్ణసుధాంశుబింబములు స ♦ శ్వభ్రోగ్రయుక్తంబు ల
య్యె సమాఘాతసముజ్ఝితాంగులగుధా ♦ త్రిశుల్ దిశేణ్మండలం
బు సారంబోలు వెమచ్చ చంద్రున కిదం ♦ బాల్యాంబు నే గానిచోన్.

సుమనోమనోభిరంజనము. ఆ 1 ప 10, 11.

—♦ వల్మీకము ♦—

ఉ. శ్రీకరమూర్తి యాన్నృపతి ♦ సింహకిశోరము గాంచె నొక్క వ
ల్మీకము సంతతప్రకట ♦ లీనవధూకరకంకణప్రభా
నీకము వేష్టితామలక ♦ నింబకదంబతమాలవిద్రుమా
శోకము రంధ్రమార్గపరి ♦ శోభితగోచరనాగలోకమున్. 1872

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 6 ప 32.

—♦ ఆవుదూడ ♦—

సీ. పొట్టపొంగుదువఁ దల్లి ♦ పొదివాసి వీథికిఁ, బాటి క్రమ్మఱుఁ బెద్ద ♦ పరువుతోడ
తలయెత్తి చూచుచుఁ ♦ బలుమాఱుఁ దనుఁదల్లి, పిలువంగ నిటునటుఁ ♦ బొలసి యూఁగు
నింబోఁక మోమిడి ♦ యేమేని మూర్కొనుఁ, బసివెట్టుకొనుచుఁ దా ♦ త్రావిండిపరుఁగు
వంతంతఁ బసిబిడ్డ ♦ లడ్డంబు సుడిసిన, జంకించి మిన్నంటఁ ♦ జౌకళించు
గీ. [illegible] నైజక్రీడల ♦ నెసఁగుచున్న, కొమరుబొరెసఁ జూచికన్నెసే ♦ గ్రుచ్చుకొనును

గటుగటా యిట్టి సెత్తుమఁ • గందు నిచటు, వైచి పోవంగ వలసె నే • నీవగతిని.

భోజరాజీయము, ఆ 6 ప 25.

—• ఆఁబోతు •—

సీ. కంటకింపగు శర • త్కాలఘోసము మేసి, పొగరెక్కి సంపూర్ణ • పుష్టిఁ దాల్చి
శిగముఁ గొంతెమువంటి • చిఱుపొఱ లాడుచుఁ, గాలు దువ్వుచుఁ బ్రతి • గానిదుర్నఁ
బగప్రసిద్ధంబును • బొలఁదోలి గుసిళ్ళు, గనుచు అంకెలు వైచు • కొనుచు మీఱి
తటినీతటంబులు • దవిసి దపోఱఁగ నిల్చి, సెలవికొమ్ములఁ గ్రుచ్చి • చిమ్ముకొనుచు
గీ. ధరణిలోపలఁ గలయట్టి • దర్ప మెల్ల విగ్రహముదాల్చి యీరీతి • వెలసినట్లు
లురుతరాటోపమున నొప్పు • చున్న యట్టి కడిఁది యాఁబోతు నొక్కటిఁ • గాంచి యాలుగు.

కిరాతార్జునీయము, ఆ 2 ప 6.

—• కాకి •—

సీ. వసుధ నెవ్వనిసద • న్వయదుర్గ జీవిల, ద్రోణికిఁ గులమూర్ధ • రింప కొడుకు
పితృకార్యములు సమ • ర్పింపు రెవ్వానికి, నాదిత్యసుదు ప్రియ • సర్వ గ్రహము క్తిఁ
బొదలు నెవ్వనికృపాంగ • ములను మనోహరభాగ్యతో భాసమా • ముఖ • ప్రియజీవితంబు
పథికసంగతి సమ • మాను నెవ్వనికిం గర, మిత్రశాలాపంబు • మేలు సేర్చు
గీ. బ్రహ్మ వెంచిన సవాస్య • బలి మనుజుఁడును, బ్రహ్మకొడుకైన లెక్కఁ గ • ల్పంగఁ గాల
దతఁడు నగరోపకంఠమై • వగ్రవర్తి, పత్రమాత్రుండె వాయస • పతిగృహంబు.

పంచతంత్రము, వెంక. ఆ 2.

—• మూషకము •—

సీ. పరధరాధిపభేద • కగము నీకరము నీ వివరంబు బహుమార్గ • విశ్రుతంబు
రాజశేఖరకుమా • రక మనోహరము నీ వర్య నీ సమ్రా • సంబు నాస్తి
మణిగణసుగతి మహి • మును నీ విదితత్వ, మలరుసిగురుము గ • ణ్యాత్మ మదాల
మతివృద్ధిమహిమఁ జె • న్నగు నీ దరాకారమిష్ట కార్యముల నీ • యోగి పెరుఁగు
గీ. నీకరుణలక్ష్మి వాటిల్లు • నీ గరిష్ఠ, సత్యభాగతి నిలుచు నీ • సన్నిధాన
మహిమతాత్పర్యంబు లోసఁగు ని • న్నభినుతింప, శక్యమే నాదు మూషక • శ్రేష్ఠ కేత్ర.

పంచతంత్రము, వెంక. ఆ 2.

—• నాబత్తు •—

సీ. ప్రళయకాలపయోద • పటలీపరిస్ఫుర ద్దర్గాసమాగ్ని తా • ఖండశక్తి
శైలశిఖాతట • స్థగిత గండోపల, జనిత నిర్ఘోష వి • ప్రదండపటిమ

పురభిదుద్యత్కరాం♦భోరుహోచ్చాలిత, కల్పాంతఘంటాకృతిని ♦ కాపుకలన
మంథరక్షోణిభృ♦న్మథితమహార్ణవ, ఘుమఘుమారభటీకా♦గుంభనంబు
గీ. దెలుపు నిది యేమి కలకలం♦బలుకు నినుచు, ననుడు రాజన్యగోలుగా♦నగ్గడీని
పెగ్గలంబుగ మ్రోయించు ♦ వెలమరేని, యనుపమంబైన నౌబత్తు♦నినద మునిన.

రంగారాయచరిత్ర, ఆ 2.

—♦ కోలాటము ♦—

శా. కేలం బంగరు గచ్చుకోల లమరన్ ♦ గీర్వాణబాలామణుల్
శ్రీలీలావతి పట్టి కట్టి కలవా♦రింబోలితజైత్రవి
ద్యాలాలిత్యము లుగ్గడించి మృదులా♦లాపంబులం బాడుచుం
గోలాటంబులు వైచి రాయతి తముం ♦ గూర్మింగటాక్షింపఁగన్.
క. మలఁచి వలమూఁపుపైఁ గ్రాల్కొలిపినపాదంబుమీఁదఁ ♦ గొమరగు నిసువం
బలఘూర్ణాఘాంభోరుహ, తిలకర్ణికఁ దెగడనొకతె ♦ తాండవ మాడెన్.
గీ. పాంథమృగయుఁడు జను మరు♦పజ్జఁ ద్రిప్పు, భర్మమయదండబర్హాళి♦పత్త్రి మనఁగ
మెఱుఁగుమెయిక్రీఁగవలగొనఁ♦దుఱుముబొదల, దెఱవయొక్కతెవిలునిలుఁ♦బెనుపుఁగట్టె.
గీ. తముఁ గలసి యష్టభూతులిం♦తకునుగొనరు, వేల్పులని తెల్పఁగతిబోటు♦ప్రేలనినయుఁ
దర్జనిఁ జెఱంగుఁగీలించి ♦ తర్కుప్రేళ్లు, మించి నిక్కంగ దేశిన♦టించె నొకతె.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 ప 139, 142.

——♦ ఆఁకలి ♦——

చ. కనుఁగవఁ జీకటుల్ గవియుఁ♦గర్ణపుటంబులఁ దిమ్ముగ్రమ్ము మిం
చును జఠరాగ్నిదుర్బలత ♦ చొప్పడు నంగములన్ శిరంబు నా
చ్చు నితరభోజ్యవస్తువులు ♦ సూడ సహింపదు మాటమాత్రమా
డనుమదిప్రశ్నకాఁకటఁ బ♦డన్ వశమే తృణమైన నేరికిన్.

దశావతారచరిత్ర.

ఉ. ఏవిధనీతిపద్ధతికి ♦ నేగు దయాపరతంత్రచిత్తుఁడై
కైవడినామహాదురితకర్ముఁడు ♦ గా కెటులుండు ధర్మసం
భావితుఁ డెట్లగున్ వినయ ♦ పాటవ మేక్రియ నేర్చు గౌరవం
బేవలనన్ భజించు సుఖ♦మేగతిఁ గాంచు బుభుక్షితుం డిలన్.
క. కుక్షిదఘ్నక్షుత్పట్టునఁ, వీక్షించునె దేహి రుచులు♦వేళలు మునినా 1893
యకుఁడు విశ్వామిత్రుఁడు, భక్షింపఁడె సారమేయ ♦ పలలముఁ దొలుతన్.

గీ. కలశజుఁడు చూడ నొకరాజు ♦ కానలోన, దండియాఁకఁటఁ బవమేను ♦ దానె తినఁడె
వఱపుతఱిఁ బుణ్యధనులు గీ♦ర్వాణమునులు, చేరి పీనుఁగుఁ గఱచి భ♦క్షింపరొటు
గీ. కఱవునకుఁ గాకమున్నొక్క ♦ కాఁపుకొడుకు, దారపుత్రాదులవధించి ♦ తానె తినఁడె
యాపదలచోట నియమకా♦ర్యములు హుళిక్కి, శాస్త్రమతమిది వలదుదు♦స్సంశయంబు.
పంచతంత్రము, ఆ 1.

♦ దాహము ♦

గీ. పెదవి పేటెత్తు నాలుక ♦ పిడుచగట్టు, గొంతు తడితీయు నెక్కిటఁ ♦ గొంతదడవు
దాహమున నుదకము లేక ♦ తడసెనేని, గలదె మఱి యంతకన్న దుః♦ఖంబు జగతిఁ
దశావతారచరిత్ర, ఆ. 2.

♦ అమితభోజనము ♦

గీ. అన్నపానంబు లొకయింత ♦ యధికమైన, తఱి నజీర్ణంబదైనతో ♦ దొరయుశ్లేష్మ
పైత్యవాతాళికజ్వర ♦ బాధలవియు, విషమహేతువులగు పథ్య ♦ విరహితముగ.
దశావతారచరిత్ర, ఆ 2.

♦ నిద్ర ♦

గీ. కలుగు నూఱేండ్లలోసర్థ ♦ కాల మపహరించు నిద్రయే యానిద్ర ♦ చేపుమాపు
మానియుండిన జాడ్యంబు ♦ మేనఁబొడముఁ, గన్నుఁగవయందు నరుణిమ ♦ గడలుకొనును
దశావతారచరిత్ర, ఆ. 2.

♦ నిద్రఁబొందఁజాలనిమనుజులు ♦

క. బలవంతుఁడు పైనెత్తిన, బలహీనుఁడు ధనముగోలు ♦ పడినయతఁడు ప్రము
చ్చిల వేచువాఁడుఁ గాముకులచిత్తుఁడు నిద్రలేక ♦ కుందుదు రధిపా. 1900
భారతము, ఉద్యో. ద్వితీ. ప 9.

♦ చలి ♦

మ. వనితాతీక్ష్ణదృగంబకంబులఁగుచ ♦ ద్వంద్వాగ్రశూలంబులన్
ఘనసారైణమదేరితప్రణయవా ♦ గ్బంధంబులన్ బాధబం
ధనలన్ గ్రాగెదునీవు లజ్జగలదా ♦ ధర్మాత్ములన్ సత్క్రియా
ధనులన్ మమ్ముఁ గలంపనేఁటికి చలీ ♦ దైవంబవా యొప్పునే. 1901
లలితాలతావిలాసము, ప 106.

—♦ మంచు ♦—

సీ. నేలయంతంతయు ♦ వెలిఁజంద్రకాంతపు, జాలఁ గట్టించిన ♦ శిలలమేలుచూపి
నింగియంతంతయుఁ ♦ బొంగిదుగ్ధాంభోధి, నిట్టవొట్టినమాడ్కి ♦ దట్టమయ్యె
సకలజీవులమీఁదఁ ♦ బ్రకటమై హరికీర్తి, కలయఁ బర్వినమాడ్కి ♦ దెలుపు చూపె
నక్కజంబుగ నెల్ల ♦ దిక్కులు వోఁకటఁ, దెరచీరలెత్తిన ♦ కరణిఁ దోఁచె
గీ. నగములెల్లను నీహార ♦ నగములయ్యెఁ, దరువులెల్లను ఘనసార ♦ తరువులయ్యెఁ
బక్షులెల్లను రాయంచ ♦ పదువులయ్యె, గురుతరంబగు మంచు ♦ గురియు కతన.

పద్మపురాణము, ఆ 3 ప 76.

—♦ ఋణము ♦—

గీ. అప్పుఁ గొనువేళ నధికసౌ ♦ ఖ్యమగుఁ దీర్పు, నట్టితఱిఁ బ్రాణసంకట ♦ మై తనర్చు
ఋణము గలవారు జననమ ♦ రణములందు, నెనఁ బూనరు సుఖమించు ♦ కైన నధిప.
క. అప్పుఁగొని పప్పుగూడును, గొప్పగ భుజియించుకన్నఁ ♦ గూరఁ దినుట మే
లొప్పగు నుపవాస మయిన, నొప్పగు దినపంచకమున ♦ కొకపరి దిన్నన్.
గీ. ఋణము కష్టదమగు నది ♦ యెక్కుడనఁగ వల దెట కేఁగిన ♦ నచటి కరుగు
దెంచి బాధించుఁగావున ♦ దీని నెప్పుడు, విడిచియుండుము శుభములు ♦ వడయ దీవు.
క. అప్పిచ్చినవానికి నయ్యప్పు గొనినవానికిని సు ♦ ఖాయాసంబుల్
జొప్పడు నెచ్చటి కేఁగిన, దప్పవు గాన ఋణముఁగొనఁ ♦ దగ దార్యులకున్.
ఉ. కొన్న ఋణంబు దీర్ప కరు ♦ గుం ధరపై ఋణదాత కేనరుం
డన్నరుఁ డాత్మజాతుఁడయి ♦ యాలయి యెద్దయి దాసికుక్కఁడై
యెన్నఁటికప్పుదీర్చుకొను ♦ నేఁగును సద్గతిఁ గాకుణంబునం
దన్నిభవంబులన్ లఘుత ♦ రాయువు నొందును బుట్టికిట్టుచున్.

శివధర్మములు, అ. సం. ఆ 4 ప 80.

—♦ ఋణపత్త్రము ♦—

సీ. సంవత్సరంబు మా ♦ సము పక్షమును దిథి, వారంబు దేశంబు ♦ వ్రాసి మఱియు
జనకపూర్వంబుగా ♦ ధనికునామము వ్రాసి, పిమ్మట ఋణికుని ♦ పేరు వ్రాసి
యాతనిచే నితం ♦ డింతర్థ మీవడ్డి, నప్పుగాఁ గొనెనని ♦ యరసి వ్రాసి
యీయర్థ మెఱుఁగుదు ♦ మిట్టివారల మని, వరుసతో సాక్షుల ♦ వ్రాయఁ జెప్పి
గీ. కోరి యిట్టింగి వోడఁబడఁ ♦ గొంటి ననియు, బ్రీతిఁ గొన్నాతనిని వ్రాలుఁ ♦ బెట్టఁ బనిచి
వ్రాసినాతండు తుదిఁ దన ♦ వ్రాలు వెట్టు, నమ్మఁగలపత్రమిది యంద్రు ♦ నాగరకులు

విజ్ఞానేశ్వరము, వ్యవ. ప 109.

చతుర్థ భాగము

దొంగసాక్షి

సీ. నెలతోని [illegible] కపోట • నిలువక [illegible] [illegible]
నుదుట చెమర్పంగ • వదనంబు వెల్లనై [illegible] • [illegible]
[illegible] తడిలేక • [illegible] [illegible] • [illegible]
బలుకులు జెయ్యలు • [illegible] [illegible] • [illegible]
ఆ. సాక్షి చెప్పచోట • [illegible] [illegible] • [illegible]
విట్టి లక్షణముల • [illegible] [illegible]

[illegible]

మిత్రవిరహము

ఆ. అంబురాశిపార • మైనను [illegible] • [illegible]
బ్రహ్మమిట్టిదనుచు • [illegible] • [illegible]
గీ. అదియసువ్యక్త [illegible] • [illegible] • [illegible]
జననిపై [illegible] • [illegible] • [illegible]
సీ. [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible]
ఆ. [illegible] నిలువ [illegible] • [illegible] • [illegible]
అని హిరణ్యకుండు • దనలోన దుఃఖించి, [illegible] • [illegible]

పంచతంత్రము, [illegible] 2.

పాండవుల కార్యసాధకత్వము

చ. అడు[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
ఉ. [illegible] • [illegible]
భీముడు [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] భీముడు [illegible]

వర్ణన రత్నాకరము.

ఉ. పౌరుష మొజ్జగించి నగు♦బాటున గోరిచి సాధుగర్హితా
కారతఁ గాలకాంక్షుహాసఁ♦గన్ నిజకార్య మొనర్చు గాండివ
జ్యారవ దేవదత్తరభ♦సక్షుభితాష్టహరిత్కరిశ్రుతి
ద్వారుఁడు క్రీడి మాత్స్యపురి♦యందు బృహన్నలయై నటింపఁడే.

ఉ. ఒకదెసఁ గార్యదాహమున♦నుండఁగ నేరికినైనఁ దీఱదం
తకనిభసత్యుఁడాదరణ♦ధామకటాక్షుఁ డఖండవిక్రమా
ధికుఁడు విలాసవిశ్రవణ♦దేశము మాద్రికిఁ దొల్తపుత్రుఁడా
నకులుఁడు మత్స్యరాజభవ♦నంబున సాహిణియై చరింపఁడే.

చ. భుజబలశాలి నీతి పరి♦పూర్ణుఁడు రూపవిలాసవారిజ
ధ్వజుఁడు హరిజ్జయాభిముఖ♦దర్పుఁ డతిప్రియభాషుఁ డాశ్రిత
ద్విజనిధి కార్యహానిర♦తిన్ నిజవేషముఁ గప్పిపుచ్చి గో
వ్రజములఁ గాచువాఁడయి వి♦రాటుపురిన్ సహదేవుఁ డుండఁడే.

ఉ. కాలము దాఁటు నెవ్వరిలఁ♦గాల్గలవారలు వారిరాశికీ
లాలపరీతభూతవిపు♦లావనిపరాజముఖీశిరస్స్థల
స్థాలఘురత్నభాసనిక♦షాతిసమున్నిమదంఘ్రిపద్మపాం
చాలతనూజ తొత్తుపని♦సల్పదె దైవగతిన్ సుదేష్ణకున్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3 ప 136.

క. మతిమంతుఁడు శాంతుఁడు విశ్రుతగుణసంసిద్ధుఁడున్ వి♦శుద్ధుఁడు నీతి
ప్రతిరహితుఁడు బలసహితుఁడు, గతభయుఁడనఘుండుఁ గార్య♦ఘటకులుసుమ్మీ.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

♦ కల్పవృక్షము ♦

ఆ. ఎల్లఋతువులందు♦నెలరారి పరువమై, యింద్రువిరులతోఁట♦కేపు దెచ్చి
కోరివచ్చువారి♦కోర్కుల నీనెడు, వేల్పుమ్రాను పాల♦వెల్లిఁ బుట్టె.

భాగవతము, స్కం. 8 పద్య 261.

సీ. ఏవేళఁ జూచిన♦నేచికోవిలలకా, మితమై సపల్లవ♦ప్రతతిచేత
నెన్నఁడుఁ జూచిన♦నిందిందిరములకు, వింతమై మెఱుఁగుక్రొ♦వ్విరులచేత
నెన్నఁడుఁ జూచిన♦నెలమిఁ జిల్కలకోగి, రములైన పక్వఫ♦లములచేత
నేకాలమునఁ గన్న♦నెల్లవారలకుఁ గోరిక లిచ్చు శాఖాల♦తికలచేత
నెల్లఋతువుల నొకరీతి♦నేపు గలిగి, మొన్నఁ బగిలట్టి తెఱవైన♦పన్నె చేత్త

వనధి యతిరమ్య మగుకల్ప◆తరులు పుట్టె, పాలమున్నీటిలోన భాగ◆ధేయ [illegible].

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

—◆ సంతానసూనము ◆—

సీ. [illegible]తనుజపాణ్యగ్ర◆ పల్లవాను [illegible], [illegible] స్ఫటిక [illegible]◆ [illegible]
బాణిపంకజమునఁ ◆ బ్రభ [illegible], దిగజాలు [illegible]◆ [illegible]
హస్తాభిధానమో◆ [illegible], [illegible]◆ [illegible]
గమనీయ [illegible]◆ [illegible]
గీ. [illegible]◆ [illegible]
హస్తగతకంబు [illegible]◆ [illegible] సంతానసూనము◆ [illegible].

[illegible]చరిత్ర.

—◆ కామధేనువు ◆—

క. [illegible]మును సమ్మతము, [illegible] ◆ [illegible]
[illegible] పాలు◆ [illegible].

భాగవతము, స్కం. 8. పద్య 252.

సీ. [illegible] ◆ [illegible] ◆ [illegible]తోడ
[illegible] ◆ [illegible], తో [illegible] ◆ [illegible]తోడ
[illegible] ◆ [illegible], [illegible] ◆ [illegible]తోడ
[illegible] ◆ తెలివొందుకనుదోయి, [illegible]◆ [illegible]తోడ
గీ. [illegible]◆ [illegible]తోడ, [illegible]◆ [illegible]తోడ
[illegible]◆ [illegible]తోడ, కామధేనువు పుట్టె నా◆ కడలిఁయందు.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

—◆ ఐరావతము ◆—

క. దంత [illegible] ◆ [illegible]
[illegible], [illegible] ◆ [illegible].
క. [illegible] ◆ [illegible]
[illegible], [illegible].

భాగవతము, స్కం. 8. ప 8.

సీ. [illegible]◆ [illegible], [illegible]◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible] ◆ [illegible]

ఫేనిపాండురరుచుల్ మానినీదరహాస, తతులకుమూలకందములుగాఁగ
గంభీరయానంబు కాంతాళినడుపుల, కొయ్యారములు సేయ నొజ్జగాఁగ
గీ. పాల్గుగొమ్ములఁ దనరుసందంపురూపు, కలితశృంగచతుష్కంబు గలుగునట్టి
మేటికైలాసనగముతో సాటిగాఁగ, వెలయు నైరావతగజంబు జలధి వొడమె

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

సీ. ఇంద్రనీలప్రభలీనుభూమణిరుచుల్, చూడ్కికి మిఱుమిట్లు సోనుపునదియు
పద్మరాగంబుల భాసిల్లుపదకంబు, తప్పక నుదుటిపై నొప్పునదియు
హాటకమణిమయంబగునూపురధ్వనుల్, చెవులకానందంబు సేయునదియు
హిమగిరిశిఖరమిందు హీరతారద్యుతుల్, నిరసించుకాంతుల నెగడునదియు
గీ. పాల్గుగొమ్ములవిలసిల్లు నాగ మపుడు, దేవవిభునాజ్ఞ దివిజులు తెచ్చి నిలుప
నిందురుఁడభిమన్యునెక్కించి హితులుసుతులు, వెంటనడువంగముదముతో వెడలెనపుడు

శశిరేఖాపరిణయము, ఆ 5.

ఉచ్చైశ్శ్రవము

క. సచ్చంద్రపాండురంబై, యుచ్చైశ్శ్రవ మనఁగఁ దురగ మొగి జనియించెం
ఇచ్చగొనియె బలిదైత్యుం, డిచ్చగొనండయ్యె నింద్రుఁ డీశ్వరశిక్షన్.
క. ఒక పగునుఁగమును బిఱుఁదును, నెఱిఁదోఁకయు ముఖముసిరియు నిగ్గులఖురముల్
కుఱుచచెవులుఁ దెలిగన్నులుఁ, దఱి చగుకందంబుఁ జూడఁదగు నాహరికిన్.

భాగవతము, స్కం. పద్య 255, 256.

సీ. గతిమ్రుచ్చిలఁగ వేచు గాలిఁ దార్వఁగఁ బాము, విడిసన్నై వడిఁ గాలి కడియమమర
నలదేవమణికిఁ గావలి యిడ్డ ప్రహరినా, గళమున ఘంటికా పఙ్క్తులు మొరయఁ
బన్నగాళికి వెఱపడ వెండిఱెక్కలు, ధరియించె ననఁగఁ బక్కెర మెఱుంగఁ
బారిజాతాహృతి ప్రభవరోషమనంగ, గతిరోమజనితపూత్కృతులు నిగుడ
గీ. ఖురముఖక్షుణ్ణకాంచనక్షోణిరజము, పర్వ సంధ్యాయమానందుదిఁబంబుఁ బోలె
వాహనోత్తముఁడైన కేవంతుఁ డమర, వల్లభుని మ్రోల నుచ్చైశ్శ్రవంబు నిలిచె.

పారిజాతాపహరణము, ఆ 4 ప 76.

సీ. కర్పూరకదళికా కళికాదళంబుల, నెఱమించువిదళించు నిక్కుఁజెవులు
తేలిచవానికిఁ దైత్రిలోక్యసామ్రాజ్య, లక్ష్మి నియ్యఁగఁజాలు లక్షణములు
మానసాధికవేగ మానఁగా జపియించు, పోలికఁ గదలెడు ప్రోథపుటము
తామరసాప్తసందనునివాహమునకు, రోషంబుఁ బుట్టించు హేషితంబు

గీ. గలిగి శరదిందుకందళ • త్కంద బృంద,కుంద గోవింద తుందార • విందకంద
చందవామంద రుచిసంద • చంద మగుచు, నొనరు నుచ్చైశ్రవంబు నే • త్రోత్సవముగ.
దశావతారచరిత్ర, ఆ 2.

కౌస్తుభమణి

క. నిస్తులమై నిస్తులతే, జస్తలమై దీప్యమాన • సకలదశదిశా
వాస్తుభమై కలశాంబుధిఁ, గౌస్తుభరత్నంబు తరణి • కరణి జనించెన్.
దశావతారచరిత్రము, ఆ 2.

శమంతకమణి

క. దినదిన మెనిమిదిబార్వుల, కనకంబులు గురియుచుండుఁ • గావున నీర
త్ననిధాన మెఱుఁగ కీన్యాదని పలుకుడు నారకుండె • నంతట మఱియున్. 1933
పద్మపురాణము, ఆ 1 ప 52.

పాంచజన్యము

గీ. చక్రిపూరింపఁ దనముఖా • బ్జాతనినద,పవనమున దానవాంబుధ • ప్రతతిఁ దోల
శంఖహరిణాంకరుక్పాంచ • జన్యమూర్తి, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు • మ్రోల నిలిచె.
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 25.

చక్రము

సీ. చండమై కంపితా • జాండమై ఖండనో,ద్దండమై హసితమా • ర్తాండ మగుచు
దివ్యమై నిగమసం • సేవ్యమై దానసం,భావ్యమై త్రిజగతీ • భవ్య మగుచు
సత్యమై ధాతృసం • స్తుత్యమై ఖండిత, దైత్యమై వందితా • దిత్య మగుచు
భీమమై మునిజన • స్తోమమై విక్రమో,ద్దామమై వినుతసు • త్రామ మగుచుఁ
గీ. ప్రళయఫాలాక్షవీక్షణా • నలసహస్ర, శంఖకీలాకలాపభా • స్వత్కఠోర
చటులధారావృతంబైన • చక్రమూర్తి, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు • మ్రోల నిలిచె.
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

శార్ఙ్గము

గీ. త్రిపురవైరిత్రిశూలమ • తిక్రమించు, నిశితశరములు దొనలందు • నెసఁగ నారి
దగిలి వెలువడి దనుజుల • తలలు తునియఁ, జేయు శార్ఙ్గంబు సన్నిధిఁ • జేరికొలుచు.
మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

—కౌమోదకి—

గీ. కనకశైలోపమాత్యంత కఠినమగుచు, భండనంబుల దైత్యుల పిండిసేయు
చండకౌమోదకియు మహోద్దండలీల, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు బ్రోల నిలిచె.

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 25.

—నందకము—

గీ. చారుశతకోటిశతకోటి సదృశకఠిన, ఘోరధారోగ్రమై దైత్యవసుధరపతుల
వితతి ఖండించు నందకం బతిముదమున, మూర్తిమంతంబుగా విష్ణు బ్రోలనిలిచె.

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 25.

—వేత్రము—

ఉ. సారచరాచరప్రచుర సర్వజగంబులు పుట్టఁ బెంప సం
హారము సేయఁగాఁ దగు మహాత్త్వముఁ దాల్చి వెలుంగుచున్న యా
సారసనాభు కన్బొమల సంజ్ఞనె పారిషత్సైన్యనాయకో
దారకరస్థరత్నకన కాంచితవేత్రము పొల్చు సన్నిధిన్. 199

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 1 పే 24.

—పారిజాతము—

క. ఈతరువు సురాఢ్యర్చిత, మీతరువు కరంబభీష్ట మింద్రాణికి వి
ఖ్యాతం బీతరువు నిజవిభూతిఁ ద్రిభువనంబులం బ్రభూతస్థితులన్.
క. ఈతరువుసమీపమునకు, నేతేరఁగ నాత్ముణంబ యెంతయు నరుడై
జాతిస్మరత్వ మగునే, జాతికి నే నట్టిపారిజాతముఁ గనియెన్.

హరివంశము, ఉత్తర. ఆ 4.

మ. హరి కేలం బెకలించి తెచ్చి భుజగేంద్రారాతిపైఁ బెట్టె సుం
దరగంధానుగతభ్రమద్భ్రమరనాదవ్రాతముం బల్లవాం
కురశాఖాఫలపర్ణపుష్పకలికాగుచ్ఛాదిసోపేతమున్
శిఖిత్రాతముఁ బారిజాతముఁ ద్రిలోకీయాచకాఖ్యాతమున్.

భాగవతము, స్కం. ప 10, 21[illegible]

క. పరిమళము సెడదు వాడదు, పరువము దప్పదు పరాగభరభరితంబై
వికసము జగదేకమనోహరమగు నీకుసుమరాజ మంబుజవదనా.
మ. అలినీలాలక నీవు నీపతి రహస్యక్రీడ వర్తించువే
ళ లతాంతాయుధసంగరంబునకు నుల్లాసంబు గల్పించు ను

జై వలభీహారికరన్మై రతిశ్రమదనా సంజాతధారాళఘ
ర్మైలవంబుల్ దొలఁగింపఁగా సురఁటీరై రంజిల్లు నిచ్ఛాగతిన్.

చ. అడిగినయంతలోన సరసాన్నములన్ సమకూర్చి యాఁకటన్
బడలికఁ జెందనీయ దశుభంబు లడంచు జగత్త్రయంబునం
బడయఁగరాని సర్వగుణభవ్యము సుమ్మిది దీనిఁ దాల్చి యి
ప్పడఁతులలోఁ గనుంగొను మపారమహామహిమానుభావముల్.

చ. కువలయపత్రనేత్ర నెఱికొప్పున నీకుసుమంబుఁ దాల్చుటన్
సవతులు వచ్చి నీచరణసారసయుగ్మము లాశ్రయింపఁగా
ధవుఁ డతిలేనికూర్మి జవదాఁటక నీపలుకాదరింపఁగా
నవిరళభోగభాగ్యమహిమాన్వితవై విహరింతుగావుతన్.

క. నెలకొని వేసవిఁ జలువయుఁ, జలివేళల నుష్ణగుణము సముచితభంగిం
గలిగించు నిలతాంతము, కొలఁదులు చెప్పంగ నిచ్చు క్రొత్తలు సుమ్మీ. 1947

పారిజాతాపహరణము, ఆ 1 పద్య 58_63.

—— నవరత్నములు ——

తే. సరియించిరి గోమేధిక, మరకతవైడూర్యనీలమౌక్తికవజ్రాం
కురపుష్యరాగవిద్రుమ, కురువిందపు మేడలందుఁ గోమలి పతియున్.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 ప 34.

—— అమృతము ——

సీ. ఇదిసుమీ మిగులదుఃఖదవిపద్గహనంబు, సాహుతిఁ గొనెడి దవానలంబు
యిదిసుమీ సర్వరోగదవాగ్ని చల్లార్ప, నొదవిన ధారాపయోధరంబు
యిదిసుమీ తలకొన్న ముదిమి పెన్మరణంబుఁ, బాఱఁదోలెడి మహామారుతంబు
యిదిసుమీ జీవుల గదిసిన మృత్యుప్రభంజనంబులఁ గ్రోలు పన్నగంబు

ఆ. సకలలోకవాస జనులార యిదిసుమీ, చేటులేనిమందు సృష్టియందు

... ...

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 4.

—— విమానము ——

సీ. కాంతిపుంజస్తంభసాహస్రములు గల్గి, వైడూర్యతోరణావళులు గల్గి
నవ్యమాణిక్యవితాననవితానములు గల్గి, శశికాంతివేదికాచయము గల్గి
సాంద్రస్వర్ణమణిగణాల సోపానములు గల్గి, కప్పుటాలోవల యొప్పు గల్గి

కామితార్థములిచ్చు ♦ ఘనవృక్షములు గల్గి, వికచకల్హారదీ ♦ ర్ఘికలు గల్గి
గీ. హంసజవంబు గల్గి కా ♦ మగతిగల్గి, కామరూపంబులు వహించు ♦ గరిమ గల్గి
ప్రబలు పరమేష్ఠిరజతపు ♦ ష్పకముఁ గాంచి, యందుపై నెక్కి చనుదెంచు నా ♦ యమ్రదికిని.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 58.

సీ. ఒకసారి సభమునఁ ♦ బ్రకటంబుగాఁ దోఁచు, నొకమాటు ఘనశిలా ♦ నొకసోపానము
నొకమాటు శైలపు ♦ స్తకము నవర్తించు, నొకపరిఁ జరియించు ♦ సుదతిసదనము
నొక్కతోయంబున ♦ నొక్కటిరైయుండు, నొక్కెడఁ గనుఁగొనఁ ♦ బడదు, పగులు
నొకమాటు సాల్వసం ♦ యుక్తమై పొడసూపు, నొకతోయమున్నయు ♦ నమిషిగతోవ
ఆ. నొక్కటేపకోటలవి ♦ యొడుగక త్రిప్పిన, గతి మహోగ్రవృత్తిఁ ♦ గానవచ్చు
మఱియుఁ బెక్కుగతుల ♦ నరివరుల్గలఁగంగఁ, దిరిగె సౌభకంబు ♦ దివసకోట్ల.

భాగవతము, స్కం. 10 ఉత్త. ప 866.

సీ. మానవీయానంత ♦ మణికాంతధామమై, యిది హిమానీశైల ♦ నింపునింపు
శోణప్రవాళమం ♦ జులతానిశాంతమై, యలరించు నిది వసం ♦ తాగముముపఁ
దరళముక్తాదీప్తి ♦ ధారాధివాసమై, వేసవినిది మహో ♦ ల్లాసమొసఁగు
బహలవజ్రోపల ♦ ప్రాసాదభాసమై, తొలకరినిది తుతూ ♦ హాలము నింపు
గీ. జనవరోత్తమయిది సర్వ ♦ సమయసౌఖ్య, జనక మిందలియారోఖ్య ♦ సాధ్యసిద్ధ
కిన్నరాంగనలవిగీత ♦ గీతనృత్యవాద్యములు సూపి నిలుతురు ♦ వలయునెడల.

వసుచరిత్రము, ఆ 3 ప 15.

సీ. అదె ప్రభాకరబింబ ♦ మది పరిభాకరబింబమైన దాతిరి రోలఁ ♦ గానవచ్చు
నదె చంద్రమండలం ♦ బది చంద్రమండలంబైనఁ గలంకంబు ♦ గానఁ బడదు
యిదె రోహణాచలం ♦ బది రోహణాచలం, బేని వియద్వీథి ♦ నేల మెలఁగు
నదె తటిత్సముదయం ♦ బది తటిత్సముదయం, బేని నదృశ్యమై ♦ యేఁగ దిన్న
గీ. యనుచు జనులు విస్మ ♦ యము నొందఁ దనదివ్య, తేజమఖిలదిశలఁ ♦ దీటుకొనఁగ
మహికి నేఁగుదెంచె ♦ మహనీయవైభవస్థానమైన వరవి ♦ మాన మొకటి.

బసవరాజీయము, ఆ 6 ప 117.

సీ. దినకరుండునుబోలె ♦ దీప్తాంశుకలితంబు, ఖగమువోలె ననంత ♦ గమనశాలి
గోత్రారిపురిబోలెఁ ♦ జిత్రరేఖాశోభి, పంక్తికంఠుఁడువోలె ♦ బహుముఖంబు
రతివిలాసమువోలెఁ ♦ దతకామగమనంబు, నమరుండువోలె ము ♦ క్తామయంబు
చైత్రకవనుఁడువోలె ♦ వసుసముద్గమపూర్తి, కేశవాంఘ్రియుఁబోలెఁ ♦ గేలుయుంటి

గీ. హాటియనుబోలె [illegible] • [illegible], [illegible]
నైన దనుజువిమానంబు • నపుడు చూచి, మనుజపతిఁ [illegible]
[illegible], ఆ 5 ప 15.

—• వేదములు •—

మ. [illegible] వేద[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

ఉ. అను [illegible] • [illegible]
[illegible] దీనంబును [illegible]
జ్ఞానముచేతఁ గర్మములు • [illegible] వేదముల్
జ్ఞానమహాత్త్వముం దెలుప • [illegible]
మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 165, 166.

—• పాశుపతాస్త్రము •—

సీ. [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] గాఁగ
[illegible] • [illegible] గాఁగ
[illegible] • [illegible]

గీ. [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] పాశుపతాస్త్రము • [illegible] 1967
మత్స్యపురాణము, ఆ 5 పద్య 118.

—• నాగాస్త్రము •—

సీ. అప్పుడు కొన్ని [illegible] • [illegible]
[illegible] కొన్ని • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible]

గీ. [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible], ఆ 4 ప 181.

— దానపద్ధతి —

శా. అన్యాయార్జిత మైనవిత్తమునఁ జే◆యం బూనుదానంబు మూ
ర్ఖన్యాయం బది దానఁ జేసి ఫలపా◆కం బేమియున్ లేదు యు
క్తన్యాయార్జిత మించుకంత యయినం◆గాలంబు దేశంబు స
మ్మాన్యం బై తగఁ బాత్రయోగమున సౌ◆మ్యంబై ఫలించుం దుదిన్. 1959

భారతము, ఆర. ఆ 6 ప 109, 112.

ఉ. అడిగిననిచ్చుకంటెను న◆యాచకుఁగాఁగ నెఱింగి యిచ్చు టె
క్కుడు ఫల మిచ్చు దానవిధ◆కోవిద వేఁడుట చావు వేఁడ్కగాఁ
బడుటది పెద్దచావుదగు◆ప్రార్థనపూర్ణము సేయునాతఁ డా
యడిగినవానిఁ దన్నును ద◆యారతిఁ గావఁగఁ జాలువాఁ డగున్.

భారతము, అను. ఆ 2 ప 26.

సీ. న్యాయార్జితం బైన◆యర్థంబు వేదవి,త్త్వము శాంతి మొదలగు◆ వరగుణములు
గలవిప్రునకుఁ బుణ్య◆కాలపావనదేశ,కలితంబుగా భక్తి◆ గలిగి యీఁగి
మేలిదానము శక్తి◆మిగులుట శక్తికిఁ, దగుట దానికిఁ గడుఁ◆దగమి యుత్త
మము మధ్యమము నధ◆మము నగు దానవి,ధానంబు విను మిట్లు◆ దైవికంబుఁ
గీ. పైతృకంబును లోనైన◆పనులఁ దాను, వేడ్కఁ జేయుచు నుర్వురఁ గోను◆ విప్రుఁ గోర్కె
కనుగుణం బగువదియును◆ నర్థి నిచ్చు, టధికతర మైన ఫల మిచ్చు◆ నంబుజాక్ష.

భారతము, అను. ఆ 5 ప 188.

గీ. చేయు టెంతయు మే లైనఁ◆ జేసి పిదప, నెంచినట్టిదానము దనుఁ◆ బొగడికొనిన
దానవిధి నిష్ఫలంబులు◆గాన రెండు, నుడుగుదాత మహాఫల◆ మొందఁగాంచు.

భారతము, అశ్వ. ఆ 5 ప 180.

గీ. ఎద్దియేనియొ కోరి తానభిలాష◆ మెఱుఁగు భంగి, యడుగక యమున్న యీవి శ్లా◆ఘ్యంబు గాని
వాంఛ నెఱిఁగియు నర్థార్థి◆వచన దైన్య, మాత్మ సహియింపఁ జాలువాఁ◆ డధము దాత.

ఉ. కటికితనంబు మాన్చి చటు◆కాకు విడంబముఁ గూర్చి లజ్జ సం
కటపడఁ జేసి యర్థిఁ గడుఁ◆గాఁచియ పెట్టినపాతకంబు న
క్కటు తలఁగంగఁ జాలునొకొ◆ కాలవిలంబము నాచరించి పి
మ్మటఁ దదభీప్సితార్థము స◆మర్పణ సేయుప్రదాత యెమ్మెయిన్.

ఉ. దానకళాకలాప సము◆దంచిత సార వివేక సంపదన్
మానిత యాచమాన జన◆మానస వృత్త్యభిపూర్తి బుద్ధి యౌ

వానికి లేదొకింతయును ♦ వాఁడొకరుండు భరంబు ధాత్రికిం
గానలు గావు శైలములు ♦ గావు పయోధులు గావు భారముల్.

శృంగారనైషధము, ఆ ♦ ప 53-56.

క. దానమునఁ గల్గుపుణ్యము, దానముననె కీర్తినిలుచు ♦ దర్పితులెల్లన్
దానముననె వశులగుదురు, దానమునకు నధికమైన ♦ ధర్మముగలదే.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 120.

క. మబ్బువిడి సేఁదు రేపని, సబ్బిడు లెడబొంకి బొంకి ♦ సడినొందకబల్
గొబ్బున నిచ్చినవాఁడే, యబ్బురమగు దాత దుష్క ♦ రాఘవిధూతా.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

క. ఎన్నని దానములు కల, వన్నిట దాతకు ఫలంబు, ♦ లబ్బును గొనువా
రన్నింట మేలువడయరు, కొన్నియ గలవం దుభయుల ♦ కును శుభదంబుల్.

క. బహువిధదానములు ప్రతిగ్రహమున కర్హములు గదవె ♦ కన్యావిద్యా
మహీదానములను నివి మూఁడిహపరసాధనములుం ద్రి ♦ యీసమ్మతముల్.

మహేంద్రవిజయము, ఆ 5 ప 37, 39.

—♦ ధర్మము ♦—

చ. తనువులు గావు నిత్యములు ♦ తామరసాక్షులు నశ్వముల్ కరుల్
ధనములు రాజసంబులు వృ ♦ థా సహజన్ములు బంధుమిత్రులుం
దనయులు నేమియౌదురు ము ♦ దంబునఁ జేసిన ధర్మమొక్కటే
మనుజవరేణ్య! నమ్మఁదగు ♦ మానవకోటికి నెల్లకాలమున్.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 5 ప 136.

క. ధర్మంబు తన్నుఁ బెనుచున్, ధర్మంబభివృద్ధిఁ బొంది ♦ తనుబ్రతికించున్
ధర్మము శర్మకరంబని, ధర్మం బేమఱరు సంత ♦ తముఁ దత్త్వజ్ఞుల్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

క. ధర్మంబు చెఱుపఁ జెఱుచును, ధర్మము మనుపంగ మనుచు ♦ ధరణీస్థలిలో
ధర్మంబె కర్త యంతకు, ధర్మం బొనరింపు నీవు ♦ ధర్మతనూజా.

శేషధర్మము, ఆ 8.

—♦ దానపాత్రులు ♦—

సీ. అనుటయు ధర్మనం ♦ దనుఁడు దానంబుల, కెవ్వరు పాత్రంబు ♦ లేర్పరింపు
మనిన సద్ధర్మజు ♦ నకక్రోధనులు సత్యరతులు దాంతులును ధీ ♦ రత్వయుతులు

నిజకర్మనిరతులు ♦ విజితేంద్రియులు సర్వ,భూతహితులు నలు♦బ్ధులును శుచులు
దానపాత్రములు వే♦దంబు సాంగంబు గాఁ, జదివి షట్కర్మని♦ష్ఠులఁ దొడంగి
గీ. తత్త్వవిదు లైన బ్రాహ్మణో♦త్తముల కీగి, విను సహస్రగుణం బగు♦ విశ్రుతవ్ర
తంబుఁ బ్రజ్ఞయు శీలవృ♦త్తములుఁ గలుగు, వారి కిచ్చుట వంశవి♦స్తారకంబు
ఆ. యోగ్యుఁ డైన విప్రుఁ ♦ డొకరుండు సంతృప్తిఁ,బొంద నధికతృప్తిఁ♦బొందు దేవ
వితతి మునిసమూహ ♦ పితృసమాజములు నట్లగుట వెదకి తెచ్చు♦నది విశిష్టు.

భారతము, అను. ఆ 2 ప 50, 52.

సీ. భోజనార్థులఁ దుష్టిఁ ♦ బొందించునతఁడును, దెరువాటువలనఁ ద♦స్కరులచేతఁ
జెడి పొంది ధనము వాం♦ఛించునతండు వ్రతంబున కుద్యాప♦నంబు సేయఁ
దలఁచి యర్థించున♦తండును గురుఁ దల్లిదండ్రుల సంక్లిష్ట♦దారపుత్త్రు
లను బ్రోవఁబడునతఁ♦డును మహావ్యాధినిరాసంబు సేయంగ ♦ నాససేయు
గీ. నతఁడు నిష్పాత్రుఁ డైన ధ♦రామరుండు, నెప్పుడు భిక్షయ బ్రతుకగు♦నేని నట్టి
యతఁడు దైవపిత్ర్యములకు ♦ నతిశయంబు,గల్గు పాత్రంబు లగుదురు♦ కౌరవేంద్ర.

భారతము, అను.ఆ 2 ప 59.

క. కులమును విద్యయు వృత్తము, నలఘుమతీ యన్న మిడుట♦కై యడుగంగా
వలవదు విప్రుని నాదర, మలరంగా నిడుట లెస్స♦యడిగినమాత్రన్.
క. న్యాయార్జిత మగు నన్నము, వేయింటికిఁ బెట్టవలయు ♦ విప్రజనము హ
స్తాయత్తంబుగ దానం, బాయని పాపములుఁ గలవె ♦ పౌరవముఖ్యా. 1977
గీ. తిరిసి యేనియు నన్నంబు♦ దెచ్చి శిథిలు,లైన విప్రులయాఁకలి ♦ యపహరించు
పురుషుఁ డూర్ధ్వలోకంబుల♦ పురుషవరుల,కర్చనీయుఁడై వెలుఁగుచు♦ నందయుండు.

భారతము, అను. ఆ 4 ప 270_276.

—♦ అన్నదానము ♦—

సీ. పనిలేదు కులశీల♦భావంబు లెఱుఁగంగ, నన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యుఁ
డగవు గా దాచార♦ధర్మంబు దలపోయ, నన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యు
సత్యశౌచములు వి♦చారింపఁ బాటిగా, దన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యు
వర్తనంబడుగంగ ♦ వలువదే క్రియనున్న, నన్నదానము సేయు ♦ నధికపుణ్యు
గీ. బరుసమున సోఁకి లోహంబు♦ బసిఁడియైన, పగిది నిరతాన్నదానసౌ♦భాగ్యమహిమఁ
బాపములువాసి పుణ్యసం♦పదఁ దనర్చు, నతికృతార్థుని మార్గంబు♦ లరయఁదగదు.
సీ. అన్నదానము సేయు ♦ ననఘుఁ బ్రాతఃకాల,మునఁ దలంచిన దోష♦ములు నశించు

నన్నదానముసేయు ♦ నమలచారిత్రుని, గనుఁగొన్నఁ గలుషవర్గము లణంగు
నన్నదానముసేయు ♦ నతికృతార్థునితోడ, భాషింపఁ దొలఁగుఁ బాపవ్రజంబు
నన్నదానముసేయు ♦ నధికపుణ్యుని పాదధూళిసోఁకినఁ బాయు ♦ దురితచయము
గీ. నన్నదానంబు నిరతంబు ♦ నాచరించు, పరమపావనశుభగాత్రు ♦ పంక్తియందు
భోజనము సేయువారికి ♦ భూప్రదక్షిణంబొనర్చినయట్టి పుణ్యంబుగలుగు.
చ. వరుణుఁడు వంపెఁ బంపెగిరి♦వైరి కుబేరుఁడువంపెఁ బంపె భా
స్కరుఁ డుడురాజువంపెఁ బుర♦శాసనుఁడంపె నజుండువంపె మం
దరధరుఁడంపె నంచును బ్ర♦ధానవిమానము లన్నదాతకున్
బరువడిఁ జూపి యెక్కుమని ♦ పల్కుదు రంత్యమునందు దేవతల్. 1981

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 74-82.

సీ. అన్నంబు బలకరం♦బన్న మాయుర్వృద్ధి, కర మన్న మత్యంత♦కాంతికరము
తనుఁ జంపవచ్చిన ♦ ఘనశత్రు నతఁడైన, నన్నంబు బంధుత్వ♦మావహించు
నన్నంబువలనన ♦ యమరులు ప్రీతులై, నరులకుఁ గోరిన ♦ వరము లిత్తు
రన్నదానముఁబోల ♦ నన్యదానంబులు, ధరణిలోపల నెల్ల♦దానములకు
ఆ. ఫలము సరిగఁ జెప్పఁ♦బడుఁగానియన్నదానంబుసేఁతకీఫ♦లంబనంగ
నబ్జభవుఁడు నోపఁ♦డటుగాన నీవును, నన్నదానపరుఁడ ♦ వగుముభూప.

భోజరాజీయము, ఆ 7 ప 233.

— ♦ ఉదకదానము ♦ —

క. పానీయదాన ముత్తమ, దానం బని యఖిలధర్మ♦తత్త్వదృఢపరి
జ్ఞానానూనుం డగుమను, మానవపతి సెప్పె నృపస♦మాజవరేణ్యా.
క. కావునఁ జెఱువులు నూతులు, బావులుఁ, గొలకులును నెపుడుఁ ♦ బౌరవవర్యా
కావింప వలయు నవి గడుఁ, బావనములు పుణ్యలోక♦భాగిత నిచ్చున్.
క. అనఘా యెవ్వని కావించిన సలిలాశయమునందుఁ ♦ జెలఁగుచు గోవుల్
గొను నీ రాతనివంశంబున కవి గావించు నూర్ధ్వ♦భువనప్రాప్తిన్.
గీ. ఆఁక లేక యెవ్వానిజ♦లాశయమున, మందు వేసవియందును ♦ మనుజకోటి
యవభృథస్నానపానంబు ♦ లాచరించు, నతఁడు వొందఁడు విషమదు♦ర్గాభిగతులు

భారతము, ఆ 2 ప 383-386.

గీ. సలిలమున నిల్చుఁ బ్రాణము ♦ సలిలదాత, ప్రాణదాతయనంబడుఁ ♦ బ్రాణులెల్ల
దాన సుఖియించుగావున ♦ దానిమహిమ, బొదలునితిహాసమొకటిదెల్పెదనువినుము.

శైవధర్మము, ఉం. సు. ఆ 1 పే 24.

గీ. మాఘమాసంబు మొదలుగా ♦ మంచినీళ్లు, చల్లనైనను పానీయ♦శాలఁ బెట్టి
పోయువారల పుణ్యంబు ♦ పోలువార, లుభయలోకంబులందును♦శుభముగఁ బ్రము.
శైవధర్మము, ఆ 2.

— ♦ గోదానము ♦ —

క. గోవులపా లమృతం బని, దేవేంద్రుఁడు సెప్పెఁ గాన ♦ ధీరత్వనిధీ
గోవు నొసఁగ నమృతము సద్భావంబున నిచ్చినట్టి♦ఫల మొడఁ గూడున్.
భారతము, అను. ఆ 2 ప 397-403.

క. ఆనయముఁ గొంచెపువెలకుం, గొనవచ్చును సారభూత ♦ గోవును దానం
బున ఫల మధికము దానము, గొనినాతఁడు సుఖము దానఁ♦గొనుఁ జేసేతన్.
ఆ. పుణ్యదినమునందు ♦ భూసురానుజ్ఞతో, నుపవసించి గోవు♦లున్నమంద
కరిగి పరమనియతి ♦ నయ్యహోరాత్ర మగ్గోష్ఠమున వసించి ♦ నిష్ఠతోడ.
ఆ. సంగవాభిధాన ♦ సత్కాలమునఁ దనఁ, యిచ్చుగోవుఁ జేర♦నెలమిఁ బిలిచి
యజుఁడు గరుణఁ జెప్పి♦నట్టి యవ్వాక్యరత్నముఁ బఠించునది యు♦దాత్త[illegible].
ఆ. తల్లిగోవు వృషము ♦ దండ్రిగర్భప్రదేశంబు దినము ధరణి♦సంప్రతిష్ఠ
యని పఠించి యోగ్యుఁ♦డగువిప్రు నర్చించి, పలుక వలయు నీగి ♦ కలిమి [illegible].
క. సారము లగు గోవులు మద్ఘోరసకలకల్మషములఁ ♦ దుంచుచును సౌమ్య
త్వారూఢంబులు శాశ్వత, సారోదారపద మిచ్చి ♦ సౌఖ్యముఁ జేర్చున్.
క. అని పలికి గోవు నిచ్చుతఁ, దనుచు నుదకధారఁ బ్రీతి ♦ నవ్విప్రకరం
బునఁ బోయ వలయు నర్ఘ్యం, బని చెప్పుదు రజ్జలంబు ♦ నాదిమునీంద్రుల్.
క. మొదవులలో నెల్లఁ గపిల, మొదవు వరిష్ఠంబు రాజ♦ముఖ్య నియతిమై
నది విప్రున కిచ్చు టరయఁ, దుది దానంబునకు నడఁకు ♦ దురితాటవులన్.
భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 14-19.

క. ధర గోదానము చేసిన, పురుషుడు యమధర్మరాజు ♦ పూజింపంగా
సురలోకంబున నుండును, తరుణీసుతబంధుమిత్ర ♦ దాయాదులతోన్. 1997
క. పదిగలిగిన నొకటీవలె, పదిపదులు గడించెనేని ♦ పదియియ్యఁదగున్
పది పదులు పదులు దొరకిన, పదిపదు లావుల నొసంగ ♦ ఫలమెంత యగున్.
గీ. ఆవుదానంబుకన్న లే ♦ దధిక మొకటి, యవని న్యాయార్జితంబది ♦ యరయొసఁగిన
యుభయకులసంభవుల నెల్ల ♦ నుద్ధరించు, నమృతమరయంగ గోక్షీర♦మనియె బ్రహ్మ.
శైవధర్మము, అ 1.

సీ. పది మొదవులున్న నొక్కటీ♦ యందగు శతము, గలుగఁ బదియియ్యఁ ♦ దగు వేయి ♦ గల్గ నూట
సంగఁ దగు నిట్లు గావించు ♦ జనుల కెల్ల, సమఫలము కలుగుచుండును ♦ జన్నసేయ.

క. గోదానముకన్నను మఱి, లేదధికఫలప్రదంబు ♦ లెక్కింపఁగ నా
యోదంచితమైనను స్వర్గాదిసుఖములిచ్చు నన్వ♦యద్వయమునకున్. 2000

సీ. ధేనుదుగ్ధము తత్ప్రతి♦గ్రహీత్రుద్విజుఁ, డెంతఁ గ్రోలు నవ్వ్రత ♦ మంతయు నగు
ననిపల్కెఁ బ్రహ్మగా♦వున బ్రహ్మచారి వృద్ధ యతులకిడక శా♦స్త్రజ్ఞులకుఁ గు
టుంబులకును బురా♦ణంబుఁ దెల్పెడివారి, కాహితాగ్నులకు నీ♦యందగుఁ బుణ్య
కాలపితృక్రియా♦గ్రహణాయనవ్యతీ,పాత సంక్రమణాది ♦ పర్వజన్మ

గీ. దినముల వరధేనువులఁ దద♦భావమైన, ననుఁ దలఁచి నిష్కమాత్ర కాం♦చనమొసంగు
నరులు వితతాయురైశ్వర్య♦ధనులునగుచుఁ, దుదిని మద్భువనంబు గాం♦తురు నరేంద్ర.

శేషధర్మము, అ. సు. ఆ 1 పే 19.

—♦ భూదానము ♦—

క. దానము లన్నిటికిని భూ,దానం బెక్కుడు సమస్త♦ధాన్యములుఁ బరిభూ
తానేకవస్త్రధనర,త్నానూనత్వమును భూమి ♦ నవుట కతమునన్.

ఆ. పూర్వదత్తమైన♦భూమి నెవ్వఁడు పుచ్చుకొనియె నతఁడు దనదు♦కులమువారి
నిరువదొక్కతరము ♦ నరకవాసులఁ జేయుఁ దాను నడుము గాఁగ♦ధర్మనిరత.

క. మునుఁ దా విప్రున కిచ్చెద, నని భువి యీకుండుకంటె ♦ నధికపుఁ బాపం
బును నడుగ కిచ్చుటకు మిగిలిన పుణ్యము నొందు నరయ♦లే దండ్రు బుధుల్.

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 350, 365, 366.

తే. విను మకించనుఁడై యున్న ♦ విప్రునకును, ధరణి యంగుష్ఠమాత్రము ♦ దానమిచ్చు
నట్టి పుణ్యుండు భూపాలుఁ♦డై జనించు, నఖిలదేవతలును దృప్తు♦లగుదు రందు.

క. క్షితి దాన మిచ్చునతఁడును, నతివేడ్కఁ బరిగ్రహించు ♦ నతఁడును దురిత
చ్యుతులై శతవత్సరములు, శతమఖులోకమునఁ గ్రీడ ♦ సలుపుదు రెలమిన్.

పద్మపురాణము, ఆ 7 ప 174, 175.

గీ. అయిదుమతరములపూర్వుల ♦ నవులమీఁద, నందఱను గాచు నూర్ధ్వలో♦కాలయములఁ
గవియఁ బండిన వివిధస♦స్యములతోడి, యవనిదానంబు చేయు పు♦ణ్యాత్ముఁ డుండు.

క. అనుములు గోధూమంబులు, మినుములు సెనగలును బండు♦మేదిని భూదే
వున కిచ్చు నెవ్వఁ డతనికి, ననపాయస్వర్గసౌఖ్య♦మబ్బు మహేంద్రా.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 5 ప 66.

—♦ సువర్ణదానము ♦—

క. అలఘుతర సకలకామ్యం,బుల నిచ్చినయట్టి మహిత♦పుణ్యం బైన తా
వెలుఁగుచుఁ గనక మిచ్చుట యని, పలికెం గర్మజ్ఞుఁ డత్రి♦ పరహితచరితా.

గీ. కనక మాయుఃప్రదంబు పా♦వనము భావ, శుద్ధి నొనరించు దాతకు♦ సుప్రతీతముగ
వేడ్కతో దాని నిచ్చుట♦ వేఱ పొగడ, నేల యనియె హరిశ్చంద్రుఁ♦ డిద్ధతేజ.

భారతము, అను ఆ 2 పద 381, 382.

క. భూమికి గోవులకును నై, హేమ మిడుట యస్మదీయ♦హితమును దేవ
స్తోమప్రియముం బావన, తామహనీయంబుఁ జుమ్ము ♦ ధర్మవిధిజ్ఞా.

క. పావనము సువర్ణము వం,శావలికిం దనకు నిర్మ♦లాత్మత నిచ్చున్
నీ వది యెఱిఁగి సకలయ,జ్ఞావసరములను సువర్ణ♦యాజిత యగుమీ.

భారతము, అను. ఆ 3 ప 134, 135.

—♦ కన్యాదానము ♦—

క. అతివ గన్నియ నిచ్చినఁ, బితృపతి ముద మందు సురలుఁ♦ బ్రీతు లగుదు రం
చితగతి గర్తకు దొరకొను, నతితేజశ్శ్రీయశస్క♦మగు నభ్యుదయమున్.

భారతము, అను. ఆ 5 ప 194.

గీ. భూమిధర రాజు సంపూర్ణ♦కాముఁ డయ్యె, ముదముతో మేనకాదేవి♦ మొగము నూఁచి
కన్యకాదానవేళలఁ♦ గలదు చనవు, క్షితిగృహస్థులకంటె స♦ద్గేహినులకు.

హరవిలాసము, ఆ 4 ప 67.

గీ. కులము గలిగి ధర్మ♦గుణములఁ జూపట్టి, రోగి గాక మంచి♦రూపు దనర
వేదవేదియైన♦ పేదకుఁ గన్యక, నొసఁగునతఁడు బ్రహ్మ♦వసతిఁ గాంచు.

క. ధన మిచ్చి పెండ్లిచేసిన, ఘనునకు నేలోకమయినఁ ♦ గలుగున్ విషువా
యనసంక్రాంతులు గ్రహణం,బును దీర్ఘక్షేత్రములును ♦ ముఖ్యము లౌనఁగన్.

క. కన్యాదానము చేసిన, ధన్యుఁడు గంధర్వదేవ♦ తాతతి పొగడన్
మాన్యక్రియఁ బితరులతో, దైన్యము లేకుండు నెపుడుఁ♦ దా నా యొద్దన్.

సీ. పెక్కులు గల వన్న ♦ పితృమోక్షదములైన, దానంబు లందును♦త్తమము దెలియ
వినుమెఱిఁగించెదఁ ♦ దనకన్యకను బిల్చి, తగినట్టి వరునకు ♦ దారబోసి
కట్టుగూడని వాఁడె ♦ కాత్మధనం బిచ్చి, చేయింతు రది యును ♦ జెల్లకున్న
దొరకినమాత్రంబు♦ తోడైనఁ బెండ్లికి, ఘనమైన బ్రహ్మలో♦కంబు గల్గుఁ

గీ. కన్యకాదాన మిదియున్న ♦ కమలభవుఁడు, చేసె నాఁడాదిగా నెల్ల♦శిష్టజనులు

చేతు కోనరింపు నీవిని ♦ చేయవేని, తమకుఁ గూపంబునన యున్కి ♦ తథ్యమరయ.

శివధర్మము, ఆ 1.

క. సిరిగలవారికి చేడెల, నరయుచు నెవరైన నిత్తు♦రది ఘనమగునే
నిరుపేదకిచ్చిసేసిన, సరసాగ్రిణి కిహము పరము ♦ సౌఖ్యము లబ్బున్.

శశిరేఖాపరిణయము, ఆ 2.

—♦ తిలదానము ♦—

క. తిలలు పితృభోగ్యములుగా, జలజభవుఁడు పేసెఁ బిత్రుని♦ చయ మలరఁ గడుం
దిల లిచ్చిన శుచు లగుదురు, తొలఁగుం బర్వసురతాది♦దోషము లెల్లన్.

గీ. దివ్యముని యగు కాశ్యపు♦భవ్యగాత్రి,ములఁ జనించి భవ్యంబులై ♦ తిలలు వెలయు
నట్లు గావునఁ దత్కృత♦యజన మఖిల, వస్తుయజనంబుతో సరి♦వచ్చు సంద్రము.

క. తిలదాన మఖిలదానం,బులకంటె విశిష్ట మెల్ల♦మునులును నియతిం
దిల లర్హము లగుపాత్రం,బుల కిచ్చియ కాదె పెంపు♦వొందిరి వత్సా.

భారతము, అను. ఆ 2, ప 390, 392.

—♦ ఘృతదానము ♦—

క. యాగాదికర్మముల కుప,యోగింపంబడుటఁ జేసి♦యుత్తమము ఘృతం
బాగుపవస్తువు నిచ్చుట, యాగములకు సక్నికిం బ్రి♦యం బై యుండున్.

—♦ విద్యాదానము ♦—

ఆ. రాజముఖ్య తగుస♦రస్వతి శిష్యున,కొసఁగ భూమిదాన♦మార్జితముగఁ
జేసినట్టిఫలము ♦ సిద్ధించు ధేనువు, నిచ్చుటయును భూమి ♦ నిచ్చినట్లు.

గీ. విద్యయిచ్చుట సత్పాత్ర♦విషయ మైన, నవ్యయానందపదముఁ జే♦యంగఁజాలుఁ
దగఁగ దక్షిణ యిచ్చి పే♦దలకువిద్య,యానియోగించుటయుఁదత్స♦మానకృతియ.

—♦ గరగదానము ♦—

గీ. గరగ లొసఁగినవాఁడు భూ♦సురు లొనర్చు, సాధనమఖకర్మంబు♦లందు వత్త
భాగఫల మొందు నెగడికిఁ ♦ బోచనమున, కింధనములిచ్చిధనముల♦ నెసక మెసఁగు.

—♦ వివిధదానములు ♦—

ఆ. ఛత్రి మిచ్చి కాంచుఁ ♦ బుత్త్రులఁ బురుషుండు, సకలకామ్యదాన ♦ సమముశకట
మిచ్చు టనఘ చెప్పు ♦ లిచ్చినఁ గంటకు,లైనరిపులఁ ద్రొక్కి ♦ యతఁడుదిరుగు.

చ. తెవులులు గొన్నవారి కవి♦తీరుట కౌషధ మిాగి దుర్గతుల్
దవులుజనాలిఁ బ్రోవ సుప♦థంబు... దైర్థికకోటి నన్నుకాం

ధవళగోత్రిత్వకేసరశేష◆దాహాము దుఃఖితులైనవారిఁ దే
ర్చ వేఁడుచు నోర్పుఁ గల్మియును◆ ప్రస్తుతి కెక్కినమేటిధర్మముల్.

భారతము, అను. ఆ 2, ప. 387, 389, 412 ఆ. 5 ప. 195, 214.

ఉ. చేలములున్ సుగంధమును◆ జెంబులు శల్లము దేనె కూరతాం
బూలము దాళవృంతము ల◆ధూపములున్ గొడుగుల్ ఫలంబులున్
పాలును బియ్యమున్ జెఱకు◆పాలును జెప్పులు గల్మికొద్ది నే
వేళల దాన మిచ్చుటది భా◆వింపగను ధర్మము మర్త్యకోటికిన్. 3019

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 2 ప 96.

సీ. వస్త్రదానముచేయు◆వారలు శతవంశ, కలితులై శంభులో◆కంబునందు
కౌశేయకంబళ◆కంచుకాదు లొసంగు, ఘనులెల్ల సర్వలో◆కంబునందు
వజ్రగోమేధిక◆వైడూర్యపుష్యరా,గములిడు విష్ణులో◆కంబునందు
నెద్దు నిచ్చినధన్యుఁ◆డింద్రాదు లభినుతుల్, గావింప సత్యలో◆కంబునందు

గీ. విమలగంధాంబుపూర్ణమౌ◆వెండిముంత, తామ్రపాత్ర సమర్పించు◆ [illegible]
లందముగ సూర్యలోకంబు◆నందునెపుడు, నతులమహిమల విహరింతు◆ [illegible]

శివధర్మము, ఆ 2.

సీ. తాంబూలముల నిరం◆తరము నిచ్చినవారు, లక్ష్మీకటాక్షసం◆లబ్ధవిభవు
లగుదురు శాలామ◆యాన్వితులకుఁ జన్ను, గుడుచు కట్టలకుఁ బా◆లిడినవారు
పాలమున్నీటిలో◆ నోలలాడుచుఁ గల్ప,తరుఫలాసవములఁ◆ ద్రావుచుందు
దధిమధుతక్రాది◆దాతలు మృత్యుభ,యంబు నొందరు గ్రీష్మ◆మందు [illegible]

గీ. లవణ జెఱకుపాలు నారికే◆ళఫలజలము, లొసఁగువారలు ముప్పది◆ [illegible]
పతి భువనమునందు య◆బ్జభవలోక,మందు మెలఁగుదు రైదు మ◆[illegible]

శివధర్మము, అ. సు. ఆ 2 సీ 48.

—◆ నక్షత్రదానమహిమాతిశయము ◆—

సీ. కార్తెఁ బాయస మబ్జ◆గర్భునితారమాం,సములు మాంసము నం◆జంగఁ గలుగు
నన్నంబు శశితార◆యందు గో వార్ద్రిన, దితితారఁ బులగంబు◆ దీపుగలగాదు
నట్టులు గురుతార◆ నధిపమువర్ణ మా,శ్లేషరూప్యము మఖఁ◆ జెల్లు నుప్పు
తిలలు భగుం దధి◆దేవతయగుతారఁ, జెఱకుఁ దేనియ నుపా◆సక్త మైన

సీ. రక్త మూత్రక ఫల్గుని◆ బాలతోడ, హస్తికాన్నంబు రవితార◆ [illegible]
చిత్రవా కు శ్రీగంధపుఁ◆ జెక్క స్వాతిఁ, దనకుఁ బ్రియమైన [illegible]◆ [illegible]

సీ. అనఘ విశాఖ నిం♦ద్యనురాధఁ బైచీర, విను జ్యేష్ఠఁ దగ గతి♦వేము గూర్చి
ముల్లంగి మూల సం♦పూర్ణ ఫలంబుఁ బూర్వాషాఢఁ బెరవు త్త♦రాఖ్య లైన
యాషాఢమాక్షీకా♦ర్ద్రాన్నంబు హరివసు, జలతార♦కములఁ గం♦బళము గుజ్జు
లమరినబండియు ♦ యవలుఁ బూర్వోత్తరా,భాద్ర పౌష్ణాశ్వినీ♦భరణులందుఁ
గీ. గ్రొవ్వు గలమేఁకనంజూడు గోతియరోటిచి, గంచుకుండతో మొదవశ్వ♦కలితశకటు
మతులతిలధేను లీఁ బాడి♦యఖిలతారకముల నీగులు నూర్ధ్వలో♦కములఁ జేయుఁ.

భారతము, అను. ఆ 2 ప 378, 379.

——♦ అభయదానమహిమ ♦——

చ. వెఱచినవాని లోభయము ♦ విప్పినపుణ్యఫలంబు సెప్పఁగాఁ
దరమె విధాతకైన ఘన♦దక్షిణ లిచ్చి సమస్తయాగముల్
నెఱపినవారు గంగకడ ♦ నిచ్చలు నుండినవారు నీడుగా
రెఱుఁగు మెంకింతయే నభయ♦మిచ్చినవారలతో నరేశ్వరా.
క. విను మున్న శిబి కపోతం, బనుపులఁ గున కభయమిచ్చి ♦ యఖిలోన్నతమై
తనరెడు వైష్ణవలోకం,బున కరిగెన్ సురలుపొగడ ♦ భూపవరేణ్యా.

శేషధర్మము, ఆ 2.

——♦ శరణాగతరక్షణము ♦——

క. శరణాగతరక్షణమునఁ, దురగక్రతుఫలము దొరకు ♦ దొరకు యశోలం
కరణముభృతి గల్గు వోలఁగుఁ, దురితంబులు చేర వొందు ♦ దుఃఖౌఘంబుల్.
క. శరణాగతు రక్షించిన, పరహితచరితున కిహంబుఁ ♦ బరముం దురగా
ధ్వరఫలముం గలదనిరో,యరిమర్దన కావు మిమ్మ♦హాచిరజీవిన్.
సీ. తనమేనికండలు ♦ దఱిగి డేఁగకు మేఁపి, ఖగముఁ గావఁడె శిబి♦క్ష్మావరుండు
గరుడుని కాహార♦ కబళమై నాగేంద్ర,వరుఁ బ్రోవఁడే మేఘ♦వాహనుండు
నిజకళత్రద్రోహి ♦ నిర్దయాత్ముఁ గిరాతు, మనుపఁడే నిర్నిద్ర ♦ మైత్రి పత్రి
శత్రుసోదరు విభీ♦షణు సమిద్ధ్విషణు, రక్షింపఁడే తొల్లి ♦ రాఘవుండు
గీ. సకలదిక్కామినీకుచ♦స్తబకములకుఁ, దారహారకలాపమై ♦ తద్యశంబు
నేఁడు నాఁడును నున్నది ♦ నిత్యమగుచుఁ, గంటె శరణార్థి మనుచుట♦కంటె శుభము.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 3.

క. శరణాగతరక్షణమే, పరికింపఁగ ధర్మ మెందుఁ ♦ బరమాణువుతో
సరిగావు దాన యాగ,స్ఫురణంబులు కోటులైన ♦ బుద్ధిన్ దెలియన్. శేషధర్మము, ఆ 2.

—♦ పాత్రాపాత్రనిర్ణయము ♦—

సీ. పాడియు నాడియు ♦ బ్రదుకువారలఁ బరిహాసకు దుర్జను♦సంగహీను
మత్తుని ముచ్చు ను♦న్మత్తు నపుంసకుఁ, జెనఁటి మాటలఁ దేల్చు♦మనుజుఁ గుతలము
చాలమి వేదంబు ♦ చదువమి నిజవృత్తిహాని దుర్వృత్తి గ♦లట్టివాని
దానపాత్రంబులు♦గా నియ్యకొనరు పెద్దలు దీనుఁడును విప♦ద్బాధితుండు
గీ. నీగి కర్హులు దయ పేర్మి ♦ నిచ్చుచోట, నైన నవగుణ మెక్కుడై ♦ కానఁబడిన
నిందితాత్ములకిచ్చుట ♦ నిష్ఫలంబు, పాత్రనిశ్చయ మిట్టిది ♦ పౌరవేంద్ర.
క. శిల చేవ్రాను దెప్పగ, జలనిధిఁ గడవ గోరఁగొనిన ♦ చాడ్పగుఁ బాత్రం
బులు గానియెడల దానం, బులఁ బాపము నిస్తరింప ♦ బుద్ధిఁ దలఁచినన్.
ఆ. పునుకఁ గుక్కఁ తిత్తిఁ ♦ బోసినపాలు నీళ్ళధికనిందఁ బొరయు♦నట్లు దుష్ట
మై యపాత్రవిషయ♦మగు నీగివృథవోవు, నిచ్చుచోటఁ బాత్ర♦మెఱుఁగవలయు
గీ. పండునకు బిడ్డ నిచ్చిన♦చంద మొందు, బూదిలో నేయి వేల్చుటఁ♦బోలు నోటి
కడవ నీళ్లులు వెట్టిన ♦ కరణి యగు న, పాత్రజనులకుఁ బెట్టుట ♦ పౌరవేంద్ర.
క. దానవిధి యరయ నసమీ, చీనం బగునేని గీడు♦ సేయుం గురుధా
త్రీనాథ మఱియుఁ బాత్రం, బైనను గొన్నతని కిచ్చు ♦ నతనికి నెట్లున్.
క. కావున వినుపాత్రము మే, లై విహితాచరణసౌమ్య♦మగుదానము ధా
త్రీవర దాత్రాదాతలఁ, దా వెలయించు భువనద్వ♦తయరంజకతన్.

భారతము, శాంతి. ఆ 1 ప 329_334.

గీ. పుణభూదేవకులమునఁ ♦ బుట్టె నేమి, సకలవిద్యలుఁ దుదిముట్టఁ♦జదివె నేమి
నిత్యకర్మంబు లొనరింప ♦ నేర్చె నేమి, దంభయుక్తుఁ డనర్హుండు ♦ దానమునకు.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 5.

—♦ దేవాలయప్రతిష్ఠ ♦—

గీ. కాష్ఠపాషాణమృత్తులఁ ♦ గనము భక్తిఁ, గడఁక దేవాలయంబులు ♦ గట్టునతఁడు
తవిలి పితరులతోఁగూడ ♦ దివ్యయుగము, లమరపదమున సౌఖ్యంబు ♦ లనుభవించు

పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 83.

క. దారుశిలాదుల దేవా, గారంబులు కరము భక్తిఁ ♦ గట్టినపుణ్యో
దారుఁడు బహుయుగములు బృం, దారకలోకమున నుండుఁ ♦ దనపితృపుత్రోన్.

బ్రాహ్మవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 45.

క. కట్టిగ దేవాయతనము, గట్టించినయతఁడు దానె ♦ కట్టినవాఁడు

న్నెట్టుకొని ఘనవిమానము, మెట్టుచు నాలోకమునను ♦ మెలఁగుచునుండున్.

క. గట్టిగ రాలను మంటను, గట్టిన దేవాలయమును ♦ గలిగినవారల్
నెట్టించి రాలచేతను, గట్టించినయిల్లు నొక్క ♦ గతిఁ బుణ్య మగున్.

శేషధర్మము, ఆ 2.

—♦ బ్రహ్మప్రతిష్ఠ ♦—

సీ. వేడ్క బ్రహ్మప్రతిష్ఠఁ గావించునరుఁడు, వైభవంబున దేవతా ♦ వర్ణ్యుఁ డగుచు
భూతలంబున ధనధాన్య ♦ పూర్తిఁ బొంది, యంతమందు సుఖియించు ♦ నమరపురిని.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 149.

—♦ విష్ణుప్రతిష్ఠ ♦—

క. విష్ణుప్రతిష్ఠ చేసిన, వైష్ణవుఁడు ధరిత్రిలోన ♦ వైభవమున వ
రిష్ఠుండై తుదఁ జొందును, విష్ణునివాసంబు లోక ♦ విశ్రుతుఁ డగుచున్.

క. అగణితధర్మప్రదమగు, సుగతికిఁ జెడఁట్టి తెరువు ♦ శోకాదులకుం
బగ వాంఛితార్థఫలదము, జగతిన్ విష్ణుప్రతిష్ఠ ♦ సామాన్యంబే.

క. అతులితపాషాణ వినిర్మితమగు సదనమున భక్తి ♦ మెలఁగుచు విష్ణు
ప్రతిమాప్రతిష్ఠ చేసిన, మతిమంతుం డగు మోక్ష ♦ మార్గంబునకున్.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 145-147.

—♦ శివవిష్ణుప్రతిష్ఠలు ♦—

చ. హరునిఁ బ్రతిష్ఠ సేసిన మ ♦ హాత్ములు తద్వరరూపయుక్తులై
హరునిపురంబుఁ జేరి ప్రమ ♦ థావళిలోన సుఖింతు రిందిరా
వరునిఁ బ్రతిష్ఠ సేయు గుణ ♦ వర్ణితు లెల్లను విష్ణుదివ్యమం
దిరవరసౌధజాలముల ♦ ధీనుతులై విహరింతు రెప్పుడున్.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 148.

—♦ ఆరామప్రతిష్ఠ ♦—

క. ఘనసంపత్ప్రాప్తిక మయ్యును సంతతి నిగుడుకొనుచు ♦ నొగి స్వర్గంబం
దును నిలయము గలుగుటకును, వనములు దలకొలుప ధాత్రి ♦ వలయు మునీంద్రా.

క. కలకాలంది సూత్రసంఖ్యను, ఫలపుష్పసమేతరమ్య ♦ పాదపములచే
నిలుపంగవలయు వనములు, గలిమియు సంతతియుఁ గీర్తి ♦ కలిగెడుకొనుకున్.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 134, 135.

క. ఆరామ మనేకుల కుపకారముగా వేయించట్టి ♦ ఘనులు పితరులున్
దారు సుఖంబున నుందురు, పారసభవు లోకమునను ♦ సౌభాగ్యములన్. 2051
శివధర్మము, ఆ 2.

వృక్షారోపణము

గీ. ఛాయ నతిథివర్గంబుఁ బుష్పముల సురగణంబుఁ బండులఁ బిత్రునిక♦ాయంబుఁ బ్రోచున
మంచుఁ జేయు వృక్షంబు ల♦ట్లగుటను వృక్షరోపణక్రియ మేటిధ♦ర్మమ్ము [illegible].
భారతము, అను, ఆ 3 ప 302.

ఆ. దట్టమైననీడఁ ♦ దనరి మార్గము క్రేవఁ, బొదలుతరువులిచ్చు ♦ పుణ్యమునకు
నశ్వమేధశతము♦లైనను సమముగా, వనిరి ధర్మవేదు♦లైనమునులు.

గీ. వినుము రావియు వటమును ♦ వేము నొక్కటొకటి బిల్వ కపిత్థంబు♦లుసిరి కొలువ
మూఁడుమూఁడా మ్రదశకంబు♦ మొనసి వనము, లొనరనిల్పిననరకము ♦ నొందఁ డెప్పుడు.
పద్మపురాణము, ఆ 2 ప 70-73.

గీ. గుబురుకొనునట్టినీడలఁ ♦ గొరలి తెరువు, చెంత నొప్పారు ఫలతరు♦శ్రేణులొసఁగు
సుకృతగరిమంబునకుఁ జూడ ♦ జోడుగావు, సద్గుణాకరవాజిమేధ ♦ శతములయిన.

క. పథుల కాశ్రయమగు ఫలవృక్షంబులు నఱకు పాప♦ వృత్తులధర్మా
ధ్యక్షభటుల్ నరకానల ♦ నిక్షిప్తులఁ జేతు రధిక♦ నిర్దయవృత్తిన్.

క. ఒకరావియు నొకవేమును, నొకమఱ్ఱియు వెలఁగబిల్వ ♦ ముసిరికయును మా
యికమాఁడుమాఁడు తింత్రిణు, లొకపదియును మావిమ్రాను♦ లొకతో నిమ్మలనున్

క. నిలిపినవాఁడును నరకంబులు చూడక దేవలోక♦మున వసియించుం
దులసీవన మఖిలవనంబులలో నెక్కుడగుఁ బరమ♦ పురుషార్థకమై.
జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 32-35.

తటాకనిర్మాణము

సీ. దేవ తిర్యఙ్నర♦స్థావరాశ్రయము తటాకంబు వినుమట్లుఁ ♦ గాక యంబు
గోకులంబులు నీరు♦ గోవి దానికర్తకులము నెల్లఁ బుణ్యలో♦కమున కనుచు
నీలోకమున శ్రీయు ♦ నెక్కుడు కీర్తియు, నతనికిఁ జేయువ♦ర్షాగమమున
నీటను వేసవిఁ ♦ జెలువ్రలో నీరున్న, నగ్నిహోత్రాదిమ♦ యజ్ఞ వాజి
ఆ. మేధఫలము లోలి ♦ నాయన కగుఁ గట్టఁ, దగినతరువు లిడిన ♦ సంగతి గలుగు
విహసుఖంబుఁ బొందు ♦ విహగాదిబహుభూత, వాససౌఖ్య మతఁడు ♦ నేసెఁ గాన.
క. పరిహాసకుఁడును సేవిన, నలఘుప్రియ మందుఁ బిత్రుచ♦యము లూర్ధ్వగతుల్

గలుగును వాసం బను కను, దలఁచున నది గోమయమందు ♦ ధర్మతనూజా.

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 380, 381.

సీ. చెఱువు వేయుంచు నాతండు ♦ చేతఁ దాను, చేయుఁ గాఁడును నితరులు ♦ వినుతిసేయ
నుండు నాసన్న; త్రోవరి ♦ యొక్కఁడైనఁ, దజ్జలము లాని వారిపాతక మణంచు.

క. నీరొక్క దివసమైనను, ధారుణిఁ నిలువంగఁ జెఱువు ♦ త్రవ్వించు నతని
వారల్ బ్రహ్మలోకం, బారూఢిగఁ జెందియుందు ♦ రవనీనాథా.

ఆ. చెఱువు వేయు పుణ్యఁ ♦ జేసినఁ దదుపాయ, మొలుగఁ జెప్పు తెలివి ♦ యుక్తివారి
కైన బ్రహ్మలోక ♦ మతిసులభంబని, ధర్మవేత్త లండ్రు ♦ ధర్మతనయ.

క. బహుధనపాటివృత్తిక, చెఱువులలోఁ దీసి బయలుఁ ♦ జేర్చిన పురుషుం
డగమునలు లేక పేల్చిల, యిరవున వసియించు నామ♦హీమములఁ గొందమునన్.

క. ఘనుఁడు దటాకము దేవాగారముఁ బాలించువారి ♦ ఘనపుణ్యంబుల్
జేయుమఁ గర్తల కన్నను, నాలుగుఁ బంబులను మించి ♦ నాలోకమునందుందురే.

ధర్మశాస్త్రము, ఆ 3.

సీ. వ్యాకరణపాఠమునను ప్రాప్త♦మైనపుణ్యమువ సహస్రముల్ ♦ వేదశ్యతోన
దివ్యవృక్షంబున కారామసం♦తానమునకు, పరలోకములు ♦ పలయునట.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 వ 128.

గేహాదినిర్మాణము

చ. యతిమఠ విప్రమందిర జ♦నాశ్రయదీన దరిద్ర గేహముల్
చతురతతో రచించినవి ♦ చట్టుగుఁ బుంచిత కొంపనాలును
స్థితంబుగు గాని కొక్కడగు ♦ జీర్ణసముద్ధరణంబు దేవతా
యతనగజేసునుపర్వఘన♦హర్మ్య వసించు సహాయదుర్గతిన్. 2067

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 వ 46.

నిక్షేపమాహాత్మ్యము

సీ. అంగుళా పరువది ♦ యంగుళంబులభూమి, గర్తంబుగాఁజేసి ♦ క్రమముతోడ
నందు సింహాసనము ♦ నాఖ్యరణ్యకముదైన, పంచధాన్యంబులు ♦ పంచరత్న
ములు హరిద్రయు గవ్య ♦ మును సప్తధాన్యముల్, వేదమంత్రంబులఁ ♦ బాదుకొల్పి
సంఖ్యావిహితము సహ ♦ స్రము శుద్ధహోమంబు, శాంతిపాత్రాంతస్థి ♦ తంబు జేసి

గీ. యువ్వ యన్నిఁట నావ్వరు ♦ నిలుఁగనట్లు, తిరుగు పదపడి యుర్వగా ♦ త్రంబునందు
పదిలముఁ దన్నిగ్గ పన్నిఁనా ♦ నుంచు నిల్పి, పుణ్యఁ బంచుము స్వర్గ ♦ భోగములనొ,

క. నిధి నిలిపిన ఘనపుణ్యుం, డధికమహాకల్మషరహితుం డై తుదినిలుచున్
విధుసూర్యులు గలకాలం, బధిగతపరమార్థుం డగుచు నమరపురమునన్.

గీ. ఎంతకాలంబు నిక్షేప మీధరిత్రిఁ, బరులచే బడకుండును బదిలపడుచు
నంతకాలంబుఁ దత్కర్త హర్ష మొదవ, స్వర్గలోకంబునందుండు సత్యవితతి.

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 ప 140-142.

—♦ గరుడస్తంభప్రతిష్ఠ ♦—

క. గరుడస్తంభము నిలిపిన, నరులు నరాధీశులై జననమొందుదు ర
ద్ధర సర్వమేధపుణ్యా, కరు లగుదు రఖండవిపుల ఘనాకరులున్.

శేషధర్మము, అ. సు. ఆ 2 ప 41.

—♦ వృషోత్సర్జనమహిమ ♦—

ఉ. దున్నినదున్న నేని మఱి దున్న మహోక్షము నేని శైవలిం
గోన్నతచిహ్నితంబుగ ముదుజ్జ్వలచక్రవరాంకితంబుగాఁ
జెన్నలరించి పోవిడుచు సిద్ధమనోరథు లంతవుండు శ్రీ
తిన్నతియింప భోగులయి దేవపదంబున నుందు రెప్పుడున్.

శేషధర్మము, అ. సు. ఆ 2 ప 42.

—♦ మోక్షసాధనములు ♦—

సీ. దత్తానుతాపసంతప్తుఁడై యుండక, దీనార్థులకు నిచ్చు దాన మొకటి
విఘ్న మేతెంచుచో విడువక మాటిగా, నిత్యంబు నడపెడి సత్య మొకటి
భువనమంతయుఁ జతుర్భుజుని రూపంబని, పొలుపుగాఁ దలపోయు బుద్ధి యొకటి
యాత్మలో నతిభక్తి నంబుజోదరునామములు సర్వకాలంబుఁ దలఁచు టొకటి
గీ. మహిని వివరింప సర్వసామాన్యసరణు, లివియె తెరువులు వైకుంఠభవనమునకుఁ
గలుషసహితుని కైన దుష్కర్ము కైన, జాతిహీనుని కైనఁ బ్రఖ్యాతిగోడ.
క. ఇంకొకటైనను దప్పక, కందువతో నడవ నేర్చు ఘను లెల్లను సం
కోచనుతులై మోక్షముఁ, బొందుదు రఖిలాఘకర్మపూరితులైనన్. 2071
సీ. కావించు పుండరీకాక్షప్రతిష్ఠలు, జలజనాభాలయ స్థాపనములు
భక్తితో విష్ణువైభవవర్ధనంబులు, మహిమఁ దన్మందిర మార్జనములు
దద్వాసు దేవార్పితప్రణామంబులు, ప్రార్థితహరిపాద తీర్థసేవ
పరమవైష్ణవదీప్రపాదాంబుజమహాపూజ, దానంబు సత్యంబు దమము శమము
గీ. సంతతాచారవిధియును సాత్వికంబు, ధ్యాన మార్జవ మక్రోధ మతిముదంబు

వనఁగ నివి భాగవతమాన♦వావళికిని, మోక్షసంప్రాప్తికరధర్మ♦ములు తనూజ.

మత్స్యపురాణము, ఆ 2 ప 119, 120, ఆ 3 131.

♦ భాగవతులు ♦

సీ. శ్రుత్యంతవిశ్రాంత ♦ మత్యనుక్రమణీయ, భగవత్ప్రసంగతుల్ ♦ భాగవతులు
సకలసమ్యఙ్మఖయోగి♦జనసదానందైక, పరమభాగ్యోదయుల్ ♦ భాగవతులు
కృష్ణపదధ్యాన ♦ కేవలామృతపాన, పరిణామయుతులు శ్రీ♦భాగవతులు
బహుపాతకానీక ♦ పరిభవప్రక్రియా, పరుషోగ్రమూర్తులు ♦ భాగవతులు
గీ. భావతత్త్వార్థవేదులు ♦ భాగవతులు, బ్రహ్మవాదానువాదులు ♦ భాగవతులు
సిరులు దనరంగ నెన్నఁడుఁ ♦ జేటులేని, పదవి నొప్పారువారువో ♦ భాగవతులు.

భాగవతము, స్కం. 6 ప 186.

♦ విష్ణుభక్తి ♦

సీ. జలజాక్షుపదపంక♦జములు పూజింపఁగా, వలవదా చేతులు ♦ గలుగుఫలము
శేషశాయికిఁ బ్రద♦క్షిణ మాచరింపఁగా, వలవదా పదములు ♦ గలుగుఫలము
దితిజాంతకుని దివ్య♦దేహంబు గనుఁగొన, వలవదా కన్నులు ♦ గలుగుఫలము
నలిననాభుని దివ్య♦నామముల్ వినుతింప, వలవదా నాలుక ♦ గలుగుఫలము
గీ. కనకపీతాంబరుని దివ్య♦కథలు వినఁగ, వలవదా కర్ణపుటములు ♦ గలుగుఫలము
భక్తితాత్పర్యముల యదు♦పతికి మ్రొక్క, వలవదా యుత్తమాంగంబు ♦ గలుగుఫలము.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 54.

సీ. హరిపాదభక్తి ద♦న్నునికేఁబుఁ బాటించు, సురలకు తంగేటి♦జున్ను గాదె
హరిపాదభక్తి త♦న్నాశ్రయించినయట్టి, భక్తులపెనటిక♦ల్పకము గాదె
హరిపాదభక్తి ద♦న్నాసించి వర్తించు, నరులకు పెన్నిధా♦నంబు గాదె
హరిపాదభక్తి త♦న్నాత్మలోఁ దైకొన్న, వారిముంగొంగుబం♦గారు గాదె
ఆ. యరసి చూడ నెపుడు ♦ హరిపాదభక్తి ద, న్నాదరమునఁ జెంది♦నట్టిపుణ్య
పసుల కనవరతము ♦ గరతలస్థితదివ్య, లోక రత్నమయశో♦లాక గాదె.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 2.

క. నారాయణవిద్వేషులగు, క్రూరుల కాయువును శ్రీయుఁ ♦ గులము బలంబున్
బేరును బెంపును బోలయును, ఘోరనరకతాపములను ♦ గూలుదురు తుదిన్.

నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 41.

మ. ఉపవాసవ్రతశౌచశీలమఖసం♦ధ్యోపాసనాగ్నిక్రియా
జపదానాధ్యయనాదికర్మముల మో♦క్షప్రాప్తి సేకూర ద
చ్చపుభక్తిన్ హరిఁ బుండరీకనయనున్ ♦ సర్వాతిశాయిన్ రమా
ధిపుఁ బాపఘ్నుఁ బరేశు నచ్యుతుని న♦ర్థిం గొల్వలేకుండినన్.

భాగవతము, స్కం. 2 ప 214.

సీ. అలరుజొంపములతో ♦ నభ్రంకషంబులై, బ్రదుకవే వనములఁ ♦ బాదపములు
ఖాదనమేహనా♦కాంక్షలఁ బశువులు, జీవింపవే గ్రామ♦సీమలందు
నియతిమై నుచ్ఛ్వాస♦నిశ్శ్వాస పవనముల్, ప్రాపింపవే చర్మ♦భస్త్రికలును
గ్రామసూకరశున♦కశ్రేణు లింటింటఁ, దిరుగవే దుర్గ్యా♦నీచవృత్తి

గీ. నుష్ట్రఖరములు మోవవే ♦ యురుభరములఁ, బుండరీకాక్షు నెఱుఁగని♦ [illegible]
లవనులందు నివాసము♦లందుఁ బ్రాణ, విషయభరయుక్తితో నుంట♦ [illegible]

సీ. విష్ణుకీర్తనముల ♦ వినని కర్ణంబులు, కొండలబిలములు ♦ గుహలగు నో శ
చక్రిపద్యంబులఁ ♦ జదువని జిహ్వలు, కప్పలజిహ్వలు ♦ గోపేంద్ర
శ్రీమనోనాథు వీ♦క్షింపనికన్నులు, కేకిపింఛాక్షులు ♦ కీర్తిదయుని
కమలాక్షుపూజకుఁ ♦ గానిహస్తంబులు, శవముహస్తంబులు ♦ సర్వసమున

ఆ. హరిపదతులసీద♦ళామోదరతి లేని, ముక్కు పందిముక్కు ♦ ముని వరేణ్య
గరుడగమనుభజన♦గతి లేనిపదములు, పాదపములపాద♦ములు మనస్సు.

సీ. నారాయణుని దివ్య♦నామాక్షరములపైఁ, గరఁగని మనములు ♦ కఠిన శిలలు
మురవైరికథలకు ♦ ముగితాశ్రురోమాంచ, మిళితమై యుండని♦ మేను మ్రోడు
చక్రికి మ్రొక్కని ♦ జడునియౌఁదలనున్న, కనకకిరీటంబు ♦ గట్టిమోపు
మాధవార్పితముగా ♦ మనని మానవుసిరి, వనదుర్గచంద్రికా ♦ వైభవంబు

ఆ. కైటభారిభజన♦గలిగి యుండనివాఁడు, గాలిలోన నుండి ♦ కదలుశవము
కమలనాభుపదముఁ ♦ గననివానిబ్రతుకు, పసిఁడికాయలోని ♦ పురుగుబ్రతుకు.

భాగవతము, స్కం. 2 పద్య 49-51.

శా. అంధేందూదయముల్ మహాబధిరశం♦ఖారావముల్ మూకస
ద్గ్రంథాఖ్యాపనముల్ నపుంసకవధూ♦కాంక్షల్ కృతఘ్నావలీ
బంధుత్వంబులు భస్మహవ్యములు లు♦బ్ధద్రవ్యముల్ క్రోడస
ద్గంధంబుల్ హరిభక్తివర్జితుల రి♦క్తవ్యర్థసంసారముల్.

భాగవతము, స్కం 7 ప 168.

సీ. హరిదివ్యనామధే♦యామృతం బింపారఁ, జెలఁగి యాస్వాదించు ♦ జిహ్వ జిహ్వ

గోవిందకల్యాణ♦గుణవిశేషంబులు, పలుమాఱుఁ దలపోయు ♦ తలఁపుతలఁపు
కమలాక్షునిత్యమం♦గళమూర్తి విభవంబు, సొంపార వీక్షించు♦చూపుచూపు
ఫణిరాజతల్పు శ్రీ♦పాదపద్మంబులు, చేరి యర్చన సేయు ♦ సేఁత సేఁత
గీ. వాసుదేవప్రియంబైన ♦ వ్రతము వ్రతము, దైత్యభేది నుపాసించు ♦ తపము తపము
శౌరి నారాధనముసేయు ♦ జపము జపము, విష్ణుపదభక్తి సమకొల్పు♦వినికివినికి.

సీ. పటుతరభవరోగ ♦ పరితాపములఁ బాఁప, నబ్జాక్షుసేవ ది♦వ్యౌషధంబు
అంచితజ్ఞానమ♦హావిధానముఁ జూప, నచ్యుతభక్తి శు♦ద్ధాంజనంబు
దుర్వారభయములు ♦ దొడరకుండఁగఁ జక్రపాణిసంస్తుతి వజ్ర♦పంజరంబు
ఇష్టార్థఫలసిద్ధి ♦ లెసఁగింప హరినామ, పఠన మంగళకల్ప ♦ పాదపంబు
గీ. విపుల దుర్మోహ తిమిరంబు ♦ విరియఁజేయ, నురగశయనునిపూజనా♦ర్కోదయంబు
అనిమిషానందలీలల ♦ ననిచి మనుపఁ, గమలనాభుని పదతీర్థ ♦ మమృతరసము
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 77, 78.

సీ. శౌరిసేవమునకుఁ ♦ జనఁగఁజాలనికాలు, కాలుగాదది మఱ♦గాలుగాని
పురుషోత్తమునిదివ్య♦మూర్తిఁజూడనియక్షి, యక్షిగాదల్లగ♦వాక్షిగాని
యచ్యుతుచరితంబు ♦ లాలకింపనిచెవి, చెవిగాదు శాట్లపుఁ ♦ జెపియెగాని
సుగసఖుఁ గీర్తింపఁ ♦ జొరలేనినాలుక, నాల్కగాదది కొండ♦నాల్కగాని
గీ. దానవారాతి పూజకు ♦ రానికరము, కరము గాదది ఘోరాఘ♦కరముగాని
హరిపదోదకమునఁ దోఁగ ♦ నట్టిరూపు, రూపు గాదది మతిచిత్రి♦రూపుగాని. 2086
ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 1 ప 81.

—♦ విష్ణుపూజ ♦—

సీ. పరగ నర్చన మంత్ర♦పఠనయాగంబులు, నాత్మయోగమును జ♦క్రాంకితములు
నామకీర్తనసేవ♦నలు విష్ణుభక్తి సన్మానారాధనంబులు ♦ ననఁగ నొప్పు
నీ నవక్రియలును ♦ సేపారివిప్రేంద్రు, వాసుదేవార్చన ♦ వలయుఁ జేయ
క్షత్రియశ్రేష్ఠుఁ డ♦ర్చనమంత్రపఠనంబు,లును జక్రచిహ్నము♦లును ముకుంద
గీ. నామసంకీర్తనా సేవ♦నములు విష్ణుభక్తిపరతయు వందన♦భావములును
ననఁగ నీసప్తవిధులను ♦ నలవరించి, వనరుహాక్షునిఁ బూజింప♦వలయుఁ జువ్వె.
ఆ. ఇతరదైవసేవ ♦ లెఱుఁగకవ్యగ్రసాధనము లెడలిరాగ♦మునకుఁ జొరక
ముక్తిగోరుచుండ ♦ మెుగి నెవ్వరైనను, నచ్యుతార్చనమున ♦ కర్హు లబల.
తే. శ్రౌతస్మార్తక్రియ లన్యయాతయామగ విష్ణుపూజ♦యొనగుఁ జేయఁగఁ దా

నే తెఱుఁగు దొఱఁగి చేసిన, పాతకుఁడు ధరిత్రిలోనఁ ♦ బాషండుఁ డగున్.

గీ. కాన వర్ణానురూపప్ర♦కారవిధుల, నర్చనలు సేయవలయుఁ బా♦పచ్యుతునకు
స్వాధికారంబు చింతించి ♦ శాస్త్రభంగి, జాత్యరాహిత్యభక్తి ని♦శ్చలతఁ దగిలి.

పద్మపురాణము, ఆ 11-15.

సీ. విను ముపశ్లోకకీర్తి♦విష్ణుపూజావిధం, బతిరహస్యము నీకు ♦ హర్ష మెసఁగఁ
దెలిపెద మిశ్రవై♦దికతాంత్రికము లన, వెలయు తత్పూజ ము♦వ్విధము నగును
హరిఁ గూర్చి యజ్ఞాదు ♦ లనిశంబు సేయుట, యది వైదికాచార♦మగు శిలాదు
లను ప్రతిమలను ♦ హరిభావనము జేసి, తగఁ బూజసల్పుట ♦ తాంత్రికంబు

గీ. నెలమి నుభయాత్మకంబులై ♦ యలరునదియు, తథ్యముగ మిశ్రమనఁగను ♦ దనరు మంత్రుఁ
గాన మనుజుండు తనకర్హ♦మైనసరణి, చక్రధరుపూజ సద్భక్తి ♦ సలుపవలయు.

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 4 - ప 96.

—♦ విష్ణుభక్తపూజ ♦—

ఆ. తరతరంబు విష్ణు♦చరణార్చనముఁ జెంది, హరికి నర్చ సేయు♦నంతకంటె
నతనిదాసజనుల ♦ నతిభక్తి నిచ్చలుఁ, గొలుచుట శివు సువ్వె ♦ [illegible].

మ. హరి నర్చించియు వైష్ణవోత్తములఁ దా♦నర్చింపకున్నని న
ష్టురపుం జెందును భక్తిదాంభికుఁడునాఁ ♦ బొల్పొందు నట్లౌటం న
స్పురవేశార్చన సేయుకంటె మది స♦ద్భక్తిం దదీయార్చనా
పరులన్ బూజలఁ దన్పఁగా వలయు వి♦ప్రశ్రేష్ఠుఁ డెల్లప్పుడున్. 2093

పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 54, 55.

—♦ విష్ణుకథలు ♦—

క. చిత్రంబులు త్రైలోక్యప,విత్రంబులు భవలతాల♦విత్రంబులు స
న్మిత్రంబులు మునిజనవన, చైత్రంబులు విష్ణుదేవు♦చారిత్రంబుల్.

క. మహనీయములు సెప్పఁగ శుభతోషణము లనేకజన్మ ♦ దురితౌఘమునిశ్
శోషణములు మంగళతర, ఘోషణములు గరుడగమను♦గుణభాషణముల్.

క. తారల నెన్నఁగ వచ్చును, భూరేణువు లెక్క వెట్టఁ♦బోలును ధాత్రిన్
నారాయణగుణకథనము, లారయ వర్ణింప లేరు ♦ హరబ్రహ్మాదుల్ 2096

భాగవతము, సం. 6, 10, 11, ప 6, 1681, 61.

సీ. [illegible] గా♦ఢాంధకారసమూహ,మంతయుఁ దుడిమిట్టి♦ [illegible]
వివిధావ్యకృతమార్గ♦విషుల దుర్వాక్యముల్, శ్రవణముల్ సోఁకక♦ [illegible]

బహుజన్మపుణ్యసం♦ప్రాప్తలక్ష్మీశ్వర, పాదాబ్జసద్భక్తి ♦ ప్రబలుకొఱకు
నిబిడదుష్కృతజాల♦విలయమై వర్తించు, విదితసంసారేచ్ఛ ♦ వదలుకొఱకు
గీ. బ్రిమరుమిథ్యాగమదిలోన ♦ బరగుకొఱకు, సజ్జనులతోడి సంసర్గ♦జరుగుకొఱకుఁ
బ్రతిదినంబును సంతోష♦భరితుఁ డగుచు, వినఁగవలయును దగ శ్రీమా♦విభునికథలు.

మత్స్యపురాణము, ఆ 2 ప 48.

—♦ విష్ణునామసంకీర్తనాదులు ♦—

సీ. బ్రహ్మహత్యానేక ♦ పాపాటవుల కగ్ని, కీలలు హరినామ♦కీర్తనములు
గురుతల్పకల్మష ♦ క్రూరసర్పములకుఁ, గేకులు హరినామ♦కీర్తనములు
తపనీయచౌర్యసం♦తమసంబునకు సూర్య, కిరణముల్ హరినామ♦కీర్తనములు
మధుపానకల్మష♦మదనాగసమితికిఁ, గేసరుల్ హరినామ♦కీర్తనములు
గీ. మహితయోగోగ్రనిత్యస♦మాధివిధుల, నలరుబ్రహ్మాదిసురలకు ♦ నందరాని
భూరినిర్వాణసామ్రాజ్య♦భోగభాగ్య, ఖేలనంబులు హరినామ♦కీర్తనములు.
సీ. ముక్తికాంతైకాంత ♦ మోహనకృత్యముల్, గేలిమై హరినామ♦కీర్తనములు
సత్యలోకానంద♦సౌభాగ్యయుక్తముల్, గేలిమై హరినామ♦కీర్తనములు
మహితనిర్వాణసా♦మ్రాజ్యాభిషిక్తముల్, గేలిమై హరినామ♦కీర్తనములు
బహుకాలజనితత♦పఃఫలసారముల్, గేలిమై హరినామ♦కీర్తనములు
గీ. పుణ్యమూలంబు లనపాయ♦పోషకంబు, లభిమతార్థంబు లజ్ఞాన♦హరణకరము
లాగమాంతోపలబ్ధంబు♦లమృతసేవ, లార్తశుభములు హరినామ♦కీర్తనములు
ఆ. బిడ్డపేరు వెట్టి♦పిలుచుట విశ్రమ, కేలి నైనఁ మిగులఁ ♦ గేలి నైనఁ
బద్యగద్యగీత♦భావార్థముల నైనఁ, గమలనయనుఁ దలఁపఁ♦ గలుషహరము.
ఉ. కూలినచోటఁ గొట్టుపడి♦కుందినచోట మహాజ్వరాదులన్
జేరినచోట సర్పముఖ♦నీడల నందినచోట నార్తులై
తూలినచోట విష్ణు భవ♦మూరునిఀ జేరఁగాని రేని మీఁద న
క్కాలునియాతనావితతిఁ♦గానరు పూనరు దుఃఖభావముల్. 20101

భాగవతము, స్కం. 6 ప 118-123.

సీ. ఉపవాసములనుండి ♦ నోలయునెండల నెండి, వాయుభక్షణసేయ♦వలదు సుమ్ము
పశుమారణము నోర్చి ♦ బంగారువో కార్చి, వాజిమేధము సేయ♦వలదు సుమ్ము
తలయెల్లజడకట్టఁ♦దలమైనచలిపట్టి, వడిఁ దీర్థములు గ్రుంక♦వలదు సుమ్ము
బలునిష్టములు సేవ్వ♦గలబాధములు నొవ్వ, వానకాశికిబోవ♦వలదుసుమ్ము

సీ. సత్యవ్రతావర్తి దేవతా♦చక్రవర్తి, శ్రితజనాధారు నఖిలదు♦ష్కృతవిమోచ
నామకీర్తన చాలు పు♦ణ్యములు మేలు, ఘనతరంబైన పాపసం♦ఘములు నణఁగు.
రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 115.

చ. అడవులఁ గందమూలకఫ♦లాశనులై విజితేంద్రియాత్ములై
విడువక వేదముల్ చదివి♦విశ్రుతమైనతపంబు సేయఁగాఁ
బడసిన తత్ఫలం బొదవుఁ♦ బంకజనాభుని నామసంస్మృతిం
దడయక చేయుచున్న హరి♦దాసులఁ కెందుఁ దలంచిచూడఁగన్.
పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 2 ప 129.

సీ. తెల్లవారకతొల్లి ♦ చల్లనినీటిలో, వాయుకో నొడలెల్ల ♦ వణఁకువారు
నిరుకావులుగట్టి ♦ నీళ్లుదర్భలచేత, సవ్యాపసవ్యము ♦ ల్సల్లువారు
బిగుసుకముక్కులు ♦ బిగియించి గొణుకుచు, మూఁగన్ను వేయుచు ♦ నొరగువారు
సాముచేసినయట్లు ♦ సాగిలఁబడిపడి, ప్రొద్దుకెదురునిల్వఁ ♦ బోవువారు
గీ. బిరబిరనుచెట్లుచుట్టును ♦ దిరుగువారు, నేయి చిమ్ముగులు నగ్నిలో ♦ వేయువారు
వైశ్వదేవాదిపూజల♦వఱలువారు, కీర్తనలుసేయువారల♦ క్రిందివారు.
శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

—♦ విష్ణుపాదతీర్థము ♦—

గీ. ఔషధంబున నొక వింత♦యౌషధంబు, భక్తితులసీదళంబు శ్రీ♦భర్గపాద
తీర్థ మనుపానముగఁ జేసి♦దినము సేవ, సేయుదును భవరోగము♦ జీర్ణ మగుడు.
దశావతారచరిత్రము, ఆ 4 ప 144.

క. కలిదోషంబులఁ జెఱచును, బలురోగచయంబు నణఁచుఁ♦బాపఘ్నము ని
ర్మలపుణ్యంబుల నొసఁగును, దెలియఁగ శ్రీవిష్ణుపాద♦తీర్థము తనయా.
మత్స్యపురాణము, ఆ 3 ప 144.

—♦ విష్ణుప్రసాదము ♦—

ఆ. భూమిసురుఁడు విష్ణు♦భుక్తశేషాన్నంబు, నర్థిఁ గుడువవలయు♦ననుదినంబు
నతనిపితరు లెల్ల♦నక్షయలోకంబు,లనుభవింతు రతఁడు♦నరుగు దివికి. 2106
పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 114.

—♦ శివభక్తి ♦—

సీ. వలయాద్రిమధ్యభూ♦వలయసామ్రాజ్యలక్ష్మినిదానము సదా♦శివునిభక్తి
యాజవంజవసాగ♦రాలంఘ్యమానవో♦ద్ధరణంబు పార్వతీ♦శ్వరునిభక్తి

జన్మపారంపరీ♦ చరితోగ్రదురితసంహారణంబు నీలకం♦ధరునిభక్తి
సురతరంగిణీతరంగ♦ పరిరంభమాన విస్ఫురద్రుద్రంబు కైలాస♦నిలయుభక్తి

గీ. ముక్తిరమణీమణీనవా♦మోదవత్కటాక్షవిన్యాసజన్యాస♦ద్భక్తనిత్య
విభ్రమాదభ్రసౌఖ్యని♦శ్శేషఘటన, పటుతరోద్యుక్తి యుమామహే♦శునిభక్తి.

సీ. నీలకంఠస్తవ♦ నీలకంఠములచే, సమయునే భవరోగ♦సర్పసమితి
గంగాధరస్తోత్ర♦గంగామృతంబుచేఁ, బాటిపోవే మహా♦పాతకములు
పంచాననస్తుతి♦పంచాననంబుచే, వ్రీలవే సంతాప♦వారణములు
నుగ్రసద్గుణకీర్త♦నోగ్రాంశురశ్మిచేఁ, బాయదే యజ్ఞాన♦బహుళతమము

గీ. నాగకంకణకథయను♦ నావకతన, మేటిసంసారజలరాశి♦ దాటరాదె
మునికులోత్తమ వేయేల♦ ముదముతోడ, శివపురాణము మన్నించి♦ చెప్పవలయు.

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. శంభుపూజించు హ♦స్తములు హస్తంబులు, శితికంఠు కథ విన్న♦ శ్రుతులు శ్రుతులు
శివవందనముఁ జేయు♦ శీర్షంబు శీర్షంబు, ప్రమథేశుఁ గీర్తించు♦ రసన రసన
చిత్తజారిభజించు♦ చిత్తంబు చిత్తంబు, దేవదేవుని గుణ♦ తెలివి తెలివి
భవునకు వలగొను♦ పదములు పదములు, త్రిపురాంతకుని జూచు♦ దృష్టి దృష్టి

గీ. భూతనాథునిపై గల♦ బుద్ధి బుద్ధి, భర్గుమహిమల నుడివిన♦ పలుకు పలుకు
విశ్వనాథుని దెలిపెడు♦ విద్య విద్య, హరునియెడభక్తిగలిగిన♦ నరుఁడు నరుఁడు.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 2.

♦ శివభక్తుఁడు ♦

సీ. యజ్ఞకుండంబున♦ నుండుఁ దీర్ఘంబాడుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦ భక్తుఁ డతఁడు
గ్రుంకు లేవులు సప్త♦గోదావరంబునఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦ భక్తుఁ డతఁడు
ద్వాదశక్షేత్రయా♦త్రావిధాన మొనర్చుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦ భక్తుఁ డతఁడు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబునం దుండుఁ, బాయ కెవ్వండు నా♦ భక్తుఁ డతఁడు

గీ. తెరువు నడిచెడువారికి♦ నిరవుచేసి, ధాన్యములు నెయ్యి నూనె వ♦స్త్రములు లవణ
మాదిగాఁగల యాత్రాపదార్థసమితిఁ, బాయ కెవ్వండు పెట్టు నా♦ భక్తుఁ డతఁడు.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 6 ప 52.

గీ. భూతిరుద్రాక్షములు మేనఁ♦ బూనుటయును, మహితపంచాక్షరీమహా♦మంత్రజపము
హరునివరనామకీర్తన♦ ధ్యానపూజనములు భక్తున కావశ్య♦కములు సూవె.

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 2.

♦ శివపూజ ♦

చ. కలమెయిఁ బాల నేఁత మధు♦కంబుల నేని వరాభిషేకమం
గళము నొనర్చి భక్తిరతి♦గంధము మాల్యము ధూపదీపసం
కలనములన్ నివేద్యమును♦గాఢసమర్పణ మొందఁ జేసి లిం
గలసితమూర్తియందు ననుఁ♦గాంచి భజించిన ముక్తి సేకుఱున్.

భారతము, అను. ఆ 5 ప 272, 273.

సీ. పంచామృతంబులఁ♦ బంచగవ్యంబుల, విమలోదకంబులఁ♦ గ్రమముతోడ
నభిషేక మొనరించి♦ యఖిలేశ్వరుని సముం,చితగంధసమితి న♦ర్చితునిఁ జేసి
ధూపసౌరభచారు♦ పుష్పదామంబులఁ, బూజించి బహువిధ♦స్ఫురితదీప
తతి యిచ్చి కపిలాఘృ♦తప్లుతవర్తికా,రమ్యదీపముల వా♦రతు లమర్చి
ఆ. భక్ష్య భోజ్య లేహ్య♦పానీయబహుళనై,వేద్యములు ఘటించి♦ హృద్యలీల
బగలు రేయి నిట్టు♦ పరిచర్య నడుపంగఁ, గొలిచి రేడు దివస♦ములు క్రమమున.

హరివంశము, ఆ 6.

సీ. అర్ఘ్యపుష్పంబుల♦ నభవునిఁ బూజింపఁ, బరసతీసంగమ♦పాప మణఁగు
తులసీదళంబుల♦ ధూర్జటిఁ బూజింప, బరనిందచేసైన♦ పాప మణఁగు
మారేడుదళముల♦ మఱి శివుఁ బూజింప, బ్రహ్మహత్యాదిక♦ పంక మణఁగు
సద్గంధంబుల♦ నభవునిఁ బూజింపఁ, బరహింసనక్రియా♦ పాప మణఁగు
గీ. ధూప మర్పింపఁ గలుమని♦ర్ధూమకరము, దీప మర్పింప నజ్ఞాన♦తిమిర మణఁగు
నక్షతలఁ బూజ సేయఁగా♦మార్గమొదవు, భవుని భావింప సాయుజ్య♦పదము గలుగు
సీ. ధ్యానంబు త్రిజగదా♦ధారచిన్మూర్తికి, నావాహనము శైల♦జాధిపతికి
నవరత్నసింహాస♦నము దేవదేవున, కర్ఘ్యంబు త్రిపురసం♦హారునకును
పాద్యంబు త్రైలోక్య♦పాలనశీలున, కాచమనంబు ఫా♦లాక్షునకును
నభిషేకములు నిర్జ♦రాపగాధరునకు, వస్త్రయుగ్మంబు ది♦గ్వసనునకును
గీ. యజ్ఞసూత్రంబు బహువిధ♦యజ్ఞపతికి, గంధపుష్పాక్షతములు శ్రీ♦కంఠునకును
పరిమళోపేత ధూపంబు♦పశుపతికిని, దీపమిడఁదగు బ్రహ్మాండ♦దీపకునకు.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 2.

గీ. నుత్తగుణాకర యాశ్వరా♦న్వితములయిన, పత్రపుష్పాక్షతోదక♦ ఫలము లెల్ల
మాతిలోపల నిడఁదగు♦ నూత నిడక, పాఁజెల్లియు లంఘింపఁ♦బాప మంద్రు.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 42, 43.

సీ. కడతేనిసంసార ♦ జలధిలో మునిఁగిన, జనులపాలిటినావ ♦ శంభుసేవ
కడుదూరమైయున్న ♦ కైవల్యసీమకుఁ, జక్కని పెనుద్రోవ ♦ శంభుసేవ
యతిభోగభాగ్యంబు♦లనుముత్తియంబుల, సరులఁ గూర్చెడుకోవ ♦ శంభుసేవ
సకలాగమజ్ఞాన♦సారమహీజాత, జాతంబులోచేవ ♦ శంభుసేవ
గీ. నిరవధికఘోరపాతక♦దురవగాహ, గహనదహన సమున్నిద్ర♦గంధవాహ
సఖిశిఖామాలికలతేప ♦ శంభుసేవ, సద్గుణాలతాంతములతీవ ♦ శంభుసేవ
రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 1 ప 67.

సీ. తొగలు గందమ్ములు ♦ దుమ్మిపూలబ్బెండ, పువ్వులు పొన్నలు ♦ పొగడవిరులు
సన్నజాజులు సురఁ♦పొన్నలు గలిగొట్లు, మల్లెలు సంపఁగల్ ♦ మొల్లవిరులు
బొండుమల్లెలశోక♦ములు మంకెనలు నంది, వర్ధనంబులు విర♦వాదివిరులు
గోరంటలును గొండ♦గోఁగులు దేవకాంచనకుసుమములు గో♦జంగివిరులు
గీ. మాచిపత్త్రియుఁ గుసువేరు♦మరువకంబు, దవనమును గర్గయు బిల్వ♦దళము లాది
యైన పూజార్హవస్తువు♦లపుడు దెచ్చినంతులకుఁ గొండపాడవుగా♦వై చుటయును
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 3 ప 201.

క. ఉడిగినతావులపువ్వులు, గడిబోయినపుష్పములును ♦ కందినవిరులున్
దొడిమెలు బాసినపువ్వులు, పడతి పూజింపరాదు ♦ పర్యుషితంబుల్.
క. సకలప్రసూనములలో, ముకుళీకృతపంచశాఖ♦ములు దావి దక్కన్
వికసితపుష్పము లర్హము, ముకుళంబులఁ బూజగాదు♦ముఖ్యము జగతిన్.
క. పత్త్రములలోన రవిశత, పత్త్రిత్వల బృహతికనక♦పత్త్రము లైదున్
ధాత్రి నిషిద్ధము లిఁకఁగల, పత్త్రము లన్నియును జెల్లు♦శివుఁ బూజింపన్.
పర్వతపురాణము, ఆ 4.

— ♦ శివకథాశ్రవణము ♦ —

సీ. చిత్తంబు రంజిల్ల ♦ శివకథల్ వినువారిఁ, బ్రాపించు ధ్రువమైన ♦ బ్రహ్మపదము
శ్రవణం బొనర్చక ♦ సంతోష మందిన, నర్హులైనఁ గాంతురు ♦ పరమపదముఁ
బౌరాణికునకుఁ గం♦బళవస్త్రశయ్యలర్పించిన ఘను లింద్రు ♦ త్రిదివమునను
బురభంజనపురాణ♦మునకు నూత్న మొసంగు, జనులకు గల్గు వి♦జ్ఞానసిద్ధి
గీ. బ్రహ్మహత్యాదిదుర్భర♦పాతకోప, పాతకము లాచరించిన ♦ పతితుఁడైన
సంతతపురాణసత్కథా♦శ్రవణములను, జెందు సద్గతిమోక్షల♦క్ష్మీసుఖంబు. 212
క. శివదేవసత్పురాణ, శ్రవణావసతంబులందుఁ ♦ జయ్యనఁ జనినన్

నవభోగమధ్యవేళల, నవిరళసంపద్వినాశ♦మగు వారలకున్. ౨౧౯౩

సీ. పుస్తకధారియై ♦ యొగిఁ బురాణము విన్న, జనుఁడుఁ జలూకమై ♦ సంభవించుఁ
దాంబూలవరచర్వ♦ణంబొనర్చుచు విన్నఁ, దినుచుండు దుర్గతి ♦ శునకమలము
నున్నతాసనమున♦నుండి యాకర్ణింప, వాయసంబై పుట్టు ♦ వసుధయందు
వీరాసనస్థుఁడై♦ విన్న దుర్మానవుం, డర్జునపాదపం♦బై జనించుఁ

ఆ. బవ్వళించి వినిన ♦ పాపపు మనుజుండు, కొండచిలువయగుచు ♦ నుండు [illegible]
వక్త్రసమతవెలయ ♦ వినియించిన ఖలుండు, గాంచు గురుతకల్ప్ర ♦ [illegible]

క. పౌరాణికు నిందించిన, క్రూరాత్ముఁడు రౌరవాది ♦ ఘనరకములం
ధారుణి భాధలఁ బొందుచు, ధారుణిపై శ్వానయోనిఁ ♦ దగ జనియించున్.

చ. ఘనపురాణకథాశ్రవణ♦ కాలమునందు దురుక్తులాడు న
మ్మనుజుఁడు గర్దభంబగుఁ గ్ర♦మంబునఁ దాఁ గృకలాసజన్మియై
జననము నొందుఁ గ్రమ్మఱను ♦ శంకరసంహిత లాలకింప నీ
సునఁ జనియించువాఁడు వన ♦ సూకరమై ప్రభవించు ధారుణిన్.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, అ. ౫.

—♦ శివనామసంకీర్తనము ♦—

సీ. జన్మాంతరసంచిత♦సంపాదితానేక, కలుషకర్మనికాయ ♦ కర్తనంబు
కామాదికాలిక ♦ గ్రామగర్వకరదుర్వారరూపతమోని♦వర్తనంబు
సకలపుణ్యవ్రాత ♦ జలజాతవికసన, క్రమషకీభూతవి♦కర్తనంబు
బృందారకాంగనా ♦ బృందవన్మందార, వాటీకృతానంద ♦ వర్తనంబు

గీ. పరమయోగీంద్రమద్భావ♦భ్రాజమాన, మానసానందసౌఖ్యసం♦ధాననిపుణ
మ్యమును గీర్తిఘటికా♦నర్తనంబు, కేవలంబానె శివనామ♦కీర్తనంబు.

సీమంతినీకళ్యాణము, అ. ౨.

—♦ రామనామము ♦—

సీ. ఘన మెన్ని పుణ్యతీర్థము లైనఁ గలుగనీ, రామనామము సరి♦రాదు దలఁప.
విస్మితస్థితిమించు♦నిధు లెల్లఁ గలుగనీ, రామనామము సరి♦రాదు దలఁప.
నానావిధములైన ♦ దానములు గలుగనీ, రామనామము సరి♦రాదు దలఁప
నతిశయంబుగ మహా♦వ్రతములు గలుగనీ, రామనామము సరి♦రాదు దలఁప.

గీ. రామనామంబె సారంబు ♦ రామభద్ర, రామచంద్ర రఘూద్వహ♦ రామ యనుచు

జనయము జపింపవలయు దక్కినవి యేల, రామనామంబునకు సరిగావు వందప.

వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ ౩.

చ. సకలజగత్పవిత్రము నిశాచరజైత్రము ధారుణీసుతా
ధికప్రమదప్రదం బఖిలదిక్పరిపాలనపాలనంబు సే
వకజనకల్పకంబు భయవారణవారణకేసరోపమం
బనుపమ మద్వితీయ మఖిలార్తినిరామము రామమంత్రమున్.

ఉ. నిత్యము నిస్సమానమును నీతివివేకము నిర్మలంబు నా
దిత్యశుభప్రదాయకము దీనజనార్తికరంబు యోగిసం
స్తుత్యము సజ్జనప్రకరతోషకరంబు కరంబు నంజనా
పత్యవరప్రదంబు రఘువర్యునిమంత్రము నన్నుఁ బ్రోవుతన్.

చ. శ్రవణశుభంకరంబు పటుసంస్మృతితాపనివారకంబు పా
వనముఖహేతు దుష్కృతనిరాకరణంబు విపత్ప్రహాణమున్
భవనిధివిసుప్రకాశితము బోధకమున్ సువివేకకారణం
బగు రఘురామనామకమహామను జప్యమొనర్తు నిత్యమున్.

రామకర్ణామృతము, ఆ 1 ప ౬౪, ౮౩ ఆ ౩ ప ౪౬.

క. నా మొదలగుశబ్దము లవి, యేమి నియు విన్నమాత్ర నెసకంబెసఁగన్
రామాహ్వయ మనుశంకను, నామది సంతసముఁ బొందు నగపతితనయా.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 1.

సీ. బ్రహ్మహత్యాఖ్యపాపతమోర్కబింబంబు, మధుపానదోషాభ్రమారుతంబు
తపనీయహార్యపాతకశైలభిదురంబు, గురువధూగమనాఘకుంజరహరి
జననీపితృభ్రాతృవనితార్భకాచార్య, గోవధారణ్యదావవహ్ని
పరసతీసంగమపరధనహరణాది, ఘోరపంకోరగక్రూరబర్హి
గీ. యన్యతభావనవల్లిమహాలవిత్ర, మార్యగుణసంకేతమహద్విసేంద్రి
మఖిలకలుషాంబునిధి బడబానలంబు, రామనామంబు హిమశైలరాజతనయ.

ఉ. ప్రాపుగ రామనామము నిరంతరమున్ భజియించువారికిం
బాపము లేదటంచుఁ జెనపామును బట్టఁగవచ్చు నగ్నిసం
దీపితలోహఖండము నతిత్వరితంబుగ మ్రింగవచ్చు బ
ల్లోపముఁ జెంచు పెద్దపులిగోఱలుఁ దీయఁగవచ్చు నిద్ధరన్.

సుగంధివృత్తము. రామ రామ రామ రామ రామ రామ యంచు శ్రీ
రామ రామ రామ రామ రామ రామ యంచు శ్రీ

రామ రామ రామ రామ ♦ రామ రామ యంచుఁ ద
న్నామకీర్తనంబుఁ జేసి♦నం గలుంగు మోక్షముల్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 ప 47, 67.

—♦ సంధ్యావందనము ♦—

సీ. భూసురోత్తములు సం♦ధ్యాసమయంబులై, వైదికప్రణవపూ♦ర్వముగ వేద
మాతనై విలసిల్లు ♦ మంత్రింబుచే భక్తి, నర్ఘ్యంబు లిచ్చుచో ♦ నాజలములు
వజ్రంబులై దైత్య♦వరుల నందఱ వధి,యించి తేజంబు గా♦వించు రవికి
నీచందమున యామి♦నీచరక్షేపికిఁ, బ్రతిదినంబును గల్గుఁ ♦ బ్రాణహాని
గీ. యగ్నిహోత్రింబులను బ్రీతి♦మాహుతులవి, కర్త నాప్యాయనంబయి ♦ కమలనాభు
ఘనమయూఖంబు లెంతయుఁ♦గాంతి మెఱసి, భువనమంతయు నభివృద్ధిఁ♦బొందఁ జేయు.
క. కావున బ్రాహ్మణులకు సం,ధ్యావిధు లొనరింపవలయుఁ ♦ దత్కాలమునన్
భావినుత యగ్నిహోత్రము, గావింపఁగవలయు రెండు♦కాలములందున్.
ఆ. కాల మెఱిఁగి సంధ్య♦గావింపనేరక, యగ్నిహోత్రవిధియు ♦ నాచరింప
నొల్లఁడేని యెంత ♦ యోగ్యుఁడైయున్న నా,బ్రాహ్మణుండు ద్రోహి♦భాస్కరునకు.
గీ. రేపు చుక్కలఁ జూచుచు♦మాపు తిమిర, మైనఁ జూచుచు సంధ్యవా♦ర్వంగవలయు
నట్టివేళలు దప్పించి ♦ యాచరించు, నిత్యసంధ్యావిధానముల్ ♦ నిష్ఫలములు

విష్ణుపురాణము, ఆ 3 ప 180-182, ఆ 4 ప 213.

—♦ అర్ఘ్యప్రదానము ♦—

సీ. మోకాళ్లు భూమిపై ♦ మోపి హస్తాంబుజ,ద్వయమునఁ దామ్రపా♦త్రము ధరించి
యర్ఘ్యోదకంబుల♦యందు దుర్వాంకురా,క్షతములు నవరక్త♦చందనంబు
కరవీరముఖ్యర♦క్తప్రసూనంబులు,వైచి యొక్కొక్క పేరు ♦ వరుసతో న
మోంతంబుగాఁ జతు♦ర్థ్యంతంబుగా బ్రణ,వాదిగాఁ బఠియించు ♦ చర్ఘ్య మొసఁగ
గీ. శూలిపర్యంత మెత్తుచు ♦ మాటిమాటి,కర్ఘ్యమిచ్చినఁ బ్రీతుఁడై♦ సూర్యుఁ డొసఁగు
సేవకున కాయు రారోగ్య♦ధీవివేక,భాగ్యసౌభాగ్య వైభవప్రాభవములు. 2140

కాశీఖండము, ఆ 3 ప 185.

—♦ గాయత్రి ♦—

సీ. గాయత్రి విష్ణుండు ♦ గాయత్రి శంభుండు, గాయత్రి పరమేష్ఠి♦కర్మనిష్ఠ
గాయత్రి విధివిష్ణు ♦ కమలసంభవమూర్తి,యైన మార్తాండుండు ♦ మానినస్వ

గాయత్రి జపియించి ♦ గాయత్రిఁ గొనియాడి, కాంచువిప్రుఁడు ముక్తి ♦ కలితపుణ్య
గాయత్రి సేవించు ♦ కాలంబు గాలంబు, మంత్రతంత్రములు ని ♦ ర్మలవివేక
గీ. యనఘ! సావిత్రి యనఁగ గా ♦ యత్రి యనఁగ, విశ్వజనయిత్రి యనఁ జతు ♦ ర్వేదమాత
యనఁ బరాపరబ్రహ్మద్వ ♦ యం బనంగ, నమ్మహాదేవి కసమాహ్వ ♦ యాంతరములు.
సీ. మేలైన రెండుతో ♦ మ్మిదులు విద్యలలోన, మహనీయ మగుచు మీ ♦ మాంస వెలయు
మీమాంసకంటెను ♦ మేలు ప్రాభవమునఁ, దర్కశాస్త్రము శుభో ♦ దర్కగరిమ
తర్కశాస్త్రముకంటెఁ ♦ దానమభ్యధికంబు, వివరించి చూడంగ ♦ వేదరాశి
యామ్నాయములకంటె ♦ నభ్యర్హితంబులు, చర్చింప నుపనిష ♦ త్సముదయములు
గీ. నుపనిషత్తులకంటెను ♦ నూర్ధ్వపదవి, మంత్రరాజంబు గాయత్రి ♦ మహిమఁ గాంచు
బ్రణవమను క్రేపుతోఁ గూడి ♦ పాఁడిఁ బిదుకు, నవని సుజనులకు గాయత్రి ♦ యనెడు సురభి.
కాశీఖండము, ఆ 3 ప 181, 191.

సీ. నిన్నుండి సంధ్యాది ♦ నిత్యకృత్యంబుల, బ్రాహ్మ్యకర్మములెల్ల ♦ పడఁగఁ గలిగె
నిన్నుండి పెక్కులు ♦ నిగమముల్ ప్రభవించి, సకలధర్మంబులు ♦ చాఁగఁ గలిగె
నిన్నుండి బ్రహ్మాది ♦ నిర్జరులకు భర్గుఁ, డీశ్వరుఁడని ఖ్యాతి ♦ నెఱుకఁ గలిగె
నిన్నుండి దివమున ♦ నీరజమిత్రుండు, మందేహులను మట్టు ♦ మణఁచఁ గలిగె
గీ. రచన నోంకారదివ్యాక్ష ♦ రంబునకును, నెరయ నిన్నుండి నిలువంగ ♦ నీడ గలిగె
జనని గాయత్రి నీకును ♦ సతులు సాటి, యనెడు మాటలు విజుగుప్స ♦ కాస్పదములు.
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

క. గాయత్రీమంత్రజపముఁ, జాయక ప్రతివాసరంబు ♦ భక్తిదలిర్పం
జేయు మహాత్ముం డఘములఁ, బాయంగా నడఁచి బ్రహ్మ ♦ పదమున నిలుచున్.
శా. గాయత్రీజపమాచరింప శుభసా ♦ కల్యంబు సిద్ధించు వా
క్కాయాదిప్రభవోగ్రపాపమడఁగుం ♦ గైవల్యమున్ వచ్చు దీ
ర్ఘాయుష్యంబు లభించు రోగములు మం ♦ చై పోవు నేమంత్రముల్
గాయత్రీప్రతసామ్యతాంశసముముల్ ♦ గాలేవు ధీరోత్తమా. 2145
జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 58, 59.

—♦ గాయత్రీస్వరూపము ♦—

సీ. ఉదాత్తరోంకారసం ♦ యోజితదివ్యాక్ష, రానుగుణ్యాస్వ ♦ యాభిధాన
తారకనీలము ♦ క్తావిద్రుమసువర్ణ, ఘనతరకాంతిప్ర ♦ కాశితాంగ
క్షైరవబాంధవ ♦ ఖండమండలబద్ధ, మాణిక్యకాంచన ♦ మయకిరీట

పరమతో [illegible] పటుగదాక్షేటక, పాశాంకుశాభయ ప్రకటుస్స్
సీ. యతడు పరంజ్యోతి మయూఖ త్రైతనులు, నూదు పాదంబులు [illegible]
ప్రణవగాయత్రి శ్రుతులకు బుట్టినిల్లు, యాజ్ఞవల్క్యునకి సదుడు బ్రహ్మ [illegible]
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, [illegible]

— బ్రహ్మయజ్ఞము —

గీ. బ్రహ్మదేవప్రతిరూపంబు బ్రహ్మయజ్ఞ, మెఱుగుప్రణవంబు చేసి వ్యాహృతులు [illegible]
పాదపాదంబు గాయత్రి పలికె వరుస, శ్రుతులు పఠియింపఁదగునని [illegible]
శేషధర్మము, [illegible]

— సూర్యనమస్కారము —

చ. దినకరునిన్ సభక్తిగ నుతించి జపించి నమస్కరించినన్
జనునకు దుష్కృతవ్రజము జాఱును వత్సరమాత్ర ముజ్జ్వలం
బొనరుప రత్నధాన్యవసుధోజ్జ్వలభూషణమందిరాదులౌ
ఘనతరసంపదల్ గలుగుఁ గావున ముఖ్యము (సూర్యసంస్తుతుల్.)
శేషధర్మము, [illegible]

వసంతతిలకవృత్తములు.

గాఢాంధకారహరణాయ జగద్ధితాయ
జ్యోతిర్మయాయ పరమేశ్వరలోచనాయ
మందేహదైత్యభుజగర్వవిభంజనాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.
ఛాయాప్రియాయ మణికుండలమండితాయ
సూరోత్తమాయ సరసీరుహబాంధవాయ
సౌవర్ణరత్నమకుటాయ వికర్తనాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.
సంజ్ఞావధూహృదయపంకజషట్పదాయ
గౌరీశపంకజభవాచ్యుతవిగ్రహాయ
లోకేక్షణాయ తపనాయ దివాకరాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.
సప్తాశ్వబద్ధశకటాయ గ్రహాధిపాయ
రక్తాంబరాయ శరణాగతవత్సలాయ

జాంబూనదాంబుజకరాయ దిశేశ్వరాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.
ఆమ్నాయభారభరణాయ జలప్రదాయ
తోయాపహాయ కరుణామృతసాగరాయ
నారాయణాయ వివిధామరవందితాయ
సూర్యాయ తీవ్రకిరణాయ నమో నమస్తే.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 2.

—— మంత్రిణులు ——

సీ. వైష్ణవి కౌమారి వారాహి చాముండ, బ్రాహ్మి మహేశ్వరి బగళ లలిత
కాత్యాయనీంద్రాణి కాళరాత్రి భువనే,శ్వరి మహామాయ పంచదశి సిద్ధి
భగవతి మాతంగి బాల మహాకాళి, కామేశ్వరియు భద్రకాళి శక్తి
మలహారి కృష్ణాక్షి మాధవి శాంభవి, శాకంభరియు లఘుశ్యామలాంగి
గీ. మోహినీ కామరాజాఖ్యముఖ్యదేవి, రాజరాజేశ్వరియు మంత్రరాజరాజ
ముఖి వశూపిణి భైరవి ముఖ్యమాల, మంత్రిణులలోన మోహినీమంత్ర మనగి.

హంసవింశతి, ఆ 4 ప 95.

—— పంచాక్షరీమంత్రము ——

శా. శ్రీమంతంబు శివస్వరూపమును దూరీభూతతాపత్రయం
బామోదప్రద మార్యసమ్మతము తత్త్వార్థప్రదీపంబు శ్రీ
రామాగస్త్యమహర్షి లోకభజనార్హంబైన పంచాక్షర 2151
శ్రీమంత్రంబు నమశ్శివాయయనుచున్ జింతింపుఁ దద్రాంతమున్.
సీ. రమణీయతరమంత్రరాజంబు లందెల్ల, నధికమై యొప్పు పంచాక్షరంబు
ఆగామిసంచితప్రారబ్ధపాతక, హరణకారణము పంచాక్షరంబు
గణుతింప ధర్మార్థకామమోక్షము లతి,దక్షత నిచ్చు పంచాక్షరంబు
కౌశికాగస్త్యాదిఘనముని దెల్పని?, లక్షణం బరయఁ బంచాక్షరంబు
గీ. జపపరాయణులకు సాధుజనుల కెల్ల, నక్షయఫలప్రదంబు పంచాక్షరంబు
పూర్వజన్మకృతానేకపుణ్యసాధ్య,మాగమోక్తంబు శైవపంచాక్షరంబు. 2152

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 1.

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర పంచాననము గాక, తఱుమునే పాపదంతావళముల
పంచాక్షరీమంత్ర బడబానలము గాక, హరియించునే పాతకాంబునిధుల
పంచాక్షరీమంత్ర పవమానఘనము గాక, యణఁచునే ఘనదుష్కృతాభ్రముల

పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పవనవేగముగాక, కలఁడు నే వృజినో గ్ర ♦ [illegible]
గీ. జగువపంచాక్షరీమహా ♦ మంత్రిరాజ, గారుడ మంత్ర [illegible] ♦ [illegible]
గాక చికాకొనేయు నే ♦ లోకభీకర, రాతికల్మ షభూత [illegible] ♦ [illegible]. [illegible]
క. ఇమ్మంత్రము ప్రీణవసహాయమ్ముగ జపియింప నదిను ♦ [illegible]
చెమ్మెయి భజియించిన నది, సమ్మతమగు శంకరుసదు ♦ [illegible].
సీమంతినీక [illegible], ఆ 2.

—♦ షడక్షరీమంత్రము ♦—

మ. కలుషధ్వాంతదివాకరం బమృతమా ♦ర్గస్వచ్ఛ [illegible] ని
ష్కలతాపత్రయ దావపావకము సం ♦సారాబ్ధిపోతంబు ని
ర్మలకల్యాణఫలప్రదంబు విలస ♦న్మంత్రాధిరాజంబునై
యలరున్ శైవషడక్షరంబు నిఖిలా ♦ర్యస్తుత్యమై నిత్యముస్. [illegible]
ఆ. తారకలయందు శశియును ♦ తరువులందు, కల్పకము శైలములయందు ♦ [illegible]
నరయ మంత్రంబులందు ష ♦డక్షరంబు, శ్రీనిధి యనంగఁదగు ముని ♦ [illegible].
బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 1.

—♦ అష్టాక్షరీమంత్రము ♦—

క. శ్రీమహిత అష్టాక్షరియను, నామంత్రము నభ్యసింప ♦ నగు వి[illegible]
[illegible] మంత్రమష్టవర్ణాత్మకమై ప్రణవపూర్వ ♦మై విలసిల్లున్. [illegible]
సీ. ప్రణవనైసర్గిక ♦ పరమార్థవిద్యామంత్రమని చెప్పుదురు బుధు ♦ [illegible]
ములకుఁ దత్ఫలపూర్తి ♦ బొంది చెప్పఁగ శుభప్రదంబును సుస్వభా ♦ [illegible]
ప్రణవంబు సర్వమం ♦త్రములకు నాయకం, బగు నాదిగాను బ్రహ్మ ♦ [illegible]
యొకటి రెండును నేను ♦ నొనరింప వర్ణము, లష్టాక్షరాఖ్యమై ♦ [illegible]
గీ. నదియు నారాయణాహ్వయ ♦ మాది ప్రణవ, మిడినమస్స్వృతితోఁ గూడ ♦ [illegible]
సర్వశుభదంబు సర్వార్థ ♦సాధనంబు, సర్వదుఃఖాపహారణంబు ♦ [illegible].
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 105.

క. ప్రణవాదిచేసి నారాయణనామచతుర్థితుదిగ ♦ నటు మధ్యమున
బ్రణతిప్రకాశకంబగు, మణిమయశబ్దంబు జొను ప ♦ మంత్రము ప్రణా! 2154
క. ఈయష్టాక్షరిమంత్రము, ధీయుతులై పఠనసేయు ♦ ధృతిమంతులు స
[illegible] సాయుజ్యముక్తిఁ బొందుదు, రాయాసవిహీను లగుచు ♦ నతిమోదమునన్. 2155
మత్స్యపురాణము, ఆ 1 ప 120, 121.

తారకమంత్రము

క. తారకమంత్రం బెవ్వఁడు, సారెకు నొకనిముష మైన జప మొనరించున్
గోరిక మత్సన్నిధి నింపార మహాయుగసహస్ర మతఁడు వసించున్. 2160

సీ. దుర్గమపంకాబ్ధి నిర్గమింపఁగ ధాత్రి, తారకనామంబు తరణియెన్న
ఘోరసంసారాఘ గుల్మనుల్ తెగఁగోయ, నలతారకము నిశితాసియెన్న
దారుణకరదురితగహనంబుల కెల్ల, తారకనామంబు దావవహ్ని
ఘనకిల్బిషాద్రిసంఘంబుల కవనిలో, తారకం బొగి వజ్రధారయెన్న
గీ. నహహ తారకమంత్రరాజాఖ్య మెవఁడు, గోరి జపియించువాఁడు సత్కోటులెన్న
మత్పదముఁ జెంది విబుధసన్మాన్యుఁ డగుచు, దివ్యవర్షాయుతంబుండు భవ్యసరణి.

కవిచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4.

శంఖచక్రాంకితములు

సీ. అగ్నిసన్నిధినుండి యాచార్యుఁ డాజ్యంబు, నోయుచుఁ దన్మంత్రమునను వేయు
నెనిమిది యొండె నూటెనిమిది యొండెను, వేల్చి తక్కినవెల్ల విష్ణుమంత్ర
తతిచేతఁ బురుషసూక్తముచేతఁ బాయసఘృతములఁ గొన్ని యాహుతులు వేల్చి
యయ్యగ్నిలోపల నయ్యనఁ జక్రశంఖములు నిక్షేపించి క్రమముతోడ
గీ. మఱిచుడతురి నిరువది మార్లు వేల్చి, తప్తచక్రంబు మంత్రపూతముగ శిష్యు
కుడిభుజంబునఁ జక్రము నెడమవలన, శంఖమును గాఁగ గురుఁడు గూర్చంగవలయు

క. ధరణీదేవుఁడు దగ సంస్కరణానలతప్తశంఖచక్రాంకములం
గరమూలంబుల భక్తిని, ధరియించినయేని హరిపదంబునఁ జెందున్ 2163

ఆ. చక్రమైన శంఖచక్రంబులైనఁ బంచాయుధంబులైన నగ్నితప్త
ముగ భుజంబులందు మొగిఁబూని బ్రాహ్మణుఁ, డాచరింపవలయు సర్వవిధుల.

క. చక్రాంకరహితుఁ డగుచుఁ ద్రివిక్రముఁ బూజించునట్టి విప్రుని జపదా
నక్రతుపూజాధ్యయనాదిక్రియలవి నిష్ఫలములం ధీవర తలఁపన్. 2165

క. ఉపనయనవేళఁ జాపవ్యపగతహోమాగ్నిఁ గాఁచి యాతనిఁ జక్రాం
కపునీతుఁ జేసి పిమ్మట, నపరిమితబ్రహ్మకర్మ మగుఁ జేయింపన్. 2166

క. శ్రీకరచక్రాంకితులగు, లోకులు శుద్ధులు మహాత్ములును నగుదురు వా
రికి క్రియలు లేకయుండినఁ, బ్రాకృతులన ధాత్రి నెన్నఁబడుదురు మనుజుల్.

క. ఏయాశ్రమస్థుఁ డైనను, బాయక విప్రుండు విష్ణుపరుఁడై చక్రాం
కాయతనభుజుఁడు గాఁదగు, నీయర్థము శ్రుతులఁ జెప్పు నిందునిభాస్యా. 2168

పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 34, 68-69.

—◆ బ్రాహ్మణప్రభావము. ◆—

సీ. అనలంబు కరముల ◆ నశ్వినీదేవతల్, నయనయుగ్మంబున ◆ నలరుచుండు
మూర్ధభాగంబున ◆ మునుకొని నదు లెల్లఁ, బాదంబులందును ◆ బవనుఁ డాత్మఁ
బరమాత్మ హృత్పుష్కరీ◆పద్మమధ్యమమున, వరుణుం డుదరంబున ◆ వాసవుండు
కంఠనాళంబునఁ ◆ గంజాప్తుఁడును గుక్షి; నమరవర్యులు భుజా◆గ్రముల నుండు
గీ. సాధ్యు లాధారజలరుహా◆స్థలమునందు, వసువు లెల్లను మోహాసా◆వర్త్మములను
నుండు రీతిఁ దద్భూసు◆రోత్తమాంగ, మందులను దేవసంఘముల్ ◆ సంచరించు.

సీ. ఆదిశాక విను భూసు◆రాధిపదర్శనం, బతిసంభవపాప◆ఘాతుకంబు
సుర్వీసురేశ్వరా◆శీర్వాదములు వాంఛి, తార్థప్రదంబులై ◆ యలరుచుండుఁ
ఇలపైనవసుధా ని◆లింపవందనముచేఁ, దనుకల్మషము లెల్లఁ ◆ దఱఁగిపోవు
నిట్టిద్విజగణంబు◆లెల్లఁ బావనములు, గావించుచుండురు ◆ ధీవరేణ్య
గీ. కోటిజన్మములకుఁగాని ◆ నూటిపడదు, విప్రజన్మంబు వసుధను ◆ విప్రుఁ డయ్యు
విష్ణుపాదాంబురుహభక్తి ◆ విడిచెనేని, యతనికన్నను శ్వపచుఁ డ◆త్యధికుఁ డగును
మత్స్యపురాణము, ఆ 2 స 126-131.

క. దైవాధీనము త్రిజగము, దైవము తన్మంత్రవశము ◆ తన్మంత్రము భూ
దేవతలచేతిదగుటను, దైవములకు దైవతములు ◆ ధరణీదివిజుల్. 2171

సీ. రాజద్వివేకమ◆హాజనాళికి నెల్లఁ, బుణ్యచరిత్రుండు ◆ భూసురుండు
అతులితాగామిసం◆చిత నటత్ప్రారబ్ధ, భూతసంవేద్యుండు ◆ భూసురుండు
యజనాధ్యయనసుక◆ర్మాచరణాతి వి,లాసవిశ్రాంతుండు ◆ భూసురుండు
వనతపోనైష్ఠికో◆త్కరసద్గృహాంచితో,ల్లాసమానధనుండు ◆ భూసురుండు
గీ. భూరికరుణాసముద్రుండు ◆ భూసురుండు, భోగశక్రసమానుండు ◆ భూసురుండు
భూమిభృద్వరసేవ్యుండు ◆ భూసురుండు, భాసురాంబురుహాప్తుండు ◆ భూసురుండు
సత్యభామాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. ఆకొన్నసురలెల్ల ◆ ననుదినం బెవ్వరి, క్రతుశాలపంచలఁ ◆ గాచియుండ్రు
భజియింతు రెవ్వాని ◆ భవనముల్ ప్రతిమాస,మును పితృదేవతల్ ◆ భుక్తిగోరి
సకలభూతంబులు ◆ సంతృప్తిఁ జెందు నెవ్వరు సేయఁదగు బలి◆వారణసిద్ధి
నర్చావతారంబు ◆ లశ్రాంతమును బూజ,లందు నెవ్వ రొనర్తు ◆ రక్షగీతి
గీ. వేదశాస్త్రంబు లెరిచే ◆ వెలయుచుండు, నెంచు నెవ్వరిదినచర్య ◆ స్మృతిచయంబు
లబ్జజుఁడు మెచ్చు నెవ్వరి ◆ యర్ఘ్యతోయ, మట్టి విప్రుల కెన రెవ్వ◆ రఖిలమునను
దశావతారచరిత్రము, ఆ ౬.

బ్రాహ్మణపూజాఫలము.

సీ. బ్రాహ్మణులకుఁ బదా♦భ్యంగముఁ జేసిన, బహుళతీర్థస్నాన♦ఫలము దొరకు
ధరణిదేవతలకుఁ♦ దలయంట నూనెయిడ్డ, గంగ నాడినయట్టి ♦ ఘనత యబ్బు
నుర్వీసురేశులకు♦ష్ణోదకము వోయ, వంశంబునకు బ్రహ్మ♦వసతిగలుగు
విప్రుల కామయా♦విసరంబు మాన్పిన, దివిజనాయకుఁగూడి ♦ తిరుగవచ్చు
గీ. పుడమివేల్పుల కిండ్లిచ్చు ♦ పుణ్యశాలి, కశ్వమేధం బొనర్చిన♦యట్టి సుకృతి
మొదవుఁ బాఁపలకును బాఁడి♦ మొదవులిచ్చు, సత్యలోకంబుగలుగుని♦శ్చయము గాఁగ.
శివధర్మము, ఆ 2.

బ్రాహ్మణతిరస్కారదోషము.

సీ. జన్మాతిశయదుఃఖ♦జలచంద్రయోగంబు, వంశసస్యక్షేత్ర♦వగ్రహంబు
దారిద్ర్యలతికావి♦తానదోహదకేళి, ఘనకష్టజీవన♦కారణంబు
దురితోపదేశ స♦ద్గురుమంత్రపాఠంబు, మిథ్యాపవాద స♦మృద్ధికారి
దైన్యగుణాభీష్ట ♦ దైవసాక్షాత్కార, దుర్జ్ఞానదీపతై♦లాభివృద్ధి
గీ. శోకభయతాపదైన్యఘం♦టాపథంబు, పరమకారుణ్యకీర్తినాం♦భవిపదంబు
ప్రాణహరణంబు బ్రాహ్మణ♦పరిభవం బ,నంగ విప్రాపకార మె♦న్నంగ నేల.
గీ. సగర దశరథ పాండు త్రి♦శంకు నహుష,న్నృగ విషయు పౌత్రి కర్ణాది♦నిపుణమతుల
కథలు చంద్రేంద్రమార్తుల♦కథలు వినఁడొ, తెలిసి విప్రాపకృతి కెట్లు♦ తెగువ జేసె.
యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

బ్రాహ్మణవిత్తాపహరణము.

క. దురితము లనేకములు గల,వరయఁగ లోకమున వాని ♦ యన్నిటికంటెన్
ధరణీసురధనము పాపపుఁ, దెరువునఁ గొను టధిక మండ్రు ♦ ధీరవిచారా. 2177
క. భూసురధనాపహరణము, సేసినఁ గులనాశ మగుట ♦ సిద్ధము దానం
జేసి యగును జండాలత్వాసంగము నపరభవమున♦నందు నరేంద్రా. 2178
భారతము, అను. ఆ 4 పద్య 43, 44.

సీ. నరనాథకులకాన♦నము దహించుటకును, నవనీసురులవిత్త♦ మగ్నికీల
జననాయకుల నిజై♦శ్వర్యాబ్ధి నింకింప, బ్రాహ్మణక్షేత్రంబు ♦ బాడబంబు
పార్థివోత్తముల సం♦పచ్ఛైలములఁ గూల్ప, భూసురధనము దం♦భోళిధార
జగతీవరులకీర్తి♦ చంద్రికమాప విప్రోత్తము ధనము నా♦ర్కోదయంబు
తే. విప్రితతిసొమ్ము కంటెను ♦ విషము మేలు, గరళమునకును బ్రతిక్రియ ♦ గలదు గాని
దాని మాన్పంగ భువి నౌష♦ధములు లేవు, గాన బ్రాహ్మణస్వము నింతఁ♦ గామపడక

క. ఎఱుఁగమి నైనను భూసుర, పశులధనం బపహరింప ◆ వలవదు [illegible]
పఱుపున నసలము ముట్టిన, దరికొని వెసఁ బొల్పడన్న ◆ [illegible] 2180
భాగవతము, ఆ 10 [illegible]

—◆ గోప్రభావము. ◆—

క. అ[illegible] మేచక ధూసరవర్ణాకలితగోవి ◆ షయదానంబుల్
[illegible] పవన, వరలోకసుఖముల నిచ్చు ◆ వసుధాధీశా. 2181
క. ధేనుప్రమాణ [illegible] తిల, ధేనువు నిచ్చినసరుండు ◆ దీప్తుం డగుఁ బ్రా
[illegible]లోకసంవాసానందోన్నతిఁ జరించు ◆ నప్రతిహతుఁ డై. 2182
క. విను గోవులను బ్రభాతం, బునఁ దలఁచుట తద్గుణములు ◆ [illegible]
[illegible] యధికపుణ్యము, లని [illegible] జనములకు ◆ [illegible].
ఆ. [illegible] గోశ ◆ కృ[illegible] కేశ[illegible] సకలమాంస ◆ [illegible]
[illegible] మంద్రు ◆ గోమాంసభక్షుణ, మజ్జసంభవాదు ◆ లైన సురలు. 2184
క. జనములు దుస్స్వప్నంబులు, గని గోకీర్తనము సేయఁ ◆ గాఁ దద్దురితం
బునఁ బొరయరు గోమయయుత, వినుతాంబుస్నాన మతిప ◆ విత్రం [illegible]. 2185
చ. [illegible] యజన ◆ భోజనముల్ దము విన్నఁ జూచినన్
[illegible] దొలఁగఁ ◆ ద్రోవఁగఁ జాలుఁ బ్రదానకర్తకు
[illegible] వైభవము ◆ తంగెటిజున్ను గఁజేయు గోవు లె
[illegible] నొల్లు రని ◆ వారణఁ జొత్తురు వారు నాకముక్. 2186
సీ. ఆననంబునను జి ◆ హ్వాను శృంగముల బల, వైరి రంధ్రంబుల ◆ [illegible]
[illegible] శ్రీ ◆ కంఠుండు పదముల, యందు మరుద్గణ ◆ మనఘు [illegible]
[illegible] చన్నుల సర ◆ స్వతి పేడఁ బంచిత, కులక్ష్మియు మగీర్తి ◆ యును [illegible]
[illegible] జం ◆ ద్రుఁడు హృదయంబున, భగుఁ డనుదేవత ◆ [illegible]
[illegible] దనుస్థాన ◆ [illegible], ధర్ముఁ డక్షుల సూర్యుండు ◆ [illegible]
[illegible] తేజము సంకీ ◆ ర్తిల్లి సిద్ధులు నికి గల దపై గోవు [illegible].
భారతము, అను. ఆ 3 పద్య [illegible]

—◆ కపిలగోలక్షణాదులు. ◆—

సీ. కపిల [illegible] ◆ కాదు నిజము, [illegible] వానిని [illegible] ◆ కుండు [illegible]
[illegible] గపిలాసమ[illegible] ◆ నిరతమూన, సుండ వగు [illegible] వేలు ◆ [illegible]
సీ. [illegible] ◆ కాపుట ములు, గపిలములు [illegible] యును ◆ [illegible]
[illegible] ◆ పట్టు కపిలమైనఁ గపిలాత్వ [illegible] ◆ [illegible].

క. మే సెల్లఁ గపిల మైనను, దానిం జెప్పంగ నేల ♦ తగదు కపిలలన్
మానితగుణ పిదికి గుడువఁగా నేపనికైనఁ గాడి ♦ గట్టిన్ వైదికున్. 2190
ఆ. కాలఁ గేలఁ గోలఁ ♦ గపిల దండించిన, నరకవాసమును ♦ నరుఁగవలయుఁ
బూని నీరు లెస్స ♦ యారసి యాగోవు, సత్కరింప సుగతి ♦ సంభవించు. 2191
క. అనఘ కపిలాప్రదానం, బునకు ఫలం బిట్టి దనఁగఁ ♦ బోలునె కమలా
సనుఁడు మహానందప్రద, మని పొగడుచుఁ జెప్పె గాని ♦ నట యే మందున్. 2192

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 103–108

—♦ గోలోకము. ♦—

సీ. ప్రవహించు నెచ్చోటఁ ♦ బరిపూర్ణసంపదఁ, దొలుకాడుచు నపార ♦ దుగ్ధనదులు
నవరిల్లు నెచ్చోట ♦ జర దగ్గఱఁగనీక, సంతతయౌవన ♦ సౌష్ఠవంబు
లబరొందు నెచ్చోట ♦ నాజ్యాబ్ధిఝరులతో, బహుసంఖ్యఁ బాయస ♦ పర్వతములు
బెడఁగొందు నెచ్చోటఁ ♦ గడమయెంతయు లేమి, సామగ్రిశుభవస్తు ♦ సంచయంబు
గీ. నట్టి గోలోకమునయందు ♦ నధివసింతు, రభవుచేఁ బ్రొద్దుప్రొద్దు నె ♦ య్యంబుఁ గనుచు
నలఘుమూర్తులు గోమాతృ ♦ కలు సుశీల, యాదిగాఁ గల పరమక ♦ ల్యాణనిధులు.

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 28.

—♦ విఘ్నేశ్వరపూజ. ♦—

సీ. ఉండ్రాలు నానఁబిండి ♦ పుండ్రేక్షులుం దేనె, యనఁటిపండ్లుం బూరి ♦ యలు ఘృతంబు
బెసరుఁబప్పును బాలుఁ ♦ బెరుఁ గోగిరంబులు, బాయసాన్నంబులుఁ ♦ బానకములు
నారికేళంపుబొం ♦ డాలు మీఁగడయును, నవదధిపిండఖం ♦ డాల్ గుడుములు
లడ్డువంబులు చక్కి ♦ లాలు మోరుండలు, ఖండఁబు చలిమిడి ♦ మండపప్పు
గీ. లాదిగా భక్ష్యభోజ్య లే ♦ హ్యాదులైన, బహుపదార్థంబు లర్పించి ♦ ప్రీతులైరి
(వేలుపులు రాక్షసులును గా ♦ విఘ్నపతికి, దుగ్ధపాథోధిమంథనో ♦ ద్యోగవేళ.)

హరవిలాసము, ఆ 6 ప 55.

—♦ శనివారవ్రతము. ♦—

మ. శనివారోత్సవ మాచరించె ముని శి ♦ ష్యవ్రాతముం దాముఁ గ
మ్మని పణ్యాన్నముతోడఁ బూరెగమితో ♦ మండెంగ తండంబుతో
ననుఁగుం బాసెముతోడఁ బాండుకలమా ♦ హారంబుతో నేతితో
ఘనరంభాఫలఖండశర్కరలతోఁ ♦ గారుణ్యపాథోధికిన్. 2195

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 67.

ఆదివారవ్రతము.

క. నరుఁడు రవివాసరంబున, నిరమాలు భుజించెనేని ♦ హృతపుణ్యుఁడై
నిరయస్థితుఁ డగుచు వ్యథా,పరిగతుఁడగు బ్రహ్మకల్ప ♦ పర్యంతంబున్. 2196

క. దినకరుఁ డుదయింపకమును, జనుఁ డినవాసరమునందు ♦ స్నానముఁ గావిం
చిన వదలుఁ దొంటియెనిమిది, దినములఁ జేసిన యఘంబు ♦ ధీరవరేణ్యా. 2197

గీ. భానువారవ్యతీపాత ♦ పర్వసంక్రమణములం దేకభుక్త స ♦ మాచరణము
వెలయు గంగానదీస్నాన ♦ ఫలదమగుచు, నిరయమిరమాలుఁ గుడిచిన ♦ నరుఁడు వొందు.

గీ. రవిదినంబున నాదినా ♦ రాయణుండు, సర్వగతుఁడై వినిర్మల ♦ స్వాంతుఁ డగుచు
నుండుఁ గావున నేతద్వ్ర ♦ తోత్తమమున, నతని నర్చింప శుభఫలో ♦ న్నతు లొసంగు.

శైవధర్మములు, అ. సు. ఆ 6 శ్లో 141.

సోమవారవ్రతము.

గీ. అమృతకరువాసరము నప ♦ రాహ్ణవేళ, హరునిఁ బూజించి భోజనం ♦ బాచరించి
మాపు భుజియింపకుండిన ♦ మానులార, సద్వ్రతమె యందు రస్యవ ♦ త్సరంబునందు.

గీ. ఇందువాసరమునను రా ♦ త్రిదివసంబు, భోజనము మాని హరుఁబదాం ♦ భోజపూజ
చేసి మఱునాఁడు పారణ ♦ జేసెనేని, నుత్తమోత్తముమంద్రుఁడు వే ♦ ల్పులోక మతఁడు గనఁ.

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 1.

సీ. సోమవారవ్రత ♦ స్ఫుటభానుబింబంబు, పుణ్యవారిజన ము ♦ ద్బోధకంబు
సోమవారవ్రత ♦ భీమజీమూతంబు, పాపదావానల ♦ భంజనంబు
సోమవారవ్రత ♦ సురభూజరాజంబు, కామితఫలదాన ♦ కారణంబు
సోమవారవ్రతా ♦ శుగ మహావేగంబు, దారిద్ర్యజలదవి ♦ ద్రావకంబు.

గీ. సోమవారమహావ్రత ♦ కామవిశిఖ, సముదయంబు నసర్గదు ♦ ర్గమదురాప
వర్గలక్ష్మీఘనామనో ♦ వారిరుహ వశీకరణకారణంబు రా ♦ జీవగంధి. 2222

సీ. ఉత్సవసుపర్వుఁ డ ♦ ఖర్వాగిష్టైశ్వర్య, విద్యానవద్యుఁడై ♦ వెలయుచుండు
రాజనందనుఁ డన్య ♦ రాజపూజితపదాం, భోజవిభ్రాజిత ♦ స్ఫురణఁ గాంచు
నాఱుసంభవుఁడు వి ♦ త్తేశసమాన,చారుకాంచనరాశి ♦ సంగ్రహించు
శూద్రుండు సద్విజో ♦ న్నిద్రసేవారూప, భద్రవద్రిమ్యవై ♦ భవముఁ గాంచు

గీ. సతులు పతివల్లభత్వంబు ♦ సంగ్రహింతు, రతివ యతివాంఛితార్థంబు ♦ లందుచుండు
జనములకెల్ల సౌఖ్యభా ♦ జనములగును, దథ్యముగ సోమవారవ్ర ♦ తంబుచేత. 2223

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 2.

సీ. సోమవారమున వి♦శుద్ధమనస్కుఁడై, దివసం బుపవసించి ♦ శివుని సోమ
ఖండావతంసు శం♦కరు మహాదేవుని, గౌరీశు రుద్రుసం♦క్తమున నొండె
వాసుదేవాదిమ♦హామంత్రములు నొండె, నభిషిక్తుఁ జేసి పు♦ష్పాక్షతముల
నర్చించి గీతనృ♦త్యపురాణగోష్ఠుల, సేవింప సంతుష్టిఁ ♦ జెందియతఁడు
గీ. వాంఛితార్థము లొసఁగునీ♦వ్రతముసర్వ, కామదముదోషహారము న♦క్తమునఁగుడుచు
నుపవసించిన శంభుసా♦యుజ్య మబ్బు, నవనిపవరేణ్య పాండవే♦యాగ్రగణ్య.
శైవధర్మములు అ. సు. ఆ 6 సే 140.

— ♦ ఏకాదశీవ్రతము. ♦ —

సీ. పరుల నిందింపక ♦ పాషండజనగోష్ఠి, సలుపక యనృతభా♦షణము లాడ
కాగ్రహింపక శూద్రు♦నంటు కింటనెఱయుండి, లలనతోఁ గలయ క♦న్యలకు సేవ
సేయక దుర్జన♦శ్రేణిసంగతిఁబోక, క్రయవిక్రియాదుల ♦ కసనిపడక
కోర్కులు మదిఁబుట్ట♦కుండ నివిరింపక, యనుచితకర్మము♦లాచరింప
గీ. కమలహాసుఁడై యచ్యు♦తావతార, కథలు సద్భక్తి వినుచు భా♦గవతజనులు
సంగడంబునఁ గాలంబు ♦ జరుపవలయు, హరిదినంబున నుపవాసి♦యైనయతఁడు.
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ఆ 5 ప 180.

సీ. దశమినాఁ డేకభు♦క్తముచేసి దేవగృ, హమున నభశాయి ♦ యగుచు వేడ్కఁ
నిద్రించి మఱునాఁడు ♦ నియతుఁడై యేకాద, శీదినంబునను రా♦జీవనేత్రుఁ
దలఁచుచు నిమ్నగా ♦ జలకృతస్నానుఁడై, విమలుఁడై సంధ్యాది♦విధులఁ దీర్చి
లీలతో గోమయ♦లిప్తస్థలంబునఁ, బద్మనాభాకృతి♦ప్రతిమ నిలిపి
గీ. యందు భావించి లక్ష్మీశు ♦ నావహించి, పుష్పచందనములచేతఁ ♦ బూజ చేసి
భక్తి నైవేద్య మర్పించి ♦ ప్రస్తుతించి, యతిముదంబునఁ దా నమ♦స్కృతు లొనర్చి
ఆ. విష్ణుకథలచేత ♦ వితతవర్తనవాద్య, గీతనుతులు సెలఁగఁ ♦ బ్రీతితోడ
జాగరంబుచేసి ♦ చతురత నారాత్రి, గడపవలయు నిట్లు ♦ గరిమ మెఱయ. 2227
క. హరివాసరమున నన్నము, పరితృప్తి భుజించు వెల్లఁ ♦ బానగృహమునన్
సురతోడుత గోమాంసము, వెఱవక భుజియించునట్లు ♦ వీక్షింపంగన్. 2228
ఆ. అనుపనీతులగుచు ♦ నగ్నులై తిరిగెడు, పంచవత్సరములు ♦ బాలకులకు
వృద్ధరోగులకును ♦ వీక్షింపఁ జెందదు, విష్ణువాసరాన్న ♦ వృజిన మరయ. 2229
సీ. భూదేవగురువిత్త♦ములు హరించిననైన, సంతతానాచార ♦ సహితుఁడైన
బ్రహ్మహత్యాదిపా♦పములఁ జెందిననైన, గురుభామినీబాల♦ఘ్నుఁడైనఁ

జలజాలకామినీ ♦ సంగతుం డైనను, దలచు గమధుపాన ♦ నిరతుఁ డైనఁ
దల్లిని దండ్రిని ♦ ద్యజించువాఁ డైనఁ, బాషండమార్గ సం♦చరితుఁ డైన
గీ. నఖిలదోషాశ్రయుం డైన ♦ యట్టినరుఁడు, సుస్థిరంబగుబుద్ధిచే ♦ సొంపు మిగిలి
యొక్క హరివాసరంబున ♦ నుపవసింప, గలుగు నతనికి లక్ష్మీశ ♦ నిలయ మనఘ.

క. పతియనుమతి గలిగినచో, వ్రతములు సతి కాచరింప ♦ వచ్చును లక్ష్మీ
పతివాసరోపవాసవ్రతమునకుం బతియనుజ్ఞ ♦ వలవదు తలఁపన్. 22

క. పరమంబగుసద్భక్తిని, బురుషుం డొకదూరయాత్ర ♦ బోయిన నైనన్
హరిపూజయు నుపవాసము, హరిదినమునఁ జేయవలయు ♦ సతివల కెల్లన్. 22

మత్స్యపురాణము, ఆ 4 ప 156-169, ఆ 5 23-26.

సీ. తల్లివంకను పది ♦ తరములవారును, తండ్రివంకను పది ♦ తరము లాలి
వెసఁ బదితరము ల ♦ ర్థిం దనతోడ, జాలి నేకాదశి ♦ నుపవసించు
పుణ్యశీలుఁడు దేవ ♦ పూజితుఁడై విష్ణు, ధామంబునకు నేఁగి ♦ తరలకుండు
బాలవయోవృద్ధ ♦ భావంబులను నెప్పు, డైన నేకాదశి ♦ యందు నొక్క.
గీ. నాఁటి యుపవాస మొనరించు ♦ జనుఁడు పాప, మాచరించియు నిశ్చల ♦ హరిపదంబు
జేరు నేకాదశేంద్రియా ♦ ర్జితమహాఘ, తతులఁ దొలఁగు నేకాదశీ ♦ వ్రతము కతన.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 94.

సీ. అమితపాపౌఘవం ♦ శాటవీఘనదావ, శిఖికీల యేకాద ♦ శీవ్రతంబు
దర్పితాహితచైత్య ♦ దళనోగ్రవిష్ణుకా, ర్ముకం బేకాద ♦ శీవ్రతంబు
కఠినపాతకసము ♦ త్కరభేకలోకభు, గ్జిహ్మగం బేకాద ♦ శీవ్రతంబు
సంసారసంతాప ♦ సంతప్తమానసో, జ్జీవనం బేకాద ♦ శీవ్రతంబు
గీ. సుప్రతాకల్ప మేకాద ♦ శీవ్రతంబు, చిరశుభాకార మేకాద ♦ శీవ్రతంబు
చిన్మయానంద మేకాద ♦ శీవ్రతంబు, శ్రీసమంచిత మేకాద ♦ శీవ్రతంబు. 2

సీ. పతికార్యభారసం ♦ భ్రమవశంబున నైన, నాఁకలి లేకైన ♦ నరుచి నైన
గామినీవిరహసం ♦ ప్రాప్తి నొందుట నైన, నళన మబ్బకయైన ♦ నలుక నైన
మృగయావినోదని ♦ మిత్తము లం దైన, వ్యసనంబు నం దైన ♦ వనట నైన
దారుణజ్వరపీడఁ ♦ దగులుట నైన సం, గర మొనర్చుట నైన ♦ గఱువునందు
గీ. నైన హరివాసరమునాఁడ ♦ హర్నిశంబుఁ, జాల శుద్ధోపవాసంబు ♦ సంభవించె
నేని నాపుణ్యమునకుఁ గల్గు ♦ నెప్డు సిరి ద, నర్చు శ్రీహరి వైకుంఠ ♦ నగరసుఖము.

క. శ్వానామిషభక్షకునకు, నైనను నిష్కృతులు గలుగు ♦ హరిదివసమునన్
మానక భుజించుదోషికి, నేనిష్కృతి గలుగనేర ♦ దినవంశనిధీ. 2236

సీ. రాజసూయాదిస ♦ త్క్రతుదీక్షలందైన, మగువ యేకాదశి ♦ మానరాదు
కళ్యాణకమనీయ ♦ కాలంబులందైన, వనిత యేకాదశి ♦ వదలరాదు
పితృదేవతాసమం ♦ చితపూజలందైన, వెలఁది యేకాదశి ♦ విడువరాదు
జాతసూతకమృత ♦ సూతకంబులనైన, నువిద యేకాదశి ♦ నుడుగరాదు

గీ. బాలురకు వృద్ధులకు గర్భ ♦ భారవాహ్యత్తరుణులకు రోగులకు నాప ♦ ద్క్రియాది
విరతులకునైన వర్జింప ♦ నీతిగాదు, సితకరానన యేకాద ♦ శీవ్రతంబు. 2237

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 1, 5.

ఆ. ఎనయ నేరికైన ♦ నేకాదశీతిథి, మిగిలి తల్లితండ్రి ♦ మృతదినంబు
వచ్చెనేని వాఁడు ♦ వలవదాద్వాదశిఁ, జేయు టర్హ మండ్రు ♦ శిష్టజనులు.

ఆ. దశమి కలఁయకుండఁ ♦ దనరునేకాదశి, నుపవసింపవలయు ♦ నుదయవేళ
దశమికలిగెనేని ♦ ద్వాదశియందైన,నుపవసించుటయును ♦ నుత్తమంబు. 2238

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 6 ప 143-147.

— ♦ ద్వాదశీవ్రతము. ♦ —

ఆ. ద్వాదశిని రమేశుఁ ♦ దగుభక్తి నెప్పుడుఁ, బూజ సేయునట్టి ♦ పుణ్యమతుల
సప్తజన్మదోష ♦ సంచయం బంతయు, నణఁగుఁ దక్షణంబ ♦ యంబుజాక్షి.

క. తులసీసమ్మిశ్రితమగు, జలమున మజ్జనము చేసి ♦ సమ్యగ్విధి ని 2239
శ్చలమతితోఁ బితృతర్పణములు సేసియుఁ బిదప హరినిఁ ♦ బూజింపఁ దగున్.

పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 6 ప 142, 149.

గీ. భాగవతసంగమునకు న ♦ పారమైన, వత్సరంబున గంధమా ♦ ల్యోపచార
విధుల భుజియింపఁజేసి య ♦ వ్వెనుకనున్న, శేష మిల్లాలు దాను భు ♦ జింపవలయు

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 3.

— ♦ శనిత్రయోదశీవ్రతము. ♦ —

ఉ. ప్రవిమలకృష్ణపక్షమున ♦ భద్రకరంబు శనిత్రయోదశీ
దివసము గాన నందు సుమ ♦ తిన్ శివపూజన మాచరించుమా
నవులు మహేశుసత్కరుణ ♦ నాగతురంగరథాధిరాజ్యవై
భవములు జెందియుందురు నృ ♦ పాలకులార భజింపుఁ డీశ్వరున్. 2242

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 2.

ఉ. కోటిమహావ్రతంబులును ♦ గోటిశతంబు విశిష్టదానముల్
కోటిసహస్రయాగములు ♦ కోటిశతాయుతతీర్థసేవలున్
పాటలగంధి పంకరుహ♦బాంధవసూను దినత్రయోదశిన్
హాటకశైలచాపధరు ♦ నర్చన సేయుట కోటిసాటియే. 2244

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ ౩.

——♦ సప్తమీవ్రతము. ♦——

ఆ. షష్ఠి నుపవసించి ♦ సప్తమీతిథి నోము, తెలుఁగు వినుము బిల్వ♦తరువు మొదట
నొక్కమైనయరుఁగు ♦ సవరించి లక్ష్మీసమేతు శౌరినందు♦ నిలుప నునిచి. 2245
క. తూమెండుజలములు నించిన, హైమంబగుపాత్రియందు ♦ నలరు లునిచి ది
గ్భ్యాముల నాలుగు కలశము, లామేర యమర్చి యంబు ♦ లనురించి తగన్.
క. బడి నువ్వు తిలలు బనపుం, బొడిధాన్యములుంచి మట్టి♦మూఁకుడులందున్
గుడమును దేనియ పాలున్, బొడిశర్కర యునిచి విప్ర♦పూర్ణాంగనలన్. 2247
క. ఎనిమిది వాయనముల నొక, యనఘుండ్ర నమర్చి పూజ♦ లిచ్చి యొసఁగి భో
జన మిడి కలశప్రతిమల, నెనయ రమాక శౌరి నావ♦హింపఁగవలయున్. 2248
క. పూజించి పెక్కులగు నీ, రాజనములు నారతులును ♦ రమణులు పాటల్
శ్రీజానిఁ దశోపస్థాక్షర, పూజారాధనలఁ బ్రీతిఁ ♦ బొదలింపఁదగున్. 2249
గీ. ఉవిదతో నాఁటి దినమెల్ల ♦ నుపవసించి, దక్షిణ లొసంగి మంగళ♦దాయకంబు
సప్తమీవ్రత మీరీతి ♦ జరుపవలయుఁ, జేసి మఱునాఁడు పారణ ♦ సేయవలయు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

——♦ అష్టమీవ్రతము. ♦——

గీ. అష్టమీవ్రత మెట్లన్న ♦ నష్టదళము, లలరఁ బద్మంబు తండులం♦బుల నమర్చి
పూజ లొనరించి మెట్టుల♦పాడువు సొంపుఁ, దనర నొక హోమకుండమ♦త్తతి నమర్చి
క. దుత్తూరప్రసవముగతి, నత్తుగడన్ హేమనాళ♦మలరించి కడున్
జిత్తులు దర్భలు నమరిచి, యత్తతి జెడిదముగ జ్వాల ♦ లల్లాడుతతిన్. 2252
క. జ్వాలామధ్యంబున లక్ష్మీలోలుని యుగ్రనార♦సింహుని గలుగన్
మేలెంచి తలఁపునిలిపి దయాళుని బ్రణవోక్తి వహ్ని♦నట నిల్పనగున్. 2253
గీ. అగ్ని నిప్రతిష్ఠఁ జేసి పూ♦ర్వాగ్రములుగ, దర్భ లమరించి తత్రియా♦ద్రవ్య మెల్ల
యొడమకడనుంచి వేలిచి ♦ యిధ్మమాజ్యమున హావిస్సు నహోమంబు ♦ దనరఁ జేసి.
గీ. [illegible] వర్తించి కళికితో♦[illegible]లు వేఁడి, బిల్వదళముల మజలువో♦చెట్టి నుత్త

శేనిష్ఫృతమున తిలలుఁ బూని తిప్పతీగె నపమృత్యువువకు వర్తిల్ల వేల్వ. 2255
క. సంపదలు వేఁడువారును, సంపెఁగపువ్వులను వేల్వఁ జను వైరుల ని
ర్జించుటకు నెత్తిగన్నెరు, లింపున హోమంబు సేయ నెసఁగు మునీంద్రా. 2256
క. మారణహోమంబునకున్, గారణ మావాలు వేప కాయలజిగురున్
మారీచ మూప్పు నెముకయు, గాతంబులు తవుడు మొదలు గా వేల్వనగున్. 2257
క. చిత్తభ్రమ నొందఁగ ను,మ్మెత్తలు సామతలచేత మెలఁతలవలపున్
బత్తియు స్తంభనమోహన, వృత్తాదులకొలకు నిటుల వేలువఁగఁదగున్. 2258
క. కదళీఫలములు వేల్చిన, యది నృపవశ్యమగు వేతి యాహుతు లిరువేల్
పదివేలు నైదువేలుక్, గుదురుగఁ జేయవలెఁ దోఁ కోరికకొలఁదిన్. 2259
క. ఆకలశోదకములచే, శ్రీకరముగ స్నాన మవుడు చేసి నివాళుల్
గైకొని వ్రతము సమాప్తిగ, నేకడ సంకల్పసిద్ధి నెసఁగుచునుండున్. 2260

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

నవమీవ్రతము.

ఉ. నేయును బాలునుం బెరుఁగు నించినపాత్రిలు వాయనంబుగాఁ
జేయుచు దాన మీవలయుఁ జేకొని యేవురు పేరఁటాండ్రికున్
బాయక వారివల్లభుల పంక్తిని భోజన మాచరింపఁగాఁ
జేయుట యొప్పెడన్ నవమి సిద్ధము లిట్టివ్రతప్రకారముల్. 2261

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

దశమీవ్రతము.

చ. దశమిని దండ్రిసోదరియుఁ దల్లియు నున్న గువారిలోపలన్
గుశలముఁ గోరి కన్యకలకున్ వ్రతముల్ నడిపింప నొప్పుఁ దా
రశనము మాని యానవమియం దుపవాసముఁ జేసి యిందిరా
వశునిఁ దలంచి కుంభము నవారిగ నుంచఁ దగున్ యశస్వినిన్. 2262
గీ. హృద్యమైనగుడాన్నమై వేద్య మిచ్చి, తిలలు మండలమునఁ నుంచి తల సితాబ్జ
దళసరోజంబు వ్రాసి యంతకుని గమల, భద్రకర్ణిక నావహిఁ సంగవలయు.
క. మొదలన్ గలశముపై శ్రీసదనుని బంచాయుధము లెసంగించి ముదం
బొదవ నిరుగడలఁ బూజలు, సదమలమతిఁ జేయవలయుఁ జక్రనిధిములన్.
గీ. తనమనోబుద్ధ్యహంకారతతులఁ గూర్చి, కాలమూర్తిని లక్ష్మీశుఁ గాఁ దలంచి
కలశనిహితాయుధాంచితుఁ గాఁగ నాత్మ, భావనముఁ జేసి [illegible] ప్రతి[illegible]

క. పేదను విప్రకుటుంబి సమాదరమునఁ బిల్చి యధిక ♦ మగు దక్షిణతో
శ్రీదంబగు కాలప్రతిమాదాన మొనర్చి విప్ర♦మండలి కెల్లన్. 22[illegible]
గీ. కామితాన్నంబు లిడి యందు ♦ కలశవారిచేత నభిషిక్తుఁడై యన్న ♦ శేష మపుడు
బాంధవులఁగూడి భుజియింపఁ♦ బాయు నఘము, నాయు వభివృద్ధి యగు సిరు♦ లతిశయిల్లు.
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 8.

—♦ చైత్రమాసవ్రతము. ♦—

మ. మధుమాసంబున రేపు శుద్ధమతితో ♦ మర్త్యుండు సుస్నాతుఁడై
మధువైరిం గల హారపంచకమున ♦ మాంగల్యలీలన్ యథా
విధిఁ బూజించి గుడాన్నపాయసము నై♦వేద్యంబు గావించి యి
ట్లధికంబైన వ్రతంబు సల్పి మఱి యి♦ష్టాన్నంబు విప్రాళికిన్. 2268
పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 43.

—♦ వైశాఖమాసవ్రతము. ♦—

తే. కోరి వైశాఖమున నవ♦వారిజముల, విష్ణుఁ బూజించి యుపచార♦విధు లొనర్చి
పానకంబును దధ్యన్న♦బహుపదార్థతతియు నుపహార మిచ్చి వ్ర♦తంబు సలిపి.
పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 45.
క. మాసాంతంబున విష్ణూపాసన మొనరించి పరమ♦భాగవతుల కు
ల్లాసమున భోజన మ్మిడు, నా సుకృతికిఁ గలుగు మీఁద♦ నక్షయఫలముల్.
పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 46.

—♦ జ్యేష్ఠమాసవ్రతము. ♦—

సీ. జ్యేష్ఠమాసమున సు♦స్నాతుఁడై విప్రుఁడు, పాటలసౌగంధి♦పద్మములను
నీలోత్పలంబుల ♦ నీలవర్ణునిఁ గృష్ణు, నర్చించి యతిభక్తి ♦ ననుదినంబుఁ
బానకసహకార♦ఫలసమేతంబగు, నుపహార మర్పించి ♦ యొగిన యిట్లు
మాసంబు గడపట ♦ మఱి విప్రసమితికి, మృష్టభోజన మర్థి♦ నిడెడు నతఁడు
గీ. కోటిగోవుల ద్విజులకుఁ ♦ గోరి యిచ్చునట్టి ఫలమును బొంది దే♦హాంతరమున
నఖిలవామరవరులకు ♦ నందరాని, హరిపదప్రాప్తుఁడై యొప్పు ♦ నద్రితనయ.
పద్మపురాణము, ఆ 11 ప 47.

—♦ శ్రావణమాసవ్రతము. ♦—

సీ. శ్రావణంబునయందు ♦ శనివాసరంబునఁ, గొమరారు నుభయపూ♦ర్ణిమలయందు
గ్రహణంబులందు సం♦క్రాంతులయందును, హరికిఁ బ్రీతిగ విశే♦షార్చనములు

సేయంగవలయు వి♦శేషించి గురుమృత్తాహంబున విష్ణుయా♦గంబుఁ జేసి
వేదమంత్రమ్ముల ♦ వెలయంగఁ బుష్పాంజ, లిచ్చి పాయసమున ♦ నెసఁగ వేల్చి
ఆ. విష్ణుభక్తులైన ♦ విప్రుల కిష్టాన్న, భోజనంబు లిడిన ♦ పుణ్యనరుఁడు
కులమువారు దాను ♦ గోటియుగంబులు, విష్ణులోక మొంది ♦ వెలయు నగజ.

పద్మపురాణము, ఆ 11, ప 53.

—♦ శ్రావణశుద్ధదశమి. ♦—

సీ. శుభమైన శ్రావణ♦శుద్ధదశమి నింతి, వనజాప్తు రాకకు ♦ మునుప లేచి
జలకంబు లాడి ని♦జనికేతనము గంధ, పుష్పాక్షతాదులఁ ♦ బూజజేసి
పతియాజ్ఞఁ గైకొని ♦ పంకజాక్షునిముందు, చేకూర్పు మీకార్య♦సిద్ధి యనుచుఁ
బ్రార్థించి యారాత్రి ♦ భద్రదీపము వెట్టి, యొంటిపూఁట భుజించి♦యుదయమైన
గీ. నెలమి నేకాదశీవ్రత ♦ మలవరించి, ద్వాదశిని యజమానుండు ♦ ద్వాదశాక్షు
రాదిమంత్రంబులను వారి ♦ కర్పణంబు, నడేవఁ దానును వందన ♦ మిడఁగవలయు.

శివధర్మము, ఆ 5.

—♦ భాద్రపదశుక్లచతుర్థి. ♦—

ఆ. సొగసి భాద్రపదపు♦శుద్ధచతుర్థిఁ జంద్రునిఁ జూచినట్టి ♦ దోష మొదవి
హరియు నిందఁ బొందె♦నటు గాన నారేయి, వలదు చంద్రుఁ జూడ ♦ వనరుహాక్షి.

పద్మపురాణము, ఆ 10 ప 72.

—♦ నరకచతుర్దశి. ♦—

సీ. సరవి నాశ్వయుజకృ♦ష్ణత్రయోదశి రేయి, నరుణోదయంబున ♦ నతిథిబంధు
జనులతో నభ్యంగ♦మొనరించి తత్కాల, విధు లనుష్ఠించి శ్రీ♦విభు ననంతు
నాద్యంతరహితు ని♦ష్టార్థసంధాయకు, నఖిలలోకశరణ్యు ♦ నాదిపురుషు
హరిని ధ్యానావాహ♦నార్ఘ్యపాద్యాదులఁ, బూజించి నైవేద్య♦ముల నొసంగి
గీ. స్తోత్రసంకీర్తనముల సం♦తుష్టు జేసె, నేని హయమేధశతఫల♦మును నెవఁడు
హరిగృహంబునఁ గార్తిక♦మందు దీప, మర్పణము జేయు నతఁ డొందు ♦ హరిపదంబు
ఉ. శ్రీయదువీరబాణహతి♦చే నరకాసురుఁ డీచతుర్దశిన్
గాయము డుస్సి నేల కొఱఁ♦గంబడి యన్విభు నాత్మ నాదినా
రాయణమూర్తిగా నెఱిఁగి ♦ రమ్యతదీయపదాంబుజద్వయిం
బాయనిభక్తి మ్రొక్కు లిడి ♦ ప్రస్తుతి సేయుచుఁ బల్కె నీక్రియన్. 2277
సీ. దివ్యరూపధరుండ♦వవ్యయుండవగు నీ, చేత శాశ్వతసుఖ♦స్థితి వడసిన

నాఁడు పేరిటనిది ♦ నరకచతుర్దశి, యనఁగఁ బ్రసిద్ధమై ♦ తనరవలయు
నభ్యంజనంబిందు ♦ నాచరించిన నిన్ను, సంస్మరించినఁ బూజ ♦ సలిపిన ని
మానవు లఖిలకా ♦ మ్యఫలసంయుతులు గావలయు నావుఁడు విని ♦
గీ. దట్లఁ యీరాగాక యీదివం ♦ బందు నన్నుఁ, గొలిచినఁ దలంచిన నభీష్ట ♦ ము
ఘనసుకృతమబ్బ నభ్యంగ ♦ మునను భోజ, నమొక విప్రున కిడ నవ ♦

శేషధర్మములు, ఆ. సు. ఆ 6

—♦ ఆశ్వయుజశుద్ధనవమి. ♦—

సీ. అరయంగ ధరణి మ ♦ హానవమి యనంగ, సొబగొందు నాశ్విన ♦ శుద్ధనవమి
నాఁడుఁ బ్రొద్దున లేచి ♦ యత్యంతభక్తితో, భారతీదేవిని ♦ బ్రస్తుతించి
ధ్యానంబు జేసి పు ♦ స్తకనికరంబుఁ బూజించి నైవేద్య మ ♦ ర్పించి వేల్పు
ధనధాన్యవస్త్రవా ♦ హనభూషణాంబర, తాంబూలముఖ్యదా ♦ నంబు లొసఁ
గీ. భోజనంబులు పెట్టి వి ♦ ప్రులను దనుప, నీప్సితార్థంబు లెల్ల నీ ♦ డేఱుచుండు
గాన నవమీవ్రతమహత్త్వ ♦ గరిమ నెన్నఁ, బద్మజునకైన సాధ్యమే ♦ పా

శేషధర్మము,

—♦ కార్తికమాసవ్రతము. ♦—

సీ. కార్తికమాసమా ♦ ఘస్నానమునఁ బాయు, బహుజన్మజనితపా ♦ పవ్రజంబు
కార్తికమాసని ♦ కాసదీపమునందు, భస్మంబులౌ నఘ ♦ ప్రతతు లెల్ల
కార్తికమాసభా ♦ స్కరనమస్కారంబు, లను మహాదురితజా ♦ లంబు లణఁగు
కార్తికమాసగో ♦ గణపూజఁ దాపత్ర, యానేకదోషంబు ♦ లడఁగఁ జేయుఁ
గీ. గార్తికమునందు శుక్లప ♦ క్షమున ద్వాదశీదినంబున శ్రీమూర్తి ♦ మేదినీసు
వర్యునకు దానమిచ్చిన ♦ ధన్యుఁ డొందు, దివ్యకైవల్యపట్టణ ♦ ధన్యసుఖ

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2

—♦ ఫాల్గునమాసవ్రతము. ♦—

ఆ. పరఁగ ఫాల్గునమున ♦ నరుఁడు సుస్నాతుఁడై, యుదయవేళ విష్ణు ♦ పదయు
గొప్పమిగులఁ గ్రొత్త ♦ సురవిందపువ్వులఁ, బూజచేసి భక్తి ♦ పూర్వకముగ

పద్మపురాణము, ఆ 11

—♦ శివరాత్రివ్రతము. ♦—

గీ. బ్రహ్మవధయును గోవధ ♦ బాలవధయు, ఘనసురాపానచండాల ♦ గమనము
ఘాత్తగతిఁ గోటిజేసిన దురితమయినఁ, జేరి శివరాత్రిమహిమవీ ♦ క్షింపఁబోలు

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
తే. [illegible]
[illegible]
[illegible] ఆ 2.

గీ. [illegible]
[illegible]
క. [illegible]
[illegible]
[illegible] ఆ 6.

—◆ [illegible] ◆—

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
గీ. [illegible]
[illegible]
క. [illegible]
[illegible] 2890
సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
గీ. [illegible]
[illegible]
క. [illegible]
[illegible]
[illegible] ఆ 4 ప 60-72.

—♦ జయంతీవ్రతము. ♦—

క. ధనమును ధాన్యము రాజ్యముఁ, దనయులు మొదలైన సంప♦దలు మఱిఁ దలఁపన్
బెనుపొందఁ జయంతివ్రత, మొనరించిన సంతకంత♦ కూర్జితము లగున్. 2893

ఆ. పుణ్యబుద్ధిఁ గలుగు♦ పురుషులకు జయంతి, నన్న మాచరించు♦టనుచితంబ
యాచరించె నేని♦ యధికపాపంబుల, నిరయములను వెదఁ♦ జేరఁగలఁడు. 2894

సీ. కాకుత్స్థవిభుఁడు మా♦గధిఁ గూడి యొనరించి, రాజవల్లభుఁడైన♦ రఘువుఁ గాంచె
దండకాటవిని సీ♦తాయుక్తుఁడై చేసి, రామచంద్రుఁడు కుశ♦లవులఁ గాంచెఁ
స్వాహాకామియును దాను♦ బలభేది గావించి, యధికసౌందర్యజ♦యంతుఁ గాంచె
గిరిజాసమేతుఁడై♦ హరుఁ డాచరించి నిర్జరచమూపతి శర♦జన్ముఁ గాంచెఁ

ఆ. కుంతి మాద్రిఁ గూడి♦ కోమరొప్పఁగ నోమి, పాండురాజు దివ్య♦బలుల మిమ్ముఁ
గాంచె నీ జయంతి♦ కాంచెమే తగురాజ్య, విభవ మొసఁగు సలుపు♦ వెలఁదిలోన

శైవధర్మము, ఆ 4.

—♦ శాంతివ్రతము. ♦—

క. క్షితినాయక విను శాంతివ్రత మిఁకఁ గార్తికము మొదలు♦ వర్షావధిగాఁ
బ్రతిశుక్లపక్షపంచమి, నతి నియమముతోడ రాత్రి♦ హరి నహిశయనున్. 2896

సీ. భక్తి నారాధించి♦ పదము లనంతాయ, యంచు వాసుకి నే య♦టంచుఁ జీలుండ
తక్షకాయ యటంచుఁ♦ గుక్షిభాగంబు వక్షస్థలి కర్కో♦టకాయ యంచు
పద్మాయయని గ్రీవ♦బాహుశాఖలు మహాపద్మాయ యని శంఖ♦పాలకాయ
యని మోము గుళికాయ♦ యని మస్తకంబును, బూజించ వ్రతకర్త♦ పులుసు [illegible]

గీ. యీఁత నక్తంబు చేసి పం♦ డ్రెండు నెలలు, నిండ నోపినపాటి ప♦సిండిచేత
పన్నగములఁ జేసి విప్రుల♦ కొసఁగ మాను, సర్వభయము లణుంబులు♦ శాంతిఁ [illegible]

వరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 9 ప 67.

—♦ బిల్వపంచమీవ్రతము. ♦—

గీ. దంపతులు బిల్వవృక్షంబు♦ దరిని నీడ, త్రొక్కక ప్రదక్షిణముగ మా♦లూరపంచ
నామ పింజెలఁ గోసి క♦మ్రముల పత్రిరింత గైకొని శిరసావ♦హింపవలయు.

క. కలశంబులు నర్పించిన, ఫలములును ప్రసాదములును♦ పత్రిరిఁ బూజన్
కలయఁగఁ గైకొని పానంబులు చేసిన వెనుక తమరు♦ భుజియింపఁదగున్.

గీ. వసుధ నీబిల్వపంచమీ♦ వ్రతము తలచు, నేయఁ గలోప్రక్తముగ లక్ష్మి♦ నాయకుండు
కొడుకులకు నీయ కౌరవ♦కూపములకు, నేఁగుదురు దీనసందేహ♦ మింతవలదు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, ఆ 7.

పాంచరాత్రిమతము.

సీ. నారాయణా నిన్ను ♦ నానాజాతులవారు, నేరీతి భజియించు ♦ టెఱుఁగ రాన
లేమున్నను కృపాస ♦ మేతుఁడై దేవుండు, ద్విజులకుఁ బురుషసూ ♦ క్తజపనియతి
భజియింపఁదగుఁ దజ్జ ♦ పం బలబ్ధంబైనఁ, బంచరాత్రిమతప్ర ♦ పంచమున భ
జింపఁ దగుం జెవిఁ ♦ జేర్పఁగాఁ గాదు శూ, ద్రజనంబునకుఁ బాంచ ♦ రాత్రమతము
గీ. నూట వేయింట నొకఁడు పుణ్యుండు గలిగె, నేని వానికి సిద్ధించు ♦ నీమతంబు
వానిహృదయంబులో నుండు ♦ వనధికన్య, చన్నుఁ గవనుండుకంటెను ♦ సమ్మదమున.

వరాహపురాణము, సం. ము. ఆ 9 ప 116.

ఇంద్రోత్సవఫలము.

సీ. దేవతాధీశచో ♦ దితములై మేఘముల్, వసుమతీతలమున ♦ వానఁ గురియు
వానగల్గిన మహీ ♦ వలయంబు సస్యస, మృద్ధమై ధాన్యంబు ♦ మిగులఁ గల్గు
ధాన్యంబు గలిగిన ♦ ధరణీప్రజలకెల్ల, సంతతానందంబు ♦ సలుపుచుండుఁ
బ్రజలకానందంబు ♦ పొటిల్లినను దేవ, సంతర్పణంబులు ♦ సాగివచ్చు
గీ. గోవు లెల్లను బ్రిదుకు సు ♦ భిక్షంబువలనె, నటులఁ బిదుకును మొదవులు ♦ తృప్తులై
యెల్లప్రజలకు మనకు నె ♦ చ్చెరము లేక, యుండఁ గలుగును మహోత్సవంబు ♦ లుల్లసిల్ల.

విష్ణుపురాణము, ఆ 7 ప 228.

సంతానవ్రతములు.

సీ. సగరుండు పుత్రసం ♦ జననంబు గోరినై, తరుణేందుధరుఁ గూర్చి ♦ తపము సేసె
తనర దిలీపుండు ♦ తనయుల గోరినై, కామధేనుపుసేవ ♦ కడఁకఁ జేసె
దశరథేశ్వరుఁడు సం ♦ తానంబు గోరినై, పుత్రకామేష్టి పొ ♦ ల్పుగ నొనర్చె
పాండుమహారా ♦ జపత్యంబు గోరినై, యారాధనము చేసె ♦ నఖిలసురల
గీ. మందపాలజరత్కార ♦ మౌని వరులు, సుతులు వెలిగాఁగఁ బుణ్యసం ♦ గతులు వడయఁ
దపము బొనరించి కాదె యా ♦ ధరణిలోన, నెన్నిపాటులఁ బడిరి ధా ♦ త్రీశచంద్ర

రుక్మాంగదచరిత్ర, ఆ 5 ప 147.

సీ. పౌర్ణమాప్రముఖ తి ♦ థుల పుణ్యహ్రదంబుల, వాలితో జలకంబు ♦ లాడి యాడి
మౌక్తికములఁ బ్రియం ♦ బుగఁ బూజగావించి, నవనవఫలవాయ ♦ నము లొసంగి
క్షితిసురోత్తములకుఁ ♦ బ్రతిదినంబు నపూప, ఘృతపాయసాదులఁ ♦ దృప్తి సలిపి
గృహదైవతముల మి ♦ క్కిలి భక్తిఁ బ్రార్థించి, నానావిధాభ్యర్చ ♦ నము లొసంగి

గీ. వ్రతములాచరించి శతసహస్రగతులు వెలిపి, సిద్ధమునిబృందములను బిలిపించి ప్రార్థి
పతులు గావించు యన్నము లిల్లలువుచుండె, నమ్మ ప్రగేశుణ సంతానమూర్తి గాంచె.

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 2 ప 48.

ద్వి. సంతానమేలేక • చాలకష్టించి, యవనిలోఁగల నోము • లన్నియు నోఁచి
తఱచుగాఁ జేసితి • దానధర్మములు, దక్షిణతాంబూల • తతులు సద్భక్తిఁ
గూర్చి చూఱవిడిచి • కుమ్మరావముల, నాడెంపుఁగాసుగు • లవికొల్ల పెట్టి
పెండ్లిండ్లు చేసితిఁ • బేదవిప్రులకుఁ, జూడైన దేవత • భవనంబులందుఁ
బొందించి నైవేద్య • పూజలభక్తి, నామడామడమీఁద • నన్నసత్రముల
వెలయంగఁ జేసితి • విస్తారమైన, వనములలోఁ జలి • పందిళ్లు నుంచి
శ్రీగిరి కేఁగెడు • శివభక్తతతికి, నిచ్చితి రాగిచే • నిర్మితంబైన
ఘనకమండలువులు • గన్పరచనము, శ్రీభ్రమరాంబిక • శ్రీశైలపతికి
రజతకాంచనముల • రంజిల్లఁ గట్టి, కూష్మాండఫలములఁ • గూర్చి దక్షిణలు
కానుక లిచ్చితిఁ • గడుభక్తితోడ, గౌరీమహేశ్వర • ఘనవాసుకులను
నెక్కియు నోమితి • నేలేశ్వరంబు, దిగివచ్చి నోఁచితిఁ • దిలపద్మతిథుల
మొనసి విష్ణుకాంతినో • మును సలిపితిని, వారక యూసంధ్య • నర్తి నోమితిని
దప్పక నోమితిఁ • దగుజాజ్వలతిఁ, నేగురు వనితల • నింపుగఁ గూర్చి
యేకబాణపునోము • నెలమి నోఁచితిని, బదుగురువనితల • బాగుగఁ గూర్చి
పద్మనిల్లునినోముఁ • బట్టినోమితిని, నందికిఁ బులగంబు • నయాత నిచ్చితిని
శ్రీశైలపథమునఁ • జెలువంబు మీఱ, నశ్వత్థసంధ్యుల • నభివృద్ధి జేసి
రమణీయకాంచన • రజతతంతువుల, నశ్వత్థతరువుల • కలరఁ జుట్టించి
పెంటిపోతులకును • పెండ్లిచేసితిని, జీకటింటను నోము • సేసితి భక్తి
వియతిఁ గేదారేశు • నిల్పి నోమితిని, నొనరాని కనుఁగొన్న • గుంటికి నెల్లఁ
జేవుత్త్ర మ్రొక్కితి • జెప్పనేటిగ్గు, నేనెత్త్రి మ్రొక్కితి • కాఁప్రేమని నేను. 3001

పలనాటివీరచరిత్ర.

—• మాఘస్నానము. •—

క. మాఘము హోమము కంటెను, మాఘము యజ్ఞములకంటె • మఱి. బరికింపన్
మాఘం బశేషధర్మామోఘఫలప్రదము గాదె • ముల్లోకములన్. 3005

క. మాఘస్నానం బెవ్వఁ, డమోఘంబుగఁ జేయు నాక్రమమునకొని యఖిల పా
పౌఘములు గంపమొందును, మాఘమునందు మఱి యపవృజంబు గలుగును. మునిహా.

క. కమలగొనకు నరక మెన్నఁడు, మనుజులు పుణ్యప్రయాగ◆ మాఘస్నానం
బనయంబు మూడు దివసము, లొనరించినవారు ధాత్రి◆ నుత్తమపురుషుల్.

సీ. పవమానపానీయ◆పత్త్రభోజనముల, దేహంబు శోషిల్ల◆ దినముదినము
రోగంబు సాధించు◆చున్నవారలు ప్రయాగస్నాతుఁ డరిగెడు◆ గతికిఁ బోవ
రందు మాఘములోన◆ నవగాహ మొనరించు, నట్టిపావనుల గే◆హాంగణములఁ
గంధమదామోద◆కలితషట్పదగాన, సౌఖ్యంబులై యొప్పు◆ సానుజములఁ

గీ. దురగముల గొల్లప్రొద్దున◆ గరము మిగుల, నశ్వమేధాదికృత్యంబు◆ లాచరించి
సర్వదానంబులును జేయు◆ సత్ఫలంబు, లప్పుడె సిద్ధించు నరులకు◆ ననఘచరిత.

పద్మపురాణము, ఆ 1 ప 66, 178 ఉత్త. ఆ 3 ప 208, 210.

——◆ ఆదివారస్నానము. ◆——

క. ఇనుఁ డుదయింపకముందఱ, నినవారమునందు స్నాన◆ మెలమిన్ జేయన్
మునుపటి యేనిమిదిదినములఁ, గనుసట్టిఁ పాప మణఁగుఁ◆ గళ్యాణ మగున్.

శివధర్మము, ఆ 5.

——◆ ద్వాదశీస్నానము. ◆——

క. ద్వాదశి నభ్యంగనము ప్ర◆మాదికమున సంఘటించె◆ మనుజపతి క్రమ
ద్వ్యాప్తి వచ్చెఁ గాదె ప్ర◆మాదం బొకవేళ బుద్ధి◆యంతయు నకయినన్. 3010

ఉ. ఆదరిచెంబుచే నృపతి◆ యానసనీమవికారభావము
త్పాదకమైన నాప్తులకు◆ బ్రాహ్మణముఖ్యులతోడఁ జెప్పినన్
ద్వాదశిపుణ్యకాలమునఁ◆ దైలమునన్ దలయంటికొంట దో
షోదయమయ్యెఁ గానఁ గల◆ వాక్యయుపాయము దీనిమాన్పఁగన్. 3011

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

——◆ గురువారము. ◆——

సీ. వారములన్ గురు◆వారమునకుఁ బె లక్ష్మీవారమని పేరు◆ చెల్లు జగతిఁ
గారణమారయఁ◆ గానంబడుం బర్వశేష్ఠ లక్ష్మియన్◆ సతిపలసఁ పె
యరయ్యె లక్ష్మీనృసిం◆హావతారము గురు, వారంబునం గాన◆ వారమదియె
లక్ష్మీనృసింహవా◆రమనిరైరి పిమ్మట, నదియె లక్ష్మీవార◆మని వ్యవహృతి

గీ. బరికృతిలక్ష్మీనృసింహవా◆రంబు నేఁడు, గద హరిహర్యద్రినృసింహాంక◆కలితముగను
క్షితిఁ గుమారనృసింహాఖ్య◆ కృతియుదొడవె, జయము వైజయ మొనయవి◆ జయముగాదె.

కుమారనృసింహము, ఆ 4.

—◆ అతిథిసత్కారము. ◆—

సీ. సన్న్యాసులును బ్రహ్మచారులు వేదవిద్యార్థులుఁ దీర్థయాత్రాభిముఖులుఁ
బరదేశులై భూమిఁ దిరిగెడువారును, గతిలేక యాఁకటఁ గ్రాఁగువారు
దూరంబు నడచి ప్రొద్దుగ్రుంకఁ బోకవచ్చిన, తెరువరులును మఱి దిక్కులేని
వేదబ్రాహ్మణులు వినోదంబులకుఁ దమ్ముఁ బొడఁగనవచ్చిన భూమిసురులు
గీ. మొదలుగ నతిథులయి తమ సదనములకు, నేఁగుదెంచిన భక్తితో నెదురువోయి
తోడుకొనివచ్చి తనయింట దొరకినట్టి, యన్నపానంబులను సుపాయంబు నేయఁ
గలుగు గృహమేధి పుణ్యలోకముల కరుగు.

ఆ. ఇంటఁగల పదార్థమేమియు దాఁపక, లేక యున్న ఋణము లేక యతిథి
కధిక భక్తితోడ నన్నపానాదులఁ, దృప్తి సేయవలయు దినదినంబు.

తే. అతిథి యాఁకటిగొని యింటి కరుదెంచి, కడు నుదాసీనతను బొంది వెడలెనేని
తనకుఁ గల పాప మాగృహస్థునకు నిచ్చి, వాని పుణ్యంబుఁ గొనిపోవు వసుమతీశ.

ఆ. కాన నతిథియందు గర్వంబు మదమును, బరుషవదనము నెలుకుఁ బ్రిల్లదంబుఁ
బాఱఁదఱుమఁ జేసి భోజనశయ్యాసనములఁ బ్రీతుఁ జేయుచుండు గృహికి.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 154-157.

సీ. ఎదురేఁగి సాష్టాంగ మొరఁగి పాద్యం బిచ్చి, నారికేళకటాసనముల నునిచి
మంచిపొత్తిఁ గట్టిన దొప్పగమితోడ, రంభావిశాలపత్త్రములు పఱచి
శాల్యన్నసూపాజ్యశష్కుల్యబహువ్యంజనతక్రదధు లర్పణంబుఁ జేసి
వార్చినపిదప సంవాహనమున శ్రముల, గొనరించి తాంబూల మొసఁగి కడకు
గీ. మడిగి పోయెదమన్న దవ్వనిచి సిరికిఁ, దగినసత్కృతిఁ జేసి తోదమున మగిడి
యర్చఁ గావింతు రెపుడు నిట్లతిథులైన, భాగవతులకు నప్పురిభాగవతులు.

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 1 ప 76.

క. జలమొండె తక్రమొండెను, ఫలమొండెను శాకమొండె భయభక్తి నిడక
వలెఁ గాని యతిథి నాఁకటై, నిలయము వెడలింపరాదు నిర్దయుఁడగుచున్. 3018

క. సాఁపటి యతిథిం గడపిన, పాపమునకు మితము లేదు భానుజ! యాతనిం
గోపింపక భోజనశయ్యాసోపేతముగాఁగఁ బూజ యొనరింపనగున్. 3019

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 69-73.

—◆ ఉపవాసములు. ◆—

క. భూసురులకు వ్రతులకు నుపవాసము దగుఁ గాని యన్యవర్ణులకుఁ దదీ
యాసక్తి గలిమి పెద్దయు, దోసం బని యిందు ధర్మసూర్యస్వాంతా. 3020

క. రాత్రిత్రయంబు బ్రహ్మక్షత్రియులకు నుపవసింపఁ ◆ జనుఁ దదధికమున్
గాత్రస్థితిఁ దప్పింపని,మాత్రనయిన మేలు కుటుస ◆ మాజవరేణ్యా. 3021

క. విను వైశ్యులకును శూద్రుల,కును నాలుగు గుడుపు లుడుగఁ ◆ గోలఁదకి మిగులం
జన దుపవసింప నుపవా,సనిరూఢత పెంపు కల్మ ◆ షము వారలకున్. 3022

ఆ. పౌర్ణమాసిఁ బూర్వ ◆ పక్షాష్టమీచతు,ర్దశుల నుభయపక్ష ◆ వశత వచ్చు
షష్ఠిఁ బంచమిని సు ◆ నిష్ఠనై నుపవాస,మున్న వివిధశుభము ◆ లొలయునంద్రుం.

సీ. ఏకభుక్తవ్రత ◆ మెంతయు నిష్ఠ వ,ర్షం బెల్ల నడపిన ◆ సద్ద్విజుండు
శుభగాకృతియు రూప ◆ శోభితాంగనయు స,త్సుతులును ధనధాన్య ◆ తతులు భోగ
ములు సద్గుణంబులు ◆ భూరియశంబును, మొదలైన బహుశుభం ◆ బులకుఁ బాత్ర
మగు వేఁడు గాల మ ◆ య్యతుల వ్రతముసల్పి,యఖిలభూలోక సౌ ◆ ఖ్యములఁ గ్రమివ

గీ. మొదమున గంద్రు రెండును ◆ మూఁడు నాల్గు, నాకరింబున నోప న ◆ నైకెక్కనట్టి
దినము లెడపెట్టికుడుచుచు ◆ ధృతివొకేఁడు,నడపువారల తెఱఁగులే ◆ న్పడఁగవినుము.

క. ఎక్కుడు దినముల శుభములు, నెక్కు నఖిలవైభవములు ◆ నెక్కు ననమునం
దక్కక యుండెడు కాలము, నెక్కు మహాత్మతయు నెక్కు ◆ నిధపుడనాఘా.

గీ. వత్సరం బెల్లఁ బక్షోప ◆ వాసనియతిఁ, గడపి నతనికిఁ బుణ్యలో ◆ కంబు లెల్ల
వాసభూములు మాసోప ◆ వాసవృత్తి,నైన బ్రహ్మలోకంబు సౌ ◆ ఖ్యంబు గలుగు.

ఆ. ఎంతనిష్ఠ గలిగి ◆ నేనియు మాసంబు,లోనియంద యొక్క ◆ డైనదినము
లధిప యుపవసింప ◆ నగుఁగాని మాసార్ధ,కోపవాసవృత్తి ◆ పాప మండ్రు. 3027

గీ. మాతకును వేదమునకు ధ ◆ ర్మంబులకును, బరము లగుగురుశాస్త్రలా ◆ భములు లేవు
తపము లే దుపవాసవ్ర ◆ తంబుకంటె, నధిక మైనది యాండ్రు సు ◆ మహాత్ము లనఘ.

గీ. పావనంబులలో నెల్ల ◆ బ్రాహ్మణుండు, పరమపావన మను శ్రుతి ◆ పారవేంద్ర
యట్లు గావున భూదేవ ◆ తార్చనంబు, భక్తిసంభృతముగ నడ ◆ పంగ వలయు.

చ. అనశననిష్ఠఁ జేసి సుర ◆ లాదిమునుల్ మహితానుభావులై
రనఘ సహస్రవర్ష సము ◆ నంతరకల్పిత మైనయేకభు
క్తనియమతంత్రమున్ నడపి ◆ గాధితనూజుఁడు బ్రాహ్మణత్వముం
గనియెం మహోపవాసములఁ ◆ గానిఫలంబులు లేవు భూవరా. 3030

క. కావున నుపవాసవ్రత, సేవనము శరీరముఁ కుఁ ◆ జిత్తంబునకుం
బావన మైహికమహిమయు, జీవనిలయసుఖము నిచ్చ ◆ శిన్ సమకూరున్.

క. వన మగునీవ్రతమున కం,గిరసుఁడు దర్శకుఁడు దక్ష ◆ గీతవిధమునన్
నను లెవ్వరు దక్కక లస్యదురు వారిం బొరయ వేమి ◆ దుఃఖములు నృపా.

క. శ్రుతతంత్రంబు పఠించినఁ, బ్రీతి వినినఁ బాయు బహుదు◆రితములు దివ్య
స్థానములఁ బొందెదం గడు, నాతెలివగు నపగభవము◆నందు నగుచున్. 3083

భారతము, అను. ఆ 4 పద్య 148 159.

క. ఇతిహాసము భానువాసరమున భుజియించిన నరుండు ◆ మునుఁగును నరకం
బున వనజాసనకల్పము, దనుక నను నొకపురాణమైనఁ ◆ దనయుసుఖంబుల్. 3084

గీ. పర్వసంక్రమణవ్యతీ◆పాతభాను, వాసరంబుల రాత్రి ◆ వలదు భోజ
నంబుఁ గావింపఁ జేసిన ◆ నరుఁడు ఘోర, నిరయములనుండు మగుడంగ ◆ [illegible]

శేషధర్మము, ఆ 5.

—◆ వివిధవ్రతములు. ◆—

సీ. ఇష్టప్రౌఢ సుకుమచు ◆ నెపనెడఁ గుమవక, యుండును నాతండు సు◆ద్రోణ[illegible]
బును [illegible] నాత్మ◆సతియందె రతి సల్పు, భవ్యశీలుఁడు సదా◆ బ్రహ్మచారి
దేవపిత్రతిథిపూ◆జావిధులం దిడి, మతి శంజుప్రురుషుఁ డ◆మాంసభోజి
దనముల్లు పంక్తి పా◆వను భుజింప భుజించు, నంచితాత్ముఁడు విఘ◆సాశనుండు.

గీ. కృత్తికర్తంబు గుడిచిన ◆ పిదపఁ గుడుచు, నాతఁ డమృతాశి దినసంబు◆[illegible]
వే[illegible]త్రాఖ్యుఁ డస్వప్నుఁడ◆వ్వాలము లపమ, హాధిక వ్రతములు పెపా◆[illegible]ము.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 366, 367.

—◆ ఋషిశుశ్రూష. ◆—

సీ. స్నానంబు గావించి ◆ చనుదెంచునంతలోఁ, జపవేదిఁ దగుచేతిఁ ◆ జక్కఁ [illegible]
జపవిష్ట యొనరించి ◆ చాలించునంతలోఁ, జక్కఁగా దేవపూ◆జకు సమర్చ
దేవపూజ యొసర్చి ◆ తిలకించునంతలోఁ, మద్రసాపూర్ణభో◆జనము వెట్టి
[illegible]నంతై కర◆ములు గడ్డునంతలోఁ, బర్హాజినములచేఁ ◆ బానుపొనర్చుఁ
గీ. బానుపై నేగనంతలో ◆ బడలిరని మ్రనంబునఁ దలంచి తాలప్రృం◆తము లిడి విసరి
తొడలపైనంఘ్రులుంచియొ◆త్తుచునవేక, సేవలొనరించుఁ దపసిక◆చ్చి గుడుఁడోఁడి

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 ప 89.

—◆ ఆచార్యసేవ. ◆—

సీ. విద్యావరాశ్రా◆నికి నేఁగువారికిఁ, జక్కనితోఁవ యా◆చార్యసేవ
విజ్ఞానదేశము◆త్తరణంబునకు మనో, జవమైననావ యా◆చార్యసేవ
[illegible]జ్జములకు స◆తీపతివ్యాధమై, చాగినప్రావ యా◆చార్యసేవ
అజ్ఞానహతులను ◆ విజ్ఞానులను జేయు, సంజీవితీవ యా◆చార్యసేవ

తే. యాశ్రయించినవారల ◆ కర్థినిచ్చు, విష్ణుసాలోక్యసారూప్య ◆ వివిధదివ్య
భోగసామ్రాజ్యవైభవా◆భోగమహిమ, శాశ్వతంబైనకేవ యా◆చార్యసేవ.
తే. అనిశ మాచార్యసేవ గ◆ల్గినజనులకు, దేవభూదేవతిర్యగ్గసం◆సేవ లేల
అనిశ మాచార్యసేవగ◆ల్గని జనులకు, దేవభూదేవతిర్యగ్గసం◆సేవ లేల. 3039

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 ప 112. 113.

—◆ దేవపితృసమారాధనము. —

క. నృపవర పూర్వాహ్ణంబును, నపరాహ్ణము దేవపితృస◆మారాధన వి
ధ్యుపదిష్టకాలములు మ,ధ్యపుసమయము మానుపార్చ◆ నాహ్ణం బఱయన్.
సీ. నరనాథ కాలహీ◆నంబును నశుచి సం,స్పృష్టంబుఁ బరిభుక్త◆శేషమును స
మంత్రకంబును వీత◆తంత్రంబుఁ గీటకే,శపరిదుష్టంబు రా◆క్షసులు గొంద్రు
మాననీయద్రవ్య◆మేనియు సురపితృ,క్రియల దురాత్మకు ◆ లైనవారు
గుడిచిన నట్ల య◆క్కుడుపులఁ జొనుపక, మత్తుని జడుని ను◆న్మత్తుఁ బతితుఁ
గీ. గ్లీబుఁ గుష్ఠి దేవలకుఁ జి◆కిత్సకునిని, వీతనియము నపస్మారి ◆ శ్విత్రి రాజ
యక్ష్మయుతుని నర్తకుని గా◆యకుని సోమ,విక్రయుని వేదవిక్రయు◆విడువవలయు
ఆ. వడ్డి కిచ్చికుడుచు◆వాఁడు ననగ్నియుఁ, బ్రాణివిక్రయమున ◆ బ్రదుకునతఁడు
దైవపిత్ర్యములకుఁ ◆ దగరు సంధ్యోపాసనములు లేనివారు ◆ నరవరేణ్య. 3042

భారతము, అను. ఆ 2 పద్య 54-57.

—◆ ధూపదీపనైవేద్యాదులు. ◆—

గీ. సల్లకీజాతనిర్యాస◆మెల్లదేవ,తలకు మే లంతకంటె గు◆గ్గిలము లెస్స
యగలు గంధర్వయక్షోర◆గాదులకుఁ బ్రి,యంబు ధూపదానము నెడ◆నధిపవర్య.
గీ. తగినయట్టిధూపము దేవ◆తలకునిచ్చి, పరమపుష్టియు నాయువుఁ ◆ బడయుఁ గర్త
యక్షగంధర్వపన్నగ ◆ రాక్షసులును, ధూపమున మెచ్చి కోర్కు లి◆త్తురు కుమార.
ఆ. దైవతాగ్ర్య లపుడు ◆ తామసభూత ర,క్షోముఖంబు లైన ◆ కుత్సితంపు
జాతు లెల్ల దీప◆సన్నిధి నడఁగున,ట్లగుట దీపదాన ◆ మధిక ఫలము.
గీ. ఆలసేయి ముఖ్యము మహి◆షాదిమేధ్య,జనితఘృతములుఁ దైలంబు ◆ మనుజనాథ
మధ్యమము లగు మేదోస్థి◆మాంసరసము,లరయ నింద్యములౌ దీపస◆మర్పణమున.
క. దేవతలకు నగ్రప్రసం,భావన నుపహార మిచ్చి ◆ పదపడి కుడువం
గా వలయు నట్లు సేయని, ధీవిరహితుఁ డసుర యగుట ◆ దెల్లం బధిపా.
కం. తినయుండుఁ గలుగునన్నము, మును దేవతలకు నివేద్య◆ముగఁ జేసి ప్రణా
మనివాపనసహితసమన్వయముగఁ గృతకృత్యుండగు నట్లదియుఁ ◆ బుణ్యము జనఘా.

క. తిలకృసరము దధిదుగ్ధంబులు పటిమాను ధూపములును ◆ బహ్యపరిమళిం
బులుగుపదార్థములు విబుధులకుం బ్రియ మొసంగు బలిభ◆ఖులం గుసుమమున్.

భారతము, అను. ఆ 4 ప 12.

◆ ఉపహారాదులు. ◆

క. ఉపహారసమర్పణం దగు, సుపురుషగృహదైవతములు ◆ శుభములం గోరుచున్
నృపవర తత్కర్మరహితుం, గృప లేక నితాంతవిఫల◆కృత్యుం జేయున్.

ఆ. రక్తమాంససహిత◆భక్తపిండముల నుల్లసితలోహితాక్త◆లాజములను 3050
సునను బలి యొనర్ప ◆ మరగయక్షాసుర, ప్రముఖభూతములు శు◆భంబు లొసఁగు.

క. సౌమ్యాసౌమ్యబలులు విను, సౌమ్యాసౌమ్యప్రకార◆జనకృత్యంబుల్
సౌమ్యప్రపోత్తమ యర్హ్యో, కామ్యముఁ దత్తత్ప్రపూజ్య◆కరణిం జేయున్.

భారతము, అను. ఆ 4 పద్య 5-7.

◆ యజ్ఞము. ◆

ఆ. శ్రద్ధ వలయు మిథ్య◆చనదు వేదంబులఁ, బరిభవింపఁ దగదు ◆ భవ్యయజ్ఞ
కర్త కెపుడు నదియుఁ◆గాక దక్షిణలు మం, త్రార్థపోషకంబు◆లందు దగిన.

క. ఈరీతి దొంతింగి చేసిన, యాగము సోమాప్తిఁ జేయు ◆ నప్పురుషునిఁ ద
ద్యోగ మొనర్పు మహాసుఖ, యోగము సోమాధిరాజ్య◆యుక్తము శ్రుతులన్.

భారతము, శాంతి. ఆ 2 ప 345, 346.

చ. పగలును రేయుఁ గుడ్చి జల◆పానము లోనగఁ గుడ్చునప్ప డం
తిగ నొనరించి మర్త్యుఁ డొక◆టిన్ నడుమన్ మతియొప్ప నంట నే
మిగతిని బాపముం బొరయ◆మిం దలకొల్పుచు హోమకార్యముం
దగుమెయిఁ జేయుచున్న విను ◆ తం గొటిజుగ్ని గు నూర్ధ్వలోకముల్. 3055

సీ. విను మింతి దైవికం◆బును లౌకికంబును, నన రెండు దెఱఁగులు ◆ యజ్ఞవిధులు
సద్బ్రాహ్మణార్జిత◆వర్ధనాంచితధన, ధాన్యముల్ గొని దేవ◆తలకుఁ దృప్తి
యగునట్లుగా ఋత్వి◆గర్పనఁ మొప్పఁగాఁ, గావించునది వైది◆కంబు దేవ
తలకు మహోత్సవం◆బులు సేయుటయు చేత, వాద్యనృత్తము లన◆వద్యములుగ

తే. సంఘటించుటయును ◆ సద్గంధమాల్యధూప, దీపభోజ్య◆భక్ష్యములు స
మాదరంబుతో ని◆వేదించుటయు లౌకికంబు రెండు సమర◆గణహితములు.

సీ. ధర్మములు దానములు నస◆ద్వ్రతచయంబు, సద్వ్రతములు గావు వినుము యజ్ఞము వలె గుణ
యాజ్ఞకర్త లోకోత్తమం◆డతని కిచ్చుటతనిచేఁ గొను టధికపు◆ణ్యములు నెలుత.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 198, 199.

క. తనయాగమునకు శూద్రుని, ధన మడిగి యొనర్చె నేని ♦ తత్ఫలమా శూ
ద్రునిఁ జేరు నట్టియాగము, చనఁ జేసినయతఁడు చచ్చి ♦ చండాలుఁ డగున్.

క. యాగార్థ మడిగి యర్థము, యాగమునకుఁ బెట్టవలయు ♦ నడియట్లైన తా
భోగార్థముగాఁ దాఁచిన, యాగమబాహ్యుండు కాకి ♦ యై జన్మించున్. 3059

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 86-87.

సీ. అమృతోపమానంబు ♦ లైనయన్నంబులు, కడిమూడ సేయంగఁ ♦ గుడుచువారు
బహుధనధాన్యసం ♦ పదలసొంపు వహించి, పేదర్మికిని బొమ్మ ♦ పెట్టువారు
నవరత్నభూషణాం ♦ బరసమగ్రిత మించి, ప్రీతిఁ బ్రిద్దొకవస్త్ర ♦ మెట్టువారు
నాచంద్రతారార్క ♦ మైననిర్వాహముల్, గాంచి యుల్లము పల్ల ♦ వించువారుఁ

తే. గోరికలకంటె సాహస్ర ♦ గణితఫలముఁ, బొరసియుబ్బుచు వెయినోళ్లఁ ♦ బొగడువారుఁ
గాని మిన్నక యుండెడు ♦ మానవుండు, నుందునప్పైన లేఁడు త ♦ ద్యాగమునను.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 5 ప 124.

సీ. నిఖిలదేశాయాత ♦ నృపతిభూషాకర్ష, రేణుసంపోషిత ♦ శోణికంబు
మహితావభృథలాభ ♦ మహిమ ధన్యత్వభాగ్యలదర్శితాపూర్వ ♦ సౌష్ఠవంబు
వరమంత్రతంత్రహ ♦ వ్యద్రవ్యషాడ్గుణ్య, సంభృతానల నవో ♦ జ్జ్వల్యకంబు
సన్నుతసాన్నాయ్య ♦ సౌరభ్యసంపదాధ్యంభవిష్ణుప్రపూ ♦ తానిలంబు

తే. హోమధూమానురంజిత ♦ ద్యోతలంబు, నగుచు వసుదేవుఁ డధ్వర ♦ మతిశయిల్లె
భవ్యలీలామహోభూత ♦ పంచకమున, లోకలోకవిశేష మొనఁగుచు ♦ నొప్పుమీఱి.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 1 ప 99.

సీ. స్థండిలస్థితయూప ♦ సద్యశ్శస్త్రప్రోక్ష, ణాప్తిఁ జతంత్ర యూ ♦ ప్యాజకంబు
హోతృహస్తధవిత్ర ♦ జాతవాద ప్రిజ్వ, లితకీలికీలికా ♦ వృతనభంబు
పరమాన్నపృషదాజ్య ♦ చరువపామిక్షాది, హోమజస్వాహాకర ♦ వోల్లసితము
దత్తక్రియావ్యావృత్త ♦ తరసభాస్తారలోక, ముహుర్ముహుశ్శిర ♦ కంపనంబుఁ

తే. జంచదుద్గాతృసామగా ♦ నాంచితంబు, విశ్రుతాధ్వర్యుబుగ్యజు ♦ ర్వేదమంత్ర
నికర మకలుషహవిరర్థ ♦ నిర్ఝరప్ర, సారితకరాబ్జ మగుచు నా ♦ జన్న మమరె.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 8 పద్య 81.

శా. నానానూనసుగంధబంధురలతాం ♦ త శ్రేణిచే దివ్యసం
ధానానంతమహోపచారముల శ్రో ♦ త్రప్రీతి కృద్వేదమం
త్రానీకంబుల గీతవాద్యనటనా ♦ న్యధ్యానమానంబులన్

సహాధ్వరంబగు యాగమున్ సలిపి విష్ణుప్రీతిఁ గావింపుమున్. 3088

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, దా॥ పిన॥ ఆ 2 ప 248.

—◆ యజ్ఞశాల. ◆—

సీ. హోమకుండము నాభికా◆సూమశేఖ, పాలుపునూఁగారు తగుకుచగాఁ ◆
కలశయుగళంబుఁ జాలింత్లు◆గాఁగ యాగశాల మేలగు జవరాలి◆లీలఁ దాల్చె.

రామవిలాసము, ఆ 2.

చ. పనిచిన నాతఁ డేఁగి కన◆ఘంజితనీలతరాజకాయ సం
జనితకరోటికాటమును ◆ రాసఘుతప్లుతసచ్చలాశమాం
సనికరవర్ధమానవిల◆సత్పటువహ్నిశిఖాప్రభాసమ
త్యనుపమమంత్రతంత్రకర◆యాజకఝాటము యజ్ఞవాటమున్. 3089

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 3.

గీ. వ్యంజనవిభక్తిచాతురి◆నంద మొందె, కర్మకారకగుణవృద్ధి ◆ గరిమ నొందె
యుత్తమానకపురుషా◆మాత్తమగుచుఁ, గ్రమభుజక్రియ మించె వ్యా◆కరణసరణి.

గీ. అత్తసోమంబు నజహ్వానస్త్రు◆గాజినంబు, బరిచితశ్రుతిపదము గర్భపాత్రయుక్తము
హవ్యవాహనరథమునై ◆ హరుని విగ్రహంబుఁ దలఁపించె సద్యాగ◆ఖండలంబు.

రామాభ్యుదయము, ఆ 3 పద్య 26 20.

సీ. మాళవ నేపాళ ◆ మగధాంధ్ర పాంచాల, భోజ కాంభోజాది◆భూమిపతులఁ
గరకథాశ్వశ్రేణి ◆ ఘనసమిత్కుశముల, జీమూతసమహోమ◆ధూమతతుల
దర్భాసనంబులఁ ◆ దగఁ పీఠంబులఁ, బంక్తులై కూర్చున్న◆పరమమునుల
సరసస్వరోదార◆సామఘోషంబుల, సురుచిరయాగోప◆కరణతతుల

గీ. భూరిదక్షిణాతృప్తకృష◆పూర్ణకుంభ, కనకమయవేదికాసము◆త్కరములమరి
వసువసంచితయూపాళిఁ ◆ బరగుజనకు, యజ్ఞవాటము సొత్తైన ◆ నన్నా పటిఁగి.

భాస్కరరామాయణము, బాల. ప 518.

—◆ యాగభాగానర్హులు. ◆—

సీ. స్నానసంధ్యాద్యమ◆హోమకృత్యంబుల, సమకాలములయందు ◆ జరుప కునికిఁ
బటులోభమూలదు◆ర్భరతరాశాపాశ, బంధనంబునను లో◆బడుటవలన
రసవిషగంధక◆ప్రభృతవస్తుగణైక, పాకనిరూఢి చో◆ప్పడుటఁ జేసి
సంకీర్ణవర్ణసం◆స్పర్శాద్యనాచార, కలనంబు గలిగి వ◆ర్తిలుటఁ బట్టి

గీ. యెక్కినైజాభ్రాగణ్యుల ◆ కెప్పుడైన, యాగభాగోచితత్వయో◆గానరూఢి

తేవటించుచు గొందఱు • కేటకానురూ, చెప్ప [illegible]

[illegible] 11.

—• రాజసూయము. •—

క. [illegible] సాదము [illegible]
సాదంబుల చెలంగ [illegible] 6070

సీ. [illegible] దక్షి[illegible]
[illegible] సంపూర్ణ [illegible]
[illegible]
[illegible]

ఆ. [illegible]
(అని [illegible])

[illegible] 1 [illegible] 232, 293.

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]

[illegible] 181.

—• [illegible] •—

క. క్రమయుక్త[illegible] (గి[illegible]
సముదయము [illegible]

సీ. వివిధభోజ్యపదార్థ • విధి [illegible] సంతృప్తి [illegible]
ధనధాన్య[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible] దండ [illegible]
వస్తువులు [illegible]

క. నలుగాలి [illegible] జలచరముల [illegible]
[illegible]

క. వనయూపమువలె రాజిత, మగు, తురంగమము చుట్టుఁ బఱుత◆తుల నిల్పినయం
పరఘోవము లక్షుసఖ,స్ఫురణం బిట్టి దని చూపు◆పోలిక మెఱసెన్. 3076

ఆ. అశ్వమేధమునకు ◆ నార్యులు దక్షిణ, ధరణి యంద్రమ గాన ◆ నరుని చేత
విజిత మైన ధరణి◆ ప్రిజనితప్రీతిమై, ఋత్విగర్చనముగ ◆ నిచ్చినాఁడ. 3077

ఆ. కోటికోట్లు మాడలు ◆ గుప్పవోసి, ధరణి వెల యని చెప్పి య◆ప్పరమసంయ
మీంద్రపతికి సమర్పించె ◆ నతఁడు ఋత్వి,గావలికిఁ బంచిపెట్టె న◆య్యతులధనము.

గీ. అతులకనకమయము లైన ◆ యజ్ఞవాట,వేదికాయూపతోరణ ◆ వివిధభాండ
దండశయ్యాసనాదుల ◆ ధరణినాథుఁ, డొసఁగె విప్రచయంబుల ◆ కుల్ల మలర.

గీ. అట్లు విప్రుల కిచ్చి య◆నంతరంబ, రాజులకు వైశ్యులకు శూద్ర◆రాజి కన్య
జాతులకు మ్లేచ్ఛులకు బ్ర◆భూతధనము, ప్రత్యేకంబు లిచ్చె నా◆ధరణివిభుఁడు.

భారతము, అశ్వ. ఆ 4 పద్య 190-200.

క. పాటీరహీరవర్ణము, హాటకపుచ్ఛమును నల్ల◆నగుచెవులు నిరా
ఘాటజవంబును నధ్వర,ఘోటకలక్షణము లివియు ◆ గోచర మైనన్. 3081

ఉ. కాయము చిత్రవర్ణములు◆గల్గి మనోజవ మైనయశ్వమే
ధీయహయంబు నాగమవి◆ధిన్ విడువందగుఁ జైత్రపూర్ణిమన్
రాయుఁడు సైన్యముల్ గొలిచి◆రాసుతు లైనను దమ్ము లైన న
త్యాయతశక్తిఁ గావ నొక◆హాయన ముర్విఁ బరిభ్రమింపఁగన్. 3082

క. శూరులు గల్గినఁ బట్టుఁడు, ధీరతఁ నీ హయము నిటల◆దేశంబున బం
గారపుఁబట్టము పైఁ బతి,వీరాంకము వ్రాసి కట్టి ◆ విడువఁగవలయున్. 3083

సీ. విడాశ్చత్రములు సప్త◆విడిచినతావుల, నెల్లహోమంబు సే◆యించి యొకటి
గోసహస్రంబు ధా◆త్రీసురవర్యుల కొఁగ,మోక్తదక్షిణలతో ◆ నొసఁగవలయుఁ
దీక్షితుండు హయంబు ◆ తిరిగివచ్చెడుదాఁక, నియతభోగంబు ల◆న్నియును మాని
భార్యతోడుత నసి◆పత్రవ్రతముఁ బూని, బ్రహ్మచర్యంబు స◆ల్పంగవలయు

గీ. నవనిపతి నూఱుతురగమే◆ధములు చేసెఁ,గాని యీనిష్ఠఁ జరియింపఁ◆గానఁడయ్యె
క్రతుయుతంబుగఁ జేయుమి◆క్రతువు నీవు, పాండునందన సకలసా◆ధనము లొదఁగు

సీ. హరికథావిముఖుని ◆ నన్యాయవర్తనుఁ, బురుషార్థరహితుఁ ద◆పోవిహీను
మిత్రవంచకుని స్వా◆మిద్రోహిఁ బతితుని, యుద్ధభీరువు నన్య◆యోనిరతుని
మాతృపితృభ◆కులు ధర్మబాహ్యుని, శ్రుతి విదూషకుని దు◆ర్వ్యసనశీలు
బహుభాషి విశ్వాస◆ఘాతకు ఋతుకాల,కర్మపరిత్యాగిఁ ◆ గష్టలోభి

గీ. ఖలు వికత్థను బహువాదఁ గరుఁ గృతఘ్ను, నాత్మభృత్యప్రతారణు నాతతాయిఁ
దగదు కొనిపోవఁగా నెంతధనికులైన, నధ్వరాలోకనానర్హులగుటఁ జేసి

సీ. ఆపుణ్యదివసంబునందు ధర్మసుతుండు, ద్రుపదపుత్త్రియుఁ దాను నుపవసించి
జపహోమదానసంస్కారపూర్వకముగా, నధ్వరవ్రతదీక్ష నలవరించి
తురగరత్నంబుఁ గౌతూహలంబున గంధపుష్పాక్షతాదులఁ బూజచేసి
నిజబిరుదాక్షరాన్విత హేమపట్టిక, ఫాలభాగంబునఁ బదిలపఱచి

గీ. చిత్రపటరత్నఖచితమంజీరకనక, కింకిణీచామరముల నలంకరించి
మ్రొక్కి వలగొనబహువాద్యములు చెలంగఁ, గదలె నశ్వంబు మధ్యాహ్నకాలమునను

సీ. జననాథ బహుదుఃఖసాధ్య మీయశ్వమేధంబు తత్క్రతువిధానంబు వినుము
గోక్షీరతనువుఁ గుంకుమశిరోధియుఁ బీతవాలంబు నసితశ్రవంబునైన
వీతిసర్జనచేసి విడిచి తద్రక్షకై, యతిశౌర్యధనులఁ దోడ్తోననుపవలయు
దేవు రుత్తములద్విజాళి ఋత్విజులుగావలయు వేర్వేఱ వారలకు నొక్క

గీ. గజము నరదంబు భటచతుష్కమును బూజ్యగోశతంబును నన్నియ ఘోటకములు
వేయిబారువు లర్థంబు విశదమౌక్తికములు నట్టము వలయు దానమున నొసఁగ.

క. మహినసిపత్త్రిం బీవ్రిత, మహిమాంశుకులేంద్ర దీనికరయఁగ భార్యా
సహితుండు గావలెఁ బత్నీరహితునకు నుపక్రమింపరాదనిపలుకన్. 3088

జైమినిభారతము, ఆ 1 ప 75-78ఆ 6 ప 101, 102.

తల్లిదండ్రులు

సీ. జతనంబు మిగుల మాసములు దొమ్మిది యుదరంబునం గరము భరంబుతోడ
భరియించి పదపడి ప్రాణసంశయదశ నొంది పుత్త్రునిఁ గాంచు నొనరఁ దల్లి
తపములు యజ్ఞముల్ దానముల్ వ్రతములు, దేవతాసజ్జనసేవనములుఁ
గావించుఁ బుత్త్రునిఁ గామించి జనకుఁ డిట్లిరువురపాటును సరియె తలఁపఁ

గీ. దనయుఁగని తల్లిదండ్రులు దమకు నతఁడు, భక్తుఁ డగుటకు ధర్మార్థసక్తుఁ డగుట
కాసపడుదురు విను మట్టియాస సిద్ధిఁ బొందఁ జేయునతఁడె సుపుత్త్రుఁ డంతనుండు.

క. జనకుం డధికుఁ డుపాధ్యాయునకుఁ బదిమడుంగు లెక్కు దుర్వీనాథా
జనకునకు దశగుణంబులు జననిగురుత్వమున నిది ప్రశస్తము శ్రుతులన్. 3090

భారతము, అర. ఆ 5 ప 5 అను. ఆ 4 ప 139.

——◆ పితృభక్తి. ◆——

సీ. సకలశాస్త్రజ్ఞుఁ డౌ◆టకు నేమిఫలమన్నఁ, బితృభక్తియే కాదె ◆ సుతవరులకు
ఘనవిక్రమక్రీడ ◆ కలిమి కేఫలమన్న, జనకుఁ గొల్చుట గాదె ◆ తనయులకును
బహుతరద్రవ్యలా◆భమున కేఫలమన్నఁ, దండ్రిసేవయె కాదె ◆ తనయులకును
సర్వైశ్వర్యసా◆మగ్రి కేఫలమన్న, నయ్యఁ గొల్చుట కాదె ◆ యాత్మజులకుఁ
గీ. గానఁ బితృభక్తి గలయట్టి◆మానవులకు, నఖిలధర్మంబు నేకూరు ◆ నతఁడు సేయు
పనులు కల్యాణయుతములై ◆ పరగుచుండు, నమరపదసౌఖ్య మతనికి◆హస్తగతము

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

——◆ మాతృభక్తి. ◆——

సీ. సవదరించుట యెట్లు ◆ జఠరగోళంబున, నవమమాసావసా◆నంబు దాఁక
ప్రేంకణైన ప్రసూతి◆వేళాసముద్భూత,సంకటం బోర్వంగ◆జాలు టెట్లు
కుత్సింపకుం డెట్టు◆లుత్సర్గవిణ్మూత్ర, లాలాద్రవశ్లేష్మ◆జాలమునకు
నందించ నక్షీణ◆హాములు దంపులువోపఁ, గొడుకనిచ్చుట యెట్లు ◆ దుర్గ్రాసము
గీ. పంచకరపాట్లుపడి తన్నుఁ ◆ బెంచి విసికి, యాపదలఁ బాపి రక్షించి◆నట్టి తల్లి
దేవతాబుద్ధి భావించి ◆ తెలియవలయుఁ, గొడుకు వంశాభిసంవృద్ధి◆ కోరలుసోఁగ.
క. ఏపాటి గొడుకు జననీ, శ్రీపాదములకు నమస్క◆రింపఁగఁ దగుఁ ద
త్పాదక్షాళనసలిలం,బోశన మెపుడు సుతుల◆కాయుష్య మగున్. 3098
గీ. సర్వతీర్థాంబువులకంటె ◆ సమధికంబు, పావనంబైన జనయిత్రి◆పాదజలము
సకలసురాజుల కఖిలదే◆వతలకంటె, జనని యెక్కుడు సన్నుతా◆చారనిరత.

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 18-20.

——◆ పితృకర్మ. ◆——

క. అమవస నమవసఁ బితృయజ్ఞముఁ దగఁ బిండప్రదాన◆సహితముగా భ
క్తి మెయిం జేయు నతఁడు నిత్యముఁ జేసినవాఁడ యగు స◆ముంచిత-చరితా.
సీ. పాడ్యమిఁ బితృయజ్ఞ◆పరుఁడైనఁ జారుకాం,తాపతి విదియఁ గాంతలకుఁ దండ్రి
దదియను జవితిని ◆ దా వాజిధనుఁడౌను, పశుభాగి పంచమి ◆ బహుసుతుండు
షష్ఠి భాగ్యాఢ్యుండు ◆ సప్తమిఁ గృషిభాగి, యష్టమి వాణిజ్య◆పుష్టుఁ డవను
నవమి నిష్టచి◆త్తజాతిసుఖులం దేక,శఫజంతువులును గో◆చయముఁ గుప్య
ములును దగ బ్రహ్మవర్చస్వి◆పుత్త్రికులును,ధనము గలవాఁడు విను చతు◆ర్దశి దినమున
ఘనుఁ డమావాస్య నమవస◆కవ్యసర్వ,కామ్యఫలభాగి యగుఁ జుమ్ము◆ కాఁగ వేడ్క.

సీ. అపరం బగు పక్షంబును, నపరాహ్ణంబు మేలు పితృసమర్చనమున కా
త్రైతి పూర్ణతిథి దశమి చతుర్దశి, నృపవర యప్పక్షమునను ♦ నింద్యతఁ బొరయున్. 3097

సీ. తిలంబు లమృతములు పితృకులనములకు నత్తమములు ♦ గవ్యంబు మహా
ఫల మెద్ది యైన మత్స్యంబులు మాంసము విహితవిధిఁ బ్రభూతఫలంబుల్.

సీ. గోత్రియసంజాతుఖడ్గంబు ♦ నెఱిచి గండ, వృగముకందలిపలలంబు ♦ మేకమాంస
ము కన్నఁ డొకటికి ఫలమున ♦ నెక్కుడండ్రు, పితృసమర్చనవిదు లైన ♦ పెద్దలధిప.

సీ. కార్తిఁ బైతృక మగు ♦ కర్మ మొనర్ప నిశ్శ్రితుత్రిత రోహిణిఁ ♦ బుత్త్రవృద్ధి
తేజ సాత్రకమున నో ♦ జఃప్రాప్తి యార్ద్రఁ గ్రూరగపువర్తనము పున ♦ ర్వసువునందుఁ
గృషి ఫలోదయ మని ♦ మిథుగుణతార సుపుష్టి యాశ్లేష నుత్పృష్టవీర
తతి మఘ లాభము మఖఁ ♦ దనకులమున పెంపు, పుబ్బ సౌభాగ్యని ♦ సర్ఘకీర్తి సిద్ధి

సీ. యుత్తరయుని తారఁ బెక్కు ♦ పశుత్త్వములపుట్టు, హస్తమునఁ గర్మసఫలత ♦ చిత్త్రలతార
గని యసలాకారయుతు లగు ♦ సుతుల కనుట, యనిలతారగవాణిజ్యన ♦ ధనము గలుగు.

సీ. విశాఖను విశాఖస ♦ త్త్వయబహుత్వ మనూరాధ రాజాధి ♦ కారి మైంద్ర
మున నంబుత్వము పెంపు ♦ మూలఁ బూర్వాషాఢ, నారోగ్యమును నుత్త ♦ రాతిశయము
నుత్తరాషాఢ శో ♦ కోదయరహితత్వ, మభిజిత్తునందు వి ♦ ద్యాభియుక్తి
శ్రవణ కాలమునఁ బ ♦ రమగతిసిద్ధి ధనిష్ఠ రాజ్యంబు జల ♦ నిధిపతార

సీ. యందు వైద్య సిద్ధి గాఁ దారకంబులు ♦ మూఁట నగద, శౌర్యఫలములు సదజాధి ♦ కములు గోవు
లజ్విను లనూటను గుప్యక్వ ♦ ప్యర్యనారణ్యములఁ శుభ్రశ్రాద్ధకర్తలకుఁ ♦ గలుగు నధిప.

క. దైవికకృత్యంబులకును, భూవర భూసురుల నూహ్మి ♦ ము శోధింపం
గా వలదు గాని పితృపూజావిధికిఁ బరీక్ష వలయు ♦ సమ్యగ్భంగిన్. 3102

సీ. గుణములు గనియు న ♦ మిత్త్రజనము, శ్రాద్ధపాత్త్రంబుఁ జేయంగఁ ♦ జన దమిత్ర
ఁ డ త్త్ర మైనది ధస్మహుం ♦ తంబుఁ జొచ్చు, నిడిన త్తునుబోలె నై ♦ చెడు నృపాల.

క. గుణనుతు ముట్టి నెతిఁగి శ్రాద్ధంబునకుం గైకొనట మేలు ♦ భూసురునిం గై
కొని యనసి కాఁ డనిన నాతనియుమ్మలికంబు నెఱుచు ♦ ధార్మికు లైనన్.

సీ. పిండదాన సంబంధమునఁ బాయుఁ ♦ బ్రేతభావమది సుగతి నిచ్చు గయఁ బిండ ♦ మట్లు గాన
యనపుత్రులనో గయ కొకఁ డైన ♦ నసిక గాయ, నేక పుత్త్రులఁ గోరు దుర్విదగ్ధచరిత.

సీ. బ్రాహ్మణులు నగ్ను లవికలగాత్రులు పాత్రములు పైత్రిక ములకు సచ్ఛా
స్త్ర ప్రోక్తము ముఖ్యంబు సుగోత్రుసన్నుతకళత్రు నన్య ♦ కులుఁ గన కతివా. 30105

క. మనుజేంద్ర యుల్లి యాదేశ ♦ మునక దుర్జనము, లాగునమ్ము కలిని ♦ మైనయాప్పు
గతి మహిజలకట్టి ♦ గరిచేము గుణనఁ యుం, పవ పవిత్ర నియు ♦ కోటి యగుట. 3106

ఆ. పూరిపంటపాలు ◆ పాయసాన్నంబు, జంబూఫలంబు ◆ శ్రాద్ధకృతికిఁ
గావు తుమ్మ నేత్యఁ ◆ గాన శ్రాద్ధక్రియా, పరాయణులు వానిఁ బ్రి ◆ యముగ విడుతురు.

భారతము, అను. ఆ 3 ప 159-183,200 ఆ 5 ప 203. 204.

క. వసువులకు శ్రాద్ధభోజన, మొసఁగఁబడఁదగు నడిగిళ్లాని ◆ నొసఁగఁబడఁగానిన్
గుడుచు నెడ మధువు మాంసం, బుడిగి కుడువవలయు నందు ◆ యత్నము తెల్లన్.

క. వసువుననుష్యాహ క్రియ, నొసఁగయందును సోమపానం ◆ బును బలు గాఁ
గుడిచినఁ జను నొక్కండు గాఁ, గుడిచినఁ దగు దీని నెగ్గు ◆ గొన శిష్యాలన్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 27, 28.

క. అనుమూపదినముల గృహస్థుని గృహమునుగుతించి వాంఛ ◆ తోఁ బిత్రుగణము లే
చను దెంచు నివాసస్థలము, నతం జనుదెంచు గోసమూహముల క్రియను. (11)

క. తరుణవయస్సున పనుసీన, పురుషులకును శస్త్రనిహతిఁ ◆ బొరసినయది
స్నానములకుఁ గర్తవ్యము పితృపరిచరణము భూతతిథిఁ ద ◆ నస్విపరోరాజ్యా. (12)

తే. ఆను పితృసమారాధనం ◆ బాచరించు, నపుడు తత్ప్రియ నాదిన ◆ ధ్యాన్యంబు వేళ
లందు నిరాశితో దేవతా ◆ ద్యైకపితృకృ, సామసామగూక్తి జపియించు ◆ శుద్ధికొరకు.

క. విను పిండదాన సమయంబునయందును భక్తి భాగ్యమున దీనిఁ జదిం
చిన నర్హుఁడైనఁ బవృతము, నెనయుఁ దురగమేధఫలము ◆ నిచ్చుఁ బ్రయత్నాల్.

హరివంశము, ఆ 2.

సీ. మృతుఁడైనజనకునికి ◆ సుతుఁ డతి భక్తితోఁ, బ్రతిమాసమును విధి ◆ యుతముగాను
దద్దినమున శ్రాద్ధం బొనరింపుచు, నబ్దంబు పరిపూర్ణ ◆ మైనఁ జేయు
నది సపిండీకర ◆ ణాహ్వయశ్రాద్ధంబు, ప్రేతత్వమును బాసి ◆ పితృగణమ్ము
నతఁడంత నేఁటేఁట ◆ మృతిదినంబున శ్రాద్ధ మొనరింపవలయును శా ◆ స్త్రోక్తఫలమె

గీ. నరుఁడు యట్లు యేకోద్దిష్ట ◆ నంగనలకు, వినుసపిండీకరణమును ◆ దినములు లేని
యతివలకుఁ గాచు కార్యము ◆ మృతిదినంబు, నందు వారి కేకోద్దిష్ట ◆ మాచరింప.

సీ. శ్రాద్ధములయందు వినుపవి ◆ త్రములు మూఁడు, కుతపకాలంబు తిలలును ◆ గూర్చి చూడు
నరుఁడు దాతృభోక్తలకును ◆ క్రమములు మూఁడు, తెగవునడుచుట కినుక శౌ ◆ గిరము నంత.

ఆ. రజతపాత్రిచయము ◆ రజతకీర్తనమును, రజతదర్శనంబు ◆ రజతకథయు
నను రజతదానమును పితృకోటికి, శ్రాద్ధవేళఁ గడుఁ బ్రశస్త మగును.

క. వినుత గుణ హవిష్యాన్నంబున నొక నెల మత్స్యమాంసమున రెండు నెలల్
విను లేడిమాంసమునఁ బితరులొనరఁగ మూన్నెలలు తృప్తిఁ బొందరు మునుపే.

గీ. వెలయు పితృతంబు పక్షిమాంసంబు పంది, దామినుసు వేటపలలంబు నధికమైన
తృప్తి యొసగించు నొగిఁ బిత్రు దేవతలకు, తెలలు నాలుగు నెలలును దినములు

గీ. శ్రాద్ధకర్మంబునందు వర్జ్యములు వినుము, తెలదలంబును దోస పాలాండు వుల్లి
యానగ మిర్యంగు వలసంది యాలు విచార, సౌర ప్రత్యక్షలవణము కారములును.

క. కన్నియ కుంకుమకును జే, కొన్న ధనము పతితువలనఁ గొన్న ధనము ద
రోపిన్నతి వాదజయమునం, గొన్నధనము శ్రాద్ధమునకుఁ గుత్సితము లిలన్.

గీ. రాత్రిఁ దెచ్చిన నీరు దుర్గంధఫేనపూరితంబగు నీరును బొక్క నీరు
సూరుఁ డంటని కూపంబు నీరు ననఘ, గోవు తృప్తిఁ బొందని నీరు కుత్సితములు

ఆ. కోడి యూరఁబంది కుక్క నపుంసకుఁ, డసురజనము శ్రాద్ధహాని సేయుఁ
గాన మునులు వున్నందుఁ గావించునదిరతు, గాంగఁ దీలు ధరణిఁ గలయఁ జల్లి.

క. పతితులు సూతకులు రుజాన్వితులు మలిను లంటి చేసిన విను ద్రవ్యము వ
ర్జ్యత నొందు రజస్వలమా, నతనింద్యము శ్రాద్ధవేళ నందుఁ గుమారా. 3128

మార్కండేయపురాణము, ఆ 3 ప 180-213.

సీ. జ్యేష్ఠసాముఁడు యోగి కన్యుండు సోదరి సూనుఁడు త్రిమధువు సోమయాజి
మాతామహుండు త్రిణాచికేతుఁడు త్రిసుపర్ణుండు మహీలసుతుఁడు
జామాత మతి మేనమామ మాతాపిత్రు, భక్తుండు విద్యాంబు భార్య లేండ్రి
బుత్వాఖుం పతిథి వైశ్వక కర్మ యోగ్యులు, శ్రాద్ధదంతుఁడు నపుంసకుఁడు కునఖి

గీ. దేహారమువాఁడు దొంగ నిందితుఁడు రోగి, సోమవిక్రయి కొండీఁడు గ్రామయాచ
కుండు పరపూర్వపతి మిటి తూలి చవువు, చెప్పవాఁడును శ్రాద్ధనర్జితులు సుమ్ము

వరాహపురాణము, సం. మ. అ 5 ప 65.

తే. పెద్దనిదుగకు మాఁగన్ను పెట్టుచున్న, మానవుని దెచ్చి దక్షిణ మస్తకంబు
గామహీశయ్యనునిచి యుక్తాక్రింతి వాన, మపని దేవోత్తమువరొక్క ధ్యానునిచ్చి

తే. అచ్యుతానంద గోవింద యనుచుఁ బద్మనాభు నామత్రియోచ్చారణంబు జేసి
ప్రాణవాయువు దొలఁగినయంతమీఁద, విధియుతంబుగఁ దత్క్రియ విధులు దీర్చి.

తే. అగ్నిసంస్కారకర్మంబులాదిగా సమస్తవిధులను వేదోక్తమార్గములను
సేరయఁ జేసి తిలోదక పిండదానములు యథావిధిఁ గావింపఁ గలయు నెలఁగి.

ఆ. యోగ్యులైన బ్రాహ్మణోత్తములను దోల్పాటు రాత్రి భోజనంబు పిడపఁ
బైత్రికార్థమునను బ్రాహ్మణార్థము చెప్పఁబడియు వినయ గౌరవముతోడ.

క. కావునఁ గర్తయు భోక్తయు, భావపరిజ్ఞానశుద్ధిఁ బాటించి ధరి
త్రీవర సుస్నానాదులు, గావించి పిదపఁ గర్మకాలము నంటన్. 3129

క. తనయింటికి విప్రులఁ బోని, చని శాస్త్రోక్తంబుగాఁగ ♦ సంకల్పముతో
నొనరన్ క్షణాదికృత్యము, లొనరించి పాదములు గడిగి ♦ యుచితక్రియలన్.

తే. విశ్వదేవార్థ మిరువురు ♦ విప్రవరుల, బ్రాహ్మణులఁ బోల నొనరించి ♦ పైతృకార్థ
మవని దివిజుల మువ్వురఁ ♦ గలనొనరించి, యుక్తి ప్రాఙ్ముఖులుగాఁ గూర్చుండఁ బెట్టి.

తే. భోజనము సేయఁ బెట్టి ♦ భూవరేణ్య, పైతృకం బొక్క సర్వసం♦పన్న యగుదు
నతిథి యపుడు తకస్పృతుం♦ డగుచు నేని, పైతృకక్రియ వృథ యగు♦నతిప్రయత్నములు

తే. పైతృకశ్రాద్ధ మొనరింపఁ ♦ బరమభక్తి, యుక్తిలేక దురాత్ముఁడై ♦ యుండెనేని
మాలఁడై పుట్టుఁ గోటిజ♦న్మములయందు, ననుచుఁ బలుకుదు రార్యులు ♦ మనుజనాథ.

ఆ. యవలు వడ్లు చామ ♦ లావాలు మినుములు, తిలలు పెసలు గోధు♦మలు ప్రియంగు
వులు వనంబులందుఁ ♦ గలయోషధులు మేలు, శ్రాద్ధకర్మములకు ♦ సంతరింప.

క. ఉలవలు కందులు కోద్రవములు కంబులు రాజమాష♦ములు నసుములు చో
ళ్లులు తమిదలు నూదలును, గలవని యిడఁ జనదు పైతృ♦కర్మకు నధిపా.

ఆ. మునగకాయ యుల్లి ♦ ముల్లంగి గుమ్మడి, కాయ నేతిబీర♦కాయ పువ్వు
కాయ నక్కదోస♦కాయ వట్రువసొర, కాయ గాదు శ్రాద్ధ♦కర్మములకు. 3136

ఆ. గోంగుకూర యాల♦కూర చెంచలికూర, తుంటికూర పొన్న♦గంటికూర
నల్లతోటకూర ♦ పుల్లబచ్చలికూర, శ్రాద్ధములకుఁ గాదు ♦ సంతరింప. 3137

ఆ. గొఱియ మేఁక కడితి ♦ గోడిగ యెనుబెంట్రి, గార్దభములపాలు ♦ గావు ఘ్రాతి
గంధఫేనిలములఁ ♦ గల్గిన జలములు, గావు శ్రాద్ధములకు ♦ భూవరేణ్య. 3138

ఆ. పాపకర్ము నేవ♦బాహ్యుని నతిరోగి, గుక్క నక్కఁ బిల్లిఁ ♦ గ్రోఁతిఁ గోడి
గ్రామసూకరంబు ♦ గార్దభంబును నల్లుఁ, గాను చూడఁ బైతృ♦కంబు నాఁడు.

విష్ణుపురాణము, అ 4 ప 251-278.

క. పితరులదినమునను నిమంత్రితుఁడై భుజియించు ధరణి♦దేవునిపితరుల్
హతపుణ్యులౌచు నమరావతినున్నను నరకమునను ♦ బ్రాలుదు రధిపా. 3140

శేషధర్మము, అ 3.

క. వపవాక్యంజనతాంబూలపునర్భోజనములు మహి♦శాగోష్ఠియును
గపటాచారంబును శ్రాద్ధప్రదినమునఁ గర్తభోక్త♦ వగు మానంగన్. 3141

సీ. పతితు నిర్మర్యాదు♦ శ్రుతిశాస్త్రహీనుని, సంత్యక్తజపతప♦స్స్నానకర్ముఁ
గర్షకు మూర్ఖు రో♦గగ్రస్తు వైద్యు వైశ్యవృత్తివర్తనుని ద♦ంభకు లమ్ము
వాని గాయకు మూగ♦వాని మాతకుఁ గృశు, వృషలీపతిని నటు♦విటుని గుంటిలా
పితృమాతృవర్జితు ♦ వృషుని బహుయాజ్ఞి గీకసహాయుని ♦ గ్రీబజనుని

గీ. గాభ్రమునని జూదరిని గొండెకాని మత్తుఁ గుందరోగిని మాహిషికుని ... వాదనిరతుఁ గృతఘ్ను గుర్వర్థమునఁ బ్రసేవకుని నర్థభక్తికిఁ జీరఁ దగదు
క. శ్రోత్రియ శాస్త్రజ్ఞు శ్రోత్రియము, హంతర ప్రమితవర్ణుఁ బంచయజ్ఞపరుఁ దపో న్వితుని శుచి నధిక శాంతుని, బిత్రృకర్మములందుఁ గుడువఁ బిలుచుట యొప్పున్.

శేషధర్మములు, ఆ. సు. ఆ 8 పే 66.

—— జాతకర్మాదులు. ——

చ. సుతుఁ డుదయించునప్పు డరిశుద్ధసమంచిత శీతలోదక ప్లుతసకలాంగుఁడై శిశువు పుట్టుటకున్ మునుపె భక్తితోఁ బితరుల కామవస్తువులఁ బ్రీతిగ దానము చేసి శ్రాద్ధముల్ వితతముగాఁగఁ జేయఁదగు వేడుక నన్నము వక్త్రమున్ నిల్పియున్. 3144

శిక్షానేశ్వరము, ఆచా. ప 15.

సీ. తలయంటి రతిపుణ్యాంగనలు నెంతయు నింగుదీఫల తైలమున ను నటుజాంగణమునఁ గాచిపన్నించిరి తవులితో, పెల్లల్లి పొంగయిచ్చి శిశువునోట్రుఁ జాగించి రంచితోల్లసనము నుప్పునటాలి వైభవంబు తృతీయవాసరమున నాలవదినసంబునం దాచరించిరి. బహుదనోగిరిగణ ప్రార్థనములు
గీ. కొలనుగుడిచేరి దినములఁ గొలఁది మెఱిఁగి, యఖిలమునిధర్మపత్నుల నామతించి విన్నఁబోకుండఁ గ్రియ లెల్ల విస్తరిల్లఁ, దగ నొనర్చిరి పురటాలి తగవు లెల్ల.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

ఆ. తనరుఁ బెద్దలైన తాతతండ్రులపేరు, లొండె గురులపేరు లొండె మఱియుఁ దగినయిష్టదేవతలపేరు లొండె సూర్యచంద్రదినము మిడఁగఁ దగు సుతునకు
సీ. అర్థహీనంబులు నపశబ్దములు నప్రశస్తంబులును జుగుప్సాసమేత ములు నమంగలవర్ణములు నతిదీర్ఘాక్షరంబులు గోపాత్మకములు సర్వ గురువులు సర్వలఘువులు నతి ప్రసిద్ధములుగాక యొల్లనారలఁ బ్రియము నతిమృదంబును జేయఁ దగినసమాత్మక, యుక్తంబుగా నామ మొసఁగవలయు
గీ. ధారుణీసురు లాదివిధానశబ్ద, వాచకాంతంబులను శర్మ వర్మ గుప్త, దాసులను బ్రత్యయంబుల దనరఁ జేయవలయు నని వేదములయందుఁ బలికెనట్టుఁ గుఱుం.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 171–177.

సీ. స్పృహానిష్ప్రయంబునసాగించిరి వాల్గవమాసంబునందుఁ గుమారునకును పత్స్వార్థమునందు ... కేసినన్న సంప్రాశనం బన్న ...

గంతేఁ జూడాకర్మ మాచరించిరి పిద్దనికి గృహ్యసంప్రోక్త నియమపరత
వరితోడఁ గర్ణవేధంబు సల్పించిరి, శ్రీవత్సరమున నాత్మసంభవునకు
గీ. బ్రహ్మతేజోభివృద్ధికై పంచమాబ్దవేళ సల్పి రుపాకర్మవిధి సుతునకుఁ
జదువఁ బెట్టిరి వేదంబు పదముఁ గ్రమము, సాంగముగ బాలకుని నుపాధ్యాయునొద్ద

కాశీఖండము, ఆ 3.

—ఉపనయనపద్ధతి.—

సీ. గర్భాష్టమాదిగాఁ గను షోడశాబ్దాంత, ముపనయనము బ్రాహ్మణోత్తములకుఁ
బదునొకండాది యిర్వదిరెండు తుదగాఁగ, నుపనయనము క్షత్రియులకు సల్లెఁ
బండ్రెండు మొదలు నిర్వదినాల్గు తుదగాఁగ, వడుగు చేయఁగఁదగు వైశ్యులకును
నంతలో వడుగుచేయక తప్పరేనియుఁ, బతితుఁడౌ నటుమీఁద బ్రాహ్మణుండు
గీ. అష్టమైకాదశద్వాదశాబ్దములకు, నుపనయనములు చేయుట యుత్తమంబు
చేయఁ జొప్పడకుండెనే నెప్పటికిని రెండ్లు మానుగాఁ జేయుటది తాంతిమధ్యమంబు.
క. మూరెడు మోడుగ విప్రుఁడు, భూరమణుండును వటము ఖదిరమును వైశ్యుఁడు సెం
పారఁగ రావియుఁ బేడియు, గానమున దండములుగఁ గైకొనవలయున్.
క. చిక్కని నిక్కని నున్నని, సురిక్కనితో లూడ్వఁబడని పుల్లిసెగలచే
నొక్కఁబడని దండంబులు, తక్కక యుపనయనవేళఁ దాల్పఁగవలయున్.
క. తల నుదురు ముక్కు తుదవఁగు, కొలదిం గాళ్ళకును నిల్పి కొల్చినదండం
బులు విప్రరాజవైశ్యులు, తలకొని వర్ణాశ్రమమున ధరియింపఁదగున్. 3152

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 18, 21-23.

—ఆశ్రమధర్మములు.—

సీ. గురునకు భక్తుఁడై పరమాదరమున వే, దాభ్యాస మెప్పుడు నాచరించు
చును శౌచశీలత వినయంబు త్రిషవణ, స్నానంబు భాస్కరానలసపర్య
పాటించుచుండుట బ్రహ్మచారికవృత్తి, ధనధాన్యములు గర్హితంబు గాని
తెరువునఁ బడసి యతిథిపూజమున్నుగా, నన్నపానాది భోగానుభవముఁ
గీ. బొందువాఁడు గృహస్థుండు కందమూల, శాకఫలము లాహారంబు శయ్య భూమి
వనవిహారికి నిస్సంగవర్తనమున, భిక్షు బ్రదుకుగ యతి శాంతిఁ జెల్చియుండు.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 ప 107.

—బ్రహ్మచర్యాశ్రమము.—

సీ. గురునకుఁ బ్రియహితకరుఁ డయి వేదాధ్యయన మొనరించుచు నశనమునకును
భిక్ష నొనర్చుచు బిల్వపలాశదండములలో నొకటి ధాత్రముగఁ జేసి

స్వాధ్యాయశీలుండు బ్రహ్మచర్యపరుండును, నియమితేంద్రియుండును నిత్యవ్రతుండయు
[illegible] తిమము నవహరించియును శౌచాచారపరుండై [illegible] నాశ్రమ

గీ. కారణిక్రమములు సముచితా చరితములుగ, సత్యధర్మపరాయణుండై శాంతి గలిగి
వెల్మియుదుపార్జించుచుండు గల్మషంబు, బనుల కిల నెక్క నర్హుండు బ్రహ్మచారి.
భార. అశ్వ. ఆ 2 పద్య 168.

క. పరిహాసభాషణంబులు, పరనిందాభాషణములు బహుభాషణముల్
పరుసహగ్గమహా సేసిన, సగరిజము వల్లదు బ్రహ్మచారికి నెపుడున్. 3155

గీ. ఎప్పుడేమిపరిహాసమో యొనుగకబాదు, మనసు గలిచిత నచుచు వర్తింపరాదు
గాన గానంబు శృంగారకథలు వినుట, వటువరాసకపటముగాదు [illegible].
సీమంతినీకళ్యాణము, అ 2.

—— గృహస్థాశ్రమము. ——

సీ. ఆగ్నిప్రకాశన మాచర్యనుండయి, నిజదారనిరతుండు నిర్మలప్ర
చారుండుంబంచయజ్ఞపరుండు నతిథిపూజయు శుక్లస్వాధ్యాయితుండు
శక్త్యనుగుణ [illegible] సపతేంద్రియుండును శుచియు మైత్రీపరుండు
స్వాధ్యాయశీలుండు సత్యవ్రతస్థుండునై యాజనంబు [illegible]
ఆ. శక్యమైన జల్పి [illegible] సత్ప్రీతి, [illegible] మిత్రులకుతు [illegible]
మాటకార్యమునను [illegible] ధర్మనిష్ఠుడై గృహస్థుండు నడచు [illegible] దగుదాం.
ఆ. పంచపర్వసుగత పరిహృతితో నిజదారతృప్తుం డగుచు ధార్యకోటి
పక్షి యొలుక దినిన బ్రదుకుగాక నుగృహస్థితి సర్వమేధఫలము లంగు.
భారతము, అశ్వ ఆ 2 ప 169 అను. అ 5 పద్య 41.

చ. శిరమున మేన సంస్కృతులు సేయక చందనభూషణాద్యలం
కరణము లెల్ల మాని బుతుకాలములన్ నిజభార్యఁ బొందుచుం
దరుణులఁ [illegible] బాలిక ధృతవ్రతుడై మధుమాంసవర్జితుఁడై
గుణతరవృత్తితో మెలఁగు [illegible] గృహస్థు భూవరా. 3159
భాగవతము, స్క. 7 పద్య 424.

సీ. కలఁడులమన్న తం[illegible] టిబున్న గృహమేధి, [illegible] దంకస్థితాత్మపేటి
పండినప్రాకటికల్పకము [illegible] వ్యందము, [illegible]
కదతెరి [illegible] రతి [illegible] భర్త
మను [illegible] ప్రపద [illegible] పతి, [illegible] నుండి

గీ. బధిరపంగ్వంధభిక్షుక ♦ బ్రహ్మచారి, యతిపరివ్రాజకాతిథి ♦ క్షపణకావ
ధూత కాపాలికాద్యనా ♦ థులకుఁ గాఁగ, భూసురోత్తమ గార్హస్థ్య ♦ మునకు సరిది

మనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 27.

సీ. పరిణతయాగునింతి ♦ ప్రతికూలగాఁ జేని, తనయుండు తనయాజ్ఞ ♦ దాటఁ డేని
నిజసహోదరులు వి♦నీతులై మనిరేని, కోడ లోరుపుఁ దక్కఁ ♦ గొనఁగ దేని
కూఁతు రీలువుఁ గదుఁ ♦ గొదవ చూపదయేని, ఋణమను పాతకం ♦ బెనయ దేని
తేజోగరిమ పరా♦ధీనతఁ జెడ దేని, నింద్యాంధకారంబు ♦ నెఱయ దేని
గీ. న్యాయమున నెల్లములవెల్లి ♦ డాయుఁ దేని, యతిథిసంతర్పణం బింట ♦ సమరుఁ గాని
సముచితాచారములు గొన ♦ సాగు నేని, కలదె గృహమేధిధర్మంబు ♦ కంటె మేలు.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 5 పద్య 166.

— ♦ వానప్రస్థాశ్రమము. ♦ —

సీ. గ్రామంబు వెడలి య♦రణ్యస్థలంబునఁ, బర్ణశాలావాస ♦ పరత నొంది
స్నానత్రయము రెండు ♦ సంధ్యల నడపుచు, బ్రహ్మచర్యవ్రత ♦ స్థాని యగుచుఁ
బూచిపండులు ఫలం♦బులు మూలములు శాకసమూహంబును నశ♦నముగఁ గొనుచు
నజినంబు వల్కల♦ మంబరంబుగఁ గొని, శయనకృత్యంబు భూ♦స్థలి నొనర్చి
గీ. యతిథులకు నెడ మిచ్చి యా♦హారములను, శక్తి నాత్మీయములలోనఁ ♦ బంచి పెట్టి
యధ్యయన హోమశీలుఁడై ♦ యన్ని యింద్రియముల గెలిచి వానప్రస్థుఁ ♦ డతిశయిల్లు.

శా. తానున్ భార్యయు నేఁగుఁ బేరడవికిన్ ♦ దానొక్కఁడైనం జనున్
మానాహంకృతు లూడ్చి యింద్రియములన్ ♦ మర్దించి నర్చ్చి జడల్
పూనుం దాపసశాస్త్రముల్ సదువుఁ జ♦ల్లున్ గోష్ఠి విజ్ఞాళితో
వానప్రస్థవిధాప్రవిష్టుఁడు ప్రజా♦నాత్మన్ నిఘ్నాత్మతన్. 3163

భారతము, ఆశ్ర అ 2 ప 170. శాంతి. ఆ 2 పద్య 232.

చ. వరమగు గృహస్థధర్మపరి♦పాలనశీలవృత్తి ధన్యుఁడై
పురుషుఁడు వార్ధకంబు తనుఁ♦బొందినఁ బుత్రపలన్ దదాశ్రమా
కరులుగఁ జేసి తానుఁ దన♦ కాంతయుఁ గానకు నేఁగి సత్తప
శ్చరణవిధంబు సేయుచుక ♦ సంతతమున్ దపమాచరించుచున్. 3164

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 159.

— ♦ సన్న్యాసాశ్రమము. ♦ —

క. పుత్రకళత్రద్రవ్యక్షేత్రారామముల వాసి వెడి మోహోటన్
మైత్రి మొనర్చక బ్రాహ్మణకృతిముల నైర్మల్యక్రియలు విసర్జించి ధృతిన్. 3165

కం. సౌహార్దవచనరచనా, బాహుళ్యతవలన నెల్లప్రాణుల నధిక
స్నేహమున బుజ్జగించుచు, నైహికములు విడుచు నుచితమగు భిక్షునకున్.

ఉ. ఏకదినంబు గ్రామమున నేనుదినంబులు పట్టణంబునం
దేకమనంబుతోడ వసియింపఁ ద్రివర్గగృహంబులందు న
స్తోకతభిక్ష మెత్తి పరితోషమునన్ భుజియించి దేహయా
త్రాకుశలంబుఁ గైకొనుట ధర్మము భిక్షునకున్ నరేశ్వరా. 3167

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 162-166.

కం. వ్యామోహంబును లోభము, కామక్రోధములు మదవికారము దర్పో
ద్దామమును లేక యాత్మారాముండై భిక్షుఁ డున్న రంజిల్లుఁ జుమీ. 3168

కం. భిక్షాకదంబకంబున, నక్షయశారీరవహ్ని నందును దినమున్
లక్షించి వేల్వఁ గల్గిన, సాక్షాదీశ్వరుఁడు గాఁడె సన్న్యాసి నృపా. 3169

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 ప 168.

—యతిధర్మములు.—

సీ. సర్వభూతదయానుషంగంబు గలిగి యతీతవస్తువులఁ జింతింప కెవ్వ
నాగతంబులమీఁద నాస సేయక వర్తమానలబ్ధము లుపేక్షానిరూఢిఁ
గూర్చు చంగంబులఁ గూర్మ మెట్టుల్ల యింద్రియముల లోనికిఁ దిగిచికొనుచు
సముచితకాలభిక్షాచర్య దొరకొన్నయంతన నిజదేహయాత్ర నడపి

గీ. గ్రాస మాచ్ఛాదనంబు దక్కంగ నెవ్వఁ, డర్థి నెయ్యది యిచ్చిన నందలేక
వానభోజి యగుచు నపస్మారసఖ్యమతి నిరాకృతిరహితుఁ డై యతి వెలుంగు.

కం. అనసూయయు నక్రోధంబును దమమును బ్రహ్మచర్యమును ఋజుభావం
బును సత్యంబు నమైథునము నహింసయుఁ జూవె యతికి ముఖ్యవ్రతముల్.

గీ. వృక్షమూల నదీతీర విజననిలయ, విపినగిరిగుహానిత్యవిరక్తదేవ
సదనవాసి యై కౌటిల్యసాధ్యవస్తుసంచయనము లుడిగి యతి సంచరించు.

కం. తన మేలు ప్రకాశింపక, తనుఁ గనుఁగొనుజనుసు లుదాసీనతనై
మునికికిఁ దగియెడుచందంబున వర్తించుయతి సర్వముక్తత నొందున్. 3173

ఉ. ఏహ్వోచ్చనైనను నిల్చు నాఁకటికి నేమేనిం గొనుం రాత్రియై
నహో చెమ్మ శయించు నగ్నిపరిచర్యం బాసి వర్తించుఁ దా
నిష్పంకోరఁ డొకండు నింద్రియజయుం డేపారుభోగంబులన్
హేయమ్మున్ బ్రమొనర్చును నొల్ల కుండు యతి పేర్మిన్ నిర్మలుండై నృపా. 3174

చ. కినియమి సంగవర్జన మ • కించనభావము దాల్మి విప్రివా
సనము ప్రశాంతి యార్జవము • శౌచము సర్వప్రియత్వ భైక్ష్యభో
జన మిల నిద్ర సేఁత కృప • సంతతతత్త్వవిచింతనంబు మా
నిని యతిధర్మముల్ ప్రీతిగ • నెంచినభంగిన యేను చెప్పితిన్. 3176

భారతము, అశ్వ. ఆ 2 ప 172-175. శాంతి. ఆ 2, 5 ప 283, 16.

—• యోగిధర్మములు. •—

చ. అలసతయున్ విచిత్తతయు • సత్యశివాదరణంబు భోగముం
గలవుడు లోభమున్ భయముఁ • గామముఁ గ్రోధము లౌల్యమున్ విరో
ధులు వినుఁ యోగసేవకు న • మృత్తతఁ జేర్చిన యోగ మిచ్చని
ద్ధు తెలిసి వింటి సప్రతిహ • తుండయి యోగి చరించు నిల్లడన్. 3177

ఆ. నిద్ర పెంపు నిద్ర • నిగ్రహించుటయును, గోలఁది మీఁఱుటదు పుఁ • గుడుపమిలయును
యోగి కొప్ప నతఁడు • యుక్తవర్తనుఁ డైన, నవివ దుఃఖహారి • యోగ మొందు.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 262, 266.

క. మానము నవమానంబును, మానవులఁ బ్రమోదఖేద • మగ్నులఁ జేయున్
మానము యోగికి విష మవమానం బమృతంబు సుమ్ము • మహితవిచారా. 3178

సీ. శ్రావునుదకంబు వస్త్రపూ • తంబు నడుగు, వెట్టునెడ దృష్టిపూతంబు • ప్రీతితోడఁ
బలుకుసత్యపూతంబును • బరమమైన, తలఁపు బుద్ధిపూతంబుగా • వలయు యోగి!

గీ. సిద్ధిఁ గోరు యోగికి విను • శ్రాద్ధమునకు, దైవయాత్రామహాజన • స్థానములకు
సర్వరాతిథ్యపూజల • కతులితోత్సవముల కెప్పుడుం జనఁగ • వలవ దనఘ.

చ. మనుజులు దన్నుఁ జూచి యవ • మానపరాభవముల్ పొనర్చున
ట్లనుమ నట్టివేషమును • దాల్చి సమస్తజనమ్ములున్ భుజిం
చినమటి యోగి బొగ్గు పొగ • చీఁకటి ముంగలలేని యిండ్లకున్
జనునటిభిక్షకొఱకు మును • విన్నగృహంబుల కేఁగరా దొగిన్. 3181

సీ. వేదవేదాంగపారగ • విప్రగృహము, లందు సంపాదితంబైన • యట్టిభిక్ష
మనకుఁ బ్రాణాగ్నిహోత్రంబు • పాత్రముగ నొనర్చి రెమెుగరించునది భోజ • నంబు యోగి.

క. విశ్వకరచరణకంధరు, విశ్వాసన నయనకర్ణు • విశ్వాకారున్,
విశ్వాత్ముఁ బొందుటకు యోగీశ్వరుఁడు జపింపవలయు • నెప్పుడు ప్రణవమున్.

మార్కండేయపురాణము, ఆ 3 ప 334, 336-341.

చాతుర్వర్ణ్యధర్మములు.

సీ. అవనీసురుండు జప◆యజ్ఞుఁ డధ్యయనోప,జీవి తపశ్శోభి ◆ భూవరుండు
ప్రారంభయజ్ఞుండు ◆ పరమదండోపజీ,వనుఁడు పాలనశోభి ◆ వైశ్యుఁ డమల
పాకయజ్ఞుఁడు విక్ర◆యాజీవి యాతిథ్య,పరిశోభి శూద్రుండు ◆ పరిచరత్వ
యజ్ఞుండు శుశ్రూష◆ణాజీవి దక్షత్వ,శోభి యట్టులు గాని◆చో ప్రశస్త లఖిల
ఆ. వర్ణ జాతులకును ◆ వశ్యంబు నాలవ,వాని కెమ్మెయిం గ్రి◆వర్ణభక్తి
వలయు నదెప యాతుల◆వలన విశేషించి, నిత్యానజనపరతఁ◆ బ్రకృత్య మరయ. 3184

భారతము, ఆను. ఆ 3 పద్య 290.

బ్రాహ్మణధర్మము.

సీ. ఎవ్వఁడు సత్యంబు◆ నెన్నఁడుఁ బల్కు హిం,సావిదూరుఁడు గుణ◆జనహితార్థి
యింద్రియంబుల నోర్చి◆ యెల్లవారలఁ దన,యట్ల కాఁ జూచు ధ◆ర్మాభిరతుఁడు
గామంబు దగులండు◆ కర్మంబు లాఱును, సముచితసంప్రయో◆జ్యత నొనర్చు
శక్తిప్రదాన్యాత్ముని ◆ నవఘు బ్రాహ్మణుఁ డని, యనిశంబుఁ గీర్తింతు◆రమరవర్య
ఆ. లార్జవంబు శమము ◆ నధ్యయనంబును, బరమధనము సువ్వె ◆ బ్రాహ్మణునకు
ధర్మగతికి నవిరా◆తసుసాధనంబులు, వేదవిహితముఖ్య◆విధులు వేఱె.

చ. మనఁజను నుప్పు నువ్వులును ◆ మాంసము గోవు ప్రమంబుఁ గూడుఁ గ
ల్లును ఘృతతైలమాక్షికము◆లున్ ధృతకేసర మైనజంతువున్
ధన మధికంబు గాఁ బడయు◆దానికి నేనియు విక్రయింపఁ గా
దనుమతి యూఁది వైశ్యకృతి◆నైనను విప్రున కాపదాగతిన్. 3185

భారతము, అర. ఆ 5 ప 24. శాంతి, ఆ 2 ప 344.

గీ. అవనిసురునకు యజనంబు ◆ యాజనంబు, నంచితాధ్యయనంబు న◆ధ్యాపనంబు
దానము ప్రతిగ్రహం బనఁ ◆ దనరనైన,యారు కర్మంబు లగుచుఁ జె◆న్నారుచుండు

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

క్షత్రియధర్మము.

ఉ. శత్రుల నాజి నోర్చుటయు ◆ సర్వభయంబులఁ బొందకుండఁ గా
ధాత్రి బరిగ్రహించి యుచి◆తస్థితిఁ గాచుటయుం బ్రియంబుతోఁ
జాత్రుల కర్థ మీఁగియును ◆ బ్రాహ్మణపూజయుఁ జూప్వె యుత్తమ
క్షత్రియధర్మముల్ సుగతి◆కారణముల్ విపులార్థమూలముల్. 3186

చ. యజనము దానకర్మమును • నధ్యయనంబును దస్యుహింసయుం
బ్రజ కనురాగ మొందఁ బరి•పాలన సేఁతయు సంగరంబునన్
విజితవిభీతి నై మరవ•శించుటయున్ నృపధర్మముల్ గుణ
వ్రజతిలకాయమానసమ•రంబు సుధర్మవు వినిలోపలన్. 3189

ఆ. క్షత్రియులకు విప్ర•సంరక్షణ ముఖ్యధర్మంబు ధరణి వారి•రక్షణమునఁ
గాని బ్రదుక ధర్మ•హానుభావులపాలనంబు సేయ శోభ•నంబు నొందు. 3190

క. రమణీయాధ్యయనము యజనము దానము సాధుపోష•ణము దుర్జనులన్
దమియించుటయు సముత్సాహము కల్మియు ధృతియు నృపుల•కగుధర్మంబుల్.

గీ. శాస్త్రజీవికయును సరి•షడ్భాగ, మాహరించుటయును భృత్య•సంగయుటయును
బ్రజవివాదంబు విను పోటుఁ • బత్నిపాత్రగామియును రాజులకుఁ గృత్య•కర్మకోటి.

ఆరణ్య. ఆ 2 ప 247. శాంతి. ఆ 2 ప 224. అను. ఆ 5 ప 9-11.

—• వైశ్యధర్మము. •—

గీ. అధ్యయన దానయజ్ఞంబు•లధిప వైశ్యునకును గృత్యముల్ శుద్ధార్జ•నమున ధనము
సంచితద్రవ్యంబు పసుల రక్షించువాఁ డతండు వానికి నిది సుఖ•ధర్మ మనఘ.

సీ. వణిజాల లౌకిక ప్ర•వర్తనంబుల కెల్ల నుపకారకులు కృషి•యును నవేక
భంగి బేహారంబుఁ • బసులఁ బెంచుటయుఁ గృత్యంబులు వారల•కధ్యయనము
యజనంబు దానంబు • సత్కర్మంబులు, త్రైవర్ణికద్విజ•త్వమ్ము కతన
నాతిథ్యములు విధే•యములు వారికిఁ దిల, గంధరసముల వి•క్రయము దగదు.

గీ. మూఁడుజాతులశుశ్రూష • మూలకార్య,గతి దధుపయుక్తి శూద్రులకు లిఖిత నడత
వారు శుశ్రూషకులు విప్ర•వందనంబు, వినయ మక్రూరులగుట త•ద్విహితకృతులు.

భారతము, అను. ఆ 5 ప 11, 12.

—• శూద్రధర్మము. •—

సీ. ప్రియవాదితయును శాం•తియును దాంతియు నిరాలస్యంబు నతులశీ•లంబుఁ గలిగి
వాకిటి వలయు దీ•న సుదుస్తరంబును ఘోరంబు నైన సం•సారజలధిఁ
గడతు. వేసవి భిక్షు•కజనంబులకు నెవ్వి హితము లప్పనములు సం•తతమ్ము సేయ
చదుగు లాతుము నిష్ఠ•మడఁగుచు పేచత, ననుసరింపుము ధర్మ•మున్న మహార్థి

ఆ. తంబు లైన యట్టి • ద్రవ్యసంచయముల, దృష్టిఁ జేసి దేవ•తుష్టి నడపి
పగలు రేయి వాక•పరిగ్రహ్యంబు లాచరించి, శూద్రుఁ డిహపరముల సుఖముఁ గనుచు.

క. జపోపవాసముల స్వాత్మనిరతగతి లేదు శూద్రు♦నకు యతిదేవస
ద్మానసమునఁ దత్పూజాధీనరతిం గాని యున్న♦తెరువులు గావున్. 3196

గీ. తెరువుఁ దప్పిపోఁ గాకుచు♦నరుగఁ దెంచు, యతిఁ గనుంగొని మనముఁ♦గడలు వోదమ
నెమరు కానిదప్పి దీర్చ స♦త్కర్మము సేత, శూద్రునకు ధర్మవిధియని♦శ్రుతులు సెప్పె.

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 291-293.

ఉ. స్త్రీయము లేనివృత్తియు శు♦చిత్వము సత్యమునయును నిజేశుఁ డన్
మాయలు లేక డాయుటయు♦మంత్రము సెప్పక పంచయజ్ఞముల్
సేయుటయున్ ధరామరుల♦సేవయు గోవులరక్షణంబు న-
న్యాయము లేమియున్ మనుజ♦నాథ యొసంగును శూద్రధర్మముల్. 3198

భాగవతము, స్కం. 7 ప 415.

గీ. స్వామిహితమును దానంబు♦శౌర్యసహితము, భూసురోత్తమసాదాబ్జ♦పూర్ణసేవ
...పదాంబుజసద్భక్తి♦యనఁగ నివియె, శూద్రునకు ముఖ్యధర్మముల్♦శుభచరిత్ర.

మత్స్యపురాణము, ఆ 2 ప 128.

క. నాలుగవజాతివారికి, వాలాయముఁ జేయఁదగును♦వర్ణత్రయసే
వాలక్షణవిధర్మలధర్మాలంబన మదియ యొసఁగు♦నఖిల శుభంబుల్. 3200

సీమంతినీకళ్యాణము ఆ 2.

—♦ కులాచారధర్మము. ♦—

క. ఒప్పెడునది యైనను గడునొప్పనియది యైన నిజకు♦లోచితపథముం
దప్పఁ దగ దండ్రి ధార్మికు లప్పని నిజభాగ్యవిహిత♦మని యుండఁదగున్.

భారతము, అర. ఆ. 5 పద్య. 64.

తే. ఎంతదురవస్థవచ్చిన♦నెంతగీడు గల్గియుండిన నెన్ని వి♦ఘ్నంబులైనఁ
దనకులాచారమార్గముల్♦దప్పనడుచు టనుచితంబని చెప్పెఁ బ♦ద్మాసనుండు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 3 ప 143.

—♦ వృత్తులు. ♦—

సీ. వినుకర్షణాదిక♦వృత్తికంటెను మేలు, యాచింపనొల్లని♦యట్టివృత్తి
పాశుపాల్యంబుఁ గైకొని♦బ్రదుకుకంటెను లెస్స యనుదినంబును ధాన్య♦మడిగికొనుట
యాచకవృత్తికంటె♦నధికకళ్యాణంబు, పరిగయేఱ్ఱుల ధాన్య♦భక్షణంబు-
శిలవృత్తికంటెను♦శ్రేయమాపణములఁ బడ్డ గింజలు దిని♦బ్రదుకఁ గనుట

ఆ. కొడుకుచోటి నృపతికి నాల్గువృత్తులుఁ దగుఁ, బ్రతిగ్రహంబు దక్కఁ దెలుఁప
వాపదవసరముల నధముఁ డైక్యనజాతి, వృత్తినున్న దోషవిధము గాదు.

భాగవతము, స్కం. 7 పద్య 410.

దశావస్థలు.

సీ. సాగరయంగ నొక్కట చూడ్కికి రెంట, పగ మాట నూర్పులు నిగుడ నార్గింటఁ
దాప మైదింటను దక్క నాఱింట, నేపారఁ గుదువమి యేడింట మరలఁ
నొక్కఁడుఁ బల్కమి యొగి తొమ్మిదింట, నిక్క మూర్ఛలు లేమి పదియింటఁ
జావు పదింటఁ గ్రచ్ఛరవికహాలకు, భావింప నివియ దశావస్థలండ్రు. 8204

పండితారాధ్యచరిత్రము, దీక్షాప్రకరణ. పుట. 79.

పరితాపవాక్యములు.

సీ. మన్నావు మంత్రంబు మానుగా యమమూర్తి, చటుల ఘోర గ్రహాహ్వానమంబుల
కు త్పరితాపప్రాప్తి పరహిత గంధర్వ యక్షాసుర గహన బాణాసనంబు
ల దుర్భిజానములు మహనీయ జయలక్ష్మి, విహరించు నుద్యాన విపుల రంగము
ల తోఁపవేగంబు సత్త్రాణ కుల శైల, పక్షపాతనిశాత పవి పదంబు

గీ. అట్టి నాలావుఁ దలపోయ కనువు లేక, నిఖిల రక్షణ పర యుగంధ రాభ
ఘనతరంబగు సద్వివేకంబు లేక, పౌరుషార్పణ వచ్చితే బుద్ధిలేక. 8205

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ పద్య 1996.

సీ. అస్మదీయంబగు నాదేశమునఁగాని, మిక్కిలి రవిమింట మెఱయఁ వెఱచు
నన్నికాలములందు ననుకూలుఁడై కాని, విద్వేషియై గాలి వీవ వెఱచు
మత్పరితాపానల మందీకృతార్చియై, విచ్చలవిడి నగ్ని వెలుఁగ వెఱచు
నతితీక్ష్ణమైన నాయాజ్ఞ నుల్లంఘించి, శమనుండు బ్రాణులఁ జంప వెఱచు

గీ. నింద్రుఁ డాదిగ వేల్పులు నెత్త వెఱచు, నమర కిన్నర గంధర్వ యాతుధాన
నాగ విద్యాధరావళి నాకు వెఱచు, నేల వెఱవవు పలువ నీ కేది దిక్కు. 8206

భాగవతము, స్కం 7 ప 226.

సీ. దిక్పాలకులఁ బట్టి తెత్తునా క్షణములో, వ్రక్కలు సేతునా వసుధ దొల్లి
చుక్కలు రాల్తునా సూర్య చంద్రులఁ బట్టి, మోదుదునా భూమిఁ మిన్నందు బ్రాల
దిగ్గజంబుల నొక్కదిక్కుకు దెత్తునా, చిదుపలు సేతునా శేషుతలలు
కులపర్వతంబులు గూల్తునా కూర్మంబు, వెదచేత వ్రేతునా పీఁచ మణఁగ

సీ. గరుడ గంధర్వ యక్ష♦కిన్నరులఁ బట్టి, చెఱలు బెట్టించునా లేక ♦ సురనరేంద్రు
బలముతోఁ గూడఁ ద్రుంతునా♦ పట్టి తెచ్చి, పాదములపైఁ ద్రేతునా ♦ సరసత పఱచు
సౌగంధికప్రసూనసంగ్రహము, ఆ 1.

సీ. ఏకల్గి చూచిన ♦ నినుఁడు చిట్టిదము గాఁ, బూని కొండలు గాయఁ♦ బొదల వెఱచు
వలసినప్పుడె కాని ♦ మలసి యెచ్చట నైనఁ, జెలరేఁగి యనలంబు ♦ మెలఁగ వెఱచు
నాదు భృత్యులరీతి ♦ నాసలందఱుఁ గను, సన్నలఁ బను లెల్లఁ ♦ జరుపుచుండు
దశలజీవుల నెప్పు ♦ యముఁడు నామసమునఁ, గోలకాఁడై యుండు ♦ వేళ యెఱిఁగి
గీ. భృత్యభృత్యుని కేను భృత్యుండనై మెలఁగుచుండు నతిరయ సాయంబునఁ గలను హిమహిమశవ్రు
కైవఁ జొప్పడ దట్టి న♦రాధముండు, నతివయును గెల్వఁగలరె? యొ♦నణఁతుఁ గాక
శతకంఠరామాయణము, ఆ 4 ప 112.

—♦ రౌద్రవాక్యములు.

ఉ. ఎక్కడఁ గంటి సీతఁ బ్రియ♦ నెక్కడికిం గొనిపోయె రక్కసుం
డెక్కడ నుండు వాఁడు ప్లవ♦గేశ్వర చెప్పుము నాకు నా ఖలున్
ద్రెక్కలు సేసెదం దనువు ♦ ద్రెవ్వ నమ్ములఁ గ్రుచ్చి పం దలల్
చెక్కుదు నుక్కడంచి పిద♦పించెద నొంచెద సంహరించెదన్. 3209
శా. అస్మచ్చాప విముక్త బాణముల ను♦ద్యన్మూర్ఛితలం బంతయున్
భస్మీభూతము సేసి యిందు భగణ♦ప్రద్యోతనాకాశమున్
విస్మిత్యన్విత బాహుశౌర్యమున న♦ర్వీం గూర్చి కల్పాంత కో
గ్రస్మర్తవ్య మహోద్ధతిన్ సకలలో♦కప్రాణులన్ ద్రుంచెదన్. 3210
మ. ధరణీనందనఁ జూప కుండిన నమ♦ర్త్యశ్రేణి బాధించెదన్
వరుసన్ యక్ష పిశాచ రాక్షస చమూ♦వర్గంబు నుగ్గాడెదం
బోరి గంధర్వుల సంహరించెద మహా♦భూతంబులం ద్రుంచెదన్
ఖచరులం జంపెదఁ గిన్కఁ గిన్నరులఁ జం♦డక్రీడఁ జెండాడెదన్. 3211
భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. ప 67. ఆర. పద్య 380, 382.

—♦ రోదనము. ♦—

సీ. ప్రవిమలాక్షి నభోన♦భస్యాంబుదములకు, నవ వృష్టి ధారలై ♦ యవతరిల్లి
యాకర్ణదీర్ఘ నే♦త్రాంభోరుహములకుఁ, గమనీయ నాళభా♦వము భజించి
కలిత కజ్జలత ము♦క్తాహార లతలతో, హరి నీల రత్న నా♦యకతఁ దాల్చి
లలిత వక్షోజ కు♦ట్మల చుంబనంబున, మధుప దంపతుల సా♦మ్యంబు వడసి

గీ. వేఁడి యశ్రులునిగుడంగ♦ వెక్కి వెక్కి యేడ్వఁ దొడఁగెలతాంగి పృ♦థ్వీశు మ్రోల
మృదుల పరివేదనాకుల♦స్మరశర మధురకంఠకాకువికారకా♦కలిక యలర.

శృంగారనైషధము, ఆ 4 ప 87.

చ. కొసరి వసంతకాలమునఁ ♦ గోయిల క్రోల్చిన భంగి నేడ్చె న
బ్బిసరుహనేత్రి కొండ చఱిఁ ♦ బెద్ద యెలుంగున వెక్కి వెక్కి వె
క్కసముగ మన్యువేగమునఁ ♦ గాటుక కన్నుల నీరు సోనలై
యసితకషాయ లంతలు ప♦యోధరముల్ దిగఁ బాఱుచుండఁగన్. 3213

కాశీఖండము, ఆ 5 పద్య 167.

ఉ. పాటున కింతు లోర్తురె కృ♦పారహితాత్మక! నీవు ద్రోవ ని
చ్చోట భవన్నిశాంతరము ♦ సోఁకెఁ గనుంగొను మంచుఁ జూపి య
ప్పాటలగంధి వేదన నె♦పం బిడి యేడ్చెఁ గలస్వనంబుతో
మీటిన విచ్చు గుబ్బచను♦మిట్టల నశ్రులు చిందు వందగన్. 3214

మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 70.

ఉ. ఊరునఁ బుట్టి డెందమున ♦ హెచ్చిన శోక దవానలంబుచేఁ
గాసిలి యేడ్చెఁ బ్రాణవిభు♦కపైపుటుకన్ లలితాంగి పంకజ
శ్రీసఖమైన మోము పయిఁ ♦ జేలచెఱంగిడి బాలపల్లవ
గ్రాసకషాయకంఠకల♦కంఠవధూకలకాకలీధ్వనిన్. 3215

పారిజాతాపహరణము, ఆ 1 ప 133.

శా. ఆ జాబిల్లి వెలుంగు వెల్లికల డా♦యన్ లేక రాకానిశా
రాజశ్రీసఖమైన మోమునఁ బటా♦గ్రం బొత్తి యొగ్గెత్తి యా
రాజీవానన యేడ్చెఁ గిన్నరవధూ♦రాజత్కరాంభోజ కాం
భోజీమేళ విపంచికారవసుధా♦పూరంబు తోరంబుగాన్. 3216

వసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 52.

శా. వేణీవేష్టితకంఠయై తరళభా♦వీభూతచైతన్యయై
ప్రాణాలంబిత విహ్వల స్మరణయై ♦ ప్రాణంపు పెన్నెత్తి యా
వీణాలాపిని యేడ్చె నిర్జరవధూ♦విన్యస్తహస్తాబ్జ క
ల్యాణీరాగ విపంచికాశ్రుతి వియా♦త్కంబౌ సుతారంబుగన్. 3217

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

మ. అకటా! చేరదు నేలకుం దగఁడె స♦ప్తాంభోధివేష్టిభవ
త్సకలక్ష్మాపకలాపభూపమకుటాం♦చత్పద్మరాగోజ్జ్వల

ప్రకటానర్గళ నిర్గళత్కిరణ శుం♦భత్ప్రాదుఁ డైనట్టి రా
జకుమారుం డని యేడ్చెఁ గన్గొనఁగ న♦క్షత్రుల్ కొల్వ నై పాఱఁగన్. 3218

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకర. ఆ 5 పద్య 96.

చ. నరవర యేమిచెప్పుదు వి♦వంగడు నప్పితమప్పుడత్తలో
దరి యెడ తెంపిలేని సము♦ద్రగ్రవంబున నేడ్వఁ జొచ్చె లోఁ
గరుణ దలిర్పఁ బక్షులు మృ♦గంబులు మేఁతకు మాని కన్నులన్
దొరఁగెడు బాష్పపూరములు♦తోఁ దగుచుట్టలఁ జూచుచుండఁగన్.

నాసికేతోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 210.

మ. బలవద్దర్పక శస్త్రికా హతులు సై♦పన్ లేక యవ్వేళ న
మ్మ్యలినీలాలక యంబ రాంతపరిణీ♦తాత్మీయ ఖిన్నాననో
త్పలినీ బాంధవ యోచు నేడ్చెఁ గడు భూ♦పాలైక రాగంబునన్
గలకంఠీకుల కంఠ కోమల కుహూ♦కారంబు తోరంబుగాన్.

సంవరణచరిత్రము.

ఉ. పాటలగంధి యేడ్చె ఘన♦భాసుర పంకజ లోచనంబులన్
నీటు చెలంగ పొంగి నవ♦శీలసరంబులభంగి నద్భుతో
త్పాటన మొప్ప నుప్పతిలి♦ పయ్యెద సయ్యెన నయ్యెడన్ పడన్
మీఁటెడు నీటుగుబ్బచను♦మిట్టలపైఁ బడి జార నీరముల్.

చంద్రిదేవోపాఖ్యానము, ఆ I.

—♦ ప్రజ్ఞ. ♦—

క. ప్రజ్ఞయ ప్రతిష్ఠలాభము, ప్రజ్ఞయ నాకం బనంగఁ♦ బ్రజ్ఞయ చువ్వే
ప్రజ్ఞయ కైవల్యంబును, బ్రజ్ఞాసాధ్యములు గాని♦ పనులుం గలవే.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 68.

—♦ క్షమ. ♦—

క. క్షమగలవానికిఁ బృథ్వీ,సమునకు నిత్యంబు విజయ♦సంసిద్ధి యగున్
క్షమ యైనవానిభుజవిక్రమము గడున్ వెలయు సర్వ♦కార్యక్షమ మై. 3228

భారతము, ఆర. ఆ I పద్య 223.

గీ. క్షమయజనులకాభరణము♦క్షమయ కీర్తి,క్షమయ ధర్మంబు క్షమయస♦జ్జనగుణంబు
క్షమయయజ్ఞంబుక్షమయమో♦క్షంబుక్షమయు,సకలదానంబుక్షమయందె♦జగమునిలుచు

భాస్కరరామాయణము.

క. కృప గలిగిన సిరిగలుగును, కృపగలిగిన వాణిగలుగు ♦ సౌరప్రభయుక్
కృపగలుగఁ దోన కలుగును, కృపగలిగిన మెచ్చు శౌరి ♦ సదయుండు తండ్రీ.
భాగవతము, స్కం. 9 పద్య 463.

—♦ పగ. ♦—

ఆ. పగయ కలిగెనేనిఁ ♦ బాము న్నయింటిలో, నున్నయట్లు కాక ♦ యూఱడిల్లి
యుండు టెట్లు చిత్త ♦ మొకమాటుఁ గావున, వలవ దధికదీర్ఘ ♦ వైరవృత్తి.
చ. పగ యడఁగించు టెంతయు శు ♦ భం బది లెస్సయడంగునే పగం
బగపగ గొన్న మార్కొనక ♦ పల్కకయుండఁగ వచ్చునే కడుం
వెగ మొదలెత్తి పోవఁ బగ ♦ ద్రెవ్వఁగ వచ్చినఁ గార్య మొందునే
మిగతిఁ దలంచినం బగకు ♦ మేలిమి లేదు ధ్రువంబు కేశవా.
భారతము, ఉద్యో. ఆ 3 ప 53, 54.

—♦ ఉత్సాహము. ♦—

మ. అసిఁ జెండాడి విపక్ష వృక్షములు శా ♦ ఖాగ్రచ్ఛటం బేర్చి శ
స్త్రప్రసరత్స్వరములన్ రణోర్వీతలమున్ ♦ సంకీర్ణముం జేసి వై
ర్యస్ఫగార్ధ్రిం బొనరించి ప్రౌఢి గొన కు ♦ ద్యత్కీర్తి సస్యౌఘము
ల్వెస సిద్ధించు నె యంచుఁ బల్కు నరసా ♦ క్ష్మానాథు ధారాధవళిల్.

—♦ హాస్యము. ♦—

ఉ. అదె యిదె వచ్చె వచ్చె నర ♦ సాధిపు దాడి యటంచుఁ బాశెము
ల్చెదరి ఖకీదుఁ దేఁగు నెడఁ ♦ బెంపఱి ఖానులు వెన్క ముందుగాఁ
గదిసి హయాళి నెక్కి హయ ♦ కంధరము ల్పొడగాన కప్పుడే
చదిపిరి వాజి మస్తముల ♦ శత్రులటంచు భ్రమింతు రెంతయున్. 3229
నరసభూపాలీయము. ఆ 3 పద్య 12, 13.

—♦ చింత. ♦—

సీ. భేషజం బిద్దాని ♦ ఛేదింపఁ జాలదు, లంఘనంబున నెద్ది ♦ లావు చెడదు
తలఁగించు బుద్ధిని ♦ బ్రామహోత్సాహకృ, ద్ధాకార తేజోబ ♦ లాది నెద్ది
నాసత్య చరక ధ ♦ న్వంతరి ప్రభృతి వైద్యులకు నసాధ్యమై ♦ యుండు నెద్ది
దివసంబు లాక్రొత్త ♦ తిక్రమించినయప్డు, జీర్ణత్వదశనది ♦ క్షింప నెద్ది
గీ. పరిత్యాగంబు నవత్వంబు ♦ వదయు నెద్ది, యట్టి చింతాజ్వరంబు న ♦ న్నలముకొనిరా.

సేవించు నీయందు నింక నే • నెచటఁ జొత్తు, నెట్లు నిర్గింతు మేరుమ • హీధరంబు.

కాశీఖండము, ఆ 1 ప 111.

—• మూర్ఛ. •—

చ. పవనతనూజుచేత విన • బడ్డ విభాకరసూనుతోడి బాం
ధవము నిజంబు నిక్కమొకొ • దైవమ యీచెడువార్తయంచు బి
ట్టవిసిన యుల్లముం దొరఁగు • నశ్రులునై యటుఉండి పోలన
య్యవని జ మొగి రాముశిర • మౌనని మూర్ఛిలి వ్రాలె భూస్థలిన్.

క. నతికినకదలీకాండము, తెఱఁగున నటు వ్రాలి తెలిసి • తెప్పిరి మినుపై
విఱిగిపడినట్లు కడు ని,వ్వెఱపడి మఱియు నటు సూచి • విహ్వల యగుచున్.

చ. విని విని యంతఁ జానకి త • పీనులు వ్రయ్యఁగ మేనుదుఃఖకం
బునఁ బరిపీతమైన కిరియఁ • బొల్పగలం బ్రశియాపతన్మహా
శనిహతిఁ బొందుచాడ్పున ని • శాతతరక్రకచంబు కోఁతలం
దుని సనఘంగి నెమ్మనము • దూలఁగ వ్రాలె నతండు భూస్థలిన్.

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 385, 386, 1384.

మ. బలితప్రేమ ఘనంగ వేదనలచేఁ • బల్మాఱు నిట్టూర్పులే
కలిసిలాలక ప్రాణము ల్వెడలి నే • త్రాంభోజమార్గంబునం
గలయంబ్రోవకు వచ్చి యున్నెలవునఁ • గన్నీటిరోఁడ్డమై
నిలుప న్నిల్చె న్నృసింహభూరమణ మ • న్నింపంగ బాడింతటన్. 3234

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఆ 3 పద్య 134.

—• ధైర్యము. •—

సీ. బుద్ధిందరిద్రయు ష • మూలకుఁ బెట్టనికోట, విపదంబురాశికు • ద్విక్షితికోడ
ఖలదురాలాపమా • ర్గణవజ్రకవచంబు, రణమహీస్థలికి శ్రీ • రామరక్ష
శాత్రవదుర్గర్వ • సంస్తంభనౌషధి, మొనయు చింతాశ్రేణి • మూఁకవిప్పు
రోగాదిసంసిద్ధ • శాంతఁగూర్చు పెన్నిధి, తూలు నేకాకుల • తోడునీడ

గీ. సకలసుగుణప్రధానంబు • సకలశౌర్య,జాలసాఫల్యకరణైక • సాధనంబు
ధైర్య మను పట్టె ధైర్యంబు • దక్కఁ బోర, దత్తరింతురె యొకట వి • తరము వారు.

హంసచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 108.

శమము.

క. మే లర్థింపను గీడును, జాలింబడి తొలఁగఁ ద్రోయఁ జనఁ దూష్ణీభా
వాలంబిమనస్కుఁడ నై, యాలంబునఁ జేసి నడతు నయ్యిరుదెఱఁగున్.

క. సరసాన్నముఁ బిణ్యాకము, సరిగాఁగ భుజింతు మృదులశయ్యాతలమున్
ధరణియు శయనరుచికిఁ, బరయంగా నొక్కరూప యసురప్రవరా.

ఆ. నారచీరయేనిఁ జారుచీనాంబరం, బైనఁ గట్టికొనిన యప్పుడు హృదయ
మొప్ప దొప్పు దనక యుండు ఱూపాదుల, నలమికొనవు చక్షురాదికములు.

భారతము, శాంతి. ఆ 4 పద్య 58-60

దమము.

సీ. శౌచ మక్రోధంబు సంతోష మార్జవ, మనసూయ విగతవైస్వత్వవృత్తి
యప్రమాదంబు దనభిమానరాహిత్య, మతివాదవర్జన మఖిలభూత
దయ గురుపూజనం బస్తుతిపరివాద, త్యాగం బపైశున్యంబు సాధు
జనసంగమం బస్పృహాభావణంబు నిస్స్పృహత యహింస సుశీలభావ

గీ. మింద్రియగ్రామజయమివి యెల్లదమము, నాకృతులువీనిఁగలపుణ్యుఁ డభయుఁ డైహి
కములవలనను నాముష్మికములవలన, శాంతిమంగళనిధి బోధసౌమ్యమూర్తి.

భారతము, శాంతి, ఆ 4 పద్య [illegible]64.

సత్త్వరజస్తమోగుణములు.

క. అతినిందితము తమోగుణ, మతిమోహమయంబు సత్త్వ మనయంబుఁ బ్రశం
సిత నొప్పు నుభయగుణమి, శ్రితఁ బరఁగు రజోగుణంబు సన్నుతచరితా.

మ. అసుఖాకారతనిద్రదైన్యము విమోహం బత్యుదగ్రత్వంబుఁ దా
మసభావంబులు రాజలోభజడతామానంబు లూహింప రా
జసవృత్తంబులు ధైర్యశాంతికరుణాసంతోషవిద్యాదు లిం
పెసఁగన్ సాత్త్వికచేష్టితంబులు నిజంబిట్లాత్మఁ గన్గొన్నియున్.

భారతము, అర. ఆ 5 ప 96, 97.

ఉచ్ఛిష్టము.

క. తలిదండ్రులతోడను బుత్త్రులతోనైనను సహోదరులతోనైనన్
లలి నుచ్ఛిష్టము దినువారలకుఁ బునరుపనయనంబుఁ బ్రాపింపఁదగున్. 324

శైవధర్మము, అ. సు. అ 3 శ్లో 52.

—♦ పరాన్నభుక్తదోషము. ♦—

క. పరపాక పరాన్నంబులు, పరిహరణీయంబులగుటఁ ♦ బరభోజన మె
ప్పసుసునఁ జనదద్ద్రవ్యము లిరవుగఁ దా ధారఁగొని భుంజించుట యొప్పున్.
ఆ. ఎవ్వనింట నశన ♦ మెవ్వఁడు భుజియించు, వానిపాప మెల్ల ♦ వాఁడు నొందు
నటులఁ గాన ధరఁ బ ♦ రాన్నము వర్జింప, వలయు సుగతిఁగోరు ♦ వారి కెల్ల.
పద్మపురాణము, ఉత్తర. ఆ 2 ప 93, 94.

—♦ పంక్తిదూషకులు. ♦—

సీ. జూదరి గరదుండు ♦ వేదంబు సదువని, వాఁడు వడ్డికి నిచ్చు ♦ వాఁడు గాయ
కుండు గ్రామము పని ♦ గుడుచువాతఁడు గృహ, దాహి కుష్ఠము గల ♦ తనువువాతఁ
డఖుఁడెవుల్ గొన్నాతఁ ♦ డఖిలవస్తువులమ్మ, నమ్మెదునతఁడు సో ♦ మమ్ము విక్ర
యించినయతఁ డబ్ధి ♦ సంచారలాభోప, జీవకుం డుర్వీశ ♦ సేవకుండు
గీ. భార్యయును దానుబుత్త్రులఁ ♦ బంచికొన్న, వాఁడు పసులఁ బెక్కులెడ ♦ వాఁడు కపట
కృత్యముల ముచ్చిమిని కల్పి ♦ కృతులబ్రియుడు, వారు పంక్తిదూషకులండ్రు ♦ పౌరసేంద్ర.
భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 175.

—♦ అపేయంబులు, నభోజ్యంబులు. ♦—

క. తురగియు మష్ట్రియు ఖరియును, గురిసినదుగ్ధములు నింద్య ♦ కోటిగణితముల్
ధరణీసురాదిజను లప్పారువునఁ బోయిన నఘంబుఁ ♦ బొందుదు రధిపా.
సీ. మాసుషీక్షీరంబు ♦ నీనినపదివాళ్ల, లోని ధేనువులపా ♦ లును నపేయ
ములు ప్రేతవిషయాన్న ♦ మును సూతకాన్నంబుఁ, దలవరియన్నంబుఁ ♦ గులటయన్న
మును వనితోపజీ ♦ వనశీలునన్నంబు, వాడెడు పాడెడు ♦ నట్టివాని
యన్నంబు జూదరి ♦ యన్నంబు నూనరియన్నంబు బహిపెట్టి ♦ పతితునియన్న
ఆ. మును విజాగ్రజానను ♦ మును పెండ్లియాడిన, పురుషునన్నమును న ♦ భోజ్య మండ్రు
వంటియన్న మధిక ♦ నిందాస్పదంబు పర్యుషితశుష్కములును ♦ నాడుగవలయు.
క. విషం సురతోఁ గూడఁగఁ దెచ్చినయట్టిది యొద్దియును భుంజింప రభోజ్య
త్వనిరూపణనిపుణతగల, మనుజోత్తము లఖిలలోక ♦ మాన్యచరిత్రా.
క. పులగముఁ బాయస మట్టులుఁ, బలలము నర్చనముఁ గాక ♦ పక్వములయినం
గలుగు నభోజ్యత్వము విచ్చలవిడి వంటకము సేసి ♦ చనదు భుజింపన్. 3249
భారతము, శాంతి. ఆ 1 పద్య 321-25.

—♦ పాత్రాదిశుద్ధి. ♦—

సీ. ఘృతయుక్తిఁ జిరపర్యు♦షిత మయ్యు భోజ్యమౌ, నన్నంబు గోధూమ♦ యవలు నేర
పునఁ జేయఁబడినవి ♦ వినుఘృతాక్తమ్ములు, గాకున్న నవి పాలఁచి♦ గావు మత్స్య
కూర్మశల్యశశక♦గోధావరిజంబులు, భక్షణార్హము లూరఁబంది కోడి
యనుపయోగ్యములౌను♦ ధార్ష్ట్యమై సేవింపఁ, నగుఁ బ్రోక్షితంబైన ♦ యామిషంబు
గీ. పసిఁడి వెండి రాగి ♦ పవడంబు శంఖంబు, నీరు పాలుఁ బెరుఁగు ♦ కూర గాయ
పత్రాక్తికంబు మణులు ♦ మనుజాని యొడలంబు, సేచనమున శుద్ధిఁ♦ జెందు ననఘ.
గీ. అరయ నుపహతి వాటిల్లి♦నట్టిచోటు, నాజ్యతైలాభ్యపేతభాం♦డావలులను
వెళ్ళనీటుల నొండె వే♦నీళ్ళ నొండెఁ, గడువ జాతఁ దోమిన నొండెఁ ♦ గలుగుశుద్ధి.
క. విను శూర్పధాన్యకృష్ణా, జినముసలోలూఖలములు ♦ చీరలపెనుప్రో
వును శుద్ధిఁ బొందుఁ బ్రోక్షణ, మున నిట్టుల యుష్ణతోయ♦ముల వల్కలముల్.
సీ. భసితోదకముల గా♦ర్పాససంభవంబులు, దారుశృంగాస్థిదం♦తములు శుద్ధిఁ
బొందు మృద్భాండము♦ల్పునరగ్నిసంస్కృతి, నతిశుద్ధిఁ దాల్చుఁ బ♦ణ్యంబు భైక్ష
మును గారుహస్తంబు ♦ వనితాముఖమునిజ, స్త్ర్యపానాసక్త♦తనయవతియు
దుర్గంధబుద్బుద♦మూత్రతఁ బొరయని, యూటనీరును శుచు♦లుర్విదహన
గీ. మార్జనంబులఁ గాలక్ర♦మమున గోచ, యంబు ద్రొక్కినవినుమ గృ♦హంబు మున్న
గలుగఁ బ్రోక్కినఁ బూసిన ♦ నలికినను స, లంకరించిన శుద్ధిను♦ల్లాస మొందు.
గీ. మనుజకృతతటాకాదుల♦ మన్ను మద్ది, లైదు పుచ్చక సుస్నాన♦మాచరింపఁ
జనదు దేవఖాతములగు ♦ సరసులందు, బావులందును నదులందు ♦ వలదు వత్స.
సీ. అన్నంబు గోవు మూ♦ర్కొన్న కీటక మీఁగ, కెంద్రుకలందున్న ♦ విమలభూతి
యుతజలప్రోక్షణ ♦ నతిశుద్ధమగు భసి, తమునఁ గాంస్యంబు వా♦మ్లమునఁ దామ్ర
మును క్షారమున సీస♦మును దగరంబు వై, పైవారి చల్లనఁ ద్ర♦వ విచయములు
శుద్ధి వహించు ర♦శ్మ్ములు రజోగోవహ్ని, లశ్వంబు మారుత ♦ మవని నీళ్లు
గీ. బిందువులు మక్షికలు నీడఁ జెందియును బ, వి్త్రతను పొందు నెప్పుడు♦ వినుమ జాశ్వ
వదనములు పక్షికులముఖ♦విదళితంబు, లై పడిన ఫలములు శుచు♦లందురి బుధులు.
క. ఇన శశి కర పవనస్పర్శనముల నతి శుద్ధిఁ బొందు ♦ శయ్యాయానా,
సనయానపాత్రమార్గము, లును ద్రుణమును బణ్యములును ♦ లోకస్తుత్యా. 3256

మార్కండేయపురాణము, ఆ 3 ప 252-258.

—♦ ఆచారపద్ధతి ♦—

మ॥ అమరాగం బొదవన్ గృహాధిపతి బ్రా♦హ్మంబౌ ముహూర్తంబునం
దొనరన్ మేల్కని సావధానమతితో ♦ నుద్యద్వికాసంబునన్
దనయాచార్యుని నిష్టదైవచరణ ♦ ధ్యానంబుఁ గావించి ధ
ర్మవిరోధంబులుగానియర్థమును గా♦మంబున్ విచారించుచున్.

తే.గీ. ప్రకటధర్మార్థకామంబు♦లకుఁ బరస్పరానుకూలంబుగలయుపా♦యములు దలఁచి
యతిసుఖోదర్కమును జగ♦దభిమతంబు, సైవధర్మంబు వదలని ♦ మానసమున.

సీ. బుద్బుదవిరహితం♦బుగ వారిఁ గరమున, గొనకొని పారి డెంద♦మునకుఁ జేరు
నట్లుగ నిశ్శబ్ద♦మై యుండ ముమ్మాఱు, ద్రావి యిమ్మాఱు తి♦ర్యగ్విధమున
నాస్యంబు దొడసి నీ♦రంధ్రముల శిరమునఁ, బ్రోక్షించి రోష్ఠసం♦పుటము ముట్టి
నాసికాపుటములు♦నయనముల్ చెవులుమూఁపులు హృదయము నాభి♦తలయు మఱలి

ఆ. ముట్టవలయు హస్త♦ములు పాదయుగమధ్యగతములుగ నుదఙ్ము♦ఖత్వ మొండెఁ
బ్రాఙ్ముఖత్వ మొండెఁ♦ బ్రాపించి యిమ్మెయి, నాచమనము సేయు♦టార్యమతము.

సీ. ముమ్మాటిజలపాన♦మున నోలి ఋగ్యజు,స్సామవేదంబులు ♦ సంతసిల్లుఁ
దొలితొలి వక్త్రంబు♦దొడయ నథర్వహర్షంబును రెండవు♦సారి ధర్మ
శాస్త్రతోషేతిహా♦సప్రమోదపురాణ, సంప్రీతులను గల్గుఁ ♦ జరణయుగముఁ
బ్రోక్షింపఁ బుండరీ♦కాక్షుండు ప్రియ మందు, నయనంబులంటిన♦నలినహితుఁడు

గీ. సమ్మదంబునఁ దేలు నా♦చమనసంప్రయోగ మిట్టిది వస్త్రయ♦జ్ఞోపవీత
ధరణముల నన్నపానతం♦త్రముల మున్ను, సేసి పిదపను విధి యను♦ష్ఠింపవలయు.

గీ. ఆస్యశుద్ధి యొనర్చిన♦యపుడు వోక, భక్ష్యభోజ్యలవంబులు ♦ పండ్లనడుమ
నిలిచి పదపడి పోవుట ♦ గలిగెనేని, యాచమన మాక్షణంబ చే♦యంగ వలయు.

అను. ఆ ౩ పద్య 285-87.

క. వలచెవి జన్నిద మిడి దివములఁ సంధ్యల నుత్తరాభి♦ముఖుఁడై తా రా
త్రుల దక్షిణాభిముఖుఁడై, మలమూత్రోత్సర్జనంబు ♦ మతిచేయఁ దగున్. ౩౩౬౩

సీ. పండినచేనిలో♦పల దానిచేరువ, రాజమార్గంబుల ♦ రచ్చలందుఁ
బుట్టలో వేదిపై ♦ బొక్కలో బూదిపై, మసనంబులో నాల♦మందలోన
జీవరాసులమీఁద ♦ దేవాలయముప్రాంతఁ, జౌట భూములఁ దరు♦చ్ఛాయలందు
నడుచుచు నిలుచుండి ♦ నరు లేఁగు తెరువున, మలము వీక్షించుచుఁ ♦ జలికి పతికి

గీ. యాగశాలను గట్టిన♦యట్టియెడల, ననలవిప్రానిలంబుల ♦ కభిముఖముగ

ముసుఁగు వెట్టక చేయుమ్ర♦మూసికొనక, మలము విడుచుట శిష్టధ♦ర్మంబుగాదు
సీ. గనులలోపలఁ దటా♦కములలో గట్టుపైఁ, గోటకెలంకులఁ ♦ గొలిమిగూటఁ
బరిఖలోపలఁ జలి♦పందిళ్లలోపలఁ, బాఁతఱలో గాడి♦పట్టునందు
సత్త్రువులలోనఁ ♦ జాకిరేవుల సరో,వరసమీపంబుల ♦ వాపితటులఁ
గూపంబుదరిఁ దోఁట♦లోపలఁ దోఁపుల, మఠములపొంత గో♦మయమునొద్దఁ
ఆ. బలుదెఱఁగుల జనులు ♦ పను లాచరించుచోఁ, గరితురంగవితతిఁ ♦ గరను వేడ్క-
రొసఁగ భూతతేజు♦లెక్కి వినోదించు, నచట మలము విడుచు♦టనుచితంబు.
క. డాచే లింగముఁ గైకొని, లేచి మృదంబువుల గంధ♦లేపములఁ దగన్
శౌచము చేసి పిదపఁ దన, యాచారము లెల్ల నియతుఁ♦డై చేయఁ దగున్.
ఆ. నౌటినేలమన్ను ♦ శౌచశేషమున్నఁ, బుట్టమన్ను నెలుక ♦ బొక్కమన్నఁ
దక్క నొండుచోటఁ ♦ దా మన్నుగొని శౌచ, మాచరింపవలయు♦నండ్రు బుధులు.
గీ. గుదమునం దేనుమాఱులుఁ ♦ గోలనొక్క, మాఱు దాపలిచేఁ బది♦మార్లు రెండు
చేతులను నేడుమాఱులుఁ ♦ బ్రీతిమన్ను, చమరి శౌచంబు చేయుట♦ చదురుఁదనము
క. తనమనములోన నెంతటు, ననుమానము తీఱ శుద్ధి♦యగునందాఁకన్
మను శౌచముచేయుటతగు, నెనికయుఁ గొలఁదియును లేదక♦రెన్నఁడుఁ బెద్దల్.
క. కాలములు మూఁడుఁ దప్పక, పోలఁగ సత్కర్మవిధులు ♦ భూసురు లెపుడుం
జాలించవఁ దీర్పవలయును, జాలక దిగవిడిచెనేని ♦ సద్విజుఁ డగునే.
ఆ. నెనడు మెదడు మలము♦నెత్తురు శుక్లంబు, మూత్రమ నెడునివియు♦ మొదలుగాఁగ
గుబిలి చెమట పుసుఱు♦గోరు శ్లేష్మంబు బాష్పి, జలము లివి శరీర♦మలము లయ్యె.
క. మొదలిటియాఱును సోఁకిన, మృదుదకములఁ గడుగ శుద్ధి ♦ మీఁదటియాఱుం
గదిసిన నీరునఁ గడిగిన, విదితంబుగ శుద్ధి యండ్రు ♦ విద్వజ్జనముల్.

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 34—48.

గీ. పగటిశౌచంబులోన సాఁ♦బాలు రేయి, రాత్రిశౌచంబులోన న♦ర్థము రుగార్తి ♦
జోరబాధాదిదుష్టకాం♦తారమార్గ,మునఁ దదర్థంబు శౌచంబు ♦ మునివరేణ్య!
క. పురుషులశౌచములోనం, దరుణుల కర్థంబుశౌచ♦తంత్రంబు మునీ
శ్వర! నిష్కారణ మింతికిఁ, బురుషునకుం దగదు శౌచ♦ముం దలఁగంగన్.
గీ. ధరణిధరమంత పాదపు మృ♦ద్రాశిరైన, నంబునిధియంత జలమైన ♦ ననఘ చరిత
భావశౌచంబుఁ బోలదు ♦ బాహ్యశౌచ, మనిరి శౌచక్రియావేదు♦లయినమునులు.
గీ. అగ్నిహోత్రాహుతులకుఁ జాం♦ద్రాయణాన్న, పిండమునకును శౌచమ్ము ♦ పిండమునకుఁ
గలశసంభవ! యనిరిక ♦ కాయ యంత, మానమని చెప్పుదురు కర్మ ♦ మర్మవిదులు. 3276

గీ. భూప దగుపద్ధతములభూ॥సుమ(దుస్థి, [illegible] నములభూమి [illegible] ॥ [illegible]
దాస్యగంబుల భూమిం(దు॥ నాంటుదిరుగు, నా [illegible] యె [illegible] దుమ(॥ [illegible]
గీ. ముక్తకేతుండు సంస్కృత॥మూర్ఖగతుండు, గాక సం [illegible] లెం [illegible] ॥ [illegible]
విమలజలముల నాచాంతి॥విధి [illegible] నగ్న నగ్నమగు [illegible] ॥ [illegible]
ఉ. తమ్మిక [illegible] యుపాయము బుగను ॥ తో(వ [illegible] విన [illegible] పరిహా
నమొక్కరించి [illegible] నంబు భుజించి [illegible] నన్యమ
స్త్రంబుఘరించి [illegible] దురి॥తంబులు మాపి [illegible] పుణ్య క
గ్యమ్ములయు [illegible] యములు॥వంటి [illegible] యుపాయము [illegible] .

కాశీఖండము. అ. 5 ప 197 [illegible]

ఆ. అంతు(గాని దాని॥ సంత్యజించ(బతితు [illegible] ॥ [illegible]
రాయణుని నధర్మ॥గతు వ్రతహారకు(, [illegible] ॥ [illegible]
ఆ. కోడి [illegible] బంధి(॥ [illegible] గుర [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ! పిల్లి [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] .

[illegible] . అ 5 ప 259. 260.

సీ. [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ దుర్గ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ తరిగి [illegible] , [illegible] ॥ [illegible]
గీ. తొలి చదువుల [illegible] ॥ ములను జేసి, [illegible] ॥ [illegible]
యుంటు [illegible] ॥ మింటిలోన, [illegible] ॥ [illegible] .

[illegible] . అ 2.

—॥ ఆశౌచము, తచ్ఛుద్ధి. ॥—

క. పదిదినములు [illegible] , బది [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] వైశ్యులకు ముప్పది [illegible] ॥ [illegible] . [illegible]
సీ. [illegible] ॥ [illegible] , [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] , [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] , [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] , [illegible] ॥ [illegible]
ఆ. [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

నెన్ని నెలలబాలుఁ ♦ డీల్గె నన్నిదినంబు, లశుచిభావ మొందు ♦ విశదకీర్తి!

మార్కండేయపురాణము. ఆ 3 ప 263—265.

—♦ ప్రాయశ్చిత్తపద్ధతి. ♦—

తే. అనఘ మూఁడు నెలలనొండె ♦ నాలు నెలల,నొండె నేమిప్రాయశ్చిత్త ♦ మొనరఁజేసి
జనములకు వాఙ్మనఃకాయ ♦ జంబులైన,యఘములడఁగును యమపురి ♦ కరుగఁడతఁడు

సీ. వినుము కర్మము దెల్పు ♦ చును గపాలంబున, నెత్తినభైక్షాన్న ♦ మేకకాల
మశనంబు గొనుచు ఖ ♦ ట్వాంగచిహ్నము బ్రహ్మ,చర్యంబునై యధః ♦ శ్శయనమాచ
రించుచు నిల్లు పం ♦ డ్రెండువర్షంబులు, వ్రతవృత్తి నడపంగ ♦ బ్రహ్మహత్య
కిల్బిషంబు దొలంగుఁ ♦ గృచ్ఛ్రముల్ నడపిన, నాలువత్సరముల ♦ నడఁగు మూఁడు

గీ. హాయనంబులు నడపఁ జాం ♦ ద్రాయణములఁ, బోవునిష్ఠానిరతి మాస ♦ భోజిరైన
నబ్దమునఁ బాయు నటుగాక ♦ యశ్వమేధ,యాజి యగునేని వలదు శి ♦ క్షాదులధిప

గీ. వృష్టగోలక్ష యొండెఁ గాం ♦ భోజవాజి,శతక మొండెను భూసుర ♦ తతికి నొసఁగఁ
బాయు బ్రాహ్మణార్థాహవ ♦ ప్రాణహాని,యైన నొండెను జెడు బ్రహ్మ ♦ హత్యకీడు.

సీ. కల్లుద్రావినపాత ♦ కం బది యగ్నివర్ణము గాఁగఁ గాఁచి పా ♦ నంబు సేయఁ
గను మారి యలుకం ♦ నలంబుఁ జోరమహా,ప్రస్థానమాచరిం ♦ పంగఁ బాయు
నట్లునుగాక బృ ♦ హస్పతిసవన మస్క్రీతు వొనరించిన ♦ నతివిశిష్ట
భూమిదానమునను ♦ బోవు నక్కిల్బిషము,తల్పగుం డనలపరి ♦ తప్తమైన

ఆ. యాలుసాంగనాంగ ♦ మాలింగనము సేసి, యైనఁ గోసి కరము ♦ నందు మేహ
నము ధరించి యంబ ♦ రముఁ జూచు చరిగియే,నియును జచ్చి యఘము ♦ నిస్తరించు.

క. గురుతల్పగుండు రణమున, గురునకునై చచ్చియేనిఁ ♦ గురువర ధరణీ
సురులకు సర్వధనము భక్తిరతి నొసఁగి యేనిఁ బాత ♦ కిత్వముఁ దొలఁగున్.

క. ధరణీసురుస్వర్ణము నపహరించినతఁ డంతకనక ♦ మట్టిద విన యో
త్తముఁడై మకుటాఁగ నిచ్చినఁ, బరిహృత మగుఁ గల్మషంబు ♦ పౌరవముఖ్యా.

క. అన్యతోపచారకలనంబునఁ బుట్టినపాతకంబు ♦ వోవుం దాన
స్యవి నపహరించెద గన్యాతనిఁ బ్రీతుం జేయ ధర్మతత్త్వప్రవణా.

క. గురువునకు మాఱు వల్కుటఁ, బొరసినకల్మషము వాసి ♦ పోవు నతనికిం
బరితోషముగా వినయపు,వెరవున నుపహార మిచ్చి ♦ వినతుం డయినన్.

క. పరదారగమనదోషము, పరిహృతమగు నొక్కయేఁడు ♦ పరమనియతుఁడై
చరియించినఁ గృచ్ఛ్రంబులు, గురుకులజలనిధిశశాంక ♦ గుణమణినికరా. 3293

ఆ. పాపి గానియట్టి♦వనితఁ బొందినపాప, మాఱునెలలఁ బాయు ♦ నాగ్నిహోత్ర
ధరణభస్మశయన♦పరతఁ బాటించుచు, నియతి నుండెనేని ♦ నృపవరేణ్య.

క. పరపురుషసంగమంబునఁ, బరిహృత యై యున్నయట్టి♦భామిని శుద్ధిం
బొరయు రజస్వల యై కం, చరయఁగ భస్మమున శుద్ధ♦మైనవిధమునన్.

ఆ. పలుకఁదగనిమ్రాను ♦ నఱికిన దిర్యగ్వధంబుఁ జేసినను న♦ఘంబుఁ బాపి
కొనునరుండు మూఁడు♦దినములు దనచేఁత, పలుకుచును సమీర♦భక్షుఁ డయిన.

క. మితభోజి యై వివిక్త, క్షితి సావిత్రీజపంబు♦సేయుచు నది యునా
స్థితియు నిశాసీనత్వము, మతి నేమఱ కట్టు లైన ♦ మాను నఘంబుల్.

గీ. పుణ్యకర్మముల్ సేయుచు ♦ భూసురులకు, వివిధధనములు ప్రీతితో♦వినయ మొప్ప
నొసగుచుండెడువాని పూ♦ర్వోపచితము, లైన కిల్బిషములఁ బాయు ♦ నవనినాథ.

క. విను మాస్తికతాశ్రద్ధావినయంబులు గలుగువారు ♦ వినికి సెల్లన్
జననాథ యర్హు లవి లే, నితరులు పాపములఁ దొలఁగ♦నేర్తురె యెట్లున్.

భారతము. శాంతి. ఆ పద్య 304-319.

సీ. అరయక విల్చిన♦సరకు మెచ్చకయున్న, వాఁడ కన్నమ్మిన నిగి♦శాక్య గానహయము
పరదినంబున నైనఁ♦బలికిన వెలలోన, వెలయఁ ద్రింశాంశంబు♦విడువవలయుఁ
సరకు మూఁడవనాఁడు ♦ మరల నీఁదలఁచిన్న వెల పదేడవపాలు♦విడువవలయుఁ
బదినాళ్ళబీజముల్ ♦ పదియేనుదినముల, ఒట్టుల నెలనాళ్ళ♦బానిసయును

ఆ. నేనుదినములందు ♦ నెద్దును దురగంబు, మూఁడుదినములందు ♦ మొదవు నెనుము
నేడునాళ్ళరత్న♦మును మొకనాఁటను, మగల నీగి ధర్మ♦మార్గ మండ్రు. 3300

ఉ. అంగవిహీనునైన వికలాంగునినైనఁ బ్రసిద్ధరోగదు
ష్టాంగునినైనఁ జూచి చెడ♦నాడుట యొప్పనివానిఁ జూచి సా
మ్యాంగుఁ డితండు వీని కెన♦యన్యులు లేరని గేలికొంట త
ప్పంగటు మూఁడురూకలును♦నడ్డుగ దండుగ వానిపైఁ బడున్.

క. గురుఁ దల్లిని దండ్రిని సో, దరుని నకారణము ప్రల్ల♦దముఁబల్కినను
న్నరుచేత నూఱుపణములు, ధరణీశుఁడు గొనుట నీతి ♦ దండువు పేరన్.

గీ. వానితల్లితోఁ బుట్టును♦వానియాలు, వానిలంజెలు వారికిఁ♦దాను మగఁడ
ననుచు నీక్రియబూతాట♦మాడి తిట్టు, నతని గొనఁదగుఁ బంచవిం♦శతిపణములు.

క. తనకంటె నధికుఁ బరసతి, నెనికమిగులఁ దిట్టెనేని ♦ నేఁబదిపణముల్
తనకంటె హీనుఁ దిట్టినఁ, దనరఁగఁ బండ్రెండునరయుం ♦ దండుగ గలుగున్.

క. కరిపుమతి శూద్రుఁడు విప్రోత్తముపైనిం దప్పులేక • నా నిర్వృతుండై
యుమిసినఁ బెదవులు కోయుట, యుమికొలఁది నిపించుట యుచిత • ముర్వీశులకున్.

క. ఏకాంగము గొని శూద్రుఁడు, పాయక విప్రునకుఁ దాను • బాధకుఁడగువాఁ
డాయంగము కోఁతపడక, పోయెదననరాదు తనకు • భూపతిచేతన్.

క. ప్రీతిఁ గులశ్రేష్ఠునిపై, పాతకముగలేని బ్రహ్మ • హత్యాదిమహా
పాతకము పెట్టి తిట్టిన, యాతండేనూటునాలు • గచ్చుఁ బణంబుల్.

క. భూవల్లభ వేదవిదుని, దైవతమును దిట్టినతఁడు • దండువు పేరం
వేవణముల నెనిమిదిటిని, వేవేగమె యఱువవలయు • విధివంతముగన్.

క. అడిచెదననియూఁకించుట, మాడుచుట మెయి తట్టుగిట్టు • నడుచుట నెత్తు
ర్వెడలఁగ నడుచుట విఱుగఁగ, నడుచుట యొండొంటికంటె • నధికపుఁదప్పుల్.

క. హీనునినడిచినయర్థము, హీనుఁ డధికు నడిచెనేని • నిమునుడి సరివాఁ
డైనఁ బదిపణము లచ్చుట, తానుచితము తప్పకొలఁదిఁ • దగు రెట్టింపన్.

క. మెడ చెయ్యి కన్ను పాదము, తొడ నాలుక ముక్కు చెవులు • తునియలుగాఁ దా
నడిచెదనని యొరుఁ బరుసము, నొడివినతఁడు దండు గచ్చు • నూఱుపణంబుల్.

క. ఒక్కనిఁ బెక్కండ్రడిచినఁ, దక్కక వేర్వేఱ రెట్టి • దండువు గొని తా
నక్కజముగ దండించుట, నిక్కపుధర్మంబు మేది • నీనాథునకున్.

ఆ. ముటికినాటివారు • మొఱకులు పెనుపయు, లఱవవారు ద్వ్రాజాల • కొసపెద్ద
యనుచు దేశభాష • లను గులంబును దిట్టు, నతఁడు దండువచ్చు • శతపణములు.

సీ. ఖలులతో నెమ్మెయిఁ • గలిసినవిప్రుండు, మొఱయిడి నచటికిఁ • బఱవకున్న
రిత్తనె యుత్తము • వెత్తినఁజండాలు, నంటినభ్రష్టశూ • ద్రాదులకును
బిత్రుదేవభుజ్యముల్ • పెట్టినఁ దల్లికోఁ, బుట్టువు పేరఁ దా • నొట్టుగొన్న
వేదాదివిద్య శూ • ద్రాదికిఁ జెప్పినఁ, బొరిఁ బెద్దలిచ్చిన • పొత్తుధనముఁ

గీ. బొడిచి తానీశ కుడిచిన • విడిచి తండ్రిఁ, గొడుకు నన్నలఁ దమ్ములఁ • గురునిపత్ని
వెలయఁగాఁ దప్పులేకయె • విడిచెనేని, యతఁడు తానచ్చు నృపతికి • శతపణములు.

క. మడివాలొడయనివస్త్రము, తడఁబడిచిన నమ్మికొనినఁ • దా గో యిడినం
బడినియవెట్టినఁ గట్టినఁ, నడయఁ బణత్రయము దండు • నఱుపఁగవలయున్.

క. వెలయొనిమిదియగుపాలును, వెలనాలవపాలు గోలి • విడువఁగవలయున్
తొలురేవున మఱిరేవునఁ, జెలు వేదఁగఁ జాకిచీర • చెఱిచినచోటన్. 3316

క. నరకానలశస్త్రాదులఁ, బరహింస యొనర్చెనేనిఁ • బండ్రెండును పై

నరహూడ యఱువవలయును, సరిచావఁగవలయు నెదిరిఁ జంపినచోటన్.

చంపినవానిని సరిగాఁ, జంపుటతగు విప్రుఁడైనఁ జంపక పతి త
త్సంపదఁ గొని తలగొఱిగి ప్రదంపడి కుక్కచ్చు వ్రాసి దండింపఁ దగున్.

ఉత్తమపురుషుని యుత్తమరత్నంబుఁ, జనముచ్చిలినవానిఁ జంపవలయు
నన్యులెవ్వరిధనమైనను గొనఁజేయ, నెనిమిదిపణములు గొనఁగవలయుఁ
బరసతీహారకుఁ బట్టించి సర్వస్వహరణంబు నృపతి చేయంగవలయుఁ
గన్నియనే చెఱగొన్నట్టిదుర్జనుఁ, జిత్రవధంబుగాఁ జేయవలయుఁ

· గన్న మిడఁగ రాత్రిఁ గన్నచో ముచ్చులఁ, దోడితెచ్చి కేలు త్రుంచి వైచి
వాఁడికొఱలదిగిచి వారిఁ జంపుట రాజధర్మ మనుచు నూత్న దండి చెప్పె.

· ఇరులున నొంటిఁబోఁ బరసతి నెట్టుట, యది తన్ను నంటుట కాస వడుట
నలువురముందఱఁ దలచీరపట్టుట, చేరి యేకాసనా సీనుఁ డగుట
పువ్వులుపూఁతత మ్ముల మర్దిఁ బుచ్చుట, ముచ్చటలాడుట మూలయునికి
సరసకళాప్రౌఢి సరిలఁ జేయెల్ల, మగనియాలికి నిచ్చ మాటలాడు

ఆ. పేనువొల్లియిట్లు యాలువు చెఱిచితి, నని యహంకరించి యాలిఁ గొనుట
సజ్జనుండుగాని జనుఁడు చేసినఁ బరదారగామియట్లు దండ్యుఁ డతఁడు.

సీ. తల్లితోఁబుట్టువు తండ్రితోఁబుట్టువు, తల్లిదండ్రుల సహోదరులసుతలు
తనతోఁడబుట్టువు తనతోఁడబుట్టినవారలసుతలు భూవరులసుతలు
తనయునికాంతయుఁ దనకన్నకూఁతును, గోడలు నత్తయు గోత్రజలును
బతిహితవ్రతయైన బ్రాహ్మణభార్యయుఁ, జెలికానిసతియును శిష్యసతియు

ఆ. గురునిసతి దాదియు ననంగఁ బరగువారిఁ, గవయుకష్టుండు గురుతల్పగామి వాఁడు
ఉత్తమబ్రాహ్మణుఁడుగాక యుండెనేని, చంపకాతనికోరును ద్రెంపవలయు.

క. హీనుం డుత్తమకన్యకఁ, దానుగఁ దాఁ గలిసెనేనిఁ జంపుట తగు న
న్యూనుఁడగునేనిఁ గన్నియ, వానివలచునేనిఁ దగు వివాహము సేయన్.

క. మును దాఁదిట్టిన దండ్యుఁ డతనికిఁ బిదపఁ దిట్టినతఁడు దండ్యుఁడైనన్
మును దిట్టినతఁడు దండుగుధన మినుమడి యఱువవలయు ధరణీశునకున్.

క. ఉద్దులపు పెనఁకువేయం, దిద్దులు సరియైనచోట నెవ్వఁడు పైపై
గద్దించి యరుగునాతఁడ, పెద్దయు దండ్యుండు చలము పెక్కువకతమిన్.

క. సరిగా నొండొరువులతోఁ, బరుసవుఁబెనఁకువలు పెనఁగి పాడికి ధరణీ
శ్వరుసభకు వచ్చిరేనియు, సరిసరిదండంబు గొనుట సద్ధర్మ మగున్. 3325

క. తోయక విప్రుఁడు మాలెతఁ, గాయజసుఖకేళిఁ గదిసి కష్టాత్ముఁ డగున్
ప్రాయశ్చిత్తముఁ జేయక, పోయినఁ జండాలజాతిఁ బొందు నిజముగన్.

క. చండాలితో ద్విజుం డొగి, గంగాడిన పక్షమున భగము వ్రాసి తగన్
దండువు గొని దేశంబున, నుండకయుండంగ నడచు టుచితము పతికిన్.

గీ. కపటకర్ణగజతురగరత్న కనకములను, గపటమాంసంబు నమ్మెడి కష్టుఁ బట్టి
పణసహస్రంబు దండువు గొనఁగవలయు, నాసిక చెవులుఁ జేతులు నఱుకవలయు.

క. భూపాలుఁ గిట్టినవానిన్, భూపతిమంత్రంబు బయలు పుచ్చినవానిన్
జేపడ జిహ్వాచ్ఛేదము, నాపోవక చేసి పాలు నడుపఁగవలయున్.

క. భూనాథుని యందలమును, నేనుఁగుఁ దురగంబు నాతఁ డెక్కుమనక యు
ద్యానమున నెక్కినాతఁడు, దా నచ్చుం బణసహస్రదండము పతికిన్.

గీ. రాజునకుఁ గీడు పుట్టెడు రాజ్యమడఁగు, ననుచు నెఱుక చెప్పెడు జ్యోతిషాధములను
గుడుపుకొలుచు విప్రాకృతిఁ గొన్న శూద్రుఁ, బణసహస్రదండము గొనఁ బాడిగలదు.

విజ్ఞానేశ్వరము. ప్రాయ. ప 17-139.

—◆ బ్రహ్మచారి. ◆—

సీ. మెఱుఁగారు ముంజియు మేనికోమలికంబుఁ, గడుదిట్టగుణము గుల్కెడు మొగంబు
పసపుగోచులయొప్పు బ్రహ్మతేజంబును, జాయకృష్ణాజిన ధారణంబు
తళుకుజన్నిదము పేర్ధావిబొట్టును జిన్ని, పట్టుగ్రంథమును జిట్టితడవు
మొలకంకయుం గరంబుల సొంపుఁ దండపుఁ, గోలయు సన్నపు వ్రేలిసిగయు

ఆ. నొప్పు బ్రహ్మచారి యొకఁ డేఁగుదెంచెఁ బుస్తకముఁ గొంచు మిగుల సంభ్రమమున
(నొజ్జ యతనిఁ జూచి యోరి యేమిర కడు, సాలసించి తనిరె యనిన నతఁడు.)

కళాపూర్ణోదయము. ఆ 4 పద్య 44.

—◆ అవధూత. ◆—

సీ. ప్రీతిని వేషముఁ బరబ్రహ్మంబు నీక్షించి, మదిఁ జొక్కి వెలుపల మఱచువాఁడు
కమలంబు మీఁది భృంగముల కైవడి మోము, పై నెఱసిన కేశపటలివాఁడు
కాశి వ్రాసి తూయన గీకరించిన భంగి, వసనంబుఁ గట్టక వచ్చువాఁడు
సంగిగాఁడని వెంటఁ జాటు భూతములునా, బాలురహాసశబ్దములవాఁడు

గీ. మహితపదజానుజంఘోరు మధ్యహస్త, బాహువక్షోగళానన ఫాలకర్ణ
నాసికాగండమస్తక నయనయుగళుఁ, డైన యవధూతమూర్తి వాఁ డరుగుదెంచె. 2333

భాగవతము. స్కం. 1 ప 516.

—♦ ముని, యోగి, సిద్ధుఁడు. ♦—

సీ. కనకవల్లిమతల్లి♦కలపెంపు జడగుంపు, పుష్పపరాగసం♦భూతి భూతి
కమనీయశాఖాగ్ర♦కాండంబు దండంబు, తరుణపల్లవకోటి♦ధాతుశాటి
వల్కలధట్టంబు♦వరయోగపట్టంబు, జాలకవిసరంబు♦జపసరంబు
ఫలరసాసారంబు♦పాత్రాంబుపూరంబు, కింజల్కములచాలు♦మౌంజిమాలు
తే. సేయఁజాలినయమ్మహా♦శిఖరిశిఖర, రుచిరసురభూజరాజిచే♦నుచితవేష
మొనసి నరపాలనిరపాయ♦హితవిహార, హారి గడిదేటి యొకజడ♦దారి యయ్యె.

వసుచరిత్రము. ఆ 2 ప 79.

సీ. పటుజటాజూటంబు♦భసితత్రిపుండ్రంబు, గండలంబితతామ్ర♦కుండలములు
ధవళయజ్ఞోపవీ♦తంబులుఁ గాంచన, యోగపట్టికయు శా♦తోదరంబు
దీర్ఘకూర్చం బనిం♦దితతనూవిభవంబుఁ, బదముల మణిమయ♦పాదుకలును
గరమున జలకుండి♦కయును నాగబెత్తంబు, శ్రుతితలద్విగుణాక్ష♦సూత్రకంబుఁ
గీ. గలిగి యడుగిడి యడుగిడి♦నళిననాభ, చక్రహస్త మురాంతక♦శ్యామలాంగ
కృష్ణ కేశవ పాహి లక్ష్మీశ యనుచు, నమ్మునీంద్రుండు వనికి దా♦యంగ నరిగి.

వాసవదత్తాపరిణయము. ఆ 4 పద్య 97.

ద్వి. మడచినమనుపుగం♦జడముడివడమ, మృదునిచందంబులు♦వెడవెడఁ దోఁప
కట్టినవెలిపాత్తి♦కచ్ఛడం బెందు, బుట్టినిరుద్రాక్ష♦భూషణంబులును
రాగికుండలమును♦రత్నకంబళము, యోగదండంబును♦నొకచేత గొడుగు
బూదిబొక్కసమును♦బొలుపారుమేన, బూదిపై నొప్పు త్రిపుండ్రరేఖలును
తళతళయను నును♦బలువరుసయును, కలయనొత్తినవాలు♦గడ్డంబుఁ దనర.

బసవపురాణము. పా. సో. ఆ 1.

సీ. చింతఁగుందక వేడ్క♦చే నింత యుబ్బక, యర్థికై వడినుండు♦నతఁడె యోగి
మునుకొన్న బుద్ధిత♦మోగుణం బెడబాసి, యారవివలెనుండు♦నతఁడె యోగి
సకలధర్మప్రవే♦శముగల్గియుండియు, ననిలునివలెనుండు♦నతఁడె యోగి
యింతింతయని దన♦హృదయ మన్యుల కీక, యంబరంబటులుండు♦నతఁడె యోగి
గీ. సర్వసముఁడయ్యు నెల్లర♦జాడ నడచి, క్షితిని చంద్రునిగతి నుండు♦నతఁడె యోగి
యవని యెవ్వరి కెయ్యది♦యట్లు నడచి, యద్దమున్ వలెఁ గనుపించు♦నతఁడె యోగి.

విశ్వకర్మపురాణము. ఆ 9 పే 309.

సీ. ముడిచినయొంటికెం♦జడమూయ మువ్వన్నె, మొగముతోలు కిరీట♦ముగ ధరించి
కకపాలకేదార♦కటకముద్రితపాణిఁ, గుఱుచలాతాముతోఁ♦గూర్చిపట్టి
యైణేయమైనయొ♦డ్డాణంబు లవణిచే, నక్కళించినపొట్టు♦మక్కళింప
యారకూటచ్ఛాయ♦నవఘళింపఁగఁజాలు, బడుగుదేహంబునఁ♦భస్మ మలఁది
గీ. మిట్టయూరమున నిడుయోగ♦పట్టె మెఱయఁ, జెవుల రుద్రాక్షపోగులు♦చవుకళింపఁ
గావికుబుసంబు జలకుండి♦కయునుబూని, చేరెఁ దద్గేహ మాపథ♦సిద్ధుఁ డొకఁడు.
చ. లలితపుబూదిపూఁతయును♦లాతపుఁగోలయుఁ గక్షపాలయున్
మలకొనుచిన్న కెంజెడలు♦మందులపాత్రము వాగబెత్తమున్
లలిఁ గనుపట్టుకిన్నెరయు♦లోహితిమోదము శృంగినాదముం
జెలు వలరంగనొప్పు నొక♦సిద్ధుఁడు సింగపువారువంబుతోన్. 3337

కళాపూర్ణోదయము. ఆ 2 పద్య 48.

— ♦ బ్రహ్మవిజ్ఞానులు. ♦ —

క. ఇది నగర మిది యరణ్యం, బిది సౌఖ్యం బిది యసౌఖ్య♦మీతఁడు పురుషుం
డిది సతి యని తోఁపద యె,య్యది చూచిన బ్రహ్మమయమ♦యారూఢునకున్.
తే. సంగములు సర్వమునుగల్గి♦సంగి కాఁడు, భోగములుసర్వమును జెంది♦భోక్త గాఁడు
కార్యములుసర్వమును జేసి♦కర్త గాఁడు, విగతసంకల్పుఁడగు బ్రహ్మ♦వేత్త యధిప.
ఉ. చేయఁడు సత్క్రియల్ బయలఁ♦జేసినయట్లు సుఖించు లోపలన్
జేయును గార్యముల్ బయలఁ♦జేయనియట్లు సుఖించు లోపలం
జేయఁడు కృత్యమంచు మతి♦చేసె నకృత్య మటంచు నెంచరా
దేయెడ బ్రహ్మవిద్య తుద♦కెక్కినయట్టిమహానుభావునిన్.
చ. అమితములై ఘటించువిష♦యానుభవంబుల భోగియయ్యు వ
ర్తముఁడగు యోగి బ్రహ్మమయ♦తన్ మది రంజిలుచుండు గీతనృ
త్యములను దాళమానవశుఁ♦డయ్యు శిరస్స్థితపూర్ణకుంభమున్
సమధికయుక్తి నిల్పికొనఁ♦జాలిననాట్యధురీణుకైవడిన్. 3343

కవిరాజమనోరంజనము. ఆ 1.

సీ. పుత్రమిత్రకళత్ర♦మైత్రివర్తిల్లువ,సిష్ఠసంయమిబ్రహ్మ♦నిష్ఠ వినమె
కర్మఠుండయి రాజ♦ధర్మ మూని చరించు, జనకుని విజ్ఞాన♦చర్య వినమె
వాణిజ్యవృత్తి జీ♦వనుఁడైన యల తులా,ధారుని పూర్ణబో♦ధంబు వినమె
కటికగాయకముచేఁ♦గాలంబుఁ గడపుధర్మవ్యాధు విజ్ఞాన♦మహిమ వినమె

గీ. వారిప్రారబ్ధమున నుండ వలసి జ్ఞానులెట్టి వ్యవహారముల నున్న నేమి కొదవ
జ్ఞానవైరాగ్యనిశ్చలానందపూర్ణులయినవారు జీవన్ముక్తులగుట నిజము.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

పాషండులు.

సీ. హరికంటె నొకదైవ మన్యంబు గలదను,వారలు హరిభక్తి దూరమతులు
బహుళకపాలాస్థి భస్మలింగాంకులు, వైదికవిరహిత వర్తనులును
ఘనవనప్రస్థితుల్ గాక జటావల్కధారులై చరియించు తాపసులును
బొరిఁ జక్రశంఖోర్ధ్వ పుండ్రాంకములులేక,హరికథావిముఖాత్ములైనవారు

గీ. దైవముల విష్ణుసరిగాఁగఁ దలఁచువారు, విష్ణుధర్మంబు గాదని విడుచువార
లఖిలధర్మంబులును హరియందుఁ జేర్పకుండువారలుఁ జూవె పాషండులగజ.

పద్మపురాణము, ఉ ఆ 6 ప 153, 155.

దొంగసన్న్యాసి.

సీ. ఇంటిలోనైనను యిల్లాలితోనైన, నగరికప్పులనైనఁ బెగువఁజేసి
కావికోకలుగట్టి కచ్చలు బిగియించి, బోడితలయు మెడఁ బోచదీసి
కుండకోలయుఁబట్టి నిండబూడిదెఁబూసి, పూసలు మెడఁగొన్ని వేసి చేత
జపమాలధరియించి జనులుగన్గొనుచోట, హరిహరియనుకొంచు నాడుకొంచు

గీ. వేష మమరంగ భిక్షుకు వెంట వెడలి, తిరిగి యమరికగలచోట తినఁగమరిగి
విషయసంగ్రత్యయంబులు వీగువాని, కేడ సన్న్యాస మదివాని కేడగతులు.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

శ్రోత్రియుఁడు.

ఉ. జ్ఞాని పురాణవక్తయును శాస్త్రవిదుండు బ్రశాంతచిత్తుఁడున్
మానితసత్క్రియారతుఁడు మామకభక్తియుతాత్ముఁడైన స
న్మానవుఁ డొప్పు శ్రోత్రియుఁడ నన్మతి యాతఁడు సంప్రాప్తాఖిలాం
హోనివహుండునై దివము నొంది సుఖించు సమంచితస్థితిన్.

గీ. అట్టి శ్రోత్రియుఁ డింటను పెట్టినట్టి, యన్నము భుజించునరుఁడు జన్మాంతరముల
యందు బ్రాహ్మణుఁడై చెలు నొందుభువిని శ్రోత్రియాన్నంబుకన్నఁ బవిత్ర మెద్ది.

శేషధర్మము, అ. సు. ఆ 2 పే 47.

—♦ వృద్ధబ్రాహ్మణుఁడు. ♦—

సీ. తెల్లని గడ్డంబు ♦ తెల్లని మీసముల్, నరసిన రోమపాం♦డుర శరీరంబు
మేఘావిబొట్టును ♦ మెఱుఁగుజన్నిదములు, భూతిలలాటత్రి♦పుండ్రకంబుఁ
గావిదోవతియును ♦ గంతోత్తరీయంబు, నిష్టికోలయుఁ జంక♦నిట్టితోలుఁ
బంచాంగముష్టియుఁ ♦ బాణిఁ బవిత్రంబు, నొక్కవ్రేలికి వెండి♦యుంగరంబు
గీ. జాఱుబొజ్జయు నునుదబ్బ♦సంబెలయును, జెత్తగొడుగును జంకఁ దా♦ల్చి కరము కమును
దనకు సజ్ఞాతిగా నొక్క♦తపసివృద్ధ, బ్రాహ్మణుఁడు వచ్చె నొయ్యొయ్య♦ బ్రాహ్మణ సభకు.

హరవిలాసము, ఆ 7 ప 12.

—♦ వృద్ధముని. ♦—

ఉ. ఊసరవెల్లి చందమున ♦ నొక్కట బిఱుసరాలు దేఱఁగా
మీసలు గడ్డముం జడలు ♦ మేను మదరంబును వీనులున్ జరా
ధూసరమైన రోమతతి♦తోఁ బెనఁగంబడి దూపి రాశిగాఁ
జేసినరీతి నున్న యొక♦జీర్ణమునిం గని కౌతుకంబునన్.

మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 79.

సీ. కృష్ణకృష్ణంబులై ♦ తిరిగట్టి ముడమలు, గడచి తూలాడు కెం♦జడలతోడ
పింజామరము పిచ్చి ♦ వ్రేలవైచినమాడ్కి, డాలొందు నరపగ♦డ్డంబుతోడ
ఫాలబాహూరవక్ష♦పార్శ్వ దేశంబులఁ, గొమరారు భూతిపుం♦డ్రములతోడఁ
బుచ్చాంబు విడిచి క♦ప్పుకొనివచ్చినకొత్త, మడుఁగుఁ జమూరుచ♦ర్మంబుతోడ
గీ. బ్రహ్మతేజోధికుండైన ♦ బ్రహ్మచారి, లిద్ద ఱిరువంక నలమిరా ♦ నెలమితోడ
నగ్నిశిఖవోలియునుఁ జల్ల♦నైనకాంతి, యడర నొకవృద్ధముని వచ్చె ♦ నఘవిముక్తుఁడు.

శకుంతలాపరిణయము, పి॥ పి॥ ఆ 2.

—♦ యోగిని. ♦—

సీ. అలికంబుపై రక్త♦తిలకంబు తెలిగన్నుఁ, గవయందుఁ గాటుక♦కజ్జపాశ
ములఁ బటికంపుఁగుఁ♦డెలములు గళమునఁ, సంకుఁబూసలకంఠ♦సరులు గుబ్బ
చనుదోయి కన్నె క♦చ్చెలి యంత డాపలికరమునందు విభూతి♦కత్తుపాల
వామపద్మంబున♦మాణిక్యమయవీణ, పదయుగంబునఁ బైఁడి♦పాదుకలును
గీ. మకరబంధంబు లాతంబు♦యోగపట్టె, సింగినాదంబు బెత్తంబు♦చెన్ను మెఱయ
నట్టిపడ్డట్టి యోగిని♦యొకతె వచ్చి, లీల నారాజశేఖరు♦ముందల నిలిచె.

రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 2 ప 94.

—♦ మునికన్యకలు. ♦—

సీ. సెలయేటి తెలినీటఁ♦ జలుబంతి పసపాడి, నేసక్రొమ్ముల్లఁ గ♦ట్టి యాటలు తామిము
గురువింద పేరులు♦ గుబ్బచన్నులఁ దాల్చి, సెమిలిపింఛంపుఁబూ♦ట్టులు సగ్గి
పయ్యెదమాలుగాఁ♦ బౌలుటాకు లమర్చి, చాఁదునఁ దిలకంబు♦ సంతరించి
కంకేళిచిగురాకు♦ కర్ణపూరముఁ జేసి, కుసుమపూవులధూళిఁ♦ గురులఁ దాల్చి
గీ. చెంచుఁజిగురాకుఁబోణుల♦ చేత లెల్ల, నభినయింతురు పర్ణశాలాంతరములఁ
దండ్రు లెండేనిఁ జనునప్డు♦ తల్లు లెదుర, గారవము సేయ మునికన్య♦ కాజనంబు.

హంసవిలాసము. ఆ 5 ప 37.

సీ. అజిరతోరణముల♦ కై యుంచితిని జుమా, యతివ నీవీచిగు♦ళ్ళలసుఁ బోకు
మగ్నివేదార్చన♦ కై యుంచితిని జుమా, యబల నీవీ మొగ్గ♦లంటఁ బోకు
మబ్జనాభసపర్య♦ కై యుంచితిని జుమా, కొమ్మ నీవీవిరు♦లొక్కఁ బోకు
మతిథిసంతర్పణ♦ కై యుంచితిని జుమా, తరుణి నీవీపండ్లు♦ దడవఁ బోకు
గీ. మనుచునొండొరుఁ బలుకుచు♦ నలసగతులఁ, గౌనులసియాడఁగుచములు♦ గదలఁగురులు
చెదరఁ బనఁటులుం మూఁపునఁ♦ జేర్చి లతల, కర్గి నీరార్చుచౌనిక♦న్యకలఁ గంటె.

చంద్రభానుచరిత్రము. ఆ 1 ప 127.

—♦ యోగపద్ధతి. ♦—

సీ. విను దూరవార్తలు♦ వీక్షించు దవ్వుగా, నడుచును శతయోజ♦నములు గడచు
నతిరితంబగుశాస్త్ర♦ మైన వక్కాణించు, గౌరవం బొందు లా♦ఘవముఁ జెందుఁ
బరకాయములఁ జొచ్చుఁ♦ బక్షికీటమృగాది,బహుజీవజాతుల♦ భాష లెఱుఁగు
దివ్యగంధంబును♦ దివ్యతేజము దివ్య,శర్మంబులును దివ్య♦కళయుఁ దాల్చు
గీ. మోక్షనగరీమహాద్వార♦ ముఖకవాట,విఘటనాలోహకుంచికా♦ విభ్రమమున
నుల్లసిల్లెడును వడంగ♦ యోగవిద్య, నభ్యసించినసాధకుం♦ డద్రిదమన.

కాశీఖండము. ఆ 5 ప 45.

సీ. వితతమై విజనమై♦ విమలమై సుఖమై ప్ర,సంగు వివిక్తదే♦శమ్మునందు
సమభూమియందు ని♦శ్చలముగా మిట్టుప,ల్లములు గాకుండఁ జే♦లనముగాఁగ
వరుసఁ గుశాజిన♦ వస్త్రంబు లనువుగాఁ, బఱచి యొప్పుగ వాని♦ పైఁ దిరముగ
బూని పద్మాసనా♦సీనుఁడై యామీఁదఁ, గాయమధ్యమమును♦ గళము శిరము
తే. జక్కఁగానిక్కి దృక్కులు♦ ముక్కుచక్కిఁ, జిక్కఁదక్కించి తక్కిన♦ దిక్కుఁగనక

మిక్కిలిదశేంద్రియంబుల ◆ స్రుక్కఁజేసి, ఫలితముగ యోగ మభ్యసించి ◆ సంగవలయు.
సీతారామాంజనేయసంవాదము. ఆ 1 పద్య 99.

సీ. అంత సుషుమ్నయా ◆ నావరోహణము మెల్లనఁ జేసి ప్రాణంబు ◆ లను దవిలుచు
నిలయంబులను బూర్వ ◆ విలసనంబుల నిల్పి, యీగతి దినమున ◆ యోగివరుఁడు
సంధ్యల మధ్యని ◆ శాసమయంబుల, సలుపంగఁదగు యోగ ◆ సరణి వేడ్క
వాయుధారణసేయ ◆ వలదు కరంబుచే, నభ్యాసమున వాయు ◆ వాగవలయు
గీ. నీకరణిఁ జేయ వజ్రమ ◆ యాకృతియును, కాలమృత్యుజయంబును ◆ గలిగి యతఁడు
బ్రతుకు నాచంద్రతారక ◆ మితఁడనర్చు, కాల మమరౌఘములు నుతు ◆ ల్గడలుకాలపు.

సీ. మంత్రయోగంబుచే ◆ మారుతసంసార, దేహమర్మంబులు ◆ దెలియవచ్చు
లయముచేఁ దనలోని ◆ లలితప్రణవనాద, సూత్రంబు మది నూని ◆ చొక్కవచ్చు
హఠముచే జరను రో ◆ గాళిని మృత్యువున్, ఛేదించి ధీరుఁడై ◆ నిలువవచ్చు
సాంఖ్యయోగంబుచే ◆ సకలేంద్రియవ్యాప్తు, లరయుచుఁ దన్ను దా ◆ నరయవచ్చుఁ
గీ. దారకముచేతఁ దనువులోఁ ◆ దాను వెలుఁగు, చున్న రీతిని గనవచ్చు ◆ నుచితమయిన
రాజయోగంబుచేఁ బర ◆ బ్రహ్మమందు, బొందియుండఁగవచ్చు సం ◆ పూర్ణుఁడగుచు.
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము. దా॥చిన॥ ఆ 3 ప 235, 236.

సీ. విను మంత్రయోగిక ◆ న్నను గొప్ప లయయోగి, లయయోగి కధికుఁడు ◆ లాసిద్ధుఁడైన
హఠయోగియగుచుండు ◆ హఠయోగికన్నను, సరసమానసుఁడైన ◆ సాంఖ్యయోగి
యధికుఁడగు వాని ◆ కన్నఁ దారకయోగి, యధికుఁ డగుచుండు ◆ నతనికన్న
సాంఖ్యతారకముల ◆ సంగ్రహించుకొని వైరాగ్యభావన నొప్పు ◆ రాజయోగి
గీ. యుత్తమోత్తముఁడని చెప్ప ◆ నొప్పు నతని, కన్న గొప్పైనయోగి లేఁ ◆ డవనిమీఁద
నతఁడు సంసారమందున్న ◆ నడవినున్న, సకలనిర్లేపుఁ డగుచుండు ◆ శాంతుఁడగుచు.
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 3.

—◆ హఠయోగి. ◆—

సీ. హఠయోగసిద్ధుఁడై ◆ యమరినపుణ్యుండు, మిగుల విఖ్యాతిచే ◆ మెలఁగుచుండి
క్రమమున నణిమాది ◆ కంబులై తనరెడు, నైశ్వర్యములతను ◆ నాశ్రయింప
మరి దేవతలయందు ◆ మహిమ బెంపొందుచు, సకలలోకములందు ◆ సంచరించు
నతఁడు వసించిన ◆ యాస్థలంబులు, పుణ్యతీర్థములౌచుఁ ◆ బొలుపుమీఱు
గీ. నతఁడు పుణ్యుఁడగణ్యుండు ◆ నమితయశుఁడు, నతఁడు భవ్యుండు దివ్యుఁడు ◆ నసఘుచరితుఁ

డతఁడు సిద్ధుండుబుద్ధుండు♦నతులితుండు, నగుచువిహరింపుచుండుమ♦హాత్ముఁ డెలమిఁ.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ ౩.

—♦ సాంఖ్యయోగము. ♦—

సీ. పంచతన్మాత్రలు ♦ పంచభూతంబులు, పంచీకృతంబులై ♦ ప్రబలుచున్న
సకలేంద్రియంబులు ♦ సర్వవిషయజాలములు గుణత్రయకామ♦ముఖవికార
ములు గాను దనువులు♦మూడును గానవ, స్థలుగాను దగనవ్వ ♦ దలఁచియొఱుఁగు
నటువంటియొఱుక నే♦నని నిశ్చయించి వి, క్షేపావరణములఁ ♦ జిదిమి వైచి
గీ. తాను దనలోన తనుదాను ♦ దరిచి తరిచి, యన్నిటికి మీఁద శేషించి♦యచలవృత్తి
నుండుటదిసాంఖ్యయోగమై♦యొప్పుచుండు, గురుముఖంబుననియ్యోగ♦మరయవలయు.

—♦ తారకయోగము. ♦—

తే. చంద్రసూర్యాంతరములందు♦సహజముగను, వెలుఁగుతారకములయందు♦విపులబిందు
వమరఁ గూర్పఁగ నదితార♦కాఖ్యయోగ, మై ప్రకాశించు నత్యుత్త♦మంబునగుచు.

—♦ ధ్యానయోగము. ♦—

చ. అపురుపసంహరించి గురుఁ♦డానతియిచ్చినతత్త్వముద్రలం
బుసపుగ మానసంబు నిడి ♦ యొండొకచింతయు లేక చిత్తమున్
జపలత బొందనియ్యకను ♦ షడ్వ్యసనంబుల మాని లోఁగడా
నెపుడు జలింపకున్నమతి♦కింపొనరించెడి ధ్యానయోగమై.

—♦ ధారణాయోగము. ♦—

తే. ధ్యాన మభ్యాసమొనరింపఁ♦దలగకపుడు, మానసము నిల్చుచదినాని♦మతియు నిల్చు
బుద్ధి నిలిచిన నానంద♦పూర్తి గలుగు, నదియె ధారణయందురు యో♦గాఢ్యులవని

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ ౩.

—♦ లయయోగము–ఘటికాక్రమము. ♦—

సీ. ఆధారమున హంస♦లాఱు నూఱర్పితం, బగువేళ నొక్కటి యా♦రైనగడియ
పదివినాడులునగు ♦ బరగస్వాధిష్ఠాన, మందాఱువేలైన ♦ హంస లానర
నర్పితంబగువేళ♦కగును షోడశఘటి, కలు నర్ధఘటికవి♦గడియలు బది
క్రమముగామణిపూర♦కమున కాఱ్వేలైన, హంస లర్పితమగు♦నపుడు పదియు
గీ. నాలునరగడియవిగడి♦యలును బదియు, నగు ననాహతమున హంస♦లాఱువేలు
నర్పితంబగు మతిబడి♦నాలునరయ, గడియ లొకపదమైన వి♦గడియ లగును.

సీ. ప్రకటవిశుద్ధంబు • నకు వేయుహంసలు, నర్పితంబగు వేళ • కగుచు రెండు
గడియలు సక్రమైన • గడియపదాలు వి,గడియలు హంసల • కక్కడికి నాల్గు
నాళ్లయందు సహస్ర • హంస లర్పితమగు, నష్టము రెండరగడి • యలు విగడియ
లును బదాలును హంస • లునునాలుగునుసహ, స్రాంశంబునందు స • హస్రహంస
గీ. లక్షణముగాగ రెండ్రున్నూ • రైనగడియ. లలవిగడియలు పదియారు • హంస లొక్క
నాలుగగుచుండు నీరీతి • ననుదినంబు, జరుగునలుపదిగడియ లై • జనుల కెల్ల.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 3.

—• రాజయోగము. •—

సీ. పరమహంసంబు శే • షగలు చింతింపంగ, బిందు లిందందుఁ గన్పింపకుండు
దశవిధప్రణవనా • దము లాలకింపంగఁ దదనుఘంటానాద • మెందవిమోప్రియు
బహులతులలక్ష్యముల్ • పరికించిమాడంగ, సురుచిరంబై స్వయం • జ్యోతి యొప్పు
యామనద్వయంబు యో • గారూఢుఁడై వాని, ధ్యానింపఁ దన్మయ • త్వంబు గలుగు
తే. నట్టి యున్మనియందు మ • నోవిలయములు,వివిధవిషయేంద్రియములతో • విలయమొందు
నిదియెనూ సర్వవేదాంత • విదితపరమ,రాజయోగంబు దేవతా • రాజవినుత.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 ప 187.

—• మంత్రయోగము. •—

ఆ. ఏకవర్ణమైన • సెలమి ద్వివర్ణంబు,లైన వర్ణషట్క • మైన నెనిమి
దక్షరంబులైన • నాత్మసిద్ధ్యర్థమై, జపము చేయవలయు • జనుల కెల్ల.

విజ్ఞానప్రదీపిక. ఆ 3.

యోగాసనలక్షణములు

—• వీరాసనము. •—

క. ఒకతొడపై నొకపాదము, నొకపాదముమీఁదఁ దొడయు • నునిచి శరీరం
బకుటిలగతి నిల్పినఁ దక్కక యది వీరాసనంబు • కైవడి యయ్యెన్.

—• స్వస్తికాసనము. •—

క. పిక్కల తొడల నడుములం, దొక్కటఁ బదతలము నిడి స • ముస్నతి నొడలిన్
నిక్కించిన నీయాసన, మక్కజముగ స్వస్తికాహ్వ • యంబగు జగతిన్.

—• పద్మాసనము. •—

శా. వామాంకంబున దక్షిణాంఘ్రియును ద • ద్వామేతరాంకంబునన్

వామాంఘ్రిన్ ఘటియించి పశ్చిమదిశా♦వ్యాప్తంబులౌ చేతులన్
సేమం బొరఁగఁ గాళ్ళయంగుళములం♦జేకొన్న పద్మాసనం
బౌ ముక్కుం గొనఁజూపునుం జుబుకహృ♦న్న్యాసంగముం గల్గినన్.

సీ. అది పద్మబంధంబె♦యగునైన నుత్తాన,చరణంబు లూరుసం♦స్థములు గాఁగ
నూరుమధ్యంబున♦నుత్తానకరతల,ద్వయమును రాజదం♦తముల మొదట
హత్తియుండెడిరస♦నాగ్రంబుఁ దొంటిభా,తిన యున్న చుబుకంబు♦దృష్టి గలిగి
మారుతం బల్లనఁ♦బూరించుచుండిన, నది పద్మమగు మతాం♦తరమునందు

తే. మఱియు నిదిమత్స్యమతము పద్మమునఁబూర్వ,మట్ల యుండుచు సంస్ఫుటహస్తయుగ్మ
మున గుదాకుంచనముఁ జల♦దనిలపూరి,తము విసర్జనవిధియు ధ్యా♦నమునువలయు.

—♦ యోగాసనము. ♦—

క. యోగవటుజానుయుగసం,యోగంబునఁ బదతలంబు♦లుర్వి నిలిపి లో
నీగినకరముల నుండిన, యోగాసన మండ్రు దీని♦యోగవిధిజ్ఞుల్.

—♦ కూర్మాసనము. ♦—

క. వీడఁబడినగుల్ఫంబులఁ, గూడక సంధించిపట్టి♦గుదమలపడఁగాఁ
బీడించినఁ గూర్మాసన, మీడితమతి నెఱఁగుడురు య♦మీంద్రులు దీనిన్.

—♦ ఉత్తానకూర్మాసనము. ♦—

తే. కుక్కుటాసనబంధంబుఁ♦గూర్చినట్టి, కరయుగంబుల మెల్లనఁ♦గనుదగంబు
బంధనముఁ జేసి వెలికిలఁ♦బడిన కూర్మ,మట్లి పడఁగ నుత్తానకూ♦ర్మాసనంబు.

—♦ భద్రాసనము. ♦—

గీ. అండములక్రింద నెలవుల♦యందు నుభయ,పార్శ్వములఁ బాయ రెండుగు♦ల్ఫములఁ బెట్టి
పార్ష్ణిపదములఁ గరములఁ♦బట్టి నిశ్చ,లాత్ముఁడై యుండెనేని భ♦ద్రాసనంబు.

—♦ సిద్ధాసనము. ♦—

శా. యోనిస్థానముఁ బార్ష్ణిభాగఘటనా♦యుక్తిన్ని బంధించుచున్
డాన న్మేఢ్రముమీఁద నోజ నొక పా♦దం బూన సిద్ధాసనం
బౌ నం దింద్రియనిగ్రహంబును సుదే♦వస్థాణుభావంబు యో
గానందైకమనంబు భ్రూయుగళమ♦ధ్యాలోకముం గల్గినన్

క. వెండియును సవ్యగుల్ఫము, దండముపైఁ బెట్టి మీఁద♦దక్షిణగుల్ఫం

బుండఁగ నవక్రముగఁ గూర్చుండిన సిద్ధాసనంబ • యగుఁ బత్తమునన్.

సింహాసనము.

శా. అండాధస్స్థలి నూరుపార్శ్వముల స • వ్యాసవ్యగుల్ఫద్వయం
బొండొంటిం గ్రమహీనభంగి నిడి దో • స్సవ్యాగ్రాంగుళుల్ జానులం
దుండ న్వే ప్రసరించి నిక్కి విపృతా • స్యుండైన సింహాసనం
బొండేమిం గనఁబోక నాసికముఁ దా • నోలిం బరీక్షింపఁగన్.

కుక్కుటాసనము.

క. జలజాసనంబునం గరములు జానూరువులమధ్య • మునఁ జొనిపి ధరన్
నిలిపి గగనమున నంగం, బలవడ నిలుపంగఁ గుక్కు • టాసన మయ్యెన్.

గోముఖాసనము.

క. వామదిశ పృష్ఠపార్శ్వము, ధామముగా దక్షగుల్ఫ • తలమును నట్లే
వామపుగుల్ఫము వలనిడ, గోముఖ మీయాసనంబు • గోముఖభాతిన్.

ధనురాసనము.

క. మునుపాదాంగుష్ఠంబులు, దనచేతులు చెవులు దాక • ధనువు దివియున
య్యనువున నెడమఁగుడిఁదివియ, ధనురాసన మండ్రు యోగ • తత్త్వవిధిజ్ఞుల్.

మయూరాసనము.

మహాస్రగ్ధర. ధరణిన్ హస్తస్థలంబుల్ • దగులనిలుపుచుం • దండముం బోలెఁ దత్కూ
ర్పరయుగ్మన్యస్తనాభీ • భవనతలయుగో • ద్భాసియై యున్న తా స్వ
స్థిరుఁడై యాకాశదేశ • స్థితినిలిచినఁ దా • శ్రీమయూరాసనం బా
హరియించున్ రోగదోషా • యతన విషసమూ • హంబులన్ రంహ మొప్పన్.

కపాలాసనము.

సీ. ఊర్ధ్వసంస్థితనాభి • యును నధస్తాలువు, నూర్ధ్వభానుండు నధో • యుక్త శశియు
నూర్ధ్వపాదంబులు • నొగి నధశ్శిరమును, గలయదివిపరీత • కరణసంజ్ఞ
గలకపాలాసన • క్రమ మయ్యె గురువాక్యమున నది సిద్ధించు • జనుల కెలమి
నిత్యంబు నభ్యాస • నిరతుఁ డగు కపాలాసనం బఖిలరో • గాళిఁ జెఱచు
తే. జఠరవహ్ని వర్ధిలఁజేయు • జగతి నట్టి, సాధకునకు నాహారంబు • సంగ్రహింపఁ
జను బహుళముగ నల్పభోజనముచేత, ననిలవేగంబు విడిపించు • నతని తనువు. ౨౨౫

—◆ ముక్తాసనము. ◆—

క. పదగుల్ఫంబున గుదమును, గదియంగా నిల్పి యంక◆తల్పము నందుం
బదమొకటి సంఘటించిన, నది ముక్తాసనమనఁగ◆ నగుఁ గుసుమరదనా.

—◆ ఉత్కటాఖ్యాసనము. ◆—

క. వెలికేలఁ బదాంతలంబులు, దలమీఁదం జేర్చి ధరణి◆తలమున నిలుపం
గలిగినట్లుగఁ గరములు, నలవడ్చిన నుత్కట◆ఖ్యాసనమంద్రు.

—◆ పశ్చిమస్థాసనము. ◆—

చ. సవసుల భూమిదండముగ◆ భాతిగఁ జాచి కరాంగుళంబులన్
బదయుగళాగ్రము ల్బిగియఁ◆బట్టి లలాటము జానుయుగ్మమం
బదిలముగా ఘటింప నిది◆ పశ్చిమతానము దీని యోగమున్
గదియఁగ పశ్చిమంబునను◆ గాలి చనుగున్ జఠరాగ్ని కార్శ్యములున్.

—◆ పూర్వతానాసనము. ◆—

తే. పదయుగళాగ్రాన్ని నేలమో◆పంగఁ బట్టి, పదములు నుబికెడుగుదులు గుబ్బ◆యుగ్మ కలిత
పదములుఁ గరతలాగ్రంబుల◆నదిమి మోపి నడుమెగయనున్న యూర్ధ్వతా◆నంబటంద్రు.

—◆ ఉష్ట్రకాసనము. ◆—

మ. పదతలముల్ ధరాతలము◆న్మోపఁ గను పగ్గలి నిల్పి లాతర్జాన్
గదిసిన జంఘలు న్మరటి ల◆లాటము మోపిన జానుయుగ్మమున్
బిగ్గదులకయుండు హస్తపరి◆పీడితజానువు గట్టియుండ నే
నిదియగు నష్ట్రకాసనమ◆హీనసుఖాస్పద మండ్రు సంయములా.

—◆ కామదహనాసనము. ◆—

చ. అవనితలంబుఁబొందఁగఁ బ◆దాంగుళిమూలములోన నిల్పి జా
నువులు నభస్థలంబునన◆ నూల్కొనఁ బార్ష్ణియుగంబు పాయునిన్
సవులఁగ యోగదండఘటి◆తాస్థితహస్తతలంబు లుండఁ జే
నవిశేషమైన కామదహ◆నాసనమం ద్రివి యోగవిత్తముల్ ౩౭౯

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1.

—♦ పంచముద్రలు. ♦—

క. వసుసన్ ఖేచరి యన భూచరి యన మధ్యమ యనంగ ♦ షణ్ముఖి యనంగా
వరశాంభవియనఁ గలవీ, ధరలోపల ముద్ర లైదు ♦ తారకమునకున్.

—♦ ఖేచరీముద్ర. ♦—

ఆ. కనులు మూసి యైనఁ ♦ గనువిచ్చి యైన భ్రూమధ్యమమునఁ జూపు ♦ నుంచి నిలిపి
యూర్ధ్వముఖముగాఁగ ♦ నొనరఁ జూచిన నది, ఖేచరియను ముద్ర ♦ కీశవర్యా.

—♦ భూచరీముద్ర. ♦—

క. లోచనములు గదలింపక, యాచార్యోక్తస్వనాసి ♦ కాగ్రం బెపుడున్
గోచరముగఁ జూచిన నది, భూచరియనుముద్రయగును ♦ బోధశరణ్యా.

—♦ మధ్యమముద్ర. ♦—

ఆ. కనులు సగము మూసి ♦ ఘననాసికామధ్యసీమయందుఁ జూపుఁ ♦ జెదరనీక
నిలిపి మీఁద నున్న ♦ నిటలంబుఁ గాంచిన, మధ్యలక్ష్యమగుఁ గు ♦ మారతిలక.

—♦ షణ్ముఖీముద్ర ♦—

తే. కర్ణలోచననాసాస్య ♦ ంబుమూసి, మలఁచి భ్రూమధ్యమమునఁ జూ ♦ పులను మనము
నిలిపి వరనాదబిందుచి ♦ త్కళలఁ గనుట, షణ్ముఖీముద్ర యండ్రు సు ♦ జ్ఞులంద

—♦ శాంభవీముద్ర. ♦—

క. అంతర్లక్ష్యము బహిరత్యంతవినిశ్చలసుదృష్టి ♦ యుపగతపవన
స్వాంతవికారము గలయది, వింతయగుచు నొప్పు శాంభ ♦ వీముద్ర యనన్.

—♦ ప్రణవము. ♦—

తే. సన్ముఖప్రోక్తముద్రచే ♦ శ్రవణయుగము,మూసియాలింపఁ బ్రణవంబు మ్రోఁయుచు మొద
కిణియనుచు సంతతనాదకిణి ♦ కిణి యటంచు,మించి తండవమాలు ఘో ♦ షించు సద్గు

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 ప 102-109, 118.

—♦ సూర్యభేదనకుంభకము. ♦—

సీ. వరయోగి యగువాఁడు ♦ వజ్రాసనమునుండి, నయముప్పగా వామ ♦ నాడిచేత
నాలోన కుంభించి ♦ నట్టిమారుతమును, మెల్లన విడిచి యా ♦ మీఁద మరల
దక్షిణనాడిచే ♦ తను వెలుపలివాయువును మెల్లనే లోని ♦ కొనరఁ దీసి
యప్పుడు కేశన ♦ ఖాగ్ర పర్యంతంబు, సరికట్టి కుంభకం ♦ బచట జేసి

గీ. వామనాడిని విడువ నవ్వలఁ గపాల,శోధనంబగు క్రిమివాతబాధ లడఁగుఁ
గొమ్మయిది సూర్యభేదనకుంభకంబు, కోరి విను మింక నుజ్ఝాయికుంభకంబు.

— ఉజ్ఝాయికుంభకము. —

సీ. తగ నోరు బంధించి తనముక్కుగోవుల, నుండి వాయువుబూరించి కంఠ
మున ధ్వని బుట్టించి మోనసి హృదబ్జంబు, దాఁకలోనికిఁ డిసి తనువునందు
బ్రాణునికుంభించి పరగ నిడానాడి,చేతను విజముగా శ్లేష్మహరము
ననుజఠరాగ్ని మహావృద్ధియగుధాతు,గతరోగములు నేఁడు గ్రిమములగాను
గీ. నడచుచుండినఁ గూర్చుండియునుదినంబు, గోప్యముగ నిట్టియుజ్ఝాయికుంభకంబు
క్రమముగాఁ జేయఁదగును సీత్కారమనెడికుంభకంబేను జెప్పెదఁ గొమ్మవినుము

— సీత్రీకుంభకము. —

తే. యోగిరసనంబుచేతవాయువును మెల్ల,గాను బూరించి పూర్వప్రకారముగను
కుంభకంబును జేసి కాగోళములను, విడువ బహురోగబాధలు వీడిపోవు. ౮౪౦౦

— భ్రమరికాకుంభకము. —

క. పురుషమిళిందధ్వనివలె, పటిమఁటి పూరించి భృంగియానందముతో
నరుదుగ జేసిననాదము, కరణిని రేచింపవలయుఁ గ్రమముగ నెపుడున్.
క. ఈరీతి నభ్యసించిన, వారల కానందమూర్ఛ వరచిత్తమునం
దారూఢిగ జనియించును, గౌరవమగు నిదియె భ్రమరికాకుంభకమౌ.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ ౩.

— లక్ష్యములు. —

సీ. యమమార్గములు పది యంబుజపత్రాక్షి,నియమమార్గంబులు నెలతపదియు
ఆసనమార్గంబు లతివరో పది యెంచ, నందులో నుత్తమంబరయ నాల్గు
మగువ ప్రాణాయామమార్గముల్ త్రివిధంబు, లింతి ప్రత్యాహారమెంచ నాల్గు
ధారణ మార్గముల్ తగ నైదు కలకంఠి, ధ్యానమార్గము లాఱు తలిరుఁబోఁడి
గీ. తెలియ విను మింతయును సమాధిప్రకార, మరసి వివరించి చూచిన నాఱు తెఱఁగు
లనుచుఁ దనసుందరాంగికి లక్ష్యములను, దెలిపెఁ దత్క్రియములు వేడ్క బలుకఁ దొడఁగె.
చ. సరవి నహింస సత్యమును చౌర్యవిహీనత బ్రహ్మచర్యము
న్నెరి చెలువొందుకాంక్షయును ధైర్యము సద్దయ యార్జవంబు భా
సురమితభుక్ప్రవర్తకము సొంపెసఁగంగ శుచిప్రభావమున్

గరిమ నుదారఁ జెల్వము ము♦ఖంబున నిల్చె దశప్రకారముల్. 3404

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 5.

—♦ ప్రత్యాహారము. ♦—

సీ. ఇంద్రియార్థములందు ♦ నింద్రియంబులఁ బ్రవర్తిల నీక మరలించి ♦ త్రిప్పు టొకటి
మనవియందుఁ జరియించె♦ నది సమస్తంబు నాత్మయ కాఁగ మనసులోఁ ♦ దలఁచు టొకటి
నిత్యకర్మంబుల♦న్నియు నాత్మయందు సంతతము చిత్తముచే నొ♦నర్చు టొకటి
తనువునఁ గలపదు♦నెనిమిది మర్మసీమలఁ గ్రమంబున గాఢ్య♦ నిలుపు టొకటి
ఆ. యోగశాస్త్రశీల♦యుతులు ప్రత్యాహార, భేదరీతు లనుచు ♦ నాదరమున
సాంద్రదాయకముగ ♦ సలుపుచునుందురు, ఓవసుంధరాసు♦రావతంస.

—♦ ప్రాణాయామము. ♦—

సీ. పాదాదిగాజాను♦పర్యంతము ధర్యయు, జాన్వాదిగాఁ బాయుప♦ర్యంత ముదక
ముదకాదిగా మతి ♦ హృదయాబ్జపర్యంత, మగ్నియగ్న్యాదిగా ♦ నంసమీఁద
భ్రూమధ్యపర్యంత♦ము మరుత్తు మరుదాది, గా మూర్ధపర్యంత♦ మోనుమహాత్మ
నభము వర్తిల్లుఁ దా♦నకమదయ్యైదు భావింపఁగా వేత్తవౌ ♦ విహితగతిని
గీ. ధాత్ర విష్ణు రుద్రేశ స♦దాశివాఖ్య, దైవతములఁ బృథివ్యాది♦తత్త్వపంచ
కమున ధారణ మొనరింపఁ♦గావలయును, బ్రణవమునను బ్రాణాయామ♦భంగులనఘ.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 ప 166, 167.

—♦ యమనియమములు. ♦—

క. ఏచిననియతియుఁ దపమును, శౌచము వేదమును గలిగి ♦ సంతోషముతో
పాపములు విడిచి బ్రహ్మముఁ, జూచుట యమయోగ్య మంద్రు ♦ సుజనులు మొదలన్
క. సకలాసనములలోపల, నొక భద్రాసనము పూని ♦ యోగియు గుణపం
చకయుతముగఁ దనచిత్తముఁ, బ్రకటబ్రహ్మమునఁ గూర్పఁబడు నియమ మగున్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 438, 440.

—♦ నాడులు. ♦—

తే. ఉండుఁ దనువున డెబ్బది♦రెండు వేలు, నాడు లొకటియు నూఱు గ♦ణ్యంబులందు
నందుఁ బదునాల్గు శ్రేష్ఠంబు♦లందులోన, మూఁడు నతికెక్కు నందున ♦ ముఖ్య మొకటి

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 164.

క. ఇడ వామనాడి పింగళ, కుడినాడి సుషుమ్న మధ్య♦గోచరయగునీ

కుడియెడమమధ్యనాడుల, యుడురాజానన! త్రిమూర్తు♦లొగి దైవంబుల్.

క. హరియిడకును నలువపింగళ, కరవిందదళాయతాక్షి! యమృతాంశుకళా
ధరుఁడు సుషుమ్నానాడికిఁ, బరిపాటి నధీశు లనుమఁ ♦ బలుకుదు రార్యుల్.

కాశీఖండము, ఆ 2 ప 122, 123.

మ. వినుమా పింగళనాడి రెండునెలలున్ ♦ విస్తీర్ణమై యాడినన్
యనుమానంబును లేక నారునెలలుం♦డాపై మృతుండౌఁగదా
వనిలో మాసము పక్షమున్ విడువ కా♦వశ్యంబు యీనాడినన్
తినువర్షాంతము మృత్యు వందును సుమా♦ తథ్యంబుగో పార్వతీ.

క. పక్షంబు పింగళాడిన, రక్షణ లేకుండు మృతికి ♦ రారాజుసుమా
తక్షణము స్తంభమైనను, అక్షీణంబైనరోగ ♦ మానరుఁ డందున్.

సీ. పదదినంబులు యాడ♦పట్టుగా నడిచిన, మూడుమాసములలో♦మృత్యువఁ దగును
మూడుమాసములీడ♦నాడుచున్న నరుఁడు, యేడాదిలో దేహ♦బాధనుఱచు
సంవత్సరంబునీ♦చంద్ర మాడకయున్న, హానిని జెందు మ♦హాద్భుతముగ
అష్టమిదినవార ♦ మిష్టనాడియులేక, కష్టపాలైతుది ♦ నష్టముండు

గీ. విదియలో నాడి వెనకైన♦ వెడలు ధనము, తదియదిన మీద లేకున్నతట్టు భయము
నాలుగవనాఁడు వారంబు ♦ నడువకున్న, బంధువైరంబుచే మహి♦బాధ గలుగు.

క. పంచమివారస్వరమును, చంచలమై లేకయున్న ♦ చపలత్వంబున్
మించినరాజుతో వైరము, యెంచును ధననష్టమౌను ♦ యింతీ వినుమా.

గీ. షష్టివారములేకున్న ♦ కష్టతరము అటులసప్తమివారంబు ♦ నంటలేక
నాడిపరమైన దేశాల♦నంటితిరుగు, యీడపింగళపాళులీ ♦ జాడనుండు.

గీ భాను మంగళ గురుస్థిరత్ ♦ భాస్కరునివి,తక్కినవిచంద్రవారముల్ ♦తలపు నెఱుఁగు
వారములయందు నాడులు ♦ వరుసలేక, మారు నడచినవారికి ♦ మారుతత్వ.

సీ. జలమానుసూర్యప్ర♦సాదబింబముగన, నిండైనయారోగ్య♦ముండు తనువు
పూర్వ్యాదినలుదిశల్ ♦ పూర్ణంబు గాకున్న, నారుమూడైరెండు♦నటుల నెలను
కన్నాలుబడురీతి♦గాబింబముండిన, పదిదినంబుల మృతి♦ప్రాప్తిఁ దగును
ధూమాకృతిఁ గనుల♦దోఁచ నిర్వదిదినాల్ మంటగానగపిన♦నుండెబోవు

గీ. ధ్రువుడ నేముక్కచివరయు ♦ దోపకున్న, నటు లరుంధతిమాలుక ♦ యానకున్న
ఇంద్రబింబము శోకమై♦సాగుచున్న నారునెలలకు యమలోక♦మంటియుండు (?)

సనారీవిశ్వేశ్వరసంవాదము, ఆ 1 ప 166–172.

—◆ సంచారములు. ◆—

సీ. వ్రీడావహిత్థపరి◆వేగోన్మదోగ్రగ్లా, నపస్మారవితర్క◆చపలదైన్య
మరణసత్రాసక◆మదమతీలాపని, ర్వేదనాసూయావి◆షాదగర్వ
మోహాంచితాస్మృతి◆మోహానమాధుర్య, జడసుప్తినిద్రావ్యప◆స్మారహర్ష
హర్షచింతాశం◆కాలస్యసుఖనామ, ధేయముల్ గల్గి ప◆ర్గిల్లుచుండి
తే. ముప్పదియుమూఁడు సంచార◆ములను మగ్గి, స్వేదవైవర్ణ్యరోమాంచ◆విస్రుతాఙ్గ
కంపముల్ ప్రళయస్తంభ◆కము లనఁ జను, సాత్త్వికప్రభావములచేత◆జడిసి తెలిసి.

హంసవింశతి. ఆ 4 ప 87.

—◆ చక్రములు. ◆—

క. రెండును బదాఱును పదిమూ, రెండును పదియాఱు నాల్గు◆రేకుల దిరమై
యుండును షట్చక్రంబులు, దండిగ జంతువుల కొల్లఁ◆దలక్రిందగుచున్.
సీ. తలశాలచక్రంబు◆దళయుగ్మమునరూఢి, హంసలుండెడును వీ◆జాక్షరములు
కంఠచక్రంబుగ◆కలపదాఱుదళంబు, లందు సుస్వరము లిం◆పొందియుండు
హృదయచక్రంబునఁ◆బదిరెండుదళముల, కఠమధ్యవర్ణముల్◆గలిగియుండు
పటునాభిచక్రంబు◆పైని గల్గుదశదళా, ద్యంతాక్షరంబులు◆దవిలియుండు
గీ. లింగచక్రంబు దళము లా◆రింటియందు, బాలమధ్యాక్షరంబులు◆ప్రబలియుండు
లాలితాధారచక్రద◆ళముల నాలు, గింట వాసాంతవర్ణంబు◆లంటియుండు. (?)

ఒడయనంబివిలాసము. ఆ 5.

తే. ఘనపులిందకోల్లాపురి◆వెనకపటిక, కాలరేఖమహోమాళి◆కానిరామ
యాఖ్య లలరారుచక్రము◆లందు బీజపంక్తి లిఖియించి తత్ఫలా◆ఫలము లరసి.

హంసవింశతి. ఆ 4 ప 58.

—◆ మనస్సు. ◆—

గీ. కళకుఁబిదుగవిద్యాశ్వంబు◆కరణిఁ గడిఁది, యంకుశముమీఱితిరుగని◆శ్శంకగజము
మంత్రముఁదిరిమించిన◆మత్తఫణియు, నేడియన్నను హృదయంబు◆గాదె చెలియ.
క. సాధన మొక్కటి గల్గఁగ, సాధింపఁగవచ్చు నెట్టి◆సాధ్యముఁ దానే
సాధనసాధ్యము లౌటను, సాధింపఁగరాదు మనము◆సన్మునికైనన్, 3424

సీమంతినీకల్యాణము. ఆ 2.

—♦ బొట్టు—ముఖచిహ్నము. ♦—

గీ. మృగమదాదులఁ జుక్కబొ♦ట్టుగిని యొకఁడు, బొట్టు పూర్ణచంద్రతిలకం♦బు సెలఁగఁ
విధమునామము గుమ్మడి♦పత్తునామ, మొకటిగాదని యొకటి యొ♦య్యువిధ దాల్చె
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 4 పద్య 187.

సీ. పుణ్యప్రవృత్తికనూర్ధ్వపుండ్రంబు ద్విజునకుఁ, గస్తూరికాతిల♦కంబు రాజ
జాతికి వైశ్యులకు గం♦ధమునబొట్టె కాల, నపరజాతికి భూతి♦నద్ద మిచట
యగు నెల్లజనులకు ♦ హరిభక్తి గలిగిన, నూర్ధ్వపుండ్రము దాల్చ♦టుత్తమంబు
హరికంటె నన్యదే♦వార్చనంబులును ద్రి,పుండ్రంబు మొదలైన ♦ పుండ్రములును
గీ. నగ్రాహ్యములు కావు విప్రున కాతఁ డెట్టి, కులజుఁ డైనను బుధుఁడైన ♦ నలికమునను
భస్మ మిడునేని సత్క్రియా♦ బాహ్యుఁ డండ్రు, సకలవేదార్థవిదులు న♦శైలతనయ.
పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 79.

—♦ ఊర్ధ్వపుండ్రధారణము. ♦—

క. వినుమూర్ధ్వపుండ్రధారణ, మొనరించినయట్టిభూసు♦రోత్తముఁడు జగం
బున నెల్లఁ బూజ్యుఁడై తుది, ననుపమసురయాన మెక్కి ♦ హరిపురి కరుగున్.
క. తిరుమణి వెట్టిన సద్విజవరుఁ జూచిన నణఁగుఁ బాప♦వర్గం బెల్లం
గరమర్థిఁ జేరి మ్రొక్కినఁ, బరికింపఁగ సకలదాన♦ఫలములఁ బొందున్.
ఆ. ఊర్ధ్వపుండ్రహీనుఁ♦ డొగిఁ జేయు సంధ్యాది,కర్మ మెల్ల నసుర♦గణముపాలఁ
బడుట నిక్క మతఁడు ♦ పటుతరరౌరవ, నరకకష్టములను ♦ నలిన వేత్రి.
క. నడుమ నెడ మీక యెవ్వఁడు, గడువేడుక నూర్ధ్వపుండ్ర♦కం బిడినే న
య్యెడమున హరివసియింపక, కడువేగఁ దొలంగిపోవుఁ ♦ గమలయుఁ దానున్.
చ. అలికము కుక్షి వక్షమున ♦ నట్టున దక్షిణకుక్షినిక్ భుజ
స్థలమున మూఁపుమీఁద మఱి ♦ దాపలిప్రక్కను బాహుమూలమం
దలవడ మూఁపు వీఁపు కకు♦దంబుల నొప్పఁగఁ గేశవాదులై
చెలువగునామముల్ దలఁచి ♦ చెచ్చెరఁ బెట్టఁగ నొప్పుఁ బుండ్రముల్.
ఆ. హరిపదాకృతియును ♦ నలుకదండాకార, మునుఁగ దాల్చు టధిక♦మోక్షదంబు
పద్మముకుళబోధి♦పత్రవంశచ్ఛదా,కారములును వశ్య♦కరము లబల. 3432
మ. కరమూలంబులఁ జక్రచిహ్నితములన్ ♦ గండప్రదేశంబులన్
వరపద్మాంకువిశాలమాలికలు శ్రీ♦వత్సాంకనామంబులం
గర మొప్పారెడు నూర్ధ్వపుండ్రకములం ♦ గాత్రంబునం బొల్చు న

ప్పురుషుల్ సర్వజగంబుఁ బుణ్యగతులం ♦ బొందింతు రబ్జాననా

పద్మపురాణము, ఆ 6.

క. ఏజాతివారలైనను, భూజనములు నుదుటభూతిఁ ♦ బూసినమాత్రం
దేజమున సర్వమానవపూజితులై శివపదంబుఁ ♦ బొందుదు రనఘా.

బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 5.

—♦ విభూతిధారణము. ♦—

సీ. భసితంబు సకలపా♦పాంబుదవాతంబు, భసితంబు దారిద్ర్య♦ఫణిసుపర్ణి
భసితంబు దుశ్చింత♦కుజతతిదావంబు, భసితంబు దుఃఖాబ్ధి♦బాడబంబు
భసితంబు సంసార♦పర్వతదంభోళి, భసితంబు గర్వాస♦త్పద్మదంతి
భసితంబు యజ్ఞాన♦పటలకాననవహ్ని, భసితంబు మృతభయా♦పహసుధంబు
గీ. గాన భసితంబు లక్షుగం♦గావగాహ, నములఫల మిచ్చు సద్విధి ♦ ననుదినంబు
ధారణముఁ జేయునతని పా♦దమున నున్న, రేణుపటలంబు సాటిగా♦రితరజనులు.

నీలకంఠలీవిలాసము, ఆ 2.

—♦ రుద్రాక్షధారణము. ♦—

క. రుద్రుఁడు త్రిపురములఁ గూలిచి, భద్రంబుగ నున్నతతి శు♦భావహ మగుచున్
దద్రుదుని నేత్రజలమున, రుద్రాక్షలు పొడమె దేవ♦ఋషులకు హితమై.
క. ఏకముఖాక్షము శిరమునఁ, బ్రాకటముగఁ దాల్చెనేని ♦ పరశివుఁడై ము
ల్లోకములయందుఁ బూజ్యుఁడు, గాకుండునె దానిమహిమఁ ♦ గనఁగాఁ దరమే.
చ. ఇరతిగయుండమోరగతి ♦ రెన్నికయూరుదుశాక్కపేరుల
చ్చెరువుగ బోరయంవిడినఁ ♦ జెన్నలరారఁగ వీనులందు సొం
పరయఁగ దండలందు నిరు♦పక్కల గుత్తులయందు గుత్తుకన్
శిరమునఁ దాల్చుయోగి పర♦సిద్ధినిఁ జెందుఁజుమీ కుమారకా.
క. పంచముఖంబుల నొప్పెడు, మించినరుద్రాక్షలెవరు ♦ మెయిఁ దాలిచినన్
బంచముఖుఁడైనయీశ్వరుఁ, డంచితముగ భక్తకోటి ♦ కధికుని జేయున్. 3440
సీ. శిరమునధరియింపఁ ♦ జెప్పె ముప్పదియారు, ఘనత ముప్పదిరెండు ♦ కంఠమునకు
వీనుల మూఁడేసి ♦ బూనవచ్చు నటంచ్రు, మణిబంధములకు స♦మ్మతముగాను
పదిరెండు పదిరెండు ♦ బాహుదండలయందు, బదియారుబదియారు♦ బరగుచుండు
నురమున నెనఁబొందు♦నరువదినాల్గేసి, ధరియింపవచ్చు న♦దంబుగాను

గీ. నూటయెనిమిది గాయత్రి ◆ వాటు మగుసు, పరగ నొప్పెడు జపమాల ◆ పదియు నేడు
గాక యుండిన నక్షత్ర ◆ కలితసంఖ్యఁ, గాఁగ ధరియింప భక్తాగ్రి ◆ గణ్య లయ్యె.
క. స్నానంబుఁ జేయువేళల, మానుగ రుద్రాక్షజలము ◆ మౌళిని జెందం
దానెంత దుష్టుఁ డైనను, బూనికచే శివుఁడు వానిఁ ◆ బోషించుఁ జుమీ. 3442

నీలకంఠలీవిలాసము, ఆ 2.

యజ్ఞోపవీతధారణము.

క. జన్నిదము శిఖయు వెలిగా, నెన్నిసుకర్మములుచేసె ◆ నేనియు విప్రుం
డున్నతి కెక్కఁడు గావున, జన్నిదముల తెలుఁగు వినుఁడు ◆ సవిశేషముగన్.
సీ. గోష్ఠంబు నదియును ◆ గుడియును నాదిగా, శుచియైన దేశంబు ◆ చూచి యచట
వలచేత వరుసతోఁ ◆ బదియారు మారులు, చుట్టినసూత్రంబు ◆ సొబఁగుతోడ
గాయత్రి చదువుచుఁ ◆ గడఁగి మున్నూలొడ్డి, వలచేయి యొక్కంగ ◆ వలను దాల్చి
ముమ్మడుం గఁగఁ దాల్చి ◆ క్రిమ్మఱి దిగఁదాల్చి, స్రుక్కుల పుచ్చి ము ◆ చ్చుట్లు చుట్టి
ఆ. ముడిచి మంత్రిపూర్వ ◆ ముగ వడు నొకటి సన్న్యాసి యొకటి మఱి గృ ◆ హస్థు రెండుఁ
దాల్పవలయు జన్ని ◆ దంబులు ప్రీతితో, నెన్ని దాల్చరేని ◆ నెగ్గు గాదు. 3444
క. చివికినయజినము దండముఁ, జివికినజన్నిదముఁ దీసి ◆ శీఘ్రము క్రొత్తల్
సవరించి పెట్టుకొని యా, చివికినయవి జలముపాలు ◆ చేయఁగవలయున్. 3445

విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా. ప 24-26.

మృత్తికాధారణము.

ఆ. రమ్యపీతనీల ◆ రక్తపాండురలగు, మృత్తికలు ధరించు ◆ నుత్తములకుఁ
గడఁగి యర్థధర్మ ◆ కామమోక్షంబులు, వరుసఁ గల్గు నంద్రు ◆ పరమమునులు.

పద్మపురాణము, ఆ 5 ప 92.

తులసీమాహాత్మ్యము.

సీ. శ్రీతులసీవన ◆ శ్రీవీక్షణము తులా, పురుషదానసమగ్ర ◆ పుణ్య మొసఁగు
శ్రీతులసీప్రద ◆ క్షిణ మశ్వమేధాధ్వ, రానేకఫల మిచ్చు ◆ నతిశయముగ
శ్రీతులసీతీర్థ ◆ సేవ గంగాతీర్థ, శతగుణంబుల నిచ్చు ◆ సంతతంబు
శ్రీతులసీదళాం ◆ చితధారణము నిఖి, లావనీదత్తసౌ ◆ ఖ్యంబు సేయు
గీ. తులసిపూసల జపమాలి ◆ కల జపంబు, లొకటికోటిమణుంగులై ◆ యొసగుచుండుఁ
దులసికిని ముగ్గు పెట్టిన ◆ జలజముఖుల, కిందిరాదేవి సామీప్య ◆ మందఁగలుగు. 3447

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 2 ప 64.

సాలగ్రామమహిమ.

క. ధరసాలగ్రామశిలా, హరిపూజలు సేయునతని • బ్రాపించును నా
హరిపూర్ణ రాజసూయా, ధ్వరహయమేధముల ఫలము • లద్దియుఁ గణకన్. 3448
ఆ. భక్తిశక్తిహీనుఁ డైయుండియు, నరుఁడు ముక్తి నొందుఁ • బరమభక్తి
నియమనిత్యలీల • నెవఁడు సాలగ్రామ, శిలల విష్ణుపూజ • సేయునేని. 3449
క. విను సాలగ్రామశిలా, వినుతజలం బానునతఁడు • పెంపారు జనని
స్తనపానము వదలి ఘనముగ వైకుంఠమునను • గాఁపురముండున్. 3450
పద్మపురాణము, ఉ. ఆ 2 ప 115, 117, 122.

దర్భ.

క. ఆ సోమపానము సంధ్యోపాసన జప హోమ వహ్ని • పరిచర్యాదుల్
భూసురుఁడు దర్భ వెలిగాఁ, జేసిన ఫల మల్పమైన • సిద్ధింప దిలన్. 3451
గీ. వజ్రిచక్రిత్రిశూలముల్ • వాసవాచ్యు, తేశ్వరుల కెట్లు లట్లు మ • హిమను గలుగు
దర్భ సర్వార్థసిద్ధిప్ర • దంబు గాన, బ్రాహ్మణుఁడు దర్భ విడుచుట • పాడి గాదు.
క. దర్భ యవశ్యము వలయును, దర్భ చతుర్గుణము భూతి • దానది వలయున్
దర్భయు భూతియు వెలిగా, నిర్భాగ్యుఁడు చేయు నియతి • నిష్ఫల మొందున్.
విజ్ఞానేశ్వరము, ఆచా ప 46, 48.

జపము.

సీ. వేదాంతవిదులన • మోదించునట్టిది, జపకర్మ మత్యంత • శౌచశాంతి
నై ధరాస్తీర్ణస • మావనీతలమునఁ, గుశముష్టి సేకొని • విశదచిత్త
వృత్తి నింద్రియములు • విషయసక్తంబులు, గాకుండ నిలిపి త • దేకపరత
మత్సరాహంకార • మానదంభాపగ, మంబున జిహ్మాచ • మ్యంబుఁ గలిగి
గీ. జపము సల్పించుపురుషుండు • సర్వలోక, విజయి నిస్పృహ మగుజప • విధివిశేష
హర్ష రాగాదికంబును • నక్షయంబు, నైనపదముఁ బొందించు న • పాగ్రగణ్య.
క. శౌచాదిగుణము లెడలుట, నీచత్వము వాటిలంగ • నిశ్చలమతి దు
ష్ప్రాచరితమైన జపవిధి, నాచెప్పినసుగతి దేమ • నరకము దెచ్చున్. 3455
భారతము, శాంతి, ఆ 4 పద్య 130, 131.
సీ. సరసిజాకరముల • బరసి పద్మాక్షముల్, పరిపక్వముగను నే • ర్పఱిచి తెచ్చి
పురుషయోగ్యములైన • పూసలు వరికించి, ముఖములు ముఖముల • మొనయఁ జేసి

పరభాగములతో నంపరభాగముల నుంచి, నడుము పేరుపుగ నెం◆డిటి నానా[illegible]
యంతరంబున గ్రంథు◆లమర నూత్రింబున, నాంటుయొన్మిదియుఁ బొం◆[illegible]
గీ. యట్టి యతుసరంబుఁ జే◆పట్టి తనకు, మౌన [illegible] యదిగాన ◆ [illegible]
దలఁచి యంగుష్ఠికాద్యంగు◆ళులను పేరు,పదము దాఁటక త్రిప్పి జ◆పంబుఁ జేసె.
వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 2.

ఆ. శాతకుంభపీఠ◆ సజ్జీకృతాసన, లసితచిత్రకంబ◆ళంబుమీఁద
హర్షమొదవ నప్పు◆డాసీనుఁడై నిత్య,కర్మవిధు లొనర్చెఁ ◆ గంసవైరి. 3457
సీ. స్వస్తికాసనయుక్తి◆ సమకూర్చి యామీఁద, భుజము లురమ్మున ◆ [illegible]డవు జేసి
కరము లూరువులందు ◆ ఘటియించి పొందుగా, నాసాగ్రమున దృష్టి◆ నాటఁ జేసి
పవనకుంభకవృత్తి◆ బంధించి భుజగ,కన్యక నిద్రమేల్కా◆[illegible]
గ్రంథులు సడలించి ◆ కమలముల్ ఛేదించి, వెయిరేకులత[illegible] ◆ [illegible]
గీ. యందుఁ బ్రకృతిపురుషులకుఁ◆ బొందు గలుగఁ, జేసి శివశక్తిసంయోగ[illegible] ◆ [illegible]
మీఁదఁ దాదాత్మ్యసంపత్తి◆ మెఱసి యపుడు, జపవిధానంబు సలిపెను◆ జక్రధరుఁడు.
భోజసుతాపరిణయము, ఆ 1 ప 64, 65.

తపము.

క. నాలుకలు గ్రోయుచుఁ [illegible], నాలుగుదిక్కుల నమర్చి ◆ నడుమ నిలిచి సూ
ర్యాలోకనపరుఁడై ముని, గాలొక్కటి మోపి నిలిచె ◆ ఘనవ్రతనిష్ఠన్.
సీ. ఏపారుతుఱఁగలి ◆ నెఱమంట లొందుండె, వేసవి నెమ్మి◆ వెగడు పడక
వడిగాలిసురిగిన ◆ మిసుఁగుసు లందుండఁ, బొదివినఁ జాలిమం◆ బిరుల సీత
పొంగారిదట్టంపుఁ◆ బొగలు మూసుకొనంగఁ, బర్విన పెంతయు◆ బ్రమసి పడక
యతిముతినల్గడ◆ నదరి పెన్గాలివులు, పైఁ బడ్డ గడలకుఁ◆ బాసి చనక
ఆ. దిట్టతనము పేర్మి◆ దేహాభిమానంబు, విడిచి నిష్ఠయేడు◆ గడయు గాఁగ 3460
పరమతప మొనర్చెఁ ◆ బంచతపస్సుల, కితఁడె యొజ్జఁ డనఁగ ◆ దితిసుతుండు.
నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 13, 14.
సీ. సంచార మాచెంత◆ నించుకంతయు లేమిఁ, జెదలుఁ బుర్వులు నేల◆ మెదలఁ దొడఁగెఁ
జెదలుఁ బ్రువ్వు లతని◆ బొదుగఁ బుట్టలు వెట్టెఁ, బుట్టకోవులలోనఁ◆ బుట్టెఁ జెట్లు
చెట్లయందే ప్రవే◆శించి నాల్కలు గ్రోయు, పెనుబాములను దీఁగె◆లును బెనంగెఁ
దీఁగెలంతంతటఁ◆ దిరిగి గూడులు గట్టెఁ, గూడులలోనఁ బ◆క్షులు నెలంగె
గీ. నంతరాంతరములయందు ◆ దంతిసింహ,శరభశార్దూలసింహంబు ◆ లిరవు నిలిపె

పార్థివకళేబరంబులో♦పల వెలుంగు, నంతరాత్మయుఁ బలె నతఁ♦డందు నుండె.

వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

♦ ధ్యానము. ♦

క. అప్రియము విజాతి,యప్రత్యయవాసనాసి♦కాసంవిచ్ఛి
న్నప్రవహదురుసజాతీ,యప్రత్యయతాపమగుచు ♦ ధ్యానము వెలయున్. 3462

క. అది సగుణధ్యాన మనన్, సదమలగుణవినుము నిర్గు♦ణధ్యాన మనన్
విదితముగ నిరుతెఱంగుల, మొదలిటియది చేయ నితర♦మును సిద్ధించున్. 3463

చ. సగుణ మనంగ నింక విను ♦ శంఖసుదర్శనముఖ్యచిహ్నితం
బగు పురుషోత్తమాకృతిఁ ద♦దన్యము నిర్మలనిత్యచిన్మయం
బగుపరమాత్మరూపమది ♦ యబ్బుట దుర్లభ మెట్టివారికిన్
సగుణవిలాసచింతనము♦సల్పఁగ సల్పఁగఁ గాని భూసురా. 3464

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 170-172.

♦ కాయసిద్ధి. ♦

ఉ. ఎండల గాలివానలను ♦ నెంతయుఁ దూలక నగ్నిలోపలన్
మండక యొంతయున్ బిడుగు♦మార్గ్యని మొత్తినఁ జావులేక యొ
క్కొండొక వేళ రోగములఁ♦గూడక ముప్పునఁ బొక యెప్పుడున్
నుండుట కాయసిద్ధి యిది♦యొప్పకయున్నను రొండు గల్గునే. 3465

ఉ. కాయముసిద్ధిరైన గమ♦కంబగు మాయయు గట్టిదైమనున్
కాయము మాయయున్ వరుస♦గట్టిగ నిల్వఁ బ్రపంచవాసనల్
పాయక నిల్చు నందుబహు♦భంగుల నీ త్రివిధంబు ద్రోసినన్
శ్రీయుతదివ్యదేహమున ♦ సిద్ధులు గాంచునటందు పుత్త్రికా. 3466

ప్రభులింగలీల, పి॥ బ॥ ఆ 4.

♦ లయము. ♦

సీ. అర్ధఘోషము మీఱి ♦ యాత్తరిదేరుచు, నళులఁ మోతలు మించి ♦ యనువుపడుచు
వీణారవముకంటె ♦ విన నింపు గులుకుచు, వేణుస్వరముకంటె ♦ విమలమగుచు
శంఖవాదముభంగి ♦ సడలించి పొంగుచు, మఱి పెక్కువిధముల ♦ మరులుగొనుచు
నంతర్నినాద మి♦ట్లతిశయంబైయుండుఁ, బరమాద్భుతం బౌచు ♦ బయలుపడఁగ

తే. నట్టినివ్వాద♦మనమమృతంబు గాని, సోలి యెందమందు ♦ సాక్షిసాక్షి

జ్ఞాన తీన మంది ♦ తన్మయం జాటయు, లయ మనంగఁ బరగె ♦ ప్రియము తోడ.

జ్ఞానప్రదీపిక, ఆ ౮.

—♦ సమాధి. ♦—

క. మానసము విష్ణునందున్, లీన మగుచు నించుకయుఁ జ♦ లింపక యుండన్
బూనుట సమాధియగు విద్యానిరతా యుక్తరూప♦మది భావింపన్.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 173.

—♦ ధౌతికర్మము. ♦—

తే. వినుము వ్రేదువస్త్ర మొకటాల్గు♦వ్రేళ్లవెడలుపును పదునైదు చేతులఁ♦బొడవు గలిగి
నట్టివస్త్రంబు తేటనీ♦ళ్లందు దడిపి, మెల్లమెల్లగ లోనికై♦ మ్రింగవలయు.
సీ. అటుమ్రింగి యీవల♦నతివేగమునఁ దీసి, యటుమీఁద వింశతి♦హస్తసంఖ్య
గలవస్త్రమును మెల్ల♦గా దిగమ్రింగుచు, దీయుచునుండగా♦దీపనంబు
గలుగు నపానమ్ము♦గంధనాశముగుండ, వెడలింపఁ జైత్యంబు♦వెడలిపోవు
నది యభ్యసింపఁగా♦నక్షిరోగములు కా,స శ్వాసముఖరోగ♦చయము లడఁగు
గీ. గురుముఖంబుగ నీమర్మ♦మరసి ధౌతి,నజకగణి యన నొప్పు నీ♦కర్మ మొనర
నభ్యసింపఁగ వాయువు♦లన్ని తనకు, వశములై నిల్చుచుండు నో♦వారిజాక్షి.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము. ఆ ౬.

—♦ నిర్గుణము. ♦—

క. తాను పరధ్యానంబున, బూనకయున్నపుడు మొదుటఁ♦బొడమిన దెల్లన్
గానవి తెలుఁగున విశ్వము, గానక మఱి విస్తరింపఁ♦గా నిర్గుణమౌ.
క. మది నిల్పి శోధఁజేసిన, తుది శబ్దముపైని వెలుఁగు♦దోఁచిన యపుడే
యదిజొచ్చి యెఱుఁగఁదేమియు, నదియే నిర్గుణము పిదప♦నానంద మగున్.
క. లోకములో ముక్తికిఁ దా, నాకలములఁ దినఁగ వేల♦నన్నియు విడి ప్ర
త్యేకంబు నూరకుండిన, నాకాశాంతరమె నిర్గు♦ణార్థం బరయన్.

బృందావనవిహారము, ఆ 3.

—♦ కర్మము. ♦—

క. కర్మమునఁ బుట్టు జంతువు, కర్మముననె వృద్ధిఁబొందుఁ♦గర్మమునఁ జెడుం
గర్మమె జనులకు దేవత, కర్మమె సుఖదుఃఖములకుఁ♦గారణ మధిపా. 3474

భాగవతము, స్కం. 10 ప 858.

సీ. కర్మవశంబునఁ ♦ గామితార్థము గల్గుఁ, గర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు శుభము
కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు సద్భావంబు, కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు జయము
కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు భోగంబులు, కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు భక్తి
కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు సుజ్ఞానంబు, కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు ముక్తి
గీ. కడఁగి కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు నియతి, గరిమ కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు బుద్ధి
ఘనత కర్మవశంబునఁ ♦ గలుగు నిజము, గలుగుఁ గర్మవశంబునఁ ♦ గార్యసిద్ధి.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 1.

చ. నలువ కులాలుభంగి నలి ♦ నప్రభవాండము నందు జేనిచే
నిలిచె దశావతారవశ ♦ నిష్ఠితుఁ డయ్యె మురారి జేనిచేఁ
జెలుచఁ గపాలహస్తుఁడయి ♦ భిక్షువుఁ డయ్యెఁ బురారి జేనిచే
నల రవి జేనిచేఁ దిరుగు ♦ నాఘనకర్మము వంద్యమే కదా.

మ. ఖలునిన్ సజ్జనుఁగాఁగ మూర్ఖజను సం ♦ ఖ్యావంతునింగాఁగ దా
యల సన్మిత్రులఁగా నగోచరము బ్ర ♦ త్యక్షంబుగాఁ బ్రాణహ్వ
త్కాలకూటంబైనమహావిషం బమృతముం ♦ గాఁ జేయు సత్కర్మ ము
జ్జ్వలనిష్ఠాధికులై భజింపుము వయ ♦ స్యా వాంఛితార్థాప్తికిన్.

భర్తృహరిసుభాషితము, నీతి 93-94.

క. విను పూర్వకర్మఫలములు, దనకు వశము గాక పొందుఁ ♦ దఱితోఁ దానిం
గనికొన నెఱక మూఢుఁడు, దన కాపద యైనచోట ♦ దైవము దూఱున్.
గీ. కార్యఫలములయెడఁ దాన ♦ కర్తననుట, కడు నెఱుంగమిఁ జుమ్మి తాఁ ♦ గర్తయేని
తెలిసితేఁ దైనఁ గార్యజా ♦ తంబు నెల్లఁ జెడక ఫలియించునట్లుగాఁ ♦ జేయరాదె.
సీ. నీతిమంతులు ధర్మ ♦ నిరతులు దక్షులు, నగువారు సేయుకా ♦ ర్యములు గొన్ని
సిద్ధి బొందవు దుష్ట ♦ చిత్తులు గ్రూరులై, చేయఁ గొన్ని విశేష ♦ సిద్ధిఁ బొందు
నూరక యుండంగ ♦ నొందుఁ గొందఱు విపులార్థముల్ గొంద ఱా ♦ యాసపడియు
నిష్ఫలారంభులై ♦ నిలుతురు గొందఱు, పేదవారికిఁ బ్రజ ♦ వెల్లు వాదము
గీ. నర్థవంతులు కొందఱ ♦ కర్త్రి నధిక, దానములు ధర్మములు సుపవి ♦ త్రములుఁ జేయఁ
బ్రజలు పుట్టిరి విను మట్టి ♦ భంగి సుమ్మి, కర్మఫల మాత్రతంత్రంబు ♦ గాక యుండు
క. పురుషుఁడు కర్మాధీనత, కరుగక తనవశమె యనిన ♦ నాపదలు రుజల్
మరణంబును నివి యేమియు, బొరయక యుండంగ బ్రదుకఁ బోలదె చెప్పుమా. [illegible]
ఆ. కర్మవశతఁ బ్రాణి ♦ గలుగు దేహము దేహవర్తనంబు కర్మ ♦ వశతఁ బుట్టు

దేహపాతమైన ♦ దేహస్థుఁ డగుజీవుఁ, డనుగుఁ గర్మవిహిత♦మైనగతులఁ దనరు.

భారతము, అర. ఆ 5 పద్య 65, 67.

క. మొదలం బెట్టినయట్టిది, మొదలుగనె తొలుమేనిదాన♦ముల నానార్థం
బులు సిద్ధించుఁ బ్రయత్నం,♦బులు లేకయు నింత నిజము ♦ భూపవరేణ్యా.
గీ. అలఘుతపములు దొలుమేనఁ ♦ గలిగెనేని, వెదకకొని వచ్చు సన్నగు♦ విపులభోగ
ములు పురాకృతవృద్ధసే♦వల ఫలించు, బుద్ధికలిమియు విద్యలఁ ♦బొలుచుటయును.
క. తొలుమేన నహింసాయుచు, గలిగిన దీర్ఘాయువు వొందుఁ ♦ గారణభూతం
బులు భూవర యివి యీగుణ,ములు లేమియు కీడులగును ♦ మూలం బగయున్.

భారతము, అను. అ 5. ప 430-433.

సీ. నలువకా శనిచేత ♦ యలఁత హరిశ్చంద్రు,మహిపాలమౌళికా♦మాలకొల్వ
రోహిణిభర్తకా♦రాహుచేఁబడుపాటు, పంచసాయకునకా♦భస్మమగుట
వనజసంభవునంత♦ వానికా తలపోక, పాకశాసనునికా ♦ బ్రహ్మహత్య
యరవిందనేత్రున♦కా బోయచేఁ జావు, హరునకా భిక్షాట♦నావసక్తి
గీ. ఘనుఁడు రామనృపాలున♦కా తలంప, నుత్కటంబైన పత్నీవి♦యోగదుఃఖ
మెంతవారికిఁగాని మ♦హీసురేంద్ర,కర్మ మనుభవసియుంబ♦గాకపోదు.

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 4 ప 97.

—♦ ఓంకారము. ♦—

శా. కంటి న్నెమ్మదిఁ గంటి సద్గురుని నిం♦కన్ మేనిలోఁ బువ్వులా
తింటన్ బూజ లొనర్తునంచుఁ గర మ♦ర్థిన్ దేహ దా మున్నగా
ఘంటానాదముఁ జేసెనో యనఁగ నోం♦కారంబు హృద్వీథిమున్
మింటన్ మ్రోయుఁ దదారవంబుగతి యా♦హ్లాదన్ విజృంభించుమున్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము. ఆ 1 ప 119.

—♦ ఆధ్యాత్మికాదులు. ♦—

తే. అనఘ యాధ్యాత్మికంబును♦ నాధిభౌతి,కంబు నాధిదైవికమునాఁ♦ గలుగునట్టి
వ్యథలు తాపత్రయంబులై ♦యఖిలజంతు,వులమహోదుఃఖములఁ బెట్టి♦యలఁపుచుండు.
క. శారీరమానసము లన, నారయ నిరువెఱఁగులందు♦ నాధ్యాత్మికమా
శారీరము రోగములు మ,హోగ్రోపక్రోధమదము♦లగు మానసముల్.
క. ఇలఁ బరులవలనఁ బ్రాణికిఁ, గలదుఃఖము లాధిభౌతి♦కము లన వాత,
జ్వలనాదుల పీడల నొ,ప్పలవడి యుండుటయె యాధి♦భౌతిక మయ్యెన్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 8 ప 352-354.

—♦ పంచభూతములు. ♦—

గీ. అంబరము వాయువగ్ని దో♦యమ్ము ధరణి, భూతపంచకమిది క్రమం♦బున మహాత్మ
శబ్దసంస్పర్శరూపర♦సములు గంధ, సంయుతంబుగ భూతపం♦చకగుణములు. 3491

క. ఒనరంగ నాకస మాదిగ, ననులోమముతోడ నిమ్మ♦హాభూతము లె
నును బుట్టి యొకటికొక్కటి, యనయముఁ బ్రతిలోమగతి ల♦యంబునఁ బొందున్.

భారతము, ఆర ఆ ౬ పద్య 83-84.

—♦ అహింసాస్వరూపము. ♦—

మ. హలికుం డెంతయు నోజతో దునుఁగ సీ♦రాగ్రంబునం జొచ్చి ప్రా
ణు లనేకంబులు సచ్చు హింస యది యా♦నో కాదో వేయేల మ
ర్త్యులు నేలం జరియించుచోఁ బదములం♦ ద్రొక్కం బడుం బెక్కుజం
తులు హింసావిధి గాదనంగ వశమే ♦ దోషజ్ఞ యూహింపుమా. 3493

చ. సలిలము నుర్వి యాకసము ♦ సర్వము జంతుమయంబు గావునం
గలుగు నవశ్యమున్ సకల♦కర్మములందును హింస హింసముం
దొలఁగిన దేహయాత్రయును ♦ దుర్ఘటమైనటు లుండు నింతయుం
దలఁపక హింస సేయమని ♦ తారు చరింతురు గొంద ఱిమ్మహిన్. 3494

క. పనివడి యహింసవ్రతముగఁ, గొని వనమున నున్న మునుల♦కుం దొడరదె హిం
సనము తరుమూలఫలశా,కనిపీడన మదియు హింస♦గా దొకొ తలఁపన్.

క. హింస సేయనివాఁడు లేఁ♦డిజ్జగమున, నొక్కఁడైనను దమతమ ♦ యోపినట్లు
హింస తెమలుప కడగల్గి♦యేఁగవలయు, నదియ చూవె యహింస నా♦ నతిశయిల్లు

భారతము, ఆర. ఆ 5 పద్య 52-60.

చ. ఫలము దళంబునం దొడిమఁ ♦ బాయుట రాలిన వానిఁ గొంచు నాఁ
కలి కెరసేసి గోరసము ♦ కార్యము నట్టుల నిర్వహించి బు
ద్ధులు వెలి లేక నిశ్చలతఁ ♦ దోయజపత్త్రనిభాక్షి చిత్రరూ
పులు కా యనంగ నుండుదురు♦ పుణ్యులు సూవె యహింసనాత్మకుల్. 3497

గీ. విధివశంబున మృతిఁ బొందు ♦ వివిధజంతు,నిచయ మం దనహంకార♦నిష్ఠఁ దైనఁ
బురుషుఁ గల్మష మేమియుఁ♦బొంద నేర,దెట్టు లంటేని వినుమది♦యేర్పరింతు.

సీ. దివియులోఁ బడుఁ బ్రువ్వ♦దివియ యెత్తినవారిఁ, బాపంబు వొందునే♦ [illegible]రోపిదున్న
వాఁ నేటిమోసఁ జచ్చు ♦ నానావిధప్రాణు,లన్నరుఁ బొందునే ♦ యఘము వారు

దమపసుల్ సేయ వి♦ధాతృవశమున నా,యువు వెగినట్టిజం♦తువులు సచ్చి
నేము సంపితి మని ♦ యించు కేనియు నహం,కారంబు వారికిఁ గలుగ దట్లు
ఆ. గాన చూపె వారి♦కల్మష మొందదు, పుణ్యపాపములకు ♦ బుద్ధిమూల
మని శివుండు మతియు♦నను హింసవోలె నై, యధికధర్మమైన♦విధము వినుము.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 55, 58, 65.

ఉత్సాహ. ఈఁగ పేను నల్లి చీమ ♦ యీఁగమొదలు జంతులన్
ఘోరసర్పవృశ్చికాది♦గురువిషప్రదావళిన్
ఘోరమృగములన్ వధింపఁ♦గోరకునికి నాగమో
క్తోరుహింస సేయ రెండు♦నొప్పు నా యహింసకున్. 3501

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1.

ఆ. మానసంబుచేత ♦ మాటలచేతఁ గ,ర్మంబుచేత నెప్పుడు♦ ప్రాణిహింస
సేయఁబూనువాఁడు ♦ చేరు దుర్గతులకుఁ, దగ నహింసపరమ♦ధర్మ మనఘ.
సీ. మశకకీటకదంశ♦మత్కుణప్రభృతిదు,ర్బలజంతుకులములఁ♦బరమకరుణ
రక్షించుసుకృతులు ♦ వీక్షింపరు దురంత,నరకముల్ తమపాట్లు♦కొలకుఁ గవిసి
జలచరస్థలచరం♦బుల వధియించువా,రలు కాలసూత్రసం♦పాత్రులై ని
జాంగమాంసాశను♦లగుచు రక్తంబు ద్రా,గుచు మొత్తువెట్టుచు ♦ ఘోరనరక
గీ. నిలయములఁ బెద్దగాలంబు♦నిలిచి యదలి, స్థావరత్వము నొంది య♦త్యంతమూఢ
భావకలితతిర్యగ్యోని ♦ బహుశతముల, మొనసి జన్మించి కష్టంబు♦లనుభవించి.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము, ఆ 3. ప 26, 28.

—♦ మాంసభక్షణము. ♦—

గీ. వాజిమేధంబుకంటెను ♦ బూజనీయ,కర్మమందురు మాంసభ♦క్షణము విడుపు
వినుము చంపుటయును జంపఁ♦బనుచుటయును,గల్మషంబుల కెల్ల న♦గ్గలము లధిప.
క. పితృకార్యయజ్ఞముఖముల, శ్రుతిచోదితహింసఁ గీడు♦సార నేరదు వి
శ్రుతగుణ మాంసముచవి గో,రి తినం బ్రాణిఁ దెగటార్చు♦క్రియఁ బాప మగున్.
క. తిను నమలినవాని నమలు, నని మాంసము తెలుఁగు సెప్పు♦నాగమములు గా
వునఁ దద్భక్షణ ముడిగిన, ననఘ తపంబునకుఁ బోలు♦నది యొక్కండున్.
క. జనవర మాంసముచవిఁ గడ,చినచవు లరయంగ లేమిఁ ♦ జేసి చవి యెఱిం
గినవాఁ డది యుడిగిన నా,తని దేవసమానుఁ డండ్రు ♦ ధర్మవిధిజ్ఞుల్.
ఉ. ప్రాణము తాతనుం గలదె ♦ మాంసము ప్రాణులచేతఁ గాక యు
మ్మేనుల నొంచునట్లు దమ♦ మేనులు సోఁకినమాత్ర నెట్లగున్

దానిఁ దలంపఁగా వలదె ♦ తా నది మానిన హింస లన్నియున్
మానవె యంచు నుత్తముఁడు ♦ మాంసము మాను దయార్ద్రచిత్తుఁడై. 3508

ఆ. మాంస మాను వనికి ♦ మనుజేశ ప్రాణివ్యథాభిరతి దొఱంగు ♦ నగుటఁ జేసి
యట్టివాని కభయ ♦ మఖిలభూతంబుల వలన నెపుడు నెందుఁ ♦ గలిమి నిజము.

క. స్వాయంభువుఁ డను మనువును, నీయర్థము సెప్పె లోక ♦ హితముగ మార్కం
డేయాదులు మాంస ముడుగు, టాయుశ్శ్రీరూపకారి ♦ యగు నని రథిపా.

క. విను మాంసము గోరు నరుఁడు, దనుజుండ చూవె మును దేవ ♦ తలు మాంసంబుం
దిను టుడిగి కాదె దానవ, జనితభయముఁ బోవఁ ద్రోవఁ ♦ జాలిరి వత్సా.

క. తపముల దానంబుల బ్రహ్మపురనివాసంబు దప్ప ♦ దన రాదు జనా
ధిప మాంసము నములని పుణ్యపురుషునకు సులభ మందు ♦ రాసెల వాస్యల్.

గీ. అధిప యాషాఢముఖ్యంబు ♦ లైన నెలలు, నాలుగింటను మాంసంబు ♦ నమల కుడుగు
టాయురారోగ్యబలకీర్తి ♦ లను ఫలములు, నాలుగింటిని నిచ్చు స ♦ న్నరున కంద్రము.

ఆ. సగర నల దిలీప ♦ నృగ భగీరథ ముఖ్యనృపులు వార్షికంపు ♦ నెలలు నాల్గు
మాంసభక్షణంబు ♦ మానుట నుభయలోకంబులందుఁ బెంపు ♦ గాంచి రండ్రు.

భారతము, అను. ఆ 4 ప 293-302.

—♦ దైవపౌరుషంబుల తెఱఁగు. ♦—

క. విను పురుషుఁడు గావింపని, పనులకు దైవ మది యెట్లు ♦ ఫల మొనరించున్
జనములు గార్యము నడపఁగ, ననుకూలత నిచ్చుఁ గాక ♦ యద్దైవ్యఫలముల్.

గీ. పౌరుషమ్ము దైవంబుతో ♦ డ్పాటు లేక, ఫలము బొందంగ నేరదు ♦ పార్థివేంద్ర
విత్తు సహకారి గా కున్న ♦ రిత్త నేల, వంధ్య మగుఁ గాక తా ఫల ♦ వంత మగునె.

గీ. మేలు రెండులోకంబుల ♦ మేల తెచ్చుఁ, గీడు సేసినఁ దప్పదు ♦ కీడ యగుట
గాన పురుషవర్తనమున ♦ కానుకూల్యశీల మగు దైవ మది ఫల ♦ సిద్ధిఁ జేయు.

సీ. తాపసవేషంబు ♦ ధరియించె రాముఁడు, బంధనప్రాప్తుఁడై ♦ బలి యడంగె
వనవాసగతులైరి ♦ వరఁ బాండుతనయులు, యాదవు లన్యోన్య ♦ హతులఁ జనిరి
ఘోరదుర్దశ నొంది ♦ యుండె నైషధరాజు, శరతల్పగతుఁ డయ్యె ♦ శాంతనవుఁడు
వామనరూపంబు ♦ వాసుదేవుఁడు దాల్చె, దశకంఠుఁ డర్జునో ♦ ద్ధతికి నొదిగె

గీ. సర్వమును దైవవశమున ♦ జరుగు జగము, గాననేరక తాఁ గర్త ♦ గాఁ దలంచు
మూఢచిత్తుఁడు సుజ్ఞాన ♦ మూర్తి యైన, పురుషుఁ డిన్నియు నెఱిఁగి సు ♦ స్థిరత నుండు.

పంచతంత్రము, నారా. సంధి. ప ౧౮౪.

చ. గగనమునన్ జరించు పత♦గంబు లగాధసముద్రవారిలోఁ
దగ విహరించుమీలు వల♦తండములంబడి చచ్చు నవ్విధిన్
దెగిచన స్థానశక్తి గల♦దే వల దేర్పడఁ జింత దీనికై
తెగు నెడ కెంతదవ్వయినఁ♦దెచ్చుఁగదా విధి దేహధారులన్. 3519

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 2.

గీ. దైవమునకంటె మనుజయ♦త్నంబె మిగుల, నధిక మటువలె గాకున్న♦నఖిలసించి
దర్పకగురుండు మూడవ♦తారములను, వెలసి మానవుఁడై పుట్టి♦వేడ్కఁ బడునె.

క. తానె స్వతంత్రుండైనను, మానవుఁ డిల నేలఁజచ్చు ♦ మసలక దైవా
ధీనము మృత్యువుప్రాణము, పావనసాధ్యంబె కాల♦పూర్ణంబైనన్.

సీ. ఐశ్వర్యములు పెక్కు♦లనుభవింపఁగఁగోరు, బ్రహ్మకల్పంబులు♦బ్రతుకఁగోరు
సర్వసర్వంసహా♦స్థలము నేలఁగఁగోరు, చంచలాక్షుల సంత♦రించఁగోరు
గుఱుతుమీఱిధనంబుఁ ♦ గూడఁబెట్టఁగఁగోరు, కడు బుత్రపౌత్రులఁ♦గనఁగఁగోరు
కడలేనిగృహములు ♦ గట్టింపఁగాఁగోరు, గురుసరసాన్నంబు ♦ గుడువఁగోరు

ఆ. కట్టఁగోరు మేలు♦గడితంపుఁగోకలు, నలఁదఁగోరు మంచి♦కలవడములు
తాను దలఁచినట్లు ♦ దైవంబు సేయునే, మనుజయత్నమేడ♦మంతు కెక్కు.

క. తానతి విద్యామాన్యుఁడఁ, దానె సమర్థుండఁ బెక్కు♦ధనధాన్యంబుల్
తానెగణించితి ననుకొను, మానవుఁ డఖిలంబునకును ♦ మాధవుఁ డుండన్.

క. తనపదములు తనకరములు, తనమోహము తనమనంబు ♦ తనదైవముండన్
తన కింపగు పను లొనరుపఁ, దనకును శక్యములు గావు ♦ దైవకృతంబుల్.

యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ ౬.

—♦ గ్రహాచారము. ♦—

గీ. వాతి విను గ్రహచారంబు♦హేతువులుగ, నశుభములు శుభములు నరుఁ♦డాచరించు
గ్రహము సేయించునే తాన♦కాకచేఁత, కొడయుఁడటుగాన ఫలములు♦గుడువవలయు.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 123.

—♦ మనోవాక్కాయకర్మలు. ♦—

సీ. హానిని త్రివిధముల్ ♦ మానసవాచిక, కాయికంబులఁ బాత♦కంబు లందుఁ
బరధనాపేక్షణ ♦ పాపానుమోదధ, ర్మద్వేషముఖములు ♦ మానసంబు
లనృతదారుణభాష♦ణాదులు వాచిక, ములు వధంబును బంధ♦మును నతత్వ
ఖక్షణంబును నన్య♦భామారతము మద్య, పానంబు మొదలైన♦పాపకృతులు

గీ. గాయికంబులు విను మధికంబు సేయు, సాన సురభి దుష్కృతంబులలోన నెల్లఁ
బానమున నిందతో వచ్చుఁ బ్రాణగోష్ఠములును జేటులు నరకాబ్ధిమునుఁగుటలును

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 174.

పరోపకారము.

సీ. అమరేంద్రసంతతి కార్తమై యొసఁగఁడే, యలయక తోలెమ్ము నాదధీచి
ప్రాణంబు లీఁడె తప్పక భోగిసుతునకై, యూహించి జీమూతవాహనుండు
నర్పింపఁడే కృత్రిమాండజ సిద్ధునకై, చెక్కి మాంసం బెల్ల శిబివిభుండు
తిరువఁ ద్రిలోకముల్ ధారగాఁ జేయఁడే, బలివామనుండైన బల్లిదునకు
గీ. నోపి సత్కీర్తికాంక్షఁ బరోపకారపరుల కొదవింపరాని దుష్కరము గలదె
తమకుఁ బనియెంత ధరయెంత తనయుఁ డెంత, పరులకొఱకుఁ గావింప విఫలలేదు.

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 62.

మ. చెవికిం గుండల మొప్పుగాదు శ్రుతమే చేదమ్మికిన్ గంకణం
బు విభూషాఢ్యము గాదు దానమె మహిన్ బుణ్యాత్మునౌ మేనికిన్
బ్రవిలేపంబులు గావు సొమ్ము లుపకారప్రౌఢియే నిక్కమౌ
నవి తేఁజాతి వైభవా సురభిమల్లా నీతివాచస్పతీ.
మ. జలజాతంబులు వేఁడెనే రవివికాసంబొందఁగాఁ జేయుఁ గ
ల్వలు ప్రార్థించెనె చందమామ యనువేలం బొప్పరంజించు లో
కులు లంచం బిడిరే తటిన్ జలము మేఘుం డిచ్చుఁ బుణ్యాత్మకుల్
దలఁపన్ విశ్వహితక్రముల్ సురభిమల్లా నీతివాచస్పతీ.
మ. తమయర్థంబు త్యజించి కూర్తురు పరార్థం బుత్తముల్ మధ్యముల్
తమయర్థం బెడఁబాయకుండఁ గూర్తురు పరార్థంబుల్ పరార్థంబు స్వా
ర్థముకై ద్రుంతురు మర్త్యరాక్షసులు వ్యర్థం బన్ని యన్యార్థముల్
సమయం జేయు మనుష్యులే సురభిమల్లా నీతివాచస్పతీ. 8580

భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ॥ బా॥ ప 62-64.

స్థానబలము.

క. నెలవులు దప్పిన మిగులన్, బలుచన నఖదంత కేశ మానవులపనుల్
దలపోసి బుద్ధిమంతులు, దొలఁగరు తమతావు లెంత దుర్దశలైనన్.

క. తనయున్నచోటనుండఁగ, ననుకూలతఁ గార్యసిద్ధులగుఁ దగినక్రియన్
విను మేఁకపొదుగుచన్నుల, జనితంబగుపాలు గళముచన్నులఁ గలవే.
పంచతంత్రము, నా. రా. సుహృ. ప 138, 139.

— ఆశ. —

క. ఆశయ యింద్రియజయము వి,నాశముఁ బొందించుఁ గావునం దొలఁగఁగద తో
నాశను సౌఖ్యము నిచ్చు ని,రాశయ యని పలికి యట్టిదై విదిరించెన్.
భారతము, శాంతి ఆ 4 పద్య 19.

చ. పిసికితి దుర్గదుర్విషయ విభ్రమయుక్తిఁ గులాభిమానమున్
బసచెడ సేవఁ జేసితి విపన్నుఁడనై పరగేహసీమ వా
యసమువలెన్ భుజించితిఁ బ్రయత్నము నిష్ఫలమై నశించె సం
తసపడ వుగ్రకర్మపిశునత్వముఁ జూపెద వాశ యేటికిన్.

చ. నిధియనుశంక భూతలము నిచ్చలుఁ ద్రవ్వితి నావచే మహో
దధిఁ దరియించితిన్ శిఖరిధాతువులూఁదితి గాజుఁ గొల్చితిన్
వ్యధఁగొని ఘోరమంత్రజపమర్థి నొనర్చితి గవ్వయైన నే
విధమునఁ బొందనైతిఁ గదవే ముదమందఁగదే దురాశరో.

చ. పలుకులు పల్కుమాట లోకభంగి సహించితి బాష్పవారి లో
పలనె హరించి శూన్యమగుభావముతోన్ వెడనవ్వు నవ్వితిన్
బోలుపడె విత్తజాడ్యహతబుద్ధుల కంజలిఁ జేసితిం గటా
తలఁకక యింక నేపనికిఁ దార్చెదు నన్ను దురాశ నీవిటుల్. 3536
భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ॥ ల॥ తృష్ణా పద్య 2-4.

— మాయాప్రభావము. —

సీ. ఉన్నది లేదని యూహింపఁగా నేర్చు, లేనిది కలదనఁ దెలుప నేర్చు
నజడంబు జడమని యాగడింపఁగ నేర్చు, జడ మజడంబని చాట నేర్చు
సుఖము దుఃఖంబుగాఁ జూపి చెప్పఁగ నేర్చు, దుఃఖంబు సుఖ మనఁ దొలుత నేర్చు
నిది యది గాదని యింపుగా నన నేర్చు, నది యిది గాదని యనఁగ నేర్చుఁ
తే. బిదపఁ గలదియుఁ గలదు లేనిదియు లేదు, కడగి యజడంబె యజడము జడము జడమ
సుఖమె సుఖముతలంపన సుఖమసుఖము, అదియె యిదియిది యదియని యాడ నేర్చు
సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 3 ప 81.

వేదాంతము.

సీ. తనువనుకాననలో నావలంబైయుండు, నరయ నహంకార మనుమృగంబు
పగర వామ్యకములో పల నాల్గు శునకముల్, కరణంబు లను వాని గట్టిద్ద?
గొలుసుమనసు దాన గురియించి బిగబట్టి, వాయునిరోధంబు వలరులోను
జేసి జ్ఞానమును సు స్థిరదృష్టి గీలించి, సరగసోహంభావ శరముద్రిటి
గీ. కలితసద్ధైర్యమను కార్ముకంబు దొడిగి, వేడ్క పాదయవివేకంబు వేటకాడు
జవససరిగోలవేసి జ్ఞా నాగ్నిపండు, భక్తి భక్షింప బోయను ప్రభువు నేర్పె.?

(ప్రభులింగలీల, పి। బస। ఆ 4.

వైరాగ్యము.

సీ. అనఘుకుమాగుణం బునకు పెట్టనికోట, యీషణత్రయమున కెదురుజుక్క
చింతామహాంబురా శికిని జెల్లెలికట్ట, రాగంబునకు జేర రానిచేటు
బలవదంతర్వైరో ధులకును వేత్రాత్తు, శ్రేయోవధూటిక జీవగర్ఱ
చిత్తనైర్మల్యసం స్థితికిని విడిపట్టు, ప్రహ్లాదమునకును బట్టుగొమ్మ
గీ. మాను గుణరత్నములకు వి హారభూమి, శమదమాదికములకును సంశ్రయంబు
దైన్యగసమున కెడదవ్వు హైన్యమునకు, నప్రదేశంబు వైరాగ్య మతనిచూడ.

విప్రనారాయణచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 84.

అద్వైతమతము.

క. సత్యము సత్యము సత్యము, నిత్యము యద్వైతమతము నిరుపమసుఖరా
హిత్యము మోక్షశ్రీసాహిత్యము మీరెల్లసంద యింపకు డింకన్.

శంకరవిజయము, ఆ 2.

ఆత్మబుద్ధి.

గీ. ఆత్మబుద్ధి సుఖం బిచ్చు నంతకన్న, గురువుసెప్పినసద్బుద్ధి పరులబుద్ధి
కొదవ దెచ్చును స్త్రీబుద్ధి కులముజెఱుచు, గాన నాబుద్ధివిని సిరులొ గమమునీవు

దశావతారచరిత్రము, ఆ 4.

ఆత్మశక్తి.

క. చెడు నాత్మశక్తి యెఱుగక, కడు గర్వముతోడ గడిది కార్యము జేయన్
దొడరి యవిచారమూఢుం, డడవిన్ గూపమున బడిన యంధుండు వోలెన్.

క. విను శక్యమైనకార్యము, చనఁ జేయ నశక్యమైనఁ ♦ జనునే చేయన్
వననిధిపై శకటంబును, నౌనవంగా మిట్టనేల ♦ నోడయుఁ జనునే. 3543

పంచతంత్రము, దూ॥ వారా.

—♦ ఎఱుక. ♦—

సీ. రాజేంద్ర విను మనః ♦ ప్రాణంబు లాత్మగా, దిన్నిటి నెఱిఁగెడి ♦ యెఱుకయాత్మ
పుత్త్రమిత్త్రకళత్ర ♦ భూమ్యాదు లాత్మగా, దిన్నిటి నెఱిఁగెడి ♦ యెఱుక యాత్మ
తాపత్రయంబులు ♦ తలఁపులు నాత్మగా, దిన్నిటి నెఱిఁగెడి ♦ యెఱుక యాత్మ
యష్టాంగయోగాది ♦ నిష్ఠలు నాత్మగా, దిన్నిటి నెఱిఁగెడి ♦ యెఱుక యాత్మ
ఆ. యట్టి యాత్మ నీవ ♦ యఖిలంబులును నీవు, నీవు నే నటన్న ♦ భావ మావు
గాన నేర లేదు ♦ కైవల్యపదమార్గ, మేనటంచుఁ దలఁచు ♦ నెఱుక నీవు.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 3.

—♦ నియమము. ♦—

సీ. నియమంబు వాఙ్మనో ♦ నియమంబు శారీర, నియమంబు నింద్రియ ♦ నియమ మగుచు
నియమంబు గురుభక్తి ♦ నియమంబు సత్కర్మ, నియమంబు నాచార ♦ నియమ మగుచు
నియమ మాత్మజ్ఞాన ♦ నియమంబు నధ్యాత్మ, నియమంబు సంతుష్టి ♦ నియమ మగుచు
నియమంబు సద్గోష్ఠి ♦ నియమంబు దైవిక, నియమంబు నాత్మైక ♦ నియమ మగుచు
గీ. నియమమతులితసద్భావ ♦ నియమమగుచు, నియమమసదృశమోక్షార్థ ♦ నియమమగుచు
నియమమనుపమచిద్ధ్యాన ♦ నియమమగుచు, నియమమాత్మానురాగస ♦ న్నియమమయ్యె.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 2.

సాముద్రికము

గీ. తిర్యగూర్ధ్వంబు గొలువంగ ♦ దేహయష్టి, యెవ్వనికి వ్రేళ్లు నూఱును నెనిమిదియగు
మానమున వాఁడు ధరణిసా ♦ మ్రాజ్యపట్టబంధయోగ్యుఁడు భాగ్యవై ♦ భవముకలిమి
గీ. ముక్కు భుజములులోచనం ♦ బులునుజాను, హనువులును నైదుదీర్ఘంబు ♦ లగుట మేలు
మెడయు జంఘాయుగంబును ♦ మేహనంబు, హ్రస్వములు గాఁగవలయు భా ♦ గ్యాన్వితునకు
గీ. నాభిరంధ్రంబు సత్త్వకం ♦ ఠస్వరములు, మూఁడు నత్యంతగంభీర ♦ ములుగవలయు
నంగుళీదేశజత్రుత్వ ♦ గంఘ్రిగుల్భ, పంచకము సూక్ష్మమైయుండు ♦ భాగ్యనిధికి.
గీ. కరములును గుక్షియును గటి ♦ స్కంధములును, ఫాలమును మోము నున్నతి ♦ వడయవలయు
హస్తరేఖాదృగంత జి ♦ హ్వాధరోష్ఠ, తాలునఖములు కెంపైన ♦ ధన్యుఁ డతఁడు.

గీ. కటియు వక్షస్థలంబును♦నిటలతటము, విస్తృతము లెవ్వనికి వాఁడు♦విభుతఁ గాంచుఁ
బదము గోమల మయ్యును♦బాణి కఠిన, మయ్యు నైశ్వర్య మొసఁగు మ♦హానుభావ.

గీ. తొల్చు నెవ్వఁడు భ్రూలతాం♦తరమునందు, వర్తులంబైన దక్షిణా♦వర్త రేఖ
యాతఁ డేకాతపత్త్రిమహా♦నట్లుగాఁగ, ధరణిరాజ్యంబుఁ బాలించు♦ధన్యచరిత.

క. కమలోదరారుణములై, సమగుల్ఫములై మృదుత్వ♦సంయుక్తములై
విమలారుణనఖరములై, చెమరింపనియడుగులొసఁగు♦సిరి మనుజులకున్.

సీ. లింగంబు కృశమైన♦లెస్స మూత్రము దక్షి,ణావర్తనిస్సృతం♦బైన మేలు
మధుగంధమైనను ♦ మత్స్యగంధంబైన, నింద్రియంబు శుభంబు♦నీనఁ జాలు
గంతనిర్హ్రాదంబు ♦ గ్రౌంచదుందుభిఘోష, గంభీరమగుట సౌ♦ఖ్యప్రదంబు
చతుష్కనీనిక♦సరఘామధుచ్ఛాయఁ, బింగళంబై యుచ్చ♦మంగళంబు

గీ. హస్తమిరియించిపట్టిన♦యపుడు కదిసి, యంగుళులు రంధ్రహీనంబు♦లయ్యెనేని
నతనిఁ గల్యాణలక్షణా♦న్వితునిఁగాఁగఁ, జెప్పు సాముద్రికజ్ఞాన♦సిద్ధబుద్ధి

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 24-32.

—♦ స్వప్నఫలములు. ♦—

ఆ. స్వప్న మనఁగ సుప్త♦జనమునశ్చేష్ట, యదియుఁ గాంచునొగిన♦నాగతములఁ
గాన కలలు సూచ♦కము లగు భావిశు, భాశుభోదయముల♦కనుచుఁ జెప్పె.

భారతము, అను. ఆ 5 పద్య 154.

క. మనమున విషయేంద్రియముల, పనులూహం జేసి కర్మ♦ఫలములచేతన్
దనివొందక నానావిధ, జనితములగుచున్నయదియ ♦ స్వప్నం బరయన్.

విజ్ఞానప్రదీపిక, ఆ 2.

క. పాయసముం గలలో భూ, నాయక భోజనము సేయు♦నరులకు నంతే
శ్రేయస్కరమని స్వప్నా, ధ్యాయంబునఁ జెప్ప విందుఁ♦దజ్జ్ఞులచేతన్.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. ఋక్షవానరముల♦నెక్కి పాడుచుఁ దాన, కాలునిదెసకేఁగ♦గంటి ననియుఁ
దనమూలమున బొగ్గు♦లును శిరోజంబులు, నుముకయు భక్షించు♦చుంటి ననియు
నగ్నుఁడై జైనస♦న్న్యాసి నవ్వుచు మ్రోల, గంతులు వేయంగఁ♦గంటి ననియుఁ
దైల మాపాదమ♦స్తమునందు వడియంగ, నుర్విపై నిద్రించు♦చుంటి ననియు

గీ. నతిభయంకరమూర్తులై♦యస్త్రధరులు, ఆలఁగొని రువ్విరనియును ♦ నీలిచీర
కాంతబడిదక్షిణమువోవఁ♦గంటి ననియు, స్వప్నమునఁ గన్నవారికిఁ జావు ధ్రువము.

జైమినిభారతము, ఆ 8 పద్య 103.

మరణచిహ్నములు.

సీ. పురుషు హిరణ్మయు నరుఁ డెవ్వఁ డుత్తరమునఁ గాంచు దక్షిణముఖత నుండ
నతనికి వర్షత్రయమున మృత్యువు వచ్చు, రవిమండలంబు నిష్ప్రభము గాఁగఁ
గనిన రెండేఁడులఁ గౌముదిఁ దననీడఁ, దూఁటు సూచిన నొక్క రోఁట నది వి
హాళి యై యున్న షణ్మాసమాత్రంబునఁ, గర్ణముల్ గరములఁ గదియ మూసి
ఆ. కొనినయపుడు మ్రోఁత వినకున్న నెలనాళ్లఁ, గర్ణములను మూసి కదియను జక్కు
గదల వికృతవర్ణకత పండ్లఁ గన్నులఁ, గలుగ నాఁడ మరణమొలయు నంద్రము.

భారతము, అను. ఆ 3 పద్య 204.

సీ. ధ్రువమండలమున నరుంధతిఁ గనుశక్తి, గంటికిఁ గలుగంగఁ గానకున్న
ముక్కున వలపటఁ జెక్కవాసినయట్లు, దోఁచినఁ బూర్ణచంద్రుండు క్షతినుఁ
డై కాన వచ్చిన నాయువు సంవత్సరంబుఁ గడచను తాజముఖ్య
కాంతి వొల్లిటియట్లు గాక యంతకు నెక్కుడైనను గడుఁ జెడ్డనల్లు బ్రజ్ఞ
గీ. క్రొత్త కాఁబెద్దయైనను గొంచెమైన, నాఱునెలల మరణదశ యగుట గలుగు
నిందుమండలమున రవియందు నడుమఁ, దెఱపి గాంచినఁ దెగు నేడుదివసములకు.
క. విను గుడిలో నున్నసమయమున సురభిద్రవ్యములను బోల వల్చుట గ
ల్గిన నాఱుదివసములఁ గ్రల్గును మృత్యుసమాగమంబు గుణరత్ననిధీ.
గీ. ముక్కు వ్రాలుట కర్ణముల్ వ్రెుగ్గఁబడుట, రదనవైవర్ణ్య మక్షివిరాగభావ
మంగమతికృష్ణ మగుటల్ల మడరఁ జెడుట, సూచకములు సద్యోమృత్యుగోచరతకు.
గీ. కారణము లేక దాపలికను ద్రవించు, నెత్తిచక్కటిధూమంబు నెగయునప్పుడ
మరణదశ యావహిల్లెడు మానవునకు, జనకనృప యివి బ్రహ్మ చెప్పినవిధములు.

భారతము, శాంతి. ఆ 6 పద్య 126-129.

సీ. పలుకులు దొట్రిలు నెలుఁగు సన్నంబగు, నలత దేహంబున నగ్గలించుఁ
గంపించు సకలాంగకములు నాఁకలిచెడు, దాహంబు పొడము సత్త్వంబు పొలియుఁ
బరవశత్వం బంతఁ బాటిల్లుఁ జచ్చిన, వారితో భాషించు నోరలాల
దొరుకుఁ వివర్ణంబు దోఁచుఁ జేతులు కాళ్లు, మిగుల శైత్యములగు మీఁదుచూచు
గీ. ముక్కు గర్ణయుగంబును ముణిఁగివచ్చు, మర్మముల్ చించు ట్రియామయము పెరిగి
అంపములచందముల విదారింపుచుండు, మరణ మాసన్నమైనను మానవునకు. 3563
సీ. ధ్రువవసిష్ఠారుంధతులఁ దనుచ్ఛాయయుఁ, గానని వాఁ డేఁటిలోనఁ గడచు
గిరకాన్వితాగ్ని నిష్కిరణాప్యుఁగను వాఁడు, మడియుఁ నేకాదశమాసములకు

జనిలేనిపనిబక్కఁ♦బలిసినబొానుకచిక్కినవాఁడు దెగు నెల♦కెనిమిదింట
నడుగుచొప్పునఁ బార్ష్ణి♦యైనఁ బ్రేళ్ళయినఖండితమైనవాఁ డేడు♦నెలలఁ దప్పఁ
గీ. గాకియైన గ్రద్దైన నుఁ♦లూక మైన, నెత్తిసోకినవాఁ డాఱు♦నెలలఁ గడయు
స్నానమర్దనవేళల♦మేనిచర్మ,ముదరువాఁ డైదునెలలకు♦నంతరించు.
క. తనసీడ వేఱె యొకలాగున నుండినవాఁడు నాల్గు♦నెలలకు నీల్గున్
ఘనరహితమైనమెఱపు జమునిదెసఁ గనువాఁడు నాఱు♦నెలలకు నీల్గున్.
క. తనబింబ మద్దమునఁ జూచినఁ దల లేకున్నవాఁడు ♦ చెల్లును రెన్నె
ల్లను తనతనువుగమరువలచినపతుములోనవాఁడు ♦ జీవముఁ దొఱఁగున్.
గీ. జలకమాడినవయవ♦ములకు మించి, హృదయమధ్యంబుజివ్వని♦యుండెనేని
నీరుఁ గ్రోలినదాహంబు♦నిలువదేని, వాఁడు వేంచేయు నీరైదు♦వాసరములఁ.
క. మనుజులలోచనములలోఁ, దనరూపముఁ గానకున్నఁ ♦ దన వీనులలో
నను వ్రేళ్లువెట్టిమూసిన, ధ్వని వినఁబడకున్నవాఁడు ♦ తడయక పొలియున్.

జైమినిభారతము, ఆ 8 ప 98-105.

—♦ గ్రహములు. ♦—

సీ. నిద్రించుతఱినొండె♦నెరయ మేల్కనియున్న,తఱినొండెసురసము♦దయముఁగాంచి
బ్రమసినపలుకులు ♦ వలుకుమానవుఁ జెందు, నదియ దేవగ్రహ♦మని యెఱుంగు
నదిశయానుం డయ్యు♦నాసీనుఁ డయ్యుఁబితృశ్రేణిఁగని యున్మ♦దించెనేని
నది పితృగ్రహముభ్రాం♦తాత్ముఁడైవరుఁడుగం,ధర్వులఁగనినగాం♦ధర్వమనియుఁ
గీ. బరఁగుగ్రహముసోఁకదికాల♦పర్యయమునఁ, గదిరిభ్రమియించెనేనియ♦తుగ్రహంబు
వాతపైత్త్యాదివికృతుల♦వలన బుద్ధి,దప్పటయునొక్కఁ గ్రహవైకృ♦తంబ యందురు.
క. విను డెబ్బదియేండ్లగుదాఁకను మానవులకు గ్రహోప♦ఘాతంబులు గ
ల్గు ననంతరంబ గ్రహముల,పని వలవదు ముదిమి యెల్ల♦పనులకుఁ జాలున్.
క. నియతి గలిగి యింద్రియముల,జయించి శుచులైనశాంతి ♦ సంపన్నులకున్
భయ మొనరింపఁగ లే వ,వ్యయపుణ్యగ్రహము లేయ♦వస్థలయందున్.
ఆ. ఆదిదేవుఁ డగుమ♦హాదేవుమీఁద నె,వ్వానిమనసు భక్తి♦వైభవమున
నల్లసిల్లు నతని♦నెల్లకార్యముల డ,గ్గఱవుసూవె గ్రహవి♦కారకృతులు. 3572

భారతము, అర. ఆ 5 పద్య 253-257.

♦ పక్షిశకునలక్షణములు. ♦

సీ. మనుజుండు పక్షికి ♦ ర్చనఁ జేసియున్నచో, నొప్పుగా నది పేర్చి ♦ తోఁ బ్రాఁకెనేని
కుజశాఖ డిగివచ్చి ♦ కూర్చున్న యామ్రాని, వలపలదిక్కున ♦ నిలిచెనేని
మూత్రంబు విడిచిన ♦ ముదముతో శాంతప్రదిక్కున నున్న యా ♦ దిశను విడిచి
యన్యదిక్కున కేఁగి ♦ యటులుబ్బియాడిన, క్షితిజంబునకుఁ బ్రద ♦ క్షిణము గాఁగ
తే. వచ్చెనేనియు వర్షంబ ♦ వశ్యముగను, వచ్చు మఱియును దలఁచిన ♦ వాంఛితంబు
లెల్లఁ జేకూరు నిది తథ్య ♦ మెంచి చూడ, కలితకీర్తిప్రకాశ వేం ♦ కటమహీశ.
గీ. ప్రశ్న మొనరించుచోటను ♦ బైకికంటె, కంటిపై తాటిపై నీరు ♦ వెంట నిడిన
వానియండంబు లాగి చేసి ♦ యైనఁ జాల, వాన గలదని రెట్టఁడు ♦ పూని పలికె.
చ. పనివడి వాఁకకై నరుఁడు ♦ ప్రశ్న మొనర్పఁగఁ బక్షియుండునో
చనునో యటంచు నున్న తరు ♦ శాఖను నిల్చిన వామభాగమం
దెనయఁగఁ జేష్టఁ జేసిన మ ♦ హీజము దాపటి కేఁగినం గనుం
గొనమటిశుద్ధనైన మతి ♦ నంభిని రెట్టఁడు వాన లేదనెన్. 3573

రెట్టమతశాస్త్రము, ఆ 1 ప 68-75.

♦ గోశకునలక్షణములు. ♦

సీ. భక్తితో నాషాఢ ♦ బహుళనవమినాఁడు, మొదలింటి జామున ♦ మొదవు గముల
నర్చించి రెండవ ♦ యామంబున నరుండు, తనకోర్కె ఫలియించు ♦ ననఁగ నప్రదె
పాడియావైనను బలుమూపురము గల్గు, వృషభమైనను ముంద ♦ వెడలెనేని
వానలు గురియు న ♦ వ్వారిగాఁ గడు లెస్సఁ, బండు సస్యంబులు ♦ బహువిధముల
తే. మేదినీస్థలి నర్గ్గ స ♦ మృద్ధి గలుగు, నఖిలజనులకు నారోగ్య ♦ మతిశయిల్లు
వాంఛితార్థంబు లీడేరు ♦ వరుస మఱియు, నృపుల కాహవ మనెఁ జాల ♦ రెట్టఁ డిలను
ఉ. అల గమి న్నరుండు తగ ♦ నర్చనఁ జేసినవేళ నెట్టిదై
చాలఁగఁ గుంటిగ్రుడ్డియును ♦ జాపిరిబొందినబక్కయాత్మ ఖే
దాలసవృత్తి నెద్దయిన ♦ నావయినన్ గమిబాసి వచ్చినన్
గూలుఁ దెవుళ్లచేతఁ బ్రజ ♦ క్షోభిని వానలు లేవు తన్మహీ
పాలుఁడు హానిఁ జెందు ననె ♦ బాగుగ రెట్టఁడు మేదినీస్థలిన్. 3573
గీ. వేడ్క నావుల నర్చించు ♦ వేళ నలుపు, నెఱుపు గల గొడ్డుటావు దా ♦ నెసఁగ మంద
వెడలెనేనియుఁ గొద్దిగా ♦ వృష్టి గురియు, రచితసంస్కృతవేంకట ♦ రాజచంద్ర.

రెట్టమతశాస్త్రము, ఆ 1 ప 65-67.

—♦ వృక్షపుష్పఫలలక్షణములు. ♦—

గీ. అపవితంగాదు రేలయు♦నవము కుసుమ,పూచెనేనియుం ముద మగు భూమిప్రజకు
నలిని బూచినద్విజులకు♦త్పలముపూయ,క్షత్రియులకంద్రుజయము వేం♦కటనరేంద్ర.

గీ. జమ్మి చంద్రలు గాచినఁ ♦ జాలపంట,గలుగు వేములు లెస్సగాఁ♦ గాచెనేని
రోగములు లేవు ప్రజలకు♦భోగ మమరు, మిహిరసంకాశ వేంకట♦మేదినీశ.

సీ. కమగొన మోదుగు ♦ కాయలో గింజలు, గట్టిగా మూడు జా♦పట్టెనేనిఁ
గ్రమముగా వార్ద్రాది♦ కార్తులు పదువాల్గు, నన్నియు వర్షించు ♦ నదియె గాక
మొదటిగింజయయున్న♦మొదటికార్తులయందు, నడిమిగింజయయున్న♦నవువిూఁ
నడిమికార్తులయందుఁ ♦ గడగింజ యుండినఁ, గడకార్తులందును♦గలుగు వాన

తే. అందు నేగింజ కడుకొంచె♦మయ్యె నేని, తబకయై యుండెనేని త♦త్కార్తులందు
నల్పవర్షంబు గురియునం♦డాభిర్యజనులు, కాంతినిర్జితచంద్ర వేం♦కటనరేంద్ర.

సీ. మఱ్ఱి యొద్దియు నిప్ప♦ మారేడు నేరేడు, మెంతి గోధుమలును ♦ మినుము యవలు
కవివియు నడవిలోఁ♦ గలచెట్లు గాచిన, రెట్టఁ డల్ప మనెను ♦ బృథివిఁ బంట
కొడిసె బూచిన రుజ♦బాడము భూజనులకు, కడిమి గాచిన వాన♦కడచు యగును
జీడి గాచిన భీతి ♦ సిద్ధించు నాగకేసరులు గాచిన వాంతి ♦ సంభవించు
బిళ్లు గాచిన నగ్ని♦భీతి సంధిల్లును, వెలగ గాచిన గాలి ♦ గలిగియుండు
బుడమలు గాచిన♦ భూమిపాలకులకు, దళవాయులకును ప్ర♦ధానులకును

తే. దళములకుఁ జాల నన్యోన్య ♦ కలహ మొదవు, నేచి బొద్దుగ దిరిసెన ♦ పూచెనేని
పంట లల్పంబు లనియెను ♦ బ్రాజ్ఞుఁ డగుచు, నేర్పుమీఱఁగ రెట్టకం♦దర్పుఁ డిలను.

రెట్టమతశాస్త్రము. ఆ 1 ప 59–64.

—♦ మేఘవిషయము. ♦—

క. తరులవలె మేఘ మున్నను, విరివిగఁ దళుకెచ్చి తెల్ల♦విధముగ నున్నన్
ధరవర్షప్రదమగునని, గురుతరముగఁ బల్కె నయ్య♦ క్రూరవిదారా.

సీ. మఱియు మేఘము జూడ ♦ మంచంబువలె కుంభి, కుంభంబురీతి సిం♦గంబు కరణి
చామరంబులతీరు ♦ చంద్రబింబముసొరు, గోపురంబులు వెండి♦కొండలగతి
కొలనులు చెఱువులు ♦ గొడుగులు మకరముల్, దేవవిమానముల్ ♦ వీటుగాను
శృంగారవనములు ♦ చెలువమౌ క్రత్తుల, విధము శంఖచయంబు ♦ వృషభములుగఁ

ఆ. గడేమి రాక్షసాళి♦గతిఁ గానుపించిన, వర్షమునకు హేతు ♦ వగుచునుండు
గానఁ దెలియుమిటులఁ♦గడుఁ బ్రేమననిపల్కె, సుఖమొసంగు మయ్య♦నుబ్బరాయ.

సీ. అరుణమేఘంబునం ♦ దల్పవానానయగు, మేఘంబు గిరులందు ♦ మేయుచున్న
మెఱుపు గాన్పించిన ♦ ధరను వాయువ్యమం, దీశాన్యమందున ♦ దిటవుగల్గి
మెఱుపుతోఁ గూడియు ♦ మతిభానుఁ డుండంగఁ, బూర్వపశ్చిమదిశల ♦ పూర్తి మీఱి
మెఱుపు గలిగి హాళి ♦ మేఘంబు గానున్నఁ, దటుతతుగతిమబ్బు ♦ పరగ దానిఁ
ఆ. గాంచ దానిపైనఁ ♦ గాంచనవర్ణమై, మేఘ మున్న వర్ష ♦ శ్లాఘనీయ
మైనహేతువనుచు ♦ వైనంబు గాఁ బల్కె, సుఖ మొసంగు మయ్య ♦ సుబ్బరాయ.
రెడ్డిమతశాస్త్రము. ఆ 5 ప 39-41.

—♦ ఉఱుమువిషయము ♦—

ఆ. బండి శబ్దరు విధము ♦ దండి పందులు రొప్ప,కరణి ఘంటరథము ♦ ఖరములధ్వని
గాను నుఱిమె నేని ♦ వాన శూన్యంబని, పలికె గురువరుండు ♦ పవనభక్ష. 3582
రెడ్డిమతశాస్త్రము. ఆ 5 ప 42.

—♦ మెఱుమువిషయము ♦—

సీ. వన్నెపరిత్యక్తమై ♦ వడిమీఱి మెఱసిన, వాయువు ప్రబలును ♦ వాన యొసఁగ
నెఱుపుగా మెఱువంగ ♦ వర్షంబు దనరారు,కలహము లొనఁగూడు ♦ గలవుమిగుల
విసువున నారుద్రి ♦ వరుపుఁగాఁ దోచిన, వర్షంబు మించునీ ♦ వసుధలోన
దిరిసెన ములకపూ ♦ తెఱఁగున రాకేంను, విధము మెఱ్వఁగ వాన ♦ విస్తరించు
ఆ. పాంగుతవుడు భసిత ♦ పోలిక మెఱసిన, వెనుకఁ జిక్కె వర్ష ♦ మనువుపడును
యిట్లు దెలియుఁ డనుచు ♦ యిలలోనవినఁబల్కెఁ, జూడు మయ్యకరుణ ♦ సుబ్బరాయ

—♦ విత్తనములుచల్లుట ♦—

గీ. హస్త మృగశీర్ష మఖలయం ♦ దాధనిష్ఠ, రేవతీ తార నుత్తరా ♦ త్రితయమనను
ధరణివిత్తిన ధాన్యముల్ ♦ తగ ఫలించు, నిశ్చయం బిది వేంకట ♦ నృపవరేణ్య.
గీ. రూఢిపుష్య పునర్వసు ♦ రోహిణులను, మహిని విత్తిన వరియుఁ జా ♦ మయును సెనఁగు
నరయ మూలాశ్లేషమున విత్తి ♦ నట్టిపైరు లన్నియుఫలించునని రెడ్డిఁ ♦ డధికముగను.
గీ. సరగ పుబ్బను విత్తిన ♦ సమసిపోవు, నార్ద్ర విత్తఁ దెవులుచే ♦ నణఁగిపోవు
చిత్త విత్తిన వేవేగఁ ♦ జెరుచు మిడుతలనియె రెడ్డిఁడు సకలవి ♦ ద్యావిదుండు.
గీ. హస్తనక్షత్రమున పెస ♦ లార్ద్ర నువ్వులచర నలమూలతారక ♦ యందు కంది
యును ననూరాధ నూలు వి ♦ త్తిన ఫలించు, వినుము వేంకటనృపవర్య ♦ వినుతశౌర్య.
క. అల యశ్వినందు సెనగలు, నల పూర్వాషాఢలోన ♦ నలచందలు దా
దలపొసఁగూడఁగ విత్తిన, ఫలియించును వేంకటాద్రి ♦ పార్థివతిలకా. 3588

క. కోరినయుత్తరయందున్, నూరాధను మూల రోహి♦ణుల రేవతిలోఁ
బైరులు బెట్టుట యుత్తమ, మారసి చూడంగ వేంక♦టాద్రిక్ష్మాపాలా.

క. మఱియుత్తరయనురోహిణి, వరుస ననూరాధనంత్య♦ వరబుత్తమునన్
ధర జొన్నపైరుఁ బెట్టుట, వర ముత్తమ మనెను శెట్టి♦కవివరుఁ డధిపా.

గీ. అశ్విని ధనిష్ఠ శతతార♦ యాశ్రవణము, మఱి పునర్వసు లెంచంగ♦ మధ్యమములు
పృథ్విలోపలఁ బైరులు♦ పెట్టఁగుమ, నిజము కొండ్రాజువేంకట♦ నృపవరేణ్య.

గీ. జ్యేష్ఠయు విశాఖ కృత్తిక♦ చిత్త యార్ద్ర, భరణి పూర్వత్రియంబునఁ♦ బైరు లిడుట
నరసిచూడంగ నిష్ఫలం♦బనఁగఁబరగు, వితతనయసాంద్ర కొండ్రాజు♦ వేంకటేంద్ర.

సీ. తొలుత గంధాక్షతల్ ♦ ధూపోపహారముల్, నొల్లుజడ్డిగమున♦ నొసఁగవలయు
హస్తంబుతో జొన్న♦లాదిగా ధాన్యముల్, విత్తిన ఫలియించు♦ వెలితిలేక
విత్తుచుండెడివేళ ♦ వెగపక్షంబైన, మోడ్పైనను వెస♦ముఱిసె నేని
యెద్దులు రొప్పగ ♦ నెద్దులు పడె నేని, యలపంటరాచకా♦ర్యములచేత

తే. జెడును మునుయెద్దు పడినదో♦షంబుచేత, చోరులకు నైన యనువునఁ♦ జేరఁగాని
తగులునా కాపుతమ్మన♦ దళము మీఁదఁ, గల్గుహానియనెను శెట్టి♦ఘనుఁడు మహిని.

సీ. విత్తుచుండెడివేళ ♦ వినువైడికంటెదా, పలరొప్పి నిలిచిన♦ వలపటికిని
గాడిదముంగిస♦ కాకంబు పోయిన, శునకంబు వామది♦క్కునకుఁ జనినఁ
జెలఁగి పుణ్యాంగనల్ ♦ సేసలుచల్లిన, ముదమున వేదముల్ ♦ చదువుచున్న
విత్తెడునప్పుడు ♦ వృషభంబు లెడముగా, జాలువాటిన మఱి♦ చాలు దిరిగి
వచ్చుచో నెద్దులు ♦ వలపల దిరిగియు, వచ్చిగీములు జేర♦వచ్చు తతిని
ధ్వాంక్షంబురొప్ప నవ్వారిగాఁ బైరవ, శ్యంబును ఫలియించు♦ చక్కఁగాను

తే. శెట్టి కవివర్యుఁ డీరీతి♦ మట్టుదెలిసి, గట్టిగాఁ బల్కె నిలలోన♦ దిట్టఁ డగుచు
సరసు లెల్లను విని చాల♦ సంతసింప, నర్థికల్పకవర వేంక♦టాద్రివర్య.

——♦ వరిచేనుకోత ♦——

సీ. కోరిపండినపంటఁ♦ గోయఁ బోయెడువేళ, వలపటఁ గాకంబు♦వచ్చి మఱియు
బట్టువట్టిన యమ♦భాగంబునందునఁ, జేష్టలు గావింపఁ♦ జేనికట్లు
మేటియేనుంగులు ♦ మించుటద్దంబులు, ననఁటికంబంబులు♦ నట్లు పూర్ణ
కలశంబులును వన్నె♦గట్టినకోకలు, వీక్షింప ధాన్యసు♦వృద్ధి మఱియు

తే. నట్టి ధాన్యంబు లలరుట♦ లంతలేక, యిల్లు చేరును గాఁపుల♦ కింపు మీఱ
రసికమందార పెదతిమ్మ♦ రాజుమార, వేంకటక్ష్మాప సర్వాది♦ స్వీకృతభూప. ౭౭౪౭

గీ. నైరుఁ గోయ, బోవ ♦ చాటింప విధవ కుం,దేలు నగ్ని కసవు ♦ తెలికజాతి
వాఁడెఁ జాచి లేని ♦ వారికి నాపంటు, దక్క దనియె శెట్టి ♦ మక్కు విూఱ.
శెట్టిమతశాస్త్రము. ఆ 3 ప 2-28.

—♦ గ్రహణము ♦—

సీ. ఫణిరాజు తల్పంబు పైఁ బద్మనాభుండు, తిన్నగా శయనించు ♦ వన్నెఁ దెగడి
తనరు శ్వేతద్వీప♦మున గాఢతమి నొక్క, దెసనుండి పర్వెడు ♦ పస హసించి
క్రమమునఁ బుష్పగు♦చ్ఛము మీఁద మగతేటి, మొత్తంబు వ్రాలెడు ♦ వత్తువిూతి
హిమశైలతుంగశృం♦గమున నీలాభ్రంబు, పర్యాయమునఁ గప్పు♦భాతి మెఱసి
గీ. సాంద్రకర్పూరడిండీర ♦ హారహీర, తారకోదారధవళాంశు ♦ వారకలిత
నీరజారాతిబింబము♦న్నదిరి రాహు, గరిమ గ్రసించెను రాహు వ♦క్కాలమునను.
హంసవింశతి. ఆ 5 పద్య 313.

సీ. ఉత్తరాషాఢయు ♦ నుత్తరాభాద్రయు, హస్త పునర్వసు ♦ లశ్వినియును
చిత్త నుత్తరయును♦ జెలఁగు నీయేడుతా,రల వాయుదిశనుండి ♦ గ్రహణమైన
నగులకుఁ జిన్నవాం♦డ్రకు వ్యాధి గల్గును, ధాన్యంబు దఱుగు యు♦ద్ధంబు లగును
కోపంబు బహుళంబు ♦ కొంచెమౌ వానయుఁ దర్కించి చూడంగ ♦ ధరణియందు
తే. సరవి నీచెప్పినట్టిదో♦షములలోన, నొక్కటైనను గల్గిన ♦ నుర్వియందు
నత్యుపద్రతిఁ బతుత్రి♦యంబులోన, ననిరెచెట్టిఁడు సకలవి♦ద్యావిదుండు.
శెట్టిమతశాస్త్రము. ఆ 3 ప 44.

—♦ అశ్వలక్షణాదులు. ♦—

క. పెట్టిన మొదవిరదంబులు, బుట్టిననొకయేడు నడిమి♦పళ్లను నొనరం
బుట్టిన రెండేడులు తుద,బుట్టిన మూడేళ్లు నిట్టి♦పసవడి నడచున్.
గీ. ఈనవవ్యంజనంబులు♦యిట్లు నడువ, నెలమి యిరువదియేడేండ్లు♦యింటలోనఁ
దొలుత నైదేండ్లు గూడగ తురగమునకు,నరయ ముప్పదిరెండేండ్లు♦యాయువయ్యె
క. ఖురీవులు పది యశ్వజాతికి, నవితక్కువయైనతురగ♦మల్పాయు వగున్
సవరించుబతి కరిష్టము, సవరించరుగానబుధులు♦సహియించరుగా. 3601
క. బాహులను సుళ్లు గలిగిన, బాహావర్తంబులంద్రు ♦ ప్రభులకు నెపుడున్
బాహులను దొడుగ తొడవులు, ఆహవమున జయము నొసఁగు♦నరిబలభేదీ.

క. పరగిన మొగమును నాలుగు, చరణంబులు తెలుపు గలుగ ♦ జయ మొసగు నరే
శ్వరునకు నత్తురగం బిల, ఖరకరనిభతేజ పంచ♦కల్యాణి యగున్.

క. నాలుగుకాళ్లుం గొనచెవి, వాలము వదనము విశాల♦వక్షము తెలుపై
క్రాలునది యష్టమంగళి, నేలినపతి యేలు ధరణి♦నేలినపతులన్.

క. పట్టముక్రియ ఫాలంబున, నెట్టణమున సుళ్లు మూడు♦నేర్పడియున్నన్
గట్టుము హయమును శాలను, సృష్టికి బతి యతఁడు సువ్యో♦ష్ఠిగమతిఁ దలఁపన్.

క. కుత్తుకసుడిగలతురగము, చిత్తజనిభుడైననేమి ♦ సిద్ధము దలఁపన్
ఉత్తమపురుషులు విలువరు, నిత్యంబును జూడజముని ♦ నిలయము కేఁగున్.

క. పట్టుగ గోడిగ నేక్రియ, సృష్టీశ్వర వెనుకపదము ♦ సితమై యున్నన్
నెట్టనమూత్రము విడిచినను, బుట్టువుదోషంబులందు ♦ బొల్లరిలేమిన్.

క. వెన్నున సుడిగల తురగము, కన్నంతనె విడక యొక్క♦గడగుట యొల్లన్
మున్నుగొని బ్రహ్మరాక్షసుఁ, డున్నమహీజంబునెక్క♦నుబ్బుట తలఁపన్.

క. ఘనుచెంపలరోమజములు, గనుపట్టుహయంబు నెక్కఁ♦గడఁగుట యనిలోఁ
దనభటులఁ దాను తథ్యము, నెనుబోతును ప్రియముతోడ♦నెక్కుట కృష్ణా.

సీ. అశ్వంబునకుఁ బర♦మాయుఃప్రమాణము, పదులుముప్పదిరెండు♦వత్సరములు
పరమాయువందులోఁ♦బదియవభాగంబు, తనరారు నొకదశ♦యనఁగఁబరగు
మూఁడేళ్లు రెణ్ణెళ్లు♦మూన్నాళ్లుదివసంబు, లోకదశకలదియై♦యొప్పుచుండు
నత్తెఱంగునదశ♦లయిదునురెండునుచెవులుండినన్ని య♦క్షేత్రములను

గీ. పదిలమైదశాక్షేత్రంపుబద్ధతులను లావణంబులునున్నట్టి♦లాగెరింగి
చెప్పఁగాఁదగుశత్వలమొప్పుగాఁగ, రాజదేవేంద్రయాభళిరాజచంద్ర. 3610

సీ. గార్ధభంబు కోతి♦కరణిని మతినల్ల, కాకిపగిది జంబు♦కంబుజాడ
నూరఁబందిభాతి ♦ నుష్ట్రంబువిధమునఁ, గడఁగి రవము సేయఁ ♦ గాంతిఁ జెఱచు.

అశ్వశాస్త్రము.

వాస్తులక్షణాదులు.

సీ. ఊసరభూముల♦నూరికి నడుమను, గోణదేశంబుల ♦ గుంటపట్ల
నీళ్లుపారెడుచోట ♦ నిందితంబగుతావు, పరగంగ గుడినీడ ♦ బాదునేలఁ
జుట్టుచెట్టెడుచోటఁ♦జిట్టుబొందెడుచోట, గోగణంబులు మంద♦గూడుచోటఁ
దగ్గెనవృషకార్క♦తనయులదెసలను, బిలసమీపమునందుఁ ♦ ప్రేతభూమిఁ

ఆ. చేసె నెయ్యి పెరుగు ♦ మీను రక్తంబును, శవము పిట్టకంపు ♦ లవణరసము
తగదు యిండ్లఁగట్టఁ దధ్యంబు నరులకు, వాస్తుశాస్త్రమతము ♦ వారిజాక్ష.

—♦ మాసఫలలక్షణములు. ♦—

సీ. చైత్రంబు ధనహాని ♦ జయము వైశాఖంబు, జ్యేష్ఠంబు మృతభీతిఁ ♦ జేయు నిజము
ఆషాఢమునఁ బశు ♦ హరణంబు శ్రావణంబున భృత్యసంతతి ♦ మెనయఁ జేయు
భాద్రపదంబున ♦ బహురోగములు నొందుఁ, గలహ మాశ్వీజఁ జేయుఁ ♦ గార్తికంబు
శ్రీపదంబగు మార్గ ♦ శీర్షంబు భయమగు, నల పుష్యమునఁ జెందు ♦ నగ్ని భయము
గీ. భాగ్యకరమగుమాఘంబు ♦ ఫాల్గునమున, రత్ననాశంబుఁ జేయు ప్ర ♦ యత్నమునను
అధికమాసము క్షయమాస ♦ మశుభదంబు, లనుచుఁ జెప్పిరి మునివరు ♦ లబ్జనాభ.

—♦ శంఖుస్థాపనలక్షణములు. ♦—

గీ. శంఖుసంస్థాపనంబును ♦ జేయుటకును, శుక్లపక్షంబులో నెన్న ♦ శోభనంబు
సంపరిక్తలుదర్శయు ♦ నష్టకారి, సౌమ్యగురుశుక్రవారముల్ ♦ సౌఖ్యదములు
గీ. శతభిషశ్రవణోత్తరా ♦ షాఢహస్త, రేవతి స్వాతి రోహిణి ♦ మృగశిరాశ్వ
యుత్తర పునర్వసు ధనిష్ఠ ♦ చిత్త పుష్య, లలను నిశ్వేషలైశంకు ♦ నిలుపుతరిని.
గీ. శంకుస్థాపనసంభవ ♦ సంగతులకు, మొదటిజాముత్తమము రెంటు ♦ మధమమూడు
నధమమగు వాల్గిటునుసంధ్య ♦ లందు రాత్రి, లందు నింద్యము వాస్తుసి ♦ ద్ధాంతశుభద.

—♦ మాసక్రమవాస్తుపురుషస్థితి. ♦—

సీ. ఊర్వి భాద్రపదాశ్వ ♦ యుజ కార్తికంబుల, నల వాస్తుప్రాగ్దిశ ♦ తలగ డౌను
మార్గశీర్షము పుష్య ♦ మాఘమాసంబులు, దక్షిణశిరసుఁడై ♦ తనరియుండు
వరుస ఫాల్గుణచైత్ర ♦ వైశాఖములయందు, బడమటితలగడై ♦ పవ్వళించు
సగవి జ్యేష్ఠాషాఢ ♦ శ్రావణంబులయందు, నుత్తరశిరసుఁడై ♦ యుండునెపుడు
ఆ. వామశాయి యగుచు ♦ వర్తించు నిరతంబు, నతని దృష్టి పథము ♦ నందు నిండ్లు
గట్టిరేని మృత్యు ♦ ఘనరోగములఁ జెందు, శిరమునందు వెనుక ♦ సిరులు కృష్ణ.

—♦ పక్షఫలము. ♦—

ఆ. శుక్లపక్షమునను ♦ శుభములు సేకూరుఁ, గృష్ణపక్షమైనఁ ♦ గీడుఁ జేయుఁ
బక్షములను రెంటిఁ ♦ బరికించి గృహములు, గట్టిరేని సుఖము ♦ గలుగుఁ గృష్ణ.

—♦ తిథిఫలనిర్ణయము. ♦—

ఆ. నందతిథులయం ద ♦ నర్థమానర్థంబు, భద్రతిథులయందు ♦ బంధనంబు
దర్శరిక్తలందు ♦ దప్పదుమృత్యువు, పూర్ణజయలశుభముఁ ♦ బొందుఁ గృష్ణ. 3619

ఆ. శుద్ధపాద్యమైన♦శోకంబు సంధిల్లు, రిక్తదినములందు♦రిక్తఁజేయు
దర్శయందుబతికి♦దప్పదు మృత్యువు, కడమదినములందు♦గలుగు శుభము.

—♦ వారఫలము. ♦—

గీ. అర్కకుజవాసరంబుల♦నగ్నిబాధ, సొరిది సోమవారంబునం♦దొరపుగలుగు
సౌమ్యగురుశుక్రవారముల్♦సౌఖ్యదములు, శనిదినముతస్కరభయంబు♦సరసిజాక్ష.
గీ. శుక్రసోముని వారముల్♦శుభకరములు, బుధబృహస్పతివారముల్♦పొసఁగుధనము
సూర్యభౌములవారముల్♦శోకకరము, శనిదినము తస్కరభయంబు♦జలజనాభ.

—♦ నక్షత్రఫలము. ♦—

గీ. శతభిష ధనిష్ఠ పుష్యమి♦స్వాతిహస్త, చిత్తమృగశిరహరియుత్త♦రాశ్రయంబు
మైత్రరేవతిరోహిణు♦ల్ధాత్రిశుభము, లిండ్ల కారంభతారక♦లివిముకుంద.
సీ. రూపింపనశ్వని♦రోహిణి మృగశీర్ష, లలపుష్య హస్త చి♦త్రానూరాధ
లాంశూరాధిమైనుత్త♦రాషాఢ విష్ణువు, ల్సరవి ధనిష్ఠయు♦శతభిషంబు
లనఁదగు నీతార♦లత్యుత్తమంబులు, యుర్వి నార్ద్ర పునర్వ♦సూత్తరములు
పరగజ్యేష్ఠాపోత్తర♦భాద్రరేవతులవి, మధ్యమతారలు♦మఱియు భరణి
గీ. వహ్నియాశ్రేషమఖలుపూ♦ర్వత్రయంబు, లెలమి స్వాతివిశాఖమూ♦లలకుబదియుం
నధమతారలు నిత్యంబు♦లనఁగఁదగును, వాస్తుసిద్ధాంతమార్గము♦ల్వారిజాక్ష.

—♦ లగ్నఫలము. ♦—

క. స్థిరలగ్నము లుత్తమములు, చరములు వెస మధ్యమములు♦వర్జింపంగా
ధరయందు ద్విస్వభావము, లరయ నిషేధంబు లండ్రు♦నార్యులు కృష్ణా.

—♦ శల్యపరీక్ష. ♦—

క. కలహమగుఁ బెంకు లుండిన, వెలిమిడిరోగంబు బుట్టు♦పేడటికము బా
గ్గులు మృతిని కట్టెలున్న, జ్వలితము కులనాశనంబు♦శల్యము లభవా. 3628
సీ. భూశోధనము లేక♦పూనిగృహమ్ములు, గట్టియుండినఁ జెందు♦నట్టిఫలముఁ
దెలిపెదఁ బశువులు♦దలిగియుండియు నింటఁ, బాడిలేకుండిన♦బాలశల్య
ములు దూర్పుదెసనుండు♦నిలపతు శేషాద్రి, కోపంబుఁ జేసిన♦గుఱ్ఱమెముక
లాగ్నేయముననుండు♦నహారహంబుజ్వాల, తాపముల్గల్గిన♦దంతిశల్య
ములు నుండు దక్షిణం♦బున ఋణంబులచేత, సుడిబడియుండిన♦సుకరశల్య

ముఖమునందు రాక్షసు♦వలను సెప్పుడు నష్టమృత్యుదోషమ్ములు ♦ మించెనేని
వృషభశల్యములుండ♦ వెసఁబశ్చిమంబున, గ్రామంబులోఁ ఖర్జు♦శల్యలహానుండి
యూరు వెడలు మంచుఁ♦ బోరిన గార్దభ, శల్యముల్మారుత♦స్థలినినుండు
నర్థనాశనము పరి♦శ్యహామునఁ గల్గిన మేష, శల్యము లుండు వై♦శ్రవణు దెసను
పోరుగు లెప్పుడు చాలఁ♦ బోరుచుండిన గాని, ఈశాన్యమున శ్వాన♦ మెమ్ములుండు
నింటిలోఁ గలహంబు♦ యేప్రొద్దుఁ గలిగిన, నట్టింటనుండు మ♦నరుని శిరము
గీ. ఇదివిచారింపవలసిన♦ నిట్టిచోట్ల, నాఁడు జేనలు వెడలు ఘ్న♦నంతలోను
త్రవ్వి యది తీసిపేయఁగ♦ గర్తను లభించు, నాయురారోగ్యభాగ్యంబు♦ లంబుజాక్షు.

—♦ జలగతిలక్షణము. ♦—

సీ. అన్యగేహజలంబు♦ లాత్మగేహంబున, గన్యమైవచ్చినఁ♦ గలహ మొదవుఁ
దనయింటిలోనీళ్లు♦ దగఁ దూర్పుదెసనేఁగఁ, బుత్రలాభం బెక్కు♦ పొసఁగఁ జేయు
నాగ్నేయమున నర్థ♦హాని సంపాదించు, మెఱసి దక్షిణమున♦ మృత్యుభయము
రాక్షసేశుని దెస♦ రాజభయంబగుఁ, బశ్చిమంబునఁ గీడు♦ పత్ని కొదవుఁ
గీ. పవనుని దెసనష్టి♦ పశువుల కెప్పుడు, ధనదుని దెసఁ గల్గు♦ ధనసమృద్ధి
శివుని కోణమందు♦ శివకరంబగు నింట, నింకనేని పొసఁగ♦ దిందుశేఖ.

—♦ గ్రాహ్యాగ్రాహ్య వృక్షములు. ♦—

ఆ. చంద్రబట్టగణము♦ చందనం బినుమద్ది, పనస వేప పేక ♦ వడిశె పెగడు
కాన్గురుద్రగణము♦ కడిమి మొక్కము బిల్వ, నిట్టి నారసమితి♦ యిండ్లకలరు.
ఉ. తేనెలు బెట్టుమ్రాఁకులును♦ దేవర ప్రాఁకులు రచ్చమ్రాఁకులున్
వానులు నిల్చుమ్రాఁకు లొరు♦ ప్రాఁకులు మూలికొలున్న ప్రాఁకులున్
నేనుగు గట్టుమ్రాఁకులును♦ నెక్కుడుతీగెలు జుట్టుమ్రాఁకులున్
మానుగ వీగ్ల మ్రాఁకులును♦ మంచివి కావు గృహంబుఁ గట్టఁగన్. 3630
సీ. తాండ్రగుంపెనచిల్ల♦ తపసిబూరుగు వేగి, జీడిపావిలి ముష్టి♦ పేడితాడి
అగిశ గోరంటంబు♦ ఆరెపచ్చారి రేగు, తెలపోలికి ప్లవ♦ తేనుచిగిర
మఱ్ఱి మోదుగ జువ్వి♦ మామిడి జెమ్ము డిప్ప, చెన్నంగి యుసిరికె♦ చింత వెలగ
యూడుగ సోమింద♦ యుప్పిలింగొడు సెన, మద్ది రావియు పెద్ద♦ మాను వేము
ఆ. అన్యఖండితంబు♦ లారయ శల్యంబు, లెలమి మూలములను♦ గలపవలదు
ఖదిర మొకటి దక్కఁ♦ గంటకద్రుమములు, నిందితములు శాస్త్ర♦ నియతి కృష్ణ.

గీ. మాను కాటు పెట్టి♦ పంజిష్టకలగన, తైలగుడపిశంగ♦ నీలకపిల
కాంతులున్న గస్స♦ గాళి తేలు పరాయి, యుడుము పాముపిల్లఁ♦ దగదు కృష్ణ.
క. భూజనములనలుపు తతిపి, (భ్రాజితముగ దక్షిణమునఁ♦ బశ్చిమమున బల్
రాజాచుఁ బడిపను గిడగు, రాజితముగఁ మూన్పుత్త♦ రముల శుభంబుల్. 3638

♦ మాసద్వారనిర్ణయము. ♦

మ. మును దా శ్రావణికంబునందు భవనం♦బుల్ గట్టిం దూర్పది
క్కయి పవ్వాకిలినిల్పి కార్తికమునం♦బింపొందసద్దక్షిణం
బున సహ్మార్గమునందు బశ్చిమదిశన్♦బొందింప యుక్తంబగున్
జను వైశాఖమునందు నుత్తరదిశన్♦శాస్త్రోక్తి సర్వేశ్వరా.

♦ చోరాదిఖండిక ♦

ఆ. వైరిచోరరాజ♦వహ్నిభయంబుల, వలన బయలుదోప♦ వెలయునండి
కెలమి లక్షణంబు♦వలను గుఖంబుగా, వలయుచోట నిలుప♦వచ్చుఁ గృష్ణ.

♦ ద్వారబంధలక్షణాదులు. ♦

గీ. సప్తతాళోన్నతంబు నే♦ దంగఁ ద్రితాళ, మాయతము ద్వారబంధంబు♦లందుఁ దగును
నిడుపుతో మిత్రదిపాళ్లను♦ వెడలు పైదు, పాళ్లతోనైనఁ దగు ద్వార♦బంధమభవ.
గీ. జాపవులు రెంట ద్వారబం♦ధంబు తగదు, మంచమున మూఁడుజాతు ల♦పర్వగాదు
తలుపుసరిపల్కలయియున్నఁ♦ దగదటండ్రు, తోడరిదూలమునడుమగా♦ నడువరాదు
గీ. బయటివాకిలి కెదురుగాఁ♦ బరునియింట, వాకిలియు గోడమూలయు♦ వైర మొదవు
యింటిలోనైన వాకిలి♦ కెదురుగాను, గోడమూలయు గంబముల్♦ జూడరాదు.
క. బట్టుకలన్ ద్వారంబును, పట్టఁ తగ్గయినచోట♦ నిలయంబు వెసన్
గట్టిన మేలుదొలంగును, కొట్టను పెనుగాడినిడివి♦ గూడదు నడవన్. 3639
గీ. మూలతలవాకిలైయున్న♦ మేలు దొలఁగు, కొంచమైయున్న బాడవైనఁ♦ గూడదంద్రు
యెదురుగా వాకిటను బరు♦నింటిదీప, కాంతి లోఁగిట వెలుఁగ రో♦గప్రదంబు.

♦ దూలములు ♦

సీ. తనరుపూర్వాదిప్ర♦దక్షిణంబుగ దూలములు చౌకములుగూర్ప♦ నలయునప్పుడు
ఆగ్నేయమునను మూ♦లాగ్రసంయోగంబు, మూలంబు మూలంబు♦ మొనయు నైరృత్య
దిక్కునఁ బవమాన♦దిశ యగ్రమూలసంఘటనంబు నీశాను♦ కడను బొల్చు
నగ్రమగ్రముకేని♦ కభిధానములు తూర్పు గజమైనభోతు భా♦నుజునికడను

గీ. వృషముపడమటనుత్తరం◆బెనయుగజము, గజముపై పోతు పోతుపై◆ కడగువృషము
వృష-భ గజములపైనజం◆బెసఁగు వరుస, తెలిసిదూలములెత్తఁగా◆వలయుఁ గృష్ణ.

—◆ గోడలపరిమాణము. ◆—

మ. పదిజేనల్ పొడవైనగోడ ద్విజభూ◆పాలప్రశస్తంబు తొ
మ్మిదిజేనల్ మఱి వైశ్యశూద్రులకు నె◆మ్మిన్ సంకరశ్రేణి కె
న్మిదిజేనల్ మఱిపిట్టికన్యవయిఁగన్◆ మేలొందు లోభంబు చె
ల్లను మందంబిడ మూర దాదితగు సిం◆హాస్తాంతపర్యంతమున్.

—◆ గోడపెట్టెడులక్షణము. ◆—

క. దినదినము గోడ పెట్టఁగ, నెనయుఁగ మృత్తిక గ్రహింప◆ నీశాన్యమునన్
దనరమ మూరడుఁజేటును, నొనరించి మఱి గోడ పెట్టు◆ నుచితము కృష్ణా.

—◆ గోడవిరిగినందుకు. ◆—

క. పేలిమిగ గోడ పెట్టఁగ, గ్రీలిన దస్కరభయంబు◆ వెలినిగినచో
కాలములో విరిగిన నిల్లాలికి భయమగు నటందు◆ రార్యులు కృష్ణా.

—◆ కిటికీలు. ◆—

క. నానావిధహర్మ్యములకుఁ, బూనఁగఁదగు చిత్రకములు◆ పొలుపుగఁ బెట్టన్
మానుగ గృహస్థులిండ్లకు, భానుజదిశఁ బశ్చిమమునఁ◆ బరగు గవాక్షుల్.

—◆ గృహోన్నతసూత్రము. ◆—

గీ. మూలమునకును భూమిక◆ నూలు పట్టి, ఎన్నియంగుళులగునవి◆ యెనిమిదింట
పాలుగొని శేష మాయము◆ల్వరగునందు, బేసులు శుభంబు సములందు◆ బెరయు గీడు
గీ. తల్లి దండ్రియు నన్నలు◆ దక్షిణమునఁ, బశ్చిమంబుననుండిన◆ భద్రమగును
ఉత్తరము తూర్పు జరుపంగ◆ నుత్తమంబు, దక్షిణంబునుపడమర◆ తగదుజగుప.

—◆ అష్టభాగగృహలక్షణము. ◆—

మ. అరయన్ మజ్జనశాల తూర్పుదెసఁ బా◆కాగారమాగ్నేయమా
యరుతన్ సుప్తగృహంబు యామ్యమున న◆స్త్రాగారమా నైఋతిన్
గురియాభోజనశాల పశ్చిమమునన్◆ గోశాల వాయువ్య ము
త్తరమందున్ ధనశాల శంకరుదెసన్◆ దేవాలయంబున్ దగున్. 4648

వివాహవేదిక.

గీ. వెడలు నిడుపును నాల్గుచేతులును నొకటి, పొడవు వేదిక యింటికి మొదవుదిశను
చవికె యొనరించి సోపానసరణిఁ బూర్వ, విధమము నొసంగు వైవాహవేదియందు.

వివాహవేదికాస్తంభలక్షణము.

సీ. మృగపతిత్రయమున మిహిరుఁడు నెలకొన్న, హరునికోణంబున నమరవలయుఁ
నళికత్రయంబున హరిదశ్వుఁ డుండిన, ననిలకోణమునందు నునుపవలయుఁ
గలశత్రయంబునఁ గమలాప్తుఁ డుండిన, దైత్యకోణాదిగాఁ దలఁపవలయు
వృషభత్రయంబున నుష్ణదీధితియున్న, జ్వలనదిశాదిగా దెలుపవలయు
గీ. ధరణి పరిణయవేదికాస్తంభసమితి, నిలుపుటకు వాస్తుశాస్త్రోక్త నిర్ణయంబు
గాక వేరొక్కవిధముగ ఘాత మయిన, సంపదలు లేక హానియౌ దంపతులకు.

నుయ్యిత్రవ్వుట.

సీ. ఈశాన్యమున వృద్ధి యేప్రొద్దు నడుపును, పొలుపొందు తూర్పునఁ గలిమిఁ జెందు
ఆగ్నేయమునఁ బుత్రసంహారణంబు గావించు, శమనుదిక్కున నున్న సతికి నష్టి
నిరుతిదిశయందు నెనయు మృత్యుభయంబు, పశ్చిమంబునఁ గల్గు భాగ్యమెపుడు
వాయువ్యమున వచ్చు వైరులచే బాధ, యుత్తరాద్దిశయందు నల్పసుఖము
గీ. మధ్యమంబున ద్రవ్యంబు మడిసిపోవు, నవని నీరీతి దిక్కులఁ గరసి త్రవ్వ
వలయు బావుల నిలయందు నెలవు దెలిసి, సుగుణములు నెట్టి మానవుల్ నిగమవేద్య.

పొయ్యిని వేయులక్షణము.

గీ. వహ్నినక్షత్రమునఁ గుజవాసరమున, లగ్నమున నైన సప్తమరాశి నయిన
గుజుఁడు వసియించుతరి హోమగుండములును, బ్రొయిలు పొందింప భాగ్యముల్
పొదలుఁ గృష్ణ.

మంచములకు, పీటలకు.

క. శయ్యాసనయత్నంబులు, చయ్యన రచియింప ధ్వజవృషభసింహములన్
నెయ్యంబగు నితరక్రియ, లొయ్యన రచియింప ధ్వజమె యుత్తమము హరీ. 3653

కంచములు తొలిచి నీళ్లను చల్లుదిశలకు ఫలము.

గీ. ఎలమి భుజియించుకంచముల్ తొలిచి చల్లు, దిశలఫల మెత్తు సురపతిదిక్కు మొదలు
గాఁగఁ గల్మియు మానభంగము నుమృతియు, తెవులు సిరి పగ ధనము భూతియును గృష్ణ

శ్రీకృష్ణవాస్తుశాస్త్రము.

కృష్ణబలరాముల బాల్యక్రీడలు.

సీ. జానుభాగముల హ♦స్తమ్ములు వీడ్వడ, నిడుచు దగ్గువఁ బోదు♦రింతనంత
నవ్వుల పయ్యెద♦లంది జవ్వాడుదు, రాలక్రేపులతోఁక ♦ లలమిపట్టి
విడువ నేరక వాని♦వెనువెంట జరగుదు, రప్పంకములదుడు♦కపరఁ జొత్తు
రెత్తి చన్నిచ్చుచో ♦ నిరుదెసఁ బాలిండ్లు, చేతులఁ బుడుకుచుఁ ♦ జేఁపుఁగలుగ
గీ. దూఁటుదురు గుర్రిక గుర్రిక ♦ కురఁదోరమగుచు, నాడుదురు ముద్దుపలుకుల వ్యక్తములుగ
గరములంఘ్రులు నల్లార్చి♦కదలుపుదురు, రామకృష్ణులు శైశవ♦రతులఁ దగిలి.

సీ. గోవల్లభుఁడ నేను ♦ గోవులు మీ రని, వడి నంకె వైచుచు ♦ వంగియాడు
రాజు నే భటులు మీ♦రలు రండు రం డని, ప్రాభవంబునఁ బెక్కు ♦ పనులు పనుచు
నేఁ దస్కరుండ మీ♦రింటివా రని నిద్ర, వుచ్చి సొమ్ములు గొని♦పోయి డాఁగు
నే సూత్రధారి మీ♦రిందఱు బహురూపు, లని చెలంగుచు నాట♦లాడఁ బెట్టు
గీ. మూలలకు నుఱుకును డాఁగిలి♦మూఁతలాడు, నుయ్యెలల నూఁగుఁ జేబంతు♦లోనరవైచు
జారచోరుల జాడలఁ ♦ జాల నిగుడు, శౌరి బాలురతో నాడు ♦ సమయమందు.

భాగవతము, స్కం. 10. పూర్వ. పద్య 289-305.

——♦ కృష్ణలీలలు. ♦——

సీ. కడవలపాలు స♦గము గలయంద్రావి, నీళులు దెచ్చి య♦న్నిటను నినుచుఁ
బెరుగంతయును గ్రోలి ♦ పిదప బానలయందు, సరిపూర్ణముగఁ ద్రావి♦ చల్లలూను
నేతులు గొనిపోయి♦ నెఱియ నిప్పులఁ బోసి, పెనుమంటలాండ్రాండ్రఁ♦దనరఁ జేయుఁ
బెసవులోఁ బాలును ♦ బెసవు వెన్నను వెన్న, చల్లను జల్ల యా♦జ్యమునఁ గలుపుఁ
గీ. దలుగు లూడ్చి పెయ్యలనెల్లఁ♦దల్లి చన్ను, గుడువవిడుచుఁ గొన్ని టిసలు♦గడలఁ దోలు
మఱక దామెనకొయ్యలు ♦ పెఱికి పాఱ, వైచుఁ గొావళ్లయుట్లను ♦ ద్రచ్చి త్రెంచు.

చ. కలయఁగఁ బాలు పిండి పుల♦కండము వెన్నయుఁ బెట్టి యట్టుతే
నలవడ వండితిం బతియు♦నాత్మజులుం బ్రియపడ్డ నాఁడ గే
నలముల దొంతి డించి యవి♦యన్నియు నుగ్మలి నీతనూజుఁ డో
వ్వాలు పడ ద్రింగెఁ జోద్యమిది ♦ భూతము లున్నవి గాక కద్దనన్. 3658

క. మగఁడింక నన్ను సైచునె, దిగవిడుచుం జంపుఁ గాక ♦ తెల్లము మదిన
మ్మగ పుట్టునె యిది చెప్పిన, మొగమాటనమనుపుచుండి ♦ మూసితి వబలా.

తే. అనఁగ వేతోక్క గొల్లత ◆ యమ్మ వినుము, బానలోపల యవపిండి ◆ పంచదార
యొదవఁగలపిమూలను డాఁచి ◆ యుండ వచ్చి-తినెనుసంతయుఁగృష్ణుఁడు ◆ దేవరాగ.

హరివంశము, ఆ 5.

క. బాలురకుఁ బాలు లేవని, బాలెంతలు మొఱలు వెట్టఁ ◆ బకపక నగి యీ
బాలుం డాలము సేయుచు, నాలకుఁ గ్రేపులను విడిచె ◆ నంభోజాక్షీ.
క. పడతీ నీబిడ్డఁడు మాకడవలలో నున్న మంచి ◆ కాఁగినపాలా
పడుచులకుఁ బోసి చిక్కనికడవలఁ బో నడిచె నాజ్ఞ ◆ గలదో లేదో.
క. పాపాఁడు మాగృహముల, నాపోవఁగఁ బాలు ద్రావి ◆ నగపడకున్నం
గోపించి పిన్నపడుచులు, వాపోవఁగఁ జిమ్ముకొనుచు ◆ వచ్చెం దల్లీ.
మత్తకోకిల. పుట్టి పుట్టఁడు నేఁడు దొంగిలఁ ◆ బోయి మాయలు సొచ్చి తా
నట్టి యందక యోలుఁ జీఁటులు ◆ నొక్కత్రోవిడి యెక్కి చే
వెట్టఁ జాలక యుండకిర్రిం దోక ◆ పెద్దయూఁ టొనరించి మీ
పట్టి మీగడ పాలుఁ జేకలఁ ◆ బట్టి త్రావెఁ దలోదరీ.
క. ఆడం జని వీరలపెరుఁ, గోడక నీసుతుఁడు ద్రావి ◆ యొకయింటికడ న్
గోడలిపూఁతిం జరిమినఁ, గోడలు త్రిమ్మచ్చనుచు నత్త ◆ గొట్టె లతాంగీ.
క. వారిల్లు సొచ్చి కడవలఁ, దోరం బగునెయ్యి ద్రావి ◆ తుది నాకడవల్
వీరింట నీసుతుం డిడ, వారికి వీరికిని దొడ్డ ◆ వాదయ్యె సతీ.
క. వేలుపులకె నాకం బెను, వేలుపు మతి యెవ్వఁ డనుచు ◆ వికవిక నగి యీ
వేలుపులగోడపై నో, హేలావతి నీతనూజుఁ ◆ డెంగిలిఁ జేసెన్.
క. వెన్నఁ దినఁగఁ బొడగని మాపిన్నది యడ్డంబు వచ్చి ◆ పిఱిఁదికిఁ దివియం
జన్నొడిసిపట్టి చీరెను, జిన్నికుమారుండె యితఁడు ◆ శీతాంశుముఖీ.
క. ఇమ్మగువ దన్న వాకిటఁ గ్రుమ్మరుచోఁ జీరి నిలిపి ◆ కొని చేరఁదుగం
గెమ్మోవిఁ గఱచి వడిఁ జనె, నమ్మా యీముద్దుఁగుఱ్ఱఁ ◆ డల్పుఁడె చెప్పుమా.
క. చేబంతి దప్పి పడె నని, ప్రాబల్యముతోడ వచ్చి ◆ భవనము వెనుకన్
మాబిడ్డ జలక మాడఁగ, నీబిడ్డఁడు వలువ దెచ్చె ◆ నెలఁతుక తగునే.
క. ఇచ్చెలువఁ జూచి ముచ్చిలి, యచ్చుగ ముఱికించుకొనుచు ◆ సరిగాడ నాతో
వచ్చెదవా యని యవ్వాఁ, డిచ్చెనుతఁడు సుదతి చిత్ర ◆ మిట్టిది గలదే.
క. కొడుకులు లే రని యొకసతి, కడు వగవఁగఁ దన్ను మగని ◆ గాఁ గైకొనినం
గొడుకులు గలిగెద రని పైఁబడినాఁ డిది వినుము శిశువు ◆ పసులేతల్లీ.

క. తలఁగినదాసఁ దలమనఁ, దలఁగక యాచెలికి నాస♦తల యొత్తఁగ నీ
తలఁగినచో నెయ్యది యని, తల యూచెన్ నీసుతుండు ♦ దగవె మృగాక్షీ.

క. ప్రాలఁగ వచ్చిననీసతి, చూలాలం దలఁగు మనుడుఁ ♦ జూలగుటకు నే
మూలంబు సెప్పు మనె నీ,బాలుఁడు సెప్పుదురె సతులు ♦ పర్వేందుముఖీ. 3674

క. మగువా నీకొమరుఁడు మా,మగవా రటుపోవఁ జూచి ♦ మంతనమున నం
దగఁ జీరి పొందు నడిగెను, జగముల మున్నిట్టిశిశువు ♦ సదువంబడెనే.

ఆ. కమ్మ నిదురవోవ ♦ నాపట్టిమంచము మా, లేఁగతోఁకతోడ ♦ లీలఁ గట్టి
వీథులందుఁ దోలె ♦ వెలఁది నీకొమరుండు, రాచబిడ్డఁ డైన ♦ నవ్వ మేలె.

క. నాపట్టిపొట్టనిండఁగఁ, బైపడ నీపట్టి పెన్న♦బానెం డిడినాఁ
డూపిరి వెడలదు వానిం, జూపెద నేమైన నీవ♦చుమ్ము లతాంగీ.

క. తెఱవ యొకతె నిద్రింపఁగ, నెఱిఁ గట్టినవలువ విడ్చి ♦ నీటుగు తేలుం
గఱపించి నీకుమారుఁడు, వెఱచుచు నది పఱవ నగియె ♦ విహితమె సాధ్వీ.

క. నాకొడుకును నాకోడలు, నేకతమునఁ బెనఁగఁ బాము ♦ నీతఁడు వైవం
గోక లెఱుంగక పాఱినఁ, గూఁక లిడెన్ నీసుతుండు ♦ గుణమె గుణాఢ్యా.

ఆ. తరుణియొకతె పెరుఁగు♦ద్రచ్చుచోఁ దుదివంగి, వెన్న దీయ నొదిఁగి♦వెనుకఁ గదిసి
మగువ నీసుతుండు ♦ మగపోఁడుములు సేయ, సాగినాఁడు తగవె♦చక్కఁ జేయ.

సీ. కలకంఠి మావాడ♦గరితల మెల్ల నీ,పట్టి రాఁగలఁడని ♦ పాలు పెరుఁగు
లిండ్లలోపల నిడి ♦ యే మెల్లఁ దనత్రోవఁ, జూచుచో నెప్పుడు♦సొచ్చినాఁడొ
తలుపులముద్రలుఁ ♦ దాళంబులును బెట్టి,యున్నచందంబున♦నున్న వరయ
నొకయింటిలో నాఁడు♦నొకయింటిలోఁ బాడు, నొకయింటిలో నవ్వు♦నొకటఁ దిట్టు

ఆ. నొకట వెక్కిరించు ♦ నొక్కొకచో మృగ,పక్షిఘోషణములు ♦ పలుకఁ జేయు
నిట్లు సేసి వెనుక♦నెక్కడఁ బోవునో, కానరాఁడు రిత్త♦కడవ లుండు.

క. కడు లచ్చి గలిగె నేనిం, గుడుతురు గట్టుదురు గాక ♦ కొడుకుల నగుచున్
బడుగులవాడలపైఁ బడ, విడుతురె రాకాంత లెందు ♦ విమలేందుముఖీ.

క. ఓయమ్మ నీకుమారుఁడు, మాయిండ్లను బాలుఁ బెరుఁగు ♦ మననీఁ డమ్మా
పోయెద మెక్కడికైనను, మాయన్నలసురభులాన ♦ మంజులవాణీ. 3684

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 307-329.

సీ. ఒకచోట నవనీత♦నికరంబు భుజియించుఁ, బ్రాఁకి చేనొకచోటఁ ♦ బాలు ద్రావు
దధిభాండ మొకచోట ♦ దళితంబుఁ గావించు, మీఁగడ లొకచోట♦మెక్కుచుండు

దొంగసుబాలకొక్కఁ డొకచోట నొక్కింపు పరికించు నొకచోట పుట్టపై నట్టికొక్క-
సుటిసూనొక్కఁ డొకచోట నశ్వత్థంబుఁ గావించు నొకచోట సూనరూపి రాజదిరుగు
గీ. నాదుగు నొకచోటఁ గిరరించు నొక్కఁ డొకచోటఁ జికవ్వ నొక చోటఁ బద్వీడు నొక్కఁ డొకచోటఁ
బెప్పఁడు మెచ్చుటలాడు సఖుఁ డొక్కఁ డొకచోట, నల్లవాగ్భకమాళి వ్రేపల్లెయందు

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 4.

—◆ కృష్ణుఁడు చల్దులారగించుట. ◆—

శా. ఎండన్ మ్రగ్గితి రాఁకటం బడితి రిం◆కేలా విలంబింపఁగా
రం డో బాలకులార చల్ది గుడువన్ ◆ రమ్యస్థలం బిక్కడే
దండన్ లేఁగలు నీరు ద్రావి యిర వం◆దం బచ్చికల్ మేయుచుం
డుండం బై విహరించు చుండఁగ సమం◆చత్ప్రీతి భక్షింతమే.
మ. జలజాంతస్స్థితకర్ణికం దిరిగి రా◆జత్సంఘంబు లై యున్నచోఁ
దెలఁగుం దండంబులఁ గృష్ణునిం దిరిగి రాఁ ◆ గూర్చుండి వీక్షించుచున్
శిలలున్ బల్లములున్ ద్రుణంబులు లతల్ ◆ చిక్కంబులుం బుష్పలా
కులు కంచంబులుగా భుజించి రచటన్ ◆ గోపార్భకుల్ భూవరా.
సీ. మాటిమాటికి వ్రేలు◆మడిచి యూరించుచు, నూరుగాయలు దిను◆చుండు నొక్కఁ
డొకని కంచములోని◆దొడిసి చయ్యన మ్రింగి, చూడు లేదని నోరు◆సూపు నొక్కఁ
డేఁకు రాగ్రకపల్లు◆లెలమిఁ బన్నిద మాడి, కూరొక్కనికి వాని ◆ కుడుచు నొక్కఁ
డెన్ని యొందెఁ గంబంచి◆యిడుట నెచ్చెలితనము మనము బంతెన కుడుదు◆లాడు నొకఁడు
ఆ. కృష్ణుఁ జూడు మనుచుఁ◆గికురించి వడి వ్రేళ్ళ, నేలి భక్ష్యరాశి◆మెసఁగు నొకఁడు
నవ్వు నొకఁడు సఖుల◆నవ్వించు నొక్కఁడు, ముచ్చటాడు నొకఁడు◆మురియు నొకఁడు.
సీ. కడుపున దిండుగాఁ ◆ గట్టిన వలువలోఁ, లాలితవంశనా◆ళంబుఁ జొనిపి
విమలశృంగంబును ◆ వేత్రదండంబును, జాఱి రానీక డా◆చంక నిఱికి
మీఁగడ పెరుగుతో ◆ మేళవించిన చల్ది, ముద్ద డాపలిచేత◆మొనయ నునిచి
చెఱఁగి కొసరి తె◆చ్చిన యూరుగాయలు, వ్రేళ్ళసందుల యందు ◆ వెలయ నిఱికి
ఆ. సంగడీల నడుమఁ ◆ జక్కఁగఁ గూర్చుండి, నర్మభాషణముల ◆ నగవు నెఱపి
యాగభోక్త కృష్ణుఁ ◆ డమరులు వెఱఁగంద, శైశవంబు మెఱసి◆చల్ది గుడిచె.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 493-498.

—◆ మృద్భక్షణము—విశ్వరూపప్రదర్శనము. ◆—

క. మన్నేటికి భక్షించెదు, మన్నియ నము లేల నీవు ◆ మన్నింపవు మా
యన్నయు సఖులును జెప్పెదరన్నా మన్నేల మఱి ప◆దార్థము లేదే. 3682

శా. అమ్మా మన్ను దినంగ నే శిశువనో • యాకొంటినో వెఱ్ఱినో
నమ్మం జూడకు వీరిమాటలు మదిన్ • నన్నీవు కొట్టంగ వీ
రిమ్మార్గంబు ఘటించి చెప్పెదరు కా • దేనిన్ మదీయాస్యగం
ధమ్మాఘ్రాణము సేసి నావచనముల్ • దప్పైన దండింపవే.

క. అలిగి తొంగి గనుంగొనె, బాలుని ముఖమందు జలధి • పర్వతవనభూ
గోళశిఖితరణిశశిదిక్పాలాదికలితమైన • బ్రహ్మాండంబున్.

మ. కలయో వైష్ణవమాయయో యితరసంకల్పార్థమో సత్యమో
తలఁపన్ నేరక యున్నదాననొ యశో • దాదేవిఁ గానో పర
స్థలమో బాలకుఁ డెంత యీతని ముఖస్థంబై యజాండంబు ప్ర
జ్వలమై యుండుట కేమి హేతువొ మహా • శ్చర్యంబు చింతింపఁగన్.

ఆ. బాలమాత్రుఁ డితఁడు, బాలుని ముఖమునం, దిశ్వ మెల్ల నెట్లు • వెలసి యుండు
బాలుభంగి నితఁడు • భాసిల్లుఁ గాని సర్వాత్ముఁ డగు దేవుఁ • డగుట నిజము.

ఆ. ఏమహాత్మువలన • నీవిశ్వరూపంబు, గానఁబడిన బుద్ధి • గంప మొందె
నా మహాత్ము విష్ణు • నఖిలలోకాధారు, నార్తి యెల్లఁ బాయ • నాశ్రయింతు.

క. నామగఁడు నేను గోవులు, నీమందయు గోపజనులు • నీబాలుని నె
మ్మోమునను గన్న విధము గని, యేమఱుతిది నిగాని యెఱుఁగ • డితఁ డను సూనున్.

క. జడమతి వడి దెలియుక యడి యా, పడఁతుక సర్వాత్ముఁ డనుచు మఱచె • బాలకుఁ
గొడుకని తొడపై నిడుకొని, కడుపేదుకతోడ మఱఁత • గావించె నృపా.

భాగవతము, స్కం 10 పూర్వ పద్య 335-348.

—• ఉలూఖలబంధనము—యమళార్జునభంజనము. •—

క. చిక్కఁడు సిరికౌఁగిటిలోఁ, జిక్కఁడు సనకాదియోగి • చిత్తాబ్జములం
జిక్కఁడు శ్రుతిలతికావలిఁ, జిక్కె నతఁడు లీలఁ దల్లి • చేతన్ రోలన్.

క. తజ్జననిలోఁగిటంగల, రజ్జుపరంపరలఁ గృష్ణు • నక్ సుతుఁ గట్టన్
బొజ్జనిడిగి రా దయ్యె జగజ్జాలము లున్న బొజ్జఁ • గట్టన్ వశమే.

ఆ. ఒడలఁ జెమట లెగయ • నుత్తరీయము జాఱ, ముడిచి యున్న కుసుమము • విరులు రాలఁ
గట్టరాని తన్నుఁ • గట్టెద నని చింతఁ, గట్టుకొనిన తల్లిఁ • గరుణఁ జూచి.

క. బంధవిమోచనుఁ డీశుఁడు, బంధింపఁ దలంగు జనని • పాటోర్చి మహా
ద్బంధుఁడు గావున జననీబంధంబునఁ గట్టువడియెఁ • బాటించి నృపా. 370

క. బాలుఁడు ఱోలొడ్డను దివ్యమూలంబులు పెకలి విటప♦ములు విఱిగి మహా
భీలధ్వనిఁ గూలెను శాపాలస్యవివర్జనములు ♦ యమళార్జునముల్

క. ఈపాదపములు గూలఁగ, నీపాపఁ డులూఖలమున ♦ నిటు బద్ధుండై
యేపగిది బ్రిదికెఁ గంటిరె, వాపోవఁడు వెఱవఁ డెట్టి♦వాఁడో యితఁడున్.

ఆ. పిడుగు పడదు గాక ♦ పెనుగాలి విసరదు, ఖండితంబు లగుట ♦ గానరాదు
బాలుఁ డితఁడు పట్టి ♦ పడఁద్రోయఁ జాలఁడు, తరువు లేల కూలె ♦ ధరణిమీఁద

క. నందునికొమరుఁడు వినుఁడీ, సందున మును దూఱి ఱోలు ♦ సరి యడ్డముగా
ముందటి కీడ్చినమద్దులు, గ్రిందుకొనం గూలె జనులఁ♦ గంటి మిసుపుగన్.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 379-416.

—♦ వేణుగానము. ♦—

సీ. కర్ణావతంసిత♦కర్ణికారప్రభ, గండభాగద్యుతిఁ ♦ గడలుకొలుప
భువనమోహన మైన ♦ భ్రూవిలాసంబుతో, వామభాగానత ♦ వదన మొప్ప
నవసవ్యకరమృదు♦లాంగుళీచాతురి, షడ్జధ్వనికి మర్మ♦సరణిఁ జూప
డాకాలిమీఁద న♦డ్డము సాఁచి నిల్చిన, పదనఖద్యుతిభూమిఁ ♦ బ్రిబ్బికొనఁగ

గీ. మౌళిపింఛముఁ గంఠదా♦మమును మెఱయ, విలసితగ్రామముగ నొక్క♦ వేణువందు
బ్రహ్మగాంధర్వగీతంబు ♦ పరఁగఁజేసెఁ, జతురనటమూర్తి గోపాల♦ చక్రవర్తి.

క. గిరు లెల్ల జలము లయ్యెం, దరు లెల్లను బల్లవించె ♦ ధరణీగగనభూ
చరు లెల్లను జొక్కిరి హరి, మురళీరవామృతము సోఁక ♦ ముద్దియ కంటే.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 767-794.

సీ. ప్రాణేశ్వరునిశయ్య♦పైనుండి యొకయింతి, కృష్ణలీలలను సా♦గించి పాడె
నత్తమామలు చూడ♦నలివేణి యొక్కతె, తతకారములు చేసి ♦ తాళ మొత్తెఁ
దల్లిదండ్రులమ్రోలఁ ♦ దమకించి యొకలేమ, లీలాగతుల సుమా♦ళించి పాడెఁ
జుట్టంబు లెల్లను ♦ జూడ నొక్క మృగాక్షి, మెల్లనఁ దల యూఁచి♦ మెచ్చె నతని

ఆ. వనజనయనుమీఁది ♦ వలపున నొకకొమ్మ, యిల్లు వెడలివచ్చి ♦ యెదురుకట్ల
పెద్దవారలున్నఁ ♦ బెద్దయు శంకించి మమతతోడ మేను ♦ మఱచియుండె.

చ. వలపలిపాద మడ్డ మిడి ♦ వామపదంబు ధరిత్రి మోపి మై
మలఁచి త్రిభంగిరై నిలిచి ♦ మానుగ వక్త్రనిమీలితాక్షుఁడై
యలసతబోఁప నంగుళము♦లార్చుచు నిం పెసలార వేణువున్
జెలఁగఁగ నొత్తెఁ గృష్ణుఁ డర♦విందదళాక్షుఁడు సౌమ్యమూర్తియై. 3708

ఉ. మూతులు చాఁచి కన్నుఁగవ◆మోడ్చి చెవుల్ వెస వేల్పైచి యెం
తో తల నొండొకంటిఁబడ ◆ నొత్తుచుఁ గ్రొవ్వులకూడనిచ్చునా
బ్రాతిదనాలంగిమై మఱచి ◆ వ్రాసినచిత్రపురూపులట్టివై
మేఁతలు మాని గోవులు ర◆మించె ముకుందుఁడు వేణు వొత్తఁగన్.

విష్ణుపురాణము, ఆ ౯

మ. ఒకచో గానాలు మీటు వీణియలకున్ ◆ యుక్తంబుగా వాదు వే
ఱొకచో వీణెను విన్యస్తమై యొనరఁజే◆యుం గింకిణీనాదమొం
డొకచో వీణియతోడఁ బాడు జతగా ◆ నుత్సాహియై యట్టిసం
దిసమారాగాగ్రిణి వేణునాద మొనరన్ ◆ వర్తిల్లె నల్లానియై.

ఉ. శ్రీపులుగోపదంపతులుఁ◆గేవలభక్తి భజింప నప్పుడో
రూపముఁగల్లుపేర్తలు మ◆ఘల్యాని గ్రీడ యొనర్ప సంభృతా
సాసదభూష్పలా చెలులు ◆ సౌధములం దిలకించిచూడఁగా
గోపకుమారుఁ డొప్పె రస◆గుంభితవేణునినాదలోలుఁడై.

కృష్ణకర్ణామృతము, ఆ ◆ ప 37, 38.

◆ కాళీయమర్దనము. ◆

సీ. మానవేశ్వరయొక్క◆మడుఁగు కాళిందిలోఁ, గల దది యెప్పుడుఁ ◆ గాళియాహి
విషవహ్నిశిఖలచే◆వేఁచు చుండును మీఁదఁ, బఱతెంచినంతన ◆ పక్షులైన
బడి మ్రగ్గు నందుఁ ద◆ద్భంగశీకరయుక్త, పవనంబు సోఁకినఁ ◆ బ్రాణు లెవ్వ
రైన నప్పుడ వచ్చు◆నట్టియామడుఁగులోఁ, నుదకంబు పొంగుచు ◆ నుడుకుచుండఁ
గీ. జూచి వెఱఁగంది కుజనుల ◆ సురిక్కఁజేయ, నవతరించినబలువీరుఁ◆డాగ్రహించి
భుజగవిషవహ్నిదోషంబు◆వోలియఁజేసి, సుజలఁ గావించి యానదిఁ◆జూతు ననుచు.

మ. కటిచేలంబు బిగించి పింఛమునఁ జ◆క్కం గొప్పు బంధించి దో
స్తటసంస్ఫాలన మాచరించి చరణ◆ద్వంద్వంబుఁ గీలించి త
త్కుటశాఖాగ్రముమీఁద నుండి యుఱికెన్ ◆ గోపాలసింహంబు ది 3713
క్తటముల్ మ్రోయ హ్రదంబులోఁ గుభగుభ◆ధ్వానం బనూనంబుగన్.

శా. పాతీపాకృతిఁ దోయరాశినిభమున్ ◆ భాసిల్లి ము న్నాళ్యుఁడై
ఖ్యాతిన్ వక్రియ నీఁదు నేస్పు దనరుం ◆ గల్మన్ భుజంగేంద్రహ్రా

త్వరాభ్రంబుల కోపవహ్ని దెసలన్ ◆ భీమంబుగా నిండె న
ల్లుత్తోత్తుంగతరంగసైన్యములు గుం◆ఫోత్కర్షంబుగా బాహులన్. 3714

శా. కాలుం డొక్కఁడు వీఁడు నాయడుఁగు వి◆భ్రాంతోచ్చలత్కృష్ణక
ల్లోలంబై కలఁగం జరించె నిటు నే◆లో నుండఁ జూడందు మ
త్కీలాభీలవిశాలదుస్సహవిషా◆గ్నిజ్వాలలన్ భస్మమై
కూలం జేసెద నేఁడు లోకులకు నా◆కోపంబు దీపింపఁగన్.

ఉ. ఘోరవిషానలప్రబలు ◆ గొబ్బునఁ గ్రమ్మఁగ సర్వసైన్యవి
స్ఫారుఁడు గాలిమారగుఁడు ◆ వాజి వడిం గఱచెం బయోధరా
కారుఁ బదానావిహారు భయ◆కంపవిదూరు మహోగ్రభీము నా
భీరకుమారు వీరు నవ◆పీతసుభాంబరధారు ధీమణిన్.

క. కఱచి విడువక మఱియును, వెఱవక నిజవదనజనిత ◆ విషదహనశిఖల్
మెఱయఁ దన నిడుదయొడలివి, నెఱి హరిఁ బెనఁగొనియె భుజగ◆నివహపతి వడిన్.

సీ. ఘనయమునానదీ◆కల్లోలఘోషంబు, సరసమృదంగఘో◆షంబు గాఁగ
సాధువృందావన◆చరదంచరీకగా, నంబు గాయకసుగా◆నంబుఁ గాఁగఁ
గలహంసహంస◆కమనీయ మంజుశబ్దంబులు తాళశ◆బ్దములు గాఁగ
దివినుండి వీక్షించు ◆ దివిజగంధర్వాది, జనులు సభాసీన◆జనులు గాఁగఁ

గీ. బద్ధనానాదిగ్రత్నప్ర◆భాసమాన, మస్తకాళియఫణిఫణా◆మండపమున
నళినలోచనవిఖ్యాత◆నర్తకుండు, నిత్యనైపుణ్యమునఁ జేర్చి ◆ నృత్య మాడె.

భాగవతము, స్కం 10 పూర్వ ప 634-645, 668.

సీ. తనఫణావళిగలం◆తయు విచ్చి యెత్తిన, గగనంబు సర్వంబు◆ గబళితముగఁ
దనమిక్కుటపుఁగోఱ◆దాడలు దెఱచిన, విసపుచిచ్చు బ్రహ్మాండ◆ దెసలు నేర్వఁ
దనచూడ్కు లుగ్రింపుఁ ◆ గినుకతోఁ బర్విన, నంబరచరకోటి◆ యార్తి నొందఁగఁ
దనవేఁడు పొలుఁక లై ◆ తనరారి నిగిడిన, యమున యంతయుఁ దన్మ◆యత్వ మొందఁ

తే. బాదలు తన పుత్త్రపౌత్త్రుల నెల్ల◆ బోగలుగ విసి, యజ్జఁజాంత మాఁదర వెట్టినట్లు గాఁగఁ
గాలకల్పరకాయుండు ◆ కాళియుండు, గవిసె గోపాలబాలు నై◆న సిరిసంగి. 3719

హరివంశము, ఆ 7.

ఉ. ఫణిని భువ్రతమున్ మలఁచి◆ పట్టి భయంకరరేఖతోడఁ ద
త్ఫణములు ద్రొక్కి నిక్కి ఘన◆పాదహతిన్ గటిసూత్రకింకిణీకా

ఘణఘణానాదముల్ మొరయఁగా వేసె నృత్యము చేసి పల్లవా
గ్రణి మధుసూదనుండు బలరాముఁడు గోపులుఁ జూచి యార్వఁగన్. 3720

పద్మపురాణము, ఆ 9 ప 171.

క. నీవింక నిందు నుండక, నా వచనముఁ బూని యంగనామిత్రసుతా
ప్తావళితో జలరాశికి వేవేగను కదలిపొమ్ము విషధరముఖ్యా.

క. నీపడగమీఁద నుండెడు, నా పదచిహ్నములు చూచి నను గరుడుఁడు ని
న్నేపున భక్షింపఁడు నా, వా పన్నగవరుల నట్టి యనుమ నతండున్.

క. మడుఁగు వెడలి హరి వచ్చినఁ, గడుమోదముతోడ గోపికలు గోపకులున్
వడిగ్రుచ్చి కౌఁగిలించిరి, కొడుకుం దలిదండ్రు లెత్తికొనిరి ముదమునన్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 7 ప 161-190.

గోవర్ధనోద్ధారణము

సీ. కదలి డొల్లెడుమహాగండశైలములతో, నిలమూఁకలును వెల్లగిలఁబడంగ
వడిఁ దూలి చెదరెడు వారివాహములతో, ఘనమృగవ్రజములుఁ గలఁగి పాఱ
నదరి క్రేళ్లుఱికెడు నుగ్రకేసరులతో, బిలగతాహులుఁ గింక వెలికి సాగ
వెసఁ బాసిపోయెడు విద్యాధరులతోడ, నియమస్థ మునిజనాళియుఁ దొలంగ

గీ. నొత్తువడి కాంచనాదిధాతూచ్చయములు, రసము జొబ్బిల ఖనిరత్నరాసు లొలుక
నదరి సానుసంధులు వ్రయ్యనమ్మహాద్రి, గలయ నాభీల మయ్యెఁ దచ్చలనవేళ.

హరివంశము, ఆ 7.

క. కిటియై ధర యెత్తినహరి, కరిసరసిజముకుళమెత్తుగతిఁ ద్రిభువనశం
కరకరుఁడై గోవర్ధనగిరి యెత్తెం జక్కనొక్క కేలన్ లీలన్.

క. దండిని బ్రహ్మాండంబులు, చెండులక్రియఁ బట్టి యెగుర జిమ్మెడు హరికిన్
గొండఁ బెకలించి యెత్తుట, కొండొకపనిగాక యొక్కకొంచా తలఁపన్.

శా. బాలుం డాడుచు నాతపత్రమని సంభావించి పూఁచుత్తి కెం
గేలం దాల్చినలీల లేనగవుతోఁ గృష్ణుండు దా నమ్మహా
శైలంబున్ వలకేలఁ దాల్చి విపులచ్ఛత్రంబుగాఁ బట్టె నా
భీలాభ్రచ్యుతదుశ్శిలాచకితగోపీగోపగోపంక్తికిన్. 3727

క. వడిగొని బలరిపువనువున, నుడుగక జడిగురిసె నేడహోరాత్రముల
య్యెడ గోపజనులు బ్రతికిరి, జడిఁ దడియక కొండగొడుగుచాటున నధిపా.

క. ఉడిగెను వానయు గాలియు, వడిసెడి నదు లెల్లఁ బొలిచె ♦ వఱద దిగెఁ గొం
డడుగున నుండక వెడలుఁడు, కొడుకులుఁ గోడండ్రు సతులు ♦ గోవులు మీదన్.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ ప 918.

♦ మందరగిరిధారణము. ♦

సీ. అంగదాభరణంబు♦లందుఁ గీలించిన, వజ్రాలకీలన ♦ వదలకుండ
వక్షస్స్థలంబున♦వైచిన నవకంపుఁ, దులసిదండకు వాడు♦దోఁపకుండఁ
గడునొప్పఁ దీర్చిన♦కస్తూరితిలకంబు, చెమటబిందులచేతఁ ♦ జెదరకుండ
నెత్తెంబు సుట్టిన ♦ నెమ్మిపింఛముదండ, కొనరేక యొక్కింత ♦ గుదియకుండ
గీ. శ్రవణకల్హారముకుళంబు ♦ జాఱకుండ, నిరులకీల్కొప్పువదలి పై♦కెక్కకుండ
నెత్తె శృంగారకంతుకం♦బెత్తినట్లు, కైటభారాతి మందర♦క్ష్మాధరంబు.

హరవిలాసము, ఆ 6 ప 34-45.

♦ గోపికావస్త్రాపహరణము ♦

ఉత్సా. కదలకుండని తోడివారలఁ ♦ గన్నుసన్నల నిల్పుచుం
బదము లొయ్యన నేలఁ బెట్టుచుఁ ♦ బద్మనేత్రుఁడు మౌని యై
పొదలమాటున నల్లనల్లన ♦ పొంచిపొంచి నతాంగుఁ డై
యదను గోరుచు డాసి వ్రేతల♦యంబరంబులు దొంగిలెన్.
శా. ఉద్యద్గంధగజేంద్రగౌరవముతో ♦ యోషాంబరంబుల్ విభుం
డాద్యుం డర్భకభంగి నర్భకులతో ♦ హాస్యార్థియై కొంచుఁ ద
న్నద్యంభఃకణశీతవాతజనితా♦నందంబుతో నెక్కెఁ దా
సద్యోముక్తదురంతపాపజను♦సంతాపమున్ నీపమున్.
క. మామావలువలు ముట్టకు, మామా కొనిపోకుపోకు ♦ మన్నింపు తగన్
మామాన మేల కొనియెదు, మామానసహరణ మేల ♦ మానుము కృష్ణా.
సీ. బహుజీవనముతోడ ♦ భాసిల్లియుండుటో, గోత్రంబు నిల్పుటో ♦ కహార్మితోడ
మహి నుద్ధరించుటో ♦ మనుజసింహంబ వై, ప్రజలఁ గాచుటొ కాక ♦ బలిఁ దెరల్చి
పిన్నవై యుండియుఁ ♦ జెంపువహించుటో, రాజుల గెల్చుటో ♦ రణములందు
గురునాజ్ఞ సేయుటో ♦ గుణనిధి వై బల, ప్రఖ్యాతిఁ జూపుచో ♦ భద్రలీల
ఆ. బుధులు మెచ్చ భువిఁ బ్ర♦బుద్ధత మెఱయుటో, కల్కితనము సేయ ♦ ఘనత గలదె
వావి లేదు వారి♦వారు నావారు నను, నెఱుక వలదె వలువ♦లిమ్ము కృష్ణ. 3784

సీ. శృంగారవతులార ♦ సిగ్గేల మిముఁ గూడి, పిన్నవాఁటను గోలెఁ ♦ బెరిఁగినాఁడ
నెఱుఁగనే మీలోన ♦ నెప్పుడును న్నాఁడ, నేను జూడని మర్మ♦మెద్ది గలదు
వ్రతనిష్ఠ లై యుండి ♦ వలువలు గట్టక, నీర సొత్తురె మీరు ♦ నియతి దప్పి
కాత్యాయనీదేవిఁ ♦ గల్లసేయుట గాక, యీరీతి నోఁచువా ♦ రెందుఁ గలరు

ఆ. వ్రతఫలంబు మీకు ♦ గలదిఁ జక్కఁగ, నింతు లెల్లఁ జేతు♦లెత్తి మ్రొక్కి
చేరి పుచ్చుకొనుఁడు ♦ చీరలు సిగ్గు వో, వాడ లేల యొగ్గు♦లాడ నేల. 3738

మ. వ్రతముల్ సేయుచు నొక్కమాటయిన దే♦వ్యానిన్ విచారించినన్
వ్రతభంగంబులు మాను నట్టివరదున్ ♦ వామాక్షు లీక్షించియున్
గతచేలాప్లవనంబు నేఁడు వ్రతభం♦గం బంచు శంకించి ఫా
లతటన్యస్తకరాబ్జ లై సరసలీ♦లన్ మ్రొక్కి రట్లిందఱున్.

క. బాలలకు హాస్యకేలిత, ఫాలలకు నితాంతశీత♦పవమానమహా
లోలలకు నంబరములు కృ,పాలుఁడు హరి యిచ్చె భక్త♦పాలకుఁ డగుటన్.

ఆ. చీర లపహరించి ♦ సిగ్గులు విడిపించి, పరిహసించి యైనఁ ♦ బరఁగ మనకు
ఘనుఁడు నోముకొలఁత♦ గాకుండ మ్రొక్కించె, ననుచు హరినుతించి ♦ రబల లెల్లఁ.

క. ఉల్లములు నొవ్వ నాడినఁ, గల్లలు సేసినను నగినఁ ♦ గలఁచిన నైనన్
వల్లభులు సేయుకృత్యము, వల్లభలకు నెగ్గు గాదు ♦ వల్లభ మధిపా.

సీ. లక్షణవతులార ♦ లజ్జించి చెప్పను, గాని మీ మర్మముల్ ♦ గానఁ బడితి
ననుఁ గొల్వఁ జింతించి ♦ వారు నాచేతను, సత్యంబు మీనోము ♦ సఫలమగును
గామితార్థంబుల♦ కలిమి జెప్పఁగ నేల, ననుఁ గొల్వ ముక్తికి ♦ నడవవచ్చుఁ
గడను జూడఁగ నంబి♦కాదేవి నోచంగ, నటమీఁద రాత్రుల♦యందు మీకు

ఆ. నన్నుఁ బొందఁ గల్గు ♦ నమ్మి పొండని హరి, వల్కె నింతు లెల్ల♦ భ్రాంతిఁ జనిరి
తపము పండె ననుచుఁ ♦ దత్పదాంభోజముల్, మానసించుకొనుచు♦ మందకడకు.

భాగవతము, స్కం 10. పూర్వ పద్య 815-847.

ఉ. కోకలు ముచ్చిలించి తట♦కుంజగృహంబున నిల్వ సిగ్గునన్
భ్రూకుటియున్ దరస్మితని♦రూఢియుఁ బ్రేమముఁ దోఁపఁగట్టుకున్
రాకయి దేమిరా తగదు♦ రాజని ముగ్ధవధూటి నీటిలోఁ
జేకొనఁబూనె నీడయగు ♦ చిన్ని ముకుందుని చేతిచేలముల్. 3741

శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము: ఆ 2 ప 8.

—◆ ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణము. ◆—

ఉ. ఆనతఁ జానవం దుశ్శాసను◆లావశమందు గడంగి రాజసూ
యావభృథంబునందు వసు◆ధాధిపమంత్రపవిత్రవారిధా
రావళిఁ జేసి పావనము◆లైనశిరోజములం దెమల్చి పా
పావహుఁ డీడ్చి తెచ్చె సభ◆కందఱు సంభ్రమ మంది చూడఁగన్.

సీ. ఇది సేయఁ గా దని ◆ మఱి విచారింపక, సద్గర్హితుండు దు◆శ్శాసనుండు
నెట్టన ద్రౌపది ◆ గట్టినపుట్టంబు, సభలోన నొల్చెవా ◆ శంక లేక
యొఱుగక యొలువంగఁ ◆ బడియు మున్నపనీత, మైనతద్వస్త్రంబు◆ నట్టిపలువ
లలితాంగి జఘనమం◆డలమునఁ బాయక, యొప్పుచు నున్న న◆య్యువిదఁ జూచి

ఆ. సభ్యు లెల్ల ముదిత◆సమ్మదు లయిరి దుశ్శాసనుండు వస్త్ర◆చయము పర్వ
తోపమాన మయిన ◆ నొలువంగ నోపక, యుడిగె లజ్జఁ బొంది ◆ యుక్కుదక్కి.

సభాపర్వము, ఆ 2 పద్య 206-231.

—◆ కృష్ణుఁడు—గోపికలు. ◆—

సీ. అమ్మ నేజెల్లె మా◆యత్త జూచినఁ గొట్టుఁ, బయ్యెద విడర గో◆పాలరాయ
ఓరి నా......◆గోర జీరకు పోర, నీకు ప్రేముకొ్కద యశో◆దాకుమార
అవ్వలేర మంచివాఁ◆డవు గంటి సేతురా, నా తెఱపై నవ◆నీతచోర
చెల్లబో నడివీథి ◆ నెల్లవారును జూడ, ముద్దాడ వత్తురా ◆ ముద్దుకృష్ణ

గీ. యంచుఁ బక్కునుపవళించు ◆ మించుబోఁడ్లు, నిదురమబ్బున వగ లిట్టు◆ చదురు లెల్ల,
గలవరించిన యాసంచు◆ దెలియలేరు, పసులఁ గాచిరో కాని త◆త్ప్రాణవిభులు.

చ. కడివెడు వేడినీళ్ల జల◆కంబయి కమ్మనిపాలు వంటకం
బిడిన భుజించి నాథుఁడు శ◆యించిన వీడెము వేసుకోక య
ప్పుడె నిదురా యటంచు నొక◆బోటి హసింపుచుఁ దల్పమూసి వె
ల్వడియె ముకుందుఁ డున్నెడకు ◆ బంచశిలీముఖచంచలాత్మయై. 3745

సీ. మొగములో తేటలే◆నగవువీడెము కెంపు, పెంపునింప సమర్త◆ పెండ్లికూతు
లనువంద నీనుక◆ట్టింప నితళ్లతళ్ల్, దిలకింపఁ బొలిచూలు ◆ తలిరుబోండ్లు
పసదేరపసపుమ◆వ్వలువకాటుకబొట్టు, వింతచెల్వానఁ బా◆లింతరాండ్లు
గమకపుగుబ్బలఁ◆గములలో నుదుటు ని, చ్చలు ప్రేమగల నిండు◆జవ్వనులును

గీ. మఱియు వ్రేపల్లెలోనున్న ◆ మందమంద, గామినులు కామినులు కీర◆ కాండకాండ
కుసుమపోద్ధూయమానమా◆నసముతోన, తోనదన్నందపుత్రుండు ◆ తోన నగుచు.

సీ. అలివేణి నీవెకా నా గుబ్బపయి చేయి, వేసిన చెయిపట్టి వేసి చనుట
వనజాక్షి నీవెకా నా మోవి యానవచ్చిన నెమ్మొగం బోరగా జేసుకొనుట
అంగన నీవెకా నా వేణి పట్టిన, పెనగి నా చేయి విడిపించుకొనుట
అబ్జాస్య నీవెకా నా వెన్క కేగి నే, కన్నులు మూసినం గనుగొనుట
గీ. వలపు లేదేమొ కల్లని వాదు నగుట, నట్టులేలం బతివ్రత లగుదు రింతె
యదియొ వంచిది సౌఖ్యంబు లందువిందు, జెందుటకు మంచికార్యంబు జేసినావు
ఉ. చిత్తము లగ్గుగా మగల సేన లొనర్పకయుండ్రె వేళలన్
వత్తురె నెత్తురే పయుఱు పంతము మానికి గాసిం దెత్తురే
చొత్తురె జారవిద్యలకు చూపక నెవ్వలు సొంగనిత్తురే
యుత్తమశీలలార వనితోత్తమ మీ శరణంబు లొందగన్.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 9.

—— విష్ణుపట్టాభిషేకము. ——

సీ. ముందు వేసవినాటి పూర్ణాండబింబంబు, గొడుగించుకబసిండి గుబ్బతోడ
వాలుకాలు ఉల్లాసగుల ధౌత ధవళ్యంబు, తపనీయ రత్నదండంబుతోడ
నచ్చ వెన్నెలచాయ హెచ్చు చందాడము, వలిపట్టు జగజంపు పలువతోడ
గడలియం దోదకము వేళం బుట్టిన, పవడంపు టంచుగల పంజాతోడ
గీ. వేద వేదాంగ జనంబుల వినుతి నొప్పు, లక్ష్మికో త్రిజగాత్రికా లంకృతంబు
దారకాస్థూలనాక్షిక స్థాపితంబు, విష్ణునకుం బట్టె నేకచ్ఛత్ర వెల్లగొడుగు.
గీ. పార్వతీదేవి కైసేసి బహువిధముల, బలుకుంబోయాలి గత్తెదర్పణము చూపి 3760
శచి నివాళించె మణిదీప సంచయమున, శేషశయనుని పట్టాభిషేక వేళ.
సీ. చాముండి రొదసేయు జంపెతాళమునకు, భృంగీశ్వరుం డాడె బేరణంబు
వెనుకదిక్కున నుండి కనక భూవలు మ్రోయ, నాగ్యందు శనియును వీచె పులిడి
వెండికట్టుతోడి వేత్రదండము పూని, సందడి నెడగల్గ జడిపె యముడు
నాలోచితంబుగా కైవార మొనరించె, బలుకుందొయ్యాలి గద్యపద్య సరణి
గీ. నఖిలలోకములను బ్రహ్మాండములను, నాధిపత్యంబు పూని సింహాసనమున
మునులచే వేలుపులచేత మ్రొక్కుగొనుచు, నచ్యుతుం డోలగంబున్న యమహరముని

కాశీఖండము, ఆ 4 ప 294-296.

—— రామపట్టాభిషేకము. ——

సీ. శృంగార మేపార సీతాంగనామణి, మును నిజ వామాంకమున వసింపం
దనపాదుకలు శిరంబున మోచి ముందట, హనుమంతుడు భక్తి ననుసరింప

ధవళాతపత్ర మా♦తతధనుర్బాణముల్, దాల్చి లక్ష్మణుండు కై♦కొనఁగ నలర
సరిని రుగడల విం♦జామరంబులు వూని, భరతశత్రుఘ్నులు ♦ పరిఢవింప
తే. ననుపమోజ్జ్వలరత్నసిం♦హాసనమున, నమరఁ గూర్చుండి కోటిసూ♦ర్యప్రకాశుఁ
డై వసిష్ఠాదిమునిసమూ♦హములచేతఁ, జెలఁగి రాముండు పట్టాభి♦షిక్తుఁ డయ్యె.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 1 ప 72.

—♦ రామకృష్ణపట్టాభిషేకము. ♦—

సీ. భానుండు గురుఁడుగాఁ బరగ ♦ నెయ్యమున ము,న్నట్టి యాపావని ♦ యగ్రదిశను
శోభనాకృతి లక్ష్మ♦ణాభిఖ్య నొప్పు సు,నీతివిందు సహజ♦నియె వెనుకను
అలసత్యభామహా♦ర్యజ్ఞపరావతా,రము తే మహితతఁ జే♦రఁ గుడినెడమఁ
దారాడహారాంకి♦తసువత్సుసుగ్రీవ,భద్రసద్వృత్తి మహి♦మాద్రి కలుప
గీ. భావహృద్విభీషణసుదం♦తావలశుభ,కరలసద్బాహుగదభల్లు♦కవరజాత
నాథులయ్యనిలాదికో♦ణముల వెలయ, నడుమ సమహితనయత నా♦న్న విభుఁ గొల్తు

లంకావిజయము, ఆ 2.

—♦ లంకాదహనము. ♦—

మ. అసురేంద్రాప్రియుద్ధ సన్నిభంబులయి ఫు♦ల్లాశోకకాలాయసా
భములై కింశుకలోహితప్రికరరో♦చ్యస్ఫూర్తులై హేమవి
భ్రమధూమప్రతిమంబులై వివిధవ♦ర్ణశ్రేణులై వీతిధూ
మములై యొక్కొకయింటిపై నెగసెఁ బె♦న్మంటలు ల్మహోగ్రధ్వనిన్.
చ. పదములు పట్టుచుం దొడలు ♦ ప్రాఁకుచు నేచి కుచంబు లంటుచుం
బెదవులు చీఁకుచుం గరము♦ పేర్చి కచగ్రహణంబు సేయుచున్
సుదతులయందు రాగములు ♦ సూపుచుఁ బావకుఁ డొప్పె నెంతయున్
మదనసుఖోచితక్రియలు ♦ మక్కువసల్పెడు కామికైవడిన్.

భాస్కరరామాయణము, సుంద. 478, 488.

సీ. పాకాసురాంతక♦ప్రాసాదభిత్తులఁ, బొలుపారుగన్నారి ♦ ధూతయయ్యె
మహిమవాహోన్మాన♦మంటపస్థలియందు, నానీలచేలవి♦తానమయ్యె
వరుణమహాపురీ♦వరహర్మ్యరాజుల, గమనీయ హారినీల♦కాంతియయ్యె
రాజరాజాంతఃపు♦రస్త్రీశిరోజవ్ర,జంబుల నగరుధూ♦పంబులయ్యె
గీ. నక్షైకేయముఖమహా♦రాక్షసేంద్ర,వధవిచక్షణదక్షిణ♦వాయుతనయ
వాలగతభాసురానల♦కీలదగ్ధ,భూరిలంకాపురీధూమ♦పుంజ మపుడు. 3756

రామచంద్రోపాఖ్యానము, సుంద. ఆ 5. ౫౯

సీ. కోలుపుకూటములకుఁ ♦ గుప్పించి గజవాజి,శాలలమీఁదికిఁ ♦ జౌకళించి
భండారగృహముల ♦ పైకిని లంఘించి, మెఱుఁగారుమేడల♦మీఁది కుఱికి
చప్పరంబులమీఁది ♦ కుప్పరంబున దాఁటి, యంతఃపురములకు♦ నంతు వైచి
చవికలమీఁదను ♦ సాహసంబున ద్రాలి, గరిడికూటంబుల ♦ సొరిది నెక్కి

గీ. వాడవాడల వీథుల ♦ వన్నె మెఱసి, హరుఁడు త్రిపురంబు వేల్చిన♦యట్టిలీల
నొక్కగృహమైన లెక్కకు♦దక్కనీక, దానవేశ్వరుపురము దగ్ధంబు జేసె.

మొల్లరామాయణము, సుంద. ప 221.

♦ ఖాండవదహనము. ♦

చ. నెడిలి సువర్ణపర్వతము ♦ పెక్కుదెఱంగుల వ్రయ్యునట్టు ల
ప్పుడు వివిధప్రకారముల ♦ భూరిశిఖావలిఖాండవంబున
న్నిడఁ గడుఁ బర్వఁగాఁ జెదరి ♦ కాల్పఁ దొడంగె హుతాశనుండు నే
ర్పడఁగ వనంబులోని మృగ♦పక్షిభుజంగను భూతసంఘముల్.

చ. అమితకృశానుదగ్ధ మగు♦ నయ్యమరేంద్రువనంబులోని యు
త్తమసుసలిలాశయావళుల♦తప్తజలంబులయం దపేతజీ
వము లయి తేలుచుండె వర♦వారిచరంబులు వారిపక్షులుం
గమఠనశేషశోకనద♦కైరవపంక్తులు శైవలంబులున్.

క. అలుఁగులవడి ఖాండవమునఁ, గలయాశీవిషమహోర♦గము లెల్ల విషా
గ్నులు గ్రక్కుచు నత్యుగ్రానలబహులజ్వాల లందు ♦ నాశము వొందెన్.

క. ఉఱుముచు మెఱుఁగుచుఁ బిడుగులు, వఱలగ నలుగడలఁ బడ న♦వారితవృష్టిన్
నుఱుకొని కురియఁగఁ బంచెను, మఱియును నయ్యనలుమీఁద♦ మఘవుం డలుకన్.

క. పాండుసుతుఁ డంతనానా,కాండసహస్రముల నేసి ♦ ఘనముగఁ జేసెన్
ఖాండవగృహము నఖండా,ఖండలధారలకుఁ దూఱఁ ♦ గాకుండంగన్.

గీ. దాని వెల్వడ నేరక ♦ తద్వనంబు, జీవు లెల్లను పావక♦శిఖలఁ జేసి
దగ్ధ లగుచున్నఁ దక్షక♦తనయుఁ డశ్వ,సేనుఁ డనుభుజంగమ మగ్ని♦శిఖలకప్రుడు

ఆ. వెఱచి తల్లిఁ దోఁకఁ ♦ గఱపించుకొని దివిఁ, బఱచువానిఁ జూచి♦పార్థుఁ డలిగి
వానితల్లిశిరము♦తోన తత్పుచ్ఛంబు, దునిసి యగ్నిశిఖలఁ ♦ దొరఁగ నేసె. 8764

సీ. కడలేనిమిణుఁగురు♦గములు బర్వడి రేగి, చమరమృగంబుల ♦ సౌరడంపఁ
దట్టమై యెగయుధూమ♦పటలి గ్రిక్కిఱిసి మృగపక్షికులముల♦ బెగడుపఱుప
మేఘమండలమును ♦ మించి వెల్వెడు శిఖల్, పువ్వుఫలావళిఁ ♦ బొలియఁజేయఁ
జెల్లుగా ఘుగులుభ♦గుల్లన బలు నెకల్, పంకజాకరముల ♦ నింకఁజేయఁ

గీ. బటుపటుధ్వనితో నృక♦పటలి దెసల్, కావుకావని జంతుసం♦ఘంబు లవల
మిన్ను మున్నును బాహ్యమై♦యున్న యట్టి, గాఢ్వాంతస్తోమము వనమెల్ల♦గాల్చె నపుడు.
కాళిందీపరిణయము, ఆ 3 ప 67.

♦ క్షీరసాగరము. ♦

సీ. శశసనవాలోత్క్షిప్త♦జలశీకరంబులఁ, [illegible] సుమౌక్తికమాలి కో♦త్కటము పరాదు
కలికిరాయంచ బొల్లికట్టులమిఁ [illegible] తెలినావ, తెరలతేటంబయి గుజ్జు♦తెలుఁగరాదు
జలబాలికాపాలి♦కలహాక్ష్కఘులవర్తు, బాపర్తములభో [illegible] ♦ పరయరాదు
తఱచుగా గిటికొన్న♦మఱఁగులపప్పల, నిసుకతిప్పల నిగ్గ♦యుంపరాదు
గీ. కమఁగొమఁ దుదాత్తదాత్ప్రత్వ♦జనితకీర్తి, ముంముకొనెనన సహజమై♦మించు ధవళ
కాంతి దిక్కులనెల్లఁ బి♦క్కటిల వెలయు, పాలమున్నీరు కన్నుల ♦ పండువయ్యె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 207.

సీ. ఘనుఁడేఁగు దెంచిన ♦ తనవారిలో నెంచి, జీవనంబిచ్చి ర♦క్షించు దాత
భువననిదానమై ♦ కువలయప్రియముగాఁ, గళలకిమ్మగు పుత్త్రుఁ ♦ గనిన యోగ్యు
క్షితిజనత్రాణహేతు ♦ సితకీర్తి బుట్టించు యిల్లు, పురుషోత్తమ స్థితిఁ ♦ బొసఁగు ఘనుఁడు
బలవైరిభయమునఁ ♦ బరఁగు భూభృత్తుల, మనుపవాహినాల సే♦విన మహాత్మ
గీ. శోభితానంతరత్న ప్ర♦భాసమృద్ధి ధాముఁ, గంకణాకలాపలసదూర్మి♦కాపరంప
రావిరాజితదిగ్ధాంబ♦రప్రదేశు, భూరిసత్త్వనపారగం♦భీరుఁ గనిరి. 3767
రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 1 ప 99.

♦ క్షీరసాగరమథనము. ♦

సీ. కపటకచ్ఛపమైన ♦ కైటభాంతకు వీఁపు, కొమరుమీఱిన మట్టు♦కుదురు గాఁగ
నారసాతలమూల♦మైనమందరమహా, ధరణీధరంబు మం♦థానకముగ
దందశూకాన్వయా♦ధ్యక్షుండు వాసుకి, తతపరిగ్రహణసూ♦త్రంబు గాఁగ
నావహాప్రవహాదు♦లగుమారుతంబులు, తగులఁగట్టిన యాక♦త్రాళ్లు గాఁగ
తే. బలిపురోగములగు దైత్య♦పరివృఢులును, దివిజనాయకుఁ డాదిగా ♦ దేవతలును
దరిచి రంభోధిఘుమఘుమ♦ధ్వానరవము, భువనగోళంబు దిక్కులు♦చెవుడు వడఁగ
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 4 ప 59.

సీ. పాలమున్నీటిలో♦పల పర్వతౌఘలతో, మథములు దెక్కించి ♦ చాలవైచి
మందరశైలంబు ♦ మంథానముగఁ జేసి, తనరవాసుకిఁ దరి♦త్రాడు చేసి

నా సహాయత చేత ♦ నలి నందఱును మీరు, తరువుఁడు చేసను ♦ తంద్రుల గను
ఫలము మీఁదయ్యెడు ♦ బహుళ సుఖంబులఁ, బడుదురు దైత్యులు ♦ పాపమతులు
ఆ. అలస మేమి లేక ♦ అఖిలార్థములుం గల్గు, విషధిలోన నొక్క ♦ విషము పుట్టఁ
గలఁగి వెఱవవలదు ♦ కాముగోపంబులు, వస్తుచయమునందు ♦ వలదు చేయ.
సీ. వాసవవర్ధకి ♦ వాఁడిగాఁ జఱచిన, కుద్దాలముఖములఁ ♦ గొంత త్రవ్వి
ముసలాగ్రములసొన్ని ♦ మొగలి సాఁతగలించి, దీర్ఘపాశంబులఁ ♦ గ్రిందు సుట్టి
పెకలించి బాహులఁ ♦ బీడించి కదలించి, నెల్లార్చి తమతమ ♦ పేరువాడి
పెటికి మీఁదికి నెత్తి ♦ పృథులహస్తంబులఁ, దలల భుజంబుల ♦ దిరలకుండ
గీ. వాని మెల్లన కుఱుతప్ప ♦ టడుగులిడుచు, భారమధికంబు సుభవ ♦ సత్త్వుఁడనుచు
మంథరనగంబుఁ దెచ్చిరి ♦ మందగతిని, దేవదైత్యులు జలరాశి ♦ తెరువు పట్టి 3770
క. మందరము మోవనోపమి, నందఱునై బడిరి నదియు ♦ నతిచోద్యముగాఁ
గొందఱు నేలం గలిసిరి; కొందఱు నుగ్గయిరి చనిరి ♦ కొందఱు భీతిన్.
క. హరియును దేవానీకము, నురగేంద్రుని తలలు పట్టి ♦ నుద్యోగింపన్
హరిమాయాపరవశులై, సురరిపుతతులు గూడి పలుకఁ ♦ జొచ్చిరి కడిమిన్.
మత్తకోకిలము. స్వచ్ఛమైన ఫణంబు మీరలు ♦ సక్కఁ బట్టి మథింపఁగాఁ
బుచ్ఛమేటికి మాకుఁ బట్టఁగఁ ♦ బూరుషత్వము గల్గి మే
మచ్ఛమైన తపోబలాఢ్యయ ♦ నాన్వయంబుల వారమై
యిచ్ఛయింతుమె తుచ్ఛవృత్తికి ♦ నిందు మాకు ఫణాగ్రముల్.
క. విస్మయముఁ బొంది దానవ, ఘుస్మరుఁ డహిఫణము విడువఁ ♦ గైకొని యసురుల్
విస్మితముఖులై యార్చి య, విస్మితముగఁ గొనిరి సురలు ♦ పేఁకన్ దోఁకన్.
క. విడువబడుఁడని ఫణిపలుకఁగఁ, గడు భరమున మొదలఁ గుదురు ♦ గలుగమి వెడఁగై
బుడబుడ రవమున నఖిలము, వడవడ వడఁకఁగ మహాద్రి ♦ వనధి మునింగెన్.
ఉ. గౌరవమైన భారమునఁ ♦ గవ్వపుఁ గొండ ధరింపలేక దో
స్సారవిహీనులై యుభయ ♦ సైనికులుం గడు సిగ్గుతోనకూ
పారగతంబునం బడిరి ♦ పాపము గొండెడి పాండవేయ యా
వ్వారికి సేరఁ బోలు బల ♦ వంతపు దైవము నాక్రమింపఁగన్. 3776

భాగవతము, స్కం 8 ప 175, 188, 184, 194-200

♦ ఈశ్వరుఁడు హాలాహలమును మ్రింగుట. ♦

క. కటుకమగు విషము విషధర, కటకంబగు కేలఁ బూని ♦ కౌతూహలియై
ఘుటికా సంసిద్ధుఁడు రసఘుటికయునుం బోలె మృడుఁడు ♦ గుటుకున మ్రింగెన్.

గీ. కంఠికాశీలరత్నంబు ♦ కరణి నొప్పె, లలితమృగనాభిపంకంబు ♦ చెలువు దాల్చెఁ
గాలకూటవిషంబు త ♦ త్కంఠమునకు, నాభరణ మయ్యె బ్రహ్మాదు ♦ లభినుతింప.

హరవిలాసము, ఆ 6 ప 69, 70.

సీ. కాలాంతకాలోల ♦ కాలానలోజ్జ్వల, జ్వాలనళీశతా ♦ భీల మొక్క
కల్పావసానప్ర ♦ కల్పోష్ణకరశిఖా, సల్పాశ్రియాంకస ♦ హస్ర మొక్క
యక్షీణతరుదుర్ని ♦ రీక్షణక్షయకాల, రూక్షసప్తతురంగ ♦ లక్ష యొక్క
దుర్వారభయదోగ్ర ♦ సర్పాయు విషయుతా, ఖర్వార్వకోటితీ ♦ క్ష్ణకాశ మొక్క
గీ. యనుచుఁ జూపరు లతిభయం ♦ బంది పరువ, మొదల నల్లన నల్లనై ♦ యొదవి యూరక
పచ్చనై యంతఁ బొగరాజి ♦ ప్రబలెనపుడు, ఘోరతరమైన యక్కాల ♦ కూటవిషము.

సీ. భుగభుగమనిలోనఁ ♦ బొగలుచు గ్రక్కున, రవరవమనిపొగ ♦ రాజినలి
భగభగమనిచాల ♦ ప్రజ్వలంబై మండి, చిటచిటమిణుఁగురుల్ ♦ చెదరగమించి
ధగధగ నెఱమంట ♦ లెగయ నల్లడకేఁగి, చిగచిరజలధులు ♦ తిరుగఁబారి
పటపటదిగిభకుం ♦ భస్థలంబులగల్చి, పెటపెటబ్రాణులఁ ♦ బేల్చి యుతిక
గీ. యాడుగునకు జారి పాతాళ ♦ మాదిగాఁగ, గ్రిందిలోకంబులేడును ♦ గంచి కాల్చ
దొంగసి యామీఁదిలోకంబు ♦ లేడునంటి, దరికొనుచునిండె నెల్లచో ♦ దద్విషంబు.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము, ఆ 3.

చ. శిరమున వేల్పుటేటిచెలి ♦ చెక్కుచెమర్పదు శైలకన్యతోం
దరపడ దర్ధదేహమునఁ ♦ దాల్చినపాపసరుల్ జివాడుచుం
జొరలవు మ్రోళినున్న శశి ♦ పువ్వు రవంతయుఁ గందకుండు చే
మెఱసెడిజింక తూల్పడదు ♦ మేచెప టెక్కదు శంభుమూర్తికిన్.
చ. కలఁగదు నెమ్మనంబు కసుఁ ♦ గందదు కొండలపువ్వు కాఁక చి
ట్టిలమదు కోమలాంగము జ ♦ వాడదు బింకెము వీడ దూహ డి
ల్పడదు నిజప్రకాశము త ♦ లంగ దొకింత జటాభరంబునన్
హాలహలమాత్మకంఠమున ♦ కాహుతిఁ జేసిన శూలపాణికిన్. 3782

మహాలక్ష్మీపరిణయము, ఆ 2 పే 47.

—♦ భూగోళము. ♦—

సీ. వెలయు భూగోళంబు ♦ వెలగపండువలె నం, చంము సిద్ధాంతు ♦ లనసి యద్రి
కొండలపిండుతోఁ ♦ గూడియుండుటచేతఁ, బనసపండువలెనం ♦ చనఁగను జను
బహునదీనదములఁ ♦ బరఁగుచుండుటచేత, గుమ్మడిపండుపో ♦ ల్కిమ్మనఁ దగుఁ
జలసంద్రములతోడ ♦ నలరుచుండుటచేతఁ, బండిపండని దబ్బ ♦ పండన నగుఁ

గీ. పొడవఁగి పతికింప హరిపదో◆మంబరమున, నొక్కచినపంచగందోఁచు◆నక్కజముగ
మతిమ శారదాంబరమాణు◆మాత్రమనినము, నెన్నగారాదుహరిశక్తి◆నెన్నఁదగమె.

కుమారనృసింహము, ఆ 2.

సీ. భూమిమధ్యంబునఁ◆ దాఁబరవలెనుండు, మేరువు జగతికి◆ మేర యగుచు
మీఁదిభాగం బెని◆మిదికోటులగు యోజ,నంబులు తద్వ్యాస◆ంబు మొదల
తన్మధ్యమస్థలి◆ దగుయోజనంబు లి,కవదికోటులు జాని◆యాధిగాను
దానిశృంగాగ్రంబు◆ దా నెన్న నిరువది,నాల్గులక్షలయోజ◆నంబు లగుచు
గీ. వరుణమును భ్రమదమును శీ◆త మనవవతి, యనఁగ నగములు నలుదిక్కు◆లందు లక్ష
యోజనంబులపొడవున◆ యొప్పుచుండ, మేరునగరీతి నీగతి◆మించె ధరణి.

నాగరఖండము, ఆ 8 ప 76.

ఉత్తరాయణదక్షిణాయనములు.

చ. ఇనుఁడనిశంబు బ్రహ్మసభ◆కెల్లఁ బ్రదక్షిణ మాచరింపఁగా
ననుపమదేవలీలఁ బిత్రు◆యానములం జరియింప నుత్తరా
యణమును దక్షిణాయనము◆నై కడు నున్నతనిమ్నవృత్తులన్
దనరుచునుండు నంబరప◆థంబునఁ గాలగతిన్ మునీశ్వరా.
తే. మకరమాసంబుమొదలు యు◆గ్మంబుతుదిగ, నాఱు నెల లుత్తరాయణ◆మయ్యె నవికి
నందు రాత్రులు తులుచనై◆యహము లెక్కు, డగుచునడుచును గాలప◆ర్యాయమునను.

కుమారనృసింహము, ఆ 2.

భూలోకవర్ణనము.

మ. జననంబున్ మరణంబు రోగవిధముల్◆ సర్వత్ర భావింపఁ బూ
విన దుఃఖాతురులున్ శుభేతరులునౌ◆ నిర్భాగ్యు లీభూజనుల్
ఆనయంబుల్ క్షుద్రులు దుర్మదాంధులును రం◆ధ్రాన్వేషు లీరాజులీ
జననాథక్షితినొందు నీక్షితిని సే◆సభ్యుం డపేక్షించెడిన్.

మ. తరుణత్వంబున బాల్యకాలమున వృ◆ద్ధత్వపరికర్షంబునన్
మరణం బబ్బినఘోరయామ్యభటస◆న్మర్దార్తు లీభూజనుల్
పరిమాణాతిగదుర్భరార్తులగునీ◆ప్రాణుల్ సుఖం బందు టెం
చిరవౌ నెట్టులదుక్కికష్ట మిలలో◆ సేయూరలేదారయన్. 3788
సీ. రావణదర్పవి◆రాముఁడు రాముఁడు, మానవుఁడై ధర◆ మనఁపలేదొ
అసురామరులపోర◆నమరసహాయుఁడౌ, నతనితండ్రి మనుష్యుఁ◆డగునొ కాఁడొ

వృష్ణివంశాగ్రణి ◆ కృష్ణుఁ డెవ్వఁ డతండు, మనుజేంద్రుఁ డనఁగ నీవు ◆ వినఁగలేదొ
ధరణీతలం బెల్లఁ దడవు ధరించిన, భరతుఁ డెవ్వఁ డతండు ◆ వరుఁడు గాఁడొ
గీ. పటుతరంబైన దివ్యప్రభావకలన, నిపుడు చెప్పినవారిలో ◆ నెవఁ డతిశయుఁ
డెవఁడు దేవత యనఁగ నిం◆దెన్నఁ బడియె, మానవుండన యెవ్వఁడు ◆ ధాత్రి నెసఁగె
సీ. మహిమాతిశయుఁడైన ◆ మాంధాత యను రాజు, కేవలధనుఁడు భ◆గీరథుండు
సహోత్తముండైన ◆ సగరమహారాజు, గుణఖనియైన క◆కుత్థ్సనృపతి
పురుహూతసముఁడనఁ ◆ బరఁగు పురూరవుం,డింగు భానుఁడు శశి◆బిందునృపుఁడు
గీ. నతి వదాన్యుఁడు శిబియు రు◆క్మాంగదుండు, జనక నహుషులు హైహయ◆జనవిభుండు
పార్థివులు యయాతి నాఁ◆బరఁగు నృపతి,యిందుఁ బ్రభవించి ప్రబలత◆నెసఁగలేదె.

విశ్వగుణాదర్శము.

——◆ చోళదేశవర్ణనము. ◆——

సీ. వారకాంతాపచా◆పారమర్దనకళా,పారీణతను సదా◆పరిఢవిల్లు
శరములు నర్ఘ్యాది◆కంబులు విడుతురు, తక్కిటికాతసో◆ద్వాసితంబు
లగు నోళ్ల చేత నే ◆ నిగమార్చనామంత్రముల నుచ్చరింతురా ◆ మూఢమతులు
నిర్భయంబున దేవు◆నికిఁ గల విత్తముల్, ధీరతఁ గొందురా ◆ జీవలరులు
గీ. ఇట్టి దుర్మార్గవర్తులై◆నట్టివారి, పూజతే వేళలను బొంది◆పాదలునట్టి
విగ్రహంబులయందు నే◆విధమున హరి,యెంచిచూడంగ సాక్షాత్క◆రించియుండు
ఆ. హంతచోళవాస◆మందతి స్థైర్యము, చిరము గల్గి యున్న ◆ చేడియలకు
విగతచోళబంధ◆విదులుగోజంబుల, కనుటయే విరుద్ధ◆మై లభించె.
తే. బుధజనంబులు నిజగృహ◆ముల ననేక, రుచులఁ జేసినయన్న మ◆రుచ్యమగును
దిందురుహరిస్థలంబుల◆యందు నెట్టి, యన్నమైనను భవహర◆మనుచుఁ దలఁచి.
తే. ఆహితాగ్నులు నేగృహ◆మందుఁ గనిన,హృద్యశాస్త్రవదోల్లాస◆హృదయులధిక
పుణ్యశాలులు పండితు◆పుండరీకు,లనఘులను జేతు రీప్రజ ◆ నఖిలవిధుల.
చ. అనఘపతివ్రతాత్వముల◆నద్భుతశీలములన్ విశుద్ధలై
తనరెడి చోళకాంతలకుఁ ◆ దద్దయుఁ గంచెలలేమి దూష్యమా,
ప్రణుతతరస్తపభాగ్యవయ◆వంబు బయల్పడియున్కి దూష్యమం
చనినను మోవియింతులకు ◆ నావృతిఁ గాంచెనె వస్త్రసంతతిన్. 3795

విశ్వగుణాదర్శము.

—♦ భరతుని బాల్యక్రీడలు. ♦—

సీ. ముంజేతఁ గరకాండ ♦ ములు చుట్టుకొనివన, ద్విరదరాజంబులఁ ♦ దిగిచి తెచ్చి
కొనవెంట్రుకలు పట్టు ♦ కొని పంచరించిన, పంచాననంబులఁ ♦ బట్టి తెచ్చి
వాలాగ్రముల ముళ్లు ♦ వైచి లంకెలుగ శా, ర్దూలపోతకములఁ ♦ దోలి తెచ్చి
దొడ్డికట్టుగ నాఁగి ♦ దొలఁగిపోవఁగనీక, యచ్ఛభల్లములఁ బొల్లార్చి తెచ్చి
గీ. కర్ణమూలంబు లరిమిఱేఁ ♦ గలను బోలె, నేకలంబుల నొండొంటి ♦ నెడ్చి తెచ్చి
దామెనలు గట్టి యాశ్రమ ♦ స్థలమునందు, శైశవక్రీడ లాడు దు ♦ ష్యంతసూతి.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

—♦ రామానుజమతవర్ణనము. ♦—

సీ. శుద్ధరామానుజ ♦ సిద్ధాంతరసికులై, శిష్టాగ్రగణ్యులు ♦ తత్ప్రవృత్తములగు
గుణములఁ బూర్ణులు ♦ గురువేదవేదాంగ, పారీణులగు మహా ♦ ప్రబలులైన
విమతస్థులేనియా ♦ విబుధులకత్తెని, భుజియింప రప్పుడైనఁ ♦ బాత్రవృత్తిఁ
దొరలో మవండుక ♦ తినువేళ నాపరి, శుద్ధాన్న మితరులు ♦ చూచిరేని
గీ. విడుతు రిది యట్టులుండఁగాఁ ♦ గడఁగి వైజ్యమతము గలిగిన వైష్ణవ ♦ తతులకట్టి
నైన భుజియింప రొకవేళ ♦ నైనవారు, చూడ నీళ్లైనఁ ద్రావరీ ♦ చోద్యమేమొ.

చ. అనయము నస్పృశీటి నుడు ♦ గంచని యంబుధిలో మునుంగఁగా
జనములు పంచగవ్యము స ♦ సత్యాతచేఁ బశుమూత్రవిష్ఠలం
చని గణియింతురా శివుజ ♦ టాగ్రసరంబని జాహ్నవీజలం
బును హసియింతు రిఖలుల ♦ భూరియఘంబు లగణ్యములుగదా.
సీ. హరి కర్చనముసేయు ♦ నవసరంబులయందు, నఖిలలోకశ్లాఘ్య ♦ మైతనర్చు
ఘంటారవంబును ♦ గైకొని సేయరు, జగదేకమాతయై ♦ తగినలక్ష్మి
వివిధవేదాదుల ♦ వివిధవిధంబుల, విధియయ్యుమన్నట్టి ♦ విభవములను
ఖండించివైతురు ♦ గణనసేయక నైన, సాంకేతికశ్రద్ధ ♦ సరణిఁ దవిలి
గీ. స్వీయగోష్ఠిని నిజపాద ♦ సేవకముల, జలములను ద్రావుమను తామె ♦ సాధువులని
భూరివిశ్వంభరుని దోష ♦ భోగ్యుఁ డనుచుఁ, బల్కుదురు కొంద ఱీమత ♦ ప్రతిభవారు
సీ. బ్రాహ్మణాదిసమస్త ♦ వర్ణసంభవులను, బధయులందరికట్టి ♦ పట్టికొట్టి
సంచితధనముల ♦ సర్వంబును హరించి, దుర్మదప్రభ్ఫులతో ♦ రమించి
వివిధదుర్వర్తనా ♦ విధముల వర్తించి, దొంగతనంబుల ♦ దొంగిలించి
వనముల గిరులను ♦ వర్తించి కడుఁగ్రొవ్వు, పీఁకసీనతలచే ♦ విస్తరించి

గీ. నట్టిఖిలులకుఁ జక్రాంక♦నాదికములు, చేసి తద్దత్తవిత్తము♦ల్వ్యాసినిగొని
వసుధ వంశపరంపరా♦ప్రాప్తముగను, దేహాభరణముఁ జేతు రు♦ద్వీర్ణగతుల. 3800

సీ. కడుఁబవిత్రములైన♦కళలనొప్పుటచేతఁ, జేరంగనీయ రు♦చ్ఛిష్టములను
సజ్ఞానసంబంధ♦సంభావితులుగాన, సలుపఁగాబో రస♦త్సంగతులను
బాహ్యాపదలనైన ♦ బాంధవేతరులతో, వీరలు త్రావరు ♦ నీరమైన
గామ్యకర్మలఁ జేయఁ♦గాఁబోరు హితమైనఁ, బారమార్థికముల ♦ నొద్దు లగుట

గీ. రతుల నేవేళ భగవదా♦రాధనంబె, కాని యితరార్చనలసేయఁ♦బూన రెపుడు
శమదమాదులు చాలుటే♦జనులకిట్టి, వీరవైష్ణవధర్మంబు ♦ వెలయుఁగాత.

తే. బాంధవేతరదర్శనా♦భావమైన, యన్నమును వైష్ణవులు తిందు♦రనెడిమాట
పాటిఁజూడమి పాపమొ ♦ పాపహరమొ, తెలిసికొమ్మది♦యెఱిఁగినధీరజనుల.

విశ్వగుణాదర్శము.

—♦ జ్యోతిషవర్ణనము. ♦—

ఉ. మానక మోదఖేదములు ♦ మర్త్యుల కెయ్యదియైనఁ గల్గినా
దానిని మున్నె తెల్పితని ♦ తథ్యమె కాయని మిథ్య లాడుచున్
దీనత గల్గదంకనని ♦ తేఁకువ మేషవృషాదిసంఖ్యలం
గానివారి మోహితులఁ♦గా నొనరింతురు దైవవిత్తముల్.

తే. వసుధ సుఖదుఃఖములు కర్మ♦పాకవేళ, నిలిచి కుడుచుట దేహికి♦నియతియగుట
వానిమౌహూర్తికులుముందు♦గానె తెలుపు, దానలభియింపుఫలమేమొ♦గాని తెలుపు.

శా. జ్యోతిశ్శాస్త్ర మెఱింగినట్టి బుధు లె♦చ్చోనుందురో యాస్థలిన్
వీతత్రైత్రిక దేవయజ్ఞనిచయా♦హీనవ్రతాచారసం
ఘాతంబుల్ గ్రహచారవారతిథిన♦క్షత్రప్రమేయాదుల
రీతిం దేటగఁ జేయనా నెటుప్రవ♦ర్తించున్ సమస్తక్రియల్. 3805

ఉ. భానునకున్ శశాంకునకు ♦ భావిభుజంగభయంబు తెల్పుటన్
మానవకోట్లకున్ జలని♦మజ్జన మబ్బ నమూర్తి పాసి ను
త్తానశుభేష్టముల్ దెలుప♦ధైర్యముఁ దుష్టియుఁ గల్గుఁ గష్టసం
తానమదంబు మంత్రజప♦ధాటికినై తగ మూలహేతువై.

సీ. కుముదినీనాథుఁడై ♦ కొమరొప్పువిధునకు, వృద్ధిక్షయంబుల ♦ విధము లమరి
బలియుఁడౌ పుష్పవంతులకు పరాగముల్, సంభవించుచునుండు ♦ సంగతులను
భార్గవాదిగ్రహ♦పటలికి మాటికి, విలయోదయంబులు ♦ గలుగుటయును
ఇత్యాదివైఖరు♦లెల్ల దైవజ్ఞుఁ, యాఖిలోక్తులను దెల్ల♦మైనవి కద

గీ. ఘోరక నివిటెల్లఁ గుంభిపు • లోకరూపమైన వ్యాయాన దైవజ్ఞు • లైనవారి
కల్పనిశ్చయవాక్యభా • వోన్నతులను, నెల్లెఱుంగఁగవలయును • హృద్యమతుల

విశ్వగుణాదర్శము.

— • వైద్యవర్ణనము. • —

తే. అమితమిథ్యాకషాయోప • ధములచేత, మృషయొయా తైలలేహ్యాస • మృద్ధిచేత
రోగవంచనలను వైద్య • యోగులిట్లు, కుక్షిఘటములఁ బూరించు • కొందు రెపుడు.

ఉ. హేతుపరీక్షఁ గానరు ని • దాన మెఱుంగరు వైద్యశాస్త్రవి
ఖ్యాతపదార్థతత్త్వవిదు • లైనను గారటు లయ్యు రోగులన్
ఘాతుకఁ జేసి మృత్యువుల • వీకను బ్రాణములట్టివిత్తముల్
జేతురు వీరు వైద్యులని • ధీరతఁ బిల్చిన పామరాళిచేన్.

తే. లంఘనకషాయోపవాసాది • కములఁ బ్రజల, కైన నారోగ్యములు తమ • యౌషధముల
నె యొసఁగనని భేషజులు మృష • లాడి మిగుల, విత్తములఁ దీతు రిది వీరి • వృత్త మరయ.

సీ. బహువిధవేదనా • పాటవంబున నత్తమాంగంబు గజిబిజి • నగుచునుండ
కన్నులు బైలువెళ్లక • తన వైగళమ్ములోనె, మిక్కిలి బద్ధమై • మెలఁగుచుండ
నాపాదమస్తక • మైన దేహము మహో. జ్జ్వలవహ్నిశిఖలచే • బడలియుండ
విషయేంద్రియంబులు • వివశభావము నొంది, విహితస్పృహలు గ్రి • వేఁగుచుండ

గీ. నెల్లబంధులు దూరాన • నేడ్చుచుండ, నార్తులగువారి కెల్ల దౌర్భ • గ్యములు దెలిపి
మందులను బోసి రుజలను • మాన్పనిందు, వైద్యులకు దప్ప దక్షులె • వ్వారుగలరు.

మత్త. భూరివైద్య మెఱుంగకున్న స • భాగ్యరోగవిపత్తిచో
నేరివైద్యులు గొప్పవారని • యిచ్చకంబున వారినే
కోరి యీవులుచెప్పి తీసుక • పోదురీ ప్రజలెల్ల నా
తీరు వైద్యుల నిందచేసినఁ • దీఱునా వెతరోగికిన్. 3812

సీ. పవనశక్తుల యథా • శాస్త్రంబుగాఁ దీర్చి, యడరు బుత్తికుఱ్ఱ • యాజియుఁ గడు
దాఁటుశక్యముగాని • గాటంపుధాటియౌ, నదిని దాఁటినవాఁడు • నావికులను
విజయంబుఁ గైకొన్న • వెనుకను నాస్థలి, వెనుకద్రొక్కక యున్న • వీరభటుని
నిల్లుచేరినమీఁద • నెలమితో విలసిల్లు, నాహనాతూర్థుఁడు • నాహకులను

గీ. దడదవునిర్వ్యష్టతద్వ్యప • నుఁడు కితవుఁడు, వృద్ధనారాంగనను రోగ • పీడచనిన
పిదప వైద్యుని నారోగి • వివిధగతుల, నీపికై ద్వేషినిఁ గఁజూచు • నిదినిజంబు.

విశ్వగుణాదర్శము.

ఉ. ధాతుపరీక్ష, దేహములతత్త్వము, వస్తుగుణంబు, శాస్త్రని
ర్ణీతపథంబు, నౌషధులసేవము, సర్వరుజానిదానమున్
ఖ్యాతిగ నేర్చి పైనను భిషజ్ఞులఁ బెద్దల నాశ్రయించి యు
జ్ఞాతరహస్యయోగముల సారమెఱింగినవైద్యుఁ డెవ్వఁడో. 3814

హేమసుందరోపాఖ్యానము.

రోగి.

సీ. వేదాంతదేశిక విధిచోదితమహా, సాధుజనోచితసరణి విడిచి
యన్యాపథంబుల నంధులై దేహులు, చపలత నరికట్టి చనుదురింత
నిషిద్ధవస్తువుల నిహీనంబుగాఁ దిను, మిష్టాంగనారతి నెలమిసేయు
మని ప్రియోక్తులు చెప్పునట్టి వైద్యునిఁ గడుఁ, జపలరోగార్తుండు సన్నుతించుఁ
గీ. గాని పథ్యము సేయింపఁ గడఁగునట్టి, గట్టివైద్యుని నైనను ఘనుఁ డటంచు
దప్పుమగ సన్నుతింపఁ డపథ్యకాంక్షి, యైనరోగిజనంబు మర్యాద యిదియె.

విశ్వగుణాదర్శము.

నేత్రరోగము-తచ్చికిత్స.

సీ. తొలుదొల్త దూరానఁ గలదాని నిదియది, యని నిరూపించు జాడ్యంబు [illegible]
తెంపేసినట్టులే నెట్టిఁ జూడ్కి కటమీఁద, నావంతకొఱఁతనఁ బ్రాప్త [illegible]
మునుకొని మబ్బారి మిన్నమూడ్కిఁ జిదపవస్తువుల నొక్కిఁ దయ స్ఫుటత [illegible]
కదపడి యతిసమీపములోని దేనియు, విస్పష్టలీలఁ గాన్పింప కునికి
గీ. కంటి కడ్డంబుగా నిల్చి కలయఁ దిరిగ్వు, నంగుళులసంఖ్య దెలియంగ నలవి గాని
యానుసవస్థలఁ బొరయక యంతలోన, హీనదశఁ గాంచె నొక్కటమా నిద్ర [illegible]

నయనోల్లాసము, ఆ 2 ప 6..

సీ. కోకపాట్లుంబావిఁ గొనమూఁది యొత్తుచుఁ, గమణోష్ణకరభభాగమునఁ గాఁచి
నెత్తితంగేడాకు మెత్తి రేచకనిమ్మ, పంటిపుల్సున్న నూటి పట్టువెట్టి
తెల్లగింజ్కనపువ్వుఁ దెచ్చి తద్రస మిడి, కలివెపువ్వులు గోసి నిలిచి పిడిచి
చేరినసెయి వెట్టి నెరుగువత్తులు వైచి, చనుఁబాలతో రాచి సంతసమిరి
గీ. విన్నమందులు తా నయి కన్నమందు, లడిగి తెచ్చినమందులు నడవిమందు
లెన్ని చేసిన మానక యిందుమౌళి, కన్ను తొడిబడి నెత్తురు గాఱుచుండెను.

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 3 ప 110.

శ్లేష్మాదిరోగములు.

క. వినుము తెలియంగ శ్లేష్మపి,త్తనదోషం బారఁ బరఁగి ♦ యవయవములు వా
ద్యనిరూఢంబులుగాఁ జే,యును లోపలిబయలు నెల్ల ♦ నొయ్యన కప్పున్.

క. కుత్తుకకు నడ్డపడు నూ,ర్పొత్తిలి పో నీక యాఁగు ♦ నూర్ధ్వశ్వాసం
బెత్తఁగఁ జేయును జీవుఁ, డత్తనువున నుండ నేర ♦ కంతట వెడలున్.

క. స్రోతోమార్గంబులఁ జూ,పే తదు కర్ణంబు లైన ♦ విషయంబులఁ బ్ర
స్ఫీతమతిం జాతుర్యో,పేతము లై యింద్రియంబు ♦ లేనును బుట్టిన్.

క. స్రోతోమార్గములు గఫము,చేత నిరుద్ధంబు లైనఁ ♦ జెడు నింద్రియజా
తాతతశక్తులు దానను, వీతము లగుఁ జేష్టితములు ♦ విను మనుజులకున్.

గీ. వాయువంగంబులందుఁ ♦ ర్వ్యాప్తిఁ గదిరి,నొవ్వఁ దెవులునుబుట్టించుఁ ♦ గ్రొవ్వ సెఱచు
సంధు వెడలించుఁ గ్రమముగ ♦ సెందుఁ బరఁగి,తనువు బ్రాణుఁగఁ జేసి జీ ♦ వుని వెలార్చు

క. వాలుక యాడుట కేలుం, గాలు ముడుఁపఁ జాఁప నగుట ♦ కాయంబునయం
దీలీలలు వాయుగతుల్, మే తే నివి గలుగుఁ దక్క ♦ పే లమలాత్మా

క. ఎక్కటి యిట్టివి దోషము, లొక్కొక మరి రెండుమూఁడు ♦ నొదవి పెరయుఁ దా
నక్కడు సన్నిపాతం, జక్కజముగఁ దనువుఁ బాపు ♦ నది జీవాత్మన్. 3824

భారతము, అశ్వ. ఆ 1 ప 171-177.

స్త్రీహితోపదేశము.

చ. అలయక మంత్రతంత్రవివి ♦ ధౌషధభంగులఁ జేసి యెంతయున్
వలతురు నాథు లంట మగు ♦ హా! కడు బేలతనంబు దాన మున్
గలిగిన ప్రేమయుం బొలియుఁ ♦ గాని యొకండును సిద్ధిఁ బొంద ద
ప్పొలఁతులతోడి మన్కి యహి ♦ పొత్తుగఁ జూచు విభుం డెఱింగినన్.

చ. మగువ యొనర్చువశ్యవిధి ♦ మందులు మాయలు నొందుచంద మై
మగనికిఁ దెచ్చు రోగములు ♦ మానక మూకజడాదిభావముల్
మొగి నొనరించు నద్దురిత ♦ ముల్ దనచేసినచేఁత లై కుదిన్.
జగమున కెక్కు నిందయును ♦ సద్గతిహానియు వచ్చు నింతికిన్. 3826

త. కావునఁ బతులకు నెప్పుడుఁ, గావింపం దగదు కపట ♦ కర్మంబులు ద
ద్భావ మెఱిఁగి యనువర్తిని, యై వనిత చరింప నదియ ♦ యగు నెల్లవియున్.

భారతము ఆర. ఆ 5 ప 95-97.

అర్థార్థులు

సీ. దినవాథనందను ♦ డిత్త్రోల్చి విడిచిరి, కరుణతో కైముకతో ♦ రిరి దధీచిఁ
బాతాళబిలమున ♦ బలిఁ గట్టివైచిరి, జీమూతవాహను ♦ జీవివాపి
రెత్తి పాల్గొనిరి శి ♦ బిందుప్రింతటివానిఁ, గలగుండు పెట్టిరి ♦ కలశవార్థిఁ
దిపుటఁ జుక్కలరేనిఁ ♦ దిసఁగోరు మెసఁగిరి, పంట్లు దుల్చిరి కల్ప ♦ పాదపంబు
గీ. నయ్యు లెంతకు నేరర ♦ ర్థార్థిజనులు, వీరియసులుపట్టు నె ♦ వ్వారితరము 3928
కీర్తియటు లుండె విడుఁడు దా ♦ క్షిణ్య మింకఁ, దాయఁగల్గిన బదివేలు ♦ తమకుఁగలవు.

శృంగారనైషధము. ఆ 7 ప 8.

విప్రకుమారుఁడు

సీ. వెన్నెలఁజరియిడ్డ ♦ వెండితీఁగెలఁ బోలు, యజ్ఞోపవీతంబు ♦ లఱుంత నమరఁ
గన్నెచెంగల్వపూ ♦ వన్నె మించిననీరు, కావిదోవతికట్టు ♦ కటిఁ దలిర్ప
వెలిదమ్మివిరిమీఁది ♦ యెలదేఁటిగతి గంగ, మట్టిపై వేలిమి ♦ బొట్టు దనర
నీలికందుకముపైఁ ♦ గీలించుముత్యాల, విధమున సిగఁ గమ్మ ♦ విరులు మెఱయ
గీ. లలితనవయౌవనారంభ ♦ కలితమైనఁ, మేనిమెఱుఁగులు మెఱుఁగుల ♦ మెఱుఁగుఁ దెగడఁ
జంద్రధరుకృప బ్రాహ్మణ ♦ కృసముఁ గన్నమారుఁ డన నొప్పు విప్రకు ♦ మారుఁ గాంచె.

విక్రమార్కచరిత్రము. ఆ 7 ప 143

వైఖానసులు

సీ. వైఖానసులు ఖర ♦ వర్తు లెట్టు లంటేని, శిలఁ దృణధాన్యముల్ ♦ సిదుక నడిచి
కొందఱు పండులుఁ ♦ గొఱికి కొందఱు గన్న, గుఱుముల గువ్వల ♦ తెఱఁగు దోఁప
నప్పటి కప్పటి ♦ కాననంబున వైచి, కొని కొంత తాకు లెం ♦ డినవి యేటి
కొని కొంద ఱంబువుల్ ♦ గొని కొంద ఱనిలంబు, గొంద ఱాహారంబు ♦ గొందు రట్లుఁ
గీ. గాక యాహారపరులును ♦ గలరు వార, లింద్రునకుఁ బూజనీయులై ♦ యెక్కుడైన
పదవిఁ జిరకాలబహుసౌఖ్య ♦ భాగులగుదు, రనిమహేశ్వరుఁడుమకుని ♦ ట్లునియె మఱియుఁ

భారతము. అను. ఆ 5.

శివాలయము

సీ. రూఢిగా బహువిధ ♦ రుద్రసూక్తంబుల, శివు నభిషేకంబు ♦ సేయువారు
గంధపుష్పాక్షతా ♦ గరుధూపదీపనై, వేద్యంబు లిచ్చి సే ♦ వించువారు

శివుని సన్నిధిఁ బ్రద♦క్షిణపూర్వకంబుగా, మునుకొని పలుమాఱు♦ మ్రొక్కువారు
స్కాందపురాణాది ♦ శైవాగమములెల్ల, వీనుల కింపుగా ♦ వినెడువారు
గీ. నీలగళుపాట వినుచు మై♦సోలువారు, శంఖమర్దళధ్వానముల్ ♦ సలుపువారు
నగుటఁ గని చోరుఁ డలరుల♦ కరుగుతఱిని, లలితమైనట్టి యాశివా♦లయమునందు.

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము, ఆ 4.

—♦ వేదోత్పత్తిక్రమము. ♦—

సీ. పలుకతొల్మోమున ♦ నవజపాచ్ఛవి రజోన్వితమునై వెడలె ఋ♦గ్వేద మనఘ
దక్షిణాస్యమున ర♦క్తద్యుతిసత్త్వసమన్వితమై యజు♦వుద్భవించెఁ
బరమముఖంబున ♦ సామంబు తెలుపయి, ప్రబ్బెఁ దమోగుణ♦స్ఫూర్తి మెఱయ
నుత్తరాననమున ♦ నుద్భవించె నథర్వ, మసితమై సత్వ్వత ♦ మోఱశయత
గీ. నమరు నీనాల్గు శ్రుతులకు♦ సాధ్యమైన, యట్టి ప్రణవంబు తేజోమహత్త్వమునను
ఋగ్యజుస్సామతేజంబు ♦ లేకభావ, మొందె త్రిగుణమయాస్థితి ♦ నల్లసిల్లు.

—♦ దేవమనుజాద్యుత్పత్తిక్రమము ♦—

చ. వెరవగునీశ్వరాజ్ఞఁ బ్రభ♦వించిరి బ్రహ్మయు విష్ణుదేవుఁడున్
హరుఁడు చరాచరాత్మకచ♦యంబుల కుద్భవరక్షణక్రియా
కారణగరిష్ఠులై తన య♦హంకృతి మించి ♦ విరించి లోకముల్
వరగ సృజింపగా ద్రుఢత♦పంబుమహత్వముజూపునయ్యెడన్.
చ. శిరమునసంబరస్థలము ♦ చిత్తమునన్ విధుఁ డాననంబునన్
సురపతి వహ్నివిప్రులును ♦ సూర్యుఁడు కన్నుల సర్వదిక్కులున్
బరువడిఁ గర్ణరంధ్రములఁ ♦ బ్రాణములన్ పవనుండు బాహుల
న్నరయగ రాజరాజియును ♦ సంచితనాభిమహాంతరిక్షమున్
క. ఊరుతలంబున వైశ్యులు, చారణమతినొప్పు చరణ♦ సరసీజములన్
భూరమణియు సచ్ఛూద్రులు, గారవమునఁ బుట్టిరట్టి♦ఘనతరమహిమన్. ౩౮౩౪

వైశ్యపురాణము. ఆ 1

—♦ ఎఱుకచెప్పుట ♦—

సీ. సరసవతీదేవి ♦ సదువులదొర రేణు కాపరంజ్యోతి, యా♦కాసవాణి
వేఁడివెల్గులసామి ♦ వెన్నెలరాజము, కన్నులసేవర ♦ కాశినాథ
సిరికొండమల్లేశ ♦ శ్రీకూర్మనాయక, మాపాలిరంగ హ♦నుమంతరాయ
శ్రీరామదేవతా ♦ శ్రీవెంకటేశ్వర, ముల్లోకమాత ము♦మ్మాలసత్తి

గీ. సీతమాదేవి మాపాలి ♦ సిరులతల్లి, యమ్మ కొల్లాపురీదేవి ♦ యాదిలక్ష్మి
మీరలందఱుఁ దోడయి ♦ మించిమంచి, వాసుదయసేయుఁడిపుడు భా♦వమున నుండి

గీ. సకలభాగ్యశాలివె నీవు ♦ సన్నుతాంగి, గరిమ నీసాటి సకలలో♦కములయందు
నూడఁగా లేదు నినుఁ గొల్వఁ ♦ బాడి పంట, సౌమ్ము సోబనములుగల్గు సుమ్ము తల్లి
వేంకటేశ్వరవిలాసము.

తెలుఁగుభాష

ఆ. తెలుఁగదేల యన్న ♦ దేశంబు దెలుఁగేను, దెలుఁగువల్లభుండఁ ♦ దెలుఁగొకండ
యెల్లనృపులుగొలువ ♦ నెఱుఁగవే బాసాడి, దేశభాషలందుఁ ♦ దెలుఁగు లెస్స.
ఆముక్తమాల్యద. పీఠిక ప 15.

—♦ కవితాప్రశంస ♦—

చ. కవితయనంగఁ బద్యములు ♦ గద్యములున్ రచియించుటౌనె భా
వవిలసనంబు, లోకహిత♦వర్తనముం బచరింపఁజేసి, క
ర్తవకును నద్దమెట్లటుల ♦ గ్రంథచమత్కృతి నేర్పు పెంపునన్
బ్రవిమలవస్తుతత్వమును ♦ భాసిలఁజేయుటగాక యారయన్.

చాటువు.

శా. సౌరభ్యంబును బంధచాతురితగన్ ♦ శయ్యాచమత్కారశృం
గారంబున్ వివిధార్థముల్ సరససాం♦గత్యంబు నానాకళా
పారీణత్వము మంజువాగ్విభవమున్ ♦ పాంచాలరీతిం దగన్
వారస్త్రీయునుబోలె నొప్ప వలదా ♦ వర్ణింపఁ గావ్యం బిలన్.

క. నానుల్లును శృంగారము, నానావిధవృత్తవర్ణ♦నలు సంపూర్ణం
బై నిల్చిన కృతి సత్కృతిఁ, గా నుతియింతురు గదా సు♦కవు లెయ్యెడలన్.

క. జాజులపొట్లమువిప్పిన, యోజఁ గవిత్వంబు వెలయ♦కుండిన సభలన్
బూజింతురె యాకృతిబుధ, రాజులు రాజులును సుకవి♦రాజులు గరిమన్.

చ. వడియును బ్రాసమున్ గణము ♦ వర్ణన లర్థము శబ్ద మొప్పునే
కడమయులేదు మత్కృతికిఁ ♦ గైకొని చూడుఁడు సత్కవీంద్రు లె
య్యెడ నెది యొక్కపద్యమున ♦ నిందులసత్త్వము పద్మలోచనల్
కడివెఁడుకూటిలో మెదుకుఁ ♦ గైకొని పాక మెఱుంగుకైవడిన్. 3842

రుక్మాంగదచరిత్రము. ఆ 1 ప 24-27.

సీ. శబ్దార్థరూఢి ర◆సస్థితి బహువిధ,వ్యంగ్యభేదములు భా◆వములు గతులు
శయ్య లలంకార ◆ సరణులురీతులుఁ, బరిపాకములు దశ◆ప్రాణములును
వృత్తులు వస్తువి◆వేకంబు గుణములుఁ, గవిసమయముఁ జను◆త్కారములును
వర్ణనంబులు గణ◆వర్ణఫలంబులుఁ, దత్కాలంబులు సధి◆దైవతములు

గీ. గ్రహములును శత్రుమిత్రయో◆గములు దశలు, నంశవేధయు భూతబీ◆జాక్షరముల
పొత్తువులుఁ దెల్ప శాంతవి◆స్ఫురణఁ దనర, సత్కవీంద్రుని కృతి బుధ◆సభల వెలయు

క. లోకోత్తరగుణపుణ్య, శ్లోకకథామధురమధుర ◆ శుభవాఙ్మయర
త్నాకల్పంబగు కావ్యము, బ్రాకల్పంబగుఁ గృతార్థుఁ◆డగుఁ గవివరుఁడున్.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము. ఆ 1 ప 12-13.

ఉ. తప్పును నొప్పు లేని కృతి ◆ జాగపులంబుగ వింటెఁ గొంత త
ప్పొప్పులు రెండు గల్గు కృతి◆యొప్పనిజాతులతోంగి తప్పు తే
కొప్పులు గల్గు సత్కృతి గు◆ణోన్నతివంశవిలాసరేఖలం
జెప్పఁగ సాటిలేని సర◆సీరుహలోచనగాదె చూడఁగన్.

వరాహపురాణము, సం. ము. ఆ 1 ప 16.

సీ. ఒకఁ డలంకారంబు◆నకు వేడుక వహించు,నొకఁడు వార్తాసమృ◆ద్ధికిఁ జెలంగు
నొకఁడు శబ్దవ్యుత్పత్తి◆లకు మాయురే యను,నొకఁ డర్థపుష్టికి ◆ నుత్సహించు
నొకఁడు రసాభోగ◆తకు మస్తముఁ గదల్చు, నొకఁ డుపమానచ◆ర్చకకు నలరు
నొకఁడు పదప్రౌఢి◆మకు నిచ్ఛలో మెచ్చు,నొకఁడు జాతిశ్లాఘ◆కుబ్బుచుండుఁ

గీ. గామిచందానఁ దలవరి◆కరణి బధిరు,వలె దరిద్రునిగతి వాది◆పగిదిఁ గనక
కారుచాడ్పునఁ బంగు వై◆ఖరిఁ గుజాతి, జాడ నిండఁగ మదలింప◆జాలు పెట్లు.

క. ఒప్పులు గల కృతిలో నొక, తప్పున్నను గడమ గాదు◆దానికిఁ గళలం
జొప్పడు శశికిఁ గళంకము, గప్పెగ్గడి యేమినిందఁ ◆ గావించెనొకో.

చ. ఘనతరఘూర్జరీకువయు◆గక్రియ గూఢము గాక ద్రావిడీ
స్తనగతిఁ దేటగాక యర◆చాటగు నాంధ్రవధూటిచొక్కపుం
జనుఁగవఁ బోలి గూఢమును◆జాటుదనంబును గాకయుండఁ జె
ప్పిన యదిపో కవిత్వమని◆పించు నశించు చటుగాకయుండినన్. 3848

చ. ఎడపక తారు దార లిఖి◆యించి పఠించి కృతుల్ ప్రతుల్ జగం
బడిగిన నిచ్చి హెచ్చి సక◆లావసథంబులఁ దాఁ దెలిసి దిశల్

గడచి ఘటించు కావ్యములు ♦ కావ్యములా హరణాఘుశాంతికై
విడువక కూలిఁ బెట్టి చది♦వించుకృతుల్ గృతులే వసుంధరన్. 3849

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1.

క. నిగుడు నవరసములో లుకఁగ, ద్విగుణంబగు వర్ణములును ♦ దీపింపఁగఁ ద
ద్విగుణాలంకృతులును దద్విగుణములగు నర్థభావ♦విధములు గలుగున్.

క. తెనుఁగైన నేమి కవితా,జనితాలంకారచిత్ర♦సంగతపదవ
ర్ణన వచనరచనచతురత, వినయోగ్యంబయిన కృతియ♦వింద్రు మహాత్ముల్.

ఉ. దోషసమేత మెంతయును ♦ దొడ్డది యైనను నిందితంబు ని
ర్దోషము గొంచమైన జగ♦దున్నతి వొందుఁ గళంకహీనసం
వేషశశాంకఖండమును ♦ విశ్వవిభుండు కిరీటకోటిపై
భూషణలీలఁ దాల్చె నల ♦ పూర్ణశశాంకు ధరింపఁ గోరునే.

క. భూషణలీలల దేశవి,భాషలదత్తత్ప్రదేశ♦భాషణములగున్
భూషించునట్లు సు,భాషితమై సంస్కృతంబు ♦ బహుదేశములన్

చ. జనని సమస్తభాషలకు ♦ సంస్కృతభాష ధరాతలంబునన్
ఘనలలితార్థగౌరవవి♦కాసి తెనుం గభిరమ్యమంతకున్
గనుఁగొనఁ జాతబీజమున ♦ కంటెను కోమలపత్రపుష్పశో
భనమగు పల్లవాభిన♦జాలగసాలము సొంపు నింపదే.

ఉ. జల్లియునక్రమంబు నప♦శబ్దము వైరిపదంబు జడ్డునుం
బొల్లయు గ్రామ్యకంటకము ♦ బూరకమున్ విరసంబు లాదిగా
నల్లికలల్లు కబ్బములు ♦ నాదరణీయమె వాక్యచాతురీ
సల్లలితార్థసృష్టిగల♦సత్కృతి సేవ్యము పొందుకైవడిన్.

మ. సరసాలంకరణోపమానకవితా♦సంధిక్రియాచాతురీ
భరితప్రౌఢిరచించు సత్కవిజగ♦త్ప్రఖ్యాతివర్తింపఁగా
గరిమం బేర్చుచు దుస్సమాననిపుణుల్ ♦ గర్వింతు రల్పజ్ఞులై
హరియుండన్ హరినామభేకతతులై ♦ యర్థింబ్రలాపింపవే. 3856

గీ. కావ్య ముత్పాద్యమైన స♦త్కావ్య మింక, నక్తకావ్యంబయే పుర♦రుక్తిఁ దెచ్చుఁ
గాఁగ గవితాభిముఖుఁడైన♦కవివరునకు, మిశ్రకావ్యంబె కావ్యమై♦ మెఱుఁగు దెచ్చు

గీ. నరగుణాంకితమయ్యె నే♦నరనకృతియు, దూష్యమగు శునిధృతగత♦దుగ్ధమట్లు
హరిగుణాంకితమయ్యె నే♦ నసమకృతియు, హరసూత్రంబుగతి పావ♦యంగమంబు

కవికర్ణరసాయనము, పీఠిక. ప 10, 24, 26.

సీ. నవపువ్వులుగ మాల ◆ కరి పెక్కుతెఱఁగుల, విరులనెత్తులుగఁ గా ◆ వించునట్లు
కర్పూరకస్తూరి ◆ కావస్తువితతిచే, శ్రీఖండచర్చ వా ◆ సించునట్లు
ఒడికంబుగా గంధ ◆ వొడికి నానాసూన, పరిమళంబులు గూడఁ ◆ బఱచినట్లు
సరఘులు వివిధపు ◆ ష్పమరందలవములు, గొనివచ్చి తేనియఁ ◆ గూర్చినట్లు
గీ. భారతప్రోక్తకథ మూల ◆ కారణముగఁ, గాళిదాసుని నాటక ◆ క్రమము కొంత
తావకోక్తికి నభినవ ◆ శ్రీవహింపఁ, గూర్మిఁ గృతిసేయు నాకు శా ◆ కుంతలంబు.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 1.

సీ. శబ్దాపశబ్దవి ◆ చారియైనట్టివ్యా, కరణజ్ఞుఁ జనకుని ◆ గాఁ దలంచు
యుక్తివాదములచే ◆ నొప్పారు తార్కికుఁ, భ్రాతగా బుద్ధి నే ◆ ర్పడఁ దలంచుఁ
జతురుఁడౌ మీమాంస ◆ శాస్త్రపారీణుని, గదియఁగ మండుని ◆ గాఁ దలంచు
నాదిగి వైదికనిష్ఠ ◆ సుఁడు నధ్యాపకుఁ, గనలి చండాలుని ◆ గాఁ దలంచు
తే. వివిధముగ నిట్టు లధిప క ◆ విత్వకన్య, కావ్యనాటకలసదలం ◆ కారభావ
నవరసాభిజ్ఞు మది నిజ ◆ నాయకునిగఁ, దలఁచి వరియించుఁ దనుఁదానె ◆ వలపుమించి.

బిల్హణీయము, ఆ 1 ప 73.

ఉ. వేదురగచాతురీమృదుల ◆ మిశ్రవిచిత్రకవిత్వతత్త్వసం
మోదనసజ్జ్ఞతాభిరతి ◆ మూఢుఁ డెఱుంగునె ప్రాజ్ఞుకైవడిన్
మాఁదటి యానలన్ మెసఁగు ◆ మేష మెఱుంగునె యిక్షుఖండికా
స్వాదరసానుభావ మతి ◆ సారమదేభ మెఱుంగుకైవడిన్.
ఉ. వారిజగర్భపత్నీకర ◆ వారిజసన్మనుమాధురీధురీ
సారకవిత్వతత్త్వమును ◆ ప్రాజ్ఞునికైవడిఁ గూళ మెచ్చునే
సారపయోధిశీత సర ◆ సత్త్వవికస్వరచంద్రచంద్రికా
పారమయూఖరేఖలకు ◆ నైఁబడి యుబ్బునె యల్పకూపముల్.

పర్వతపురాణము, అ 1.

మ. విమలంబై విన యోగ్యమై విశదమై ◆ వింతై విశేషంబునై
సమధారామధురంబునై సరసమై ◆ చాతుర్యవంతంబునై
యమరం జంద్రుఁడు చిల్కువెన్నెల గతిన్ ◆ హర్షప్రదంబై సుగం
ధమరుత్ప్రోతములీలఁ జూ కవిత యి ◆ ద్ధాత్రిం జరింపందగున్. 3863

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 1 పే 7.

గీ. మూఁడుమూలలఁ గలుగు క ◆ ఠోరశబ్ద, కలితపాషాణపాకముల్ ◆ గదలుకొలిపి
కష్టములు సెప్పి యరసిక ◆ గ్రామణులకుఁ, గృతులిడుదు రవివేకభిక్షు ◆ కులు గాన.

సీ. మత్తేభగామిని ◆ మత్తకోకిలకంఠి, శ్రీకర్ణవరసర◆సిరుహవదన
పృథివీతలనితంబ ◆ బింబచంపకనాస, లలితపదాలాప◆జలదవేణి
యుత్పలగంధి వి◆ద్యున్మాలికాంగి శ్రీ, ఫలవృత్తవక్షో◆జపాళి తరళ
నయనమదనదర్ప◆ణకపోలతలశంఖ, గళభుజంగోరువి◆గ్రహాయుహాళి
గీ. యగుమవిలసిల్లు కావ్యక◆న్యకను సుకవి, లసదలంకారశయ్యార్థ◆లలితహర్ష
కలనఁ దేలుసరసున కీ◆వలయుఁ గానఁ, గృతిపతిని జేతు నీమహా◆కృతిసుకృతిని.
కం. కృత మెఱుఁగని కుటిలుఁనకున్, గృతి యిచ్చుటకంటెఁ గలదె◆కిల్బిష మవనిన్
గృతమెఱిఁగి సంతసిల్లెడు, మతిమంతుఁడధీశుఁడైన ◆ మహిఁ గృతి వెలయున్.
కం. ధరణిన్ రసహీనుఁ గృతీ, శ్వరుఁ జేసిన నదియు రూప◆వతియగుకన్యన్
బధిరికిఁపక పండ్లున కిశా, తెరుపా కవిపాత్రగరిమఁ ◆ దెలియఁగవలయున్.

ఓషువతీపరిణయము, ఆ 1 ప 29, 71, 78.

—◆ తార్కికవర్ణనము. ◆—

సీ. భోగాపవర్గని◆భూతిప్రదము లైన, సాధుకర్మబ్రహ్మ◆సద్విచార
పథములనెల్లను ◆ గరిసువిసర్జించి, కంఠశోషఫలంబు◆ గల్గినట్టి
వ్యర్థభాషణమున ◆ హారంబుగాఁజేతు, రీతార్కికజనంబు◆లేదివేళఁ
బాపసంఘంబులఁ ◆ బాపఁగాఁజాలవు, ప్రత్యక్షములు పవి◆త్రములఁజేయ
గీ. లేదుపీలుస్ఫుటల్ వ్యాప్తి ◆ లేశమైన, నేలఁగాఁజాలదనుమితి ◆ యేటికోనదు
రక్షణముసేయఁగాలేదు ◆ పక్షతయను, పద్ధతిట్టిది తార్కిక ◆ వైభవంబు.
సీ. అలవిశిష్టజ్ఞాన ◆ మాహేతువేకాని, యలఘువ్యాననిమితి ◆ యందుఁదలఁపు
గాజ్ఞానయుగ్మమే ◆ కలుగదందురుగాని, త్యాగముగాదని ◆ తగవనిశము
బుధజనులెల్లను ◆ మోహవాదంబుల, ముఖరులై రేసియు ◆ ముఖ్యఫలము
లిలనుమే పొందంబు◆లీప్రమాణములని, కాకదంతంబులీ ◆ బోకవేని
గీ. సంతతంబునునీచర్చ ◆ సలుపువారి, పద్ధతులు కావె యీతర్క ◆ పండితజన
వైఖరు లటుంచుఁ బల్కి యా◆వలను శుష్క, తార్కికులరీతులెల్లను ◆ దలచిచూడ.
మ. విన రామ్నాయములందదంగములనే◆వేళన్ స్పృశింపంగ రా
రసపూర్ణోద్యత్స్మృతులం బురాణములనీ◆హం గన్నులం జూడఁగాఁ
జనతే వేళను శుష్కతర్కపఠనా◆సక్తిన్ సుధీకోట్లుచం
చనలన్ గల్వఁ బఠంబెఱుంగక ధనే◆చ్ఛం ద్రోతు రాయుష్యమున్. 3878

చ. విపులముచేయుబుద్ధి రతి • వేగము మోహమునడ్డగించు న
శ్రమముగ సంస్కృతోక్తులవి • శంకటలీలవచింపఁజేయు ను
త్తమముగ నన్యశాస్త్రముల • ధాటిగ నభ్యసనంబుఁజేయు ను
ద్యమమునొసంగుదర్కజమ • హాశ్రమమె ట్లుపకారికాదొ. 3871

—• మీమాంసకవర్ణనము •—

మ. పటుమీమాంసకు లిందుఁ గొందఱు శ్రుతి • ప్రామాణ్యసంస్థాపనా
పటిమన్ భాసితులైన నీయుపనిష • త్భాష్యాదులే వేళ ను
ద్భటఘోషంబులనేమహాత్ముఁ బరమున్ • వర్ణించు నాబ్రహ్మ నే
పటిమన్ మెచ్చరు దాన వీరు వినుతిం • పం గారు పాత్రుల్ కదున్.

తే. శుద్ధమీమాంసలోకప్ర • సిద్ధులు కడు, సర్వబుషిసత్తమ సహింపఁ • జాల రమర
చేతనత్వాద్యపహ్నవ • స్థితినివీరు, విశ్వమును నీశ్వరంబుగ • వేసఁదలతురు.

సీ. ఆదినిధర్మమం • దతులప్రమాణము, నావలవిశదము • నాపిదపను
భేదంబును విశేష • విధిని నాతరువాత, వీఁకబ్రియుక్తి వి • వేక విధని
నవలఁ బూర్వాపర • త్వాధికారంబుల నవలను బహువిధం • బైనయాతి
దేశము నావల • వాసినంగంబును, బాదతంత్రంబును • బటుప్రసంగ

గీ. సంగతియుఁ నీతి యను నేత్ర • శతముచేత, మిగుల నాలోచనలుసేయఁ • దగియొసంగు
నట్టిమీమాంసకులు దప్ప • నన్యు లెవరు, సాదరంబుగ వేదర • క్షణ మొనర్ప.

—• వైయాకరణవర్ణనము. •—

ఉ. పాణినిచేఁ గృతంబులన • భాసిలు సూత్రములన్ బహూక్తులన్
మానక నిర్ణయించి పర • మాత్ము నుతింపఁగలేక కష్టస
న్మానితులైరి శాబ్దికు ల • నంతరసంబులఁ బిండివంటలన్
మానితమైనయన్నరుచి • మందరుచిన్ మది మెచ్చఁ జేయునే.

క. దురితహరమైనయీవ్యాకరణముఁ జదివినసుకృతులు • కడు బుధగణవా
సరణులఁ గనిష్ఠికాంగుళిఁ, బరమోన్నతి నొందఁజేసి • భాసిలుదు రిలన్.

—• అధ్యాపకవర్ణనము. •—

తే. మాసమాసంబులను జీత • మాసలఁ గొని, శిష్టులైయర్థచాపలా • విష్టు లగుచు
వీరు చదివెడువారికి • వేదములను; హర్షమునఁ జెప్పుచుందుర • హర్నిశంబు. 3877

తే. తగ నుపాధ్యాయజనులు వే♦దములు శిష్య, జనములకుఁ గష్టపడిచెప్ప♦ మొనయరేని
యుర్వి నిర్వేదవాదము ♦ నిర్విత్తాన, మప్పుడే కాద తలపోయ♦ నన్నృతముగ.

విశ్వగుణాదర్శము.

బంధకవిత్వము

—♦ శంఖబంధము ♦—

క. నరకతమణినయమహితత, కరమలనుతనుకళికలిమి ♦ కలికిసతమ్మా
యురమున భుజగవరధరా, ధరమును నమరు హరి మదన♦దమన నుత పదా.

—♦ రథబంధము ♦—

క. శ్రీ మీ వెంట న్గ్రామక, రా మకరిని పెక్కుడించి ♦ రమ్యగజేశ
గ్రామణి గావన్ లేదా, నీమాయాలీల నూవె ♦ నీలనగపతీ.

—♦ చక్రబంధము ♦—

శా. సత్యాకల్పక ప్రస్ఫుటాశరభిదా♦చారావిశంక క్రమా
మత్యావిష్కృతబంధురాదరణభూ♦మా జంతుకూటాశ్రితా
విత్యావేంధనధర్మసారరతమూ♦ర్తీ ముక్కురాద్రిక్షమా?
మాత్యుల్లాసపదామహావిదితధా♦మా సాధుతారక్షమా.

—♦ నాగబంధము ♦—

చ. కరివరదానశూరసుర♦గౌరవసజ్జితపాదసారసా
ధరధరధారిసూరినర♦తారకనిత్యనశోకదాసభా
స్వరమదకౌశలారహత ♦ సారకుభృద్వరధీరమానిభా
సురశుకగీతమారనిభ♦శోభనరమ్యశరీరసంభృతా

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 853-862.

—♦ కంకణబంధము ♦—

ఉ. నారదసుందరాంగ ఖగ♦నాథయధర్మహరాహరార్చనా
నారకలోకదూరవర ♦ నందప్రదత్తసుతాసురస్తుతా
తారప్రియాప్రియాకనక♦ ధామపవిత్రపరాపదపద్రిదా
దారుణకోణపావళివ♦ధవ్రిత వ్రజ్యనఘావివర్ధనా.

—♦ చాపబంధము ♦—

ఉ. సారవిమత్త పుణ్యజన♦సార్థపరిష్కరరాతిసాహసా
సారసలోచనాలసిత ♦ సాగరకన్యరతిప్రలాలసా
సారసమాస్యనేత్ర బుధ♦సంఘనుతాకరుణార్ద్రమానసా
సారవిమత్త పుణ్యజన♦సార్థపరిష్కరరాతిసాహసా. 3884

కవిజనచకోరచంద్రోదయము. 1 3 ప 167-158.

—♦ ఖడ్గబంధము ♦—

కం. భీమనామసోమదైత్య ♦ భేదనాథయాదయా
యామవత్యధీశకల్పి♦తాభిరామశేఖరా
రామపూజ్యపాదభక్త ♦ రత్నకాదికప్రియా
యామరేంద్రమౌళిఘృష్టి♦తాంఘ్రిపద్మశంకరా !

సీమంతినీకల్యాణము, ఆ 5.

—♦ పద్మబంధము ♦—

చ. కనుఁగొన రేకు లెన్మిదియుఁ ♦ గర్ణిక చుట్టిడి సిద్ధరాంధ్రులన్
మునుపటిరేడువర్ణములు♦నుం గడయేడుఁ బ్రవేశనిర్గతు
ల్పనుపడ నాల్గుదిగ్దళము♦లన్ లిఖియించి విదిగ్దళంబులం
దనయుఁగఁ బాదమధ్యగము♦లేడును నాల్గుఁగఁ బద్మబంధమా.

నరసభూపాలీయము. ఆ 4 ప 85.

—♦ ఛత్రబంధము ♦—

క. సారసభూనుతవనలమ, సారసభవభయభకాభ♦సరమారామా
మారామారహరాధా, ధారాహారసామలనవ♦తనుభూసరసా.

—♦ మర్దలబంధము ♦—

చిత్రసదవృత్తము. భూరిదయావలదక్షా, నూతిభవాపహదక్షా
వారిదకోమలగాత్రా, వైరిభయావహగాధా. 3888

సుమనోమనోభిరంజనము. ఆ 2 199, ప 197.

—♦ గోమూత్రికాబంధము —♦

క. హరిపదసరసిజమధుకర, మురభిదసితమూర్తి రామ ♦ భోగసుధామా
కరిరదసురకుజవిధుకర, శరదుదసితకీర్తి ధామ ♦ చాగయరామా.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము. ఆ 5 ప 1292.

—♦ శుద్ధాంధ్రగోమూత్రికాబంధము ♦—

క. పులితోలుం బలుమేలుం, దలపై విన్నేటిజాలు♦దగుసలవేల్పా
తెలిడాలుం నలుగేలుం, దలమా విల్మేటివాలు♦దగునెలదాల్పా.

శేషధర్మము. ఆ సు ఆ 5.

—♦ అష్టదళపద్మబంధము ♦—

చ. జలనిధికన్యకాకాంతకల♦సారసనేత హిమాంశులోచనా
సలలితభ్యాసకుమారినుత♦సామజవైరిశిరఃప్రలుంఠనా
సలిలజపత్రనాభసర♦సాఘనమాధవశౌరిగోపికా
జలజనిభాస్యపోషరభ♦సారిపుదూషవిరించివందితా.

కవిజనచకోరచంద్రోదయము. ఆ 2 ప 158.

—♦ చిత్రబంధవిచిత్రకందము ♦

క. దారవతనువభజయజయ, సారశమసమగ్రమహిమ ♦ శరహాసరసా
పారసహారసుకరభా, భాకరసురసాయజయజ ♦ భవమతవరదా.

ముకుందవిలాసము. ఆ 2 ప 259.

—♦ పుష్పమాలికాబంధము ♦—

చ. శమదమధామమానసల♦సద్వసవావృతనూతవాతసీ
సుమసమకోమలాంగ శుచి♦శుభ్రిశుభాకరధీరసారకీ
ర్తిమహిమసామగేయకృత♦కృత్యకృపానిధిరాధికాధిపా
సమదమహామరారిదః♦చక్రధరాచరవారణాకరణా. 3893

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

—♦ పుష్పగుచ్ఛబంధము. ♦—

స్రగ్ధర. క్ష్మానారీనాధనాళీ♦కనయసకవదా♦కారధీరస్ఫురద్ధ్వ
ధ్యావాధీనాత్మనారా♦యణగుణగణపూ♦ర్ణావిధూవిఘ్నవివ్వ

శ్రీనాథీనావనాసు• స్థిరతరవరదా • శ్రీపతీపక్షిపత్రా
నానాథీనాసునాశా•నరసురవరవ•ర్ణ్యానవానల్పవర్మా.

లంకావిజయము, ఆ 2.

—• పుష్పబంధము. •—

చ. సరిసిరిఁజేరితంగాసఁగు • సన్నసమల్లగనీక లోఁగజం
కరిగురిగోరివేలగని • గట్టిగఁ దిట్టిఁ దోస సాఁ జె
చ్చెర నెరసీత తియ్య జిగి•జిల్కఁ జిరాకున లోనలోఁ దా
గరుగును మారునీలగడి•గల్గఁగఁ గూడెడు నీడు నేఁడుగా.

శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనకుశచరిత్రము, ఆ 1 ప 115.

—• ఆశ్వాసపూర్ణనియుతశైలబంధచిత్రకందము. •—

క. శ్రీశా గరుడాంచద్వా,హాశివసఖ లలితశీలి• యాద్యాగ కేళీ
దాశరథి కనకరశనద,యాశరధి శ్రితాంబుజభవ• యంచితవిభవా.

" ఈపద్యమునందు శ్రీగద్వాలయకేశవ అని యున్నది."

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 ప 282.

—• ఏకాక్షరనామకందము. •—

క. లోలాళిళ్లాలిలీలా,ళీలాలీలాలలేల•లీలలలలులే
లోలోలైలాలలల,ల్లీలైలలలాలలోల•లేలోలేలా.

ప్రిలంఫరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 228.

—• ఏకాక్షరకందము. •—

నానానునినినూనన,నేనునినునమన్ను నెన్న•నీనీననిను
న్నానానన్నినానా, నేనీననునన్యనాన• నేననునన్నన్.

వరాహపురాణము, నం. ము. ఆ 10. ప 90.

నానాననేనని న్నే
నేనెన్ని నెన్నెనున్న • నేనానైనా
నానో నాననేనను
నాననినానననిన•నానున్నేనీ. 3899

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 78.

నానామానునినవిన, న్నే ననననని న్నననన్నె ♦ నేనననినన్
నేనను నేనన్నా నా, నేనమునన్నె న్నె నన్నె ♦ నిను నేననినా. 3900

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 2 ప 88.

——♦ ద్వ్యక్షరికందము. ♦——

నా నెమ్మనము నుమానీ, మాననిమానమున మనను ♦ మన్న ననన్నొ
మానిని నీమనమునననుమానము మానము నుమాని ♦ మనమును నెమ్మిన్. 3901

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 7 పద్య 219.

కాకలికాకలకలకల, కోకిలకులలీలకలుల ♦ కులుకులకలు కే
కైకో కుకేలికోలకుల, కో కాలీకేలికలికి ♦ కొంకకుకలికీ.

వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 11 ప 69.

నిను నెమ్మనమున నమ్మిన, నను మానము మానమాన ♦ ని నేమ మునన్
మననీ నామము నూనె, న్న నుమాని ననిన్ను మాన ♦ నా నేమే నా.

పరిబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 222.

వేదవదావదవాదవి
వేదేదేవాదిదేవ ♦ విద్వద్వేదీ
వాదీదేవీదేవవి
వేదే వేదుద్దుదిద్ద ♦ వేవేదా వే.

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 79.

మేను మనము మానము మును, నేననుమానమ్ము మాని ♦ నేను మ్మనన
న్నే నేననినమ్మి ననీ, మానమనూనానుమాన ♦ మైమను నెమ్మిన్.

సీతారామాంజనేయసంవాదము, ఆ 2 ప 89.

కోకిలకలకలలీలల, కేకులకేకలకులాళి ♦ కెలకిలలకళా
కాకలికేళీకలాకులు, లోకాళులు కేళికళికి ♦ లోలాకులలై.

ముకుందవిలాసము. ఆ 1 ప 241.

మిమ్మే మేమారేమా, మమ్మోమ్మముమ రేమిమమ్మ ♦ మామమ్మోరా
మమ్మోమ్మరమా రామా, రమ్మరమరమేరమిరి ♦ రామమురారీ. 3907

మనమున నీవా మమ్మె న, నను మానము మాని సేమ • మానిని నన్నె
మ్మి నిన మ్మి నన నోమ్ముము, మనుమను నీ మనన మేను • మానను మేవా. 3908

శేషధర్మము. అ సు ఆ 5 పే 99.

—♦ సర్వతోభద్రశ్లోకము ♦—

రమావాససవామార
మావతారరతావమా
వాతాదసాసాదతావా
సరసాననసారస.

ఈశ్లోకమునకు అర్థరూపముగా మత్తేభవృత్తము.

మ. సిరికావాసము ధారుణీసహితుఁడా • శ్రీఘుంబసర్వావతా
రరతాప్రోవుననున్ మరుద్గ్రసనద • ర్పఘ్నాయసల్పత్వగ
మ్యాగహీన్ వేదగగీరవాచ్యసరసా • స్యాంభోజయంచున్ రమా
వరము ప్పొంచితి శ్లోకరూపముగ శేవన్ సర్వతోభద్రలాలిన్.

ముకుందవిలాసము. ఆ 3 ప 289-303.

—♦ తలకట్టుకందము ♦—

హారభవహారధరధరశర
వరపర్వతసదనపంచ • వదనఘనమరు
ద్వారదదరముడుగదయాదగ
సరసతమమమనుపవయ్య • సతతమ కదఁకన్.

—♦ గుణింతకందము ♦—

గిరిగిరిఁ దిరిగితి విసికితి
విరిగితవిడిచితినిరికితి • విధికిరికిరిమి
విరివివినినిగిడినిలిచితి
సిరియిడినిల్పితివినిల్పి • క్షితిమితిసిమ్మా. 3912

—♦ ఏత్వములకందము ♦—

కేవేవేదేలేఁడే
శేవేశేయె మ్మెహెచ్చె • సేడేసేత్రే

తేవేసేవే సేసే

సేవేసేసేదెవేసె ♦ జేజేజేజే.

పట్చక్రవర్తిచరిత్రము. ఆ 3 ప 105-114

—♦ సర్వలఘుసీసము ♦—

నవవికచసరసిరుహ ♦ నయనయుగనిజచరణ, గగనచరనదిజనిత ♦ నిగమవినుత
జలధిసుతకుచకలశ ♦ లలితమృగమదరుచిర, పరిమళితనిజహృదయ ♦ ధరణిభరణ
ద్రుహిణముఖసురనికర ♦ విహితనుతికలితగుణ, కటిఘటితరుచిరతర ♦ కనకవసన
భుజగరిపువరగమన ♦ రజతగిరిపతివినుత, సతతజపరతనియమ ♦ సరణిచరిత
తే. తిమికమఠకిటినృహరిము ♦ దితబలినిహి, తపదపరశుధరదశవ ♦ దనవిదళన
మురహలధరకలికలుషము ♦ దపహరణ, కలివరదమునినరసుర ♦ గరుడవినుత.

భాగవతము. స్క-౧౦ ప 72.

—♦ సర్వలఘుచీససమసీసము ♦—

నిఖిలసురదనుజ ♦ నికరమథితజల, నిధిభవఘుమఘుమ ♦ నినద మనఁగ
నభినవఘనసరు ♦ యసముదయదళని, లసదమితపెళపె ♦ ళరవ మనఁగఁ
నహంపగమనతు ♦ దభవకరధృతప, రఘపరుఘమఘమ ♦ రణిత మనఁగ
ఖలకనకకసిపు ♦ దళనవిహరణాస్ఫ, హరిభయదకహక ♦ హారుత మనఁగఁ
గీ. దళితహిమనగమహిమహీధరతటి ♦ పతనతుముల, గగనసరిదుదితబహుళ ♦ ఘుళఘుళమని
మయనఁగ దివిభువి వెనయు ♦ నయము మెఱయు, రహి వెనుకొని నిజపటుహ ♦ నభటి నిగుడ

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 75.

—♦ ముక్తపదగ్రస్తము. ♦—

సీ. శ్రీమత్కటాక్షుర ♦ క్షితవనద్విపరాజ, రాజవిభూషణ ♦ ప్రణుతసార
సారంగరూపరా ♦ క్షసదానవఘనబాణ, బాణరాత్రించర ♦ ప్రాణహరణ
రణభోజనాత్రిమా ♦ ర్కండేయనుతిబృంద, బృందావనాంతర ♦ ప్రియవిహార
హారకోటీరకే ♦ యూరముఖ్యాకల్ప, కల్పసుమధరా ♦ కల్పమహిమ
గీ. హిమమయూఖాబ్జబాంధవ ♦ కమలనేత్ర, త్రవల్కలధారణ ♦ స్వపతిధామ
ధామవిదళితరావణ ♦ దస్యుసార, సారఘనసామవేంకట ♦ శైలధామ. 8916

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 387.

మ. దయసంకాశయశోవిభానురసుర•త్రాణైకదీక్షాపరా
పరమోదగ్రతమోహరాహరధను•ర్భంగక్రియాసంగసం
గరశంగాహితలోకసైనికపరా•గస్తోమధారాధరా
ధరణీజామలమానసాంబురుహమి•త్రామిత్రవర్గాదరా.

నయనోల్లాసము, ఆ 2 ప 149.

మ. ధరణీపల్లవపల్లవాధరధరా•ద్యవ్యూహహావ్యూహహా
మరవేదావహదావహప్రభప్రభాం•భస్సూర్యగాసూర్యగా
దరకృష్ణామ్రధవమాధవాహ్వయవయ•స్త్రాగ్ర్యప్రియాయప్రియా
శరభిత్సాయకసాయకాయితయుతా•జశ్రీధరాశ్రీధరా.

యాదవరాఘవపాండవీయము, ఆ 4.

పాదాంతోదసపాదాద్యంతయమకసింహావలోకన ముక్తపదగ్రస్తము.

క. రామాజనవరకామా, కామాదివిరోధివర్గ•గర్వవిరామా
రామాభిధానసీమా, సీమాంతాగమవిహార•స్థిత్యభిరామా.

యాదవరాఘవపాండవీయము, ఆ 4.

ముక్తపదగ్రస్తవిశేషాక్కిలివడిసీసము.

సీ. ఘనకీర్తిజితశశ•ద్ఘనసార ఘనసార, సారకుమారకా•సారసార
సారభట్యుద్ధతా•శరవారశరవార, వారణార్తిప్రీతి•కారకార
కారారిదళితశే•ఖరధీరఖరధీర, ధీరభక్తశుభదో•దారదార
దారదాతిక్రూర•దవచారదవచార, చారచరాపదు•ద్ధారధార
గీ. ధారణీధారధారరా•డ్ధైర్యహార, హారనుతిపారపారమ్య•దారితార
తారకాకారకారణా•త్మకవిహార, హారమతమారమారశృం•గారగార.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 314.

సింహావలోకనముక్తపదగ్రస్తము.

క. మన వేటికి నూతనమా, తన మాయెడఁ బ్రేమఁ దనకుఁ • దక్కెఁ దనుమా
ననుమానక దయ దనరం, దవరంతులు మాని నరస•ధవు రమ్మనవే. 3921

నరసభూపాలీయము, ఆ 6 ప 84.

పాదాంతపాదాదిముక్తపదగ్రస్తము.

క. సుదతీనూతనమదనా, మదనాగతురంగపూర్ణ◆మణిమయసదనా
సదనామయగజరదనా,రదనాగేంద్రనిభకీర్తి◆రసనరసింహా. 3922

నరసభూపాలీయము, ఆ 4 ప 83.

యతిభేదకందము

క. వలసినమేవులుగొని క్రాళ్లులావులునునిక్కలించి◆దుక్కగరిపయిన్
బులుగులుచట్టుప లార్చుచుఁ, గొలకొలమనికూఁతలిడుచు◆గూడులు సేరెన్.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 61

ఏకప్రాససీసములు

సీ. డెందంబునింద్రియ◆బృందంబు నొకటిని, వృందంబుఁ గావించి◆క్రిందుపఱచి
యందంబుగ మనోర◆విందంబునకు మూల, కందంబునౌ చిదా◆నందజలధి
నందంబు చిందువ◆మందంబుగానొందు, చందంబునం బొంద◆మందు రెల్ల
నిందించినను నభి◆నందించినను మేలుఁ, జెందించినను గీడుఁ◆జెందుసవ్వ
తే. డెందుఁ దగులుక విందుగా◆నందుకొనుచు, సందియంబులసందడి◆నిందఁజేసి
కందువేనిమనీషిస◆నందనాది, వందనీయుండసైనసా◆యందుఁ గలదు. 3924

సీతారామాంజనేయసంవాదము. ఆ 2 ప 150.

సీ. ఔరగంధపుమెట్టు◆దారిఁదారెడుపాఁప, కోరనోఁకిననెక◆యూరుటకును
తీరైనపాండ్యరా◆ణ్ణారీకుచోదార, హారావళీయుక్త◆చారుగంధ
సారపంకవిహార◆హారిరై నిబిడశృం,గారవనంబులఁ◆జేరిమీఱి
సారపసారస◆పారసౌరభములు, చూరలుగొనుచుఁ గ◆ర్పూరముల కు
గీ. మారములు దోఁటి హిమవారి◆పూర మాని, పేరెములు చాటి మిగుల గఁ◆భీరముగను
సారె పురవీథి గడిదేఁటి◆స్వారి దిరుగు, మేర నందంద మందస◆మీరణంబు.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 17.

సీ. వనజాక్షి యాడఁబో◆యినతీర్థ మెదురయ్యె, ననురీతి నిటఁ గనుఁ గొనఁగ నయ్యె
వనజాతమిత్రుని◆తనయ యిక్కన్నియ, నిను భర్తగాఁ గోరి◆తనదు తండ్రి
యనుమతిఁ గొని సఖీ◆జనములతో నిన్న, దినశక్తికృతగేహ◆మున వసించి
నినుగురించిసపర్య◆లెనలేని భక్తిచే, నొనరించు చుండెను◆దినదినంబు

గీ. కనికరంబున నను హరిఁ ♦ గనికరంబు, మనుచునో వేఱు సేయునో♦యనుచు గాను
మనెను కడలేనికడలిని♦మునుఁగుచు వరిఁ, గనక కనకాభగాత్రి యుం♦డెను రవేశ

కాళిందీపరిణయము. ఆ 2 ప 122.

ద్విప్రాసము

క. వనము నిఖిలజనసంజీ,వనము సకృద్ధర్మనాభి ♦ వర్ధితపుణ్యా
వనము నిరంతరమునిసే, వనము పగిలెజీవనము సు♦వనపావనమై. 3927

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. ప 41

క. మోమోటము లే కింద్రుం, డామాటం బలుక నలుక ♦ ననిమిష వైద్యుల్
డామేటికిఁ దగ మని జే, జేమేటిం గాగణంబుఁ ♦ జెవ్వ మటన్నన్.

నయనోల్లాసము. ఆ 3 ప 10

క. ఆపురమవనిరమణిమణి, నూపురమై ఖేచరీవి♦నోదకరమహా
గోపురమై నృపకోటికిఁ, గాఁపురమై తనరు యజ్వ ♦ కమలాకరమై.

వల్లవీపల్లవోల్లాసము. ఆ 1 ప 13.

త్రిప్రాసము

క. చిందమ్ముల చందమ్ముల, కెందమ్ముల జిగి దెగడు స♦కియమెడ కేళీ మా
రందమ్ముల చెందమ్ముల, యందమ్ములగు మహీశాధ♦రాస్వీక్షణముల్.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 309.

క. హితులార యశ్వినీప్రియ, సుతులార యకారణంబ ♦ చొప్పడుఁ గడుఁ నీ
గతిమీర నిచ్చటికి స, న్మతిమీఱఁగ వచ్చుటెన్న ♦ మాభాగ్యమెకా.

నయనోల్లాసము. ఆ 3 ప 62.

లాటానుప్రాసము

చ. ఘనతనృసింహుఁజూడఁ గల♦కన్నులు కన్నులు వాని కౌఁగిటం
జనువున నేపు చూపఁగల ♦ చన్నులు చన్నులు వానిమోవికిం
జొనిపినపాటలాధరము ♦ జున్నులు జున్నులు వానిమేనఁ జే
ర్చినసరసాంగవల్లికల ♦ చెన్నులు చెన్నులు వో తలోదరీ. 3932

నరసభూపాలీయము. ఆ 4 ప 78,

వృత్త్యనుప్రాసము

చ. సమదవిపక్షశిక్షణవి♦చక్షణదక్షిణదోరనుక్షణ
ప్రమదనిదుర్నిరీక్షసమ♦రక్షపితక్షితిపక్షతక్షన

త్సాహధికశోణితతురక్ష • శత్రుణరక్షితపక్షిలోకనిక్
గహలదళాత్ముఁ జేలు బల • గౌరవసింహన్నసింహభూవరా.

నరసభూపాలీయము. ఆ 4 ప 77.

—• కకారాద్యక్షరకందము •—

క. కలకంఠము కరపులుకును, కలవింకముకంకణంబు • కహ్వాము కరుడున్
కలతవము కనకభుక్కును, కహకును కంకముసుగాక • కక్కురకైదున్

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 230

—• ద్విరుక్తికందము •—

క. నకనకనినడుమునక్కలు, చకచకలపెలామృతొడలు • జక్కనితొగలన్
వికవికనగుతెలిగన్నులు, వికచకమలవదనకొనలె • వేడుకమీఱన్.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము. పద్య 460

—• పాదభ్రమకందము •—

క. దానవజలేజవనదా, భానుతతవిభాకరైక • భావితనాభా
మానాథవివిధనామా, యానసరసహారహీర • హాసరసనయా.

కవిరాజమనోరంజనము. ఆ 4.

—• పాదయమకము •—

క. ఔరా యోబన్నపాలకు, మారా మనుమదనసమర • మాధుర్యుఁడవై
ధీరా నృసింహకూడితి, మారామనుమదనసమర • మాధుర్యుఁడవై.

నరసభూపాలీయము. ఆ 4581.

—• ఉభయభాషాకందము •—

క. రామము దేవర కావవ, యామాజేజేయనయమ • యామున్నలజే
జేమదినివారదేవయి, తేముద్దామోదరయది • తేలందానిన్.

లంకావిజయము. ఆ 2.

—• ఆంధ్రగీర్వాణభాషాశ్లేషము •—

క. దేవరమే లారసికా, యేవరసన్మానకమది • వే ననయము నీ
తావపుసన్నాకదనం, దావాలాయమనుమాట • దప్పవినతయా. 3939

కవిరాజమనోరంజనము. ఆ 4.

—♦ ఉభయభాషార్థానులోమవిలోమకందము ♦—

క. మానుగరవదేనమవర, గానువనీతేరిలనవ ♦ గానివిడినురా
రానుడివినిగావనలరి, తేనీవనుగారవమన ♦ దేవరగనుమా.

భద్రాపరిణయము. ఆ 4 ప 20.

—♦ ఓష్ఠ్యము. ♦—

క. పాలోమీవిభవవపా, లోలుపగురురోపవామ ♦ లూరూద్భవవా
ఙ్మూర్తిలోపశోభివైభవ, లోలోర్మిపయోబ్ధివార్వి ♦ లోప్యనుభావా.

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1.

క. భూమిసుమనోమరద్రుమ, వామాప్రద్యుమ్నభూమ ♦ వంశోద్భవపా
లోమీవిభుశుభవైభవ, భీమోపమభీమభీమ ♦ పృథుదోర్విభవా.

నరసభూపాలీయము, ఆ ప 175.

—♦ నిరోష్ఠ్యము. ♦—

జయ దశరథరాజ ♦ జఠరసాగరచంద్ర, జయ తాటకాకరం♦జకకరీంద్ర
జయ ధరాదికజగ♦జ్జాలరక్షాదక్ష, జయ దయారసనిరం♦జనకటాక్ష
జయ ఘనాహల్యాఘ♦లయదాంఘ్రిసరసీజ, జయ సహస్రాదిత్య♦సదృశతేజ
జయ చంద్రధరశరా♦సన ధరాధరశక్ర, జయ నిరీక్షాసక్త♦జటిలచక్ర
తే. జయ ఖరాదినిశాట శి♦క్షానిధాన, జయ కిరాతీకృతార్చన♦సన్నిధాన
జయ నిశాతశరాహత♦జలనిధాన, జయ జనకకన్యకాధీన♦జయ నిధాన

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 238.

జయ జయ నగజానాయక
జయ జయ ఘనశేషహార ♦ జగదాధారా
జయ జయ శైలశరాసన
జయ జయ కాశినిశాంత♦శాంతస్వాంతా. 8944

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 77.

కలితజటాచ్ఛటా♦ఘటితకలానిధి, కలికాకతచ్ఛన్న♦గ్రహాసదేశ
కరకంకణీకృత♦స్థిరహారినశిరస్క, సద్రత్నకిరణస♦నాథదిక్క
సంతతసకలని♦ర్జరరక్షణాధీన, గిరతతతలస♦త్సారలీల
సరసిజహితసిత♦కరనిరంతరనయ, ననిరంతరాయతా♦ఘనఘృణిగణ

సీ. నారదశరజ్జలదకాశీశారదాది,తతనయ ధరాజచందన త్రిదశకీర్తి
కాలహరిచంద్రసచ్ఛాయకజని గేయ,దైన వీలగశాకృతికానసయ్యా. 3945

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

ఓష్ఠ్యనిరోష్ఠ్యసంకరము.

శా. భూనాథోత్తమ జంభభంజనమహాభోగాభిరామక్రియా
దానోజ్జృంభితవారిపూరభరితోద్యద్వార్థివీచిశ్రీజా
మానామేయసుధాబ్ధినిర్మలగుణామాధ్యన్మహాయోధత
శ్రీరూత్నపరిధమానభాగ్యకరవైరివ్రాతభేదివ్రతా.

నరసభూపాలీయము, ఆ 4 ప 90.

అచలజిహ్వము.

మాపై పాపము మున్నే
బాపుము నై మొప్పపమ్మ ప్రభమింపుంబే
మీపై ప్రేమంబే పై
పాపై పెంపొప్ప మమ్ము బంపుము భీమా.

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 4 ప 80.

క. భోగాంబువాహవాహవి,భాగేహాభావుకాంగ బావభవకుహా
భాగమహీభాగమహా, భోగావహ బాహుబ్భోగి పుంగవభోగా.

నరసభూపాలీయము, ఆ 3 ప 159.

ప్రాసభేదము

క. పక్షీశ్వరతురగారథ,వక్త్రేమంకరగభీర పాథోధిమహా
మోక్షిణధ్వజనుతదయ, రక్షింపుము వలదు పేక్షరాజీవాక్షా.

క. అనిసంశయంబుతోఁదన, మనమునఁ జర్చింపఁగనక మాలికనియె నే
నినుఁగని దెల్పిననారా,యణుఁ డితఁడే జక్కఁజూడవమ్మా కొమ్మా.

క. మిత్రుని తేజము విశ్వా,మిత్రునిశక్తి గలదంచు మెండుగ మిథ్యా
మితశ్రీస్తోత్రము వినవ వి,ధాత్రుఁడు నీరీతి నీదు తలవాశ్రిసెనొకో.

క. సేతువు మంత్రములందఱి, సేతువు దద్రిశ్శుల పేర్వు లీరణమునకున్
సేతువుబ్రియంపవ భాలుఁపుగ, నేత్రవిధమ్ములను మీఁగ లెఁదే తననున్. 3952

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము

—♦ భంగ్యంతరకల్పన. ♦—

క. మిన్నగు మొగమున నెలకలి, మిన్నగు రాదాని కౌను ♦ మెరుగణువు నలెన్
మిన్నన పామిన్నన నా, మిన్నన గాఁ జాలఁ జేమి ♦ మెప్పావె ధరన్.

వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 2 ప 194.

—♦ అనులోమము. ♦—

క. సారసనయనావనచర, సారవరాహాకనకద ♦ శవితతరామా
మారాతతవిశదకనక, హారావరసారచనవ ♦ నాయనసరసా.

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4 ప 212.

—♦ సంస్కృతచతుర్థ్యంతములపద్యము. ♦—

సీ. శ్రీమాధవాయ నమదు ♦ మాధవాయ సమస్త, సాధుయూధారామ ♦ మాధవాయ
శ్రీకరాయ దయాకర ♦ సాకరాయ రుచిప్రభాకరాయ విపక్ష ♦ భీకరాయ
వ్యాపకాయ జగత్స్వ ♦ రూపకాయ నిగమ, స్థాపకాయ మతిప్ర ♦ దీపకాయ
కారణాయ భువన ♦ కార్యస్యదురితాబ్జ, వారణాయ నతార్తి ♦ నారణాయ
తే. హారిణే భక్తహృదయవి ♦ హారిణే ఘ, హారిణే నంతవేదోంఘ ♦ ధారిణే వి
చారిణే పోషితానంత ♦ చారిణే నిరంతరం తే నమోస్తు మాం ♦ త్రాహి కృష్ణ.

సుమనోమనోభిరంజనము, ఆ 2 ప 11.

—♦ అర్థయమకగీతము. ♦—

అమృతగోరాజకుండలీ ♦ శాభ్రిహంస
కళుచిమూర్తితనూకృత ♦ కామదేహ
అమృతగోరాజకుండలీ ♦ శాభ్రిహంస
కళుచిమూర్తితనూకృత ♦ కామదేహ. 3956

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 3.

—♦ అచ్చతెనుఁగుసీసము. ♦—

సీ. గుడుగుపాల్ మబ్బుటా ♦ పిడుగువానకుగట్టు, గొడుగువాటము దాల్చు ♦ పడుగువాఁడ
నుడుగువాల్ గమిమైల ♦ గడుగువారి మెఱుంగు, లుడుగువాగని వ్రేలి ♦ పుడుఁగువాఁడ
పడుగువాలిక నని ♦ చెడుగువారిని చెండ, పొడుగువానగుకత్తి ♦ దొడుగువాఁడ
వడుగువాకగబలి ♦ నడుగువాకువఁ జేరి, యడుగువాలఁగ ద్రొక్కు ♦ నడుగువాఁడ
గీ. నడుగు వదలనిజగ కెట్టి ♦ ముడుగుటకును, చిడుగుడునగరిడిన దచె ♦ ముగ్ధగువాఁడ
నెగడుకాట్క ఱేనిగొం ♦ డగవి వారి, నోమి నెఱ్ఱన్న నలకూఁపు ♦ సామి మిన్న.

—◆ సంవత్సరయుక్తసీసము. ◆—

శ్రీముఖ ప్రభవ సు◆స్మేరాభ కౌస్తుభ, సర్వజి ద్విక్రమ◆చక్రిహస్త
సౌమ్య భావమునీంద్ర◆సన్మనోంబుజభృంగ, యువ్యయానందదా◆ద్భవ్యరూప
ధాత్రి సాధారణ◆స్తవనీయ నిజచర్య, విభవ ప్రమోదాప్త◆విబుధనాథ
జయ దుందుభిధ్వాన◆చకితాసురాధ్యక్ష, దుర్మతి రాక్షస◆శర్మహారణ
చిత్రభాను స్వభావజి◆త్సిద్ధతేజ, విజయ నందన ఖరనూత◆విధివినోద
మన్మథ క్రోధి ధర్మని◆ర్మథనపార్థ,వృషగిరీశ్వరసంకాశ◆వేంకటేశ. 3958

—◆ ఏకద్విత్రిచతుఃపంచషట్సప్తాక్షర క్రమపాదనియమసీసము. ◆—

సీ. రారాతరారర◆యూయూరరేరార,రేరదరీరర◆యూరరార
భాభీనభీభర◆భారభేరీభేరి,భూరిభాభా భిభూ◆భూభరాభ
నిలినీనిలీనైక◆లలనాకలానూన,లాలనలోలాక◆లంకలీల
దరహారిదరధర◆కరదదాదోదర, దారకాదరకరో◆దారవరద

గీ. గోపబాలక పాలక◆పాపలోప,పాలకవిలాసవేంకట◆శైలవాస
భవ్యభావభవాకార◆దివ్యరూప,రాధికాస్ఫుటడిక్కరి◆కాధరాంగ.

—◆ { నవగ్రహ, నవరత్న, నవనిధి, నవరస ప్రతిపాదకప్రతాపసత్కీర్తిసీసము. } ◆—

పద్మాప్తవిద్రుమ◆ప్రభఁ గరుణగనిహి,మకరతశృంగార◆సుహిమవెలసి
ఘననీలగురుమణి◆ఖగరౌద్రతమగేడి,శంఖజకవులహా◆స్యంబుజేసి
క్ష్మాజవిదూరకౌ◆ఘముకుందభయమిడి,కృతవజ్రివరతమ◆స్థితిశమమయి
బుధపుష్యరాగసా◆ద్భుతకచ్ఛఁ బరగించి, భానీలకుందభీ◆భత్సహుండఁ

గీ. దగి కుహూపద్మగోమేధ◆కగరిమహర,వీరకేతుద్యుతిజయించి◆వేలువేల
నీప్రతాపంబు సత్కీర్తి◆నెగడె నార, యప్పయామాత్యకవివేంక◆టార్యవర్య-
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము.

—◆ నవగ్రహరత్నరసనిధానసీసము ◆—

పద్మరాగార్కప్ర◆భాభయానకమయి, హిమకరశారాద్భు◆తము ఘటించి
నీలాప్తగురుచక్రి◆విభరౌద్రిగతిమించి, శంఖచంద్రోత్తమో◆జ్జ్వలతనవ్వి
విద్రుమభూమిసుతుండ◆వీరకేతువు మీఱి,మందతారామంద◆రోషమూని
రక్తాంగవరపుష్య◆రాగభీభత్సమై, నవనిదూరజసూత్ర◆కచ్ఛపాని

గ్రక్తిపచములనుగరుణించి ♦ వసుధపెలయు, తనప్రతాపయశంబులఁ ♦ దనరుశుభాభ
నుతమహాపద్మగోమేధ♦కతరళప్ర, గంగశృంగారుఁడగు వేంక♦టాద్రివిభుఁడు.

బహులాశ్వచరిత్రము. ఆ 1 ప 44

—♦ నవరసయుక్తసీసము ♦—

సీ. నిలువెల్ల శృంగార♦విధిపుష్పవృదులాంగి,చంద్రుహాస్యము సేయు♦ సఖముఖంబు
కరుణించుచెలికనుల్ ♦కల్హారోత్పలములవై, చివురస్నరాదిరింబు♦జిందుననఁగు
వెనువీరమునకొండ♦పిండిసేయును చనుల్, మృగదృగ్భయానక♦ము గురుచూపు
పాణి లంభోజబీ♦భత్సప్రవీణముల్, ప్రత్యంగ మద్భుత♦ ప్రక్రమంబు
గీ. ఇతరనిర్వేద మొనరించు♦ నతివమూర్తి, నవరసావేశపూర్తి వి♦న్యాసమింపె
గాన నింకొక్కచో నిల్పు♦గానఁబడదు, హరిజగన్మోహినీరూప♦ మందుదక్క.

అంగశృంగారము, ప 34.

—♦ నమశ్శివాయపంచాక్షరీసీసము ♦—

యమనియమాయామ♦శమనివేశనమనో, మానివశ్యాయ న♦మశ్శివాయ
యానాయమానసా ♦ సాయనవనవా, మ్నాయమయాయ న♦మశ్శివాయ
శనరోమానియామినీ ♦ వామేశశర్వంశు, మన్నయనాయ న♦మశ్శివాయ
వాశ్రితానుయాయిమా ♦ యామాసవాశన, మానవాశాయన♦మశ్శివాయ
యని వినయమున మునియన♦యమునవిశ్వ, మనువనమ్మన నెమ్మినై ♦ మన్ననన్న
నెమ్మ నమ్మన నమ్మన నెమ్మి నేను, నోము నీశానయిమ్మన ♦ నేమియనిన.

వరాహపురాణము. సం. మ. ఆ 10 ప 56.

* ఈపద్యముచివరనుండిచదివిన సంస్కృతమును మొదటినుండి చదివినఁ దెనుఁగునగును.

* క. తావినువారికి సరవిగ, భావనతో నానుసతివి♦భావిను తేజా
తేవరగౌరవమహిమన, మావలసినకవితమరిగి ♦ మాకు నధీశా. 3964

కళాపూర్ణోదయము. ఆ 6 పద్య 172.

—♦ శబ్దచిత్రసీసము ♦—

సీ. తనసుదర్శనలీల ♦ తనసుదర్శనలీల, కరణి పుణ్యాజనవ♦ర్గంబుఁ దెంపఁ
దనవిగ్రహోన్నతి ♦ దనవిగ్రహోన్నతి,వలె నసహాయుధ♦పటిమ వెలుఁగఁ
దనదుశ్రీవత్సంబు ♦ తనదుశ్రీవత్సమట్లఘనమాసంగతి♦ లలిఁ దలిర్పఁ
దనముదరస్ఫూర్తి ♦ తనదుదరస్ఫూర్తి,గతిశరజాతాచ్ఛ♦కాంతి లెసఁగఁ

గీ. బలిశవిలుసిద్ధసాధ్యసు♦పర్వశర్వ, విధివిధుబ్రధ్నసాధోధి♦విబుధసాధ
భావనుతరూఢిగాఢసా♦త్వరిబృధాఖ్య, భూరిధగణీధరవిహార ♦ హరిశౌరి.

—♦ ఏకసమాససీసము. ♦—

కలింగగా నిష్ప ద్మ♦దళకళ్మరంద, రఘులతాండిలమిళింద♦కులనినాద
డిండిమమండలీ♦ఢిమిఢిమినిర్ఘోష, విలసితకోణక♦వలయముకుళ
కైతవదినశశి♦కాశ్రేణి కాద్యుత్తి, జాతవాతాహత♦చరితతుంగ
రంగత్తరంగస్ఫు♦రచ్చామరాదిమ, మంగళబిరుదాంక ♦ మహిమకలిత
గీ. వర్ణనీయాష గాధ్యసా♦త్వప్రభావ, ధుర్యగంగాగ్రజన్మహే♦తుపరిశస్త
హలకులిశమత్స్యపర్మాంకు♦శాతపత్ర, భవ్యమహనీయతావక♦పాదసేవ.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము.

—♦ ప్రాకృతసీసము ♦—

లచ్ఛిధణాహేయ ♦ లలితపాద్ధసరోయ, పొమ్మళోయజళోయ ♦ పూయణిజ్జ
ఖయవతాయాణేయ ♦ గయతాయరఖయఖి, యరఖిందసిఖయర ♦ రయిణియాస
యాసకజణయమ ♦ హేసగభయణిజ్జ, దిక్కమజాహతె ♦ క్లోకకణాహ
పుణ్ణమయంకళా♦వణ్ణ స్సమందర, ఖేమద్ధరాధార ♦ కిసనవణ్ణ
గీ. ఛత్తకామియిపళదాణ♦సారియాయ, యాయయాయజణఝొయయాయాయరూయ
వాసుదేయణయాణంద♦వణయణాహ, కిత్తణీజణయప్పిర♦ఖేహిదేయ.

దశావతారచరిత్ర. ఆ ౬.

—♦ లాలిపద్యములు. ♦—

క. మూడవనెలనుయ్యెలలోఁ, జేడెలు బందుకొనఁజేసి♦జిలిబిలిపాటల్
పాడుచు నూచుచునుండిరి, వేడుకతో రామరాయ♦విభుపౌత్రుమణిన్.
సీ. లాలి మహారాజ♦లాలి నూతనభోజ, లాలి రావన్వయ♦రాజ లాలి
లాలి సద్గుణసాంద్ర♦లాలి సమ్ముఖచంద్ర, లాలిమహిమహేంద్ర♦లాలి లాలి
లాలి పద్మదళాక్ష♦లాలి బాంధవపక్ష, లాలి యాశ్రితరక్ష♦లాలి లాలి
లాలి రమ్యాకార♦లాలి రాజకుమార, లాలి వాగ్జితవీర♦లాలి లాలి
గీ. భళిర శ్రీసూర్యరాయపు♦పౌత్ర లాలి, లాలి శ్రీరామరాట్పౌత్ర♦లాలి లాలి
లాలి శ్రీసూర్యరాట్పుత్ర లాలిలాలి, లాలి శ్రీరామరాణ్మహా♦రాజ లాలి.
క. లాలీ విద్యలభోజా, లాలీ సుకుమారసైజ♦లాలి మహరాజా
లాలీ ముఖజితరాజా, లాలీ శ్రీరామరాయ♦రాజా లాలీ.

క. లాలీ రాజకుమారా, లాలీ మాణిక్యహార • లాలి గభీరా
లాలి హిమాచలధీరా, లాలీ శ్రీరామరాయ • రాజా లాలీ. 3971

వాసవదత్తాపరిణయము. వ. వీ. య. ల.

— జోలలు —

క. జోజో కమలదళేక్షణ, జోజో మృగరాజమధ్య • జోజో కృష్ణా
జోజో పల్లవకరపద, జోజో పూర్ణేందువదన • జోజో యనుచున్.

భాగవతము. స్కం॥ 10 పూర్వపద్య 190.

శా. కేలం బట్టినకెంపుటాగొలుసులం • గించిచ్చలాలోజవో
ర్మ్యాలచ్ఛాయలు సుందరంబు రవగుం • బ్రస్నింప బాలు స్వచ్ఛో
లాలిత్యంబున నిద్రపొమ్మనుచుఁ దొ • ట్లం బెట్టి జోకొట్టుచున్
లాలోలాలి యటంచు నూఁపుదురు జో • లల్పాడి లీలావతుల్.

చంద్రభానుచరిత్రము. ఆ 1 పద్య 106.

ఉ. బాలుని దొట్టిలో నునిచి • పంకజనేత్రలు జోలపాడిరో
బాలశశాంకశేఖరుని • భక్తశిఖామణి జో మహాత్మ జో
పాలితకీర్తి జో విమల • భానుసముజ్జ్వలదివ్యమూర్తి జో
జో లలితేక్షణా యనుచు • సొంపుజనింపఁగఁ గీరవాణులై.

ఒడయనంబివిలాసము. ఆ 3.

సీ. జోజో మహారాజ • రాజశకుంతలా, ప్రాక్తనపుణ్యత • పఃఫలంబ
జోజో సుభగతాను • నోజ రాజాన్వయా, మృతపయోరాశిరా • కేందుబింబ
జోజో విభాకర • తేజ నిజాప్తవ, నీపకనీపవ • నీపరోద
జోజో నుతసుధీస • మాజ సాగరమేఖ,లాభారభగణ క • ళావినోద.
గీ. యనుచు జోకొట్టుదురు జవ • రాండ్రఁగూడి, జోల వాడుచు రాచూలి • పోలి బాల
కిసలయగ్రాసముదితకో • కిలకదంబ, కంఠకలనాదసమధుర • గానఫణితి.

శకుంతలాపరిణయము. పె. నా. ఆ 3 పద్య 85.

క. జోజో సువర్ణవల్లీ, జోజో బాలామతల్లి • జోజో తల్లీ
జోజో కీర్తిలవల్లీ, జోజో శ్రీకుముదవల్లి • జోజో తల్లీ. 3978

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము. క. వ. ఆ 6.

— మేలుకొలుపులు. —

ఉ. నిద్దుర మేలుకొమ్ము రజ • నీకర వంశవతంస కుంకుమం
బద్దిన భంగి మింట నదె • యామిని చెల్లెలు ప్రాల్య సంధ్య వా

నద్దిన సేయము చున్నయది◆యుష్ణ మయూఖసుత ప్రసూతికిం
బ్రొద్దులు సొచ్చి యున్న యవి ◆ పూర్వ దిశా సరసీరుహాక్షికిన్.

శా. వైదర్భీ హృదయేశ మేలుకొని ని◆ర్వర్తింపు సంధ్యా నవ
పాద్యర్ఘ్య విధేయమున్ విధికలా◆పంబున్ ముహూర్తంబులో
నాదిత్యుం డెటు దోచు చూపుఁ బటురుఁ◆హాఃపిష్టపిష్టీకృత
ఘ్మాంతదిగ్వ్యోమమహాతమోఘ్నమున మో◆ఘంబున్ మయూఖౌఘమున్.

క. మేల్కొనుము దేవ యివె రా◆చిల్కలు గను మొగిచి యున్న◆చెలువలఁ దమకుం
బల్కులు నేర్పఁగ ముద్దులు, గుల్కెడు పల్కులను మేలు◆కొలిపెడుఁ గృష్ణా.

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 58.

సీ. చ్ఛోఱవై వారాశిఁ◆దూఱి చోమునిఁ జీరి, మీఱు చారువిహార◆మేలుకొనుము
మేటితాఁబేటివై◆మెలు పూని మంథానశైల మెత్తిన ధీర◆మేలుకొనుము
ఘోణివై సంభృత◆క్షోణివై రిపుయుద్ధకేళిఁ గూల్చినశూర◆మేలుకొనుము
భక్తుమాటలఁ బట్టి◆బలుకంబమునఁ బుట్టి, మెఱసిన నరసింహ◆మేలుకొనుము

గీ. లీల వటువృత్తిఁ గనుధన్య ◆ మేలుకొనుము, మేదినీశప్రవర్ధన◆మేలుకొనుము
శూలికోదండఖండన ◆ మేలుకొనుము, నీలనీలాంబుదశ్యామ◆మేలుకొనుము.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 ప 242.

—◆ నివాళులు. ◆—

సీ. పద్మరాగనవీన◆పాత్రితప్రిభలకుఁ, గరఁఖద్యుతులు శృం◆గార మొసఁగఁ
దిన్ననై విలసిల్లు◆దీపదీప్తులకును, కలికికన్నులడాలు ◆ జెలువొనర్ప
ఘనసారవర్తికా◆కలితగంధమునకు, తనుసౌరభంబు మో◆దంబు సేయ
మధురమంగళగీత◆మహితనాదములకుఁ, గరకంకణధ్వనుల్◆గరిమ యిడఁగ

గీ. మెఱుఁగుఁజెక్కులకాంతులు◆నెఱయఁ బర్వ, వజ్రతాటంకరుచులకు◆వన్నె వెట్ట
వారిజానన లపుడు ని◆వాళు లొసఁగి, రమ్మహీపాలునకుఁ బ్రయ◆త్నమ్ములలర,

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 ప 11.

—◆ శోభనగీతము. ◆—

శోభనమే విష్ణునకున్, శోభనమే భక్తభవ◆సుచరిష్ణునకున్
శోభనమేజిష్ణునకును, శోభనమే కృష్ణునకును◆శోభన మనుచున్. 3982

ముకుందవిలాసము, ఆ 3 ప 305.

— వరూథినీప్రవరాఖ్యలు —

ఉ. ఇంతలు కన్నులుండఁ దెరు ◆ వెవ్వరి వేఁడెదు భూసురేంద్ర యే
కాంతమునందు నున్న జవ ◆ రాండ్ర నెపం బిడి పల్కరించులా
గింతియ కాక నీ వెఱుఁగ ◆ వే మును వచ్చినత్రోవచొప్పు నీ
కింతభయంబు లే కడుఁగ ◆ నెట్టిద మైతిమి మాట లేటికిన్.

సీ. చిన్నివెన్నెలకందు ◆ వెన్నుదన్ని సుధాబ్ధిఁ, బొడమినచెలువ తోఁ ◆ బుట్టు మాకు
రహిపుట్ట జంత్రగా ◆ త్రముల రాల్ గరఁగించు, విమలగాంధర్వంబు ◆ విద్య మాకు
ననవిల్తుశాస్త్రంపు ◆ మినుకు లావర్తించు, పని వెన్నతోఁ ◆ బెట్టినది మాకు
హయమేధ రాజసూ ◆ యము లనఁ బేర్వడ్డ, సవనతంత్రంబు లుఁ ◆ కువలు మాకుఁ

గీ. గనకనగసీమఁ గల్పవృ ◆ క్షములనీడఁ, బచ్చరాచట్టుగమి రచ్చ ◆ పట్టు మాకుఁ
బద్మసంభవ వైకుంఠ ◆ భర్గసభలు, సాముగరిడీలు మాకు గో ◆ త్రామరేంద్ర. 3368

క. నేను వరూథిని విప్రకు, మార ఘృతాచి తిలోత్త ◆ మా హరిణీ హే
మా రంభా శశిరేఖ లు, దారగుణాఢ్యలు మదీయ ◆ లగు ప్రాణసఖుల్.

మ. బహురత్నద్యుతిమేదురోదరదరీ ◆ భాగంబులం బొల్చు ని
మ్మహికాహార్యమునం జరింతు మెప్పుడుం ◆ బ్రేమన్ నభోవాహినీ
లహరీశీతలగంధవాహపరిఖే ◆ లన్మంజరీసౌరభ
గ్రహణేందిందిరతుందిలంబు లివి మ ◆ త్కాంతాగసంతానముల్.

క. భూసురకైతవకుసుమశ, రాసన మాయింటివింద ◆ వైతివి గైకొ
మ్మా సముదంచన్మణిభవ, నాసీనత సేదదేఱి ◆ యాతిథ్యంబున్.

తే. కుందనపువంటి మేను మ ◆ ధ్యందినాత, పోష్మహతిఁ గందెపడ దాఁకె ◆ నొప్పులొలుకు
వదన మస్మద్గృహంబు పా ◆ వనము సేసి, బడలికలు వాపి చను మన్న ◆ బ్రాహ్మణుండు

ఉ. అండజయాన నీ వొసఁగు ◆ నట్టిసపర్యలు మాకు వచ్చె నిం
దుండఁగ రాదు పోవలయు ◆ నూరికి నింటికి నిప్పు డేను రా
కుండ నొకండు వచ్చి మతి ◆ యొండునె భక్తియ చాలు సత్క్రియా
కాండముఁ దీర్ప వేగఁ జనఁ ◆ గా వలయుం గరుణింపు నాపయిన్.

ఉ. ఏ నిఁక నిల్లు సేరుటకు ◆ నెద్దియుపాయము మీమహత్త్వముల్
మానిని దివ్యముల్ మదిఁ ద ◆ లంచిన నిందును మీ క సాధ్యముల్
గానము గాన దల్లి పరి ◆ జంలన్ నను గూర్పు మటన్న లేఁతన 3369
వ్వాననసీమఁ దోఁప ధవ ◆ ళాయతలోచన వాని కిట్లనున్.

ఉ. ఎక్కడియూరు కాల్ నిలువ ♦ కింటికిఁ బోయెద నంచుఁ బల్కె దీ
వక్కట మీకుటీరనిల ♦ యంబులయున్ సరిరాక పోయె నే
యిక్కడిరత్నకంబళము ♦ లిక్కడినందనచందనోత్కరం
బిక్కడిగాంగసైకతము ♦ లిక్కడియాలవలీనికుంజముల్.

ఉ. వేలిమియున్ సురార్చనయు ♦ విప్రసపర్యయుఁ జిక్కె భుక్తికిన్
వేళ యతిక్రమించె జన ♦ నీజనకుల్ కడు వృద్ధు లాఁకటన్
సొల్చుచుఁ జింతతో నెదురు ♦ సూచుచు నుండుదు రాహితాగ్ని నేఁ
దూలు సమస్తధర్మములుఁ ♦ దొయ్యలి నేఁ డిలు సేరకుండినన్.

ఉ. నిక్కము దాఁప నేల ధర ♦ ణీసురనందన యింక నీపయిం
జిక్కె మనంబు నాకు నను ♦ జిత్తజుబారికి నప్పగించెదో
చొక్కి మరందమద్యముల ♦ చూఱలఁ బాటలు పాడు తేంట్ల సొం
పెక్కినయట్టిపూవుఁబొద ♦ రిండ్లను గౌఁగిటఁ గారవించెదో.

మనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 41-53.

— చెంచులక్ష్మీనృసింహమూర్తులు. —

సీ. వెరవున నిప్పుపు ♦ ల్వేమరు బియ్యమ్మును, సెగ నేత్తువె ధా ♦ నింపు మీఱ
నిసుకపాకండ్లపై ♦ వెసవండఁ గలవె యు,సిరికాయలదొంతి ♦ జేర్పఁగలవె
వటుబీజసంతతి ♦ వలనప్రవీణత, మొలకలెత్తించెడి ♦ బల్మి గలదె
మధుమక్షికలదోలి ♦ మధుకోశములు తేనె, గుదురుగా వడపోసి ♦ కూర్పఁగలవె

గీ. యచ్చ్రహారణ్యముల నొంటి ♦ నరుగుదెంచి, క్షుత్పిపాసల కోరువ ♦ నూటి గలదె
పారుటాకులు దెచ్చి యిం ♦ పారఁ బొదుల,వస్త్రములు గూర్పఁగలవెయో ♦ వన్నెకాఁడ.

చిత్రవతీపరిణయము, ఆ 1.

సీ. పసిబాలలైనఁ జె ♦ ప్పనిబుద్ధి గలదను, మాతల్లి వినినఁ బల్లాఱుఁ గసరు
కులగోత్రములవన్నె ♦ గొనియున్న మాతండ్రి, విన్నంత మిక్కిలి ♦ వెఱపుఁ జూపు
మాయత్త తెలిసిన ♦ మాటికి మర్మంబు, బయటఁ బెట్టుచు అక్క ♦ పాలు సేయు
గుణవంతురాలు మా ♦ కోడలంచు గణించు, మామగారు గాంచిన ♦ మాట వచ్చు

గీ. బావ వినినంత దెబ్బలే ♦ ర్పాటు సేయు,మఱఁది గనుఁగొన్న నిలు సెల్లు ♦ మనుచుఁ దఱుము
ధవుఁ డెఱింగిన నాపొందుఁ ♦ దలఁపఁ డింక, సామి! యేనిందకెట్లోర్వఁ ♦ జాలియుందు

సీసమాలిక. ఇవ్విరిదోఁటలో ♦ నేటికి మెలఁగెద, వింతి నీమగని పే ♦ రెవరు చెపుమ
ఎవ్వరైతే నేమి ♦ యే కార్యమున్నది, యెందు వేంచేయుము ♦ వందుఁ జన్నము

సుదతిరో నీమోముఁ♦జూచినవారికి, దలఁగిపోవఁగ మది♦తాళునటవె
తలఁగక మాయొద్ద♦నిలిచిన నీకేమి, గలదు మాయింటికిఁ♦గ్రిమ్మఱఁజను
మొంటి మెలఁగెద వీ♦వువిదరో నీవెంట, పొందుగా జోడుసే♦నుందు నటవె
బంటుతనం జెల్ల♦బాగాయె మాచేతఁ, బట్టినవిండ్లు ని♦ర్భయతఁ దెలుపు ♦
తీర్చైనము త్రెంపు♦టారమిచ్చెద నొక్క, మాటు ముద్దిడి జాలి♦మాన్పఁగదవె
మాటిగా దార యీ♦లాటిమాటలు పల్కఁ, గడనబోటిగఁ జూచి ♦ నుడువఁ
దగునె

యలరుబూఁబొదలలో♦నాలలఁ బాడుచు, గొంతప్రొద్దిట్లు గ్రీ♦డింత మటవె
మేలాయె నీతోడ♦నాలలుపాడ నా, మేనమఱందివా♦మేర లగునె

గీ. కలికిరో నిన్ను మదిలోనఁ♦గలయఁగోరు, చిలువమలరాయఁడ నెకొమ్మ♦చెలిమిఁగనవె
ఎలమితోడుత నాసామి♦వైతి నేమి! బల్మిఁ బట్టఁగఁ జూచు టే♦పాటివలపు.

మ. కలలో నిన్నటిరేయి వెన్నఁడొకసిం♦గారంబు గన్పట్టి...
......ధట్టించెఁ గవుంగిలించెఁ దమిడే♦గ్పన్ ముద్దు లంకించెఁ జె
న్కల గోరుల్ జిలికించె మోవిఁ బలునో♦ళ్కుల్ నించె నాయీఁడివే
డ్కలవేమో పచరించె నంతటను మే♦ల్కాంటిన్ నిజం బంతయున్.

సీ. కలికి నీముఖచంద్ర♦కళలు చూడకయున్న, మోహాంధకారమ్ము♦ముగియు టెట్లు
తరుణి నీయధరామృ♦తంబుఁ గ్రోలకయున్న, వలరాచబలు దూప♦వోలఁగు టెట్లు
భామ నీ...దగ్గ♦సీమఁ జేరకయున్నఁ, గమ్మవిల్తుని దాడిఁ ♦ గడచు టెట్లు
పొలఁతి నీ నెనరుఁ జూ♦పులవృష్టిఁ గురియక, కోరిక పైరులే♦కోలఁదిఁ బండు

గీ. వెలఁది నను గౌఁగిటను జేర్చి♦వెతఁపు మాన్చి, ...సామ్రాజ్యమేలించి♦మనుపు పేర్మి
మనవిఁ గొనవిందు నీపొందు♦మనమునందు, మఱువఁ గలనైన నీయాన♦మందయాన.

గీ. చానకె మోమ్మవిపానకఁ♦బానమున్న, విమలజలపూరపుష్పసా♦గములచేత
దప్పితీఱునె యీలాటి♦మెప్పువేళ, సుదతి సమయోచితములు వ♦స్తువులసుచులు.

గీ. అన్యకాంతాధరామృతం♦బానసేయు, టంతరాత్రిమాత్రి నిపఁ♦డ్లగును నిన్ను
నాత్మసతిగాఁగ గోరి నీ♦యధరమధుర, మధురసం బానచేయుట♦మధురవాణి.

సీ. తమిపెఱని ద్రించు♦తఱిని సారపుమోవి, నంటు చేఱఁగ ముని♦పంట నొక్కి
యిరుజొబ్బు కౌఁగిళ్ల♦నెనసి లోఁవోడ లిడు, గడల బంధించి ప♦ల్లైడలకుండ
నిద్దర మొక్కలై♦నిద్దురఁ జెందుచో, నన్నుఁ గన్మొఱఁగియ ♦ వన్నెలాడి
యేమ మున్నిటురీతి♦నిట్టు లుండఁగఁ దాను, గౌఁగిలి వదలుట♦కలుగు టెట్లు

గీ. పూని యిట్టువంటి వింత లే♦పువ్వుబోణి, నేర్చు బళిబళి జాగేల♦నీలవేణి

మఱువఁజాలను నీహొంయ♦మధురవాణి, మోహవారిధిఁ దరిజేర్చు♦ముద్దుహారిణి.

చ. పలుమొనవోవినొక్కినను♦బల్మఱుఁ దేనియ చిందునంచు గో
రులు జిగి......లంటినఁ జు♦అుక్కున బిక్కటిల్లునంటంచుఁ గే
ల్బలిమిని గౌఁగిలించినను♦బంగరుమై కసుగందునంచుఁ గా
వలసినయట్లుబల్......♦వన్నెలదీఱక మోసపోయితిన్.

సీ. పరిపక్వసురసాల♦ఫలరసంబులు గ్రోలు, కీరంబు చనునె దు♦త్తూరములకు
తెఱగంటిమానిపూఁ♦దేనె లానెడి తేఁటి, చేరునే చెనటిబ♦ర్బూరములకు
కలమాశితలిరువిం♦దులగందుఁగోయిల, చొచ్చునే యలవేము♦జొంపములకు
మినువాఁకతరఁగచా♦లున నూఁగు రాయంచ, డాయఁ గోరునె జల♦ప్రాయములకు

గీ. వేంకటాచలనాథునై♦వెలయువాఁడు, మదికి హితమౌనె యొకరాక♦మాయఁగదియ
బోటి నీవెంతదానవీ♦లాటిమాట, లింక వినఁజాల మదిలోన♦శంక లేల.

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ ౩.

— లక్ష్మీనారాయణులు —

సీ. మంజూలాధరసుధా♦మాధుర్య మానుమఁ, గలశాబ్ధికన్యతోఁ♦గలయవలయుఁ
జా శీత ..♦చతురతిల్ నెఱపుమ, మీనాంకజననితో♦మెలఁగవలయు
జక్కచుద్దులుగారు♦చెక్కిళ్లు నొక్కుచు, శ్రీదేవిఁ గౌఁగిటఁ జేర్పవలయు
...సామ్రాజ్యసౌ♦ఖ్యాబ్ధి నోలాడుచు, వనజగేహినితోడఁ♦బెనఁగవలయుఁ

గీ. గమల చిరకాలమెడబాసెఁ♦గఱవుదీఱఁ, గోర్కె లీడేరఁగాఁ గేళిఁ♦గూడవలయు
ననుచు నిమిషంబుయుగశతం♦బగుచుఁ దోఁప, నెదురుచూచుచునుండెఁ బ♦ద్మేక్షణుండు

సీ. మృగనాభితిలకంబు♦నొగి దిద్దునెపమున, మెఱుఁగుజెక్కులపైన♦మీటుచుండు
మణిసరంబులచిక్కు♦మలపించునెపమున, మలసి చక్కిలిగింత♦గొలుపుచుండు
నుపగూహన మొనర్చు♦నెపమున నధరాధ, రామృతపానంబు♦నాచరించుఁ
జెలఁగి చూర్ణాలకం♦బులచిక్కు వదలించు, నెపమునఁ గీల్జడ♦నివురుచుండు

ఆ. నిట్లు కొంతసేప్పు♦నిద్దతి..., మమితకంపమాన♦మమితఘర్మ
మమితచిత్తవేగ♦మమితసుఖానంద, మమితకుతుకమయ్యె♦నంతనంత. 4014

సీ. కొలుకులు చదలి చి♦క్కులువడ్డహారముల్, సడలినరత్నభూ♦షాచయములు
గౌఁగిళ్లఁ జెనఁగొన్న♦కరసరోజంబులు, సుడివడ్డమందార♦సుమసగములు
పుక్కిళ్లఁ జెందుతాం♦బూలరసంబులు, చిందఱలైవిడు♦చిన్నికురులు
శ్రమబిందుసంకీర్ణ♦చందనలేపముల్, కడునిద్రఁ జొక్కిన♦కన్నుఁగవలు

గీ. కటములదిగజామదదివ్యాంబు♦కములు గలిగి, వేడ్కఁ జిగురొత్తఁగా నిశా ♦ వేళలందు
జలధిరాజన్యకన్యకా ♦ చక్రిఘటలు, చిగురుసెజ్జను సుఖనిద్ర♦జెంది రప్పుడు.
మహాలక్ష్మీపరిణయము. ఆ 5 పే 149

సీ. కలికిచే నొకవేళ ♦ గానంబు చేయించి, యతివేడ్కతోడఁ దా♦నాలకించు
పణతిచే నొకవేళ ♦ పద్యముల్ జదివించి, తేటగా నర్థముల్ ♦ దెలుపుచుండు
మగువచే నొకవేళ ♦ మడుపులు జుట్టించి, మించుగా జేతి కి♦ప్పించుకొనుచుఁ
బద్మాక్షి నొకవేళఁ ♦ బాన్పుపై నిడికొని, వేడుక సరసంబు ♦ లాడుచుండు
గీ. చేరి మదిరంగ నాచెలి ♦ మోము తనదు, మోముపై నంటగా వంచి ♦ ముద్దుగొనుచు
గ్రుక్కఁ గ్రుక్కకు మోవి♦నొక్కి కౌఁగి,లించు నొకవేళ మిగులలా♦లించుకొనుచు
క. పొలఁతుక తనపై నెయ్యపు, బలుకన్ బవళించియుండు ♦ నత్తఱి మరుపూ
ములికి కలికి చిలుకల, కొలికి లెమ్మనుచు ముద్దు♦గొని లాలించున్.
సీ. వలపించు నొకవేళ ♦ వనితపై మోహంబు, దగిలి యొక్కొకవేళ ♦ దానె వలచు
పల్కరించఁగజేయు ♦ పణతి నొక్కొకవేళ, భ్రమను దా నొకవేళఁ ♦ బల్కరించు
నవ్వించు నొకవేళ ♦ నాతి ముచ్చట విని, తలయూచి యొకవేళఁ ♦ దానె నవ్వు
నోడించు నొకవేళ ♦ నువిద నాటలయందు, దడబడి యొకవేళఁ ♦ దానె యోడు
గీ. మురసి యొకవేళ సఖికి తా♦ముద్దు బెట్టు, నతివ నొకవేళ దానె ము♦ద్దాడుచుండు
. . . జేలు మాధవుఁ♦డొక్కవేళ, రమణి నొకవేళఁ దా. . . . . . బేల్పు
కుబ్జాకృష్ణవిలాసము. ఆ 4 పే 81-85.

—: యామినీపూర్ణతిలకాబిల్హణులు :—

క. మధురాధరమధురసుధా, మధురాలాపములఁ బ్రేమ ♦ మన్నింపఁగదే
మధురాజితనవకుంజను, మధురాజితదంతకాంతి ♦ మహిమ జెలంగన్.
క. హరిణీకృతాధరస్మిక, ధరణీవరణీయచిత్త♦భవవనభరణీ
హరణీసుఖకరణీవర,తరుణీయధరామృతంబు ♦ దయసేయఁగదే.
క. బిగిమాటల మరుఁ డొగి జిగి, బిగిమాటలరించి పొంచె ♦ బిగికౌఁగిటదే
రఁగఁ జేరిచి వగ గూరిచి,దగదేరిచి మనుపవేలఁ ♦ దగునె బాలా.
క. మనవే నెవరుగ వేగము, గొనవే నవిలుతు బారి ♦ గొనబెనగొనవే
వినవే నిను వేడెద నెద, నను వేడ్కను మనుప వేల ♦ నవ్యేందుముఖీ.
క. ఇంతయు దయ జూడఁగ నను, జింతలవంతలను జివక♦జేయుట దగునే
యింతీ విరిబంతీ మను, దంతీ మురిపెములదొంతి ♦ తరుణిసుబొంతీ.

క. అలికీరకేకికోకిల, ములవేలలమోసములకు ♦ నులికితి నహహా
కలికీ మునుగులికీ మరు, ములికీ వలపేటికట్టి ♦ ములకాయెఁగదే.

క. కొమ్మా నెమ్మది గోకలి, కిమ్మా యిమ్మాటలంగు ♦ లిమ్మాటలు నై
కొమ్మా యిదె రమ్మా మది, ముమ్మాటికి నమ్మికొమ్మ ♦ ముద్దులగుమ్మా. 4027

సీ. వలకాకదీరరాఁ♦గిలనింపకున్నర, వ్వలకాకదీరనో ♦ కలువకంటి
తెరగుపాటునదీసి ♦ జోరకున్న మాఁగుఁడే, తెరవు బాటించునో ♦ తెరవమిన్న
కులుకుగుబ్బలరొమ్ము ♦ గుదియింపకున్ననో, కులుకుగుబ్బలరునో ♦ తలిరుబోఁడి
తళుకుజెక్కులముద్దు ♦ తమిదీరకున్నఁ గ్రొత్తళుకుజెక్కులమునో ♦ జలజగంధి
గీ. మేల నన్నేలవేల యీ♦వేళఁ జాల, జాలిపాలైతి నిఁక జల♦మేలఁ దాళఁ
జాల నీలావిశాలక♦పోలఫాల, ఫాలలితమృగమదపుంజ♦బాలబాల.

ఉ. వాగురులయ్యెనేమరుని ♦ వార్తలు మోహ మిదేమొ జూడఁగా
సాగరమయ్యెనే వలపు♦జాడ లివేమొ దలంప రేబగల్
జాగరమయ్యెనే మధుర♦సంబులు నాచవిజూడ చేదుబా
టోగిరమయ్యెనే యిఁక నె♦టోగదె నీవిఁక జాగుచేసినన్.

సీ. అతివ నీకెమ్మోవి♦యరుణబింబబలంబు, సఖియ నీనెమ్మోము♦చంద్రబలము
చామ నీమెయిగోము♦సర్వమంగళబలం, బబల నీచూపుసౌ♦మాఖ్యబలము
కొమ్మ నీచనుదోయి♦గురుబలం బలరుల, బొమ్మ నీపలుకులు♦కార్యబలము
కలికి నీమురిపెంపు♦గతులు మందబలంబు, ముదిత నీవేణిత♦మోబలంబు
గీ. అతనుకేతుబలంబు చే♦లాంఛలంబు, రమణి నీనఖపాళితా♦రాబలంబు
లలన నీవబ్బుచే మంచి♦లగ్నబలము, గాకయున్నదె శుభము లోకములయందుఁ.
యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము. అ. రా.

శా. అంధుం డెక్కడ చంద్రుఁ డెక్కడ తదీ♦యంబైనయావర్ణనా
బంధం బెక్కడ నిట్టి వింత గలదే ♦ భావింప నెచ్చోటనై
నం ధాత్రీందుఁడు మాకు నిర్వురకు నం♦దం బొప్ప నన్యోన్యసం
త్సంధానంబగునంచుఁ జేసె నిటులం♦జర్చింప వేయున్నదే.

క. వ్రతభంగ మయినఁ గానీ, మతిమంతు నుదాత్తవేషు♦మానితవిద్యా
న్వితునిం గాంచెదఁ గన్నుల, కతులమహోత్సవముగాఁగ♦యని చెలి ప్రీతిన్.

ఉ. తామరసాక్షి నీనిశిత♦దారుణవీక్షణతీక్ష్ణబాణముల్
నేమఱునాటి నాహృదయ♦వీథిపరిణం బొనరించెఁ జూడుమా

నీమెయి సౌరభద్వితయ♦మియ్యవె ఘ్రాణపుఁ జాతపూసెదన్
నీమధురాధరామృతము♦నీ... కుంకుమపంక మేర్పడన్.

సీ. సరవి నెన్నఁడును భో♦జనము సేయఁగలేదు, నీమీఁది ప్రీతిచే♦నీరజాక్షి
యొలమిగా నెన్నఁ డిం♦తులను గూడఁగఁలేదు, నీమీఁది ప్రేమచే♦నీరజాక్షి
యరయ నెన్నఁడు చంద♦నాదిచర్చయులేదు, నీమీఁది ప్రీతిచే♦నీరజాక్షి
చెలఁగి యెన్నఁడు మాల్య♦ములు ధరింపఁగలేదు, నీమీఁది ప్రీతిచే♦నీరజాక్షి

తే. గాన భవదీయవిరహరో♦గమున నాకుఁ, గలవరింతల మనసల్లు♦గాఁదనచ్చఁ
గాంచి నమ్మఁడనైనస♦త్కవిని నన్ను, రాగమిటనూని బ్రోవవే♦రాజపుత్రి.

సీ. శృంగారమూర్తివై ♦ చెలువొందు నినుఁ జూడ, వలెఁ గాక కన్నులు♦గలఫలంబు
చక్కనైనట్టినీ♦చెక్కులు ముద్దాడ, వలెఁగాక కెమ్మోవి♦గలఫలంబు
మది కింపు సేయు నీ♦యెద జొమ్మ పెన గుబ్బిమ్మవ, లెఁగాక ......♦గలఫలంబు
నేర్పుమీరినయట్టి♦నీతోడ మాటాడ, వలెఁ గాక నాలుక♦గలఫలంబు

గీ. సేవ సేయంగవలెఁ గాక♦చెలువరాయ, యలరులను గేసు చేదోయి♦గలఫలంబు
కలసి... మెలఁగుటవలనఁగాక, కవిశిఖామణిచెలిమిచే♦గలఫలంబు.

చ. సమయ మెఱింగి నేఁదలుపు♦చాటున నుండఁగఁ గేలుదమ్మి మో
హామున మొగంబునం దిడి మ♦నోగమనంబుఁ దలంచి చూచుచుం
గ్రమమున నుత్కలాంకపద♦కాండములన్ మృదుగీతిఁ బాడుచున్
రమణిమనోవికారయయి♦రాజిలుదాని మదిన్ భజించెదన్.

బిల్హణీయము, ఆ 5.

—♦ రాధాకృష్ణులు ♦—

క. ఆహా! యేం పనిదెల్పుదు, సాహసమునరాధకృష్ణు♦జనకినవేళన్
యూహింపఁడు నీవంబని, బాహాటముగాగ రాధ♦పదములుబట్టున్. 4031

సీ. పిఱుదడగ్గరిమొగ్గి ♦ బిగి........., నొత్తుచు నెఱికుచల్♦నునుపుక్రీడ్చు
యొడికట్టుపైదోడ♦లూని తిల్కము దిద్ది, గద్దించి బుగ్గలు ♦ గంటుసేయు
బలుజరీబుస్తులు♦పైని శృంగారించి, బిగికౌఁగిటను జేర్చి ♦ పెదవి నొక్కు
అదరిపాటునవచ్చి ♦ యదిమి ముద్దిడుమని, వదలక ముద్దుల♦గుదులు గుచ్చు

గీ. మరలివేగిరరమ్మని ♦ మనవి వ్రాయు, బాసి నిముసంబు యుగమని ♦ పలువరించు
విమిషమైనను నెడబాసి♦నిలువగలదె, యోహొహో కృష్ణునకు దగి♦యుండె రాధ.

సీ. ఏమిరా కృష్ణ నా♦సామి రారాయని, వద్దికదండముల్ ♦ వంగిరొయిసంగఱ
నాముద్దు లల్లుఁడా ♦ నమ్మితిరాయని, మోము తప్పక చూచి ♦ ముచ్చటించు
నేమోయి మాధవా ♦ యెచటికేఁగితివని, పనిలేని నెపములఁ ♦ బన్నుచుండు
అహనయ్యావయ్యార ♦ మత్తకు జూపకు, దగదు నీకని గుట్టు ♦ మిగులఁ బల్కు
ఆ. మోహవార్ధిలోన ♦ మునుఁగుచుఁ దేలుచు, సాహసంబుఁ జేయఁ♦జాలలేక
గడియమాను మఱల ♦ గౌఁగలించును రాధ,...ఓనమాలు ♦ నభ్యసింప.

బృందావనవిహారము.

సీ. తొడలపైనుంచి యు♦గ్గిడువేళ చికిలిపెం,దొడలసందొయ్యార♦బుడికి జూచు
వేడుకవిందుల♦విందులంచును బిల్వఁ,గదిసి పయ్యెద జార్చి♦కౌఁగిలించు
నునుముద్దుబెట్టుమం♦చును వేడుకొన గోటి,కొనజెక్కుమీటి చుం♦బన మొనర్చు
ముదముతో నెత్తుక♦మోవిముద్దాడినఁ, జక్కెరకెమ్మోవి♦ చప్పరించు
గీ. పట్టుకొనిలేమ గతిసీడ్చు♦కట్టుకొంగు, తొలఁగి జఘనంబు గనుపింప♦గలసి నవ్వ
నెన్ని మాయలు నేర్చె నీ♦చిన్నికృష్ణుఁ, డనుచుఁ దనుజెంచు రాధ ము♦ద్దాడ శౌరి.
సీ. ఫలపుష్పములు దెచ్చి♦పట్టుమంచునుబైఁడు,నించుచో........దా♦కించు దేల
నిట్టట్టు త్రోవల♦నెదురైన నెదురుగ, నొయ్యారిమేనుమే♦నొరయ నేఁగుఁ
జీకటిలోఁ గన్నుఁ♦గెలియ నాపైవయ,లేదటే యని కౌఁగి♦లింపఁ దివురు
సఖులతో ...రహ♦స్యములు ప్రసంగించు, నెలనాగ వినఁగతా♦నెలుఁగనట్లు
గీ. చిలుకసాంబ్రాణితేజిప♦జీరు గేరు, కమ్మనెమ్మేన వగవగ♦సొమ్ము లూను
యొమ్మె మెరయించు శ్రీకృష్ణుఁ♦డెల్లవేళ, రాధతిలకించుకొనెడియా♦రాటమునను.
సీ. పనిలేనిపనిబూని♦పైఁడియందియ ఘల్లు,ఘల్లనఁ గృష్ణుచెం♦గట వసించుఁ
దనపైఁట యతనిదా♦కిన గిరుక్కున మొగం,బోరరై చూచు సి♦గ్గొలయుచూడ్కి
నేశెల్లనమ్మవా♦నికి నెట్లు దోఁచునో, చెలఁగుదాకనటంచుఁ♦జెవికి వెలుపు
నెటుల దోచినమంచి♦దేయన్న మటిచాలు, పొమ్మంచుఁ గొంగేల♦తమ్మిపైచు
గీ. నాననము వంచు బొటనవ్రే♦లవనివ్రాయు, వేడినిట్టూర్పులుంచు నా♦వెతయొలుంగ
వింతకదియంచుననుబ్రో♦క♦నంతలోన, గుప్పుమక్కువచొక్కియ♦కొక్కమలాంగి.
చ. నిరతము నాపయిన్ జలము♦నిక్కము బూనినదానవైనచో
ఖరతరమౌనఖంబులను♦గంటు లొనర్పుము పంటికాటులన్
నెరపుము బాహువల్లులను♦నేర్పున నొర్పఁ బట్టి కట్టు మీ
తిరమగునీదుకోపమును ♦ దీరను హాయియు మీఱు రాధికా. 4043

రాధామాధవవిలాసము.

సీ. ఒంటిపాటునఁ గౌఁగి♦లోసఁగు దత్తరముతో, నంతలోపల సఖుల♦కడకుఁ దైన
నేమైనఁ జూచుచు♦నెఱుఁగనిరీతిని, మారుమోమునఁ జెంత♦జేరి నిలుచుఁ
గట్టుకొం గెడలించి♦గట్టు వల్లల్లన, గంభీరనాభి క్రే♦గంటఁ జూడఁ
జెలియ రావేయని♦చెయి వేయఁ జీకటి, గాంచి నీవాయంచు♦గడకుఁ బోవు
గీ. నెదురెదురైచూచు మందల♦కేఁగియున్న, నేల రావైతివని మారు♦నలిఁ జూచి
యాతనిపల్కుటె చెవియొగ్గి♦యాలకించు, వలపునను రాధ కృష్ణుని♦వలపుదగిలి.
సీ. మారి జేరవచ్చుచో♦నట్టె నేఁ జూచిన, పడఁతులకనుఁగీటి♦కడకుఁ బోవు
నందుడ జేతున్న♦నవ్వుచు మీకేల, పొమ్మందు నొకవేళ♦పులిమి పుచ్చు
యొంటిగానున్నచో♦నొకతేనిపని చెప్పి, కమలలోచనుని చెం♦గటికిఁ బంపు
వనితనీచే గాని♦వల్లదు మీ కృష్ణుఁ, డని నన్ను బనుపు భో♦జనము పెట్టు
గీ. గంధమైనను విరులైన♦గాని విడియ, మైనఁ బండైన నాచేతఁ♦గాని వేరె
యొకరిచే నంపదే యంత♦యొడ్డికొనిన, ప్రేమ వేడు యశోద యా♦ప్రేమ యెఱుఁగ.
సీ. జారికిన్నెరకాయ ♦ బటువు......మీఁద, గోరుంచ నియ్యవే♦కీరవేణి
తళుకుబంగారుని♦ద్దా చెక్కుటద్దాలు, ముద్దాడ నియ్యవే♦ముద్దుగుమ్మ
కండచక్కెరపాన♦కము గుల్కు కెమ్మోవి, గంటిసేయఁగనీవె♦కలువకంటి
తొలిగారు మెఱుఁగుతోఁ ♦ దులఁదూగు నెమ్మేను, కౌఁగిలింపఁగనీవె♦కమలవదన
గీ. పైఁట చాటేలఁ జేసితే♦పద్మగంధి, మోము ద్రిప్పెద వేలనే♦మోహనాంగి
సారె ఝంకించె దేటికే♦సారసాక్షి, యేల మేనోసరించెదే♦యిగురుఁబోణి.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 8.

ఊర్వశీపురూరవులు

సీ. ఉచ్ఛిష్టమున కోర్చి ♦ యుండుమన్నను నూల్చ, రాదైనఁ జేసంటు ♦ దానఁ గాను
పంచబాణుని కేళిఁ ♦ బగలు గాంక్షించుచుఁ, దమకింప నరుదెంచు ♦ దానఁ గాను
బహుమాన మెనయంగఁ ♦ బల్కి పిల్పింపక, కానియే నరుదెంచు ♦ దానఁ గాను
నగ్నుండ వగుచు ముం♦దఱవచ్చి నిల్చిన, దర్శించియుండెడి ♦ దానఁ గాను
గీ. కన్నబిడ్డలవలెఁ బెంచు♦కొన్నయట్టి, తగరు లెడఁబాయ నోర్చెడు ♦ దానఁ గాను
గాన నీవేర నిలువంగఁ ♦ గలిగితేని, నీకు లోనయ్యెదను ధారు♦ణీతలేశ.

షట్చక్రవర్తిచరిత్ర. పురూ. ఆ 6 పద్య 124.

మేనకావిశ్వామిత్రులు

కం. మేనకయని పిలుతురు నను, మానితులగ్రిణి తిలోత్త♦మా హేమాదుల్
నానెచ్చెలులు తేమన్నర, చానల మెండేని వేడ్క ♦ సలుపుదుము రహిన్. 4048

వర్ణనరత్నాకరము

క. ఎక్కడిమీ రెక్కడినే, మెక్కడి...పరమమునుల ♦ కెవియుం గలవే
మ్రొక్కిడి దీవించుటకై, యెక్కటి రానిట్లుపలుక ♦ నెల్లిద మైతిన్.
క. సామాన్యలఁగా మమ్మం, గామింపకుఁ డేము నాఁడు ♦ క్రతువులవానిం
గామోపభోగములకుం, గామింతుమునా నిజంబుఁ ♦ గనుఁగొను మనఘా.
క. పావనభవపంఘ్రిద్వయ, సేవనమును విమలకమల ♦ శిశిరనభస్వ
త్సేవనమున్ దొరఁకొనునిటు, నీవనమున మెలఁగువార ♦ మీరలుగకుఁడీ.
తే. అనుచుఁ బ్రీతికూలవాక్యంబు ♦ లతివపలుకఁ, జిలుకబాబావజీయుండు ♦ బిలుకుములుకు
లలరుటంపఱితాఁకున ♦ నలసి సొలసి, ధీరవర్తన మెడలి ప్రార్థింపఁ దొడఁగె.
సీ. తెలిపి వెన్నెలవేఁడి ♦ తలఁకించెఁ గలికి నీ, యధరాధరామృతం ♦ బాననిమ్మ
వలపుఁ దెమ్మెరకూన ♦ నడఁకించె మగువ నీ, కఠుకుమైఁటుచెఱంగుఁ ♦ గప్పనిమ్మ
విరకటారపుజోదు ♦ వెఱపించె వెలఁది నీ, ...దుర్గముల హత్తు ♦ కొనఁగనిమ్మ
పికశుకనికరమ్ము ♦ బెదరించె నతివ నీ, సాహాయ్యముఁ గేలి ♦ సలుపనిమ్మ
గీ. జలదశిఖానిలాహార ♦ సదుపవాస, చిరతరవ్రతదీక్షాపి ♦ శేమశుష్క
దవథువాయాసము నభావ ♦ ములస మయ్యె, బాల నీ మ్రోల శుశ్రూషఁ ♦ బడయనిమ్ము
క. మెలఁగున్ దలఁగున్ భయమునఁ, గలఁగున్ మలఁగున్ లతాంగి ♦ కపటారభటిన్
జెలఁగున్ వలగొను నెనరున, నలగున్ దొలఁగున్ నగున్ వ ♦ యారము మీఱన్.
కవిరాజ. కలఁకలు సేయకువే కలికీ మది ♦ నైకొనవే మరపూములికీ
కొలఁకులఁ గ్రుంకకువే యబలా మదిఁ ♦ గొంకకువే ధృతకామబలా
కెలఁకుల డాఁగకువే లలనా వెద ♦ కింపకువే కనుఁగోఁగలనా
సిలుకులఁ బెట్టకువే రమణీ నను ♦ జేకొనవే గుణహీరమణీ.
తే. అనుచుఁ బ్రార్థించి దౌహృదం ♦ బవధిగాఁగఁ, గూడియుండుటకొడఁబడి ♦ కుసుమగంధి
సంయమీంద్రునితో వచ్చె ♦ సహచరీసు, కల్పితంబైన కిసలయ ♦ తల్పమునకు.

—— శకుంతలాదుష్యంతులు. ——

సీ. జలజాక్షి నీతను ♦ శ్రమవారిపూరమ్ము, పాదోదకమ్ముగాఁ ♦ బరిణమింతు
భద్రేభగమన నీ ♦ ప్రమదాశ్రుకణజాల, మక్షతోయమ్ముగా ♦ నవధరింతు
కలికి నీకడగంటి ♦ కరువంపు రేఁజూడ్కు, లలరులపోఁగా ♦ నందగింతు
నతివ నీ యధరాధ ♦ రామృతాస్వాదంబు, సరసంపు విందుగా ♦ సమ్మతింతు
గీ. ......చమత్కార ♦ భరిత......మానితాయాసనిశ్వాస ♦ మారుతమ్ము
హితజలార్ద్రానిలమ్ముగా ♦ నిచ్చగింతుఁ, గనికరమ్మున బంగారు ♦ కనికరమ్మ. 4057

సీ. పరువవల్కలచీరపరిధాన మెట్లోర్చె, నీమేనునవనీతకోమలంబు
మృగలూనకుశశిఖామిళన మెట్లు సహించె, నీయంఘ్రులక్షీణనీరజములు
బాలపాదపసేకపాత్ర మెట్లు వహించె, నీకేలు పల్లవశ్రీకరంబు
ప్రసవరేణుకరాళిపవన మెట్లు ధరించె, నీమోము దర్పణనిర్మలంబు
గీ. శీతలజలావగాహనస్నానతుషార,కందమూలఫలాశాదికవళనంబు
సేయుటకు నెట్లు దలఁచె శకుంతలాస, మెన్నఁడొరకొన్న నీచిన్నెయిప్పుడుబోలెఁ.
మ. చతురంభోనిధిమధ్యభూవలయపూజ్యప్రాజ్యసామ్రాజ్యశా
శ్వతదివ్యాన్వయసవ్యభవ్యముల సంశాంతంబు విక్రాంతుఁడన్
ఒతఁగా నన్ను వరించి యంచితమహాభాగ్యమ్ముఁ గైకొమ్ము ర
మ్మతివా నామతి వాంఛఁ దీర్తు వది పేలాలించి లాలించవే.

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 2.

——కైకాదశరథులు.——

ఉ. ఎందుకు బల్కవే తరుణి యేమిటి కల్గితివే మిటారి నా
యందలి నేరమేమొ చెలి యేమిరొ యలుంగనె కొమ్మ కొండెముల్
విందురె ముద్దుగుమ్మ వెడఁగుటవజీరున కొప్పగించకే
యిందుముఖీ యయో.........నేలఁగదే జగదేకసుందరీ.
సీ. తరుణి నీయధరామృతం బొసంగఁగఁ గాదె, యవనిలో నాకు దీర్ఘాయు వొదవె
రమణి నీదుముఖాంతరమున గాదెయశేష,రాజమండలము గర్వం బడంగె
లలన నీశ్రోణీఫలకజితమైగదే, ధరణీచక్రంబు నాయుఁగుఁ జొచ్చె
లోలాక్షి నీదయాలోకంబునఁగాదె, ప్రాపించె నాదుశంబరజయంబు
గీ. నిట్టి నినుఁ బాయజాల నీకేల యలుక, యనుచుఁ గైకను దశరథుఁడనునయించి
ముదిసి ముప్పునఁ దనకేల మోహ మనుచు,మరుఁడు రతిచేతిలోఁ జెయి సరచెనసఁగ.

దశావతారచరిత్ర ఆ 8.

——అహల్యాదూతికలు.——

ఉ. ఇంతిరొ నీదుభాగ్య మిపుడెంతని సన్నుతి సేయుదాన వి
క్రాంతదిగంతకాంతలు శిఖామణికాంతులు గూడ మొక్కుకే
లెంతయుఁ బాల్తు రెవ్వనిసహింకటాక్షము గోరి యాశచీ
కాంతుఁడు గాచినాఁడు కుతుకంబున నీదు కటాక్ష వీక్షకున్. 4062

శా. జో నా నే వెలయాలవా యిటుల నీ◆వాడన్ బళా చాలు పో
పోనెవ్వారెపరైన విన్న నిట నే◆ర్పున్ నూపఁగా వచ్చితో
నానాథుం డిది విన్నయంతఁ దనకున్◆ నాకున్ మహాహానిరా
దా నావంటికులాంగనామణికి న్యా◆యంబౌనె యీమార్గముల్.

మ. తగ వౌనే తనవంటివాఁడు పరకాం◆తం గోర సామాన్యుఁడే
మగువా తాను శతాశ్వమేధి త్రిజగ◆న్మాన్యుండు నేఁజెల్ల యీ
వగవర్తిం దన యాగభాగములఁ బి◆ల్వం జూతురే బ్రాహ్మణుల్
నగరే తోడిసురల్ మహాఋషులచెం◆తన్ గౌరవం బబ్బునే.

సీ. మంచిపున్నమచంద◆మామ చూడనె కాని, వేడుకతోడ ము◆ద్దాడ వశమె
యూరక చూచి నో◆రూరటింతియె కాని, యందని మ్రానిపం◆డ్లంద వశమె
తళుకుతళ్కని మించు◆తోలుకారిమెఱుము గాంచనెగాని కౌఁగిలిం◆చంగ వశమె,
కనకాద్రిశృంగముల్◆ గనుఁగొననే కాని, సులభంబుగాఁబట్టి◆ చూడ వశమె
గీ. యాటులఁ బరకాంతనగు మొగం◆బధరబింబ, మంగవల్లియు జనుదోయి◆ యలరఁజూఁడి
కోరుటయె కాక యేలఁ జే◆కూరుఁ దనకు, వలవని దురాశ యేటికి◆ వలదు పొమ్ము.

దశావతారచరిత్ర. ఆ 7.

— అహల్యాసంక్రందనులు. —

చ. నిలుపునకుం జెమర్చె రమ◆ణీమణి మోహమొ కాక భీతియో
తెలియఁగఁ గూడ దప్పు డల◆ దేవవిభుండును గంప మొందె మి
క్కిలి యొడబాటులేనిపర◆కీయకరంబు దెమల్పఁ గౌఁగిటం
గలయఁగ దొడ్డసాహసము◆ గాదె బలారికిఁ జెల్లె నయ్యెడన్.

ఉ. నీపయి నాకు నాపయిని◆ నీకును గూరిమి గల్గఁ జూచియున్
బాపపుదైవ మిట్టు లెడ◆బాయఁగ జేసెను దొంటిపుట్టువం
దేవగఁ జేసినామొ విధి◆ కేమన నేర్తుము తోయబంధముల్
నాపయిఁ జేర్చియుంచు సుర◆నాయక మర్వకు నన్నెకప్పుడున్. 4067

సీ. మానినీమణి బల్మి◆ మరిపట్టఁబోదునో, పట్టఁ బోయిన నెంత◆ ప్రళయ మగునో
అతివ నే నిందుఁడ◆ నని మందలింతునో, మందలించిన నెంత◆ మండిపడునో
వెలఁది నీకపురంపు◆ విడెము నిమ్మందునో, విడె మిమ్మనిన నెంత◆ వికట మగునో
కమ్రవిల్తుని కేళి◆ గలయ నిమ్మందునో, కలయ నిమ్మన నెంత◆ కలహ మగునో

గీ. కోరి కెటిగింప నీక నెంత♦కుటిల మగునో, రాక తెలిపిన నీక నెంత♦కట్టుపడునో
తరుణిహృదయము దెలియక♦దత్తరింప, దీర దీక నెవ్వఁడెఱుఁగును♦స్త్రీలగుణము

సీ. అల్పుడా నన్నిట్టు ♦ లందువే నీనడు,మల్పంబు కాదటే♦హరిణనయన
చపల నన్నిటు చేర ♦ సరలియే నీమేను, చపలంబు కాదటే ♦ చంద్రవదన
కఠిన నీకిది వన్నె♦గాదు నీ....., కఠినము ల్గావటే ♦ కంబుకంఠి
కుటిల యీతలఁపులు ♦ కూడునా నీకురుల్,కుటిలము ల్గావటే ♦ కుందరదన

గీ. యింత గర్వింప నేలరా ♦ యింద నీకు, వెలఁది నీకొల్ల్వ గల్గ గ♦ర్వింపఁ దగదె
చాలు చాలించరా యింత ♦ పేలి నేల, చాలదే నాకు నీదయ ♦ పారసాక్షి

సీ. ఈరూపమునవచ్చు♦టే హెచ్చు యీరూప, మున వచ్చుటే హెచ్చు ♦ వనితతనకు
వితరాంగనాసక్తి ♦ యేకీర్తి యితరాంగ, నాసక్తియేకీర్తి ♦ యతివతనకు
వింతులవలయించు♦టేవన్నె యింతుల,వలయించుటేవన్నె ♦ చెలియతనకు
నిట్టినేర్పులునేర్చు♦టేనేర్పరాయిట్టి, నేర్పులు నేర్చుటే ♦ నేర్పుతనకు

గీ. ననుచు రోషంబు పుట్టఁ బ♦ద్మాక్షిపల్క, నుత్తరంబుల కెల్లఁ బ్ర♦త్యుత్తరంబు
లిచ్చి యాకాంత మర్మ మె♦క్కింతయైనఁ దెలియఁజాలక వగచి యా♦దివిజభర్త.

విశ్వకర్మపురాణము. ఆ 5 పే 251, 252.

—♦ సుభద్రార్జునులు ♦—

క. హారిందప్రస్థముఁగని, నారా పాండవులఁజూచి ♦ నారా సుఖులై
వారందఱు నొకచో నున్నారా వీరాగ్రగణ్య ♦ నరు నెఱుఁగుదురా.

క. నీకై తపంబుఁజేసెద, నీకై వడి దాఁపనేల ♦ యే నర్జునుఁడన్
లోకోత్తరశుభలగ్నం, బోకోమలి నేఁడు కోర్కు♦లొడఁ గూర్పగదే.

గీ. మేరలా యివి మీయంత♦వారలకును,బెద్ద లున్నారు వా రెర్గి ♦ పెండ్లిసేయఁ
గలరు వేగిరపాటింత ♦ వలదటంచు, విన్నపము సేయరాదె యో ♦ చిన్నచిలుక.

క. మీవారెఱుఁగుట యెన్నఁడు, కావించుట యెన్నఁడింకఁ ♦ గళ్యాణంబున్
నీవేలఁ జంపునడపెదు, రావే మాటాడ కింక ♦ రాకేందుముఖీ. 407

సీ. కలకంఠి నీకటా♦క్షముగల్గ నిన్నాళ్లు, మరుశిలీముఖముల ♦ సరకుసేయఁ
గనకాంగి నీసమ్ము♦ఖముగల్గ నిన్నాళ్లు, చందమామ నొకింత ♦ సడ్డసేయ
రమణి నీప్రియవచ♦నము గల్గ నిన్నాళ్లు, గలికిరాచిలుక ల♦క్ష్యంబు సేయ
కోమ నీకరావలం♦బము గల్గ నిన్నాళ్లు, లేమావిచిగురాకు ♦ లెక్కసేయఁ

గీ. జూడక మొగంబు ద్రిప్పి మాటాడ విపుడు, చేసిగిచిపట్టుక పరాకు చెప్పెదప్పుడె
యేమి ఘట్టునో కైలాట మింకమీఁద, తరుణిదయలేక విడనాడఁ దగునె నీకు.

సీ. అర్జునుఁడను నేనె యని తెల్పినంత నే, మిట్టిపాటైపడె, మెలఁత చూపు
గాంధర్వమునఁ బెండ్లిఁ గమ్మనునంత నే, పచ్చకప్పురమాయె భామపల్కు
బలిమినైఁ బట్టంగఁ దలకొనునంత నే, యొఁ బండిఁగిల్లయ్యె నువిదపిఱుఁదు
పొలపుబయ్యెదఁ దెఱచి చూతునన్నంత నే, పచ్చపూసాయెఁబో పడఁతియాఁక.

గీ. పేరు వివరించి నేనేల బేలనైతి, కోరికెతెగించి నేనేల గోలనైతి
బలిమిఁ బైబడి నేనేలఁ బయటఁబడితి, బత్తిఁగనిపించి నేనేలఁ బలుచనైతి.

విజయవిలాసము. ఆ ౬.

హిరణ్యకశపువరములు.

సీ. దేవకులంబుచే దేవయోనులచేతఁ, బితృకోటిచే దైత్యవితతిచేత
గ్రహములచేఁ దారకములచే మునులచే, ననలసమీరతోయములచేత
నరులచే గిరులచేఁ దరులచేఁ బశుమృగ, పక్షిదంశకకీటపంక్తిచేత
నశికుంతశరపరిఘాద్యాయుధములచేఁ, గాష్ఠపాషాణసంఘములచేత

గీ. నవని నంతరిక్షంబున దివమునందు, వాసరంబులయందు శర్వరులయందు
నాకపాయంబు లేకుండ లోకవంద్య, యిమ్ము మఱియెవ్వియును నొల్ల నింత నిజము

నృసింహపురాణము, ఆ 2 ప 98.

యక్షప్రశ్నములు.

క. దినకరు నెయ్యది నడపును, దినకరు నెవ్వారు గొలిచి తిరుగుదురస్తే
వునియస్తమించు నేమిటి, ననఘ తదాధారభూతమది యెయ్యదియో.

గీ. అనిన ధర్మజుఁ డిట్లను నబ్జహితుని, నడపు బ్రహ్మంబు సురకోటి నడచుఁ గొలిచి
ధర్మచే నస్తమితుఁ డగుఁ దపనుఁడమ్మహాత్మునకు సత్యమాధార మంద్రుబుధులు

క. ఏమిట శ్రోత్రియుఁ డనఁ జను, నేమిటఁ గను మహిమ వడయు నిమ్మగఁ బురుషుం
డేమిట సహాయయుతుఁ డగు, నేమిట నగు బుద్ధిమంతుఁ డేర్పడఁ జెపుమా.

క. శ్రుతమువలన శ్రోత్రియుఁ డగు, నతులతపోయుక్తిఁ గను మహత్త్వమువడయున్
ధృతిచే సహాయయుతుఁ డగు, నతిశయముగ బుద్ధిమంతుఁ డగు బుధసేవన్. 4081

గీ. ఏమికతమున భూదేవుఁ డెసఁగు దేవ, భావమున నాతనికి సాధుభావ మెవ్వి
ధమున నగు నసాధుత్వ మెద్దానఁ జెందు, మానుషుం డగు నాతఁడే నానఁ జెపుమ.

చ. అనవుడు ధర్మజుం డనిమె◆ నధ్యయనంబున దేవభావముం
గను నవనీసురుండు దఢి◆ కవ్రతశీలత సాధుభావ మా
తనికి విశిష్టవృత్తి దగఁ◆ బ్రావి యసాధు వనంగ నుండు శౌ
చనియతి లేక మృత్యుభయ◆సంగతి నాతఁడు మానుషుం డగున్.

క. నా విని యతఁ డాతనితో, జీవన్మృతుఁ డెట్టివాఁడు◆ చెప్పు మనుటయున్
దేవాతిథిపితృభృత్యజనావళులకు నిడక కుడుచు◆నాతఁ డని చెప్పెన్.

చ. విని మఱి దంగ వాఁడు పృథి◆వీపతిఁ జూచి ధరిత్రికంటె పె
ద్దన యగుదాని నాకసము◆కంటెఁ గడుం బొడవైనదాని గా
డ్పునకును నెక్కుడై జవము◆ పొంపిరి వోయెడుదానిఁ బూరికం
టెను దఱచైనదానిని ఘ◆టింపఁగఁ జెప్పుము నాకు నావుడున్.

ఆ. తల్లి పేర్చు నుర్వి◆ ధరణికంటెను నాకసంబుకంటెఁ బొడవు◆ జనకుఁ డరయ
గాడ్పుకంటె మనసు◆ గడు శీఘ్రగతి తృణోత్కరముకంటెఁ జింత◆ దఱచు తలఁపు

గీ. మొనసి నిద్రించియును గన్ను◆మూయ దెద్ది పుట్టియును జేతనత్వంబుఁ◆ బొరయ దెద్ది
యరయ రూపు గల్గియు హృద◆యంబు లేని, దెద్ది వేగంబుకతమున◆ నెద్ది వోలుచు

గీ. అనినఁ గన్నుమూయదు సుప్త◆మయ్యు మీను, పుట్టియును గ్రుడ్డు చేతనఁ◆ బొందకుండు
హృదయరహితంబు రాతిరూప◆ మేఱు రయము, కతన వర్తించు నని చెప్పెఁ◆ గౌరవుండు

క. ఎయ్యది ధర్మువునకుఁ గుదు, రెయ్యది యశోనిలయము కీర్తి◆కిఁ బ్రముఖమార్గం
బెయ్యది సురలోకమునకు, నెయ్యది సుఖములకు నిక్క◆మేర్పడఁ జెపుమా.

క. అమరఁగ దాక్షిణ్యము ధర్మమునకుఁ గుదు రండ్రు కీర్తి◆మహిమ నెలవు దా
నము సత్యము సురపురిమార్గము శీలము సంశ్రయము సు◆ఖంబుల కెల్లన్.

చ. నరునకు నాత్మ యెవ్వఁడు ఘ◆నంబుగ దైవికమైనచుట్ట మె
వ్వ రతనికిం దవీయ మగు◆వర్తన మేమిట నిర్వహించు భూ
వర యతఁ డేమి పూని యశ◆పద్యుతఁ బొందు నెఱుంగఁ జెప్పుమీ
వరుసగ నన్న నక్కురుకులాగ్రణి యాతనితోడ ని ట్లనున్.

గీ. ఆత్మజుండు సువ్వె పురుషున◆ కాత్మ యయ్యె, నాతనికి భార్య దైవిక◆మైన చుట్ట
మతని జీవిక పర్జన్య◆కతనఁ జెల్లు, నతఁడు దానము గొనియాడి◆ యతిశయిల్లు.

చ. అన విని మేటి ధర్మ మగు◆నట్టిది యెయ్యది యెట్టి దెప్పుడుం
గనియుఁగఁ బండియుండు నెప◆కంబుగ నెయ్యది నిగ్రహించి సం
దనరఁ బ్రమోదసిద్ధినియ◆తంబుగ నెవ్వరితోడి సంధి యెం
దును వికలంబు గాదు పరి◆తోష మెలర్ప నుపన్యసింపవే. ౪౧౩౮

ఆ. విను మహింస మేటి♦యనఁ జనుధర్మంబు, యోగకర్మ మెపుడు♦నొనరఁ బండి
యుండు మనసు క్రొవ్వు♦ఖండింపఁగా మోక్ష, మెసఁగు సుజనసంధి♦యెడల వెందు
గీ. అనిన నతఁడు లోకమున కె♦య్యదియు దిక్కు, జలము నన్నము నెద్దానఁ♦ సంభవించు
విష మనంగ నెయ్యది శ్రాద్ధ♦విధికి నెద్ది, సమయ మనిన నిట్లని చెప్పె♦జనవిభుండు
గీ. సజ్జనులు దిక్కు నూ వెయి♦సర్వమునకు, నభము ధరణియు జలము న♦న్నము ప్రసూ
వించు నెలవులు విష మగు ♦ విప్రధనము, లఘు శ్రాద్ధకాలము బ్రాహ్మ♦ణాగమంబు
గీ. సర్వజనసమ్మతుం డగు♦గర్వ ముడిగి, క్రోధమడఁచి శోకమునకుఁ♦గోలుపోఁడు
వినవె యర్థాఢ్యుఁ డగు లోభ♦ మొనర విడిచి, తృష్ణ వర్జించి సౌఖ్యంబు♦ తెరువుఁ గాంచు
క. దివి ముట్టి ధరణి యంతటు, నివిడి మెఱయుచుండు నెవ్వ♦ని యసుఖోరమ యు
ట్టివిశిష్ట నరతుల్యుఁడు యక్షవరా పురుషుండు నాఁ బ్రి♦శాశత వొందున్.
ఆ. ప్రియము నప్రియంబుఁ♦బెల్లగు సౌఖ్యదుఃఖములు భూతభావి♦ కార్యములును
నెవ్వనికి సమంబు♦లివి సర్వధని యనఁ, బరఁగుఁ జువ్వె యట్టి♦భవ్యుఁ డనఘ.

భారతము, అర. ఆ 7 పద్య 422-454.

— ♦ ప్రహ్లాదచరిత్ర ♦ —

సీ. శ్రీవల్లభుఁడు దన్నుఁ♦జేరినయట్లైనఁ, జెలికాండ్ర నెవ్వరిఁ♦జేర మఱచు
నసురారి దనప్రోల♦నాడినయట్లైన, నసురబాలురతోడ♦నాడ మఱచు
భక్తవత్సలుఁడు సం♦భాషించినట్లైనఁ, బరభాషలకు మాఱు♦పలుక మఱచు
సురవంద్యుఁ దనలోనఁ♦ జూచినయట్లైనఁ, జొక్కి సమస్తంబుఁ ♦ జూడ మఱచు
గీ. హరిపదాంభోజయుగచింత♦నామృతమున, నంతరంగంబు నిండిన♦ట్లైన నతఁడు
నిత్యపరిపూర్ణుఁ డగుచు నే♦మియును మఱచి, జడత లేకయునుండును♦జడునిభంగి.
శా. పానీయంబులు ద్రావుచుం గుడుచుచున్ ♦ భాషించుచున్ హాసలీ
లానిద్రాదులు సేయుచుం దిరుగుచున్ ♦ లక్షించుచున్ సంతత
శ్రీనారాయణపాదయుగ్మయుగళీ♦చింతామృతాస్వాదసం
ధానుండై మఱచెన్ సురారిసుతుఁ డే♦తద్విశ్వమున్ భూవరా.
సీ. వైకుంఠచింతావి♦వర్జితచేష్టుఁడై, యొక్కఁడు నేడుచు♦నొక్కచోట
నశ్రాంతహరిభావ♦నారూఢచిత్తుఁడై, యుద్ధతుఁడై పాడు♦నొక్కచోట

విష్ణుఁ డింతియ కాని ♦ వేఱొండు లేదని, యొత్తిలి నగు చుండు ♦ నొక్కచోట
నలినాక్షుఁ డను నిధా♦నముఁ గంటి నే నని, యుబ్బి గంతులు వైచు ♦ నొక్కచోటఁ
ఆ. బలుకు నొక్కచోటఁ ♦ బరమేశుఁ గేశవుఁ, బ్రణయహర్షజనిత ♦ బాష్పసలిల
మిళితపులకుఁడై ని♦మీలితనేత్రుఁడై, యొక్కచోట నిలిచి ♦ యూరకుండు.

సీ. మందారమకరంద ♦ మాధుర్యమునఁ దేలు, మధుపంబు వోవునే ♦ మదనములకు
నిర్మలమందాకి ♦ నీవీచికలఁ దూఁగు, రాయంచ సనునె త♦రంగిణులకు
లలితరసాలప♦ల్లవఖాది యై చొక్కు, కోయిల సేరునే ♦ కుటజములకుఁ
బూర్ణేందుచంద్రికా ♦ స్ఫురితచకోరక, మరుగునే సాంద్రనీ♦హారములకు
గీ. నంబుజోదరదివ్యపా♦దారవింద, చింతనామృతపానవి♦శేషమత్త
చిత్త మేరీతి నితరంబుఁ ♦ జేర నేర్చు, వినుతగుణశీల మాటలు ♦ వేయు నేల.

సీ. కమలాక్షు నర్చించు ♦ కరములు కరములు, శ్రీనాథు వర్ణించు ♦ జిహ్వ జిహ్వ
సురరక్షకునిఁ జూచు ♦ చూడ్కులు చూడ్కులు, శేషశాయికి మ్రొక్కు ♦ శిరము శిరము
విష్ణు నాకర్ణించు ♦ వీనులు వీనులు, మధువైరిఁ దవిలిన ♦ మనము మనము
భగవంతు వలగొను ♦ పదములు పదములు, పురుషోత్తమునిమీఁది ♦ బుద్ధి బుద్ధి
గీ. దేవదేవునిఁ జింతించు ♦ దినము దినము, చక్రహస్తునిఁ బ్రకటించు ♦ చదువు చదువు
కుంభినీధవుఁ జెప్పెడి ♦ గురుఁడు గురుఁడు, తండ్రిహరిఁ జేరుమనియెడి ♦ తండ్రి తండ్రి

సీ. కంజాక్షునకుఁ గాని ♦ కాయంబు కాయమే, పవనగుంఫితచర్మ ♦ భస్త్రిగాక
వైకుంఠుఁ బొగడని ♦ వక్త్రంబు వక్త్రమే, ఢమఢమధ్వనితోడి ♦ ఢక్కగాక
హరిపూజనము లేని ♦ హస్తంబు హస్తమే, తరుశాఖనిర్మిత ♦ దర్వి గాక
కమలేశుఁ జూడని ♦ కన్నులు కన్నులే, తనుకుడ్యజాలరం♦ధ్రములు గాక
ఆ. చక్రిచింత లేని ♦ జన్మంబు జన్మమే, తరళసలిలబుద్బు♦దంబు గాక
విష్ణుభక్తి లేని ♦ విబుధుండు విబుధుఁడే, పాదయుగముతోడి ♦ పశువు గాక. 410

సీ. సంసారజీమూత ♦ సంఘంబు విచ్చునే, చక్రిదాస్యప్రభం♦జనము లేక
తాపత్రయాభీల♦దావాగ్ను లాఱునే, విష్ణుసేవామృత ♦ వృష్టి లేక
సర్వంకషాఘౌఘ ♦ జలరాసు లింకునే, హరిమనీషాబడ♦బాగ్ని లేక
ఘనవిపద్గాఢాంధ♦కారంబు లడఁగునే, పద్మాక్షునుతిరవి ♦ ప్రభలు లేక
గీ. నిరుపమాపునరావృత్తి ♦ నిష్కళంక, ముక్తినిధిఁ గానవచ్చునే, ♦ ముఖ్యమైన
శార్ఙ్గకోదండచింతనాం♦జనము లేక, తామరసగర్భునకు నైన ♦ దానవేంద్ర.

సీ. ఒకమాటు దిక్కుంభి • యూథంబుఁ జెప్పించి, కోలి డింభకునిఁ గ్రొ • మ్మికింపఁ బంపు
నొకమాటు విషభీక • రోరగశ్రేణులఁ, గడువడి నచ్చుకఁ • గఱవ బంపు
నొకమాటు హేతిసం • ఘోగ్రానలములోన, విసరికుమారుని • వ్రేయఁ బంపు
నొకమాటు గూలంక • షోల్లోలజలధిలో, మొత్తించి శాబకు • ముంపఁ బంపు
ఆ. విషముఁ బెట్టఁ బంపు • విదళింపఁగాఁ బంపు, దొడ్డకొండచరులఁ • ద్రోయఁ బంపుఁ
బట్టికట్టఁ బంపు • బాధింపఁగాఁ బంపు, బాలుఁ గినిసి దనుజ • పాలుఁ డధిపఁ.
ఉ. ముంచితి వార్ధులన్ గదల • మొత్తితి శైలతటంబులందు ద్రో
బ్బించితి శస్త్రరాజిఁ బొడి • పించితి మీఁద నిభేంద్రపంక్తి ద్రో
క్కించితి ధిక్కరించితి శ • పించితి ఘోరదవాగ్నులందుఁ ద్రో
యించితిఁ బెక్కుపాట్ల నల • యించితిఁ జావఁ డిదేమి చిత్రమో. 4109
శా. నాతోడం బ్రతిభాష లాడెదు జగ • న్నాథుండ నాకంటె నీ
భూతశ్రేణికి రాజు లేఁ డొకఁడు సం • పూర్ణప్రభావుండు మ
ద్భ్రాతం జంపిన మున్నె నే వెదకితిన్ • బల్మారు నారాయణుం
డేతద్విశ్వములోన లేఁడు మఱి వాఁ • డెందుండురా దుర్మతీ.
క. ఎక్కడఁ గలఁ డే క్రియ నే, చక్కటి వర్తించు నెట్టి • జాడను వచ్చుం
జక్కడుతు నిన్ను విష్ణునిఁ, బెక్కులు ప్రేలెదవు వాని • భృత్యునిపగిదిన్.
మ. కలఁ డంభోధిఁ గలండు గాలిఁ గలఁ డా • కాశంబునం గుంభినిం
గలఁ డగ్నిన్ దిశలం బగళ్ల నిశలన్ • ఖద్యోతచంద్రాత్మలం
గలఁ డోంకారమునం ద్రిమూర్తులఁ ద్రిలిం • గవ్యక్తులం దంతటం
గలఁ డీశుండు గలండు తండ్రి వెదకం • గా నేల నీయాయెడన్.
క. ఇందుఁ గలఁ డందు లేఁ డని, సందేహము వలదు చక్రి • సర్వోపగతుం
డెం దెందు వెదకి చూచిన, నందందే కలఁడు దాన • వాగ్రణి వింటే.
క. డింభక సర్వస్థలముల, నంభోరుహనేత్రుఁ డుండు • ననుచు మిగుల సం
రంభంబునఁ బలికెద వీ, స్తంభంబునఁ జూపఁ గలవె • చక్రిన్ గ్రక్కన్.
మ. విహగేంద్రుం డహిఁ బ్రచ్చుకైవడి మహో • ద్వృత్తిన్ నృసింహుండు సా
గ్రహుఁడై యూరువులందుఁ జేర్చి నఖసం • ఘాతంబులన్ వ్రచ్చె దు
స్సహదంభోళికఠోరదేహు నచలో • త్సాహున్ మహాబాహు నిం
ద్రహుతాశాంతకభీకరున్ ఘనకరున్ • దైత్యాన్వయశ్రీకరున్. 4115
భాగవతము సప్తమస్కంధము.

గజేంద్రమోక్షము

క. అలయక సొలయక వేసట, నొలయక కరి మకరితోడ నుద్దండతఁ రా
త్రులు సంధ్యలు దివసంబులు, సలిపెం బోరొక్క వేయి సంవత్సరముల్.

శా. ఏరూపంబున దీని గెల్తు నిట మీఁ దే వేల్పుఁ జింతింతు నె
వ్వారిం జీరుదు నెవ్వ రడ్డ మిఁక ని వ్వారిప్రచారోత్తమున్
వారింపం దగువార లెవ్వ రఖిల వ్యాపారపారాయణుల్
లేరే మ్రొక్కెద దిక్కుమాలినమొ ఱాలింపం బ్రపుణ్యాత్మకుల్.

శా. నానానేకపయూథముల్ వనములోనం బెద్దకాలంబు స
న్మానింపన్ దశలక్షకోటికరిణీనాథుండనై యుండి మ
ద్దానాంభఃపరిపూర్ణచందనలతాంతచ్ఛాయలం దుండ లే
కీనీరాస ని ట్లేల వచ్చితి భయం బెట్లోకదే యీశ్వరా.

ఉ. ఎవ్వనిచే జనించు జగ మెవ్వనిలోపల నుండు లీనమై
యెవ్వనియందు డిందుఁ బరమేశ్వరుఁ డెవ్వఁడు మూలకారణం
బెవ్వఁ డనాదిమధ్యలయుఁ డెవ్వఁడు సర్వముఁ దాన యైనవాఁ
డెవ్వఁడు వాని నాత్మభవు నీశ్వరు నే శరణంబు వేఁడెదన్.

క. ఒకపరి జగములు వెలి నిడి, యొకపరి లోపలికిఁ గొనుచు నుభయముఁ దానై
సకలార్థసాక్షి యగు న, య్యకలంకుని నాత్మమూలు నర్థిఁ దలంతున్.

క. లోకంబులు లోకేశులు, లోకస్థులుఁ దెగినఁ దుదినలోకం బగు పెం
జీఁకటి కవ్వల నెవ్వం, డేకాకృతి వెలుఁగు నతని నే సేవింతున్.

క. కలఁ డందురు దీనులయెడఁ, గలఁ డందురు పరమయోగిగణములపాలం
గలఁ డందు రన్నిదిశలను, గలఁడు కలం డనెడువాఁడు గలఁడో లేఁడో.

సీ. కలుగఁడే నాపాలి కలిమిసందేహింపఁ, గలిమిలేములు లేక గలుగువాఁడు
నాకడ్డపడరాఁడె నలినసాధువులచేఁ, బడినసాధుల కడ్డపడెడువాఁడు
చూడఁడే నాపాటుఁ జూపులఁ జూడక, చూచువారలఁ గృపఁ జూచువాఁడు
లీలతో నా మొఱాలింపఁడే మొఱఁగుల, మొఱ లెఱుంగుచుఁ దన్ను మొఱఁగువాఁడు

గీ. అఖిలరూపముల్ దనరూపమైనవాఁడు, ఆదిమధ్యాంతములు లేక యడరువాఁడు
భక్తజనములదీనులపాలివాఁడు, వినఁడె చూడఁడె తలఁపఁడె వేగ రాఁడె.

క. విశ్వకరు విశ్వదూరుని, విశ్వాత్ముని విశ్వవేద్యు విశ్వు నవిశ్వున్
శాశ్వతు నజు బ్రహ్మప్రభు, నీశ్వరునిం బరమపురుషు నే భజియింతున్.

శా. లా వొక్కింతయు లేదు ధైర్యము విలో♦లం బయ్యెఁ బ్రాణంబులున్
ఠావుల్ దప్పెను మూర్ఛ వచ్చెఁ దనువున్♦ డస్సెన్ శ్రమం బయ్యెడిన్
నీవే తప్ప నితఃపరం బెఱుఁగ మ♦న్నింపం దగున్ దీనునిన్
రావే యీశ్వర కావవే వరద సం♦రక్షించు భద్రాత్మకా.

క. విను దఁట జీవులమాటలు, చను దఁట చనరానిచోట్ల ♦ శరణార్థులకో
యను దఁట పిలిచిన సర్వముఁ, గను దఁట సందేహ మయ్యెఁ♦ గరుణావార్ధీ.

ఉ. ఓకమలాప్త యోవరద ♦ యోప్రతిపక్షవిపక్షదూర కు
య్యో కవియోగివంద్య సుగు♦ణోత్తమ యోశరణాగతామరా
నోకహ యోమునీశ్వరమ♦నోహర యోవిమలప్రభావ రా
వే కరుణింపవే తలఁప♦వే శరణార్థిని నన్నుఁ గావవే.

ఆ. విశ్వమయత లేమి ♦ వినియు నూరక యుండి, రంబుజాసనాదు♦ లడ్డపడక
విశ్వమయుఁడు విభుఁడు♦ విష్ణుండు జిష్ణుండు, భక్తియుతున కడ్డ♦పడఁ దలంచె. 4126

మ. అలవైకుంఠపురంబులో నగరిలో ♦ నామూలసౌధంబు దా
పల మందారవనాంతరామృతసరః ♦ ప్రాంతేందుకాంతోపలో
త్పలపర్యంకరమావినోది యగు నా♦పన్నప్రసన్నుండు వి
హ్వలనాగేంద్రము పాహి పాహి యనఁ గు♦య్యాలించి సంరంభియై.

మ. సిరికిం జెప్పఁడు శంఖచక్రయుగముం ♦ జేదోయి సంధింపఁ డే
పరివారంబును జీరఁ డభ్రగపతిం ♦ బన్నింపఁ డాకర్ణికాం
తరధమ్మిల్లముఁ జక్కనొత్తఁడు వివా♦దప్రోద్ధితశ్రీకుచో
పరిచేలాంచలమైన వీడఁడు గజ♦ప్రాణావనోత్సాహియై.

మ. తనవెంటన్ సిరి లచ్చివెంట నవరో♦ధవ్రాతమున్ దాని వె
న్కను బక్షీంద్రుఁడు వానిపొంతను ధనుః♦కౌమోదకీశంఖచ
క్రనికాయంబును నారదుండు ధ్వజినీ♦కాంతుండు రా వచ్చి రా
య్యైన వైకుంఠపురంబునం గలుగువా♦రాబాలగోపాలమున్.

మ. తనవేంచేయుపదంబుఁ బేర్కొనఁ డనా♦థస్త్రీజనాలాపముల్
వినెనో మ్రుచ్చులు మ్రుచ్చిలించిరో ఖలుల్ ♦ వేదప్రపంచంబులన్
దనుజానీకము దేవతానగరిపై ♦ దండెత్తెనో భక్తులం
గని చక్రాయుధుఁ డేఁడి చూపుఁ డని త♦ర్కించిరో దుర్జనుల్.

మ. కరుణాసింధుఁడు శౌరి వారిచయమున్ ♦ ఖండింపఁగాఁ బంపె స
త్వరితాకంపితభూరిచక్రము మహో♦ద్యద్విస్ఫులింగచ్ఛటా

పరిభూతాంబరశుక్రమున్ బహువిధ♦బ్రహ్మాండభాండచ్ఛటాం
తరనిర్వక్రముఁ బాలితాఖిలసుధాం♦ధశ్చక్రముం జక్రమున్.

శా. పూరించెన్ హరి పాంచజన్యముఁ గృపాం♦భోరాశిసౌజన్యమున్
భూరిధ్వానచలాచలీకృతమహా♦భూతప్రచైతన్యమున్
సారోదారసితప్రభాచకితప♦ర్జన్యాదిరాజన్యమున్
దూరీభూతవిపన్నదైన్యమును ని♦ర్ధూతద్విషత్సైన్యమున్.

మ. మొరసెన్ నిర్జరదుందుభుల్ జలరుహా♦మోదంబులై వాయువుల్
దిరిగెం బువ్వులవానజల్లు గురిసెన్ ♦ దేవాంగనాలాస్యముల్
బరఁగెన్ దిక్కులయందు జీవచయఖే♦లద్ధ్వానముల్ నిండె సా
గర ముప్పొంగెఁ దరంగచుంబితనభో♦గంగాముఖాంభోజమై.

క. విడుదయగుకేల గజమును, మడువున వెడలంగఁ దిగిచి ♦ మదజలరేఖల్
దుడుచుచు మెల్లన పుడుకుచు, నుడిపెన్ విష్ణుండు దుఃఖ♦మూర్వీనాథా.

క. శ్రీహరికరసంస్పర్శను, దేహము దాహంబు మాని♦ధృతిఁ గరణీసం
దోహంబుఁ దాను గజపతి, మోహనఘీంకారశబ్ద♦ములతో నొప్పెన్. 4136

క. కరమున మెల్లన నివురుచుఁ, గర మనురాగమున మెరసి♦కలయంబడుచున్
గరి హరికతమున బ్రదుకుచుఁ, గరపీడన మాచరించెఁ♦గరిణుల మరలన్.

సీ. నరనాథ నీకును ♦ నాచేత వివరింపఁబడినయీకృష్ణాను♦భావ మైన
గజరాజమోక్షణ♦కథ వినువారికి, యశము లెచ్చును గల్మ♦షాపహంబు
దుస్స్వప్ననాశంబు♦దుఃఖసంహారంబుఁ, బ్రొద్దున మేల్కాంచి♦పూతవృత్తి
నిత్యంబుఁ బఠియించు♦నిర్మలాత్మకు లైన, విప్రులకును బహు♦విభవ మమరు

గీ. సంపదలు గల్గు కీడలు♦శాంతిఁ బొందు, సుఖము సిద్ధించు వర్ధిల్లు♦శోభనములు
మోక్ష మఱచేతిదై యుండు♦ముదము సేరు, ననుచు విష్ణుండు ప్రీతుఁడై♦యానతిచ్చె.

క. గజరాజమోక్షణంబును, నిజముగఁ బఠియించునట్టి♦నియతాత్మలకున్
గజరాజవరదుఁ డిచ్చును, గజతురగస్యందనములుఁ ♦ గైవల్యంబున్.

భాగవతము, అష్టమస్కంధము.

— ♦ వామనచరిత్రము ♦ —

మ. వడుగా యెవ్వరివాఁడ వెవ్వఁడవు సం♦వాసస్థలం బెయ్యది
చెప్పొకతన్ నీవరుదెంచుటన్ సఫలమ♦య్యెన్ వంశమున్ జన్మముం

గడు ధన్యాత్ముఁడ నైతి నీముఖము యో◆గ్యంబయ్యె నాకోరికన్
గడతేరెన్ సుహృత్తంబులయ్యె శిఖులుం◆ గల్యాణ మిక్షాలమున్.

మ. వరచేలంబులొ మాడలో ఫలములో ◆ వస్త్రంబులో గోవులో
హరులో రత్నములో రథంబులొ విశి◆ష్టాగ్రంబులో కన్యలో
కరులో కాంచనమో నికేతనములో ◆ గ్రామంబులో భూములో
ధరణీఖండమొ కాక యే మడిగెదో ◆ ధాత్రీసురేంద్రోత్తమా.

సీ. ఇది నాకు నెలవని◆యేమని పలుకుదు, నొకచో టనక యెందు◆నుండ నేర్తు
నెవ్వనివాఁడనం◆చేమని పలుకుదు, నాయంతవాఁడనై ◆ నడవ నేర్తు
నీ నడవడి యని◆యెట్లు వక్కాణింతుఁ, బూని ముప్పోకలఁ ◆ బోవ నేర్తు
నది నేర్తు నిది నేర్తు ◆ నని యేల చెప్పంగ, నేరుపు లన్నియు ◆ నేన నేర్తు

ఆ. నొరులు గారు నాకు ◆ నొరులకు నే నొదు, నొంటివాఁడఁ జుట్టు◆మొకఁడు లేఁడు
సిరియుఁ దొల్లి గలదు ◆ చెప్పెద నా జెంకి, సుజనులందుఁ దఱచు ◆ సొచ్చి యుండు

ఆ. ఉన్నమాట లెల్ల◆నొప్పను విప్రేంద్ర, సత్యగతులువృద్ధ◆సమ్మతంబు
లడుగఁ దలఁచి కొంచె◆మడిగితివో చెల్లఁ, దాత పెంపుసొంపుఁ దలఁప వలదె.

ఆ. ఒంటివాఁడ నాకు◆నొకటి రెం డడుగుల, మేర యిమ్ము సొమ్ము◆మేర యుల్లఁ
గోర్కి దీర బ్రహ్మ◆కూఁకటి ముద్దైద, దానకుతుకసాంద్ర◆దానవేంద్ర.

మ. వసుధాఖండము వేఁడితో గజములన్ ◆ వాంఛించితో వాజులన్
వెస నూహించితొ కోరితో యువతులన్ ◆ వీక్షించి కాంక్షించితో
పసిబాలుండవు నేర వీ వడుగ నీ◆ భాగ్యంబు లీపాటిగా
కసురేందుగ్రిందు పదత్రియం బడుగ నీ◆యల్పంబు నీనేర్చునే.

మ. గొడుగో జన్నిదమో కమండలువొ నా◆కున్ ముంజియో దండమో
వడుగే నెక్కడ భూము లెక్కడ కరుల్ ◆ వామాత్ము లశ్వంబు లె
క్కడ నిత్యోచితకర్మ మెక్కడ మదా◆కాంక్షామితంబైన మూఁ
డడుగుల్ మేరయ త్రోవ కిచ్చుటది బ్ర◆హ్మాండంబు నాపాలికిన్. 4154

సీ. సంతుష్టుఁడీ మూఁడు◆జగములఁ బూజ్యుండు, సంతోషి కెప్పుడు ◆ జరగు సుఖము
సంతోషి గాకుంట ◆ సంసారహేతువు, సంతసంబున ముక్తి◆సతియు దొరకుఁ
బూఁటపూఁటకు జగం◆బుల యదృచ్ఛాలాభ, తుష్టిని దేజంబు ◆ దొంన పెరుఁగు
బరితోషహీనతఁ◆బ్రభ సెడిపోవును, జలధార ననలంబు ◆ సమయునట్లు

ఆ. నీవు రాజ వనుచు ◆ నిఖిలంబు నడుగుట, దగవు గాదు నాకుఁ ◆ దగినకొలఁది
యేను వేఁడికొనిన ◆ యీపదత్రయమును, జాల దనక యిమ్ము ◆ చాలుఁ జాలు

సీ. దనుజేంద్ర యీతఁడు ♦ ధరణీసురుఁడు గాఁడు, దేవకార్యంబు సా♦ధింపఁ గోరి
హరివిష్ణుఁ డవ్యయుం ♦ డదితిగర్భంబునఁ, గశ్యపసూనుఁడై ♦ కలిగె నకట
యెఱుఁగ కీతని కోర్కి ♦ నిచ్చెద నంటివి, దైత్యసంతతి కుప♦ద్రవము వచ్చు
నీలక్ష్మిఁ దేజంబు ♦ నెలవు నైశ్వర్యంబు, వంచించి యిచ్చుఁ దా ♦ వాసవునకు
ఆ. మొనసి జగము లెల్ల ♦ మూఁడుపాదంబుల, నఖిలకాయుఁ డగుచు ♦ నాక్రమించు
సర్వధనము విష్ణు ♦ సంతర్పణము సేసి, బడుగుపగిది నెట్లు ♦ బ్రదికె దీవు. 4160
క. ఒక్కపదంబున భూమియు; నొక్కటఁ ద్రిదివంబుఁ ద్రొక్కి ♦ యున్నతమూర్తిన్.
దిక్కులు గగనముఁ దానై, పెక్కుసమై యున్న నెందు ♦ వెదలెదు చెపుమా.
ఆ. సర్వమయినచోటు, సర్వధనంబులు, నడుగ తే దటంచు ♦ ననృతమాడు
చెనఁటిపంద నేమి ♦ సెప్పఁ, బ్రాణముతోడి, శవము వాఁడు నాశ ♦ జన్మ మేల.
ఆ. వారిజాక్షులందు ♦ వైవాహికములందుఁ, బ్రాణవిత్తమాన ♦ భంగములను
జకితగోకులాగ్ర ♦ జన్మరక్షణమందు, బొంకవచ్చు నఘము ♦ వొందఁ దధిప.
మ. కులమున్ రాజ్యముఁ దేజమున్ నిలుపు మీ ♦ కుబ్జుండు విశ్వంభరుం
డలఁతిం బోఁడు త్రివిక్రమస్ఫురణ వాఁ ♦ డై నిండు బ్రహ్మాండమున్
గలఁడే మాన్ప నొకండు నాపలుకు లా ♦ కర్ణింపు కర్ణంబులన్
వల దీ దానము నీనముం బనుపుమా ♦ వర్ణిన్ వదాన్యోత్తమా.
సీ. నిజమాన తిచ్చితి ♦ నీవు మహాత్మక, మహిని గృహస్థధ♦ర్మంబు నిదియు
యర్థంబుఁ గామంబు యశమును వృత్తియు, నెయ్యది ప్రార్థింప ♦ నిత్తు ననియు
నర్థలోభంబున ♦ నర్థిఁ బొమ్మను పెట్లు, వలికి లేదనుకంటెఁ ♦ బాప మెద్ది
యొట్టిదుష్కర్మని ♦ నే భరించెదఁ గాని, సత్యహీనుని మోవఁ ♦ జాల ననుచుఁ
తే. బలుకదే తొల్లి భూదేవి ♦ బ్రహ్మతోడ, సమరమున నుండి తిరుగక ♦ చచ్చుకంటె
బలికి బొంకక నిజమునఁ ♦ బరఁగుకంటె, మానధనులకు భద్రంబు ♦ మఱియుఁ గలదె
క. ధాత్రిని హాలికునకును సు, క్షేత్రము బీజములు నొకటఁ ♦ జేకుఱు భంగిం
జిత్రముగ దాత కీవియుఁ, బాత్రము సమకూర్చునట్టి ♦ భాగ్యము గలదే.
శా. కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే ♦ గర్వోన్నతిం బొందరే
వారేరీ సిరి మూటఁ గట్టికొని పో♦వం జాలిరే భూమిపైఁ
బేరైనం గలదే శిబిప్రముఖులుం ♦ బ్రీతిన్ యశఃకాములై
యీరే కోర్కులు వారలన్ మఱచిరే ♦ యిక్కాలమున్ భార్గవా. 4168
శా. ఆదిన్ శ్రీసతి కొప్పుపైఁ దనువుపై ♦ నంసోత్తరీయంబుపైఁ
బాదాబ్జంబులపైఁ గపోలతటిపైఁ ♦ బాలిండ్లపై నూత్న చ

ర్యాదం జెందు కరంబు గ్రిందగుట మీఁదై నాకరం బుంట మేలో
గాదే రాజ్యము గీజ్యమున్ సతతమే కాయంబు నాపాయమే.

మ. నిరయంబైన నిబంధమైన ధరణీనిర్మూలనంబైన దు
ర్మరణంబైనఁ గులాంతమైన నిజమున్ రానిమ్ము కానిమ్ము పో
హరుఁడైనన్ హరియైన నీరజభవుం డభ్యాగతుండైననౌఁ
దిరుగన్ నేరదు నాదు జిహ్వ వినుమా ధీవర్య వేయేటికిన్.

మత్త. ఎన్నడుం బర వేఁడఁ బోఁడట యేకలుం డట కన్నవా
రన్నదమ్ములు నైన లేరట యున్నవిద్యలమూలగో
ష్ఠిన్నటింగిన ప్రోడగుజ్జట చేతు లొగ్గి వసింపని
చిన్నిపాపనిఁ ద్రోసి పుచ్చఁగఁ జిత్త మొల్లదు సత్తమా.

ఆ. బ్రదుకవచ్చుఁ గాక బహుబంధనములైన, వచ్చుఁగాక లేమి వచ్చుఁ గాక
జీవధనములైనఁ జెడుఁ గాక పడుఁ గాక, మాటఁ దిరుగలేరు మానధనులు.

క. సురలోకసముద్ధరణము, నిరతశ్రీకరణ మఖిల నిగమాంతాలం
కరణము భవ సంహరణము, హరిచరణము నీటఁ గడిగె నసురోత్తముఁడున్.

శా. విప్రాయ ప్రకటవ్రతాయ భవతే విష్ణుస్వరూపాయ వే
దప్రామాణ్యవిదే త్రిపాదధరణిం దాస్యామి యంచుం బ్రియా
క్షీప్రుండై దనుజేశ్వరుండు వడుగుం జేసాఁచి పూజించి బ్ర
హ్మప్రీతమ్మని ధారవోసె భువనం బాశ్చర్యముం బొందఁగన్.

ఆ. కమలనాభు నెఱిఁగి కాలంబు దేశంబు, నెఱిఁగి శుక్రుమాట నెఱిఁగి నాశ
మెఱిఁగి పాత్రమనుచు నిచ్చె దానము బలి, మహి వదాన్యుఁ డొకఁడు మఱియుఁ గలఁడె.

క. బలి చేసిన దానమునకు, నలినాక్షుండు నిఖిలభూత నాయకుఁ డగుటం
గలకల మని దశదిక్కులు, బళిబళి యని పొగడె భూతపంచక మనఘా.

శా. ఇంతింతై వటుఁ డింతయై మఱియుఁ దా నింతై నభోవీథిపై
నంతై తోయదమండలాగ్రమున నల్లంతై ప్రభారాశిపై
నంతైఁ జంద్రుని కంతయై ధ్రువునిపై నంతై మహర్వాటిపై
నంతై సత్యపదోన్నతుం డగుచు బ్రహ్మాండాంతసంవర్ధియై. 4172

సీ. దానవ త్రిపదభూతల మిత్తు నంటివి, ధరణిఁ జంద్రార్కు లెందాక నందు
రంతభూమి యు నొక్క యడుగయ్యె నాకును, స్వర్లోకమును నొక్క చరణమయ్యె
నీ సొమ్ము సకలంబు నేఁడు రెండడుగులు, గడకు పాదమునకుఁ గలదె భూమి
యిచ్చెద నన్నర్థి కీనిదురాత్ముండు, నిరయంబుఁ బొందుట నిజము గాదె

తే. కాన దుర్గతికిని గొంత • కాల మరుగు, కాక యిచ్చెదనని పేర్కొంచి నాకు
నిపుడు మూఁడవపదమున • కిమ్ముఁజూపు బ్రాహ్మణాధీనములు దోషి • బ్రహ్మకరము

ఆ. సూనృతంబు గాని • సుడియదు నా జిహ్వ, బొంకఁ జాల నాకు • బొంకు లేదు
నీతృతీయపదము నిజము నా శిరమున, నెలవు సేసి పెట్టు • నిర్మలాత్మ.

ఆ. నిరయమునకుఁ బ్రాప్తి • నిగ్రహంబునకును, బదవిహీనతకును • బంధనమున
కర్థభంగమునకు • నఖిలదుఃఖమునకు, వెఱవ దేవ బొంక • వెఱచినట్లు.

మ. చెలియో మృత్యువు చుట్టమే యముఁడు సం • సేవార్హతే కింకరుల్
శిలలం జేసెనె బ్రహ్మ దన్ను దృఢమే • జీవంబుతో నెల్లరే
చలితం బౌట యెఱుంగ కీ కపటసం • సారంబు నిక్కంబుగాఁ
దలఁచున్ మూర్ఖుఁడు సత్యజ్ఞానకరుణా • ధర్మాదినిర్ముక్తుఁడై.

సీ. చుట్టాలు దొంగలు • సుతులు ఋణస్థులు, కాంతలు సంసార • కారణములు
ధనము లస్థిరములు • తనువతిచలనంబు, గార్హస్థ్యు లన్యులు • నడుమఁ గాల
మాయు మన్మైశ్వర్య • మతిశీఘ్ర మనికాదె, యనఘుండు తమతండ్రి • నతికరించి
మాతాత సాధుస • మ్మతుఁడు ప్రహ్లాదుండు, నీపాదకమలంబు • నియతిఁ జేరె

తే. భద్రుఁ డతనికి మృతిలేని • బ్రదుకు గలిగె, వైరులై కాని తొల్లి మా • వారు గాన
దగ్గరై వచ్చి నీవు న • న్నడుగు టెల్లఁ, బద్మలోచన నా పుణ్య • ఫలము గాదె.

మ. తతమత్తద్విపయానలై భువనిరుం • ధచ్ఛత్రసంఛాదులై
ధృతబాష్పాంబువితానులై కరయుగా • ధీనాలికస్థానులై
పతిభిక్షాం మమ దేహి కోమలమతే • పద్మాపతే యంచుఁ ద
త్సతి వింధ్యావళి పేర వచ్చెఁ ద్రిజగ • ద్రక్షామనున్ వామనున్.

క. కా దనఁడు పాము సేసెరా దనఁడు జగత్త్రయైక • రాజ్యము నిచ్చెన్
నాదయితుఁ డిట్టి సేఁటికి, శ్రీదయితా చిత్తచోర • శ్రితమందారా.

సీ. సేవంబు లీకింద్ర • సేనమహారాజ, వెఱవకు మేలు నీ • వితరణంబు
వేయిపుత్రులందుండ • వేడుక పడుదురు, దుఃఖంబు లీయవు • దుర్మరణము
లాతురతలు నొప్ప • లం దుండు వారికి, నొండవు సుతలమం • దుండు నీవు
నీపంపు సేయని • నిర్జరారాతుల, నా చక్ర మేతెంచి • నఱకుచుండు

ఆ. లోకపాలకులకు • లోను గావక్కడ, నమ్ము లెంతవార • లచటి నిన్ను
నెల్లప్రొద్దు వచ్చి • యేను రక్షించెదఁ, గరుణతోడ నీకుఁ • గాన వత్స. ౪౧౬౦

భాగవతము, అష్టమస్కంధము.

——♦ భ్రమరగీతలు. ♦——

మ. ఒకపువ్వందలితేనె ద్రావి మధుపా♦యుత్సాహివై నీవు వే
ఱొకటిం బొందెడు భంగి మ మ్మధరపీ♦యూషంబునం దేల్చి మా
యకలంకోజ్జ్వలయౌవనంబు గొని య♦న్యాసక్తుఁ డయ్యెన్ విభుం
డకటా యాతని కెట్లు దక్కె సిరిమి♦థ్యాకీర్తి నమ్మెంజుమీ. 4181

శా. భృంగా కృష్ణుఁడు మంచివాఁడనుచు సం♦కీర్తిం బ్రశంసించెదీ
సంగీతంబున నేము సొక్కుదుమె త♦చ్చారిత్రముల్ వింతలే
యంగీకారము గావు మాకుఁ బురకాం♦తాగ్రప్రదేశంబులన్
సంగీతం బొనరింపువా రిదుదుగో♦జన్నీకు నిష్టార్థముల్

సీ. కాంచనరత్నసం♦ఘటితసౌధంబులే, మా కుటీరంబులు ♦ మాధవునకు
వివిధనరేంద్ర సే♦వితరాజధానియే, మాపల్లె యదువంశ♦మండనునకు
సురభిపాదపలతా♦శోభితారామమే, మా యరణ్యము సిం♦హమధ్యమునకు
గమనీయాలక్షణ♦గజతురంగంబులే, మాధేనువులు కంస♦మర్దనునకు

గీ. రూపవిభ్రమనైపుణ♦రూఢలైన, మగువలమె యేము మాన్యకృత♦మనుజనకు
నేలచింతించుమముఁగృష్ణుఁ♦డేల తలఁచుఁ,బృథివి నధిపులు నగాతృ♦ప్రియులు గారె.

భాగవతము, దశమస్కంధము.

——♦ అన్యాపదేశము ♦——

ఉ. మాయురె భృంగమా వికచ♦మల్లికల న్విడనాడి తమ్మిలో
నీయెడఁ బూవుఁదేనియల ♦ నింపుజనింపఁగఁ గ్రోలి సొక్కియుం
బోయెద నన్నభ్రాంతి నిన♦బొందదు రా జుదయించె నిప్పుడీ
తోయజపత్రముల్ వరుస♦తో ముకుళించెఁ జలింప కుండుమా.

చ. అళికులవర్య పద్మముకు♦ళాంతరమందున నిమ్ము చాలకే
చలనము నందె దేల నవ♦సారసమిత్రుఁడు రాక యుండునా
తొలఁగక యందె యుండు మికఁ ♦ దోయజవైరి తిరంబె రాత్రి యీ
కలవర మేల తమ్మితుదఁ ♦ గానక యూరక యూరకుండుమా.

మ. అళి నీతత్తర మేల నీడ నిదె నీ♦యాత్మేశుఁ డౌభృంగుఁ డీ
జలజాతస్థమరందపానవశతన్ ♦ సానందుఁడై యున్నవాఁ
డలికిం తేనియు లేక నీ వరుగుమీ ♦ యొప్పారఁగా వేడ్కనీ
చెలువుండుం బఱతెంచు వేకువను రా♦జీవంబు పుష్పించినన్. 4186

మ. సతమా రాతిరి తెల్లవాఱఁగను సచ్చెం జంద్రి యీకేళికా
యతనంబందు రతిప్రసన్నిభుఁడు నిర్వారిసక్తుఁ డైనాఁడు నీ
శతపత్రేక్షణ మోము వాంచినది నీచాతుర్యముం జూప నీ
వతివేగంబున నేఁగుమా తొలఁగి మాయాత్మల్ సుఖం బందెడిన్.

చమత్కారకథాకల్లోలిని.

నారాయణకవచము

క. విను నారాయణకవచము, నరిభీకరవజ్రకవచ మాశ్రితసంప
త్పరిణామకర్మకవచము, పురుహూతున కెల్లు మాని బోధించెఁ దగన్.

ఉ. గరుడుని మూఁపుపై నుభయ కంబు ఘటిల్లఁగ శంఖచక్రచ
[illegible]
త్కారనికరంబు లొత్తిలఁగ కంజముఖుండ్ ఘనిఁయించి భీతిసం
ఘటితమహాష్టబాహుఁడు కృపామతితో ననుఁ గాచుఁ గావుతన్.

ఆ. పరికటుచకరవరుణపాశంబులందుల, బలములందు నెంచుఁ బోలిమాకుండెఁ
గాచుఁ గాక నన్ను ఘనుఁ డొక్కఁడై యట్టి, మత్స్యమూర్తి విద్యమానకీర్తి.

క. నటుఁడు సమాశ్రితమాయా, నటుఁడు బలిప్రబలలోభ నపహితఘటునో
ద్భటుఁడు త్రివిక్రమదేవుఁడు, చటులస్థలమందు నన్ను సంరక్షించున్.

ఉ. అడవుల సంకటస్థలుల నాజిముఖంబుల నగ్నికీలలం
బెడదరుల నెల్ల వారు నతికెక్కఁగ డిక్కఁగు గాక శ్రీనృసిం
హుఁడు సురశత్రుయూథపనిగ్రహుఁడు విస్ఫురితాట్టహాసవ
క్త్రుఁడు ఘనదంష్ట్రపావకవిఘూర్తదిగంతరుఁ డప్రమేయుఁడై.

చ. అరయఁగ నెల్లలోకముల నంకిలి నొంద మహార్ణవంబులో
నొరగి నిమగ్నమైనధర నుద్ధతిఁ గొమ్మున నెత్తినట్టి యా
కిరిపతి యగ్నికల్పుఁ డుఘఖేలుఁడు నాశ్రితమేదినీపనో
హరుఁడు గృహాబ్ధిశాయిఁడు సమార్థ్యముల న్నను గాచుఁ గావుతన్.

క. రాముఁడు రాజకులైకవి, రాముఁడు భృగుసత్కులాఢ్యరాముఁడు సుగుణ
స్తోముఁడు నను రక్షించును, శ్రీసహితోన్నతుఁడు గిరిశిఖరములందున్. 4194

సీ. తాటక మర్దించి తపసిజన్నముఁ గాచి, హరువిల్లువిఱిచి నైసామున మెఱసి
పరిబలులై నట్టి విరాధకబంధోగ్ర, ఖరదూషణాదిరాక్షసులఁ దునిమి
వానరవిభు నేలి వాలిఁ గూలఁగ నేసి, జలరాశిగర్వంబుఁ జక్కఁజేసి
సేతువు బంధించి చేరి రావణకుంభకర్ణాదివీరులఁ గడిమిఁ ద్రుంచి

గీ. యాల విభీషణు లంకకు ♦ నధిపుఁ జేసి, భూమిసుతఁ గూడి సాకేత ♦ పురమునందు
రాజ్యసుఖములు గైకొని ♦ రామవిభుఁడు, వరుస ననుఁ బ్రోచుచుండుఁ బ్రి ♦ యాసగతుల

భాగవతము. షష్ఠస్కంధము.

— ♦ శివకవచము ♦ —

క. శివదేవ్యాయుఁడైనసదా, శివునకు వందన మొనర్చి ♦ సేయుదు వెలయన్
శివభక్తుఁడగునితనికి, శివకవచ ముపన్యసింతుఁ ♦ జిత్తం బలరన్

సీ. భూస్వరూపమున నే ♦ పురుషుండు సకలప్రపంచంబు దాన ధ ♦ రించు నెప్పుడు
జలరూపుఁడగుచు నే ♦ సర్వజ్ఞుఁ డిలఁ గల్గు, నరులకు సంజీవ ♦ నం బొనర్చుఁ
గాలాగ్నిరూపుఁడై ♦ కల్పాంతమునఁ ద్రిలోకము లెల్లఁ గొనఁడు ద ♦ గ్ధములం జేయు
వాయురూపమున స ♦ ర్వవ్యాపకుండైయుండుఁ, గగనాకృతిని బ్రాజ్ఞుఁ ♦ డగుచు వెలయు

గీ. నట్టి లోకైకనాయకుఁ ♦ డష్టమూర్తి, సచ్చిదానందమయుఁడు స్వ ♦ ప్రభవుండు
సలిలవాతాగ్ని బాధలఁ బొలియకుండఁ, జిరకృపావృష్టి నన్ను ర ♦ క్షించుఁ గాత.

క. శూలాయుధుఁడు గిరీశుఁడు, కాలాంతకుఁడైన నీల ♦ కంఠుఁడు పగలున్
రేలును నను రక్షించును, లాలితకరుణాకటాక్ష ♦ లక్షితముఖుఁడై.

క. చింతితఫలదుఁడు గౌరీ, కాంతుఁడు పరమేశ్వరుం డ ♦ నఘుండు బాహ్యా
భ్యంతరదేశంబుల నన్నింటను రక్షించుఁగాత ♦ ననవరతంబున్.

గీ. నిగిడి కూర్చుండి శయనించి ♦ నిద్ర జెంది, మేల్కనిన వేళలను గాల ♦ మృత్యుహరణుఁ
డంధకారహరుండు త్రి ♦ యంబకుండు, ఖండపరశుండు నను వేడ్కఁ ♦ గాచుఁ గాత

సీ. అనఘ శివమతిని ♦ మతిరహస్యంబైన, కవచంబు నాచేతఁ ♦ గథిత మయ్యె
నిదియును దాపత్ర ♦ యధ్వాంతమిహిరంబు, దారుణాపన్నివా ♦ రణంబు
సకలసౌభాగ్యైక ♦ సామ్రాజ్యసదనంబు, పశుపతికారుణ్య ♦ భాజనంబు
నీశైవకవచంబు ♦ నేకాగ్రచిత్తులై, హితమతిఁ బఠియింతు ♦ రెవ్వరేని

గీ. వారు శ్రీసాంబశివునికృ ♦ పారసమున, నతిశయవ్యాధిమృత్యుభ ♦ యంబులుడిగి
చిరతరాయుష్మంతులగుచుఁ ♦ శ్రీకటాక్ష, పాత్రులై బహుసౌఖ్యముల్ ♦ బడయఁగలరు

బ్రహ్మోత్తరఖండము. ఆ 4.

రాజనీతి

క. రాజునకుఁ బ్రజశరీరము, రాజు ప్రజకు నాత్మ గాన ♦ రాజుం బ్రజయున్
రాజోత్తమ యన్యోన్యము, రాజిల్లై యుండవలయు ♦ రక్షాన్వితులన్. 4202

శాంతి. ఆ 2 పద్య 274.

మ. పరనారీగమనాదిదోషములు భూ◆పాలుండు సేయంగఁ ద
ద్ధరకున్ వర్షము లేక యుండుఁ బ్రజకున్ ◆ దైన్యంబు వాటిల్లఁ బె
క్కురుజల్ పైకొను నెందునుం గలయు నా◆క్రందం బోజముం దక్కు ను
ద్ధరసైన్యంబుల శత్రు లొత్తుదురు బం◆ధుశ్రేణికిం జేటగున్.

క. మృదుమధురవాక్యముల నిం,పొదవెడుచిఱునవ్వుతోడ ◆ నుర్వీశుఁడు స
మ్మదమును సచివులకుఁ బ్రజలకు,నొదవింపఁగ వలయు నది మ◆హోన్నతిఁ గోరున్

గీ. ఈగియును బ్రియవచనసం◆యోగమునన,కాని జనులకు సంతోష ◆ కారి కాదు
పుచ్చికొనునట్టి పల్కుల◆పొందు కలిమి,యొదిరి నుతిఁ గంద నీదింతె◆యెఱుఁగు మధిప.

క. తనయుల నైనను నమ్మఁడు, జనపతి సిరి గోలుపోవుఁ ◆ జనురతుఁడై న
మ్మినవాఁడపోలె నమ్మక, యునికి సకలజనులయెడల◆నురవై యుండున్.

ఉ. ఒక్కటి యేను జెప్పెద మ◆హోగ్రపుఁగేసరి కైనఁ దోడుగా
నక్కను లావునుం గలుగు ◆ నుజ్జ్వలసత్త్వచయంబుఁ గొన్నఁగా
కెక్కుడుకృత్యముల్ నడప◆నెట్లగు నిట్టివి సాలు నంచుఁ దాఁ
గుక్కలఁ గూర్చి చేయఁ దన◆కుం దలఁపుల్ దలకూడ నేర్చునే.

క. వికచముఖుఁడగుచు శాత్రవు, లకు హితు లగునట్టివార◆లం గని భూపా
లకుఁ డడ్డకత్తెరయు నా,లుక బెల్లము నై మనంబు◆లుం గన వలయున్.

క. పానము జూదము వేఁటయు, మానినియును భూపతులకు ◆ మధురవినోద
స్థానము లగు నైనను దగ, వైనవిధము దక్కఁ దగుల ◆ మాపద దెచ్చున్.

క. విని వినని వాఁడపోలెం, గని కానని వాఁడపోలెఁ ◆ గావలయు విభుం
డోనరింపఁ దలంచినపని, కనువగునంతకు నభేద్యుఁ◆డై జనులయెడన్.

క. ఒల్లని కార్యంబాసల, నల్లన కాలగతి, గడువు◆నది కాలముచేఁ
బెల్లొదవు విఘ్నములు భూ,వల్లభునకు నెపము వెట్టు◆వచ్చుం బిదపన్.

క. తెగఁ దీర్పక తగ నార్పక, తెగటార్పక కడమ కొంత ◆ త్రిక్కఁగ మన్నన్
జగతీశ యప్పు నగ్నియుఁ, బగయును గడుఁ బెరుఁగుఁ గీడు◆వాటిల్లఁ దుదిన్.

ఉ. క్రూరుఁడు లోభియున్ శఠుఁడు ◆ గొండియుఁడున్ జడుఁడుం గృతఘ్నుఁడున్
నేరనివాఁడు బొంకరియు ◆ నిందకు నోర్చునతండుఁ బందయున్
ధీరత లేమి దుర్నయ మ◆తివ్యసనత్వము గల్గువారలుం
జేరిన నున్కి భూపతికి ◆ జెట్ట యొనర్చు నరేశ్వరోత్తమా. 4213

భారతము. శాంతి.

ఉ. కొందఱి మేలమాడుటలఁ ♦ గొందఱి వావులు దీర్చి పిల్చుటల్
కొందఱి ముద్దుచేయుటయుఁ గొందఱి నెయ్యపుఁజూపు చూచుటల్
కొందఱి నాత్మభావమునఁ ♦ గొందఱ మన్ననభృత్యులందు ని
ట్లందఱ నన్నిభంగుల నృ♦పాగ్రణి వశ్యులఁ జేయఁగాఁ దగున్.

నీతిసారము. ఆ 8.

క. వివిధాన్నము లొక లంపిన, నవనినొఁగుడువఁ బెట్టి ♦ యతనికి జీర్ణం
బవు టెఱిఁగి భుక్తిఁ గొనఁదగుఁ, బ్రవిమలమతి భక్ష్యభోజ్య ♦ పానీయాదుల్.
క. జనపతి యన్యనృపాలుడు, పనిచిన భూషణసుగంధ ♦ పరిధానంబుల్
మునుమున్ను పూనఁగాఁ దగ, దెనయఁగ విషయంత్రభంగు♦ లెఱిఁగినదాఁకన్. 4216
క. పతియు నమాత్యుఁడు దుర్గము, క్షితియును మిత్రుండు ధనము ♦ సేనయు ననఁగా
నుతికెక్కును సప్తాంగము, లతులితగతి రక్ష సేయ♦నగు నరపతికిన్.
క. అక్కఱ కలదని ప్రజపతి, యెక్కువగా ధనముఁ గొనుట ♦ యిలపై జెఱువుల్
బ్రక్కలుగఁ ద్రవ్వి మీలను, గ్రక్కునఁ బట్టుకొని తింట♦గణుతింపంగన్.
క. తనభూమిప్రజల నిరతము, జననాయకుఁ డరయకుండి ♦ సచివుని నిలుపన్
ధనహానియె కాదామీఁదను రాజ్యము చెడు ప్రధాని♦డా స్వామి యగున్.
క. కానిప్రయ మెన్నఁడును నొక, కానియుఁ జేయంగఁ దగదు ♦ కార్యము గలచో
మానకధనము తృణంబుగ, మానవపతి సేయ నగు స♦మగ్రవిభూతిన్.
క. కృతు లిచ్చిన సుకవుల నా,శ్రితుల ధరాప్రజలభటులఁ ♦ బ్రియబంధుల భూ
పతి యవసరమున సమసిన, హితులకుటుంబములఁ బ్రోవ♦ నిలపతివలయున్. 4222

రుక్మాంగదచరిత్రము. ఆ 3 ప 60-66.

సీ. పార్థివోత్తములకుఁ ♦ బ్రజల రక్షించుట, పరమధర్మంబగు♦ నరవరేణ్య
ధరణీశులకుఁ బ్రజా♦పరిపాలనంబునఁ, బూని లోకులు సేయు♦ పుణ్యమందు
షష్ఠాంశ మర్థిని ♦ సంప్రాప్తమగునట్లు, ప్రజలఁ బ్రోవని రాజు ♦ ప్రజలచేత
నపహృతసత్పుణ్యుఁ♦డై వారు గావించు, ఘనపాపఫలముఁ దా♦ ననుభవించు
గీ. గాన నీవును విప్రవ♦రాను మతము, సాంప్రదాయకవిధమునై ♦ జరగుధర్మ
మహిమఁ జేపట్టి యర్థకా♦మములయందు, సమత నమ్మాటియందు నా♦సక్తి లేక.

భాగవతము, స్కం. 4 పద్య 541.

సీ. శక్తిత్రయంబునఁ ♦ జతురుఁడై చతురుపా,యంబులను సమ♦యం బెఱింగి
పంచేంద్రియములు ని♦ర్జించి స్వాయత్తుఁడై, షడ్గుణీగరిమఁ బ్ర♦శక్తిఁ గాంచి

వ్యసనంబు లేదును ♦ వర్జించి రాజద్రోహములు పద్మాల్గుఁ జి♦త్తమునఁ దెలిసి
సాక్షిమాత్రంబుగా ♦ సచివుఁ బ్రతిష్ఠించి, యాత్మయత్నము లేశ♦మంతరైన
గీ. నింగితాకారచేష్టల♦నెఱుఁగనీక, పరుల నెవ్వరి విశ్వసిం♦పక మనమున
సంతతంబు శరీరర♦క్షాక్రమంబు, లేమఱక యుండవలయు మ♦హీవిభుండు. 4224

సీ. తనతోడ జీతంబు♦కొఱతగాకుండ రొక్కంబు భండారుధ♦నంబ యిచ్చి
బంటుఁ దొలంగించి ♦ ప్రతియు వెట్టకయుండఁ, గమి లెక్కఁ దక్కువ♦గాకయుండఁ
గడఁగి వేశ్యాగామి♦గాకుండఁ బరికించి, ప్రతిభానువారంబు♦భటులతోడు
చూచుచుఁ దనవస్త్ర♦జోకరై యుండిన, వాని మన్నించుచు ♦ లేనివాని
గీ. నాజ్ఞ సేయుచు జీవిక♦నప్పు వడక, యుండఁ బరికించికొనుచు నా♦రోధనమున
నైనుపదిసేయ నుత్సాహి♦రైతరయాప్తబలము నేలఁగ వలయు భూ♦పాలకుండు.

శకుంతలాపరిణయము, ఆ 4.

క. నీతియు హితమును ధర్మముఁ, జాతుర్యముఁ గలుగునట్టి ♦ సచివుఁడు చెప్పన్
బ్రీతి విన నొల్లకుండిన, భూతలనాయకుఁడు తాను ♦ వొలియుం బిదపన్. 4236

ఆ. కాలకూటవిషము♦కడువాఁడిశరమును, గొనియలేఁడు చచ్చు ♦ నేఁడను వాఁడె?
దుష్టమంత్రిమంత్రి♦దోషంబు దాఁకినఁ, బుధమిజనముఁ బతియుఁ ♦ బొలిసిపోవు.

పద్మపురాణము, ఆ ౨ ప 56, 57.

ఆ. అరులవద్దనుండి♦యరుదెంచి కొల్చిన, భటుఁడుఁ బాము నొక్క♦భంగి గాన
మోసపుచ్చి చెఱుచు♦నాసన్నుఁ డౌ వాని, నమ్మికట్లనుండి ♦ నమ్మఁ దగదు.

పంచతంత్రము, నారా. మిత్రి. ప 309.

క. సకలవ్యసనికిఁ జుట్టము, నకు మంత్రికి నిష్టభృత్యు♦నకు నజ్ఞకు నో
జ్ఞకు బోటుకానీ కర్జాధిక మిచ్చుట చనదు నయగ♦తిన్ బద్దినృపా.

చ. వెరవరి గానివానికడ♦వేసరుచుండెడువాని మాటలన్
సరసుఁడు గానివాని మతి♦చాలనివానిని లంచ మిచ్చినన్
బొరసినవానిఁ బోవునెడఁ ♦ బ్రొద్దులు పుచ్చినవాని భీతునిన్
బరుసనివాని రాజు పని♦పంపుట కీడు వివేకభూషణా.

క. నాయకవిరహితమును బహు, నాయకముఖ్యమును బాల♦నాయకమును స్త్రీ
నాయకమై చెడు సిరి నర, నాయకులకు నందుఁ గీర్తి♦నారాయణుఁడా.

బద్దెనీతులు, ఆ 2.

క. తనువు భరంబని వీడ్కొని, తనలోఁ దలపోయుమూఢ♦తరుచందమునన్
కోటిపతిచోదకోర్వక, గని రాజ్యము మంత్రికయిప♦సముఁ గావించున్. 4232

క. పరజనగౌరవము ధరాధవునకు నత్యంతగౌర♦వము వెండియు న
ప్పరిజనలాఘవము ధరాధవునకు నత్యంత లాఘ♦వము సు మ్మెందున్.

పంచతంత్రము.

క. మనుజులకు బహులుపందిలి, యిడి హస్తము బలుసుమునుంటి♦ కేఁరైయ దినముల్
గడుపుచుఁ బొమ్మనుచుయ్యా, గడపున్నప్పుంబాయుఁ జేప♦గలసైన్యంబుల్.

చ. అదనునజీవితంబిడమి ♦ దూరజ మాడుట లేని పేరము
ల్వైదపుటు నిచ్చుటన్ బరిభ♦వించుట కింకరసంకులంబున
వ్వ్మదికి నసహ్యమాట దయ♦మానుట పిమ్మట నాడికో ల్మహీ
పదవికిఁ బాసి యొంటిపడి♦ పాటులఁ బొందు నృపాలు చిహ్నముల్.

క. హితుఁడని యొకనికిఁ జెప్పిన, నతఁడును దన కార్యసఖుని♦కది దెలుపు నర
క్షితమై నృపమంత్రింబీ, గతిఁ బలువుర వినుటచే వి♦ఘాతత నొందున్.

పంచతంత్రము, వేంక. ఆ 1, 2, 3.

సీ. సౌఖశాయనికభి♦వర్ణపూర్వకము కాల్య, వేళఁ గార్తాంతిక♦ద్విజాలగోష్ఠి
జాముపోవ నమాత్య♦సామంతపూర్వకం, బర్థార్జనస్థకా♦యస్థగోష్ఠి
దినమధ్యమమున మ♦ర్దన మల్లపూర్వకం, బగునూనసూపకృ♦న్మగయగోష్ఠి
యపరాహ్ణమున దేవ♦తార్చనాపూర్వకం, బార్యధర్మాధికృ♦ద్యతులగోష్ఠి

తే. భుక్తిమీఁద విదూషక♦పూర్వకము పురాణకవిగోష్ఠి చారపూ♦ర్వకము సంజ
జాము గాయకగోష్ఠిని♦శను సుషుప్తి,పూర్వకము ప్రేయసీగోష్ఠి♦పాసఁగు బతికి.

ఆముక్తమాల్యద, ప 282.

క. మన సిచ్చినఁ దన కోడరు,చన విచ్చినఁ బ్రజలు వెక్క♦సము సేయుదురా
యున్నృపతిమనసీయక గడుఁ, జను వీకయ మెలఁపవలయు ♦ సమ్ముఖచరులన్.

ఆ. ఎంతబలియురకుఁ ద♦నంతగా సామంత, గణముఁ బెనుప కేల♦ కలుగు జయము
శేషువంతవాఁడు ♦ శిరములు వెయి పూని, కాక మహి వహింపఁ♦ గలిగె నెట్లు.

క. పతికి ననుకూలసేనా, పతు లనఁగా నెంద అన్ని♦పటుతరభుజముల్
పతికిఁ బ్రతికూలసేనా, పతు లనఁగా నెంద అన్ని♦పటుతరభుజముల్. 4241

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 2.

సీ. సరిగాఁగఁ బదవు లొం♦డొరులకు నడవఁగా, సమవివత్తునియందు ♦ సామవిధియు
మూలబలంబు పెం♦పునదుర్గయుండయి, పేర్చుశాత్రవునందు♦ భేదవిధియు
నెందును సంధిని ♦ హితులబలంగంబు, చేకొన్న రిపునందు ♦ దానవిధియు
సాధునిశ్చితపరా♦జయుఁడై విహీనబ,లుండైన యరియందు ♦ దండవిధియు

తే. సలుపవలయు భూతలేశ్వరవరేణ్య, బుద్ధియందు త్రయస్థానవృద్ధులను దిగ్వి
వర్గము నెఱింగి పంచాంగవర్తనములఁ, దెలిసి శక్తిత్రయంబును వెలయవలయు.
సీ. మంత్రగోపనమును మఱుటయు దీర్ఘచింతయు నిరర్థకపు జింతయుఁ బ్రసాద
విరహితత్వము బుధావజ్ఞానము శుభప్రయోగంబు విషయానురాగపరము
అనృతంబు నాలస్యమును నాస్తికత్వంబు, నర్థంబులందు నసంగతియు
దీర్ఘసూత్రత్వంబు దీర్ఘకోపంబు నిశ్చితకార్యములాచరింపమియును
ఆ. భూమిపతికి దోషములు నివి పదునాల్గు, వీనిఁ దెలిసి నెఱయ విడువవలయుఁ
గామకోపజంబులై పుట్టినట్టి వ్యసనములందుఁ దగుల వలదు.
క. కొలిచినవారల జీతంబులు వేళలు దప్పకుండఁ బూర్ణముగా నీ
వలయును వారల ప్రేమము, బలము నృపాలునకు నెల్లపట్టుల మిగులన్.
క. దండార్హుల దండింపమి, దండానర్హులగు వారి దండించుటయున్
రెండును నకీర్తిదములు భూమండలనాయకుల నిరయమగ్నులఁ జేయున్.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 7 పద్య 261-265.
క. జలజాసనలిఖితము బలె, ఫలకాలమునందు కాని బడఁజేయఁ దగున్
దలఁచినతలఁపు తమను, వెలిపడకుండంగ మనుజవిభుఁ డో వత్సా
క. కొండీని మాట నిజమని, దండింపఁగఁ దగదు రాజు ధరణీజనులన్
విండు మదిఁ గల్ల నిజములు, రెండును సుబుద్ధి శోధింపక మొదలన్.
క. ధన మిచ్చిన నీనీ కడు, చన వీనమచితము క్రూరచరితుల కవనీ
జనులు తిరాచరణంబున, మన సెడసిన భద్రదంబె మనుజేంద్రునకున్.
సుదక్షిణా, ఆ 2 ప 153-156.

క. తనుఁ గొలిచి పోయి పగరను, గనికొలిచిన భటుఁడు మళ్లఁగా వచ్చిన వా
నిని నేలఁ దగదు నరపతి, యను వెఱుఁగక యేలెనేని హానిం బొందున్.
గీ. వైరి చుట్టంబు గొలువంగ వచ్చెనేని, వాని నేలంగఁ దగదు భూవల్లభునకు
శరణు జొచ్చినయట్టి శత్రువైనఁ, గాచు టుచితంబు వేవిధిఁ గాంచునవుడు
మత్స్యచక్రవర్తి చరిత్ర, ఆ 6 పద్య 69-70.
క. చారులు కన్నులు నిజపరి, వారము ప్రాణంబు మంత్రి వరతతిహృదయం
బారయ భూమిపతీమణి, యై రంజిల మనెడు నృపతి కగు విజయంబుల్.
మిత్రవిందాపరిణయము. కుం..., ఆ 1 ప 41.
క. దగ్గఱఁ గొండెము సెప్పెడు, వెగ్గడ పలుకులకు రాజు ప్రియుఁడై జజీ తా 4262
నెగ్గు ప్రజకాచరించుట, బొగ్గులకై కల్పతరువుఁ బొడిచుట సుమతీ.

క. మే లెంచని మాలిన్యుని, మాలను నగసాలవాని ♦ మంగలి హితుఁగా,
నేలిననరపతి రాజ్యము, నేలఁ గలసిపోవుఁ గాని ♦ నెగడదు సుమతీ.

సుమతిశతకము. ప 58-104.

క. విశ్వాసపరుల నెఱిఁగి న, రేశ్వరుఁ డధికార మిచ్చు♦ టెంతయు నుచితం
బైశ్వర్యయుతులుగాఁగ న, విశ్వాసులఁ జేయఁ దగదు ♦ విమలవిచారా.

తే. కరణ తన కెంత గలిగినఁ ♦ గనకవస్తు, వాహనాదులు చాల నీ♦వలయుఁ గాని
భూతలేశ్వరుఁ డెంత యా♦ప్తులకు నైన, నాజ్ఞ ద్రోవంగ నిచ్చుట♦ యనుచితంబు.

క. తా నెంత యధికుఁ డైనం, గానీ మనుజేశ్వరుండు కార్యాకార్య
జ్ఞానము నిజప్రధానులతో నాలోచించి యుక్తి♦తో నెఱుఁగఁ దగున్.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

గీ. సత్య మనృతంబు పరుషోక్తి♦ సరసభాష, ప్రాణిహింసయు దయయు లో♦భంబు నీగి
కనకసంగ్రహవ్యయములు ♦ గలుగువార, రమణివైనడి బహురీతి ♦ రాజనీతి.

భర్తృహరిసుభాషితము. ఏ॥ల ప 39

గీ. కులము నాఁగలు తన కను♦కూలు లైన, తన ప్రయోజనములయందు ♦ మనసు నిల్పి
తనువు నిల్పెద రట్టి ♦ ధరణివిభుఁడు, పూజితము ద్రా స్వజాతినిఁ ♦ బ్రోవవలయు

దిలీపచరిత్రము ఆ 4 పద్య 278.

సీ. అన్యరాజన్యరా♦జ్యస్థితుం డగువేళ, సరిదొరల్ సంధింప♦ దొరయువేళ
వాఁగలు తన బలు♦ల్వచరింపఁ జనువేళ, నారామములఁ గేళి ♦ నలరువేళ
సగరున దుర్గముల్ ♦ సాధింపఁ జనువేళ, వైరిభూభుజు లెత్తి♦ వచ్చువేళ
గుఱుతెఱుంగని జనుల్ ♦ గొల్వవచ్చినవేళ, మృగయావినోదాప్తి ♦ మెలఁగువేళ

గీ. మండలేశ్వరుఁ డుద్దండ ♦ దండనాథ, చండభటవీరసామంత ♦ మండలంబు
లంత నుండక నైన నొంటి♦ నుండెనేని, గొదవ యగు నంద్రు నీతికో♦విదులు తలఁప

శుకసప్తతి. ఆ 1.

క. తన తరము నాటివిహితుల, న్నరపతి విడనాడి యుత్రక♦ నమ్మి యితరులం
బరివారముగా నేలిన, విరవిరగా కేల గాంచు ♦ విజయశ్రీలన్.

నారసింహపురాణము. ఆ 6 ప 8.

సీ. ఏపారి ద్రుహ్యాళి కేతెంచునే యేఁగి, పరిజ తెల్పికొనువిన్న♦పముల వినునె
విని లెస్సగా విమ♦ర్శన మొనరించునే, యొనరించి పొడిఁ ద♦ప్పనివిధంబు
శాఁగ్జులఁ దీర్పఁ♦ గావించునే స్వామి, కరుఁగని నాఁడు కో♦శ్యైనఁ దీర్చి
మనవు లాలించునే♦ జనము లాలించునే, భారముద్యోగుల♦పైని జేర్చి

గీ. యూరకుండక యాలస్య ♦ ముజ్జగించి, చారదృష్టులఁ బ్రచ్ఛన్న ♦ సరణిఁ దెలిసి
కొనుచుఁ దప్పున్నఁ దొలఁగించి ♦ గుణులనందు, నిలుపుచుండునె యీ ధారుణీశ్వరుండు
రామరాయవిలాసము. ఆ 3 పద్య 54.

క. కాఁపుల నొప్పింపక తా, నేపట్టున రక్షపడక ♦ యెల్లరు మెచ్చం 4263
గాఁపులవలనను బన్నుల, నోపికతోఁ గొనఁగవలయు ♦ నొడయం డెపుడున్.
శుద్ధాంధ్రభారతసంగ్రహము. ఆ 3 ప 42

♦ రాజసేవకులు ♦

సీ. అవికలంబైనసం ♦ ధ్యావిధివీరికి, లేశమాత్రంబైన ♦ లేదు మిగుల
నచ్యుతసంగంబు ♦ నైన లేదు క్షణంబు, స్వస్వకాలము నందు ♦ సవననియమ
ములనొనర్చుట లేదు ♦ తలఁప నొకప్పుడు, వేదాధ్యయనచింత ♦ లేదు చూడ
నన్నపానాదులు ♦ నాఁకటిసమయాన, నవకాశమే చాల ♦ దాహరింప
గీ. నిలిచి సుఖనిద్రఁ గావింప ♦ నిమిషమైన, సమయమే కల్గకుండు నే ♦ సమయమునను
గష్టములనుజూచి బాపించు ♦ టేఱుపడదు, మహిపతులసేవఁ గావించు ♦ మానవులకు.
చ. అలఘుతరాఘదోగ్రకలి ♦ యందును నైజపుధర్మపద్ధతిన్
నిలిచి ప్రమత్తతన్ వదలి ♦ నిశ్చలబుద్ధిఁ బరోపకారులై
చెలిమి బహుప్రజావనము ♦ సేయుటయందునె బద్ధదీక్షులై
కొలుతురు వీరు రాజుల న ♦ మంతితసౌఖ్యనిరాసభావులై.
విశ్వగుణాదర్శము.

♦ రాజసేవాధర్మములు. ♦

క. నరనాథుఁ గొలిచి యలవడఁ, దిరిగితి నా కేమి యనుచుఁ ♦ దేఁకువ లేమిన్
మరియాద దప్ప మెలఁగినఁ, బురుషార్థంబునకు హాని ♦ పుట్టకయున్నే.
ఉ. రాజగృహంబు కంటె నభి ♦ రామముగా నిలు గట్టఁ గూడ దే
యోజ నృపాలుఁ డాకృతికి ♦ నొప్పగు వేషము లాచరించు నే
నోజ విహారముల్ సలుప ♦ నల్లమునం గడు వేడ్క సేయు నే
యోజ విదగ్ధుఁడై పలుక ♦ నొడ్డుకొనం దగ దట్లు సేయఁగన్.
ఆ. రాజునొద్దఁ బలువు ♦ రకు సంకటము గాఁగ, నెరుగుపనుల కెంత ♦ తేజమయిన
వాని బుద్ధిగలుగు ♦ వారొల్ల రది మీఁదఁ, జేటు దెచ్చి పెట్లు ♦ సిద్ధమగుట.
క. ఊరక యుండక పలువుర, తో రవ మెసఁగంగఁ బలుకఁ ♦ దొడరుపక మదిం
జేరువ గలనాగరకులఁ, జాలఁ గలసి పలుక వలయు ♦ ధరణీశుకడన్. 4268

చ. ధరణిపు వక్కిఁ జైసుసు ♦ దక్కఁ బిలుచుచు గాని యుట్లు గా
నియోగులం దగం గొలిచి ♦ యే మనసో యెటు నూమనోక్కి యెు
వ్వరిదెస సెప్ప దేతలఁ ♦ బచ్చునో యాతని కంచుఁ జూడ్కి సు
స్థిరముగఁ దన్ముఖంబున ♦ చేర్చుచు నుండుట నీతి గొల్వనన్.

క. వగవులలో పలినూటలు, దగుసే వెలి నుగ్గడింపఁ ♦ దన కేన్పడ నొం
డుగడం బుట్టింపఁ జతి విన, నగుపని సెప్పెడిది గాక ♦ యాతనితోడన్.

క. అంతిపురము చుట్టరికం, బెంతయుఁ గీ డంతకంటె ♦ నెగ్గు తపీనా
హంతిచరకుబ్జవామన, కాంతాదులతోడి పొందు ♦ కలిమిభటునకున్.

ఆ. ఉత్తమాసనములు ♦ నుత్కృష్టవాహనం,బులును గరుణఁ దమకు ♦ భూమిపాలుఁ
డీఁ దారఁ దమకు ♦ మెంతటివున్నఁ, గలుగువారి కైనఁ ♦ గార్య మగునె.

క. మన్నన సొబ్బున ధనవంతు, దన్నెందిఁ బ్రస్క్రిఁ బడక ♦ ధరణీశుకడన్
మన్ననలిమ్ము సలంగ, యన్నరునకు శుభము లొందవు ♦ నాపద లడఁగున్.

క. జనపతి యెున్నతి సైరికు, మనసుఁ జెలుపఁ బూని యునికి ♦ మదిఁ దెలియ నెఱిం
గినయేనిఁ దాను వెలిపుచ్చునె మునుపు న్నెట్టిపాల ♦ సుండును దానిన్.

ఉ. ఎందఱు వాని కోర్చి తగ ♦ యిల్లు పరివాసపుఁబోటు వాక యూ
కొండెసు నలుగుదుప్ నిడుగ ♦ కుం దతి దన్నెడు దప్పు వుక్తె నొ
క్కండత రొట్టాకో యునక ♦ కార్యము మట్టించోటు నెలివా
తం డోరచారు చూపినను ♦ వత్పరతం బని సేయు టొప్పుఁగున్.

క. తా నెంతయాప్తుఁ డైనను, ప్రీనాయకుసొమ్ము పొము ♦ నెమ్మలుగా లో
నూనిచభయముఁ బొందక, మానినఁగా కేల కలుగు ♦ మానము బ్రతుకున్.

ఆ. ఆవులింత తుమ్ము ♦ హాసంబు నిష్ఠీవనంబు గుప్తవర్త ♦ నములు గాఁగఁ
జలుపవలయు నృపతి ♦ గొలువున్న యెడల బాహిరము లైనఁ గాలని ♦ కెగ్గులగుట.

ఆ. వసుమతీశుపాల ♦ వర్తించు సెనుంగు,తోడనైన దోమ ♦ తోడనైన
వైర మగుట లెులుంగు ♦ వలవదు తా రెంత, పూజ్యు లైనజనుల ♦ పొందు లెస్స.

క. కలిమికి భోగములకదా, ఫల మని తను మెఱసి బయలు ♦ పడఁ జెల్లుగ వి
చ్చలవిడి భోగింపక వేడ్కలు సలుపఁగ వలయు భటుఁ ద ♦ దంకువతోడన్.

భారతము. విరా. ఆ 1. పద్య 121-140.

సీ. ఆఁకొని భుజియింప ♦ నడుగునేళ నొకింత, మొదలికి నుపఘాతి ♦ మొదవి నపుడు
భూరిబాధకరం ♦ బున సోలు నెడఁ గుల,స్త్రీలతో గలిగి న ♦ చ్చేసినదాటి 4260

రతికి నువ్విళ్లూరు ◆ మతి శశతుఁడైన, యావనగంబున వేఁట ◆ లాడి యలసి
ధరణీరుహచ్ఛాయ ◆ బరమానితోఁ బిపాసు సలిలము శ్వేపించు ◆ సమయమునను
గీ. మజ్జనం బాడుపట్టునఁ ◆ మాననిపాతి, నర్థమీమాంసలోచనం ◆ బైన పురాణ
పురుషు ధ్యానించు సత్కాల ◆ మునఁ బ్రభులకుఁ, జేర రాదఁగ్రాము విద్జ్ఞులు ◆ సేవకులకు.

పంచతంత్రము, దై. వెం. ఆ 1 ప 178.

సీ. బాలుకాటుని రక్షి ◆ తంబుఁ జేసినయట్లు చేరి శవంబుఁ గౌ ◆ గిలించినట్లు
నిర్జలంబైనచో ◆ నీరజం బిడినట్లు, వట్టిచోటను విత్తు ◆ వెట్టినట్లు
సారమేయముతోఁకఁ ◆ జక్కఁగాఁ గట్టినయట్లు, చెవిటి కేకాంతంబు ◆ చెప్పినట్లు
తపరఁ జీకునకును ◆ దర్పణంబుఁ జూపినయట్లు, వెలిమిడిలో నెయ్యి ◆ వేల్చినట్లు
గీ. చాల నవివేకి యైనట్టి ◆ జనవరేణ్యుఁ, దగిలి కొలుచుట నిష్ఫల ◆ త్వంబు సేయు
సేవకుల కెల్లభంగి వి ◆ శేషబుద్ధి, నిల వివేకంబు గలరాజుఁ ◆ గొలుచవలయు.
ఉ. ఏపని చేయుమంచుఁ దన ◆ యేలిక సేవకుఁ బంచెఁ బొందుగా
నాపని దీర్చి వచ్చుటయ ◆ యాతనికిం దగు భక్తి యిట్టిచో
బాపము పుణ్యమున్ విభుని ◆ పాలగు భృత్యుని కేమి గారణం
బేపున మేఘవర్ణునకు ◆ నీసమయం బెఱిఁగింపఁ బొందగున్. 4283

పంచతంత్రము, నారా. మిత్ర. ప 385. సంధి. ప 284.

◆ రాజపరదేశగమనము ◆

క. స్థానంబు సకలఫలసం, ధానం బొనరించుఁ బతికిఁ ◆ దగ నఖ దంత
స్థానస్థన మిదు నె యథా, స్థానస్థనభంగి మధుర ◆ తరదుగ్ధంబుల్.
క. చేవఁగలభూమిపతులటు, గావునఁ గోరదు విదేశ ◆ గమనము దేవా
నీ వెఱుఁగని కార్యములుం, గ్రొవలు మఱి యెవ్వ రెఱుఁగు ◆ దురు లోకమునన్.

పంచతంత్రము. వేంక. ఆ 3.

సీ. ధీమంతుఁడును వివేక ◆ దీక్షితుండును నైన, ప్రభునకుఁ బరదేశ ◆ భయము లేదు
నిజభుజవిక్రమో ◆ ర్జితవిభవశ్రీల, నాత్మీయములను బా ◆ గనుభవించు
నెట్లన్న విను సింహ ◆ మేప్రొద్దు వసియించు, నడవిఁ గాకొండొక ◆ యూరనైన
నల్పజంతువులందు ◆ నాత్మీయసాహసో, ద్యుక్తికి సమమైన ◆ యుక్తి నెఱసి
గీ. కులిశసన్నిభనఖముఖా ◆ గ్రశవిభిన్న, మదభరాభీలకుంభికుం ◆ భప్రకీర్ణ 4286
మాంసరక్తానుభవమోద ◆ మానసమునఁ, బొదలుచుండును నెంతో ని ◆ శ్చితముగాఁగ.

పంచతంత్రము. నారా. సుహృ. ప 141.

—♦ రాజదర్శనార్థులు ♦—

సీ. మెడఁబట్టివెడలనూఁ♦కెడి ద్వారపాలుర, కేమైన లంచంబు♦లిచ్చి యిచ్చి
మాపని కొకమంచి♦మాటాడుమని తదా,శ్రితులకుఁ బ్రియములు♦ చెప్పిచెప్పి
విభునితో మారాక♦ వినుపింపుఁడని సేవ,కులకు నిచ్చకములు♦ పలికిపలికి
మఱవకుండఁజటు మా♦మాటని మంత్రు,లఁ జేరి విన్నపములు♦ చేసిచేసి
గీ. యయ్యొ కొకమాట యేకాంత♦మైనఁ దెలుపు,మనుచు చేరినవానికి♦ మనవిఁ జెప్ప
వలసి తగుసూడిగంపుతో♦య్యాలుల కెల్ల,నింపుమీఱినకట్నంబు♦లంపి యంపి. 4288
సీ. ఏలిక యీవేళ♦ నేకాంతమున నున్న,వాఁడెటుండుఁడను సే♦వకులపలుకు
రాజుతోఁ బట్టపు♦రాణి చెప్పిన నొప్పి,నాఁ డుండుఁడని యింతు♦లాడుపలుకు
ప్రభుసమీపమున మీ♦పలుకులు సెప్పినా,మేమనియెడువుర♦హితులపలుకు
అయ్య మాపటికిఁ గొ♦ల్వైన మీరును బొడ♦గనుఁడను మంత్రి♦శేఖరులపలుకు
గీ. తమకు శుభసూచకంబులై ♦ తనరుచుండ, నా బలీంద్రుని మొగసాల♦ నమరులెల్లఁ
గలయఁగాఁ గాచియుండిరి♦ యలుగువాఁతి,కొంగలనఁ జేరుకొని గుంపు♦గుంపులగుచు.

లక్ష్మీనారాయణపరిణయము. ఆ ౩.

—♦ మంత్రిధర్మము. ♦—

ఆ. నేతిగూన ప్రాని ♦ నిచ్చిన యొక్కఁడు, పరునియట్లు రాజ్య♦భరము ప్రాని
పతికి దుర్యశంబుఁ బాపంబు రాకుండఁ, బదిలపఱచి మంత్రి♦ మెదలవలయు.

పద్మపురాణము, ఆ 3. ప 58.

—♦ సేనాపతిధర్మములు. ♦—

క. మొనదీర్పు పెరవు యంత్రము, లనేకము లావఱ్చు నేర్పు ♦ నాయుధములఁ వి
ష్నవపున బోటులకర్జంబును సేనాపతికి నైజ♦ములు గావలయున్.

భారతము, శాంతి. ద్వితీ. ప 87.

—♦ సూతధర్మము. ♦—

చ. వెఱచినయట్టివేళ మఱి♦వింతగఁ గైదువు చక్కఁ జూపఁగా
మఱచినయట్టివేళఁ బలు♦మాఱు సరాతికి వెన్నఁ జూపుచుం
బఱచినయట్టివేళ నగుఁ♦బాటు ఘటింపఁగఁ జేరి ప్రోఁ దాఁ
గఱచినవేళలందు నెడ♦గల్గ రథంబు మఱల్చు టొప్పగున్. 4291

సీతావిజయము, ఆ 4 ప 96.

చమత్కారచాటుపద్యములు

చ. సరసులుగానివారియెడఁ ♦ జాలఁ గవిత్వరసప్రసంగముల్
కఱచుట కంఠశోషణమె ♦ కాక రసజ్ఞతకల్గ నేర్చునే
స్మరశరజాలవేదనకుఁ ♦ జాలక భ్రాంతిని ఱాతిబొమ్మతో
మరఁగిరమింపఁ గాఁ డివిరి ♦ మానవుఁ డేమిసుఖింపఁగల్గెడిన్.

మ. రసవాదంబులు పెక్కు నేర్చిన మహా ♦ రాజేంద్రులం గెల్చినన్
బసగా మేరువుచుట్టునుం దిరిగినన్ ♦ బంగారుకొండెక్కినన్
యసహాయంబగు భారతం గనినఁదా ♦ నంభోధిలంఘించిన
న్నైసటున్ వ్రాసినవ్రాలకన్నఁ గలదా ♦ నూఱేండ్లు చింతించినన్.

చ. నిరుపహతిస్థలంబు రమ ♦ ణీప్రియదూతిక తెచ్చియిచ్చు క
ప్పురవిడె మాత్మ కింపయిన ♦ భోజన ముయ్యెలమంచ మొప్పు త
ప్పరయురసజ్ఞు లూహ తెలి ♦ యంగల లేఖకపాఠకోత్తముల్
దొరకినఁగాక యూరక కృ ♦ తుల్ రచియింపుమనంగ శక్యమే.

ఆ. అల్లసాని పెదన ♦ యల్లికజిగిబిగి, ముక్కుతిమ్మనార్య ♦ ముద్దుపలుకు
పాండురంగవిభుని ♦ పదగుంభనంబును, కాశమానిరాయ ♦ నీకె తగురా.

క. వాకిటికావలితిమ్మా, ప్రాకటముగసుకవివరుల ♦ పాలిటిసొమ్మా
నీకిదె పద్యముఁగొమ్మా, నాకీపచ్చడమె చాలు ♦ నయముగనిమ్మా.

క. ప్రాకృతసంస్కృతఘుర్జర,మాకీకృతసుకవితుంగ ♦ ముస్తాతతికిన్
వాకిటికావలితిమ్మని, వాకిటికవికోటిమాథ ♦ వాకిటికోటే.

మ. కులుకుంగుబ్బలు సోగకన్నుఁగవత ♦ ళ్కుంజెక్కులున్ మోవిసొం
పులుఁజూపింపక వేగ మవ్వలికిమో ♦ మున్ ద్రిప్ప నేమాయె ని
వ్వల లేవే నెఱిగుంపులుం బిఱుఁదులున్ ♦ వామాక్షి చాల్ మాకు రొ
మ్మైలకున్ రేవునుసున్నకున్ మొదలుగం ♦ టే వింటివే ? యెచ్చటన్.

మ. వరబింబాధరమున్ బయోధరములున్ ♦ వక్రాలకంబుల్ మనో
హరలోలాక్షులు జూప కవ్వలిమొగం ♦ బైనంత నేమాయె నీ
గురుభాస్వజ్జఘనంబు గ్రొమ్మడియు మా ♦ కుం జాలవే గంగక
ద్దరిమే లిద్దరికీడునుం గలదె! యు ♦ ద్యద్రాజబింబాననా. 4299

ఉ. కాసరకూస్వరై బెడద ♦ గందరగోళమునై వెసన్ రసా
భాసకు మూలమై వికట♦పద్ధతియై సిగపట్లగోత్రమై
దాసరిపాటయై వికట ♦ ధార్మికజిహ్వనిరాచకార్యమా
కాశముముట్టి తోఁక తెగి ♦ గాడిదవాలక మయ్యె భూవరా.

క. నరసింహకృష్ణరాయల, కరమరుదగుకీర్తి వెలసె ♦ కరిభిద్గిరిభి
త్కరికరిభిద్గిరిగిరిభి,త్కరిభిద్గిరిభిత్తురంగ ♦ కమనీయంబై.

క. కలనాఁటిధనము లక్కఱ, గలనాఁటికిదాఁచఁగవల♦గర్వనివశమా
నెలనడిమినాఁటివెన్నెల, లలవడునా గాదెపోయ♦ ♦ నడువసనిశికిన్.

క. ఉమితక్కయదిని సెపెతో, పమితబ్బచుచేతఁ జెపితో ♦ పరికింపఁగ నీ
వెమిదిని చెపితో కపితము, నమవసనిశి యనుచుఁ బలుక ♦ నలసనిపెదనా.

చ. స్తుతమతియైనయాంధ్రకవి ♦ ధూర్జటిపల్కుల కేల గల్గెనో
యతులితమాధురీమహిమ♦హా తెలిసెన్ భువనైకమోహనో
ద్ధతసుకుమారవారవని♦తాజనతాఘనతాపహారిసం
తతమధురాధరోదితసు♦ధారసధారలఁ గ్రోలుటం జుమీ.

క. దంతపుపనిమంచమునైఁ, గాంతా కూర్చున్నవాఁడు♦కంతుఁడు గాఁడా
కంతుఁ డనంగుఁడు;-నీ తెలి,వింతేనావిజయరాఘు♦వేంద్రుఁడె చెలియా.

ఉ. రాజనిభాననా సరసు♦రాలవె జబ్బుగ నల్లినావటే
వాజడ ? యింతకన్నవలె♦నా ? లలనా !; బిగియించి యల్లవే
యోజవరాల ? వేఱె పని♦యున్నది; దోసమె దోసమే మహా
రాజగునట్టి యావిజయ♦రాఘవుమేన్ చిగురాకె మానినీ.

క. చిన్నయ్య ద్విపద కెరఁగును, పన్నగఁబెదతిరుమలయ్య♦పదముల కెరఁగున్
మిన్నంది మొరసె నరసిం,గన్నకవిత్వంబు పద్య♦గద్యశ్రేణిన్.

ఉ. రాజు కళంకమూర్తి రతి♦రాజు శరీరవిహీనుఁ డంబికా
రాజు దిగంబరుండు మృగ♦రాజు గుహాంతరసీమవర్తి వి
భ్రాజితపూసపాడ్విజయ♦రామనృపాలుఁడు రాజుగాక యీ
రాజులు రాజులా పెను త♦రాజులుగాక ధరాతలంబునన్.

శా. తాజాగా సిరు లుండి యొర్ల కిడకం ♦ దా మెక్కలేనట్టియా
ఫాజీలోభులఁ బట్టి లోపలికి నీ♦పాదోదకం బిచ్చితే
తాజామిచ్చుమగర్ణుఁడైన యహా మేల్ ♦ దాతృత్వ మీక్షించితే
రాజా ! తిమ్మజగత్పతీ నరపతీ ♦ రక్షించు నీవే గతీ.

మ. ఇతఁడా రంగదభంగసంగరచమూ♦హేతిచ్ఛటాపావకో
ద్ధతకీలాశలభాయమానరిపురా♦డ్ఢావాశ్రుధారానదీ
నతరంగిణ్యబలాసమాగమసమా♦నందత్పయోదస్తుతా
యతశౌర్యోజ్జ్వలుఁడైనవత్సవయరా♦యక్ష్మాతలాధీశ్వరా.

చ. విలసితకావ్యకల్పనల ♦ విశ్వపతీ నినుఁ బోలు సత్కవుల్
గలరె వసుంధరాస్థలి న♦ఖండితతాండవకేళికాఘుళం
గళరవబిందుశేఖరశి ♦ ఖాలసదభ్రితరంగిణీవిశృం
ఖలరవనిస్వనశ్రుతిసు♦ఖంబులు నీమధురోక్తిగుంభనల్.

క. మీఁగాళ్లబంటినీళ్లకు, వీఁగుదు రమ్మక్కయనుచు ♦ వెరపున వనితల్
రేఁగి పయోధులు దాఁటెను, ఆఁగదె నీ కీర్తికాంత♦రాయని బాచా.

చ. వెలమకులంబునందునిలు♦వెల్లను కాంత లటంచు విందు మ
ప్పలుకు లబద్ధమయ్యె గుణ♦భవ్యుఁడు ధన్యుఁడు నప్పరాయరా
ట్కలభముకీర్తికాంత కృతి♦కాంత మహీజయకాంత మువ్వురన్
గలసి జగంబులన్ దిరుగ♦గాఁగనుఁగొంటిమి చిత్రి మెన్నఁగన్.

ఆ. దేవునాన తొల్లి♦దేశానకొకకవి, యిప్పు డూరనూర ♦ నింట నింట
నేవు రార్వు రేడ్వు ♦ రెనమండ్రు తొమ్మండ్రు,పదుగురేసికవుల♦పద్మనాభ.

క. ఆలిని హయమును గజమును, బాలుని బాలార్కమునను♦బలిగొన కున్నన్
బాలుఁడు బడుగైపోవును, ఆలివినదు గజము చంపు ♦ నశ్వము గఱచున్.

చ. పరమవివేకి రామమహీ♦పాలకచంద్రతటాకమందునన్
విరివిగనున్న భేకముల ♦ 'వేమని నిత్యము మ్రోయుచుండె మ
త్కరరరమత్రిబత్కరర♦గత్రిబగత్రబగత్రిగత్రగత్
నెరనెరనీట్టునీట్టునెర♦నీట్టని మాటి కనేకభంగులన్.

క. అల్లుఁడు బహుమాన్యుఁడు, అల్లునికొకపనియుఁ జెప్ప♦నయిసంగానీ
చెల్లునుమాఁడుపనులకై, యిల్లుకను పేడజేసి ♦ యెంగిళ్లెత్తన్.

ఉ. ఆయుతవత్సవాయసుకు♦లాంబుధిపూర్ణనిశాపతిజగ
ద్గేయ శుభాకృతీ విజిత♦కీర్తిసతీకమనీయయౌవన
ప్రాయనలాకృతీ సతత♦వైభవ నిర్జితపూర్వదిక్పతీ
ధీయుతవాక్పతీ జగప♦తీ నృపతీ సుకృతీ మహోన్నతీ. 4319

ఉ. తేజము పెంపులేనికడు ♦ దీనునిహీనుని వేడఁబోయితే
నాజికినిట్లనున్నొరుని ♦ యాలికినిట్లనుస్త్రీకిట్లనున్

రాజితకీర్తిశాలియగు ♦ రాయనిభాచనివేడఁబోయితే
నాజికినిట్లనన్నొకని ♦ యాలికినిట్లనఁద్రిప్పిట్లనన్. 43

ఉ. మాకలికిండిబాపయకు ♦ మారుఁడురంగయ, తండ్రిపోలికే
నాక గుణాఢ్యుఁడేలయగు ♦ గాడిదకుండురగంబుపుట్టునే
శోకాంగనాంకనక్కకును ♦ సింగముపుట్టునెనత్తగొట్టుకుం
గోకిలపుట్టునేచిలుత ♦ కుక్కకునుత్తగజంబుపుట్టునే.

ఉ. గండరగండఁడిమ్మహిని ♦ కట్టిడిరంగఁడు, జాణుఁడెంతయుఁజొ
దండగఁబెట్టనేర్చుఁ దుని ♦ దారుణకర్మలు సేయనేర్చుఁబె
ద్గొండలనుండుముండలను ♦ గోరికతో...యింపనేర్చు గో
దండముఁ జేతఁ బూని రణ ♦ ధర్మముఁజూపనిదోస మొక్కటే.

క. కలికిండికంగరాజా, కులవృద్ధులు నిన్ను జూచి ♦ గద్దనుచుఁగరా
వెలములకుఁబుట్టినావా, పలుబీజముకానరావు ♦ సద్వంశికిరా.

శా. రెండానాలుగుసాంప్రదాయకునకున్ ♦ లెక్కింపఁగానొక్కటే
గండాగొండిశిఖండిబండనికితె ♦ క్కుల్ లేనినాల్కల్గదా
చండారాతికులాటవీదహనతే ♦ జస్స్ఫారఘాటీలస
త్కాండారాయనిమంత్రిభాస్కరునికిం ♦ దాదండనాథాగ్రిణీ.

ఉ. ఆగవిసీరభద్రచర ♦ ణాహతి దంతము లూడి బోసిదై
నేరఁడు రామలింగకవి ♦ నేరిచెఁబో మన ముక్కుతిమ్మన
కూరపదాహతిం దెగిన ♦ కొక్కెరపంటికి దుప్పికొమ్ముఁబ
ల్గారచియించనేర్చె రవి ♦ గానిచోఁగవిగాంచునెయ్యెడన్.

ఉ. బూడిదబుంగవైయొడలు ♦ పోఁడిమిదప్పి మొగంబువెల్లనై
వాడలవాడలందిరిగి ♦ నారునువీరును చీయనంగనా
గోడలగొందులం బెనచి ♦ కోయనియూర్చెదుకొండవీటిలో
గాడిద, నీవునుంగవివి ♦ కావుగదా యనుమానమయ్యెడిన్.

క. వలరాచపనికిఁగాదా, వెలవెలఁదుకపొన్నసెక్క ♦ విటుఁడుసంహించునే
జల మేల కార్యవాదికి, విలసద్గుణహస్తపాటి ♦ వేంకటమంత్రీ.

క. జిలిబిలిపలుకులవెలఁదీ, పలుగాకి నకారగుళ్ల ♦ పాలయితివి దే
యిలలో వైదికవిద్వత్తిలకంబులకేదిదిక్కు ♦ దెలుపఁగదమ్మా.

క. అన్నాతిఁగూడహరుఁడవె, యన్నాతినిఁగూడవన్న ♦ దసుగురుఁడవే
యన్నాతిగవలరాజా, కన్నెక్కటివిఱిలెగాక ♦ కాసవపతివే. 43

క. పదివేలమాడలిచ్చినఁ యిదెగొమ్మనియగ్రహార ♦ మిచ్చినఁగానీ
తుదఁబ్రియముఁ జెప్పకుండిన, ముదుగుసుమీ గుంటుపల్లి ♦ ముత్తయమంత్రీ.

గీ. ఏమి సేయుదుఁ బెండ్లాము ♦ యేభ్యరాశి, పెత్తితలకుండ తల్లి పి♦వేకి కాదు
అందుపై నిది నాకాలు ♦ నవిటి కాలు, రామకవిగాని బ్రదుకు శ్రీ♦రామరామ.

శా. భూపాలత్వము పక్షిరాడ్ధ్వజమునన్ ♦ భోగీంద్రతల్పంబునున్
గోపాలావళి నెల్లఁ గామకోటికై ♦ గోవర్ధనం బెత్తు టీ
వ్యాపారంబులు లేవు గాని యిలమా ♦ కూరెళ్ళ గంగయ్యకున్ ?
గోపాలత్వము వస్త్రతస్కరణమున్ ♦ గోపాంగనాకేళియున్
దాపైయున్నవి యెంచిచూడ నితఁడున్ ♦ దైత్యారియంశం బకో.

మ. అల కైలాసము నందివాహనము కా♦మారిత్వసంపత్తి మి
క్కిలి కన్నుం దలయందు చందురుఁడు కెం♦గేలం ద్రిశూలంబు భో
గులహారంబులు లేవు గాని యిలమా ♦ కూరెల్ల గంగయ్యకున్
దఁ యేరుం గజచర్మమున్ గలిగ నీ♦ చండీశ్వరాంశంబకో.

ఉ. కోడిమిని మాఱఁ జిన్నపుడు ♦ బొల్పుగ మాతపితండ్రు లిద్దఱున్
వేడుక మీఱ రామకవి ♦ వేదవరుండని పేరు పెట్టఁగా
వాడుక పేరుపోవిడిచి ♦ వాడలవాడలవారు నవ్వఁగా
గాడిదె గుడ్డురాయఁడని ♦ గట్టిగ పేరు వహించితిస్థలిన్.

గీ. ఒకటికల్గినవానికిం♦ కొకటి లేదు, రెండుగల్గినవానికి ♦ దండిలేదు
యివియుఁ గల్గెనబో నటు ♦ యీవి లేదు, కవులకును గాయకులకేటి♦ గౌరవంబు.

ఉ. భూపతిఁ జంపితిన్ మగఁడు ♦ భూరిభుజంగముచేతఁ జచ్చెఁ దా
నాపద నొందినొంది యుద♦యార్కునిపట్టముఁ జేరి వేశ్యనై
పాపముఁ గట్టుకొంటిఁ దన♦ పట్టివిటుండని చెట్టపట్టి సం
తాపము నొంది యగ్నిఁబడి ♦ దగ్ధము గాకిటు గొల్లభామనై
యీపని కొప్పుకొంటి నృప♦తీ వగ పేటికిఁ జల్లచిందెనన్.

ఉ. ఇంచుక నూదిపోటు సహి♦యించినమాత్రన సంగనాకుచో
దంచితసౌఖ్యకేళి సత♦తంబును గంచుటిగాంచె నాజి ని
ర్వంచితతీవ్రబాణనిక♦రక్షతదేహుల కబ్బవే మరు
త్పంచలలోచనాచకిత♦చారుకుచద్వయసంగసౌఖ్యముల్

క. శీతజలస్నానంబును, భూతలశయనంబు నొంటి♦పూటశనంబున్
నాతిగల బ్రహ్మచర్యము, నాతనమా పూట గడప ♦ నాశయభూపా. 4348

మ. ధర సింహాసనమై నభంబు గొడుగై ♦ తద్దేవతల్ భృత్యులై
పరమామ్నాయము లెల్ల వందిగణమై ♦ బ్రహ్మాండ మాకారమై
సిరి భార్యామణియై విరించి కొడుకై ♦ శ్రీగంగ సత్పుత్రియై
వరుసన్నీ ఘనరాజసంబు నిజమై ♦ వర్ధిల్లు నారాయణా.

క. బాచీబూచులలోపల, బాచయ్యే పెద్దబూచి ♦ పండ్లుం దానుం
బూచంటె రాత్రివెఱతురు, బాచయ్యను జూచి పట్ట ♦ పగలే వెఱతుర్.

క. పిండెంతో నిప్పటంతే, మండలపతియెంతొ నాని ♦ మంత్రియు నంతే
గుండెంతొ తూనికంతే, మిండనియెంతొ వేశ్య ♦ మెలపునంతే

గీ. వేణికాభారమందుండు ♦ వెఱురుటాకు, కలికికోడల యెబ్బంగిఁ ♦ గలిగెఁ జెపుమ
పలికి పలికించుకొనుటయే ♦ పాత్రిభవంబొ, అత్త నీవీపువెలిమిడి ♦ యంటు లేమి ?

క. ఆవులవెన్నయు ధరణీదేవులపాదములు యతుల ♦ హృత్కులు గవివా
చావృత్తి వహ్నివాజియు, స్త్రీవదనంబులు గడున్ ప ♦ విత్రపదంబుల్.

క. తమలము సేయనినోరును, రమణులచనుమొనలమీద ♦ తాయని మేనున్
గమలములులేనికొలనును, హిమధాముఁడు లేనిరాత్రి ♦ హీనము సుమతీ.

ఉ. అంగనలేనియిల్లు చతు ♦ రంగబలంబులులేనిరాజు ని
స్సంగుఁడుగానిమౌని జన ♦ సమ్మతిలేనిప్రధాని కామినీ
సంగములేనియౌవనము ♦ శాంతములేనితపంబు స్త్రీలకున్
ముంగరలేనిభూషణము ♦ మోదమటే మదహంసగామినీ.

ఆ. పసపుచాయ చెడును ♦ పానిసచేతను, విడెము చెడును ధరణి ♦ విప్రుచేత
విషయభోగ మెల్ల ♦ వెలమలచేఁ జెడు, జదువుచెడును వైశ్య ♦ జాతిచేత.

క. గూఢార్థము ఘనుఁ డెఱుఁగును, మూఢుండే మెఱుఁగు రతికి ♦ మొనసినవేళన్
గాఢాలింగనసౌఖ్యము, ప్రౌఢాంగన యెఱుఁగుఁగాని ♦ బాలే మెఱుఁగున్.

క. మూఢుండెఱుఁగునె సత్కవి, గూఢోక్తులసారమెల్లఁ ♦ గోవిదునివలెన్
గాఢాలింగనసౌఖ్యము, ప్రౌఢాంగనయెఱుఁగుఁగాక ♦ బాలే మెఱుఁగున్.

ఉ. కోతియునై శివం దొసఁగి ♦ గుండములోఁబడి నిప్పుద్రొక్కి త
ర్వాతను పచ్చికందదని ♦ వారుణిద్రాగి యుమాదమెత్తి పెన్
భూతముసోఁకి తామసము ♦ బుట్టి చిటుక్కునఁ దేలుకుట్టితే
యే తెఱఁగౌనొ యట్లు గుణ ♦ హీనునిదీనుఁడు వేఁడఁబోయినన్.

చ. తెలియనివన్ని తప్పులని ♦ దిట్టతనాన సభాస్థలంబునన్ 4349
బలుకఁగ రాదుకొంచెపుపలు ♦ మాటలు పిశాచపుపాడుగట్టు నీ

పలికిననోటఁ దుమ్ముపడ ♦ ఖావ్యమెఱుంగక పెద్దలైనవా
రల నిరసింతురా వినుమ ♦ రా సరసా విరసా తుసా భుసా. 4350

ఉ. నాకు గుణంబు లేకను మ♦నంబున దైవముఁ గొల్వలేకనే
లోకులవారిచింతలకు ♦ లోలుఁడనై కులకాంతమానియున్
జేకొనివారకామినుల ♦ చెంతనుఁజేరి ఫకీరునైతినే
డీకటిసానిపొందు లిఁక ♦ నెన్నటి కొందఁగనీకు దైవమా.

క. జగములు వణఁకు నొకతెకు, నగణితముగ నిద్దరైన ♦ నంబుధులింకున్
ముగు రాడువాండ్రు గూడిన, సుగుణాకర పట్టపగలు ♦ చుక్కలు పొడుచున్.

ఉ. కోమటి కొక్కటిచ్చి పది♦గొన్నను దోసము లేద యింటికిన్
సేమమెఱింగి చిచ్చిడినఁ ♦ జెందదపాపము వాని నెప్పుడే
నేమఱుపాటునన్ మఱియు ♦ నేమి యొనర్చిన నెగ్గు లేదిలన్
వేములవాడభీమకవి ♦ వేదవయుండనుమాట నమ్ముడీ.

చ. గొనకొనిమర్త్యలోకమున, గోమటిపుట్టఁగఁ దోడఁబుట్టెబొం
కును గపటంబు లాలనయుఁ ♦ గుత్సితబుద్ధియు రిక్తభక్తియున్
జనిమిరిమాటలున్ బరధ♦నంబునుగ్రక్కునమెక్కఁ జూచుటల్
గొనుటయు నమ్మటల్ మిగులఁ ♦ గొంటుతనంబును మూర్ఖవాదముల్.

క. రతిలేకయె చెడు నంగన, రతిగల్గినఁ జెడును వాజి♦రత్నము ధరలో
నతిరతులఁ జెడును పురుషుఁడు, గతియురతియు లేక చెడును ♦ గజము ధరిత్రిన్.

క. కవితాకన్యరసజ్ఞత, కవికన్న రసజ్ఞుఁ డెఱుఁగుఁ ♦ గవి యే మెఱుగున్
నవలాసురతోత్సవపస, ధవుఁ డెఱుగును గాక కన్న♦తండ్రి మెఱుఁగున్.

గీ. వ్యాసనారదు లొక్కొక్క ♦ వాసియందు, పాండుపుత్త్రులునొక్కొక్క ♦ పల్లియందు
చంద్రదేవేంద్రు లొక్కొక్క ♦ చర్యలందు, వాలిసుగ్రీవు లొక్కొక్క ♦ వావియందు
దిగువతిరుపతికోనేటి♦తీరమునను, కాఁపురంబుండువైష్ణవా♦గ్రిణులమణులు.

చ. సరసుఁడు గాఁడొ? జాణ! రతి♦సంపద లేదొ? సమృద్ధి! రూపమో
మునిజయించు మోహ? మస♦మానమె! యిన్నియుఁ గల్గ జారవై
తిరిగెద వేల బాల? యతి♦ధీరవు ప్రౌఢవు నీవెఱుంగవే
నెరగృహమేధియన్ పలుకు♦నీచము దోఁచెఁ గొఱంతదే సుమీ.

ఉ. కోపము నాపయిం గలిగెఁ ♦ గోమలి నేనిఁక నేమి సేయుదున్
బ్రాపగుఁగాక నీకదియుఁ ♦ బల్మఱు నేనిడినట్టిముద్దులున్

గోపము లేనివేళ నొసఁ◆గూర్చినవాదుకవుంగిలింతలున్
నాపయిఁ బాఱవేయు మిఁక ◆ నాకును నీకును జెల్లె నేటితోన్. 4359

చ. చతురులలోన నీవు గడు◆జాణ వటంచును నేను గౌఁగిలిం
చితి నిటు మాఱుమో మిడఁగఁ ◆ జెల్లునె యో రసికాగ్రగణ్య య
ద్భుతమగునట్టిబంగరపు ◆ బొంగరపుం గవఁ బోలు నీ కుచ
ద్వితయము ల్రొమ్మునాటి యల◆వీఁపున దూసె నటంచుఁ జూచితిన్.

ఉ. సానికిఁ దల్లియున్నఁ గల◆శంబునకుం బెనుచిల్లియున్న మం
చానకునల్లియున్నఁ గడు◆జాఱుశరీరికిఁ జొల్లియుండినన్
మానశరాసనవ్యథలఁ◆జొక్కెడువానికిఁ దాగువానికిన్
బూనిపరుండువానికిఁగ◆నుంగొనువానికి సౌఖ్యమున్నదే.

ఉ. నల్లనిదేంది? బేరి! 'మృగ◆నాభిర గొల్లడ!' 'దాన్ని దిందురా?'
'అల్లటుగాదు, స్త్రీలు చను◆లందునఁ బూతురు!' 'పూసినంతనే
ఝల్లునఁ జేపువచ్చెఁ దెగజాఱునఁ! కాదు సుగంధమబ్బ' 'మా
పిల్లకు కాస్త పెట్టు' మన ◆ బేరియుఁ గస్తురి మూసెఁ గ్రిక్కునన్.

గీ. కాలకంధర విశ్వేశ◆గరళకంఠ, గరళమును దిన్న నీనోరు ◆ కనరుదీర
వేములూరిచకోరాక్షి ◆ వెలమయువతి,' పనసతొనవంటిమోవిఁ జుం◆బనము జేయఁ

చ. గొరిజల మేఁకపోతులను ◆ గొఱ్ఱెపొట్లేళ్లనుగోడిపుంజులన్
బరిపరివీథులం దిరిగి ◆ భక్షణ జేసెద వింతెగాని నీ
చరణములంటరానియల◆చాకలదాని...రోమముల్
బెరుకఁగలేవు నీవునొక◆భీకరమూర్తివె కాళికేశ్వరీ.

ఉ. భూతలమందు బ్రహ్మకు న◆పూజ్యత గల్గెను రెంటమూఁట భా
గోతులబుచ్చిగానికి ...◆ .....సేయఁగ నేరనందుకున్
శీతకురంగనేత్రియగు ◆ పెండెలనాగి......సం
ఘాతముజేసినందుకును ◆ గంగిని నల్వొనరించినందుకున్.

గీ. విజయరామమహారాజ◆వీరఁ డేలు,పట్ణము లిఖించె రాజుభూ◆పాలరాజు
కవనమాట లిఁకేమి యా◆కాలమునను, పుఱ్ఱె నవ్వెను పులిగుద్ద◆గొఱ్ఱె కఱచె.

మ. సమరక్షోణిని కృష్ణరాయలభుజా◆శాతాసిచేఁబడ్డదు
ర్దమదోర్దండపుళిందకోటియవన◆వ్రాతంబు సప్తాశ్వమా
ర్గమునన్ గాంచి శబాసహో హరిహరం◆గాఖాబుఘోడాకితే
తుమికీబాయిలబాయిగేమలికియం◆మర్ మింటికిం బోవుచున్. 4367

క. సర్వజ్ఞనామధేయము, శర్వునకే రావుసింగ ◆ జనపాలునకే
యుర్విం జెల్లును దక్కొరు, సర్వజ్ఞుం డనుట కుక్క ◆ సామజ మనుటే.

క. ఆనాఁటియగ్రహారము, లీనాఁటికి గండ్రి కాయె ◆ మీపని వీరన్
మానాఁడు మాన్యమాయెను, నానాటికి తీసికట్లు ◆ నాగంబొట్లా.

క. తింగాలగుర్విసెట్టికి, గంగాధరు దేమి వ్యాప్తి ◆ గల్పించెనతా
బంగారువంటికోమటి, సంగీతముచేత బేర ◆ సారము లుడిగెన్.

క. అంగీలుపచ్చడంబులు, చంగావిమెఱుంగుసేలు ◆ సరిగంచులమేల్
దంగులముప్పట్లున్నియు, గొంగడిసరిఁ బోలవన్న ◆ గుప్పలచెన్నా.

క. వెలయాలు సుతుఁడు నల్లుఁడు, నిలపతియును యాచకుండు ◆ నేవురు ధరలోఁ
గలిమియు లేమియు నెఱుఁగరు, కులపావనమూర్తి వన్న ◆ గుప్పలచెన్నా.

చ. గుఱువులరాక వాసిప్పతి ◆ గుఱ్ఱపుఁదాడియు వాసి వెల్లువల్
పొరుగున నప్పుబాధ చెవి ◆ పోటును దొమ్మసలాట యింటిలో
వరసతిగర్భవేదన వి ◆ వాహము విత్తుక యల్లునల్కయున్
గఱువు దరిద్రి మార్దికము ◆ గల్గె నొకప్పుడు కృష్ణభూవరా.

క. దేవాసుర లబ్ధిఁ దరువ, నావిర్భూతమయి హాల ◆ హల మప్పుడు మహా
దేవునకున్ భీతిలి కా, ట్రావులపతి నూతులందు ◆ డాఁగెను జుండీ.

క. వగ మాన్పి యర్థి కీయని, మగముండకరు మీసమేల ◆ మతి మూతిపయిన్
తెగ గొఱుగఁ దాతెను మంగలి, రగ డొందఁగ గీర్తి కాంత ◆ రాయనిబాచా.

చ. ఉలిమిరిచెక్కయున్ మిగుల ◆ నుక్కయుఁ జప్పనిరొట్టెముక్కయున్
మలినపుగుడ్డయున్నులక ◆ మంచపుఁగుక్కియుఁ జీకటింటిలోఁ
దలఁచినరోతవచ్చు నొక ◆ నాఁటిసుఖంబొక యేటిదుఃఖమా
పలివెలవారకామిమల ◆ పంచలకుం బడిపేలదండముల్.

ఉ. మొల్లసుగంధికూఁతురది ◆ ముంగిట నున్నది దానిఁ జూడు నే
నెల్లవిధంబులన్ రతుల ◆ నేలెడు దానను నన్నుఁ జూడు ము
త్ఫుల్లసరోజనేత్రి వర ◆ పుత్రిక పుత్రిక దానిఁ జూడు నా
కల్లుఁడ వయ్యెదో? మగఁడ ◆ వయ్యెదవో? మనుమండ వయ్యెదో.

ఉ. మొల్లసుగంధికూఁతురది ◆ ముంగిటఁ గంటిని దానిమాన; నీ
వెల్లవిధంబులన్ రతుల ◆ నేలెడు దానవు నిన్ను మాన; ను
త్ఫుల్లసరోజనేత్రి వర ◆ పుత్రి పుత్రిక దానిమాన నే
నల్లుఁడ నయ్యెదన్ మగఁడ ◆ నయ్యెద నీమనుమండ నయ్యెదన్. 4378

క. పదివేలు వరుస కిచ్చియుఁ దుడి నొక్కని కీయకున్న ◆ దొరకవు కీర్తుల్
పది వేలు నోములు నోచియు వదలదె యొకరంకువంక ◆ వన్నియ యసుంకా.

క. పెక్కావు లిమ్ముచో నొక, బక్కావిడుండ నేనిఁ ◆ బాఁడికిఁ గలవా
పెక్కాఁబొర లిమ్ముచో నొక, కుక్కలకొడుకీయకున్నఁ ◆ గూటికిఁ గలవా.

మ. కొలిచేతివ్ పనితేకనే యడిగితే ◆ కోపింపుటీతేకనే
చెలులన్ మెచ్చుటలేకనే విభవముల్ ◆ చేకూర్చుటల్ రాకనే
బలవంతుం డిద్దుకుపాకనే సతి నెపుడు ◆ ప్రాణేశుఁ డైకోకనే
జలదశ్యామలశంఖచక్రధరకృ◆ష్ణా యాపదుద్ధారకా.

ఉ. అన్నటు లీయఁడేని సభ◆ నాతఁడెపో పెనులోభియన్న యీ
దున్నకు రెండుకొమ్ములును ◆ దోఁకయును లేమిని మొండిదున్న యీ
దున్నతో దున్న రెవ్వరను ◆ దున్నదు గాఁపతి గంగలమ్మకో
దున్నెదు వారియిండ్లఁ జెడ◆ దున్నెదు దున్నర యెంచిచూడఁగన్.

ఉ. కూరకు నుల్లిగడ్డలకు ◆ గుమ్మడిపిందెకుఁ జల్లనీళ్లకున్
నాకరుఁ గట్టెపుల్లల క◆నాథలకుం గృతులీయ రోసి యా
భారతి పోయిలక్ష్మికి ను◆పాయము జెప్పెను కైతకూటికిన్
జేరకుమమ్మ నేఁ బడిన ◆ చిక్కులు పెక్కులు నిక్కమిక్కతల్.

ఆ. కవులు పొగడువేళఁ ◆ గాంతలు రతివేళ, సుతులు ముద్దువేళ ◆ శూరవరులు
రణము సేయువేళ ◆ రాకొట్టెపిలుతుతు, పాడి యదియె మిగుల◆ భజన కెక్కు.

క. ఏమీ నసఁడా బేలన, నాయుఁగిటికేల రాదు ◆ నరహరిపిన్నా
రామునియమ్మా రంపితిఁ, బ్రేముంబున బుద్ధిఁ జెప్పి ◆ పిలువవె కలికీ.

క. నక్కలు బొక్కలు వెతకును, నక్కఱతో నూరఁ బంది ◆ యగడితలు వెతకున్
గుక్కలు చెప్పులు వెతకును, తక్కిడి నాలంజకొడుకు ◆ తప్పే వెతకున్.

సీ. తలిరాకుడాలు కం◆దర్పరాట్సైన్యముల్, డాలుచుపాలు జెం◆డాలు గాఁగ
తేఁటిపుంకారముల్ ◆ తోఁటనేలు ప్రబోండ్లు, వాయించువీణార◆వములు గాఁగ
వనదీగబారులఁ ◆ తనుకేళిఁ దేలుచేఁ, ల్పులతాంగులాగున◆ యొయ్యెలలు గాఁగ
చలితపరిమాసముల్ ◆ ఛత్రకాంతలు వీచు, మైత్రైనపూసుర◆టీలు గాఁగ

గీ. చెలఁగుచేఁబ్రోలు తానాక◆ చేరిలోని, పూలతోఁటలఁగని వీనిఁ◆ బోలుతరులు
పందనమునందు వేయుఁబు◆రందరుండు, కల్పనము సేయనవికల్ప◆కంబులయ్యె.

ఉ. పెండెలనాగిచెక్కిటను ◆ బెద్దకటిస్థలిగంగిరుబ్బచ
గొండలనుండు రామకవి◆ కుంజరహస్తముఁ గ్రిందు సేసెగా

పండక బంటుమిల్లి యది ◆ బాగుగఁ బండిన రావుధారుణీ
మండలనాథువంటి కసు◆మాలపుదాతల వేడనిచ్చునే.

ఉ. రొక్కము లేకఁ గాదు మది◆గోసియుఁ గాదు మఱొక్క కాంతకుం
దక్కియుఁ గాదు చెప్పెద య◆థార్థపు సంగతిఁ జిత్తకార్తెలోఁ
గుక్కలరీతి నొక్క వెల◆కోమలికై పదిమంది చేరినన్
జిక్కు లనేకముల్ గలిగి ◆ సీయనిపింప విరక్తిఁ జెందితిన్.

క. శివుఁడద్రిని శయనించుట, రవిచంద్రులు మింట నుంట ◆ రాజీవాక్షుం
డవిరళముగ శేషుని పైఁ, బవళించుట నల్లిబాధ◆పడలేక సుమీ.

క. క్షురకర్మం డాయుష్కర్మను, బరబలుని గీసనముచు ◆ బ్రాహ్మలు తపలోఁ
గొరిగిగ్రొన్నితీర్థమాడుట, మఱచిరి మంగలులనోట ◆ మట్టిని గొట్టన్.

క. తనదారి చక్కఁదనమును, తనతప్పును పరుని తప్పు ◆ తనయుఁ న్నిదుడుకున్
దనవారికవిత గుణమును, గనఁజాలినవాని భువినిఁ ◆ గనఁజాలుదునే.

క. వంకాయవంటి కూరయు, లంకాధిపు వైరివంటి ◆ రాజుం గలఁడే
శంకరునివంటి దైవము, పంకజముఖి సీతవంటి ◆ పడతులు గలరే.

సీ. భావింప దేవకీ◆దేవి మాయత్తమ్మ, మామామ వసుదేవ◆మాన్యుఁ డమ్మ
బలభద్రమూర్తి మా◆బావగారైనమ్మ, కొమ్మ రేవతి తోడి◆కోడలమ్మ
సకియ రుక్మిణి మాకు◆సవతి యేర్పడెనమ్మ, తగఁ బంచశరుఁడె మా◆తనయుఁ డమ్మ
శుకుబుద్ధరోసాత్యకి ◆ మఱఁది గావలెనమ్మ, యల సుభద్రియు మాకు ◆ నాఁడుబిడ్డ

గీ. ఇందఱున్నారు నున్నందు◆కేమి ఫలము, కలిమి బలఁగము సకలభో◆గ్యములు గలవు
ఎన్ని యున్నను నింతుల ◆ కెందుకమ్మ, ప్రాణనాథుండు తన్నాదఁ◆ బాయుచున్న

క. చీఁపరపాఁపరతీగలన్, జేఁపలబుట్టల్లినట్లు ◆ చెప్పెదు నీయీ
కాఁపుకవిత్వపు మాటలు, బాఁపనకవివరుని చెవికి ◆ బ్రమదం బిడునే.

క. తువ్వఁట బాబాతల పై, పువ్వఁట జాబిల్లివల్వ ◆ బూదఁట చేదే
బువ్వఁట చూడఁగను పుఱ్ఱె, కవ్వఁట యారయంగ నట్టి ◆ హరునకు జేజే.

ఆ. సాఁకివానితోడ ◆ జగడాలు పడలేక, సిరిగలాఁడు పట్టు ◆ చీరఁ గట్టె
శివుఁడు తోలు గప్పె ◆ సీ యని మదిరోసి, భైరవుండు చీర ◆ పాఱవైచె.

సీ. కెమ్మోవిపానకఁ◆బిమ్మ గావలెఁ గాని, తాంబూలమున నేమి ◆ తనివిదీరు
మిడి:.....◆ముడిసడల్చినఁ గానిఁ యుత్తరాల్ విడదీయ ◆ నుడుగు నేతమి
మేని నెత్తావి గ్రి◆మ్మనపోయియగుఁ గాని, పెనుల వండరుఁ బూయఁ ◆ బ్రీతియగునె
వలరాచకేళిలో ◆ పలిమాట లేగాని, ముద్దుమాటలు మోహ ◆ ముడుపఁగలవె.

గీ. తాయశ్శాస్త్రాధ్యావరక్తి స♦ధాయిఁగను వెఁ వాఁఛయుండిన మనసు దా♦పంగ నగునె
యుంచుకొనిలు కాని...... చే♦తించువేగ, సూనశరకార్ముకద్భృగంత ♦ సుగుణకాంత.

ఉ. లింగనిషిద్ధుఁ గల్వలచె♦లింగని మేచకకంధరుం ద్రిశూ
లింగని, స్వంగతాళిలవ♦లింగని, కర్ణపుదూషితస్మృణా
లింగని, కృష్ణచేలుని, హ♦లింగని, నీలకచన్ విధాత్ర నా
లింగన్ని, వామలింగకవి♦లింగని కీర్తి హసించు దిక్కులన్ 4398

క. పుండాకోరులవిత్తము, దండుగలకుఁ దస్కరులకుఁ ♦ దద్దయు వేశ్యా
రండలకు నాకచూడఁగఁ, బండితులకు సత్కవులకుఁ ♦ బ్రాప్తి యెకృష్ణా.

ఉ. బంగరుబొంగరాలు కుచ♦భారము తెన్నఁగ భీతచిత్తసా
రంగమువంటి నేత్రములు ♦ రాకసుధాంశునిఁ బోలు మోముతో
నంగజకేళికిన్ని జక♦లాంగన లుండఁగ జారచోరవా
రాంగనలందు బుద్ధి కమ♦లాసనుఁ డిచ్చుట కేమి హేతువో.

ఉ. బంగరుబొంగరాలు కుచ♦భారము తెన్నఁగ భీతచిత్తసా
రంగమువంటి నేత్రములు ♦ రాకసుధాంశునిబోలు మోముతో
నంగజుకేళికిన్ జక♦లాంగన నాథునిఁ గూడుచోట సి
గ్గొంగను భీతియుం గలుగఁ ♦ గోరిక దీరదు జారకాంత యు
ప్పొంగుచు మర్మ మిచ్చి రతి♦భోగము సల్పును దావఁజేసి యు
య్యాంగనజాంబుగోరవిటు♦లై చమచుందురుప్పూరుషుల్ ధరన్.

—♦ విచిత్రవివాహము. ♦—

సీ. పెండ్లిపేరంటాండ్రు♦ పెనుకానుకల కేడ్వఁ, బాజాభజంత్రీలు♦ పస్తు కేడ్వ
తాజబంధువులంత♦ రంకుపాండల కేడ్వ, బాజాకువెలఁదులు ♦ పసుపు కేడ్వ
వచ్చిపోయెడువారు ♦ వక్కలాకుల కేడ్వఁ, గుగ్గిళ్లకై పెండ్లి♦గుజ్జు మేడ్వఁ
బల్లకీబోయలు ♦ భత్యాలకై యేడ్వఁ, బలువురోహితుఁడు గ♦బులకు నేడ్వ
పోతతిరూతల♦ తాడుబిడ్డలు నేడ్వఁ, గుజ్జువాండ్రింటలుఁ ♦ గూటికేడ్వ
అల్లుఁడనాథయం♦ చత్తమామలు నేడ్వఁ గట్టింబులకై గారియ♦ కరణమేడ్వ
పెద్దముగండని ♦ పెండ్లికూఁతురు నేడ్వ, పిల్లచిన్నదటంచుఁ ♦ జననియేడ్వ

గీ. చాల్పుగా నిన్ని యేడుపుల♦ సాగఁ బెండ్లి, సంసతాపూరు లోపల♦ విరసముగను
నల్లివేగయ్యచేసెయా♦ నాటికహహ, కర్మములముసజన్మించి ♦ సుమలు నవ్వ. 4402

—◆ వైదికులు. ◆—

ఉ. నీళ్లకు నిత్యహోళ్లకును ◆ నేతికవుళ్లకు దొడ్డయుత్తరేన్
వ్రేళ్లకు దర్భముళ్లకును ◆ వేదపునోళ్లకు సన్నకుట్టువి
స్తళ్లకు రావిపేళ్లకని◆శంబును మళ్లకు పప్పుగూరప
చ్చళ్లకు రాగిబిళ్లకును ◆ సంతస మందుదు రాంధ్రవైదికుల్.

ఉ. లేవరు లెండు లెం డనిన ◆ లేచినవారయినం దటాలునన్
బోవరు పోవుమన్ నిలిచి ◆ పోదుము పోదుము త్రోయకుండటుం
చీవరుసంగ్రహాన్ముకల◆యింతురు బెండిలిలో సదస్యసం
భావననాఁడుచూడవలె ◆ బాపనసాముల సాము లన్నియున్.

—◆ నియోగులు. ◆—

సీ. మెళిపెట్టివిడిచిన ◆ మీసాలపై గొప్ప, నిమ్మకాయలు రెండు◆నిలుపవచ్చు
చేటగాఁ దెల్లఁగా◆దెగగాలులంకాకు, పొగచుట్ట జుంజురు◆ఁ బోల్పవచ్చు
ౘదువఁ జీఁకిరెడ్డిగా◆లిడి రచ్చదీర్చుచో, సివిలుజడ్జీలని ◆ చెప్పవచ్చు
ౘనుమగాఁ బొసఁగించి ◆ నొసటఁ బెట్టినబొట్టు, లెక్కచూ ఊప్పని ◆ యూదవచ్చు
గీ. నడినడికఁ జిన్ననాడైన ◆ వడుగునాఁడు, తడబడుచుఁ జెప్పుకొన్నట్టి◆తప్పుసంధ్య
ముక్క నాలుగునిముషాల◆ముగియవచ్చు, ఘళిగయనవచ్చు లౌకిక◆బ్రాహ్మణులను.

—◆ పొగాకు ◆—

క. ఖగపతి యమృతము తేగా, భుగభుగమని పొంగి పొరలి ◆ భూస్థలిఁ బడితాఁ
బొగచెట్టై జన్మించెను, పొగఁద్రావనివాఁడు దున్న◆పోతై పుట్టున్.

క. మీరున్ బొగఁద్రాగుదురా, వారిజభవవామదేవ ◆ వైకుంఠపతీ
యోరీ నారద వినరా, యీరేడుజగంబులందును ◆ నిది ముఖ్యమురా.

క. పొగఁద్రాగి తొల్లిభీముఁడు, పొగరణచెన్ గురుబలంబు ◆ భుజశక్తి మెయిన్
బొగద్రాగక దుర్యోధనుఁ డిగిలించెను రణమునందు ◆ నీహీ యనుచున్.

క. రావణయుద్ధములోపలఁ, బావనుఁడై లక్ష్మణుండు ◆ పడి మూర్ఛిల్లన్
ఈవలఁ బొగచుట్టుండఁగ, నావల సంజీవి కేల ◆ నరిగిరి చెప్పుమా ?

చ. ధరణితలంబునందుఁ బొగఁ◆ద్రాగరు వైష్ణవులెల్లఁ ద్రాగిరో
తిరువణి పెట్టెలోపలను ◆ దేవుని సన్నిధినుండు నట్టిగా
కురుచపొగాకు దీసికొని ◆ గ్రుక్కెడు గ్రుక్కెడు మెల్లమెల్లనే
మరుగుననుండి త్రాగెదరు ◆ మాన్యులు గానినిష్ఠ నేళలన్.

క. పొగఁద్రాగనివాఁడు బ్రదుకును, పొగఁద్రాగంగా నీవి తేని ♦ భూపతి బ్రదుకున్
వగలేని వేశ్య బ్రదుకును, తగులాటము వాని బ్రదుకు ♦ దండుగసుమ్మీ.

కం. పొగచుట్టకు సతిమోవికి, నగణితముగ నీళ్లబావి ♦ కమృతంబున కుం
దగ నుచ్ఛిష్టము లేదని, ఖగవాహనుతోడఁ గాల ♦ కంఠుఁడు వలికెన్.

క. పీకపొగ యమృతసారము, చేకొని పొక్కిట్టు మెచ్చి ♦ చెప్పఁ దరమా
వాకొన్ని ధ్వరాదు గుడుగుడి, యాకునఁ బొగ ద్రాగువాఁడు ♦ యముఁడో హరుఁ

క. రావణుఁ డా పొగ ద్రాగినఁ, గేవల వైకుంఠ మనుచుఁ ♦ గృష్ణుఁడు వలికెన్
ఆవేళ బ్రహ్మ యౌఁగనె, వేవేగము శంకరుండు ♦ విపరీతము జేసెన్.

మ. పదపడి ధూమ్రపానము ♦ ప్రాప్తము లాఁబడుమాఁడు చేటులున్
మొత్తగల ధనంబు పోవుట స♦పుంసకుఁ డౌట విదాహ మౌటయున్
పెదవులు జాతిహీనులము ♦ వేడుట తిక్కటిచొక్కుటల్ దుచుల్
వేడలుట కంపుచేయుట క♦శల్ దొలఁగించుట రిష్మసెట్టుటల్
పెదవులు నల్లనై చెడుట ♦ పెద్దలు లోఁగుట బట్టకాలుటల్.

♦ నస్యము. ♦

చ. బలువగు శీర్షవాతమును ♦ బాపఁగఁజాలెడు పొడ్డ మందు భూ
తలమున సత్త్రివాతలును ♦ దద్దయు యాచనసేయుటెద్దియో
పలుకఁగ సర్వలోకజన♦వశ్యము పండితమాననీయమై
చెల్వఁగఁ ధూమపత్రములఁ ♦ జేసెడి చూర్ణము వర్ణనార్హమౌ.

ఉ. నస్యము శీతమత్తగజ♦నాశనహేతువిచారధీరపం
చాస్యము సుప్తతోఁగనిజ♦డాంధతమఃపటలార్కబింబసా
దృశ్యము వేదశాస్త్రపఠి♦తోత్తమ పండిత వాగ్విలాసనా
శస్యము సర్వలోకజన♦రంజనదాస్యము రాజవశ్యమున్.

సీ. ఎనుబైనచోఁ దన♦ ముదకరీంద్రము డిగ్గి, క్ష్మాతల మొసఁగి యొ♦క్కించుకొనితె
మనుచరిత్రంబందు♦కొనువేళఁ బురమేఁగఁ, బల్లకి తనకేలఁ ♦ బట్టి యెత్తె
బిరుదైన కవిగండ♦పెండేరమును కీవె, తగుదని తానె పా♦దమునఁ దొడిగె
గోకట గ్రామాద్య♦నేకాగ్రహారము, లడిగిన సీమల♦యందు నిచ్చె

గీ. నాంధ్రకవితాపితామహ ♦ యల్లసాని, పెద్దనకవీంద్ర యని సన్నుఁ♦బిలుచునట్టి
కృష్ణరాయలతో దివి♦ కేఁగలేక, బ్రదికియున్నాఁడ జీవచ్ఛ♦వంబ నగుచు.

సీ. కాశికావిశ్వేశుఁ♦ గలిసె వీరారెడ్డి, రత్నాంబరంబులే♦ రాయఁ డిచ్చుఁ
గైలాసగిరిఁ బండె ♦ మైలారువిభుఁ డేగె, దినవెచ్చ మేరాజు ♦ దీర్పఁ గలఁడు

లంభో గూఢాం దెనుంగు ♦ గాయరాహుత్తుండు, కస్తురిరంగుం ♦ బ్రిస్తుతింతు
స్వర్గస్థుఁ డయ్యెని ♦ స్సనతుంగ్రి పాటిపేరును, పాత్రాన్న మెవ్వాని ♦ పంక్తిఁ గలదు

గీ. భాస్కరుఁడు మున్నె దేవుని ♦ పాలి కరిగెఁ, గలియుగంబున నిఁక నొంటఁ ♦ గష్టమనుచు
దివిజకవివరుగుండె యదల్ ♦ దిగ్గురనఁగ, నరుగుచున్నాఁడు శ్రీనాథుఁ ♦ డమరపురికి.

సీ. గడియలోపలఁ దాడి ♦ కడఁగిముత్తువిరుగఁ, దిట్టిన మేధావి ♦ భట్టుకంటె
రెండుగడెలబ్రహ్మ ♦ దండిమున్గ్లన్నయు, ముల్లఁదిట్టిన కవి ♦ మల్లుకంటె
మూఁడుగడెలకుఁదా ♦ మొనసి యొత్తినగండి, పగులఁదిట్టినకవి ♦ భానుకంటె
అఱజాములోపలఁ ♦ జెఱువు నీరింకంగఁ, దిట్టినబడబాగ్ని ♦ భట్టుకంటె

ఆ. నుగ్రకోపి శేను ♦ నోప్రదుశపితుంపఁ, గ్రమ్మరింపశక్తి ♦ గలుగునాకు
వట్టి ప్రూనఁజిగురుఁ ♦ బుట్టింపగిట్టింప, బిరుదవేము ♦ భీమకవిని.

క. దూరానకతుగ్రిఁదుండిన, వేశ్యవిమతాతురంబు ♦ వెదుకఁగ శేలా
త్రూపెంటను తాఁబెట్టిన, పేరణగును వానియింటఁ ♦ బీనుఁగు వెళ్లన్.

క. అకచటతపయశవర్గలు, ప్రకటితముగ బుతులగిరులఁ ♦ పదకొండింటన్
వికటించక కవి చెప్పిన, నకటా పడిబాహకుండ ♦ నజుఁడో హరుఁడో.

చ. హయమది సీత పోతవసు ♦ ధాధిపుఁ డారయ రావణుండు ని
శ్చయముగ సేన రాఘవుఁడ ♦ జాహ్నవి వారధి మాటఁ దంటనా
ప్రియతనయుండు సింగన వి ♦ భీషణుఁ డాగుడిమెట్టులంక నా
జయమును పోతరక్కసుని ♦ చావును నేఁడవనాఁడు చూడుఁడీ.

క. కాటికిఁ గట్టెలు జేరెను, యేటావలనక్కలెల్ల ♦ నేమువచ్చెఁగెన్
కూటికి కాకులు జేరెను, లేటవరపుపోతరాజు ♦ లేడా! లేడా? 4426

క. నాఁటి రఘురాముతమ్ముఁడు, పాటిగ సంజీవిచేత ♦ బ్రదికెనురీతిన్
గాటికిఁ బోనీ కేటికి, లేటవరపుపోతరాజ ♦ లెమ్మా రమ్మా.

క. సాళువపెదతిమ్మమహీ, పాలుండిదె వచ్చె నిటఁ ♦ బద్యము వ్రాయన్
గేలను లేదా కొక్కటి, తాలము మత్తునియలాఁచ ♦ ధరలైఁ బత్తము.

ఆ. కరాతపాటి వెంక ♦ కుక్కలుదినుకంక, తేనిపోనిశంక ♦ మానుమింక
ముఖముఁజూడఁగుంక ♦ ముండవనెడుశంక, నాకుఁదోచెఁజంక ♦ వాతవింక.

సీ. ఊరుపేరు మలేని ♦ యుత్తరంబుల నుత్తు, ముల పేరవ్రాసెడు ♦ ఖలగుణుండు
కనికరంబునసడా ♦ తనమేలెకోరుస, జ్జనుల దూషించుమ ♦ త్సరవతుండు
అన్నవస్త్రము లిడి ♦ తన్నుఁబెంచినవారి, కపకృతిఁ జింతించు ♦ నధముఁడు
అనువు కాండ్రమాపు ♦ నాలోచనంబున, నిరతంబు జరియించు ♦ దుర్విత్తశీలుండు

గీ. డక్కెసెల్లెంద్రఁ గొట్టెను ♦ నొక్కలీఁడు, తమ్ములకుఁ గీడొసర్పంగఁ ♦ దలఁచునే
తిన్నయింటను వాసాల ♦ నెన్ను ఘనుఁడు, కల్లఁడు మాపట్టణంబున ♦ ఖలు డొక

గీ. న్యాయమదియున్న గౌరవం ♦ బసలె యున్న, వితరణముయున్న సద్విద్య ♦ పెద్దయున్న
సుకృతగుణములు మతియును ♦ యున్న వీని, కాయు వెంతయుయున్న గా ♦ కధికము

క. పొట్టకు నొక కడి యన్నము, గట్టఁగ నొక బట్టయైనఁ ♦ గనఁజాలకఁ దా
నెట్టిమఁ ధ్వంసముఁ డిల, గిట్టును కొన్నాళ్ళలోనఁ ♦ గ్రిమిభక్షకుఁడై.

క. ఆరింటిలోన "తా" యిడి, వారక పద్యంబుఁ జెప్పి ♦ పాపాత్ముని యీ
క్రూరుని గాఁటికిఁ బంపెద, ధారుణిఁ బ్రజ లెల్లఁ గడు ము ♦ దంబును జెందన్.

చ. ఒకనొకవిత్వమం దెసయు ♦ నొప్పులు తప్పులు నాకవిత్వమం
దొకనికిఁ దప్పుపట్టఁ బని ♦ యుండదు కాదని తప్పు పట్టినన్
నొక మటు క్రిందుగాఁ దివిచి ♦ ముక్కలు వోవ నిసుంపకత్తితో
సిక మొదలంటఁ గోయుదును ♦ జెప్పినఁ గొట్టెదు మోము దన్నుదున్.

సీ. కాంగటుఁ గదియుచోఁ ♦ గాయపరిభ్రాజిత, శంపగాదిది ముద్దు ♦ కంపగాని
కావిచక్కెరమోవి ♦ గడుసువేళల లత, కూనగాదిది యేపి ♦ కూపగాని
స్తనసఖక్షతములు ♦ సల్పువేళల, గల్వ, కంటిగాదిది యొల్లు ♦ బంటిగాని
ఘనముగాసుఖకేళిఁ ♦ గలయువేళల వెల, యాలుగాదిది యెల్లు ♦ తేలుగాని

గీ. దీనితోడను.......గూడు...రోత, కుండుగాని మహారసి ♦ కుండు గాఁడ
టంచు విఖ్యాతిఁ గాంచె నీ ♦ యతిశమిగుల, వసి కజమలార సద్గుణా ♦ రాధ్యులా

సీ. రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి
రాజనందనరాజ ♦ రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమ ♦ ధరణిపతికి

గీ. భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను, భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను
భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను, భావభవభోగసత్కళా ♦ భావములను.

సీ. మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁక ♦ తోఁకమేఁ
మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁకమేఁక, మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁక తోఁక
మేఁకతోకతోఁకతోకతోఁకతోఁకమేఁక, మేఁకతోఁకతోఁకతోకతోఁకతోఁకమే

— మాణిక్యము—గుణవంతుఁడు —

గీ. ఘనమణీ నీదు సద్గుణ ♦ గౌరవముల, నంచనఁదగువాఁడు నిరసించు ♦ నంత మాత్రఁ
బ్రాజ్ఞులగువారిచే మెప్పు ♦ బడయకుండె, ధారుణీంద్రులు శిరములఁ ♦ దాల్పకుండె?

— గుడ్డికొంగ—కుకవి —

గీ. రమ్యతరమూర్తులగు సర్వ ♦ రత్నములను, దంబు మీఱంగ రత్నాక ♦ రంబులోన
నత్తగుల్లల నేరుచు ♦ నుత్తమునను, గోరె దేమందు నిను గుడ్డి ♦ కొక్కిరాయి.

— కాగితపుబుట్ట—దుర్మార్గగామి —

గీ. సత్పథము నొంది తిన్నగాఁ ♦ జనెదు నీవు, వక్రగతియును జంచల ♦ త్వంబు నిపుడు
గలుగఁ జేయుట కేతట్టు ♦ గాలి వచ్చె, ద్రిపుల కపకీర్తి పుట్ట ♦ కాగితపుబుట్ట.

— తోఁకబుట్ట—లంచముగొను కూటసాక్షి —

గీ. పచ్చనగుచుండి మామిడి ♦ పండ్లుదెచ్చి, కడుపునిండింతురని యెంతు ♦ గౌరవముగఁ
బిదప నీనోట గడ్డిని ♦ బెట్టుచుందు, రీవు సిగ్గింత లేదటే ♦ తోఁకబుట్ట.

— గాలిపడగ—ధనగర్వముగలవాఁడు —

గీ. ఘనమహోన్నతపదవిని ♦ గంటి ననుచు, నెగిరిపడుచుంటి వయ్యారమా ♦ బిగువుఁ జూపి
కలితసద్గుణభంగంబు ♦ గలుగునపుడు, కాంచెద వధోగతి వడిగ ♦ గాలిపడగ.

— చెప్పులజోడు—స్నేహముగొను పరోపకారి —

ఉ. ధాతిగ ముండ్లతో వెలయు ♦ బాటలఁ బాదము లంటి దంటవై
రాత్రియు నెన్ బవల్ జనుల ♦ రక్షణఁ జేసెదు మేరమీఱి బల్
పాతకవృత్తి పైకొనెడు ♦ వారల గర్వమడంతు మేల్ బళీ
భూతలమందు స్నేహమును ♦ బొంది చరింతువు పాదరక్షకా.

— అగ్గిపుల్ల—మంచిపరోపకారి —

చ. అలపరదేశముల్ దిరుగు ♦ నందఱు నిన్ దరిఁజేర్చుకొందు రిచు
ట్టలు గొని కాల్చువారలు చటాలున నిన్ గ్రహియించికొందు రి
ల్లలుగల తల్లులెల్ల నిను ♦ లక్ష్య మొనర్తురు పరోపకారివై
విలయము నీవు జెందుచును ♦ వెల్గొనరించెద వగ్గికాండమా.

— తెలిగ్రాంతీగె—దేశవార్తలు తెలుపువాఁడు —

చ. మతిమతివై విదేశగుల ♦ మాటలు వేరికి వేరివార్తలం
చతిగతి వారికిన్ మితిగ ♦ శీఘ్రముగాఁ జెవినించి దెంపమా

యాతహీత మొందఁజేసె దహ♦హా మహిమోన్నతి గాంచు నీదు సం
గతి శ్రుతిసమ్మతంబగు జ♦గంబున లోహలతామతల్లికా.

—♦ సులక్కా—నిరతానందకారి ♦—

మ. జల మనలంబునుం బొగయుఁ ♦ జాల సువాసనలీను గాలియుం
గలిగి ధ్వనిం జెలఁగి కడు♦గర్జిలుటన్ ఘనసామ్య మొందియుం
గలితవిచిత్రలీలఁ గల♦కాలము మోదరసం బొసంగదా
వలనుగ నీదు సేవ గొను♦వారికి వారక ధూమనాళికా.

గీ. పక్షివర్యుండు పరగుఁ బం♦చాక్షరముల, వాని తల దీయ క్షుద్ర దే♦వత జనించు
దానితలదీయఁ దక్కెడ♦జానుమీఱు, దానితలదీసిచూడఁగా ♦ దనరు నృపతి.

(క, పో, త, రాజు.)

గీ. చనినవెనుకను రాకుండు♦జంట లెవియొ, వచ్చినను పోవకుండు వ్య♦వస్థ లెవియొ
మరల వచ్చుచుఁ బోవు నా♦మహిమ లెవియొ, తెలియఁజెప్పుము తేటగఁ♦దెలియభువిని.

(కీర్తి, అపకీర్తి, పుణ్యము, పాపము, కలిమి, లేమి.)

గీ. ఇంట నుండును నెప్పుడు♦నెవ్వి యెవియొ, వెంట నుండును నెవ్వియో♦వేఱుగాక
తప్పకను జెప్పవలయును ♦ తత్క్షణంబ, విమలమతులార విజ్ఞాన♦విబుధులార.

(కలిమి, లేమి, పుణ్యము, పాపము.)

క. బావయు మఱఁదింగని యీ,యావులలో నొకటితెమ్మని ♦ యనఁగా నపుడే
యావని యడిగినవాక్యము, గావలయున్ భాషలైదు♦గా నొకపదమున్.

ఏ	రమ్మని	మహారాష్ట్రభాషలో
ఆవు	రమ్మని	తురకభాషలో
రా	రమ్మని	తెనుఁగుభాషలో
బా	రమ్మని	కన్నడభాషలో
వా	రమ్మని	అరవభాషలో

(ఏఆవురాబావా.)

ఆ. మామిడేల పూచు♦మండువేసంగిని, బాలుఁ డేలఁ బోయెఁ ♦ బసులవెంట
వకనికింద నొకరు ♦ వంగినపనియేమి, మూటి కొక్కమాట ♦ ముద్దుకృష్ణ.

(కాయకే)

క. వృక్షము మూఁడక్షరములు, తక్షణమున మధ్య గురువు ♦ తగ్గించినచో
నక్షయము వర్తమానము, నీక్షించును దీనిపేరు ♦ నెద్దియొ చెప్పుమా. (నేరేడు)

తే. [illegible] స్తను లేను, లేదం బట్టుకొనిన • లేవ లేదు
[illegible] • [illegible], [illegible] • [illegible].

([illegible])

క. [illegible] మడిచిన [illegible] • [illegible]
[illegible] • వరసగను [illegible].

క. [illegible] • చిడిముడిపడుచున్
[illegible] • సరసులు గలరే.

(తాంబూలము)

మ. [illegible] • [illegible] బండి [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] పోలంగా
[illegible] • [illegible]! [illegible].

మ. [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible].

మ. [illegible] • [illegible] పుష్పాళి స
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] సంపఁగిన్,
[illegible] • [illegible] రెట్టింపఁగాన్.

ఉ. [illegible] • [illegible] సల్పఁగా
[illegible] • [illegible] వారముఁ జేయుచుండఁగా
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] మెచ్చె నంతటన్.

ఉ. [illegible] • [illegible] దొద్దు మేయఁగా
[illegible] • చల్లన వెన్నెల గాయుచుండఁగాఁ
[illegible] • [illegible]యుద్ధము గూడుచుండఁగా
[illegible] • [illegible] సింహము వేఁట లాడఁగన్. 4572

చ. సమరతిసేయువేళఁ బతి ♦ సంభ్రమమంతయుఁ జూచి నిగ్గునం
గొమరగు మానంబులోని తన ♦ కోర్కె బయల్పడఁ జెల్ప లేకఁ దాఁ
గమలదళంబులో నిడిన ♦ కస్తురిచే లిఖియించి చూపి నా
రమణి కరంబుమీఁద నొక ♦ అంపము, కత్తిని, రాజహంసికన్.

— ♦ హిందుస్తాని సంస్కృతం తెనుఁగుపద్యశ్లోకములు ♦ —

మహారాజవాముల్ హమారే గరీబే, కదాపీహదంగాసజానే మురిపెంచక
హుకుంబీయతాన్నో హకాంచా పిదర్యా, శ్లో నాతేము జేస్తాన్న రాజంగటీ నా.
పలం లేదు బియ్యా ల్యాలంబంద్ హోల్ సాల్, అలంమోదుగాకల్ క్వచిత్ తేనమాకల్
అపుర్ కోయుకొంపల్ మరీమాలకొంపల్, హయేముల్లెకంపల్ హామాలనిహారే.

సీ. అంతా తిరుమలయాత్రకంచు జనడం ♦ యాళ్వారుకో నేటిలో
నెంతో వేడుక మంగలిన్ బిలువడం ♦ నెత్తంత దిగ్గొరగడం
అంతం బోడగవేసవచ్చుటికిని ♦ య్యంగారు నేఁ జేయడం
పంతంబొప్ప ధృణాలు గాల్చి చరడం ♦ బాగాయె సన్మంగళం.

సీ. అప్పంబ్రొల్లుకుయానమేలుకొనడం ♦ యందర్ని తాఁబిల్వడం
పప్పన్నానికి బోదమంచు జనడం ♦ పల్గోసులూరుండడం
తిప్పల్ సందున దొంగలడ్డపడడం ♦ దిట్టంగ జ్జోడించడం
చెప్పల్ గుడ్డలు చెంబు వో కెలివడం ♦ చీవాట్లు సన్మంగళం.

సమస్యలు

సమస్య:—ఎలుకలు తమ కలుగులోని కేనుఁగు నీడ్చెన్.

క. ఇలలో నిద్దఱు రాజులు, మలయుచుఁ జతురంగమాడి ♦ మాపటివేళం
బలమెత్తుచుఁ జచిపోయిన, నెలుకలు తమకలుగులోని ♦ కేనుఁగు నీడ్చెన్.

సమస్య:—కుంజరయూథంబు దోమ కుత్తుక జొచ్చెన్.

క. గంజాయి త్రాగి తురకల, సంజాతులఁ గూడి కల్లు ♦ చవిగొన్నావా
లంజలకొడకా! యెక్కడి, కుంజరయూథంబుదోమ ♦ కుత్తుక జొచ్చెన్.

క. రంజనచెడి పాండవు లరి, భంజనులై విరటుఁ గొల్వఁ ♦ బాల్పడిరకటా
సంజయ! విధి నేమందును, కుంజరయూథంబుదోమ ♦ కుత్తుక జొచ్చెన్.

సమస్య:—కాకికి శునకంబు కల్లె కాటుకఁ దీర్చెన్.

క. ప్రాకటవికారముగ నొక, కోకస నితిలకమిడిమెఁ ♦ గుంకుమబొదక్
భీకరతరముఖమున నొక, కాకికిశునకంబు కల్లె ♦ కాటుకఁ దీర్చెన్.

సమస్య:—కప్పురు సంపెంగనూనె కావలె వేగన్.

క. ఇప్పగమే లెమపార్థివుఁ, డిప్పుడు నీతావు కని చెనిదిగో సర్యా
తెప్పునవంగడితలుపులు, కప్పురు సంపెంగనూనె కావలె వేగన్.

సమస్య:—వైదికునిచేతి విడె మాయె వనిత బ్రతుకు.

గీ. పడుచుఁదనమునఁ బెనిమిటి పరులఁ గూడి, వారకాంతలతోఁ గూడి పోవుచున్న
ముచ్చటలచేతలలితాంగి మూర్ఛఁ జెందె, వైదికునిచేతివిడె మాయె వనిత బ్రతుకు.

సమస్య:—సరసము లాడుచుండునది చక్కని వీరపతివ్రతే కదా.

చ. పురుషుని నిద్రపుచ్చి సరి ప్రొద్దుననేని గృహంబు వెల్వడం
బరుగునఁబోయి పాడుగుడి పంచలలో విటకానితోడుంతన్
స్థిరమతిలేకఁ గూడి యతి శీఘ్రమె యింటికివచ్చి భర్తతో
సరసములాడుచుండునది చక్కని వీరపతివ్రతే కదా.

సమస్య:—ఇంకన్ గస్తురిబొట్టు పెట్టకుము తన్వీ ఫాలభాగంబునన్.

శా. పంకేజానన నేటి రేయివినుమా ప్రాచీనభాగంబునం
శంకాతంకములేక షోడశకళా సంపూర్ణుఁడౌ చంద్రునిం
బొంకంబొర్చెదనంచు రాహువెలమిన్ బొంచుండియున్నాఁడు నీ
వింకన్ గస్తురిబొట్టు పెట్టకుము తన్వీ! ఫాలభాగంబునన్.

సమస్య:—గాడిద యేడిచెఁ గదన్న ఘనసంపన్నా.

క. ఆడినమాటకుఁ దప్పిన, గాడిదకొడుకంచుఁ దిట్టఁగా విని యయ్యో
వీఁడా నాకొడుకని, గాడిద యేడిచెఁ గదన్న ఘనసంపన్నా.

సమస్య:—చెలువుగ రామలక్ష్మణులు సీతకుఁ దమ్ములు శంభుఁ డన్నయున్.

చ. అలర గణింపఁ బంక్తిరథునాత్మజు లెవ్వరు? మైథిలియందు నే
లలనకుఁ దండ్రి మన్మథుని లావు శరంబులు నేవి, యంబికా
చెలువుని నాను మెద్ది మఱి పేరికి శౌరియు నేమి కావలెన్
చెలువుగ రామలక్ష్మణులు సీతకు దమ్ములు శంభుఁ డన్నయున్.

సమస్య:—కుందేటిని కోడిపిల్ల గుటుకున మ్రింగెన్.

క. చందనగంధులు ముప్పురు, మందారపుఁదోఁటలోన మాపటిసమయం
దందంద పూలు గోయ్యా, కుందేటిని కోడిపిల్ల గుటుకున మ్రింగెన్.

సమస్య:—నిప్పున నొక చేరెడంత నెత్తురు గారెన్.

క. కుప్పించి వెలుఁగు దూఁకిన, గొప్పగు ములు నాటె నాఁడు కోమలి వేగన్
ఉప్పొంగె నొనిరాదె ఘాతము, నిప్పున నొక చేరెడంత నెత్తురు గారెన్.

సమస్య:—ఉత్తరమున భానుబింబ ముదయం బయ్యెన్.

క. అత్తగఁ దూరుపు పడమరఁ, జిత్తరువు లిఖించి నిదురఁ ◆ జెందితి నారా
చిత్తరువు వ్రాయఁ బోవలె, నుత్తరమున భానుబింబ ◆ ముదయం బయ్యెన్.

సమస్య:—గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి గునగున నడచెన్.

క. ఉండ్రాని యడవిలోపల, గుండ్రాయై యున్న యట్టి ◆ కోమలిపైఁ గో
దండ్రాము పదము సోఁకిన, గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి ◆ గునగున నడచెన్.

సమస్య:—కమ్మలు మోకాళ్లు దాకి ఘలుఘల్లు మనెన్.

క. కొమ్మను మదనుం డపుడు జవమ్మున నీలోత్పలముల ◆ వడి నేయంగా
సొమ్మసిలి మోము వంచిన, కమ్మలు మోకాళ్లు దాకి ◆ ఘలుఘల్లు మనెన్.

సమస్య:—చట్రాతిని నార దీయ చయ్యన వచ్చున్.

క. ఇట్రారయుక్తి చెప్పెద, పట్రా యిది తాటిమట్ట ◆ పదిలముతోడన్
కొట్రా నీభుజశక్తిని, చట్రాతిని నార దీయ ◆ చయ్యన వచ్చున్.

సమస్య:—భల్లూకముకడుపులోన భానుఁడు గ్రుంకెన్.

క. అల్లంతపొద్దు కాదను, విల్లందుక వేఁటకాఁడు ◆ వేయఁ దొడంగెన్
జిల్లంపకోలదిక్కను, భల్లూకముకడుపులోన ◆ భానుఁడు గ్రుంకెన్.

సమస్య:—చుక్కలలో నొక్క నక్క సుడివడఁ దిరిగెన్.

క. చక్కఁగ గోవర్ధనగిరి, నక్కజముగఁ గృష్ణుఁ డెత్త ◆ నావులకొఱకుం
గ్రిక్కున గిరి మిన్నందినఁ, జుక్కలలో నొక్క నక్క ◆ సుడివడఁ దిరిగెన్.

సమస్య:—చందురులో నిట్టి నేలచంగలి మేసెన్.

క. కందర్పహరుఁడు నరుఁడును, బందికిఁనై పోరిపోరి ◆ పరిపరిగతులన్
గ్రిందైన హరుని జూటపుఁ, జందురులో నిట్టి నేల◆చంగలి మేసెన్.

సమస్య:—కప్పను జూడంగఁ బాము గడగడ వణఁకెన్.

క. కుప్పవు గావలి గాయఁగఁ, జెప్పులు గట్టియును బూని ◆ శీఘ్రముతోడన్
జప్పుడుఁ జేయుచుఁ జను వెంకప్పను జూడంగఁ బాము ◆ గడగడ వణఁకెన్.

సమస్య:—విపరీతపు పులుసుకూర విస్తరి మ్రింగెన్.

క. అపరూపపుభేతాళుల, విపరీతపు బ్రాహ్మణుండు ◆ విస్తరి గుట్టెం
జపలాక్షి వండిపెట్టెను, విపరీతపు పులుసుకూర ◆ విస్తరి మ్రింగెన్.

సమస్య:—చూతుమె లవుడా యటంచు సుందరి పలికెన్.

క. ఖ్యాతిగల రామచంద్రుఁడు, చేతోమోదంబుతోడఁ ◆ జెలఁగుచు నెంతేఁ
బ్రీతిగ నిటఁ జనుదెంచినఁ, జూతుమె లవుడా యటంచు ◆ సుందరి పలికెన్.

సమస్య:—నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి నిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్ను నున్.

చ. అనిలజ ! కాంచనాంగ ! కపి◆లోకహితైకనిధాన ! వాయుపుత్త్ర ! హనూ
మన ! సుగ్రీవ ! నీల ! నల◆ ప్రముఖులందఱు రామచంద్రుఁ డ
ద్దనుజపురంబు చేరెనని ◆ దైత్యులఁ జంపఁగ వేగ రమ్మనెన్
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి◆నిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్ను నున్.

చ. అసురవరాహగాత్రుడయి ◆ యగ్రజనాథ ! విచిత్రవీర్యనం
దన ! గురుపుత్త్ర ! ద్రోణ ! కృప◆ నాగపురీశ్వర ! దుస్ససేన ! ర
మ్మనుమని రాజమాతయగు యా◆ మాత్మజుఁ డిప్పుడు చేయఁ బూని తా
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి◆నిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్నునున్. 46600

చ. అసురసురేశ ! వాయుసఖ ◆ యగ్ర్యజనందన ! రాక్షసేంద్ర ! వరా
వనిధినాథ ! గంధవహ ◆ వైశ్రవణా ! నిటలాక్ష ! తాను ర
మ్మనుమని చెప్పె మాధవుఁడు ◆ మామని పెండ్లికి మిమ్ము నందఱిన్
నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి ◆ నిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్నునున్.

సమస్య:—విధవాగమనంబు మిగుల వేడుక సేసెన్.

క. అధికారిదగ్గఱచ్చో, గ్రథితుండై సుశకునంబుఁ ◆ గాంక్షించఁగ నా
కధిక ఫలప్రద యగుచును, విధవాగమనంబు మిగుల◆ వేడుక సేసెన్.

సమస్య:—కన్నతమాయందు మగఁడు గాఁగ వరించెన్.

క. అన్నన్న రాధ సొగసున, కెన్నిక యగు మగఁడులేమి ◆ హేలాగతిచే
సన్నుయగు నందగోపుఁడు, కన్నతమాయందు మగఁడు◆ గాఁగ వరించెన్.

సమస్య:—గతిరాజగృహంబుమీఁద రవి యుదయించెన్.

క. అతివల మిగుల మెఱుఁగగు యా, గతి నతి రతి వాంఛ దగిలి ◆ గత్తసుఖములన్
మతిఁ దలఁపవు లే లెమ్మిక, గతిరాజగృహంబుమీఁద ◆రవి యుదయించెన్.

సమస్య:—భామామదమండలంబు భస్మం బాయెన్.

క. కామారు సుద్దె జంగము, ప్రేమంబున భూతి నలఁది ◆ ప్రియ మలగంగాఁ
గామించి కౌఁగిలించిన, భామామదమండలంబు ◆ భస్మం బాయెన్.

సమస్య:—ఆణిముత్యంబు మీసమం దమరియుండె.

గీ. చంద్రశేఖరుఁ డొకనాఁడు ◆ శైలపుత్త్రి, యధరబింబముఁ జుంబించు◆నవసరమున
గిరిజ నాసాగ్రమందున◆ మెఱయుచున్న, యాణిముత్యంబు మీసమం◆దమరియుండె.

సమస్య:—కన్నులలోఁ జన్ను లమరెఁ గాంతామణికిన్.

క. చిన్నవి చూచుకంబులుగొని, చెన్నలరఁగ బెత్తవారి ♦ చిన్నది రాఁగాఁ
బన్నుగఁ బొమ్మ వ్రాఁగల వల, కన్నులలోఁ జన్ను లమరెఁ ♦ గాంతామణికిన్.

సమస్య:—కన్నెఱికము చెడక మున్నె గర్భం బాయెన్.

క. చిన్నది పన్నెం డేండ్లది, యెన్నఁడు రతికేళిసుఖము ♦ నెఱుఁగక మునుపే
వెన్నున తామర పుట్టెను, కన్నెఱికము చెడక మున్నె ♦ గర్భం బాయెన్.

సమస్య:—కామినికుచమధ్యమందు గరుడుం డాడెన్.

క. చేమంతిచెట్టుక్రిందను, భామామణి నిదుర బోవఁ ♦ బయ్యెదజాఱెన్
రోమావళి పామో యని, కామినికుచమధ్యమందు ♦ గరుడుం డాడెన్.

సమస్య:—గుఱ్ఱానికి రెండు కాళ్లు కోడికివలెనే.

క. మఱ్ఱాకుఁ బాన్పుగాఁ గొని, బొజ్జను బ్రహ్మాండపంక్తిఁ ♦ బూనిన ముద్దుం
గుఱ్ఱఁడ విను వన్నెల గుఱ్ఱు, గుఱ్ఱానికి రెండుకాళ్లు ♦ కోడికివలెనే.

సమస్య:—భార్య బిడ్డలు శ్రీరామభద్రునకును.

గీ. రావణుని సంహరించియు ♦ రాజ్యమునకు, నంగనను గూడి యభిషిక్తుఁ డైన వెలుఁ
హారతిచ్చిరి ప్రేమతో ♦ హారనిముద్దు, భార్య బిడ్డలు శ్రీరామ♦భద్రునకును.

సమస్య:—గుత్తపుతాపుతారవికకుట్టు పటుక్కున వీడె నింతికిన్.

ఉ. అత్తఱిఁ జిత్తజుండు విర♦హాంగనలం గనలింప నిక్షువి
ల్లెత్తి ధనుర్గుణంబు మెఱ♦యించి నిశాతవినూతనప్రసూ
నోత్తమబాణపఙ్క్తిఁ గుచ♦యుగ్మము బోఁటున దాఁక సేసినన్
గుత్తపుతాపుతారవిక♦కుట్టు పటుక్కున వీడె నింతికిన్.

సమస్య:—మార్తాండుం డపరాద్రిఁ గ్రుంకె నదిగో మధ్యాహ్నకాలంబునన్.

శా. కీర్తింపందగు రామసాయకమహా♦గ్నిజ్వాల శుంభన్నిశా
వర్తిన్ రావణుఁ గాంచి నారదుఁడు దే♦వాధ్యక్షుతోఁ బల్కె నీ
ట్లార్తిం జెందమిముం జయించెఁగద ము♦న్నత్యుగ్రుఁడై దైత్యరా
ణ్మార్తాండుం డపరాద్రిఁ గ్రుంకె నదిగో ♦ మధ్యాహ్నకాలంబునన్. 461

సమస్య:—అక్కా రమ్మనుచు మగఁడు నాలిం బిలిచెన్.

క. రక్కసివలె నేప్రొద్దును, మెక్కుచుఁ దిరిగెదవు కాలి♦మెట్టున నిన్నుం
గుక్కక మానను దసినీ; యక్కా రమ్మనుచు మగఁడు ♦ నాలిం బిలిచెన్. 461

సమస్య:—రారా తమ్ముఁడ రార యన్న యనె నా రాజాస్య ప్రాణేశ్వరున్

శా. గారాబిడ్డఁడు నర్జునుండు శ్వశురా ♦ గారంబునం దుండఁగా
నీ రేజాస్య సుభద్ర వచ్చి యతని ♦ న్వీక్షించి పెన్సిగ్గునన్
బాలింజొచ్చెను సత్యవట్టుకొనియిం ♦ పారంగ నయ్యర్జునున్
రారా తమ్ముఁడ రార యన్న యనె నా ♦ రాజాస్య ప్రాణేశ్వరున్. 4614

సమస్య:—తోఁచు నడంగు వెండియును దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్

ఉ. తోఁచకపట్టి తెమ్మనుచుఁ ♦ దొయ్యలి వేఁడిన వెంట నంటి చేఁ
జాఁచుచు మెల్ల మెల్లఁగను ♦ జాడల జాడల నాశ లాశలన్
నాఁచుక వచ్చు రామరఘు ♦ నాయకు ముందటి మాయలేడి తాఁ
దోఁచు నడంగు వెండియును ♦ దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్.

ఉ. పేఁచ మడంచి రాఘవ క ♦ పిప్రవరాదులు వాల్మగంటిమ
న్నేఁచఁగఁ మిన్ను మన్ను దిశ ♦ లెచ్చటి వచ్చటఁ గాలఁగా రవిన్
గాఁచు శరాగ్నికీలల జ ♦ గంబులు ఘూర్ణిల నింద్రజిత్తు తాఁ
దోఁచు నడంగు వెండియును ♦ దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్.

ఉ. పూఁచినమాటపట్లఁ దల ♦ పోయఁగలేక మనోభవుండు ప్రే
రేఁచ గణాలు వాలుఁగను ♦ రెప్పలనార్పక చూడఁగా మనం
బాఁచఁగలేని యట్టి త్రిపు ♦ రారిపురస్స్థలి శౌరి నారియై
తోఁచు నడంగు వెండియును ♦ దోఁచు నడంగు మెఱుంగుచాడ్పునన్.

సమస్య:—కుటిలాలక యెడమకన్ను కుడికన్నాయెన్

క. నిటలమున నీవు దాల్చిన, పటుతరకస్తూరిరేఖ ♦ బహుగతి రతిచే
నటునిటు జాఱిన చెమటకుఁ, గుటిలాలక! యెడమకన్ను ♦ కుడికన్నాయెన్.

సమస్య:—ప్రాఁతరలో సూర్యుఁ డుదయ పర్వత మెక్కెన్

క. ఈతతిఁ గాపులఁ బిలువుఁడి, రాతిరి ప్రొద్దెల్ల జాత ♦ రాయెను ధాన్యం
బాతురముగఁ బోయింతము, ప్రాఁతరలో సూర్యుఁ డుదయ ♦ పర్వత మెక్కెన్.

సమస్య:—బడబానలపంక్తి మీఁదఁ బచ్చిక మొలిచెన్

క. పడఁతిరో నవమేఘంబులు, విడిఁబడి జడిముసురుఁబట్టి ♦ విలయపువానల్
కడుఁగొట్టి కురియఁ గోడలుఁ, బడబానలపంక్తి మీఁదఁ ♦ బచ్చిక మొలిచెన్. 4620

సమస్య:—వర్షాకాలము వచ్చె గ్రీష్మమువలెన్ వైశాఖమాసంబునన్.

శా. హర్షం బెట్లగు? కృష్ణదేవుఁ డటకై యజ్ఞార్థి! రాఁగాఁడొ సా
వర్షాహంకృతిఁ జంద్రుఁ డేచుతఱిఁ భీ♦ముగ్రోష్ణసామోగ్రదు
ర్ధర్ష క్రూరనిశాతఘాతనవఘూ♦ర్ణత్వారితబాణావళీ
వర్షాకాలము వచ్చె గ్రీష్మమువలెన్ ♦ వైశాఖమాసంబునన్.

సమస్య:—వక్త్రింబుల్ పది కన్ను లైదు కరముల్ వర్ణింపఁగా వే యగున్!

శా. ఈ క్త్రిప్రాసము కష్టమౌ ననుచు మీ♦రింతేసివా రాడఁగా
వాక్త్రీసంపది సత్కవీశ్వరులతో♦ వల్గావు నేఁ జెప్పెదన్
దిక్త్రీరాత్రికిఁ బార్వతీశ్వరులకుం ♦ దిగ్మప్రభారాశికిన్
వక్త్రింబుల్ పది కన్ను లైదు కరముల్ ♦ వర్ణింపఁగా వే యగున్.

సమస్య:—రండాగమనంబుఁ జేయ రమ్యంబ యగున్.

క. కుండినపురమున రుక్మిణి, చండికకుం బూజ సలుపు♦సమయంబున కా
యండజవాహను దోడ్కొని, రండాగమనంబుఁ జేయ ♦ రమ్యంబ యగున్.

సమస్య:—సుగ్రీవుని యెడమకాలు శునకము గఱచెన్:—

క. అగ్రిరపురవీథిని, నిగ్రహముగ బొమ్మలాట ♦ నేర్పుగ నాడెన్
విగ్రహము లెత్తి మఱచెను, సుగ్రీవుని యెడమకాలు ♦ శునకము గఱచెన్.

సమస్య:—మతిలేనినరుండు మిగుల మన్నన నొందున్:—

క. హిత మాచరించువారికి, హిత మొనరించుచును సుజన♦హితుఁ డగుచును దు
ష్కృత మెప్పుడుఁ జేయనుస,మ్మతిలేనినరుండు మిగుల♦మన్నన నొందున్.

సమస్య:—అస్ఖలితబ్రహ్మచారి కార్గుడు పుత్రుల్.

క. ఈ స్ఖప్రాసము దుష్కర, మస్ఖలనతనీయఁ దగు నె ♦ యది సుకవులకున్
నస్ఖలితులై గుహుంగని, రస్ఖలితబ్రహ్మచారి ♦ కార్గుడు పుత్రుల్.

సమస్య:—భూమీశా నరులకాళ్లు భోజన మయ్యెన్.

క. చీమలకాళ్లేలావున, సామజములకాళ్లుచాల ♦ సన్నం బయ్యెన్
భామలకాళ్లేమల్కన, భూమీశా నరులకాళ్లు ♦ భోజన మయ్యెన్.

సమస్య:—మాసానకు మూఁడుకాళ్లు మానవనాథా.

క. ఏసీమ వెదకి చూచిన, నేసానకు నైన గాళ్లు ♦ యెక్కువ గలవా
మాసాన కెన్ని కాళ్లో, మాసానకు మూఁడు కాళ్లు ♦ మానవనాథా.

సమస్య:—మట్టాపున విడెము సేయ మన సాయెం గదే.

క. కొట్టిన్నము ఘృతసూపము, బట్టెపెసరు నూరుఁగాయ◆పచ్చడితో నే
జెట్టున భుజియించంగా, మట్టాపున విడెము సేయ ◆ మన సాయెం గదే.

సమస్య:—కామిగాఁడు మోక్షకామి గాఁడు.

సీ. నిపుణత్వమున రాజ◆నీతియెఱుంగక, నేలనేలెడువాఁడు ◆ బేలగాని
సంగీతసాహిత్య◆సరసత నెఱుఁగక, కృతిఁ జెప్పువాఁడు దు◆ష్కృతుఁడు గాని
కుశలుఁడై యింతుల◆కోరిక లీడేర్పని, విషయాతురుండు దు◆ర్విటుఁడు గాని
మాధవశ్రీపాద◆మగ్నతఁ జెందక, ముక్తిఁ గోరెడువాఁడు ◆ రక్తిగాని

ఆ. అతిదయాభిషక్తి◆యతులితసుగుణయుక్తి, యంగనానురక్తి ◆ యచలభక్తి
పరతఁ గాంచకున్నఁ ◆ బలి కాఁడు, కవి గాఁడు, కామిగాఁడు మోక్ష◆కామిగాఁడు.

సమస్య:—అందఱి కందనేమతియు నందఱి కందనె యుందు నందరే.

ఉ. కొందఱు పార్థపెక్కెములు ◆ కొందఱు కాలునివాహనంబులుం
గొందఱు శైవవేశ్యముని◆కుక్షము లీశ్వరవాహనంబులున్
గొందఱు కృష్ణజన్మమున ◆ గూసిన ధన్యులు గాన నిందులో
నందఱి కందనేమతియు ◆ నందఱి కందనె యుందు నందరే.

సమస్య:—కుక్కవో! నక్కవో! ఫణివో! క్రోతివో! పిల్లివో! భూతపిల్లివో!

ఉ. తక్కక రావుసింగవసు◆ధాధిపుఁ డర్థుల కిచ్చుచున్నచో
దిక్కులలేనికర్ణుని ద◆ధీచిని ఖేచరు వేల్పుమ్రాను పెం
పెక్కినకామధేనువు శి◆బీంద్రుల నెన్నెద నేమి యాచకా
కుక్కవో! నక్కవో! ఫణివో ◆ క్రోతివో! పిల్లివో! భూతపిల్లివో.

సమస్య:—గోలకొండ, మాలముండ, పూలదండ, కొత్తకుండ.

గీ. ఓయిధృతరాష్ట్ర నీకొడు◆కుత్తగోల, కొండవిధ మాలముండఁ గృ◆ష్ణుండు గాఁచి
పాండుసూనుల గెల్పించు◆నండ యగుచు, నుదరమునఁ బూలదండ రే◆కొత్తకుండ.

సమస్య:—గుమ్ము, బుస్సు, ఱింగు, బాణుఁగు. (మొల్ల)

సీ. అనిలాభిహతి దక్షి◆ణావర్తశంఖంబు, గుంభితంబై కేల◆గుమ్మురనఁగ
గోడు గయితఱచుగాఁ ◆ బడగలెక్కఁడఁదట్టి, భుజగాధిపతి మీఁద◆బుస్సురనఁగ
చఱచి నిబ్బరముగాఁ◆బఱతెంచు ఖగరాజు, ఱెక్కగాడ్పులు మింట◆ఱింగురనఁగ
దొంతిబ్రహ్మాండపం◆క్తులు బొజ్జలోనుండి, బెణఁకి యొక్కొక మాఱు◆బాణుఁగురనఁగ

గీ. కూకకనుచూపుమేరకుఁ ◆ గోకవిసరి, వెఱకు వెఱవకు వెఱవకు ◆ వెఱవ కనుచు
నడ్డపడి వచ్చి గజరాజు◆నొద్ద వ్రాలె, నార్తరక్షాచణుండు నా◆రాయణుండు.

వ్యవహారపద్ధతి.

క. ఇరువదియేఁడులు దనపాల, మొరుఁడు గుడుచుచునికిఁ దెలిసి ◆ యున్ననియుఁ
దొరలక యున్ననియుఁ ద,త్పరిభోగము నడచినతని ◆ పాలై పోవున్. 46

క. పదియేఁడులు తనధన మొరుఁ, డెదురం గుడువంగఁ జూచి ◆ యెన్నండైనన్
ఇది నాధన మనఁడేనియుఁ,బదఁపడి తాఁ దొడరఁడేని ◆ ఫలహానియగున్.

ఆ. తండ్రితోడఁ గొడుకు ◆ ధరణీశుతో బంటు,పురుషుతోడ భార్య ◆ గురునితోడ
శిష్యుఁ డోటలేక ◆ చెనసి సైఁబడి సభఁ,బాడి నూడఁ జనుట ◆ పాడిగాదు

సీ. తనదండమునఁ ద్రేయఁ ◆ దగదని యెఱిఁగియు, నన్యాయమున గురుఁ ◆ డడచెనేని
తనతాతవృత్తులు ◆ తనతండ్రియన్యాయ,మున నాక్రమింపంగఁ ◆ బూనెనేని
యాలియాభరణంబు ◆ లన్యాయమునఁ గొని, తులువయై మగఁడీక ◆ త్రోచెనేని
తన్నుఁ గొల్చినదాసు ◆ దాస్యం బెఱుంగక,యొడయండు గారించు ◆ చుండెనేని

ఆ. పాడి కరిగి గురుని ◆ తోడ శిష్యుఁడు తండ్రి.తోడఁ గొడుకు మగని ◆ తోడ న
స్వామితోడ బంటు ◆ సభఁ జెప్పఁ జనునైన, నందు నిహపరముల ◆ నిందవచ్చు

ఆ. నిచ్చనిచ్చవడ్డి ◆ నెలనెలవడ్డితోడఁ, జాటువడ్డి వడ్డి ◆ మైనివడ్డి
యనఁగ నాల్గుదెఱఁగు ◆ లయ్యె వాకడ్డిపాఁ, దగవుతోడ నెఱ్ఱుఁ ◆ దరతరంబ.

క. పది పదునొకంటి వడ్డి,న్వదలక యానడిమివడ్డి ◆ వలయు నిజముగన్
గుదిగొన బేహారులకును, బదిపండ్రెం డుచిత మధిక ◆ పథగాములకున్.

క. తనచేసగ్గము వడ్డికిఁ, గొని నతఁడీవచ్చునపుడు ◆ గొన వొల్లక త్రో
చిన మధ్యస్థులచేతను, మనిచిన నటమీఁద వడ్డి ◆ యుడుగు ధరిత్రిన్.

క. పానస్త్రీద్యూతాదుల, నైనఋణము తల్లిదండ్రు ◆ లరువరు సుతుఁడుం
దా నరువఁడు వానిఋణము, మానుగ నా లరువ దెందు ◆ మగనిఋణంబున్.

క. గొల్లఁడు వ్యాధుఁడు రజకుఁడు, కల్లమ్మెడువాఁడు లోను ◆ గాఁ గొందఱు ద
రిల్లా లప్పరువందరు, నిల్లునడపుచును వ దాని ◆ కిచ్చినకతనన్.

క. పతి తనకొన్న ఋణంబును, బతి యున్మని నిశ్చితముగఁ ◆ బనిచిన ఋణమున్
బతి యియ్యకొలుపు ఋణమును, వితతంబుగ నచ్చుగాని ◆ వెలియరువ దిలన్.

క. జనకుఁడు పరదేశమునకుఁ, జనినను జచ్చినను రోగ ◆ జడుఁడై యున్నన్
దనయులు ఋణ మరువందగుఁ, దనయులు లేరేని నరువఁ ◆ దగు మనుమలకున్.

క. ఎనిమిదియేఁడులకొసవటు,యెనిమిదియేండ్లకును బాలుఁ ◆ డెడ యెఱుఁగఁడు గా
వునఁ బాలుఁ డెన్నిరంగుల, జనకునిఋణ మరువఁ జనఁడు ◆ ననువిప్రోధన్.

క. జనకుఁడు గొన్న ఋణము దత్తనయుఁడు వడ్డియును మొదలుఁ ♦ దా నరువఁదగున్
మనుమఁడు మొదలరువం దగు, మునుమలపుత్త్రిలకు నరువ ♦ మసి లేదెందున్

ఆ. అన్నదమ్ముఁడైన ♦ నాలుమగండైనఁ, గొడుకు తండ్రి యైనఁ ♦ గూడియుండి
పొత్తుధనమునందుఁ ♦ బూఁటువాటును నప్పు, సాక్ష్యమున వహింపఁ ♦ జనదు జగతి.

క. అనువంగఁ బూఁటపడినతఁ, డరువక తాఁ జచ్చెనేని ♦ నాతని పుత్త్రిం
డరువఁదగు మొదట తత్సుతుఁ, డనువం బనిలేదు ధర్మ ♦ మారసి చూడన్.

గీ. తనపడసినసొమ్మయినను, దనకలసినయట్లు పంచఁ ♦ దగుఁ బుత్త్రిలకున్
దనతండ్రిపడపుసుతులకు, జనకుఁడు పంచంగవలయు ♦ సరిపాళులుగన్.

గీ. జనకునితోఁ రెండైనను, జననికి ఋతుసంభవంబు ♦ నసనినఁ బుత్త్రిల్
మునుకొని తమతమపాళ్లను, జనకునితోఁ బంచుకొంట ♦ సద్ధర్మమగున్.

క. పలువురయువతులఁ బుత్త్రిలు, పలువురఁ గలయతఁడు వేఱు ♦ వాయఁ దలఁచినన్
లలనలఁ బుత్త్రిలఁ దానును, తలగొని మెయిపాలు గొనుట ♦ ధర్మం బెందున్.

క. నాయంతబ్రతుక నేర్తుం, బోయెదనను సుతునికిత్తఁ ♦ బున్న కణనికిన్
వేయింటికిఁ బడియైనను, దాయముగా నిచ్చి పుచ్చఁ ♦ దగు జనకునకున్

క. ఉత్తమమగు ద్రవ్యంబును, విత్తంబును నగ్రజునికి ♦ వింశాంశంబున్
బొత్తున నిచ్చి సహోదరు, లత్తి సమాంశంబు గొనుట ♦ యాప్తం బెందున్.

క. పెండ్లిచేసిన నిలుచెడి పేదలైన, కూతులకుఁ దల్లిధనమైనఁ ♦ గొనుట యుచిత
మందఱు ననొక్కభంగి వా ♦ రగుదు రేని, దారు మెయిపాలు గొనుటయు ♦ ధర్మ మెందు

క. జనకునిధనమును బొరయక, కనినధనముఁ జెలిమి వేఱ ♦ నినధనంబుం
దనయత్తవారు పెట్టిన, ధనముం దనధనమయఁడు ♦ తత్త్వవిధజ్ఞుల్.

క. జనకుఁడు తనుఁ జదివింపక, జనకునిధనమైనఁ గుడిచి ♦ చదువక తనయం
తనకుడిచి చదివి పడసిన, ధనముం బాలడుగలేదు ♦ దాయాదులకున్.

క. పితృధన మితరులచే నపహృతమై చెడియుండిపిదప ♦ నెవ్వనిచే సు
స్థితమగు నది సాధించిన, యతనిధనము సోదరులకు ♦ నతఁడీఁ గలుగున్.

క. నాలుగువర్ణములందును, నోలిని విప్రునకుఁ బుట్టి ♦ యున్న తనూజుల్
నాలుగు మూఁడును రెండును, బోలఁగ నొక్కటియు నంశ ♦ ములు గొనవలయున్.

సీ. పొత్తున జనకుండు ♦ పుత్త్రుండు నున్ననాఁ, డేర్పడఁ దమలోన ♦ నెవ్వఁడేని
గట్టిన చీరలఁ ♦ బెట్టినతొడవులు, నెక్కుడి వాహంబు ♦ లింటిలోనఁ
బాయనికొలుచును ♦ బానిసలోనుగా, నవరుద్ధలై యున్న ♦ యంగనలును
మంచంబు పీఠంబు ♦ కంచంబు చాపలు, చెప్పులు గొడుగులు ♦ చేట తెడ్డు

గీ. పాయ కెప్పుడుఁ జెల్లునఁ ♦ బదలవరుసఁ, దొల్లి చెల్లినభంగిని ♦ జెల్లనిచ్చి
వెలుఁగధనంబులు తమలోన ♦ వేఱు వేఱ, నొక్కభంగినఁ బొల్గొన ♦ నుత్తమంబు.

క. జనకుని వస్త్రంబులు వాహనములు శయ్యలును దొడవు♦లతఁ దాల్చిన సా
తని శ్రాద్ధంబునఁ గుడిచిన, తనికిం దగుఁ బుచ్చుకొనఁగఁ ♦ దగదు సుతులకున్
క. మనుమలు తాత ధనము పాల్గొన యోగ్యత గల్గిపంచు♦కొనుచోఁ దమకుం
జనకులు పెక్కండ్రైనను, జనకులయంశములు గొనుట ♦ సద్ధర్మ మిలన్.
క. కొడుకులు వేఱైన తుదిం, గొడు కుదయంబైనఁ దండ్రి ♦ గొని నంశం బా
కొడుకుధనము మును పొసిన, కొడుకులకుం దండ్రిధనము ♦ గొనతే దెందున్.
క. వనిత పతిచేతఁ బడసిన, ధనము తగినవారి కియ్య♦వగు క్షేత్రము దా
ననుభవము కొనక యొరులకుఁ, దనచనవున నీగి యనుచి♦తం బండ్రు బుధుల్.
క. స్త్రీధనంబు పేరఁ ♦ జెల్లినధన మెల్లఁ, గూఁతుఁ జేరుఁ గూఁతుఁ♦ గూఁతుఁ జేరుఁ
గూఁతుఁ గాఁకున్నఁ ♦ గొడుకుపాలగుఁ గాని, వేఱుపాలివారు ♦ వెదకలేరు.
క. కొడుకులుగలశూద్రులకుం, బొడమిన దాసీసుతుండు ♦ పుత్త్రులతోఁ దా
నొడఁబడియ పాల్గొనఁదగుఁ, గొడుకులు లేకున్నఁ దానె ♦ గొను ధన మెల్లన్.
క. ముందర వేఱై పడపం, బొందిన సోదరుఁ డొకండ ♦ పుత్త్రుండైపో
వం దడవవానియర్థముఁ, బొందినవారలక పోవుఁ♦బో దితరులకున్.
ఆ. జను లెఱుంగఁ బాడి ♦ సవతులకొడుకులు, కలసి రేని యొకఁడు ♦ పాలి కైనేని
వానిపాలిధనము ♦ వానిసోదరుఁడును, వానిఁ గలసినతఁడు♦ వరుసఁ గొండ్రు.
క. ఆడటమును వాసినభిన్నోదరులును సోదరులును ♦ నొక్కటియైనన్
సోదరులకు వచ్చును భిన్నోదరులకు రాదు పుత్త్రి ♦ నొడమి ధరిత్రిన్.
ఉ. ఆలును దండ్రియున్ సుతసు♦తాలియు సోదరులుం గృహస్థులుం
బోలఁగ సద్గుణుండు తనుఁ ♦ బొందినశిష్యుఁడు పుత్త్రహీనుసొ
మ్మేలిన కైకొనంజను మ♦లొక్కనికిం బనిలేదు భూవిభుం
డేలినవాఁడు గానఁ గొను♦ నెవ్వఁడు లేనిధనంబు లిమ్మగన్.
క. గాలిని దెవులున నాపత్కాలంబున మేటిరాజ♦కార్యంబున ని
ల్లాలిధనము పతిగొనఁదగుఁ, బోలదు వెఱపట్లయందుఁ ♦ బుచ్చుకొనంగన్.
క. చీఁకుం బిచ్చుకకుంటును, మూఁకు శిఖండియును నిక్క♦ముగఁ దమపాళ్లం
జేకొనఁ జాలరు వారిం, జేకొనఁగా వలయు ధనముఁ♦ జేకొన్న జనుల్.
క. తనయవిహీనుఁడు చచ్చిన, ధనముం గొని ఋణము నరువఁ♦దగు దాయాదుల్
ధనపుత్త్రహీనుపిమ్మటఁ, బని లేదు ఋణంబు దీర్పఁ ♦ బత్న్యాదులకున్.
ఆ. ఒకనిపాలములోన ♦ నొకఁడు ధర్మార్థంబు, కొలను బావి నుయ్యి ♦ గ్రొచ్చుచోట
నడిగి చేయవలయు ♦ నొడయఁడు చేనికి, హాని కల్గదేని ♦ నాఁగఁ దగదు.
క. దునవియ్యకొన్న కృషికుఁడు, దునకయయున్నని యొకని♦దున్నింపఁ దగున్
దునక దునికయెఁగినఁ గొననగుఁ జేనియరిదానిఁ♦ గొరునతనిచేన్. 4675

విజ్ఞానేశ్వరము, వ్యవ. ప 46-15.

చతుర్థ భాగము

లోకనీతులు

ఉ. మాటలచేత దేవతలు ♦ మన్ననఁ జేసి వరంబు లిచ్చెదర్
మాటలచేత భూపతులు ♦ మన్ననఁ జేసి పురంబు లిచ్చెదర్
మాటలచేతఁ గామినులు ♦ మన్ననఁ జేసి మనంబు లిచ్చెదర్
మాటలు నేరకున్న నవ ♦ మానము న్యూనము మానభంగమున్.

చ. పసువుకితోడ నిగ్రహము ♦ బాంధవవర్గముతోడి వైరమున్
గులసతితోడఁ బోరుకాడు ♦ గ్రూరునితోడ సఖిత్వమున్ మహా
బలయుతుతోడ రాపు పర ♦ భామినితోడ రహస్యభాషణల్
తలఁపఁగఁ బ్రాణహానియిది ♦ తథ్యముసుమ్ము వివేకభూషణా.

ఉ. ఇచ్చెడుదాత యొక్కఁడె య ♦ నేకులు నిమ్మనువారు గాన ద
బ్బిచ్చుట కష్ట మేరికిని ♦ నిమ్మనిగోరుట కేమి సూక్ష్మమే
యచ్చుగ నిక్షుఖండముల ♦ కంతయుఁ దీపి యటంచు మిక్కిలిన్
హెచ్చుగఁ బీఁకుచుండినఁగ ♦ నేమనవచ్చును బాధకంబగున్.

చ. దొరతన కెంతయిచ్చినను ♦ దుఃఖము దీరక చాలవంచుఁ దా
బిరబిరవచ్చి చెప్పుకొని ♦ భేలవ మంతయు వెల్లడింపఁగా
సరసము దప్పి యంత విర ♦ సం బుదయింపక మాన దేచుఃన్
జెఱకు నదేపనిన్ నమలఁ ♦ జిందునె పానక మంతకంతకున్.

ఉ. పద్దెములో భికేలమటీ ♦ పందికిజాఫరుగంధమేల దు
క్కెద్దుకు పంచదారటుకు ♦ లేల నపుంసకుఁడైనవానికిన్
ముద్దులగుమ్మయేలనెటీ ♦ ముక్కరయేలవితంతు రాలికిన్
గద్దకుస్నానమేమిటికిఁ ♦ గావలె బెమ్మయసింగధీమణీ.

ఉ. పండితులైనవారలు స ♦ భాస్థలి నుండఁగ నల్పుఁ డొక్కఁడు
ద్దండతఁ బీఠ మెక్కిన బు ♦ ధప్రకరంబుల కేమిలోటగున్
గొండొకకోఁతి చెట్టుకొన ♦ కొమ్మనెక్కినఁ గ్రింద మత్తవే
దండ మహోగ్రసింహములు ♦ దాలిమి నందవె రాజచంద్రమా.

క. సామర్థ్య మున్నవేళల, నేమనుజునకేని నింద ♦ యెట్లొదవుఁ గుసుం
బామేల్మిచీరఁ దాల్చిన, భామ చెఱఁగుమాయుఁగాక ♦ బయలంబడునే.

క. చేఁతనగువాఁడు కార్యము, కైతగ్గనువంగుఁగాక ♦ యల్పుండగునా
యేంతమువడిఁ దావంగును, బాతాళమునీరుదెచ్చి ♦ బయలన్ జల్లున్.

ఉ. ఇల్లు భుజంగమైనఁ దన • యిష్టుఁడు వైరికి మర్మ మిచ్చినన్
గల్లనిజంబు నేర్పఱుపఁ • గానక భూపతి చంపవచ్చినన్
దల్లి విషంబుఁ బెట్టినను • తండ్రి ధనార్థుల కమ్మఁ జూపినన్
వల్లభుఁ డొల్లకున్న నిఁక • వారల కేఁగతి తిమ్మభూపతీ.

క. బకుఁ డేకచక్రపురమునఁ, బ్రకటితముగ నింటనొకని • భక్షింపంగా
నొకఁడైన విడువఁజాలఁడు, సుకరంబుగ జన్మభూమి • సుఖమెట్టిదియో.

ఉ. ఆయువు నూఱువత్సరము • లందు సగంబు నశించె నిద్రచే
నా యరలో సగంబుగత • మయ్యెను బాల్యజరా ప్రసక్తిచేఁ
బాయక తక్కినట్టి సగ • పాలు గశించుఁ బ్రయాసవృత్తిచే
నాయువు చంచలంబగుటఁ • బ్రాణుల కెట్లు సుఖంబు చేకుఱున్

మ. మడతల్ వల్కు నృపాలుతోఁ బలుమఱు • న్మార్గాడు పెండ్లాముతోఁ
జెడుజాడ న్విహరించు నాత్మజునితోఁ • జేడ్పాటు గోస్లెంకతోఁ
బాడవం దన్నఁగవచ్చు కాక్మ్రవృత్తోఁ • బోరాడు చుట్టంబులోఁ
గడతేరం దరమా! గృహస్థునకు భర్గా! పార్వతీవల్లభా.

చ. చెఱకురసంబుకన్న నునుఁ • జేడెలకన్నను దేనెకన్న భా
సురసుధకన్న దియ్యనగు • చూతఫలంబునకన్నఁ బాండుశ
ర్కరరుచికన్న ధాత్రి మధు • రంబయి తోఁచు వివేకియౌ మహా
సరసునితోడి ముచ్చటలు • సారెకు సల్పుచునున్న భైరవా.

మ. అధికారంబుననుండు వేళల మహా • హంకారులై క్రూరులై
బుధులే మాటలు చెప్పినం జెవులకుం • బోనీక యున్మత్తులై
బధిరం బెక్కువ చూపుతక్కువ మహా • భ్రామల్ ప్రసంగింతు ర
య్యధికారాంతమునందుఁ జూడవలెఁగా • నా యయ్య సౌభాగ్యముల్.

చ. పిలువని కూటికి న్వెతలఁ • బెట్టు మహీధవుఁ డుండు వీటికిం
జలములు లేని యేటికిని • సారసజన్ముఁడు లేని నూటికిం
బలువురు లేని చోటికి నృ • పాలుర సాటికిఁ బోవరాదయా
బలవదరీదరీకుహర • భాస్వదరీయదరీదరీహరీ.

చ. కలి నెఱుకే సెఁ బామతనిఁ • గర్వఁగ వింటను మోదె నప్పుడా
కరి నర పన్నగంబుల సృ • గాలము జూచి కరొక్కమాసము
న్నరుఁడు దినాష్టకంబు నహి • నాల్గుదినంబులు చాలు నేఁటికీ
నరములఁ దిందునంచు నది • నాశముఁ జెందెదు లుబ్ధుకైవడిన్.

మ. "తనపుత్రుల్ స్వతరేతరమ్ములను విద్యల్ చెప్పి పోషింతు" రం
చు నుతశ్రేష్ఠులఁ జేయు పండితులు నీమల్ గారె? వీరింక దు
ష్ప్రమ్ముక్తకాంతులకై వెలందులుగఁ జేయన్ లేరె? యిచ్చారమా
ఆ మహేశ! వకాఁ గలికాలపున్మహిమ వార్యంబౌనె? కామేశ్వరీ. 4972

మ. మనువుల్ పూర్వికులు లేరో? వారలు ధనమ్ముం గూర్పరో? పూర్వవ
ర్తనలన్ మానిరె? పూనిరే మలినమౌ కర్మమ్ము వారెట్టు? లే
మనవచ్చున్ బ్రకృత ప్రపంచగతి వర్ణాచారముల్ మారె నె
వ్వని నెవ్వం డని నిశ్చయింపఁ దగు? నో వామాక్షి! కామేశ్వరీ.

మ. సకలమ్ముం గొఱిగించుకొందురకటా! సన్న్యాసులా? కారు బో
ట్లౌ కయింతేనియు ఫాలమందిడరదేమో! ముండలా? కాదు వి
ప్రకులోత్తంసులకిట్టి పాటు కలిగెన్ బైవారి మాటేఁ? యెం
దుకు లోకం బిటు మారె? నీకెఱుఁగరాదో? దేవి! కామేశ్వరీ.

మ. ఘనమార్జింపదె? వేశ్యయంతకును నింద్యంబౌన సత్యవ్రత
ర్తనయున్ సేవయు విప్రజాతులకు నేరా "నశ్వేన్నత్యాకపా
చన" యంచున్ మను వాడఁడా? "యిదియు మాన్యంబెట్టి కాలమ్మునం"
దనవర్ణాశ్రమపద్ధతుల్ విడుట యున్యాయంబె కామేశ్వరీ.

సీ. పుచ్చిన పోకైన వెచ్చింపఁ బనిలేదు, వాకిలి దాఁటెడు పనియు లేదు
కదలక కూర్చుండు కష్టంబునున్ లేదు, శ్వాసంబు బిగబట్టు చావు లేదు
బుడిగోళ్లవలె నీటమునుఁగు కార్యము లేదు, నోరెండ వల్లించు తీరు లేదు
పొగచూరి కన్నులు పోయెడు పని లేదు, కడుపుగాల్చి శ్రమంబు పడఁగ లేదు

గీ. పరులసొమ్ముఁ గోరుచు వారివెన్కఁ, బరువువాఱంగఁ బనిలేదు భ్రాతలార
చాల్కా మీసొత్తు రెండువర్ణములు పలుక, ముక్తికన్యక మీసొత్తు పూజ్యులార.

ఆ. నీకు బనికిరాని యే కార్యమును గూర్చి, యైనఁ బోవు మొదవు నధికబాధ
'తాయి గుద్ద పేల చేయి జొప్పఁగ నేల,' యనెడు పల్కు పెద్దలనఁగ వినవె.

గీ. చెడుగుపనిఁ జేయ మొదలిడి నడుమ వగవ, ఫలిత మేమాదినే మాన వలయుఁ గాని
'యెడుసుఁ ద్రొక్క నేఁటికిఁ గాలు గడుగ నేఁటి,' కనెడు లోకోక్తి నెప్పుడైన వినుటలేదె.

గీ. ఎవరితోడను గలహింప కెల్లవారితోడ స్నేహంబునే చేయఁ జూడు 'లాభ
మొందనోఁ బోరు నష్టంబు బొందు లాభ,' మనెడి లోకోక్తి బుధులాడుకొనఁగ వినవె.

గీ. పరుల నీవెంత గౌరవభావమునను, జూచెదవొ వారు నిన్నట్లు నూచుచుందు
రవని 'నిందమ్మ యనిన నందమ్మ' యనుచుఁ జెప్పు సామెత వినలేదె యెప్పుడైన.

చ. అవనిప్రభుఁ డాదరించిన భ♦ట్టాళిభటత్వము వైద్యవైద్యముల్
గవి కవితామహత్త్వమును ♦ గాయకు గానము కోటిసేయు న
య్యవనిప్రభుఁ డాదరింపని భ♦ట్టాళిభటత్వము వైద్యవైద్యముల్
గవి కవితామహత్త్వమును ♦ గాయకు గానము గవ్వ సేయు నే. 49

ఉ. తల్లికి భారమా శిశువు ♦ తామరతూఁటికి పువ్వు భారమా
విల్లొక భారమా కడిఁది♦వీరున కొంటెకు గూను భారమా
వల్లికి భారమా ఫలము ♦ బఱ్ఱెకుఁ గొమ్ములు భారమా నుతుల్
చెల్లును లింగధారులకు ♦ లింగపుఁగాయలు భారమా మహిన్.

సీ. దానంబు సేయఁగ ♦ ధనములు లేవని, వెతనొందఁబోకుఁడీ ♦ వెఱ్ఱులార
మనను నిల్వదు యోగ♦మును సాధనము సేయ, మని దుఃఖపడకుఁడీ♦ మఱ్ఱులార
దేహ మస్వస్థంబు ♦ తీర్థయాత్రలకని, మదిఁ గుందఁబోకుఁడీ ♦ మందులార
అధ్యయనము సేయ ♦ నధికారిఁగానని, యంగలార్పకుఁడు మూ♦ఢాత్ములార
గీ. జపము లేఁటికి నో యథా♦జాతులార, చేయ నేటికిఁ దపము వై♦ధేయులార
రామకృష్ణ యటంచుఁ గీ♦ర్తనము సేయ, నన్ని సేసినఫల మబ్బు ♦ నన్నలార.

— ♦ కాయిదావర్తకము. ♦ —

సీ. కాయిదాకొట్టుకై♦గడు సుందరంబైన, మేడగైకొను వంద♦బాడుగిచ్చి
యెన్నిక కలిగిన♦యినుపపెట్టె యొకండు, తెప్పించి కొట్టులో♦నొప్పఁజేసి
నిలువుటద్దంబులు ♦ బలువైనబెస్టను, గడియారములు డాబు♦గలుగఁ బెట్టి
రతనకంబడి దిండ్లు ♦ రహిమాదిఫరుపులు, కోటీశ్వరులకైన ♦ కూడఁజొప్ప
గీ. డబ్బు లేకున్న బేరంపు♦డంబ మలర, నెవనికొంపయొ గూల్ప వాఁ♦డేడ్చుచుండ
నెలకు మూఁడు దివాలాలు♦సలుప్రసట్టి, వారిభాగ్యంబు కాయిదా♦వర్తకంబు.

— ♦ అత్తకోడండ్రజగడము ♦ —

సీ. పాచిపెంటను ద్రోసి ♦ బాగుచేసిన నేల, పాడుచేసితి వేమి ♦ పాప మమ్మ
నాపాడుకాదు పో♦నీపాడె యిది నీదు, తాతసొమ్మేమి ♦ ధర్మ మమ్మ
ఆకొంపయేమి నీ♦యబ్బ కట్టించెనా, నాసొమ్ము కాదటే ♦ నంగనాచి
నాకొంపయో లేక ♦ నీకొంపయో రేపు, కల్లు నీపాట్లుకు♦క్కల కటంచు
నొకటుఁ దప్పులె యుండిన ♦ నుండకున్న, గోకి పోరాడు నత్తయు ♦ గోడ లున్న
కాఁపురం బెల్ల కుదుథగాఁ♦గలదు గాన, నాఁడువాండ్రకు విద్దెయ♦త్యవసరంబు.

సీ. తాఁజేయు పనులను ♦ తానుజేయకమఱి,యొకనిపైనుంచితా♦నోసలువాఁడు
గ్రామాంతరంబేఁగు♦ కాలమందు ధనంబు, తనయొద్దనుంచక ♦ చనెడువాఁడు
అలిని పుట్టింటి♦కంపించి చిరకాలమునుంచి తీసుకరాక ♦ యుండువాఁడు
81 ఆఁడుదానికి దాన♦యత్యంతముగ లొంగి, చెప్పినపనులెల్లఁ ♦ జేయువాఁడు
గీ. గుడ్డిగవ్వకు మారఁడు♦గొప్పవారు, గణన సేయరు గావున ♦ ఘనము లేదు
సద్గుణస్తోమ భూషిత♦సార్వభౌమ, రాజశేఖరజగదీశ♦రమ్యచరిత.
చ. ఫలితతరుల్ ద్విజాతులకు♦భక్తి నొసంగుటయుం గతోదక
స్థలములఁ బ్రాణిలోకము హి♦తంబునకై సరసీతటాకముల్
నిలుపుటయున్ మహాత్ములకు ♦ వెంజిలి చేర్చుటయుం దలంప నీ
యలఘుసుకర్మపంక్తులు త♦దవ్యయమార్గసుఖైకహేతువుల్.
సీ. భూసుర ద్రవ్యంబు ♦ భూమీసురుల పాలు, రాజధనమునుండి♦రములపాలు
వైశ్యులధనము వి♦వాహోత్సవముపాలు, కాపులధన మధి♦కారిపాలు
మద్యపాయులసొమ్ము ♦ మహి నీడిగెలపాలు, జారులధనము త♦లారిపాలు
గురువులద్రవ్యంబు ♦ కూలిజనులపాలు, సంసారిసొమ్ము వై♦ద్యములపాలు
గీ. వ్యాధిజనుసొమ్ము పాయగూర్చి ♦ వైద్యుపాలు, లుబ్ధునిధనంబు బలిమిదం♦డుగులపాలు
మాధనము గోడమెరకకా♦సెట్టిపాలు, కొమరపురిపాలశ్రీవేణు ♦ గోపబాల.
సీ. కప్పురంబునుబోలు ♦ కమ్మని నేతిలో, గొడ్డుక్రొవ్వును దెచ్చి ♦ కూర్చుటయును
తిలతైలమున వేరు ♦ దినుసునూనెను గల్పి, వంచించి యది విక్ర♦యించుటయును
పైరుదినుసులను ♦ బాగుసేయక కొన్ని, చిలుచెట్లగూడను ♦ జేర్చుటయును
దొంగతూనికెకది ♦ తోడుగా బూడిదె, నామదమ్మునఁ గల్పి♦యమ్ముటయును
గీ. చింతపండున జలములఁ ♦ జిల్కరించి, నల్లమందున గూటిమై♦నంబు గూర్చి
యమ్ముచుండుట లెన్నధ♦నమ్ము కొఱకె, ప్రకటధనమది లేకున్న ♦ సుకము సున్న
సీ. గైరికంబును దెచ్చి ♦ కలబందతో నూరి, మకరధ్వజంబని ♦మాయఁజేపి
యినుపచట్రము దెచ్చి ♦ యెఱ్ఱకాలుపుగాల్చి, కాంతం బటంచు నే♦కాంత మూని
గంగు గల్పించి పు♦రాహోస్టికోచూర్ణ,మునుజూపి యౌషధ♦ మనుచు బొంకి
పాఁజిల్లపెంకులే♦ పసరుతోడను నూరి, ఖడ్గలోహంబని ♦ కన్నుగప్పి
గీ. అందమగునట్టి సీసాల ♦ మందు బెట్టి, మందు లమ్ముచు జీవింత్రు ♦ కొంద ఱీను
నెట్టులైనను ధనముగ♦డించుచుంద్రు,ప్రకటధనమదిలేకున్న ♦ సుకముసున్న. 4990
సీ. తండ్రిసంపాదించి ♦ దాచియుంచినడబ్బు, తనచేతి కబ్బిన ♦ దత్తణంబ
జూదంబు పందెంబు ♦ చుట్టలు సిగరెట్లు, పెసరట్లు వడలు కా♦ఫీలు టీలు

తిండికిన్ ముండకున్ ♦ మించె గాంధీ తపసెల్ల, పంచములకు ల్ల ♦ పండుగలకు
రొట్టెలకును నీటి ♦ తొట్టెలకును తోలు, పెట్టెలకు గంగు ♦ బట్టలకును

గీ. సెలవు గావించి క్రాపింగు ♦ శిరముతోడ, నేసి యాంగ్లేయభాషాని ♦ హీనుఁడైన
రిక్తుఁడని కల్గునే భుక్తి ♦ ముక్తులకటు, ప్రకటిత మతి లేకున్న ♦ సుకము సున్న

సీ. ఏనాఁడు నెఱుఁగని ♦ యీనాటి కీలు కల్గె, స్త్రీవర్గవాదముల్ ♦ సెకస్సులగుచు
నేనాఁడు నెఱుఁగని ♦ నీనాటికిటు కల్గె, కోరుటం తీరుపుల్ ♦ కొల్లలగుచు
నేనాఁడు నెఱుఁగని ♦ నీనాటికిటు కల్గె, కూటసాక్ష్యంబులు ♦ కొల్లలగుచు
నేనాఁడు నెఱుఁగని ♦ నీనాటికిటు కల్గె. సద్దురిజిస్ట్రారుల్ ♦ ప్రకటనగుచు

గీ. చట్టములు కోడ్లు మఱియు శి♦క్షాస్మృతులును, పోస్టుకార్డులు బంగీలు ♦ పుస్తకములు
మందు పేర్లు దగు ధన ♦ మొందుటకునె, ప్రకటిత మతి లేకున్న ♦ సుకము సున్న.

సీ. విలయాలిఁ గూడంగఁ ♦ గలదోషమును గాని, విడనాడఁ పురుషుఁడో ♦ కన్నఁడు నులేఁడు
విధవముండల పెండ్లి ♦ వెలయింతునను గాని, పుత్రికి జేసి పో ♦ ల్పొందఁ డెవఁడు
ధర్మంబు సేయ ని♦తరులకు బోధించుఁ, గాని చేసెడినాఁ ♦ డొకండు లేఁడు
పరకాంతలను గూడఁ ♦ బాతకం బను గాని, యది మానువాఁ డొక్కఁ ♦ డైన లేఁడు

గీ. ఇట్లు పైపైకె నుద్యోగ ♦ మెల్ల మెప్పు, గట్లు వల్కుచునుందురు గాని ♦ యరసి చూడఁ
బట్టుదలతోడఁ ♦ బని సేయువాఁడు లేఁడు, నూటి కొకఁడైన నిక్కంబు ♦ బోటలీనము.

ఉ. జారసఖిన్ ధవాంగనను ♦ జారుని జోరుని బ్రోగుబోతు నె
వ్వారును కీర్తి కాసపడ ♦ వారలు కొంపకు జేర్పరాదు త
ద్వ్యాగము గార్యముండినను ♦ దాముని త్రొక్కరాదు నిక్కమీ
తీరు పెరుంగకున్న కొని ♦ తేపలెనే యపకీర్తి యేరకిన్.

సీ. చీఫులో సాక్షికి ♦ చెప్పిచెప్పనియట్లు, తన కేసు రుజువంత ♦ దనరవలయు
క్రాసులో సాక్షిని ♦ గడు హీనుగాఁ జేసి, యెదిరివాదము నేలఁ ♦ బడరవలయు
తనలోట్లు రీయందు ♦ దగఁ గూడదీయుచు, నధికారిదయఁ జాల ♦ నందవలయు
కేసు గెల్చినయెడఁ ♦ గేకలు వేయుచు, బహుమానముల వేలఁ ♦ బడయవలయు

గీ. నోడిపోయిన జడ్జికి ♦ యూహ లేదటంచు నప్పీలు వకు వేగ ♦ నంపవలయు
జడ్జి దూషింప భూషించె ♦ జయము మనదె, యనుచు పార్టీల నమ్మించి ♦ యనుపవలయు

సీ. ప్రియముతో నిజమాతృ ♦ పితృభక్తి యొనరించు, ధర్మాత్ములకు వేఱె ♦ దైవమేల
మమతమై సర్వభూ ♦ తములందు దయగల్గు, ధన్యులకును వేఱె ♦ తపము లేల
సరసస త్కవి కావ్య ♦ సరణి వినోదించు, నతిపుణ్యులకు వేఱె ♦ సువ్రతమేల
సతతంబు సత్యభా ♦ షానిష్ఠ వదలని, కృతకృత్యులకు వేఱె ♦ క్రతువులేల

గీ. ప్రాణపదమైన లలితాంగిఁ ◆ బాయకుండు, పురుషులకు వేఱె దేవేంద్ర ◆ పురసుఖేల
రాయచౌహత్తుమల్ల ధ◆రావరాహా! గుండభూపాలునరసింహ ◆ మండలేంద్ర. 499

సీ. రాఘవా యేఁచేఁతు ◆ రాసలీల లొనర్తు, మావీటు పేకాట ◆ మాన్పలేవె
శ్రీరంగనాథనిన్ ◆ సేవింతు వేశ్యాప్రస్ఫు, మాపురవ్యభిచార ◆ మాపలేవె
సోమశేఖర నిన్ను ◆ నామనంబునఁ గొల్తు, మధుపాన మిచ్చోట ◆ మాన్పలేవె
వేంకటరమణిన్ ◆ వేఁడెద నెప్పుడు దు,ర్వ్యసనంబు లీయూర ◆ నాపలేవె

గీ. యనుచు నెందఱో దైవాల ◆ నాశ్రయించి, వేడికొని ఫలముగనక ◆ విసుఁగు గలిగె
గానబుధులార లోకవి◆జ్ఞానులార, పారదోలరె యీదురా◆చారములను.

సీ. బాల్యవివాహముల్ ◆ పనికిరావని తెల్పి, పెండ్లాడు మూఁడేండ్ల◆పిల్ల నొకఁడు
సానిమేళంబుల ◆ సభలలో దూషించి, కన్నెతీక మొనర్చ ◆ ఘనుఁడొకండు
విధవల పెండ్లిండ్ల ◆ వేదోక్తిబోధించి, తనయింటిమాటను ◆ దలఁపఁడొకఁడు
వృద్ధవివాహముల్ ◆ వృద్ధికావనిపోరి, యరువదేండ్లపుడు పెం◆డ్లాడు నొకఁడు

గీ. కటకటా వీరు సంఘసం◆స్కర్త లైరఁ, దేశ మేరీతి నింక దు◆స్థితిని బాయుఁ
గావ బుధులార లోకవి◆జ్ఞానులార, పారదోలరె యీదురా◆చారములను.

సీ. తాగి వీథులవెంట ◆ వాగి యూగుచుఁ బోవ, పరులు నవ్వుదురంచు ◆ నెఱుఁగరయ్య
నైలుస్టేషనుల దొ◆ంగిలు మెంటున్నదనిన మీ, విలువ తగ్గు నటంచు ◆ దలఁపరయ్య
పేకాటలకు నగల్ ◆ తాకట్టుపెట్టిన, నిల్లాలు దిట్టుఁ ◆ జెఱుఁగరయ్య
పరకాంతలకుమీరు ◆ పసువులెత్తి నస్వంత, కాంతమాటేమి కా ◆ నెంతురయ్య

గీ. పిన్నలకు బుద్ధిఁ జెప్పక ◆ పెద్దపెద్ద, పశువులందున్న పీగలే ◆ పసువు విడిచి
నడచుచుండిన దేశంబు ◆ చెడదటయ్య, అఁపగదరయ్య వేగదు ◆ ర్వ్యసనములను.

సీ. స్వర్గమా మోక్షమా ◆ సంకటంబులెకాని, సానిపాపలపొత్తు ◆ మానరయ్య
శుచితరంబా లేక ◆ శుభకరంబాగొడ్డు, మాంసభక్షణమింక ◆ మానరయ్య
ఆరోగ్య మిచ్చునా ◆ యప్పు హెచ్చునుగాని, వైను బ్రాందీలను ◆ వదలరయ్య
జనతీక్ష్ణమూ మాన◆ధనసష్టమే◆గాని, పేకాట లిఁకఁ గట్టి◆పెట్టరయ్య

గీ. జ్ఞానవంతులె కానిపో◆కడలఁ బోవఁ, బరుల నిందింపఁగా నేమి ◆ ఫలము గలదు
కాన బుధులార లోకవి◆జ్ఞానులార, పారదోలరె యీదురా◆చారములను. 5000

నీతిపద్యములలోఁ బ్రస్తుతలోకమున కుపకరించు నాధునికకవుల
పద్యములుగూడ కొన్ని చేర్పఁబడినవి.

ఫలశ్రుతి

సీ. పుత్రహీనులకును ♦ పుత్రలాభముఁ గల్గు, ధనహీనులకు నెల్ల ♦ ధనము గల్గు
నుద్వాహరహితుల ♦ కుద్వాహములుఁ గల్గు, స్థితిహీనులకు నెల్ల ♦ స్థితులు గల్గు
మోక్షార్థులకు నెల్ల ♦ మోక్షమార్గము గల్గు, యాత్రాపరుల కెల్ల ♦ యాత్ర గల్గుఁ
విద్యార్థులకు బ్రహ్మ ♦ విద్యలన్నియుఁ గల్గు, జయకాంక్షులకు మహా ♦ జయము గల్గు
గీ. కీర్తికాముల కెల్ల స ♦ త్కీర్తి గల్గు, నీతిహీనుల కెల్ల సు ♦ నీతి గల్గు
నిమ్మహాగ్రంథరాజమ్ము ♦ నెమ్మి మీఱ, వినినఁ బఠియించినను బృథ్వి ♦ జనుల కెల్ల

భరతవాక్యము

సీ. ప్రజ లెల్ల శుభములఁ ♦ బడయుచుండుదురు ధర్మనిరతి నేలుదురల ♦ నృపతు లెల్ల
గోబ్రాహ్మణాలి కగు ♦ గురుతర క్షేమంబు, జను లెల్ల సౌఖ్యముల్ ♦ గాంచుచుండ
కాలానుగుణముగా ♦ ఘనవములు వర్షించు, సర్వసస్యాఢ్యయై ♦ యుర్వర దగు
సంక్షోభరహితమై ♦ జగ మెయ్యెడ రహించుఁ, గడుఁ బుత్రపౌత్రుల ♦ గాంత్రు జనుల
గీ. సంపదల సొంపు విత్తంబు ♦ పెంపు మీఱ, నాయురారోగ్యములు మోద ♦ మధిక సుఖవ
సత్యశౌచదయాక్షాంతి ♦ శాంతి దాంతి, వెలయ శతవత్సరములు జీ ♦ వింత్రు ప్రజలు

మంగళము

సీ. మంగళం బఖిలభూ ♦ మండలాధిపునకు, మంగళం బీ భద్ర ♦ మహిపసుతకు
మంగళం బఖిలస ♦ న్మానిసన్నుతునకు, మంగళం బంగనా ♦ మణికి నిపుడు
మంగళం బఖిలాబ్ధి ♦ మానభీమునకును, మంగళం బతిమాన ♦ మానవతికి
మంగళంబు భుజంగ ♦ మండనప్రియునకు, మంగళం బీగుణో ♦ త్తుంగమణికి
గీ. మంగళం బసదృశముక్తి ♦ మందిరునకు, మంగళం బిందుబింబాస ♦ మానముఖికి
మంగళం బభ్రనిభవిభా ♦ మహిమునకును, మంగళం బీ రతిప్రతి ♦ మానినికిని. 5103

— ♦ గద్య ♦ —

శ్రీ పరమేశ్వర కరుణాకటాక్షలబ్ధ సుకవితావిలసిత చరణజకులసంజనిత
దాసరి కొండయాఖ్యసుజనసుత, పీఠికాపురప్రభుపోషిత, సకల
జనవిధేయ, లక్ష్మణ నామధేయ సంకలితంబైన
వర్ణనరత్నాకరమునందు చతుర్థభాగము

సంపూర్ణము.

అనుబంధము

ఆంగ్లేయులు

౧

ఉ. న్యాయముదప్పి యన్యులధనంబులఁ గైకొన రర్థకాంక్ష న
న్యాయపుమాటలాడరు మహాద్భుతవస్తువులన్ రచింతు ర
న్యాయపుదండనంబుల మహాగసినైనను జేయ రేమియున్
న్యాయముగా గ్రహింపుమి గుణాఢ్యత నేకడు హూణకోట్లచోన్.

ఏసుక్రీస్తుస్తుతి

సీ. వందారుబృందజీవనరాశిపూర్ణాబ్జ, శంకాకళంకభుజంగనకుల
భూరిసంసారకాంతారశాతకుఠార, కామమోహవికారఘనసమీర
దారిద్ర్యదుఃఖాంధకారబాలపతంగ, నరపాపతూలగణస్ఫులింగ
సురుచిరకల్యాణసుగుణరత్నకదంబ, మరియాజఠరశుక్తిమౌక్తికంబ
తే. యగణితజ్ఞానకరుణానయప్రభావ, భవ్యసుమమాలతావాల పరమపురుష
(యనుచు నిస్తాగరిష్ఠత నభినుతించి, తల్లిమరియాంబ వీక్షించి యుల్లసిలుచు)

ఉ. ఈతఁడు దివ్యగాత్రుఁడు సమిద్ధబలుండు సులక్షణక్షమా
నీతికళాదయానయుఁ డనింద్యచరిత్రుఁడు భక్తపూజ్యుఁడు
ర్వీతలమర్త్యపాపము భరింపఁ ద్వదీయపిచండశుక్తిము
క్తాతిలకంబునాఁ బొడమెఁగా సుతుఁడై జగదేకమాతృకా.

మాలఁడు

ఉ. మాలఁడు వీఁడటంచు నవమానము జేతురు మూఢమానవుల్
మాలని దేది? మాలయలమాంసమొ రక్తమొ శల్యజాలమో
మేలుగ వానిలో మెలఁగు మేటిపదార్థమొ యీవితర్కమున్
మేలుగఁ జేయరీధరణి మించిన పెద్దని జాడకీవరా.

చ. వలవనికాంతపైఁ గవయు వాఁడొకమాల ధనంబు గల్గియున్
వలసినసౌఖ్యమున్ గొనని వాఁడొకమాల సభాంతరంబునన్
పలువనితప్పులన్ వెదకు వాఁడొకమాలఁడు గాక యూరికిన్
వెలుపలనిల్లుగట్టుకొని వేడ్క నటించినవాఁడు మాలఁడో.

శా. "మాలల్దవ్వున మందఁగావలెనె? యామ్నాయమ్ము లంఘింపరా
జే? లండన్ జన నేమగున్? మడికి నిస్త్రీట్టనింద్యంబె?" యం
చాలోచింతురు పూర్వమెవ్వరును లేరా? యింతవారక్కటా!
పాలంబోలుకొలమ్ము వారలకు నీపాట్లేల? కామేశ్వరీ.

ఎడ్వర్డు పట్టాభిషేకము.

సీ. ఎవనివిభుత్వమం ◆ దెల్లదేశంబుల, సరయ సౌఖ్యంబుగా ◆ నరుగవచ్చు
నెవ్వానియధికృతి ◆ నెచటివార్తలనైన, సులభంబుగా వేగ ◆ దెలియవచ్చు
నేవానియేల్బడి ◆ నెందుఁజూచినఁగాని, కడు నమ్రబనుగుపనుల్ ◆ గనఁగవచ్చు
నెవనిపాలనమునం ◆ దెట్టియహానిధనుని, ఒంటిగపంటిపై నైనఁ బడయవచ్చు
గీ. నట్టి నీమైనవారికెనం ◆ బవనిలోన, ననుపమానప్రసిద్ధిచే ◆ వెలయఁగాన
బూర్వరాజన్యులను నిను ◆ బోలఁగలరె, సద్గుణస్ఫూర్తి యెడ్వర్డు ◆ చక్రవర్తి
సీ. సౌజన్యనిధియైన ◆ శాక్సెకోబర్గు సుశ్రీభుమణి యొకని కి◆తామహుండు
మానితప్రాభవ ◆ యైన కెంటు ప్రభుప్రాముఖ్యుడెవని మా◆తామహుండు
ప్రాంచద్యశుండైన ◆ యాల్బర్టు నామక, ప్రభువులమౌళి యె◆వ్వానితండ్రి
విమలగుణశ్రేణి ◆ విక్టోరియా రాణి, దివ్యకల్పకవల్లి ◆ యేనితల్లి
గీ. యట్టి నీకిట్టి భువనవి◆ఖ్యాతమైన, ప్రాజ్యతరపూజ్యసామ్రాజ్య ◆ వైభవంబు
గలుగు టెంతయు నుచితంబు◆ గాదె తలఁప, సద్గుణస్ఫూర్తి యెడ్వర్డు ◆ చక్రవర్తి
సీ. అర్ధాంగలక్ష్మియై ◆ యనుగతి మెలఁగునీ, పట్టంపుదేవి పా◆ర్శ్వమున నిలువ
నాత్మస్వరూపుఁడై ◆ యలరునీకొమరుండు, తన రాణితోడఁ జెం◆తను వసింపఁ
గొమరుసంతతితోడఁ ◆ గుడిభుజంబగు ముఖ్య, మంత్రి కట్టెదుట ని◆ర్వహింప
నాజ్ఞాకరుల్ బహి ◆ ప్రాణంబులగు సైన్య, నాయకుల్ వలగొని ◆ పాయకుండ
గీ. మూర్తులైనట్టి మీగుణా◆ములనఁ బెక్కు, దీవులందలి నృపులు సే◆వావసరము
గోరనోలగ మున్న మీ◆సొంపుఁ జూడఁ, సంతసమెసంగు నెడ్వర్డు ◆ చక్రవర్తి.

జార్జి చక్రవర్తి

సీ. మీకాలమునఁగాక ◆ యేకాలమున నెక్కఁ, గలిగినారము రెయిల్ ◆ గాడిమీఁద
మీతరంబునఁగాక ◆ యేతరంబునఁగాంచఁ, గల్గినారము పాటా◆గ్రాపుసొంపు
మీరాజ్యమునఁగాక ◆ యేరాజ్యమునఁజూడఁ, గల్గినారము టెలి◆గ్రాఫుఠీవి
మీహయాంమునఁగాక ◆ యేహయాంమునఁజూడఁ, గల్గినారము పానో◆గ్రాఫుమీఁదఁ
న స్వర్లోకసుఖముల ◆ కన్న జనుల, కధికసౌఖ్యమ్ములనొసంగు ◆ నట్టిమీదు
రాజ్యమ్ము సతతశివ◆పారముగను, వృద్ధినొందెడుఁగాత జా◆ర్జిక్షితీ. ప్ర. 5013